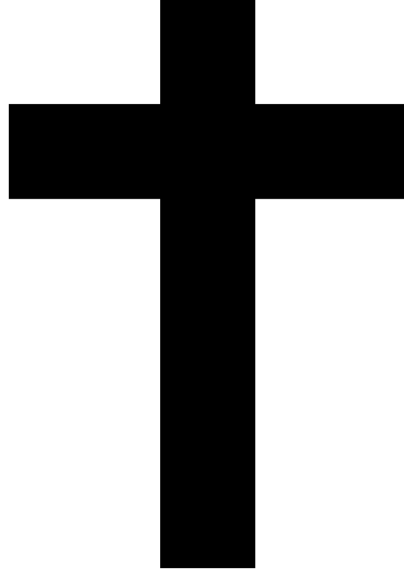

Ipqitchuat Makpigaat
- Agaayyutim Uqalhi
Iñupiatun

The New Testament in Northwest Alaska Eskimo

Iḡḡitchuat Makḡḡaat - Agaayyutim Uḡḡahḡi Inḡḡupiatun
The New Testament in Northwest Alaska Eskimo

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Inupiatun, Northwest Alaska (Northwest Alaska Eskimo)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
46cece15-9127-50b3-bf07-88a1082e7ab6

Contents

FRT	1
Matthew	2
Mark	57
Luke	91
John	148
Acts	191
Romans	245
1 Corinthians	271
2 Corinthians	296
Galatians	311
Ephesians	320
Philippians	329
Colossians	335
1 Thessalonians	341
2 Thessalonians	346
1 Timothy	349
2 Timothy	356
Titus	361
Philemon	364
Hebrews	366
James	385
1 Peter	392
2 Peter	399
1 John	403
2 John	410
3 John	411
Jude	412
Revelation	414

**Ipqitchuat Makpigaaat
Agaayyutim Uqalhi Iñupiatun**

**The New Testament in Iñupiatun
Northwest Alaska Eskimo**

Wycliffe Bible Translators

The New Testament in Iñupiatun
Northwest Alaska Eskimo
[esk]

First edition, © International Bible Society, 1997
Second Edition, © Wycliffe Bible Translators, 2010

www.ScriptureEarth.org

Creative Commons License (Attribution, Noncommercial, No Derivatives)
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Table of Contents

page

Uqal̄hich Aglaan̄i Matthew-ŋum

Sivullian̄i Jesus Christ-ŋum

¹ Uvva ukua aglan̄ich sivullian̄iñ Jesus Christ-ŋum, kin̄uviaŋupluni David-miñ Abraham-miñlu.

² Abraham aapagigaa Isaac-ŋum,
Isaac-li aapagigaa Jacob-ŋum,
Jacob-li aapagigaa Judah-ŋum aniqataiñlu.

³ Aasiñ Judah aapagigaak Perez-ŋumlu Zerah-ŋumlu, taapkuak aakan̄ak Tamar,

Perez aapagigaa Hezron-ŋum.
Hezron-li aapan̄a Ram-ŋum.

⁴ Ram-li aapagigaa Amminadab-ŋum,
Amminadab-li aapagigaa Nahshon-ŋum.
Nahshon-li aapagigaa Salmon-ŋum.

⁵ Salmon-li aapagigaa Boaz-ŋum, Rahab-mik aakaqaqtuam,
Boaz-li aapagigaa Obed-ŋum, aakaqaqtuam Ruth-mik,

Obed-li aapagigaa Jesse-m, ⁶ Jesse-aasiñ aapagigaa umialgum David.
David-li aapagigaa Solomon-ŋum, aakaqaqtuam Uriah-m nuliagaluan̄anik.

⁷ Aasiñ Solomon aapagigaa Rehoboam-ŋum,
Rehoboam-li aapagigaa Abijah-ŋum,
Abijah-li aapagigaa Asa-ŋum.

⁸ Asa-li aapagigaa Jehoshaphat-ŋum,
Jehoshaphat-li aapagigaa Jehoram-ŋum,
Jehoram-li aapagigaa Uzziah-ŋum,

⁹ Uzziah-li aapagigaa Jotham-ŋum,
Jotham-li aapagigaa Ahaz-ŋum,
Ahaz-li aapagigaa Hezekiah-ŋum.

¹⁰ Hezekiah-li aapagigaa Manasseh-ŋum,
Manasseh-li aapagigaa Amon-ŋum,
Amon-li aapagigaa Josiah-ŋum.

¹¹ Josiah-li aapagigaa Jeconiah-ŋum aniqataiñlu. (Ukua taimani Israel-aagmiut aullautraupmata Babylon-mun.)

¹² Iñuich tikiutikkaun̄anikmata Babylon-mun,
Jeconiah aapagigaa Shealtiel-ŋum,
Shealtiel-aasiñ aapagigaa Zerubbabel-ŋum,

¹³ Zerubbabel-li aapagigaa Abiud-ŋum,
Abiud-li aapagigaa Eliakim-ŋum,
Eliakim-li aapagigaa Azor-ŋum,

¹⁴ Azor-li aapagigaa Zadok-ŋum,
Zadok-li aapagigaa Achim-ŋum,
Achim-li aapagigaa Eliud-ŋum,

¹⁵ Eliud-li aapagigaa Eleazar-ŋum,
Eleazar-li aapagigaa Matthan-ŋum,
Matthan-li aapagigaa Jacob-ŋum,

¹⁶ Aasiñ Jacob aapagigaa Joseph-ŋum, uin̄an Mary-m, taamna Mary Jesus annivigikkaŋa taiguutiqaqtuam Christ-mik.

¹⁷ Iluqatin̄aasiñ kin̄uviağiich aullağniiplutin̄ Abraham-miñ David-munaglaan akimiağuuatilaun̄iqsut, sul̄i aullağniiplutin̄ David-miñ iñuich

aullautrauhhatnunaaglaan Babylon-mun kinuviagiich akimiaguutailaupmiñiqsut. Aasiili iñuich aullautrauhhatniñaglaan akimiaguutailaupmiut kinuviagiich anihhanunaglaan Christ-ñum.

Aniñña Jesus Christ-ñum

¹⁸ Uvva Jesus Christ-ñum aniñha itnailiplugu inniqsuq. Aakaña Mary nuliaksrausiutianikami Joseph-mun, aglaan katigaluaqatik ilitchuñiqsuq sinaiyautilaañmiñik Ipqitchuakun Irrutchikun.

¹⁹ Aasiñ uiksrautaa Joseph nalaunñaruñuniqsuq. Iisimagaa katchuutiksran Mary-mik nalaunñaitkisilaaña, aglaan kannusaagunñiñigaa iñunun. Taatnamik sivunniñiqsuq avitchuklugu nalunautchipluni.

²⁰ Taavrumiña isumaaluktitlugu Atangum isagulgan sagviutinigaa siññaktukun nipliqhuni, “Joseph, kinuviagigaatin David-ñum, sivuuganak Mary-mik tuvaaqatniñiaqnilutin atakkii sinaiyaupkañaa Ipqitchuam Irrutchim.

²¹ Iññiqagisiruq. Atchigisigiñ Jesus-mik. Atakkii anniqsugisigai iñunni kil-luqsautiñiñi.”

²² Tamatkua iluqatin atumarut tanjisaqlugu Atangum uqauttutigikkaña tumigiplugu taimña sivuniksriqiri,

²³ “Taamna anutituqsimaichuaq sinaiyauniaqhuni iññiqagisiruq.

Iñuich taiguutiqañisigaat Immanuel”
(itnautauruaq, Agaayyutim iqatigigaatigut).

²⁴ Joseph-ñum itiqami taimma ilaqtiksraqtaagigaa Mary isagulgan Atangum uqauttutaagun.

²⁵ Ilaksianiññigaa iññiqahhanunaglaan; aasiñ Joseph-ñum atchigñigaa Jesus-mik.

2

Puqiksuat Anutit Aggigsut Kivaknamiñ

¹ Jesus anianikman Bethlehem-mi Judea-miittuami, Herod umialgughani, anutit puqiksaat tikiññiqsut Jerusalem-mun, apiqsruqtuqhutin,

² “Sumiimma aniva umialgat Jew-ñuruat? Tautukkikput uvlugiana kivaknamiñ, taatnaqhuta aggigsugut sitqugvigityaqtuaqlugu.”

³ Umialgum Herod tusaakamiun taamna isumaalutchanñiqsuq iluqatinlu Jerusalem-miut.

⁴ Tavra katipkaqlugich iluqaisa qauklñich agaayuliqsit aglaliqirit, ilinich apiqsruñigai sumi Christ, anniqsuqti akiqsruutauruaq, aniñiaqmagaan.

⁵ Ilinisa kiunigaat, “Bethlehem-mi Judea-miittuami, itna sivuniksriqiri aglanatigun ittuq,

⁶ ‘Iñuich iñuuruasii Bethlehem-mi, nunañaniittuami Judah-m, kamanaiññiqsraunuruasii akungatni iñuiñ Judah-m,

ilipsitñiñ sivulliuqti aggigisiruq

anjalatchityaqtuañuni iñugikkamnik Israel-ñum.’ ”

Micah 5:2

⁷ Herod atangum nalunautchipluni puqiksaat anutit tikisinnigai, ilitchuñigini allapiaqlugich napmun ilipman uvlugiaq sagviqmagaan.

⁸ Ilitchuñianikamiun Bethlehem-muqunigai nipliqhuni, “Aullañusi pakallapi-aqsiun ililgauraq, aasiñ paqitkupsiun ilitchuñipkañmagipsitña. Uvanaptuuq utlakkumagiga sitqugvigityaqtuaqlugu.”

⁹ Taavrumiña umialgum uqautianikmatin aullañiqsut. Tautunñigaat uvlugiaq qinikkaqtin kivaknamiñ. Sivulliukkauniqsut uvlugiam nutqagniahhanunaglaan inimun ililgauram nayukkananun.

¹⁰ Tautukamitruñ uvlugiaq quviatchallapiñiqsut.

11 Isiqhutin tupigmun tautunigaat ililgauraq aakanalu Mary. Sitqugviginigaat sivugaanun ililgauraq. Anmagnigaich akisuruagikkatin qaitchipluguasiiñ manijnik kaviqsaanik tipragiksautinigu, frankincense-nik suli myrrh-nigu.

12 Aasiiñ kilikkauniqsut siññaktukun utiqunijlugich Herod-mun. Tavra aiñiqsut atlakun apqutikun.

Pigrugñinat Egypt-mun

13 Taapkua aullaanikmata isağulga atangum sagvigñiqsuq Joseph-mun siññaktukun nipliqhuni, “Makillutin. Pigruutiun ililgauraq aakanalu Egypt-mun, aasiiñ taamaniitchumausi uvamnun uqautiniaħapsiknunaglaan. Atakkii Herod pakaniağaa ililgauraq tuqqutçhuglugu.”

14 Joseph makitluni aullautinigaa ililgauraq aakanalu unnuami Egypt-mun.

15 Immigñiqsuq Atangum uqaututigikkana tumigiplugu sivuniksriqiri, “Egypt-miñ tuqlugiga Igñiga.” Taatnamik tavraniinniqsut tuquniaħhanunaglaan Herod-ñum.

Nukatpiağruurat Tuquğaqtaurur

16 Herod ilitçhugikami saglutaqtilaagmiñnik puqiksaanun anutinun qinnal-lapiagñiqsuq. Tilisiñiqsuq tuqqutquplugich nukatpiağruurapayaat Bethlehemiittuat suli iluqaisa avataaniittuat, tamatkua ukiuqaqtuat malğunnik nutautiluktuatlu, atakkii ilitçhugiplugu puqiksaat anutit uqautigikkana at uvlugiam sagvilħagun.

17 Uqauttaturuaq tumigiplugu sivuniksriqiri Jeremiah taimña immiunaniqsuq,

18 “Nipi tusağnağniqsuq Ramah-mi qiaruaq kiñuvğupluni.

Rachel-ñum qianigai qitungaurani arayunaiqhuniunniñ atakkii qitunganich iluqatin tuquplutin.”

Jeremiah 31:15

19 Herod tuquanikman isağulga Atangum sagvigñiqsuq Joseph-mun siññaktukun Egypt-mi uqaqhuni,

20 “Makillutin aullautiun ililgauraq aakanalu nunañanun Israel-ñum. Taipkua tuqqutchiñiaqtuat ililgauramik tuqurut.”

21 Makitluni aullautinigaa ililgauraq aakanalu nunañanun Israel-ñum.

22 Aglaan tusaakamiun Archelaus atanguniplugu Judea-mi inaani aapami Herod sivuugatchaniqsuq aullaliksrağmiñnik. Kilikkaukami siññaktukun aullagñiqsut nunañanun Galilee-m.

23 Aasiiñ iñuuniagaqsiplutin nunaagqimi Nazareth-mi. Immiunaniqsuq uqautaumaruaq tumigiplugich sivuniksriqirit, “Taiguutiqağisuruq Nazareth-miumik.”

3

Quliaqtualħa John Paptaaqtitchirim

1 Taipkunani uvluni John Paptaaqtitchiri quliaqtuağniqsuq iñuilaami Judea-mi,

2 uqaqhuni, “Isummitqigitchi atakkii Agaayyutim anayyuqautaa qalliruuq.”

3 Taamna John ilaanjuruq sivuniksriqirim Isaiah-m uqautigikkana nipliqhuni,

“Iñuk tuqliraqtuq iñuilaamiñ,

Itqanaiyautisiun apqutiksraña Atangum, nalğuglugu tumiksraña.”

Isaiah 40:3

⁴ John atnugaaqaḡniqsuq pikukтуруam amian nuyaiñik, qisiñmik tapsiqaqhuni, niqíqaqhuni pigligianik suli igutchaich siigñaqtaallianjitñik nanipayaaq paqitchumiñ.

⁵ Iñuich utlanigaa John Jerusalem-miñlu, Judea-miñlu, nunaaqqiñiñlu avataani kuñan Jordan-ñum ittuat.

⁶ Iñuich quliaginiḡaich killuqsautitiñ aasiñ John-ñum paptaagñigai kuñani Jordan-ñum.

⁷ Aglaan tautukamigich iñugiaktuat Pharisee-ñuruat Sadducee-ñuruatlu utlauriat paptaagñianun uqautiniḡai, “Tuqunaliktun nimigiatun ittusi. Qimakku-miñaitchusiasu agḡigñiaqtuamiñ qinnautaniñ?”

⁸ Qiñiqittitichi iñuuniañapsigun isummitqillapiaqtilaapsitñik.

⁹ Suli isumaniqasi, ‘Uvagut Abraham-mik aapaqaqtugut.’ Nipliutiniagipsi uumiña, uyaḡañniñ makunakña Agaayyun iñiqsiñhiñauruq iligaañik Abraham-mun.

¹⁰ Ipiḡautaaqtuuaq kipriñhiñaaḡuqtuq napaaqtunik kañiñisigun. Napaaqtupayaaq asirritlaitchuaq kipikkaugisiruq aasiñ igitauluni ikniḡmun.

¹¹ “Iñumun paptaagipsi imiḡmik isummitqiliḡmun, aglaan aqupkun agḡigisiruq kamanatluktuuaq uvañniñ. Nakuñitchuña saagatiksrarnik aluḡutiknik. Paptaagisigaasi Ipiqtichuamik Irrutchimik suli ikniḡmik.

¹² Tigummiagigaa tiktittaun salummallapiagukḡugich mukkaaksrat sanikluñniñ. Katitkisigai mukkaaksrat sigluagmiñun, aglaan ikipkaḡisigai sanikluich ikniḡmun qamiyumiñaitchuamun.”

Jesus Paptaakkauruq

¹³ Aquagun Jesus tikiñniqsuq Galilee-miñ Jordan-mun John-mun paptaaqupluni ilaanun.

¹⁴ Aglaan John-ñum paptaagñitkaluagaqsiñigaa uqautiplugu, “Ivich paptaaqtaaksraḡigaluagikma. Suvaata utlautivich uvañnun paptaaquplutin?”

¹⁵ Aglaan Jesus kiuniḡaa, “Nakuuruq. Taamna taatnaḡuptigu tanḡiñiaḡikpuk iluqaan Agaayyutim iniaña.” John taatna piyumaliḡniqsuq.

¹⁶ Jesus paptaakkaunani kami mayuḡniqsuq imiḡmiñ. Aasiñ qilak añmaqhuni tautuñigaa Irrusia Agaayyutim atqaqtuuaq tiñmiagruuratun mitluni ilaanun.

¹⁷ Aasiñ nipi qilañmiñ nipliḡniqsuq, “Taamnataavra piqpagikkaga Iḡniḡa. Quyalisimaḡaña.”

4

Jesus-ñum Aniqusaasiñiñ

¹ Taatnaaniñman Ipiqtichuam Irrutchim sivulligñigaa Jesus iñuilaamun uuktuqaqsiutyaqtitlugu tuungagmun.

² Aasiñ uisauraaqhuni malḡukipiani uvluni unnuaniñlu niḡisuliḡniqsuq.

³ Uuktuaqtitchirim utlakamiñ uqautiniḡaa, “Iḡniḡipiaqpatin Agaayyutim makua uyaḡaich qaḡqiaḡuqtitkich.”

⁴ Aglaan Jesus kiuniḡaa, “Aglausimaruq Agaayyutim uqañhuni, ‘Iñuk iñuuniañitchuq niqilhiñakun aglaan uqañpayaatigun aniruatiḡun qañaniñ Agaayyutim.’”

⁵ Tavrani tuungaaum aullautiniḡaa Jesus Jerusalem-mun, aasiñ inillakḡuqutchiñiñsrañanun nuvukkanan agaayyuvikpaum,

⁶ uqautiplugu, “Iḡniḡipiaqpatin Agaayyutim nutigiaḡiñ. Aglausimaruq, ‘Tiligisigai isaḡuligikkani munaḡitqulutin.

Argagikkagmiknik akigagisigaatin.

Atniñitichumaittin isigaktin uyaḡañnun.’”

Psalm 91:11, 12

7 Jesus-ñum uqautiniġaa, “Aglausimaruqsuli, ‘Uuktuagumiñaitchiñ Ataniq Agaayyutin.’ ”

8 Tuunġaum aullautitqilġiññiġaa Jesus qutchillapiaqtuamun iġġimun, aasiñ qiniqtitlugu atanguvipayaanjnik nunam kamanautinjnitñiglu.

9 Uqautiniġaa, “Tamatkua supayaat qaitkisigitka ilipnun sitquġvigigupña sivumnun.”

10 Jesus-ñum kiuniġaa, “Tuunġaaq, piiġiñ! Atakkii aglausimaruq, ‘Ataniq Agaayyutigikkan kisan agaayyuvigiyumagiñ savautilugulu.’ ”

11 Tavra tuunġaum uniññiġaa, aasiñ isagulgich tikiññiġaat savautityaqługu Jesus.

Jesus-ñum Aullaġniġaa Savaani Galilee-mi

12 Jesus-ñum tusaakamiun John isiqtauniplugu aullaġniqsuq Galilee-mun.

13 Unitlugu Nazareth utlautiniqsuq Capernaum-mun itchaqtuaqhuni siñaani narvaqpaum nunanjakni Zebulun-ñumlu Naphtali-mlu.

14 Taamna immiumatquplugu uqauttaturuaq tumigiplugu sivuniksriqiri Isaiiah,

15 “Iñuich tamatkua nunanjakni Zebulun-ñumlu Naphtali-mlu tunjaani narvaqpaum, taaganitchianani Jordan-ñum, Galilee-mi nunanjatni Jew-ñunitchuat,

16 tamatkua iñuuniaqtuat taaqtuami tautunjiġaat kamañaqtuaq qauma,

aasiñ qaumam qaggutiniġai iñuuniaqtuat taġġanani tuqulhum.” *Isaiiah 9:1-2*

17 Tikiññanikami Capernaum-mun Jesus-ñum aullaġniñiġaa quliaqtuaħi, “Isummitqigitchi atakkii Agaayyutim anjaayuqautaa qalliruuq.”

Jesus-ñum Tuqłuġniġai Sisamat Aqaluñniaqtit

18 Jesus pisukhuni siñaagun narvaqpanan Galilee-m tautunjiġik aniqatigiik, Simon taiguutiqaqtuaq Peter-mik suli Andrew aniqataa, kuvriqsuak narvaqpanmun aqaluñniaqtauplutik.

19 Uqautiniġik, “Maliksikña, uvakñaniñaglaan piññanjiġisirutik iñunjik aqaluñniaqtitun.”

20 Tavrauvaa Simon-ñum suli Andrew-m uniññiġaik kuvratik malikługuasiiñ.

21 Jesus igliqtuiñaqhuni apqusaqługu narvaqpana Galilee-m. Tautukmiñiġik aniqatigiik James-lu John-lu, iġñak Zebedee-m, ikimmiruak umiami aaparinlu Zebedee ilaaqtuiruat kuvramiknik. Jesus-ñum tuqłuġniġik maliqu-pluni.

22 Tavrauvaa uniññiġaak umiaqtik aaparinlu malikługu Jesus.

Jesus Iļisautriruġlu, Quliaqtuaqsriruġlu, Iħuaqsiriruġlu

23 Jesus kukiłunniqsuq iluqaani Galilee-mi, ilisautripluni Jew-ñuruat katraġvinjitiñ suli quliaqtuaġiplugu tusaayugaallautaġ Agaayyutim anjaayuqautaata, mavruuqługillu iñuich atniġñautipayaanjtnik.

24 Tusaayugaallautaġ Jesus-kun siaminniqsuq iluqaanun Syria-ñum, aasiñ iñuich tikiutruġniġaich atniġñapayaaqtuat nanjirutipayaaqtuatlu, ilanjich irrusiqłuqaqhutin qiiqsruqtaqhutinlu suli avatinjich tuqunaplutin. Jesus-ñum mavruuġniġai iluqaitnik.

25 Iñugiaktuat iñuich malinjiġaat, agqiqhutin Galilee-miñ, avataaniit-tuaniñlu nunamiñ atilinmiñ Decapolis-mik, Jerusalem-miñ, Judea-miñlu, suli nunamiñ igłuani ittuam Jordan-ñum kuñan.

5

Jesus-ñum Quliaqtualha Ig̃gimi

¹ Jesus-ñum qĩñiqamigich iñugiallapiatuat mayuǵniqsuq qimig̃aamun, aquviltuniasii. Malig̃uaqtai Jesus-muñniqsut.

Quviasuutipiaǵatat

- ² Ilaan ilisautiaqsiñig̃ai nipliǵhuni,
³ Quvianamiurut tamatkua ilitchuqsruuat inuqsraǵm̃miknik irrutchikun, atakkii Agaayyutim añaayuqautaa pigig̃aat.
⁴ Quvianamiurut tamatkua kinuvǵuruat, atakkii Agaayyutim arakkisig̃ai.
⁵ Quvianamiurut tamatkua piisaanitchuat, atakkii nunapayaaq pigig̃isig̃aat.
⁶ Quvianamiurut tamatkua kimmutiqaqtuat nalaunñaruah̃m̃mik, atakkii Agaayyutim pisuiqsimaaqtitkisig̃ai.
⁷ Quvianamiurut tamatkua nagliktauruat, atakkii Agaayyutim nagliktuǵisipm̃ig̃ai.
⁸ Quvianamiurut tamatkua uummatiqaqtuat ipqitchuamik, atakkii qĩñig̃isig̃aat Agaayyun.
⁹ Quvianamiurut tamatkua tutqiutiqaqtitchiruat akunǵatni iñuich, atakkii Agaayyutim taiguutiqaǵisig̃ai qitung̃aǵm̃iñik.
¹⁰ Quvianamiurut tamatkua piyuaqsiuruat piqutigiplugu nalaunñaruah̃iq, atakkii Agaayyutim añaayuqautaa pigig̃aat.
¹¹ Quvianamiurusi piinilaqsruutigikpasi suli piyuaǵusi suli niplialutin qanusipayaanik pigiitchuanik ilipsigun sagluturuag̃ilusi pisigilugu malig̃uaqtah̃iqsi uvamnun.
¹² Quviatchapiag̃ataǵitchi atakkii kamañaqtuq akil̃iusiaksraqsi ittuaq qilañmi. Taatnatuntuuq piyuaqsiupmiñiqsut taipkua sivuniksriqirit sivupsitñi iñuuniaqtuat.

Iñuich Ittut Taǵiutunlu Qaumbaqtunlu

¹³ “Ilipsi taǵiuǵig̃aasi nunam. Taǵiuq taǵiuǵniǵumi qanuǵuni taǵiuǵniǵitqikkisiva? Atuǵumiñaiqsuq aglaan ig̃itaksraǵuñhiñaqtuq tutmig̃aǵuǵhuni iñuñnun.

¹⁴ Naniǵig̃aasi nunam. Nunaaq̃iq nappakkauruaq qimig̃aamun iriqsimat-laitchuq.

¹⁵ Kisupayaam ikitnamiun naniq ilitl̃aitkaa ataanun utkusium aglaan naniqag̃viñmun qaummatautlasipl̃ugu tupqum iluani ittuapayaanun.

¹⁶ Taatnatun qaumapkaqsigik nannisi sivuǵaatni iñuich. Tautukkumagaat savaallautaqsi, aasiñ kamaksruaqsil̃ugu aapari ittuaq qilañmi.

Jesus Ilisauriruaq Malig̃utaksrakun

¹⁷ “Isumanasi ag̃ig̃iñiluña piyaqquǵiaǵlugich malig̃utaksrañi Moses-ñum naagaqaa ilisauttutiñich sivuniksriqirit. Ag̃iñitchuña piyaqquǵiaǵlugich aglaan tañig̃iaǵlugich.

¹⁸ Uqautigipsi, Qilaǵlu nunalu piǵumiñaitchuk aglausimaruapayaaq malig̃utaksrani immiumagaluaq̃nagu.

¹⁹ Kiñapayaaq navguiruaq kamanaiñiñiqsrallapañatnik tillisit aasiñ ilisautripl̃uni atlanik iñuñnik taatnaqupl̃ugich, taamna iñuk kamanaiñiñiqsrauniaqtuq ukunak̃ña iñuñniñ Agaayyutim añaayuqautaani. Aglaan kiñapayaaq kamaksruruaq tillisiñik ilisautripl̃uniasiiñ atlanik taatnaqupl̃ugich, taamna iñuk taiguutiqaǵisiruaq kamañaqtuamik ukunak̃ña iñuñniñ Agaayyutim añaayuqautaani.

20 Uvva uqautigipsi, Nalaunjaruahiqsi nakuutlunjitpan iñuuniagusiatniñ aglaliqirit suli Pharisee-ñuruat suuramikunniñ isigumiñaitchusi anjaayuqautaanun Agaayyutim.

Jesus Iñisauriruaq Qinnautilikun

21 “Tusaamarusi uqautauruamik iñunñun inilgaan, ‘Iñuağniaqnak’. Kiñapayaaq iñuaqtuaq tikiutraugisiruaq atanniivimun.

22 Aglaan uqautigipsi, Kiñapayaaq qinnautiriruaq aniqatmiñik tikiutraugisiruaq atanniivimun, suli kiñapayaaq nipliraqtuaq aniqatmiñun suksraunñiñiplugu tikiutraugisiruaq uqaqsittaagvimun, suli kiñapayaaq nipliraqtuaq aniqatmiñun kinnauniplugu tikiutraugisiruaq ikniñanun anasiñjuqsagvium.

23 Taatnamik, aatchuityağniğuvich aatchuutiksraqnik Agaayyutmun tunillaqtuğvimi itqağluguasiñ aniqatvich sua-tasamma akikñautaa ilipnun,

24 unillugu aatchuutiksrautin sivuğanun tunillaqtuğvium aasiñ iñuaqsityaqaaglugu taimña akinñautaa aniqatiupnun, aasiñli utiğutin aatchuutigityağlugu aatchuutiksrautin.

25 Akilligikkaqpich uqaqsittaagvimuutiniaqpatin ilauraagiliutiyumagiñ qilamik piqatigimñaan apqutmi. Aatchuutigiviagaatin atanniqsuqtimun, aasiñ atanniqsuqtim qaillutin qaunaksrimun isiqtautqulutin.

26 Uqautigikpiñ, Aniyumiñaiapiaqtutin kisanik akiliiğuvich akiqsruutipnik ilaanun.

Jesus Iñisauriruaq Atlatulikun

27 “Tusaamarusi itna uqaqsamaruamik, ‘Atlatuğniaqnak.’

28 Aglaan uqautigipsi, Kiñapayaaq qiniqtuaq ağnamik ikğigiplugu atlatuanikutuq isumamiñi.

29 Taliqpium irivich killuqsuqtitpatin piiglugu igirrun. Nakuutlunniaqtuq piyaqquğupku ilaviñga timivich uumakña iluqaan timivich igitauiksrananiñ anasiñjuqsagvimun.

30 Suli taliqpium argakpich killuqsuqtitpatin kipilugu igirrun. Nakuutlunniaqtuq piyaqquğupku argalhiñan uumakña iluqaan timivich aullakiksrananiñ anasiñjuqsagvimun.

Jesus Iñisauriruaq Avilikun

31 “Uqaqsamaruqsuli, Kisupayaam avitkumiun nuliani qaitchiliun aglaamik nalupqinaigutinik avinnikun.

32 Aglaan uqautigipsi, Anutim nuliani tuniqsimagaluanñaan ilaanun avitkumiun atlatuqtitkaa. Taamna avittuaq patchisauruq. Suli anun nuliaqtuaq avittuamik atlatuqmuiq.

Jesus Iñisauriruaq Akiqsruutigun

33 “Tusaasimagiksisuli itna uqautaumaruaq iñugikkaptiknun inilgaan, Akiqsruqtağuvich navinñiaqnagu aglaan atuumayumagiñ akiqsruutigikkan iñunñun Atangum sivuğani.

34 Aglaan uqautigipsi, Sumiunniñ akiqsruğumiñaitchusi qilakun atakkii qilak Agaayyutim aquppiutagigaa,

35 naagalu nunakun atakkii iñiqtuqsiaqvigigaa isiganmiñun, naagalu Jerusalem-kun atakkii nunaqqigigaa kamañaqtuam umialgum.

36 Naagaqaa akiqsruğumiñaitchutin niaqupkun, atakkii atausiq nuyaq qatqisipkağumiñaitkiñ unniñ taaqsipkağlugu.

37 Taatnamik, anigñiağuvich anillapiagumuutin suli naagağniaguvich naagaallapiagutin, atakkii supayaam uqağhum illatauruam tamatkunñaja pigiitchuamitñaqtauruq.

Jesus Iļisauriruoq Akisaqtulikun

³⁸ “Tusaamagiksi uqautturauroaq, ‘Iri akisautiqagli irimik, kiguttuug kigutmun.’

³⁹ Aglaan uqautigipsi, Akisaqtugniaqnagu iñuum pimaqluktaqpatin. Kisupayaam isaksaqpatin taliqqiagun iqsraqpich alağumagiñ igļuanik iqsraqpich.

⁴⁰ Kisupayaam akiliiipkağniaqpatin atnugaapnik uqaqsittaagvinmi pipkağumagiñ quppigaaan.

⁴¹ Suli anuyaktim nunurilusi saagaqtitpasi natmanmiknik atautchimik milelamik saagautiyumagiñ malğunmik mile-laaknik.

⁴² Iñuum iniqpatin sumik-tasamma qaitchumagiñ ilaanun. Suli iñuk atugak-sragukpan itigautipkağniaqnagu.

Piqpagiyumagisi Uumiksrigikkasi

⁴³ “Tusaamagiksi itna uqaqsimaruaq, ‘Piqpagiyumagisi iñuuniaqatiusi aasiñ uumigilugich uumiksrigikkasi.’

⁴⁴ Aglaan uqautigipsi, Piqpagiyumagisi uumiksrigikkasi suli agaayutlugich tamatkua piyuaqtigikkasi.

⁴⁵ Taatnağupsi qiniqtikiksi iñunun ihuaqqun atrilugu aapari qilañmi ittuaq, atakkii siqini siqiniñaagiksitkaa pigiitchuanunlu nakuuranunlu suli sialuktitlugu nalaunjaruanunlu nalaunjaitchuanunlu.

⁴⁶ Piqpagigupsigik kisiitnik tamatkua piqpaksrigikkasi, suvaata akiññaaktaaqagñiaqpsi Agaayyutmiñ? Taatnatun tax-siliqirit pitlapmiut.

⁴⁷ Suli paglagupsigik kisiitnik aniqatiusi, savaaqagñiqpsi pitlukhusi atlaniñ? Taatnatuntuuq tax-siliqirit pitlapmiut.

⁴⁸ Taatnamik nalaunjaruksraurusi atrilugu aapagikkaqsi qilañmi nalaunjallapiaqtuaq.”

6

Jesus Iļisauriruoq Nagliktuutitigun

¹ “Qaunagititchi savaaginiaqasiun nalaunjaruakun savaaqsi qiniqqusaaqsiñağusi sivuğaatni iñuich. Taatnağupsi aapapsi qilañmiittuam akiliiğumiñaitkaasi.

² Taatnamik aatchuğuvich nagliktuutinik nipitusirağautiginiaqnağich atrilugich ukpiñnuaqtit Jew-ñuruat katrağvinitni suli tumitchiani kamasruqusaaqsiñaqhutin iñunun. Uqautigipsi, akiliiusiaqaaniktut.

³ Aglaan aatchuğuvich nagliktuutinik inuqsraqtuanun saumik argaiñ ilisimapkağniaqnagu taliqqium argakpich savaanjanik.

⁴ Nagliktuisitchi nalunaqtuakun. Aapavich qilañmi qiniitlaruam supayaanik akiliiusiaksritkisigaatin.”

Jesus Iļisauriruoq Agaayutikun

⁵ “Aasiisuli agaayugupsi piñiaqasi atrilugich ukpiñnuaqtit, atakkii agaayullaturut makitaplutin katrağvinitni suli saquvinitni tumitchiat qiniillañiaquplutin iñunun. Uqautigipsi, akiliiusiaqaaniktut.

⁶ Aglaan agaayutyagñiağuvich isigutin inipnun taluluguasiiñ suli agaayuyumautin aapapnun qiniğnaitchuamun. Aapavich qiniitlaruam nalunaqtuakun akiliiğisigaatin.

⁷ Suli agaayuguvich niplirağniaqnak imailaanik uqautinik atrilugich ukpiqtuanunitchuat, atakkii isumasuurut Agaayutmun tusaagisiñiplutin takilugu agaayugumin.

⁸ Tuvrautinas, atakkii Agaayutim aapapsi ilisimagaa sumik inuqsraqtilaaqsi apiqsruğaluaqtitnasi ilaanun.

- 9 Itna agaayuyumuusi,
'Aapapta qılaᅇmiittuatiin!
Iᅇupayaaq nunami kamaksriᅇi ilipnik ipqiᅇsitlugu taavrumuuna atqiᅇ.
10 Aullaᅇniᅇi anjalatchiᅇhiᅇi iᅇupayaanik.
Iᅇupayaaq nunami tupiksriᅇi pisuliᅇikkapanik
qılaᅇmi itmatuntuuᅇ.
11 Aatchuᅇtigut uvluᅇaᅇiᅇkpan niᅇimik inuᅇikkaptiknik.
12 Suli natᅇigutiluta killuᅇsautiptiknik
natᅇigutrisimaaᅇmatun tamatkua savamaᅇluᅇtriruanik uvaptiknun.
13 Suli sivulliuᅇtinaᅇasigut uuktuaᅇsiuᅇiᅇmun,
aglaan annautiluta piᅇiᅇtchuaᅇiᅇ.
[Atakkii umialgurutin saᅇᅇipayaaᅇaᅇhutin kamanautiᅇaᅇhutinlu isuitchua-
mun. Amen.]
14 Atakkii natᅇigutigupsigik iᅇuich killuᅇsautrigikkasi, Aapapsi qılaᅇmiittuam
natᅇigutigisipmigaasi.
15 Aglaan natᅇigutiᅇitkupsigik iᅇuich killuᅇsautrigikkasi, Aapapsi
qılaᅇmiittuam natᅇigutiyumiᅇaitmigaasi killuᅇtipsitᅇik.”

Jesus Iᅇisauriruu Uisauraatikun

- 16 “Suli uisauraagupsi, qiᅇᅇnaᅇaᅇnasi ipiᅇtunaᅇsiᅇusi ukpiᅇᅇuaᅇtitun.
Qiᅇᅇnaᅇiᅇiraᅇaᅇniᅇaich kiiᅇatiᅇ qiᅇᅇiqusaahiᅇaᅇhutiᅇ iᅇuᅇnun iliᅇiᅇᅇik
uisauraaiᅇmikni. Uᅇautigipsi, akiliᅇisiaᅇaaniktut.
17 Aglaan uisauraagupsi uᅇsruᅇtiᅇlugich niaᅇusi, suli iᅇᅇuᅇlugich kiiᅇasi;
18 Qiᅇᅇiᅇhiᅇaᅇniaᅇasi iᅇuᅇnun uisauraagusi aglaan Aapap-
sitᅇun qiᅇᅇnaitchuaᅇun, suli Aapapsi qiᅇᅇiᅇtuam nalunaᅇtuakun
akiliᅇsiaᅇritkisigaasi.”

Jesus Iᅇisauriruu Umialgutitigun

- 19 “Tugvaiᅇasi umialᅇutinik marrumuᅇa nunamun, qupilᅇullu qalᅇumlu
piiᅇᅇisakkaᅇanun, suli tigliᅇniaᅇtit siᅇumitchiᅇlutiᅇ tigliktuᅇviateᅇun.
20 Aglaan tugvaisitchi annigikkapsitᅇik qılaᅇmun qupilᅇullu qalᅇumlu
piiᅇᅇisagaᅇumiᅇaisaᅇanun, suli tigliᅇniaᅇtit siᅇumitchumiᅇaisaᅇatᅇun
tigliᅇniaᅇutiᅇ.
21 Atakkii anniᅇipayaakkavich irviatni uummatin tavraniᅇtisipmiuᅇ.”

Jesus Iᅇisauriruu Qaummatigunlu Taaᅇtuakunlu

- 22 “Iri naniᅇigaa timim. Irrakkiᅇ qiᅇᅇitlakpaknik qaunagilᅇuniaᅇtutin aulla-
payaaguvich.
23 Aasiᅇ irrakkiᅇ piᅇiᅇtpaknik ilvich sapᅇaaᅇsiᅇiaᅇtutin. Aglaan
qiᅇᅇilᅇuitchupku Agaayyun [kaᅇiᅇsitᅇaiᅇlutin piᅇuᅇhanik] qanutunaglaan
taaᅇtuauᅇ ilipni tatamnaᅇtigiᅇiaᅇpa!”

Jesus Iᅇisauriruu Agaayutikunlu Isumaaluᅇtitigunlu

- 24 “Kiᅇaliᅇaa savautriyumiᅇaitchuᅇ malᅇuᅇnik aᅇaayuaᅇaᅇuni. Atakkii
uumigigisigaa iᅇaᅇataa aasiᅇ piᅇpᅇilugu iᅇaᅇataa, naagaᅇaa iluᅇnaᅇsi-
maᅇisiruᅇ iᅇaᅇataanun aasiᅇ suksraᅇlugu iᅇaᅇataa. Savautriyumiᅇaitchutin
iluᅇaᅇnik Agaayyutmiᅇlu manᅇmiᅇlu.
25 Taatnamik uᅇautigipsi, isumaaluᅇniaᅇasi iᅇuᅇlipsitᅇik, sumik
niᅇigisipmagaapsi suli imiᅇusi, naagaᅇaa timigikkaᅇsi sumik at-
nuᅇaᅇisipmagaapsi. Uvva iᅇuᅇiᅇ piᅇluktuaᅇuᅇitpa niᅇimiᅇ suli timi
atnuᅇaᅇiᅇ?
26 Qiᅇᅇisigik tiᅇmiurat siᅇami. Nautchirriᅇitᅇaitchut naagaᅇaa kipritᅇaitchut
tugvaiᅇutiᅇlu siᅇᅇuᅇmiᅇkun. Naagauvva Aapapsi qılaᅇmiittuam
niᅇipkaᅇsimaᅇaᅇiᅇai. Iᅇipsimi akisutluktuaᅇuᅇiᅇniᅇiᅇipiᅇ tiᅇmiuraniᅇ?

27 Nallipsi isumaaluguni iñuuniqtusilaagisivaun iñuukhi?

28 Suli suvaata isumaalugagivisi atnugaaksrapsitñik? Isummatigillak-sigik qanuq nauriat nunami nauragitilaanjanik. Savatlaitmiut naagaqaa ukilharritlaitmiut.

29 Aglaan uqautigipsisuli, Solomon-unniñ qanutun kamaqaqtigigaluaqhuni atnugaaqañiñiqsuq atriplugich piññaqnaqtuat nauriat.

30 Taatna Agaayyutim qaunagitlaniqpagich ivgich ittuat ugluvak aasiñ uvlaakun igitauplutin iknigmun, qaitchigisigaasi atnugaanik inugikkapsitñik. Ukpisrihikiññaqpat!

31 Isumaalukasi itnagusi, Sumik niginiñiaqpisa imigutalu atnugaaqaqtualu?

32 Atakkii ukpinaitchuat isumaalukmiraqtut supayaanik tamatkunija. Aasiñ aapari qilañmiittuaq ilisimaruq inuqsraqtilaapsitñik iluqaitñik tamatkunija.

33 Pakaaqqaagilugu Agaayyun anjalatchiruaq nalaunjaruanupluni umialiktun. Taatnagupsi qaitchigisigipsi inugikkapayaapsitñik.

34 Taatnamik isumaalunjaqasi uvlaakuksramik atakkii uvlaakuksraq isumaaluutiqaqtuq inmigun. Uvlulaat ihuilliugutiqaaniktut inmigulaa.”

7

Jesus Iisauriruaq Atanniikun

1 “Atanniñiaqasi atlanik, Agaayyutimli atanniitchumagaasi.

2 Atakkii atanniigupsi atlanik, taatnatuntuuq atanniikkaugisipmisi. Taatnatuntuuq qanuq irrutrigupsi atlanik irrutikkaugisipmisi.

3 Suvaata tautukpiun irriutanuluuraq aniqatvich iraani aasiñ suliqutigijitlugu tamanna qirugraitchiaq iripni?

4 Qanuguvva uqautriñiañniqpich aniqatiupnun, ‘Piiglagu irriutanuluuraq irimiitan,’ qiniñiaqnaqagu qirugraitchiaq irimiitan?

5 Ukpinaqti, sivullilugu piiqsirrun qirugraitchiaq iripniñ. Qiñilguniañli nalupqinaigilugu irriutaiqsiksran aniqatvich iraaniñ.

6 Qaiññaqasigin ipqitchuat sut qipmiñun, atakkii saatpiagaasi siqumitchugusi. Naagaqaa iginniaqasigin akisuruat sunaurat sivugaatnun kuniat, atakkii tutmaluginiaqach isiganmiknik.”

Agaayusitchi, Pakakkitchi, Katchaktuqqitchi

7 “Inigupsi qaisaugisiruq ilipsitñun, pakaaqagupsi paqitkisigiksi; katchaktugupsi talu anmakkauniaqtuq ilipsitñun.

8 Atakkii kiñapayaaq iniqsruqtuaq akuqtuigisiruq, suli pakaaqaqtuq paqitchigisiruq, suli talu anmakkaugisiruq kisupayaamun katchaktuqtuamun.

9 Kia igiñiñi qaitchigisivaun uyaganmik iniqpan qaqquqtuguguni?

10 Naagaqaa qaitchigisivaun nimigiamik iniqpan aqaluktuguguni?

11 Pigiitchaluaqhusi ilisimaraqigiksi qanuq qaitchiñiksraqsi nakuuruanik sunik qitunaurapsitñun, maatnaasu aapasi qilañmiittuaq qaitchiñiapiaqtuq nakuuruamik tamatkununa iniqsruqtuanun ilaanun.

12 Qanusipayaatigun irrutitqusuugupsi atlanun iñunun taatnatuntuuq irrutiyumausi atlanik. Taavruma atunim iligai iluqaisa ilisauttutinich sivuniksriqirit suli maligutaksrañi Moses-ñum.”

Amisuuraqtuaq Paa

13 “Isigitchi amisuurakun paakun. Atakkii paa sivuniqaqtuaq piyaqqugviksramun anjiruq, suli tumi tasamuna qaganaqtuq aasiñ iñugiaktuat igligvigiplugu.

14 Aglaan paa sivuniqaqtuaq iñuukigmun amisuurauraqtuq suli apqun tasamuja qaganaitchuq. Aasiin iñugiakisuurat paqitkaat.”

Napaaqtuq Iļisaġigaat Asianġigun

15 “Qaunagititchi sivuniksriqinġuaqtuanik utlautreqtuat ilipnun atnuġaaġutinġ ipnaisun qaamiktigun, aglaan iļumiktigun amaqqutun uġiaġnaqhutinġ.

16 Asianġisigun iļisaġiniġisi. Iñuich asiġniġuuvat asiavinġnik kakitļunġaniñ, naagaqaa aqpinġnik kakitļaġnaligaaniñ?

17 Napaaqtuġiksuaq nauriraqtuq asiġiksuanik, aglaan napaaqtuġiilaq nauriraqtuq asiġiitġhuanik.

18 Napaaqtuġiksuaq nauritļaitchuq asiġiitġhuanik, suli napaaqtuġiitġhuaq nauritļaitchuq asiġiksuanik.

19 Napaaqtupayaaq asirritļaitġhuaq asiġiksuanik kipikkauraqtuq igitaupluniasiin iknigmun.

20 Taatnamik asianġisigun iļitġhuniġisi, ami iñuuniallauļhatigun.”

Qanġunniñ Naluniġipsi

21 “Kiñapayaaq uqaqtuaq uvaġnun, ‘Ataniiq,’ isigumiñaitchuq aġaayuqautaanun Agaayyutim, aglaan kisiitġnik tamatkua tupiksriuat pisuļhanik aapam qilaġmiittuam.

22 Aqulligmi uvlumi iñugiaktuat iñuich uqaġisirut uvaġnun, ‘Ataniiq, sivuniksriqisuurugut atigikkapġun anitqataqļugich irrusiqļuich suli savaaqaqhuta iñugiaktuanik quviqnaqtuanik.’

23 Aasiin nalupqinaigļugu uqaugisigitka, ‘Piiġitchi uvaġniñ. Iļisimaġniñigipsi, pigiļiqirisii!’ ”

Malġuk Tuppirik

24 “Taatnamik kisupayaaq tusaaruq tamatkuniġa nipliuttutigikkamnik aasiin atuġlugich, atriqaqtuq puqiksaamik iñuġmik tuppuruamik uyaġaum qaanġanun.

25 Sialugruaġuqman kuugich ulitlutinġ, suli anuqļigruaġuqman makitalgupluni taamna tupiq ulġunġiñiqsuq, atakkii turviqaqhuni uyaġamnik.

26 Aglaan kisupayaaq tusaagaluahuni nipliuttutimnik atuumaġitñamigich atriqaqtuq isumalguitġhuanik iñuġmik tuppuruamik qaviam qaanġanun.

27 Sialugruaġuqman kuugich ulitlutinġ, suli anuqļiguqman makitalguitļuni tupiq ulġuniqsuq suksraunġiļapiaqhuni.”

28 Jesus uqaġaiqman taapġuniġa iñugiaktuat iñuich quviġusuġniqsut iļisauttutaiñik.

29 Atakkii Jesus-ġum iļisautiniġai aġalatchisiqaqtuatun iñuktun, atrisuġaqnagich aglaliqirit.

8

Jesus Mamitġhiruq Auyugaqtualinġmik

1 Jesus atqaqman qimigaañ, iñugayaaqpaurat maliġniġaat.

2 Tavrani auyugaqtualġum utlakami sitquġviginigaa sivuġaanun uqaqhuni, “Ataniiq, pisuksiġaġuvich mamitļhiñaugikma.”

3 Jesus-ġum isakļugich argakni aksinġigaa nipliġhuni, “Piyummatiqaqtuġa, mamittin!” Tavrauġaa aġutim auyugaqtuana mamitkkauruq.

4 Jesus-ġum uqauginigaa, “Uqaġniaqnak kisumununniiñ iñuġmun, aglaan tautuktitġhaqtuagiñ agaayuliqsimun isivġiuqtillutin. Aatġhuiyumautin tuniļautinik Agaayyutmun tuvraġlugu Moses-ġum tillisaa. Taatnaġuvich iñupayaam iļitġhuniġaa mamitilaan.”

Jesus Mamititchiruaq Anjuyyiuqtaiñ Qaukhiata Savaktaanik

⁵ Jesus tikitman Capernaum-mun, anjuyyiuqtit qaukhiata Rome-magmium paañigaa apiqsruqlugu ikayuqpluni.

⁶ Tavra nipliñiqsuq, “Ataniiq, savaktiga amma kinunimni nalaruq aulat-laitchuaq ihuilliullapiaqhuni.”

⁷ Jesus-ñum nipliutiniñigaa, “Utlakkisigiga aasiiñ ihuaqsilugu.”

⁸ Anjuyyiuqtit qaukhiata kiuniñigaa, “Ataniiq, utlaktaksraunilūqtunjaunniñ tupimnun, aglaan tillisiqahhiñagiñ savaktigali ihuaqsiyumuuq.

⁹ Atakkii aňalatiqaqmiñña qaukligñik suli anjuyyiuqtiqaqlunja aňalatomnik. Tili-kapku una, ‘Aullagiñ!’ aullagaqtuq. Suli tilikapku taamna, ‘Qaggañ!’ ag-gigaqtuq. Suli tilikapku savaktigikkaga, ‘Taamna piun!’ piragigaa.”

¹⁰ Jesus-ñum tusaakamiun taamna quvigusuniqsuq. Nipliutiniñigai iñuich maliktuat inmiñik, “Iłumun uqautigipsi, paqitchinitchunja Israel-unniñ kisumik ukpiqsriłlapiaktuamik uumatun.

¹¹ Suli nipliutigipsi, Iñugiaktuat Jew-ñunitchuat aggiñisirut kivaknamiñ suli kanaknamiñ aquvillutiñasiiñ nigiqpaktuani Agaayyutim anjaayuqautaani piqatigilugich Abraham-lu Isaac-lu Jacob-lu.

¹² Aglaan tamatkua Agaayyutmun qitungaginiruat igitaugisirut taagñiqsrallapiamun. Tavrani qiaugisirut tiriqulalutinunniñ kigutinich.”

¹³ Jesus-ñum nipliutiniñigaa anjuyyiuqtit aňalataat, “Aniłaañ. Ukpiqsriłlapiakun iñiqtaugisiruq.” Taavrumatavra savaktaa mamitkaniktigñiqsuq taavrumani sassañigmi.

Jesus Mamititchiruaq Iñugiaktuanik Iñunñik

¹⁴ Jesus isiqami Peter-m tupqanun tautunñigaa Peter-m aakaruaña nalaruaq uunaqluktitluni.

¹⁵ Jesus-ñum aksinñigaa argaigun aasiiñ uunaqlunaiqhuni. Tavra maki-tiqhuni niqluugutiaqsiñigai.

¹⁶ Unnuksraaqman iñugiaktuat irrusiqłuqaqtuat tikiutruñigaiç ilaanun, aasiiñ Jesus-ñum anittañigai irrusiqłuich uqahñigmiñik, suli ihuaqsilugich iluqaisa atniññaqtuat.

¹⁷ Atuumakamiun taamna tanjigñigaa sivuniksriqirim Isaiah-m uqautigikkaña,

“Ilaan piigai sayairrutivut timikun

suli akigağiplugich atniññaativut.”

Isaiah 53:4

Iluqnaunitchuat Maliguaqtit

¹⁸ Jesus-ñum tautukamigich iñugayaat avatimiñi tiliñigai maliguaqtini ikaaquplugich igłuanun narvaqpaum.

¹⁹ Aglaliqiri utlautiniqsuq ilaanun nipliqhuni, “Iłisautrii, malikkisiikpiñ sumupayaaguvich.”

²⁰ Jesus-ñum kiuniñigaa, “Kayuqtut sisiqaqtut tinmiuratlu silam ugluqaqhutin, aglaan Iğñinjan Iñuum iniksraitkaa napmun tullakksraña niaquğikkagmi.”

²¹ Atlamsuli maliguaqtim nipliutiniñigaa, “Ataniiq, iluviğiallaktiqqaaglugu aapaga malikkumaikpiñli.”

²² Aglaan Jesus-ñum uqautiniñigaa, “Malinña, tamatkua tuqunaruat ir-rutchikun iluviqsillich tuqunaruanik.”

Jesus-ñum Quunniğuaqtitkaa

²³ Aasiiñ ikiniqsuq umiamun maliguaqtailu malikhutin.

²⁴ Tavrakñatchiaq anuqligruağugñiqsuq narvaqpak qaiqpaich immautruñnialiqługu umiaq, aglaan Jesus siñiktuağniqsuq.

²⁵ Maliguaqtaiñ utlaklugu iqiiqsagñigaat nipliqhutin, “Ataniiq, anniqsuq-tigut piyaqquaqsirugut.”

²⁶ Aglaan nipliutinigai, “Ukpiqsrihikiññaiaqpat! Suvaata iqsivisi?” Makit-nami iñiqtiğniğik anuğilu qaiqpaiñlu, aasiiñ quunniğniğniqsuq.

²⁷ Maliguaqtai quviğusukhutin uqagñiqsut, “Qanusiuniqpa una anun anuğimunniiñ qaiñiqpauratlu kamagivatrui?”

Jesus Mamititchiruiq Malğunıñ Añutik Irrusiqluqaqtuak

²⁸ Jesus tikitman igluanun narvaqpaum nunañanun Gadarenes, malğuk añutik irrusiqlullak nuyuağñallapiaqtuak agğiqhutik iluviğniñ paagñigaak, kia-unniñ iñuum qaaniğuisak apqutmi.

²⁹ Iğialaniqsuk, “Suniaqpisiguk? Agğiqpich naglikaaqtitchaqtuaqhunuk sivuani piviksram?”

³⁰ Kuniqağniqsuq iñugiallapiaqtuanik niğiruanik unjasipianitchuami.

³¹ Irrusiqluich iniqsruağniğaat Jesus, “Aninniaguptigut tuyuğisigut tamatkununa kunianun.”

³² Jesus-ñum nipliutinigai, “Aullağitchi!” Aasiiñ anikamiñ malğunıñ añutinıñ isigñiqsut munaqsranun kunianun. Iluqatin kuniat pañaliñniqsut tunaanun narvaqpaum, naparaqhutin qutailakun ipnakun aasiiñ ipiplutin.

³³ Qaunaksriruat kunianik pigruğniqsut nunaaqqimun. Tarani uqautig-iniğaat iluqaan qanuqtilaanak añutik irrusiqlullak.

³⁴ Iluqatin nunaaqqim iñuiñ paagñigaat Jesus. Tautukamitruñ iniqtiğniğaat unitquplugu nunaaqqiqtin.

9

Jesus Mamititchiruiq Añutmik Aulatlaitchuamik

¹ Jesus ikipluni umiamun ikaagñiqsuq aasii tikitluni nunaaqqimiñun.

² Ilañich iñuich tikiutriñiqsut aulatlaitchuamik nalaruamik ikivğani. Jesus-ñum tautukamiun ukpiqsrihat nipliğniqsuq aulatlaitchuamun, “Iñauraamaan, quviatchauğigiñ. Killuqsautitin natqigutikkaurut.”

³ Ilañich aglaliqirit uqagñiqsut inmiknun, “Una iñuk uqagñiqluktağniqsuq.”

⁴ Jesus ilisimaplugich isummatinich nipliğniqsuq, “Suvaata isumavisi pigi-itchuanik?”

⁵ Nalliaknik qağanatlukpa nipliqsuni, ‘Killuqsautitin natqigutikkaurut,’ naagaqaa nipliqsuni, ‘Makillutin pisugiñ?’

⁶ Iñichuğitqugipsi Iğñinjanik Iñuum añalatchisiqaqtılaañanik nunami natqigutritlaruamik killuqsautinik.” Tavraasiiñ nipliğniqsuq aulallaitchuamun, “Makillutin tigulugich ikivğatin agğiiñ.”

⁷ Anun makitluni aiñiqsuq.

⁸ Iñugayaat qiniqtuat taavrumiña quviğutchañiqsut, aasiiñ kamaksruğniğaat Agaayyun qaitchiruaq taatnatchimik añalatchiğmik iñun.

Jesus-ñum Tuqluğaa Matthew

⁹ Jesus aullaqami tavrakña tautuñiğaa anun atilik Matthew-mik aqup-piruaq tax-siliqivini nipliutipluguasii, “Malinña.” Matthew-m makitluni malinñiğaa.

¹⁰ Jesus niğiniñiaqtitlugu Matthew-m tupqani iñugiaktuat tax-siliqirit suliluliqirit isiqhutin niğiqasiğniğaiç Jesus-ñum maliguaqtaiñlu.

¹¹ Pharisee-ñuruat tautukamitruñ taamna apiqsruğniğaiç maliguaqtai, “Suvaata ilisautriksi niğiniñiaqatauva tax-siliqirini suliluliqirini?”

12 Jesus-ḡum tusaakamiuḡ Pharisee-ḡuruat apiqsruutaat nipliḡḡiqsuq, “Tamatkua surruitchuat inuqsratlaitchut taaktimik, aglaan tamatkua atniḡḡaqtuat.

13 Ki, ilitchaqsiumata taavruma uqaḡhan qanuutautilaanik, ‘Kimmutig-itlukkiga nagliktaq uumakḡa tunillaqtukigmiḡ.’ Agḡiḡitchuḡa tuḡḡugiaḡlugich nalaunḡaruat, aglaan killuliqirit.”

Apiqsruun Uisauraalikun

14 Maliguaqtaim John-ḡum utlanḡigaat Jesus aasii apiqsruḡḡu, “Suvaata uvagut Pharisee-ḡuruatlu uisauraagagivisa aasiili maliguaqtitin taatnatun piḡḡitmiḡkaḡlugich?”

15 Jesus-ḡum kiuniḡai, “Ilauraanḡi ilaqatniḡniaqtuam alianniutlaitchut ilaan nayuqataukhani ilinḡitni. Aglaan katchuutiniaqtuam unitchiviksraḡa tik-iḡḡiaqtuq. Tavralli aullaanikpan ilauraanḡi alianniugisirut uisauraagutiḡ.

16 Iḡuk ilaaqtuitlaitchuq nutaamik iliqniḡmik atnuḡaalunḡum, atakkii ilaaḡutauruaq algutiniaqtuq utuqqaqtuamiḡ atnuḡaamiḡ aasiim allaq aglitlukhuni.

17 Naagaqaa iḡuich kuviritlaitchut nutaamik misuqḡumik puuḡruanun. Taatnagaluamḡkḡata puuḡruat qaagḡiaqtut aasiim misuḡuq kuviluni suli puuḡich suksraunḡigutiḡ. Aglaan kuviraḡigaat nutaq misuḡuq nutaamun puumun. Iluqatikli puuḡlu misuḡuḡlu piiḡḡiḡitchumuuk.”

Jairus-ḡum Pania suli Agḡaq Aksinḡiktuaq Jesus-ḡum Atnuḡaanik

18 Taatna uqaqtitlugu tamatkunḡa sivulliuqtim Jew-ḡuruat katraḡviata tikiḡḡiqsuq sitquqhuni sivuḡaanun Jesus nipliqhuni, “Paniga amma tuquqam-miqsuq. Maliglunḡa aksigiaḡuḡ argaknik iḡuuluniasiiḡ.”

19 Jesus-ḡum makitluni malinḡigaa piqatigiplugich maliguaqtini.

20 Maliktitlugu agḡam aunaqsruḡuitlaiqsuam qulit malḡuḡni ukiuni tik-iḡḡigaa tunuanun Jesus-ḡum, aksikḡuguasiiḡ atnuḡaanan akuagun

21 isumapluni inḡmiḡun, “Aksillagukkaluaḡiga quppiḡaanḡa mamillunḡaasiiḡ.”

22 Jesus-ḡum kinḡaqami qiḡḡigaa agḡaq nipluutiḡlugasiiḡ, “Agḡaaq, quviatchaḡiginiḡ. Ukpisriḡiqpich ihuaqsipkaḡaatin.” Tavrakḡatchiaq agḡaq ihuaqsikkauniqsuq.

23 Jesus-ḡum tikitḡami sivulliuqtim tupqanun tautuḡniḡai supluaqtuḡnanik atuḡtuuraqtit iḡugayaatlu kinuvḡuruat.

24 Nipliḡḡiqsuq, “Annisitchi. Niviaqsiagruk tuquḡaḡitchuq. Siḡiktuaqsiḡaqtuq.” Aglaan iḡuich mitautiginiḡaat Jesus.

25 Iḡugayaat anianikmata, Jesus isigḡiqsuq niviasiaḡruum inaanun. Tigup-maniasiiḡ arganḡmiguḡ niviasiaḡruk makinniqsuq.

26 Iḡuich siaminniḡaat tusaayugaallautaq taavrumuuna nunaaqqipayanun.

Jesus Mamititchiruaq Malḡuḡnik Iḡḡuḡnik Ayaunaruḡnik

27 Jesus aullaqman tavrakḡa malḡuk ayaunaruak anutik malinḡigaak kap-painḡplutik, “Nagliḡillaḡniaqtiguk, igḡḡikkaniḡaatin David-ḡum.”

28 Jesus isiqman tupiḡmun ayaunaruak utlanḡigaak. Aasiim Jesus-ḡum apiqsruḡniḡik, “Ukpigivitku uvamnun taamna savaagitatilaanḡa?” Taapkuak kiunigaaq, “Aa, Ataniiq.”

29 Jesus-ḡum aksinḡigik irinḡikkun nipluutiḡlugik, “Ukpigiplunḡa taatnaqhutik qiḡitlasitqiksutik.”

30 Taapkuak anutik qiḡitlasitqinḡiqsuk. Jesus-ḡum alḡaqsullapiagḡniḡik uqaqunḡitḡugik kisumununniiḡ taavrumiḡa,

31 aglaan aullaqamik siaminniġaak tusaayugaallautaq Jesus-kun nunaqqipayaanun.

Jesus Mamititchiruoq Anjutmik Uqatlaitchuamik

32 Taapkuak aniaqsipluuglu. Anjun irrusiqlulik uqatlaillaq Jesus-muutikkauniqsuq.

33 Irrusiqluk anitmagu uqatlaillaq anjun uqaaqsiñiqsuq, iñugayaat quvigusukhutiñ nipliġñiqsut, “Qanjaunniñ tautuksimaiññiqsugut atrinjanik uuma Israel-mi.”

34 Aglaan Pharisee-ñuruat nipliġñiqsut, “Anitchiraqtut irrusiqluñnik atuqlugu sanja ajalataata irrusiqluich.”

Jesus-ñum Iñunjuksriħa

35 Aasiñ Jesus kukilunniqsuq nunaqqipayaanu nunaqqiuranilu, ilisatripluni Jew-ñuruat katraġvinjitñi quliaqtuaġiplugulu tusaayugaallautaq Agaayyutim anjaayuqautaagun suli mamititlugich qanusipayaanik atniġñautilgillu nanjirutilgillu.

36 Tautukamigich iñugayaat iñunjutcharniqsuq, atakkii ihuilliuqhutiñ qanuqsausiuqhutiñlu atriplugu ipnaiq qaunaksrailaaq.

37 Jesus-ñum uqautiniġai maliġuaqtini, “Katittaksraq ilumun iñugiakkaluaqtuq, aglaan savaktit ikittut.

38 Iniqsruqsiuñ anjaayuqanja katitchivium tuyuqaqulugu savaktinik katitchivimun.”

10

Jesus Piksraqtuq Qulit Malġuñnik Uqqiraqtinik

1 Jesus-ñum inmiñuquniġai qulit malġuk maliġuaqtini, aasiñ sanjiksriññiġai anitchitlasiplugich irrusiqluñnik suli ihuaqsipkaitlasiplugich qanusipayaanik nanjirutilinjanik.

2 Uvva ukua qulit malġuk uqqiraqtaiñ atinich: Sivulliq Simon taiguutiqaqtuq Peter-mik, aniqataalu Andrew, James-lu John-lu iġñak Zebedee-m,

3 Philip-lu, Bartholomew-lu, Thomas-lu, Matthew-lu tax-siliqiri, James-lu iġñina Alphaeus-ñum, suli Thaddaeus,

4 Simon-lu ilanata Zealot-kuaqtuq, suli Judas Iscariot aatchuutigitniktuq Jesus-mik aquvatigun.

Jesus-ñum Aullaqtitkai Qulit Malġuich Maliġuaqtini

5 Taapkua qulit malġuk Jesus-ñum tuyuġiniġai alġaqsruqlugich itnaqhuni, “Aullaġniaqasi Jew-ñunjtchuanun naagaqaa isiġniaqasi nunaqqipayaanitñun Samaria-ġmiut.

6 Aglaan aullaħhiñagitchi iñuiñun Israel-ñum ittuanun tammaummirutitun ipnaisun.

7 Aasiñ iglauħapsitñi quliaqtuaġiyumagiksi, ‘Agaayyun anjalatħhiñaaġuqtuq iñunjanik nutaakun.’

8 Ihuaqsipkailusi atniġñaqtuq, anjipkaqtillugich tuquruq, mamititchilusi auyugaqtualgitnik, anittaġlugich irrusiqluich, suli aatchuutigiyumagiksi akuqtuaġikkaqsi akiillaġlugu.

9 Maniligaagñiaqasi kaviqsaamiglu qatiqtaamiglu unniñ kanjuyamiglu.

10 Puukataillaġusi aullaġupsi, quppigaaqtuqtaillaġusilu, suli aluġutitquutillaġusi, naagaqaa ayauppianillaġusi, atakkii savakti piqaqtitaksrauruq inuġikkanjanik.

11 Nunaaqqimupayaagupsi naagaqaa nunaaqqiuramun pakakku-mausi iñuñmik tukkiyumaruamik, aasiñ tukkuummilusi tupqani aullagñiañapsitñunaglaan.

12 Tukkuummigupsi taavrumani tupigmi nipliğumuusi, ‘Agaayyutim iluaqqutillañniagumagaasi.’

13 Iñuich taapkua paglakpasi tutqiu-tiqagñiaqtut. Aglaan paglanitpasi tutqiu-tiqagumiñaitchut.

14 Kisupayaam akuqtunjitpasi naagaqaa naalagñisunjitpatigik uqauttutisi, ip-suktuqsiun apyuq isigapsitñiñ aniñiağupsi tupigmiñ naagaqaa nunaaqqimiñ.

15 Ilumun uqautigipsi, qagñanatlunñiaqtuq iñuiñi Sodom-ñum Gomorra-ñumlu Atanniivium uvluani taapkunakña iñuiñiñ tukkuliñitchuamiñ ilip-sitñik nunaaqqiatni.

Nagliksaaqtirrutiksrautit

16 “Tuyugñiağipsi ipnaisun akungatnun amaqqut. Taatnamik puqikku-mausi nimigiaturun suli suqłukkatalaitchuaturun tinmiağruuraturun.

17 Qaunagilugich iñuich, atakkii uqaqsittaagvinmuutigisigaasi ipigaqtuglusi Jew-ñuruat katrağvinjitñi.

18 Suli pisigilunja tikiutrauniaqtusi sivuğaatnun kavanaauruat umialgillu. Piviksraqagisirusi ilisimaraulusi ilinjitñun suli Jew-ñunjitchuanun.

19 Aglaan tigurağupsi isumaalunñiaqasi qanuq naagaqaa sumik uqagñiaqtılaapsitñik, atakkii tavrağuppan qaitchikkauniaqtusi uqaksrapsitñik.

20 Atakkii ilipsi uqagumiñaitchusi, aglaan Irrusiña Aapapsi uqagisuruq ilipsi-gun.

21 Aniqatim aatchuutigigisigaa aniqatni tuqqutautqulugu, suli aapam pigisipmigaa taatnatun qitungaurani; ililgaat akikñaqtuipmiñiqsut anayuaagmiknik aasiñ anayuaatin tuqqutillugich.

22 Iñupayaam uumigiliutigisigaasi piqutigilunja, aglaan makitaruaq payañaiğuni isuanun anniqsukkaugisuruq.

23 Piyuaqsiugupsi uumani nunaaqqimi, qimakkumuusi atlamun nunaaqqimun. Ilumun uqautigipsi naatchitlasigaluaqasi savaapsitñik nunaaqqipayaanjitñi Israel-ñum Igñiña Iñuum aggigisuruq.

24 Maliguaqti kamanatlutlaitchuq ilisautrimiñiñ, naagaqaa savakti anayuağmiñiñ.

25 Iñuich uumigigisigaat maliguaqti atunim ililugu uumigipmatun ilisautrigikkaña, suli taatnatuntuuq savakti anayuaqanaturun. Iñuich tuqlirağniqpatrun anayuaqana tupqum Beelzebub-mik tupiqatauraturun maatnaasu tuqlirağniagaich taavrumiña atigmik.

Sivuugaginasigik Iñuich

26 “Iqsiginiaqnasigik iñuich. Supayaaq matuqaqtuaq sagvikkaugisuruq, suli nalunaqtuapayaaq ilitchuğipkakkauğisuruq.

27 Uqautigikkağa ilipsitñun taagmi uqautigiyumagiksi qaumami. Suli iñuich isivruutigikkañat siuttapsitñun quliaqtuağiyumagiksi tupqich qaanatniñ.

28 Suli iqsiginiaqnağich iñuich tuqqutchirağaqtuaturun timimik, aglaan tuqqutchumiñaitkaat iñuusi; sivuugagilhiñiaqsun taamna piyaqquitlaruaq iluqaaknik iñuutchimiglu timimiglu anasiññuqsagvinmi.

29 Uvva malğuk tinmiurak tunitaitpak atautchimun nalliglugik maniuramik? Naagauvva nalliakunniñ katakkumiñaitchuq nunamun aapagikkaqsi nalunjaan.

30 Agaayyutim ilisimagai iluqaisa nutchasi niaqupsitñi suli qanutun iñugiaktılaanaturun.

31 Taatnağusi sivuuganasi, akisuruanutluktusi tamatkunakña tinmiurağayaaniñ.

Uqağithalu Piılaağithalu Christ-mik

32 “Taatnamik kisupayaaq nalupqinaiqhuni uqaqpan sivuğaatni iñuich piginiłuni uvamnun, ilaa nalupqinaiglugu uqağigisipmigiga sivuğaanı Aapaa qılanmiittuam.

33 Aglaan kisupayaam piılaağikpaña iñunun piılaağigisipmigiga Aapaanun qılanmiittuamun.

Jesus Aggiutruruq Aviktuııgimik

34 “Isumaniaqasi agğigñılunı tikiutityağlugu tutqiun nunamun aglaan savikpak. Agginitchunı iñuich piqatigiiksityağlugich aglaan atingiquplugich.

35 Atakkii piqutigilunı iğñiguruat akikñaqtuitlasiplugich aapamiknik, paniuruat aakamiknıglu, ukuanuruat aakaruumiknıglu.

36 İñuum tupiqatinı uumigirigisigai.

Micah 7:6

37 “İñuum piqpagitlukkumiun aapanı naagaqaa aakani uvamniñ malıguaqtaulguyumiñaitchuq uvamni, sulı iñuum piqpagitlukkumiun iğñigikkani naagaqaa panigikkani uvamniñ malıguaqtiginıtkiga.

38 Sulı iñuum akiggiutinıtkumiun sannıgıtani malıglunı malıguaqtiginıtkiga.

39 İñuum tigummiñiaqtuam iñuukıgmiñik tammaigisigaa ilumutuuruuq iñuukı; aasiñ iñuum tammaigumiun iñuukı piqutigilunı piññaktaağigisigaa.

Akılıusiaksrat

40 “İñuum akuqtuqpasi akuqtullapiaqmıgaaña, sulı kisupayaaq akuqtuiruq uvamnik akuqtullapiaqmıgaa tuyugiriga.

41 Kiña iñuk akuqtuiruq sivuniksriqirimik pisigiplugu sivuniksriqirauplunı akuqtuıgisıruq sivuniksriqirit akiññaktaaksrañatıtun, sulı iñuk akuqtuiruq nalaunñaruamik iñunmik pisigiplugu nalaunñaruauñıha iñuum akuqtuıgisıruq nalaunñaruauñıha iñuum akılıusianatun.

42 Sulı kisupayaaq aatchuiruq atautchimununnıñ makua kamanaiññıqsrauruat malıguaqtıma nigliñiaqtuamik imıgmik qallutmun pisigilugu malıguaqtıauñıha, ilumun uqautıgıpsi, tammaıyumiñailıapiağaa akılıusiaksrani.”

11

1 Jesus naatchianikami ilisautrılgımiñik qulıt malğuk malıguaqtımiñik aullağniqsuq tavrakña ilisautrıtyaqhuni sulı quliaqtuağiaqhuni nunaaqqınıtın Galılee-m.

John Paptaaqtitchiri Tuyuqaqtuq Malğunı Malıguaqtıñnik

2 John tusaakami isıqtaulıgımiñi qanuq Christ, annıqsuqtı akıqsruutauruq, savaaqqtılaañanık, tuyuginıgik malğuk malıguaqtıñni

3 apıqsruğiaquplugu Jesus, “Taimñauvıch John-ñum uqautıgıkkaña agğigñıağniplugu? Naaga niğıunıaqpısa atlamık?”

4 Jesus-ñum kiunıgik, “Utıgıusık uqautıgıtyakku John-mun tusaakkaqsık sulı qıñıkkasık.

5 Ayaunaruat qıñıtılasıplıtın, pisutıaitchuatlu pisutılasıplıtın, auyugaqtualgıllu mamıtıkkauplıtın, tusaatıaitchuat tusaatılasıplıtın, tuqunaruat anıpkıağugich, sulı tusaayugaallautaq quliaqtuanıplunı ilaippanun.

6 Quvıanamiuruq iñuk qapıqtanıtıchuaq pisigilunı.”

⁷ John-ñum maliguaqtik aullaqaqsiñiqsuq iñugayaanun John-kun, “Sumik qiñigiaqpsi iñuilaami nunami, ivigaamik aňalataakkananik anugim?

⁸ Sumikmi qiñigiaqniqpsi? Iñuñmik atnuġaaqtuq akisuruanik? Naagga, tamatkua atuqtuat akisuruanik atnuġaanik iñuuniaqtuanurut umialgum tupiqpanani.

⁹ Taitñitpan sumikmi qiñigiaqpsi? Sivuniksriqirimik? Aa, John qiñikkaqsi pitluktutq sivuniksriqirimiñ.

¹⁰ Uvvauna aglausimaruq John-kun, ‘Atañii, tuyuġigisigiga uqqiraqtiga sivupni.

Itqanaiyaġisigaa apqutiksran sivunnapni.’

Malachi 3:1

¹¹ Iñumutuuruamik uqaqtuñ a ilipsitñun, John Paptaaqtitchiri kamanatluk-tuq iñuñniñ aniruaninñ nunami uvuñanunaglaan. Aglaan iñupayaaq ka-manainñiqsrauruq ukunakña Agaayyutim aňalatañiñ kamanatluktuq John-miñ.

¹² John Paptaaqtitchiri sagviqman Agaayyun aullaġniñiqsuq aňalataġmiñik iñuñnik, aglaan iñuich saqlaktuat aippaavak akilñiqsuiñiqsut uvuñanunaglaan.

¹³ Atakkii sivuniksriqiripayaat suli Moses-ñum maligutaksrañiñ uqaġigaat John-ñum agġiñiañhanunaglaan.

¹⁴ Ukpigisukkupsuñ sivuniksriqirit uqaġikkanat ukpiginiagiksi John Elijah-ñutilaananik agġisagumaruamik.

¹⁵ Kiña iñuk siutiqaqtuq tusaali.

¹⁶ “Sumik atriqaqpat makua iñuuruat pakma? Ittut ililġaatun aquppiplutin tuniriñiaqtuatun katimmaviñiñ suli tuqlirautiplutin avatmun,

¹⁷ ‘Atuqtuurautigaluaġpsi aglaan agġiñitlusi.’

‘Atuqhutali kinuvġuutinik aglaan qianitchusi.’

¹⁸ John agġiqami niġitlaiñiqsuq imiġlunilu, naagasuli iñuich uqaqtut ir-rusiqluqaġniplugu.

¹⁹ Iġniña Iñuum agġiqami niġitluniluni imitlunilu atlatitun, aglaan uqautiginiġaat itna, ‘Marra niġġiqsuruq imiqtuqtulu, ilauraaginiġaat tax-siliqirit killuliqiritlu.’ Agaayyutim puqiutaa ilitchuġipkautauruq ilumutuuplugu savaañagun.”

Ukpiñitchuat Nunaaqquch Iñanani

²⁰ Aasiñ Jesus-ñum iñiqtiaqsiñiġai iñuich nunaaqquñi savaaqagvigitulukkani quviqnaqtuanik atakkii isummitqinimata.

²¹ “Nakñuñ Chorazin-naġmisi! Nakñuñ Bethsaida-ġmisi! Savaaqagaluqtuñ iñugiaktuanik quviqnaqtuanik akunnapsitñi. Makua quviqnaqtuat qiñikkasi savaañuniqpa iñilġaanamma Tyre-milu Sidon-milu iñuich taimani isummitqianikkayaqtut miissuñnik atnuġaagutin suli aġramun aquvillutin qiñiqtitlugu taavrumuuna mumiñiqtin killuqsautmikniñ.

²² Aglaan uqautigipsi, Uvluani atanniivium iġlutuyunaitlukkisiruq ukunakña Tyre-miñlu Sidon-miñlu ilipsitñi.

²³ Aasiñ Capernaum-misi! Kamanagisugivisi? Iktaugisirusi anasiññuqsagvinmun. Atakkii quviqnaqtuat savaañuruat ilipsitñi savaañuniqpa Sodom-mi, ittuiñagayaġaluqtuq uvuñanunaglaan.

²⁴ Aglaan uqautigipsi, Sodom-miut atanniusiaksrañat qaġanatluñiaqtuq atanniusiaksrapsitñiñ.”

Agġiqhusi Uvamnun Minguiqsiġitchi

²⁵ Tavraasiñ Jesus nipliġniqsuq, “Aapañ, atanguruatiin qilañmi nunamilu, quyagikpiñ! Sagvigitin puqiitchuanun sut iriqsimaruat puqiksuaninñ ilisimaruaniñlu.

26 Aa, Aapaan, taamna sivunniutigikkan quviagigiñ.

27 Aapaa sanñipayaat qaitkai uvamnun. Kia-unniñ iñuum ilisimanjitkaa igñiguruag aglaan kisimi aapam. Suli kia-unniñ ilisimanjigmigaa aapa aglaan kisimi igñiguruam iñupayaamlu igñiguruam ilitchuǵipkakkanja aapamik.

28 Minguiqtuasii uqumaiñliuqtuasii! Uvunaǵitchi, minguiqsiagtitchumagipsi.

29 Akiyaqasiutitichi uvamnun ilisaǵvigilunaasiñ. Taatnaǵupsi iñuutchisi minguiqsiagñiaqtut atakkii piisaanitchuna atchikluñalu.

30 Akiyautiga naammaktuq atuqtuni, suli savaaksrirutiga ilipsitñun qaǵanaqtuq.”

12

Apiqsruun Minguiqsiagvikun

1 Akuniisunaqatin Jesus-lu maliguaqtailu apqusaagñiqsut mukkaakrsrat nautchiiviatigun minguiqsiagvium uvluani. Jesus-ñum maliguaqtai nigisuliqhutin nutchuigaqsiñiqsut mukkaakrsranik aasiñ nigiplutin.

2 Pharisee-ñuruat tautukamisigik upyañniǵaat Jesus, “Qinillakkich maliguaqtitin. Navgillapiaqtut maligutaksraptiknik minguiqsiagvium uvluagun.”

3 Jesus-ñum kiuniǵai, “Agliqisimasuknaǵiksi sumik David-ñumlu piqataiñlu pisilaanat nigisuliqamin.

4 David isiqhuni tupqanun Agaayyutim, ilaalu piqatailu, nigirut ipqiqsakkauruamik qaqqiamik nigiraksriutauruamik kisiitñun agaayuliqsinun. Maligutaksrakuagñangitchuq nigipmatrun taamna qaqqiaq.

5 Suli agliqisimasuknaǵiksi maligutaksrani, qanuq agaayuliqsit agaayyuvikpañmi qaayugñaqsiñliuǵniañhat minguiqsiagvium uvluani, tavraami patchisaiñhat navguikamin maligutaksranik.

6 Aglaan uqautigipsi, iñuk maaniitkaluaqtuq kamanatluktuaq agaayyuvikpañmiñ.

7 Iisimanayaǵniǵupsi qanuutautilaanjanik uuma uqañhum, ‘Kimmutigitlukkiga nagliktaq uumakña tunillaqtuñiǵmiñ,’ suksraungigayaitchisi iñuich killukuanitchuat.

8 Atakkii Igñinja Iñuum ataniǵigaa minguiqsiagvium uvluan.”

Anun Argalik Pannaqluktanik

9 Jesus tavrakña aullaqami isigñiqsuq Jew-ñuruat katraǵviatnun.

10 Anutiqaǵniqsuq tavrani pannaqluktanik argalik. Atlanik iñuqaǵmiñiqsuq tavrani agvisiksrañliqiruanik Jesus-mik. Apiqsruǵniǵaat maligutaksrakuagñaqmagaan iñuqaqsiñkairuni minguiqsiagvium uvluani.

11 Jesus nipliutiniǵai, “Nalliqsi piqaǵniǵumi atautchimik ipnaimik aasiñ ipnaiq kataguni ilunaamun minguiqsiagvium uvluani, taavruma amunayaiññiqpañ taavrumakña?

12 Nalupqinaitchuq, Iñuk piqpaknatluktuaq ipnaimiñ. Taatnaqhuni maligutaksrakuagñaqtuq ikayuiruni minguiqsiagvium uvluani.”

13 Aasiñ nipliutiplugu taamna anun, “Isakkich argaktin!” Taavruma isañniǵai argañmi aasiñ iñuqaqsiñliutin igluñisiton argaiñ iliplutin.

14 Tavrakña Pharisee-ñuruat anikamin katiplutin sivunniugñiqsut qanuǵlugu Jesus tuqqutchuklugu.

Agaayyutim Piksraqtaañuruag Savaktaa

15 Jesus ilisimapluni sumik sivunniuqtılaanjanik, aullaǵniqsuq tavrakña. Iñugiaktuat iñuich malinǵaat. Jesus-ñum iñuqaqsiñraǵniǵai iluqaisa atniǵñaqtuat.

16 Jesus-ñum iñiqtiǵniǵai iñuich uqaǵitquñitluni.

17 Taamna immiqsaqlugu uqautamaruaq tumigiplugu sivuniksriqiri Isaiah, itnaqhuni,

18 “Uvvauna savaktiga piksraqtaagikkağa!

Ilaanuruq piqpagikkağa suli ilaagun quyalikkaupluna.

Iligisigiga irrusillauga ilaanun,

suli quliaqtuağigisigaa iñupayaanun

qanuq atanniiksrağa iñupayaanik atisilugich.

19 Uqaalatlaitchuq igialaluni.

Kia-unniñ tusaayumiñaitkaa nipaa tumitchiani.

20 Piyaaquğnianitkai sayaitchuat iñuich ittuat pigittuatun ivikpaktun

naagaqaa qamiyasiuraqtuatun nanipiam ipigañatun

atanniiksrağmiñunaglaan iñupayaanik nalaunjaluni atisiluni.

21 Suli ilaan atqagun nunaqqipayaat niğugaqagisirut.”

Isaiah 42:1-4

Jesus-lu Beelzebul-lu

22 Iñuich Jesus-muutiniğaat anun irrusiqłulik ayaunaruaglu uqatlaitchuağlu. Jesus-ñum ihuaqsiñigaa. Tavrali taamna anun uqatlasiruq qinitalasipluni.

23 Iluqatin iñuich quvigutchaniqsut uqaqhutin, “Kinuviağinikaluağniqpauñ una David-ñum?”

24 Aglaan Pharisee-ñuruat tusaakamitruñ uqağniqsut, “Jesus anitchi-rağaiñiqsuq irrusiqłunñik iñuñniñ atuqlugu sanña Beelzebul-ñum anjalataata irrusiqłuch.”

25 Jesus-ñum ilisimaplugich sumik isummatilaanñatnik uqautiniğai, “Iñuich atañguvinmiguuq akikñautirut avatmun; atanigliasiiñ taavrumani suksraungigñiaqtuq iñugikkañi avgumakpata. Nunaqqipayaat naagaqaa tupiqatigiich avikamin makitatlaitchut.

26 Taatnatuntuuq tuంగాq irrusiqłunñi avgumaguminñ akikñautilutin avatmun atañguvia isukliñiaqtuq.

27 Aasiñ anittağupkich irrusiqłuch Beelzebul-kun, kisukunli iñugikkapsi anittağuvatigik irrusiqłuch? Taatnamik atanniqsuqtiginiğisi.

28 Aglaan Irrutchiagun Agaayyutim anittaiguma irrusiqłunñik, nalupqinaitchuq Agaayyutim anjalatchianiktilaana iñuñnik akunnapsitñi.

29 Kiñapayaaq isiguktuaq sanñiruam iñuum tupqanun tigliguguni, qiliqsruqqaaglugu sanñiruaq iñuk tiglikkisiruq suuranñik.

30 Iñuk piqataunitchuaq uvamni akikñautiruq uvamnun, suli iñuk katitchiqataunitchuaq siamitchihñiaqtuq.

31 Taatnaqhusi uqautigipsi, Agaayyutim natqigutitlagai iñuich killuqsautipayaanich itqağitqikkumiñiağlugich uqağniqluktapayaanich. Aglaan uqağniqluktuaq akikñaqługu Ipqitchuaq Irrusiq natqigutikkauyumiñaitchuq sumiunniiñ.

32 Kiñapayaaq uqaqtuaq pigiitchuamik akikñağlugu Iğñina Iñuum natqigutikkaugisiruq, aglaan kiñapayaaq uqaqtuaq pigiitchuamik akikñağlugu Ipqitchuaq Irrusiq natqigutikkauyumiñaitchuq pakmapak suli taimuna.

Napaaqtuq Asiani

33 “Napaaqtuq ilitchuğinaqtuq asianigun. Napaaqtuğiksuaq asirrillaugaqtuq aasiñ napaaqtuğiitchuaq asirripluni asiagiitchuanik.

34 Ilipsi tuqunalgich nimigiat! Uqatlaitchusi nakuuruanik atakkii pigiitchuanuplusi. Qangam uqağirağigaa taatnasiq ittuag uummatmi.

35 Iñullautaq piqagaqtuq nakuuruamik uummatmiñi aasiñ uqallautat anirağaqhutin uummatmiñi, aasiili pigiitchuaq iñuk uummatigmiutağaqtuq kil-lugmik uqaqhuniasiiñ nakuunitchuanik.

36 Uqautigipsi, uvluni atanniivium iñuich pasirauniaqtut uqagii llapayaagmiktigun uqautigikkagmikkun.

37 Atakkii uqagikkapsigun nalaunñasripkakkauiaqtusi, suli uqagikkapsigun suksraunğıs augisirusi.”

Iñuich Jesus Savaqugaat Quviqnaqtuamik Savaamik

38 Tavrani ilañisa Pharisee-ñuruat suli ilañich aglaliqirit uqagñiqsut Jesus-mun, “Iñisautrii, qinğuktugut quviqnaqtuamik savaamik nalupqinağutauplugu kisuutilaaqnik.”

39 Jesus-ñum kiuniğai, “Makua iñuich pigiitчуuatlu sayuñaruatlu qinğuktut quviqnaqtuamik savaanik nalupqinağutaugich, aglaan qinğumiñaitlutin taatnatchimik. Qiniñhiñagisigaat quviqnaqtuaq savaaq atuupmatun Jonah-mun sivuniksriqirimun.

40 Jonah aqalukpaum narraañni inniqsuq piñasuni uvluni unnuani. Taatnatuntuuq Iğñiña Iñuum iluviğmiitkisipmiuq piñasuni uvluni unnuani.

41 Atanniivium uvluni iñuñisa Nineveh-m patchisiginiagaasi iñuuruasi pakmapak, atakkii taimani isummitqikhutin killuqsautmikniñ Jonah-m quliaqtuağutipmatin. Atañii, iñuk maaniittuq kamanatluktuag Jonah-miñ.

42 Atanniivium uvluni atañum ağnam patchisiginiagaasi iñuuruasi pakmapak, atakkii agğiqhuni uñallam tuñaaniñ uñasiksuamiñ naalağnityaqługu Solomon-ñum puqiksilaaña. Atañii, iñuk maaniittuq kamanatluktuag Solomon-miñ.

Irrusiqłuk Utiqtuq

43 “Irrusiqłuk anipman iñuñmiñ kukilugaqtuq paliqsaaqun nunakun pakakhuni iñiqtuiağviksrağmiñik, aasiñ paqingitługu.

44 Inmiñun uqagaqniqsuq, ‘Utiğlaña tupiğmun annivigikkamniñ.’ Aasiñ utiqami paqillağniğaa imailaaq inigisimakkani salikuqtaatchiaq suli inillak-tullautaqtaq.

45 Anipluni agğiutriraqniqsuq tallimat malğunnik atlanik irrusiqłunnik pigiitłuktuanik inmiñiñ. Aasiñ isiqhutin iñuuniagaqsirağniqsut tavrani. Aqullia taavruma iñuum pigiitłuksiraqtuq sivulligmiñ iñuuniakigmiñiñ. Taatnatuntuuq itkisiruq killuliqirini iñuuniaqtuat pakmapak.”

Aakaanlu Aniqataiłu Jesus-ñum

46 Jesus-ñum uqaqtitługu iñuñnun aakaanlu aniqatinilu qikağniqsut tatqaani uqaqatigisukługu Jesus.

47 Iñuich ilañata uqautiniğaa Jesus, “Aakaanlu aniqatiutinlu qaani qikaqtut uqaqatigisukhutin.”

48 Jesus-ñum kiuniğaa taamna iñuk uqautriñi, “Kisuuva aakaga? Suli kisuuvat aniqatiutka?”

49 Tikkuaqługich maliguaqtini nipliğniqsuq, “Qiniqsigik, ukua aakagigitkalu aniqatiutkalu.

50 Atakkii kiñapayaaq savaaqtuag pisulhanik aapaa qilañmiittuam aniqatigigiga naagaqaa aakagiplugu.”

13

Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

1 Taavrumani uvlumi Jesus anikami tupiğmiñ, utlautiniqsuq narvam siñaanun aquvitluniasii.

2 Iñugiallapiaqtuat iñuich katirviginigaat avatługu. Kiisaimma ikiniqpuq umiamun aquvitluni, iñugayaaqpaurat makitaplutin narvam siñaani.

³ Aasiin̄ Jesus-ŋum uqautiaqsiñigaī iñugiaktuanik atrikusautinik itnaqhuni, “Iñugguuq nunaliqiri nautchiityağniqsuq. ⁴ Nautchirripkaqlugu nautchiaksrat ilañich katagağniqsut apqutmun, aasiin̄ tin̄miurat nigiplugich.

⁵ İlan̄itsuli katagağniqsut uyağauruamun nunamun nunaqapian̄itchuamun, aasiin̄ nauplutin̄ qilamik atakkii nunakitluni,

⁶ aasiin̄ siqiniq̄ nuipman pasiklugich pannaqlun̄igaī atakkii kan̄iliviksraitlutin̄.

⁷ Suli ilañich nautchiaksrat katagağniqsut akun̄gatnun kakitlağnat, aasiin̄ kakitlağnat naukamin̄ nagguviksraiḡniğaīch nautchiağiksaat.

⁸ Aglaan ilañich katagağniqsut nunagiksuamun, aasiin̄ nauriñiqsut asianik iñugiaksiplugich, ilañich atautchimiñ tallimakipian̄uttaaqhutin̄ naaga piņasukipian̄uttaaqhutin̄ naaga iñuiñnaq̄ qulin̄uttaaqhutin̄.”

⁹ Aasiin̄ Jesus nipliğniqsuq, “Kiña siutiqaqtuaq naalağni.”

Sivunin̄at Atrikusautit

¹⁰ Maliḡuaqtañ utlaklugu Jesus apiqsruğniğaat, “Suvaata uqaqpich iñun̄nun atrikusautitigun?”

¹¹ Jesus-ŋum kiuniğai, “İlipsitñuñhiñaq Agaayyutim sagviğniğaa nalunaqtuan̄anik añaayuqautaan qilaum, aglaan makun̄uñ a iñun̄nun sagvikkaun̄itchuq.

¹² Atakkii iñuk piqaqtuaq akuqtullaaḡisiruq, aglaan taavruma piqan̄itchuam anniagisigaa mikiruuraqunniñ pigikkani.

¹³ Una pisigiplugu uqaqtun̄ a iñun̄nun atrikusautitigun:

Atakkii qiniğaluaqhutin̄ ilisaqsritlaitchut

suli naalağniğaluaqhutin̄ tusaatlaitchut aasiin̄ kan̄iqsitlaitlutin̄.

¹⁴ Aasiin̄ makunuuna iñuktigun immiumaniqsuq İsaiah-m sivuniksriqutaa itnaqhuni,

‘Tusaagaluaḡupsi kan̄iqsiyumiñaitchusi,

suli qiniğumaaḡaluaḡupsi ilitchuqsriyumiñaitchusi.

¹⁵ Atakkii makua iñuich uummatin̄ich pitchiğiil̄iğniqsut,

tusaasun̄gitlutin̄ supayaamik, iritin̄lu siquplugich.

Utitiqiniğitchut Agaayyutmun mamitihksramiknun

atakkii qiniñitlaitlutin̄lu tusaatlaitlutin̄lu kan̄iqsitlaitlutin̄lu.’ *İsaiah 6:9-10*

¹⁶ Aglaan quvianamiurusi, atakkii irigikkasi qiniñtlarut suli siutigikkasi tusaatlaplutin̄.

¹⁷ İlumun uqautigipsi, iñugiaktuat sivuniksriqirit nalaun̄aruatlu Agaayyutim iñuiñ qiniğukkaluağaat tamanna pakma qiniñkaqsi aglaan qiniñitkaat. Tusaa-sukkaluağaatuuq pakma tusaakkaqsi, aglaan tusaan̄itkaat.

Jesus-ŋum Kan̄iqsipkağaa Atrikusauñ Nautchiaksriqirikun

¹⁸ “Naalağniñlaksiun̄ qanuutautilaan̄a atrikusautim nautchirriqirikun.

¹⁹ Tamatkua tusraaruat uqaliğmik añaayuqautaagun Agaayyutim kan̄iqsisun̄aqatin̄ atriqagtut nautchiaksranik kataktuanik apqutmun. Aquagun pigiitchuam aggiqhuni aattağigai nautchirriutauruat uummataatniñ, suli piiguipkağai tusaakkañatnik.

²⁰ Aasiili akuqtuiruat uqaliğmik quviasuutigiplugu tusaapqauraqamitruñ atriqagtut nautchiaksranik kataktuanik uyağaulamun nunamun.

²¹ Aglaan kan̄iliviksraitman akuniutlaitchuq. Tavra ihuill̄iuiq̄ piyuqaqsuik̄iğlu tikitmata iñuich taapkua qilamik qapiqtiḡaqtut.

²² Suli nautchiaksrat kataktuat akun̄gatnun kakitlağnat atrigigaat iñuk tusaaruq uqaliğmik, aglaan isumaaluutit iñuuniañikun kinnitñin̄iağutitlu umialgutitigun suqutiginiğiḡağigaaat uqaliq̄ taimmaasiin̄ naurisun̄aqani asianik.

23 Aglaan iñuk akuqtuiruaq nautchiaksranik nautchirriutauruanik katakhutin nunagiksuamun atriqaqtuq iñuktun tusaaruatun uqałıgmik kanıqsıplıgu. İlaa naurisuuruq asianik, ılañich tallimakıpiatun, ılañich pınasukıpiatun, sulı atlat iñuiññaq qulıtun.”

Atrikusaun Mukkaaksrağıilatıgun

24 Jesus uqağniqsuq atlamiksuli atrikusautmik, “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisıruq iñuktun nautchiıruatun mukkaaksrağıksaanik nautchiıvinmiñun.

25 Aglaan iñuich siñiktıtlugich uumiksri agğıqhuni nautchiiñıqsuq mukkaaksrağıılanik akunğatnun mukkaaksrağıksaat aullaqhuniasiiñ.

26 Naugaqsıpmata nautchiat mukkaaksraurat nuınjuraqmata mukkaaksrağıılattuuq sagviğmiñıqsut.

27 Savaktit utlakamıtrun añaayuqaqtın apıqsruğniğaat, ‘Ataniiq, nautchiiñıgıptıgıñ mukkaaksrağıksaanik. Nakiñ makua mukkaaksrağıılat nuivat?’

28 Qaukiata kiunıgıai, ‘Uumiksrim savaagıgaa taamna.’ Savaktit apıqsruğniğaat, ‘Aullaquvisıgut nutchugıağlugich mukkaaksrağıılat?’

29 Tavra kiunıgıai, ‘Naaga, nutchuıgupsi mukkaaksrağıılanik taputrıviaqtusi mukkaaksrağıksaanik.

30 İluqatik naulik kıprıviksramunaglaan, aasiiñ kıprıvik tikitpan uqautıgisıgıtka kıprırit sıvulliulugu katıtqulugich mukkaaksrağıılat qılıqtaulaalugich ikıpkaaqsrıuğlugich, aglaan katıllugich mukkaaksrağıksaat sığluamun.’”

Atrikusaun Mikiniqsraıun Nautchiaksraıun

31 Jesus-ınum uqautılgıñniğai atlamik atrikusautmik itnaqhuni, “Agaayyutim añaayuqautaa ittuq mustard-ınum nautchiaksraurajatun iñuum nautchiıkkajatun nunautmiñi.

32 Mikiniqsraugaluanıñagımi nautchiaksrapayaaniñ naagatarra naukami aıniqsrauraqtuq nautchiapayaaniñ napaaqtuğuhuni. Aasiiñ tıñmiuraıı sılam agğıqamın uğluliñıqsut qısiqsıutınıtñun.”

Atrikusaun Puvlaksautıgun

33 Jesus-ınum uqautılgıñniğai atlamik atrikusautmik, “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisıruq ağnaq akutchipmatun puvlaksautmik mukkaaksramun ıluturuamun puvlagataqtıtlugu iluqaan qaqqıaksraq.”

Jesus-ınum Uqaqtılaaıa Atrikusautıgıun

34 Jesus-ınum uqağiniğai iluqaisa sut tamatkua iñugayaanun atrikusautıgıun. Atrikusautılaagıuni uqatlarıñıqsuq.

35 Tavra immiumanıqsuq uqauttutauruaq sıvuniksrıqırıkun itnaqhuni, “Atrikusautıgıun uqağısırııa ılıñıtñun.

Uqautıgisıgıtka sutıgun ırıqsımaruatıgun nunam aullağniıłhaniğlaan.”

Psalın 78:2

Jesus-ınum Kanıqsıpkagıaa Atrikusaun Mukkaaksrağıılatıgun

36 Jesus-ınum aullaqtıtqaaqıugich iñuich isıgnıqsuq tupıgımun. Malıguaqtai utlautıniqsut ılaanun itnaqhutin, “Kanıqsıpkallaktıgut atrikusaun mukkaaksrağıılatıgun nautchiıvinmi.”

37 Jesus-ınum kiunıgıai, “İñuk taamna nautchiıruaq mukkaaksrağıksaanik İğniğıgaa İñuum.

38 Nautchiıvik nunauruq. Mukkaaksrağıksaat tamatkuanıurut qaitchuat ınmiknik Agaayyutmun aıalatquplıtın, mukkaaksrağıılatlı tamatkuanıurut qaitłıtın ınmiknik pıgııtchuamun aıalatquplıtın.

³⁹ Taamna uumiksri nautchiiruaq tamatkuniņa mukkaaksragiilanik tungauruq. Kiprivik isugigaa nunam aasiiñ kipririt isagulguplutiņ.

⁴⁰ Atrilugich mukkaaksragiilat katitauruat ikipkaqlugich ikniġmun taatnatuntuuq itkisipmiuq isuklitpan nuna.

⁴¹ Igñiņan Iñuum tuyuġigisigai isaguligikkani aasiiñ katityaġlugich ukunakņa Agaayyutim aņaayuqautmiñiñ killuqsaqusaagutipayaat suli iñupayaat pigiiliqiruat.

⁴² Isagulgich igitkisigaich ikkaularuamun uunaksautmun. Tavrani iñuich qiagisirut suli tiriqulatchilugich kigutitiņ.

⁴³ Nalaunņaruatli qaumagisirut siqiñiqtun aņaayuqautaani aapagikkaġmiņ. Kiña siutiqaqtuaq tusaali.

Atrikusaun Iriqsimaruaġun Akisuruuaġun

⁴⁴ “Agaayyutim aņaayuqautaa sagviqpan itkisiruq akisuruuaq iriqsimapmatun nautchiiviņmi. Iñuum paqitnamiuņ iritqiklugu nautchiiviņmun; iñuk taamna quviatchakhuni tunirityaġniqsuq sulliñaurapayaagmiñik, aasiiñ tauqsigñigaa nautchiivik.

Atrikusaun Akisuruuaġun Suņauraqpaġun

⁴⁵ “Aasiisuli Agaayyutim aņaayuqautaa sagviqpan itkisiruq tauqsigñiaqtitun pakaktuatun akisuruamik suņauraqpagiksaamik.

⁴⁶ Paqitnami akisullapiaqtuamik suņauraqpaġmik aipluni tunityaqġlugich sulliñaurapayaani tauqsiquġlugu taamna akisullapiaqtuaq suņauraqpagiksaaq.

Atrikusaun Kuvrakun

⁴⁷ “Aasiisuli Agaayyutim aņaayuqautaa sagviqpan itkisiruq qaaqtuutitun niņitauruatun taġiumun aasiiñ qaaqhuni qanusipayaanik aqaluņnik.

⁴⁸ Qaalaalaanikamiņ aqaluņniaqtit nuqitlugu siñaanun aquvitlutiņ avguaqsiplugich aqaluich, nakuuruat iliplugich aqaluqaġviņmiknun aasiiñ nakuuņitchuat igitlugich.

⁴⁹ Itna itkisiruq isuklitpan nuna. Isagulgich avguityaġisirut pigiitchuanik iñuņnik akunġatniñ nalaunņaruat iñuich

⁵⁰ igitlugich ikkaularuamun uunaksautmun. Tavrani iñuich qiagisirut suli tiriqulatchilugich kigutitiņ.”

Nutauruallu Utuqqauruallu Suġalġich

⁵¹ Jesus-ņum apiqsruġniġai maliguaqtini, “Kaņiqsivisigik sut tamatkua iluqaisa?” Kiuniġaat, “Aa, kaņiqsigivut.”

⁵² Aasiiñ Jesus-ņum uqautiniġai, “Aglaliqipayaaq ilisaaqaqtuaq Agaayyutim aņaayuqautaanik atriqaqtuq tupqum iñuanik sagviqsruiruamik suuraġmiñik nutauruanik naagaqaa utuqqauruanik tugvaqsiiviņmiñiñ.”

Nazareth-miut Ukpiġiņitkaat Jesus

⁵³ Jesus-ņum uqagiņaiqamigich tamatkua atrikusautit aullaġniqsuq tavrakņa.

⁵⁴ Tikitluni iñuguġviņmiñun ilisautiniġai iñuich katraġvati. Iñuich tusaaruat quviġusukhutiņ apiqsruqtautiaqsiñiqsut avatmun, “Sumiñ una iñuk piññakpa puqiutmik suli saņņimik savaaqatlasipluni quviqnaqtuanik?”

⁵⁵ Uvvauna kaapintam taivruma igñiġiņitpauņ? Aakaņa taimña atiqanitpa Mary-mik? Aniqatigiņitpagich ipkua James-lu, Joseph-lu, Simon-lu, suli Judas?

⁵⁶ Iluqatiņsuli nukatchiaņi iñuuniaqatauņiñiġpat uvaptikni? Sumiñ una iñuk piññanņiqpa tamatkuniņa supayaanik?”

⁵⁷ Tavra atniummatiqagñiqsut Jesus-mik. Aglaan Jesus-ñum uqautiniğai, “Agaayyutim sivuniksriqiraa kamagikkauraqtuq nanipayaaq aglaan kamagikkaunıtluni iñugugvinmiñilu naagaqaa ilamiñilu.”

⁵⁸ Tavra Jesus savaaqanıññiqsuq iñugiaktuanik quvinqaqtuanik atakkii iñuich tavrani ukpiqsriñitlutinj ilaanik.

14

Tuqqutaulha John Paptaaqtitchirim

¹ Taatnalhatni Herod, atanga Galilee-m, tusaaniqsuq uqqamik Jesus-kun,

² uqautiniğai savaktini, “Jesus una John Paptaaqtitchirauniqsuq anıqtikhuni tuquğmiñ. Taatnaqhuni savaaqatlaniqsuq quvinqaqtuanik.”

³ Sivuaniiemma Herod-ñum tigupkağniğaa John qılıqsruqlugu isiqtaupkaqlugu. Taatnaqtinniğaa pisigiplugu Herodias, anıqatmi Philip-ñum nuliaña.

⁴ Atakkii John Paptaaqtitchirim akulaiqlugu uqautiniğaa Herod, “Malıgıtaksrakuagnangıtchuq ilaqatiginiğupku anıqatvich nuliaña.”

⁵ Herod-ñum tuqqutchukkaluağniğaa John, aglaan iqsiñiqsuq iñuñnik atakkii ilinjisa isummatigiplugu John sivuniksriqirauplugu.

⁶ Herod-ñum annivia tikitman, pania Herodias-ñum sayuğniqsuq sivuğaatni Herod-ñumlu tuyuğmianıñlu quyalillapiaqlugu.

⁷ Akiqsruğniğaa nalupqinaiqlugu qaitchigisiñiplugu supayaamik injıpan.

⁸ Niviaqsiq pitchuksaakkaupluni aakamıgun nipliğniqsuq, “Qaitchinña niaquanik John Paptaaqtitchirim ilılu alluiyamun.”

⁹ Umialik aliatchanıqsuq, aglaan pisigiplugu akiqsruutni suli tamatkua niğiqatini tiliriñiqsuq qaitquplugu niviaqsiam injiğikkaña.

¹⁰ Herod tiliriñiqsuq isiqsivıñmun niaquıgiaquplugu John.

¹¹ Itqutiniğaat niaqua ilıplugu alluiyamun qaitluguasiiñ niviaqsiamun, aasiılı taavruma aakamiñuutiqlugu.

¹² John-ñum malıguaqtaiñ aggiqhutin piñiğaat timaa iluviqluguasiiñ. Taatnaamikamıñ uqautityağniğaat Jesus.

Jesus Niğipkaiñiqsuq 5,000 Anıutirik

¹³ Jesus tusaakami qanuqtılaanık John-ñum, aullağniqsuq umiakun quvğutiqlugu iñuilaamun kisimi. Iñugayaat tusaakamıñ maliutiniğaat nunaaqqipayaaniñ pisukkataqhutin.

¹⁴ Jesus tulakami tautuklugich iñugayaapaurat ilunıutchanıqsuq. Mamitinığai atniğñautinjıñiñ.

¹⁵ Unnuksraagataqman malıguaqtaiñ utlanığaat uqautiplugu, “Unnuaguqtuq. Suviksraılaaq manna. Tuyuğikkich iñuich nunaaqqiuranun tauqsıgiaqulugich niqiksramiknik.”

¹⁶ Jesus-ñum uqautiniğai, “Aullanıtkumıñ sunıtchut. İlipsi niğipkaqsıgik.”

¹⁷ Kiuniğaat, “Piqaqtugut tallimalhiñanik qaqqianıglu malğunıglu aqalunınik.”

¹⁸ Jesus-ñum nipliutiniğai, “Uvuñautisıgik uvamnun.”

¹⁹ Aasiıñ tiliñiğai iñugayaat aquvitquplugich ivıñnun. Tigukamıgich taap-kua tallimat qaqqiat malğuglu aqaluk aagluğniqsuq qılanmun quyyatıplugich. Tavra Jesus-ñum avguqlugich qaqqiat qaiñniğai malıguaqtimiñun aasiılı taap-kua autaaqlugich iñugayaanun.

²⁰ İluqatin iñugayaat niğiñiqsut niğisuiqhutin. Niğınaiqmata malıguaqtit katitchiñiqsut ilakunıñnik immıgataqlugich qulit malğuk aguupmaich.

21 Taapkua nigiruat 5,000-tuyunnaq inniqsut anutit, kisiqatigisunaaqnaqgich agnat ililgaatlu.

Jesus Pisuaqtuq Imgum Qaanagun

22 Jesus-Num maliguaqtini ikipkaqtignigai umiaqpauramun ikaagiaquplugich igluanun narvaqpaum aasiiñ aipkaqlugich inugayaat.

23 Taatnaanikami mayugniqsuq iggimun agaayutyaqtuaqhuni kisimi. Anaqaksraaqman Jesus kisinjnuqniqsuq.

24 Tavra umiaqpauraq tikiñniqsuq qitqanun narvaqpaum. Umiaqpauraq piyaqniuligniqsuq qailgutiplugu atakkii anugim paggaaguutiplugulu.

25 Aasiiñ Jesus-Num utlanigai maliguaqtini uvluyasipman pisukhuni imgum qaanagun.

26 Maliguaqtaiñ tautukamitruj Jesus pisuktuaq imgum qaanagun iqsitchaniqsut nipliqtutin, "Aliuqtuaq marra!" Kappainaaqsiñiqsut tatavrauplutin.

27 Aglaan tavrauvaa Jesus nipliutinigai, "Quviatchaugigitchi. Uvanauruja. Iqsiñasi!"

28 Peter-m kiunigaa, "Ataniiq, ilviupiaquvich tilinja utlaqulutin imgum qaanagun."

29 Jesus-Num kiunigaa, "Uvunagiñ." Peter niukami umiaqpauramiñ pisukhuni imgum qaanagun utlautiniqsuq Jesus-mun.

30 Aglaan Peter-m tautukamiuj qanutun sanjisilaanja anugim iqsitchaniqsuq. Kiviaqsikami kappainaniqsuq, "Ataniiq, annautinja."

31 Tavrauvaa Jesus-Num isautiplugich arganji tiginigaa Peter nipliuti-plugu, "Ukpiqsrihikiñniaqpat! Suvaata arguaqtuqpich?"

32 Ikipmaknik umiaqpauramun anugaigñiqsuq.

33 Taapkua umiaqpauramiittuat sitqugviginigaat sivugaanun Jesus uqaqhutin, "Ilmun igniginigaatin Agaayyutim."

Jesus Mamititchiruj Atnigñautilinjnik

34 Ikaaqaminj igluanun nunaliñniqsut Gennesaret-mun.

35 Aasiiñ inunji taavruma nunam ilitchugikaminj Jesus-mik tuyugniqsut uqqamik avalliupayaamiknun nunaaqqiuranun, tikiutruaqsipugich aasiiñ atnigñautilipayaat Jesus-mun.

36 Iniqsrullapiaqlugu aksillañniaqsiñagukluguunniñ akua atnugaanjan, aasiiñ aktuipayaatqtuat ilaanik mamitikkauniqsut.

15

Ilisauttutinich Sivullianjruuat

1 Pharisee-nuruat aglaliqiritlu utlanigaaat Jesus Jerusalem-miñ apiqs-ruqlugu,

2 "Suvaata maliguaqtivich kamagitlaitpatigik ilisauttutinich sivulliaqikkapta? Iggunjtkaich argatin nigigaluaqatin."

3 Jesus-Num kiunigai, "Suvaatamipsuuq kamagitlaitpisigik Agaayyutim tillisai? Kamaksritlaitchusi atakkii maligukkisi ilisauttutinich sivulliaqikkapta.

4 Agaayyun uqaqtuq, 'Kamagisigik aapanlu aakanlu. Kiñapayaq uqa-maqluutriruaq aapamiñik naagaqaa aakamiñik tuquruksraupiaqtuq.'

5 Ilipsiliasiiñ ilisautrirusi inunmun uqautilhiñauñiplugu aapani naagaqaa aakani, 'Piqagaluaqtunja aatchuutiksramik. Aatchuutigiyumiñaitkiga ilipsik-nun, atakkii akiqsruutigianikkiga Agaayyutmun.'

⁶ Taatnatun ilisautigupsiun iñuk kamaksritquniltlugu aapanjanik naagaqaa aakanjanik suungigisi Agaayyutim tillisaa pisigiplugich sivulliapsi ilisauttutinich.

⁷ Ukpinñuaqtisii! Qanutun nalauttiginipqa Isaiah sivuniksriqiri uqaqami ilipsigun,

⁸ Tamatkua iñuich kamaksrulgugaluagaatña uqałhiñagmiktigun aglaan uummatinich unjasiksut uvamniñ piqpagillapiangitluna.

⁹ Agaayyuvigiragigaatña imailaakun, atakkii ilisautrirut iñuich ilisauttutinittik iliplugich maligutaksragiruaton
Isaiah 29:13

Sut Qaayugnaqsipkairuat Iñun

¹⁰ Jesus-ñum inmiñuquniğai iñugayaat nipliutiplugich, “Naalagñillaksinña kanjicsilusiasiiñ.

¹¹ Sum isiqtaqtuam iñuum qangagun qaayugnaqsipkatlaitkaa, aglaan taavruma aniragaqtuam qaniğmiñ, uqałhum qaayugnaqsipkağagigaa iñuk.”

¹² Maliguaqtaiñ utlaklugu apiqsruğniğaat, “Ilisimavigich Pharisee-ñuruat atni-ummatilaanat tusaakamitrñ taamna uqautigikkan?”

¹³ Kiuniğai, “Nautchiapayaaq aapama qılanmiittuam nautchirriutinajisana amuruaniaqtuq kanjituummaan.

¹⁴ Inmiktuuğlich. Ayaunaruani sivulliuqtaurur ayaunaplutin. Ayaunaruam sivulliuqpagu ayaunaruuaq, iluqatik katakkisiruk itiqsramun.”

¹⁵ Tavra Peter-m kiuniğaa, “Uqautitigut qanuututilaanjanik taavruma atrikusautim.”

¹⁶ Jesus-ñum nipliutiniğai, “Ilipsipsuuq kanjicsisaitmivisi?

¹⁷ Kanjicsinjitpisuli? Suapayaaq qaniğmuktuaq aqiağumugaqtuq aasiiñ anipluni timimiñ.

¹⁸ Aglaan sut tamatkua aniragaqtuat qanikun aniragaqtut uummatmiñ, aasiiñ qaayugnaqsiragaqlugu iñuk.

¹⁹ Atakkii uummatmiñ aniraqtut pigiitchuat isummatit, iñuaqtuq, ilaqatiqagaluahuni atlatuq, ilaqatailluni sayunaq, tigliyutiq, tanigilaakun ilisimarauq, uqaniqluktaliglu.

²⁰ Taapkuatavra qaayugnaqsiragağaat iñuk, aglaan nigiruni igguğaluagnagich argaich qaayugnaqsitlatchaat iñuk.”

Ağnam Ukpiğutaa

²¹ Jesus aullağniqsuq tavrakña nunajanun Tyre-m suli Sidon-ñum.

²² Canaanit-agmiu ağnaq tamaani iñuuniaqtuaq utlautiniqsuq ilaanun kap-painapluni, “Ataniiq, kinuviaña David-ñum! Nagligillanjanña! Paniga pigiillapiaqtuq irrusiqłuqaqhuni.”

²³ Aglaan Jesus kiunijnñiğaa. Maliguaqtaiñ utlaklugu iniqsrullapiagniğaat itnaqhutin, “Aqpigiun una ağnaq. Nipraulapluni malikkaatigut.”

²⁴ Jesus-ñum kiuniğai, “Tuyugikkauruña kisiitñun iñuiñun Israel-ñum ittuanun tammaummiruaton ipnaisun.”

²⁵ Ağnaq utlautikami sitquğniqsuq sivuğaanun nipliqhuni, “Ataniiq, ikayullanjanña.”

²⁶ Jesus-ñum kiuniğaa, “Nakuungitchuq pigupsiun ililgaat qaquksrautaat qailluguasiiñ qipmiñun.”

²⁷ Ağnaq nipligñiqsuq, “Aa Ataniiq, aglaan qipmichunniñ nigipmiraqtut kangakunik kangaaluanik iñunmin nigginjittiiñ.”

28 Jesus-ñum kiuniġaa, “Aġnaaq, kamanallapiaqtuamik ukpiqs-riliġaġniqsutin; iniqsruaġikkan savaanġugisuruq ilipnun.” Tavra aġnam pania iħuaqsikkauniqsuq taavrumani sassaġniġmi.

Jesus Mamititchiruaq Iñugiaktuanik Iñuñnik

29 Jesus aullaqami tavrakña iglauniqsuq siñiqsraqħugu narvaqpaña Galileem; aasiiñ mayuqħuni qimigaamun aquvinniqsuq tamauña.

30 Iñugiallapiaqtuat iñuich utlautiniqsut ilaanun tikiutruiplutin pisutlaitchuanik, ayaunjaruanik, uqatlaitchuanik, sulguilimaruanik, suli iñugiaktuanik atlanik. Iħiuqqaġniġaich Jesus-ñum sivuġaanun. Aasiili Jesus-ñum iħuaqsiñiġai.

31 Iñuich quviġutchañniqsut qiñiqamisigik uqatlailaat uqaaqsipmata, sulguilimaruat iħuaqsikkaupmata, pisutlaitchuat pisutlasiplutin, suli ayaunjaruat qiñitlasiplutin; kamaksruġniġaat Agaayyutaat Israel-ñum.

Jesus Niġipkaiñiqsuq 4,000 Anġutinik

32 Jesus-ñum maliguaqtini inmiñuquniġai nipliutiplugich, “Iħunġutchaliqsuña makuniña iñuñnik nayuutituiñiaqtuanik uvamni piņasuni uvluni, atakkii niġiksraitmiut. Aullaqtinnianġitkitka niġisuñaitñik atakkii taaqtukkaqpiagtut apqutmi.”

33 Maliguaqtañ nipliutiniġaat, “Sumiñ paqitkisivisa naamayumiñiaqtuamik qaqqiamik marrumani iñuilaami niġipkautiksramik iñugayaanun?”

34 Jesus-ñum apiqsruġniġai, “Qanutun iñugiaktigiruanik qaqqianik piqaqpsi?” Kiuniġaat, “Tallimat malġuñnik suli iñugiakisuuranik aqalugauranik.”

35 Jesus-ñum tiliriñiġai iñugayaat aquvitquplugich nunamun.

36 Tiguniġai tallimat malġuk qaqqiat aqalugauratlu. Quyaanikamiun Agaayyun avguqħugich qaiñniġai maliguaqtimiñun, aasiili taapkua autaaqħugich iñugayaanun.

37 Iluqatin iñuich niġiñiqsut niġisuiġataqhutin. Aquagun maliguaqtai katitchiñiqsut ilakunik immiġataqħugich tallimat malġuktun aguupmañnik.

38 Tamatkua niġiruat 4,000-tun iñugiaktiginiqsut, aġnatlu ililġaatlu kisir-rutisuñaqnagich.

39 Jesus-ñum aullaqtinñamikamigich iñugayaat ikiniqsuq umiaqppauramun tikitħuni nunañanun Magadan-ñum.

16

Iñuich Qasiñiñiqsut Quviqnaqtuamik Savaamik

1 Pharisee-ñuruatlu Sadducee-ñuruatlu utlautiniqsut Jesus-mun uuktuagħiaqħugu. Apiqsruġniġaat qiñiqtitquplutin quviqnaqtuamik savaamik nalupqinaġutaulugu Agaayyutim tuyuqtilaanjanik qilañmiñ.

2 Kiuniġai, “Unnuksraaqman uqaġuursi, ‘Siħañuġniġiaqtuq atakkii qilaq kav-iqsiruaq.’

3 Suli uvlaami uqaġaqtusi, ‘Siħaqħuñniaqtuq ugluvak atakkii qilaq kav-iqsiruaq nuviyaqħuġuqman.’ Sivuniqsitlagaluaqħusi siħamik qilaum qiññañagun, aglaan ilitħuġitlaiñniġisi qanuutautilaanġat quviqnaqtuat savaat atuumaruat akunnapsitñi.

4 Makua iñuich pigiitħuatlu sayunjaruatlu qiñiġuktut quviqnaqtuanik savaanik, aglaan qiñiġumiñaitħutin taatnatchimik. Qiñilħiñiġisigaat quviqnaqtuaq savaaq sivuniksriqirikun Jonah-kun.” Tavra Jesus-ñum uniñniġai taapkua aullaqħuni.

Jesus Suakataġniqsuq Maliguaqtimiñnik

⁵ Jesus maliguaqtai lu ikaagniqsut igluanun narvaqpaum. Maliguaqtai ilitchuginiqsut piiguisilaagmiknik qaqqianik.

⁶ Jesus-ñum uqautinigai, “Qaunagititchi puvlaksautinajniñ Pharisee-ñuruatlu Sadducee-ñuruatlu.”

⁷ Aglaan uqauragniqsut inmiknun itnaqhutin, “Uqautigigaa taamna qaqqialigaaninñapta.”

⁸ Jesus-ñum ilisimaplugich qanuq uqaqtilaanat apiqsruğniğai, “Suvaata ilip-siguuraq uqauraqpsi qaqquiñniplugu? Ukpisrihikiñniagniqpat ilipitni.”

⁹ Kanjqsitlaitpisisuli? Naagaunniñ itqatlaitpisigik avguqapkich tallimat qaqqiat 5,000-nun anutinun? Qapsiñik aguupmanñun immiqsitpisi?

¹⁰ Naagaunniñ tallimat malguk qaqqiat avguqapkich 4,000 inñun? Qap-siñun aguupmanñun immiqsitpisi?

¹¹ Qanugimña kanjqsiniñniqpsi uqautiqanjsilaamnik qaqqianik? Qaunagi-titchi puvlaksautinajniñ Pharisee-ñuruatlu Sadducee-ñuruatlu.”

¹² Taatnaanikman maliguaqtai kanjqsiniqsut ilaanun uqautinisilaagmiknik puvlaksautinik aglaan qaunagitquplugich ilisauttutinñiñ Pharisee-ñuruatlu Sadducee-ñuruatlu.

Peter-m Uqautiginigaa Kisuutilaaja Jesus-ñum

¹³ Jesus utlautikami nunañanun Caesarea Philippi-m apiqsruğniğai maliguaqtini, “Iğniña Inñuum kisuuniplugu uqagağivat?”

¹⁴ Kiunigaa, “Iñajisa John Paptaaqtitchiraunigaa, atlatli Elijah-ñuniplugu, atlatsuli Jeremiah-ñuniplugu naagaqaa ilaginasugiplugu sivuniksriqiraiñun Agaayyutim.”

¹⁵ Apiqsruğniğai, “Ilipsilimi kisuunasugivisitja?”

¹⁶ Simon Peter-m nipliutinigaa, “Christ-ñurutin. Iğniğigaatin inñuuram Agaayyutim.”

¹⁷ Jesus-ñum kiunigaa, “Simon, iğniña Jonah-m! Quvianamiurutin! Atakkii uqautigikkan inñuum sagviaqtunitkaa ilipnun aglaan aapaam qilañmiittuam.

¹⁸ Uqautillakkikpiñ, Peter-ñurutin [itnautauruaq Uyağamnik] aasiñ taavru-muñja uyağamñun nappagnağiga agaayyuviga, sulisannipayaaninñ tuqułhum akiilijumiñaitkai.

¹⁹ Ilvichuvva, qaitchigisigikpiñ itqutiksranik anayyuqautaanun Agaayyutim. Suapayaaq qiliqsruumakkaqsi maani nunami qilgutiaqqtuiñagisiruq qilañmi, aasiñ suapayaaq qilgutaiyakkaqsi maani nunami qilgutaiyakkaugisiruq qilañmi.”

²⁰ Jesus-ñum maliguaqtini uqaquninñigai kisumununninñ inñunmun Christ-ñuniluni.

Jesus-ñum Uqautiginigaa Tuquliksranilu Anjpkakkauliksranilu

²¹ Tavrakñaniñaglaan Jesus uqautriaqsiñiqsuq maliguaqtiminik nalupqinaiqlugu, “Jerusalem-muktuksraurua. Tavraniasiñ nagliksaqtuksraupluñja sivulliuqtigruaniñ qaukñitñiñlu agaayuliqsit aglaliqiriniñlu, sulituuqtaauruksraupluñja. Aglaan anjpkakkaugisiruñja pinayuatigun uvlut.”

²² Peter-m avunaqtaagutiplugu Jesus inñiqtinigaa itnaqlugu, “Ataniiq, Agaayyutimtuq taatniutingillunñ taamna. Atuumaruksraunipiaqtuq ilipnun.”

²³ Jesus-ñum qiviaqlugu Peter nipliutinigaa, “Tuungaaq, piigiñ uvamniñ! Piñailutaurutin uvamni. Isummatiqanjitchutin Agaayyutim isummatainik, aglaan isummatiaqtutin inñich isummataatun.”

²⁴ Jesus-ñum nipliutinigai maliguaqtini, “Kisupayaam maligukkumiñja suk-sraaqtaksragigaa pisulñi, iqsriutilugu sannigutani aasiñ maligluñja.

²⁵ Atakkii kiapayaaq anniginiagumiun iñuulli tammaigisigaa, aglaan kiapayaaq tammaiyumiun iñuulli piqutigiluna piññakkisuruq ilumun iñuuligmik.

²⁶ Iñuum piññaktaagilhiñaugaluagaa suurapayaanja marruma nunam, aglaan tammautigisigaa iñuutichii. Sakuunuragñiaha sumun atuğumiñaitchuq! Tarra simmiutiksraitchaa iñuum iñuutichii.

²⁷ Atakkii Igñija Iñuum aggiqsagumaruq piqatigilugich isağuliñni quvianañagun aapami, tavraniasiññ akilliğisigaa iñupayaaq savaañgun.

²⁸ Ilumun uqautigipsi, Iñuqaqtuq-samma makitaruanik uvani tuqu-nianjitchuanik qinìğaluaqnagu Igñija Iñuum aggiqpan umialgulugu.”

17

Jesus-ñum Atlanñuqtitha

¹ Itchaksrat uvlut aquatigun Jesus-ñum aullautiniğai Peter-lu James-lu John-lu, aniqataa James-ñum, kisiitñik qutchiksuamun iggimun.

² Tavrani qinìqtitlugich Jesus atlanñuğniqsuq sivuğaatni. Kiiñanja qaum-mağiksiñiqsuq siqinìqtun atnuğaanji qatiqsiplutin kirratchiatun.

³ Taatnağmiutlu Moses sulij Elijah sagviğniqsuk uqaqatigiasiplugu Jesus.

⁴ Peter-m nipliutiniğaa Jesus, “Ataniiq, nakuuniqsuq nayuutikapta uvani. Nappaitquguptigut nappaiñayaqtunja pinjasunik palapkaaksranik, atautchimik ilipnun, sulij atautchimik Moses-mun, sulij atautchimik Elijah-mun.”

⁵ Uqaqtitlugusulij qaumaruam nuviyam qulanjutiniğai aasiñ nipi nipliqhuni nuviyamiñ, “Tavrataamna piqpagikkağa Igñija quyalimaaqtig-illapiakkağa, naalağniyumagiksi.”

⁶ Maliguaqtit tusaakamitruñ nipi punniqsut nunamun iqsitchakhutin.

⁷ Aglaan Jesus-ñum utlaklugich aksinñiğai aasiñ nipliutiplugich, “Makititchi, sulij iqsinaigitchi.”

⁸ Aağluqamin maliguaqtit qinìñiñniqsut iñunñik. Jesus inniqsuq kisimi.

⁹ Atqaaqsikamin iggimiñ Jesus-ñum tilisiñiğai, “Uqağniaqasi kisumununniiñ tamatkunija qinìkkapsitñik Igñija Iñuum anitqilhanunaglaan tuquliğmiñ.”

¹⁰ Maliguaqtaiñ apiqsruğniğaat Jesus, “Suvaata aglaliqirit uqaqpat Elijah aggiqqaqtuksrauniplugu agginaiñjaan Christ?”

¹¹ Jesus-ñum kiuniğai, “Taapkua uqaqtut ilumutuuruamik. Elijah aggiqqağniaqtuq Christ-miñ itqanaiyağiağlugu suapayaaq.

¹² Aglaan uqautigipsi, Elijah aggianiktuq, aasiñ iñuich nalurut kisuu-ti-laanjanik. Qanupayaaq anjalatchukamitruñ anjalatkaat. Taatnatuntuuq Igñija Iñuum nagliksaaqtinniaqmigaat.”

¹³ Maliguaqtaiñ kanjisiğatağniğaat Jesus-ñum uqalja John Paptaaqtitchir-imik.

Jesus Iñuqsiqkaiñiqsuq Nukatpiagrunmik Irrusiqlunimik

¹⁴ Jesus maliguaqtiniļu tikitmata iñugayaanun iñuum utlanñiğaa sitquqhuni sivuğaanun

¹⁵ nipliqhuni, “Ataniiq, nagligillanñiğun igñija. Qiiqsruğuupluni nagliksaallapiaqtuq. Akulaiqlugu puukagaqtuq ikniğmunlu imiğmunlu.

¹⁶ Maliguaqtipnuutigaluagiga, aglaan iñuqsiqlunimik iñuqsiqlunimik.”

¹⁷ Jesus-ñum kiuniğaa, “Ukpiqputaitchuasii ilipsitñi! Naagasulij killukuaqmisi! Qanutunaglaan nayuutiniagpiq ilipsitñi? Qanutunaglaan iglutuqtaksrağivisisuli? Uvunautisaqsunata nukatpiagruk.”

¹⁸ Jesus suamasipluni tilisiñiqsuq irrusiqlunimik anitquplugu nukatpiagrunmiñ. Irrusiqluk anitman nukatpiagruk iñuqsiqlunimik.

19 Maliguaqtaiñ utlanñigaat Jesus kisiqquqhutin apiqsruqlugu, “Suvaata irrusiqluk anitlaitpisigu?”

20 Jesus-ñum uqautiniñgai, “Pisigiplugu ukpiqsriñiqsi. Uqautigipsi, Ukpiqsrisiqagupsi mikitilaanatan mustard-ñum nautchiaksrauranatan uqautilhiñaugiksi una iggiq, Nuuttin iñuñ uvakña, aasiñ nuunniaqtuq. Piñhiñaugisirusi supayaanik.

21 [Aglaan kisiagun agaayukun uisauraalikunlu anitlagai taatnatchich irrusiqluk. Atlam sum anitchumiñaitkai.]”

Jesus-ñum Uqautigitqikkaa Tuquliksraniñu Anipkakkaukiksranilñu

22 Atautchimukamin Galilee-mi Jesus-ñum uqautiniñgai maliguaqtini, “Iñiñña Iñuum aatchuutigikkauniaqtuq iñuñnun;

23 ilinisa tuqqutkisigaat. Aglaan pinayuatigun uvlut anipkakkauñiaqtuq tuqqutauñhaniñ.” Tavra maliguaqtai ipiqtutchallapiagniqsut.

Akiliñiq Agaayyuvikpaum Tax-sigutiñiñik

24 Jesus maliguaqtiniñu tikitñamin Capernaum-mun nalautchirut iñuñnik katitchiraunik aatchuutinin agaayyuvikpañmun. Tamatkua Peter apiqsruñigaat, “Umaa, ilisautriksi akiliqsugagiva tax-sinik agaayyuvikpañmun?”

25 “Aa, akiliisuuruq,” Peter-m kiuniñaa. Aasii isiqman tupigmun Jesus nipliqaagñiqsuq ilaanun apiqsruqlugu, “Simon, sumik isumavich? Kisuniñ umialinñ nunam katitchirañivat tax-sinik? Nunaqatmikniñ naagaqaa avakñaqtaniñ?”

26 Peter-m kiuniñaa, “Atlaniñ.” Jesus nipliutiniñaa Peter, “Tavra, nunaqatit akiliqsugñaniññiqsut tax-sinik.

27 Aglaan atniummativiagivut iñuich. Aullañutin niksigiagñ narvamun. Qanñaniñ sivullium aqalum niksiksaqñich pañtkisirutin maninñmik. Tigulugu taamna qaitchumagñ ilinñitñun, aasii akiliutilunuk.”

18

Kiña Kamanagñiqsrauva?

1 Maliguaqtaiñ utlaklugu Jesus apiqsruñigaat, “Kiña kamanagñiqsrauva Agaayyutim anayyuqautaani?”

2 Jesus-ñum tuqluñigaa ililgauraq inñiñuquplugu, aasiñ qikaqtitlugu akunñatnun maliguaqtit

3 nipliñhunasiiñ, “Uqautigipsi, isummitqinñisuağupsi aasiñ ililusi ililgauratun isigumiñaitchusi Agaayyutim anayyuqautaanun.

4 Kiñapayaaq atchiksiruaq inñiñik atriplugu taamna ililgauraq kamanagñiqsrauruq ukunakña Agaayyutim anayyuqautaani.

5 Suli kisum iñuum akuqtugumiñ ililgauraq pisigilunñ akuqtugañña.

Killuqsacusaağutit

6 “Aglaan kia iñuum killuqsacitpagu ilañat makua ukpiqsrisiqatnat uvañnun ililgaatun nakuutlukayaqtuq taamna qunñisigmiutchiğlugu uyagakpañmik ipipkaqpan itiniqsranani tağium.

7 Qanutun tatamnaqtigivat nunam iñui killuqsacusaaqtuat iñuñnik. Taatnatchich killuqsacusaağutit atuumarut ataramik. Aglaan qanutun tatamnaqtigiva taamna iñuk ukpiğutaiqsitchiruaq iñuñnik killuqsacusaağimigun.

8 Argapsi naagaqaa isigapsi killuqsacitpasi, kipilugich igitchumagisi. Nakuutlukayaqtuq isigupsi iñuugimun argailusi naagaqaa isigailusi uumakña iglukun argalinñiñ naagaqaa isigalinñiñ igitauluniasiiñ isuitchuamun ikniğmun.

⁹ Suli iripsi killuqsagtupasi piiglugu igitchumagiksi. Nakuutlunniaqtuq isigupsi isuksraitchuamun iñuuhigmun atautchimik iriqagusi uumakña malgunnik irilinmiñ igitauluniasiiñ anasiñjuqsagvium ikniñanun.

Atrikusaun Tammaqtuakun Ipnai kun

¹⁰ “Qaunagititchi suunillağikisrañatniñ makua iligaurat. Atakkii isağulinich ataramik aapamnułhiñaurut qilañmi.

¹¹ [Iğñiña Iñuum aggiqsuq anniqsuğiaqlugu tammaqtuaq].

¹² Qanuq isummatiginayağniqpisiuñ iñuk piqaqtuaq tallimakipianik ipnaiñik aasiñ atausiq tammağuni? Pakkiağumiñaiññiqpañ taamna atausiq tammaqtuaq? Uniññiağai taapkua tallimakipiaguutailat ipnaich qimigaamun.

¹³ Uqautigipsi, paqitkumiñ taamna atausiq ipnaiq quviatchautigitlunniaga ukunakña tallimakipiaguutailaniñ tammanjitchuaniñ.

¹⁴ Taatnatuntuuq aapapsi qilañmiittuam pisuliginitkaa atausiğunniñ ilañat tamatkua ukpiqsriruat iligauratun iliplutin tammaqulugu.

Aniqan Killuqsauq

¹⁵ “Aniqatin killuqsauqpan akikñağutin uqautityağun killuqsautaanik kisinjuğusik ilaalu ilvillu. Naalağnikpatin aniqatigiliutitqinñiağiñ utitmun.

¹⁶ Aglaan naalağnisuñitpatin utlatqikkumagiñ piqasiğutin atautchimik naagaqaa malgunnik iññuñnik. Taapkua iñuich ilisimarautlaniaqtuq uqagipayaakkapkun aniqatiupnun. Atakkii pasikkutipayaq inilakkaugisiruq malgukkun naagaqaa piñasutigun ilisimaraumatigun.

¹⁷ Naalağnisuñilgitpagich uqagilugu ukpiqtuanjuranun; naalağnisuñitçuiñaqpan aasiñ ukpiqtuanjuranikunniñ irrutigisigiksi Jewñjitchuatun naagasuli tax-siliqiritun.

¹⁸ Iñumun uqautigipsi, Suapayaq qiliqsruumakkaqsi maani nunami qilğutiqaqtuiñagisiruq qilañmi; suli suapayaq qilğutaikkaqsi maani nunami qilğutaiyakkaugisiruq qilañmi.

¹⁹ Uqautipsaagipsi, Malguugupsik maani nunami aasii anjigitilusik su-payaakun apiqsruğupsik, aapaa qilañmi savaagigisigaa ilipsitñun.

²⁰ Atakkii nani malguk naagaqaa piñasut katikpata pisigiluna nayuutigisiruña ilinñi.”

Atrikusaun Natqigutrinjitchuakun Savaktigun

²¹ Aasiñ Peter-m utlakhuq Jesus apiqsruğniğaa, “Ataniiq, qapsiñiağlaan natqigutiraksrağivigu aniqatiga akitñağluna killuqsauqpan? Tallimat malgunniagañ?”

²² Jesus-ñum kiuniğaa, “Tallimat malgułhiñauñilaanñik aglaan piñasukipiaq qulit tallimat malgunniagañ.

²³ Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan atriqagisiruq umialinmik apiqsruqtuamik savaktimiñik qanutun ilinñitñun akiqsruutiqaqmagağmi.

²⁴ Makpiğarriqisaanikman iñuk akiqsruummirigikkaña manikpauramik tik-iutikkauniqsuq ilaanun.

²⁵ Akiliiyumiñaiññiqman añaayuqañan tunirautquniğaa ağnaatlu suli qitunğaurañ suli iluqaisa suurapayaañi aasiñ akiliiutigitlugich niğgiuqsruutaiñun.

²⁶ Savakti sitquqami sivuğaanun uqapsaagniqsuq, ‘Ataniiq, utaqqiurallañña. Utiqtitchigisigikpiñ iluqaitñik.’

²⁷ Añaayuqañan ilunñutçhautiplugu aullaqtinnigaa natqigutiplugich niğgiuqsruutai.

²⁸ Aglaan savakti anikami tavrakña nalaunniğaa ilañat savaqatmi niğgiuqsruummirigikkani qapsiuranik maninñik. Tiguniqlukamiñ qimitchiqsruaqsiniğaa nipliutiplugu, ‘Niğgiuqsruutin utiqtirun uvamnun.’

29 Savaqataan purviginigaa iniqsruaqługuasiiñ, ‘Utaqqiurallanña. Utiqtitchigisigikpiñ iluqaitñik.’

30 Aglaan akiqsruğvigikkaña utaqqisunjiññiqsuq. Aullautiñhiñagnigaa isiqsivinmun aasiiñ isiqtaupkaqlugu utiqtitchiñiañhanunaglaan niggiuqsruutaanik.

31 Atlas savaktit qiniqamitruñ taamna atuumaruq ipiqtutchallapiagniqsut. Utlakługu anjaayuqaqtin uqautinigaat iluqaitñik atuumaruanik.

32 Anjaayuqañan savakti isiqunigaa nipliutiplugu, ‘Pigiitchuatiin savaktii! Natqigutigaluağikpiñ niggiuqsruutipnik uvamnun iniqsruaqapña.

33 Suvaata ilunñuksriñgiññiqpich savaqatiknik atriñña nagliksriññaptun ilipnik?’

34 Tavra anjaayuqañan qinnautiplugu tuyuginigaa isiqsirinun anasiññuqsauqlugu akiliiñiañhanunaglaan niggiuqsruutipayaññik.

35 Taatnatuntuuq aapama qilañmi irrutiniaqmigaasi natqigutrinitchupsi aniqatiupsitñik uummatipsitñiñ.”

19

Jesus İlisautriruq Avitikon

1 Jesus uqañaiqami tamatkuniña aullağniqsuq Galilee-miñ utlautipluni nunaaqqiuraniñun Judea-m akiani Jordan-ñum.

2 İñugiaktuat iñuich malinigaat. Jesus-ñum mamitinnigai atniğñaqtuat tavrani.

3 İlañisa Pharisee-ñuruat utlañnigaat. Tavra uuktuaqsauqlugu apiqsrułgiññigaat, “Anjutim avitpagu nuliani patchitchiguni supayaanik, maligutaksrakuağnaqpa?”

4 Jesus-ñum kiunigai, “Aqliqisimasuknağiksi aullağniipman Agaayyutim iñiqsiñha anutmiğlu ağnamiglu.

5 Taatnaqhuni anjutim unisaksragigaa aapani suli aakani aasiiñ piqasiutiluni nuliagmiñun, iluqatik-aasii atautchisun timinigutik.

6 Malğunaiqsuk aglaan atausinñuqtuk. İñuum avitinjilliuñ tuvaaqatini Agaayyutim piqasiutipkaqmatik.”

7 Pharisee-ñuruat apiqsruğnigaat, “Suvaatami Moses tillisiqagñiqpa anutmun agliutiqqaağlugu aullaqtilluguasiiñ nuliani?”

8 Jesus-ñum kiunigai, “Moses-ñum avititkaasi nuliapsitñiñ atakkii ilisautitchigiitpaitłusi. Aglaan itniingitkaluaqtuq aullağniññhaniñaglaan.

9 Uqautigipsi, Ağnaq tuniqsimaurnaññaan anutmiñun naagasuli anjutim avitkumiñ, ilaqatnitqiguniasii atlamik ağnamik. Taamna anun atlatuqtauruq.”

10 Maliguaqtaiñ nipliutinigaat, “Taamna inniaqpan akunğakni nuliagiik nakuutluñniagniqsuq ilaqatniñitchuni.”

11 Aglaan Jesus kiunigai, “İñugiaktuat iñuich akuqtutlaitkisigaat taamna ilisauttun. Kisiminaglaan tamatkua Agaayyutim qaitchikkañi akuqtutlagisi-gaat.

12 Atakkii anutiqaqtuq isuanunaglaan ilaqatnikkummataitchuanik; suli anutiqaqmıuq ilaqatnikkumiñaiyakkañitñik iñuich; atlatsuli, ilaqatnikkummataitlutin atakkii savautisutlukkaat Agaayyun. İñuum akuqtuğumiñagumiñ taamna ilisauttun akuqtuğliuñ.”

Jesus-ñum Agaayyutiniğai İlğaurat

13 İñuich ilğaurat tikiutruğniğaiç Jesus-mun argañi ilğugich ilğauranun agaayyutitquplugich. Aglaan maliguaqtit iñiqtiğniğaiç tamatkua iñuich.

14 Jesus nipliğniqsuq, “İlğaurat uvamnuktitchigik. Avriaqutaunasi ilinñitñun atakkii Agaayyutim anjaayuqautaa anmaruq iñunun atriqaqtuanun ilğaanik.”

15 İlikamigich argañi agaayyutiqqaağlugich aullağniqsuq.

Nukatpiaq Sulliñaurauqaqtuaq

¹⁶ Anjun utlautiniqsuq Jesus-mun apiqsruqhuni, “Iñisautrii, sunik nakuuru-anik savagluᅇa piqatlasin̄ayaqpiq isuitchuamik iñuuliᅇmik?”

¹⁷ Jesus-ᅇum nipliutiniᅇaa, “Suvaata taiguutiqaqpiᅇa nakuuruamik? Kisimi Agaayyun nakuuruanᅇuruq. Aglaan iñuuliqaᅇukkuvich tupigiyumagitin tillisit.”

¹⁸ Nukatpiam apiqsruᅇniᅇaa, “Nallin̄ich?” Jesus nipliᅇniᅇsuq, “Iñuaᅇniaqnak, atlatuᅇniaqnak atlam ilaqataanik, tiglin̄niaqnak, sagluniaqnak ilisimarauguvich.

¹⁹ Kamagilugik aapan aakanlu, piqpagilugu iñuuniaqatin iliptun ililugu.”

²⁰ Nukatpiaq nipliᅇniᅇsuq, “Tamatkua iluᅇaisa qaunagigitka nutauᅇlamniᅇaglaan. Sumik minitchivik?”

²¹ Jesus-ᅇum uqautiniᅇaa, “Tan̄iᅇisukkuvich tillisipayaanik tunityakkich suurat pisin aasiin̄ qaillugich maniich ilaippauranun. Taatnaᅇuvich piññakkisirutin akisuruamik qilaᅇmi. Taatnaanikkuvich malin̄ᅇa.”

²² Nukatpiam tusaakamiuᅇ taamna ipiqtutchakhuni aullaᅇniqsuq atakkii sulliñaurauqaqhuni.

²³ Jesus-ᅇum nipliutiniᅇai maliguaqtini, “Iᅇumun uqautigipsi, Sak-iqnallapiagisuruq umialguruami iñuᅇmi isiḡniaᅇksraᅇa Agaayyutim aᅇaayuuqautaanun.

²⁴ Uqautipsaaᅇipsi, qaᅇanatluktuq pikukturuum isih̄ksraᅇa ‘Mitqutim Iraa-gun’ uumakᅇa umialguruam isih̄ksraᅇaniñ Agaayyutim aᅇaayuuqautaanun.”

²⁵ Maliguaqtaiñ tusaakamitruᅇ taamna quviᅇgutthallapiaḡniqsut nipliᅇhutin, “Kiñami anniᅇsuᅇisiñiqpa?”

²⁶ Jesus-ᅇum takusaᅇᅇugich nipliutiniᅇai, “Sua iñuich savaaᅇiyumiñaisaᅇat Agaayyutim savagitlapiaḡataᅇaa.”

²⁷ Peter-m kiuniᅇaa, “Supayaat unitkivut maligukhutin. Aasiil̄i sumik piññan̄niaqpiᅇa?”

²⁸ Jesus-ᅇum nipliutiniᅇai, “Uqautigipsi, Iᅇniᅇa Iñuum aquvin̄ᅇanikpan aquppiutaqpan̄miñun quvianaḡmiñi suli supayaaq nutaaᅇuqpan, tavra ilipsi maliguaqtuasii uvamnik, aquppigisipmisi qulit malᅇuᅇnun aquppiutaqpan̄nun atanniᅇsuᅇᅇugich kin̄uvian̄i qulit malᅇuk iᅇniᅇniñ Israel-ᅇum.

²⁹ Suli kiñaliᅇaa unitchiruaq kin̄uniᅇmiñiᅇᅇu aniqatmiñiᅇᅇu aapamiñik aakamiñiᅇᅇu, ililᅇaaᅇmiñiᅇᅇu naagaᅇaa nunamiñik pisigilᅇa akuqtuᅇisuruq akil̄iusianik tallimakipiaḡuᅇᅇu. Piññakkisiruq isuitchuamik iñuuliᅇmik.

³⁰ Aglaan iñuᅇiaktuat sivulliuruat pakma aqulliḡuᅇisirut, suli iñuᅇiaktuat aqulliuruat pakma sivulliḡuᅇutin.”

20

Savaktit Nautchiivin̄mi

¹ “Agaayyutim aᅇaayuuqautaa sagviqpan itkisuruq iñuktun nautchiiviqaqtu-atun. Anipl̄uni uvlaatchaurami savaktiksraᅇsiuᅇniqsuq nautchiivin̄miñun.

² Sivunniuqatigiᅇqaaᅇᅇugich savaktiksraᅇt akil̄iᅇisiñipl̄ugich uvlum akik-sraᅇanik savakpata nautchiivin̄miñi tiliñiᅇai.

³ Qulin̄uᅇutailamun sassaᅇ tikitman aullalgitñami qin̄iᅇniᅇai atlat tunisiñiaᅇvin̄ni qikaqtuat ittuaᅇsiñaqhutin.

⁴ Nipliutiniᅇai, ‘Savviaᅇitchil̄i nautchiivimñun. Nalaun̄ᅇaruamik akil̄iᅇisigipsi.’ Savviaᅇniqsut.

⁵ Aullalᅇniᅇniqsuq uvluḡ qitiᅇquᅇuᅇnaqman suli pin̄asunun sassaᅇ ilipman, taatnatunsuli savviaᅇtitchipl̄uni.

6 Suli aullalgiññiqsuq tallimanun sassaq tikitchuñnaqsipman, aasiiñ paqilgitñami atlanik qikağaaqsiñaqtuanik apiqsruğñigai, ‘Suvaata qikaqtuaqsiñaqpsi taatna uvluvakpauraq ittuaqhusi?’

7 Kiuniğaat, ‘Atakkii kia-unniiñ iñuum savaktiksraqtaaginiluta.’ Uqautiniğai, ‘Aullagitchiļi savviağusi nautchiivimñun.’

8 Anaqaksraaqman nautchiiviqaqtuq uqagñiqsuq savaktit añaayuaqanun, ‘Tuqluğlugich savaktaut akilikkich akiññaaktaanjitñik, aullağniilugich aqulliuplutiñ savviaqtauniñ sivulligñunaglaan.’

9 Aggiqmataasiiñ taapkua savaktiksraqtaanuruat tallimanun sassaq ilipman, akiliqługich uvlum akiksrajanik.

10 Taapkuali savaktiksraqtaaqqaanuruat aggiqamin, isumaniqsut akikñatluñniaqhutiñ. Aglaan atausiullaaplutiñ akuqtuipmiñiqsut uvlum akiksrajanik.

11 Taapkua akuqtuikamin akiññaaktağmiknik uqapiluaqsiñiqsut akikñaqługu nunautilik

12 uqaqhutiñ, ‘Tamatkua aqulliich savviaqtuat savaktut atautchiļhiñami sassağniğmi. Akiliğitin atunim uvaptiktun naagauvva igłutuqługu uunaq savakhuta uvlututulaanun.’

13 Aglaan kiuniğaa ilan, ‘Iļauramaan, savvaqłutiñitkikpiñ ivayağniağutin. Sivunniuaqatiginitpiña savagukhutiñ akiksrajanun uvlum?’

14 Tigulugu akiliusian anilaagiñ. Qaitchisukkiga anun savviaqtuq aqulliupluni ilipniktuq akiliipmatun.

15 Nalaunñaiññiqpiq isumaptun anjalatchikama pigikkamnik? Naagaqaa killuqsraqpich anniqsraitñama?’

16 Taatnatuntuuq aqulliich sivulliguutigisirut, suli sivulliich aqulliguutilutiñ. [Iñugiaktuat iñuich tuqlirakkağaluaqtut, aglaan ikituurat piksraqtaanurur.]”

Jesus-ñum Piñatchigñigai Uqaqalı Tuqqutauliksraqmiñiglu Anipkakkauliksraqmiñiglu

17 Jesus Jerusalem-mukhuni saniqpaktaagutiniğai qulit malğuk maliguaqtini uqautilugich,

18 “Naalağnisitchi, Jerusalem-munñiaqtugut Iğñiña Iñuum aatchuutigikkauviksrajanun qaukñitñun agaayuliqsit suli aglaliqirinun. Iliñisa tuqqutaksraqğniñiağaat.

19 Qaitkisigaat Jew-ñunitchuanun mitautigitqulugu ipiğaqtuğlugulu, suli kikiaktuutipkağlugu sannigutamun; aglaan anitqiksikkauniaqtuq piñayuatigun uvlut.”

Aakauruam Iniqsruaņa

20 Aasiiñ Zebedee-m iğñakkiñ aakanak utlautiniqsuq Jesus-mun piqatigiplugik iğñañni. Sitquğviginigaa sivuğanun iniqługu pisitquplutiñ.

21 Jesus-ñum apiqsruğñigaa ağnaq, “Sumik pisukpich?” Ağnam kiuniğaa, “Tilikkik ukuak iğñakka aquppitlasilugik ilipni, ilaqataa taliqqiğñun suli ilaqataa saumipñun atanniqsuiguvich añaayuaqtipni.”

22 Jesus-aasiiñ nipliğñiqsuq, “Nalursi sumik iniqsruqtilaapsitñik. Imilhiñauvitku qallun imiqsağumakkağa [naagaqaa apqusaalhiñauvitku naninnaqtuq apqusaagaksrautigikkağa]?” Taapkuak iğñakkiñ kiuniğaa, “Imilhiñaugikpuk.”

23 Jesus-ñum nipliutiniğik, “Iļumun imiğniagağaluaqtusik qallutmiñ imiğniakkamniñ. Aglaan piksraqtuksraunitchuņa aquppiruksrajanik taliqpimñi saumimñiļu. Taapkuak innak iñuqağniaqtuk aapaa itqanaiyautikkaniknun.”

24 Qulit tusaakamin taavrumina ihuaginiññaich taapkuak malguk aniqatigiik.

25 Jesus-ñum tuqlugniñgai maliguaqtini uqautiplugich, “Iñisimarusi añalatinich Jew-ñunitchuat añalanniglugaqtılaañatnik iñunjitñik suli kamañañiqsrañisa nañititchuuplugich.

26 Aglaan taatnaittuksraungitchuq ilipsitñi. Kiñapayaaq kamañañuktuaq akunnapsitñi ilipsitñun savaktiruksrauruq.

27 Suli kisupayaaq qaukiusukkumi savaktaagruguqtuksrauruq iluqapsitñun.

28 Taatnatun Iñña Inuum agginitchuq savautipkañañuni, aglaan savautriyaqhuni suli qaitchaqtuqlugu iñuulli tasuguklugich iñugiaktuat iñuich.”

Jesus Mamititchiruq Malgũñnik Ayañaruñnik Añutiñnik

29 Jesus maliguaqtiniñu aullaqaqsimata Jericho-mun, iñugiallapiaqtuat maliññaat.

30 Malguk añutik ayañaruak aquppiñiqsuk sanigaatni tumitchiat. Tusaakamik Jesus apqusaañniplugu kappañaniqsuk, “Ataniiq, kiñuviaña David-ñum! Nagligillaññaqtiguk.”

31 Iñugayaat iñiqtiññaich nipaisaaquplugik, aglaan nipitutluuraqhutik kappañaniqsuk, “Ataniiq, kiñuviaña David-ñum! Nagligillaññaqtiguk.”

32 Jesus nutqaqhuni tuqlugniñgik, aasiñ apiqsruqlugik, “Sutquvisik uvamnun?”

33 Kiuniñaak, “Ataniiq, qñitlasisuktuguk.”

34 Jesus ilunñutchañiqsuq taapkuñña. Aksinñgik irinik. Tavrauva qñitlasiñiqsuk, aasiñ maliklugu Jesus.

21

Jesus-ñum Tikisaatha Jerusalem-mun Ataniqtun

1 Aasiñ qallikamin Jerusalem-mun tikiññiqsut Bethphage-mun, iggigñun atiqaqtuamun Olives-mik. Tavrakña Jesus-ñum tiliñgik malguk maliguaqtinñi,

2 uqautiplugik, “Aullañutik nunaaqiuramun sivunnaptikniittuamun. Amanañani paqtiksigiksik pituqaqtuaq natmaksigvik nuğğañalu. Pituiğlugik uvunñautiyumagitik uvamnun.

3 Kia iñuum qanuqpatik uqautiyumagitik atañguruamun inuginiğluk. Taavruma tavrauva aullaqtinniağik.”

4 Iluqaan atuumaniqsuq tañiqsaqlugu sivuniksriqirim uqautigikkaña itnaqhuni,

5 “Uqautisigik iñuñi Zion-ñum,

Atañi, umialiksi agqiqsuq ilipsitñun.

Piisaañitchuq usiaqsiqsuq natmaksigvinñi,
nuğğañaniunniñ natmaksigvium.”

Zechariah 9:9

6 Maliguaqtik aullañiqsuk tuvraqlugu Jesus-ñum uqauttutaa inmiknun.

7 Taapkuak aggitiniñaak natmaksigvik nuğğañalu Jesus-mun. Iññaich atnugaatik natmaksigvinñun aasii Jesus aquvitluni taapkuñña.

8 Iñugiallapiaqtuat iñuich siaminnigaich atnugaatñ tumitchianun. Atlatli kipriñiqsut akiqqunik napaaqtuniñ siapsiutiplugich tumitchianun.

9 Iñugayaat pisuktuat sivuagun Jesus-ñum suli tamatkualu maliktuat niprualaniqsut,

“Hosanna. Nangaglakput iğña David-ñum.

Uvvatuq Agaayyutim piliutiqağliun tikithuaq piqusiqhuni Ataniğmik. *Psalms*

118:26

Nangakkauli Agaayyun qutchinñiqsrami qilajmi.”

¹⁰ Tavra Jesus isiqman Jerusalem-mun iñupayaanj nunaaqqim ağayaulañiqsut, aasiiñ iñuich apiqsruqtuğniqsut, “Kiña una?”

¹¹ Tamatkua iñugayaat kiuniğaiç, “Taamna tavra Jesus-ñuruq, sivuniksriqiri Nazareth-miñ Galilee-mi.”

Jesus-ñum Suaqtuiyaitha Agaayyuvikpauramik

¹² Jesus-ñum isiqami agaayyuvikpañmun anittağniğai iluqaisa tauqsqsuktuat suli tunisiullaqtuat tavrani, suli ulğutaqlugich tiivlut maninñik simmiqsuğvinich aquppiutanitlu tamatkua tunisiullaqtuat tinmiagruuranik.

¹³ Jesus-ñum uqautiniğai tamatkua, “Aglausimaruaq Agaayyutim makpiğaanñi, Tupiğa taggisiqagñiaqtuq agaayutyagvinmik, aglaan iriqtuğvigiliutipkağiksi tigliniaqtinun.”

¹⁴ Tavrani agaayyuvikpañmi ayañaruat suli pisutlaitchuat Jesus-muñniqsut, aasiiñ Jesus mamititlugich.

¹⁵ Qaukñich agaayuliqsit aglaliqiritlu uumitchañniqsut qinñiqamitruñ Jesus savaaqtuq quvinaqtuanik suli ililgaat niprualaruat agaayyuvikpañmi nipliçhutin, “Nangaglakput iğñiña David-ñum.”

¹⁶ Tamatkuali nipliutiniğaat Jesus, “Tusaavigich makua sumik uqaqtilaanat?” Jesus-ñum kiuniğai, “Ii, agliqisimasuknağiksi uqaliq uqaqsimaruaq, ‘Aniqammiurat ililgauratlu nangaipkağniğitin quyyatillautamik?’” *Psalms 8:2*

¹⁷ Jesus-ñum uniñniğai. Aullağniqsuq nunaaqqiçpañmiñ siñiktaqhuni Bethany-mi.

Jesus-ñum Pannaqtitkaa Fig Napaaqtua

¹⁸ Uvlaağumman Jesus utillağmi nunaaqqiçpañmun niğisuligñiqsuq.

¹⁹ Qiniqamiun fig napaaqtua apqutmi utlaniğaa aglaan paqitchinitluni fig-nik, tamarra milukataigaluaq. Jesus-ñum nipliutiniğaa napaaqtuq, “Tavrakñaniğlaan asianik nauritqinñiaqnak.” Tamna napaaqtuq pan-naqluktigñiğaa.

²⁰ Maliguaqtaiñ qiniqamitruñ taamna quvigutçakhutin uqağniqsut, “Qanuqhuni manna fig napaaqtua paniqtiqupañ?”

²¹ Jesus-ñum kiuniğai, “Uqautigipsi, Ukpiqsrisiqagupsi arguaqtusunajaasi pitlanayaqtusi savaagikkaptun taavrumiña fig napaaqtuanik, aglaantuq nipliğupsiunniñ uumuña iğgimun, ‘Nuutittin igitaulutin tagiumun’ taatnallapiaq atuumanayaqtuq.

²² Ukpiqsriçkun apiqsruğupsi supayaamik akuqtuigisirusi agaayuhikun.”

Kimik Jesus Tuyuğiriqağniçpa?

²³ Jesus Jerusalem-mun tikiññanikman isiqniqsuq agaayyuvikpañmun. Qaukñisa agaayuliqsit sivulliuqtigruatlu utlaniğaat Jesus ilisautripkaqlugu aasii nipliutiplugu, “Kisum añalatchiçhagun savaagivigich tamatkua? Kia sanñiksritpatin taatnatun?”

²⁴ Jesus-ñum kiuniğai, “Uvañaptuuq apiqsruğniçgipsi atautchiçhiñamik. Kiugupsitña uqautigisipmigipsi nakiñ añalatchiçhagaçhuna savaagitilaanatk tamatkua.

²⁵ Kia sanñiksritpañ John paptaaqtitchiquplugu, Agaayyutim naagaqaa iñuich?” Uqaqtuyaagñiqsut inmiknun, “Uqağupta agaayyutmiçsauniçlugu Jesus-ñum uqautiniğaatigut, ‘Suvaatami ukpiçinipisiun John?’

²⁶ Aglaan uqağupta iñukmiqnisauniçlugu, ihuigutçaktinniçivut iñuich atakkii iñupayaat nalupqiginiçkaat John sivuniksriçirautilaana.”

²⁷ Aasiili kiuniğaat Jesus, “Nalurugut.” Tavra nipliutiniğai, “Uqautiyumiñaitmigipsi sumiñ añalatchisiçhagaçhuna savaaqçitilaamnik tamatkuniña.

Atrikusaun Malgukkun Igñikkun

28 “Qanuq isummatigiviunli anun igñiqaqtuaq malgunnik? Utlanigaa anayukliq nipliutiplugu, ‘Igñiin savviagiñ nautchiivimñun ugluvak.’

29 Taavruma kiunigaa, ‘Savviagumiñaitchuña,’ aglaan aquagun nunuuraniq-suq aullaqhuniasii.

30 Aapanak utlutilgiññiqsuq ilaqataanun igñigmi uqautiplugu sivuanisun. Taavruma kiunigaa, ‘Savviagisiruña,’ aglaan aullanññiqsuq.

31 Nalliak taapkuak igñakkiñ tupiginiqpatku aaparik?” Kiunigaa, “Taavruma sivullium.” Jesus-ñum nipliutiniñgai, “Nipliutigipsi, tax-siliqirit suli akiisut iñugiliutiniñgai Agaayyutim anayuuqautmiñi sivupsitñiñ.

32 John aggigaluaqtuq ilipsitñun ilisautityaqhusi nalaunñaruakun iñuuniagviksrakun, aglaan ukpiginiqkiksi John. Aglaan tax-siliqirit akiisutlu ukpigigaat. Aasiil qiniqapsigik nunuuranitichusi aquvatigun ukpigilugu.

Atrikusaun Nautchirriqiritigun

33 “Naalagñilagitchi atlamik atrikusautmik, Iñuqagñiqsuq nunaqaqtuamik. Nautchirrigviliugñiqsuq, sapukutchiqługu avataagun, nivakhuni misuguliugviksramik, nappaipłuni nasiqsruqvinmik, tavraasiiñ atukkir-rutigiplugu nautchirriqirinun. Taatnaamikami aullaqñiqsuq unasikuamun nunamun. 34 Tavra qallipman pukugviksraq asianik tuyuginigai savaktini nautchirriqirinun aitquplugich piññaktaaksrautni ilinñitñiñ.

35 Aglaan nautchirriqirit tiguniñaiç savaktai, aasiñ anaumikługu atausiq, suli tuqqutlugu ilañat, atlasuli miłuqtuqługu uyağanik.

36 Tuyuqalgiññiqsuq atlanik savaktinik, iñugiatluktuanik sivulligñiñ. Aglaan savvagłulgiññiç taatnatun.

37 Aqulliqpianuplugu tuyugñiqsuq igñigmiñik ilinñitñun uqaqhuni, ‘Taluginiçaat igñiç.’

38 Aglaan nautchirriqirit qiniqamitruñ igñiq uqagñiqsut inmiknun, ‘Tamarra paitchaktaaksralik, ki tuqullakput piññaktaagiluguasii paitchaktaaksrautaa.’

39 Tiguplugu aninnigaat asialiviniñ tuqqutluguasiiñ.

40 Taatnamik, iñua asirrivium aggigumi qanuqniaqpagich tamatkua nautchirriqirit?”

41 Kiunigaa, “Taapkua iñukłuich nanitillugich tuqunniçai, aasiñ atukkir-rutigilugu asialivik atlanun nautchirriqirinun aatchugumiñaqtuun inmiñun asianik pivik tikitpan.”

42 Jesus-ñum nipliutiniñgai, “Agliqisimasuknaçiksi Agaayyutim uqałha, ‘Uyaçak tuppirt ayakkanat,

taamna uyaçak piitçuillapiagaqtuq tuppirauni.

Taamna atangum savaagigaa

suli quvinaqtuanun asugigikput.’

Psalm 118:22, 23

43 Taatnamik uqautigipsi, Iñugingigisigai Agaayyutim anayuuqautaa, uvakñaniñaglaan Agaayyun analatchiñiaqtuq iñunñik tupiksriuanik pisuğmiñik.

44 Aasiñ kisupayaaq puukaqtuaq taavrumuña uyağanmun siqumitauniaqtuq, aglaansuli taavruma uyaçaum kattaqitñikkumi iñunñik kanugiñiçaa.”

45 Qaukñich agaayuliqsit suli Pharisee-ñuruat tusaakamisigik Jesus atrikusautini ilisimaniqsut Jesus-mun uqautigitilaagmiknik.

46 Tigusukkaluaçniçaat, aglaan iqsiñiqsut iñugayaanik atakkii iñuich ukpiqhutin Jesus sivuniksriqirauniplugu.

22

Atrikusaun Niçiqpagvikun Ilaqatnigviksrautni

- 1 Taimma uqaaqtuagaqsilgiññiqsuq atrikusautitigun uqaqhuni,
- 2 “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan atriqagisiruq umialinjmik itqanaiyairuamik niqigpagviksramik igñi ilaqatnigviksrautaani.
- 3 Tiliñigai savaktini tuqługiaquplugich tamatkua aiyugaaqtauruat niqigpagviksramun, aglaan aggiğunññiqsut.
- 4 Umialik tiliritqilgiññiqsuq atlanik savaktimiñik uqaqhuni, ‘Uqautiyu-magisi tamatkua aiyugaaqtauruat, Itqanainanikkiga nullautchiğviksrağa. Tuqqutchianiktunja uqsraqsanitñik tuttuqpałunma nuğğagmalu. Suapayaaq itqanaiqsuq. Aggiğusi niqigpagiağitchi katchuutiniaqtuanun.’
- 5 Tamatkua aiyugaaqtauruat suliqutiginiññaich aglaan aullaħhiñağniqsut, ilañat savviaqhuni nautchiivinmiñun sulī atla tauqsigñiağvinmiñun.
- 6 İlanisa tiguniqłunniğaiç savaktit anaumikługich sulī tuqqutqataqługich.
- 7 Umialgum tusaakamiun taamna uumitchanñiqsuq. Tuyuginiğai añuyyiuqtini tuqqutchaqtuaquplugich tamatkua iñuaqtuqtuat sulī ikipkağlugu nunaaqçinat.
- 8 Tavra nipliutiniğai savaktini, ‘İlaqatnigviksraun itqanaitkaluaqtuq aglaan taipkua aiyugaaqtaugaluqtuat nalliummatinitchut.
- 9 Aullağusi tumitchiat kanjıgalunñun aiyugaaqłığiağitchi kisupayaanik qıñikkapsitñik aggiqulugich katchuutiniaqtuak niğipkaiviksrautaaknun.’
- 10 Savaktit aullağniqsut tumitchianun aasiiñ katitchiaqsiplutin iñunñik atisiplugich nakuuruatlu pigiitçuatlu. İlaqatnigviksraunaasiiñ immiğñiqsuq paqıtapayaagmiknik.
- 11 Aglaan umialik isiqami qıñiğiaqługich tuyuğmiaksraqtaanuruat, qıñiğniğaa iñuk tavrani atnuğaaqtummaanitchuaq piqutigilugu ilaqatniñniaqtuaq.
- 12 Umialgum nipliutiniğaa taamna iñuk, ‘İlauraamaan, qanuqhutin isiqpich niqigpagvianun atnuğaaqtusunıaqnak nalaunjaruanik?’ Taamna iñuk nipik-sraiññiqsuq.
- 13 Umialgum uqautiniğai savaktini, ‘Qiliqsigik argaillu isigaillu igillugu aasii taagñiqsrallapiamun. Tavrani itkisiruq qiaħiq sulī tiraalatchiħiq kigutinik.’ ”
- 14 Tavrani Jesus niplipsaağniqsuq, “İñugiaktuat iñuich aiyugaakkaugaluqat-tut, aglaan ikituurat piksraqtaanurut.”

Akiliaksrapiatigun Tax-sinik

- 15 Pharisee-ñuruat sivunniugaqsiñiqsut pitchağukługu Jesus uqałhigun.
- 16 Tuyuqagñiqsut malıguaqtimiknik ilaanun, piqasiqługich Herod-kuaqtuanik uqaqhutin, “İlisautrii, ilisimarugut nalaunjaruanutilaaqnik. İlisautrirutin Agaayyutim iñuuniagvigitqukkananik ilumutuuruakun sugisunıaqnagu qanuq iñuich isummatıqatılaanıt, aasiiñ suginıtmiğni iñuum suurautılaanıt.
- 17 Uqautitigut sumik isummatılaaqnik taavrumuuna, Malıgutaksrakuagñaqpa akiliiruni tax-sinik Caesar-mun naaga nalaunıtıpa?”
- 18 Aglaan Jesus ilisimaplugu sivunniugutaat pigiiliqikun nipliğñiqsuq, “Ukpinıuaqtisii! Suvaata uuktuapçisitıtıa?”
- 19 Qıñiqtillaksitıtıa manıñmik akiliqsuutauruamik tax-sinun!” Qaitçhiñiqsut manıñmik. 20 Jesus-ñum apiqsruğniğai, “Kia-una agliutranıtıa manıñmi? Kiasulı aglanıtıa?”
- 21 Kiuniğaat, “Caesar-m.” Aasiiñ Jesus-ñum uqautiniğai, “Akiliutigilugu Caesar-mun Caesar-m pigikkanıtıa, sulı Agaayyutmun pigikkanıtıa Agaayyutim.”
- 22 Tusaakamitrunıtıa Jesus-ñum uqagıkkananıtıa quviğusunıiqsut unitıluguasiiñ.

Apiqsruun Anıpkakkaułikun Tuqułiğmiñ

23 Taavrumani uvlumi Sadducee-ḡuruat, tamatkua uqaḡuuruat tuquruat aḡitqitlaiññiḡugich, utlautiniqsut Jesus-mun apiqsruḡukḡugu,

24 “Iḡisautrii, Moses-ḡum uqautigaaḡit itnaḡhuni, Anun iḡaqatiqaḡtuḡ tuḡukpan qitunḡigaluaḡani, taavruma aḡutim aniqataaḡ iḡaqatniktaḡiraḡsraḡiniḡaa uilḡaḡnaḡ qitunḡisilugu aḡutmik iḡisimaḡuniasiiñ tuquruam qitunḡaḡitilaanḡanik.

25 Samma maani ittut tallimat malḡuktun aniqatigiich akunnaptikni: aḡayukliq nuliaḡtuḡ tuḡupluni qitunḡaitḡuni, unitḡugu nuliani aniqatmiñun.

26 Tugliasuli aniqataa taatnatun tuḡupluni piḡayuḡlu, kiisaimma iluḡatin aniqatigiich tuḡuvut.

27 Aḡulliupluniasiiñ aḡnaḡ tuḡupmiñiqsuḡ.

28 Taapḡua tallimat malḡuuruat aḡutit nuliaḡtuḡ iluḡatin taavrumiḡa aḡnamik, nalliata nuliaḡigisiñiqpaun taamna aḡitqigviḡmi?”

29 Jesus-ḡum kiuniḡai, “Qanutun killukuaḡtigivisi! Nalugisi Agaayyutim uḡaḡhich ilaanlu sanḡia.

30 Iñuich aḡitqigumiḡ tuḡumiñ iḡaqatniktuḡumiñaitchut naagaḡaa iḡaqatniktitakkauyumiñaitchut. Aglaan itkisirut isaḡuliktitun qilaḡmiittuatun.

31 Agliḡisimasuknaḡiksi Agaayyutim uqauttutaa ilipsitñun aḡitqilaḡkun tuḡuliḡmiñ.

32 ‘Agaayyutigigaatḡa Abraham-lu Isaac-ḡumlu Jacob-ḡumlu.’ Agaayyutiginiḡkaat tuḡuḡaruat aglaan iñuuruat.”

33 Iñuḡayaat tusaakamitruḡ Jesus-ḡum iḡisauttutaa quviḡusunḡiqsut.

Kamanaḡniqsarakun Tillisigun

34 Pharisee-ḡuruat katimaniqsut tusaakamiḡ Jesus-mun nipaiḡsiñiḡugich Sadducee-ḡuruat.

35 Iḡaḡata iḡisautriḡuruam malḡutaksranik apiqsruḡniḡaa Jesus uuktuḡaḡukḡugu,

36 “Iḡisautrii, nalliat tillisit kamanaḡniqsrauva malḡutaksrani?”

37 Jesus-ḡum kiuniḡaa, “‘Piḡpagiyumagiñ ataniḡ agaayyutigikkan iluḡaaniñ uummatipniñ, iluḡaaniñ iñuutchipniñ, suli iluḡaaniñ isummatipniñ.’

38 Taamna tavra sivulliq suli kamanaḡniqsraq tilliñ.

39 Suli tugli taatnatun itmiuḡ, ‘Piḡpagilugu iñuuniaḡatin ililugu iliptun.’

40 Malḡutaksrapayaaḡ suli sivuniksriqirit iḡisauttutigikkanich tunḡaviḡaḡtut taapḡunḡuḡa malḡunḡun tillisiḡñun.”

Apiqsruun Anniqsuḡtikun Akiqsruutauruakun

41 Pharisee-ḡuruat katimapaḡḡugich Jesus-ḡum apiqsruḡniḡai,

42 “Qanuḡ isummatigivisiḡ Christ, anniqsuḡti akiqsruutauruḡaḡ? Kia kiḡuniḡivaunḡ?” Kiuniḡaat, “David-ḡum.”

43 Jesus-ḡum nipliutiniḡai, “Qanuḡhunimi David-ḡum, uḡaḡhuni Irrutchikun, taiguutiḡaḡniḡpaun ataniḡmik? Atakkii uḡaḡniḡuguuḡ,

44 ‘Ataniḡ uḡaḡtuḡ Atanimnun:

Aquvittin kamagitchiuviksrapnun uvaḡnun akiiliñiaḡhatnunaglaan uumigiritin.’

Psalm 110:1

45 David-ḡum iḡmiñik taiguutiḡaḡpagu Ataniḡmik, qanuḡmi Anniqsuḡti David-ḡum kiḡuviaḡitlaniḡpaunḡ?”

46 Nalliataunniñ Pharisee-ḡuruat kiulḡuiññiḡaich Jesus-ḡum apiqsruutai. Tavrakḡaniḡaglaan uvlumiñ kia-unniñ apiqsruḡtaḡuḡaiḡniḡaat Jesus.

23

Jesus-ḡum Kiliktuutigigai Uḡpiḡḡuaḡtit

1 Taatnaanikman Jesus uqaǵniqsuq iñugayaanun maliguaqtimiñunlu, itnaqhuni,

2 “Aglaliqirit Pharisee-ñuruatlu maligutaksriuqtut Moses-tun inilǵaanimma.

3 Taatnamik tupigiraksraǵigisi atuǵlugillu supayaanik uqautikpasi tuvrasuñaqnagich qanuq pisuutilaanat. Atakkii atuummitłaitchaat sumik uqaqqaaghutin.

4 Natmiqsuiragtut iñunñun uqumailanik. Aasiisuli ikayuǵummataitkaich akiyautisuglugich.

5 Savaapayaaqtin iñiqtaǵiraǵigaat qiniqqusaalhiñagutin iñunñun. Agliłaaqtaǵniǵaich puukataurat qauǵmikniļu taligmikniļu imaqaqtuat uqalignik suli atnuǵaagmin niviñalukkatanich takliłaaqługich. 6 Iniqallatuniqsut qaukñinich aquppiutanitñik nigiqpakmata, suli Jew-ñuruat katraǵvinjitñi aquppiłlatuplutin qaukñuruam inaani,

7 suli tumitchiani paǵlatqutuplutin suli iñunñun tuqłiraqusuuplutin ilisautriñik.

8 Aglaan taiguutiqaǵumiñaitchusi ilisautriñik, atakkii atautchiłhiñamik ilisautriqaqhusi aasiñ iluqasi aniqatigiiksusi.

9 Taiguñiaqasiuñsuli kiñapayaaq maani nunami aapapsitñik, atakkii atautchiłhiñamik aapaqaqtusi qilañmiittuamik.

10 Naagaqaa taiguqasiuñ kiñapayaaq sivulliuqtinik atakkii atautchiłhiñamik sivulliuqtiqaqtusri, taamna Christ-ñuruq, anniqsuqti akiqsruutauruaq.

11 Iñuk kamañniqsrauruaq akunnapsitñi savaktigiyumagiksi.

12 Suli kiñapayaaq kamañasugiruaq inmiñik atchiksipkakkaugisiruq. Kiñapayaaq atchiksiruq inmiñik kamañasipkakkaugisiruq.

Jesus-ñum Suakataǵai Ukpiniñualhatigun

13 “Nakñiuñ, aglaliqirisiiļu Pharisee-ñuruasiiļu, ukpiniñuaqtisii! Kaniqsitłaitkiksi Agaayyutim uqalha uqqiraqtaalu suli ilisautriñitługich. Atriqaqtusi iñunñik añmautiqaqtuanik Agaayyutim añaayyuqautaanun aglaan añmañitługu. Isinitchusi sulipsuuq isiqtailigisi tamatkua isigñiuraqtuat.

14 [Nakñiuñ, aglaliqirisiiļu Pharisee-ñuruasiiļu, ukpiniñuaqtisii! Ivayaqtuipłusi tupiniñitñik sulliñauraniñiglu uilǵaǵnaat, aasiñ taimma qiniqtinniagaqsiplusi takiruamik agaayupłusi, taamna pisigilugu anasiññuqsaqsiułiksraqsi pigiiłunñiaqtuq.]

15 Nakñiuñ, aglaliqirisiiļu Pharisee-ñuruasiiļu, ukpiniñuaqtisii! Kukiluktusi taǵiukunlu nunakunlu atautchimikunniñ maliguaqtinigukhusi. Aasiñ maliguaqtiksraqtaaǵianikapsiuñ anasiññuqsagvinmutlasiraǵigiksi pigiiłitłukługu ilipsitñiñ.

16 Nakñiuñ, ayañaplusi sivulliuqtauruasii! Uqaqtusi, ‘Kiñapayaaq akiqsruqami agaayyuvikpakun taamna suñitchuq, aglaan kiñapayaaq akiqsruqami kaviqsaakun manikun agaayyuvikpakun, tavra akiqsruutiniktuq!’

17 Ayañaplusi isumalguitchuasii! Nalliak ukuak pitłuktuanuwa—kaviqsaaq manik naaga agaayyuvikpak ipqiqsitchipkairuaq kaviqsaamik maninmik?

18 Uqaqtusisuli kiña iñuk akiqsruqami tuniłlaqtuǵvikun taamna suñitñiplugu, aglaan akiqsruqami aatchuutauruakun tuniłlaqtuǵvinmi akiqsruutiniktuq.

19 Ayañaruasii! Nalliak ukuak pitłuktuanuwa aatchuun naaga tuniłlaqtuǵvik ipqiqsitchipkairuaq aatchuutmik?

20 Taatnamik iñuum tuniłlaqtuǵvikun akiqsruqami taputiraǵigai aatchuutit tuniłlaqtuǵvinmiittuat.

21 Iñuk akiqsruqami agaayyuvikpakun, taputipmiraǵigaa Agaayyun ittuq tavrani.

22 Iñuk pakivrumuuna akiqsruqtaqami taputipmirağigaa Agaayyutim aquppiutaña taamnalua aquppiruaq tavrani.

23 Nakñiun, aglaliqirisiilu Pharisee-ñuruasiilu, ukpinñuaqtisii! Qulikuraqtusi avuugutipsitñik—mint, dill suli cummin-nik; aglaan minitlugich qulliupiaqtuat ilisauttutit maligutaksrani: nalaunñaruaiq, nagliktaq suli ukpiqsriñiq—taapkua atuumaraksrağaluasi minitchirağasunñaqasiaglaan sivulligñik.

24 Ayaunaplusi sivulliuqtisii, milugiatchiat piigñiağagigisi qallutipsitñiñ salummautituqługich, aglaan iilğataqtigagigiksi pikukturuaq natmaksigvik.

25 Nakñiun, aglaliqirisiilu Pharisee-ñuruasiilu, ukpinñuaqtisii! Salumapkairusi qaahñañitñik qallutipsi suli puggutapsi, aglaan ilunich immaukkaqhutinj ivayaqtuligmik suli killiqihigmik.

26 Pharisee-ñuruasii, qanutun qiñitlaisigivisi! Salummaqaaqsigik iluanñik qallutimlu puggutamlu, qaanigli salumayumauk.

27 Nakñiun, aglaliqirisiilu Pharisee-ñuruasiilu, ukpinñuaqtisii! Ittusi qiñiyunaqtuatun iluvğich silataatitun, aglaan ilunich immaukkaqhutinj tuqunaruat iñuich saunñitñik suli qaayugñapayaaqtuanik.

28 Taatnallapiaq qaahñañapsigun sagviaqtuğaqtsi iñunñun nalaunñaruatun iliplusi, aglaan ilupsitñi immaukkaqtusi ukpinñuağutinik pigiilqiqigñiglu.

Jesus Sivuniksriqiruq Anasiññuqsaağviksrañatnik

29 “Nakñiun, aglaliqirisiilu Pharisee-ñuruasiilu, ukpinñuaqtisii! Qiñiyunaqsagisi ilunich sivuniksriqirit suli nalaunñaruat iñuich.

30 Uqaqtusisuli, ‘Iñuuniaqsimagupta inilğaan taimani aapaavut iñuuniaqmata, piqasiqsuutinayaitchugut ilinñitñi iñuaqtuqmata sivuniksriqiririk.’

31 Taatna uqaqapsi ilipsitñik ilisimarauniqsusi kinjuviagitilaapsitñik tuqutqutchiruanun sivuniksriqiririk.

32 Ki naatchiun sivulliapsi aullağniikkañat.

33 Ilipsi qitungañich tuqunaqaqtuat nimigiat! Qanuğlugu nanaqniaqpsiuñ anasiññuqsagvinmuktitauviksraqsi?

34 Taatnamik tuyugisiruñ sivuniksriqiririk ilipsitñun puqiksaaniglu iñunñik aglaliqiriniglu—ilunich tuqutkisigisi, suli ilunich kikiaktuutilugich, atlatsuli ipigaqtuğlugich katrağvipsitñi suli qimaaratchilugich nunaaqqimiñ atlanun nunaaqqiñun.

35 Taamna pisigiplugu anasiññuqsaqsiuliksraqsi tikiññiaqtuq ilipsitñun maqitchipkaiñapsigun aunañatnik nalaunñaruat iñuich maunñun, aullağniilugu iñuaqtulhaniñ Abel-ñum iñuaqtulhanunaglaan Zechariah-m igñiñan Barachiah-m, iñuaqtapsi akunğakni agaayyuvikpaumlu tunillaqtuğviumlu.

36 Uqautigipsi ilumutuuruamik, iluqani tamanna anasiññuqsautiksraq tikiu-magisiruq makunñuñ iñunñun pakmapak iñuuruñun.

Jesus-ñum Piqpaksrilha Jerusalem-miunik

37 “Annaatuk, Jerusalem-miusii! Tuqutçuuruasii sivuniksriqiririk miluqtuirasiilu uyağañnik tamatkunñuñ tuyuurauruanik ilipsitñun! Akulaiqługu katitchummiuğaluğagigigitka iñugikkasi, atrilugu aqargiqpak piyaqquqtailitñiktuatun paiyaagmiñnik ataakñun isaqqunmi. 38 Atañii, tupiqsi suksraakkaullapiağniaqtuq suñillağuglugu.

39 Taatnaqłunñu uqautigipsi, qiñitqikkumiñaitkipsitñu ni-pligñiañapsitñunaglaan, ‘Uvvatuq Agaayyutim piluutigiliunñ taamna tikitchuaq atqagun atangum.’”

24

Jesus Sivuniksriqiruaq Piyaqqugñiałhanik Agaayyuvikpaum

¹ Jesus unitkaqsipmagu agaayyuvikpak maliguaqtaiñ upyauğniğaat ininjitñik agaayyuvikpaum.

² Jesus-ñum apiqsruğniğai, “Iluqaisa makua tupqich qiñinjitpisigich? Uqautigipsi, Kisinñuqtaqagumiñaitchuqunniñ uyaganmik qalliani atlam ulğusimaitchuamik.”

Jesus Sivuniksriqiruaq Iłuilliuğutniglu Piyuaqsiułksramiglu

³ Jesus aquppipkaqtitlugu iğgimi taggisqaqtuamik Olives-mik maliguaqtaiñ utlañniğaat kisipkuqhutin apiqsruqlugu, “Uqautitigut uumiña. Qakugun tamanna atuummiñiaqpa? Sukun ilitchuqutigun ilitchuğigisivisa aggiyasiguvich suli nuna isukhiyasikpan?”

⁴ Jesus-ñum kiunigai, “Qaunatqiağigitchi iñuillu kinninitchumagaasi.

⁵ Atakkii iñugiaktuat iñuich aggiğisirut uqagutin, ‘Christ-ñuruña,’ aasiñ kinnitñigutin iñugiaktuanik iñuñnik.

⁶ Tusaagisirusi añuyaktuanik qanittuamiñ uñasiksuamiñlu. Iqsiñiaqasi atakkii iluqatin tamatkua atuumaruksraurut aglaan isukhiñgitchuqsuli.

⁷ Nunaaqqich añuyyiuğisirut akilłigiiksillutin avatmun suli atanguviich akilłigiiksillutin avatmun, nigisuksiuliqimlutin, suli nuna aulapmiłuni nanipayaaq nunani.

⁸ Iluqaitñik tamatkua aullağniisaagigai auliyautiłhum.

⁹ “Qaisaugisirusi nagliksaaqsiuviksrapstñun, suli tuqqutaułksrapstñun, uumigitchiulusi nunaaqqipayaaniñ piqutigilunja.

¹⁰ Taimaniğuppan iñugiaktuat iñuich ukpigutaiğñiaqtut, aatchuutigi-rağautilutin avatmun suli uumikkutilutin avatmun.

¹¹ Iñugiaktuat sivuniksriqirinñuqtuat aggiğisipmiñiqsut kinnitñigutin iñugiaktuanik iñuñnik.

¹² Suli pisigilugu iñuich pigilłiqilhat iñugiaksitmukhutin piqpakkutaat niglaqsiñiağaa.

¹³ Aglaan iñuk makitaruaq payañaiguni isuanun anniqsukkaugisiruaq.

¹⁴ Quliaqtuağigisigaat taamna tusaayugaallautaq Agaayyutim añaayuqautaagun, uqautigilugu nunaaqqipayaanun. Aquagun isuklitkisiruaq.

Tatamnapiagataqtuaksraq

¹⁵ “Iñuk agliqiruaq ukuniña kanisili. Qiñiğniagiksi naggunallapiagataqtuaq qikağlugu ipqitchuami inimi iniksrağinjisamiñi, Daniel-ñum Agaayyutim sivuniksriqiraa uqautigikkaña.

¹⁶ Taipkunani uvluni iñuuniaqtuat nunañani Judea-m qimakkumaut iğgiñun.

¹⁷ Iñuksuli itkumi tupiğmi qaanani atqagñiaqani aikłiğuni sumik tupiğmi iluaniñ.

¹⁸ Kiñasuli iñuk nautchiivinmi itkumi utiğniaqani aikłiğuni quppiğaağmiñik.

¹⁹ Taipkua uvlut tikitpata, nakhiuñ ağnat sinaiyauniğumin suli aakat miluk-titchigumin ililğauragmiknik.

²⁰ Agaayutitchi qimaliksraqsi atuumatqunilługu ukiumi naagaqaa minguiqsiağvium uvluani.

²¹ Atakkii taivrumani nagliksaqpauraliksqraq atuumagisiruaq atriginisaja atuumaruam aullağniłhaniñ nunam uvuñanunaglaan. Taatnasiq nagliksaqpaurakiq atuumitqinñianitchuq taavruma aquagun.

22 Aasii Atangum makua uvlut ilanñaqtaanisuaqpagich, kiña iñuk anniq-sukkauyumiñaitchuq. Aglaan pisigiplugich piksraqtaani Agaayyutim taap-kua uvlut ilanñaqtaagisigai.

23 Taimaniqupan kia iñuum uqautikpasi, 'Qiniqsiun, uvva Christ,' naagaqaa itnaqpasi, 'Taniittuq,' ukpiginiaqasigik.

24 Atakkii anniqsuqtinjuat suli sivuniksriqirinjuat iligisirut savaaqagutin kamaqtuanik savaanik suli quviqnaqtuanik. Taapkunuuna kinniñaigñaich Agaayyutim piksraqtaani pisagiyumiñaqumisigik.

25 Atanji, uqautigipsi taavrumina atuummigaluaqnagu.

26 "Aasiili kisupayaam uqautikpasi Christ iñuilaami innilugu tatpavunajaasi naagaqaa iriqsimanilugu uvani tupqum iluani ukpiginiaqasiun.

27 Atakkii Igñina Iñuum aggigisiruq atrilugu ikniqpalañmun qaum-magiksipmatun qilak kivaknamiñ kanaknamun.

28 Sumipayaqsuli tuqunaruq itpan, tavrura tinmiaqpaich tuqunaraqtuguuruat katisuurut.

Aggiksrana Igñinan Iñuum

29 "Aquranajunaasiiñ uvluiñ nagliksaqsiulhum, siqiniq taaqsigisiruq

suli tatqiq qaumagingiguni,

uvlugiat katagaqmilitin qilaniñ

suli qaummatipayaani silam nuktitaulutinj inimikniñ. *Isaiah 13:10; 34:4*

30 Taivrumani uvluni ilitchuqqutaa Igñinan Iñuum sagvigisiruq qilani. Iñupayaana nunam qialuni qiniqsigisaat Igñina Iñuum aggisuaq nuviyakun qilaniñ sanjimigun suli kamanallapiaqtuakun kamanautmigun.

31 Qalguqtautiqaqtuglugich nipituruat tuyugigisigai isaquligikkani katitchiyaqtillugich piksraqtaagmiñik iñunuk nakitñapayaaq nunami.

Iisaaksrana Asirritlaitchuam Napaaqtum

32 "Iisaagaqitchi fig napaaqtumiñ, itnaqhuni, akiguiñ milukatanich nau-gaqsipmata suli sunaaqsiplutin qituglipmata ilisimaraqigiksi upingaam qallilha.

33 Taatnatuntuuq qiniqupsigik tamatkua atuummiruat ilisimaniaqmigiksi Igñina Iñuum qallilapiaqtilaana qakma.

34 Ilumun uqautigipsi, Iñuich iñuuniaqtuat pakma tuquaninjanitchut tamanna suapayaaq atuumaanikkaluaqnagu.

35 Iluqani nuna suli qilak piyaqqukkaugisiruk, aglaan uqallich uqautigikkatka piiñgigumiñaitchut.

Pivia Aggiksrana Iisimaraitchuq

36 "Kia-unniñ iñuum nalugaa uvluq naagaqaa sassaq sumi tikisilaaksrana. Isaqulugich qilaniittuat unniikii igñiguruam nalugaat. Kisimi aapam ilisimagaa.

37 Igñina Iñuum aggippan taimanisun itkisiruq atrilugich iñuich iñuuniaqmatun uvluiñi Noah-m.

38 Atakkii taipkunani uvluni sivuani uliqpalhum iñuich nigimaaqtut im-iqsimaqhutinlu, ilaqatniktuqhutin suli qitungatin ilaqatniktuqtitlugich Noah-m isigñialhanunaglaan umiamun.

39 Iñuich ilitchuginiñniqsut atuumaniaqtuamik uliqpanmun pisagilgataqtilitin. Taatnatun itkisipmiuq Igñina Iñuum aggippan.

40 Malguk anutik savaktuak nautchiivinmi, ilaqataa tigurauligisiruq aasiñ ilaqataa uniktauliguni.

41 Malguk agnak mukkaaksriuqtuak mukkaaksriugvinmi, ilaqataa tigu-rauligisiruq aasiñ ilaqataa uniktauliguni.

42 “Taatnağusi ataramik itqanaitchuksraurusi, atakkii nalugiksi sumi uv-lumi atannapsi aggigñiaqtilaanjanik.

43 Aglaan ilisimayumagiksi una, tupqum iñuan ilisimayumiun napmun ilikpan unnuaq tiglinniaqtim aggigñiaqtilaana qaunaginayaqtuq tiglinniaqti siqumğutitqunillugu tupigmiñun.

44 Taatnatuntuuq itqanaitchuksraupmisi atakkii Igñina Iñuum aggigñiaqtuq sassagñigmi nigugviginisapsitñi.

Tuniqsimaruaq Naaga Tuniqsimaichuaq Savakti

45 “Kiña tuniqsimaruaju pluni isumatupluni lu savaktauva? Ilaanuruq anjaayuqam qaukliutikkaña atlanun savaktimiñun tupigmiñi ittuanun niqik-sritñiktaqtuamun piviksraq nallaullapiaqlugu.

46 Qanutun quviasuktigigisiva taamna savakti anjaayuqam utigumi paqitana savaagiglugu.

47 Ilumun uqautigipsi, atangum piksraqtaagigisigaa taamna savakti qau-naksritqulugu iluqaitñik suurağmiñik.

48 Aglaan qanuq savaktaunippan pigiitluni? Isumapiagñiqsuq inmiñun, ‘Anjaayuqaga maunauraq utignianjichuq.’

49 aasiiñ anaumiaqsilugich atlat savaqatini sulig nigiqatigiplugillu imiqatigiplugillu imiqtuqtit.

50 Anjaayuqana taavruma savaktim utigniaqtuq ilanatigun uvlut nigugviginisillugu ilaanik sassagñigmi lu qaunaginisillugu.

51 Atangata aggigumi tatapsallapiağisigaa piqasiutipkağlugulu ukpinjuaqtinun. Tavrani iñuich qiasisirut tiriqulatchilugillu kiggutitin.”

25

Atrikusaun Qulitigun Niviaqsiatigun

1 “Agaayyutim anjaayuqautaa sagviqpan itkisiruq qulitun anjtituqsimaichuatun tigummiaqatuanik nanniuramiknik paagiaqlugu ilaqatniñniaqtuaq.

2 Tallimat taapkunani isumaturuanuniqsut, sulig tallimat isumatuitlutin.

3 Taapkua isumatuitchuat saagağmiñigaich nanniuratin, aglaan uqsritqiu-tiksranitñik saaganğiñniqsut.

4 Isumaturuataasiiñ uqsritqiu-tiksraligaagñiqsut nanniuramiknun.

5 Ilaqatniñniaqtuaq tuuliunapkaqlugu taapkua iluqatin siñinjaligamin siñiksağniqsut.

6 Tavra unnuaq qitiqquqman iñuk nipliqsuq, ‘Marra, ilaqatniñniaqtuaq ag-giqsuq. Anilusi paagiasiuñ.’

7 Iluqatin anjtituqsimaichuat makitnamin ikummaktaagñigaich nanniuratin.

8 Isumatuitchuat uqautiniğaiç isumaturuat, ‘Qaitchisigut ilanjanik uqs-rupsi atakkii nanniuravut qamiaqsiiñiqsut.’

9 Aglaan isumaturuat kiuniğaiç, ‘Naaga, naamayumiñaitpalunmiugut uvap-tiknunlu ilipsitñunlu pigupta, aglaan aullağusi taipkununa tunisiullaqtuanun uqsrunik tauqsigiağitchi piksrapsitñik.’

10 Tavrani isumatuitchuat aullağniqsut, aasiiñ tauqsigiaqtitlugich ilaqatniñniaqtuaq aggigñiqsuq. Taapkua itqanaitchuat isiqatigigaat katchuutivini mun nigiqpagiaqhutin, tavraasiiñ taluplugu.

11 Aquvatigunli aggiqmiñiqsut algianjich niviaqsiat. Uqaaqsigaluaqtut, ‘Ataniiq, anjmautillañniaqtigut.’

12 Aglaan kiuniğai, ‘Naluniğipsi. Kisuuvisi?’

¹³ Taatnaġusi qaunatqiaġigitchi. Atakkii nalugiksi uvluq unniin sassagñiq Iġniġa Iñuum agġiġksraġa.

Atrikusaun Piņasutigun Savaktitigun

¹⁴ “Suliuvva Agaayyutim añaayyqautaa sagviqpan atriqaqtuq aņutmik iglausuktuamik uņasiksuamun nunamun. Inmiñuquplugich savaktigikkani qaunaksriġutiniġai suuraġmiñun.

¹⁵ Ataasiq iñuk qaitchiñġaa 5,000-tun maniñnik, atla iñuk 2,000-tun, atlasuli 1,000-tun, iñullaa akuqtuipłuni pitłakkaġmigun. Aasiin aullaġniqsuq iglauviksraġmiñun.

¹⁶ Taamna iñuk akuqtuiruaq 5,000-tun maniñnik aullaqħuni piñatchiasuġaġani tauqsiġñiutiginiġai maniksriusriani, aasiin piññautigiplugich 5,000-sipsaanik.

¹⁷ Taatnatunsuli taamna iñuk akuqtuiruaq 2,000-tun piññapsaaqmıuq atlanik 2,000-nik.

¹⁸ Aglaali iñuk akuqtuiruaq 1,000-tun aullaqħuni paksrautiplugu nunamun iriġniġaa añaayyqagmi maniġa.

¹⁹ Akuni piġġataġaluaqami añaayyqanat taapkua savaktit utiġniqsuq, aasiin makpiġarriqutiaqsiplugich maniksriusrianaġtigun.

²⁰ Tavra taamna iñuk akuqtuiruaq 5,000-tun tikiutrıruq atlamik 5,000-naktaġmiñnik uqaqħuni, ‘Ataniiq, qaitchikapġa 5,000-tun maniñnik, uvva piññapsaaqtuġa 5,000-nik.’

²¹ Añaayyqan taavruma uqautıġaa, ‘Savaaqallautagñiqsutin, nakuuplutin tuniqsimaruaniqsutin savakti! Tuniqsimatriñiqsutin iñugiakitchaluaqtuatıġun suuratıġun; inillaġniagıki piñ aġalatıġuġutin iñugiaktuanun suuranun. Quviasuqatautyagıñ añaayyqagıkkapni.’

²² Taamnaptuuq iñuk akuqtuiruaq 2,000-tun maniñnik agġiqħuni uqagmiuq, ‘Ataniiq, qaitchikapġa 2,000-tun maniñnik, uvva piññapsaaqtuġa 2,000-nik.’

²³ Añaayyqanantuuq uqautıpmıġaa, ‘Savaaqallautagñiqsutin, nakuuplutin tuniqsimaruaniqsutin savakti. Tuniqsimatriñiqsutin iñugiakitchaluaqtuatıġun suuratıġun. Inillakkisıgıki piñ iñugiaktuanun suuranun. Quviasuqatautyagıñ añaayyqagıkkapni.’

²⁴ Tavrali iñuk akuqtuiruaq 1,000-tun maniñnik agġiqħuni uqaqtuq, ‘Ataniiq, iġisımagıki piñ. Anayaktuqtaunġitħutin aņun. Pukuiraqħutin nautħiıvıġiñġisapniñ katıħisıuuplutinlu kanġaqsruıvıġiñġisapniñ nautħiak-sranik.

²⁵ Sivuuġapłuġa taatnaqłuġa irıġitka manıksin nunamun. Uvva, pısin pigıġitin.’

²⁶ Añaayyqan uqautıġaa, ‘Pıġiıħuatın iġiasruuplutinlu savakti! Iġisımagaluaqtutin kıprısuutilaamnik nautħiıvıġiñġisamniñ katıħıpluġalu kanġaqsruıvıġiñġisamniñ nautħiaksranik.

²⁷ Iñiñayaġniġitin manıtka manıqiriñun, aasiin utıġuma akuqtuitłanayaqtuġa pımiñnik nagġutinıtiñnik.’

²⁸ Aasiin uqautiniġai atlat savaktit, ‘Pısiġiġ taapkua manııħ ilaaniñ qaıtyagıagługıħaası taavrumuġa 10,000-tun manıqaqtuamun.’

²⁹ Tavraasıin kiñapayaq aġalatchıllautaqtuq aatħuusriagmiñnik piññapsaaġısi ruq sıppakuuqtualıġuni. Aglaan taamna piññanġıħıuaq, mikıruamıkunniñ pıġinasugıkkagmiñnik piıkkauġısi ruq ilaaniñ.

³⁰ Sıñıħııuġ piññanıuranġıħıuaq savakti taatıam taagñiqsraġanun. Tavranı qıagısi ruq tıriquullaisa kıġġıtıġ.

Avıktuiġksraq Nunam Iñupayauranı

31 “Iǵñiņa Iñuum aggitqikpan kamañaqtuakun qaumamigun iluqaisa ipqitchuat isaǵuligikkani piqatigilugich, aquvinniaqtuq aquppiutaqpanmiñun kamañaqtuamun.

32 Aasiñ iñupayauranĭ nunam katitaugisirut sivuǵaanun. Tavrani avikutǵisigai atausiuttaǵlugich, atrilugu munaqsri aviktuipmatun ipnaiñik tuttuuraniñ.

33 Suli inillakkisigai ipnaich taliqqinmi tuñaanun, aglaali tuttuuratur saumium tuñaanun.

34 Umialgum uqautigisigai taliqqinmiñi ittuat, ‘Maunǵitchi, aatchuusri-aqaqtuasii piliusiamik Aapamniñ, paitchaktaǵisiun Agaayyutim anǵayyutaata itqanaiyaanuruuq ilipsitñun iñiqtaułhaniñaglaan nunam.

35 Atakkii niǵisuktauqama niqiksritǵaǵigikma. Imiǵukamalu imik-sritǵaǵigikma. Iglanukama aiyugaaqłunǵa isiqtitǵaǵigikma.

36 Atnuǵaanitñama atraksritǵaǵigikma atnuǵaamik. Atniǵñaqama takuraǵigikma. Isiqtauqama tikitłunǵa isiqattaǵaǵigikma.’

37 Tavrali iñuich nalaunǵaruat kiuniǵaat, ‘Ataniiq, qanǵaaglaan qiniqipisigiñ niǵisukavich aasiñ niǵipkaqhutin naaǵaqaa imiǵukavich imiqtitǵavisigiñ?’

38 Qanǵasuli qiniqipisigiñ iglaanuplutin aasiñ isiqtitlutin naaǵaqaa atnuǵaanitñavich atnuǵaaqtitpisigiñ?’

39 Suli qanǵaaglaan qiniqipisigiñ atniǵñaqhutin naaǵaqaa isiqsivinmiitnavich takuniqipisigiñ?’

40 Umialgum kiugisigai tamatkua itnaǵlugich, ‘Iłumun uqautigipsi. Qanutunaglaan savautrikapsi nagliñnaqniqsrañatnun aniqatiuma savaǵigiksi uvañnun.’

41 Aasiñ uqautiniaqmigai tamatkua saumium tuñaani, ‘Piǵitchi uvañniñ! Anasiññuqsakkauniaqtusi isuitchuami ikniǵmi itqanaiyaanuruamun tuunǵaǵmun isaǵuliñiñunlu.

42 Atakkii niǵisukama niqiksritłaitchipsitñǵa. Imiǵuliqama imiksritłaitchipsitñǵa.

43 Iglanukama aiyugaatłaitchipsitñǵa. Atnuǵaitñama atnuǵaaqtitłaitchipsitñǵa. Atniǵñaqamalu isiqsivinmiitnamalu isiqattaatłaitchipsitñǵa.’

44 Tavraptuuq kiuniǵaat itnaǵutin, ‘Ataniiq, qanǵaaglaan qiniqipisigiñ niǵisukavich imiǵukavillu naaǵaqaa iglaanukavich atnuǵaitñavillu, naagaunniñ atniǵñaqavich isiqtauqavillu aasiñ savautingitłutin?’

45 Aasiñ kiuniǵai, ‘Uqautigipsi, qanusipayaamik savautrisunǵitñapsi atautchimunniiñ nagliñnaqniqsraqtuamun savautriñǵitchusi uvañnik.’

46 Tamatkuali aullaqtitkisigai isuitchuamun anasiññuqsaqsiuvinmun, aglaali nalaunǵaruat isuitchuamun iñuudǵmun.”

26

Sivunniugun Tuqutchukługu Jesus

1 Jesus uqǵuiqami tamatkunĭna, uqautigai malǵuaqtini,

2 “Iłisimarusi, malǵuk uvluk aquagun atuumagisiruq Jew-ñuruat niǵiqpagvikaanǵat atilik Apqusaakkaułǵmik, aasiñ Iǵñiņa Iñuum aatchuutigikkauniaqtuq kikiaktuutraksrauluni.”

3 Qaukñich agaayuliqsit [suli aglaliqirit] suli sivulliuqtǵruat katinniqsut igluqpananun qaukñiat agaayuliqsit atilgum Caiaphas-mik.

4 Sivunniugaqsiñiqsut tigusraǵukługu Jesus nalunautchilutin tuql-luguasiñ.

5 Aglaan uqǵniqsut, “Niǵiqpagvikaam uvluani taatnaǵniangitichikput. Iñuich anǵalanniqluktaiviaqtut.”

Jesus Tipraǵiksakkauruq Bethany-mi

⁶ Uvvaasriiñ Jesus Bethany-miititlugu tupqani Simon-ñum auyugaqtualgum

⁷ tikiññigaa aḡnam saagaqhuni nakasruññuanuramik tipraḡiksautmik akisuruamik nanuutiksramik, aasiiñ kuvipługu Jesus-ñum niaquanun niḡiñiaqtitlugu.

⁸ Maliguaqtaiñ qiniqamitruñ ikuagiñiññigaa nipliqhutin avatmun, “Supman asiñun tipraḡiksaun atuqpaun?”

⁹ Una tipraḡiksaun tunikpan atqunautaunayaqtuq qaisauluniasiiñ nagliñnaqtuanun.”

¹⁰ Jesus-ñum iłitchuḡiplugu nipliutigikkañat uqautiniḡai, “Suvaata una isumaaluksaaqpisiun aḡnaq? Savautigaaña savaallautamik.

¹¹ Nagliñnaqtuat nayuqtigigisi ataramik, aglaan nayuqtiginianḡitchipsitña ataramik.

¹² Uvvauna aḡnam kuvikamiun tipraḡiksaun timimnun itqanaiyautigaa iłuvikkauksraḡa.

¹³ Iłumun uqautigipsi, nanipayaaq tusaayugaallautaq quliaqtuanukpan nunapayaani, taavrumaptuuq aḡnam savaaña uqautaugisipmiuq itqakku-tauluni ilaanun.”

Judas Aniqtuq Aatchuutigisukługu Jesus

¹⁴ Taimmali iłañata qulit malḡuk maliguaqtit, atiqaqtuq Judas Iscariot-mik, utlautiniqsuq qaukñitñun agaayuliqsit

¹⁵ uqautiplugich, “Sumik qaitchiñiaqpsitña Jesus aatchuutigigupku ilip-sitñun?” Akiliññigaa iñuiññaq qulitun maninñik.

¹⁶ Tavrakñaniñaglaan Judas qaunaksruaqsiuruq piviksramik aatchuutigis-rukługu Jesus.

Jesus Niḡiqatauniqsuq Maliguaqtimiñi Niḡiqpagviani Atiliñmi Apqusaakkauḡimik

¹⁷ Sivulliippiami uvluani niḡiqpagvikaam puvlaksiḡniḡilaanik qaqqunik maliguaqtit tikiññigaa Jesus uqautipluguasiiñ, “Nani itqanaiyaquvisigut niḡiqpakisrapnik atiliñmik Apqusaakkauḡimik?”

¹⁸ Kiuniḡai, “Nunaaqqimugitchi añutmun iłisimakkamnun uqautilugu, ‘Iłisautri uqaqtuq, piviksraḡa qalliuraqtuq. Niḡiqpagvia atilik Apqusaakkauḡimik niḡḡivigisukkiga tupipni piqatigilugich maliguaqtitka.’ ”

¹⁹ Maliguaqtit piñiqsut Jesus-ñum piraksrurrutaatun ilinñitñun, aasiiñ itqanaiyaqhutin niḡiqpagviksramun atiliñmun Apqusaakkauḡimik.

²⁰ Unnuksraaqman Jesus aquvinniqsuq niḡisukhuni piqatigiplugich qulit malḡuk [maliguaqtini].

²¹ Niḡiñiallaḡmin Jesus-ñum uqautigai, “Uqautigipsi, iłapsisamma aatchuutig-inañaaña uumiksriñun.”

²² Iluqatin isumaalutchallengeataqtut. Atausiuttaaqhutin apiqsrullaa-gaqsigaat, “Ataniiq, uvañaunḡitchuq, amii?”

²³ Uqautigai, “Ilaañuruq misuqatauruq argañmiñik uvapkun puggutauramun. Taavruma aatchuutiginiñaaña uumiksriñun.

²⁴ Iḡñiña Iñuum aullaḡisuruq uqałhum aglaksimathatun pisigiplugu ilaa, aglaan qanutun tatamnaqtigigisiva taamna añun Iḡñiñanik Iñuum aatchuutigitniktuq uumiksriñun. Nakuutlukkayaqtuq taamna iñuk taimani aniñḡiññigumi.”

²⁵ Tavrali Judas-ñum aatchuutigitniktuanan apiqsruḡniḡaa, “Iłisautrii, uvañaunḡitchuq, amii?” Jesus-ñum uqautiniḡaa, “Ii, ilviuruq.”

Atanḡum Nullautchiḡvia

²⁶ Niġillaġmin Jesus- η um tigugaa qaqqiaq quyaplugu Agaayyun siqumitkaa qaitluguasiin maliguaqtimiinun uqaqhuni, “Tigulugu niggisiun, tavrataamna timiga.”

²⁷ Tigupluguasiin qallun quyaanikami qaitkaa ilinjitinun uqaqhuni, “Imigvigisiun!

²⁸ Taamna auga maqipkakkauruaq i η ugiaktuanun aullaġniiruq nutaamik sivunniugutmik Agaayyutmilu i η un η ilu. Taavrumuuna aukun Agaayyutim nalupqinaig η iaġaa sivunniugutni i η un η nun natqigutiksraupluni killuqsautin η it η un.

²⁹ Imitqin η iangitchu η a taavruma asiam misuġuaniin uvak η ani η aglaan tik-ilgataqtillugu taim η na uvluq imitqikkuma piqatigilusi Aapaa an η ayuqautaani.”

³⁰ Atuanikamin η atuutmik aullaqtut iggimun taggisiquaqtuamun Olives-mik.

Jesus Sivuniksriqiruaq Peter-m Piilaaliksrana

³¹ Pisullaġmin Jesus- η um uqautinigai maliguaqtini, “Iluqasi uni η n η iaġipsit η a uumani unnuami. Atakkii aglausimaruq uqaki η ni itna,

“Tuqutkisigiga munaqsri,
aasiin ipnaich siamillapiagutin’

Zechariah 13:7

³² Aglaan an η ipkakkau η anikkuma tuqu η igmiin, aullaġisiru η a sivupsit η i Galileemun.”

³³ Peter-m uqautigaa Jesus, “Iluqatin η atlat suksraaġaluaqpatin sumiunniin taatnaġumi η aitchikpiin.”

³⁴ Jesus- η um uqautigaa Peter, “Uqautigikpiin, anaqavak piilaagutiginiaġikma pinasuniaglaan aqargiqpak qalguqtaġaluaqnagu.”

³⁵ Peter-m uqautigaa, “Tuquqatigiraksraġigupki η unniin piilaagiyumi η ai η iaġikpiin.” Taatnatuntuuq uqaqtaġmiut iluqatin η maliguaqtit.

Jesus Agaayuruq Gethsemane-mi

³⁶ Jesus- η um aullautigai maliguaqtini inimun atilinmun Gethsemane-mik uqautiplugich, “Aquppiuraallagitchi uvani, agaayutyuaqtu η atillu η a i η u η a.”

³⁷ Aullautiplugich Peter malguglu ig η an η ik Zebedee-m alianniuliqsuq ihuilliullapiaqhunilu.

³⁸ Uqautigai, “Arrii, uvva uqumailiullapiag η niqsu η a. Alianam pisagilhi η aaġuqtaġa η a. Tavraniittuallagitchi qaunaksruqasillaglu η a.”

³⁹ Tai η u η aqtaallakhuni pullapiaqlugu kii η ani agaayuruq, “Aapaan, pisu η igigupku piigun qallutaa nagliksa η hum uva η niin. Uva η a pisu η ig η ill η aaptun aglaan ilvich pisukiptun.”

⁴⁰ Jesus utiqami maliguaqtimiinun paqinnigai si η iktuat. Apiqsru η niġaa Peter, “Qaunagiuraallakkumi η aitpisit η a atautchimiunniin sassaġniġmi?

⁴¹ Si η in η iasu η aqasi agaayulusilu. Ukpiqsrisa η itchuma η sili uuktuaqsiugupsi. I η umun irrusiq piyummatiqag η aluaqtuq aglaan timi sayaitchuq.”

⁴² Jesus aullatqilgitchuq ilaqataani agaayupluni uqaqhuni, “Aapaan, una qal-lugauraq piigumi η aitpan uva η niin imiqtaksraġipiagupku pilagu pisu η igikkan.”

⁴³ Utilgit η ami paqilgitchai si η iktuat atakkii irin η ich siqupsaġulill η apiaqhutin η .

⁴⁴ Uvvaasiin aullalgitchuq agaayutyuq η uni pinatchiq η ugich, uqaqhuni taapkun η asuli uqautigikkaġmi η ik sivuani.

⁴⁵ Jesus utiqami maliguaqtimiinun uqautigai, “Si η iktuaq η sisuli i η niqtuiqsi η aqhusi? Uvva, sassa η tikitchuq aatchuutigikkauviksrana Iġ η in η an I η uum argan η it η un killuliqirit.

⁴⁶ Makillusi aullaqta! Aatchuutigitniktu η aga imma tikitchuq.”

Jesus Tigukkauruq

⁴⁷ Jesus uqağugaaqtitlugu Judas agğiğñiqsuq, ilañat qulit malğuk maliguaqtit. Piqatiqagñiqsuq iñugiallapiaqtuanik iñuñnik savikpiraqtuanik anautchiraqtuaniglu, tuyuumaruanik qaukñitñiñ agaayuliqsit sivulliuqtigruañitñiñlu.

⁴⁸ Taavruma aatchuutigitniktuam piqatini ilitchuqqutiksriññigai uqaqhuni, “Kiñataimma kunikkupku tavra taamnaugisiruq. Tiguyumagiksi.”

⁴⁹ Taavrumatavra naliñiñaaqługu utlakkaa Jesus pağlaplugu, “Pağlagikpiñ, ilisautrii!” aasiñ kunikługu.

⁵⁰ Jesus-ñum kiuniğaa, “Iłauraamaan, tavra taatnağiağuguutinkii.” Tamatkua iñuich tiguniqłukługu Jesus tiguraat.

⁵¹ Tavralli ilañata taapkua piqatiñiñ Jesus-ñum amuniğaa savikpani uugiraqtigługuasii savaktiña qaukñiata agaayuliqsit. Uugiraqamiuñ tavra siutaiqsigñiğaa.

⁵² Tavrani Jesus-ñum uqautigaa taamna, “Utiqtirruñ savikpaiñ puñanun atakkii iluqatiñ anuyaktuat savikpakun piyaqquğisirut savikpakun.

⁵³ Isumañitpich iniqsruğupku Aapaga ikayuqtaliqiluna, akkuvaaurapiaq tuyuğayağaaña qulit malğuktun kavluutinik isaguliñnik.

⁵⁴ Taatnağupku qanuğuni Agaayyutim uqałha immiumagisiva uqağiruaq taatna ittuksraupluni?”

⁵⁵ Taavrumani Jesus-ñum uqautigai iñugiallapiaqtuat iñuich, “Savaqłuktauvik, atakkii agğiqhusi tigutyaqłuna savikpañnik anautaniglu. Uvlugagipman aquppigaluagaqtuña piqatigiplusi agaayyuvikpañmi ilisautripluna, aglaan tigusratlaitchipsitña.

⁵⁶ Aglaan iluqatiñ tamatkua atuumarut atakkii Agaayyutim uqałhich uqağikkañich sivuniksriqirit immiumaruksraupmata.” Tavralli iluqatiñ maliguaqtit unitchaat pigruqhutiñ.

Jesus Apiqsruqtuğaat Uqaqsittaagvinmi

⁵⁷ Taapkua tiguriruat Jesus-mik aullautiniğaat Caiaphas-mun qaukñiat agaayuliqsit katimmavigikkañatnun aglaliqirit sivulliuqtigruatlu.

⁵⁸ Aasiñ Peter-m maliñniğaa unasiuraaqhuni qaukñiata agaayuliqsit igluqpañan silataanunaglaa. Isiqhuni aquppiqatauniqsuq qaunaksrini qñiñiğukługu qanuğisitilaaña.

⁵⁹ Qaukñiñich agaayuliqsit sulil uqatiñ uqaqsittaagtitchirit pakaaqagñiqsut tanjiğilaanik ilisimarauruanik sagluutigilugu Jesus tuqqutchukługu.

⁶⁰ Aglaan paqitçiniññiqsut sumikunniñ, iñugiakkaluaqhutiñ tikiaruat tanjiğilaakun ilisimarauniaqtuat. Naagatai paqitçiniñitchut. Kiisaimmalu malğuk tanjiğilaakun ilisimarauruak saavitpuk

⁶¹ uqaqhutik, “Uvvauna iñuk uqaqtuaq, ‘Piyaqqulhiñaugiga agaayyuvikpaña Agaayyutim aasiñ nappatqigługu piñasuni uvluni.’ ”

⁶² Uvvaasiñ qaukñiata agaayuliqsit makitluni uqautigaa Jesus, “Kiggutiksraitpich sumik ukuak iññuk uqautaakkun ilipkun?”

⁶³ Aglaan Jesus nipaisaaqtuq. Qaukñiata agaayuliqsit uqautiniğaa Jesus, “Itqağun una, Pakma nayuutirugut sivuğaaani iñuuruam Agaayyutim. Taatnamik uqautitigut, Christ-ñuvich, Iğñiña Agaayyutim?”

⁶⁴ Jesus-ñum kiuniğaa, “Uvva ilvich uqaaniktutin taatna. Aglaan uqautigipsi, qakugun taimma qñiğisigiksi Iğñiña Iñuum aquppiruaq taliqpian tuñaani sanjipayaqaqtuam, agğiğuni nuviyatigun.”

⁶⁵ Tavrani qaukñiata agaayuliqsit aligaağniğai atnuğaaani uqaqhuni, “Inmiñik uqağniqłuktağniqsuq! Suvaatami piqağupsaaqpisa ilisimariniñ? Pakma tusaagisi uqağniqłutai.

⁶⁶ Qanuq isumavisi?” Kiuniğaat, “Tuquruksrağtuq.”

⁶⁷ Aasiin tivvuaqtuaqsiñigaat kiiñanagun qakiqtaqsimmaan pattaklugu ar-
ganmiknik.

⁶⁸ Uqağniqsut, “Christ-ñuruatiin! Nalautchağutin uqautitigut, kia qakiq-
patin?”

Peter-m Piilaağigaa Jesus

⁶⁹ Taatnalhatni Peter aquppiñiqsuq silataani igluqpaum. Niviaqsigaam tik-
itlugu nipliutiniğaa, “Ilvichtuug piqatigipmikkan Jesus Galilee-ğmiu.”

⁷⁰ Aglaan Peter piilaaqtuq iluqañisa takkuatni uqaqhuni, “Naluruña sumik
uqautiqaqtilaapnik.”

⁷¹ Aasiin anipman qanitchağruamun, atlam qiñiqlugu uqautiniğai tamatkua
tavraniittuat, “Uvvauna iñuk piqatauruuq Jesus-mi Nazareth-miumi.”

⁷² Tavrani Peter piilaatqiksuq suamasiplugu, “Nalugiga taamna anun.”

⁷³ Suli akkunilitchiallaklugu qikaqtuat tamaani utlakkaat uqautilgitlugu
Peter, “Illumun ilagigaatin taapkua, atakkii uqausipkun ilisimanaqtutin.”

⁷⁴ Tavra Peter suviagaqsiñiqsuq itnaqhuni, “Agaayyutim anasiññuqsagliña
uqangiññiguma ilumutuuruamik. Nalugiga kisuutilaana taavruma anutim.”
Uqaqtitlugu tavrakñatchiaq aqargiqpak qalğuqtağniqsuq.

⁷⁵ Peter-m itqaqtigai uqautai Jesus-ñum inmiñun itna, “Aqargiqpak
qalğuqtağaluaqnagu piilaağutiginiagikma pinasuniaglaan.” Tavra anipluni
qianiqsuq ihuillullapiaqhuni.

27

Jesus Pilate-muutiniğaat

¹ Uvlaatchaurami qaukñich agaayuliqsit suli sivulliuqtigruañich Jew-
ñuruat sivunnigñiqsut tuqqutçhuklugu Jesus.

² Qiliqlugu aullautiniğaat Pilate-mun kavanauruamun.

Judas Tuquruq

³ Tavrani Judas, Jesus-ñum aatchuutigirina, ilitchugikami Jesus-ñum
tuqqutaksrağutlaananik nunuurchallapiagñiqsuq utiqtitlugich taapkua
iñuiññaq qulit maniurat qaukñitñun agaayuliqsitlu sivulliuqtigruañitñunlu
Jew-ñuruat

⁴ nipliqhuni, “Killuqsagtuna atakkii aatchuutigitnikluna patchisailaamik
iñunmik.” Kiuniğaat, “Suutauniaqpami taamna uvaptiknun? Tavra
savaagigñ.”

⁵ Judas-ñum miłuqsautiniğai maniich agaayyuvikpañmun. Aullaqami qim-
iññiqsuq inmiñik.

⁶ Qaukñich agaayuliqsit tiguplugich taapkua maniich nipliğñiqsut,
“Maligutaksrakuagnangitchuq tugvaigupta maninmik ilirakuvianun
agaayyuvikpaum, atakkii taamna manik akigigaa tuqqutauruam.”

⁷ Sivunnigñiqsut tauqsitigisuklugu utkutçhirim nunañanik
iluviağvigiçisuklugu iglaanruanun.

⁸ Taatnaqlugu taamna nuna taiguutiqağaat nunañanik augum
ugluvañnunaglaan.

⁹ Taamna immiumaniqsuq uqauttaturuq tumigiplugu Jeremiah sivu-
niksriqiri uqautigikkaña, “Tiguniğaiç iñuiññaq qulit maniich. (Taapkua
maniich iñugiaktilaanat Israel-aagmiut sivunniutigikkañich akilutigisuklugich
ilaanun.)

¹⁰ Tauqsitiginiğaat utkutçhirim nunaña, maligutlugu atangum tillisaa
uvamnun.”

Jesus Apiqsruqtuğaa Pilate-ñum

11 Jesus qikaqtitlugu sivuḡaanun Pilate kavanaauruam taavruma apiqsruḡniḡaa Jesus, “Umialigivatin Jew-ḡuruat?” Jesus kiuniḡaa, “Uqaaniktutin taatna.”

12 Aasiin Jesus pasiikkaukami qaukḡiḡitniin agaayuliqsit sivulliuqtiḡruaniḡlu kiuniḡniḡai.

13 Kiisaimma Pilate nipliḡpuḡ ilaanun, “Tusaqsagiḡitpigich ilisimarriqsuutiḡich akikḡaḡhutin?”

14 Aglaan Jesus-ḡum kiuniḡniḡaa atautchimikunniin uqaqsagiḡmik. Kavanaauruaq quviḡutḡhallaḡniḡsuḡ.

Jesus Tuquruksraḡuḡaat

15 Uvvaasiiḡ ukiuḡagiḡman niḡiqḡagvikaami kavanaauruaq anipkairagiḡniḡsuḡ atautchimik isiḡtamik iḡuich pisukḡaḡatnik.

16 Taatnaḡhatni iḡuk isiḡtauniḡsuḡ ilisimallautakḡaḡat atiqaqḡuaḡ Barabbas-mik.

17 Iḡugayaat katipmata Pilate-ḡum apiqsruḡniḡai, “Nalliaknik anipkaitquvisitḡa—Barabbas-mik naagaḡaa Jesus-mik taiguutiḡaḡtuamik Christ-mik?”

18 Ilaan ilitchuḡiniḡaa tamatkua qaisilaḡat Jesus iḡmiḡun siḡḡataqaliḡmiktigun.

19 Aasiin Pilate aḡuppiḡkaḡlugu atangum aḡuppiutaḡani, aḡnaata tuyuḡniḡaa uḡḡamik itnaḡlugu, “Ilaksianagu taamna nalaunḡaruḡaḡ iḡuk, atakkii iḡuilliuḡutigiḡlakkiga ugluvak siḡḡaktuḡiplugu.”

20 Aglaan qaukḡiḡisa agaayuliqsit sivulliuqtiḡruatlu maliksuniḡaich iḡugayaat apiqsruḡlugu anipkaḡuplugu Barabbas aasiin tuḡḡutillugu Jesus.

21 Kavanaauruam apiqsruḡniḡai, “Nalliaknik ukuak iḡḡuk anipkaitquvisitḡa?” Iḡuich kiuliḡniḡaat, “Barabbas.”

22 Pilate-ḡum apiqsruḡniḡai, “Suniaḡḡigiasiiḡ Jesus taiguutiḡaḡtuḡaḡ Christ-mik?” Iluḡatiḡ kiuniḡaat, “Kikiaktuutili sannigiḡutamun.”

23 Pilate-ḡum nipliutiniḡai, “Sumik savamaḡluḡaḡpa?” Aglaan nipaalap-saaḡsiḡagiḡniḡsut nipitusillapiḡaḡhutiḡ, “Kikiaktuutili sannigiḡutamun!”

24 Pilate ilitchuḡiniḡsuḡ qanuḡunniin piyumiḡaiḡhanik suliasiiḡ apai nipruaḡhutiḡ iḡuich. Imiksraḡhuni igḡuḡniḡai argaḡni sivuḡaatni iḡugayaat. Aasiin nipliḡhuni, “Uvva, patchisaunḡitḡuḡa uuma iḡuum tuḡḡutauniaḡhagun. Taamna savaagiḡiksi.”

25 Iluḡatiḡ iḡuich nipaalaniḡsut, “Anasiḡḡuḡsausiaksraḡ tuḡḡutaunḡhagun illi uvaptiknun qitunḡaptiknunlu.”

26 Tavrani Pilate-ḡum anipkaḡniḡaa Barabbas, aasiin ipiḡaḡtuḡtitqaaḡlugu qaiḡniḡaa Jesus aḡuyyiuḡtinun kikiaktuutiḡaḡuplugu sannigiḡutamun.

Aḡuyyiuḡtit Mitautigiḡniḡaat Jesus

27 Aasiin Pilate-ḡum aḡuyyiuḡtiḡniḡ Jesus aullautiniḡaat kavanaauruam igluḡpaḡanunaasii, katipkaḡḡigich aḡuyyiuḡtipayaat avataḡiḡlugu Jesus.

28 Atnuḡaiyaḡlugu atipkaḡniḡaat kaviḡsaamik atnuḡaamik.

29 Niaḡuḡusiḡniḡniḡsut kakitḡaḡnanik iliplugu niaḡuanun tigummialiḡḡugulu ayauppiamik taliḡḡiḡaḡun. Aasiin sitquḡhutiḡ sivuḡaanun mitautigiḡaḡsiḡniḡaat nipliḡhutiḡ, “Paḡḡagiptigiḡ, umialgat Jew-ḡuruat.”

30 Taatnaanikmata tivvuaḡtuḡniḡaat Jesus piḡlugu taamna ayauppiaḡ anaumiaḡsiḡluguasiiḡ niaḡuḡaḡun.

31 Mitautigiḡsuiḡamitruḡ Jesus aḡuyyiuḡtit mattaḡlugu atnuḡaaḡ atukḡaḡa atnuḡaatqiḡsinniḡaat atnuḡaḡaḡiḡnik. Aasiin aullautiniḡaat kikiaktuutiḡkkaḡviksraḡanun.

Jesus Kikiaktuutiḡniḡaat Sannigiḡutamun

³² Anuyyiuqtit anillağmin nalaunnigaat anun Cyrene-nağmiu atilik Simon-mik. Nunuripługu taamna anun iqsruktinnigaat Jesus-ñum sannigutanjanik.

³³ Tikitñamin inimun atilimun Golgatha, itna mumiutiqaqtuaq “Saunga niaqum,”

³⁴ anuyyiuqtit qaitchiñigaat misuqqumik avuuqtamik sunamik. Aglaan Jesus-ñum uktuallakkaluaqamiun imigunijnñigaa.

³⁵ Kikiaktuutianikamitruñ Jesus anuyyiuqtit autaağniğaiç atnuğaani inmiknun saaptaqtuutigiplugich.

³⁶ Aquvinniqsut qaunagiaqsiplugu tavrani.

³⁷ Qulaanun niaquan ilinigaat pasikkun ilaagun, aglausimaruaq itna, “Uvvauna Jesus, umialgat Jew-ñuruat.”

³⁸ Malğuk tigliniaqtik kikiaktuutiqatigipmiñigik Jesus-ñum, ilaqataa taliqpi-anun aasiñ ilaqataa saumianun.

³⁹ Inuich apqusaaqtuat niaqulaniqsut nipliaplutin pisaanjaninik Jesus-mun,

⁴⁰ “Uqağuruatin piyaqqulhiñauñiplugu agaayyuvikpak nappatqigługu piņasuni uvluni, anniqsugiñ ilipnik. Iğniğikpatin Agaayyutim, atqagiñ sannigutamiñ.”

⁴¹ Taatnatun qaukñisa agaayuliqsit aglaliqiritlu sivulliuqtigruatlu pisaanapmiñigaat Jesus.

⁴² Uqağniqsut, “Ikayutlagaluagai atlat inuich, aglaan inmiñun ikayul-guiñniqsuq! Umialgikpaun Israel-ñum, ki atqagli kikiaktuutriviñmiñ. Aasiñ ukpiğigisigikput.

⁴³ Tunjanisusq Agaayyutmun. Ki, Agaayyutim pigisullapiagumiun anniq-sugliun Jesus pakma, atakkii uqağniqsuq iğniğinipluni Agaayyutmun.”

⁴⁴ Taapkuak tigliniaqtik kikiaktuutiqatauruak ilaani pisaanapmiñigaat Je-sus.

Jesus Tuquruq

⁴⁵ Uvluq qitiqquqman taaqsiñiqsuq nunapayaami piņasuni sassagñigñi.

⁴⁶ Iliyunaqsiyman qulinuğutailam sassagñinanun Jesus nipliğniqsuq nip-itusillapiahuni, “Eli, Eli, lama sabachthani?” (Taamna itnautauruaq, Agaayyutmaan, Agaayyutmaan, suvaata suksraaqpiņa?)

⁴⁷ Ilañisa inuich tamaani qikaqtuat tusaakamitruñ taamna uqağniqsut, “Uvva uuma anutim tuqlirağaa Elijah.”

⁴⁸ Tavrauua ilañat inuich tigusiñiqsuq misuktaqtuamik. Immiqsinnigaa misuğuluñmik iliplugu qiruum nuvukkananun. Aasiñ qaiñigaa ilaanun imiqplugu.

⁴⁹ Aglaan ilañich inuich nipliğniqsut, “Iłaksianasiun. Naipiqtuğlakput Elijah agğigisipmagaan annautityağlugu.”

⁵⁰ Aasiñ Jesus nipliatqikami nipitusipluni anigninigñiqsuq.

⁵¹ Tavraguuq talukuyaaq nivinariaq agaayyuvikpañmi siiksiğniqsuq tat-pichakña takanunaaglaan. Nuna aulapmiñiqsuq suli uyagaich qupluqhutin.

⁵² Iıuvğillu anmağniqsut aasiñ inuigiaktuat Agaayyutim inuñi tuqugaluaqtuat anitqikhutin.

⁵³ Anitqianikamin uniñniğaiç iluviqtin, aglaan aquagun anitqılhan Jesus-ñum nunaaqqimuniqsut ipqitchuamun sagviqhutin inuigiaktuanun inunun.

⁵⁴ Anuyyiuqtit analatinillu qaunaksriruat Jesus-mik qiniqamin aularuamik nunamik suli supayaanik atuumaruanik, iqsitchallapiagñiqsut nipliqhutin, “Iłumun iğniğinigaa Agaayyutim.”

⁵⁵ Inuigiaktuat ağnat qiniqtuağniqsut unavaniñ. Tamatkua ağnat maliktuat Jesus-mik Galilee-miñ savautrityaqhutin ilaanik.

⁵⁶ Ilaupmiñiqsut Mary Magdalene, Mary aakanak James-ñumlu Joseph-ñumlu, suli aakanak igñanisa Zebedee-m.

Jesus Iluviñigaa

⁵⁷ Unnuksraaqman umialik aggigñiqsuq atilik Joseph-mik Arimathea-ñmikum maliguaqtaupmiñiqsuamik Jesus-mi.

⁵⁸ Utlautipluni Pilate-mun apiqsruutiginiñaa timaa Jesus-ñum. Pilate tiliriñiqsuq qaitquplugu timi Joseph-mun.

⁵⁹ Tavra Joseph-ñum atqaqamiuñ timi aasii nimiqsruğniñaa salumaruamik ukiñhaamik.

⁶⁰ Aasiiñ inillañniñaa Jesus-ñum timaa nutaamun iluviñiuqtamun uyağanmi, iluviksrağmiñun inmiñik. Aksraanikamitruñ uyağakpak umiñniñaa talua iluvğum aullaqhuniyasiñ.

⁶¹ Mary Magdalene-lu atlalu Mary aquppiñiqsuk akiani iluvğum.

Munaqsrit Iluviñmi

⁶² Uvvaasiiñ uvlutqikman, itqanaiyağvium uvluan aquagun, qaukñich agaayuliqsit suli Pharisee-ñuruat utlautiniqsut Pilate-mun

⁶³ nipliqtuñ, “Anuun, itqagikput taavruma kinnirim uqagikkaña iñuunñağmi makitqikkisiñipluni aquatigun piñasut uvlut.

⁶⁴ Taamna pisigilugu tilisiiñ iluviq qaunagillapiaqulugu taapkunani piñasuni uvluni. Maliguaqtai aggiqpiatut tigliglugu timaa Jesus-ñum aasii uqautilugich iñuich anitqinñilugu tuqumiñ. Taatnasiq sagluliq pigiiñlukisiruq sivulligmiñ sagluutimiñ.”

⁶⁵ Pilate-ñum uqautiniñai, “Piksrağusi anuyyiuqtinik qaunaksriksrapitiñik qaunagityaqsiuñ iluviq pisuqtilaapsitiñi.”

⁶⁶ Tavrali utlautiniqsut iluviğmun anmağumiñaiyağiaqługu uyağak, suli qau-naksriñiqługu anuyyiuqtinik.

28

Jesus Anitqiksuq Tuquñigmiñ

¹ Aquagun minguiqsiağvium, qauniuraagataqtuami sivulligmi uvluan akun-niqsaam, Mary Magdalene-ñumlu atlamlu Mary-m qinñiğiağniñaa iluviq.

² Tavratavrani suamaruamik nuna iliqsraqtuq, atakkii isagulgan Atangum atqaqhuni qilañmiñ aksraktinniñaa uyağagruaq paananiñ aasii aquvirvigi-plugu.

³ Qinñana atriqağniqsuq ikniqpalañmik, suli atnuğanñi qatigñiqsut aputitun.

⁴ Iqsigiplugu qaunaksrit uuliksiñiqsut. Iliñiqsut tuqunaruatun iñuktun.

⁵ Isagulgum uqautiniğik ağnak, “Iqsiñatik. Iñisimagiga ivaqłiqtik Jesus-mik kikiaktuutrauruamik.

⁶ Uvaniingitчуq. Anitqiksuq nipliğmisun. Maunağitchik. Qinñiatku Atanguruam nallavia.

⁷ Aullağitchik qilamik uqautilugich maliguaqtai, ‘Anitqinñiqsuq tuquñigmiñ aullaanikhuni sivupsitiñi Galilee-mun. Taamani qinñiğisigiksi.’ Tavrunaaglaan.”

⁸ Aullaqtiqtuk qilamiksruaqhutik iluviğmiñ iqsillağmik quviasul-lapiağataqhutigli. Aqpaqsruaqhutik uqautriyaqtuk maliguaqtaiñik.

⁹ Uqautriyaqtuaqtitlugik maliguaqtaiñik taimmaiñaq Jesus-ñum nalaun-niğik nipliutigaluni, “Pağlagiptik.” Taapkuak utlakługu tiguniğaa isiganñun, aasiiñ agaayyuvigiplugu.

¹⁰ Uvvaasiiñ Jesus-ñum uqautiniğik, “Iqsiñatik. Aullağutik uqautityatkik aniqatiutka Galilee-muqulugich. Taamani qinñiğisigaatña.”

Munaqsrit Quliaqtuathat

¹¹ Tavraguuq, igliqtitlugik ilañich qaunaksrit nunaqqimuniqsut uqauti-aqsiplugich qaukñich agaayuliqsit iluqanjitñik atuumaruanik.

¹² Uvvaasiiñ taapkua katimaanikmata sivulliuqtiğruatlu sivunniughutin añuyyiuqtitlu qaitchiñiğaiç manigayaanik

¹³ uqautiplugich, “Uqautiyumagisi iñuich, maliguaqtaiñ tikitlugu unnuami timaa tigliniğaat siñiktitluta aullautipluguasiiñ.

¹⁴ Taamnaasii uqautauruaq kavanauruam tusaaniqpaun quyaliniagsağisigikput qanuutaisitchağusi.”

¹⁵ Añuyyiuqtit akuqtuğniğaiç maniich tupigiplugu urriqsuusiaqtin. Taamna quliaqtuaq siaminñasugaaqtuq akunğatni Jew-ñuruat uvlu-vañnunaglaan.

Jesus Sagviqsuq Maliguaqtimiñun

¹⁶ Tavraasiiñ qulit atautchimik maliguaqtit Galilee-munniqsut igğimun Jesus aullağvigitqukkanun.

¹⁷ Uvvaasiiñ qiniqamitruñ agaayyuviginiğaat, aglaan ilañisa nalupqisuutigiplugu.

¹⁸ Jesus-ñum tikitluni uqautiniğai, “Agaayyutim sanñiksriñniğaaña añalatağitlasiplugich qilañmiittuat nunamiittuatlu.

¹⁹ Taatnamik aullağusi iñunun nanipayaaq nunami maliguaqtiguqtititchi, paptaağlugich atqagun Aapauruamlu Iğniğuruamlu Ipqitchuam Irrutchimlu,

²⁰ Iisautilugich kamaksritqulugich iluqanjitñik tillisigikkamnik ilipsitñun. Nalupqigiyumiñaitkiksi nayuutiliğa ilipsitni ataramik isukhitchaagatañhanunaglaan nunam.”

Uqallich Aglaanji Mark-ŋum

John Paptaaqtitchiri Quliaqtuaqaǵniqsuq

- ¹ Uvvauna tusaayugaallautauruq Jesus Christ-kun, iǵñiŋagun Agaayyutim.
² Agaayyutim uqautaa aglausimaruq sivuniksriqirikun Isaiah-kun, itna, “Atañii, tuyuǵigisigiga uqqiraqtiga sivupni itqanaiyautitqulugu tumiksran sivunnapni.”
³ “Iñuk tuqħiraqtuq iñuiłaamiñ: Itqanaiyautisiuŋ apqutiksraŋa Atangum, nalǵuǵlugu tumiksraŋa!” *Isaiah 40:3*
⁴ Atuumasimaruq taatnatun, John Paptaaqtitchiri quliaqtuaqami iñuŋnun iñuiłaami itnaqhuni, “Paptaaqtillusi mumiqqaagusi killuqsautipsitñiñ Agaayyutimli natqigutigisigai killuqsautisi.”
⁵ Iñugiaktuat iñuich aggiumauraagñiqsut ilaanun nakikŋapayaaq Judea-miñ suli Jerusalem-miñ. Quliagimatigik killuqsautitiŋ John-ŋum paptaaǵniǵai kuuŋmi taggisiqaqtuami Jordan-mik. ⁶ John atnuǵaaqaǵniqsuq pikukturuum amianik, qisiŋmik tapsiqaqhuniłu, niqıqaqhuniłu pigligianik suli igutchaich siigñaqtaalliaŋitñik nanipayaaq paqitnami.
⁷ Quliaqtuaqtuq, “Aŋunimma tikiumagisiruq kamanatluktuaq uvaŋniñ, aasiiñ siŋiilguyumiñaitchuŋaunniñ aluǵutiŋnik.
⁸ Aa, ilumutun paptaaǵaluǵipsi imikun, aglaan ilaan paptaaǵisigaasi Ipqitchuakun Irrutchikun,” itnaqhuni.

Jesus Paptakkaupman Aniqusaqsiupluniłu

- ⁹ Taipkunani uvluni Jesus aggigñiqsuq Nazareth-miñ Galilee-miittuami. John-ŋum paptaaǵniǵaa Jordan-mi.
¹⁰ Jesus-ŋum qakipqauraqami imiǵmiñ tautuŋniǵaa qılak aŋmaqman. Agaayyutim Irrusia atqaqhuni miññiqsuq ilaanun tiŋmiagruuratun.
¹¹ Nipi tusaǵnaǵniqsuq pakmakŋa, “Ilvich piqpapiplutin Iǵñigikpiñ, quyal-imaǵikma.”
¹² Tarakŋatarra Ipqitchuam Irrutchim aullaqtinnigaa iñuiłaamun.
¹³ Taavani iñuiłaami inniqsuq malǵukipiaq uvluni, aasiiñ tuuŋaum uuk-tuallaŋniǵaa. Nayuutiniqsuq iñuiłaam niǵrutaiñi, aasiiñ isaǵulgich savau-tityaǵniǵaat.

Jesus Tuqłuǵniqsuq Sisamanik Iqaluŋniaqtinik

- ¹⁴ Taipkunani uvluni Herod-ŋum, umialguruam, John tiguplugu isiǵniǵaa. Jesus utlautiniqsuq Galilee-mun quliaqtuaqhuni tusaayugaaŋanik Agaayyutim.
¹⁵ Nipliǵniqsuq, “Pakma aŋaayugautaa Agaayyutim qallipluni atuumaaqsiruq. Isummitqigitchi ukpiǵilugulu tusaayugaagiksuaq.”
¹⁶ Uvvaasiiñ Jesus pisuktualgitluni siñaagun narvaŋan Galilee-m, tautuŋniǵik aniqatigiik, Simon-lu Andrew-lu, kuvriǵniǵniqsuak narvami, iqaluŋniaqtauplutik.
¹⁷ Jesus-ŋum nipliutigik, “Maliksikŋa. Uvakiŋaniǵlaan piññaŋniǵisirutik iñuŋnik aqaluŋniaqtitun.”
¹⁸ Tarvauvaa uniñniǵiŋik kuvraǵikkatik maliaqsipluguasiiñ.
¹⁹ Tarakŋatarra Jesus pisuktuaallaallakhuni tautukkik aniqatigiik, James-lu John-lu, iǵñak Zebedee-m, kuvriugñiqsuak umiaǵmikni.

20 Jesus-ḡum tautupqauraqamigik tuqḡuḡniḡik. Unisiḡaaktarra aapagikkaqtik Zebedee akiññakniaqtuanun savaktaiñun umiami, maliaqsipluḡuasiññ Jesus.

Iñuk Irrusiḡulik

21 Tikitñamiḡ Capernaum-mun minguiḡsiḡvium uvluani Jesus katraḡviatnuktigñiqsuḡ iḡisautriaḡsipluniasiiñ.

22 Katimaruat aarigaḡusunḡiqsut iḡisauttutaiñik atakkii iḡisautripluni aḡalatchiḡiḡaqtuatun, atlakaupluni ukunakḡa aḡlaliḡiriniñ.

23 Jew-ḡuruat katraḡviatni piḡaḡniḡsuḡ irrusiḡuliḡmik nipliaruamik,

24 “Iḡaksianatigut. Jesus Nazareth-miu, suniaḡpisigut? Uvuḡaḡpich piyaḡḡuḡkḡhuta? Naluḡitchiga kisuutilaan, ipḡitchuanḡurutin Agaayyutim tuyuḡikkakḡa.”

25 Jesus-ḡum tarra tiliñḡaa irrusiḡluk itnaḡḡuḡ, “Qiñuisaḡiñ! Aniḡutinaasii aḡutmiñ!”

26 Irrusiḡluum iñukniaḡ nagliksaḡtitudunḡiḡaa qiiḡsruḡmatununniiñ iḡialapkaḡpauraḡḡuḡ uniksaḡamiuḡ.

27 Iluḡatiḡ tautuktuat taavrumiḡa quviḡutḡhakḡiḡlutiniḡ apiḡsruḡtuuti-aḡsiñiqsut avatmun, “Qanusiuniḡpa una? Qanusiuniḡpa nutaaḡ iḡisauttun? Una aḡun aḡalatchiḡiḡaḡhuni tilitḡaniḡai irrusiḡluich, aasii iliḡisa tupiḡitlaniḡaat.”

28 Qilamik tavra siaminniḡsuḡ taamna atuumaruḡaḡ nunaḡḡipayaananun Galilee-mi.

Jesus Mamititchiñiqsuḡ Iñugiaktuanik Iñuḡnik

29 Anikamiḡ Jew-ḡuruat katraḡviatniñ tupḡatnuḡniḡsut Simon-kutlu Andrew-tkutlu, piḡatigiḡlugik James-lu John-lu.

30 Simon-ḡum aakaruaḡa nalaniḡsuḡ uunaḡḡukḡhuni. Jesus tikiḡpauraḡman uḡautiniḡaat atniḡñḡniḡluḡu.

31 Utlakḡuḡ aḡnaḡ tiguniḡaa argaḡun makititluḡu, aasiiñ uu-naḡḡuḡḡiḡsiḡhuni. Tavra niḡḡuḡḡtiaḡsiñḡai.

32 Minguiḡsiḡvium uvlua nuḡitman, unnuksraakun siḡiñiq nipianikhuni, iñuich tikiutriñiqsut ilaanun tamatkuniḡa atniḡñḡautiliḡnik atlakaḡḡiñnik sulii irrusiḡuliḡnik.

33 Iluḡatiḡ nunaḡḡim iñui katiniḡsut taavruma tupḡum sivuḡaanun.

34 Jesus mamititchiñiqsuḡ iñugiaktuanik atniḡñḡautiḡaḡtuanik atlakaḡḡiñnik sulii anipkaipḡluni iñugiaktuanik irrusiḡluḡnik. Ilaan irrusiḡluich niḡliḡunḡiñḡai atakkii iḡisimaniḡaat kisuutilaanḡa.

Jesus Quliaḡtuḡniḡsuḡ Galilee-mi

35 Uvlaatchaurami ḡaḡaluḡaḡnagu Jesus aullaḡniḡsuḡ nunaḡḡimiñ iñuilaamun. Tavrani agaayuniḡsuḡ.

36 Simon-ḡum piḡasiḡhuni piḡatmiñnik pakaḡḡsiñḡaa.

37 Paḡitnamitruḡaasiiñ niḡliutiḡluḡu, “Iluḡatiḡ iñuich ḡiñḡuḡkaatin.”

38 Aḡlaan Jesus-ḡum kiuniḡai, “Aullaḡtuksraurugut atlamun nunaḡḡimun. Uvaḡali ḡuliaḡtuḡḡumaḡa taamani atakkii piḡutigiḡluḡu aḡḡiḡsuanḡuruḡa.”

39 Tarra ilaa ḡuliaḡtuḡtuḡ katraḡviḡitni iluḡaani Galilee-mi, anipkaipḡluniḡ irrusiḡluḡnik.

Jesus Mamititchiñiqsuḡ Auyugaḡtualiḡmik

40 Tarrasuli una auyugaḡtualiḡ tikiuḡmaniḡsuḡ Jesus-mun sitḡuḡhuniḡasii iḡiḡsruḡḡuḡu ikayuḡupluni, “Iḡvich piḡuksiñḡuḡvich mamititḡiñḡaugikma.”

⁴¹ Jesus ilunnutchaniqsuq, isaklugich argagikkani aksikluguasiin. Nipliutiniġaa, “Pisugaagluġa, mamititqugikpiin.”

⁴² Jesus nipliġluqqaqtuq taavrumiġa, taamna tavrakġatchiaq iluaqsirug auyugaqtuaġmiin.

⁴³ Tarra Jesus-ġum taamna aġun aullaqtikaluaqġagu inġiqtiġniġaa,

⁴⁴ “Uqautiniaqġagu kiġnaunniin aglaan agaayuliqsimugutin, qiġniqtitchumigiġ iluaqsihiin ilaanun. Aatchuutiyumautin tunillautinik Agaayyutmun tuvraġlugu Moses-ġum tillisigikkaġa mamititkaatinkii. Taatnaġuvich inġupayaam ilitchuġiniġaa mamitilaan.”

⁴⁵ Aglaan taamna aġun aullaqami uqallaaqsiġiqsuq atqunallapiaq siamitlugu mamitikkauhi. Taatnaqġuni Jesus isitqilġuiġniġiqsuq nunaaqqiġun, aglaan aullaġniqsuq inġuilaaamun, inġuichaasiin utlaaġaaqsiplugu nakitġapayaaq.

2

Jesus Mamititchiġiqsuq Aġutmik Aulatlaitchuamik

¹ Kiġuagun ikituurat uvlut Jesus utitqiġniġiqsuq Capernaum-mun. Inġupayaat uqaaqsiġiqsut aiġniplugu.

² Inġugiaktuat kativagiġlutin tavruga iniksraigutiniqsut tupqum iluani naa-ġaunniin paam silataani. Jesus-ġum quliaqtuaġutiniġai Agaayyutim uqalhanik.

³ Tarra sisamat inġuich tavrugautriġniqsut aulatlailaamik inġuġmik.

⁴ Qalligaluaqġutin tikilġuiġniġaat Jesus inġugiakpagitlutin inġuich. Tavra aġmaġlugu tupqum qilaġa atqaqtinnġaat taamna aulatlailaq qaatchiaqtu-ummaan. ⁵ Jesus-ġum ilitchuqġiamiuġ ukpiqsrisiqaqtilaanġat, nipliutiniġaa aulatlailaq, “Nukatpiaq, killuqsautipnik natqigutigikpiin.”

⁶ Ilaġich aglaliqirit aquppiruat tamaani isummatiqagġniqsut itna,

⁷ “Suvaata una uqaqpa Agaayyutitun? Taamna uqagġniqluktauruq. Agaayyun kisimi natqigutritlaruq killuqsautinik!”

⁸ Jesus-ġum irrutchiġmigun kanġiqsiaġiliqamigich uqapiluhat, nipliutliġniġai, “Suvaata uqapilukpisi isummatipsigun?”

⁹ Qanuq una nipliutitquvisiuġ aulatlailaq, ‘Killuqsautipnik natqigutigikpiin’ naagaqaa nipliutihanik, ‘Makillutin, uqummatitin tigulugich pisugiġ?’ Nalliak qaġanatlukpa?

¹⁰ Aglaan ilitchuġitqugipsi Iġniġan Aġutim aġalatchiġiqalhanik maani nunami natqigutritlapluni killuqsautinik.” Tavrani nipliutigaa aulatlailaq,

¹¹ “Tiligikpiin, ‘Makillutin, tigulugu qaatchian agġiġin!’ ”

¹² Tavrakġatchiaq taamna aġun makitiqtuq. Tiguplugu qaatchiani aullaġniqsuq nakuqsipqauraqami. Qiġniqtuapayaat taavrumiġa quviġutchaniqsut. Kamasruaqsiġniġaat Agaayyun, “Tautunġanjitchugut taatnatchimik,” itnaqġutin.

Jesus Piksaġniqsuq Levi-mik

¹³ Jesus taivrumuġalġiġniġiqsuq siġaanun narvaġan Galilee-m aasii katirviginiġaat inġugaagruich. Ilaan ilisautiaqsiġniġai.

¹⁴ Tamaani apqusaqami tautuġniġaa Levi, iġniġikkaġa Alphaeus-ġum aquppiruaq savaagmiġi manniqipluni. Tavra Jesus-ġum nipliutipmani itna, “Malinġa,” taavruma makitluni maliutliġniġaa.

¹⁵ Aasiin taavruma aquagun Jesus niġiġniġiqsuq tupqani Levi-ġum. Inġugiaktuat tax-siliqiritlu atlat killuliqiritlu aquppiqatiginiġaich Jesus-ġumlu maliġuaqtaiġlu. Tamatkua iluqatin maliqsiġmiġniġaat.

¹⁶ Aglaliqirit suli Pharisee-ġuruat tautuġniġaat niġiqatiquaġlugu tax-siliqirinik suli killuliqirinik. Taapkua nipliutigaich maliġuaqtai, “Suvaata ilaa niġiqatauva suli imiqatauva tax-siliqirini suli killuliqirini?”

¹⁷ Jesus-ñum tusaakamigich nipliutigai, “Iħuaqtuat taapkua atniġñaitchuat inuqsranit̄chut taaktinik aglaan ilin̄ich atniġñaqtuat. Uvan̄a aggin̄itchun̄a aiyugaagiaḡlugich nalaun̄aruat aglaan killuliqirit.”

Apiqsruun Uisauraat̄kun

¹⁸ Maliḡuaqtai John-ñum Paptaaḡirim suli Pharisee-ñuruat uisauraaḡuuniqsuat piqusiḡiplugu. Iħan̄ich iħnuich utlakamitruñ apiqsruġniġaat, “Suvaata maliḡuaqtai John-ñum suli Pharisee-ñuruat uisauraaḡmata, ilvilli maliḡuaqtitin taatnatlaiññiqpat?”

¹⁹ Jesus-ñum kiuniḡai atrikusautmik, “Iħagiich uumani iħaqtatniġiaqtuami uisauraaḡniġpat iħaqtatniġiaqtuam nayuutinin̄anisuli? Taatnaġumiñaitchut iħaqtatniġiaqtuam nayuutiħhani.

²⁰ Aglaan uvluq tikit̄kisiruq iħaqtatniġiaqtuam aullaġviksrañ a lin̄it̄ñiñ. Tavra uisauraaḡviksraqpaaluk.”

²¹ Jesus-ñum iħisautipsaaḡniġai atrikusrautmik, “Iħuum utuqqaq atnuġaaq iħaaḡumiñaitchaa nutaamik ukiħhaamik atakkii iħaan̄uyumi nutaam utuqqaq alikpalaaḡisigaa, aasiiñ allaq aglit̄lukhuni.

²² Naagasuli, iħuum utuqqaq puuq immiġumiñaitchaa nutaamik asiam misuġuanik atakkii nutaam misuq̄qum alikkisigaa asiam misuġuan puun̄a, suli asiam misuġua maqiḡisiruq taavrumak̄ña puumiñ. Aglaan nutaaq asiam misuġua immiutraksrauruq nutaamun puumun.”

Qanuutautilañña Minḡuiqsiaḡvium

²³ Uvlua ni minḡuiqsiaḡvium Jesus pisun̄niqsuq nautchiivikun. Tarra maliḡuaqtai tamaunnaaqamin̄ pukuñniqsut mukkaaksranik, niġiaqsipluġitaasiiñ.

²⁴ Tavra iħan̄isa Pharisee-ñuruat nipliutilgiññiġaat, “Atan̄ii, suvaata ilin̄ich savakpat minḡuiqsiaḡvium uvluani maliḡutaksrakuaḡnañit̄kaluaqtuat tamarrumani uvlumi?”

²⁵ Iħaan̄ kiuniḡai, “Agliqimasuknaġiksi David-ñumlu piqataiñ̄lu inuqsriut̄hat niqiksraġmiknik?”

²⁶ David isiḡniġuguuq tupqanun Agaayyutim niġipluniasii qaqqumik tuniħlaqtutmik Agaayyutmun. Taatna atuumasruuniqsuaq Abiathar-ñum qauk̄iut̄hatni agaayuliqsit. Maliḡutaksraptigun kimun-unniñ niqiksrautit̄qun̄iññiġaa avataatigun agaayuliqsit. Aglaan David-ñum niġiñiġaa qaqqiaq, aasiiñ aat̄chuġniġaa maliktiḡikkani.”

²⁷ Taatnaġaluaqamigich Jesus-ñum nipliutipsaaḡniġai, “Minḡuiqsiaḡvium uvlua iħiqtauruq iħun̄mun aglaan iħuk iħiqtan̄it̄chuq minḡuiqsiaḡvium uvluanun.

²⁸ Taatnamik Iġñiñña Iħuum atanḡuruq unniñ minḡuiqsiaḡvium uvluani.”

3

Añun Argalik Pannaq̄uktanik

¹ Jesus isitqin̄niqsuq Jew-ñuruat katraġvianun. Aasiħi tarani itmiñniqsuq añun argalik pannaq̄uktanik.

² Jew-ñuplutin̄ sivulliutuq̄tuat qaunaksruaq̄silgiññiġaat mavruiḡisikman̄aan minḡuiqsiaḡvium uvluani, tavraami agvisiksraqsuq̄lugu.

³ Jesus-ñum tarra nipliutiniġaa añun argalik pannaq̄uktanik, “Makillutin uvun̄aġiñ.”

⁴ Tavraniasiññi apiqsruq̄lugich taapkua, “Nalliak maliḡutaksrakuaḡnaq̄pa Minḡuiqsiaḡvium uvluani—savaaq̄aliq nakuuruamik naagaq̄aa piḡi-it̄chuamik, anniqsuiħiq iħuuh̄gmik naagaq̄aa tuq̄qut̄chiħiq?” Aglaan ilin̄ich nipaisaaḡniqsut.

⁵ Uumitchaksaalhum tikiimaligaluağniğaa tarani aglaantuuq ihuirrutiginiğaa pitchigiilhatigun suli suksraçanilhatigun, uummatiqaqhutiñ siqquqtuamik. Tarra nipliutiniğaa anjun taamna, “Isivitkich argaktin.” Taavruma tarra isivinnigai, aasiitai argai ihuaqsiñiqsut iglumiktitun iliplutiñ.

⁶ Tarra taapkua Pharisee-ñuruat aullaqtigñiqsut, tarvauvaa sivunniuatig-ityaqługich Herod-kuayaat qanuq tuquliksranağun Jesus-ñum.

Iñugayaat Narvam Siñaani

⁷ Jesus aullaqasriqhuni maliguaqtimiñik Galilee-m narvananunniqsuq. Iñugaağruich malilgiñniğaat Galilee-miñlu Judea-miñlu,

⁸ Jerusalem-miñlu, Idumaea-miñlu, unataaniñlu Jordan-ñum, avataañniñlu Tyre-mlu Sidon-ñumlu. Taapkua tusaaniğaat kamañaqtuanik savaaqalha utlakługuasiñ.

⁹ Tarra Jesus-ñum uqautiniğai maliguaqtini umiaq ikkiviksrani tigulhiñaaguqplugu qanimiñun atakkii iñugaağruich ukua iñugiaksivagitłutiñ tatruliğaat.

¹⁰ Mamititchianikman iñugiaktuanik, atlat atniğñautilgich tatviksraigñiğaat aksigukługu Jesus.

¹¹ Tamarrasuli irrusiqługich tautukamitruñ putqatağvigiplugu niplianiç-sutli itna, “Ilvich Igñiña Agaayyutim.”

¹² Aglaan iñiqtiqtağniğai tamatkua ilinjitñun ilitchuğipkautigitquniluni.

Jesus Piksrağniqsuq Qulit Malğuiñik

¹³ Jesus kilvaqtaağniqsuq tunaanun kiniktaam nunam. Tarani qinñuağniğai tamatkua pigisukkani. Tarra utlaniğaat.

¹⁴ Nalunaiqsagai qulit malğuk maliguaqtiksrat, uqçiraqtaunik taiyuqługich piqatigisukługich, tuyuğisukługich quliaqtuagaqplugich.

¹⁵ Sañjiksiñniğai mamititchitlasiplugich atniğñaqtuanik suli anitchitlasiplugich irrusiqłunnik.

¹⁶ Uvva ukua qulit malğuiç Jesus-ñum nalunaiqsagikkani: Simon-lu atchikkaña Peter-mik,

¹⁷ James-lu John-lu igñak Zebedee-m Jesus-ñum atchikkak Boanerges-mik, mumiutiqaqhuni “Igñiğikkak katlulam” [uumitchiyalallakhutigguuq].

¹⁸ Suli Andrew-lu, Philip-lu, Bartholomew-lu, Matthew-lu, Thomas-lu, James-lu igñiña Alphaeus-ñum, Thaddaeus-lu, atla suli Simon Zealot-ñuruaq,

¹⁹ suli Judas Iscariot, taamna aatchuutigitniktuaq ilaanik.

Jesus-lu Beelzebul-lu

²⁰ Akuniisunaqani Jesus isiğniqsuq tupiğmun. Iñugaağruich malilgiñniğaat. Kiisaimmatai taatnaqhutiñ Jesus-lu maliguaqtiniñu niğilguiligniqputunniñ.

²¹ Tavra ilaiñ tusaakamitruñ taatnaqtuaq aullağniqsut aggisityağukługu Jesus, atakkii iñuich uqautigigaat ihuangiğniplugu.

²² Iñanich aglaliqirit tikiñniğaat Jerusalem-miñ itnaqhutiñ, “Jesus Beelzebul-mik añałatıqatuq, aasiñ anitchirağatuq irrusiqłunnik atuqługu sañña añałataata irrusiqłuiç.”

²³ Jesus-ñumtarra qallılaaquniğai iñuich inmiñun uqautiuragaqsiplugichaasiñ atrikusautitigun itna, “Qanuğuni tuunğaq anittaigisiva tuunğagmik?”

²⁴ Uvva nunaaqçim añałatai akıllıliqsuutikpata avatmun, taamna nunaaqçiq suksraunğiğniqatuq.

²⁵ Uvvasuli iñuich tupiğmi atingiqpata akitñaqtuutilutiñ suksraunğiğniqmiut.

²⁶ Uvva taatna qaukiat tuunğaiç irrusiqłunni piyuutigumiñ avatmun, ilaan sañña isukliñniqatuq.

27 Uvvasuli atla atrikusaun: Kiñaunniiñ iñuk isigumiñaitchuq sanjiruam iñuum tupqanun ivayaqtuaqsiluniasiiñ sulliñaurañiñik aglaan sivulliulugu pitukkayağaa sanjiruaq iñuk, tavrakñaasiiñ ivayaqtuaqsiluni sulliñaurañiñik.

28 “Uvvauna uqautigipsi, Agaayyun natqigutriyumaagtuq pisugaaqhuni iñuich killuqsautipayaanitñik suli uqagñiqłuktalipayaanitñik Agaayyutmik.

29 Aglaan Agaayyutim natqigutiyumiñaitchaa taimuņa iñuk uqagñiqłutriruaq Ipqitchuamik Irrutchimik; taamna iñuk patchisaugisiruq isuitchuaguni.”

30 Jesus taatnağniqsuq atakkii taapkua upyaktuługu itna, “Taamna anjalatıaqtuq irrusiqłunmik.”

Jesus-ñum Aakanalu Aniaqatiunılu

31 Uvvali Jesus-ñum aakanı suli aniaqatiunı tikiññiqsut. Qichaqhutin qakma kiligiaqtinnıgaat.

32 İlanata aquppiruat avataani nipliutigaa Jesus, “Atañii, aakanlu aniaqatiutinlu kigga utaqqiñıgaatin.”

33 Jesus-ñum kiunıgai, “Kiña uvaņa aakapiagıviyu unniñ aniaqatiupiağıviyu?”

34 Saatlugich aquppiruat avatmiñi nipliutipsağniğai, “Atañii, uvaņa aakapiaga suli aniaqatiupiatka!

35 Kisupayaaq savaaqtuq pisułhanik Agaayyutim, taamna iñuk aniaqatiugigiga suli aakagiplugu.”

4

Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

1 Tarrasuli Jesus-ñum ilisautiaqsilıgıñıgai narvam siñaani imma. İñuich katilgiññiqsut iñugiaksiplutin. Taatnaqmataasiiñ ikiniqsuq umiamun, mikiruumamik ayaktaallakługu, aquvinnıqsuq. İñugaagruich qichaqtuiñaqtut narvam siñaani.

2 İlaan ilisautiniğai iñugiaktuatigun atrikusautitigun. Aasii ilisauttutmiñi uqaaqtuutiuraaqługich.

3 “Naalagñılagitchi! İñugguuq nautchiityağniqsuq.

4 Nautchirapkaqługu nautchiaksrat ilanjich katagağniqsut apqutmun, aasıitai tinmiurat tikitłutin niğıñıgaich.

5 İlanjich katanıqsut uyağauruamun nunamun nunaqapianitchuamun. Nau-nıqsut qılamik atakkii nunakitłuni.

6 Aasiiñ siqiñğum mayuaqami pasikługich atakkii kanıqapianitłutin pan-naqłunıgai.

7 Suli ilanjich katanıqsut akunğatnun kakitłagñat, aasiiñ kakitłagñat naukaminı nagguviksraigñıgaich asirrinıtlutinıasiiñ.

8 İlanıtsuli katakhutin nunagiksaamun asirriaqagñiqsut. İñugiaksiplutin nauriñıqsut mukkaaksranik atautchimiñ iñuiñıñaq qulinuttaaqhutinı suli ilanjich pinasukipianuttaaqhutinı suli ilanjich tallimakipianuttaaqhutinı.”

9 İlaan nipliutigai, “Taamna iñuk siutiqaqtuq naalagñıli.”

Sivunıjat Atrikusautit

10 Kisinınuqaminı, malıguaqtaiñ iñuiłlu tusaaruat ilaanik apiqsruğniğaat taavrumuuna atrikusautikun.

11 Jesus-ñum nipliutigai, “Agaayyutim sagvigaa nalunaqtuanınik anıayyuqautaan ilipsitñułhiñaq, aglaali tamatkunıņa ukpiqsrinıitchuanun uqagaqtuņa atrikusautitigulhiñaq. Taamna aglausimaruaq uqalıgñi immiumaruq Agaayyutim itnauttutigikkaņa,

12 ‘Qiñıgaluaqhutinı irimiknik ilisaqsritłaitchut,

unniiñ tusaagaluahutin siutimiknik kanjqsillaitchut. Kanjqsiiñigumij mumikpiaqtut Agaayyutmun, ilaanli natqigutigai killuqsautinjitnik.’ ”

Isaiah 6:9-10

Jesus Kanjqsipkaiñiqsuq Atrikusautmik Nautchiirikun

¹³ Jesus-ñum apiqsruñigai, “Naluniqpisiun taamna atrikusaun? Qanuñmi kanjqsiiñiaqsisigich atlat atrikusautit?”

¹⁴ Nautchiiri nautchiiruq tusaayugaallautamik.

¹⁵ İlaatni uqalıq nautchiakrsratun katagaqhuni apqutmun; tamatkua iñuich tusaaplugu uqalıq, aglaan tuungaum tikitlugu qilamik aattañigai uqalñich nautchirriutauruat uummatinñi.

¹⁶ Suli atlat iñuich atriplugich nautchiakrsrat kataktuat uyağauraalınmun; tusaaplugulu uqalıq qilamik quviasukhutin akuqtuqlugulu,

¹⁷ aglaan uqalıq kanjilñitman akuniutlaitchuq. Kinuagun ihuillihiglu piyuaqsiuhiglu ilipmaknik pigiplugu uqalıq qapiqtigagniqsut.

¹⁸ Suli atlat iñuich atriplugich nautchiakrsrat kataktuat akunğatnun kakitlagnat. Taapkua tusaaruat uqalıgmik

¹⁹ aglaan isumaaluutit iñuuniakikun, kinnitñinñiağutitlu umialgutmik suli kimmuitit supayaanik suqutigingigagigaat Agaayyutim uqalñha. Taimmaasiiñ nauritlaitchut asianik.

²⁰ Suli atlat iñuich atriplugich kataktuat nunagiksaumun: tusaakamitruñ uqalıq akuqtuqlugu suli asirriaqahutin, ilañich iñuiññaq qulitun, ilañich pinasukipiatun, ilañitsuli tallimakipiatun.”

Naniq Ataani Utkusium

²¹ Jesus nipliutigikkani ilañigai, “Atañi, iñuich ilirağingitchaa naniq ataanun utkusium unniiñ ataatnun siñigviich. Aglaan iñuich naniq ilirağigaa naniqagvinmun. ²² Agaayyutim iriqsimakñani pakma sagvigisigai ilaatnigu. İñuich kanjqsimanjitchaluağumisigik pakma kanjqsigisigaich taimanigu.

²³ Kiña iñuk siutiqagumi tusaatlaruanñnik, ki ilaa tusaali.”

²⁴ İlaan nipliutimmiñigai, “Ki, naalağnimmaağiksi ata! Qanutun naalağnisilaaqsi taimma itpan, taatnatun kanjqsiaqtilaaqsi itkisiruq, suli kanjqsisaiññağniaqtusi.

²⁵ İlaa piqaqtuaq akuqtullaagisiruq aglaan taavruma piqañitchuam anniagisigaa pigikkani.”

Atrikusaun Nautchiakrsrakun Nauraqtuakun

²⁶ Jesus niqliqsuq, “Atriqaqtuq añaayuqautaa Agaayyutim iñunmik nautchiirumik nautchiakrsranik nunamun.

²⁷ Unnuagağipman siñikhuni suli uvluğagipman makitluni savaaqtuq. Qaunaksraillaat nautchiakrsrat nauraqtut, suli qanupiaq nalugaa nauñhat.

²⁸ Aglaan nunam naupkaqlugu asirrirraqtuq, sivulliuplugu nautchiakrsraq nuillağtuq qinignaqsiuraqhuni aasiitai nauqqaaghuni puñña pinñuqmata mukkaakrsram, tavrakña iluqani niqiksraq nauvaalukhuni.

²⁹ Aglaan asiat nautchiirim kipputmik kipiaqsirağigai, katitchivik tiki-umaplunikii.”

Atrikusaun Mikiniqsrakun Nautchiakrsrakun

³⁰ Jesus niqliqsuq, “Sumun atritlavisigu Agaayyutim añaayuqautaa iñunñnik? Uqautiniagipsi atrisilaanñnik.

³¹ Atriqaqtuq nautchiakrsrauramik atiqaqtuamik mustard-mik. Mikiniqtagaluaqtuq nautchiakrsrapayaaniiñ nunami. Aglaan nautchirriutaukami nunami

³² naugaqsiraqtuq aglitlukhuni nauriapayaaniñ. Akiğugluksipluni tinmiñuich uvluitiqagvigiragñigaat tagganjatni akutuqpalgich.”

³³ Suli iñugiaktuatigun atrikusautitigun Jesus-ñum uqaaqtuutiragñigai iñuich kanjqsilgutilaanajatitun.

³⁴ Ilaan uqautitlaitkai atrikusautailaaqhuni. Aglaan kisiññuqamin maliguaqtini kanjqsipkağniuraapiaqlugich piragñigai.

Jesus-ñum Quunnigūqtitkaa

³⁵ Tamarrumani uvlumi anaqaksraaqman ilaan nipliutiniğai maliguaqtini, “Akmunjaqta”

³⁶ Tavrani ilinisa uniññigai iñugaagruich. Maliguaqtai ikiniqsut umiamik-nun Jesus-ñum ikimmivianun. Atlat umiat itmiñiqsut.

³⁷ Anuqligūqman qailigūqhuni umianjat immautiaqsiñigaa.

³⁸ Jesus aquani umiam siññiqsuq akitchillakhuni. Ilinisa itiqsağniğaat niplialaplutiñ, “Ataniiq, sugiñitpiuñ piyaqquğupta?”

³⁹ Ilaa makitluni iñiqtiğniğik anugilu qailigū, “Ki, anugaigili!” itnaqhuni. Anugaighuni quunnigūğniqsuq taatnaqman.

⁴⁰ Nipliutiniğai, “Suvaata iqsivisi ukpiqqtaitmatun?”

⁴¹ Taapkua iqsiliqpauragñiqsut. Apiqsruutiaqsiñiqsut avatmun, “Qanusiu-niqpa una iñuk anugimunniiñ qailiqpauratlu kamagivatruñ?”

5

Jesus-ñum Mamititkaa Iñuk Iñugiaktuanik Irrusiqlulik

¹ Ilinich ikaagñiqsut iglūanun narvam nunañatnun Gerasene-nağmiut.

² Niupqauraqman umiamiñ paağniğaa irrusiqlulgum iluvğich akungatniñ.

³ Uvvaquq taamna iñuuniagñiqsuaq tamaani. Kia-unniñ iñuum qiliqsimalguitlugu kalimñigñik;

⁴ Akulaiqlugu qiligaluagagñigaaat niukkunlu argaigunlu. Kiktuğaalarağniğai qilgutini piiyaqlugich. Kia-unniñ iñuum nuyuiqsalguiñigaa.

⁵ Ataramik unnuamilu uvlumilu nayuutiragñiqsuq nipaapluni qipiqsralakami iluvigich akungatniñ qimigaat qaanatniñ, suli iñugiaktuami killialapluni uyağanun.

⁶ Taiññaquraq qiniqamiuñ Jesus aqpaliqsruğniqsuq ilaanun, sitquğvigipluguasiñ sivuğanun.

⁷ Iñuum iluaniñ irrusiqluum piyaa nipitugalukut, “Jesus, Igñiña Qutchinñiqsrauruam Agaayyutim, suniaqpiña? Agaayyutim atqagun injigkpiñ anasiññuqsauñitluna.”

⁸ Jesus-ñum tiligaa irrusiqluk anitquplugu taavrumakña iñuñmiñ.

⁹ Atakkii Jesus-ñum apiqsruğaa, “Sumik atiqaqpich?” Ilaan kiuniğaa, “Uvaña atiga Iñugiaktuq atakkii uvagut iñugiaktugut.”

¹⁰ Tarra taavruma injiqsruagñigaa, “Tuyuginiaqsigut tamarrumakña nunamiñ.”

¹¹ Qanimi munaqsraqpauraqagñiqsuq malğunñik kavluutiñnik kunianik, niğiñiaqhutiñ qimigaami.

¹² Irrusiqluich injiqsruaqsiñigaaat, “Isiqtittigut kunianun taapkununa.”

¹³ Jesus-ñum anigñigai. Irrusiqluk aullağniqsut anutmiñ, isiqhutiñaasiñ kunianun. Iluqatiñ kuniat pañalikhutiñ anayasuktuasunjaqatiñ ipnakun. Na-paragñiqsut narvamun aasiñ iplutiñ.

¹⁴ Munaqsruuat taapkuniña kunianik qimakhutiñ uqautityağniğai iñuich nunaagqigmiut. Tamatkua iñuich aullaqhutiñ tautugiağniğaaat tamanna atuumaruq.

15 Iñuich utlautikamiñ Jesus-mun tautunñigaat irrusiqłuqaguugaluqtuag aquppiruaq atnuğaaqhuni qauğrimapluni. Taatnaqhutiñ iñuich iqsitchañiqsut.

16 Tamatkua qiniqatauruat uqautigiaqsiñigaat iñupayaanun qanuq atumalha atlağucman irrusiqłuqaguugaluqtuag suli qanuq piyaqqułhat kuniat.

17 Tavra iñuich iniqsruagaqsiñigaat Jesus aullaquplugu nunamikniñ.

18 Jesus ikiaqsiyman umiamun taavruma irrusiqłuqaguugaluqtuam iniqsruaqsiñigaa maligukługu Jesus. Maligulillapiagnigaa Jesus.

19 Naagauvva Jesus-ñum maliquñiññigaa aglaan itna nipliutiłhiñagnigaa, “Ailutin ilauraqnun uqautityakkich tamarrumiña kamanaqtuamik Atangum savauttutaanik ilipnun suli ilunñuksriłhanik ilipnun.”

20 Tavra iñuk aullağniqsuq, aasiñ quliaqtuagaqsipluni nanipayaaq Qulini Nunaaqqiñi qanuq kamanaqtuamik savaaqalha Jesus-ñum inmiñun. Tarra iluqatin iñuich quviğusuniqsut.

Jairus-ñum Pania suli Ağnaq Aksikniktuag Jesus-ñum Atnuğaanjanik

21 Jesus utiqami iğłuanun narvam, iñugiaktuat iñuich katilgiññiqsut siñaani narvam.

22 Tavra aggiqmiñiqsuq aňalataa Jew-ñuruat katrağviata, Jairus-mik atilik. Tautukamiun Jesus punniqsuq sivuğaanun.

23 Iniqsrullapiagniqsuq itnaqhuni, “Paniurağa amma tuqułhiñaaguqtuq. Iłilañniaqugitka argaktin ilaanun mamitquplugu. Iñuuyumauğli.”

24 Taatnaqmantarra Jesus taamuñaqatiqagiññiqsuq. Iñuich iñugiakpagitłutin malilgiññigaat tatrucługuunniñ.

25 Ağnaqtuuq tamaaniitmiñiqsuq atniğñautiqtuag auñmik qulit malğunni ukiuni,

26 iħuaqsiqkağniğaluqtitluni iñugiaktuanun taaktinun. Akiliqsuutigiplugitunniñ sulliñaurani iħuaqsiñiññiqsuq, aglaan atniğñaliqsaiññagniqsuq.

27 Ilaan tusaakamiun Jesus utlautiniqsuq iñugiaktuat akunğatigun. Tarra tunuaniñ aksinñigaa atnuğaağikkaña,

28 isumapluni, “Aksikkupku Jesus-ñum atnuğaanja iħuaqsiyumiñaqtuña.”

29 Tavrakñatchiaq aunaqsruiñiqsuq. Ikpiginigaa timigikkağmiñi iħuaqsiłi taavrumakña atniğñautmiñ.

30 Jesus ilisimaliqhuni sanji aullaqtilaanjanik inmiñiñ kiniağniqsuq tatrucłutan nipliqhuni, “Kia aksiksiqpaun atnuğaağa?”

31 Maliguaqtañi nipliutigaa, “Iłisimagaluqługu iñugiaktuanun tatrucłilaan, naagasuli apiqsruqtutin kimun aksiksilaaqnik.”

32 Jesus qiniğniagniqsuq kimun aksiksilaagmiñik.

33 Taavruma ağnam Jesus utlanñigaa iqsiliqsiqhuni ataqsriliqsiqhuni ilisimaplunikii iħuaqsisilaagmiñik. Putluni sivuğaanun uqautiniğaa aksinñiplugu.

34 Jesus-ñum nipliutigaa, “Ukpiqsriłiqpich iħuaqsiqkağatin. Tutqiksaut-lasirutin, iħuaqsirutin atniğñautigikkaqniñ.”

35 Jesus uqaqtitlugu ilañich iñuich tikiññiqsut tupiğikkaniñ taivruma aňalataan katrağvium nipliqhutiñ, “Paniuran tuquaniktuq. Iłaksiatqinñiaqnagu Iłisautri.”

36 Jesus-ñum suliqutigisunaqnagich nipliqsuat nipliutigaa aňalataa katrağvium, “Iqsiñak, ukpiqsriłhiñagiñ.”

37 Ilaan kiñaunniñ iñuk maliquñiññigaa avataatigun Peter-mlu, James-lu, suli John aniqatigikkaña James-ñum.

38 Tikitñamiñ tupqanun aňalataan katrağvium Jesus-ñum qiniğniğai kiñuvğurit tamatkualu qiarit atqunallapiaq.

³⁹ Isiqhuni nipliutigai, “Suvaata itnağniqpisi qiaplusilu? Una iligaaq tuqunitchuq, siñiktuaqsiñaqtuq.”

⁴⁰ Tamatkua mitautigiaqsiñigaat. Uvvaasiiñ anitquniğai. Kisinjuqhutin aḡayuqaaglu iligaaq suli taapkualu piḡasut maliguaqtai isigñiqsut iligaaq nalavigikkaḡanun.

⁴¹ Tiguniğaa iligaaq argaigun nipluutipluguasii, “Talitha Coum” (mumiutiqaqtuq “Niviaqsiagruuk, nipliutigikpiñ, makittin”).

⁴² Tavrakḡatchiaq iligaaq makinniqsuq pisuaqsipluniasiiñ. Taamna ukiuqtutilaaqagñiqsuq qulit malğunnik. Taapkua nayuutiruat quviğutchallapiagñiqsut.

⁴³ Ilaan iñiqtiğniğai kisumununniiñ ilitchuğipkaquḡitlugu tamanna atumaruaq aglaan niğipkaquniğaa.

6

Nazareth-miut Ukpiginiḡkaat Jesus

¹ Taavrumakḡa Jesus aullağniqsuq iñuguqniagviḡmiñun. Maliguaqtaiñ maliḡniğaaat.

² Miḡuiqsiagvium uvluani ilaa ilisautriaqsiruq Jew-ḡuruat katragviatni. Iñugiaktuat tusaakamitruḡ quviğusuniqsut nipliqhutin,

“Nakikḡakiaq ilisimmatiqagñikpa, una iñuk? Kia marrumiḡa puqiuḡmik aatchuğniqpauḡ suli saḡḡimik savaaqatlasipluni quviqnaqtuanik?”

³ Taamna qiruḡnik savaaqaguuḡruuuq, amii? Iğniğigaa Mary-m. Suli aniaqatigigaat James-ḡumlu, Joseph-ḡumlu, Judas-ḡumlu Simon-ḡumlu, suli aḡnat aniaqatai marra iñuuniaqhutin akunnaptikni.” Tarraasiiñ ukpigiḡiñniğaaat kamanalḡa.

⁴ Aglaan Jesus-ḡum itnağniğai, “Iñuich nanipayaaq kamagiraqniğaaat sivuniksriqiri aglaan kamagitlaniñniğaaat iñuguğviani unniñ akunğatni ilagikkaiñ naagaunniñ kiñunğani.”

⁵ Jesus savaaqalguiñniqsuq quviqnaqtuanik savaanik. Iḡaluağniğai argaḡni ikituuranun atniğniğaqtuḡunun iḡuaqsiplugichaasiiñ.

⁶ Ilaan quviğusuutiginiğaa Nazareth-miut ukpiqsrisunilḡat. Jesus nunaaqqiñuktağniqsuq ilisautriaqsipluniasiiñ.

Jesus-ḡum Aullaqtitkai Qulit Malğuiç Maliguaqtini

⁷ Jesus-ḡum sivunniqatiginiğai qulit malğuiç maliguaqtini, aasii aullaqtitkaqsiplugich malğuuḡtaaqḡugich. Saḡḡiksriñniğai anitchitlasiplugich irrusiqḡunnik, ⁸ tiliplugich, “Iḡlauḡapsitni saagağniaqasi sumik aglaan ayauppiuramik kisian; qaqqumik unniñ inḡularim puukataḡanik unniñ maniqmik aullautriñiaqasi.

⁹ Aluğuaqtuğusi suli atnuğaatqiuḡtiksrailağusi.”

¹⁰ Suli ilaan nipluutiniğai, “Tukkuniğupsi tupiğmun atlamik tukkuksraq-siuğumiñaitchusi aullağniaḡapsitniunaglaan,

¹¹ suli iñuich paḡḡanitpasi naalağnisunitpatigiglu uqalusi, unillugu nunaaqqiq ipsuktugumagiksi apyuq isigapsitniñ. Taamna kilgutaugisiruq ilinḡitniñ akuqtuinisilaaḡatnik tusaayugaagiksuamik. [Iḡumun uqautigipsi, qaḡanatluḡniaqtuq iñuiñi Sodom-ḡum Gomorrha-ḡumlu atanniivium uvluani taapkunakḡa iñuiñiñ nunaaqqim.]”

¹² Quliaqtuagutiginiğaaat iñunun isummitqiquplugich mumikḡugich kil-luqsautinḡitniñ.

¹³ Suli anittaiñiqsut iñugiaktuanik irrusiqḡunnik iñunniñ, uqsruqtiquḡigillu uqsruğutnik iñugiaktuat atniğniğaqtuat iḡuaqsiplugichaasiiñ.

John Paptaaqtitchiri Tuquniqsuq

¹⁴ Herod-tuuq, Galilee-m umialga, tusaaniqsuq Jesus-mik atakkii iñuich uqaqagñiqsut ilaanik nanipayaaq. Iñajich iñuich nipligñiqsut, “John Paptaaqtitchiri anitqinñiqsuq tuqułigmiñ. Taatnamik savaaqatlasiñiqsuq quviq-naqtuanik.”

¹⁵ Atlat nipligñiqsut, “Elijah-ñuvaluktuq.” Suli atlattuuq uqaqagñiqsut, “Sivuniksriqirauvaluktuq iñajititun taipkua kamañaqtuat sivuniksriqiritun inilgaan.”

¹⁶ Aglaan Herod tusaakami nipligñiqsuq, “Una John-ñuniqsuq niaquikkaga, makitqikhuni tuqułigmiñ.”

¹⁷⁻¹⁸ Sivuanii Herod-ñum iñajitigiliutinikkaña aniaqatmi Philip-ñum nuliaña atilik Herodias-mik, John-ñum suakatağaluagñigaa Herod, “Maligutaksrakuagñangitichuq aniaqatvich nuliağikkaña tuvaqasiutigupku.” Taatnaqlugu Herod-ñum tigupkağigaa John isiqsiuvinmuktitluguasiiñ añaqtiñ quyalisuklugu.

¹⁹ Aasiñ Herodias-ñum qinnautigaluagñigaa tuqqutchukkaluaqlugu, aglaan taatnalguiñigaa piqutigiplugu Herod.

²⁰ Herod-ñum attaginiğaa John iñisimaplugu nalaunñapluni ipqitchuag iñuk. Taatnamik tugluaqsimaagñigaa. Naalağnisuullapiagaa John tutqilisuugaluañagmi naalaqtuapayaaqamiñ.

²¹ Kiisaimma Herodias-ñum piviksrani nalautitpaa. Herod-ñum an-nivilirvia tikitman aiyugaaqñiqhuni qaukñitñik kavamañuat, anuyaktillu qaukñitñik suli sivulliuqtiñitñiglu Galilee-m.

²² Tavra pania Herodias-ñum isiqhuni sayuğniqsuq quyaliplugu Herod suli tuyuğmiani. Umialgum nipliutinigaa añañuraq, “Iniqsruğiiñ, sumik piqagukkapiñ aatchuğisigikiñ.”

²³ Akiqsruutinigaa taamna añañuraq, “Qanutchipayaamik inigupña qaitchigisigikiñ, avvañanikunniñ atañuvinma.”

²⁴ Niviaqsiaq aakamiñukhuni itnağniğaa, “Sumik apiqsruğisivik?” “Apiqsruğumautin niaquanik John Paptaağirim,” aakañan itnağniğaa.

²⁵ Taamna utiğniqsuq qilamiksrualhuni umialinmun nipliutiplugu, “Uvaña aatchuquruña ilipnun akkupak niaquanik John Paptaaqtitchirim puggutamun ililugu.”

²⁶ Umialgum tusaakamiñ aliasulillapiagñiqsuq. Aglaan akiqsruqtuutni pigiplugu suli pigiplugich tuyuğmiani itigautipchangitichaa.

²⁷ Tarva Herod umialik tilisiñiqsuq niaquiqsiririk niaquanik John Paptaaqtitchirim aggiutritquplugu. Taavruma isiqsivimukhuni niaquigñigaa John.

²⁸ Aasiñ aggiutiplugu niaqua puggutamun iliplugu qaiñigaa añañuramun, aasiñ añañuram qaitlugu aakamiñun.

²⁹ Tavrakña John-ñum maliguaqtaiñ tusaapqauraqamitruñ taamna, aiñigaat timaa tugvağiaqluguasiiñ.

Jesus Niğipkairuq 5,000 Anutinik

³⁰ Uqqiraqtit utiğniqsut Jesus-mun, uqautilpluguasiiñ savaagikkağmiknik suli iñisautriğmikniñglu.

³¹ Iñuich utiqtaqpaitlutin maliguaqtai niğgiviksraigñigaiçhunniñ. Taatnaqhuni Jesus-ñum nipliutinigai, “Kiata, kisiñuğutiluta iñuilaamun, minguiqsiallagiğitchi.”

³² Tavra aullağniqsut iñuilaamun umiakun kisimiñ.

³³ Iñuich tautukamisigin aullaqmata, ilisaqligñigaich. Aqpatkaqsiligñiqsut iluqaitñiñ nunaaqqiñiñ tikiumasukhutin sivunigvigikkañatnun taapkua sivu-atni.

³⁴ Jesus niukami umiamiñ tautuñniqsuq iñugiaktuanik iñuñnik. Iñuñtcharniqsuq atriliutiplugich ipnaiyaatun munaqsraillaatun. Tavra Jesus-ñum ilisautiuraagatasrugrunigai.

³⁵ Uvluqpaguqman maliguaqtaiñ utlanigaaat Jesus nipliutiplugu, “Manna nayukkaqput iñuitchuq, sulii unnuaqsiyaa.

³⁶ Aullaqtitkich iñuich nunaaqqiuranun. Tauqsigiglich niqiksragmiknik.”

³⁷ Tarra Jesus-ñum kiunigai, “Aatchuqsigik niqiksrañitñik.” Taapkua apiqsruñigaat, “Qaqquqsitquvisigut malguk tallimakiyak akiksrañaknik nigipkautiksrañatnik?”

³⁸ Jesus-ñum nipliutinigai, “Qanutunmi samma qaqqianuraqaqpsi? Iitichuginiurallaktigitchi.” Iitichugikamitruñ Jesus uqautigaat, “Paqittugut tallimanik qaqqianuranik sulii malguñnik iqaluñnik.”

³⁹ Tiligai iñuich aquvititquplugich ivigaamun.

⁴⁰ Tavra tallimakipianutqataaqługich sulii malgukipiaq qulitqataaqługich aquvititkaich.

⁴¹ Tigunigai tallimat qaqqianurat sulii malguk iqalugauraak, aagluqhuni qilanmun quyyatiplugich. Aasiñ avguqługich qaqqiat sulii iqalugauraak qaiññigai maliguaqtimiñun autaaquplugich tamatkununa nigisuktuanun.

⁴² Iñuich niginiñiqsut, iluqatin aasiñ nigisuiñlapiqhutin.

⁴³ Nigisuiñanikmata katinnigai qulit malguk aguupmaich ilakunik imalgich.

⁴⁴ Taapkunani nigiruani 5,000-ñuniqsut añutit.

Jesus Pisrukman Imigmi

⁴⁵ Nigianipqauraqmata maliguaqtai aullaqtitkai umiakun sivumiñi narvam iglanun, amuna nunaaqqiuramun Bethsaida-mun. Aasii taatnaamikami aitqunigai taapkua iñugayaat.

⁴⁶ Sulii aullaqtitkanikamigich mayuñniqsuq iggimun agaayutyaghuni.

⁴⁷ Qaumaaurañaan unnuksraaqman umiaq iliniqsuq qitqanun narvam, Jesus kisivlipkaqługu nunami.

⁴⁸ Qiniñigai sakuullapiqhutin iputtuat atakkii paaqługu anugi. Tamaaniguuq uvlaatchauraquqman pisuktuañniqsuq qaanagun imgum. Qaaniqsağumaruatun piñigai.

⁴⁹ Tautuñniqaaat ilisağipmiñagulu pisuktuaqtuq qaanani imgum. Aliuqtu-aqsiñasugiplutin nipliagaqsiñiqsut.

⁵⁰ Qiniqamitruñ iluqatin tataminniqsut. Qilamik Jesus-ñum nipliutigai, “Quviatchaugigitchi, uvañauruna, iqsiñasi.”

⁵¹ Tarra utlanigai ikipluni umiamun, aasii anugaiqhuni. Taapkua quvigutchallengeñiqsut.

⁵² Tautukaluaqługu Jesus nigipkaipman qaqqunik iñugiaktuanun kaniqsimalguiñniqaaatsulii kisuutilaana, ukpigiłguitługu tavrakii.

Jesus Mamititchiruq Atnigñaqtuani Gennesaret-mi

⁵³ Taapkua ikaağługu narvaq tulaniqsut Gennesaret-mun.

⁵⁴ Niukamini umiamiñ iñuich ilisaqligutiniqaaat Jesus.

⁵⁵ Iglauñiqsut iluqaani nunami Jesus-muutriaqsiplutin atnigñaqtuani akiyaqhutin siñigviksummaisa ilitichugikamitruñ Jesus sumiitilaana.

⁵⁶ Napmupayaaq Jesus nunaaqqiuramukman sulii nunaqpanmun iñuich aggiutruñigai atnigñaqtuat iliiuqaqługich tumitchaanun apqusaagaksrañiñun Jesus. Tamatkua iñuich iniqsruñigaat Jesus

atniġñaqtuat aksillaŋniagukluguunniiñ atnuġaana. Aasiiñ taatnaqamitruŋ nakuqsiragautiginigaaat.

7

Sivullianġisa Iġisauttigikkaŋat

¹ Tavra ilaŋisa Pharisee-ŋuruat suli aglaliqirit agġiqsuat Jerusalem-miñ utlaŋniġaat Jesus.

² Tautuŋniġaich Jesus-ŋum maliguaqtit ilaŋisa niġiruat igġuġaluaqnagich ar-gatiŋ Pharisee-ŋuruat piraksriutaatitun iñuŋnun.

³ Pharisee-ŋuruat suli atlat Jew-ŋuruat niġillañniqsut igġuġaluaqnagich ar-gatiŋ, kamagiplugu ilisauttutaat sivulliagikkagmiŋ inilġaanimakŋa.

⁴ Aikamiŋ tauqsiġniagvinmiñ sunik niġillañniqsut igġuġaluaqatiŋ. Suli iñugiaktuat piraksriutiŋich aapamiŋ maligutmiġaich itnatun ittuat, igġuġlugich qallutit suli utkusiich suli puggutat.

⁵ Tavra Pharisee-ŋuruat suli aglaliqirit apiqsruġniġaat Jesus, “Suvaata maliguaqtitin maligutiŋitpat ilisauttigikkaŋitniġik sivulliapta, niġiplotiŋ qaqqianik igġuġniġilaanik argaŋmikniġik?”

⁶ Jesus nipliutigai, “Ukpiŋŋuqaqtaurusii, Isaiah sivuniksriqiri nalauttuq uqaqami ilipsigun, itnaqhuni,

Iñuich kamaksrulgugaluġaatŋa uqałhiñagmiktigun

aglaan uummatiŋich uŋasiksut uvamniñ [piqpagillapiangit!uŋa].

⁷ Kamaksruutaat uvamnun taŋiġilaanuruq

atakkii ilisautrirut iñuich ilisauttutaitniġik iliplugich maligutaksraġiruatun

Agaayyutim.

Isaiah 29:13

⁸ Kamagiŋitkaluaġisi tillisai Agaayyutim, aglaan kamaksripluŋi ilitqutchiñik iñuknitŋaqtauruanik.”

⁹ Jesus-ŋum nipliutipsaaġniġai, “Yaiy, nalunġitkaluaġniġiksi qanuq ayaksi-maaliksraŋat tillisai Agaayyutim. Iġisimagaluqługu atuumaniaqtaksrauruq Agaayyutim pisulhagun kamagiŋitkisi aglaan ilisauttutisi malikkisi.

¹⁰ Moses tilisiñiqsuq, ‘Kamagiŋumagiñ aapan suli aakan’ suli ‘Kiñaimña uqapiluutriruq aapamiñik suli aakamiñik tuqqutaksraupiaqtuq’.

¹¹ Aglaan itna ilisautrirusi iñuum nipliutiłhiñauplugik aŋayuqaanŋi ‘Corban’ (mumiutiqaqtuq ‘Ikayuġukkaluaġiptik aglaan qaiñŋaniktuŋa Agaayyutmun’).

¹² Taatnaqamigguuq patchisaiyaġniraqtuq ikayuiliksraġaluagmiñik aŋayuqaanmiñik.

¹³ Taatnaqapsi ayakkisi uqałhi Agaayyutim taavrumuuna ilisauttutipsigun. Suli iñugiaktuat atlat ilisauttutipsi atuumanġiġaġiġisi.”

Sut Qaayuġnaqsiruat Iñuŋnun

¹⁴ Uumaguuq tuqługniġai iluqaisa iñuich iŋmiñun nipliutiplugich, “Naalaġnillaŋsitŋa, kaŋiqsiyumausi!

¹⁵ Isaagaaqtuq iñuŋmun silataaniñ qaayuġnaqsiragutaŋitчуq aglaan samna anniuġaqtuq uummatmiñiñ.

¹⁶ [Kiña iñuk siutiqaqtuq tusaali.]”

¹⁷ Jesus-ŋum unitñamigich iñugayaat isiġniqsuq tupiġmun. Maliguaqtañ kaŋiqsimasrukutiŋ apiqsrułgiñniġaat taavrumuuna atrikusautikun.

¹⁸ Suakataġniġai, “Kaŋiqsillañniġaapat! Tusaanitчуatun! Uvvaami qanutchim silataaniñ isaagaaqtuam qaayuġnaqsiraġaŋitчуa iñuk.

¹⁹ Atakkii isaagaaqtaŋitчуq uummataanun aglaan aqiaguanun anipluniasiiñ timimiñ.” (Jesus-ŋum nipliutigikmauŋ taamna niġiñaqsiġai niqipayaurat.)

²⁰ Niplipsaaqtuq, “Sagviqsiquataqtuam iñuŋmiñ taavruma qaayuġnaqsiraġigaa iñuk.

21 Samakŋa anniugagaqtut uummataaniñ iñuum, pigiitchuat isummatit: sayuŋaliq ilaqataunnani, tigliyuhiq, iñuaqtuhiq,

22 atlatuhiq, kaviugutiqaŋiq, pigiiliqihiq, kinnitñihiq, inmiñun aŋalalguiŋiq, sanjaktuhiq, uqaŋniqluktahiq, kamaŋaŋasrugihiq, kinnanaaŋiq.

23 Iluqatiŋ taapkua pigiitchuat sagviŋaqtut iñuñmiñ, qaayuŋnaqsipluŋuasiñ taamna iñuk.”

Ukpiqsriŋha Aŋnam Jew-ŋungitchuam

24 Tavrakŋa Jesus aullaŋniqsuq tuŋaanun Tyre-m suli Sidon-ŋumlu. Isigŋniqsuq tupiŋmun nalutqugaluaqhuni iñuñnun. Aglaan nalunilgiññiŋaat.

25 Uvvauna aŋnaq paniuraqaŋniqsuaq irrusiqŋulinŋmik. Tusaaniŋaa imma Jesus tikiumanipluŋu. Utlakamiuŋ purviginiŋaa isigaiñun.

26 Aŋnaq Jew-ŋuŋitchuq, animapluni Phoenicia-mi Syria-mi ittuami. Taavruma iniqsruŋniŋaa irrusiqŋluk anillaŋniaqupluŋu paniuraŋikkaŋmiñiñ.

27 Aglaan Jesus-ŋum nipliutigaa atrikusautmik, “Ililgaat sivulliulugu niŋisuiqsuksraurut. Nalaunŋaŋitchuq ililgaat qaqquksraŋat aatchuutigihiksraŋat makunuŋa qipmiñun.”

28 Aŋnam kiuniŋaa, “Aa tarraami, Ataniiq, naagaunniñ qipmich niŋgiviich ataadni niŋisuupmiut kaŋaniŋitñik ililgaat.”

29 Ilaan nipliutiniŋaa, “Aariŋaa, kiusrillautaqutintarra, ikayuŋisigikpiñ. Aggiñ, taamma irrusiqŋluk aniruq paniuraŋikkaqniñ.”

30 Taavruma aikami paqinniŋaa paniuraŋikkani nalauraaqtuaq siñigvinñi, irrusiqŋluqaŋniaŋitchalukut.

Jesus Mamititchiruaq Iñuñmik Uqatlaitchuamiglu Tusaatlaitchuamiglu

31 Tarra Jesus aullalgiññiŋniqsuq avataaniñ Tyre-m Sidon-kuaqhuni utlauptluni narvaŋanun Galilee-m, apqusraaqŋuŋu nunakun atilikun Decapolis-mik.

32 Iñuich Jesus-muutilgiññiŋniŋaat iñuk tusaallaitchuuaq suli uqallaitmisiŋalugu. Tarra iniqsruŋniŋaat patiglugu argaiñik ihuaqsitqupluŋu.

33 Tavra uŋavaqtaagaŋtillaŋniŋaa iñugaaŋruŋniñ. Ilipluŋu tikiŋikkani siutaŋnun suli tivvuaqtuŋluŋich aksinñiŋaa uqaŋikkaŋa ihuaqsisukŋuŋu.

34 Aaŋluqhuni qilaŋmun aniqsaaqpaŋniqsuq nipliqhuni, “Ephphatha” (mu-miutiqaqtuaq “Aŋmaŋiñ”).

35 Tavrakŋatchiaq siuttak aŋmaŋniqsuk suli uqaŋa ihuaqsipluni, uqaqsipluniasiiñ kaŋiqsiŋaqsipuni.

36 Jesus-ŋum tiliñiŋai uqaqunilŋluŋich, aglaan iñiqtigaluqaqtitlutinŋ uqapsaaŋniqsut tamarrumuuna uuma savaaŋikkaŋaŋun.

37 Quviŋutchallengeŋniqsut nipliqhutinŋ, “Ilaa savaaqaqtuq supayaamik pillautaqŋuŋu: tusaallaiŋaat tusaatlasipluŋich suli uqallaitchuuaq uqatlasipluŋich.”

8

Jesus Niŋipkaiñiqsuq 4,000 Aŋutinik

1 Taipkunani uvluni iñugiaktuat iñuich katiniqsut. Niŋiksraitmata, Jesus-ŋum tuŋluŋniŋai maliguaqtini inmiñun, aasii nipliutiŋluŋich,

2 “Uvaŋa ilunŋugigitka iñugiaktuat iñuich, atakkii nayuutirut uvaptikni piŋasuni uvluni niŋiksraigutiŋlutinŋaasiiñ;

3 uvaŋa aullaqtitkupkich niŋipkaŋaluŋaŋnagich ilinŋich taaqtukkaŋisirut apqutmi. Ilaŋich aggiŋniqsut uŋasiksuamiñ.”

4 Jesus-ŋum maliguaqtaiñ kiuniŋaat, “Nakikŋami maani iñuilaami qaqquqtuŋisivat taatnatun iñugiaktigiruat iñuich niŋisuiŋutin?”

⁵ Tarra apiqsruǵnigai, “Qapsiñik qaqqianuranik piqaqpisi?” Kiunigaaat, “Tallimat malǵuñnik.”

⁶ Tarra tiliñigai iñuich aquvitquplugich nunamun; aasiiñ tigukamigich tallimat malǵuk qaqqianurat quyyavigiqqaaqluǵu Agaayyun, avguqlugich qaqqiat qaiññigai maliguaqtimiñun autaaǵutigitquplugich iñuñnun. Aasiiñ piñigaaat taamna.

⁷ Taapkua piqaqmiñiqsuttuuq mikiruuranik iqalugauranik. Jesus-ñum quyyatiplugich tiliñigai maliguaqtini tamatkuaptuuq autaaǵutigitquplugich.

⁸ Iluqatin iñuich niginiqsut nigisuiǵataqhutin. Maliguaqtit ilakut pukumatigich immiǵniǵaich tallimat malǵuk aguupmaich.

⁹ Taapkua nigiruat iñugiaktiilaqaǵniqsut 4,000 iñuich. Jesus-ñum aipkaqqaqlugich

¹⁰ ikiniqsuq umiamun maliguaqtiniñu tiksiquhutin nunañanun Dalmanutham.

Iñuich Qasiliñiqsut Quviqnaqtuamik Savaamik

¹¹ Pharisee-ñuruat agqiqhutin uqavaǵutiasilgiññigaaat Jesus uuktuaqsaǵukluǵu, “Savaaqagiñ quviqnaqtuamik. Taavrumuuna ilitchuǵipkaǵumigaatigut Agaayyutim tuyuǵipiañhanik ilipnik.”

¹² Aniqsaaqpagataqhuni Jesus-ñum qatmigiliutiniǵai nipliqhuni, “Uvvali ukua tautugukaminaglaan quviqnaqtuamik! Nipliutigipsi, Makua iñuich tautukkumiñaitchut quviqnaqtuanik savaanik nalupqinaigutauluǵu kisuutilaamnik.”

¹³ Taatnaqqaqhuni uniniǵai. Ikipluniasiiñ umiayamun aullaǵniqsuq taavruma narvam siñaan igluñanun.

Kanjiqsitlaitchuat Maliguaqtit

¹⁴ Maliguaqtai aullaqamin piiguqtiginiqsut qaqqumikunniñ aglaan atausiñhiñaq qaqqianjuraq taquagiligniǵaaat.

¹⁵ Jesus-ñum tiliñigai, “Qaunagiyumausi puvlaksautaatniñ Pharisee-ñuruat suli puvlaksautaaniiñ taavruma Herod atangum.”

¹⁶ Taapkua uqaqtuyaagaqsiñiqsut avatmun, “Una uqaqtuq taavrumiña taquanitñapta qaqqiamik.”

¹⁷ Jesus-ñum ilisimalgiññigai kanjiqsitlaiñhatigun. Uqaqtuaq ilisautriñhatnik Pharisee-ñuruat suli suraǵañhanik Herod-ñum, taapkuali uqaqhutin taquanilǵimiknik qaqqumik. Taatnaqhuni apiqsruǵnigai, “Suvaata uqaqtuyaagaqsilgitpisi akunnapsitñi qaqqumik taquaniiñiplusi? Kanjiqsitpisisuli? Puqiisigivisi taatnatun?”

¹⁸⁻¹⁹ Iriqagaluahusi qiniñlguitchusi suli siutiqagaluahusi tusaalguitchusi. Itqaginiñniqipisiuñ tallimat qaqqiat nigipkautikapkich 5,000 iñugiaktiilaaliniñun? Qapsiñik aguupmañnik immiuvisi ilakunik katitchikapsi?” Tamatkua kiunigaaat, “Qulit malǵuñnik.”

²⁰ “Suli nigipkautikapkich tallimat malǵuñnik qaqqiat 4,000 iñugiaktiilaaliniñun aasiiñ ilakugikkañich pukukapsigich qapsiñik immiuvisi aquupmañnik?” Tamatkua kiugaat, “Tallimat malǵuñnik.”

²¹ Ilaan nipliutigai, “Suvaatami kanjiqsilguitkaqsilgitpisi?”

Jesus Ihuqspkaiñiqsuq Qiñitlailamik Bethsaida-mi

²² Tikitmata Bethsaida-mun, tavrūnautiniǵaaat qiñitlaitchuaq iñuk iniqsruqluǵuasiiñ ihuaqsitqupluǵu.

²³ Jesus-ñum tigupluǵu qiñitlaitchuaq iñuk argaigun, tasiuqluǵu annisiniǵaa nunaaqqimiñ. Aasiiñ tivvuaqtuqqaqlugik irrak patiniǵik argañmiñik nipliutipluǵuasii, “Sumik qiñitlasiñiqpich?”

24 Iñuk tautuñniagaqsiñiqsuq nipliuhuni, “Uvaña tautukkitka iñuich atriqaqługich napaaqtunik pisuktuatun.”

25 Jesus-ñum ilitqinñigai argagikkani irraknun, taututqiksaqamiasiiñ taamna ihuaqsiñiqsuq. Takpiksiliñiqsuq.

26 Qiñitlasipkaanikamiuñ Jesus-ñum uqautiniğaa, “Aillaagiñ, aglaan nunaaqqimun utiqtiğniğnak.”

Peter-m Uqautiginiğaa Kisuutilaaña Jesus-ñum

27 Jesus aullağniqsuq piqatigiplugich maliguaqtini nunaaqqiñun qaniñanun Caesarea Philippi-m. Iqliqtuałgmikni apiqsruğniğai, “Kisuunivatña makua iñuich?”

28 Tamatkua kiuniğaat, “Ilañisa iñuich John Paptaaqtitichirauniplutin, ilañisa Elijah-ñuniplutin, atlatlu sivuniksriqirauniplutin inilğaanimma, itna uqagaqtut.”

29 Ilaan nipliutigai, “Ilipsimi kisuunivisitña?” Peter-m kiuniğaa, “Christ-ñurutin Agaayyutim akiqsruutigikkaña.”

30 Jesus-ñum tiliñigai uqautitqunilugu kimun-unniiñ.

Jesus-ñum Uqautiginiğaa Tuqtiksranilu Anipkakkauksranilu

31 Tavra Jesus-ñum ilisautiuraagaqsiñigai maliguaqtini, “Iğñiña Iñuum nagliksaaqtuksrauruq, suli sivulliuqtiğruat suli qaukñisa agaayuliqsit suli aglaliqirit ayakkisigaat. Tuqtukisigaat, aglaan piñayuakun uvlut anipkakkauksiruruq.”

32 Nalupqinaiyautigai tamatkuniña. Peter-m saniqpaktaagutillakługu uqautiniğaa Jesus taatnatchiñik uqaqunilugu.

33 Jesus-ñum takullakkaluqaqamigich maliguaqtini iñiqtiğniğaa Peter, “Tunğaaq, aullağiñ uvamniñ atakkii isumañitchutin Agaayyutim isummasianik aglaan iñuich isumañatnik.”

34 Jesus-ñum tuqłuqmiñigai iñugayaat inmiñun maliguaqtimiñunlu nipliuti-plugich, “Kisupayaam maligukkumiña suksraaqtaksrağigaa pisułki, iqsriutilugu sannigutani aasiiñ maligluna.

35 Atakkii kisupayaam anniginiagumiñ inuulki tammaigisigaa aglaan kisu-payaam tammaiymiuñ inuulki pigiluna suli pigilugu tusaayugaallautaq aniqsugiakun, taamna iñuugisipiaqtuq.

36 Iñuum piññaktaagiłhiñaugaluğaa suurapayaaña marruma nunam, aglaan tammautigisigaa iñuutçii. Sakuñjurağniałha atuğumiñaitçuq sumun.

37 Tarra simmiutiksraitçhaa iñuum iñuutçii.

38 Iłapsi kanñugivalukkaatña ilisauttitkalu sivuğaatni iñuich killuuruat sayuñaruatlu. Taatnatun Iğñiñan Anutim kanñugigisipmigaaptuuq utigumi kamanautiqaguni aapamisun piqasiğuni ipqitçhuanik isagulinik.”

9

1 Suli ilaniğai uumiña, “Iłumutuuruamik nipliutigipsi, Ilañich marra iñuich tuquyumiñaitçhut qiñiñaiññaan Agaayyutim añaayuqautaa sanñigun.”

Jesus-ñum Atlanñuqtilha

2 Kiñuagun itçaksrat uvlut Jesus-ñum kayuñiğniğai Peter-lu, James-lu John-lu aasii sivulliaqsiplugich iğğimun kisiisa. Qiñiqtitlugich Jesus atlanñuğniqsuq sivuğaatni.

3 Atnuğaañi qivliqisirauraqhutin qatiqsiplutin aniutun, kia-unniiñ nunami salummagumiñaitçhai qatiqsitlugugich.

4 Tavrakñatçhiaq tamatkua qiñiğmiñiğaiç Elijah-lu Moses-lu uqaqati-giaqsiptomatku Jesus.

5 Tarra Peter-m nipliutiniġaa Jesus, “Iġisautrii, nakuunayaqtuq uvani it-tuiñaġupta. Nappaitquguptigut nappaiñayaqtugut piņasunik palapkaaksranik, atautchimik ilipnun, atautchimik Moses-mun suli atautchimik Elijah-mun.”

6 Peter qanuġviillapiagnaqsuq tupaņapluni, taatnaqhuni iġisimangiñniqsuq sumikunniñ uqaġikkaġmiñik.

7 Taatnaqsaqtitlugich nuviyam qulaņiutiniġai. Nipi nuviyamiñ tusaġnaqsiñiqsuq itnaqhuni, “Taamna ilaņuruq piqpagikkaga Iġniġa, naalaġniyumagiksi!”

8 Taapkua alaqtasikmata ilaġikkak qiñiġnainaniktigñiqsuk. Qiñiñiñaġniqsut kisianik Jesus-mik.

9 Iluqatiņ atqaaqsikamiņ taavrumakņa iġġimiñ Jesus-ņum tiliñiġai uqautig-itqunitlugich qiñikkanit Iġniņan Aņutim anitqiłhanunaglaan.

10 Tamatkua tusaakamitruņ tillisaa qanuqsaġviitkaluaqhutiņ apiqsruqtuutiaqsiñiġaat avatmun, “Qanuutauruaq una anitqiłiq tuqumiñ pivaņ?”

11 Tavra apiqsruġniġaat Jesus, “Suvaata aglaliqirit uqaġuuvat Elijah agġiqsuksraunipluġu sivulliuluni?”

12 Kiuniġai, “Tavra Elijah agġiqqaġniaqtuq Christ-miñ itqanaiyaġlugich supayaat. Uvvasuli aglausimaruaq Iġniņa Iñuum nagliksaallapiaqtuk-sraugisiñipluġu suli suksraġiņġiġisiñipluġu iñuņnun.

13 Aglaan nipliutigipsi, Elijah agġianiktuq. Iñuichaasiiñ aņallaqłukkaat qanupayaaq, tuvraqługu aglausimaruaq ilaagun.”

Jesus Nakuqsipkaiñiqsuq Nukatpiaġruņmik Irrusiqłuliņmik

14 Tamatkua utiqamiņ atlanun maliguaqtaiñun tautuņniġaich iñugayaat suli aglaliqirit uqavaaqtuat maliguaqtinun.

15 Iñuich tautukamitruņ Jesus quviġusullapiaqhutiņ aqpaliqsruqhutiņ ilaanun paaġniġaat.

16 Ilaan aglaliqirit apiqsruġniġai, “Sumik uqaqtuyaagutiqaqpsi?”

17 Ilaņata iñugaaġruich nipliutiniġaa, “Iġisautrii, tikiutriruņa iġniġikkamnuk irrusiqłuqaqhuni uqatlaiqsitluġu pitchaņanik.

18 Irrusiqłuum aņalataġipmagu ulġutkaa nunamun. Ilaa qiluraġallapiaġaqtuq, innuliqipluni qaniġmigun, tiriqulaplugich kigutini suli tikkaksillapiaqhuni iluqaġmi tuquruatununniñ. Uqautigaluagitka maliguaqtitin anitqupluġu aglaan taatnalguiñniġaat.”

19 Tavrali Jesus-ņum nipliutiniġai, “Aatai, ukpiqputaiñniġaapat ilipsitñi! Qanutunaglaansuli nayuġniaqpsi? Qanutunaglaan iġlutuqtaksraġivisi? Taamna nukatpiaq uvuņautisaqsuņata.”

20 Iñuich Jesus-muutiniġaat. Irrusiqłuum tautupqauraqamiņ Jesus, nukatpiaġruk qiiqsruqtitkaqsiñiġaa. Ulġupluni nunamun aksralikhuni innuliqiaqsiñiqsuq qaniġmiñi.

21 Jesus-ņum apiqsruġaa aapaņa, “Qaņaaglaan taatnaiłiva?” Taavruma nipliutigaa, “Imma ililgaurauġiġmiñiñaglaan.

22 Akulaiqługu irrusiqłuum tuqunniacsimagaa igitqataqługu ikniġmun suli imiġmun. Pitłagupku suraġallaņniġuqtuq! Iļunņugillaņniġuta ikayuqtigut!”

23 Jesus-ņum uqautiniġaa, “Arguasuktuksrauņitchutin pitłaniłuņa. Ukpiqsriłhiñiġavich supayaaq piłhiñauruq!”

24 Tavrauvas aapaņa ililgaam kappiaņaruq nipliqhuni, “[Ataniiq.] Ukpiqtuņa. Ikayuņņa ukpiqsrisiqatluquluņa!”

25 Jesus-ņum qiñiġai iñuich utlaktigikkani. Iñiqtigaa irrusiqłuk itnaqhuni, “Uqallaitchuaq suli tusaallaitchuaq irrusiq, anitqugikpiñ uumakņa nukatpiaġruņmiñ, aasiiñ isitqisuņaqnak.”

26 Irrusiqłuk iǵiallaksaqtuq qıluraǵaqtitlugu taamna nukatpiaǵruk, aasiiñ uulillaktitlugu aniruq ilaaniñ. Taamna nukatpiaǵruk tuqunaruatun ilıliqtuq. Iñuich uqaaqsiñiqsut, “Ilaa tuquliqtuq.”

27 Aglaan Jesus-ñum tiguplugu argaigun ikayuqługu makitinnigaa.

28 Jesus isianikman tupiǵmun malıǵuaqtaiñ apiqsruǵniǵaat kisiññuǵuutiplugu, “Suvaata anilguitpisigu taamna irrusiqłuk?”

29 Ilaan kiunigai, “Agaayułhiñalikun pılıqillapiaqhuni [uisauraalikunlu] anitla-gaa taatnasiq irrusiq.”

Jesus Uqautigilgitkaa Tuqqutautilksraniļu Anıpkakkautiksraniļu

30 Taavrumakñaqhutiñ Galilee-kuaǵniqsut. Iłisimatqunıññigaa kimun-unniiñ naniitilaani,

31 atakkii ilisautrisukhuni malıǵuaqtimiñik, itna, “Iñuich tigugisigaa Iǵniña Iñuum tuqulluguasiiñ. Tuqqutaunıñnikkumi piñayuakun uvlut taamna añitqikkisiruq.”

32 Aglaan malıǵuaqtaiñ kanıqsiñiññigaa uqaaqtuutigikkaña, taluqs-raqhutiñaasiiñ apiqsruaǵalguiññigaa Jesus.

Kiña Kamañniqsrauva?

33 Tavra tikiññiqsut Capernaum-mun. Tupiǵmiillaǵmiñ Jesus-ñum malıǵuaqtini apiqsruǵniǵai, “Sumik uqaqtuyaaǵutiqaqpsi iglaullaptikni?”

34 Kiunıññigaa atakkii iglaullaǵmiñ uqaqahutiñ avatmun nallıǵmiknik kamañniqsrauniaqmagaan.

35 Ilaan tarra aquvitluni tuqłuǵniǵai qulit malǵuich malıǵuaqtigikkani nipliutiplugich, “Kiña iñuk sivulliusukkumi aqulliuruksrauruq savaktıǵuqmıñuni iluqanıtñun.”

36 Aasii qıññuaǵniǵaa ililgaaq inillakługu akunǵatnun, saǵliriutiplugu itnaqhuni,

37 “Kisupayaam akuqtuǵumiñ ililgaaq pisigiluna akuqtuǵaana, sulı kisu-payaam akuqtuǵumiña akuqtuǵumiñaitchaana uvanıññiq aglaan akuqtuǵaa taamna tuyuǵirigikkaǵa.”

Akitñaqtuqtiñitchuaq Uvaptiknun İlagillapiaǵıqput

38 John-ñum Jesus nipliutiniǵaa, “İlisautrii, qıñıǵıqput una anitchiraǵıiruaq ir-rusiqłunıñ atıqıñ. Taavruma iñuum malıǵuanıtmiǵaatıqut. Uvvaasiiñ iñıqtiǵıqput atakkii malıǵuaqtıñıtıqut uvaptikni.”

39 Aglaan Jesus-ñum nipliutiniǵai, “Nutqaqtıtıñıtıqut atakkii iñuum savaqaqtıñıtıqut quvıqnaqtıñıtıqut atıǵa uqautıǵıyumiñaitkaña piǵıilıluna.

40 Akitñaqtuqtiñitchuaq uvaptiknun ilagillapiaǵıqput.

41 Nipliutıǵıpsi, kisupayaam aatchuǵımsi qallugauramun imiksrapıtıñik Christ piǵıpmasi akıllıusiaǵıtlasıpiaǵısisigaa.

Killuqsaqusaǵıttı

42 “Kia iñuum killuqsaqusaqpagu ilanıt makua ukpiqsrisıqıqtıqut uvamnik ililgaatun, nakuutlukıyaqtıq taamna qunısiǵımiutçıǵıqut uyagapıñmik ipıpkapıñ taǵımi. 43 Sulı argakpıch killuqsaqıtıpatıñ piǵımagıtıñ. İhatlukıyaqtıq ilıpni isıǵıvıch iñuuhıǵmun argaıllıtıñıtıqut uumakña argaqıǵıttıñıtıqut igıltun aullahıksraqıñıtıqut anasıñıñıqsaǵıvıñıtıqut ikniǵımun qamıtılaılamun.

44 [Tavrani qıpılgıtıqut tuquyumiñaitıtıqut sulı ikniq qamıyumiñaitımiuq.]

45 Naagasulı isıgıkpıch killuqsaqıtıpatıñ piǵımagıtıñ. İhatlukıyaqtıq isıǵıvıch iñuuhıǵmun isıgıllıtıñıtıqut uumakña isıgıqıǵıttıñıtıqut igıltun iktauhıksraqıñıtıqut anasıñıñıqsaǵıvıñıtıqut.

⁴⁶ [Tavrani qupilgüt tuquyumiñaitchut suli ikniq qamiyumiñaitmiuq.]

⁴⁷ Suli ilvich irigikkaqkich killuqsaqtitpatin piiqsigumagiñ qaquliqlugu. Ihuatlukkayaqtuq ilipni isiguvich anjaayuqautaanik Agaayyutim atautchimik iriqanqaqkich uumakña malgunnik iriqağutin iktauksraqniñ anasiñjuqsagvinmun.

⁴⁸ Tavrani
qupilgüt tuquyumiñaitchut
suli ikniq qamiyumiñaitmiuq.

Isaiah 66:24

⁴⁹ “Maanili iñuk inmiguuraq makitalgutillaakkaugisiruq iknikun.

⁵⁰ Tagiuq nakuuruq, aglaan tagium tagiugniqpan qanuq tagiugniğniñiaqpişun? Taatnamik qanusriuhiağitchi tagiutun, tutqiuqtağusi akunnapsitni.”

10

Jesus İlisautriruq Avilikun

¹ Jesus aullaqami tavrakña Judea-muñniqsuq igluanun Jordan-ñum kuunjan. Tavrani iñuich katirvigilgitmatni sivuanisun Jesus-ñum ilisautiuraagaqsilginiğai.

² İlanjich Pharisee-ñuruat tikitlugu uuktuaqsagñiağalualgiñniğaat, “Uvva, maligutaksrakuagnaqpa iñuum avitkumiun ağnaqtin?”

³ Taavrumali kiuniğai apiqsruutmik, “Qanuğmi Moses-ñum tillisiqaqpasi?”

⁴ Tamatkua kiugaat, “Moses aglausimaruaq, İñuum ağnaqtin avitchukku-miun qaitchiqiliun ağanik avirrutiksranik aullaqtilluguasiñ.”

⁵ Jesus-ñum kiuniğai, “Moses qaitchiruq taavrumiña tillitmik pitchigiñipsigun.

⁶ Aglaan aullağniñhani Agaayyun iñiqsipman supayaanik iñiqsipmiñiqsuq aņutmik suli ağnamik.

⁷⁻⁸ Taatnamik aņutim unitkisigaa aapanilu aakanilu, ağnamiknun ililuni atausiñjuğutikaasiñ. Tavra malguunñaiğutik aglaan atausiñjuğisirik.

⁹ Taatnamik kia-unniñ iñuum avitinniaqñagik Agaayyutim atautchimuk-titağikkak.”

¹⁰ İsiqamin tupiğmun maliguaqtañ apiqsrutqilginiğaat taavrumuuna.

¹¹ Jesus nipliutigai, “Kisupayaaq avitchumi ağnağmiñiñ aasiñ kasuutiluni atlamun atlatuqtuq akitñağlugu ağnaqaaqtin.

¹² Naagaqaa ağnam avitchumiun aņutni aasiñ kasuutiluni atlamun taamna ağnaq atlatuqtuq.”

Jesus-ñum Agaayyutigai İilgaurat

¹³ İlanjisa iñuich ililgaat Jesus-muutiniğai aksiquplugich. Maliguaqtañiñ aasiñ iñiqtiaqsiñiğai iñuich tikiutriruut ililgaanik.

¹⁴ Jesus-ñum ilitchuğikamigich iħuaginiñiğai. Nipliutiniğai, “İilgaurat uvam-nuktitchigik. Avriaqutaunagich ilinittun atakkii Agaayyutim anjaayuqautaa aņmaruq iñunun atriqaqtuanun ililgaanik.

¹⁵ Itqağisiun una! Taapkua akuqtuqtuat anjaayuqautaanik Agaayyutim ililgaurat akuqtuipmatun, kisimin taapkua tavrugağisirut.”

¹⁶ Tarra ilaan sağliriutikamigich ililgaat, iliplugich argañni ilinittun agaayyutiniğai.

Nukatpiaq Sullinaurauqaqtuaq

¹⁷ Jesus aullapqauraqman iñuum aqpalisruqhuni purviginiğaa itnaqlugu, “Nakuuruq ilisautrii, qanuğluña piññaktaaqtalasiñayaqpi isuitchuamik iñuuligimik?”

18 Jesus-ñum apiqsruǵniǵaa, “Suvaata atchiqpiña nakuuruamik? Atautchiñhiñaq nakuuruq, taamna Agaayyun.

19 Iñisimagitin tillisauruat, ‘Iñuaqtuqnak, atlatuqnak, tigliktuqnak, saglunak, saglutaqnak, kamagilugu aapan suli aakan.’ ”

20 Taavruma iñuum kiugaa, “Iñisautrii, iluqaisa tamatkua tupigigitka nu-tauñhamniñaglaan.”

21 Tavra Jesus-ñum tautuñniǵaa piqpaksrilikun itnaqlugu, “Atautchimik inuǵniqsutin. Aullaǵutin tunityakkich sulliñipayaagikkatin aasiñ qaillugich maniññaktatin inuqsraqtuanun. Ilvilli umialgutiqaǵumautin pakmani. Aasiñ taatnaanikkuvich maligluña.”

22 Iñuk tusaakami taavrumiña aliasuligñiqsuq, aasiñ aullaǵniqsuq ihuilliuliqhuni atakkii suuraupkaqpaitluni.

23 Jesus qiniqtuaǵataǵaluaqamigich nipliutiniǵai maliguaqtini, “Qanutun sakiqnaqtigisiva tamatkunani umialguruani isiliksranañat Agaayyutim añaayuqautaanun.”

24 Maliguaqtai quvigusuniqsut taavrumiña niqliqman. Aglaan Jesus-ñum nipliutitqiniñiǵai, “Iñilgaat, qanutun sakiqnaqtigiva [umialguruani] isiliksranañat Agaayyutim añaayuqautaanun.

25 Qaǵanatluqqayaqtuq pikukturuum isiliksranañ ‘Iraagun Mitqutim’ uumakña umialguruamiñ isigñialiksrananiñ Agaayyutim añaayuqautaanun.”

26 Maliguaqtai quvigut challapiǵniqsut, suli apiqsruaqsiplutin inmiknun, “Kiñami anniqsuǵisiñiqa?”

27 Jesus-ñum qiniqamigich irigruiñaqlugich nipliǵniqsuq, “Iñuk anniqsuǵumiñaitchuq inmiñik, aglaan Agaayyutim kisimi anniqsutlagaa atakkii Agaayyutim supayaq savaǵitlaplugu.”

28 Tavra Peter-m nipliutiniǵaa, “Atañii, unitchikput sua iluqaan malikhutin.”

29-30 Jesus-ñum kiuniǵaa, “Nipliutigipsi, Iñuk unitchiyumi kinuñigmiñik, aniaqatmiñik, aapamiñiglu aakamiñiglu, qitungamiñik, unniñ umialgutmiñik pigiluna suli pigilugu tusaayugaagiksuaq, tamatkua utigisirut iluqaitnik ilaanun tallimakipiatunaglaan marrumani iñuuligmi piyuaqsiguǵaluññaǵmiunniñ, suli pigigisiplugu isuitchuaq iñuuliq sivuniñmi tikiumaraksrani.

31 Tamatkua sivulliunasugiruat pakma aqulligugisiñiqsut aasiñ aqulliu-ruat sivulligugutin.”

Jesus-ñum Pinañchiǵniǵai Uqaqalli Tuqqutauniañigmiñiglu Anitqikkauñigmiñiglu

32 Ukua igliǵniqsut tunaanun Jerusalem. Jesus-ñum sivulliuqtuaǵniǵai maliguaqtit kapyalillaktuat. Atlat iñuich maliqsruqtuat iqsilillaktut. Aasiñ katitaallakamigich qulit malǵuich iñugiaktigiruat uqautiaqsilginiñiǵai tamatkua atuumaruaksrat inmiñun,

33 nipliqhuni, “Atañii, Jerusalem-muñniaqtugut. Iñuum aatchuutiniǵaa Iñiñiña Iñuum qaukñitñun agaayuliqsinun aglaliqirinunlu. Tamatkua tuqqutaksraǵuǵniñiǵaat. Tavrani qaitkisigaat Jew-ñuñitchuanun.

34 Taipkua mitautigigisigaat suli tivvuaqtuǵlugu suli anaumigmiñiglu, aasiñ tuqqutkisigaat. Aglaan piñayuakun uvlut anitqikkisilgitchuq.”

Aakauruam Iniqsruañi

35 James-lu John-lu, iññak Zebedee-m, utlautiniqsuk ilaanun nipliqhutik, “Iñisautrii, apiqsruutiksraqaǵiptiginiñ pisullapiakkaptiknik.”

36 Tavra nipliutiniǵik, “Suqaǵukkaluaqpsik?”

37 Taapkuak kiuniġaak, “Aquppiqasriġukhutin uvvaami ilaqatikpuk taliqpikni suli ilaqatikpuk saumipni pigaluaqtuguk taivrumanu uvlumi aqovitkuvich kamañaqtuani atanguvipni.”

38 Aglaan Jesus-ġum nipliutigik, “Ilisimaniguptiku apqusaagaksrautigikkaġa apiqsruġayaitpaluktutik taatna. Imiħiħauvitku qallun imigviksrautigikkaġa naaġaġa apqusaħiħauvitku naħinnaqtuaq apqusaagaksrautigikkaġa?”

39 Taapkuak malġuk nipliutigaak, “Piħiħauruguk.” Jesus-ġum nipliutigik, “Iliptik ilumutun imigisirutik alianaqtuamik imigaksrautimnik suli apqusaagisiplutik naħinnaqtuakun apqusaagaksrautipkun.

40 Aglaan piksraqtuksraunitchuħa kimik aquppiruksramik taliqpimni unniħ saumimni, aglaan Agaayyun qaiħniħaġik taapkuak inik tamatkunuħa iħunħun itqanaiautikkaġmiħun inigitquplugik.”

41 Atlat qulit tusaakamitruħ iħuaġiħiħniħaġich James-lu John-lu.

42 Jesus-ġumli iħmiħuutiniħaġi aasiiħ nipliutiplugich, “Ilisimarusi aħalatiħiħ Jew-ħunitchuat aħalanniħlugaqtilaħatnik iħunħitħik, suli kamaħaġniqsraħisa naħititchuuplugich.

43 Aglaan taatnatun ittuksraunitchuħ akunnapsitħi. Kisupayaaq kamaħaġukkumi akunnapsitħi savaktiħiyumagiksi.

44 Suli kisupayaaq qaukħiusukkumi akunnapsitħi savautrisuuyumauq iluqapsitħik.

45 Iħniħa Iħuum agħiħitchuħ iħunħun savautityaħuni aglaan savautriyaħuni suli qaitchaqħuħu iħuulħi tasuqsautiksraupluħu iħuħiaktuanun.”

Jesus Qiħitlasitqipkaiħiqsuħ Bartimaeus-mik

46 Jesus maliħuaqtiniħu tikiumaniqsut Jericho-mun. Aasiiħ aullalgitħamin Jericho-miħ qiħitlaiħaħ iħiulauraħaġniħaġi aquppiħiqsuħ tumitchaam saniħaani, atilik Bartimaeus-mik iħniħaħ Timaeus-ħum.

47 Qiħitlaiħam ilitchuħliqamiħun Jesus Nazareth-miu apqusaahaqsiħiħipluħu tuħlugaħaħsiħiqsuħ, “Jesus, kiħuviaħa David-ħum, anniqsuqtaurutin Agaayyutim akiqsruutigikkaħaħ iħilħaanimma. Nagligillaħniħaħaħ.”

48 Iħuħiaktuat iħiħtiħaluaħniħaħat niħaisaaqupluħu, aglaan niħitusip-saaħniqsuħ, “Kiħuviaħa David-ħum, nagligillaħniħaħaħ.”

49 Jesus nutqaqtiaħiħi tiliħiħaġi tikiutitqupluħu. Tamatkua utlaħniħaħat qiħitlaiħaħ nipliutiplugu, “Quviatchaħuħiħiħ, makillutin. Tuħlugaħatin.”

50 Quyalipagitiħuni maksriħami quppiħaħniħutigaluħu aqpaqsruħniqsuħ Jesus-mun.

51 Jesus-ħum apiqsruħniħaħ, “Suvaata akku tuħullaviħaħ?” Qiħitlaiħam uqautiniħaħ, “Iħisautrii, qiħitlasitqigukkaluaqtuħaħ.”

52 Uuma kiugaa, “Itqanaiaħniħtiħniħiqsuħ ukpiqsriħiplkun.” Tavrakħatchiaħ qiħitlasiħniħiqsuħ. Nakuqsiliħami maliutigaluħuħniħaħ Jesus.

11

Jesus-ħum Tikisaħħaħ Jerusalem-mun Ataniħtun

1 Qaniħani Jerusalem Jesus iglauqataħiħu qalliħniħiqsut nunaaqqiuraħun Bethphage-mun suli Bethany-mun ittuaħun iħniħani atiaħtuam Olives-mik. Jesus tuyuqħniħiqsuħ malħunħik maliħuaqtiħiħiħ nipliutiplugik,

2 “Nunaaqqiuramukkitik. Taamuħaħsiħ isipqauraħuħtik paqitkisigiktik pituksimaruaħ nuħġaħaħ natmaksigħvium natmaksigħvigimaħiħaħ sivuani. Pi-tuiħlugaħu uvunħautityatku!

3 Kia iħuum apiqsruqpatik suvaata piħuiħniħaħmagaaħ nipliutiħiyumagiktik, ‘Ataħguruam iħuħiħaħ aglaan utiħtiħkisiħaħ qilaħik.’ ”

⁴ Taapkuak tarra aullaġniqsuk. Paqinnigaak natmaksigvium nuġġana tu-mitchiani pituqaqtuaq paanani tupqum. Tarra pituigñigaak.

⁵ Taatnalun iñuilli qichaqtuaq tamaani nipliutigai, “Ukuqtiik, suniaqlugu una pituiqpitku?”

⁶ Aikliqsuak taapkuak kiggutiniqsuk Jesus-ġum tillisaatun. Iñuilli taapkua aullaqtinnigaich.

⁷ Taapkuak taamna nuġġaq Jesus-muutiplugu, aasiin quppigaatik mat-taqlugik ilinigaik taavrumunja nuġġagmun. Jesus natmaksiaqsiñiqsuq.

⁸ Iñugiaktuat iñuich quppigaatin siamitkaqsiñigaich apqutmun, suli ilanjich akiguiñik napaaqtum navguqlugich illiukaiñiqsut apqutmun.

⁹ Iñuich sivuagun Jesus-ġum suli tamatkua aquagun nipruagaqsiñiqsut, “Hosanna. Nangaglakput Agaayyun!

Uvvatuq Agaayyutim piliutiqaqliun tikit chuaq piqusiqluni Atanigmik. *Psalm 118:25, 26*

¹⁰ Agaayyutim piliutiqaqliun taamna anjalatchiaqsiruaq pakma sivulliaptiktun David-tun.

Nangakkauli Agaayyun qutchinñiqsrami qilañmi.” *Psalm 148:1*

¹¹ Taatnatun Jesus Jerusalem-munniqsuq. Tavruraqami isiqhuni agaayyu-vikpañmun, qiniqtuagataġaluaqami aniñiqsuq. Tanuġaksipluni aullaġniqsuq Bethany-mun piqatigiplugich qulit malġuk maliguaqtini.

Jesus-ġum Pannaqtitkaa Fig Napaaqtua

¹² Uvlaakuqman iluqatin pisuktuqaqamin Bethany-miñ Jesus niġisuliġniqsuq.

¹³ Tautuñigaa asirrisuuruaq napaaqtuq unjavaniñ akutuqpaliaqġniqman. Tarra takuniġaa asirritmañaaġiaqlugu. Tikitñamiun suqaġnianġit chuq. Akutuqpalihñanik paqittuq atakkii pukuñnaqsingitlunisuli.

¹⁴ Jesus-ġum nipliutigaa napaaqtuq, “Kia-unniin iñuum asiaqtuġvigitqikkumiñaitchaatin pakmakñaniñaglaan.” Maliguaqtaiñ tusaaniġaat taatnaqman.

Jesus-ġum Suaqluiyailha Agaayyuvikpauramik

¹⁵ Tikitñamin Jerusalem-mun Jesus isilgit chuq agaayyuvikpañmun. Anitkaqsilignigai tunisiullaqtuaq suli tauqsiqsuktuat taavrumakña agaayyuvikpañmiñ, ulġutqataqluġillu niġġiviich akiñik simmiqsuġviich suli aquppiu-tanich tunisiullaqtuaq tinmiagruuranik tuniñautiksrauranik,

¹⁶ suli kiñaunniin akiyaqtitchumiñaiñniġaa tuniakstranik agaayyuvikpakuaglugu.

¹⁷ Iñisautiniġai iñuich, “Aglausimaruq,

‘Uvaña tupiġa taiyuutiqaġisiruq

iñupayaat agaayutyuqtuġviatnik.’

Isaiah 56:7

Aglaan ilipsi iriqtuġviliutinigiksi tigliniaqtinun.”

¹⁸ Qaukñich agaayuliqsit suli aglaliqirit tusaakamitruñ taamna, pakaagiaqsiñiġaat qanuq taimma piyaqquġuklugu. Nuyuaġiliutinigaa atakkii iluqatin iñuich quvigusuutigiplugich Jesus-ġum ilisaututai.

¹⁹ Unnuksraaqman Jesus aullalġiñniqsuq nunaqqimiñ piqatiqaqhuni maliguaqtimiñik.

Iñisaaksraq Pannaqluktuamiñ Napaaqtumiñ

²⁰ Suli uvlaaġuqman apqusaaqamin taututqinñiġaat asirrisuuruaq taimña napaaqtuq. Pannaqluñniqsuq kañituummagmi.

²¹ Peter-m itqaqtilġiñniġaa imña atuumaruq aasiin nipliutiplugu Jesus, “Iñisautrii, asirrisuuruaq napaaqtuq piunillaqsrutikkan paniqtigñiqsuq.”

22 Jesus-ŋum kiugai, “Ukpiqsrishitchi Agaayyutmik.

23 Ilumutun uqautigipsi, Nipliutigupsiuŋ iggiq, ‘Ki, nuutittin igitaulutin taġiumun’ atuumagisipiaqtuq. Taamna nalupqinaitchuq. Ukpiġillapiaġupsiuŋ iluqnaugusi taatna atuumagisinilugu, tavra savaaŋupkaħhiŋaugiksi.

24 Taatnamik nipliqsuŋa, qanutchipayaat kipigŋiuġutigikkasi agaayyutigigupsigik ukpiġitchi akuqtuġinilugich, suli piginiagisi.

25 Agaayugupsi, natqigutimaagumagisi ilagikkasi qanutchimik akikŋaqtuutiqaġniġupsi. Taatnaġupsi aapagikkapsi pakmani ittuam natqigutimaagisigaasi killuutipsitŋik.

26 [Natqigutrisimaitkupsi iŋuŋnik atlanik aapapsi pakmani ittuam natqigutiyumiŋaitmigaasi killuutipsitŋik.]”

Kimik Jesus Tuyuġiriqaġniqa?

27 Utitqikkaminġ Jerusalem-mun, Jesus isigŋiqsuq agaayyuvikpaŋmun. Qaukħiŋich agaayuliqsit suli aglaliqirit suli sivulliuqtigruat tikiŋŋiġaat

28 apiqsruqġugu, “Kia aatchuqpatin aŋalatchiġmik savautiplutin tamatkunina? Kia sanŋiksriŋŋiŋqpatin taatnatun?”

29 Jesus-ŋum kiuniġai, “Apiqsruġniagipsi atautchiħhiŋamik apiqsruutmik. Ki-ulgugupsitŋa uqautigisigipsi aŋalatchiħkun tamatkunina savalgutilaamnik.

30 Nakitŋa John aŋalatchiħinikpa ilaan paptaaqtitchisilaanani? Agaayyutmiŋ naaga iŋuŋniŋ? Uqautisitŋa.”

31 Taapkua uqqaagŋiaqsiŋiqsut inmiknun, “Kiuguptigu pakmakŋaktauniġugu nipliutigisigaatigut, ‘Suvaatami ukpiġiŋŋiŋqpsiŋ John?’

32 Naagaqaa uqagumiŋaitchugut aŋalatchiħha iŋukmiqnisauniġugu.” Iliŋisa sivuugaginiġaich iŋuich, atakkii iŋupayaq ukpiġipiagŋiġaaq John sivuniksriqi-raunipluġugu.

33 Taatnagaluqaaminġ kiħhiŋaġniġaat Jesus, “Uqautilguiŋŋiġiptiġiŋ.” Jesus-ŋumli kiugai, “Uvaŋaptuuq uqautiyumiŋaitmiŋiġipsi nakikŋa aŋalatchiħinikħna tamatkunina savaaqaqtilaamnik.”

12

Atrikusaun Nautchirriqiritigun

1 Tavrali Jesus uqautriŋiqsuq Pharisee-ŋuruanik atrikusautmik. “Unaguuq iŋuk nautchiiviqaġniqsuq. Nautchirriġviliuġniqsuq, sapukutchiqġugu avataagun, nivakhuni misuġuliuġviksramik, nappaipluni nasiqsruġviŋmik, tarraasiiŋ atukkirutigiplugu nautchirriqirinun, Taatnaanikami aullaġniqsuq uŋasiksaumun nunamun.

2 Katitchiŋaqsipman nautchiiviqaqtuaq tuyuqaġniqsuq savaktaagrukniamik atugaksraqtuanun piŋŋaktaaksrautni aitquplugu ilinjitŋiŋ.

3 Tamatkua taamna tigukamitruŋ anaulliġniġaat, aullaqtitluguasiiŋ saagailaaqġugu.

4 Una tuyuqatqinŋiqsuq atlamik savaktimik. Aasiasii tamatkua atniaqġugu niaquagun, aullaqtinniġaat uqapiġuutiŋu.

5 Tuyuqatqilġinŋiqsuq atlamik. Maatna tamatkua tuqunniġaat. Tarra iŋugiaktuat atlat tuyuġikkaŋi iŋuum nanjitqatapiaqtaġniġaich, ilaŋich anauragaqġugich, atlat tuqputtaqġugich.

6 Uvvaguuq taamna nautchiiviqaqtuaq atautchimik iġŋiqaġniqsuq piqpagikkaġmiŋik. Aqulliupluġugu tuyuġiniġaa itnaqhuni, ‘Tamatkua taluġigisivalukkaat iġŋiġikkaġa.’

7 Aglaan taapkua nautchiiriqirit inmiknun uqagŋiqsut, ‘Taamnauvva paitchaktaaksralguruq. Ki, tuqullakput, aasii paitchaktaaksrautaa piyumagikput.’

8 Atugaksraqtuat tigguglunniġaat iġniġa, aasiiñ tuqqutlugu iginniġaat taavrumakna silataanun nautchiivium.

9 Qanuġniaqpa iñua nautchiivium? Utigisiruq tuqqutchaġlugich taapkua nautchiiriqirit. Qaitkisigaa nautchiivik atlanun atugaksraqtuanun.

10 Agliqisimasruknaġiksi Agaayyutim uqalġa:
‘Uyaġak tuppirt ayakkanat,
taamna uyaġak piitchuillapiġaqtuq tuppirauni.

11 Taamna atangum savaaġigaa
suli quviqnaqtuanunasugigikput.’ ” *Psalm 118:22, 23*

12 Jew-ġuplutiġ sivulliuqtit ilisimanigaa uqaaqtuutigiplugu atrikusautmik akikġaġitiġ. Taatnaġlugu tigusuliqpiavsaaġaluaġniġaat Jesus maatna aglaan taluqsragnaqsut iñunġnik. Aasiiñ qanuusiġsraiqamiġ uniñniġaat.

Akiliaksrapiatigun Tax-sinik

13 Jew-ġuplutiġ sivulliuqtit tuyuġiniġaich ilaġich Pharisee-ġuruat suli Herodkuaqtuat pitchaġuplugu Jesus apiqsruqtuutinik.

14 Tikiumakamiġ nipliutiniġaat, “Ilisautrii, ilisimarugut nalaunġaruanautilaaġnik sugisunġaġnagu qanuq iñuich isummatiqaqtilaanat. Suginiġmigiñ iñuum suurautilaanġa, aglaan ilisautrirutin Agaayyutim iñuuniġvigitqukkanġnik. Maligutaksrakuaġnaqpa akiliiruni tax-sinik Caesar-mun Rome-mi?

15 Akiliiruksrauvisa tax-sinik naaga akiliiniġaġitpisa?” Aglaan Jesus-ġum ilisimanigaa ukpiġnaġutaat nipliutiġlugich, “Suvaata uktuaqpsitġa? Kiata aatchuqsitġa qiñillaaksramnik maniġmik!”

16 Tamatkua aatchuqmatni maniuramik apiqsruġniġai, “Kisumik atriqagniqpa?” Kiuniġaat, “Caesar-mik.”

17 Jesus-ġum nipliutiniġai, “Utiqitichumagiksi pigikġana Caesar-m sua-samna ilaanun, suli Agaayyutmun sua-samna pigikġana Agaayyutim.” Tamatkuatarra quviġusuutiginiġaat nipliutiġmatiġ taavrumiġa.

Apiqsruun Anipkakkauġkun Tuquliġmiñ

18 Tavra ilaġich Sadducee-ġuruat Jesus-munġiqsut, taapkua nipliġuuruat tuquruat anitqitlaiñniġlugich. Iliġisa apiqsruġniġaat,

19 “Ilisautrii, Moses-ġum uqautiġaatiġut maligutaksrakun itnaġhuni, Anun ilaqatiġaqtuq tuqukpan qitunġigaluaqani, taavruma anutim aniqataan ilaqatniktaagiġraksraġiniġaa uilgaġnaaq qitunġisilugu anutmik ilisimanaguniasiiñ tuquruam qitunġaġitilaanġnik.

20 Uvva uqaaqtaunurur itna, Ilaatinġuuq tallimat malġuich aniaqatiġiich. Anayukġium nuliġiliutiniġaa una aġnaq, tuqupluniasiiñ qitunġigaluaqani,

21 suli tuglian nuliġiliutilġiñniġaa taamna aġnaq aasiiñ tuqulġitluni qitunġigaluaqani, taatnatunsuli piġayuak.

22 Tarra taatnatunsuli tallimat malġuich nuliġiniġaat qitunġigaluaqatiġ. Aqulliupluni aġnaq tuqupmiñiqsuqtuuq.

23 Taivrumani anitqiliġmi makitqikkumiġ nalliata nuliġigisivaun? Atakkii iluqatiġ tallimat malġuich nuliġiniġaat.”

24 Jesus-ġum kiugai, “Naluniqpsiuġ nalaunġiġiqsi? Naluniġiksi Agaayyutim uqalġa aglausimaruaq ilaanlu sanġġa.

25 Tuqunaruat anitqikkumiġ atrigigisigaich isaġulġich atakkii ilaqatniktuġiq itchumiñaitchuq pakmani.

26 Agliqisimasuknaġiksi makpiġaanġiñi Moses-ġum anitqiliġkun tuquliġmiñ—Agaayyutim nipaa tusagnaqtuq ikualaruamiñ uqpiġauramiñ itnaġhuni, ‘Uvaġa Agaayyutaa Abraham-ġum Isaac-ġumlu Jacob-ġumlu’.

27 Kanjicsimaiññiqsusri. Agaayyutigijitkaat tuqunaruat aglaan agaayyutigi-plugu iñuuruat. Taatnamik kinnirusi ilipsitñun.”

Kamanağniqsranjat Tillisit

28 Iñajata aglaliqirit tusaaniğaa Jesus-ñum uqautigikkana Sadducee-ñuruatnun. Iñitchuğiplugu Jesus-ñum kiggutillautaqalha apiqsruğniğaa, “Nalliat tillisit tupigitluktaksrauva iluqañitñiñ?”

29 Jesus-ñum kiugaa, “Una tilliñ piitchuillaapiaqtuq, ‘Naalağnisitña, Israel-aagmionuruasii, Saññiruaq Agaayyutvut kisimisauluk Atanguruq.”

30 Piqpagiraksraigigiñ Ataniq Agaayyutin iluqaaniñ uummatipniñ suli iluqaaniñ iñuutchipniñ suli iluqaaniñ isummatipniñ suli iluqaaniñ sayagikkapniñ.’ Sivulliuruksraq tilliñ tavrataamna.

31 Tuglia taatnatun, ‘Piqpagiyumagiñ iñuuniaqatin iliptun ililugu.’ Atlamik piitchuq tillitmik kamanatluktuamik taapkuñnakña.”

32 Taavruma aglaliqirim kiuniğaa, “Iñisautrii, uqaqtutin ilumutuuruamik. Agaayyutaipiaqtuqtavra atlamik.

33 Iñuum piqpagiraksraigigaa Agaayyun iluqaaniñ uummatmiñiñ suli iluqaaniñ kanjicsimaliğmiñiñ, suli iluqaaniñ sayagikkağminiñ, suli piqpagilugu iñuuniaqatni inmisun ililugu. Iñuatlukuq tupiksiruni taapkuñña tillisiññik tikiutriğmiñ niğrutinik suli atlanik tunillaautiksranik Agaayyutmun.”

34 Taavruma kiupmani isumaturuatun, Jesus-ñum nipliutigaa, “Ukpigiñhiñaaguniğiniñ Agaayyutmun añalatchiññiksran.” Tavrakña Jesus apiqsruqausiksraigñaat.

Apiqsruun Anniqsuqtikun Akiqsruutauruakun

35 Jesus ilisautriillağmi agaayyuvikpañmi apiqsruğniqsuq, “Suvaata aglaliqirit nipliğagivat Christ, anniqsuqti akiqsruutauruq, kiñuviağiniplugu David-mun?”

36 David, añalatlugu Ipqitchuam Irrutchim, itnağniqsuq, ‘Atangum uqaqtuq Atanimnun:

Aquvittin kamagitchiiviksrapnun

uvanun akiñiñiañhatnunaglaan uumigiritin.’

Psalm 110:1

37 David-ñum inmiñik taiguutiqaqpapu Atanguruamik, qanuğmi Anniqsuqti David-ñum kiñuviağitlanipañ?” Iñugaağruich naalağnisuurut Jesus-mik.

Jesus-ñum Kiliktuutigigai Aglaliqirit

38 Iñisautriğmiñi nipliutigai, “Qaunagiyumagisi aglaliqirit pisuktu-atlaturuat akuqturuanik atnuğaaqhutin suli iñunun pağlatqusuuplutin tauqsigñiağviñi.

39 Katrağviñitñi suli iñuich niğiqpakmata aquppitlaturut nakuutlukuani aquppiutañitñi.

40 Ivayaqtuqmigaich uilgağnaat tupiğikkanich, aasiñ agaayuraalgupmiut sivişuplugu agaayunñuañkun. Tamatkua tamarra anasiññuusiaqağisirut pitluglugu atlaniñ iñunñiñ.”

Uilgağnaam Iñiraña

41 Jesus aquvinniqsuq iğluanun ilirrivium aasiñ tautuktuagaqsiplugich iñuich iliriruat ilirrivinmun. Iñugiaktuat umialguruat iliriqpañniqsut.

42 Piqaqmiiñiqsuq naalgiiktuamik uilgağnaamik iliriruamik malğunnik susaurañnik maniayaurañnik.

43 Jesus-ñum tuqluğniğai maliguaqtini nipliutiplugich, “Nipliutigipsi, taamna naalgiiktuaq uilgağnaaq iliritlukuq tamatkunakña atlaniñ iliriruaniñ.

44 Iluqatin atlat piksraqaqhutin ilirirut sippakuuqtuaqhutin, aglaan agnaq piksraiññağmi iliriruq tamatkıqıluqu iluqaan pigikkani iñuuniutiksraiğ!uqhuniunniñ.”

13

Jesus Sivuniksriqiruaq Piyaaquğniałhanik Agaayyuvikpaum

1 Jesus aullaaqsipman agaayyuvikpañmiñ, maliguaqtaan ilañata nipliutiniğaa, “İlisautrii qıñıgıñ. Qanutun piññaqnaqtıgıvat makua uyagaich marrumani agaayyuvikpañmi!”

2 Jesus-ñum kiugaa, “Quviğusuutıgıvıgıch makua kamanaqtuat tupqıch qıñıkkatin? Kisiññuqtaqagumiñaitchuq uyagañmik qalliani atlam ulğutauniañitchuamik.”

Jesus Sivuniksriqiruaq İhuilıuğutnıglu Piyuaqsiutiksramıglu

3 Aquppiuqtuaqhutin Jesus-lu igğiñi atıqtaqtaaq Olives-mik akiani agaayyuvikpaum, Peter-mılu, James-ñumlu, John-ñumlu, sulı Andrew-mapıqsruğniğaat kisiññuutiıplugu,

4 “Uqautıgıt, qakugun tamanna atuumaniaqpa? Sulı sukun ilıtchuqutıgun ilıtchuğıgısiğıvisa iluqağmıñ tamatkua atuumaaqsıkpata?”

5 Jesus-ñum uqaaqsiñığai, “Qaunagıyumausi; kisumun iññmun kinnipkağniaqasi!

6 İñuıgıaktuat tikiomagısirut atugıluğ atıga nipliğutin, ‘Uvaña Christ-ñuruña’. Kinnitñıkkısirut iñuıgıaktuanı.

7 İhuilıuğniqasi tusaqsraqagıpsı anıyuanmik maani naagaqaa unasıktuani. Aglaan isukıtchumiñairgaqtusulı.

8 Nunaaqqıch akikñaqtulıgısiğıaıch atlat nunaaqqıch, sulı atanğuvııch akikñaqtulıgısiğıaıch atanğuvııch atlat, nuna ilıqsraqısiruaq atłakaagıiñi nunani. İtkisipmiuq niğısuñnaq sulı ihuıllıuıqı. Tamarra tamatkua aullağniısaagıgısiğıaı naglıksaałhum.

9 “Aglaan qaunakıağıkkumausi ilipsitñik. Qaitqatagısiğıaısi uqaqsıttaqtıchirinun, sulı ipıgaqtugısiğıaısi katragıvıñi. Tikiutıgısiğıaısi kavanauruanun umialguruanunlu pisıgilunı. Tavra pivıksraqagısiñıqsusi ilısimaraulusi.

10 Tamatkua atuumagaluaqtıtnagıch quliaqtuağıgısiğıaat tusaayugaagıksuaq iññmun nanıpayaaq.

11 Qakugun tigukpasi aullautilusi uqaqsıttaagıvıñmun isumaalusunıqasi sivuani pivıksram sumik uqaksrapsıtñik. Taıvrumanı İpqıtchuam İrrutchim ilısaıtıgısiğıaısi nipliutıksrapsıtñik. Tavra nipliutıgıyımagıksi. Taamna İrrusia Agaayyutım uqağısiruaq ilipsıgun; nipliayumiñaitchusi.

12 Anıaqatıunıruuat qaitqatalıgısiğıaıch anıaqatıutinı tuqqutaksraulugıch, sulı aapagıkkatıñ igğıñıgıruuat. İlılgaat akikñaqtulıgısiğıaıch anıayuaatıñ unniñ tuqqutaksraulugıch tamatkua.

13 İñuıch nanıpayaaq uımıgısiğıaısi pigılunı. Aglaan Agaayyutım annıqsuğısiğıaı sivutmuulguruaq isuanunaglaan.

Tatamnıpağataqtuaksraq

14 “İñuk agliqıruaq ukunıña kanıqsılı! Tautukısiğıksi nagğunallıpağataqtuaq qıkağumi tavrani qıkağvıksraqıvıñısağmiñi. Taıpkunani uvlut tamatkua Judea-mı ittuat qımakkumaut igğıñun.

15 İñuk innıgımi tupqum qaanani isıgıniqanı saagaksraqısiuğıağıni tupqum ilıuanıñ.

16 Suli taamna qakma nautchiivini utigñiaqani saagañiağuni atnugaamiñik.

17 Qanutun tatamnaqtigigisivat tamatkunani sinaiyauruani suli miluk-titchiruani taipkunani uvluni.

18 Agaayuyumuusi qimagviksraqsi ingitqulugu ukiumi.

19 Taipkunani uvluni iñuich nagliksaatlullapiagñiaqtut qanapaniñaglaan Agaayyutim nuna iñigataqmagu. Aasiñ taatnatun nagliksaaqtigitqikku-miñaitchut aquagun taavruma.

20 Aasiñ Atangum ilanñaqtaanisuaqpagich taipkua uvlut kiña iñuk anniq-sukkaayumiñaitchuq, aglaan pisigilugich piksraqtaagikkañi ilanñaqtaagisigai taipkua uvlut.

21 Taimanigun kia iñuum uqautikpasi, 'Atañii, uvva Christ-ñuruag Agaayyutim akiqsruutigikkaña' naagaqaa uqautikpasi 'Atañii, ilaa taimña', ukpiginiaqgach.

22 Annisquqtinñuat suli sivuniksriqirinñuat iligisirut savaaniglu quviq-naqtuaniglu. Taavrumuuna kinniñiağniğaiç Agaayyutim piksraqtaani pisagiyumiñagumisigik.

23 Taatnamik qaunatqiağikkumausi! Kilikkipsi sivuani tamatkuniña iluqanjitñik pinaiññaisa.

Aggilha Igñinjan Iñuum

24 "Taipkunani uvluni, pianikpan taamna ihuilliugutiqpak, siqiniq taaqsigisuruq,

suli tatqiq qaumagingiguni.

25 Uvlugiat katakkisirut qilanjmiñ,

suli qaummatipayaani silam nuktitaulutinj inimikniñ. *Isaiah 13:10; 34:4*

26 Taivrumani uvlumi iñuich tautukkisigaat Igñinjan Iñuum aggisuaq nu-viyakun piqaguni kamañaqtuamik sanñimik kamanautituummagmi.

27 Taamna tuyuqagisuruq isagulinjik katitchityaqtuanik atautchimun Agaayyutim piksraqtaagikkañiñik nakikñapayaaq.

Iisaaksraña Asirritlaitchuam Napaaqtum

28 "Iisaagağitchi asiaviqutiniñ, itnaqhuni, nauriuraq nauñuraaqsivaalukman qinignaaqsuraaqsimata akutuqpaliksrail isimaragigiksi upingaa qallilha.

29 Taatnatuntuuq, tautukkupsigik tamatkua atuumaruat ilisimagisigiksi isuksram tikiuamaaqsiha.

30 Ilumun nipliutigipsi, ukua iñuich tuquyumiñaitchut atuumagaluaqtitnagu iluqaan tamanna.

31 Qilaglu nunalu piigisiruk aglaan uqalitka piigumiñaitchut.

Pivia Aggiksrañan Ilisimaitchuq

32 "Kia-unniñ iñuum nalugaa taimanigun Igñinjan Anjutim qakugun ag-giksraña, uvaña unniñ isagulgich ittuat pakmani nalugaat, aglaan kisimi Aapaa ilisimagaa.

33 Qaunatqiağiksiłusi, itqummaagikkumausi, atakkii nalugiksi sumi atu-umaliksrana.

34 Atrigaqtuq umialinjmik aullaqtuamik unjasiksuamun nunamun unitchipluni tupigmiñik. Sanñiksriññigaa pirigikkani savaaksrañanik, tilipluguasiñ talum munaqsraa qaunatqiağiquplugu.

35 Taatnamik itqummaagikkumausi atakkii nalugiksi qakugu anaaayuaña tupqum aggiksrañan, unnuami naaga unnuagruami naaga uvlaatchaurami unniñ uvlaami.

36 Aggigumi tavrakñatchiaq paqingitchumagaasi siñigusi.

³⁷ Nipliutigikkağa iluqapsitñun sivuani uqautigigiga iñupayaanun, Itqum-maağikkumausi!”

14

Sivunniugun Tuqutchuklugu Jesus

¹ Atuumagaluaqtitnagik malğuk uvluk Jew-ñuruat niğiqpagvikaanatalu atilik Apqusaakkauğimik sulı niğilhata puvlaksiğniğilaamik qaqqumik, qaukñısa agaayuliqsit sulı aglaliqirit pakaaginigaat qanuğimña tigusuklugu Jesus iriğaqtuğutıñ tuqulluguasıñ.

² Aglaan ilinich nipliğñıqsut, “Niğiqpagvikaam uvluañi taatnağñianğitchikput. Iñuich aupatchakpiaqtut.”

Jesus Tiprağiksakkauruq Bethany-mi

³ Jesus-uvva inniqsuq Bethany-mi, tupqani Simon-ñum atniğñautiqaqtuam auyugaqtuamik. Aasıi niğipkaqlugu ağnam tikiññıgaa saagaqhuni akisul-lapiaqtuamik uqsruğutmik atıqaqtuamik Nard-mik. Taavruma añmağñıgaa nakasruñña kuvıklugu uqsruğun Jesus-ñum nıaquanun.

⁴ İlanısa iñuich iluaginilğıññıgaa aasıñ avatmun nipliğhutıñ, “Suvaata una piilaamun uqsruğun atuqpa?”

⁵ Tuniñayaqtuq qaanıglugu piñasut kavluutit taalanik aasıi qaillugu manik nagliñnaqtuanun.” Taatnağhutıñ uqapıluktut akikñaqılu ağnaq.

⁶ Jesus-ñum nipliutigai, “Suginaiqsıñ! Suvaata iluillıuqtıtpısıñ taamna ağnaq? Una savaaqaqtuq nakuuruamik uvañnun.

⁷ Nagliñnaqtuat itchağataqtut. Taimma qanutun savautılhiñaugısi nakuuru-amik piyumiñagupsi, aglaan nayuutilhaiñagumiñaitchuñ.

⁸ Ağnaq savaaqaqtuq piyumiñakkağmiñik. Tiprağıksağaa timigıkkaga itqanaiyaautıplugu iluvıkkauksrañanun.

⁹ Uqautıgıpsi, nanıpayaaq nunami quliaqtuağıpatruñ tusaayugaağıksuaq iñuich uqautıgıgısaat nalupqinaıglugu ağnam taavruma taatnañha itqakku-tauluniasıi ilaanun.”

Judas Anıqtuq Aatchuutıgısuklugu Jesus

¹⁰ Judas Iscariot, ilañat qulıt malğıch malıguaqtıt, utlautınıqsuq qaukñıñıñun agaayuliqsit aatchuutıgısuklugu Jesus ilinıtñun.

¹¹ Tusaakamıtruñ quviasulıgnıqsut, sulı akıqsruğñıgaa aatchuğuklugu manıññik. Tavrakña Judas utaqqıaqsıñıqsuq aatchuıvıksramik Jesus-mik pisuğnaqsılu.

Jesus Niğiqataunıqsuq Malıguaqtımiñi Niğiqpagvıani Atılınmi Apqusaakkauğimik

¹² Sivullıqpiami uvluañi niğiqpagvikaam puvlaksiğniğilaamik qaqqumik ip-naiyaaq tuqqutauruqtuq itqakutauplunı Apqusaakkauğımun. Jesus-ñum malıguaqtaiñ apıqsruğñıgaa, “Nanıli itqanaiyaquvisıgıt niğıpañıksraptıknı atılınmik Apqusaakkauğimik?”

¹³ Jesus-ñum tuyuğıgik malğuk malıguaqtıñni nipliutiplugik, “Nunaaqımıkkıçık. Tavranı paagısigıktik iñuk saagaqtuaq qıkumik imıqagvıñmik. Malıkkumagıktik.

¹⁴ Napmun isıqpan nipliutiymagıktik tupilik, ‘İlisautrı nipliısuq, nanıli in-ıqagpıç niğvıksramnik ipnaimik atılınmik Apqusaakkauğimik piqasıglunı malıguaqtımnik?’

¹⁵ Taavruma urrıqsuutıgısaatık nalauraallagvıñmik inituruamik qul-ıgımi inimi itqanailaamik inuqsrañaiqlugu. Tavranı itqanaiyaautıymagıptıgıt.”

16 Jesus-ñum maliguaqtai aullaqtut nunaqqimukhutin. Paqinnigaa niplilha taatnatupiaq, itqanaiyaqhutin nigiqpagviksramun atilimun Apqusaakkauigmik.

17 Anaqaksraaqman Jesus tikiññiqsuq piqatigiplugich qulit malguich.

18 Nigipkaqlugich Jesus-ñum nipliutigai, “Ilapsisamma nigiqatigikkağma aatchuutigigisigaña.”

19 Taapkua aliasuligñiqsut nipliutiplugich atausiuttaaqhutin, “Uvaña pivinña?” atlatsuli, “Naaga uvaña?”

20 Jesus-ñum kiunigai, “Ilapsisamma qulit malguuplusi ittuasi misuk-siqatigikkağma puggutamiñ.

21 Iñuk agaayyutitñaqtauruaq nalunaiqsuq tuquruksrauruq tuvrağlugu aglausimaruaq ilaagun. Nakliun iñuk tamna aatchuiruaq Iñunmik agaayyutitñaqtauruamik! Ihuatlukkayaqtuq taimani aninitchumi.”

Atangum Nullautchigvia

22 Tamatkua nigilgataqtitlugich Jesus-ñum tiggumiplugu qaqquq quyy-atipluguasiiñ avguqlugu qaiññigaa maliguaqtimiñun nipliqhuni, “Tigulugu nigğisiun, taamna timiga.”

23 Jesus-ñum tigukamiun qallun quyalgitlugu Agaayyun, qaiññigaa tamatkunña imiqsillaavigipluguasiiñ.

24 Nipliutigai, “Una auga maqiruaq iñugiaktuanun. Taavrumuuna Agaayyutim taluğniqusigaa akiqsruutni.

25 Nipliutigipsi, imitqikkumiñaitchuña asiam misuğuanik taivrumuñaağlaan imigviksramnun nutaakun añaayyuqautani Agaayyutim.”

26 Tavra atuanikamin atutmik aullağniqsut igğimun atilimun Olives-mik.

Jesus Sivuniksriqiruaq Peter-m Piilaagñiathanik

27 Jesus-ñum nipliutigai, “Marrumani unnuami iluqasi nikatchakkisirusi piqutigilunña. Atakkii aglausimaruaq,

“Tuqutqutchirunña munaqsrinik,

taatnamik ipnaich siamitkisirut.”

Zechariah 13:7

28 Aglaan kiñuagun anitqianikkuma aullağisirunña sivupsitñi Galilee-mun.”

29 Peter-m nipliutigaa, “Iluqatin unitkaluaqpatinunniñ, nikatchakku-miñaitchuña.”

30 Jesus-ñum itnağniğaa, “Uqautilakpiñ, marrumani unnuami aqargiqpak qalguqtağaluaqnagu malgunniaglaan piilaagutigigisigikma piñasuniaglaan.”

31 Aglaan Peter nipliqsuq qapinaiqhuni, “Tuqulunñaunniñ nayuğniagikpiñ. Piilaagiyumiñaiapiagikpiñ sumiunniñ.” Taatnatuntuuq nipliqmiñiqsut iluqatin.

Jesus Agaayuruq Gethsemane-mi

32 Jesus-lu maliguaqtinilu tikitñamin nunagiksaananun atilimun Gethsemane-mik nipliutigai, “Aquppiuraallagitchi uvani agaayutyatqitlunña.”

33 Piqatiginigai Peter-lu, James-lu, sul John. Uqumailliullapiagñiqsuq nagliñnaqsipluniunniñ irrutchiğmigun

34 nipliqhuniasiiñ, “Arrii, uqumailliullapiagñiqsunña. Alianam pisagilhiñaagquqtağaña. Tavraniittuallagitchi qaunaksruqasillağlunña.”

35 Taavunaaqtaallakhuni sitquğniqsuq nunamun agaayupluniasiiñ naglik-saagunjitluni piñağumiñaqpan.

36 Itnağniqsuq, “Abba, Apaana, suapayaaq analatkiñ piiqugaluağiga naglik-saagutiqpak uvamniñ. Aglaan pisulhiñ atuumayumuq, pisuliginilaapkun.”

37 Jesus-ñum utiqami paqitlugich siñiktuat nipliutinigaa Simon Peter, “Simaan, siñikpich? Munağiuraallakkumiñaiññiqpichunniñ akkuvauraq?”

38 Tavra nipliutilgiññigai, “Siññiasunaqasi agaayulusilu, ukpiqsri-sainitchumausili uuktuakkaugupsi. Iñuk ilumutun piyummatiqagaluahuni irrutchigmigun, aglaan timimigun sayaitchaqtuq.”

39 Jesus aullatqinñiqsuq agaayutyahuni sivuanisun.

40 Utiqami paqilgiññigai siñiktuat, irratin uisalguillillaklugichunniñ. Taatnamik kiuqausiksraiññigaa.

41 Utiqami piñayuakni nipliutinigai, “Kiikaa, siñigitchi qanutun minguiqsigusilu. Aglaan siñikpaaniktusi. Uvva aatchuutauhiksraña iñuum Iğñinjan tikitchuq anjalatağiyumiñaqsiplugu killuliqirinun.

42 Makillusi, utlaglavut, atanji tunirigikkağa imma tikitchuq.”

Jesus Tiguniğaat

43 Jesus uqaqtitlugu Judas, ilañat qulit malğuich maliguaqtaiñ tikiññiqsuq. Aggiasiqhuni iñugiaktuanik iñunñik, saviqaghutin suli anautchiraqhutin. Qaukñich agaayuliqsit, aglaliqiritlu suli sivulliuqtigruat tuyuginiğaiç.

44 Taavruma tuniritñiktuam ilaanik qaiññigaa itnaqhuni ilitchugipchautigigisiñiplugu, “Taamna kunikkağa, tavra ilañjugisiruq. Tiguyumagiksi aullautiluguasiiñ qaunagilugu.”

45 Judas-ñum tikirgauraqamiñ Jesus nipliutinigaa, “Iñisautrii,” kuniklugu.

46 Aasiñ tamatkua tiggucñunniğaat.

47 İlanjata maliguaqtaiñ qichaqtuam amuliqamiñ savikpani anauniğaa savaktaat qaukiata agaayuliqsit, siutaiqsicñugu.

48 Jesus-ñum nipliutigai, “Suvaata tigutyacpisiñña savikpaliraaqhusi anautaniglu? Savvaqñuktaunasugivisiñña?”

49 Uvlutaugagipman agaayyuvikpañmi ilisautiplusi naagauvva tigullaitchip-siñña, aglaan aglaksimaaqtuq taatna Agaayyutim uqałhani ittuxsraupluni.”

50 Tarrali maliguaqtai iluqatin suksraaqñugu qimañniqsut.

51 Nukatpiaq, maliguaqtaiñ ilañat, atnuğaaqagñiqsuq qalipquahñamik. Tiguliqsaqmanituuq

52 qalipquani unitlugu qimañniqsuq atnuğaanani.

Jesus Uqaqsittaagvinmi

53 Taapkua tigusiruat pituigun tasiugniğaat Jesus qaukiatnun agaayuliqsit, katimaruannun iluqatin qaukñich agaayuliqsit sivulliuqtigruat aglaliqiritlu.

54 Peter malikmiñiqsuq unasiuraaqhuni silataanunaglaa igluqpañan agaayuliqsit qaukiata. Aquppiqatauniksuc qaunaksrini naniaqtuaqhuni ikniğmi.

55 Qaukñich agaayuliqsit suli iluqatin uqaqsittaagtitchirit pakaaqagñiqsut agvisiksrañanik akikñaqlugu Jesus tuqqutchuklugu, aglaan paqitchitlaiññiqsut.

56 Iñugiaktuat ilisimaraugaluatut akikñaqlugu, aglaan ilisimaruaruat atinñiqataqtut.

57 Tavra ilisimarit ilañich makinniqsut akikñaqlugu nipliqhutin,

58 “Tusaagikput nipliçman, ‘Piyacqquğisigiga agaayyuvikpak iñiqtauruaq argañnik, aglaan piñayuakkun uvlut nappaiñiaqtuñña atlamik iñiqtaunitchuamik argañnik.’”

59 İlisimaritunniñ taapkua piçasiutilguiññiqsut taavrumuuna.

60 Qaukiat agaayuliqsit makinniqsuq sivuğaatni. Tarra apiqsruğniğaa Jesus, “Kiggutiksraitpiñ una ilisimarit uqağikkañat akikñaqhutin?”

61 Aglaan Jesus nipaisaaqtuq uqañitluni sumik.

Apiqsrutqilgiññigaa qaukiata agaayuliqsit nipliçhuni, “Christ-ñuvich, Iğñinña Nangakkauruam Agaayyutim?”

⁶² Jesus-ηum kiuniġaa, “Tarra, Ilaanuruna. Tautukkisigiksi Iñuum Iġñija aquppikpan taliqpiani Sanjipayaalgum qinñigisiplugu atqaqpan nuviyakun qilanmiñ.”

⁶³ Qaukħiata agaayuliqsit aliktuġniġai atnuġaani nipliħuni, “Inuqs-
rañaiqsugut ilisimarauruksramik!

⁶⁴ Tusaagiksi uqaġniħuuta! Qanuq sivunniġniqpsi?” Iluqatin katimaruat tuqutaksraġuġniġaat.

⁶⁵ Ilañisa tivvuaqtuħuġu, irrak matuqqaqħuġik anaumikkaat apiqsruħuġu, “Ki, nalautħaġiñ kimun anaumiktilaaqnik.” Taatnaanikmata qaunaksrit tiguplugu pattanġiġaat.

Peter-m Jesus Piilaagġigaa

⁶⁶ Peter ititlugu silataani uqaqsittaagvium tikiñniġaa aġnam savaktaan qaukħiata agaayuliqsit.

⁶⁷ Uuma tautukamiun naniaqtuaqtuaq inmiñik ilisaħiġniġaa nipliutiplugu, “Ilvittuq piqatigipmikkanatin Jesus Nazareth-mium!”

⁶⁸ Peter piilaaqtiqtuq, “Naluruña. Kanjicsimanjitchiga qanutchimik uqaqtilaan.” Nuktaaqtitlugu aqargiqpak qalġuġniqsuq.

⁶⁹ Suli aġnam taututqilgitñamiun nipliutiniġai tamatkua qichaqtuat, “Uvvauna ilagipmikkanat.”

⁷⁰ Peter piilaatqilgiñniqsuq. Kinuagunsuli qichaqtuat tavrani nipliutiniġaat Peter, “Ilumun ilagigaatin Galilee-ġmiunuplutin.”

⁷¹ Aglaan suviagaqsiñniqsuq itnaħhuni, “Agaayyutim anasiñjuqsagħlija uqanjtkuma ilumutuuruamik. Nalugiga kisuutilaana taavruma anjutim.”

⁷² Tugħliħuġu aqargiqpak qalġuġniqsuq. Peter-m itqaġniġai uqaliġikkanji Jesus-ηum, “Aqargiqpak qalġuqtaġaluaqnagu malġuñniaglaan piilaagutigigisigikma piñasuniaglaan.” Itqaqamiun taamna qiagaqsiñniqsuq.

15

Pilate-muutiniġaat Jesus

¹ Tavra uvlaatchaurami qaukħinich agaayuliqsit piqatigiplugich sivulli-
uqtigruat suli agħaliqirit suli iluqaġmin uqaqsittaagtitchirit katimaniqsut
sivunniughutin. Tamatkua Jesus qiliqtinnigaa. Qilġutilik tasikuaħuġu Pilate-
muutiniġaat kavanauruamun.

² Pilate-ηum apiqsruġaa, “Uvva Jew-ηuruat umialigivatin?” Jesus-ηum kiu-
gaa, “Tavra ilvich taatnaqtutin.”

³ Qaukħinich agaayuliqsit pasiuġniġaat iñugiaktuatigun sutigun. Aglaan Jesus
kiumaksriñniqsuq.

⁴ Pilate-ηum apiqsruħitkaa, “Kiggutiksraiñniqpiħ? Qanutunaglaan
iñugiaktautigiruanik pasiuqpatin!”

⁵ Jesus nipliñgitchuq. Taatnamik Pilate quviġusunniqsuq.

Jesus Tuquruksraġuġaat

⁶ Ukiupayaaqman Jew-ηuruat niġiqpagvikaatni atiliħmi Apqusaakkauħiġmik
Pilate annaktitchiraġniqsuq atautchimik isiqtamik kisupayaamik pisukamiñ.

⁷ Akunġatni isiqtat iñuk inniqsuq atilik Barabbas-mik iñuaqatauruuq taap-
kua anuyakmata akiknaħuġu Roman kavamanatnik.

⁸ Iñugayaat Pilate-mukamitruñ qasriħiaqsiñniġaat pituiquplugu isiqtaq pi-
raġiliġmisun sivuani.

⁹ Pilate-ηum kiugai, “Pituiġitquvisitħa Umialgatnik Jew-ηuruat?”

¹⁰ Iħitħuġiniġaa qaukħinisa agaayuliqsit qaitchiħhat Jesus-mik
siqñataqahġmiktigun.

11 Aglaali qauklinich agaayuliqsit akatchiñiqsut iñuñnik Pilate-ñum pituigtquplugu Barabbas-mik.

12 Pilate kiugai, “Qanuġisiñiqpigu una taiguutiqaqtuaq Umialgatnik Jew-ñuruat?”

13 Iluqatin iñuich nipliappañiqsut, “Kikiaktuutili!”

14 Pilate-ñum apiqsruġñigai, “Suvaata? Savamaqħuqaqpa?” Aglaan iñuich nipliappaurallapiagñiqsut, “Kikiaktuutisiun!”

15 Pilate-ñum quyalisukħugich iñuich pituigñigaa Barabbas ilinjitñun. Qaitkamiun Jesus aṇuyyiuqtimiñun tiliñigai, “Ki, ipiġaqtuqsiun! Kikiaktuuti-naqsiruaq.”

Aṇuyyiuqtit Mitautigigaat Jesus

16 Aṇuyyiuqtit itqutiniġaat Pilate-ñum tupiappañanun, aasiñ katitquniġaich atlat aṇuyyiuqtit,

17 atnuġaaħuġu akisuruanik kaviqsaamik suli niaquusipluġu kakitħaġnanik aasiñ ilipluġich niaquanun.

18 Kamaginħuaġniġaat sivuġaani nipliqħutin, “Uvvaguuaq Umialgat Jew-ñuruat!”

19 Anaullaġniġaat niaquagun anautamik suli tivvuaqtuħuġu sitquġvigipluġu sivuġaani Jesus.

20 Mitautigianikamitruṇ mattaqtinniġaat kaviqsaaq silatiġuaq atipkaħuġuasiiñ ilaan atnuġaanñik. Tavra aullautiniġaat kikiaktuutiviksrañanun.

Jesus Kikiaktuutigaat Sanniġutamun

21 Uvvaguuaq iglaullaġmin aṇuyyiuqtit paagñiġaat iñuk atiqaqtuuaq Simon-mik utiqtuuaq nunaqqimun. Nunuriñiġaat iqsrupuplugu Jesus-ñum kikiaktuutriviksraṇa. Taamna Simon Cyrene-naġmiu aapaṇak Alexander-mlu Rufus-ñumlu.

22 Tikiutiniġaat nunañanun taiyuutilinmik Golgotha-mik mumiutiqaqhuni “Niaqum Saunġa.”

23 Imiksritkaluagñiġaat asiam misuġuanik avupluġu sunaġnitchuamik. Aglaan Jesus iminñiñigaa.

24 Tamatkua aṇuyyiuqtit kikiaktuutigaat. Tavra aviktuġniġaich atnuġaanñi aasiñ saaptautigipluġich qanutchimik iñuk piksraqupluġu.

25 Nine-aklaaqman uvlaami kikiaktuutiniġaat.

26 Aglaich pasikkusiañi ilinñiġaich niaquan qulaanun itna aglakħugich, “Umialgat Jew-ñuruat.”

27 Ilaani kikiaktuutriqatauniqsuk malġuk tiglinniaqtik, ilaqataa taliqpian tuṇaani suli ilaqataa saumiani.

28 [Sivuniksriqirim tarra Agaayyutim uqaħha immiumaruq, “Irrutiniġaat savamaqħuktuatun.”]

29 Iñuich apqusaatuaq niaqulaniqsut nipliaplutin pisaanñatinik Jesusmun, “Aa! Uqaġuuruatin piyaqqulħiñanupluġu agaayyuvikpak aasiñ napatqigluġu pinasuni uvluni,

30 ki, anniqsuġiñ ilipnik, aasiñ atqagiñ sannigutamun.”

31 Taatnatuntuuq qauklinisa agaayuliqsit piqasiqhutin aglaliqiririk mitautigigaat, “Una anniqsuiraqtuq atlanik, aglaan inmiñik anniqsulguiti-miñiqsuq.

32 Ki, Christ, Umialga Israel-ñum, atqagutin kikiaktuutriviñiñ! Uvagut tautukkuptigu ukpiġiyumaikput.” Taapkuak kikiaktuutriqatauruak suviaġutiniġaak.

Jesus Tuquruq

³³ Uvluq qitiqquqman taaqsiñiqsuq nunapayaami.

³⁴ Three-aklaaqman Jesus nipitusiñiqsuq, “Eloi, Eloi, lama sabachthani?” mumiutiqaqhuni, “Agaayyutmaan, Agaayyutmaan, suvaata suqutig-ingiqpiña?”

³⁵ Iñanich tamatkua qichaqtuat tusaakamiun niqliqsut, “Atañii, tuqluğaağaa Elijah.”

³⁶ Iñanich iñuich tiguliqamiun allaqtigun qilamiksruaqhuni misuktiqlugu misuqqumun, isautchiqsiqlugu ayauppiniñmik qaqluukkun aktuqlugu niqliqhuni niasiiñ, “Ki, qiniğumagikput Elijah agğigisipmagaan atqautityağlugu.”

³⁷ Jesus nipaalaliqhuni tuquniqsuq.

³⁸ Talukuyaaq agaayyuvikpañmi siiksigñiqsuq tatpichakña takanuna taatna.

³⁹ Tavra anuyyiuqtit qaukiat qichaqtuaq Jesus-ñum qaniñani tuqupman nipliğñiqsuq, “Iñumutun taamna anun iğniğiniğaa Agaayyutim.”

⁴⁰ Itmiñiqsut ağnat tautuktuat unjavaniñ, ilagiplugich Salome suli Mary Magdalene suli Mary, aakagikkañak taivruma kamanaiññiqsram James-ñum suli Joses-ñum.

⁴¹ Tamatkua piqasiqsuğniğaat Jesus Galilee-mi itman savautiplugulu. Atlas iñugiaktuat ağnat maliñniğaat Jerusalem-mun.

Jesus Iñuviğniğaat

⁴² Unnuksraağuraaqman Joseph Arimathea-ğmiu tikiññiqsuq. Uvva uvluani sivuani Jew-ñuruat minguiqsiagviat piuq.

⁴³ Taatnamik ilaa taluqsraiqhuni utlautiniqsuq Pilate-mun. Iniağiniğaa Jesus-ñum timaa. Joseph kamagikkaupluni sivulliuqtigruañuniqsuaq niğugaqağniqsuq aullağniñiiksrañanik anayyuqautaanik Agaayyutim.

⁴⁴ Pilate quviğusunñiqsuq Jesus tuquaniktigñiqman. Tuqluğniğaa anuyyiuqtit qaukiat apiqsruqlugu tuquaniktigñiqmagaan.

⁴⁵ Tarra iñitçugianikamiun taavrumakña anuyyiuqtit qaukiatniñ Jesus-ñum tuqqutilaaña, qaitkaa timaa Joseph-mun.

⁴⁶ Joseph tauqsigñiqsuq ukiñhaağiksaamik. Atqautiplugu Jesus-ñum timaa puuqlugu ukiñhaağiksuamik iñiñiğaa iñuviğniğaat uyağañmi. Aksraklugu uyağañmik taluniğaa taamna iñuviq.

⁴⁷ Mary Magdalene suli Mary aakagikkaña Joses-ñum qiniğniğaaak napmun iñiñiaqmañaan.

16

Jesus Anitqiksuaq Tuqułiğmiñ

¹ Jew-ñuruat minguiqsiagviat qaanianikman, Mary Magdalene suli Mary aakaña James-ñum suli Salome tauqsigñiqsut tiprağiksaamik uqsruqtiguklugu Jesus.

² Uvlaatchaurami sivulligmi uvluani akunniqsam tikitchut iñuviğmun nuiyasriuraqmiuğlu siqiniq.

³ Uqaksraqtuniqsut inmiknun, “Kiami aksrakkisivaun uyağak pañaniñ iñuvğum?” (Atakkii uyağak anigaluaqtuaq).

⁴ Tavrakña tautunniğaat uyağak aksraksimaaniklugu.

⁵ Tavra ağnat isigñiqsut iñuviğmun. Tautukkaat nukatpiaq aquppiuraaqtuq taliqpian tunjaani atnuğaaqaqhuni takiruamik qatiqtaamik. Quviğutçañniqsut.

⁶ Aasiñ nukatpam nipliutigai, “Quviğusunñaqasi! Pakakkiksi Jesus Nazareth-miu kikiaktuutrauruaq. Agaayyutim anitqiksitkaa. Uvani ingitçuuq. Qiniqsuun nallavia.

7 Aglaan uqautityaqsigik maliguaqtit Peter-lu, ‘Immaimña Galileemuñniaqtuq sivupsitñi, taamani tautukkisigiksi tuvraglugu uqauttutaa ilipsitñun.’”

8 Tarra uniññaat iluviq qilamik. Tatamitpaitlutin uuliksiñiqsut. Nipliññañiqsut iñunmun apqutmikni iqsitchakpaitlutin.

Jesus Sagviqsuq Mary Magdalene-mun

9 Jesus anitqikhuni uvlaatchaurami sivulligmi uvluani akunniqsaam, sagviññiqsuq sivulliuplugu taivrumuñ Mary Magdalene-mun irrusiqłuiyakkamiñ tallimat malguñnik.

10 Taavruma utlanñigai piqatigisuukkanj Jesus-ñum kiñuvğuruat qaiplutinlu.

11 Uqautiniñgai Jesus iñuuniplugu sulit tautuniplugu. Tamatkua naagatai kiñuvğuruat tusaakamiñ ukpiğingññaat.

Jesus Sagviññiqsuq Malguñnun Maliguaqtinun

12 Kinuagun Jesus sagviqmiñiqsuq iglaatun ilipluni malguñnun ilaniknun aullaqtuanun nunaaqqimiñ.

13 Tavrakñatchiaq utiğniqsuk. Uqauraaqsiññağaluagñniqsuk atlanun maliguaqtinun, aglaan tamatkua ukpiğinjitmiññaich.

Jesus Sagviññiqsuq Qulit Atautchiñun Maliguaqtinun

14 Kinuagun Jesus sagviqmiñiqsuq taapkununa qulit atautchiñun niğñaiaqtitlugich. Suakatağniñgai ukpiqsriłguiłhatigun pitchigiłhatigunlu atakkii ukpiğinjitlugich qinñiqtuat ilaanik kinuagun anitqilhan.

15 Nipliutigai, “Aullağusi iluqaanun nunamun, quliaqtuağiyumagiksi tusaayugaagiksuaq anniqsuğiakun iluqaitñun iñunmun.

16 Kisupayaaq ukpiqsriñitçuaq suksraunğıqsaugisiruq. Aglaan kisupayaaq ukpiqsriñitçuaq suksraunğıqsaugisiruq.

17 Tamatkua ukpiqtuat piqagnaqtut ilitçhuqutaiñik sanñim taavrumuuna: Atuğlugu atiga anittaigisirut irrusiqłunnik sulit uqatlagisirut atlakaagiiñnik uqganik.

18 Tigugaluagumiñ nimigianik unniñ imigaluagumiñ tuqunamik nuyuağnamiuyumiñaitçut. Iğisigaich argagikkatin atniğñaqtuanun aasiñ tamatkua ihuaqsilutin.”

Jesus Aullautrauruq Qilañmun

19 Kinuagun Jesus-ñum Atanğum uqaqatigianikamigich, Agaayyutim aulla-tiuraagaqsiñña pakmuñ aquviritluguasiiñ taliqpinmi tunaanun.

20 Maliguaqtai aullaqhutin quliaqtuağniqsut tusaayugaagiksuaamik nani-payaaq. Atanğuruam savaqatiginigai nalupqinaigutiplugu uqauttutaat ilumun itilaanjanik quviqnaqtuatigun savaanjsigun.

Uqallich Aglaani Luke-um

¹ Piqqapiplutin ilauramaan Theophilus! Inugiaktuat inuich pisuqti-laagmiktigun aglaniqsut atuumaruanik akunnaptikni.

² Ilisimarauruat uqautinigaatigut tautukkaamik taimaknaniñ aullañniñhaniñ. Inuich tamatkua pakmapak quliaqtuagniqsut tusaayugaagiksuamik.

³ Qutchiksuanjuruatiin, aglaniaqtuna ilitchugiraksraqnik ilisaagillapiaqqaaglugich uqagipayaakkanich aullañniñhaniñaglaan.

⁴ Aglaktuna taavrumina ilisimatquplutin ilumutuupiañhanik ilisauttusiagikkaqich.

Anniviksrana John Paptaaqtitchirim Uqautauruq

⁵ Herod-um umialguninani Judea-mi agaayuliqsiqaqmiñiqsuq atilimik Zechariah-mik. Agaayyuvikpanmi savaqatauniqsuq agaayuliqsini tag-gisiqaqtuani Abijah-tkutnik. Agnaata atqa Elizabeth, paniginigaali atlam agaayuliqsim.

⁶ Iluqatik nalaunjaruanunqsuk Agaayyutim qinñhani, tupiksriplutik iluqaitnik Atangum tillisainiglu atuqtaksrainiglu.

⁷ Qitunqaiñniqsuk atakkii Elizabeth qitunqitlaitluni, sulil uqatik utuqqanaaguqhutik.

⁸ Abijah-tkut savagviksriutaata Agaayyuvikpanmi tikiummipman, Zechariah-m savautinigaa Agaayyun agaayuliqsaupluni.

⁹ Tuvraqlugu atuiragihat agaayuliqsit piksraqtaaginigaat ikipkairuksraupluni tipragiksautmik. Isiqniqsuq agaayyuvikpananun Atangum.

¹⁰ Zechariah ikipkaipkaqtitlugu tipragiksautmik inugaagruich agaayuniqsut silataani.

¹¹ Isagulgan Atangum sagviutinigaa qichaqhuni taliqpiani ikipkaiviuram tipragiksautmik.

¹² Zechariah-m tautukamiun tupanunqsuq iqsiliqsiqhuni.

¹³ Aglaan isagulgum nipliutinigaa, “Zechariah, iqsiñak! Agaayyutim tusaanigaa iniqsrulñiñ. Nuliagikkan Elizabeth ignigisuruq anjugauramik. Atchigisigñ John-mik.

¹⁴ Quviasuutiqaqniaqtutin! Atlatlu inugiaktuat quviatchakkisirut anikpan.

¹⁵ Inullautaugisuruq kamañuni Agaayyutim qinñhani. Imigumiñaitchuq asiam misuqquanik sanjisimaruamik. Anilgatañmiñiñaglaan anjalatiqaqisuruq Ippitchuamik Irrutchimik.

¹⁶ Utiqtinniañai inugiaktuat Israel-juruat Atanigmun agaayyutaatnun.

¹⁷ Ataniq aggitlaniñaan taamna John quliaqtuagniaqtuq sanjiqañuni sivuniksriqiritun Elijah-tun. Ilauraagiiksitkisigai aapauruat qitunqanitñun. Utiqtitkisigai tupiksritlaitchuut isummatiqatlasilugich nalaunjaruamik. Itqanaiyautigisigai inuich akuqtugumiñaqsilugu Ataniq.”

¹⁸ Zechariah-m nipliutinigaa isagulik, “Qanuqluna ilisimaniaqpik ilumutuutilaaniq? Atanji, anayuqaaqtuna sulil nuliagikkaqa utuqqaguqmiuq.”

¹⁹ Isagulgum kiunigaa, “Gabriel-juruña. Qichaqtuna sivuqaani Agaayyutim. Tuyugigaña uqautityaquplutin taavrumina tusaayugaallautamik.

²⁰ Ukpigilguitchiñ uqauttutigikkaqa aglaan atuumagisuruq. Atakkii ukpigilguitñapña uqagumiñaitchutin tikilgataglugu uvluq tamatkua atuumaviksranañat.”

²¹ Taatnaqtitlugu iñuich utaqqiñigaa Zechariah ilisimasukhutiñ suvaata muluvalakmagaan iluani agaayyuvikpaum.

²² Anisulligataqami uqalguiñiqsuq. Iñuich ilitchuginigaa qiniquuraaqalha agaayyuvikpaum iluani. Uqalguiltluni urriqaniqsuq argañmiñik.

²³ Abijah-tkut savagviksriutaat Agaayyuvikpañmi naatnamiun Zechariah aiñiqsuq.

²⁴ Aquvatigun taavruma nuliana Elizabeth sinjayauniqsuq. Aasiñ tallimani tatqiñi aimmiñiqsuq

²⁵ itnaqhuni, “Kiisaimma sanñiruam Atangum Agaayyutim ikayuqpaaña. Kanñusutqikkumiñaiqsuñ qitungitlaiñilunja.”

Anniviksraña Jesus-ñum Uqautauruq

²⁶ Itchaksrani tatqiñi Elizabeth sinjayaunjanikman, Agaayyutim tuyugilgiñigaa isağulik Gabriel nunaqqimun Galilee-miittuamun atilimun Nazareth-mik.

²⁷ Tuyuginigaa niviaqsiamun anutituqsimaitchuamun atilimun Mary-mik nuliaksrausiutianiktuamun anutmun atilimun Joseph-mik. Joseph kinuviağiniğaa Atangum David.

²⁸ Isağulgum tikiñigaa nipliutiplugu, “Pağlagikpiñ! Atangum Agaayyutim piksraqtaagigaatin iqatigiplotin. [Quvianağniqsraurutin ağanapayaaniñ.]”

²⁹ Mary tupallapiagñiqsuq isağulgum nipliuttutaagun kanjicsiniltlugu suvaata uqaqtılaaña taatna.

³⁰ Isağulgum nipliutiniğaa, “Iqsiñak Marii! Agaayyutim ihuaqutigigaatin.

³¹ Sinjayaugisirutin igñilutinaasiñ anugauramik atchiqsaksraqikkaqnik Jesus-mik.

³² Taamna kamağisiruq, suli iñuich taiguutiqağisigaat igñinjanik Qutchinñiqsrauruam Agaayyutim. Agaayyutim ataniguqtinniğaa David-tun sivullianjatun.

³³ Ataniguğisiruq kinuvianjiñi Jacob-ñum qanapak taimuñja, suli anjayaquataa isuksraqağumiñaitchuq.”

³⁴ Mary-m tarra nipliutiniğaa isağulik, “Qanuq una itkisiñiqpa? Ilaqatniksimaitchuñasuli.”

³⁵ Isağulgum kiuniğaa, “Ipqitchuaq Irrusiq tikiumagisiruq ilipnun. Agaayyutim Qutchinñiqsrauruam sanñigikkañan nayugisigaatin. Taatnağuni ililgaaq ipqitkisiruq taiguutiqağuni Igñinjanik Agaayyutim.

³⁶ Aasiñ, itqallaun ilan Elizabeth. Uqautigimasugauq qitungaqtalaiñiplugu. Aglaan pakma sinjayauruq itchaksrani tatqiñi utuqqanaağugaluññağmi.

³⁷ Atakkii Agaayyutim supayaaq savaağitlagaa.”

³⁸ Mary nipliğniqsuq, “Atangum savaktigigaaña. Atuumali uvañnun uqaututigikkaptun.” Tavrakña isağulgum uniñigaa.

Mary-m Utlakkaa Elizabeth

³⁹ Taavruma aquagun, Mary paqnaliqtuqhuni aullaqtigñiqsuq nunaqqiuramun qimigaanjiñiittuamun Judea-m.

⁴⁰ Tarra isiqhuni Zechariah-m tupqanun iqinnigaa Elizabeth.

⁴¹ Elizabeth-ñum tusaapqauraqmagu Mary-m pağlataa ilummiutaq iliqsraqtigniqsuq. Elizabeth anjalatiqağniqsuq Ipqitchuamik Irrutchimik

⁴² nipliqhuni nipitusipluni, “Quvianağniqsraurutin ağanapayaaniñ. Quvianamiuruq ililgaaq sinjayaukkan.

⁴³ Qanutun quyyasiusiaqaqtigivik, atanigma aakagikkañan utlagluğniğaaña qiniğiaqlunja!

44 Tusaapqauraqapku paglatigikkan ilummiutağa quviatchakhuni iliqsraqtiqtuq.

45 Qanutun quviasuktigivich ukpigikapku Atangum uqalha tuyuutigikkaña ilipnun atuumagisiñiplugu.”

Mary-m Kamaksruutaa

46 Mary nipligñiqsuq,
“Iñuutchimniñ iluqaaniñ kamaksrugiga Ataniq.

47 Quviatchautigigiga Agaayyun Anniqsuqtigikkağa.

48 Suunilutuana itqaginiğaaña.

Uvakñaniñaglaan iluqatin iñuich taiguutiqağisigaatña quvianamiuruamik

49 atakkii kamañaqtuaq Sañjiruaq Agaayyun savaaqaqhuni kamañaqtu-
anik uvamnun.

Atqa ipqitchuq.

50 Kinuviağiñi aippaavak
nagliktuutiqağai talugirigikkani.

51 Agaayyun isañniqsuq sañjiruamik taligmiñik
aasiñ siammayaaqlugich kamañağasuktuat sivunniugutituummaitñik.

52 Atchiksinnigai kamañaqtuat atangich
suli atchiksuat kamañaqsipkaqlugich.

53 Inuqsraqtuat pisuiqsinnigai nakuuruanik
suli aullaqtitlugich umialguruat saagaiłaaqlugich.

54-55 Ikayugñigaa savaktigikkani Israel nagliktuqlugich,
akiqsruutmisun sivulliaptiknun Abraham-mun kinuviapayaañiñunlu
qañapak taimuña.”

56 Mary nayuutiuraagñiqsuq piñasuni tatqiñi Elizabeth-mi, aasiñ utigmun
aipluni.

Aniħha John Paptaaqtitchirim

57 Igñiviksrani tikitman, Elizabeth igñiñiqsuq aņugauramik.

58 Iłaiñ ilauraañiñlu tusaaniğaat Atangum kamañaqtuamik nagliktuıħha
Elizabeth-mun. Aasiñ tamatkua quviasuqasiğniğaat.

59 Aniqammiuraq tallimat malğunnik uvlianikman nalu-
naitñutchiaqsiñiğaat atchiguklugu Zechariah-mik, aapañan atqanik.

60 Aglaan aakaña nipligñiqsuq, “Naagga, atiqaqtuksrauruq John-mik.”

61 Nipliutilgiñiğaat, “Aglaan nalliatunniñ ilavich atiqañitchut taavrumiña
atigmik.”

62 Urriqaplutin apiqsruğniğaat aapaña kisumik atchigukkisipmagaan
aniqammiuraq.

63 Zechariah aatchuquniqsuq aglagviksramik, aglakhuniasiiñ,
“Atiqagisiruq John-mik.” Quvigusuniqsut iluqatin.

64 Taatnaamikami Zechariah uqatlasitqinñiqsuq quyaaqsipluguasiiñ
Agaayyun.

65 Silalliunich atlayuatchañiqsut, aasiñ iñuich nunapayaani Judea-mi
uqaginiğaat.

66 Tusaapayaqtuat taavrumiña isummatiginigaa apiqsruqhutin, “Qanu-
siugisiñiqa una ililgaaq?” Nalupqinaitchuq Ataniğmun iqatigitilaaña.

Zechariah-m sivuniksriqutaa

67 John-ñum aapaña Zechariah aņalatiqağniqsuq Ippqitchuamik Irrutchimik.
Uqagñiqsuq sivuniksriqipluni,

68 “Quyalakput Ataniq Agaayyutaat Israel-aagmiut!
Atakkii ikayugiağniğai tasuqsagialugich iñuni.

- 69 Akungatniñ kinuviaġikkanjñ David-ŋum
Agaayyun piksraqtaaqaġniqsuq iñuñmik sanñiaqtuamik anniqsuġiaqhuta.
- 70 Taimakñaaglaan akiqsruġaatigut tumigiplugich ipqitchuat sivuniksriqirini
- 71 anniqsuġisiñipluta akilliliqsuqtigikkaptikñiñ
suli sanñiatniñ uumigirigikkapta.
- 72 Uqaġniqsuq nagligigisiñiplugich sivulliaġikkavut
itqaġilugu ipqitchuaq sivunniugutni.
- 73 Agaayyutim akiqsruġniġaa sivulliaqput Abraham
74 annautigisiñipluta akilliliqsuqtigikkaptikñiñ
uvaptiknun savautitqupluni iqsisuñaqata
75 ipqihikun nalaunñaruahikunlu iñuuniqtutilaaptikni.
- 76 Ilvich ililgauramañ, taiguutiqaġisirutin sivuniksriqiraanik
Qutchinñiqsrauruam Agaayyutim.
Igliġisirutin sivuani Atangum itqanaiaġiaġlugu agġihiksraña
77 uqautilugich iñugikkanj
anniqsuġisiñilugich natqigutigisiñilugillu killuqsautiñitñik.
- 78 Agaayyutigikkaqput ilunñuktauruq nagliktauplunilu.
Tuyuġikpagu anniqsuqti inniaqtuq uvaptiknun uvlum
qausaġatauraġniñatun.
- 79 Ikayuġisigai iñuuniaqtuat taaqtuami iqsiñañani tuqułhum,
aasiñ ilaan iñuupkaġuta tutqiksilluta.”
- 80 John aglipluni timimigun sanñisiñiqsuq irrutchikun. Iñuuniaġniqsuq
iñuilaami aullaġniñiañhanunaglaan ilaan quliaqtuaqałhan Israel-aagmiunun.

2

Aniħa Jesus-ŋum

- 1 Augustus atangunñagmi Rome-mi tilisiñiqsuq iñuich nanipayaaq
atqiqsitquplugich.
- 2 Taamna atqiqsitchivik sivulliuniqsuq. Taamna atuumapman añun
atigaqtuaq Quirinius kavanauniqsuq Syria-mi.
- 3 Iñupayaat utlautiniqsut sivulliaġmiñ anniviñitñun atqiqsitchaqtuqhutiñ.
- 4 Joseph-tuuq iglaupmiñiqsuq. Aullaġniipluni Nazareth-miñ Galilee-
miittuamiñ Bethlehem-muñniqsuq, nunaaqqimun Judea-miittuamun,
annivianun atangum David. Joseph tavruraġniqsuq atakkii ilaaptuuq
kinuviaġiplugu David-ŋum.
- 5 Atqiqsitchaqtuqami aullautiniġaa Mary nuliaksrausiutianikkani
siñiyauruaq.
- 6 Bethlehem-miititlugik Mary iġñisuligñiqsuq.
- 7 Iġñiñġaġniqsuq añugauramik. Nimiqsruqtuallañniġaa ilipluguasiñ tuttuq-
paich niġġiviatnun atakkii iniksraitlutin nullaġviñmi.

Munaqsriłlu Isaġulġillu

- 8 Ilañich munaqsrit unnuiñiqsut taavani nunami munaqsriplutiñ ip-
naimiknik.
- 9 Isaġulgan Atangum sagviutiniġai aasiñ qaumanan Atangum qaġguti-
plugich. Taapkua tatamitchallapiagñiqsut.
- 10 Aglaan isaġulgum nipliutiniġai, “Iqsiñasi, uvuñaqłuñ uqautilityaġipsi
tusaayugaallautamik quviatchaktirrutiksrauruamik iñupayaamun.
- 11 Marrumani unnuami anniqsuqti ilipsitñun aniruq David-ŋum
nunaaqqiani, Christ-ŋuruq Ataniq.
- 12 Una ilitchuqqutauruq ilipsitñun ilaanutilaanjanik, paqitkisigiksi aniqammi-
uraq nimiqsrułlaktaq nalaruaq tuttuqpaich niġġiviatni.”

13 Tavrakñatchiaq iñugiallapiaquat isağulgich qılanmiñ sagvigñiqsut. Piqasiqlıgu isağulik nangañığaat Agaayyun itnaqhutin,

14 “Kamanaun illi Agaayyutmun qutchinñiqsrami qılanmi,

suli tutqiutiqağli nunami akunğatni iñuich quyalitñiktuat ilaanik.”

15 Isağulgich utiqmata qılanmun munaqsrit nipligñiqsut inmiknun, “Ki, aullaqta Bethlehem-mun tautugiagılu Atanğum uqauttutigikkaña uvaptik-nun!”

16 Qilamiksruaqhutin paqinnığaich Mary-lu Joseph-lu suli anıqammiuraq nalauraqtuaq tuttuqpaich niggiyatni.

17 Munaqsrit tautukamitruñ uqağiniğaiç isağulgum nipliuttutigikkañi taavrumuuna anıqammiurakun.

18 Tusaapayaaqtuat quvigusunıqsut tamatkunıña munaqsrit nipliuttutigikkañitñik.

19 Mary-m uummatigmiitchiutiniğai uqautigikkañich aasiñ isummatigiuraqlugich.

20 Munaqsrit utıgnıqsut kamaksruqlıgu nangaqılu Agaayyun iluqaisıgun tusaakkağmiktıgunlu tautukkağmiktıgunlu. Atuumaruq atrilıplıgu isağulgum atuumagisiñikkaña.

Jesus Atchıgaa Agaayyuvikpañmi Qaitılu Agaayyutmun

21 Tallimat malğuk uvlut naatmata suli anıqammiuraq nalunaitñutchiqsauñanikman, atchigñıgaa Jesus-mik, atıgmik isağulgum qaisañanik Mary sinaiyaugaluaqtitnagu.

22 Ipqiqağviksrañat tikitman, Joseph-lu Mary-mlu anıqammiuraq Jerusalem-muutiniğaaq qaitchaqtuaqlıgu Agaayyutmun tuvraqılu malıgutaksraña Moses-ñum,

23 malıgutılu aglausimaruaq malıgutaksrañiñi Atanğuruam, “Aniqqaaqtua-payaaq anıgauraq qaisaksrauruq Agaayyutmun.”

24 Tunillaqtuğiağniqsuk malğunıñ tıñmiagruurañnik, inıanuruamik malıgutaksrañagun Agaayyutim.

25 Jerusalem-mi anıtiqağmiñıqsuq atilıñmik Simeon-mik. Una anun nalauñanıqsuq taluqsırıuaq Agaayyutmik, suli utaqqiñıqsuaq Israel-aagmiut annautikkauıksrañatnik. Ipqitchuam Irrutchim nayuğniğaa.

26 İlaan uqautiniğaa tuquyumiñaiñıñıplıgu qıñıgaluaqnagu Christ Anıqsuqti Agaayyutim aıqsruutigikkaña.

27 Simeon sivullikkaupluni Ipqitchuakun Irrutchikun utlautınsuq agaayyuvikpañmun. Jesus-ñum anıyuaqañıñ tikiutipmatku anıqammiuraq Jesus agaayyuvikpañmun atuumatyaqlıgu atuiragılhagun malıgutaksram,

28 Simeon-ñum akıggiutiniğaa ilılgaag aasiñ quyaplıgu Agaayyun,

29 “Ataniiq, aıqsruutigikkañ atuumapkağıñ, suli tuqqutlasırıña tutqıglıña.

30 İrramnik tautukkıga anıqsuqti

31 tuyuğikkañ annautitquplugich iñuich sumıpayaaq.

32 İlaa qaumauruq sagviıruaq anıqsuğiamik Jew-ñunıitchuanun suli kamanautaugısırıuq iñuiñun Israel-ñum.”

33 İlılgaam aapaña aakañalu quvigusunıqsuk tamatkunuuna Simeon-ñum uqauttutaıgun Jesus-kun.

34 Simeon-ñum qıñıuağutiniğik pııusiamik suli nipliutıplıgu Mary aakagikkaña, “Agaayyutim una ilılgaag piksraqtağiniğaa agvisautyaquplıgu tammaıksrañatnun naagaqaa anıqsulıksrañatnun iñugiaktuanun Israel-aagmiunun. İlıtchuqqutaugısırıuq, aasii pisıgiplıgu ilaan kisuutilaaña iñugiaktuat iñuich uqağısırıt akitñagılu.

35 Taatnağuminj sagviğisiñiğaiç iriğaqtuqhutinj isummatigikkañiç ilaagun. Suli alianaq savikpaktun ipiktuatun kapirigisiruq uummatipnik.”

36 Sivuniksriqiriqağmiñiqsuq uilğaagnaamik atilinjmik Anna-mik panianik Phanuel-ñum kinjovianjiñiñ Asher-ñum. Anna utuqqauruq. Uiqagñiqsuq tallimat malğunni ukiuni, aasii uinja tuqupluni.

37 Taimakñaaglaan iñuuniagñiqsuq uilğaagnaañupluni, aasiiñ pakma ukiuninjnisuq sisamakipiaq sisamanik. Unillaiñiñiğaa agaayyuvikpak. Uvlumi unnuaqtuummaan savautiniğaa Agaayyun uisauraaqhuniļu agaayupluniļu.

38 Taavrumani sassağniğmi tikiñiñiqsuq qaitchipługu quyyatmik Agaayyun. Uqautiginiğaa taamna ililğaaq iluqaitñun niğiugaqaqtuanun tasuqsaityahksrañanik Jerusalem-ñum.

Utiłhat Nazareth-mun

39 Joseph-ñum suli Mary-m tanjanikamitkik iluqaisa atuqukkat maligutaksrañigun Agaayyutim utiğniqsuk kinjuniğmiknun Nazareth-mun Galilee-miittuami.

40 Ililğaaq Jesus aglipluni sanjisiñiqsuq, puqiutiqallapiaqhuniļu. Suli Agaayyutim ihuaqutiniğaa.

Nukatpiağruk Jesus Agaayyuvikpañmiittuq

41 Ukiuğagipman añayuqaak Jesus-ñum utlautirağniqsuk Jerusalem-mun niğiqağvikaamun atilinjmun Apqusaakkauğimik.

42 Jesus qulit malğunnik ukiunikman utlautiniqsut niğiqağvikaamun piragihimiktun.

43 Niğiqağvikaam aquagun aigaqsiñiqsut. Utiqsagmaknik nukatpiağruk Jesus uninjnisuq Jerusalem-mun, aasiiñ aakanan Joseph-ñumlu naluniğaa.

44 Igligasuginiplugu iglauqatauruani iglauniqsuk naalgataqlugu uvluq. Uvvaasiiñ tikiumakamik nullağviksragmiknun pakaaqsiñiğaa akunğatni ilaminj suli ilauraanjiñi.

45 Paqinjitiñamitku utiaqsiñiqsuk Jerusalem-mun pakkiatqlugu.

46 Piñayuatigun uvlut paqinniğaa agaayyuvikpañmi aquppiqataupluni Jew-ñuplutinj ilisautriñi, naalağniplugich apiqsruqtaqlugillu.

47 Iluqatinj tusaaruat ilaanik quviğusuutiginiğaat puqikhuni kiggutaigun.

48 Añayuqaakkiñ quviğusuutiginiğaa tautukamitku. Aakanan nipliutiniğaa, “Iğñiin, qanulgitpisiguk? Aapanlu pinjksralillapiaqhunuk taatnaqhunuk pakkiagiptigiñ.”

49 Jesus-ñum kiunigik, “Suvaata pakakpisiñja? Naluniqpitku nayuutiruk-srauğaa aapaa tupqani?”

50 Aglaan kanjisiñiñiğaa kiggutaa.

51 Tavrakña Jesus utiqasiğniğik Nazareth-mun tupigiplugik. Aakagikkañan itqağiplugich iluqaisa tamatkua uummatigmiitchiutiniğai.

52 Jesus agliñiqsuq puqiksipluni. Agaayyutimlu iñuillu nakuaginiğaat.

3

Quliaqtuaqalħa John Paptaaqtitchirim

1 Akimiaguuataatni ukiut atanniqsuiłħani Caesar-m atilgum Tiberius, Pontius Pilate kavanaupmiñiqsuq nunami taggisiqaqtuami Judea-mik, Herod atangupluni Galilee-mi, aniqataa Philip atangupluni nunami taggisiqaqtuami Iturea-mik Trachonitis-miglu, Lysanias atangupluni Abilene-mi, aasiiñ

2 Annas-lu Caiaphas-lu qaukhiuplutik agaayuliqsini. Taapkua atangupkaqlugich uqalħa Agaayyutim tikiumaniqsuq John-mun iğñinjanun Zechariah-m iñuilaami.

³ John kukilunniqsuq kuunan Jordan-um avataani quliaqtuaqhuni, “Isummitqigitchi mumigusi killuqsautipsitñiñ paptaaqtilusi. Taatnağupsi Agaayyutimli natqigutigisigai killuqsautisi.”

⁴ John agğigñiqsuq tuvraqługu aglausimaruaq makpigaanani sivuniksriqirim Isaiah-m itna, “Iñuk tuqluraqtuq iñuilaamiñ: Itqanaiyautisiun apqutiksraña Atangum, nalğugługu tumiksraña!

⁵ Natignapayaat immiğlugich, iñgich qimigaallu naqigłilugich, saqujaruat apqutit nalğusaqmılugich, qaiğitchuat tumitchaat qaiqsagługich.

⁶ Tarrali iñupayaaq ilitchuğiniaqtuq anniqsuqtimik Agaayyutim akiqsruutigikkañanik.” *Isaiah 40:3-5*

⁷ Iñugiaktuat iñuich utlautiniqsut John-mun paptaaquplutin. Uqautiniğai, “Nimiğiatun ittuasii, kia uqautivasi annatlasiniplusi anasiñjuqsautiksrañaniñ Agaayyutim?

⁸ Iłitqutchipsigun qiniğnaqsisiun isummitqiliqsi killuqsautipsitñiñ. Isumanasi, ‘Abraham sivulliağigikput.’ Uqautigipsi, Agaayyutim makua uyağaiç kinuvialiutlagai Abraham-mun!

⁹ Agaayyutim atanniiħha qallipiagataqtuq, iñuktun itqanaiqsuatun kipiħniħaagukługu napaaqtuq kañiagun. Napaaqtupayaaq asirriñitchuaq kipikkaugisiruq iktauluniasiiñ ikniğmun.”

¹⁰ Iñuich apiqsruğniğaat, “Qanuğmi pigisiñiqpisa?”

¹¹ Kiuniğai, “Kisupayaam malğunnik qaliguaqagumi qaitchiłi iñunmun atnuğaaksraitchuamun, suli kisupayaaq niqiksrautiqağumi niğipkaiłi niqiksraitchuamik.”

¹² Iłanich tax-siliqirit utlautipmiñiqsut paptaaquplutin aasiiñ apiqsruqługu, “Iłisautrii, Sugisiñiqpisali?”

¹³ Uqautiniğai, “Katitchiñasi qaanigługu piraksrusiaqsi.”

¹⁴ Iłanisa anuyyiuqtit apiqsruqmiñiğaat, “Uvagutaasiiñ, qanuğisiñiqpisa?” Nipliutiniğai, “Aqsaknasigik iñuich nunuritñigusi naagaqaa saglutiginasigik iñuich. Apaigilugu akiliusiağikkaqsi.”

¹⁵ Iñupayaat niğiugaqağniqsut Anniqsuqtimik agğiqsağumaruamik, aasiiñ isumaniqsut taamna John Christ-ñupmagaan, anniqsuqti akiqsruutauruaq.

¹⁶ Aasiiñ John-um uqautiniğai, “Paptaaqtitçirunja imikun, aglaan taimma iñuk agğiqsağumaruaq kamanatluktuq uvamniñ. Siñiilguyumiñaitçunjaunniñ aluğutiñnik. Paptaagisigaasi Ipqitçhuakun Irrutçhikun suli iknikun.

¹⁷ Tigummiagigaa tiktitaun salummağukługich mukkaaksrat sanikłunniñ, katillugichaasiiñ mukkaaksrat sigłuağmiñun. Aglaan ikipkağisigai sanikłuich ikniğmun qamiyumiñaitçuamun.”

¹⁸ Atlakaagıikun John quliaqtuağniqsuq tusaayugaallautamik iñunmun pitchuksaaqługich atlağuplugich iñuuniaħhat.

¹⁹ John-um iñiqtiqmiñiğaa ataniq Herod atakkii ilaqatnikhuni Herodias-mik aniqataan nuliananik suli savaaqaqhuni iñugiaktuanik atlanik pigitçhuanik.

²⁰ Aasiiñ Herod savaqağniqsuq pigitçlukuamik isiqtaupkaqamiun John.

Paptaakkaulħa Jesus-um

²¹ Iluqaisa iñuich John-mun paptaaqtinñanikmata, Jesus-tuuq paptaaqtinniqsuq. Agaayupkaqługu qilak anmaqtuq

22 suli Ippitchuaq Irrusiq atqagñiqsuq ilaanun tinmiagruuratun. Nipi tusaanigaat pakmakña, “Piqpagiplutin Igñigigikpiñ. Quyalimaagikma.”

Jesus-ñum Kañjigvinji

23 Jesus-ñum aullağniikamiuñ savaani, iñuiññaq qulinik ukiuqtuti-laagağniqsuq. Iñuich isummatiginigaat igñiginiplugu Joseph-mun, igñiña Heli-m, 24 igñiña Matthat-ñum, igñiña Levi-m, igñiña Melchi-m, igñiña Jannai-m, igñiña Joseph-ñum, 25 igñiña Mattathias-ñum, igñiña Amos-ñum, igñiña Nahum-ñum, igñiña Esli-m, igñiña Naggai-m, 26 igñiña Maath-ñum, igñiña Mattathias-ñum, igñiña Semein-ñum, igñiña Josech-ñum, igñiña Joda-m, 27 igñiña Joanan-ñum, igñiña Rhesa-m, igñiña Zerubbabel-ñum, igñiña Shealtiel-ñum, igñiña Neri-m, 28 igñiña Melchi-m, igñiña Addi-m, igñiña Cosam-ñum, igñiña Elmadam-ñum, igñiña Er-ñum, 29 igñiña Joshua-m, igñiña Eliezer-ñum, igñiña Jorim-ñum, igñiña Matthat-ñum, igñiña Levi-m, 30 igñiña Simeon-ñum, igñiña Judah-m, igñiña Joseph-ñum, igñiña Jonam-ñum, igñiña Eliakim-ñum, 31 igñiña Melea-m, igñiña Menna-m, igñiña Mattatha-m, igñiña Nathan-ñum, igñiña David-ñum, 32 igñiña Jesse-m, igñiña Obed-ñum, igñiña Boaz-ñum, igñiña Salmon-ñum, igñiña Nahshon-ñum, 33 igñiña Amminadab-ñum, igñiña Admin-ñum, igñiña Arni-m, igñiña Hezron-ñum, igñiña Perez-ñum, igñiña Judah-m, 34 igñiña Jacob-ñum, igñiña Isaac-ñum, igñiña Abraham-ñum, igñiña Terah-m, igñiña Nahor-ñum, 35 igñiña Serug-ñum, igñiña Reu-m, igñiña Peleg-ñum, igñiña Eber-ñum, igñiña Shelah-ñum, 36 igñiña Cainan-ñum, igñiña Arphaxad-ñum, igñiña Shem-ñum, igñiña Noah-m, igñiña Lamech-ñum, 37 igñiña Methuselah-m, igñiña Enoch-ñum, igñiña Jared-ñum, igñiña Mahalaleel-ñum, igñiña Cainan-ñum, 38 igñiña Enos-ñum, igñiña Seth-ñum, igñiña Adam-ñum, igñiña Agaayyutim.

4

Jesus-ñum Anjusaagsiultha

1 Jesus utigniqsuq Jordan-miñ aňalatiqaqhuni Ippitchuamik Irrutchimik. Sivullikkauniqsuq Irrutchikun iñuilaamun

2 uuktuaqsiutyahuni tuungagmiñ malgukipiame uvluni. Iluqaani taapkunani uvluni nigijnñiqsuq, aasiñ nigisuliqhuni piviksrani isukhitmata.

³ Tuung'aaum nipliutiniig'aa, "Agaayyutim ig'niig'ipiaqpatin tilliun una uyag'ak qaqqu'guqulugu."

⁴ Aglaan Jesus-uum kiuniig'aa, "Agaayyutim uqal'ha nipliqsima'qtuq, 'I'nu'k i'nuuyumi'naitchuq qaqqu'hi'nakun.'" "

⁵ Tavrak'na tuung'aaum aullautilgi'niig'aa qi'niqtitluguasii'ni atanguvini'nik nunam

⁶ nipliuti'plugu, "Aatchu'gisig'ipii'ni iluqaanik anjalatchi'ig'mik suli iluqaanik umialgut'mik. Tamanna iluqani qaisauruq uva'nnun. Aasii'ni qait'lagiga kisumupayaaq qaitchuk'kupku.

⁷ Iluqaan tamanna piginaya'gi'ni agaayyuvig'igup'na."

⁸ Aglaan Jesus-uum kiuniig'aa, "Agaayyutim uqal'ha nipliqsima'qtuq, 'Agaayyuvig'isagi'ni Atangu'ruuq Agaayyutin savautilugu kisan.'" "

⁹ Tavrak'na tuung'aaum aullautilgi'niig'aa Jerusalem-mun inillak'lu'guasii'ni qutchi'ni'iqsra'nanun nuvuk'kananun agaayyuvik'paum nipliuti'plugu, "I'g'niig'ipiaqpatin Agaayyutim ig'ittin ilip'nik taun'na.

¹⁰ Atakkii Agaayyutim uqal'ha nipliqsima'qtuq, 'Agaayyutim isa'guli'ni'niun muna'g'ipka'gisigaatin.'" "

¹¹ Nipliq'hunisuli, 'Akiya'g'ig'isigaatin argan'mik'nik, aasii'ni atni'gumi'naitchitin isig'aktin uya'gan'nnun.'" "

Psalm 91:11, 12

¹² Aglaan Jesus-uum kiuniig'aa, "Agaayyutim uqal'ha uqaq'miuqtu'uuq, 'Uuk-tua'gumi'naitchi'ni Atangu'ruuq Agaayyutin.'" "

¹³ Tuung'aaum uuktuaq'sa'ag'uiqamiun Jesus qanutchipaya'akun unisimaal-lan'niig'aa.

Jesus-uum Aulla'gniig'aa Savaani Galilee-mi

¹⁴ Tavrak'na Jesus uti'g'niqsuq Galilee-mun san'niqaq'huni Ipqit'chuakun Ir-rutchikun. I'nu'ich uqa'g'ini'g'aa nanipaya'aq.

¹⁵ Ilaa il'isautri'pluni katrag'vini'ti'ni suli kamaksru'g'ni'g'aa iluqatin'.

Nazareth-miut Ukpig'ini'niig'aa Jesus

¹⁶ Jesus Nazareth-mun'niqsuq i'nu'gu'g'vig'ikka'g'ni'niun. Jew-uum'ruuat ming'uiqsia'g'vium uvluani pira'g'ih'ig'migun isig'niqsuq katrag'vini'mun. Mak'inniqsuq agliq'ipluniasii'ni Agaayyutim uqal'hani'ni.

¹⁷ Aatchu'g'ni'g'aa mak'pigaan'ni'nik sivuniksriq'irim Isaiah-m. An'maqamig'ich mak'pigaat paq'innig'aa aglausimaruaq,

¹⁸ "Irrussian Agaayyutim nayuga'ana.

Piksraq'ta'ag'ig'aa'nakii

quliaqtua'gitquplugu tusaayuga'allataq inuqsraq'tuanun.

Tuyug'ig'ana uqa'gitquplugu patchisai'gun tigutaan'ruuanun

suli mamirrutiksraq qi'nit'laitchuanun

suli patchisaiquplug'ich nan'ita'qsiruat

¹⁹ suli quliaqtua'gitquplugu Atang'um anniqsui'iksra'nan i'nu'g'ikka'g'ni'nik tiki'ni'niqsuq."

Isaiah 61:1-2

²⁰ Jesus-uum umik'lug'ich mak'pigaat utiqt'innig'ai katrag'vium savak-tig'ikkan'nanun aquvit'luniasii. Iluqatin' i'nu'ich katrag'vini'mi qi'ni'iaq'si'ni'g'aa.

²¹ Il'isautiaq'si'ni'g'ai itnaq'huni, "Taamna Agaayyutim uqal'ha atuumaniqsuq uvlupak agliq'ian'upman tusaal'apsit'ni."

²² I'nu'payaat aariga'ag'utchan'niqsut quvig'usuutig'iplug'ich san'niqaqtuat uqal'hich uqa'uttutig'ikkan'ni. Niplig'ni'qsut, "Una taim'na ig'ni'g'ing'itpaun Joseph-uum?"

²³ Jesus-uum nipliutini'g'ai, "Uqa'utini'ag'ipsit'na uqa'uttutauru'amik inil'g'aanimma itna, 'Taaktii, ihuaq'sii'ni ilip'nik!' Tusaag'ivut sava'ag'ikkatin Capernaum-mi. Ki, Savaaq'agi'ni uvani i'nu'gu'g'vipni.

²⁴ Il'umutuuruq, Sivuniksriq'iri paglat'laitchaat i'nu'gu'g'vini'mi'ni.

25 Naalagñillaksitña, Ilumun iñugiaktuanik uilgagñaaqatquq Israel-mi taimani Elijah iñuupman. Imani sialuñitchuğguuq piņasuni ukiuni ukium avvanjik ilaplugich niğisuksiullapiaqhutin iluqaani nunami.

26 Naagauvva Elijah tuyuunjiññiqsuq nalliatnun uilgagñaat Israel-mi aglaan kisianun uilgagñaa mun iñuuniaqtuamun Zarephath-mi Sidon-miut nunañatni.

27 Suli iñugiaktuanik iñuqaqmiñiqsuq auyugaqtualinik iñuuniaqtuanik Israel-mi imani sivuniksriqiri Elisha iñuupman. Aglaan nalliatunniñ mamikkaunjiññiqsuq avataagun Naaman Syria-ğmiu.”

28 Iñuiñ katragvinmi tusaakamitruñ taamna qinnallapiağniqsut.

29 Makitiqhutin tinuraqlugu Jesus annisinigaat nunaaqqiğmikniñ. Qaanañuutiniğaat iñgiuram nunaaqqimin i rvianun igitchuklugu ipnamiñ.

30 Aglaan akunniraqlugich iñugayaat aullağniqsuq.

Iñuk Irrusiqlulik

31 Tavrakña Jesus Capernaum-muñniqsuq, nunaaqqimun Galilee-miittuamun aasiñ ilisautripluni iñuñnik Jew-ñuruat minguiqsiagvium uvluani.

32 Iñuich quviğusuniqsut tamarrumiña ilisauttutaanik, atakkii uqağniqsuq liilaa añalatchiñiqaqtuatun.

33 Katragvinmi iñuqaqmiñiqsuq irrusiqlulinmik iğialaruamik,

34 “[Ilaksianatiguk.] Jesus Nazareth-miu, suniaqpisiguk? Uvunaqpich piyaqquğukhunuk? Naluñitchiga kisuutilaan, ipqitchuanuplutin Agaayyutim tuyuğikkaña!”

35 Jesus-ñum tiliñigaa irrusiqluk, “Qinuisaagiñ! Anniñ iñuñmiñ!” Irrusiqluum ulğusaaqtinnigaa añun sivugaatnun iñuich unitluguasiiñ atnisunaqnaqu.

36 Iñuich quviğutchaniqsut nipliqhutin avatmun, “Qanusuniqpa una nipliun? Añalatchiñiğmik sanñimiglu uuma iñuum tilitlanigai aasiñ irrusiqluich aniplutin.”

37 Tusaayugaaq taamna Jesus-kun siaminniqsuq napmupayaaq tamarrumani nunami.

Jesus Mamitichiñiqsuq Iñugiaktuanik Iñuñnik

38 Aasiñi Jesus anikami katragvinmiñ utlautiniqsuq Simon Peter-m kinunganun. Simon-ñum aakaruaña atniğñağniqsuq uunaqlukpakhuni. Uqautiniğaat Jesus taavrumiña.

39 Utlaklugu qichaqhuni siñigviiñ sanigaatnun tiliñigaa uunaqluk aullaquplugu ilaaniñ. Tarra uunaqlunğiqsiğniqsuq. Makitiqhuniasiiñ niqluğutiaqsiñigai.

40 Jew-ñuruat minguiqsiagviat nuñitman, siqiniq nipianikmanimma iluqatin ilauraqaqtuat atniğñaqtuanik atniğñautilgich atlakaagiiñnik tikiutiniğaiç Jesus-mun. Iliñigai argañni iluqañitñun aasii iñuqaqsiplugich iluqaisa.

41 Irrusiqluich aninnigai iñugiaktuaniiñ iñuñniñ nipliaplutin, “Iğniğigaatin Agaayyutim.” Jesus-ñum tiliñigai irrusiqluich nipliquñitlugich, atakkii ilisimaniğaat Christ-ñutilaaña.

Jesus-ñum Quliaqtuaqalħa Katragvinñi

42 Uvlaağquqman Jesus-ñum uniñniğaa nunaaqqiğ iñuilaamukhuniasiiñ. Iñuich pakaaqsiñigaa. Paqitnamitruñ iğligiaqsiñigaa aullaquñitlugu.

43 Aglaan nipliutiniğai, “Quliaqtuaqtuksrauruaña tusaayugaallautañanik añaayuaqutaan Agaayyutim iñunun atlani nunaaqqiñi. Taatnaqhuni Agaayyutim tuyuğigaaña.”

44 Taatnamik quliaqtuağniqsuq Jew-ñuruat katragvinitñi nanipayaaq.

5

Jesus-ŋum Tuqługai Sivulliich Maliguaqtit

¹ Iłanatni uvlut Jesus qichagñiqsuq siñaani narvam taggisiqaqtuami Gennesaret-mik. Iñuich tinurautrağniqsut tusaasukhutinj uqałhanik Agaayyutim.

² Tautuñniğik malğuk umiak siñaani. Iqaluñniaqtit niuplutinj salum-maiñiqsut kuvramiknik.

³ Jesus ikiniqsuq ilaqataaknun umiak (umiağikkañanun Simon-ŋum) uqautipluguasiiñ ayaktaallaquplugu siñaaniñ. Jesus aquppipluni umiami ilisautriaqsiñiqsuq iñuñnik.

⁴ Iłisautriñaiqami nipliutiniğaa Simon, “Ayallagun umiaq itiruamun aasiiñ kuvriğiağusri, ilvich piqatigikkatinlu.”

⁵ Simon-ŋum kiuniğaa, “Ataniiq, sakuukkaluaqtugut unnuapak. Iqaluñillaktugut. Aglaan nipliutigikkan maliglugu kuvriğisirugut.”

⁶ Kuvriqaminj iqalukpaurağniqsut kuvratinunniñ aliñniuraliqlugich.

⁷ Isaaqtağniğaiç piqatitinj atlami umiami ittuat ikayuğiaquplutinj. Utlautikaminj immiğniğaiç taapkuak umiak iqaluñnik kiviñialigataqlugik.

⁸ Simon Peter-m tautukamiun tamanna sitquğniqsuq sivuğaanun Jesus-ŋum nipliqhuni, “Ataniiq, aullağiñ uvamniñ! Killiqirauruñ.”

⁹ Atakkii ilaalu piqatinilu narğiasruñniqsut iqalukpauraqtağmiktigun.

¹⁰ Simon-ŋum piqatik James-lu John-lu, iğñak Zebedee-m, quviğusukmiñiqsutuuq. Jesus-ŋum Simon nipliutiniğaa, “Iqsiñak, uvakñaniñaglaan piññañniğisirutin iñuñnik aqaluñniaqmatun.”

¹¹ Iqaluñniaqtit qakitignigaiç umiatinj siñaanun, unisiqlugichaasiiñ supayaat maliaqsipługu Jesus.

Jesus Mamititchiruaq Auyugaqtualinjmik

¹² Jesus nunaaqqmiiitnami nalautchiñiqsuq añutmik auyugaqtualinjmik. Añutim tautukamiun Jesus sivuğaanunniqsuq iniqsruqluguasiiñ, “Ataniiq, pisuksiñağuvich mamitilhiñaugikma.”

¹³ Jesus-ŋum isaklugich argañni aksinjniğaa, “Piyummatiqaqtuñ. Iħuaqsiiñ!” Tavrauva añutim auyugaqtuñ mamitikkauruq.

¹⁴ Jesus-ŋum tiliñiğaa, “Uqautiginiagnagu kisumununniñ, aglaan agaayuliqsimumutin isivgiuqtitchumuutin. Aatchuiyumuutin tunillautinik Agaayyutmun tuvrağlugich Moses-ŋum tillisaa mamititkaatinkii. Taatnağuvich iñupayaam ilitchuğiniğaa mamitilaan.”

¹⁵ Aglaan tusaayugaaq Jesus-kun siaminniqsuq iñugiaksipluni. Iñugiaktuat iñuich utlautiniqsut ilaanun tusaasukługu sulii mamititausukhutinj atniğñautmikniñ.

¹⁶ Aglaan iñuilaamuaqsiñiqsuq agaayutyahuni.

Jesus Mamititchiñiqsuq Aulatitachuamik

¹⁷ Iłaatni Pharisee-ñuruat sulii ilisautrit maligutaksranik aggigñiqsut nunaaqqipayaaniñ Galilee-miittuamiñ Judea-miittuamiñlu sulii Jerusalem-miñ. Jesus ilisautriqkaqlugu taapkua aquppiñiqsut naalağniplugu. Agaayyutim Jesus sanñksritmiñiğaa iħuaqsitquplugich atniğñaktuat.

¹⁸ Iłanjich iñuich aggigñiqsut akiyaqlugu aulatitachuag añun ilaan qaatchianagun. Itqutiniğaluağniğaat iluanun tupqum ilisukługu sivuğaanun Jesus.

¹⁹ Aglaan apqutiksranilguiññamitruñ, iñuitkii tatiplutinj, akiyautiniğaat qaanun tupqum, aasriñ alikługu qilañ tupqum atqaqtinnigaat qaatchianagun akunğatnun iñugayaat iliplugu sivuğaanun Jesus.

²⁰ Jesus-ᵈum tautukamiuᵈ ukpiqsriḥat nipliutiniḡaa atniḡñaaqtuaq, “Aᵈuun! Killuqsautitin natqigutikkaurut.”

²¹ Aglaliqirit suli Pharisee-ᵈuruat isumaaqsiḡniqsut, “Taamna iḡuk kisuu-nasugiva uqaḡniḡluutriruaq Agaayyutmik? Kiḡa natqigutriyumiḡaitchuq killuqsautinik aglaan Agaayyun kisimi.”

²² Jesus-ᵈum ilisimaniḡai sumik isummatiqaqtilaanat apiqsruḡḡugich, “Suvaata isumavisi taatnatchimik?”

²³ Qaḡanatlukpa nipliqsuni, ‘Killuqsautitin natqigutikkaurut’ naagaqaa ‘Makillutin pisuḡiḡ’?

²⁴ Iḡitchuḡipkaḡisigipsi Iḡñiḡan Iḡuum aḡalatchirrutiqahhanik natqigutritḡapluni killuqsautinik nunami.” Tavra nipliutiniḡaa aulatḡaitchuq aḡun, “Makillutin tigulugu qaatchian aḡiḡaaḡiḡ.”

²⁵ Tavrakḡatchiaq aḡun makinniqsuḡ sivuḡaatnun nayuutipayaaqtuat. Tiguplugich qaatchiani nallavigikkani aiḡniqsuḡ kamaksruḡḡugu Agaayyun.

²⁶ Iḡuich katimapayaaqtuat quviḡusulillaḡiaḡniqsut, aasriḡḡ taluqsraliqhutin nipliqhutin, “Maatnatavra quviḡnallapiaḡtuamik qiḡniḡtugut uvlupak.” Tarra kamaksruḡniḡaat Agaayyun.

Jesus Tuḡḡuḡniqsuḡ Levi-mik

²⁷ Kiḡuagun taavruma Jesus anikami tautuḡniḡaa aḡun atilik Levi-mik aḡup-piruaq tax-siliqiviḡmiḡi. Taamna tax-siliqiri katitchiḡniqsuḡ maninḡnik Rome-maḡmiunun. Jesus-ᵈum nipliutiniḡaa, “Malinḡa!”

²⁸ Levi makitiḡhuni unitḡugu suapayaaq maliaḡsiḡniḡaa.

²⁹ Aquvatigun Levi niḡiqpautriḡniqsuḡ Jesus-mik tupiḡmiḡi. Aiyugaaḡtauruani ilaupmiḡniqsut iḡugiaktuat tax-siliqirit atlatlu iḡuich.

³⁰ Uvvaasiiḡ Pharisee-ᵈuruat suli aglaliqirit uqaalaaqsiḡniqsut maliguaḡtaiḡun Jesus-ᵈum, “Suvaata niḡiqatauvisi imiqatauvisiḡu tax-siliqirini suli killuliqirini?”

³¹ Aglaan Jesus kiuniḡai, “Iḡuich atniḡñanitchuat taaktiqagḡnianitchut aglaan tamatkua atniḡñaaqtuat.

³² Agḡinitchuḡa tuḡḡuḡiaḡḡugich nalaunḡagiruut inḡmikni iḡuich aglaan killuliqirit mumiquplugich.”

Uisauraatikun

³³ Iḡanisa iḡuich nipliutiniḡaat Jesus, “Maliguaḡtai John-ᵈum uisauraagḡniqsut akulaiḡḡugu agaayuplutiḡ suli maliguaḡtiḡich Pharisee-ᵈuruat taatnatunsuli; aglaan maliguaḡtitiḡ niḡiraḡtut imiqhutiḡlu.”

³⁴ Jesus-ᵈum kiuniḡai, “Isummatigivisiḡik aiyugaaḡtauruat katchuutiḡinḡi uisauraaguplugich uiksraun inḡaan? Naagga!

³⁵ Uiksrautaan aullaḡviksraḡa tikiḡñiaḡtuq. Aglaan aullaanikpan ilauraanḡi uisauraagḡniḡaḡtut.”

³⁶ Jesus-ᵈum uḡautitḡinḡiḡai atrikusautmik, “Kiḡapayaaq ilaaksraḡumiḡaitchuq nutaamiḡ quppiḡaamiḡ ilaaḡḡuguasiiḡ utuḡḡaq quppiḡaaq. Taatnaḡumi aliksiḡniḡaaḡ nutaaq quppiḡaaq, atakkii nutaamiḡ quppiḡaamiḡ ilaaksraḡumiḡ atriginianitchaa utuḡḡam.

³⁷ Uvvasuli nutaaq asiam misuḡua ittusraunitchuq utuḡḡaḡmi puumi atakkii nutaam misuḡḡum alikkisiḡaa utuḡḡaq puuḡ maḡiluni, aasiiḡ misuḡuḡ puuḡḡu suunḡiḡisiruk.

³⁸ Aglaan nutaaq asiam misuḡua ittusrauruḡ nutaami puumi. [Iluḡatigli puuḡḡu misuḡuḡḡu piiḡinitchumuuk.]

³⁹ Kiḡaunniḡiḡ imiḡukkumiḡaitchuq nutaamik imiqqaaguni asiam misuḡuanik sanḡisimaruamik. Atakkii nipliḡisiruḡ, ‘Utuḡḡaḡuḡsiaḡ nakuutluḡniqsuḡ.’ ”

6

Qanuutautilaana Minguiqsiagvium Uvluan

¹ Jesus pisuñniqsuq tamauna mukkaaksrat nautchiivatigun minguiqsiagvium uvluani. Maliguaqtinji pukuñniqsut mukkaaksranik sanñiyaqlugich arganmiknik nigiaqsiplugitaasiiñ.

² Pharisee-ñuruat apiqsruññaich, “Suvaata savakpisi minguiqsiagvium uvluani? Maligutaksragikkaptigun savakkumiñaitchusi ugluvak.”

³ Jesus-ñum kiunigai tamatkua, “Agliaqsimasuknağiksi sumik David-ñumlu piqataiñlu pisilaanaj nat nigsuliqamiñ.

⁴ David isigniguguuq tupqanun Agaayyutim. Aasiiñ qaqquksraqhuni tunillautauruamik Agaayyutmun niginiğaa aatchuqlugich maliktigikkani. Maligutaksraptigun kimununniiñ niqiksrautigitquniññaagaa taatnasiq qaqquq avataatigun agaayuliqsit.”

⁵ Jesus nipliğniqsusuli, “Iğniña Iñuum atanguruq minguiqsiagvium uvluani-unniiñ.”

Anun Argalik Pannaqluktanik

⁶ Atlami minguiqsiagvium uvluani Jesus katrağvinmukhuni ilisautriñniqsuq. Tavrani itmiñniqsuq anun argalik pannaqluktanik.

⁷ Aglaliqirit suli Pharisee-ñuruat patchisiksrailiqiniğaat Jesus savaaqagásugalugu nalaunñaitchuamik; naipiqtuğniğaat tautugiaqhutin ihuaqsiñiğisipmagaan ilisratlaitchuamik minguiqsiagvium uvluani.

⁸ Aglaan Jesus-ñum ilisimanigai isummatinich. Uvvaasiiñ nipliutinigaa anun argalik pannaqluktanik, “Makittin uvunağutin.” Anun makitluni tavrunağniqsuq.

⁹ Jesus nipliutinigai tamatkua, “Apiqsruññağipsi una, Nalliak maligutaksrakuagnaqpa: savaaqaliq nakuuruamik naagaqaa pigiitchuamik minguiqsiagvium uvluani? Ikayuqtuksrauvisa iñuñnik naagaqaa piyaqquqtillugich?”

¹⁰ Qiñiqlugich iñuich avatmiñi nipliğniqsuq anutmun, “Isakkich argaktin!” Taatnaqman argai ihuaqsiñniqsut.

¹¹ Aglaliqirit Pharisee-ñuruatlu qinnallapiagniqsut. Aasiiñ uqautiğiaqsiñniğaat avatmun qanuğuklugu Jesus.

Jesus Piksrağniqsuq Qulit Malğunnik Uqqiraqtinik

¹² Taipkunani uvluni Jesus qimigaamuñniqsuq agaayutyahuni, unnuaq naatluguasiiñ agaayupluni Agaayyutmun.

¹³ Uvluqman inmiñuqunigai maliguaqtini. Piksrağniqsuq qulit malğuiñnik taiguutiğakkağmiñnik uqqiraqtinik:

¹⁴ Simon-mik atchikkağmiñnik Peter-mik suli aniqataaniglu Andrew-mik, James-mik suli John-mik, Philip-mik suli Bartholomew-mik,

¹⁵ Matthew-mik suli Thomas-mik, James-mik iğniñanik Alphaeus-ñum suli Simon-mik taiguutiğaqtuq Zealot-ñuruamik,

¹⁶ Judas-mik iğniñanik James-ñum suli Judas Iscariot-mik aatchuutigitnik-tuaq ilaanik aquagun.

Jesus Iñisauriruaq suli Mamititchiruaq

¹⁷ Tavrakña Jesus atqaqtiginigai maliguaqtini qimigaamiñ. Qichagatağniqsuq qaiğiksaamun nunamun piqatigiqlugich iñugiaktuat maliguaqtigikkani. Iñugiaktuat iñuich agğigñniqsut nakikñaliqaa Judea-miñ Jerusalem-miñlu suli nunaaqqinñiñ tagium siñaani atiqaqtuamiñ Tyre-miglu Sidon-miglu.

18 Utlautiniqsut tusaasukhugu Jesus suli ihuaqsisukhutin atnigñautmikniñ. Uvvasuli tamatkua ihuilliuqtitauruat irrusiqlunmiñ ihuaqsikkauniqsut.

19 Iñupayaat aksigunigaat atakkii sanjiqaqhuni inmiñi ihuaqsitlaplugich. Aasiñ tamatkua utlauruat ilaanun ihuaqsikkauniqsut.

Quviasuutitlu Isumaagutitlu

20 Jesus-ñum tautunigai maliguaqtini nipliqhuni,
“Quvianamiurusi inuqsraqtuasii;

Añaayuqautaa Agaayyutim pigigiksi!

21 Quvianamiurusi nigisuktuasii pakma;

Agaayyutim nigisuiqsitkisaasi!

Quvianamiurusi alianniuqtuasii pakma;

Iglağisirusi!

22 Quvianamiurusi iñuich uumigikpasi,
ayaksimakpasi pigilugu Igñina Iñuum aivakpasiunniñ
suli nipliutigikpasi pigiitчуanunilusi.

23 Quviatchapiagitchi tamanna atuumakpan, nuttaglusi quvianakun, atakkii akiliusiaksraqsi pakmani kamanagniaqtuq. Itqumasigik, sivullianisa taatnau-
tipmirağigaich sivuniksriqirit.

24 Aglaan iqsiñamiurusi umialguruasii pakma;
qağanaqtuaq iñuuiqsi isukhiññaqtuq!

25 Iqsiñamiurusi nigisuiqsimaaqtuasii pakma;
nigisuligisirusi!

Iqsiñamiurusi iglaqtuasii pakma;
kiñuvğugisirusi qialusilu!

26 Iqsiñamiurusi iñupayaat uqautigillautaqpasi.
Itqumasigik, sivullianisa uqautigillautaqmirağigaich sivu-
niksriqinñuaqtuat.

Piqpaksriğiq Uumiksirinik

27 “Aglaali naalağniruasii uqautigipsi, Piqpagiyumagisi akililiqsuqtigikkasi,
ihuaqutilugich uumigirigikkasi.

28 Apiqsruqsun Agaayyun ihuaqutitqulugich tamatkua taiyuanicquutriruat
ilipsitnik, agaayutilugich tamatkua ihuaqqutriginisasi.

29 Kia qakiqpatin iqsrapkun, ki, maniyumagiñ igluanik iqsraqpich; kia
iñuum piñiqpagu quppiğaan, ki, pipkağumagiñ atnuğaanlu.

30 Kisupayaam apiqsruqpatin suqağuguni qaillugu, suli kia tiguniqpagu
pigikkan apiqsruğniaqnagu utiqtitqulugu.

31 Qanuq irrutitqusuugupsi atlanun iñunñun taatnatuntuuq irrutriyu-
muusi atlanik.

32 “Piqpaksrigupsi kisiitnik iñunñik piqpaksrigikkapsitnik suvaata akuq-
tuiñağasugivisi quyyatmik? Killuliqiritunniñ piqpagipmirağigaich tamatkua
piqpagirigikkatin.

33 Ihuaqutigupsigik kisiisa ihuaqqutrigikkasi suvaata akuqtuiñağasugivisi
quyyatmik? Killuliqiritunniñ taatnağaqtuttuuq!

34 Atugaksritnikkupsi tamatkunña kisiitñun utiqtitchitaruanun atugak-
sraqtaagmiknik suvaata akuqtuiñağasugivisi quyyatmik? Killuliqiritun-
niñ atugaksritnikamin killuliqiriqatmiknun utiqtitchivigitqupmiraqtut akti-
laañatun!

35 Aglaan ilipsi, piqpagiyumagisi uumigirigikkasi, ihuaqutilugich iñuich
suli atuaksrillugich nigugisunatnagu utiqtitkisiñilugich. Taatnağupsi
akuqtuigisirusi kamañtuamik akiliusiamik, suli igñigigisaasi

Qutchinñiqsrauruum Agaayyutim iħuaqutriruaq quyyataitchuanik pigiiitchuaniglu.

³⁶ Nagliktausitchi Aapapsisun nagliktuutiqaqtuatun.

Atanniiġq Atlanik

³⁷ “Suksraunġiqnasi atlanik, suksraunġiqsaunġitchumausiġi; pigiiññiġaiñiaqasi atlanik, pigiiññiġakkaunġitchumausiġi; natqigutisimaaglugich atlat, natqigutisi-maakkauyumuasiġi.

³⁸ Aatchuġlugich atlat, aatchuusiaqagumuasiġi; aa, akuqtuigisirusi immiġlugu uuktuun, naqiqsraglugu, aġalallugu, ulipkaulalugu: akiyaġniqtutilaapsitñun. [Agaayyutim aatchuġaġigaasi iġlikkutaiħaakun.] Uuktuutigikkaqsi atlanun taamna Agaayyutim uuktuutigigisipmigaa ilipsitñun.”

³⁹ Jesus uqautiniġai atrikusautmik, “Qiñitlaitchuam iñuum sivulligumiuġ atla qiñitlaitchuaq iluqatik katakkisiruk nivviamun.

⁴⁰ Maliguaqti kamanatluġitchuq iħisautrimiñiñ, aglaan iħisaqtaupayaaq naatchigumi iħisaagmiñik atrigaigutigisigaa iħisautriñi.

⁴¹ “Suvaata tautukpiuġ irriutaġuluuraq aniqatvich iraani, aasiñ suliqutigisunġaqnagu qirugraitchiaq iripni?

⁴² Qanuq uqautriñiaġniqpich aniqatiupnun, ‘Aniqatmaan, piigħagu irriutaġuluuraq iripniñ!’ qiñisunġaqnagu qirugraitchiaq iripni? Ukpinquaqti! Sivul-liulugu piiqsirruġ qirugraitchiaq iripniñ. Qiñilguniaġiñli nalupqinaigħlugu irriutaiqsixksran aniqatvich iraaniñ.

Napaaqtuq Iħisaġigaat Asianġigun

⁴³ “Napaaqtuġiksaaq nauritħaitchuq asiagħitchuanik, naagaqaa napaaqtuġiitchuaq asirritħaitchuq nakuuruanik.

⁴⁴ Napaaqtupayaaq iħisimanaġaqtuq asirrianigun; pukutħaitchusi aqpinñik kakitħaġnaniñ, naagaqaa asiaviññik kakitħaġnaqaqtuanik uqpinñi.

⁴⁵ Iñullautaq nakuurualiqiruq atakkii nakuuruamik isumaqaqhuni; iñullautaunġitñami pigiiitchualiqiruq atakkii pigiiitchuanik isumaqaqhuni. Taatnamik, iñuk uqaqami irrusipiani salapqigaa uqaġimigun.

Malġuk Tuppirik

⁴⁶ “Taiguqtaksraġiġitchipsitħa Atanipsitñik kamagiyumanġitkupsigik uqaut-tutigikkatka ilipsitñun!

⁴⁷ Kiñna iñuk uvaġnukkumi naalaġniħlugich uqaġigikkatka aasiñ tupigilugich— iħisautigisigipsi qanuq atriqaqtılaanġanik.

⁴⁸ Taamna atriqaqtuq iñunmik nappairuamik tupiġmiñik nivakhuni itisiplugu aasii iliplugu turvia uyaġanmun. Kuuk uliħlukman qasaqtaħlugu taamna tupiq auliyaġitchuq atakkii payaġaitħuni.

⁴⁹ Aglaan kiñna iñuk tusaaruq uqaġigikkamik tupiġiġitħlugich atriqaqtuq iñunmik nappairuamik tupiġmiñik nunamun turviħlaaqħugu; uliħlum qasaq-taqmagu taamna tupiq ulħuruq siqumitipiaqhuni.”

7

Jesus Mamititchiruq Anġuyyiuqtaiñ Qaukħata Savaktaanik

¹ Jesus-ħum iħisautrisuiqami tamatkunuuna iñunmik, ilaa Capernaum-munħiqsuq.

² Taavaniguuq Roman anġuyyiuqtaiñ qaukħat savaktiqaġniqsuq piqpagikkaġmiñik; taamnaasii iñuk atniġħaqhuni tuquħħiħaagħuqhuni.

3 Uvvauna anuyyiuqtit qaukhat tusaakami Jesus-mik tuyuqagñiqsuq Jew-ηuruat sivulliuqtiḡruañitñik apiqsruḡiaqtitlugu mamititquplugu savaktigikkani.

4 Tikitñamitruḡ Jesus inḡnigaa pipiaqhutin, “Taamna iñuk ikayuqtak-sragipiagiñ,

5 atakkii ilaan piqpagigai iñugikkavut. Nappairuqunniiñ ka-traḡviksraptiknik.”

6 Tavra Jesus malinḡgai. Uḡasinaiqmiguḡ tupqaniñ anuyyiuqtit qaukhiata tuyuginḡgai ilauraani nipliutitquplugu Jesus, “Ataniḡq, uvuḡañiññaqkich. Uvva utlaktaksraunḡluqtuḡaunniiñ tupimnun.

7 Naagalu suunḡluqpaitluḡa utlaktaksraḡinḡluḡikpiñunnniiñ. Uqallaksiñagiñ uqaligmik aasiiñ savaktigikkaḡa atniḡñnaqtuḡa iḡuaqsiñiaqtuḡ.

8 Atakkii aḡalatiqaqmiuḡa qaukligñik suli anuyyiuqtiqaḡuḡa aḡalatumnik. Tilikapku una, ‘Aullaḡiñ!’ aullaḡaqtuḡ; tilikapkusuli taamna, ‘Qagḡaiñ!’ ag-giḡaqtuḡ; suli tilikapku savaktigikkaḡa, ‘Taamna piuḡ!’ piraḡigaa.”

9 Jesus-ḡum quviḡusuutiginiḡaa taamna tusaakamiuḡ. Kinḡiaqami iñugaaḡruḡnun maliktigikkaḡmiñun uqagñiqsuq, “Paqisimaitchuḡasuli ukpiqsriḡimik taatnatun Israel-aagmiuni!”

10 Anḡtit tuyuruat utiqamiḡ anuyyiuqtit qaukhiata tupqanun paqinniḡaat savakti iḡuaqsiplugu.

Jesus Anḡtiksitchiruḡ Uilḡaḡnaam Iḡñinḡanik

11 Tamanna atuumaanikman Jesus utlautiniḡsuq nunaaqqimun atilinmun Nain-mik. Maliguaḡtaiñ suli iñugiaktuat iñuich malinḡnaat.

12 Tikiññiqsuq paanḡnun nunaaqqim anilḡataqmiñiqsullu akigaḡtuat tuḡuḡaruamik iñuḡmik. Taamna tuḡuḡaruḡaḡ iḡñitaḡinikkaḡa uilḡaḡnaam. Iñugiaktuat iñuich nunaaqqimiñ malinḡnaat taamna aḡnaq.

13 Atanḡuruam Jesus tautukamiuḡ ilunḡutchallapiaḡniḡsuq. Nipliutiniḡaa aḡnaq, “Qianak!”

14 Utlaklugu aksinḡniḡaa tuḡuḡaruam akigautaat. Iñuich akigaḡtuat taavru-miḡa nutqaḡmata Jesus nipliḡniḡsuq, “Nukatpiaq, tiligikpiñ, makittin!”

15 Tuḡuḡaruḡaḡ anḡun aquvitiḡniḡsuq uqaaqsipluniasiiñ. Jesus-ḡum utiqtin-niḡaa aakanḡnun.

16 Iñuich iluḡatin taluḡsratchañiqsut kamaksruaqsipluguasiiñ Agaayyun itnaqhutin, “Kamanaḡtuḡaḡ sivuniksriḡiri salapḡiḡniḡsuq akunnaptiknun. Agaayyun agḡiqsimaniḡsuq anniḡsuḡiaḡluḡich iñugikkani!”

17 Taamna tusaayugaaḡ Jesus-kun siaminniḡsuq nunaaqqipayaanun Judea-mun suli avataanun nunamun.

Uqqiraḡtit John Paptaaḡtitchirimiñ

18 John-ḡum maliguaḡtaiñ uḡautiniḡaat iluḡaitñik tamatkuniḡa.

19 Tuḡluḡluḡik malḡuk maliguaḡtiḡni tuyuginiḡik atanḡuruamun apiqsruḡu-plugu, “Anniḡsuḡtauvich agḡiqsaḡumaruaḡ, naagaḡaa niḡiuktuksrauvisasuli at-lamik?”

20 Utlautiruk Jesus-mun nipliutiḡlugu, “John Paptaaḡtitchirim tuyuginḡaḡtiguk apiqsruḡuplutin, ‘Anniḡsuḡtauvich agḡiqsaḡumaruaḡ, naagaḡaa niḡiuktuksrauvisasuli atlamik?’ ”

21 Taavrumani taatnaḡhatni Jesus iḡuaqsiraḡaiñiqsuq iñugiaktuanik iñuḡnik at-niḡñautiḡitñik nanḡrutinḡitñiḡlu, suli anittaḡluḡich irrusiḡluich, qiñitlasipluḡiḡlu qiñitlaitchuḡat iñuich.

22 Jesus-ḡum kiuniḡai John-ḡum maliguaḡtik, “Uḡautityatku John qiñikkaptiknik suli tusaakkaptiknik: ‘Qiñitlaitchuḡat qiñitlasirut, pisutlaitchuḡat pisutlasirut,

tamatkua auyugaqtualgich mamittut, tusaatlaitchuat tusaatlasirut, tuqunaruat anjitiqsikkaurut iñuukigmun, suli tusaayugaallautaq quliaqtuanuruq inuqsraqtuanun.'

²³ Qanutun quvianaqtigiva iñuk ukpigutaiñgitchuaq piqutigipluna."

²⁴ John-ñum uqqiraqtik aullaqmaknik Jesus-ñum uqautigiaqsiñigaa iñugaagrūnūn John-kun, "Uvva John-mukapsi iñuilaamun sumik qinigasugivisi? Ivinmik anugim analatananik liilaa?

²⁵ Uvvasuli qinigasugivisi iñunmik atnugallautalinmik? Iñuich atnugaallautagaqtuat inuqsrasunajatin iñuuniaguurut inillautani.

²⁶ Uqautisitña, sumik qinigiaqpsi? Sivuniksriqirimik? Taamna ilumutuuruq, aglaan tautukkaqsi kamanatluktuanuruq sivuniksriqiriñhiñamiñ.

²⁷ John taamna ilaanuruq Agaayyutim uqalhan uqautigikkaña itna, Agaayyun nipliqsuq,

'Atañii, tuyugigisigiga uqqiraqtiga sivupni itqanaiyautitqulugu tumiksran sivunnapni.' "

Malachi 3:1

²⁸ Jesus niplipsaaqtuq, "John [Paptaaqtitchiri] kamanatluktuq anipayaaqtuaniñ. Aglaan kiñaunniiñ kamanaiññiqsrauruq anayyuqautaan iñuuniaguurut inillautani. Agaayyutim kamanatluktuq John-miñ.

²⁹ (Tusaapayaaqtuat ilaanik tax-siliqirituummagmin tupiksriñiqsut Agaayyutim nalaunjaruanik atuqukkanñik paptaakkauplutin John-kun.

³⁰ Aglaan Pharisee-ñuruat suli ilisautrit maligutaksranik ayaksimanigaa Agaayyutim sivunniutaa inmiknun, suli paptaaqunjitlutin John-mun.)

³¹ "Sumik atriqaqpat iñuich iñuuruat pakmapak? Sutun itpat?

³² Atriqaqtut ililgaanik aquppiruanik tuniriñiaqtuat katimmavinjitñi tuqirautiplutin avatmun,

'Atuqtuurautigaluagipsi katchuutituutinik aglaan agginitlusi.'

'Uvagutli, atuqapta kinuvguutinik qianitichusi.'

³³ John Paptaaqtitichiri agginimi nigitlaiññiqsuq suli imingitluni asiam misuguanik, naagasuli uqaqtusi irrusiqtuqagniplugu.

³⁴ Iñiña Iñuum nigiraqtuq imiqhunilu. Pakma nipligaaqtusi, 'Tautullaksiun iñuk nigiqsuruaq imiqtuqtilu, ilauraanaj tax-siliqiritlu killuliqiritlu.'

³⁵ Agaayyutim puqiutaa ilitchugipkautauruq ilumutuuplugu savaanagun."

Jesus Kinungani Simon Pharisee-ñuruam

³⁶ Iñanata Pharisee-ñuruat aiyugaagnigaa Jesus nigiyaaqtuuplugu. Jesus utlautikami tupqanun, nayummagataqhuni tamaña nigiaqsiñiqsuq.

³⁷ Taavrumani nunaqqimi agnaq iñuuniagmiñiqsuq killuliqiraupluni. Tusaakamiun Jesus nigiaqsiñiqsuq Pharisee-ñuruam tupqani aggiutritñiqsuq nakasunjuamim imalinmik piññaqnaqtuamim tipragiksautmik.

³⁸ Qichaqsiñiqsuq tunuani Jesus-ñum isigaiñi qiaupluni, imaquqgich qulvimiñik, iviklugich nutchamiñik, kuniklugich, suli kuviplugich tipragiksautmik.

³⁹ Pharisee-ñuruam aiyugaaqtuq Jesus-mik tautukami taavrumiña nipligñiqsuq inmiñun, "Uuma iñuum sivuniksriqiraupiaqumi nalunñiñayagaa una agnaq aksisigikkani; nalunñiñayagaa qanutchimik iñuuniusiqaqtilaanja! Atakkii ilaa killuliqirauruq."

⁴⁰ Jesus-ñum niplutiniñaa, "Simon, uqautrakragigikpiñ." "Aa, ilisautrit, uqautiñña!"

⁴¹ Jesus unipkaagaqsiruq, "Malguk iññuguuq simmiliaksraqtuqvik akiqsruumanigaa maninñik. Iñanata akiqsruumanigaa naliksralinmik tallimat kavluutit uvlut savaanajnik, ilaqataanaasiiñ malgukipiaq qulinik.

⁴² Iluqatik taapkuak akiliilguiññiqmaknik akiqsruutaigñigik. Nalliak taapkuak piqpaksritlukpa ilaanik?”

⁴³ Simon-ñum kiunigaa, “Umaqanuñii natqigutrikkauruam anitluktuamik akiqsruutmik.” Jesus nipliñiqsuq, “Nalauttutin.”

⁴⁴ Kiniaqluguasiiñ añaq nipliutinigaa Simon, “Tautugun una añaq! Uvaña isiqama tupipnun qaitchinitchikma imigmik igguutiksranatnik isiganma. Aglaan uuma añaq igguñai isigatka qulvimiñnik aasiiñ iviklugich nutchamiñnik.

⁴⁵ Ilvich iqinitchikma kunigluña. Aglaan uuma añaq nutqautinitchai kunniuglugich isigatka isigataqamaaglaan.

⁴⁶ Uqsruqtinitchiñ niaquga. Aglaan uuma añaq uqsruqtigai isigatka tipragiksautmik.

⁴⁷ Uqautigikpiñ, uuma añaq kamañtuamik piqpaksriñhan qinigtitkaa iñugiaktuat killuqsautini natqigutikkauhat. Aglaan iñuk killuqsautiqapianñinasugiruaq natqigutiraksramik piqpaksripiagnianitchuq.”

⁴⁸ Tavrakña Jesus-ñum uqautinigaa añaq, “Killuqsautitin natqigutikkaurut.”

⁴⁹ Atlas aiyugaaqtauruat nigiqatigiplugu Jesus nipliñiqsut avatmun, “Kisunasugiva una? Natqigutritlanisusunniñ killuqsautinik.”

⁵⁰ Aglaan Jesus nipliutinigaa taamna añaq, “Ukpiqsriñiqpich anniqsugaatin. Iñuuniagiñ tutqiksilitin.”

8

Añnat Maliktuat Jesus-mik

¹ Taavruma kiñuagun Jesus iglauniqsuq apqusaalugich nunaqqich nunaqqiuratlu quliaqtuaqhuni tusaayugaallautamik añaayugautaanik Agaayyutim. Qulit malguich maliguaqtaiñ maliñnigaat.

² Iñanisa añañtuuq malikmiñnigaat iñuqsikkauruat irrusiqñunniñ suli atniñnautiniñ. Taapkua Mary-lu (taiguutiqaqtuaq Magdalene-mik), taamna Jesus-ñum tallimat malgunnik irrusiqñunnik anitchirvigikña,

³ Joanna-lu, uqaqtuaq Chuza-mik añañtauruamik atañum Herod-ñum iniqpanani, suli Susanna suli iñugiaktuat atlas añañ. Tamatkua ikayuuttutiginiñaiç pigikkatin Jesus-mun suli maliguaqtaiñun.

Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

⁴ Iñaatni iñugiaktuat iñuich utlautreñniqsut Jesus-mun nunaqqipayaaniñ. Iñugayaat katikmata uqautinigai uumiña atrikusautmik.

⁵ “Iñaatni iñuk nautchiityañniqsuq. Nautchirripkaqlugu nautchiaksrat iñanich katagañniqsut apqutmun tutmiñgaqatauplutiñaasii, suli tinmiurat silami nigiplugich.

⁶ Iñanich katanñiqsut uyañauruamun nunamun. Nautchiaksrat qilamik naurut, aglaan pannaqñunniqsut atakkii nuna añañitluni.

⁷ Iñanich nautchiaksrat katanñiqsut kakitlañalgich akunñatnun. Aasiiñ kakitlañnat nauqasiqlugich nautchiaksrat nagguviksraigñiñaiç.

⁸ Suli iñanich nautchiaksrat katanñiqsut nunagiksaamun. Naukamin nauñniqsut mukkaaksranik tallimakiñanuttuqhutiñ atautchimiñ.” Taamna uqausiñillaan nipitusipluni uqallañniqsuq, “Kiña siutiqaqtuaq naalañi!”

Sivuniñat Atrikusautit

⁹ Maliguaqtaiñ apiqsruñnigaat Jesus qanuutautilañanik taavruma atrikusautim.

10 Kiuniġai, “Agaayyutim sagvigaa nalunaqtuaña añaayuqautmi ilipsitñuħhiñaq, aglaali tamatkunuña ukpiqsriñitchuanun uqaqtuña atrikusautitigulħhiñaq. Taatnamik qinñigaluaqhutin ilisaqsritłaitchut, sulī naalaġnigaluaqhutin kanjqsitłaitchut. *Isaiah 6:9*

Jesus-ñum Kanjqsipkaġaa Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

11 “Uvvauna qanuutaulħa atrikusautim: nautchiaksraq uqałigigaa Agaayyutim.

12 Nautchiaksrat kataktuat apqutmun atriqagtut tamatkunija tusaaruanik tusaayugaallautamik, aglaan Tuunġaum tikitłuni aattaġigai uqałhich uummatinĩtñiñ ukpiqsritqunjtługich anniqsukkautqunjtługillu.

13 Nautchiaksratli kataktuat uyaġauruamun nunamun atriqagtut tamatkunija tusaaruanik tusaayugaallautamik akuqtuqługu quviasukhutin aglaan kanjilñitłutin. Ukpiqsriuraallakkaluaqhutin akkuniisunjaqani aasiñ uuktu-aqsiuħiq tikitman qapiqtigāniqsut.

14 Nautchiaksratli kataktuat akunġatnun kakitłāġnat atriqagtut tamatkunija tusaaruanik tusaayugaallautamik, aglaan isumatuyaalħum umialġulħumlu sulī quvianañan marruma iñuuniaalħum suqutigingiqsitaġigaa ukpiqsriħiq, aasiñ asianat piġutłaitchuq.

15 Nautchiaksratli kataktuat nunagiksaamun atriqagtut tamatkunija tusaaruanik tusaayugaallautamik akuqtupiaġataqługu. Tamatkua tupiginigaa Agaayyutim uqałħa aasiñ asirriaqaqhutin anuqsruħkun, sulī iñuusinjich atlanñuqtauplutin.

Naniq Ataani Utkusium

16 “Kia iñuum ikitnamiuñ naniq matutłaitchaa utkusinmik naagaqaa ilitłaitchaa ataatnun siñigviich. Aglaan iliraġigaa naniqaġvinmun, iñuillī isiqtuat taututlarut naniqaqman.

17 Qanutchipayaaq irikkaauraaq sagvikkaugisiruuq, sulī qanutchipayaaq matukkauraaq paqitaugisiruuq.

18 Qaunagititchi taatnamik qanuq naalaġnisilaapsitñik atakkii kisupayaaq piqaqtuaq akuqtullaagisiruuq, aglaan taavruma piqanitchuam anniagisigaa taamnaunniñ mikillapiaqtuaq pigikkani.”

Jesus-ñum Aakanalu Aniqatiunjlu

19 Jesus-ñum aakanan sulī aniqatiunjñ utlanñigaa. Aglaan tikilguiññigaa iñugiakpaitłutin.

20 Iłanata iñuich nipliutinigaa Jesus, “Aakanlu aniqatiutinlu qichaqtut kigga qinñigukhutin.”

21 Jesus-ñum nipliutiniġai iluqaisa, “Aakagigiga aniqatigigitkalu makua tusaaruat uqałhanik Agaayyutim tupigiplugulu.”

Jesus-ñum Quunniġuqtitkaa Narvaaq

22 Iłanatni uvlut Jesus maliguaqtinilu ikiniqsut umiamun, ilaa nipliqhuni, “Ki, ikaaqta igłuanun narvam.” Tarra ayaksaagñiqsut.

23 Tinjilġaqsiaġvinmikni Jesus siñiksagñiqsuq. Tavrakñatchiaq anuqħiġuutiqpauraġniġai narvami, umianat immiaqsipługuasiiñ sulī iluqatin navianniuliqhutin.

24 Maliguaqtaiñ utlakługu Jesus itiqsaġniġaat nipliqhutin, “Iirigii, Ataniiq! Kiviaqsirugut.”

Jesus makitłuni iñiqtiġniġaa anuġi qaiqpauratlu. Anñiġuiqman quunnitchiaġullapiagñiqsuq.

25 Tavra Jesus-ñum nipliutiniġai maliguaqtini, “Naami ukpiqsriħiqsi?”

Aglaan quvigusuniqsut iqsilqihutin, aasiiñ uqaqhutin inmiknun, “Qanusiu-niqpa una iñuk anuġimunniiñ qailiqpauratlu kamagivatruñ?”

Jesus Mamititchiruoq Iñugiaktuanik Irrusiqłulinmik

²⁶ Jesus maliguaqtailu tinilġaqsiaġniqsut nunañanun Gerasene-naġmiut, igłuanun narvañan Galilee-m.

²⁷ Jesus niupman umiamiñ paagñigaa iñuum nunaaqqimiñ irrusiqłuqaqtuam. Taamna iñuk atnuġailaagñiqsuq aimmitłaiqhuni, aglaan nayuutiraqniqsuq iluviġni.

²⁸ Tautukamiuñ Jesus igitluni isigaiñun nipliġñiqsuq nipitusipluni, “Jesus, igñiña Qutchiññiqsrauruaam Agaayyutim, suniaqpiña? Inġikpiñ anasiññuqsauñitłuna!”

²⁹ Nipliutiniġaa taavrumiña atakkii Jesus-ñum tiliplugu irrusiqłuk anitquplugu ilaaniñ. Aippaavak añaallaqłunigaa akulaiqługu. Tigurau-galuagāqtuq argaiłlu isigaiłlu. Qiliqsruqługich kalimñiġñik kiktugaagñigai, aasii iñuilaamuktitaqługu irrusiqłuum.

³⁰ Jesus apiqsruġniġaa, “Kisumik atiqaqpich?”

Taavruma kiuniġaa, “Uvaña atiga Iñugiaktuaq,” atakkii iñugiakhutin ir-rusiqłuich isiqsimaniqsut ilaanun.

³¹ Irrusiqłuich iniqsruaġniġaat Jesus tuyuġitqunitłutin samuña natiqsiñaitchuamun.

³² Uvvaasiiñ iñugiaplaiaqtuat kuniat qanimi niġiñiaġniqsut qimiġaami. Ir-rusiqłuich iniqsruaġniġaat Jesus aullaqtitquplutin kunianun. Jesus-ñum aullaqtinniġai tamatkunuña.

³³ Irrusiqłuich anikamiñ iñuñmiñ isiqniqsut kunianun. Iluqatiñaasiiñ ku-niat pañaliñniqsut ipnakun. Naparaġniqsut narvamun aasiiñ ipiplutin.

³⁴ Iñuich munaqsriuat kunianik tautukamitruñ taamna atuumaruwaq, qi-makhutin tusaayugaagutiginiġaat nunaaqqimi avataaniłlu.

³⁵ Iñuich utlautiniqsut tautugiaqhutin supmagaisa. Tikitñamitruñ Jesus paqinniġaat iñuk anitchivigikkaña irrusiqłuninik aquppiruaq isigaiñi Jesus-ñum, atnuġaaqahuni suli qauġrimmaagikhuni. Iñuich tamatkua iqsitchañniqsut.

³⁶ Tamatkua munaqsriuat tautuktuat taavrumiña uqautiginiġaat iñuñnun qanuq iñuum mamitikkaułha.

³⁷ Iluqatin Gerasene-naġmiut apiqsruġniġaat Jesus aullaquplugu iqsilillapiahutin. Jesus ikipluni umiamun utiaqsiñiqsuq Galilee-mun.

³⁸ Iñuum anitchivigikkañan irrusiqłuninik inġiniġaa Jesus, “Ma-ligukkaluaġikpiñ.” Aglaan Jesus-ñum aullaqtitkaa nipliutiplugu,

³⁹ “Ailutin uqaġiaġiñ Agaayyutim savauttutaanik ilipnun.” Taamna iñuk nunaaqqimikhuni uqaqsiñiqsuq qanuq Jesus-ñum savauttutaanik inmiñun.

Jairus-ñum Pania suli Aġnaq Aksinñiktuaq Jesus-ñum Atnuġaanjanik

⁴⁰ Jesus utiqami igłuanun narvam iñugayaat paġlagaat atakkii utaqqiñiġaat.

⁴¹ Iñuk atilik Jairus-mik, sivulliuqtaa Jew-ñuruat katraġviata, tikiumaniq-suq. Punniqsuq isigaiñun Jesus-ñum iniqsruqługu kiñuniġmiñuquplugu,

⁴² atakkii panitaulua, qulit malġuninik ukiuqaqtuaq, tuquaqsiñiqsuq. Jesus taamunaqami iñugiaktuat iñuich tatviksraiġniġaat avataaniñ.

⁴³ Iñuich akunġatni itmiñiqsuq aġnaq aunaqsruġuitłaiqsuaq qulit malġunni ukiuni. Akiliqsuutigaluaġniġai suurapayaani taaktinun, aglaan kia-unniñ mamitilguiñniġaa.

⁴⁴ Akunġatigun iñugayaat aġnam utlakługu tunuaniñ aksinñiġaa Jesus-ñum akuagun atnuġaanjan. Tavrakñatchiaq aunaqsruġuiqsigñiqsuq.

⁴⁵ Jesus apiqsruġniqsuq, “Kia aksikpaṇa?” Iluqatinj naluniñiqsut. Peter nipliġniqsuq, “Ataniiq! Iñuich tatviksraiġhutinj tinuraġaatin. [Naagauvva apiqsruqtutin kimun aksiksilaaqnik?]”

⁴⁶ Aglaan Jesus niqliqsuq, “Kia-imña aksikkaṇa. Iļisimaliġiga anipman sanġiġikkaġa uvamniñ.”

⁴⁷ Aġnam tautukamiuñ iļitchuġikkauļli utlautiniqsuq uulillaġmi putluni Jesus-ṇum isigaiñun. Sivuġaatni iluqaisa iñuich uqautiniġaa suvaata ak-siļhanik Jesus suli qanuq iħuaqsikkauļli tavrakṇatchiaq.

⁴⁸ Jesus uqautiniġaa, “Aġnaaq, [quviatchauġigiñ,] ukpiqsriġiġpich iħuaqsipkaġaatin. Aullaħhiñaaġuqtutin tutqiksiliutin.”

⁴⁹ Jesus uqaqtitlugu kiliktuiruaq tikiñniqsuq Jairus-mun nipliġhuni, “Paniuran tuquruq. Iļaksiatqinñiaqnagu iļisautri.”

⁵⁰ Aglaan Jesus-ṇum tusaaplugu nipliutiniġaa Jairus, “Iqsiñak; ukpiqsriħhiñagiñ. Paniuran iħuaqsigisiruq.”

⁵¹ Tikitñamiñ tupiġmun Jesus-ṇum isiqunitchai iñuich avataagun Peter, John, James suli iļiļgaam aapaṇalu aakaṇalu.

⁵² Iluqatinj iñuich qiaplutinj kiñuvġugaat iļiļgaaq. Jesus nipliutiniġai, “Qianasi. Iļiļgaaq tuqunitchuq, siñiksiñaqtuq.”

⁵³ Iluqatinj mitautiġiaqsigaat iļisimaplugu aġnauram tuquļha.

⁵⁴ Aglaan Jesus tigukamigich argai tuqħuġniġaa, “Niviaqsiaq! Makittin.”

⁵⁵ Iļiļgaaq iñuutqinñiqsuq makitluniasiiñ tavrakṇatchiaq. Jesus-tavra tilisiñiqsuq aatchuquplugu niqiksraṇanik.

⁵⁶ Anjauqaak quviġutchaṇniqsuk. Aglaan Jesus-ṇum uqaqunñiñiġik kisumun taavrumiṇa atuumaruamik.

9

Jesus Aullaqtikai Qulit Malġuich Maliġuaqtini

¹ Jesus-ṇum katipkaqamigich qulit malġuich maliġuaqtini sanġiksriñniġai anitchitļasipluġich irrusiġṭuṇnik suli mamititchitļasipluġich atniġñautinik.

² Taatnaanikami tuyuġiniġai quliaqtuaġiaqupluġich aṇaayuaqutaanik Agaayyutim suli iħuaqsiitqupluġich atniġñaqtuaniq,

³ nipliġhuni, “Aullautriñiaqasi iglaugupsi: ayaupiamik unniñ injiularim puukataṇanik unniñ niqiksrapstitniġlu unniñ maniṇmiġlu naagaqaa atnuġaatqitiksrapstitniq.

⁴ Kisupayaam akuqtuqpassi nayuutiyumausi taavrumani inaani aullaġniaħapsitñunaglaan taavrumakṇa.

⁵ Iñuich nani akuqtuṇitpassi unitchumagiksi taamna nunaaqġiq aasii ip-suktuġlugu apyuq isigapsitniñ. Taamna kilgutaugisiruq iliñitñun akuqtuñisilaanṭatnik tusaayugaaġiksuamik.”

⁶ Maliġuaqtit aullaqaminj iglauniqsut nunaaqġiurapayaatigun quliaqtuaqṇutinj tusaayugaallautamik suli mamititchiplutinj iñuṇnik nanipayaaq.

Herod-ṇum Qanuġviļha

⁷ Herod-ṇum, aṇalatauruam Galilee-mi, tusaaniġai iluqaisa Jesus-ṇum savaani. Tupananiqsuq atakkii iñuich uqaqṇutinj John Paptaaqtitchiri iñuġutqinñipluġu,

⁸ iļanich uqaqṇutinj Elijah sagviġnipluġu, iļanitsuli uqaqṇutinj sivuniksriqiri iniļġaaqnisaq iñuġutqinñipluġu.

⁹ Herod niqliqsuq, “Uvaṇa John niaquiqsitaġa, aglaan una iñuk kisuuniqpa tusaqsraġikkaġa tamatkunuuna?” Taatnamik iļitchuġisuṇniġaa Jesus kisuuti-laṇa.

Jesus Niġipkairuq 5,000 Anjutinik

¹⁰ Uqqiraqtit utiqamin uqautigaat Jesus iluqaanik savaagikkaġmiknik. Uvvaasiin aullaqatiginigai kisiitnik nunaaqqianun Bethsaida-m.

¹¹ Iñugaagruich tusaakamitruq malinigaat. Jesus-ñum paġlaplugich uqautinigaai anjaayquautaanik Agaayyutim, suli iħuaqsiplugich tamatkua ikayuġnaqtuat.

¹² Unnuksraaqhuni siqiñiq nipipman, qulit malġuk maliguaqtit utlanigaat Jesus nipliutiplugu, “Tuyuġikkich iñuich nunaaqqiuranun suli nautchiivilinun nullagñiuraġiaqulugich suli niqiksraġiaqulugich, atakkii iñuilaamiittugut.”

¹³ Jesus nipliutigai, “Naagga! Aglaan ilipsi, aatchuqsigich niqiksranitnik.” Tamatkua kiunigaat, “Uvva piqagaluagtugut tallimanik qaqqianuranik suli malġunnik iqalugauraanik. Tauqsigiauvisigut niqiksranitnik iñugaagruich?”

¹⁴ Anjutit 5,000-siyunnaq iñugiaktigirut tarani. Jesus nipliutigai maliguaqtini, “Iñuich aquvititchigik malġukipiaq qulinullaalugich.”

¹⁵ Maliguaqtit iñupayaat aquvitinnigaich.

¹⁶ Jesus tiginigaai tallimat qaqqurat suli malġuk iqalugauraak aasii aagluqhuni qilanmun quyyatigiplugich. Avguaġai qaqqut iqalugauraaglu qaitlugich maliguaqtimiñun autaaġutigitquplugich iñun.

¹⁷ Iñuich niġiñiqsut niġisuiġataqhutin. Tavra maliguaqtit immiġniġaich qulit malġuk agupmaich ilakunik.

Peter-m Uqautiginigaa Kisuutilaana Jesus-ñum

¹⁸ Ilaatinuuq Jesus agaayupman kisinjuqhuni maliguaqtaiñ utlanigaat. Jesus-ñum apiqsruġnigai, “Kisuunasugivatna iñuich?”

¹⁹ Maliguaqtaiñ kiugaat, “Ilanisa uqaġigaat John paptaaqtitchirauniplutin, ilanisasuli Elijah-ñuniplutin, atlatlu uqaqhutin sivuniksriqiri inilġaaqnisaq iñugutqinñiplugu.”

²⁰ Jesus apiqsruġnigai, “Ilipsiasiiñ? Kisuunasugivisitna?” Peter-m kiunigaa, “Ivich Christ-ñurutin, anniqsuqti akiqsruutauruaq.”

Jesus-ñum Uqautiginigaa Tuquliksranilu Anipkakkauliksranilu

²¹ Jesus-ñum iñiqtillapiaġnigai uqautigitqunjtuni kisuutilaagmiñnik kimunun-niñ.

²² Uqautipsaagñigai, “Sivulliuqtigruatlu, qaukñisa agaayuliqsitlu suli aglaliqirit nagliksaaqtitkisigaat ayaglugulu Iġniña Iñuum tuqulluguasiiñ. Aglaan pinayauakkun uvlut anipkakkauġisuruq.”

²³ Iluqaisa nipliutinigaai, “Kia iñuum maligukkumiña suksraaqtaksraġigaa pisuħi, iqsriutilugu sannigutani uvlugaġikpan aasii maligluna.

²⁴ Atakkii kia iñuum anniginiagumiun iñuħi tammaiġisigaa, aglaan kipaayaq tammaiymiuñ iñuħi piqutigiluna piññakkisuruq ilumun iñuħiġmik.

²⁵ Iñuum piññaktaagħhiñaugaluagaa suurapayaana marruma nunam aglaan tammautigisigaa iñuħi. Sakuuguraġniaħa sumun atuġumiñaitchuq!

²⁶ Iłapsi kannuġivalukkaatna ilisauttitkalu sivugaatni iñuich suksraqañitchuat Agaayyutmik. Taatnatun Iġniñan Anjutim kannuġigisipmigaaptuuq utiġumi kamanautiqaguni aapamisun piqasiġuni ipqitchuanik isaġulinik.

²⁷ Ilumun nipliutigipsi, Iñuqaqtuq ilanitnik uvani makitaruat tuqunaiñnaġmin qinġniatuanik Agaayyutim anjaayquautaanik.”

Jesus-ñum Atlanjuqtilha

²⁸ Akunniqsaanikman Jesus-ñum kayunjiutiplugich Peter-lu, John-lu suli James mayuġniqsuq qimiġaamun agaayutyahuni.

29 Agaayupkaqlugu qiññaña atlanjuḡniqsuq atnuḡaanilu qivliqisirau-raqhutinj.

30 Tavrakḡatchiaq malḡuk aḡutik uqaqatiginiḡaak Jesus. Taapkuak Moses-lu Elijah-lu

31 aasiiñ qiññañak qaummaḡiḡallanḡniqsuq. Uqaqatiginiḡaak Jesus tuqqutauliksranagun Jerusalem-mi Agaayyutim sivunniutaagun.

32 Peter-lu piqatailu siñinjalillapiḡniqsut, aglaan itiqaminḡ tautuḡniḡaat Jesus kamanahagun qichaqatigiplugu malḡuk aḡutik.

33 Aḡutik unitkaqsipmatku Jesus Peter-m nipliutiniḡaa, “Ataniiq, nakuullapiaqtuq uvaniilqput. Nappaitquguptigut nappaiñayaqtugut piḡasunik palapkaaksranik, atautchimik ilipnun, atautchimik Moses-mun sulit atautchimik Elijah-mun.” Iḡisimanḡitkaluaḡniḡaa uqaḡikkani.

34 Peter uqaqtitlugu nuviyam qulanḡiutḡniḡai; malḡuaqtai iqsitchanḡniqsut nuviya qulanḡiutipman.

35 Nipi nipliqsuq nuviyamiñ, “Tavrataamna Iḡniḡa piksraqtaḡikkaḡa; naalaḡniyumagiksi.”

36 Uqaḡuiqman Jesus kisinjuḡniqsuq. Taipkunani uvluni malḡuaqtaiñ uqaḡutiginḡiñḡaat kisumununniiñ tautukkaqtinj.

Jesus Iḡuaqsipkaiñiqsuq Nukatpiḡruḡmik Irrusiqḡulinḡmik

37 Uvlutqikman Jesus-lu piḡasutlu malḡuaqtai atqaqaminḡ qimiḡaamiñ iñuḡiaktuat iñuich paḡniḡaat Jesus.

38 Iñuk nipliḡniḡniqsuq akunḡatniñ iñugayaat, “Iḡisautrii, tautullagun iḡniḡa, tarra iḡniḡituaḡa.

39 Irrusiqḡuum aḡalatmani kapyaaqsiiñiqsuq. Ilaa qiluraḡallapiḡaḡtuq sulit innuliqiaqsiruq qaniḡmigun. Irrusiqḡuum atniaqtuiñḡaa sulit unitḡlaiḡlugu.

40 Uqapsaḡaluaḡitka malḡuaqtitin anitquplugu taamna irrusiqḡuk aglaan anipkalguiñḡiḡaat.”

41 Jesus kiusriñiqsuq, “Ukpiqtaiññiaqpat ilipsitni. Naagasulit killukuaqmisi. Qanutunaglaan nayuqtigiraksraḡivisi? Qanutunaglaan iḡḡutuqtigiraksraḡivisi?” Tavralit nipliutiniḡaa iñuk, “Uvuḡautisaqsiuḡata iḡniḡiñ!”

42 Nukatpiḡruḡum utlautihani irrusiqḡuum ulḡuqsraaqtinniḡaa nunamun qiiqsruqtitkaqsipḡlugu. Jesus-ḡum iñiqḡniḡaa irrusiqḡuk aasiiñ mamititlugu nukatpiḡruk utiqtitlugu aapananun.

43 Iluqatinḡ iñuich quviḡusuutiginiḡaat kamaḡtuḡaḡ sanḡigikkaḡa Agaayyutim.

Jesus-ḡum Uqaḡitiglitkaa Tuqqutauliksranit

Iñuich quviḡusuktitlugitsulit Jesus-ḡum savaḡikkaḡanik nipliutiniḡai malḡuaqtini,

44 “Piḡuḡniaqnagu una uqaḡuttutiginiakkaḡa ilipsitñun! Iḡniḡa Iñuum aatchuutigikkaugisiruq iñuḡnun tuqqutqulugu.”

45 Aglaan qanuutautilaḡa uqaḡitigikkaḡan iriqsimaniqsuq malḡuaqtaiñiñ. Taatnaḡlugu kanḡisilguiñḡiḡaat. Taluqsraqhutinj apiqsrulguiñḡiḡaat taavru- muuna.

Kiña Kamaḡniqsrauva?

46 Malḡuaqtit qapiḡtaiḡitraaqsiiñiqsut nalliqtinj kamaḡniqsraupmagaan.

47 Jesus-ḡum iḡisimanḡiḡa isummatilaḡat. Qiññuaḡniḡaa ilḡgaaq inillakḡuḡu saniqqamiñun

48 nipliutiḡlughich tamatkua, “Kisupayaam akuḡtuḡumiunḡ ilḡgaaq pisig- iluḡa tavra akuḡtuḡaḡaḡa; sulit kisupayaam akuḡtuḡumiña akuḡtuḡisipmigaḡa

taamna tuyuġirigikkaga. Iñuk kamanaiññiqsrauruq akunnapsitni ilaa kamanagniqsrauruq.”

Akitñaqtuqtingitchuaq Uvaptiknun Ilagillapiaġikput

⁴⁹ John nipliqsuq, “Ataniiq, tautukkikput iñuk anitchiraġaqtuaq irrusiqlunġnik atuqluġu atqin. Iñiqtiġikput atakkii uvagut ilaġinġitluġu.”

⁵⁰ “Nutqaqtinnianaiqsun,” Jesus-ġum nipliutiniġaa atlatlu maliguaqtai, “Atakkii kiñapayaq akilliliqsunġitchuaq ilipsitnik ilipsitnuktutuq.”

Ilanisa Samaria-ġmiut Akuqtuġungitchaat Jesus

⁵¹ Jesus-ġum ilitchuġikamiun utiqtuksrauħi Agaayyutmun isummigñiqsuq Jerusalem-mugukhuni.

⁵² Iglauħiġmiñi tuyuqagñiqsuq uqġiraqtinġnik sivumiñi nunaaqġianun Samaria-m itqanaiyautitqupluni tukkuksraġmiñik.

⁵³ Aglaan iñuich tarani akuqtunġiñiġaat atakkii Jerusalem-munġniaqhuni.

⁵⁴ James-ġum suli John-ġum, maliguaqtikkiñ, tautukamitku taamna nipliutiniġaa, “Ataniiq, qinñuaquvisiġuk ikniġmik qilañmiñ piyaqquityaqulugu tamatkuniġa?”

⁵⁵ Jesus-ġum kiñiaqluġich iñiqtiġniġai.

⁵⁶ Aasiñ Jesus maliguaqtailu iglauniqsut atlamun nunaaqġiuramun.

Iluqnaungitchuat Maliguaqtit

⁵⁷ Iqliqtauħiġmikni iñuum nipliutiniġaa Jesus, “Malikkisiġikpiñ napmupayaaguvich.”

⁵⁸ Jesus-ġum kiuniġaa, “Kayuqtut sisiqaqtut, suli tinmiurat silami ugluqaqhutin, aglaan Iġniġa Iñuum iniksraitġuq minguiqsiaġviksraġmiñik.”

⁵⁹ Jesus-ġum atla iñuk nipliutiniġaa, “Maliñġa.” Aglaan taavruma iñuum nipliutiniġaa, “Ataniiq, sivulliulugu ailanġa iluviġiaġluġu aapaga.”

⁶⁰ Jesus-ġum kiuniġaa, “Ki, tuqunaruat iluviġlitrun tuquruagikkaqtin. Aglaali ilvich quliaqtuaġiaġiñ anayyuqautaanik Agaayyutim nanipayaq.”

⁶¹ Atla iñuk nipliqsuq, “Ataniiq, malikkisiġikpiñ. Aglaan sivulliulugu qinġiġuiqsaaġiaġlagich ilaġikkatka.”

⁶² Jesus-ġum nipliutiniġaa, “Kiña iñuk nunniuqtuaq kiñianġatigalugu atuġumiñaitġuq sumun anayyuqautaanik Agaayyutim.”

10

Jesus Tuyuġigai Maliguaqtit

¹ Kiñuagun taavruma atanguruq piksraqtuq piñasukipiaq qulit malġunġnik iñunġnik tuyuġipluġich malġuullaaplugich. Aullaqtitkai sivumiñi nunaaqġipayaanun tikitchaġumakkaġmiñun.

² Jesus-ġum nipliutiniġai, “Katitaksraqtugaluaqtuq aglaan savaktit katitchiruksrat ikittut. Iniqsruġumausi atanganun katitchivium tuyupsaaqulugu katitchiruksranik savaqulugich nautchiivinmiñi.

³ Aullaħiñaurusi. Tuyuġiniġipsi ipnaiyaatun liilaa akunġatnun amaqqut.

⁴ Aullautriñiaqasi manikuviuramik naagaqaa puukatauramik naagaqaa sakpakkimik; igliqtauħapsitni nutqaaqtuġniaqasi kisumununniñi.

⁵ Supayaami isiġniġupsi tupiġmun nipliutiyumagi, “Tutqiun iñuiñun uumani tupiġmi illi.”

⁶ Iñuk tavrani iñuuniġniqpan piqpaksriluni tutqiutmik, taamna tutqiun ittuiñagisiruq ilaani. Aasiñ taatniinginiñnikpan taamna tutqiun utiġisiruq ilipsitñun.

7 Nayuutiyumausi taavrumani tupigmi nigilusilu imigusilu qanutchipayaamik aatchuqpasi, atakkii savakti akiliusiaksraqaqtuksrauruq. Nuktagniaqasi tupigmiñ atlamun.

8 Supayaami nunaqqimukkupsi paglakpasi nigiyumausi payugutaatnik,

9 mamititchilusi atnigñaqtuanik taavrumani nunaqqimi, uqautilugich iñuich, ‘Añaayuqautaa Agaayyutim qalliruq ilipsitñun.’

10 Aglaan nunaqqimukkupsi nani iñuich paglanitpasi nipligumausi tumitchaani,

11 ‘Apyua nunaqqipsi isigaptikniñ ipsuktuğisigikput; aglaan itqagiyumagiksi una, Añaayuqautaan Agaayyutim qallisigaasi!’

12 Uqautigipsi, atanniivium uvluani Agaayyutim ilunjugitlukkisigai Sodommiut taavrumakña nunaqqimiñ taatniittuamiñ. [Jesus uqaanikman taavrumiña, maliguaqtai aullagñiqsut.]

Ukpinitchuat Nunaqqich Iñanitiñi

13 “Nakliuñ, Chorazin-nağmii! Nakliuñ, Bethsaida-ğmii! Savaaqagaluqtaña iñugiaktuanik quviqnaqtuanik akunnapsitñi. Makua quviqnaqtuat qinikkasi savaanuniqpata Tyre-milu Sidon-milu inilğanimma, iñuich taimani isummitqianikkayaqtut miissuñnik atnuğaagutiñ suli agramun aquvillutiñ qinigtillugu taavrumuuna mumiqtiñ killuqsautmikniñ!

14 Atanniivium uvluani iglutuyunaitlukkisiruq ilipsitñi ukunakña Tyre-miñlu Sidon-miñlu.

15 Ilipsitñunlu Capernaum-mii! Kamanagñasugivisi qilañmunaglaan? Iktaugisirusi anasiñnuqsagvinmun!”

16 Jesus nipliutiniğai maliguaqtini, “Kisupayaam naalagñikpasi naalagñisipmigaaña, suli kisupayaam ayakpasi ayakkisipmigaaña, suli kisupayaam ayakpaña, ayakkisipmiga taamna tuyugirigikkağa.”

Jesus-ñum Maliguaqtai Utigñiqsut

17 Piņasukipiaq qulit malguich iñuich utiqamiñ quviasullapiagñiqsut nipliqtuñ, “Ataniq, makua irrusiqñuichunniñ tupigirağigaatigut tilikaptigin anitquplugich atuqlugu atqin!”

18 Jesus-ñum kiuniğai, “Tautukkiga tuungaq atqaqman atriplugu ikniqpalak pakmakña.

19 Naalagñillagitchi! Sanñiksritkipsi tutmatlasiplusi nimigianik putyuu-tiliñniglu akimatlasiplusilu sanñianiñ piyuaqtigikkapsi. Suli tamatkua atnigumiñaitchaasi.

20 Quviatchautiginagu irrusiqñunun tupiginiłusi aglaan quviatchautigitluksiñ atigikkasi aglausimaagñilugich pakmani.”

Jesus Quviatchakpaktuq

21 Taavrumani Ipqitchuam Irrutchim quviatchaktinnigaa Jesus suli uqaqti-
tlugu, “Aapañ, atanguruatiin qilañmi nunamilu, quyagikpiñ! Sagviğitin puqit-
chuanun sut iriqsamaruat puqiksuaniñ ilisamaruaniñlu. Aa, Aapañ, taamna
sivunniğikkan quviagigiñ.

22 Aapaa qaitchigaaña sanñipayaamik. Kia-unniñ nalugaa Iğñiguruam kisu-
upiaqtilaaña aglaan kisimi Aapauruam, suli kia-unniñ nalugaa Aapauruam
kisuutilaaña aglaan Iğñiguruam, suli tamatkua Iğñiguruam sagviutisukkani
Aaparuumik.”

23 Jesus-ñum kinjaqamigich maliguaqtini nipliutiniğai kisiñnuutiplugich, “Qu-
vianamiurusi atakkii iñuursi taututlasiplusi atuumaruanik!

24 Uqautigipsi, Iñugiaktuat sivuniksriqirit suli umialgich tau-tugummiuḡniḡaat tamanna tautukkaqsi aglaan tautulḡuitḡugu, suli tusaayummiuḡḡugu tusaakkaqsi aglaan tusaalḡuitḡugu.”

Atrikusaun Nakuuruakun Samaria-ḡmiukun

25 Iḡisautrim maligutaksranik utlakḡugu Jesus uuktuagunḡniḡaa apiqsruḡtaḡḡugu, “Iḡisautrii, sumik savaktuksrauvik akuqtuisukkuma isuitchuamik iñuukḡimik?”

26 Jesus-ḡum kiuniḡaa, “Qanuḡmi maligutaksrani aglaksimaaqpa? Qanuḡ agliqiḡplugu iḡisauttigiraḡiviun?”

27 Anḡutim kiuniḡaa, “Piḡḡpagiyumagiñ ataniḡ Agaayyutin iluḡaaniñ uummatipniñ, iluḡaaniñ iñuutchipniñ, iluḡaaniñ sayagikkapniñ, iluḡaaniñ isummatipniñ; suli piḡḡpagilugu iñuuniaqatin ilḡlugu iliptun.”

28 Jesus-ḡum kiuniḡaa, “Tarra, nalauttutin. Taatna iñuuniaḡuvich iñuugisirutin.”

29 Aglaan aglaliqirim nalaunḡanasugniaqhuni inḡmiñik apiqsruḡgitchaa Jesus, “Kiña iñuuniaqatigivigu?”

30 Jesus uḡaaḡtuagaqsirḡḡ, “Iḡaatniguuḡ iñuḡaḡniqsuḡ Jericho-muktuamik Jerusalem-miñ. Iḡlaunḡaan tiglinḡniaqtit anallaḡḡunḡniḡaat atnuḡaiḡḡugu karukḡugu unitḡluguasiiñ tuḡḡhiñaḡuḡtuḡḡ.”

31 Agaayuliqsiptuuḡ igliḡmiñiqsuḡ tamarrumuuna tumitchaakun. Tautukamiunḡ taamna iñuk apḡusaalḡhiñaḡniḡaa igluagun tumitchaam.

32 Ikayuḡtiptuuḡ agaayyuvikpaḡmi taatnatun pipmiñiqsuḡ, aasiiñ tautukamiunḡ taamna iñuk apḡusaagmiñniḡaa igluagun tumitchaam.

33 Aglaan Samaria-ḡmiu iglaupmiñiqsuḡ tamarrumuuna tumitchaakun. Tikitmiuḡ taavrumuḡa anallaḡḡuktamun, aasiiñ tautukamiunḡ ilunḡugiliutiḡplugu.

34 Utlakḡugu kuvviḡiniḡai uqsruḡutmik wine-miglu killiḡniḡni aasiiñ mamiḡtaḡḡugich. Taatnaanikami iliniḡaa taamna iñuk natmaksigviuraḡmiñun nulḡviḡmuutiḡplugu qaunagiḡsiḡḡluguasii.

35 Uvlutḡikman manniñniḡaa malḡunḡnik nullagvium iñua uḡautiḡplugu, ‘Qaunagiḡumagiñ. Tikiumatḡikkuma tamaunnaḡḡuḡa akiliḡisigiga qau-naksriḡipkun ilaanik akiqsruutiḡaḡniḡupkiñsuli.’ ”

36 Jesus-ḡum apiqsruḡniḡaa iḡisautri, “Qanuḡ isumaniqḡpich taapkunuuna piḡasutigun? Nalliat iñuuḡatauva taavrumuḡa iñunḡmun anallaḡḡukkauruamun tiglinḡniaqtitigun?”

37 Aglaliqirim kiuniḡaa, “Taamna nagliktuiruḡ ilaanik.” Jesus-ḡum niḡliu-tiniḡaa, “Taatnatun iñuuniaḡiñ.”

Jesus-ḡum Isiqattaḡvigigik Martha-lu Mary-lu

38 Jesus maliguaqtinilu iglautuiñaqhutinḡ tikiñniqsut nunaḡḡiuramun. Aḡnam tavrani atilḡum Martha-mik aiyugaaḡniḡaa kinuniḡmiñun.

39 Aasiiñ aniqatiḡaḡniqsuḡ atiqḡḡtuamik Mary-mik. Aquḡtaaqhuni isigaiñ saniḡaatnun atanḡuruam naalaḡtuḡaḡniḡaa iḡisautriḡman.

40 Aglaan Martha alapisrautiḡaḡniqsuḡ suraksraḡayaḡmiñik. Utlakḡugu Jesus uḡautiniḡaa, “Ataniḡ, suginḡitpiunḡ aniqatma kisivriḡkaḡmaḡa? Uḡautuunḡ uvunḡaḡlugu ikayuḡiaḡḡuḡa!”

41 Atanḡuruam kiugaa, “Annaa, Martha! Isumaaluktutin supayaanik.

42 Aglaan atausiq piitchuillapiḡtuḡ. Mary-m piksraḡtaḡigaa nakuuniḡḡaḡ atlat piḡumiñaisanḡat ilaaniñ.”

11

Jesus Ilisautriruq Agaayulikun

¹ Ilañatni uvlut Jesus agaayulgiññiqsuq kisiññuqhuni. Agaayunñaiqman ilañata maliguaqtaiñ nipliutigaa, “Ataniiq, ilisauttutigut qanuq agaayuliksraptiknik John ilisautripmatun maliguaqtimiñik.”

² Jesus nipliutiniñgai, “Agaayugupsi itnağusi, ‘Aapapta:

Iñupayaaq nunami kamaksriñi ilipnik ipqiqsitlugu taavrumuuna atqin.
Aullağniñi anjalatchiñhiñ iñupayaanik.

³ Aatchuqtigut uvlugağikpan niqimik inuğikkaptiknik.

⁴ Natqigutiluta killuqsautiptiknik

natqigutrisimaaqmatun savamaqñuutriruanik uvaptiknun.

Sivulliutiniaqasigut uuktuqaqsuñigmun.’ ”

⁵ Jesus nipliutigai maliguaqtini, “Iłapsisamma utlakkayağaa ilauraani tupqanun unnuami nipliutilugu, ‘Iłauraan, simmiliaksrağuktunja piñasunik qaqqianik.

⁶ Iłauraaga iglauruaq tikiumaruq tupimnun. Niqaitchunja niğipkautiksrañjanik.’

⁷ Iłauraanjan kiunayağaa tupqum iluaniñ, ‘Iłaksianañja! Talu kiluusaaniktuq. Qitunğatkalu uvanalu nallaaniktugut. Makitchunjitichunja aatchuğiağutin.’

⁸ Uqautigipsi, una makitchunjitkaluağuni aatchuğiağlugu qaqqumik ilauraagilħagun, makitchumiñiaqtuq aatchuğiağlugu inuğikkañjanik atakkii taamna iniqsruqtuiñaqhuni.

⁹ Taatnamik nipliutigipsi, Injigupsi qaisaugisiruq ilipsitñun; pakaaqağupsi paqitkisigiksi; katchaktuğupsi talu anmakkauniaqtuq ilipsitñun.

¹⁰ Atakkii kisupayaaq apiqsruqtuq akuqtuigisiruq, sulii pakaaqaqtuq paqitçhigisiruq, sulii talu anmakkaugisiruq kisupayaamun katchaktuqtuamun.

¹¹ Uvva kisupayaam aapauruam aatchuğayaqpauñ iğni ni miğiamik iniqsruqpani iqaluktuğukhuni?

¹² Naagaqaa aatchuğayaqpauñ putyuutiliñmik iniqsruqpani manniksuğukhuni?

¹³ Pigiitchaluaqhusi ilisimarağigiksi qanuq aatchuliksraxsi nakuuruanik qitunğapsitñun. Maatnaasu Aapa pakmaniittuq aatchuiñiapiaqtuq Ipqitçuamik Irrutchimik tamatkununja iniqsruqtuanun inmiñun.”

Jesus-lu Beelzebul-lu

¹⁴ Jesus anitchiñiqsuq irrusiqlunmik uqalguitchuamik. Aasiñ irrusiqluk anipman taamna iñuk uqaaqsiniñiqsuq. Iñuich quviğutçhañniqsut

¹⁵ aglaan ilañich nipliçhutin, “Beelzebul-ñum, anjalataata irrusiqluich, qaitchiñigaa sanñimik anitqataitlasiplugu.”

¹⁶ Atlat uuktuagağlugu Jesus apiqsruğniğaat savaaqaquplugu quviçnaqtuamik ilitçuqquataulugu Agaayyutmun tuyuğitilaanjanik qilañmiñ.

¹⁷ Aglaan Jesus-ñum ilisimanigai qanuq isummatiqalhat. Nipliutiniñgai, “Iñuich nunaaqçikpanmi akikñautikpata avatmun makitayumiñaitçuq akuni. Atanguviich aviksimagumiñ suksraungigñiaqtut.

¹⁸ Taatnatuntuuq tuunğaum irrusiqlunji avgumagumiñ akikñaqtuutilutin avatmun anaaquqautaa isukhiñiaqtuq. Nipliqsusi anitchirağagniplunja irrusiqlunmik atakkii Beelzebul qaitçiplunaguq sanñimik savaaqtasiplunja taatnatchimik.

¹⁹ Anitchirağaguma irrusiqłun̄nik Beelzebul-kun kisukun maliguaqtigikkasi anitchiraqmiragivat? Tarra ilin̄ich atanniqsuqtiginiagisi ilisimanaqsilugu kil-lukuapiagataqtilaaqsi.

²⁰ Aglaan anitchirağaqtuña irrusiqłun̄nik Agaayyutim irrusillauntan̄agun, taavrumuuna nalupqinaitchuq Agaayyutmun aullağniin̄aniktilaan̄a an̄aayyautaa akunnapsitñi.

²¹ “San̄jiruam iñuum paqnasimaaqmagich satkupayaani qaunaksripluni tupigmiñik, suurai tiglikkautlaitchut.

²² Aglaan san̄jiltuktuam an̄uyaklugu akiilikamiun̄ aullautirağigai satkui tun̄navigikkañi, avguqługich tiglikkani piqatmiñun.

²³ Iñuk piqataun̄itchuaq uvamni akikn̄autiruaq uvamnun, sulii iñuk katitchiqataun̄itchuaq siamitchiñhiñaqtuq.

Irrusiqłuk Utiqtuq

²⁴ “Irrusiqłuk anikami iñun̄miñ iglauraqtuq paliumaruakun nunakun pakakhuni minḡuiqsiallagviksrağmiñik. Paqin̄itñamiun̄ niqliqsuq, ‘Utiğniaqtuñ a tupigmun unisagikkamnun.’

²⁵ Utiqami paqinniḡaa ini salumaplugu sulii iluaqsasimapluni.

²⁶ Aasiñ anipluni aggiutigai tallimat malguich irrusiqłuch pigiitluktuat in̄miñiñ. Isiqhutin̄ iñuuniaḡniqsut tavrani. Taamnaasiñ iñuk pigiitluktuat siuvaniğniñ.”

Quvianapiagataqtuaq

²⁷ Jesus uqaqtitlugu ağnam iñugayaaniñ nipliutiniğaa, “Qanutun quvianaqtigiva ağnaq igñiruaq ilipnik sulii miluktitulutin!”

²⁸ Jesus-ñum kiuniğaa, “Aa, aglaan qanutun quvianatluktigivat tamatkua tusaaruat uqałhanik Agaayyutim aasiñ tupigiplugu!”

Qasilirut Quviqnaqtuamik Savaaqaquplugu

²⁹ Iñuich iñugiaksaisiñaaqsipmata Jesus uqaaqsiñiqsuq, “Iñuich uvlupak pigiitchuan̄uruat qin̄iğuktut quviqnaqtuamik savaamik ilitchuqqutaaulugu kisuutilaamnik, aglaan qin̄iğumiñaitchut taatnatchimik. Qin̄iñhiñaḡisigaat quviqnaqtuaq savaaq atuupmatun sivuniksriqirimun Jonah-mun.

³⁰ Igñiña Iñuum ilitchuqqutauniaqtuq iñun̄nun marrumani uvlumi, atriplugu sivuniksriqiri Jonah ilitchuqqutauruaq iñuiñun Nineveh-m.

³¹ Atanniivium uvluañi atanguruam ağnam aggiqsuam un̄allamiñ maanaasu patchisigigisigai iñuich iñuuruat uvlupak atakkii taimmani iglauniqsuq un̄asiksuamiñ naalağnityaqhuni Solomon ilisautripman puqutmigun. Atan̄ji, iñuk maaniittuq kamanatluktuaq Solomon-miñ.

³² Atanniivium uvluañi iñun̄isa Nineveh-m patchisigigisipmigai iñuuruat pakmapak, atakkii taimani isummitqin̄iğniqsut mumikhutin̄ killuqsautmikniñ tusaakamitruñ Jonah-m quliaqtuaqałha. Atan̄ji, iñuk maaniittuq kamanatluktuaq Jonah-miñ!

Qaumman Timimun

³³ “Kia-unniñ ikitnamiun̄ naniq iritlaitchaa naagaqaa ilitlaitchaa ataanun utkusium aglaan ilirağigaa naniqagvin̄mun. Iñuilli qin̄iğumagaat qauma isigum̄in̄.

³⁴ Iriñi nannisun̄ ittut timipsitñun. Irrakkiñ qin̄itlakpaknik qaunagilguniaqtutin aullapayaaguvich. Aglaan irrakkiñ pigiitpaknik saptaaqsiñiaqtutin.

³⁵ Qaunagititchi qaumaruaq ilupsitñi taaqtuan̄itchumuq.

³⁶ Iluqani timin qaummaagikpan, ilaña taaqtuamiisun̄aqani, qaummaagikkisiruq iluqaani, atrilugu naniq qaummatripmatun ilipnik qaumamiñik.”

Jesus-ñum Upyaktuğai Ukpınñuaqtit

³⁷ Jesus uqañaiqman, Pharisee-ñuruam aiyugaağniğaa niğiyaqtuaquplugu. Maliklugu nayummagatağniqsuq tamañña niğiaqsipluniasiiñ.

³⁸ Pharisee-ñuruuq atlasuktuq ilitchuğikamiuñ Jesus-ñum igğunjsilaañat arğanıñ niğigaluaqani.

³⁹ Atanğuruam nipliutiniğaa, “Aatai Pharisee-ñuruasii, salumapkairusi qaahhiñañitñik qallutipsi suli puggutapsi, aglaan ilupsitñi immaukkaqtusi ivayaqtuligmik suli pigüliqigimik.

⁴⁰ Ukunani ilisağunğitchalukkut. Agaayyutim iñiqtağigik iluqaanik qaanalu ilualu. Taatnatuntuuq iñiqtağigik iñuum timaalu isumaalu.

⁴¹ Aatchuutigisiuñ immañat qallutipsilu puggutapsilu nagliñnaqtuanun. Taatnağupsi suapayaaq salumagisuruq sivuğaañi Agaayyutim.

⁴² Nakliuñ Pharisee-ñuruasii! Qulikuraqtusi Agaayyutmun avuugutinik naurianik. Naagatai iñuñnik añalatchitlaitchusi nalaullugu suli piqpakstriñgitlusi Agaayyutmik. Atuumaraksraqtarra suli qulikuruksraupmiusi.

⁴³ Nakliuñ, Pharisee-ñuruasii! Qiñiqusaagaqtusi aquppiutağiksaanun aquvitlusi katrağvıññi suli paglatqusuursi kamagilusi tauqsigñiagvıññi.

⁴⁴ Nakliuñ, [ukpınñuaqtisii]! Atriqaqtusi nalunaitñutchiğniğilaanik iluvignik iñuich pisugvigikkanitñik qaanatigun naluplugich.”

⁴⁵ İlanata ilisautrit maligutaksranik nipliutiniğaa, “İlisautrii, taavrumiña niqliqavich upyaktuğıptiguttuuq.”

⁴⁶ Jesus-ñum kiuniğai, “Nakliuñ, ilisautrisii maligutaksranik. İñuich natmiğagigisi kivipqaqtağnaqtuanik aglaan ilipsi isatlaitchisi argagikkasi ikayuuutigisuglugich natmañnun.

⁴⁷ Nakliuñ! İñiqsiraqtusi iluvigiksaanik sivuniksriqirinun, taipkunuñaami sivuniksriqiripayaanun sivulliağikkapsi tuqqutağikkanitñun.

⁴⁸ Taatnaqapsi añiqataupmiusi, aasiisuli iluagigiksi tamanna savaagikkanat sivulliağikkapsi. Taipkua tuqqutchiñiqsut sivuniksriqirinik, naagasuli nappairusi iluviniğitñik.

⁴⁹ Piquitigiplugu Agaayyun nipliğniqsuq puqiligmigun, ‘Tuyuqağisiruña sivuniksriqirinik uqqiraqtinıglu iñugikkamnun. Tamatkua tuqqutkisilgitchaich ilañich suli piyuaglugich atlat.’

⁵⁰ Taatnaqhutin Agaayyutim anasiññuqsagisigai iñugikkanı pakmapak iñuaqtulhatigun iluqañitñik sivuniksriqirinik aullağniñhaneñaglaan nunam,

⁵¹ aullağniiplutin tuqqutaulhanıñ Abel-ñum tuqqutaulhanun Zechariahm, tuqqutauruam akunğakni tunillağvium suli ipqitchuam inim. Aa, nipliutigipsi, iñuich iñuuruat pakmapak anasiññuqsakkaugisirut iluqaagun tamarrumuuna.

⁵² Nakliuñ, ilisautrisii maligutaksranik! Kanıqsitlaitkiksi Agaayyutim uqałha uqqiraqtaalu suli ilisauttutiginitlugich. Atriqaqtusi iñuñmik añmautiqaqtuaq Agaayyutim añaayuaqtuanun aglaan añmañitlugu. İsinitchusi sulipsuuq piñailutchiqsugmiplugich tamatkua isiğniuraqtuat.”

⁵³ Jesus aullaagsipman tavrakña aglaliqirit suli Pharisee-ñuruat naipiqtu-aqsiñiğaat apiqsruqtaqlugu supayaatigun,

⁵⁴ pisagisuklugu uqaqpan nalaunğılluni.

12

Jesus-ñum Kiliktuutigigai Ukpınñuaqtuiğiq

¹ İñugaağruich kativiiñaqhutin tatruutivaitlutin tutiliqatautiniqsut. Jesus-ñum nipliutiğaağniğai maliguaqtini, “Qaunagititchi qaqqiam puvlaksrautaatniñ Pharisee-ñuruat, ami ukpınñuağutaatniñ.

² Qanutchipayaaq matukkaauruaq matuigisiruq, suli iluqani iriqsimaruq ilitchugipkakkauqisiruq.

³ Taatnamik qanutchipayaamik nipliaguvich taaqtuami tusagnaigisiruq qaumaruami, suli qanutchipayaamik isivrukkuvich inaurami nipitusiluni uqautaugisiruq nunaaqqiñi.

Sivuuḡaginasigik Iñuich

⁴ “Uqautigipsi, ilauramaañ, iqsiginagich tamatkua tuqqutchiragaqtuat timimik aasiñ taavruma aquagun savaaqalguilutin pigiitluktuumik.

⁵ Urriqsuutiniaḡipsi taluḡiraksramik, Sivuuḡagisiuñ Agaayyun tuqupkainanikami añalatchiḡaqtuaq anasiñjuqsagvinmuktitchitlapluni. Ukpigisitña, ilaa taluḡiraksraḡigiksi.

⁶ Tallimat tinmiurat tunitlaiññiqpat malḡuñnun maniuraañnun? Naagasuli Agaayyutim atausiqunniiñ tinmiuraq piiguumañitchaa.

⁷ Taatnatuntuuq ilipsitñi, nuyaḡikkasiunniiñ niaqupsitñi kisisimaaqtut. Taatnamik iqsitñasi, akisutluktusi iñugiaktuaniñ tinmiuraniñ.

Uqaḡilhalu Piilaḡilhalu Christ-mik

⁸ “Nipliutigipsi, Kiña nalupqinaiguni uqaqpan sivuḡaatni iñuich piginiḡuni uvamnun, Iḡñinñan Iñuum nalupqinaigluḡu uqaḡigisipmigaa sivuḡaatni isaḡuligikkañiñ Agaayyutim.

⁹ Aglaan kia ayakpaña sivuḡaatni iñuich Iḡñinñan Iñuum ayakkisipmigaa sivuḡaatni isaḡuligikkañiñ Agaayyutim.

¹⁰ Agaayyutim natqigutiyumaḡaa iñuk uqaḡniḡluktuaqtuaq Iḡñinñan Iñuum. Aglaan Agaayyutim natqigutiyumiñaitchaa iñuk uqaḡniḡluutiqaqtuaq Iḡqitchuumik Irrutchimik.

¹¹ Iñuich uqaqsittaḡvinmuutikpasi sivuḡaatnun atangich suli añalati, isumaaluñniaqasi qanuq naagaqaa sumik uqaḡniaqtilaapsitñik.

¹² Atakkii tavraḡuqpan Iḡqitchuum Irrutchim ilisautrigisigaasi uqaksrap-sitñik.”

Atrikusaun Umialguruakun Kinnauruakun

¹³ Iñuk iñugaḡruñniñ nipliḡniḡisusq Jesus-mun, “Iḡisautrii, uqauttuun aniqatiga aviqulugich paisannaktaaksravuk aapamnuk unisaḡikkañi.”

¹⁴ Jesus-ñum kiuniḡaa, “Añuun, atanniqsuḡtauyumiñaitchuña avḡuitlasilunña suuraksrap-sitñik ilipnunlu aniqatipnunlu!”

¹⁵ Nipliḡniḡisusq iluqañitñun, “Munaḡititchi siḡñaktualigmiñ! Atakkii suuraḡaiksivaluḡumi iñuk piññautigiyumiñaitchaa iñuuligimik.”

¹⁶ Tavrali Jesus-ñum uqautinigai atrikusautmik, “Iḡaatniguuq iñuqaḡniḡisusq umialguruamik. Nunaña nauqpauraqhuni kopraksranik.

¹⁷ Isumaaqsiñisusq, ‘Iniksraḡutigitka iluqaisa nauriatka. Qanuḡisivik?

¹⁸ Itnaḡisiruñaliqaa, uqaḡniḡisusq inmiñun, ‘siḡumitkisigitka tugvaḡvitka aasiñ nappailunña añitluktuanik. Tavrunña tugvaḡisigitka nauriaḡikkatka suli atlat suuratka.

¹⁹ Taatnaanikkuma nipliḡisiruñ uvamnun, Iñuuk, anaktaitchutin. Piññaktutin suurapayaanik inuḡikkaqnik iñugiaktuani ukiuni atugaksranik. Ki aasiñ iñuuniḡiñ qaḡalutin niḡilutin imiḡutinlu. Quviasugiñ!

²⁰ Aglaan Agaayyutim nipliutinigaa, ‘Kinnauniqsutin! Marrumani unuami tuḡgisirutin. Kia pigigisivagich suurannaktapayaatin tugvakkatin ilipnun?’ ”

²¹ Jesus niplipsaḡniḡisusq, “Taatna ittuq tugvairuani umialgutiksranik inmiknuñhiñaq aasriñ suksraitlutin Agaayyutitñaqtauruamik.”

Isumaaluutitigun

²² Jesus-ηum nipliutitqinñigai maliguaqtini, “Uqautigipsi isumaaluqunijlusi iñuuhigmik, sumik niginñiaqtilaaksrapsitñik naagaunniñ sumik atnugaagniaqtilaapsitñik.

²³ Iñuuhig pitluktuanηuniquisug niqimiñ, suli timi pitluktuanηuruq atnugaaniñ.

²⁴ Tautullaksigichata tulukkat, Nautchiitlaitchut naagaqaa katitchitlaitchut, suli siglūaqanijchut tugvaḡviksramiknik. Naagatai Agaayyutim nigipkaḡagigai! Akisutluktusi tamatkunakḡa tinmiḡunñi!

²⁵ Iḡapsi iñuuhig taklilaalguitchaa isumaaluutigilugu.

²⁶ Aḡalataḡilguiññigupsion sua-samna mikiruaq, suvaata isumaaluu-tiqaqpsi atlanik sunik?

²⁷ Tautullaksigich nauriat atnugaarritlaitchuat inmiknik. Aglaan uqautigipsi, Atanḡum Solomon atnugaallautat pigigaluaqḡugich atrinijchait tamatkua piññaqnaqtuat nauriat.

²⁸ Agaayyutim atnugaaqtalakpagich nauriat—ivgich illakhutin uvlupak aasiñ ikipkaḡugich uvlaakun—atnugaatlukkumiñaiññiqpasi? Aatai, ukpiḡs-riḡikiññiaqpat!

²⁹ Isumaalukasi nigihiksrapitñik imiliksrapsitñiglu.

³⁰ Atakkii ukpinaitchuat marrumani nunami isumaaluu-tiqagaqtut tamatku-niḡa. Aapagikkapsi ilisimagaa inugikkaqsi.

³¹ Taatnaḡhusi pakaaqqaḡilugu Agaayyun aḡalatchiruaq nalaunḡaruaḡupluni umialiktun. Taatnaḡupsi qaitchigisigipsi inugikkapayaapsitñik.

Umialgutit Qilaḡmi

³² “Iqsiñasi iñugiakitchuasii, atakkii aapagikkapsi qilaḡmiittuam aatchuḡukkaasi ilaan pigikkananiḡ qaunagilusriḡu.

³³ Tunisigik sulliñaurasi qailluguasiiñ akuqtuaq nagliḡnaqtuanun. Taat-naḡupsi inniaqtuq maniqagviquaqmatun piungigumiñaitchuamik. Tugvaqsiun umialgutiksraḡsi pakmuḡa piyaqquḡumiñaitchuamun, atakkii tigliḡniaqtim tiglikkumiñaitchait suli qupilḡut piyaqquḡumiñaitḡugich.

³⁴ Nani umialgutitin itpata tavrani uummatin itkisipmiuq.

Itqanaisimaqtuat Savaktit

³⁵ “Itqanaiyaḡumausi savautriḡipsitñun suli nannisi ikumalugich,

³⁶ atrilugich savaktit utaqḡiruut aḡaayuqaḡmiknik utiqsaḡumaruamik katchuutiruut nigiqpagviatniñ. Tikilluni katchaktuqpan aḡmautinayaḡaat utaqḡipkasunatnagu.

³⁷ Qanutun quviasuktigivat savaktit aḡaayuqaḡmin paqitpatin itqumalutin suli itqanaillutin utiqpan. Naalaḡnisitichi, Aḡaayuqaq saalisagisiruq aquviti-lugich aasiñ payuglugich.

³⁸ Qanutun quvianaqtigivat Ataniḡmin paqitpatin piñhiñaḡuḡutin ag-giqsigniqpan unnuam qitqani unniñ aquagun.

³⁹ Nalupqiginijchiksi taamna, tupqum iñuan ilisimagumiun tigliḡniaqtim tiki-umaliksrana isiqtinayaitchaa tupigikkaḡmiñun.

⁴⁰ Ilipsipsuuq, taatnatun piñhiñaanuyumausi, atakkii Iḡñiḡa Iñuum ag-gigisiruq sassaḡniḡmi nigiuḡinḡisapsigun.”

Tuniqsimaruqaq naagaqaa Tuniqsimaitchuaq Savakti

⁴¹ Peter nipliḡniḡisug, “Ataniḡ, uqautrivich taavrumiḡa atrikusautmik uvaptiknun naagaqaa iñupayaanun?”

⁴² Atanḡuruam kiuniḡaa, “Uqallaglaḡa tuniqsimapluni suli puqikhuni savaktimik. Taamnauruq aḡaayuqaḡjata iglauḡiḡmiñi qaukḡiutikkaḡa atlat, savaktit niḡiksritquplugich piñaqsikpan.

⁴³ Quvianamiuruq taamna savakti añaayuqanjan paqitpani savaguni utiqpan.

⁴⁴ Ilumun uqautigipsi, Atangum taamna savakti munaqsriiutiniagaa iluqaitñun suuragmiñun.

⁴⁵ Aglaan taamna savakti qaukliliutikkaña isummigñigumi, ‘Añaayuqaga muluruq,’ tavrakñaaglaan ipigaqtuaqsilugich atlat savaktit añutit aǵnatlu, suli nigiaqsiluni imiliguniñu,

⁴⁶ tavrauvaali añaayuqanjan utigisiruq nigiuǵinisiillugu kilikkaluaqñagulu. Uuma atangum piigisigaa savagvianiñ piqasiutipkaglugu tuniqsimaitchuanun.

⁴⁷ Taamna savakti qaukliliutikkaña ilisimagaluaqtuq añaayuqagmi pisulhanik. Aglaan tupiksriñitluni anasiññuqsausiaqallapiagñiaqtuq.

⁴⁸ Aglaan savakti naluruq atanigmi pisulhanik nalaunnaiñiqiruaglu anasiññuqsakkaugisiruq atqunaungilaamik. Iñuk aatchuusiaqatuaq atqunaq iñuich nigiuǵvigigisigaat atqunaq. Aasiñ iñuk aatchuusiaqatluktuq iñuich nigiuǵvigitlukkisigaat.

Jesus Aggiutriruq Aviktuiǵmik

⁴⁹ “Aggiqsunja nunamun isummitqigiaqñugich iñuich. Aggihiga ittuq ikniqsuǵmatun nunamun, aa, uvvatuq iknaktinñaniksimali.

⁵⁰ Akuqtuigisirunja paptaaǵutiksramik; qanutun ihuilliuqtigivik atuumanialhanunaglaan!

⁵¹ Isumavisi aggiutriñiplunja tutqiuǵtmik nunamun? Qañaa, aggiutrirunja aviktuiǵmik.

⁵² Pakmaniñaglaan añaayuqaaǵiich tallimauyumiñ avikkisirut, piñasut akillililugich malǵuk suli malǵuk akillililugich piñasut.

⁵³ Aapa akilliliutiniaqtuq igñigmiñun suli igñiq aapamiñun; aaka akilliliutiniaqtuq paninmiñun suli panik aakamiñun; aakaruaam akilliligisigaa ukuani suli ukuanjuruq aakaruaani.”

Kañiqsimalugu Atuumaruksraq

⁵⁴ Jesus-ñum nipliutilgiññigai iñuich, “Tautukapsiun nuviya kanaknamiñ nipliǵaqtusi sialuguǵniagñiplugu, aasii sialuguǵaqtuq.

⁵⁵ Ikpigikapsiun anuǵi unallamiñ nipliǵaqtusi uunaqsiñiaǵniplugu, aasii uunagugaqtuq.

⁵⁶ Ukpinñuqaqtusii! Ilisimagaluaqtusi silaksramik qinñañagun nunam qilaumlu. Suvaatami naluvisiun qanuutaulha atuumaruam pakmapak?

Atisiqatigiun Akilliliqsuqtin

⁵⁷ “Suvaata isivǵiutlaitpisi ilipsitñik sum nalaunnatilaanjanik piraksrapsi?

⁵⁸ Kia iñuum pasikpatin maligutaksratigun aasii uqaqsittaagvinmuutilutin, pisuqtilaapni inillaksagumagiñ agvisigikkan tikitkaluaqñagu uqaqsittaagvik. Taatnanjitchuvich tikiutigisigaatin atanniqsuqtimun, aasiñ atanniqsuqtin qaitkisigaatin aikliqsuqtinun, aasii aikliqsuqtit iligisigaatin isiqtauvinmun.

⁵⁹ Uqautigikpiñ, aniyumiñaitchutin isiqtauvinmiñ akililaluaǵnagich akiliasrapayaatin.”

13

Mumigusi Killuqsautipsitñiñ Naagaqaa Piyaqquǵusi

¹ Jesus uqaqtitlugu ilañich iñuich Jesus-munñiqsut uqautiplugu Galileegmionik Pilate-ñum tuqqutaninik tunillaqtuqtitlugich Agaayyutmun; aunillu añich niǵrutitlu avugiiksitlugich.

² Jesus-ḡum kiuniḡai, “Isummatigivisigich taapkua Galilee-ḡmiut killiqiraut-luḡnipluḡich atlaniḡ Galilee-ḡmiuniḡ tuqqutaupmata taatna?”

³ Qaḡaa, uqautigipsi, isummitqinḡitchupsi mumigusi killuutipsitḡiḡ iluqasi tuqugisirusi taapkunatitun.

⁴ Itqallaksigik taapkua akimiaq piḡasut iḡuich Siloam-mi tuqqutauruat nasirvium kattaqipmagich? Isummatigivisigich killiqirautluḡnipluḡich iluqaitḡiḡ iḡuḡniḡ Jerusalem-miḡ?

⁵ Naagga, uqautigipsi, isummitqinḡitchupsi mumigusi killuutipsitḡiḡ iluqasi tuqugisirusi taapkunatitun.”

Atrikusaun Asirritlaiḡaakun Napaaqtukun

⁶ Jesus-ḡum uqautiniḡai uumiḡa atrikusautmik, “Iḡaatniguuq iḡuk asir-risuuruamik napaaqtuqagḡniqsuq nautchiiviniḡmiḡ. Asiaqaqmagaaqamiuḡ paqitchiniḡniḡqsuq.

⁷ Aasiḡniḡ nipliutiniḡaa nautchirriqirini, ‘Uvva, piḡasuni ukiuni asiaqaqmagaaqapku taamna napaaqtuq paqitchiniḡtchuḡa. Kippuḡ! Atuqsiḡaḡaa manna nuna.’

⁸ Aglaan nautchirriqirim kiuniḡaa, ‘Anuun, taatniillagḡi atautchimi ukiumi. Nivaḡniaqtuḡa avataagun sulḡi illiḡilugu naggiuksautmik.

⁹ Aasiḡniḡ asirriḡiḡpan ukiutqikpan nakuuniaqtuq aglaan piḡitpan kip-iniaḡiga.’”

Jesus Mamititchiruq Aḡnamik Jew-ḡuruat Minguiqsiagḡviata uvluaḡni

¹⁰ Iḡaḡatni Jew-ḡuruat minguiqsiagḡviata Jesus ilisautriḡniḡqsuq katragḡviniḡmi.

¹¹ Tavrani itmiḡniḡqsuq aḡnaq irrusiḡluḡaqtuḡaḡ naḡititchiruamik ilaanik akimiaq piḡasut ukiuni. Taatnaḡhuni imupluni isivilḡuilḡiḡniḡqsuq.

¹² Jesus-ḡum tautukamiuḡ tuḡluḡniḡaa iḡmiḡniḡuḡplugu, “Aḡnaaq, atniḡniḡautaiqsutin.”

¹³ Iḡigai argaḡni ilaanun. Aḡnam isivitiḡami kamaksruaqsigaa Agaayyun.

¹⁴ Anḡalataan katragḡvium iḡuaginiḡniḡaa Jesus-ḡum iḡuaqsiḡha minguiqsiagḡvium uvluaḡni. Tarra uqautiniḡai iḡuich, “Itchaksrat uvlut ittut savagviksravut. Agḡigagutitchi taapkunani uvluni iḡuaqsiraulyaqtuḡlusi minguiqsiagḡvium uvluniḡlaḡani.”

¹⁵ Atanḡuruam Jesus kiuniḡaa, “Ukpiḡniḡuaqtisiḡ! Iḡuqapsi pituiḡayaḡaa qunḡiḡniḡ unniḡniḡ natmaktini inaaniḡniḡ imiḡiaqtuḡtilluguasii minguiqsiagḡvium uvluaḡni.

¹⁶ Una aḡnaq kiḡuviagḡigaa Abraham-ḡum naagaunniḡniḡ tuunḡaum pituksimaplugu akimiaq piḡasuni ukiuni. Pituitḡlaiḡniḡiqpigu marrumani minguiqsiagḡvium uvluaḡni?”

¹⁷ Taavruma kiggutaan kanḡutchaktinniḡai akilliḡsuḡtiniḡ, atlat iḡuich quvi-atkampiḡkaḡluḡich iluqaagun quviḡnaqtautiguḡ savaḡniḡgun.

Atrikusaun Mikiniqsrakun Nautchiaksrakun

¹⁸ Jesus apiḡsrugḡniḡqsuq, “Sumik atriqaqpa aḡaayyuqautaa Agaayyutim? Sumik atriliḡniḡiaqpigu?”

¹⁹ Ittuḡ mustard-ḡum nautchiaksrauraḡatun aḡutim nautchiikkaḡatun nunautmiḡniḡ. Nautchiaḡ naukama napaaqtuḡpaḡuḡtuḡ aasiḡniḡ tiḡmiurat siḡami ugluliuḡhutiniḡ akiḡuiḡun.”

Atrikusaun Puvlaksautikun

²⁰ Jesus apiḡsrutqiniḡniḡqsuq, “Sumik atriliḡniḡiaqpigu aḡaayyuqautaa Agaayyutim?”

²¹ Itnatun ittuḡ puvlaksautitun aḡnam akarrutiksrauraḡatun mukkaaksramun, iluḡani puvlaḡniḡaḡhanunaglaan qaḡqiaksram.”

Amisuuraaq Talu

²² Jesus igligniqsuq nunaaqqisigun suli nunaaqqiuratigun, ilisautripluni iñunnik iglaukigmiñi Jerusalem-mun.

²³ Ilañata apiqsruǵniǵaa, “Ataniiq, ikituuralhiñat anniqsuǵniaqpat?” Jesus kiuniǵai,

²⁴ “Pisuqtilaapsitñi isiǵniǵitchi amitchuakun talukun, atakkii iñugiaktuat iñuich isiǵniǵisigaluaqtut aglaan pilguyumiñaitchut.

²⁵ Iñuan tupqum umikkisigaa talu. Qichagupsi silataani katchaktuǵisirusi talumi suli nipliǵusi, ‘Añuun, añmautillaktigut!’ Kiugisigaasi, ‘Nalugiga nakitña agǵiqsilaaqsi!’

²⁶ Tavrali kiugisigiksi, ‘Niǵirugut imiqatigiplutinlu ilisautrikavich nunaaqqiptikni.’

²⁷ Aglaan niplitqikkisuruq, ‘Nalugiga nakitña agǵiqsilaaqsi. Piǵitchi uvañniñ, iluqasi pigiiliqirauruasii.’

²⁸ Qanutun qiatigisirusi tiriqulatchilugich kigutisi tautukkupsigik Abraham, Isaac, suli Jacob, suli iluqaisa sivuniksriqirit añaayuqautaani Agaayyutim igitaukpaǵusi!

²⁹ Iñuich agǵigisirut kivaknamiñ kanaknamiñlu suli nigigmiñlu uñallamiñlu aasiñ aqvullutin niǵiqpagvinmun añaayuqautaani Agaayyutim.

³⁰ Isummatigillaksiun una, ilasi suvasaǵinjasasi pakma kamaqsikkaugisirut suli kamañqhutin isumaruat pakma suvasaunǵigisirut.”

Jesus-ñum Piqaksriñha Jerusalem-miunik

³¹ Ilañisa Pharisee-ñuruat utlakkaat Jesus nipliutiplugu, “Aullaqtuksraurutin maakña, atakkii Herod-ñum tuqqutçhukkaatin.”

³² Jesus kiuniǵai, “Uqautityaqsiun taamanna Herod kayuqtumik atriqaq-tuaq, ‘Anitqataǵitka irrusiqluich suli ihuaqsiraǵaipluñ atniǵñaqtuanik uvlupak uvlaakunlu, suli piñayuakun uvluk naatchigisiruñ savaamnik.’

³³ Iqliqtuksraupiaqtuñ tumipkun uvlupak, uvlaakunlu, suli uvlutqikpan, atakkii sivuniksriqiri tuqqutautlaitçuq Jerusalem-ñum avataani.

³⁴ Annaatuk, Jerusalem-miut! Tuqqutaǵigitin sivuniksriqirit, uyaǵanik milluuqluǵillu uqqiraqtit Agaayyutim tuyuǵikkañi ilipsitñun! Qapsiñiaglaan katitçhukkaluaǵaǵigipsi atrilugu aqargiqpak piyaqquqtailitniktuaq paiyaǵmiñik ataani isaqqunmi, aglaan pitchiǵiitçhusi!

³⁵ Taatnamik tupiqsi suksraakkaullapiǵniaqtuq suunillaǵuǵlugu. Qiñitqikkumiñaitçhipsitña nipliǵviksrapstñunaglaan, Uvvatuq Agaayyutim piñutiǵaǵliun taamna tikitçhuaq atqagun atangum.”

14

Jesus-ñum Mamititçhiñha Atniǵñaqtuamik

¹ Minguiqsiaǵvium uvluani Jesus niǵiyaqtuaǵniqsuq kiñunǵanun sivulliuq-taata Pharisee-ñuruat. Iñuich naipiqtulgiññiǵaat.

² Iñuk Jesus-munniqsuq puvinniqsuaq iluqaani timimiñi.

³ Jesus-ñum apiqsruǵniǵai ilisautrit maliǵutaksranik Pharisee-ñuruatlu, “Maliǵutaksrakuǵnaqpa mamititçhiruni minguiqsiaǵvium uvluani?”

⁴ Aglaan nipliñiñniqsut. Jesus-ñum aksiklugu iñuk ihuaqsipkaǵniǵaa aasiñ aullaqtitlugu.

⁵ Tavra nipliutinǵai, “Iǵniqagupsi kataguniasiiñ nivviamun minguisialhum uvluani nuqinnayaqpsiuñ tavrakña qilamik? Taatnatun piñayaitpisi pamiqsaaqagupsi? [Taatnamik nalaunjaruq mamititçhikama minguiqsiaǵvium uvluani.]”

⁶ Aglaan kiggutiksraiññaat.

Atchiksuaiglu Tukkuḡiññaiglu

⁷ Jesus-ḡum ilitchuḡiniḡai ilañich aiyugaakkauruat piksrathat aquppiutaḡiññaqsranik. Uqautiniḡaiḡi atrikusautmik.

⁸ “Kia aiyugaaqpatin kasuutiruam niḡiqpagvianun aquvinniaqnak aquppiutaḡiññaqsramun. Kiña tavrani kamanatluktuaq ilipniñ aiyugaakkauviaqtuq.

⁹ Aiyugaaqtivich aiyugaaqḡiqsuam iliptiknik utlakkayaḡaatin nipliḡuni, ‘Ki, una iñuk aquvilli uvuḡa.’ Kanḡusuliḡayaqtutin aquvitiḡpatin atchitḡluktuumun.

¹⁰ Uvvaasiiñ, aiyugaakkauyuvich aquvillutinaasiiñ atchitḡluktuumun, ilvilli aiyugaaqtivich utlakkayaḡaatin nipliutilutin, ‘Iḡauramaaḡ, uvuḡaḡiñ aquppiutaḡitḡluktuumun.’ Taavrumuuna kamagigisigaatin sivuḡaatni iluḡatiḡ aiyugaakkauruat.

¹¹ Atakkii kisupayaaq iḡmiñik kamaḡaqsiruaq atchiksikkaugisiruq, suli kisupayaaq atchiksiruaq iḡmiñik kamaḡaqsikkaauluni.”

¹² Tavrakḡa Jesus-ḡum nipliutiniḡaa aiyugaaqḡiqsuaq, “Qitiqutaqtitchiññaḡuvich unniñ nullautchiqsitchiññaḡuvich, aiyugaaḡniaḡnagich ilauraatin aniaqatiutinlu naagaunniñ ilatin umialguruat silalliutinlu, atakkii aiyugaaḡisipmigaatin. Taavrumuuna akiliusiaḡaḡisirutin.

¹³ Niḡiqpaktitchiññaḡuvich aiyugaaḡumagisi nagliḡnaqtuat aulatḡaitchuatu suli pisutḡaitchuatu qiniḡḡaitchuatu.

¹⁴ Aasiiñ quviatchaktitauniaqtutin atakkii ilaisa akiliutiksraitchaatin. Agaayyutim akiliḡisigaatin taivrumani uvlumi aḡitqikpata tuquḡiḡmiñ tamatkua savaaḡaqtuat Agaayyutim pisulhanik.”

Atrikusaun Niḡiqpagvikun

¹⁵ Iḡaḡat iñuich aquppiqatauruaq niḡḡiviniḡmi tusaakami taavrumiḡa nipliutiniḡaa Jesus, “Quvianamiurut tamatkua niḡiqatauniaqtuat aḡaayuḡautaani Agaayyutim.”

¹⁶ Jesus-ḡum nipliutiniḡaa, “Iḡaatniguuq iñuk aiyugaaqniḡniqsuq iñugiaktuanik iñuḡnik niḡiqatiksraḡmiñik.

¹⁷ Niḡiñaqsipman tuyuḡiniḡaa savaktini uqautitquplugich aiyugaakkani, ‘Uvuḡaḡitchi, supayaaq piñhiññaḡuqtuq!’

¹⁸ Aglaan iluḡatiḡ patchisiqsuaqsiñiqsut. Sivullium uqautiniḡaa, ‘Tauqsiqsuḡa nunamik. Tautuḡiaḡniḡiḡa. Uvvatuq akuḡtuḡuḡ pisaḡitchuḡuḡutiga.’

¹⁹ Atla nipliḡniḡsuq, ‘Tauqsiqammiḡuḡa tallimanik unirrautiḡatiḡiñnik uuktuḡiaḡniḡitka. Uvvatuq akuḡtuḡuḡ pisaḡitchuḡuḡutiga.’

²⁰ Suli atla nipliḡniḡsuq, ‘Iḡaḡatnikpaalukḡuḡa, taatnaḡuḡa utlautilḡuitchuḡa.’

²¹ Savakti utiḡniḡsuq uqautipluḡasiiñ aḡaayuḡani. Taavruma qinnakhuni nipliutiniḡaa pirini, ‘Qilamiksruḡutin tumitchaanuḡiñ suli akunḡatnun tupqich nunaaqqimi qaḡḡisillugich nagliḡnaqtuatlu aulalḡuitchuatu suli qiniḡḡaitchuatu pisutḡaitchuatu.’

²² Aquvatigun savakti nipliḡniḡsuq, ‘Ataniiq, savaaḡiḡiḡa savaaḡitqukkan aglaan iniksraḡaqtuqsuli.’

²³ Aḡaayuḡam nipliutiniḡaa savakti, ‘Aullaḡiñ tumitchaanun. Uqautityakich iñuich nanipayaaq niḡiqasiquluḡa. Tupiḡa immiḡli iñuḡnik.

²⁴ Uqautiḡipsi, taipkua iñuich utlautiḡitchuatu aiyugaaḡtaugaluḡhutiḡ uuk-siyumiñaitchut nullautchiukkamnik!’ ”

Jesus-ḡum Maliḡuaqtini Iḡmiknun Suksraaḡuḡai

²⁵ Iñugiaktuat iñuich maliḡniḡaat Jesus. Kiḡaiḡamigich nipliutiniḡai,

26 “Kiña maligukkumi maliguaqtaulguyumiñaitchuq kisanik piqpagitlugluna aapamiñiñ aakamiñiñlu, nuliagmiñiñ qitungamiñiñlu, sulì aniqatiumiñiñ naagaunniñ inmiñiñ.

27 Kisupayaaq iglutuinitchumi sannigutağmiñik maligluna lu maliguaqtaulguyumiñaitchuq.

28 Nalliqsi nappaisukami nasirvinmik aquvitluni naarrutiksraqa qma-gaagaqtuq savaaksrağmiñik.

29 Turvilianikkaluaqlugu maniksraiññigumi tupqum naarrutiksranjanik tamatkua qiniqtuat iglautiginayağaat

30 nipliğutin, ‘Taamna iñuk nappaisağaluaqhuni naatchinitchuq.’

31 Aasiisuli ataniq qulit kavluutinik anuyyiuqtiaqtuaq akilliutisukkumi at-lamun umialinmun piqaquamun inuiññanik kavluutinik anuyyiuqtinik, ilaa aquvitqağuni sivunniugayaqtuq sanjigaluaqmagağmi igluliuğumiun atla umi-alik.

32 Igluliuğumiñaiññigumi tuyuqağayaqtuq kiliktimik paaglugu atla ataniq apiqsruğlugu qinuirrutitquluni unasinñaan.”

33 Jesus nipliğniqsuq, “Taatnatuntuuq, kiñapayaaq maliguaqtigiyumiñaitchiga suksraangisuaqpan inmiñik sulì suksraağlugulu iluqaan pigikkani.

Atuğumiñailaq Tağiuq

34 “Tağiuq nakuuruq, aglaan tağiuğniraañaiğumi, nakitña tağiuğniraalitqikkisiva?

35 Nakuunitchuq nautchiiviksrautmun unniñ naggutiksriuganun. Iktak-srañiñauruq. Naalağniłlagitchi, siutiqaqtuasi!”

15

Ipnaiq Tammaqtuaq

1 İlanatni uvlut inuğiaktuat tax-siliqirit sulì killuliqirit utlautiniqsut tusaa-suklugu Jesus.

2 Pharisee-nuruat sulì aglaliqirit uqapiluaqsiñiqsut, “Uuma inuum pağlagai killuliqirit niğiqatigiplugillu!”

3 Tavrakña Jesus-nun uqautiniğai atrikusautmik, itna,

4 “İlarisamma tallimakipiamik ipnaiqağumi tammaiługu ilanat, suniaqpa? Uniññiağai tallimakipiaguutailat ipnaich inuilaami aasii pakkiaglugu atausiq tammaqtuaq paqinnialhanunaglaan. 5 Paqitnamiun quviatchallapiagñiqsuq natmiutiplugu

6 aggisiniğaa. Tuqluqlugich ilauraani silalliuni lu nipliutiniğai, ‘Quviatchak-tuna paqitnapku tammaqtuaq ipnaiğa. Quviasuqasiqsikña!’

7 Uqautigipsi, taatnatuntuuq quvianatlukkisiruq pakmani atausiq kil-luliqiri isummitqikpan taapkunakña tallimakipiaguutailaniñ nalaunñaruaniñ inuñniñ isummitqinñianñiñasugiruaniñ.

Maniuraq Tammaqtuaq

8 “Ağnaq qulinik qatiqtaanik maniuraqağumi tammaiługu ilanat, suniaqpa? İkillugu naniq salikuğniaga natiq, pakiglugu maniuraq nanipayaaq paqin-nialhanunaglaan.

9 Paqitnamiun tuqluğai ilauraani silalliuni lu nipliutiplugich, ‘Quviatchak-tuna paqitnapku maniurağa tammaitchağa. Quviasuqasiqsikña!’

10 Uqautigipsi, taatnatuntuuq isağulgi Agaayyutim quviasugaqtut atausiq killuliqiri isummitqikman.”

Iğñiq Tammaqtuaq

11 Jesus uqaagtupsaağniqsuq, “İnugguuğuvva malğunnik iğñiaqtuaq.

¹² Nukaqłium nipliutiniġaa, ‘Aapaan, aatchunġa pakma paisannaktaak-srautumnik.’ Uvvaasiiñ aṇutim aviṇiġai suurani taapkuṇnuṇa iġñanmiñun.

¹³ Uvlut aquuraṇatigun nukaqłium tuniġai supayaat pigikkani, aullaqhuni nunamun uṇasiksuamun. Tavraniasiñ maniiġutiniqsuq iñuuniamaqłukhuni.

¹⁴ Maniiġutipman kakkaaqsiulik iñiñiqsuq iñupayaanun taapkunani nunaaqqiñi. Suillapiaqmiuġlu.

¹⁵ Kiisaimmalu savaaqsiñiqpuq iṇaṇatnun nunalgich tamarrumani nunami. Taavruma munaqsriliutiniġaa qaunagitquplugich kuniani.

¹⁶ Niġisukpaitluni niġisukkaluaġniqsuq kuniat niqiksraṇitñik aglaan iñuich niġipkaḡuṇiñiġaat.

¹⁷ Tavrakṇa qaugriaqpalaṇniqsuq nipliḡhuniasiiñ, ‘Iluqatin aapaa savaktai sippakuuqtuaqhutin niqiksraqaġaqtut. Aglaan kakkaagataqtuṇa.

¹⁸ Makilluṇa aullaġisiruṇa aapaanun nipliutiluguasiiñ, Aapaan, killuqsaqtuṇa akitñaqługu Agaayyun ilvillu.

¹⁹ Taiguutiqaqtuksraunġiqsuṇa iġñipnik. Iḡaliutinṇa akiññanṇiaqtaunun savaktipnun.’

²⁰ Tavra makitluni aapamiñuṇniqsuq.

‘Uṇasiksitlugusuli aapaṇan tautuṇniġaa aasiiñ iḡunṇutchakhuni. Aqpaqsrugniqsuq iġñiġmiñun iqitluguasiiñ kunikługulu.

²¹ Iġñiṇan nipliutiniġaa, ‘Aapaan, killuqsaqtuṇa akitñaqługu Agaayyun ilvillu. Taiguutiqaqtuksraunġiqsuṇa iġñipnik.’

²² Aglaan aapaṇan tuqługniġai savaktini, ‘Qilamik, aggiutrisitchi nakuġniqsramik atnuġaatqiutikraṇiñik qitiḡiġutilugulu suli sakpakkigługu.

²³ Taatnaanikkupsi aikḡiġitchi uqsraqsaamik nuġġamik tuqulluguasiiñ, uvagulli quviasuguta niġiqpakkumaugut.

²⁴ Iġñiġa tuqugaluaqtuaq pakma iñuuruq, tammaġaluaqtuaq pakma paqitauruq.’ Tavraasiiñ niġiqpaaqsiñiqsut.

²⁵ ‘‘Taatnaqtitlugich aṇayukliq nautchiivinmiñ aiñiqsuq. Qallikami tupiġmun tusaagaqsiñiqsuq atuqtuuramik aġġiruaniglu.

²⁶ Tuqłuqługu iṇaṇat savaktit apiqsrugniġaa, ‘Suvat ipkua?’

²⁷ Savaktim kiuniġaa, ‘Nukatchian aiñiqsuq suli aapavich tuqqutchisiplugu uqsraqsaamik nuġġamik. Niġġisigaa utitqigłuqman nakuupluni.’

²⁸ Aapiyaṇa qinnakpaitluni isigunñiñiqsuq tupiġmun niġiqpaktuanun. Aapaṇan anipluni iniqsruaġniġaa isiquplugu.

²⁹ Aglaan uqautiniġaa aapani, ‘Ataṇii, iluqaitñi ukiuni savautigikpiñ kamagiplugulu tilliñ. Aglaan nagruliġauramikunniñ aatchunġaṇitchikma niġiqpautiksramnik iḡauraatkalu.

³⁰ Aglaan taamna iġñiġiñ maniiġutiniqsuq akiisutigunlu. Aasiiñ aipman tuqqutchirutin uqsraqsaamik nuġġamik pisigiplugu.’

³¹ Aapaṇan kiuniġaa, ‘Iġñiin, ittutin ataramik uvaṇni. Suuratka iluqaisa pigigitin.

³² Aglaan niġiqpaktuksraurugut quviasullapiaġuta, atakkii nukatchian tuquruaq pakma iñuuruq, tammaqtuaq pakma paqitauruq.’ ”

16

Atrikusaun Pisaasuqtuakun Aṇalatchiruakun Suuranik

¹ Jesus-ṇum uqaaqtuutiniġai maliguaqtini, ‘‘Taimmaguuq umialik savaktiqaġniqsuaq aṇalatchiruamik suuraġmiñik. Iñuich umialik uqautiniġaat aṇalatchiruamun maniiġutchaġniplugu.’ ’’

² Umialgum tuqluqamiuŋ uqautiniġaa, ‘Sua uvvauna tusaakkaġa ilipkun? Uqautiŋa qanuq aŋalatchisilaaqnik suuramnik. Aŋalatchitqikkumiŋaitchutin suuramnik atakkii maniġutchaġniġikma.’

³ Savakti isummigŋiŋisuuq, ‘Aŋaayuqaġma piġataġaŋa savaamniŋ. Qanuġisivik? Paulġiralguitmiuŋa nunamik sulikannuġipmigiga iŋiulaħiksraġa.

⁴ Uvvaliġaa itnaġisiruŋa! Savaŋaġuma ilauraqaġumuŋa tukkiqsiksramnik.’

⁵ Aŋalatauruam tuqluġniġai iluqaisa iŋuich akiqsruutiqaqtuat aŋaayuqaġmiŋun. Apiqsruġniġaa sivulliq, ‘Qanutun akiqsruumaviuŋ aŋaayuqaġa?’

⁶ Taavruma kiuniġaa, ‘Tallimakipiatun iŋugiaktiilaaliŋnik qattaġruŋnik uqsrunik.’ Suuranik aŋalatauruam uqautiniġaa, ‘Uvva akiqsruutitin. Aquvillutin aglaguŋ tavrura malġukipiaq qulit.’

⁷ Apiqsruŋiŋniġaa atla, ‘Ilvichaasiiŋ, qanutun akisruutiqaqpich?’ Taavruma kiuniġaa, ‘Tallimakipiatun iŋugiaktiilaaliŋnik miissuŋnik mukkaaksranik.’ Suuranik aŋalatauruam uqautiniġaa, ‘Uvva akiqsruutitin. Aglaguŋ sisamakipiaq.’”

⁸ Atanġum Jesus-ŋum uqaġiniġaa nalaunŋaitchuaq aŋalatchiruaq suuranik pillautagŋipluġu pisaasuħagun. Atakkii iŋui nunam pisaasutluktut piqatiqaqamiŋ iŋuuqatiumiknik tamatkunakŋa ukpiqsriruaniŋ.

⁹ “Uqautigipsi, ilauraalliugusi atuġusi manigikkapsitŋik ikayuutiksraŋatnik tamatkua inuqsralliuqtuat. ilaatnigun tuquniġuvich aasiiŋ manik nuŋutpan iniqagisirusi pakmani.

¹⁰ Kisupayaaq tuniqsimaruqaq mikiruatiġun tuniqsimagisipmiuq aŋiruatiġun. Kisupayaaq tuniqsimaitchumi mikiruatiġun tuniqsimaitkisipmiuq aŋiruatiġun.

¹¹ Uvvaasiiŋ tuniqsimaitchuvich aŋalatchiħiqni nunam suuraiŋnik, qanuġuni Agaayyutim tunŋavigitlagisiŋiŋipatin aŋalatchiħiqni ilumutun umialgutauruanik?

¹² Tuniqsimaitchuvich atlam suuranġun, qanuġuni Agaayyutim aatchutlagisivatin piksraqnik.

¹³ Kiŋaunniŋ savautrilguitchuq malġuŋnik aŋaayuqaŋnik. Atakkii uumigigisigaa atausiq aasiiŋ piqpagilugu ilaqataa; kamagigisigaa atausiq aasiiŋ naġġugilugu ilaqataa. Savautrilguyumiŋaitchusi iluqaaknik Agaayyutmiglu maninmiglu.”

Ilanġat Jesus-ŋum ilisauttutiŋisa

¹⁴ Pharisee-ŋuruat tusaakamitruŋ iluqaan tamanna, mitautiginiġaat Jesus atakkii piqpaksriplutiŋ maninmik.

¹⁵ Jesus-ŋum nipliutiniġai, “Nalaunŋanisuurusi takkuatni iŋuich, aglaan Agaayyutim ilisimapiagai uummatisi. Atakkii sut kamaŋaqsipkakkauruat akunġatni iŋuich Agaayyutim naġġugipiagai.

¹⁶ “Aggiħhanunaglaan John Paptaaqtitchirim malġutaksraŋalu Moses-ŋum aglaŋisalu sivuniksriqirit aŋalatkaich iŋuuniaħivut. Aasiiŋ tavrakŋaniħaglaan tusaayugaallautana aŋaayuqautaan Agaayyutim quliaqtuanuŋisuuq, sulikpiyumalaaqtuat sakuuktut Agaayyutmun atanniqsimatquplutiŋ.

¹⁷ Mikiniqsralapiaqunniŋ titiġnauraŋa aglaum malġutaksrani simmiġumiŋaitchuq kisianik qilaglu nunalu piqpaknik.

¹⁸ “Kia aŋutim avitchumiŋ nuliani aasiiŋ kasuutiluni atlamun aġnamun atlatuġaqtuq; taatnatuntuuq aŋun kasuutiyumi avisimaruamun aġnamun atlatuqmiuq.”

Umialiglu Lazarus-lu

¹⁹ Jesus uqaaqtulgitchuq, “Ilaatiniguuq umialiqagñiqsuq atnuḡaaqagūuruamik akisuruanik suli iñuuniaqhuni ayuqsranitluni uvlugagipman.

²⁰ Uvvaguuguna injiularikniaq atilik Lazarus-mik killigruaqaqtuaq. Iñuich inillanñigaat paananun umialgum tupqan,

²¹ nigillakkasugaluni kanganauranik kataktuanik umialgum nigggivianiñ. Qipmich utlaklugu aluktuḡaqniḡaich killii.

²² Injiularikniaq tuqupman isagulgich akiyautinigaat sanigaaunun Abraham-ḡum. Umialik tuqupmiñiqsuq iluvikkaupluniasiñ.

²³ Aasiñ anasiñḡuqsagvḡmi nagliksaallapiagataqtuq. Aagluqhuni tauḡniḡaa Abraham uḡavanun Lazarus-lu saniganiittuaq.

²⁴ Umialik tuḡḡniḡsuḡli, ‘Abraham Aapaanḡ. Nagligillanḡniḡa! Tuyuḡiun Lazarus kiñillaglugu tikini imiḡmun niglaqtigagliun uqaga, atakkii nagliksaallapiagḡuḡa ikniḡmi!’

²⁵ Aglaan Abraham nipliḡniḡsuq, ‘Iḡniin, itqallaun una! Iñuuliḡni piqaqtutin iluḡaanik nakuuruamik, aasiñ Lazarus piqaqhuni iluḡaanik pigiitchuamik. Aglaan pakma arauttutiqagtuq uvani nagliksaaqtitlutin.

²⁶ Naagaunniñ itiruamik ikaḡnaḡumiñaitchuamik piqaqtuq akunnaptikni. Kiñaasiñ ikaatlaitchuq uvakḡa ilipnun, naagaqaa kiña ikaatlaitchuq uvap-tiknun ilipniñ.’

²⁷ Umialik nipliḡniḡsuq, ‘Abraham, aapaanḡ! Inḡikpiñ, tuyuḡilugu Lazarus aapaa tupqanun.

²⁸ Tavrani tallimanik aniqatiqaḡḡuḡa. Kiliktuḡiagligich tatamnaqtuamik, tarrali uvunḡitichumagaat inaanun nagliksaaḡvium.’

²⁹ Abraham nipliḡniḡsuq, ‘Aniqatiutin piqaqtut aglaanitñik Moses-ḡum suli sivuniksriqirit uqautriqaqhutinḡ tatamnaqtuamik. Aniqatiuvich naalaḡniraksraḡiḡaich taipkua uqagpata.’

³⁰ Umialgum kiuniḡaa, ‘Abraham, aapaanḡ! Taamna apainḡitichuq. Aglaan kiña utiqhuni tuquruamiñ utlautikpan, isummitqikkayaqtut killuqsaut-mikniñ.’

³¹ Aglaan Abraham nipliḡniḡsuq, ‘Naalaḡniḡitichumisigich aglaanḡi Moses-ḡumlu sivuniksriqiritlu tusaayumiñaitmiut kia-unniñ utiḡuni tuquruamiñ uqautikpatin.’ ”

17

Killuqsaunlu Natqigutriḡiḡlu

¹ Jesus-ḡum nipliutinigai maliguaqtini, “Nalupqinaitchuq. Killuqsaqusaagutit atumaniaqtut ataramik. Aglaan qanutun tatamnaqtigiva taamna iñuk ukpigutaiqsitchiruaq iñunḡnik killuqsaqusaagihḡmigun.

² Nakuutlukkayaqtuq taatnasiq iñuk igitaukpan taḡiumun uyaḡanmik ḡunḡisigmiutchiḡlugu, taamna ililgaamik killuqsaqusaagitñiktuaq.

³ Taatnamik munaḡititchi! Aniqatiksi killuqsaqpan suakataḡumagiñ, aasiñ isummitqikpan natqutiyumagiñ.

⁴ Killuqsaḡniqpan akitñagutin tallimat malḡunḡniaglaan atautchimi uvlumi nipliḡuni, ‘Nunuuraḡḡuḡa isummitqiksuna,’ natqutiraksraḡiḡiñ.”

Ukpiqsriḡiq

⁵ Uqqiraqtit nipliutinigaat Ataniq Jesus, “Ukpiqsriḡiqput ilalaaḡun.”

⁶ Atanḡuruam kiuniḡai, “Ukpiqsriḡiqagñiḡupsi aktilaalinḡmik mikiniqs-rajatitun nautchiakrat, nipliutihniḡugiñ una napaaqtuq, Amulutin ilipnik kanḡituummaqpich aasiñ nautchirriutilutin ilipnik taḡiumun. Ukpiqsriḡiqagñiḡupsi tupiginayaḡaatin.

Iḡisauttun Tuniqsimatikun

7 “Nalliqsi savaktiqaqtuaq nunniuqhuni naagaqaa munaqsriḷuni ipnaiñik aipman, uqautinayaqpiun, ‘Aquvillaglutin niggiñ’?”

8 Naagga! Uqautisuugiñ, ‘Itqanaiyağiñ niqiksramnik. Saalisagutin nigipkañña imiqtilluñalu. Niğianikkuma nigiyumautintuuq.’

9 Savaktin quyaraksrağiñitchiñ tupigipmatin!

10 Taatnatuntuuq ilipsi, savaaqagupsi uqauttusiapsitñik nipligñaqtusi, ‘Uvagut nalliummatinitchuat savaktit savahñañtaqtugut savaaksriusiap-tiknik.’”

Jesus Mamititchiruaq Qulinik Auyugaqtualiqnik

11 Jesus utlautiniqsuq Jerusalem-mun akunğakkun Samaria-m Galilee-mlu.

12 Nunaaqqiuramukami paaqsiruaq qulinik iñuñnik auyugaqtualiqnik. Qichaqtut uñasiksiplutin

13 aasiiñ kappainaplutin, “Jesus! Ataniiq! Nagligillañniaqtigut!”

14 Jesus-ñum tautukamigich nipliutiniğai, “Agaayuliqsinugitchi isivgiuqulusi.” Utlautillağmin ihuaqsiñiqsut.

15 İlañat ilitchuğikami mamitilaagmiñik utiğniqsuq, kamaksruqlugu Agaayyun nipitusipluni,

16 putluni Jesus-ñum isigaiñun aasiiñ quyanigaa. Taamna iñuk Samaria-ğmiuñuniqsuq.

17 Jesus nipligñiqsuq, “Qulit iñuich mamitchugaut. Naamiimma qulinuğutailat?”

18 Suvaata una sumiunuruuq kisimi utiqpa quyasuklugu Agaayyun?”

19 Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Makillutin. Ukpıqsriğipich ihuaqsigaatin.”

Agaayyutim Añaayuqautaagun

20 İlañich Pharisee-ñuruat apiqsruğniqsut Jesus qakugun añaayuqautaa Agaayyutim agğigisipmagaan. Jesus-ñum kiuniğai, “Añaayuqautaa Agaayyutim agğigumiñaitchuq tautuñnağuni.

21 Kiñaunniñ nipligumiñaitchuq, ‘Atañii, uvva uvaniittuq!’ naagaqaa ‘İñña iñaniittuq!’ Atakkii Agaayyutim añaayuqautaa uvaniittuq akunnapsitñi.”

22 Tavra nipligñiqsuq maliguaqtimiñun, “İlaatnigu qiñiğuligisirusi ilañatnik uvlugikkaiñ İğñiñan İñuum. Aglaan tautukkumiñaitchiksi.

23 İlañich iñuich uqagisirut ilipsitñun, ‘Qiñiqsiun, iñña’ naagaqaa ‘Atañii, uvaniittuq!’ Aglaan tautugiagñaqnağich!

24 Atriqaguni ikniqpalañmik qaummağiksipmatun qilak kivaknamiñ kanaknamun, taatnatuntuuq sagviğisiruq İğñiña İñuum uvlugikkağmiñi.

25 Aglaan sivulliulugu nagliksaaqtuksrauruq ayakkauluni iñuñniñ marru-mani uvlumi.

26 Uvlugikkañisun Noah-m itkisiruq İğñiñan İñuum utilha.

27 İñuich nigiplutin imiqhutinlu suli anutit ağnat katchuutiplutin uvlumu-naglaan Noah-m isilhanun umiamun, aglaan uliqluum tuqqutkai iluqaisa.

28 Itkisipmiuq uvlunusun Lot-ñum, iñuich nigiplutin suli imiqhutin, tauqsiq-suqhutin suli tunisiullaqhutin, nautchiiplutin suli nappaiplutin.

29 Taivrurmani uvlumi Lot-ñum unikmagu Sodom, ikniq suli ağralitlailaat katanıqsut qılañmiñ aasiiñ tuqqutlugich iluqaisa.

30 Taatnatun itkisiruq İğñiña İñuum sagviqpan.

31 Taivrurmani uvlumi iñuk itchumi qaañani tupqum atqagñaqani isiguguni tupigmiñun aikliguni sulliñauragmiñik. Taatnatunsuli iñuk nautchiivini itchumi aiñiaqani tupigmiñun.

32 Itqallaksiun qanuq piñha Lot-ñum nuliana!

³³ Kia anniginiagumiun iñuulli tammaigisigaa, aglaan kisupayaam tam-maiyumiun iñuulli piqutigipluna piññakkisuruq ilumun iñuuligmik.

³⁴ Uqautigipsi, tamarrumani unnuami malguk iññuk siññikuak siñigvinñi; atausiq aullautlikkaugisuruq, aasii ilaqataa unisikkaugisuruq.

³⁵ Malguk agnak siqupsiruak mukkaaksramik, atausiq aullaut-likkaugisuruq, aasii ilaqataa unisikkaugisuruq.

³⁶ Malguk anutik nautchiivinmiittuak; atausiq aullautlikkaugisuruq, aasiiñ ilaqataa unisikkaugisuruq.”

³⁷ Maliguaqtañ apiqsruñigaat, “Naniitkisiva, Ataniiq?” Jesus-ñum kiuniñgai, “Sumipayaaq tuqunaruq itpan tinmiaqpaich tuqunaruqtuñguuruaat katisuurut.”

18

Atrikusaun Uilgañnaakun suli Atanniqsuqtikun

¹ Jesus-ñum maliguaqtini uqautiniñgai atrikusautmik. Iñisautiniñgai ataramik agaayutquplugich nikaligasunagnagich.

² “Nunaaqqiq atanniqsuqtiqagñiqsuq taluqsriñitchuamik Agaayyutmik naa-gaqaa suvasağinijlugich iñuich isummataat.

³ Taavrumaniguuq nunaaqqimi uilgañnaaqmiñiqsuq utlautreqtuamik taavrumuña isivğiqsimun ikayuqupluni akitñaglugu igluliuqtini.

⁴ Akuniguuq isivğiksaum suqutiginñiñigaa. Kiisaimmatai nipligñiqpuq inmiñun, ‘Taluqsriñitchaluññağma Agaayyutmik suli suvasağinijlugich iñuich isummataat,

⁵ naagasuli taamna uilgañnaaq mingitñihagun uvamnik ikayuğisigiga akuqtutlasilugu pigikkañanik nalaullugu. Taatnañitichuma utlakpaitluna mingisağatağisigañña.’ ”

⁶ Jesus-ñum ilapsaağniñigaa, “Isummatigisiun qanuq pigiitchuam atanniqsuq-tim nipliutaa.

⁷ Agaayyutim ikayuğumiñaiññiqpagich piksraqtaagikkani iniqsruqtuat inmiñun unnuaqtuummaan? Pisagumagisiva ikayukisrañatigun?

⁸ Naalagnisitchi. Agaayyutim ikayuğisigai nalaullugu iñuñni, suli pisagumautisunagnagich. Aglaan Iğñiña Iñuum utigumi paqitkisiva taatnatchimik ukpiqsriñigmik nunami?”

Atrikusaun Pharisee-ñuruakun suli Tax-siliqirikun

⁹ Jesus-ñum uqautiniñgai iñuich atrikusautmik tunñaruatigun nalaunñagimiknun aasii nagğugiplugich atlat.

¹⁰ “Ilaatni malguk iññuk agaayyuvikpañmun agaayutyagñiqsuk, ilaqataa Pharisee-ñuruq atlaasiiñ tax-siliqiri.

¹¹ Pharisee-ñuruq qichaqhuni ilaagun agaayuniqsuq, ‘Agaayyuun, quyagikpiñ siqñatuanijluqtuña, qanutitanijlunalu naagaqaa atlatuqluñña atlatitun. Quyagikpiñ atriginijlugiga iñña tax-siliqiri.

¹² Uisauraaqluñña malgunni uvlunni akunniqsaami suli qaitchagigiga qu-likuat akiññaktaagma.’

¹³ Aglaan tax-siliqiri qichagñiqsuq unñavanun aasii aagluqsunaganiunniñ patakluğug satqani nipliqluñni, ‘Agaayyuun, nagligillanñianñña, killuliqiraurunakii!’ ”

¹⁴ Jesus nipligñiqsuq, “Uqautigipsi, tax-siliqiri aiñiqsuq nalaunñasiluni Agaayyutmi, aglaan Pharisee-ñuruq nalaunñanitchuq. Atakkii kisupayaq kamañaqsiqpaqtuq inmiñik atchiksigsuruq, suli kisupayaq atchiksiruq inmiñik kamañaqsiqkakauniaqtuq.”

Jesus-ñum Agaayyutiniñgai Iñilgaurat

¹⁵ Ilañich iñuich tikiutriñiqsut aniqammiuranik Jesus-mun aksiquplugich. Maliguaqtit tautukamisigich suakatağaich.

¹⁶ Aglaan Jesus-ñum ililgaat inmiñuqunigai nipliçhuni, “Ki, ililgaat uvamnuk-titchigik. Avriaqutaunasi ilinjitñun atakkii añaayuqautaa Agaayyutim anmaruq iñunñun atriqaqtuanun ililgaanik.

¹⁷ Itqaqsiun una! Kisupayaaq akuqtuinitchuaq añaayuqautaanik Agaayyutim atrililugich ililgaat isigumiñaitchuq.”

Nukatpiaq Sulliñaurauqaqtuaq

¹⁸ Jew-ñuruat sivulliuqtaata apiqsruğniğaa Jesus, “Nakuuruuq ilisautrii, sumik savaktuksrauvik akuqtuitlasiluna isuitchuamik iñuukigmik?”

¹⁹ Jesus-ñum apiqsruğniğaa, “Suvaata taivina nakuuruamik? Nakuuruamik piitchuq avataagun Agaayyutim.

²⁰ Iisimagitin tillisit, ‘Atlasuğniaqnak, iñuağniaqnak, tigliniaqnak, naagaqaa sagluuqtuağniaqnak atlatigun, suli kamagilugik aapan aakanlu.’ ”

²¹ Iñuum kiuniğaa, “Nutauhamniñaglaan tupigigitka iluqaisa tillisit.”

²² Jesus-ñum tusaakamiun taamna nipliutinigaa, “Atautchimiksuli savaktuksraurutin. Tunilugich iluqaisa pigikkatin qaillugillu maniich inuqsraqtuanun, ilvilli umialgutiqagumautin pakmani. Taatnaanikkuvich uvunağutin malinña.”

²³ Aglaan taavruma iñuum tusaakamiun taamna, aliatchañiqsuq atakkii umialgupluni.

²⁴ Jesus tautukamiun aliatchaklugu nipliğniqsuq, “Qanutun sakiqnaqtigiva umialguruat iñuich isiksranañat añaayuqautaanun Agaayyutim!

²⁵ Sakiqnatlukuq umialguruam iñuum isiksranañat añaayuqautaanun Agaayyutim uumakña pikukturuam isiksranañatniñ ‘Mitqutim Iraagun’.”

²⁶ Iñuich tusaakamitruñ apiqsruğniğaat, “Kiñami anniqsukkaugisiva?”

²⁷ Jesus-ñum kiuniğai, “Sua iñuich savaağiyumiñaisanañat Agaayyutim savaağitlapiagağaa.”

²⁸ Peter nipliğniqsuq, “Atañii! Unitchivut kiñunnavut malikhutin.”

²⁹⁻³⁰ Jesus nipliutinigai, “Aa, kiñaunniiñ unitchigumi kinuniğmiñik, nu-liagmiñik, aniqatiumiñik añaayuqaağmiñiglu naagaqaa qitunğagmiñik piquutigilugu añaayuqautaa Agaayyutim akuqtuitlukkisiruq pitlukuamik marrumani iñuukigmi suli iñuuluni Agaayyutmi qanapak taimuna.”

Jesus-ñum Pinaçhigñigai Uqaqalli Tuqutauniağmiñik

³¹ Jesus-ñum qulit malguich maliguaqtini kisiñuutiplugich uqautinigai, “Naalağniłlagitchi! Jerusalem-munniactugut. Tavraniasiiñ sivuniksriqirit aglaañich Iñuum Iğniñagun atuumaniaqtut.

³² Iñuich qaitchigisirut ilaanik Jew-ñunitchuanun. Mitautigigisigaat kanñunakun suli tivvuaqtuğlugu.

³³ Ipiğaqtuğlugu tuqqtukisigaat. Aglaan piñayuatni uvlut anitqikkisilgitchuq.”

³⁴ Aglaan maliguaqtit kaniqsiñiñiğaat uqagikkaña. Qanuutautilaaña uqalhan iriqsimaniqsuq ilinjitniñ. Nalugaat sumik Jesus uqaqtilaaña.

Jesus Mamititchiruq Qiñitlailamik Injularimik

³⁵ Jesus qallipman Jericho-mun qiñitlailaq injulari aquppiñiqsuq sanigaatni tumitchaat.

³⁶ Tusaakamigich iñugiaktuat iñuich apqusaqtuat apiqsruğniqsuq, “Suvat ukua?”

³⁷ Uqautinigaat, “Jesus Nazareth-miu apqusaqtuq.”

³⁸ Taamna kappainjaaqsiñiqsuq, “Jesus! Kinuviaña David-ñum! Anniqsuqtaurutin Agaayyutim akiqsruutigikkaña inilğaanimma. Nagligillañiañña!”

³⁹ Iñuich sivulliuruat suakataǵniǵaat uqautiplugu, “Nipaisaagiñ.” Aglaan nipitusilaǵniqsuq, “Kinuviana David-ǵum, nagligillanñiana.”

⁴⁰ Jesus-ǵum nutqaqami inmiñuutitquniǵaa qinñitlailaq iñuk. Qallipman Jesus-ǵum apiqsruǵniǵaa,

⁴¹ “Sumik uvañnun savautitquvich?” Kiuniǵaa, “Ataniiq, qinñitlasitqiguktuna.”

⁴² Jesus nipliutiniǵaa, “Qinñitlasiiñ! Ukpiqsriñiqpich iluaqsigaatin.”

⁴³ Tavrakñatchiaq qinñitlasiruq maliaqsip̄luguasiiñ Jesus kamaksruq̄lugu Agaayyun. Iñugaaǵruich tautukamitruñ, iluqatin nangaǵniǵaat Agaayyun.

19

Jesus-lu Zacchaeus-lu

¹ Jesus isiqtuq Jericho-mun apqusaalhiñǵuk̄lugu.

² Itmiñiqsuq qauk̄iat tax-siliqirit atilik Zacchaeus-mik, aasiiñ umialgu-pluni.

³ Qinñiǵunñiǵaa kisuuutilaana Jesus. Aglaan iñuñuluuraupluni qinñilguiññiǵaa atakkii iñugiakpait̄lutin iñuich.

⁴ Taatnaqhuni aqpaqsruǵniqsuq sivuatnun iñugaaǵruich mayuqhuniasiiñ napaaqtumun qinñiǵuk̄lugu Jesus apqusaǵniaqtuaq taavrumuuna.

⁵ Jesus tarunaqami aǵluǵniqsuq nipliutiplugu Zacchaeus, “Qilamik atqaǵiñ, atakkii tukkuniaqtuna tupiqnun uvlupak.”

⁶ Zacchaeus qilamik atqaǵniqsuq. Paǵlaniǵaa Jesus quviasullapiaghuni.

⁷ Iluqatin iñuich qinñiqtuat uqapiluaqsiñiqsut, “Una añun Jesus tukkurug tupqanun iñuum killuliqirauruam!”

⁸ Kinuniǵmiñi Zacchaeus makitluni nipliutiniǵaa Atanǵuruuq, “Naalaǵniñlagañ! Qaitkisigiga avvaña suuraǵikaǵma inuqsraqtuanun. Aqsakniksimaniǵuma kisupayaamik utiq̄titchigisigitka sisamaullugu.”

⁹ Jesus-ǵum Zacchaeus nipliutiniǵaa, “Uvluvak una iñuk tupiqatniñu anniq-sukkauniqsut, atakkii ilaaptuq kinuviaǵip̄migaa Abraham-ǵum.

¹⁰ Iǵñiña Iñuum aggiqsuq ivaq̄liǵiaqhuni sul̄i anniqsuityaaghuni tammaum-miruanik iñuñnik.”

Atrikusaun Kaviqsaatigun Maniuratigun

¹¹ Iñuich naalaǵnipkaq̄lugich taavrumiña Jesus uqautipsaǵniǵai atrikusaut-mik. Tikiyasip̄luni Jerusalem-mun iñuich isummatiginiǵaat añaayuqautaa Agaayyutim sagviaqsiñiplugu.

¹² Uvvaasiiñ nipliǵniqsuq, “Iñaatniguuq umialiqǵniqsuq aullaǵniaqtuamik nunamun uñasiksuamun umialiguqtitqupluni, aasii utiǵuni.

¹³ Aullaǵaluaqani qulit savaktini aatchuǵniǵai ilaagullaa kaviqsaamik manimik uqautiplugich, ‘Aglipkaǵniuraǵumagiksi utiǵniañlamnunaglaan.’

¹⁴ Aglaan nunaqataiñ uumiginiǵaat. Tuyuqǵniqsut uqqiraqtinik maliqu-plugu nipliqhutin, ‘Taamna iñuk umialigisuñitchikput.’

¹⁵ Taamna iñuk umialiguqami utiǵniqsuq. Inmiñuquniǵai savaktit tavrauuaa ilitchuǵisuk̄lugu qanutun piññaktilaañat.

¹⁶ Sivulliq tikitñami nipliǵniqsuq, ‘Ataniiq, manik qaisan atuq̄lugu quliniksuli piññaktuna.’

¹⁷ ‘Aarigaa! Savallautaǵniqsutin. Tuniqsimarutin mikiruatiḡun. Añalatiguḡisigikpiñ qulinun nunaaq̄qiñun.’

¹⁸ Tuglianli pirim tikitñami nipliutiniǵaa, ‘Ataniiq, manik qaisan atuq̄lugu tallimaniksuli piññaktuna.’

19 Taavrumuᵇa taamna nipliḡñiqsuq, ‘Aᵇalatiḡuḡisirutin tallimani nunaaqqiñi.’

20 Piᵇayuatsuli piri tikiññiqsuq nipliqhuni, ‘Ataniiq, uvva kaviqsaaq maniiñ tugvakkaga iriḡḡu kakkiilisamun.

21 Iqsigiplutin atakkii nagliktaitchutin. Piksraḡaqtutin pigiᵇisaqnik suli katitchiraqtutin nautchiᵇisaqnik.’

22 Atanḡum nipliutiniḡaa, ‘Suksraunᵇallaktutin! Nipliutipkun atanniḡisigikpiñ! Nalunᵇitchiñ nagliktaiḡiḡa, piksratlaiḡa pigiᵇisamnik suli katitchitlaiḡa nautchiᵇisamnik.

23 Suvaatami iliᵇitpiunᵇ maniga manikuviᵇmun? Akuqtuḡayaḡiga illataa manium utiḡuma.’

24 Nipliutiniḡai qichaqtuat tamaani, ‘Piḡuḡu kaviqsaaq manik ilaaniñ qaitchiunᵇ pirimun piḡaqtuamun qulinik maninḡik.’

25 Aglaan nipliutiniḡaat, ‘Ataniiq, piḡaaniktuḡ qulinik maninḡik!’

26 Ilaan nipliutipsaaḡniḡai, ‘Iñupayaaq piḡaqtuaq aatchuusiḡmiñik piññapsaaḡisiruḡ sippakuuḡtauliḡuni, aglaan iñuk piḡanᵇitchuaq, mikiruaqunniñ piginasugikkaᵇa piikkaugisiruḡ.

27 Pakma taipkua iḡḡuliuḡtitka ataniḡaḡunᵇitcheuat uvaᵇnik, uvunᵇautisigich tuḡullugich aasii sivuḡḡamni!’ ”

Jesus-ᵇum Tikisaatha Jerusalem-mun Ataniqtun

28 Jesus uḡautiqḡaaḡḡuḡich taavrumiᵇa iḡliḡtuiñḡniḡsuq Jerusalem-ᵇum tuᵇaanun.

29 Qallikami Bethphage-mun suli Bethany-mun iḡḡiani atiqaqtuam Olives-mik, tuyuḡiniḡik malḡuk maliḡuaḡtik sivumiñi,

30 itnaḡḡuḡik, “Aullaḡitchik nunaaqḡiuramun taichuᵇa. Tikitchaḡḡuḡaaḡtutik paḡitkisigiktik nuḡḡaᵇa natmaksigivium pituksimaruaq natmaksigiviuḡanḡilaḡ. Pituiḡḡuḡu uvunᵇautiyumagiktik.

31 Kia apiḡsruḡpatik, ‘Suvaata pituiḡpitku,’ uḡautiyumagiktik, ‘Atanḡuruam inuḡiḡaa.’ ”

32 Tikitñamik tamauᵇa paḡinniḡaak iluḡaan Jesus-ᵇum uḡaḡhatun.

33 Uvvaasiñ pituiḡñiaḡtitlugu nuḡḡaᵇa natmaksigivium iñuan nipliutigik, “Suvaata pituiḡpitku?”

34 Kiuniḡaak, “Atanḡuruam inuḡiḡaa.”

35 Aasiñ Jesus-muutiniḡaat. Taatnaḡḡaaḡḡuḡu ḡuppiḡaatiᵇ iliñiḡaik ḡaananun natmaksiaḡvium, Jesus aquvitluniasii.

36 Natmaksiaḡtitlugu iñuich ḡuppiḡaatiᵇ tutmaḡvigiliutiniḡaich tumitchaanun.

37 Tikiññiqsut inimun tavrakᵇa Jerusalem ḡiñiḡnaḡsiḡḡuḡu. Tavra iñuḡiaktuat maliḡuaḡtit Agaayyun ḡuviatchautiḡiaḡsiñiḡaat suli nanaḡḡuḡu nipitusiḡḡutiᵇ iluḡaisigun ḡuviḡnaḡtuatiḡun ḡiñikkaḡmiktigun,

38 “Uvvatuḡ Agaayyutim piḡiutiḡaḡḡiunᵇ umialik tikitchuaq piḡusiḡhuni Ataniḡmik! *Psalm 118:26*

Illi tutḡiun ḡilaᵇmi suli kamanaan ḡutchinḡiḡsrami ḡilaᵇmi.”

39 Aasiñ ilaᵇisa Pharisee-ᵇuruat akunḡatniñ iñuḡaḡḡuich uḡautiniḡaat Jesus, “Iḡisautrii, tilikkich maliḡuaḡtitin iñuksruisaaḡḡuḡich!”

40 Jesus kiuniḡai, “Uḡautigipsi, maliḡuaḡtitka nipaisaaḡniḡḡata uyaḡaitḡi nipli-anayaḡtut nipitusiḡḡutiᵇ.”

Jesus-ᵇum Qirratigigaa Jerusalem

41 Natmaksillaḡmi nunaaqḡiq tautukamiunᵇ ḡiḡaḡaḡsiñiqsuq.

42 Aasiñ nipliḡñiqsuq, “Uvvatuḡ iliḡimatitchi uvlupaḡ suruksrautilaapsitñik tutḡiutiḡaḡḡupsi. Aglaan kaᵇiqsiḡḡaitchusi!

⁴³ Uvlut tikitkisirut akilliliqsuqtipsi puugisigaasi, saulugu avatiksi aniyu-miñaiyağusi quğgutilusilu sumilliqaa.

⁴⁴ Suksraungillapiagisigaasi iñugikkasilu. Atausiqunniñ uyağak minitchu-miñaitkaat. Atuumaniaqtuq atakkii ilipsi ilisağinilugu Agaayyun aggiqman anniqsuğiaqhusi.”

Jesus-ñum Suaqłuiyaiłha Agaayyuvikpauramik

⁴⁵ Jesus isiğniqsuq agaayyuvikpañmun aasiñ anitlugich tunisiullaqtuatlu tauqsuqtuatlu,

⁴⁶ nipliutiplugich, “Aglausimaruq uqalhani Agaayyutim itnaqhuni, ‘Tupiga agaayyuviksrauruq.’ Aglaan iriqtuğvigiliutipkağiksi tigliñniaqtinun.”

⁴⁷ Uvlugagipman Jesus ilisautriñiqsuq agaayyuvikpañmi. Qaukñich agaayuliqsit sulilaliqirit sulisivulliuqtigruat tuqqutçhunigaat,

⁴⁸ aglaan qanuqsausiññigaat, atakkii iluqatin iñuich naalağnituiñağaat.

20

Kimik Jesus Tuyuğiriqağniqa?

¹ Uvlut ilañatni Jesus agaayyuvikpañmi inniqsuq ilisautripluni iñuñnik qu-liaqtuagiplugu tusaayugaallataq. Qaukñich agaayuliqsitlu aglaliqiritlu piqasiqhutin sivulliuqtigruanik utlañniğaat

² nipliutiplugu, “Uqautitigut, kism analatchiłhagun savaagivigich tamatkua? Kia sanñiksritpatin taatnatun?”

³ Jesus-ñum kiuniğai, “Apiqsrullaglapi uumiña. Uqautisitña,

⁴ nakitña John-ñum paptaagilha taluğniqsuq, Agaayyutmiñ naaga iñuñniñ?”

⁵ Inmiknun kiumğatraaqsiniqsut, “Qanuğmi uqautigisiñiqpisigu? Nipliğupta, ‘Agaayyutmiñ’, nipliğisiruq, ‘Suvaatami ukpiginitpisiuñ John?’

⁶ Aglaan nipliğupta, ‘Iñuñniñ’, iñugaağruich miłtuqtuğisigaatigut uyağañnik atakkii nalupqiginitchaat John sivuniksriqiraułha.”

⁷ Uvvaasiñ kiuniğaat, “Nalugikput nakitñaqtaułha.”

⁸ Jesus-ñum nipliutiniğai, “Uvanaptuuq uqautiyumiñaitmigipsi nakitña sanñiqaqłunja savaaqatilaamnik tamatkuniña.”

Atrikusaun Nautchiivikunlu Nautchirriqiritgunlu

⁹ Uqaanikami taavrumiña Jesus-ñum uqaqtuutiniğai iñuich atrikusaut-mik, “Ilaatniguuq iñuqağmiñiqsuq nautchirriğviliuğniqsuamik, atukkirutigiplugu nautchirriqirinun aasiñ aullaqami mulupluni.

¹⁰ Katitchivik asianik tikitman tuyuqağniqsuq savaktimik nautchirriqir-inun akuqtuquplugich piksrağmiñnik katittañitniñ. Aglaan nautchirriqirit savakti anaullağniğaat utiqtitlugu saagaunnagu.

¹¹ Tuyuqalgiñniqsuq atlamik savaktimik. Aglaan nautchirriqirit anaullaqmiñniğaat uqaniqłutiplugu kanñunakun, sulitititmiñniğaat saagaunnagu.

¹² Tuyuqalgiñniqsuq piñayuaknik savaktimik. Nautchirriqirit anallaqłukługu aninniğaat.

¹³ Aquagun taamna iñua nautchiivik nipliğniqsuq, ‘Qanuğisiñiqpiq? Tuyuğigisigiga iğniğa piqpagikkağa. Iłmutun kamagigisigaat ihuatun.’

¹⁴ Aglaan nautchirriqirit tautukamitruñ nipliğniqsut avatmun, ‘Taamna tavra paitçaktaaksrautilik. Ki, tuqullakput suuraniasiiñ piññaqtaagilugich!’

¹⁵ Uvvaasiñ anitlugu nautchiiviniñni tuqunniğaat.”

Jesus apiqsruğniqsuq, “Nautchiivilgum sugisiñiqpagitmi tamatkua nautchirriqirit?”

16 Aggigisiruq aasiiñ tuqullugich taapkua iñuich, qaiļluguasiiñ nautchiivik atlanun nautchirriqirinun.” Iñuich tusaakamitruñ taamna nipligñiqsut, “Naagga, taatnaqtuksraunitchuq!”

17 Jesus-ñum tautuklugich apiqsruğniğai, “Taamna uqalıq qanuutauva? ‘Uyağak tuppirt ayakkañat,

taamna uyağak piitchuillaapiağaqtuq tuppirauni.’ *Psalm 118:22*

18 Kisupayaaq puukaqtuaq taavrumuñ uyağañmun siqumitauniaqtuq; aglaansuli taavruma uyağaum kattaqitñikkumi iñuñmik kanuğiñiağaa.”

Akiliaksrapiatigun Tax-sinik

19 Aglaliqirit suli qaukñich agaayuliqsit tigusuñiğaat Jesus tavrani. Atakkii ilitchuğiniğaat uqagñiplugu taavrumiñ atrikusautmik inmiktigun. Aglaan iqsiñiqsut iñuñmik.

20 Naipiqtuqsiñiğaat Jesus. Tuyuqagñiqsut naipiqtuqtiksranik nalaunñañuaqtuanik. Pisağisuñiğaat Jesus uqayusautinik, qaitchuklugu añalatchiñiqagtuamun kavanauruamun.

21 Tamatkua naipiqtuqtit pisaasuğmigaqlugu nipliutiniğaat Jesus, “Iisautrii, ilisimagikput uqalıqtin suli ilisauttutitin nalaunñañhat. Ilisimagikput suqutiksriñiñiñ iñuich ihatnik, aglaan ilisautrirutin Agaayyutim iñuuniağvigitqukkañatnik ilumutuuruakun.

22 Uqautitigut, maligutaksrakuağnaqpa akiliiruni tax-sinik Caesar-mun naaga nalaunñaitpa?”

23 Aglaan Jesus-ñum kaniqsiñiğaa pisaasuğmigañhat aasiiñ nipliutiplugich,

24 “Manillaqsauñ uvamnun maniuraq. Kia agliutrañ maniñmi itpa? Kiasuli aglañ?” Kiuniğaat, “Caesar-m.”

25 Uvvaasiiñ Jesus nipligñiqsuq, “Nakuuruq, akiliutigigiksi Caesar-mun Caesar-m pigikkañ aasiiñ Agaayyutmun pigikkañ Agaayyutim.”

26 Tavrani sivuğaatni iñuich pisağilguitchaat sukununniñ. Nipaisaaqhutin quviğusuutiqağniqsut kiggutaiñik.

Apiqsruun Anipkakkauñkun Tuqułigmiñ

27 Ilañich Sadducee-ñuruat, uqaguuruat iñuich anitqitlaiñniplugich tuqunaruaniñ, utlautiniqsut Jesus-mun nipliqhutin,

28 “Iisautrii, Moses aglañniqsuq maligutaksramik uvaptiknun itnaqhuni, ‘Anun ilaqatigaqtuaq tuqukpan qitunğigaluaqani, taavruma anutim aniaqataan ilaqatniktaagiraksrağiniğaa uilgağnaaq qitunğisilugu anutmik ilisimanağuniasiiñ tuquruam qitunğagitilañanik.’

29 Ilaatniguuq tallimat malğuk aniqatigiich inniqsut. Anayukliq ilaqatniñniqsuq tuqupluniasiiñ qitunğigaluaqani.

30 Tuglian nuliagñiğaa uilgağnaaq,

31 aasiiñ piñayuaknik. Taatnatuntuuq iluqatin tallimat malğuch tuquniqsut qitunğigaluaqatin.

32 Aqulliupluni uilgağnaaq tuquniqsuq.

33 Uvvaasiiñ, uvluni tuqunaruat anitqikpata iñuukigmun, nuliagiplugu iluqatin tallimat malğuk kia nuliagigisivañ?”

34 Jesus kiuniğai, “Katchuutrukiq pigigaa marruma iñuuniañhum,

35 aglaan anutit ağnatlu anitqikkumiñ tuqułigmiñ katchuutirağagumiñaitchut pakmani.

36 Atriqağisirut isağuliñnik tuqqutlaitchuanik. Iğniğigai Agaayyutim atakkii anitqikkauplutin tuqułigmiñ nutaamun iñuukigmun.

³⁷ Suli Moses nalunaiqlugu ukpiqnaqsiñigaa anitqiliq iñuuhigmun ikualarukun uqpigaurakun. Moses-ñum uqautiginigaa Ataniq itna, ‘Agaayyutaa Abraham-ñum Isaac-ñumlu, suli Jacob-ñum.’

³⁸ Ilaa Agaayyutiginigaaat iñuuruat, piginitchaat tuqunaruat, atakkii ilaanun iluqatin iñuich iñuurut.”

³⁹ Iñanich aglaliqirit uqağniqsut, “Aarigaa kiggutin, ilisautrii!”

⁴⁰ Tavrakña apiqsrutqinaiğñigaaat taavrumuuna.

Apiqsruun Anniqsuqtikun Akiqsruutauruakun

⁴¹ Jesus-ñum Pharisee-ñuruat apiqsruğniğai, “Suvaata iñuich uqağniqpat Christ, Anniqsuqti akiqsruutauruag, kinuviağiniqlugu David-mun?

⁴² Atakkii David ilaa nipliğniqsuq Psalms-ni, ‘Ataniq uqaqtuq Atanimnun:

Aquvittin kamagitchiiviksrapnun

⁴³ uvanun akiiliniathatnunaglaan uumigiritin.’

Psalms 110:1

⁴⁴ David-ñum inmiñik taiguutiqaqpagu Ataniğmiñik, qanuğmi Anniqsuqti David-ñum kinuviağiniqpauñ?”

Jesus-ñum Kiliktuutigigai Aglaliqirit

⁴⁵ Iluqatin iñuich naalağnipkaqlugich Jesus-ñum nipliutinigai maliğuaqtini,

⁴⁶ “Qaunagititchi tamatkunakña aglaliqiriniñ. Pisuktuatlaturut akuqtu-ruanik atnuğaaqhutin. Suli purvigitqutlaturut iñunun paglatqusuuplutin tauqsiğniaqviniñ. Aquppiutaksraqtuuraaqmiut aquppiutagiksaanik katrağviniñ iñuich niğiqpakmata.

⁴⁷ Ivayaqtuqmigaich uilgağnaat, tigliktuiplugich kinunauranitiñik, suli qiniqusaatlaturut agaayuuraaqamiñ! Anasiñjuqsausiaqağisirut pitluglugu atlaniñ iñuniniñ.”

21

Uilgağnaam Iñiraña

¹ Jesus tautunniqsuq umialguruanik iñunuk iliripmata aatchuutmiknik agaayyuvikpaum ilirivanun,

² tautukmiñigaa inuqsraqtuag uilgağnaaq ilisiruag malğunuk patukpaanuk maniuraanuk.

³ Nipliğniqsuq, “Uqautigipsi, taamna inuqsraqtuag uilgağnaaq ilisitluktug iluqaitniñ atlaniñ,

⁴ atakkii atlat ilisirut aatchuutmiknik ilanatiñ umialgutmin, aglaan ağnam inuqsraqtuam qaitkaa iluqaan iñuuniutiksrağaluani.”

Jesus Sivuniksriqiruq Piyaaquğniaathanik Agaayyuvikpaum

⁵ Iñanisa maliğuaqtit uqautiginigaaat qanutun qiniyunaqtilaana agaayyuvikpaum, piññaqusiqaqtaq uyagañnik suli aatchuutauruaniglu qaisauruanik Agaayyutmun. Jesus nipliğniqsuq,

⁶ “Iluqaan tamanna tautukkaqsi—tamanigu kisinjuqtaqağumiñaitchuqunniñ uyagañmik qalliani atlam ulğusimaitchuam.”

Jesus Sivuniksriqiruq Iñuilliuğutniglu Piyaaquğviksramiglu

⁷ Iñuich apiqsruğniğaaat, “Iñisautrii, qakugun tamanna atuummiñiaqpa? Sukun ilitchuqutikun ilitchuğigisivisa piyaquğviksraq aullağniigaqsikpan?”

⁸ Jesus-ñum kiunigai, “Qaunagititchi ukpiqsakkauniaqasi. Iñugiaktuat iñuich agğigisirut uqağutin, ‘Christ-ñuruña! Pivik tikumaruq!’ aglaan maliniasiqnasigik.

⁹ Iqsiñiaqasi tusaagupsi aṇuyaktuanik aḡayaktuaniglu. Tamatkua atuumagisirut sivulliulutinj aglaan isuklitchumiñaitchuq taapkunuuna.”

¹⁰ Niplipsaaḡniqsuq, “Nunaaqgich aṇuyyiuḡisirut atlanik nunaaqqiñik, atanḡuviich aṇuyyiuḡisirut atlanik atanḡuvinñik.

¹¹ Nuna iliksraḡisiruq tatamnaqsiluni. Iñuich kakkaḡisirut. Iñuich atniḡñautiqagisirut tigupqutnaqtuanik naniliqaa. Atlayuaḡnaqtuat sagviḡisirut qilaṇmi iqsipkaḡlugich iñuich.

¹² Sivuatni tamatkua tikiumagaluaqnaḡich, tiguraulusi piyuaqsiugisirusi. Iñuich uqaqsittaḡvinmuktitkisigaasi katraḡvinmiknun isiqtaupkaḡusi, tikiutruḡusi sivuḡaatnun umialgich kavanaauruatlu pisigiluna.

¹³ Taivrumanı piviksraḡaḡisiñiqsusi ilisimaraulusi.

¹⁴ Isumaalunaḡitchi kiggutiksrapıñik tiguraugaluaqasi.

¹⁵ Atakkii uqaqsritkisigipsi isumatulıḡmiglu uumigiripsiunniñ iḡluliḡumiñaisaṇatnik.

¹⁶ Aṇayuqaapsi aniḡatiupsılu ilapsılu sulı ilannapsılu qaitkisigaasi uumigiripsiñun, aasii ilasi tuqqutaugisirut.

¹⁷ Iluḡatinj iñuich uumigigisigaasi pigiluna.

¹⁸ Aglaan atausiqunniñ nuyana niaquḡpich tammakkauyumiñaitchuq.

¹⁹ Qichaḡitchi anuqsruḡikun. Nikaitkupsi piññaktaḡiniaḡiksi iñuuliqsi.

Jesus Sivuniksriqiruq Piyaqquḡniaṭhanik Jerusalem-ḡum

²⁰ “Tautukkupsiun Jerusalem puuqpatrunj aṇuyaich ilitchuḡigisigiksi qallıḡha piyaqqukkauiksraṇan.

²¹ Taipkunani uvluni kiñapayaaq iñuuniaqtuaq Judea-mi qimakkumauḡ iḡḡiñun. Kiñapayaaq nunaaqḡimiittuaq aullaqtuksrauruq, sulı avataani nunavinmiittuaq nunaaqḡimuktuksraunitchuq.

²² Atakkii taapkua uvlugigai anasiñḡuqsautiksram immiumatquplugich iluqaisa sivuniksriqirit uqauttutinich.

²³ Qanutun tatamnaqtigigisiva taipkunani uvluni aḡnanun siṇiyauruanun sulı aakanun miluktitchiruanun. Tatamnaqtuaq ihuiññaq tikiumagisiruq tamarrumuṇa nunamun, atakkii Agaayyutim qinnautaa akikṇautaugisiruq makunuṇa iñun.

²⁴ Ilaṇich tuqqutaugisirut savikpakun atlat sulı tigutaqsiulutinj Jew-ḡunitchuanun. Ilinisa tutmiḡaḡigisigaat Jerusalem piviksraqtinj isuklññiaṭhatnunaglaan.

Agḡıḡha Iḡñınan Iñuum

²⁵ “Atlayuaḡnaḡisirut siqiñıḡlu tatqiḡılu sulı uvlugiatlu. Iñuich nanipayaaq qanuusiksriagisirut, iqsilutinj nipruaḡniṇanik taḡium aksralıḡruañıḡıḡlu.

²⁶ Iñuich iḡivrugaḡisirut iqsilutinj isumaaluhıḡmikni sumsulı tikitchuksraṇanik iluqnaanun nunamun, atakkii qaummatipayaaṇi silam nuktitaulutinj inimikniñ.

²⁷ Qiñıḡisigaat Iḡñınan Iñuum agḡiqsuaq nuviyakun qilaṇmiñ saṇḡimigun kamanallapiaqtuakun kamanautmigunlu.

²⁸ Tamatkua atuumaaqsikpata qichaḡitchi niḡiugaqaḡusi. Atakkii tasuqsakkauiksraqsı qallıruq.”

Iḡisaaksraṇa Asirritıaitchuam Napaaqtum

²⁹ Jesus-ḡum uqauntiniḡai atrikusautmik, “Qiñillaksaqsıun asirrisuuruaq napaaqtuq sulı iluqaisa atlat napaaqtut.

³⁰ Milukatat sagviaqsipmata ilisimaraḡigiksi upingam qallıḡha.

³¹ Taatnatuntuuq atuumaaqsikpata tamatkua uqauntigikkatka ilitchuḡigisigiksi aṇaayuqataan Agaayyutim tikiññialıḡha.

³² Itqallaksiun una! Iñuich iñuuniaqtuat pakma tuquyumiñaitchut tamatkua iluqatin atuumagaluaqtitnagich.

³³ Qilaglu nunalu piigisiruk aglaan uqalitka piigumiñaitchut.

Munaġimmaagiliksraq

³⁴ “Munaġititchi! Isumaiqsitnasi taanġaġmunlu isumaaluutaanunlu mar-ruma iñuuniaħhum. Taatnañitchupsi uvlum quviqpiagaasi tavrakñatchiaq niġiungisillusi.

³⁵ Nanigiatun pisagigisigai iluqaisa iñuich nanipayaaq nunami.

³⁶ Munaġiyumausili agaayulusi ataramik makitalgulusiasiiñ payanaġusi iluqaani atuumarauksrani agġiġñiaħhanunaglaan Iġñiñan Iñuum.”

³⁷ Uvluġaġipman Jesus ilisautriraqtuq agaayyuvikpañmi. Anaqaksraaqman siñiktaġiaġniqsuq iġġiani atiqaqtuam Olives-mik.

³⁸ Uvlaaġuqman iñuich utlautiraqtut agaayyuvikpañmun naalaġnisukħugu uqaqpan.

22

Sivunniugun Tuqutħukħugu Jesus

¹ Niġiqpagvikaq atilik Apqusaakkauħġmik qalliñiqsuq iñuich niġipmata pulaksigniġilaamik qaqqumik.

² Qaukñich agaayuliqsit suli aglaliqirit tuqutħunġaat Jesus nalu-nautħilutin aglaan iqsiginiġaich iñuich.

Judas Aniqtuq Aatchuutigisukħugu Jesus

³ Tavrakña tuunġaq isiġniqsuq Judas-mun atiqaqtuamun Iscariot-mik, ilanat qulit malġuk malġuaqtit.

⁴ Judas-ñum uqaqatigityaġniġai qaukñich agaayuliqsit analatinitħu agaayyuvikpaum iħuaqtitchiñiaqtinġiñ qanuq aatchuutigisukħugu Jesus ilinġitñun.

⁵ Quviasukħutin akiqsruġaat akilġukħugu maninġmik.

⁶ Judas anġniqsuq. Piviksraqsiugaqsiñiġaa aatchuutigisukħugu Jesus ilinġitñun iñuich nalupkaġlugich.

Itqanaiyaħiq Jew-ñuruat Niġiqpagvikaanun Atilinmun Apqusaakkauħġmik

⁷ Akunniqsaami uvlua Puvlaksigniġilaam qaqqum tikiñniqsuq, taamna Apqusaakkauħum ipnaiyaam tuqurviksraña.

⁸ Jesus-ñum tuyuġigik Peter-lu John-lu itnaqħugik, “Itqanaiyaġiatku niġiqpakiksraqput.”

⁹ Apiqsruġniġaak, “Nani itqanaiyaquvisiguk?”

¹⁰ Jesus-ñum kiuniġik, “Isiġuptik nunaaqqimun paagisigiktik iñuk akiyaqtuaq qattamik imilinġmik. Malikkumaiktik isiqpan tupiġmun,

¹¹ suliasiiñ nipliutilugu iñua tupqum, ‘Ilisautri nipliġniqsuq, Nani iniqaqpich tuyuġmiaqaġvinġmik niġġiviksramnik ipnaimik piqasiġħuñ malġuaqtimnik niġiqpagvikaami atiqaqtuami Apqusaakkauħġmik?’

¹² Uuma urriqsuutigisigaatik inimik nallaauraallagviuluumaqtuamik qul-liġmi itqanaiħaamik inuqsrañaiħuġu. Tavrani itqanaiyaħhiñaurutik.”

¹³ Aullaqamik paqinniġaak taatnatun Jesus-ñum uqalħatun, aasiiñ itqanaiyaqħutin niġiqpagviksramun atilinmun Apqusaakkauħġmik.

Atanġum Nullautħiġvia

¹⁴ Niġġiviksraqtin tikitman Jesus aquvinniqsuq piqasiqħuni uqqiraqtinik.

¹⁵ Nipliutinġai, “Niġiqatigisullapiagipsi uumiña ipnaimik niġiqpagvikaami atiqaqtuami Apqusaakkauħġmik nagliksaanñaiñġaġma!

16 Uqautigipsi, nigítqinñianitkiga immiumaniałhanunaglaan añaayuqautaani Agaayyutim.”

17 Taatnaanikami Jesus-ñum tiguplugu qallun, quyanigaa Agaayyun nipliuhuni, “Tigulugu taamna imillagvigisiun!

18 Uqautigipsi, uvakñaniñaglaan imitqikkumiñaitchuña asiam misuğuanik aggiğñiałhanunaglaan Agaayyutim añaayuqataan.”

19 Jesus-ñum tiguplugu qaqquq quyanigaa Agaayyun. Avguqlugu qaqquq qaiññigaa nipliuhuni, “Taamna qaqquq timigigiga qaisauruaq ilipsitñun. Nigğisiun itqakkutigilugu uvañnun.”

20 Taatnatuntuuq, nigianikamin qallun qaiññigaa nipliuhuni, “Asiam misuğua uumani qallutmi Agaayyutim nutaaq sivunniugutigigaa taluğniqusiqługu aupkun maqikkauruamik ilipsitñun.”

21 “Atañii! Ilapsisamma aquppiqatima qaiññağaaña.

22 Igñiña Iñuum tuquruksrauniaqtuq Agaayyutim sivunniutaagun, aglaan nakliun iñunmi qaitchiruami ilaanik!”

23 Maliguaqtai apiqsruqtautiaqsiñiqsut avatmun nalliqsın qaitchiumma-tiqaqmagaan ilaanik.

Uqavaagun Kamanagunñikun

24 Maliguaqtai qapiqtailitragñiqsut nalliqsın kamanagñiqsraugisipmagaan.

25 Jesus-ñum nipliutinigai, “Jew-ñunitchuat umialgich sanñiqagtut iñunmikni suli aňalatit taigukkautlatuplutin İłauraanitñik Iñuich.

26 Aglaan taatnatun itchuksraunitchusi. Kamanagñiqsrauruaq akunnapsitñi ilıli nukaqıqsun suli sivulliuqti savaktitun.

27 Kiña kamanagñiqsrauva—taamna aquvitluni nigiruaq naagaqaa taamna payuktaqtuq? Tavrataamna aquppiruaq kamanatluktuq. Aglaan iqasigipsi payuktaqtitun.

28 “İlipsi, nayugıpsitña uuktuaqsiupayaaqama.

29 Atrililugu aapaa aňalatchitlasipkaiłha uvamnik, taatnatuntuuq aňalatchitlasipkağisipmigipsi.

30 Nigiqasigisigipsitña imiqasigıluñalu aňalatchiaqsiguma iñunmik, suli aquppiqasigisigipsitña taivrumanı atanniityağuma kinuviağiiñik qulit malğunñik igñinıtñik Israel-ñum.

Jesus Sivuniksriqiruaq Peter-m Piılaaliksranañik

31 “Annaa, Simon! Naalağniłlagiñ! Tuunğaum uuktuağumiñaqsiñiğaasi iluqasi, nautchirriqiri aviktuipmatun mukkaaksranik sanikłunñi.

32 Aglaan agaayyutigikpiñ ukpiqsriłhiñ qapiqunıllugu. Utiguvich uvañnun sayyigisigitin aniqatiutin.”

33 Simon Peter-m kiunigaa, “Ataniiq, isiqtauqasiłhiñaugikpiñ suli tuquqasigutin!”

34 Jesus nipliqsuq, “Peter, uqautigikpiñ, aqargiqpak qalğuqtağaluaqnagu uvlaami piılaağisigikma piñasuniaglaan.”

Maniqagvıglu Puukatağlu suli Savikpak

35 Jesus-ñum uqaanikami taavruminña apiqsruğniğai maliguaqtini, “Taimani tuyugıkapsi manikuvıılaaqhusi puukataılaaqhusılu sakpakkiılaaqhusılu, inuqsraqpisi?” Kiunigaa, “Inuqsranitchugut.”

36 Jesus nipliğniqsuq, “Aglaan pakma, kiña maniqagvıqagumi naagaqaa puukataqagumi saagağligik. Suli kiñapayaaq savikpaitchumi tuniraksrağigaa quppıgaani aasiñ tauqsıguni savikpanmik.

³⁷ Uqautigipsi, Taamna uqaliq aglausimaruaq Agaayyutim makpiġaañiñi atuumaruksrauruq, itna 'Irrutiniġaat savamaqłuktuatun.' Iluqaan aglausimaruaq uvapkun immiumakkauniaqtuq."

³⁸ Maliguaqtit nipliġñiqsut, "Ataniiq, uvva malġuk savikpaak!" Kiuniġai, "Tavra apai!"

Jesus Agaayuruq Igġimi Atiliñmi Olives-mik

³⁹ Jesus aullalgiññiqsuq igġimun atiliñmun Olives-mik piragiliġmisun, aasiiñ maliguaqtañi malikkaat, [aglaan Judas malinitchuq.] ⁴⁰ Tikitñamin taruñ nipliutiniġai, "Agaayulusi ukpiqsrisainitchumausili uuktuaqsiugupsi."

⁴¹ Tavrakñ aullaqtaallakhuni sitquqhuni agaayuniqsuq.

⁴² Nipliġñiqsuq, "Aapaan, pisuġiġiyupku piġuñ qallutaa nagliqsaalhum uvañniñ. Uvañ pisuġiñilaaptun aglaan pisuñniñ savaañuli."

⁴³ [Isaġulgum qilañmiñ sagviutiniġaa sayyiqługu.

⁴⁴ Ihuilliuqpalikun agaayuniqsuq piliqitlukhuni, aasii ilaan siiqsiqkatha kataktuq auktun nunamun.]

⁴⁵ Makitnami agaayuliġmiñniñ utiqhuniasiiñ maliguaqtimiñun tavra paqiniġai siñiktuat, miñguqhutiñ ihuilliuqpaitłutiñ.

⁴⁶ Nipliutiniġai, "Suvaata siñikpsi? Makillusi, agaayyutitchi ukpiqsrisainitchumausili uuktuaqsiugupsi."

Tiguniġaat Jesus

⁴⁷ Jesus uqaqtitlugu iñugiaktuat iñuich tikiññiqsut, sivulliġlugich Judas-ñum, ilañata qulit malġuk maliguaqtit. Utlakługu Jesus kuniñniġaa.

⁴⁸ Aglaan Jesus nipliutiniġaa, "Judas, kuniġugu aatchuutigiviun Iġniña Iñuum?"

⁴⁹ Maliguaqtit nayuutiruat Jesus-mi tautukamitruñ taamna atuumaruaq uqautiniġaat, "Ataniiq, atuglavut savikpavut!"

⁵⁰ Ilañata anauniġaa qaukhiata agaayuliqsit savaktaa siutaiqsiqługu taliqpi-anik.

⁵¹ Aglaan Jesus nipliġñiqsuq, "Aññaa! Apaiqsuq!" Aksikługu iñuum siutaa mamitinniġaa.

⁵² Taavruma aquagun Jesus-ñum nipliutiniġai qaukñich agaayuliqsit suli analatiñich agaayyuvikpaum ihuaqtitchiñiaqtiñiñ suli sivulliuqtigruat tikitchuat aiplugu ilaa, "Aatai, tikitchuksrauvisi savikpaligaagusi anautaniglu uvañ liilaa savamaqłukti?"

⁵³ Nayuġaġikapsi agaayyuvikpañmi uvluġaġipman tiguniatlaitchipsitñ. Aglaan pakma savagviksraġigiksi sanñiagun taaqtuam."

Peter-m Piilaġiniġaa Jesus

⁵⁴ Tamatkua tiguplugu Jesus aullautiniġaat tupqanun qaukhiata agaayuliqsit, suli Peter-m malinñiġai taavakñatluk.

⁵⁵ Ikniqagñiqsut silataani tupqum, aasii Peter-m ilaliġniġai aquppiruat tavrani.

⁵⁶ Ilañata pirit aġnam tautuñniġaa Peter aquppiruaq saniġaani ikniġum. Qiñiqługu naliñiñaaqługu nipliutiniġaa, "Una iñuk piqataupmiruaq Jesus-mi!"

⁵⁷ Aglaan Peter piilaġniqsuq, "Aġnaaq, nalugiga!"

⁵⁸ Kiñuurañagun iñuk ilitchuqsripmiñiqsuq Peter-mik nipliqhuni, "Ilvich, ilaġigaatintuuq taapkua!" Aglaan Peter-m kiuniġaa, "Naagga, ilaġiñitchaatñ."

⁵⁹ Sasaġniġum kiñuagun atlam iñuum qapiñaiqhuni upyañniġaa, "Iłumun una iñuk piqataupmiruaq Jesus-mi, atakkii Galilee-gmiunuruq!"

⁶⁰ Aglaan Peter-m kiuniġaa, "Nalullapiagiga sumik uqaqtilaan." Uqaqtitlugu tavrakñatchiaq aqargiqpak qalġuqtaġniqsuq.

⁶¹ Atanguruam qiviaqhuni tautuñigaa nalinñaaqlugu Peter, aasii Peter-m itqagnigaa atangum nipliha inmiñun, “Aqargiqpak qalguqtagaluaqnagu uvlaapak piilaagutigigisigikma piñasuniaglaan.”

⁶² Peter tavra anipluni qianiqsuq iñuilliullapiaqhuni.

Jesus Mitautigigaat Anaullaqlugulu

⁶³ Iñuich munaqsruuat Jesus-mik mitautiginigaat anaullaqlugulu.

⁶⁴ Matuplugik irrak apiqsruñigaa, “Kia anauvatin? Nalautchañ?”

⁶⁵ Nipliutipmiñigaa iñugiaktuanik pisaanñatinik.

Jesus Uqaqsittaagvinmi

⁶⁶ Uvlaaguqman Jew-ñuruat sivulliuqtigruat qaukñich agaayuliqsitlu aglaliqiritlu katiniqsut, aasiiñ Jesus tikiutinigaat uqaqsittaagtitchirinun,

⁶⁷ nipliqhutin, “Uqautitigut! Ilvich Christ-ñuvich, taimña aqisruutauruaq Anniqsuqti?” Jesus-ñum kiunigai, “Uqautigupsi ukpiginiñitchipstija;

⁶⁸ suli apiqsruğupsi apiqsruutmik kiuyumiñaitchipsitja.

⁶⁹ Aglaan uvakña Igñiña Iñuum aquppigisuruq tunañani taliqpian Agaayyutim piqaqtuam sanñipayaamik.”

⁷⁰ Iluqatin nipligñiqsut, “Ilvich, Igñigivatin Agaayyutim?” Kiunigai, “Ilipsi, uqaqtusi Igñiginipluñ.”

⁷¹ Kiisaimmalu nipligñiqput, “Inuqsrañaiqsugut iñisimarimik! Tusaagikput qanuq nipliha.”

23

Jesus Pilate-muutiniğaat

¹ Iluqatin iñuich makitlutin Jesus Pilate-muutiniğaat kavanauruamun.

² Tavrani pasiaqsiñigaa Jesus itnaqhutin, “Iñitchuğigikput una anun killukuaqtitchiha iñuptiknik atakkii uqautiniğai aqiliqunitlugich tax-sinik Caesar-mun Rome-mi. Uqautiniğaisuli ilaa Christ-ñunipluni umialik.”

³ Pilate-ñum apiqsruğniğaa, “Umialigivatin Jew-ñuruat?” Jesus anigñiqsuq, “Aa, nalauttutin.”

⁴ Taamna atuumaanikman Pilate-ñum nipliutiniğai qaukñich agaayuliqsit iñugaağruillu, “Iñitchuğinitchuñ patchisiksramik uumani anutmi.”

⁵ Aglaan qapinaipsauraqtut, “Iñisauttutimigun ağayagağigai iñuich iluqaani Judea-mi. Aullaqniuruq Galilee-mi pakma maunqahuniasiiñ.”

Jesus Herod-muutiniğaat

⁶ Pilate-ñum tusaakamiun taamna apiqsruğniğaa, “Una anun Galileegmiunjuva?”

⁷ Iñitchuğikamiun Jesus-ñum aggiqsilaña nunamiñ analatañaniñ Herod-ñum, tuyuginiğaa Herod-mun tavraniitmiñiqsuamun Jerusalem-mi.

⁸ Herod quviasupiağatağniqsuq tautukamiun Jesus, atakkii tusaaplugu suli qinīgummiuqlugu inilğatluk. Tautukkummiuğniqsuq Jesus savakpan quviqnaqtuanik.

⁹ Herod-ñum apiqsruqtaaqsiñigaa Jesus iñugiaktuanik apiqsruutinik, aglaan Jesus-ñum kiunñiñigaa.

¹⁰ Qaukñich agaayuliqsit suli aglaliqirit qapinaipsauraqhutin pasiuğniğaa Jesus.

¹¹ Herod-ñum anuyyiuqtaiñlu mitautiginigaat Jesus suvasağinitlugu. Atipkaqlugu atangum atnugaallautañanik utiqtinigaat Pilate-mun.

¹² Taavrumani uvlumi Herod-lu Pilate-lu ilauragiksinniqsuk sivuani uumigiikkaluaqtuak.

Jesus Tuquruksragu'gaat

- ¹³ Pilate-ḡum katipkaḡniḡai qaukḡinich agaayuliqsitlu sivulliuqtit iḡuillu,
¹⁴ suli nipliutiplugich tamatkua, “Tikiutigiksi una aḡun uvaḡnun nipliḡhusi sivulliullautaniḡniḡiplugich iḡuich. Isivḡiugaluagḡugu sivuqqapsitḡi paqitlaitchiga savamaḡḡuutiqaḡḡugu pasiuḡutipsitḡik.
¹⁵ Unniḡ Herod-tuuq paqitchiḡitchuq agvisiksramik, atakkii utiqtitqinḡiḡaa uvaptiknun. Una aḡun piitchuq sumik tuqurrutauyu-miḡaqtuamik ilaanun.
¹⁶ Taatnaḡḡuna ipiḡaqtuqtitqaagḡugu aullaqtitkisigiga.”
¹⁷ [Pilate patchisaiqsitchisuuruq atautchimik isiqtamik niḡiqpagvikaam uvluani].
¹⁸ Iḡugaagruich niplianiqsut, “Tuqqutchiuḡ taamna iḡuk aasiḡ tiguḡaaq-taunaiqsillugu Barabbas!”
¹⁹ (Barabbas isiqtauniqsuq atakkii iḡaupluni tamatkunani aḡayakhutiḡ nunaaqḡimi tuqqutchiruaniḡu).
²⁰ Pilate-ḡum Jesus patchisaiḡukkaluagḡaa. Taatnamik uqaḡvigitqikkaluagḡai iḡugaagruich.
²¹ Aglaan iḡialaniqsut nipitusiḡutiḡ, “Kikiaktuutisiḡ! Kikiaktuutili san-niḡutamun!”
²² Pilate-ḡum piḡatchiḡḡugu nipliḡniḡisuq, “Sumik savamaḡḡuutiqaḡḡa? Paqitchiḡitchuḡa sumik tuqurrutauyumiḡaqtuamik ilaanun. Ipiḡaqtuqtitillugu patchisaiḡisigiga.”
²³ Aglaan iḡialapsauraḡniqsut kikiaktuutiraksraupiaḡniḡiḡugu sannigutamun. Kiisaimmalu iḡialaḡimiktigun akimavut.
²⁴ Uvvaasiḡ Pilate-ḡum atanniḡniḡaa Jesus kipiḡniḡuḡataatitun.
²⁵ Pilate-ḡum pituiḡniḡaa Barabbas pisukkanat, taamna isiqtauruag atakkii iḡaupluni tamatkunani aḡayakhutiḡ iḡuaqtuani, aasiḡ qaitḡugu Jesus iliḡitḡun pisuḡhatitun.

Jesus Kikiaktuutigaat Sannigutamun

- ²⁶ Aḡuyyiuqtit sivulligḡiḡaat Jesus. Pisullaḡmiḡ paaqsiḡiqsut iḡuḡmik Cyrene-naḡmikum atiqaqtuamik Simon aitmuktuamik nautchiiviḡmiḡ. Tamatkua nunuriḡiḡaat akiyaḡiaquplugu sannigutamik aquagun Jesus-ḡum.
²⁷ Iḡugiallapiatuat iḡuich maliḡniḡaat. Akunḡatni itmiḡiqsut aḡnat qairuat uiḡualaplutiḡ.
²⁸ Jesus-ḡum kiḡiaqami nipliutiniḡai, “Aḡnaaḡisii Jerusalem-ḡum! Qirratigin-asitḡa aglaan qirratigisitchi ilipsitḡun qitunḡapsitḡunlu.
²⁹ Atakkii uvlut qallirut iḡuich nipliḡisiḡhat, ‘Quvianamiurut taapkua aḡnat qitunḡaitchuat siḡaiyautlaitchuatlu miluktitchisimaitchuatlu.’
³⁰ Taivrumanu uvlumi iḡuich nipliḡisirut iḡḡiḡun, ‘Katagitchi uvaptiknun!’
Hosea 10:8
³¹ Atakkii taatnatun irrutikpatruḡ patchisaitchuag pakmapak, qanutun irrutriḡiaqmivat iḡuḡnik taimanigu?”
³² Malḡuk atlak iḡḡuk, iluqatik savamaḡḡuksimaruak, tuqqutauruksraup-miḡiqsuk piqataulugik Jesus-mi.
³³ Aḡuyyiuqtit tikiḡniḡiqsut atiqaqtuamun “Saunḡa niaqum.” Tavrani kiki-aktuutiniḡaat Jesus suli taapkuak savamaḡḡuksimaruak piqasiḡḡugu, iḡaqataa taliḡpian tuḡaanun suli iḡaqataa saumian tuḡaanun.
³⁴ Jesus nipliḡniḡisuq, “Aapaḡ, natqigutikkich tamatkua iḡuich! Nalugaat sumik savaaqḡtilaaqtiḡ.” Avguḡniḡaich atnuḡaanḡi nalautchaḡautigiplugich.

³⁵ Iñuich qichaqtuat tautuktuagñigaat. Jew-ñuruat sivulliuqtinisa mitautig-inigaa, “Annautirağigai atlat. Ki anniqsugli inmiñik Christ-ñuyumi, Anniqsuqti akiqsruutauruaq Agaayyutim piksraqtaagikkaña!”

³⁶ Anuyyiuqtit mitautigipmiñigaat. Utlaklugu aatchuğniğaaat suñağnit chuamik misuqqumik

³⁷ nipliqtutin, “Anniqsuğni ilipnik umialigikpatin Jew-ñuruat!”

³⁸ Niaquan qulaagun aglaklugich uqałhich, “Taamnauvva umialgat Jew-ñuruat.”

³⁹ İlaqataan savamaqluksimaruaam nivinaruam uqağniqluktaqmiñigaa, “Christ-ñuguvich anniqsuğni ilipnik uvaguglu!”

⁴⁰ Aglaan İlaqataan İniqtigñigaa nipliqtuhuni, “Taluginitpiun Agaayyun? Tuqqutaksraurutintuuq İlaatun.

⁴¹ Tuquniaqtuguk nalautlugu atakkii taatnağnaqhunuk; aglaan taamna savaaqanitchuq pigiit chuamik.”

⁴² Aasiñ nipliutiniğaa, “Jesus, itqağillañniañña tikitchuvich añaayuqautipnun!”

⁴³ Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Akiqsruğikpiñ, marrumani uvlumi piqasiğisigikma utaqqivini.”

Jesus Tuquruq

⁴⁴ Uvlug qitiqquqman siqinñaagınaiğniqsuq taaqsipłuni nunapayaami piñasunun ilipman sassaq;

⁴⁵ talukuyaaq [sapukutchiutauruaq] nivinaruuaq agaayyuvikpañmi siik-siğniqsuq tatpichakña takununaağlaan.

⁴⁶ Jesus nipaalaliğniqsuq, “Aapaan! Argaknun iligiga irrusiğa!” Taatnaamikami tuquniqsuq.

⁴⁷ Rome-mağmiut qaukłata anuyyiuqtit tautuklugu tamanna atuumaruuaq kamaksruğniğaa Agaayyun nipliqtuhuni, “İlumutun taamna anun nalaunñaruq!”

⁴⁸ Iñuich katiruat qinğiaqlugu kikiaktuutriğiq tautukamitruñ tamanna atuumaruuaq, utiğniqsut kinuniğmiknun ipiqtutchallapiaqtutin.

⁴⁹ İluqtin tamatkua ilisimaruat Jesus-mik ilagiplugillu ağnat maliktuat Galilee-miñ qichağniqsut taiñakñatluk qinğiaqtutin.

Jesus İluviğniğaaat

⁵⁰⁻⁵¹ İnuqaqmiñiqsuq atilimik Joseph-mik Arimathea-ğmiumik, nunaagqimiñ Judea-mi, nalaunñaruuaq qanutitanitchuağlu inuk, sulı utaqqiniqsuaq tikiğisrañanik añaayuqautaan Agaayyutim. İlağaluaqhuni uqaqsittaagtitchirini aniqatauninñiqsuq sivunniqmata tuqqutchuklugu Jesus.

⁵² Joseph-ñum utlautipluni Pilate-mun apiqsruutiginiğaa timaa Jesus-ñum pisuklugu.

⁵³ Tavrakña atqaqlugu timaa Jesus-ñum, nimiqsruğniğaa ukiłhaagiksaamik, ilipluguasiñ iluviqtamun uyagañmi atunğanit chuamun.

⁵⁴ İluqani tamanna atuumaniqsuq minguiqsiağvium uvlua aullağniiyasipman.

⁵⁵ Ağnat maliktuat Jesus-mik Galilee-miñ malinğaaat Joseph tautukluguasiñ qanuq Jesus-ñum timaa ilipmagu iluviğmun.

⁵⁶ Utiqhutin kinuniğmiknun itqanaiyağniğaiç tıprağiksautilgich uqsruğutiksrai timaan Jesus. Jew-ñuruat minguiqsiağviatni minguiqsiniqsut kamagiplugu tillisaa Moses-ñum.

24

Jesus Anjipkakkauruq Tuquligmiñ

¹ Uvlaatchaurañani sivullium uvlum akunniqsaami aġnat iluviġmuniqsut saagaqhutiñ tipraġiksautiliñnik uqsruġutiksraiñnik itqanaiyaaġmiknik.

² Paqinnigaat uyaġak aqsraqtiñaniqsuaq paañaniñ iluvġum.

³ Tavraasiñ isiqamiñ paqingiññaat timaa atanġuruaam Jesus.

⁴ Qanuqsausiuqtitlugich tavrakñatchiaq malġuk añutik qitñaġnaqtuanik atnugaallak qichaġniqsuk saniġaatni.

⁵ Iqsitchakhutiñ aġnat sikinniqsut nunamun. Añutik nipliutiniġaich, “Suvaata tautuġiaqpsi iñuuruamik akunġatni tuqunaruat?”

⁶ Uvaniñġitchuq atakkii iñugutqiksuaq. Itqallaksiuñ qanuq uqaqtilaaja ilip-sitñun Galilee-miinnjaġmiñi, itna,

⁷ ‘Iġñija Iñuum qaisauruksrauruq killuuruanun iñunun kikiaktuu-tikkauluni, aasiñ piñayuatigun uvlut añitqikkumapluni iñuuliġmun.’ ”

⁸ Aġnat itqaġniġaat uqaġikkaña.

⁹ Utiqhutiñ iluviġmiñ uqautiniġaich qulit atausiq maliguaqtit atlatlu iluqaitñik tamatkuniña.

¹⁰ Taapkua aġnat Mary Magdalene, Joanna-lu, Mary-lu aakaja James-ñum, suli atlat aġnat. Uqautiniġaich uqqiraqtit tamatkuniña atuumaruanik iluviġmi.

¹¹ Aglaan maliguaqtit isumaniqsut aġnat piñiñiqinipluġich. Taatnamik ukpiġiniññaich.

¹² Aglaan Peter makitiqhuni aqpalisruġniqsuaq iluviġmun; auġrukami tautuñiġaa nimġutaa ukiñhaaġiksuaq kisian. Kiñuniġmukhuni quviġusuutiginiġai tamatkua atuummiruat.

Pisukkataaġniqsuk Emmaus-mun

¹³ Taavrumani uvlumi malġuk Jesus-ñum maliguaqtik nunaaqqiuramunniġniqsuk atiliñmun Emmaus-mik, uñasiksilaaqatuaq tallimat malġunni mile-lanik Jerusalem-miñ.

¹⁴ Pisullaġmik uqaġniqsuk iluqaanik atuumaruamik.

¹⁵ Uqqaġiksitlugik Jesus pisuqasiġniġik;

¹⁶ tautukkaluagñiġaak aglaan ilisaġiniññaak.

¹⁷ Jesus-ñum nipliutiniġik, “Sumik uqaqpsik pisuktuañhaptikni?”

Qichaqpaañaniqsuk alianaqsiplutik.

¹⁸ Ilaqataan atilgum Cleopas-mik apiqsruġniġaa, “Kisivich naluvalunniqsutin Jerusalem-mi atuumapman tamanna ikpaksravak.”

¹⁹ Jesus-ñum apiqsruġniġik, “Sunik?” Kiuniġaak, “Tamatkuniña atuumaruanik Jesus Nazareth-miumun. Taamna añun sivuniksriqirauniqsuaq sañniqaqatuaq uqaġmigiñun savaaġmigiñunlu sivuġaatni Agaayyutimlu iñuillu.

²⁰ Qaukñich agaayuliqsipta suli sivulliuqtipta sivunniġniġaat kikiaktuu-titquplugulu tuqqutautquplugulu.

²¹ Niġiugaġigaluakkaqput ilaañunipluġu tasuqsairuksraupluġu Israel-aġmiunik. Marrumani uvluni piñayugiġaat atuumapmanaglaan.

²² Ilapta aġnat tupakkaatigut pitlukluġuunniñ. Taapkua utlautiniqsut qau-niuraami iluviġmun,

²³ aglaan paqingiññaat timaa. Utiqamiñ nipliġniqsut tautuñniplutiñ isagullañnik uqautriruañnañnik Jesus iñuunipluġu.

²⁴ Ilavut utlautiniqsut iluviġmun paqitluġu taatnatupiaq aġnat uqañhatitun, aglaan qiñiñitmiññaat Jesus.”

²⁵ Tavrali Jesus-ñum nipliutiniġik, “Qanutun isumailaaqtigivisik! Qanutun sukaisigivisik ukpiqsriġiksrapstniġik supayaanik sivuniksriqirit uqautaitniġik!

²⁶ Uqaġniġugaut Christ, Anniqsuqti akiqsruutauruaq nagliksaaqtuksraunipluġu tamatkuniġa isigaluaqani kamanautmiñun.”

²⁷ Jesus-ñum ilitchuġipkaġniġik uqautigikkauruanik inmigun iluqaitni Agaayyutim uqałhiñi, aullaġniipluni makpiġaanjiñiñ Moses-ñum suli aglañitniñ iluqatiñ sivuniksriqirit.

²⁸ Qallikamiñ nunaqqiuramun igliġvinmiknun, Jesus pisuktuiñaġniqsuq qaaniñaġniaqtuatun.

²⁹ Aglaan nutqaqtinnigaak nipliqhutik, “Ittuallagiñ uvaptikni. Taaqsisis-aqsigaatigut.” Maliklugik nayuġniġik.

³⁰ Jesus aquvinniqsuq niġiqasiġuklugik. Tigusikami qaqqumik quyanigaa Agaayyun. Avguqluġu qaqquq qaiñniġaa iliniknun.

³¹ Irratik anmaqmata ilisaġiaqsiliġniġaa. Aglaan qiniġnaiqsiniqsuq ilinikniñ.

³² Uqaqsiñiqsuk inmiknun, “Uunaqsaagaluapiñuk uummatiptikni uqaqatigipmatiguk tumitchaani suli kañiqsipkaqluġu Agaayyutim uqałha uvaptiknun.”

³³ Maksrikhutik utiqtiġniqsuk Jerusalem-mun. Paqinnigaik qulit atautchich maliġuaqtit katimaqatiqaqtuat atlanik.

³⁴ Tamatkua katimaruat niplianiqsut, “Ataġuruaq anitqiniqsuq ilumun! Sagviġniqsuq Simon-mun.”

³⁵ Malġuk utiqtiqtuak uqautiniġaich atuumaruamik tumitchaani suli qanuq iliniknik ilisaqsriġimiknik Ataniġmik avguipman qaqqumik.

Jesus Sagviqsuq Maliġuaqtimiñun

³⁶ Malġuk uqaqtitlugik taavrumiġa, tavrakñatchiaq ataniq Jesus qichaanik-tiġniqsuq akunġatni nipliutiplugich, “Tutqiutiqaġitchi!”

³⁷ Tatamitchañniqsut atakkii tautukkasunñiaqhutiñ aliuqtumik.

³⁸ Aglaan nipliutiniġai, “Suvaata tupaktiqpisi? Suvaata ukpiqsriñitpisi?”

³⁹ Tautuksigich argatka isigatkalu. Uvañaupiaqtuġa. Aksigluġa ilitchuġiniaqtusi. Atakkii aliuqtuq timiqañitchuq sauniqangitluni lu uvaptun.”

⁴⁰ Uqaqami taavrumiġa qiniqtitkai argañmiñik suli isiganmiñik.

⁴¹ Maliġuaqtit ukpiġilguiñiġaatsuli aglaan quviġusukhutiñ quviasullapi-aqhutiñlu. Jesus-ñum apiqsruġniġai, “Uvani niqiksraqaqpisi?”

⁴² Aatchuġniġaat igaamik iqaluñmik.

⁴³ Tigupluġu niġiñiġaa sivuġaatni.

⁴⁴ Tavra nipliutiniġai, “Tamatkua uqautigikkatka ilipsitñunimma nayuu-tiññaġma ilipsitni, suapayaq atuumaniġnipluġu aglausimaruatun uvapkun maliġutaksraġa Moses-ñum suli aglaañitni sivuniksriqirit suli Psalms-ni.”

⁴⁵ Tavra anmaġniġai isummatiñich kañiqsitquplugich uqałhanik Agaayyutim.

⁴⁶ Nipliutiniġai, “Taamna aglausimaruq, Christ, Anniqsuqti akiqsruutauruaq, nagliksaaqtuksrauruq tuqulunilu anitqiksuksraupluni tuqunaruaniñ piñayuatigun uvlut,

⁴⁷ suli atqagun tusaayugaaġiksuaq quliaqtuakkaugisiruq isummitqilikon suli natqiutikkaukikon killuqsautiniñ inunñun nanipayaaq, aullaġniilugu Jerusalem-miñ.

⁴⁸ Ilisimaraugisirusi tamatkunuuna.

⁴⁹ Tuyuġisigipsi Irrusillautamik Agaayyutim akiqsruutigikkañanik. Utaqqiruksraurusu nunaqqimi sañjim pakmakġa tikiññialhanunaglaan ilipsitñun.”

Jesus Qilañmuutikkauruq

⁵⁰ Jesus-ŋum annisiniġai nunaqqimiñ Bethany-m tuŋaanun. Tavrani isaklugich argaŋni piliutiksriññiġai maliguaqtini.

⁵¹ Jesus agaayutillaisa aullautikkaunisuq pakmuŋa.

⁵² Maliguaqtit agaayyuviginiġaat utiqhutiŋaasiñ Jerusalem-mun quviasul-lapiġataqhutiŋ.

⁵³ Ataramik agaayyuvikpaŋmiinniġsut [nangaqługu] quyaplugu Agaayyun.

Uqal̄hich Aglaan̄i John-ŋum

Uqal̄hum Timinīl̄ha

¹ Aullaŋniisaqqaagataŋiŋmi ittuq Uqaliq, Uqaliq iqataupluni Agaayyutmi, suli Uqaliq Agaayyutaupluni.

² Ilaa piqatauniqsuq Agaayyutmi aullaŋniisaqqaagataŋiŋmi.

³ Taavrumuuna Uqal̄ikun Agaayyutim iñiqtaŋigai supayaat. Atausriuraqun-niñ iluqaaniñ iñiqtaŋikkaŋaniñ iñiqtaunŋitchuq ilaa piill̄ugu.

⁴ Uqaliq kaŋigigaa iñuul̄hum. Taavruma iñuul̄hum iñuich qaggutigai, kaŋiqsīliksraŋatnun Agaayyutmik.

⁵ Taamna qauma qaggutriruaq taaqtuamik, taaqtuam qamilguitcha.

⁶ Agaayyun kilgiruaksramik tuyuqaḡniqsuq, iñuŋmik atil̄iŋmik John-mik,

⁷ taavrumuuna qaumakun iñuŋnik uqautrityaqt̄itlugu. Aggiḡniqsuq iluqaisa kilgutmik tusraatq̄uplugich ukpiqsritq̄uplugill̄u.

⁸ John ilaa taivrumiŋaunŋitchaluaqhuni, aggiḡniqsuq taivrumiŋa qaumamik uqautrityaqhuni.

⁹ Taimmataim̄ña qauma il̄umun aggiḡiŋmiñi nunam iñuiñun kaŋiqsipchaityaqt̄uaq iñupayaanik nunami.

¹⁰ Ilaa itman nunami, nuna iñiqtaupluni Ilaagun, naagasuli nunam iñuiñ il̄itchuŋiŋiñiŋaat.

¹¹ Ilaa il̄amiñun tikitman, il̄aiñ akuqtunŋitchaat.

¹² Aglaan il̄aŋich ukpiqsripl̄utiŋ akuqtuiruat ilaanic, ilaan q̄i-tunŋaḡiliutipkaŋai Agaayyutmun.

¹³ Tamatkua aniŋitchut timim q̄itunŋiul̄hagun naagaqaa iñuum pisul̄hagun, aglaan anitq̄iŋiŋisut tuvraŋlugu Agaayyutim pisul̄ha.

¹⁴ Taamna taggisiq̄aqt̄uaq Uqaliŋmik iñuguqhuni akunnaptikni iñuuniaqt̄uq. Uvagut q̄iŋiḡikput kamanautaa inuqtuummataitchuaq il̄uaqqutrīikun suli il̄umutuul̄ikun. Taamna kamanaun p̄iliun Ilaan akuqtuaŋigaa aapamiñiñ Iŋñituan̄ukiḡmigun.

¹⁵ John-ŋum taamna uqautiginiŋaa. Itnautigiplugu, “Taamna uqautigikkaŋa itnaqama, ‘Taim̄ña aggiḡsuaksraq aq̄upkun kamanatlukt̄uq uvaŋniñ, takku anigaluaqnaŋa inŋaniksimaaqhuni.’”

¹⁶ Inuqtuusrimaīliŋmiñiñ nagliktaŋmigun Ilaan p̄iliutiqaŋaatigut; iluqata ikayuŋaatigut ikayutq̄igaaqhuta il̄uaqqutmigun.

¹⁷ Agaayyutim qaitcha maliḡutaksraq uumuuna Moses-kun, aglaan il̄uaqqun suli il̄umutuul̄iq Jesus Christ-kun aggigsuk.

¹⁸ Kia-unniñ Agaayyun q̄iŋiŋaqsimaitchaa, kisimi Atautchim, taavruma atr̄iŋuruam Agaayyutmi suli Aapam saniḡaaniittuam, il̄itchuŋipkautigigaa.

John Paptaaq̄tichirim Niplīl̄ha Christ-ŋunŋiñīl̄uni

¹⁹ Jew-ŋuruat Jerusalem-miñ tuyuqaḡniqmata agaayuliqs̄inik Levi-tkuayaaniglu apiqsruḡiaql̄ugu John kisuupmaŋaan,

²⁰ itna kiggutiksraisaŋaŋani uqautiniŋai nalupq̄inaiq̄l̄ugu, “Uvaŋa Christ-ŋunŋitchuŋa; Annis̄uqtiksrautaunŋitchuŋa.”

²¹ “Kisuuvitmi? Elijah-ŋuvich?” John-ŋum kiuniŋai, “Taavrumiŋaunŋitchuŋa.” “Naaga taim̄ña Moses-ŋum uqautigikkaŋa sivuniksriq̄i-rauvich?” John-ŋum piñiḡai, “Taim̄ñaunŋitchuŋa.”

²² Nipliutilgiñiŋaat, “Uqautitigutmi kisutilaaq̄nik. Uvagut kiggutiqaq̄-tuksraurugut tuyuḡiriptiknun. Qanuqsamma nipl̄iutigivich il̄ipkun?”

23 John kiuniġai, “Uvaṇa taimñauruṇa uqagimakkana Isaiah-m sivuniksriqirim, itna,

Iñuk tuqłuqtuaq iñuilaamiñ,

Itqanaiyautisiuṇ apqutiksraṇa Atangum,

nalġuġlugu tumiksraṇa.”

Isaiah 40:3

24-25 Taapkuva uqqiraqtit tuyuuruat Pharisee-ṇuruaniñ, John apigilgiññaat, “Uvva, Christ-ṇunġiññiġuvich naagaqaa Elijah-ṇunġitchuvich, naagaqaa taimña sivuniksriqiraunġitchuvich, suvaata paptaaġivich?”

26 John kiuniġai, “Uvaṇa paptaaġutiqaqtuṇa imikun. Aglaan akunnapsitñi qichaqtuq iłitchuġimaisaqsi.

27 Ilaa aqupkun sagviġisiruq. Uvaṇa sinjiłguyumiñaitchuṇaunniñ aluġutiṇnik.”

28 Tamatkua atuummiñiqsut Bethany-mi Perea-mi Jordan taavanitchianani John-ṇum paptaaqtitchiviani.

Agaayyutim Ipnaiyaana

29 Uvlutqikman John-ṇum Jesus qiñiġniġaa utlautiruaq iṇmiñun, aasrii upyakługu, “Uvvauna Agaayyutim ipnaiyaana piġityaqtuaq nunam iñuiñ killuutaatnik!

30 Ilaa taimñauruq uqautigikkaġa itnautigiplugu, ‘Iñuk imma agġiġñaqtuq akiaqtiksraġa. Kamanatluktuq uvaṇniñ, takku ilaa anigaluaqnaṇa inṇaniksimaahuni.’

31 Uvaṇa nalugaluaqługu kisuugisiłha, tikiumaruṇa paptaaġusriqłuna imiġmik iłitchuġipkautigisrukługu Israel-aagmiunun.”

32 Uvva itnaiłiplugu John-ṇum iłisimarriġaa, “Uvaṇa qiñiġiġa Ipqitchuaq Irrusriq atqaqtuaq pakmakna atriqaqhuni tiṇmiaġruuratun aasrii ilaaniitluni.

33 Kaniqsianingitchaluaġiġa kisuutilaana, aglaan Agaayyutim tuyuġirima imikun paptaaġityaqtuṇa, uqautiġaana itna, ‘Ivich qiñiġisigiñ Ipqitchuaq Irrusriq atqaqpan aasrii inillaguni iñuṇmun, ilaa taimñaugisiruq paptaaġirusraq Ipqitchuakun Irrutchikun.’

34 Aasrii uvaṇa qiñianikkiga taamna atuumaruq aasrii uqautigitlaplugu Iġniġiłhagun Agaayyutmun.”

Jesus-ṇum Sivulliich Maliġuaqtai

35 Uvlutqikman John taraniilgiññiqsuq malġuṇnik maliġuaqtinmiñik piqasriqhuni.

36 Qiñiqamiuṇ Jesus apqusraaqtuaq John-ṇum upyaṇniġaa, “Uvvauna Agaayyutim ipnaiyaana.”

37 Taapkuak maliġuaqtik tusraaplugu taatnaqman, maliutiniġaak Jesus.

38 Jesus-ṇum kiṇiaqami, maliutiniqmakni qiñiġlugik apiginiġik, “Sua pakikpitchu?” Taapkuak kiuniġaak, “Rabbi, nani tukkuqaqpich?” (Taamnaguq Rabbi mumiutiqaqtuaq iłisautrimik.)

39 Ilaan kiuniġik, “Uvuṇaġutik qiñiġiatku!” Taapkuak utlauti'amik qiñiġniġaak nani irviqaqtılaana, aasrii uvlivigiplugu. Sisamanun tuqtuqtaq iłiyuṇnaqsiruami sassaq unnuksraaqman.

40 Taapkuak tusraaplutik John-ṇum uqautaanik maliutruruak Jesus-mik iłaqataa atiqagñiqsuq Andrew-mik, Simon Peter-m aniqatigiplugu.

41 Andrew-m sivulliuplugu paqilġaagñiġaa aniqatni Simon uqautiplugu, “Uvaguk paqitkikpuk Messiah” (mumiutiqaqtuaq Christ-mik naagaqaa Anniqsuqtimik),

⁴² aasrii Simon Jesus-muutiplugu. Jesus-ᵇum qin̄iql̄ugu nipliutiniḡaa, “Ilvichuvva Simon, iḡñiḡa John. Taiyuutinikkisirutin Cephas-mik” (mumiutiqaqtuamik Peter-mik Iyaḡaḡm̄iglu).

Jesus Tuql̄uiḡha Philip-mik Suli Nathanael-mik

⁴³ Uvlutqikman Jesus sivunniḡñiqsuq Galilee-mugukhuni. Ilaan Philip paqitlugu nipliutiniḡaa, “Maliguaḡḡa!”

⁴⁴ Philip-guuq Bethsaida-ḡm̄iun̄uniqsuaqtuuq Andrew-m̄lu Peter-m̄lu irviakni.

⁴⁵ Philip-ᵇumli nalautlugu Nathanael, uqautiniḡaa “Uvagut paqitkikput taim̄ña Moses-ᵇum uqautigimakkaḡa maligutaksrani suli sivuniksriqirit uqautigikkaḡat. Ilaa Jesus-ᵇuniqsuq, Nazareth-m̄iu, Joseph-ᵇum iḡñiḡa.”

⁴⁶ Nathanael-ᵇum piḡniḡaa, “Qanusriq nakuuruaq aggitl̄ava Nazareth-miḡ?” Philip kiugaa, “Kiataam̄li qin̄iḡiaqsagun̄!”

⁴⁷ Jesus-ᵇum qin̄iqamiun̄ Nathanael utlautiruaq in̄miḡun̄ nipliḡñiqsuq, “Uvvauna Israel-aaḡmiupiagataq! Ilaani piitchuq piḡiḡlaq.”

⁴⁸ Nathanael-ᵇum apiqsruḡniḡaa, “Qanuql̄ugu il̄isimaviḡa?” Jesus-ᵇum kiugaa, “Philip-mun tuql̄uḡaluaqitnak qin̄ianiḡniḡikpiḡ atanijsrima'avich asrir-riraḡaqtuami napaaqtumi.” ⁴⁹ Nathanael-ᵇum kiugaa, “Il̄isautrii! Ilvich Agaayyutim Iḡñiḡiniḡaatin! Israel-aaḡmiut umialiginiḡaatin!”

⁵⁰ Jesus-ᵇum kiugaa, “Ilvich ukpiliqsiqpich qin̄iḡni'apkiḡ sivuani ataani napaaqtum asrirriraḡaqtuam? Qin̄iḡisirutin kamanatluktuanik taavrumakḡa.”

⁵¹ Jesus-ᵇum nipliutipsaaḡniḡai, “Il̄umutuuruamik nipliutigipsi, Ilipsi qin̄iḡisigiksi qil̄ak aḡmaqpan suli Agaayyutim israḡulgi mayutmuktuat naagaqaa atqaqtuat Iḡuum Iḡñiḡanun̄.”

2

Jesus-ᵇum Atlan̄juqtitchiḡha Imiḡmik Misruqqumun

¹ Uvluk piḡayyakun katchuutniaqtuak inniqsuk Cana-mi nunaqqimi Galilee-mi ittuami. Jesus-ᵇum aakaḡa itmiḡiqsuq.

² Suli Jesus-lu maliguaqtiniḡu aiyugaaqtapmiḡiqsut katchuutniaqtuanun̄.

³ Misruḡuutaat nuḡupman, Jesus-ᵇum aakaḡan nipliutiniḡaa, “Ukua misruḡuutaiqsut.”

⁴ Jesus-ᵇum kiuniḡaa, “Tiliuqtaksraḡiḡitchikma sutqulun̄a. Piviksraḡasuli tikiumaitchuq.”

⁵ Jesus-ᵇum aakaḡan uqautiniḡai savaktit, “Piyumigiksi qanupayaaq tilikpasri.”

⁶ Taraniguuq itchaksrat qattaliat iyagaich imiḡnun inniqsut, atausriq immaqutilaaqallaapluni in̄uiḡñiḡaqtun naagaqaa in̄uiḡñiḡaq qulit gallon-tun, Jewḡruuat maligutaksrirrusriaḡikkaḡmikkun iḡḡuutiksraqtuḡvikaḡich.

⁷ Jesus-ᵇum uqautiniḡai, “Immiqsigik qattat imiḡmik.” Tarra immiḡniḡaich qaql̄ukpiuraql̄ugich. ⁸ Tarakḡaasrii Jesus-ᵇum nipliutigai, “Tarakḡa qalusriḡusri, niḡiqpaktuat aḡalataat payuksiun̄!” Taapkua payuḡniḡaat.

⁹ Aḡalataata niḡiqpaktuat uukamiun̄ imiq misruḡuḡuqtitaq naluniḡaa nakitḡaqtutilaḡa tamarruma misruqqum, aglaan taapkua savaktit qalusriuat imiḡmik il̄isimaniḡaat. Taavruma aḡalataata niḡiqpaktuat tuql̄uḡniḡaa uiksraun̄,

¹⁰ nipliutiplugu, “Atlas autaaqtitchiraqtut misruḡuḡiḡniḡksramik sivulliuplugu, aasrii aiyugaaktat imianikmata, akiitl̄uḡniḡksramik piqaqtitkaqsipl̄ugich. Aglaan ilvich itinniḡiḡniḡ misruḡuḡiḡniḡiqsraq isruanun̄aglaan.”

¹¹ Sivulliqpianuplugu taamna quviqnaqtuaq savaaq Jesus-ñum iñiqtaginiġaa Cana-mi Galilee-miittuami. Ilaan kamanautni qiniqtinnigaa. Aasrii maliguaqtaiñ ukpigiliutipsaagnigaa.

¹² Tamarruma aquagun Jesus aakanilu nukatchianilu suli maliguaqtinġi Capernaum-munniqsut, taraniasriiñ itlutinġi ikituurani uvluni.

Jesus-ñum Suaqłuyaiłha Agaayyuvikpauramik

¹³ Jew-ñuruat nigiqpagvikaanġat atilik Apqusaakkauġmik tikiyasriruq, aasriiñ Jesus Jerusalem-mun aullaġniqsuq.

¹⁴ Agaayyuvikpañmi pakinnigaa iñuich tunniuqqairuat anusallunġik ip-naiñiglu tinmiaġruuraniglu suli simmiqsuqtit maninġnik aquppiruat manniqivinġmikni.

¹⁵ Aasriiñ akłunaamik, ipiġaqtuusriqhuni uumarupayaat aninnigai Jew-ñuruat agaayyuvikpañatniñ, manniqivinġich simmiqsuirit maninġnik ulġutlugich, simmiqsuutinġich siamitlugich.

¹⁶ Suli tiliplugich tunisiullaqtuat tinmiaġruuranik itnaqhuni, “Tamatkua uvakña anitchigik! Aapaa tupqa tunisiuqqaiviguqnagu!”

¹⁷ Maliguaqtaiñ itqagñigaa uqaliq aglausimaruaq itna, “Agaayyuun! Siqñigillapiaġma tupiġikkapnik iluqnauqsimaagtitkaaña.”

¹⁸ Jew-ñuruat nipliutitqinġigaa apiqsruutmik, “Sumik quviqnaqtuamik iñiqtaqaġutin qiniqtinnayaqpiunġ uvaptiknun nalaulhiñ taatnasriġaqavich?”

¹⁹ Jesus-ñum kiugai, “Unauvva agaayyuvikpak piyaġupsiunġ, piñasruni uvluni nappatqikkisigiga.”

²⁰ Jew-ñuruat apiqsruġniġaa, “Piñasruni uvluni nappatqikkisiviunġ? Malġukipiaq itchaksrani ukiuni nappaġniakkauruq agaayyuvikpak una!”

²¹ Aglaan Jesus uqautigikkaña agaayyuvikpak atrinunġisuuq ilaan timaanun.

²² Taamani tuquġmiñ anitqikman, maliguaqtaiñ itqagñigaa taatna uqalħa, arguaqquaitlugich aglausimaruat uqalħich, suli Jesus uqautigikkañi.

Jesus Iłisimagai Iluqaisa Iñuich

²³ Jesus Jerusalem-mi ititlugu nigiqpagvikaami taggisiquaqtuami Apqus-raaqtitauġmik iñugiaktuat ukpiginigaa qiniqamisigik quviqnaqtuat savaañi.

²⁴ Aglaan Jesus-ñum ilumutuuningiñniġai, atakkii ilaan iñuich ilisimmaġikługich.

²⁵ Iñuktigun kanġisipkaġniaġnaqhuni ingiñniqsuq, ilaan kanġisimmaġikługich iñuich isrummatinġich.

3

Jesus-ñum Iłisautriłha Nicodemus-mik

¹ Uvvaasriiñ inniqsuq iñuk atiqaqtuag Nicodemus-mik, Jew-ñuruat sivulliuqtaiñ ilaġat, piqataupluni taapkunani Pharisee-ñuruani.

² Unnuat ilaġatni utlautiniqsuq Jesus-mun nipliqhuni, “Iłisautrii! Iłitchuġigikput ilvich iłisautriksrauplutin tuyuulħiñ Agaayyutmiñ. Kia-unniñ piyumiñaitchai quviqnaqtuat savaat kisianik Agaayyutim piqasriumalugu.”

³ Jesus-ñum kiugaa, “Iłumutuuruamik uqautigikpiñ, iñuum anitqinġisuaġuni, Agaayyutim añaayuqautaa qiniltasriyumiñaitchaa.”

⁴ Nicodemus-ñum apiqsrułgiñniġaa, “Qanuġuni iñuguaniktuag anitqikkisiva? Nalupqinaitchuq, aakami iluanun isitqiaqsiyumiñaitchuq, aniłħi tugliłitlasriługu.”

⁵ Jesus-ñum kiugaa, “Iłumutuullapiaqtuamik nipliutigikpiñ, Iñuk anitqinġisuaġuni imikun suli Ipqitchuakun Irrutchikun isitlasriyumiñaitchuq Agaayyutim añaayuqautaanun.

6 Tamatkua aniruat iñuñniñ iñugruñaurut. Tamatkualiasrii kisiisa Ipqitchuam Irrutchim anitqiksitanj iñuugisirut Ipqitchuakun Irrutchikun.

7 Quviğusruutiginaqu nipliutiga, ‘Anitqiksuksraupiaqtusri’.

8 Anuği igliğaqtuq napmupayaagukami, ilipsiasriiñ tusraaplugu anuğim siigrunñina, aglaan ilisimatlaitchiksi nakiñ agğiğha unniñ napmułha. Taatnatun kiñapayaaq ittuq animaaqtuaq Ipqitchuakun Irrutchikun.”

9 Nicodemus-ñum apiqsruğniğaa, “Qanuğuni taatniitlagisiva?”

10 Jesus-ñum kiugaa, “Ilvich ilisautraugaluahutin Israel-mi taamna nalunigpiun?

11 Iłumutuullapiaqtuamik nipliutigikpiñ, Uvagut uqagagtuğut ilisimakkaptiknik suli ilisautriraqtuğut qñikkaptiknik. Aglaan nallipsi uqalıqput akuqtuğummataitchaa.

12 Ilipsi ukpiğingitchipsitña uqautikapsi nunakñaqtatigun; qanuğusri ukpiğitlasrigisivisitña uqautigupsi pakmakñaqtatigun?

13 Kiñaunniñ pakmuña mayuqsimaitchuq, aglaan Iñuum Iğñina atqaqtuaq tatpakmakña.

14 Moses kivikmatun nimigianñuaq nappaqutamun suviksrailaami, taatnatun Iñuum Iğñina kiviktaksraugisiruq.

15 Kisupayaaq ukpiqsripluni turviñiktuaq ilaanik isruitchuamik iñuugisiruq.

16 “Agaayyutim nunam iñui piqpagivagitlugich, Iğñitualuni aatchuutiginigaa. Kisupayaaq ukpiqsriłikun turviñiktuaq ilaanik tuquyumiñaitchuq, aglaan isruitchuamik iñuugisiruq.

17 Atakkii Agaayyutim Iğñiñi tuyuğingitchaa atanniqsuqtautquplugu nunam iñuiñun aglaan anniqsuqtautquplugu iluqaitñun.

18 Kisupayaaq ukpiqsripluni tunñaviñiktuaq Iğñinanik, atanniusriaksraitchuq. Aglaan ukpiqsriñgitchuaq atanniqsimaanjaniktuq, takku ukpiqsriłikun tunñaviñiksimaıtłuni Agaayyutim Iğñituagikkañanik.

19 Taatnailiplugu taamna atanniusriaksraq ittuq, qauma nunam iñuiñun tikitman. Aglaan iñuich piqpagitlukkaat taaqtuaq taavrumakña qaumamiñ, takku ilinich irrusriñiksimaahutin pigiitchuamik.

20 Kisupayaam irrusriñiksimaahutuam pigiitchuakun qauma uumigigaa, suli utlautisrutlaitchuq qaumamun, takku ilaan irrusriğiliutikkani pigiitchuaq sagviqungitługu.

21 Aglaan kisupayaaq irrusriñikkami ilumutuuruamik qaumamun utlauragtuq, taavrumuña qaumamun sagviumatquplugu irrusriğiliutikkani tupiksriłikun Agaayyutmik.”

John Paptaaqtitçhiri Iłisimaraulha Jesus-kun

22 Taavruma aquagun Jesus-lu maliguaqtinilu aullağniqsut nunañanun Judea-m. Tarani ittuallañniqsuq ilinjitñi suli paptaagipluni.

23 John-tuuq paptaaginiqsuq Aenon-mi unasriñgitchuamiñ Salem-miñ, takku imğukkaqhuni tamanna. Iñuich utlaagagługu ilaan paptaaqtağniğai.

24 John taamna isiqsimaitchuqsuli isiqsivinmun.

25 John-ñum maliguaqtaiñ ilanich uqaksraqtuaqsiñiqsut Jew-ñuruatlu taavrumuuna ipqiqsakkaułikun.

26 Aasriñ John-mun utlauriplutin uqautiplugu, “Iłisautrii! Anun itqagiviuñ Jordan-ñum igluani piqatigikkan, ilvich uqautigikkan? Ilaa paptaagiasiruq, aasrii iñuum iluqani utlakkaa!”

27 John-ñum kiuniğai, “Kiñaunniñ sumik piqagumiñaitchuq, Agaayyutmun qaitchiñgunnani.

28 Ilipsi ilisimarigigipsi niqliqsimałlapkun ‘Uvaña Christ-ñungitchuña, aglaan ilaan sivuani tuyuumaruña,’ itqanaiyautityaqtitługu.

²⁹ Nukatpiaq katchuutniaqtuaq niviaqsiam uiksrautigigaa. Nukatpam ilaurationa qichaqatauraqtuq naalag̃niplugu, quviagiplugu tusraalha nukatpam katchuutniaqtuam nipaa. Taatnatun quviasrukiga naammatigiruq.

³⁰ Ilaa piguqtuksrauruq kamanaqsitluguni, uvanasrii nuimaig̃luᅇa.

Ilaa Aggigsuaq Qilaᅇmiᅇ

³¹ “Ilaa aggigsuaq pakmakᅇa iluqaitᅇiᅇ kamanatluktuq. Nunakᅇaqtagli iᅇuᅇhiᅇnaupluni nunamiittuanuruq, nunakᅇaqtanik nipiqaqhuni. Ilaa aggigsuaq qilaᅇmiᅇ kamanatluktuq iluqaitᅇiᅇ.

³² Aasrii uqautigigaa qinikkani tusraakkaniᅇu, aglaan kisupayaat uqalha akuqtunᅇitchaat.

³³ Kia akuqtuiruam uqalhanik nalupqigingigaa Agaayyutim ilumutuulha.

³⁴ Taavruma Agaayyutim tuyugikkaᅇan Agaayyutim uqalhi uqagigai, takku Agaayyutim qaitchiplugu inunaiᅇlugu Ipqitchuamik Irrutchiᅇmiᅇnik.

³⁵ Aapam Igᅇiᅇni piᅇpagiplugu aasrii supayaat aatchuutigigai ilaanun.

³⁶ Ilaa ukpiqsriuruq Igᅇiᅇmik isruitchuamik iᅇuᅇliqaqtuq, aasrii tupiksriᅇᅇitᅇhuaq Igᅇiᅇmik iᅇuᅇliqaᅇumiᅇnaitᅇhuq. Aglaan Agaayyutim qinnautaa nayuutigisiruq ilaani qanavak taimuᅇa.”

4

Jesus-lu Agᅇnaᅇlu Samaria-g̃miu

¹ Pharisee-ᅇuruat tusraaniqsut Jesus iᅇunnatluaqsiᅇniplugu paptaaᅇitlakhuniᅇu John-miᅇ

² (Jesus ilaa paptaaᅇiᅇitᅇchaluqaᅇtitlugu, aglaan malig̃uaᅇtai).

³ Jesus-ᅇum tusraa'amiuᅇ uqagikkaᅇat, Judea-miᅇ aullag̃niqsuq Galilee-mun utiqhuni.

⁴ Utiᅇᅇmiᅇni taavrumani Samaria-kuaqtuksrauniqsuq.

⁵ Tikiᅇniᅇqsuq Samaria-m nunaaqᅇiᅇanun atiqaqtuamun Sychar unasriᅇᅇiᅇniᅇqsuamun nunaᅇaniᅇ Jacob-ᅇum qaisaᅇaniᅇ igᅇiᅇmiᅇnun Joseph-mun.

⁶ Jacob-ᅇum nivviana taraniᅇniᅇqsuaq. Aasrii Jesus igluᅇᅇimikniᅇ iᅇiᅇtuqhuni, nivviam sanig̃aanun aquvinniᅇsuq, uvluq qitiᅇquqman.

⁷ Samaria-g̃miu aᅇnaᅇ aggig̃niᅇqsuq imiᅇtaᅇiaqhuni. Aasrii Jesus-ᅇum niᅇliutiniᅇa, “Imiksriᅇᅇa!”

⁸ Immali malig̃uaᅇtai nunaaqᅇimuᅇniᅇqsut niᅇiksramiknik tauᅇsiᅇiaqhutiᅇ.

⁹ Aᅇnam Samaria-g̃miu niᅇliutiniᅇa, “Ivich Jew-ᅇurutiᅇ aasrii Samaria-g̃miuᅇupluᅇa. Qanuᅇhutiᅇ iniqᅇiᅇna imiᅇᅇukhutiᅇ?” (Uvvataᅇku Jew-ᅇuruat piᅇatiᅇatᅇitᅇhut Samaria-g̃miuᅇnik.)

¹⁰ Jesus-ᅇum kiugaa, “Iᅇisimagupku Agaayyutim aatchuutiksraᅇa suli kisuuᅇha iniqᅇiᅇg̃kkaᅇpich imiksritᅇupluni inig̃ayaᅇiᅇn, aasrii Ilaan qaitᅇiᅇlutiᅇ iᅇuᅇnaqtuamik imiᅇmik.”

¹¹ Aᅇnam niᅇliutiniᅇa, “Ivich qattaitᅇiᅇutiᅇ, aasrii nivviaᅇ itipmiuᅇ. Nakiᅇmi imiᅇ iᅇuᅇnaqtuaᅇ piᅇayaᅇpiuᅇ?”

¹² Jacob-ᅇum sivulliaᅇta uumiᅇa nivviamik piᅇaᅇtitaᅇatigut, qitunᅇaiᅇlu suli pamiᅇsaᅇisa imiᅇᅇigimakkaᅇatnik. Ivich Jacob-miᅇ kamanatluktuanasrugivich?”

¹³ Jesus-ᅇum kiugaa, “Kiᅇapayaᅇa imiᅇtuᅇaᅇ imiᅇmiᅇn uumakᅇa imiᅇᅇitᅇqikkisiruq.

¹⁴ Aglaan kiᅇapayaᅇa imiᅇmiᅇn aatchuutiksramniᅇn imiᅇumi imiᅇᅇitᅇqinᅇiangᅇitᅇhuq, takku imiᅇ aatchuutiksraᅇa itkisiruq ilaani suvliktuatiᅇn nivviateᅇn imiᅇmik iᅇuᅇnaqtuamik, piᅇaᅇtillugu ittuksramik isruᅇlaamun iᅇuᅇᅇimun.”

15 Aǵnam nipliutigaa, “Taavrumiña imiǵmik qaitchinña, imiǵulitqinǵitchumuunjali unniiñ uvuña imiqtatqinǵitchumuunña.”

16 Tarra Jesus-ñum nipliutiniǵaa, “Aullaǵutin uqautityaǵuñ ilaqatin pakma nayuqtigikkan, aasriiñ uvuñatqigutik.”

17 Aǵnam kiuniǵaa, “Ilaqataitchuña.” Jesus-ñum kiugaa, “Ilvich nalauttutin nipliqavich ilaqataiññiplutin.

18 Ilvich ilaqatniktuqsimarunami tallimani, aasrii nayuqtigikkan pakma nalaullugu ilaqatiginǵitchiñ katchuusrimaitchiñ. Taatnaqavich nalauttutin.”

19 Aǵnam nipliutigaa, “Taatnailiplugu ilisimmatiqaǵniqavich kanjiqsigiga sivuniksriqiraulhiñ.

20 Samaria-ǵmiut sivulliaavut agaayumaaǵuurut uumani iñgimi aasriili ilipsi Jew-ñuruani uqagagtusri iñuich agaayumaatkuksrauniplugich Jerusalem-mi.”

21 Jesus-ñum nipliutiniǵaa “Aǵnaaq, ukpiǵinña, Piviksraq tikitkisiruq iñuich agaayyuvigitlaigñiaqmatruñ Aapa uumaniunniñ iñgimi naagaunniñ Jerusalem-mi.

22 Samaria-ǵmiusri ilisimanǵipiaǵiksi kisumun agaayumaalqisi; uvagut aglaan Jew-ñuruani ilisimagikput kisumun agaayumaalqiput, takku iñuich anniqsuqtiksranat Jew-ñuruaniñ kanjiqaqtuq.

23 Aglaan piviksraq tikisaaqtuq, pakmaunniñ tikiumaaniktuq, ilumun putqataǵviquaqtuat agaayumaagviginiaqmatruñ Aapa Ipqitchuakun Irrutchikunlu ilumutuulikunlu. Takku Aapauruaq piqaguktuq iñuich agaayumaagviginiaqtuanik inmiñun taatnaililugu.

24 Agaayyun Irrusriuruq. Tamatkua putqataǵviquaqtuat ilaanik agaayumaatkuksraupiaqtut Ipqitchuakun Irrutchikunlu ilumutuulikunlu.”

25 Aǵnam nipliutiniǵaa, “Uvaña kanjiqsimagiga Messiah taiyuutilik Christ-mik agqiqsagumaruaq. Ilaan agqiǵumi uqautisraǵumakkanatigut supayaamik.”

26 Jesus-ñum nipliutigaa, “Uvaña uqaqatin Ilaañuruña.”

27 Taatnaanigmiuglu tarani Jesus-ñum maliguaqtai utiǵniqsut. Atqunaq quviǵutchaniqsut Jesus aǵnamik uqaqatiqagñiqman. Aglaanguuq nalliata nipliutingiññiǵaa aǵnaaq, “Sumik pisukpich?” naagaqaa apiqsrungiññiǵaat Jesus, “Suvaata aǵnamik uqaqatiqapich?”

28 Tarakña aǵnam imiqtautni unitlugu, nunaaqqimun utiǵniqsuq, uqaacsipluniasriiñ iñuñnun,

29 “Maligluna qinǵiaqsiuñ iñuk uqautriga suraǵalipayaamnik. Ilaa Christ-ñungitchaluaqpa?”

30 Tamatkua uniññiǵaat nunaaqqiq utlautiplutin Jesus-mun.

31 Taatnalhatniguuq, maliguaqtaiñ Jesus uqapsaagñiǵaat, “Ilisautrii, niǵǵiñ!”

32 Ilaan kiuniǵai, “Niqautilaqtuña ilisimanǵisapsitñik.”

33 Taatnaqman maliguaqtai avatmun apiqsruqtautiaqsiñiqsut, “Iñuum una payungitchaluaǵniqpauñ niqiksramik?”

34 Jesus-ñum nipliutiniǵai, “Niqautilaqtuña tupiksriǵmik tuyuǵirima pitqutaanik suli itqanailiksrananik savaam qaisañan iñiqtaǵitquplugu.”

35 “Uqagagtusri, itnailiplugu nautchiiviksigan, ‘Sisamani tatqini ittaqtuq katitchiviksraq.’ Uvañali nipliutigipsi, qinǵiqtuallautaqsigik nauruat pakma pinjuqtuat katitaulhiñaaguhutin.

36 Iñuk kipripluni katitchiruaq akiññagaqtuq katitchiǵmiñi nauruanik isruitchuamun iñuulǵmun, atunim aasrii nautchiiruaǵlu kipriruaǵlu quviasruqatigiikkisiplutik.

37 Uqautauruaq ilumutuuruq itna, ‘Iñuk nautchiiraqtuq atlam aasrii kipi-plugu, katitlugu mukkaaksraq.’

38 Uvaᅇa tuyuᅇipsi kipriᅇusri katitchitquplusri nautchiivini savaaqagvigimaisapsitni atlat savaanᅇatni aasrii piᅇᅇagusri taipchua savaanᅇatniᅇ.”

39 Samaria-gmiut iᅇugiaktuat nunaaqqimikni ukpiqsriᅇiqsut Jesus-mik aᅇnam itnaᅇhagun, “Ilaan uqautigaᅇa supayaamik atuqsimakkamnik.”

40 Taatnaqᅇugu Samaria-gmiut tikitᅇamitruᅇ, ittuallaquaqsiniᅇaat inᅇmikni. Jesus-ᅇumaasriᅇiᅇ malᅇuᅇni uvlunᅇni nayuᅇniᅇai.

41 Iᅇugiaksilaᅇniqsut ukpiqsriuat ilaan uqauttutaigun.

42 Aasrii aᅇnaq uqautiniᅇaat, “Ukpiqsriᅇiqsugut ilvich nipiᅇhiᅇaᅇiᅇisapkun aglaan uvaptiknik tusraaplugu, iᅇtchuᅇigikput iᅇumutun anniqsuqtiksraulᅇa nunam iᅇuiᅇik.”

Jesus Mamitichiᅇiqsuq Aᅇalatchirim Iᅇᅇiᅇanik

43 Kiᅇuagun malᅇuk uvluk Jesus aullaᅇniqsuq Galilee-mun.

44 Ilaan iᅇisimagaluaᅇugu, “Sivuniksriᅇiri kamakkusriaqatlaitchuq inᅇi nunamiᅇi,” aullaᅇviginigaa.

45 Galilee-mun tikitman iᅇuich paᅇlaniᅇaat, qiᅇianikᅇugu supayaaq savaaᅇikkaᅇa niᅇiqpagvikaami taggisiquaqtuami Apqusaakkauᅇimik, takku iᅇiᅇittuuq utlautiniqsut niᅇiqpagvikaamun Jerusalem-mi.

46 Taatnaqhuni Jesus utitqiᅇᅇiqsuq Cana-mun Galilee-mi ittuamun, sivuani imiᅇmik misruᅇuᅇuᅇqtitchiviniᅇun. Aasrii Capernaum-mi inniqsuq aᅇalatchiri iᅇᅇiᅇaᅇniqsuaq atniᅇᅇaqtuamik.

47 Tusraa'amiuᅇ Jesus tikitᅇugu Galilee-mun Judea-miᅇ, utlakᅇugu apiqsruᅇniᅇaa Capernaum-muglugu iᅇuaqsipkaᅇayaitmaᅇaan iᅇᅇi tuᅇulᅇhiᅇaaᅇuᅇtuuaq.

48 Jesus-ᅇum nipliutiniᅇaa, “Nalliqsiunniiᅇ tarra ukpiqsriyumiᅇiᅇaipiᅇaqtuq, qiᅇiᅇaluaqani kamaᅇaqtuaniglu savaanik quviᅇnaqtuaniglu.”

49 Aᅇalatchirim kiulᅇiᅇᅇiᅇaa, “Malinᅇa, qitunᅇauraᅇa tuᅇugaluaqtitnagu!”

50 Jesus nipliutigaa, “Aullaᅇiᅇ, iᅇᅇiᅇiᅇ iᅇuugisiruᅇ!” Taavruma iᅇuum Jesus-ᅇum nipliutaa ukpiᅇiplugu aullaᅇniqsuq.

51 Aᅇiᅇaatmuktitlugu savaktaiᅇ paᅇaᅇniᅇaat tusraapkaᅇiaᅇugu “Iᅇᅇiᅇiᅇ iᅇuugaqsiruᅇ.”

52 Apiqsruᅇniᅇai qaᅇaaglaan iᅇᅇi iᅇuaqsitmuaqsipmaᅇaan. Taapkua kiuᅇniᅇaat, “Ikpaksraq uvluppaguᅇniᅇmiᅇiᅇiᅇ atautchimun iᅇiyuᅇnaqsipman uunaᅇuutaiqsuq.”

53 Aapauruam iᅇtchuᅇiniᅇaa atuummiᅇa taivrumani sassagᅇiᅇmi Jesus-ᅇum nipliutikmani, “Iᅇᅇiᅇiᅇ iᅇuugisiruᅇ,” Taatnaqhuni ukpiliᅇᅇiqsuq, sulii luᅇaᅇmiᅇ tupiqatipayaᅇiᅇu.

54 Taavruma tugliᅇniᅇaa quviᅇnaqtuuaq savaaᅇa Jesus-ᅇum Galilee-mukman Judea-miᅇ.

5

Jesus-ᅇum Mamitichiᅇa Atniᅇᅇaqtuamik Narvauram Siᅇaani

1 Aquagun tamarruma Jew-ᅇuruat niᅇiqpagvikaᅇat ilᅇiᅇᅇiᅇiqsuq. Aasrii Jesus-tuuq utlautipluni Jerusalem-mun.

2 Taamani Jerusalem-mi Ipnaich Paanᅇatni narvauraᅇaᅇniqsuq tallimanik quliᅇutilik. Hebrew-tguuq uqanᅇatigun taiyuutiᅇaᅇniqsuq Bethzatha-mik.

3 Iᅇugiallapiaqhutiᅇ iᅇuich atniᅇᅇaqtuāt nalaniqsut tamatkunani quliᅇutit atiniᅇni qiᅇitlaitchuāt, pisrutlaitchuāt, sulii auliyatlaiᅇat taqqiᅇᅇutiᅇ imᅇum iᅇiqsraqtiᅇksraᅇanik.

4 Uvvaguuqtakku qakugulitchiaᅇugu Agaayyutim israᅇulgan imiq iᅇiqsraqtiᅇaᅇniᅇmagu aasrii sivulliᅇ atniᅇᅇaqtuaniᅇ kiᅇiᅇᅇaᅇtuuaq

anjalataupkaqqaalugu imiq mamitauragniqsuq qanusripayaamik atnigñautiqagaluanñagmi.

⁵ Iñugguuq atnigñaqtuq iñuiññaq akimiaq piñasruni ukiuni tarani itmiñiqsuq.

⁶ Jesus-ñum qinignigaa nalaruaq suli kaniqsiplugu ilaan atnigñalha takirumi, aasrii nipliutinigaa, “Ihuaqsisukkaluaqpich?”

⁷ Atnigñaqtuam kiunigaa, “Uvaña kiñisaitchaqtuñña imiq iliqsraqtitaupman. Takanunagñiaqtitlunña atlam sivulliugagigaañña.”

⁸ Jesus-ñum nipliutigaa, “Makillutin, ikivgatin tigulugich pisrugin.”

⁹ Taimmaiññaq taamna mamitaunigsuq; ikivgani tiguplugich, pisruniqsuq. Uvluq tamanna taavruma atuummivia Jew-ñuruat minguiqsiagviginigaa.

¹⁰ Taatnaqlugu Jew-ñuruat nipliatiqsiñigaa iñuk ihuaqsikkauruaq, “Ugluvak minguiqsiagviuruq. Atuqtaksraptiknun akitñautiniqsutin ikivgapnik akiyaqavich.”

¹¹ Ilaan kiunigai, “Taivruma ihuaqsipkaqtima uqautigañña, ‘Ikivgatin tigulugich pisrugin.’”

¹² Taapkua apiqsruñigaa, “Kia taatnaquvatin?”

¹³ Aglaan taavruma ihuaqsikkauruam ilitchugingñiñigaa kisuuutilañña, atakkii Jesus tamaakñña piigñiqsuq iñugiakpagitluni tamanna.

¹⁴ Aquagun taavruma Jesus-ñum paqinnigaa Jew-ñuruat agaayyuvikpanatni aasriñ nipliutiplugu, “Atañii. Pakma ihuaqsirutin. Killuqsatqinñiaqnak. Takku killuqsaguvich pigitluktuaq tikitpiaqtuq ilipnun.”

¹⁵ Taavruma iñuum aullaqami Jew-ñuruat uqautiaqsiñigai Jesus-ñuniplugu ihuaqsipkaqtini.

¹⁶ Taavrumiñña piqusriqhutin Jew-ñuruat piyugaqsiñigaa Jesus, ilaa ihuaqsiiñiplugu minguiqsiagvium uvluani.

¹⁷ Jesus kiunigai, “Aapaga savaktuq ataramik iñiqługu, suli uvanaptuuq savaktuksraupmiñña.”

¹⁸ Taavruma nipliutim Jew-ñuruat sivunniqsillapiagñigai tuqqutchukługu, taavrumuunalhiññaungitchuaq minguiqsiagvium atuqtaqsraigun aglaan niplihagunlu Agaayyutmik aapaqagñipluni suli atrilutipluni inmiñnik Agaayyutmun.

Igñiguruam Anjalatchilha

¹⁹ Jesus kiugai, “Uqautigipsi ilumutuuruamik itna, Igñiq iñiqtaqatlaitchuq inmigulhiññaq. Ilaa savaaqagaqtuq taavrumiñña qinikkağmiñnik Aapani savaaqaqman. Supayaamik Aapauruaq iñiqtaqaqman, Igñiniantuuq savaagiragigaa.

²⁰ Aapam Igñi urriqsuutiragigaa iluqaanik savaagitlakkagmiñnik, atakkii piqpagiplugu. Ilaan ilisautigisiplugu kamanatluktuanikunniiñ tamatkunakñña iñiqtagikkaniñiñ, ilipsi quvigusrullapiatlasrilusri.

²¹ Atripplugu Aapaa anpchairagilha tuquruanik iñugutqiligmun, taatnatullapiag Igñiñña qaitchitlaruq iñuuligmik tamatkununña pisukkağmiñun.

²² Aapanña inmiñnik atanniqsungiqhuni, aglaan Igñi qaitchianinñigaa ataniihigmik.

²³ Taatnaqhuni iluqani kamakkun itkisiruq Igñinanun atrilugu iñuich kamaqsrihat Aapananik. Kiñapayaaq kamakkutaitchumi Igñinanun kamakku-taitmiuq Aapananun tuyugiraanun.

²⁴ Ilumutuullapiaqtuamik uqautigipsi, Kiñapayaaq tusraaruq uqautimnik suli ukpiqsriruaq tuyugirimnik piññaktaqtuq isruitchuamik iñuuligmik. Taamna atanniysiuyumiñaitchuq, aglaan pitugaaniktuq tuqunajigmiiñ iñuuligmun.

25 “Uqautigipsi ilumutuullapiaqtuamik, Piviksraq tikiññaiaqtuq, ami tikiu-maaniktuq tuqunaruat tusraakksranjat nipaanic Igñinjan Agaayyutim, aasrii tamatkua tusraaruat iñuuniaqtut.

26 Atriplugu Aapauruaq Ilaa kaniuruuq iñuuhigmi, taatnatun Aapauruam inillakkaa Igñigikkani kanjutlasriplugu iñuuhigmi.

27 Suli qaitchaa Igñi nalauullugu anjalatchihiksramik atanniqsuihigmik, atakkii Ilaa Iñuum Igñigiplugu.

28 Taamna quvigusruutiginagu, piviksraq tikiññaiaqtuq tuquruat iluqatin iluviñni tusraagisiñhat nipaanic.

29 Aasrii ilinich anitqiglutin iluviñniñ, tamatkua savaagiksuat anilutin iñuuhigmun suli tamatkua savaagiitchuat anilutin sivuuganaqtuamun atanniqsiuiviksragmiknun.

Ilisimarit Jesus-kun

30 “Sumik savaaqagumiñaitchuña uvapkuiñaq. Uqausriusriaga tuvraqlugu Agaayyutmiñ atanniiraqtuña. Taatnaqhutin atanniutitka nalaunjarut, takku pisuhapkun itingitlugu, aglaan tuyugirima pisuhagun.

31 Uvapkuiñaq uqaqsagñiağuma, iñuich ukpigiyumiñaitchaat ilumutuuniługu.

32 Aglaan ittuq uqautigiriga, uqaqtuaq ilumutun uvapkun.

33 Ilipsi tuyuqaqapsi iñunñik kanjisiuqtuksranik John-mun Paptaaqtitchir-imun, ilaan uqautigaasri taavrumuuna ilumutuuruamik.

34 Iñunñmik ilisimariqağnanğitchaluaqluña, aglaan taamna nipliutigigiga ilipsi anniqsuqplusri.

35 John atriqaqtuaq nannimik ikimaruamik qaummagiksiplugu, ilipsip-suuq sivikitchuami taimani quviagigiksi qaumagikkaña.

36 Aglaansuli uvapkun piqaqtuña ilisimarimik kamanatluktuamik John-ñum ilisimarauhaniñunniñ, makua savaat iñiqtagikkağma, Aapaa qaisaniñ savaagitquplugich itqanaiglugich tamatkua nalupqinaiqsruğaat Aapamun tuyugiliga.

37 Aapauruaqtuuq tuyuqaqtuaq uvañnik uqaqtuq tamarrumuuna, ilipsi tusraanğaqsimaitchaluagiksi nipaa unniñ kigiñaña qiniglugu.

38 Ilipsi uqaututai piginğitlugich unniñ ukpigingitlugu taamna tuyugikkaña.

39 Ilisaagigisi uqalhich aglausimaruat iñuuhigmik isruitichuamik paqitchiñasugiplusri. Tamarra tamatkua uqautiqaqtuat uvapkun,

40 aglaan piyummataitchusri uvañnun utlautisrugusri aasrii piññagusri iñuuhigmik uvapkun.

41 “Nanğaqsiuhiksraq iñunñiñ qinigniağagingitchiga.

42 Aglaan ilisimagiksi, suutnağingitchiksi piqpaksriñiq suvaluk Agaayyutim piqpaktaña.

43 Aggiqsuña Aapaa anjalatchisaagun aasii akuqtungitchipsitña. Naagasuli iñuk kiña aggiqpan inmi sanñimigun, ilipsi akuqtuğniagiksi.

44 Ilipsi nanğautisruuruani avatmun aasriñ suliqutigingitchiksi nanğausriaksraqsi Agaayyutmiñ kisianiñ. Qanuğusrimi ukpiqsriñiaqpsi?

45 Isrummatiginagu uvañnun patchisiqutigisiñilusri Aapaanun. Moses-ñum patchitri sagviummigaa, taimñaami Moses ilipsi tunñavigikkaqsi.

46 Ilumun ukpiginiğupsiuñ Moses, tunñaviginayaqmigipsitña ukpigiluna takku ilaan aglaktigun uqautigigaña.

47 Aglaan aglaagikkañi ukpigingitñapsigik, qanuğusri ukpiqsrigisivisi uvaña uqakimnik?”

6

Jesus-ηum Niǵipchaiḥa 5,000 Anḡutinik

¹ Taavruma aquagun Jesus ikaanaruq taagatchiananun narvanan Galilee-m. Taamna narvaq taggisiqaqmiuq Tiberias-mik.

² Iñugiallapiaquat malilǵiññiǵaat, atakkii ilinisa qiniqlugich quvinaquatuat savaanji ihuaqsiraǵaiḥikun atniǵñnaqtuanik.

³ Jesus qimigamun mayuqhuni, aquvinniqsuq maliguaqtinilu.

⁴ Jew-ηuruat niǵiqpagvikaanḡat taggisiqaqtuaq Apqusraaqtitauligmik tarani qalliñiqsuq.

⁵ Jesus qiniqlugich iñugiallapiaquat iñuich utlautiruat inmiñun nipliutinigaa Philip, “Nakiñ tauqsigayaqpisa niǵisuiǵutiksraḡatnik ukua iñuich?”

⁶ Taavruminaguuq nipliutinigaa Philip uuktuaqlugu, Jesus-ηum ilisimaanikkaluaqlugu suliksrani.

⁷ Philip-ηum kiunigaa, “Malǵuk kavluutik akiaknik naamayumiñaitchut qaqqiaqsisigisaǵuptigik iñullaa mikiruoramikunniñ niǵiyumiñaaqsilugu.”

⁸ Maliguaqtit ilanata, Andrew, Simon Peter-m aniqataa, nipliqsuq,

⁹ “Uvvauvani nukatpiaǵruk piqaǵniqsuq tallimanik qaqquuranik barley-nik suli qaluuraanik. Aglaan suugisivat taapkua itna iñugiaktigiruami iñuñmi?”

¹⁰ Jesus nipliutigai, “Iñuich aquvititchigik.” Ivigaanupluniguuq tamanna. Iñuk iluqani aquvinniqsuq. Anḡitḥiñat 5,000-siyuñnaq.

¹¹ Jesus-ηum qaqqiaq tigu'amiuñ, Agaayyun quyanigaa agaayupluni, autaǵutaupluniasrii iñuñnun aquppiruanun. Taatnatunsuli iñiqtaqaǵniqsuq qalukkun. Aasrii iluqatin niǵiñiqsut pisuiǵataqhutin.

¹² Niǵisuiḥlakmata, Jesus nipliutigai maliguaqtini, “Iḥakupayaat katitchigik aasrii iksisruñqasri.”

¹³ Katitchi'amin, immiǵñiǵaich qulit malǵuñnik aguupmaich ilakuatnik tallimaniñ barley-niñ qaqquuraniñ iñuich niǵǵivigikkaḡatñiñ.

¹⁴ Iñuich qiniqamitruñ quvinaquatuat savaaq Jesus-ηum iñiqtaḡa nipliǵñiqsut, “Iñumutun una ilaanuniqsuq. Tarra sivuniksriqirauniqsuq agǵiqsuksrautauruq nunam iñuiñun.”

¹⁵ Jesus-ηum kaniqsiñigaa iñuñnun umialiguqtinniaḥiksrani nunuriluni. Taatnaqhuni unitlugich aullaumiugallaniqsuq qimigaanun kisimi.

Jesus-ηum Pisruḥa Imǵum Qaanagun

¹⁶ Unnuksraaqman maliguaqtai narvamun utlautiniqsut.

¹⁷ Umiamun iki'amin utiaqsiñiqsut Capernaum-mun ikaaqlugu narvaq. Unnuaguuqman Jesus-ηum utlangiññiǵaisuli.

¹⁸ Anuǵiǵuutiqpaurañiǵai qailǵuutiḥlugich.

¹⁹ Maliguaqtit iputlutin piñasrunik naagaqaa sisamanik mile-lanik iglianigmiullu, qiniqsiñiǵaat Jesus pisruktuaq imiǵmi qalliruaq umiamun. Aasrii ilinich iqsitchallapiaǵniqsut.

²⁰ Jesus-ηum nipliutinigai, “Iqsiñasri! Uvañauruḡa.”

²¹ Taapkua ikiyumaliqsipiǵniǵaat, aasrii ikipman taimmaiñaq umiam tikiñḡaniktiganiǵaa sivuniǵikkani.

Jesus-ηum Qaqqianuḥa Iñuuḡim

²² Uvlutqikman iñuich iñugiaktuat aullangitchuat tamaanananiñ narvam, iḥitchuǵiniǵaat atausrisualuk umiaq taraniitilaananiñ. Jesus aullaqataunǵiḥa maliguaqtimigun suli itqaǵiniǵaat kisimin maliguaqtaiñ aullaḥat.

²³ Atlat umiat Tiberias-miñ tulaagaqsiñiqsut qaninjanun niǵiqpagviata Atanǵuruq agaayutrianikman.

²⁴ Iñugiaktuat kanjicsima'amitruņ Jesus taraniingihha unniin maliguaqtai, umi-anun ikiplutin Capernaum-mun aullagñiqsut pakaklugu.

²⁵ Narvam igluani iñuich Jesus paqitnamitruņ, nipliutinigaat, "Ilsautrii! Qaņaaglaan maņaqpich?"

²⁶ Jesus-ņum kiugai, "Iłumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, paqitkipsitña takku nigihapsigun qaqqiamik pisuigataqhusri piqutigitlusruņaagnagich qihikkasri quviqnaqtuat savaatka sanņigikkapkun.

²⁷ Sakuugutiqaqasri niqimik piungiqsaqtuamik aglaan sakuugutiqağitchi niqimun ittuaksramun isruitchuamun iñuuhğmun. Taamna niqi Iñuum Iğñiņan qaitkisigaa ilipsitñun, takku Agaayyutim Aapam nalunaiqsağigaa ihuağikkauhğun Ilaa."

²⁸ Tamatkua apiqsruğaat, "Suruksrauvisa savaaqagñiağupta Agaayyutim savaaniñik?"

²⁹ Jesus kiugai, "Uvva savaaq savaagitqukkana Agaayyutim ilipsitñun, ukpiqsritqugaasri ilaanik tuyuğikkağmiñik."

³⁰ Tamatkua kiugaat, "Sumik qihikkigayaqpisigut quviqnaqtuamik sanņipkun, uvagut qihiglugu ukpiqsritlasriłuta ilipnik. Sumik iñiqtaqağayaqpich?"

³¹ Sivulliavut nigimarut taiyuutilinmik Manna-mik qaqqumik pakmakņaqtamik suviksrailaami atriplugu uqautigimaruaq inilğaan uqaliğmi, itna, 'Ilaan qaitchigai qaqqumik niqiksranatnik pakmakņa.' "

³² Jesus nipliqsuq, "Iłumun nipliutigipsi, taimña Moses niqiqaqitichiruq ilipsitnik pakmakņa timihhiñamun ituamik, taiyuutilinmik Manna-mik. Uvvaaglaan Aapaa qaitchigaasri iñuunaqtuamik iłumutuuruamik niqiksramik pakmakņa qilañmiñ.

³³ Uvvataku niqiksraq Agaayyutim qaisana ilaanuruq atqaqtuaq pakmakņa iñuuhğmik qaitchipluni nunam iñuiñun."

³⁴ Tamatkua nipliutinigaat, "Ataramik qaitchisigut taavrumiņa niqiksramik."

³⁵ Jesus-ņum nipliutigai, "Uvaņa atrigigaana qaqqiam niqiksrauruaq timikun, uvaņa kanjigigaana iñuutlasriksram iñuutichikun. Iñuk utlautiruaq uvaņnun nigisulitqikkumiñaitchuq, sulii ukpiqsriruaq uvapkun imigulitqikkumiñaitchuq.

³⁶ Aglaan uvaņa uqautianikkipsi arguaqtuħapsigun, takku ilipsi qihigaluaqluņa savaagikkapkun ukpiqsrisunğitchusri.

³⁷ Kiñapayaaq Aapaa qaisana uvaņnun utlautigisiruq. Aasrii kiñapayaaq uvaņnun utlautiruaq saqitchumiñaitchiga.

³⁸ Takku atqaqtuņa pakmakņa tuyuğirima pitqutigikkana iñiqtağityaqlugu, pisuħapkuunğitchuaq.

³⁹ Uvvauna pisuhigigaa tuyuğirim uvannik tammaitqungihiksrağa naliatnikunniin qaisagianikkaniiñ uvaņnun aglaan iluqaisa anitqiksillugich iñuuhğmun uvlumi aqulligmi.

⁴⁰ Uvvauna Aapaa pisuhigigaa iluqatin qihiqtuat igñiguruamik sulii ukpiqsriruat ilaanik piqahksranat isruitchuamik iñuuhğmik aasrii uvaņa makititkisiplugich iñuuhğmun aqulligmi uvlumi."

⁴¹ Jew-ņuruat uqapilūutigiaqsiñigaat ilaan nipliħğun, itna, "Uvaņa niqiksrauruaq atqaqtuaq pakmakņa."

⁴² Ilinich nipliğñiqsut, "Jesus-ņunğitpauna, Joseph-ņum igñiņa? Uvagut ilisimagivut aapanalu aakanalu. Qanuqhunimi nipliava atqağnipluni pakmakņa?"

⁴³ Jesus kiugai, "Uqapilūuguiqitchi!

44 Kiñaunniiñ uvaᅇnun utlautilguitchuq kisanik Aapauruam tuyuᅇirima uvaᅇnun utlautipkaqmani. Aasrii uvaᅇa aᅇitqiksitkisigiga iᅇuuliᅇmun uvlumi aqulligmi.

45 Sivuniksriqirit aglausimaruat, ‘Agaayyutim iᅇupayaat iᅇisautigisigai.’ Kisupayaaq naalaᅇniruaq Aapamik sulii iᅇitchiyumaruat Ilaaniñ utlautiraqtuq uvaᅇnun.

46 Kia-unniiñ qiᅇiqsimaitchaa Aapa, aglaan kisimi Agaayyutmiqnisauruam qiᅇiqsimagaa Aapa.

47 Iᅇumutuuruam nikpiutigipsi, kiᅇapayaaq ukpiqsriuaq isruitchuamik iᅇuuliᅇaqtuq.

48 Uvaᅇa qaqqiaᅇuruᅇa iᅇuunaqtuq.

49 Ilipsi sivulliasri niᅇimaᅇaᅇmiᅇ pakmaᅇaktamik qaqqumik suviksrailaami tuqurut timimikkun.

50 Aglaan qaqqiaq atqaqtuq pakmaᅇa itniittuq, kiapayaaq niᅇikpagu tuquyumiᅇaitchuq.

51 Uvaᅇa iᅇuunaqtuq qaqqiaq atqaqtuq pakmaᅇa. Kiᅇapayaaq iᅇuk niᅇigumi taavrumaᅇa qaqqiamiñ iᅇuugisiruq taimuᅇa, aasrii timiga qaqqiaᅇuruq qaisaksraᅇikkaᅇa nunam iᅇui iᅇuutlasritquplugich.”

52 Taatnaqman Jew-ᅇuruat uqaatchagutiniqsut iᅇmiknun aasrii apiqsruᅇuᅇu, “Qanuᅇuni uuma iᅇuum timimiᅇik niqiksriᅇᅇiaqpatigut?”

53 Jesus-ᅇum kiugai, “Iᅇumutuuruam nikpiutigipsi, ilipsi niᅇiᅇitᅇhupsiuᅇ timaa Iᅇᅇiᅇan piqaᅇumiᅇaitchusri iᅇuuliᅇmik ilipsitᅇi.

54 Kiᅇapayaaq niᅇiniktuq timimnik sulii iminiktuq augikkamnik isruitchuamik iᅇuuliᅇᅇaktaqtuq, aasrii aᅇitqiksitkisigiga iᅇuuliᅇmun aqulligmi uvlumi.

55 Uvatakku timiga iᅇumun niqiksrauruq, sulii aua iᅇumun imiksrauruq.

56 Kisupayaaq niᅇiqaqtuq timimnik sulii imiqaqtuq augikkamnik iᅇuuruq uvapkun sulii iᅇuugisipluni piqasriutiluni uvaᅇni.

57 Iᅇuuruam Aapam tuyuᅇipluᅇa, sulii uvaᅇaptuuq iᅇuuruᅇa ilaagun, taatnatuntuuq kiᅇa niᅇiqaqtuq uvamnik iᅇuugisipmiuq uvapkun.

58 Iᅇuum taamna qaqqiaq niᅇigigumiᅇuᅇ iᅇuugisiruq qaᅇavak taimuᅇa. Taamnauruᅇa qaqqiaq atqaqtuq pakmaᅇa atrigingisaᅇa qaqqiam sivulliapsi niᅇitᅇaᅇat, naagaunniiñ tuquplutiᅇ.”

59 Taatnaᅇniᅇai Jesus-ᅇum iᅇisautriᅇiᅇmiᅇi katraᅇviᅇmi Capernaum-mi.

Uqaᅇhich Isuitchuakun Iᅇulikun

60 Iᅇuᅇiaktuat maliguaᅇtaiñ tusraaplugu nipliᅇniqsut, “Taamna iᅇisauttun akuᅇtuhiksraᅇa sakiᅇnaqtuq. Kia naalaᅇnigisivaun?”

61 Uqaᅇtigaluaᅇtitnaniguuq, Jesus-ᅇum kaᅇiqsimapmitᅇaᅇi maliguaᅇtini uqaᅇpiluktuat tamarrumuuna uqaᅇikkaᅇmigun. Taatnaᅇuᅇgich nipliutiniᅇai, “Taavruma nipim piyummataiᅇsitkaᅇsivasri?”

62 Isrummatigisriᅇuᅇ qiᅇiᅇiksraᅇa Iᅇᅇiᅇan Iᅇuum utiaᅇsikpan sivuani irvigmakkaᅇmiᅇun. Taatnaaᅇsikpan nikaliᅇukkayaᅇniᅇpisi?

63 Iᅇqitᅇhuaq Irrusriᅇ iᅇuuliᅇaᅇtitchiruᅇuruq. Timi iᅇuuliᅇaᅇtitchiᅇᅇitᅇhuq. Uqaᅇhich ilipsitᅇun uqaᅇtigiᅇnikkatka Irrusriurut, sulii iᅇuupkaᅇisipiᅇaasri.

64 Naagaᅇvva ilapsi ukpiᅇiᅇᅇitᅇaich,” Jesus-ᅇum taatnaᅇniᅇai. Iᅇisimaplugu aullaᅇniisaᅇataᅇhaniñ kisuuᅇhat ukpiqsriᅇᅇitᅇhuaq sulii kisuuᅇsiᅇᅇa tunirik-sraᅇmi.

65 Aasrii nipliᅇniqsuq. “Taavrumiᅇa piᅇusriᅇuᅇu uqaᅇtigipsi, kia-unniiñ utlautiyumiᅇaiᅇa uvaᅇnun kisanik Aapam utlautipkaᅇpani taatnatlasriᅇuᅇ.”

66 Taavruma aquagun iñugiaktuat maliguaqtai kiñumuaktut malitqikkum-mataiqługu ilaa.

67 Taatnaqhuni Jesus nipliutiniğai qulit malğuk maliguaqtini, “İlipsipsuuq kiñumuakkumangitchaluaqmivisi?”

68 Simon Peter-m kiuniğaa, “İi, Ataniiq, kimunmi aullağisivisa? İlvich pigigitin uqałhich isruit chuamik iñuunaqtuat.

69 Pakma ukpiğigikput ilitchuğiplugu ipqitchuanjutilaan Agaayyut-miqnisauplutin.”

70 Jesus kiugai, “İlipsi qulit malğuuplusri piksraqtaagingitpisimi? Aglaan ilari Tuunğaqmiqnisauroq.”

71 İlaanguuq uqautiginiğaa Judas, iğñiña Simon Iscariot-ñum. Uvvatakku Judas qulit malğuuqataugaluahuni, tunisiyumanisuuq Jesus-mik.

7

Jesus-lu Aniqataılu

1 Tamarruma kiñuagun Jesus igliğniqsuuq Galilee-mi, igliğummataılaqhuni Judea-mi, atakkii Jew-ñuruat tuqqut chukługu.

2 Jew-ñuruat niğiqpagvikaanata Palapkaat tikiyasruruq.

3 Uvvaasriiñ Jesus-ñum nukatchianıñ anutit nipliutiniğaat, “Unillugu man-naaq, aullağiñ Judea-mun, ilvilli maliguaqtivich taamani qiniğumigaat savaaq iñiqtağikkan.

4 Kiñaunniiñ iriqsimatlaitchuq savaagmigun ilisimatqullapiaqami. İlvich iñiqtaqaqtuami tamatkuniña, iluqaitñun iñuñnun ilitchuğipkağiñ.”

5 Taatnağniğaat nukatchianıunniñ ukpiqsriñgitlutin ilaanik.

6 Jesus nipliutigai, “Piviksrağa nalaulugu tikiumangitchuqsuli. İlipsi aullałhiñaanurusri sumipayaaq.

7 Nunam iñuiñ uumigikkağingitchaasri uvaptun, atakkii uvaña uqausrimaplugich iñuuniałhat pigiiłhagun.

8 İlipsi niğiqpagvikaanukitchi. Aullangitchuña pakma atakkii aullağviksrağa tikiumangitchuqsuli.”

9 Taatna uqautilğaaqługich Galilee-mi ittuallañniqsuqsuli.

Jesus Niğiqpagvikaanani Palapkaatit

10 Aquagun nukatchiani niğiqpagvikaanuanikmata, Jesus-tuuq aullağniqsuuq sagviaqtusrunaqani iñuñnun, aglaan nalunautchipluni.

11 Jew-ñuruat qiniğniagağniğaat niğiqpagvikaanani itnaqhutin, “Naami-imma taimña?”

12 İñuich atqunaq uqaksraqtuniqsut İlaagun, ilañich uqaqhutin iñullautauniplugu aasriılu ilañich uqaqhutin pigiiñniplugu kinnitñiniplugu iñuñnik.

13 Aglaan kia-unniñ uqaksraqtutigingiñniğaa sagviğlugu, atakkii iqsiplutin Jew-ñuruat sivulliuqtinik.

Jesus İlisautriłha Niğiqpagvikaanani

14 Niğiqpagvikaanata avvaña atuumaanikman, Jesus utlautiniqsuuq Jew-ñuruat agaayyuvikpañatnun aasriiñ ilisautriaqsipluni.

15 Jew-ñuruat atqunaq quviğutchanıqsut niplicqhutin, “Qanuqhuni una iñuk ilisimaniqpa apai, ilisaqsimaıtchaluahuni?”

16 Jesus kiugai, “İlisauttutiga uvamniqnisaungitchuq aglaan Agaayyutmiñ tuyuğirimniñ.

17 Kisupayaam piyummatiqagumi maliguglugu Agaayyutim pisulha ilisimatlagisigaa ilisauttutma Agaayyutiqniqsaukmagaan naagaqaa uvamniqnisaukmagaan.

18 Iñuk nipiqaqtuaq inmigulhiñaq piññañniağaqtuq kamagitchiuliksrāgmīñik. Aglaan taamna kamanaqtitchiruaq tuyugirimiñik ilumutuuruq, ilaani piitchuq tanigilaaq.

19 Moses-ñumliumaa qaitchitchañasri maligutaksranik? Aglaan nallipsiunniñ maligutaksrapayaaq tupigingitchaa. Suvaata tuqqutchumavisitña?”

20 Iñugiaktuat kiugaat, “Ilvich tuungaqtaqaqtutin! Kia tuqqutchukpatin?”

21 Jesus kiugai, “Atautchimik quviqnaqtuamik savaaqaqama, iluqasri quvigusruutigigiksi.

22 Moses-ñum tiliñigaasri igñaurasri nalunaitñutchiquplugich. Nalunaitñutchiqsauviksrañat nukatpiağruich uvluq nalaurrutipman minguiqsiagvinmun nalunaitñutchiqsuurusri minguiqsiagvinmi. Uvvasuli, taamna tillisiñ aullağniñgitchaluaqmīuq Moses-miñ aglaan sivulliapsitñiñ ilaan sivuani.

23 Nukatpiağruk nalunaitñutchikkautlaniqpan Jew-ñuruat minguiqsiagviatni, Moses-ñum maligutaksraña navigungillugu, suvaatami uumisuuativisitña iñuñmik iluaqsipkaiñipluña Jew-ñuruat minguiqsiagviatni?

24 Atanniqsuiñasri sagvirautigulhiñaq qinñalhiñakun aglaan atanniqsu-isitchi nalaunñaruakun.”

Jesus Christ-ñuva?

25 Jerusalem-miut ilañich nipliğñiqsut, “Imñaungitchaluaqpa iñuk ipchua tuqqutchukkañat?

26 Aasrii maaniittuq! Ilaa uqautriruq sagviqhuni. Naagauvva naliatunniñ akitñangitchaat. Ipchua sivulliuqtit kanjisiñgitchaluaqpatruñ Christ-ñunilugu?

27 Aglaan Christ aggiqpan, kia-unniñ ilisimayumiñaitchaa nakitñaqtaulha. Naagauvva ilisimagikput uuma iñuum kisunñik añayuqaaqalha.”

28 Jesus ilisautriñiğmiñi Jew-ñuruat agaayyuvikpañatni nipliğñiqsuq nipitus-ripluni, “Ilipsi ilitchigipiagaluapisitña? Kanjisivisiun nakitñaqtautilaaga? Uvaña aggingitchuña uvapkuiñaq, aglaan tuyugiriga ilumutuuruq. Ilipsi nalugiksi.

29 Aglaan ilisimagiga atakkii Ilaaniñ aggiqluña, aasriiñ Ilaan tuyugipluña.”

30 Tamatkuaguq iñuich tiguyumagaluagñiğaat, aglaan kia-unniñ tigungiñiğaa takku Ilaan tigukkauviksraña tikitmanğitluni.

31 Iñugiakpauraqtuat ukpiqsriñiqsut Ilaanik, aasrii nipliqhutin, “Taimña Christ aggiğumi, quviqnatluktuanik savaanik iñiqtaqağisiva uuma iñuum iñiqtañiñiñ?”

Tigurit Tiliraurut Tigutquplugu Jesus

32 Pharisee-ñuruat tusraa'amisigik, iñugiaktuat isivruagutiqaqtuat ilaanik, ilinich piqasriqhutin qaukñinich agaayuliqsiniq tuyuqagñiqsut qaunaksrinik tigutaaquplugu Jesus.

33 Jesus nipliğñiqsuq, “Uvaña nayuqtaullapsaagaluagupsi aullağisiruña Ilaanun tuyugirimmun.

34 Ilipsi pakiaqsigisigipsitña, aglaan paqitchumiñaitchipsitña, aasriiñ irviksramnun tikitchumiñaitchusri.”

35 Taatnaqman Jew-ñuruat uqaqsilğiñiñiqsut inmiknun, “Napmunñiaqpa una iñuk uvaptiknun paqitchumiñaiñiñiva? Ilaa aullağniaqpa Jew-ñungitchuat nunaqqtatnun, Jew-ñuruat iñuuniagviatnun ilisautityağlugich Jew-ñungitchuat?

³⁶ Uvvatakkun nipliqsuq, 'Ilipsi pakikkisigaluagipsitña, aglaan paqitchumiñaitchipsitña.' Nipliqsuqsuli, 'Irviksramnun tikitchumiñaitchusri.' Qanuq-pami taatnaqami?"

Kuunji Iñuunaqtuam Imğum

³⁷ Niğiqpagvikaam uvlua aqulliq nuimatluktaununiqsuq. Taavrumani uvlumi Jesus qichaqhuni nipligñiqsuq nipitusripluni, "Kisupayaaq imigukkumi utlautiluni uvañnun imigli."

³⁸ Atrilugu aglausimaruat uqallich, itna, 'Kiñapayaaq ukpiqsriqpan uvap-kun imğa suvliktuagugniaqtuq silatmun uummataaniñ.' "

³⁹ Taatnailiplugu Jesus-ñum uqautiginigaa Ipqitchuaq Irrusriq akuqtugniakñat ukpiqsriuat ilaanik. Tarani taatnalhani Ipqitchuaq Irrusriq aatchuutaumaitlunisuli, takku Jesus utiqsimaitlunisuli pakmuña qilañmun.

Atiñgırrun Iñuñni

⁴⁰ Iñugiaktuam iñuum tusraa'amitruñ Jesus-ñum uqalhi nipligñiqsut, "Una tarra iñuk ilumun taimña sivuniksriqiraupiaqtuq!"

⁴¹ İlañilli niplianiqsut, "Christ-ñuruq (itnautauruamik Anniqsuqtimik)." Aglaali atlat itnağniqsut, "Christ agğigumiñaitchuq Galilee-miñ."

⁴² Agaayyutim uqallich aglausimaruat itnaqtut Christ kiñuviağigisiñiplugu David-mun, suli anigisiñiplugu Bethlehem-mi nunaaqqiani David-ñum."

⁴³ Taatnaqhutin igluguiksinniqsut iñugiaktuat piqusriqhutin ilaanik.

⁴⁴ İlañisa tiguyumagaluagñigaat aglaan kia-unniñ tigungiññigaa.

Ukpiqsriñğihat Jew-ñuruat Qaukliich

⁴⁵ Qaunaksrit utiğniqsut qaukliich agaayuliqsınun suli Pharisee-ñuruanun. Taapkua apiqsruğniğaiç, "Suvaata uvuñautingitpisiuñ?"

⁴⁶ Qaunaksrit kiuniğaiç, "Uvagut tusraavaaluktugut iñuñmik taatna uqalgutigiruamik."

⁴⁷ Pharisee-ñuruat niplilgiññiqsut, "Ilipsi kinnipchangitchaluaqpisi?"

⁴⁸ İlitchuğimaitpisiuñ nalliata sivulliuqtipsa suli Pharisee-ñuruat ukpiqsriñğihat İlaanik?

⁴⁹ Aglaan iñugaağruich kisimin ukpiğigaat. Tamatkua iñuich kanıqsimmataitchut malıgutaksranik Moses-kun. Taatnaqhutin suk-sraunğıqsauyumaqtut."

⁵⁰ Nicodemus-guuq ilauniqsuq taapkunani qaukliğñi suli Pharisee-ñuruani. Taamna qiñiğiaqtuaq Jesus-mik sivuani, aasrii nipligñiqsuq,

⁵¹ "Malıgutaksrağikkaptigun atanniipkatlitchaatigut iñuñmik tusraagaluaq-nagu naagaqaa ilitchuğigaluaqnagu sumik pisilaña."

⁵² Taapkua ilaiñ kiuniğaat, "Uvva, Galilee-ğmiuñupmivich? İlitchuğimaiññiqpiuñ uqallich aglausimaruat? İlisaglugich aasriiñ kanıqsıgisiğni sivuniksriqirit agğiñğaqsimaiğhat Galilee-miñ."

Ağnam Anjukkauha Sayuñatikun

⁵³ [Tarani iluqatin añılağniqsut,

8

¹ aglaali Jesus utlautiniqsuq iñgiuramun atilimun Olives-mik.

² Uvlaakuagun uvlaatchaurami Jesus utlautilgiññiqsuq Jew-ñuruat agaayyuvikpañatnun. İñuich iñugiakpauraqtuat kattivigilgiññigaa. Aasrii aquvitluni ilisautiaqsilgiññigai.

³ Aglaliqirit suli Pharisee-ñuruat tikiutriñiqsut ağnamik anjukauruamik sayuñatikun aasrii iluqaisa sivuğaatnun qichaqtitlugu.

⁴ Jesus-mun nipligñiqsut, “Iisautrii! Una ağnaq aṅukkauruq sayuṅaḷikun.

⁵ Uvagut maligutaksriusriaptikni Moses-ṅum tillisiqakkaṅatigut taatnasriq ağnaq iyagaṅnik miḷuqtuḡlugu tuqqtaksrauplugu. Qanuḡli una ağnaq nipliutiginayaqpiuṅ?”

⁶ Taatnaḡniḡaat Jesus pitchaqḡlugu ilinich piqagukkaluahutiṅ agvisiksramik. Aglaan Jesus sikitluni nunamun aglaṅniqsuq argaṅmiñik.

⁷ Taapkua apiqsruqtaqtuiṅaaqsiṅmata, Jesus qichaqhuni nipliutiniḡai, “Nalipsi killuqsasimaitchuam sivulliuluni iyagaṅmik miḷuqsaaqaaḡliuṅ.”

⁸ Taatnaqqaahuni sikitluni nunamun aglaaqsiḡiḡniḡniqsuq.

⁹ Taamna tusraa'amitruṅ, taapkua iluqatiṅ aullaḡniqsut atausriut-taaqhutiṅ aullaḡniplutiṅ utuqqautiluṅniḡmikniṅ, Jesus kisiṅṅuḡlugu ağnaḡlu qichaqtuaq tarani.

¹⁰ Qichatqikhuni nipliutiniḡaa ağnaq, “Naamiimma taipchua? Nalli-ataunniṅ tuqqtaksraḡuḡnivatiṅ?”

¹¹ Ağnam kiuniḡaa, “Ii, Aṅuun! Nalliatnik israaqtaitchuṅa.” Jesus nipliuti-gaa, “Uvaṅaptuuq tuqqtaksraḡuḡumiṅaitchikpiṅ. Aullaḡhiṅaaḡuqtutin aglaan killuqsatqisruṅaḡnak!”]

Jesus Qaumman Nunam Iṅuiṅun

¹² Jesus-ṅum iṅuich nipliutitqinḡiḡai, “Qaumaksrauruṅa nunam iṅuiṅun. Kisupayaam malikkumiṅa, qaumamik iṅuunaqtuamik piññakkisiruq. Taatnaḡuni iṅuuniatqikkumiṅaitchuq taaqtuakun.”

¹³ Pharisee-ṅuruat kiuniḡaat, “Ilvich iṅisimarriqsimarutin ilipniḡhiṅaḡ, taatnaḡlugu ilumutuugilguitchikput. Sumun atuḡumiṅaitchuq taamna.”

¹⁴ Jesus kiugai, “Taatniingitchuq. Uqautigigaluṅṅaḡma uvamnik, nipliutipayaaga ilumutuuruq, takku iṅisimagiga nakitṅaqtutilaaga suli napmun aullaḡniaqtilaaga. Ilipsi iṅisimaḡitchiksi nakiṅ agqiṅsilaaga unniṅ napmuṅniaqtilaaga.

¹⁵ Ilipsi atanniḡsuiraqtusri iṅuḡhiṅauḷikun, atanniḡviaḡautaitchuṅa kimun-unniṅ.

¹⁶ Aglaan atanniiruksrauniḡuma atanniutiksraḡa ilumutuuniaqtuq, takku tamarrumuuna kisima inḡitchuṅa, aglaan Aapauruam tuyuḡirima piqasriq-suḡaaṅa.

¹⁷ Aglausimaruq maligutaksriusriapsitṅi malḡuulutik iṅisimarik atikpaknik uqautaak ilumutuuginiplugu.

¹⁸ Uvaṅa uvamnik iṅisimarriqsimaqtuṅa suli Aapam tuyuḡirima iṅisimarriqsimaqmiḡaaṅa.”

¹⁹ Tamatkua apiqsruḡniḡaat, “Naami aapagikkan?” Jesus kiugai, “Nalugip-tiguk Aapagalu. Iṅisimaḡiḡupsitṅa, Aapagaptuuq iṅisimanayaḡiksi.”

²⁰ Jesus-ṅum taatnaḡniḡai tarani Jew-ṅuruat agaayyuvikpaṅatni iṅiraḡḡvigiḡlugu pivigikkaṅatni. Aglaan nalliataunniṅ tiguḡniḡiḡaa, takku tuqqtaviksraṅa tikiuḡaḡitluni.

Jesus-ṅum Iḡumutuuruṅuḡuḡa

²¹ Jesus nipliutitqinḡiḡai, “Uvaṅa aullaqsagumaruṅa. Pakiaqsigisi-galuḡiḡsiṅa, aglaan tuqugisirusri killuṅṅapsi natqiguttusriaqanḡitchupsi. Atlanḡḡiḡsri, aullalḡuyumiṅaitchusri aullaḡvigiḡniakkamnun.”

²² Jew-ṅuruat nipligñiqsut, “Qanuqpa una, naaga inḡmiñik tuqunniqpa? Takku niqliqsuq, ‘Aullaḡumiṅaitchusri aullaḡvigiḡniakkamnun.’ ”

²³ Jesus kiugai, “Ilipsi maakṅaqtaurusri, aglaan pakmakṅaqtaurusuṅa. Ilipsi agqiṅsaṅurusri marrumakṅa nunamiṅ, aglaan nunamiḡniṅaḡitchuṅa.

²⁴ Taatnaqhusri uqautigipsi killuliḡiraṅṅapsi tuqugisiḡniḡiḡsri. Tuqugisip-iaqtusri killuliḡiraṅṅapsi ukpiḡiḡsiḡuḡsiṅ ilaanutilaaga.”

25 Taapkua apiqsruǵniǵaat, “Kisuuvichuvva?” Jesus kiugai, “Aullaǵniisaqqaapiaħhaniñ uqautigaluagipsi kisuutilaamnik.

26 Iñugiaktuatigun nipliǵluna isilǵigumiñaǵaluagipsi. Uvaña nipiqaqtuna nunam iñuiñun tusraakkaħhiñamnik Ilaaniñ tuyuǵirimniñ ilumutuuruamiñ.”

27 Tamatkua kanjisiñǵiñniǵaat uqautrisilaaqtin Agaayyutikun Aapauru-akun.

28 Taatnaqħugich Jesus nipliutilǵiñniǵai, “Iñuum Iǵniña kivianikkupsiun, ilitchuǵipmilugulu pigisigiksi ilaanutilaǵa, suli iñiqtaqaqtanǵiǵa uvapkuiñaq aglaan nipiqaǵa Aapam kisimi ilisauttutaagun.

29 Aasrii tuyuǵiriga uvamni piqatauruq, Ilaan kisivripchangitchaana, takku ataramik quyalimaǵiga.”

30 Iñugiaktuat tusraaruat Jesus taatnaqman ukpiqsriñiqsut Ilaanik.

Qitungai Abraham

31 Taatnaqħugich Jesus nipliutiniǵai Jew-ñuruat ukpiqsriuat ilaanik, “Ilipsi ilisauttutitka tupigituiñaǵupsigik sivutmun, ilumutumun malǵuaqtiginiǵipsi.

32 Ilumutuuruuq ilitchuǵiniǵiksi, ilumutuulhum patchisaisitkisigaasri.”

33 Taapkua kiuniǵaat, “Uvagut Abraham-ñum kiñuviaǵigaatigut. Kimunun-niñ savaktaaǵruumaitchugut. Uvvami qanuqpich nipliqavich ‘patchisaisitkisigaasri’ itna?”

34 Jesus nipliutiniǵai, “Ilumutuuruamik nipliutigipsi, kiñapayaaq killuqsaqtaqtuaq savaktaaǵruliutraqtuq killuǵmun.

35 Savaktaaǵrugli nayuutitlaitchuq anayuqaaǵiñi ataramik, aglaan iǵniǵuruuq nayuutiraqtuq.

36 Ilipsi Agaayyutim Iǵniñan patchisaisitpasri, tarra nalupqinaitchuanik patchisaitkisirusri.

37 Ilisimagiga Abraham-mun kiñuviaǵiǵiksi, naagasuli tuqurviksraqsiuǵipsitña, takku akuqtuumanǵitlugu ilisauttutiga.

38 Uqautiqaqtuna Aapama qiniqtitananik uvamnun, aasriili iñiqtaqaǵaqtusri Aapapsitniñ uqauttusriapsitnik.”

39 Tamatkua kiuniǵaat, “Uvagut aapagigikput Abraham.” Jesus-ñum kiuniǵai, “Ilipsi ilumun Abraham-ñum qitungaǵikpasri, savaaqaǵayaqtusri ilaatun.

40 Naagauvva tuqurviksraqsiuǵipsitña, uqautigaluqtitlusri ilumutuuruamik tusraakamnik Agaayyutmiñ. Abraham taatnaqsimaitchuq.

41 Ilipsi savaaqaqtusri Aapagikkapsi savaanñik.” Tamatkua kiuniǵaat, “Uvagut aapaiñunǵitchugut. Aapa atausriq pigigikput, Agaayyun ilaa.”

Qitungai Tuunǵaum

42 Jesus kiugai, “Agaayyutmik ilumun aapaqaǵupsi piqpaginayaǵipsitña, takku agǵiqsaunuruna Agaayyutmiñ, aasrii pakma uvaniitluna agǵiñǵitchuna uvapkuiñaq aglaan ilaan tuyuǵipluna.

43 Suvaata kanjitsitlaitpisiun uqaǵa? Ilipsi naalaǵniyummatiqanǵitchiksi uqauttutiga.

44 Tuunǵaum aapagikkapsi qitungaǵiplusri aasrii malǵutchiyumaruñuplusri aapagikkapsi kimmutaiñik. Aullaǵniisaqqaapiaħhaniñaglaan ilaa tuqqutchiruaruq. Ilaa tapiqsuusrimaitchuq tunaanun ilumutuulhum ilaa piitluni ilumutuuruamik inmiñi. Uqaqami saglumik iñiqtaqaǵaqtuq takku sagluturuñupluni, sagluuqtualipayaam aapagiplugu.

45 Uvaña ilumutuuruamik uqautigipsi, taatnaqhusri ukpigingitchipsitña.

46 Kiñaunniñ niplilǵuitchuq uvapkun ilumutuǵuǵlugu killuuruñuniluna? Uvvami uqauti'apsi ilumutuuruamik, suvaata ukpigisrunǵitpisitña?

⁴⁷ Iñuum aggiqsuam Agaayyutmiñ naalañigai Agaayyutim uqautai. Ilipsi agaayutiqniqsaungitlusri naalañnyummataitchusri.”

Jesus-lu Abraham-lu

⁴⁸ Jew-ñuruat kiuniñaat Jesus, “Uvagut nalauttugut nipliqaapta ilvich Samaria-ğmiuniplutin suli tuunğaqtaqaqhutin.”

⁴⁹ Jesus kiuniñgai, “Uvaña tuunğaqtaqaqñitchuña. Aapaga kamagikkağigiga aglaan kamakkutaitchipsitña.

⁵⁰ Pakkiagিংitchiga kamagikkauiksraq uvapkuiñaq, aglaan atlam pakkiagigaa kamañaqtitauiksraqa, aasrii ilaa atañguruq.

⁵¹ Iñumutuuruamik nipliutigipsi, kisupayaam uqauttutitka tupigigumigich tuquyumiñaiapiaqtuq.”

⁵² Jew-ñuruat kiuniñaat, “Pakma nalupqigingigikput tuunğaqtaqaqñiñ. Abraham sivuniksriqirillu tuqumarut, naagasuli uqaqtutin, kisupayaam tupigikpagu uqauttutin tuquyumiñaiapiağniplugu.

⁵³ Uvagut sivulliaqput Abraham tuquaniksimaqtuaq sulipsuuq sivuniksriqiripayaatlu. Kamanatlukkumavich Abraham-miñ? Kisuunasrukni-aqpiñmiuvva ilvich?”

⁵⁴ Jesus kiugai, “Uvapkuiñaq kamakkutiqağniaguma suutnauyumiñaitchuq. Aapamnik kamagiriqaqtuña, taavrumiña ilipsi Agaayyutiginitchapsitñik.

⁵⁵ Aasriisuli ilitchuğianiksimaitchiksi, aglaan uvaña ilisimagiga Agaayyun. Uqağuma ilaa nalunilugu sagluturuañuniaqtuña ilipsisun. Aglaan ilisimallapiagiga aasriiñ uqałha tupigiplugu.

⁵⁶ Abraham-ñum sivulliapsi ukpiqsriğimigun kañiqsiplugu agğigisiğiga nunamun quviatchautigikkaña suli qinğummiuqługu taimña uvluga. Arguaqquataillapiaqługu agğigisiğiga ilaa quviasruktuq.”

⁵⁷ Jew-ñuruat kiuniñaat, “Malğukipiaq qulinik ukiuniksimaitchutinsuli aasiñ qinğisimaniviun Abraham?”

⁵⁸ Jesus kiugai, “Iñumutuuruamik nipliutigipsi, Sivuaniiñ Abraham-ñum aniñksrañan, inñaniktuña.”

⁵⁹ Tamatkua tigusriñiqsut iyağañnik miłuqtuğukługu, aglaan Jesus iriğniqsuq aasriiñ anipluni Jew-ñuruat agaayyuvikpañatniñ.

9

Jesus-ñum Iñuaqsigaa Añun Ayañaruq Aniğimiiñaglaan

¹ Jesus pisruksaagimiiñ qinğniqsuq añutmik ayañaniqsuamik aniğatağimiiñaglaan.

² Maliguaqtañ apiqsruğniğaat, “Iñisautrii! Kia killuqsautaan aniłhaniñ ayañapkağniqpañ? Ilaan naagaqaa ayañuqaakkiñ killuqsautaaknik?”

³ Jesus-ñum kiugai, “Taavruma ayañalħa kañiqanğitchuq ilaan killuqsalħanun unniñ ayañuqaakkiñ killuqsalħaknun. Ayañaruq Agaayyutim sañña qinğnaqtitquplugu ilaagun.

⁴ Savaagiraksraqigikput sivutmun piyumiñagnaptikni. Unnuaq tikiññiaqtuq, kia-unniñ savagvigiyumiñaisaña.

⁵ Uvaña maani nunami innamni qaumaksraurua nunam iñuiñun.”

⁶ Taatnaanikami Jesus-ñum tivvuaqłuni nunamun akurrutiniğaa mağgamun, aasriiñ nanukługik mağgamik taavruma añutim irrak,

⁷ nipliutiplugu, “Aullağutin igğugiağun kigiñan narvaurañanun Siloam.” (Taamnaguq mumiutiqaqtuaq Tuyuuligmik.) Taamna añun aullaqłuni, kigiñi igğugiaqamiun utiğniqsuq qinğitlasripluni.

⁸ Iñuniaqatañ suli tamatkua qinğitkaañiñ inñularaupman apiqsruqtauti-aqsiñiqsut, “Unauvva taimñaunğitpa añun aquppipluni inñulayuk?”

9 Iļanisa taivrumināunigaat. Iļanilli nipligņiqsut, “Qaņa! Taivrumināungitchuq, taatnatun qiññaqaqsiñnaqtuq.” Taamna anjun inmiñik nipligņiqsuq, “Taimñauruņa.”

10 Tamatkua apiqsruğniņa, “Qanuqhutinmi qiñitlasripkakkauvich?”

11 Iļaan kiugai, “Iñuum atiqaktuam Jesus-mik irrakka maqatlamik nanuqqaqługik aasriiñ tiligaņa Siloam-mun igğugiaquplugu kigiņağa. Tarra aullaqtuņa, aasriiñ igğuqsagluqqaqtuņa qiñitlasruruņa.”

12 Taapkua apiqsruğniņa, “Naamiimmami ilaa?” Kiuniğai, “Naluruņa.”

Pharisee-ņuruat Apiqsruqtuğa Iļuaqsikkauruaq

13 Tamatkua taamna anjun qiñitlaisimaruaq aullautiniņaat Pharisee-ņuruanun.

14 Tamannaguq uvluq Jesus-ņum maqatlamik nanukługik anjutim irrak piļha qiñitlasritquplugu Jew-ņuruat minguiqsiağviginiņa.

15 Tarra Pharisee-ņuruat apiqsruļgiñniņa, “Qanuqhuni qiñitlasripanaan. Aasrii uqautiniğai, “Taivruma maqatlaiquługik irrakka, igğuqapku kigiņağa pakma qiñitlasruruņa.”

16 Pharisee-ņuruatguuq iļanich nipligņiqsut, “Taimña iñuk taatnailiplugu iñiqtaqaqtuq Agaayyutmiqnisaungniñiqsuq, takku atuqtaksraq minguiqsiağvikun tupikkutaiñiğa.” Atlatli nipligņiqsut, “Qanuğunimi iñuk killuliqirauruaq iñiqtaqatlagisiva taatnatchiñik quviqnaqtuamik savaanik?” Taapkua igługiiksinniqsut taavrumuuna.

17 Pharisee-ņuruat apiqsrutqilgiñniņa, “Qanuğli nipliutigitlanayaqpiun ilaa qiñitlasripkagņiplutin?” Taavruma kiuniğai, “Sivuniksriqi-rauruq.”

18 Jew-ņuruat ukpiqcutiqagumangiñniņa, “Qaņitlaiğmiñiñ qiñitlasriļha. Kii-saimma tuqłuqpaich taavruma anjutim anayuqaak.

19 Iļinisa apiqsruğniņa, “Una igņiğivitchu? Nipliutigitlavitchu animaiļha ayaunapluni? Qanuqhunimi qiñitlasriwa pakma?”

20 Anayuqaakkiñ kiuniğa, “Uvaguk iļisimagikpuk ilaa igņiğikkaqpuq suli iļisimagikpuk aniğmiñiñaglaan ayaunaiļha.

21 Aglaan nalugikpuk qanuqhuni pakma qiñitlasriļha, naagaqaa nalugikpuk kimun qiñitlasripchaiļha. Iļaa iñuguaniksimaqtuq suli kiggutitlasrimaqtuq inmiñun. Apiqsruqtaqsiun.”

22 Anayuqaanuruak taatna nipligņiqsuq iqsikkutiqaqhutik Jew-ņuruanun, takku sivunnianiksimaqtut kia iñuum nalupqinaigługu uqagikpugu Jesus Christ-ņunilugu anitkisiplugu katragvinmikniñ.

23 Taatnaqhutik taapkuak anayuqaanuruak nipligņiqsuq, “Iļaa iñuguaniksimaruaq, apiqsruqtaqsiun!”

24 Tugliqługu tuqłulgiñniņa, inmiknun taimña anjun animaruq ayaunapluni aasriiñ nipliutiplugu, “Agaayyutim sivuğaani akiqsruğiñ iļumutun uqagisilapkun. Uvagut iļitchuğigikput taimña uisitin killuliqirauļha.”

25 Taavruma kiuniğai, “Iļaan qanusriuļha nalugiga. Atausriq iļisimagiga, uvaņa ayaunagaluaqtuami pakma qiñitlasruruņa.”

26 Taapkua apiqsrutqilgiñniņa, “Qanusriğaqhutin qiñitlasripkapatin?”

27 Kiuniğai, “Uqautianikkaluagipsi aglaan naalağnisungitchusri. Suvaatami tusraatqiguqsilgitpisiun? Naaga maliguaqsiutisrukpsi ilaanun?”

28 Tamatkua kiuniņa, “Uqaniğluutiplugu, “Iļvich taivruma maliguaqtigiliutigaatin. Uvagut Moses-ņum pigigaatigut.

29 Iļisimagikput Agaayyutmun uqautruļha taimña Moses, aglaan nalugikput tamanna iñuk nakiñ agiqsilaņa.”

30 Taavruma aṅutim kiuniḡai, “Atlayuaḡnarruqtugalukkut nalunikapsiun nakitṅaqtuḡhagun, aglaan qiṅitlasripkagaṅa.

31 Iḡisimagikput, Agaayyutim naalaḡnitḡaiḡha killuuruanun, aglaan naalaḡniraḡigai kamagirini suli tupiksriuat pisuḡiḡmiṅik.

32 Nunam aullaḡniisaḡataḡhaniṅ tusraaḡaqsimaitchut iṅuḡmik qiṅitlasripkakkauruamik ayaṅṅapluni animaruamik.

33 Kisianik taimṅa iṅuk agḡiqsuaṅuluni Agaayyutmiṅ pigumi avataagun sumik iṅiḡtaqalḡuyumiṅaitmiuḡ.”

34 Tamatkua kigḡuḡḡuḡniḡaat, “Animagaluaqtutin killukun iṅukkuksaaṅuplutiṅlu aglaan iḡisautniagaqsivisiḡut?” Taatnaḡḡaaḡḡuḡ ilinḡisa aninniḡaat katraḡviṅmiṅ.

Irrutchikun Qiṅitḡaiḡḡuḡ

35 Jesus tusraaniḡaa ilaa aninniḡḡuḡ. Paqitnamiuḡ nipliutiniḡaa, “Ukpiḡiviuḡ Iḡṅiḡa Iṅuum?”

36 Taavruma Jesus kiuniḡaa, “Uḡautiḡḡa kisuutilaṅṅanik. Uvaḡali ukpiḡiyumiḡaa ilaa.”

37 Jesus nipliutigaa, “Ivich qiṅianiksimaḡiṅ, suli ilaaṅuruḡ pakma uḡaqatin.”

38 “Ataniiḡ! Uvaḡa ukpiḡigikpiṅ,” taamna nipliḡṅiḡsuḡ, aasrii sitḡuḡḡuni sivuḡaanun Jesus-ḡum.

39 Jesus nipliḡṅiḡsuḡ, “Agḡiḡṅiḡsuḡa nunamun pisigipluḡu atanḡisuiḡksraḡ, ayaṅṅaruat qiṅitlasripkagḡḡuḡich, suli qiṅitlanasrugiruut ayaupkagḡiaḡḡuḡich.”

40 Iḡṅisaguuḡ Pharisee-ḡuruat tarani ittuat tusraa'amitruḡ taatna nipliḡman apiḡsruḡniḡaat, “Uvaguttuuḡ qiṅitḡaitḡuaḡivisiḡut?”

41 Jesus-ḡum kiugai, “Iḡipsi qiṅitḡaitḡupsi killuutaiṅṅiaḡaluaḡtusri, aglaan qiṅitḡaruagḡiplusri ilipsitṅik killuutiḡaḡuḡaaḡtusri.”

10

Atrikusraun Ipnaiḡaḡvikun

1 Iḡumutuuruamik nipliutigipsi, “Iṅuk isinḡitchuaḡ ipnaiḡaḡvium taluagun, aglaan mayuaḡtaḡtuaḡ atlakun tigḡiḡṅiaḡtauruḡ ivayaḡtuḡtaupluniḡ.

2 Aglaan isiḡaḡtuaḡ talukun ipnaich munaḡsrigiraḡigaaḡ.

3 Taluliḡirim taluḡutiraḡigaa. Ipnaiḡ tusraaraḡigaaḡ nipaa tuḡḡuḡaḡmatiḡ atigḡiktigun, aasrii ilaan annisiraḡigai.

4 Annisianikamiḡich sivulliḡaḡigai aasrii ipnaich malikḡuḡu nipaa iḡisimaplugu.

5 Tamatkua atlamik maliutritḡaitḡut, aglaan qimagaḡigaaḡ nipaa iḡisimaḡitḡuḡu.”

6 Jesus atrikusrautmik uḡautipmatiḡ, ilinḡisa kaḡiqsiṅiḡiṅṅiḡaaḡ sumik uḡautitilaḡatiḡ.

Jesus Nakuuruḡ Munaḡsri

7 Jesus nipliutitḡiḡniḡai, “Iḡumutuuruamik nipliutigipsi, Uvaḡa taluuruḡa ipnaiṅi.

8 Atlakauplutiḡ sivumni tikiaruat iluḡatiḡ tigḡiḡṅiaḡtaurut ivayaḡtuḡtauplutiḡḡuḡ aglaan ipnaich naalaḡnisaitḡaiḡ tamatkua.

9 Uvaḡa taluuruḡa. Kisupayaaḡ isiḡumi uvapkun anniḡsuḡisiruḡ; ilaa isiqḡuni naagaḡaa aniruni paḡittaḡnaḡtuḡ niḡiksraḡ.

¹⁰ Tiglinniaqti tikitchaqtuq kisanik tigliahquni tuqqutchityaqhuni unniin piyaqquqtaityaqhuni. Uvanali agqiqsuna tamatkua inuich inuuhigmik piinnaquplugich inunailapiaglugu.

¹¹ “Uvana munaqsriillaugaatna ipnaich. Munaqsriq nakuuruuq tuquyummatiaqtuq ipnaiñik piqusriguni.

¹² Akiññaniamtim munaqsriungitchua ipnaich pigingitchai. Unitlugich qimagaqtuq qiniqami amaqqumik aggiaqsiruamik. Amaqqumaasrii kinmaqlugich siamitkaqsiplugich tamatkua ipnaich.

¹³ Akiññaniamti inuk qimagaqtuq akiññaniamtaulhiñahigmigun. Suk-sragingitchai ipnaich.

¹⁴ “Uvana ipnaich munaqsraat nakuuruuq. Iisimmaagitka ipnaitka suli ilinisa uvana.

¹⁵ Taatnatun Aapam ilisimalha uvamnik, uvanaptuuq Aapa ilisimagiga. Uvana piyummatiaqigiga tuquliksraga piqutigilugich.

¹⁶ Aasrii atlattuuq ipnaich pigigitka munaqsriwinmi uvaniingitchuat. Tikiutrasragitmitka, aasriin naalagñiaagaat nipiga. Tarra atautchiiñaguñiaqtut ipnaich suli munaqsrii atautchiiñamik.

¹⁷ Aapam piqpagigaana tuqqutriyumalhapkun piqusrigluna inunuk, aasriin tuqquutaunanikkuma inugutqikkilhitichuna.

¹⁸ Kia-unniin tuqqutchumiñaitchaana nunuriluna. Uvapkuiñaq qaisagigiga pisulhapkun, qaihiñaaqiplugu suli satulhiñaaqiplugu. Taamna tillisiaqikkaa Aapaaniñ atuqugiga.”

¹⁹ Tarani Jew-nuruat atingilgiññiqsut piqusriqhutin tamatkunina uqaut-tutinik.

²⁰ Inugiaktuat niplianiqsut, “Ilaa tuungagmik piqagñiqsuq, kinniqiruq. Suvaata naalakpisiun?”

²¹ Atlatl niplianiqsut, “Inuk tuungaqtalik uqagumiñaitchuq taatna. Qanuguni tuungaqtalik qiniñtlasripkaigisiva ayaunaruamik?”

Jew-nuruat Ayaiñhat Jesus-mik

²² Ilgiññiqsuq nigiqpagvikaag Jerusalem-mi. Itqauttutiginigaa Jew-nuruat agaayyuvikpanat anmalgitqikman taimani qaayugñainanikmagich. ²³ Jesus pisruksaagñiqsuq Jew-nuruat agaayyuvikpanatni Solomon-nun Quligutaanik taggisilinmi.

²⁴ Aasriin Jew-nuruat avataanun kati'amin nipliutiniagaat, “Qanutun taktigiruami naligutitchaaqsisigut? Iumutun uqauttutigut, Ilvich Christ-nuvich?”

²⁵ Jesus kiugai, “Uqautianikkaluagipsi, aglaan ukpiginitchipsitña. Savaat iniqtagikkaama Aapaa sanjiqutaagun uqautigigaatna.

²⁶ Aglaan ukpiginitchipsitña atakkii ipnaigingitlusri.

²⁷ Uvana ipnaima nipiga naalagaqigaat, uvana ilisimaplugich, ilinisa malikluna.

²⁸ Inuuhigmik isruitchuamik qaitchigitka, ilinich tuquyumiñaiqlugitunniin. Kia-unniin ivayaagiyumiñaitchai uvanin.

²⁹ Sua Aapaa qaiñnanikkaana uvanun kamanatluktuq iluqaaniñ. Kia-unniin ivayaagiyumiñaitchaa Aapam qaunakkutaaniñ.

³⁰ Aapagalua atausriuruguk.”

³¹ Jew-nuruat iyaganik tigusritqilgiññiqsut milluuguklugu.

³² Jesus nipliutiniagai, “Sivuqqapsitni uvana savaaqaqtuami inugiaktuanik savaallautanik Aapam uvanun iniqtagitqukaninik, nalliatigun tamatkua miluqtugukpisiñña?”

³³ Jew-ḡuruat kiuniḡaat, “Savaallautatigun miḡuqtuḡungitchiptigiñ, aglaan sagluuqtuagutiqaḡapkun, takku iñuḡhiñaugaluaqhutin uqaqtutin ilipnik Agaayyutauniplutin.”

³⁴ Jesus kiugai, “Maliḡutaksraḡikkapsitñi aglausimaruḡ, ‘Agaayyun nipligñiqsuḡ, ilipsi agaayyutaurusri.’

³⁵ Kaniqsimagivut uqaḡhich aglausimaruat ilumutuugisilhat taimuḡa. Agaayyutim taiñigai agaayyutunik taipchua iñuich akuqtuiruat uqaḡigmiñik.

³⁶ Uvaḡali tigusriaḡipluḡa Aapam tuyuḡikkaḡigaḡaḡa nunam iñuiñun, qanuḡhusrimi nipliavisi saglupluḡa uqaḡniḡluutigiñipluḡu Agaayyun nipliḡama iḡñiḡinipluḡa Agaayyutmun.

³⁷ Ukpigiḡaḡa savaaqaḡangitchuma Aapaa savaaḡiñik,

³⁸ aglaan savaaḡiniḡupkich, ukpigiñiḡitchaluaḡupsitñianniiñ, savaaḡikkatka ukpigiḡaksraḡigisri. Taatnaḡupsiuḡ kaniqsiñiaqtusri nalupqisrunḡiḡlusri Aapam uvamniitilaanik suli uvaḡa Aapamniitilaamnik.”

³⁹ Taapkuaguḡuḡ tiguyumatqiaḡsilḡiñiḡaḡaat aglaan annalḡiñiḡiqsuḡ ilinḡisa argaḡitñiñ.

⁴⁰ Jesus utilḡiñiḡiqsuḡ Jordan kuuk ikaaḡluḡu taivruma John paptaaḡivianun, aasrii tarani itkaḡsipluni.

⁴¹ Iñugiaktuat iñuich tikiagaḡsiñiḡaḡaat avatmun itnaqhutin, “John taimña iñiḡtaqaḡangitchaluaqtuḡ quviḡnaqtuanik aglaan uqauttutipayaḡa uumuuna iñukun ilumutuuruḡ.”

⁴² Taatnaqhutin iñugiaktuam iñuum ukpigiḡiniḡaa Jesus.

11

Lazarus-ḡum Tuquḡha

¹ Iñuk Bethany-mi iñuuniaqtuḡaḡ atiqaqtuḡaḡ Lazarus-mik atniḡñaliḡniḡiqsuḡ. Taamna Bethany nunaaqḡiuraḡ nukaḡiik Mary-mlu Martha-mlu irviak.

² Taamnaguḡuḡ Mary taimña kuviriruaḡ tipraḡiksauḡmik Atanḡum isigaiñun aasrii allaḡluḡich nutchamiñik. Taavruma aḡutnunga Lazarus atniḡñaliḡniḡiqsuḡ.

³ Nukaḡiik aḡnak tuyuqaḡniḡisuk Jesus-mun kilgutmik itnaḡluḡu, “Ataniiḡ, ilauraannan piḡpaḡikkan atniḡñaliḡisuk.”

⁴ Jesus tusraa'ami nipliḡsuḡ, “Taamna atniḡñaḡ isruqaḡangitchuḡ tuquḡiḡmun. Atuummiḡisiruḡ kamagikkauliksranaḡun Agaayyutim, aasriiñ Agaayyutim Iḡñiḡa kamaḡsikkautqupluḡu taavrumuuna atniḡñakun.”

⁵ Jesus-ḡum piḡpaḡigai Martha-lu aniqataalu Mary Lazarus-lu.

⁶ Ilaan tusraa'amiuḡ Lazarus atniḡñaḡniḡluḡu, irviḡmiñi ittuallapsaaḡniḡisuk malḡuḡni uvlunni.

⁷ Tarakḡa maliguaqtini nipliutiniḡai, “Ki, utitqillakta Judea-mun!”

⁸ Maliguaqtaiñ kiuniḡaat, “Iḡisautrii! Uvvaquyuuraḡnaami Jew-ḡuruat iyaḡaḡnik miḡuqtuḡniḡaḡugaatin, utiḡnialḡitpiñmi taamuḡa?”

⁹ Jesus nipliḡsuḡ, “Uvlum qaumaninḡa sassaqaḡangitpa qulit malḡuḡnik? Iñuk uvlum qaumaninḡani iḡliḡumi putukkitchumiñaitchuḡ, atakkii qiñiḡluḡu siqiñḡum qaummataa marruma nunam.

¹⁰ Aglaan unnuam taaqtuami iḡliḡumi, putukkitkisiruḡ piilluni qaumamik.”

¹¹ Jesus taatnaḡqaḡluḡich nipliḡniḡsuḡ, “Iḡauraḡput Lazarus siñiksaḡtuḡ, aglaan iqiiḡsitchaḡtuḡniḡaḡiḡa.”

¹² Maliguaqtaiñ kiuniḡaat, “Ataniiḡ, siñikkumi iluaḡsiñiaḡtuḡ.”

¹³ Aglaan Jesus piñiḡsuaḡ Lazarus tuḡuniḡluḡu. Taapkuḡa isrumaniḡsut uqaḡasrukniḡaḡluḡu siñiksapiaḡtuamalik.

¹⁴ Jesus nipliutiniḡai nalupqinaḡluḡu, “Lazarus tuḡuruḡ.

15 Aglaan piqutigiplusri, quyaruna taamani ingiɬapkun, ukpiqs-risiñiqplusri pitluglugu. Utlaglakput!”

16 Thomas, taiyuutilik Malgimik, nipligñiqsuq maliguaqtauqatmiñun, “Ki! Iisautrii, piqasriɣlakput! Uvagullu tuquqatigiyumigikput!”

Jesus Anitqigviuruq Suli Iñuuthupluni

17 Jesus tikitñami, ilitchuginigaa Lazarus iluviqtaunanksimaplugu sisamani uvluni.

18 Bethany-guuq unasriguni ingiññiqsuq Jerusalem-miñ. Sivisuti-laaqagniqsuq malguktun mile-laksrayunnatun.

19 Aasriiñ Jew-ñuruat iñugiaktuat aggigñiqsut, Martha-lu Mary-lu qiñigiaqlugik araaqtugiaqlugik aninaurañaknik tuqulhagun.

20 Martha-m tusraa'amiun Jesus aggiaqsiplugu anipluni paagnigaa. Aglaan Mary aimmiñiqsuq.

21 Martha-m Jesus nipliutigaa, “Ataniiq! Uvani itchuvich, aninaurağa tuqunayaitchuq.

22 Aglaan ilisimagiga, pakmaunniñ Agaayyutim qaitchitlagaatin, qanusri-payaamik iniguvich inmiñiñ.”

23 Jesus-ñum nipliutigaa, “Aninauran anipchakkaugisiruq.”

24 Martha-m nipliutigaa, “Kaniqsimagiga Ilaan anipchakkaugisiñha aqulligmi uvlumi.”

25 Jesus-ñum nipliutigaa, “Uvana anitqigviuruña suli iñuuthupluna. Kisupayaaq tunñapluni ukpiqsriruaq uvamnik iñuugisiruq tuqunagaluaqtuaqunniñ.

26 Suli kisupayaaq iñuuruq ukpiqsripluni uvamnik tuquyumiñaipiaqtuq. Taamna ukpigiviuñ?”

27 Martha-m kiugaa, “Aa! Ataniiq! Ukpigigiga Christ-ñulhiñ, Agaayyutim Iğñigiplutin, aggiqsuksrautauruaq nunamun.”

Jesus Qulviruq

28 Martha taatnaqqaqhuni utigniqsuq, aasrii Mary aniqatni tuqluqlugu nalunaitchipluni, “Iisautri aggigñiqsuq, amma utlaqugaatin.”

29 Mary-m tusraa'amiun igñiqsruqhuni paagiagnigaa.

30 Jesus-suli tikiññanksimaitluni nunaqqimun aglaan itluni taivrmani Martha-m paagiviani.

31 Jew-ñuruatguuq tarani Mary-m tupqani ittuat araaqtugniaqlugu qiñiqamitruñ makitluni aniaqsiliqman, isrumaniqsut iluviğmun qiatyaaqsiñiplugu aasrii aniqasriqlugu.

32 Mary-m tikitlugu Jesus qiñiqamiun isigaiñun punniqsuq nipliqhuni, “Ataniiq! Uvani itchuvich, aninaurağa tuqunayaitchuq.”

33 Jesus-guuq qiñiqamiun Mary kiñuvğuruq qiapluni tamatkualu Jew-ñuruat tuvaaqataiñ qiaqasriqlugu, ilaaptuuq ihuilliullapiagniqsuq Irrutchigmiñi ilunñutchakhuni.

34 Apiqsruğniqsuq, “Napmunimma iluviqpisiun?” Taapkua kiunigaat, “Ataniiq! Maliguta qiñigiağun!”

35 Jesus-tuuq qulviruq.

36 Jew-ñuruat qiñiqamitruñ nipligñiqsut, “Qanutun atqunaq piqpagitigigaluağniqpauñ!”

37 Aglaali ilañich nipligñiqsut, “Uvva uuma qiñitlasripchaitlaruam ayaunaruam irraknik tuqqutchaiñiyumiñaiññayağniqpauñ Lazarus, amağaa?”

Jesus-ñum Anipchağaa Lazarus Tuqunathaniñ

38 Ihuilliullapiaqhuni Jesus utlautiniqsuq iluviğmun inillaksimaruumun sisi-tun ittuamun taluplugu iyagakpañmik.

³⁹ Jesus tiliñigai, “Iyağak piiqsuñ!” Martha nipligñiqsuq tuquruam ağnaunga, “Ataniiq! Tipligunnaqsiruaq. Sisamani uvluni iluviqtuananiksamaruaq.”

⁴⁰ Jesus nipliutigaa, “Uqautianikkugaakpiñ, ukpiqquitiqaguvich qiñigayağniqsutin Agaayyutim kamanautaanik.”

⁴¹ Tarakña tamatkua iñuich iyağak piiqmatruñ, Jesus aagluqhuni nipligñiqsuq, “Aapaan! Quyagikpiñ tusraaragi'apña.

⁴² Ilisimaruña ataramik naalağnigikma. Taamna nipliutigigiga piqutigi-plugich makua iñuich qichaqtuat uvani ukpiqsritquplugich tuyuqałapkun uvammik.”

⁴³ Taatnaanikami nipitusripluni tuqluğniqsuq, “Lazarus, anniiñ!”

⁴⁴ Tuquñaruuaq aniñiqsuq iluviqsisinik nimiqsruqtat argai isigai!lu kigiñanalu. Jesus nipliutiniğai, “Qilğutaig!lugu aullaqtitchiun.”

Sivunniugun Tuqutchuklugu Jesus

⁴⁵ Jew-ñuruat iñugiaktuat Mary-muqattaqsimaruat qiñiqługu Jesus iñiqtaña, turvigiplugu ukpiğiağutriñiqsut ilaanik.

⁴⁶ Aglaan ilañich Jew-ñuruat Pharisee-ñuruanun utiğniqsut, aasrii uqauti-plugich Jesus iñiqtañanik.

⁴⁷ Taatnaqhutin Pharisee-ñuruatlu qaukñiñ!lu agaayuliqsit kattutriñiqsut uqaqsittaaqtitchiriniq uqaqatigiğukhutin itnaqhutin, “Qanuğisivisa quviq-naqsip!lugu savaañigun taivruma iñuum iñiqtaigun?”

⁴⁸ “Ilaatuqtitchuptigu taatna iñupayaam ukpiğiağutigisigaa. Aasrii! Rome-mağmiut qaukñich piyaqquğisigaat agaayyuvikpakput sulii nunaqqiqput.”

⁴⁹ Taapkua ilañarguuq atiqaqtuuaq Caiaphas-mik, qaukñiupluni agaayuliqsi tamarrumani ukiumi, nipligñiqsuq, “Kañiqsimailğataqtusri!

⁵⁰ Ilisimangitpisiun ihuatluha uvaptiknun atautchim iñuum tuqqutaulha piqusriğuni iñuñnik uumakña iluqağmi nunaqqim piyaqqukkauhaniñ?”

⁵¹ Taatnaguuaq nipliñiğniñiqsuq inmiñiñiñiñaq, aglaan qaukñiupluni agaayuliqsaupluni tamarrumani ukiumi, ilaan sivuniksriqiginiğaa Jesus-ñum tuqqutriñiksraña Jew-ñuruanik,

⁵² taapkuniñañhiñangitchuaq aglaan atausriğtuqtitchitqiguni añayuqaagiiusun iluqaitñik siammayaaqsimaruaniq ukpiqsriuanik Agaayyutmun.

⁵³ Taatnaqhutin tamarrumakña uvlumiñaglaan Jew-ñuruat qaukñich sivunniugniqsut, qanuğlugu tuqqutchuklugu Jesus.

⁵⁴ Taatnaqhuni Jesus igligatqiñiğniñiqsuq sagvi!uni Judea-mi. Aglaan aullağniqsuq nunamun qanittuamun suviksrai!aamun nunaqqimun atiqaq-tuamun Ephraim-mik, aasrii tarani itkaqsip!utin maliguaqtinilu.

⁵⁵ Jew-ñuruat niğiqpagvikañat taggisitqatuaq Apqusraaqtitauiğmik qal-liñiqsuq, aasrii iñugiaktuat iñuich nunamiñ utlautipluni Jerusalem-mun niğiqpagvikaam sivuani itqanaiyağiaqhutin, qaayuğnaityaqhutin inmiknik [maliglugu maligutaksraq].

⁵⁶ Iñuich niğiuñniqsut Jesus-mik, Jew-ñuruat agaayyuvikpañatnun kati'amin apiqsruqtautiplutin, “Qanuğli isrumavich? Nalupqinaitchuq utlautigisuk-naitchuq niğiqpagvikaamun taavrumani.”

⁵⁷ Qaukñich agaayuliqsit Pharisee-ñuruatlu tiliriñiqsuat kia iñuum ilitchuğikpaga naniitilaaña Jesus kilgutigitquplugu ilinisa tigusrukługu.

12

Jesus Tiprağiksakkaauruq Bethany-mi

¹ Itchaksrat uvlut sivuatni niğiqpagvikaam taggisitqatuaq Apqusraaqtitauiğmik Jesus utlautiniqsuq Bethany-mun, Lazarus iñuuniağvianun, taimña Jesus-ñum añipchakña tuqułiğmiñ.

² Nullautchiugutiniġaat Jesus tarani. Martha-m savautigai Lazarus aqup-piqataupkaqġugu Jesus-mi niġġiviniġni.

³ Aasriiġn Mary-m tigusripluni akisullapiaqtuamik tipraġiksautmik kuvviqiniġai Jesus-ġum isigai, aasrii nutchamiġnik allaqġugich. Naimas-rugnaqtuam tipraġiksautim immiġniġaa iluqaan tupiq.

⁴ Jesus maliguaqtaiġn ilaġat, Judas Iscariot, taimġna tunisirauksraq Jesus-mik, nipliġniqsuq,

⁵ “Suvaata tipraġiksaun tunikkaunġitpa piġnasrunun kavluutinun maniniġn, qaisauluniasriiġn inuqsraqtuannun?”

⁶ Taatnaġniqsuq pigaqatlukikuunġilaq inuqsraqtuamik, aglaan ilaa tigliktuq-taupluni; maniqagviat akiyagikkani piksraqtuġvigiraqniġaa.

⁷ Jesus nipliqsuq, “Ilaksianagu aġnaq! Ilaan pigiliun ilakuni taivrumuġa uvluanun iluviqtuaviksraqma.

⁸ Ilipsi ataramik piqagġniaqtusri inuqsraqtuamik iġnuġnik, aglaan nayuuti-yumiġnaitchuġa ataramik.”

Sivunniugun Tuqutchukġugu Lazarus

⁹ Iġnugiaktuarġuuq Jew-ġuruat tusraaniġaat Jesus ilha Bethany-mi aasriiġn taamunaqhutiġ, pisigisrunaqnagu Jesus kisan aglaan Lazarus qiniġiaġukġugu, Jesus-ġum anipkakaġa tuquhiġmiġn.

¹⁰ Taatnaqġugu qaukġiġich agaayuliqsit sivunniugmiġniqsut tuqutchukġuguptuuq Lazarus;

¹¹ atakkii ilaa piqtuġiplugu Jew-ġuruat iġnugiaktuat unitkaqsiġniġaich qaukġiisij ukpiġiaġutriplutiġ Jesus-mik.

Jesus-ġum Tikisaalha Jerusalem-mun Ataniqtun

¹² Uvlutqikman, iġnugiakpauraqtuat utlautiruat niġiqpagvikaamun taggisiqat-tuaq Apqusraaqtitauhiġmik tusraaniqsut Jesus Jerusalem-mun agġiaqsiplugu.

¹³ Iliġich Palm napaaqtunġiġniġn akiġuksraqhutiġ paagaqsiġniġaat nipliaplutiġ, “Hosanna. [Nanġaġlakput Agaayyun!]

Uvvatuq Agaayyutim piġiutiqaġliun tikitchuaq piqusriqhuni Ataniġmik, *Psalms 118:25, 26*

Agaayyutim piġiutiqaġliun Israel-aagmiut Umialġat!”

¹⁴ Jesus paqitluni natmaksigviġmik natmaksiaġniqsuq uqaġhich aglausimaru-atun, itna,

¹⁵ “Israel iġnugikkaġasri, Iqsiġnasri!

Umialigikkapsi agġiqigaasri,

natmaksigvium nuġġaġani usriaqsiqhuni.”

Zechariah 9:9

¹⁶ Tarani maliguaqtaiġn kaġiqsiġniġniġniġaat taamna; aglaan Jesus anġitqianikman pakmuġaanikhuni, iliġisa itqaġniġaat aglausimaruum uqaġhum taatnaqsi-malha, sulii itqaqmigaat iġnuich immiutiġhat taivrumuġa uqauttutmun.

¹⁷ Iġnugiaktuarġuuq nayuutiruat Jesus-mi Lazarus-mik iluviġmiġn tuquhiġmiġn anġitqisitman, tusraayugaaqtirrutiginiġaat tamanna atuumaaniktuaq.

¹⁸ Taatnaqhutiġ iġnugiaktuat Jesus paagġniġaat, atakkii tusraananiqhutiġ ilaa savaktilaananiġ taavrumiġa quviqnaqtuamik.

¹⁹ Pharisee-ġuruatġuuq avatmun uqaqsiġniqsut, “Uvagut piġunġillapiagaqsiругut! Takkua, iġnupayaat iluqatiġ maliutigaat!”

Jew-ġunġitchuat Ilaġisa Uqaqatiqaġuġhat Jesus-mik

²⁰ Ilaġitġuuq Jew-ġunġitchuat akunġuruat tamatkunani Jerusalem-muktuani kamaksriyaqhutiġ Agaayyutmik niġiqpagvikaami.

²¹ Tikiġniġniqsut Philip-mun Bethsaida-ġmiumun Galilee-mi, uqaqhutiġ, “Anjuun! Uqaqatigillagukkaluaġikput Jesus.”

22 Philip-ḡum uqautityaḡniḡaa Andrew, malḡuuplutikaasrii uqautityaḡniḡaaak Jesus.

23 Jesus kiuniḡik, “Tuqqutauviksraḡa tikiumaruq, sivuniqaqtuaq Iḡuum Iḡḡiḡan atqunaq kamagikkauliksranaun.

24 Uvaḡa ilumutuullapiaqtuamik uqautigipsi, mukkaaksram nautchiaksraḡa suunḡitchuq kisianik kataktitau'ami nunamun tuqupluni. Taatnailiḡlugu tuquanikami tikiutriraqtuq iḡugiatluktuanik nautchiaksranik.

25 Kisupayaam iḡuulḡi piḡpagigumiunḡ tammaigisigaa. Aglaan kisupayaam iḡuulḡi piḡpasingitchumiunḡ nunami marrumani piḡigisigaa isuitchuamun taimuḡa.

26 Kisupayaam savautisrukkumiḡa maliktaksraḡigaḡa, aasrii sumiitchuma tarani savaktiga inniaqmiuq. Kiapayaaq savautikpaḡa Aapam kamaḡtitkisigaa.

Jesus-ḡum Uqautiqalḡa Tuqqutauliksraḡmigun

27 “Pakma uummatiga iḡuilliḡniqsuq. Qanuq nipliḡisivik? Nipliḡayaqpik itna, ‘Aapaḡ! Tikiuḡapkaḡnagu taamna nagliksaaqsiuḡiq uvaḡnun?’ Taatnaḡniangitchuḡa, takku taamna piḡutigiplugu agḡiḡsaunḡuruḡa apqus-raaḡiaḡlugu taamna nagliksaaqsiuḡiq.

28 Aapaḡ! Kamaḡtirturuḡ atḡiḡ!” Taatnaḡman nipi nipliḡsuq ḡilaḡmiḡ, “Uvaḡa kamaḡtirturuḡanikkiga, sulḡi kamaḡtirturuḡkisiḡlugu.”

29 Iḡugiaktuam iḡuum ḡichaqtuam tarani nipi tusraaniḡaa aasrii nipliḡhutiḡ, “Katlularuq!” Atlatiḡuuq nipliḡsut, “Israḡulḡum uqaḡatigigaa ilaa.”

30 Aglaan Jesus-ḡum nipliutiniḡai, “Uvaḡa piḡutigilunḡa taamna nipi tusaḡnangitchuq, aglaan ilipsi.

31 Pakma tikiumaruq nunam iḡuiḡ atanniusriaḡaliksranaḡ. Tuunḡaḡ, nunam marruma aḡalataa akiilirauniaqtuq.

32 Aasrii kivikkauguma marrumaḡa nunamiḡ nuḡitkisigitka iluḡaisa iḡuich uvaḡnun.”

33 Taatnaḡamiguuq uqautiginiḡaa qanuq tuqqutauluni nagliksaaḡiksrani.

34 Iḡugiaktuat iḡuich kiuniḡaat, “Maliḡutaksraḡikkapta uqausrimagaatigut, Christ iḡuugisiḡiḡlugu taimuḡa. Qanuḡhutiḡmi uqaḡpich, Iḡuum Iḡḡiḡa?”

35 Jesus kiugai, “Qauma ittuatlullakkisiruḡ akunnapsitḡi. Qauma piḡiḡnaan iḡuuniḡitchi taaqsisikkaunḡitchumuusrili. Uvvatakku iḡuum taaḡtuakun iḡuuniḡami, ilisimatlaitcha napmun sivuniqaḡtilaani.

36 Qaummatiqanḡapsi ukpiksrisitchi qaumamik, aasriili iḡugiliutiyumagaasri qaumam.”

Ukpiqsriḡiḡhat Jew-ḡuruat

Jesus taatnaḡqaaḡhuni aullaḡniqsuq tamatkunaḡa iriḡhuni ilinḡitḡiḡ.

37 Jesus iḡiḡtaḡaḡaluaḡtitlugu quviḡnaḡtuanik savaanik sivuḡaatni ukpiḡiḡiḡiḡaat.

38 Taavrumuuna sivuniksriḡirim Isaiah-m uqauttutaa taḡiḡsitauniqsuq it-naḡsimalḡa,

“Ataniiq! Kisut ukpiqsrivat uqauttutigikkaptiknik?

Kisumun Atanḡuruam sanḡiḡi urriḡsuḡpaunḡ?” *Isaiah 53:1*

39 Taatnaḡhutiḡ tamatkua ukpiḡqutaiḡiḡsut, takku Isaiah-suli itnaḡhuni,

40 “Agaayyutim ayaupkaḡai, isrummatinḡich muliktuḡai, ilitchuqsritlaiḡlughich ḡiḡikkamiknik sulḡi isrummatinḡich kanḡiḡsiyumiḡaiḡlughich, aasriiḡ saatkumiḡaiḡlughich uvamnun mamititḡulutiḡ.” *Isaiah 6:10*

41 Isaiah-m taatna nipliutiginiḡaa takku ilaan ḡiḡiḡlugu Jesus-ḡum kamaḡalḡa.

42 Iñugiaktuat Jew-ñuruat sivulliuqtit ukpiqsrigaluaqmiñiqsut Jesus-mik, aglaan sivuugagiplugich Pharisee-ñuruat anitqungitlutin Jew-ñuruat katrağviatniñ. Taatnaqhutin uqautigingiññaat sagviğlugu ukpiqsriğiqtin Jesus-mik.

43 Ilinisa piqpagitluklugu iħuağitchiuliq iñuñniñ uumakña iħuağitchiuliksrağmikniñ Agaayyutmiñ.

Atanniusriaqaliksrat Jesus-ñum Uqalħagun

44 Jesus nipliutiniğai nipitusripluni, “Kisupayaaq uvamnik ukpiqsriyumi ukpiqsriħiñangitchuq uvamnun, aglaan ukpiğigisipmigaa tuyuğiriga.

45 Kisupayaam qiniqsamaruam uvamnik qiniqsimaaqmigaa ilaa tuyuğiriga.

46 Uvaña nunamun qaumatun ilipluña agqiqañuruna, kisupayaaq uvamnik ukpiqsrikpan, irviqagumiñaiqlugu taaqtuamik.

47 Kia ivruma tusraagaluağlugich uqattutitka tupigingitpagich atannigumiñaitchiga. Atakkii aggiñgitchuña atanniqsuiyağluña nunam iñuiñik aglaan anniqsuğiağlugich.

48 Kisupayaam ayagluña, uqattutiga akuqtungitchumiñ, atanniqsimaag-tiqaqtuq. Uqalħum uqautigianikkağma atannigisigaa aqulligmi uvlumi.

49 Takku uqangitchuña uvapkuiñaq, aglaan Aapam tuyuğirima tillisiqagaaña sumik uqagiraksramnik.

50 Uvaña ilisimagiga ilaan tillisigikkaña isrutchuamik iñuulħuruq. Tamanna uqattutigikkağa Aapam uqautigaaña uqagitquplugu.”

13

Jesus-ñum Iğğuiħha Maliguaqtimi Isiganitñik

1 Aasriñ sivuurañani niğiqpagvikaam taggisiqaqtuam Apqusraaqti-tauğmik, Jesus ilisimaniqsuq aullağviksrani tikisilaanjanik nunamiñ marrumakña Aapamun. Ilaan pigikkani piqpagiragiplugich marrumani nunami ittuat piqpaginiğai isruanunaglaan.

2 Jesus-lu maliguaqtiniħu nullautchigñiqsut. Tuunğaum isrummianiñniğaa Judas Iscariot, Simon iğñigikkaña, tunitquplugu Jesus.

3 Jesus-ñum ilisimaniğaa Aapam aatchuutigitilaaña iluqaan sanñi inmiñun. Ilisimapiğaa agqiqsilaani Agaayyutmiñ suli aullağniaqtilaani Agaayyutmun.

4 Tarraasriñ Jesus makiniqsuq niğgiviñniñ, aasriñ qalliich atnuğaani piiğlugich, ivgutmik tapsipluni.

5 Aasriñ kuviripluni imiğmik iğguğviuramun, iğguaqsiplugich maliguaqtigikkağmi isiganich, aasriñ allaqtiğlugich ivgutmik tap-sigikkağmiñik.

6 Simon Peter-m tikitmani nipliutiniğaa Jesus, “Ataniiq! Ilvich iğguğniaqpigich isigatka?”

7 Jesus-ñum kiugaa, “Pakma nalugiñ savaagikkağa, aglaan aquvatigun ilitchuğigisigiñ.”

8 Peter-m nipliutilgiñniğaa, “Qakugununniñ isigatka iğguğumiñaiپیāğitin.” Jesus-ñum kiuniğaa, “Iğgunğitchupkich isigaktin piqatauyumiñaitchutin uvañni.”

9 Simon Peter-m kiulgiñniğaa, “Ataniiq! Isigaħhiñagingsatka aglaan ar-gatkalu niaquğalu.”

10 Jesus-ñum kiuniğaa, “Kisupayaaq iğguaniksamaruaq salumallapiaqhuni iğgutqiksusraungitchuq avataagun isigaiñ. Iluqasri salummaqsimarusri aglaan taamna atausriq.”

11 Jesus ilisimaniğaa kisumun tuniñiaqtilaani; taatnaqhuni nipliutiginiğaa, “Iluqasri salummaqsimarusri, aglaan atausriq.”

12 Ilaan isiganich igguanikamigich atitqianiklugich atnugaanilu utigniqsuq inimiñun nigginivñun. Aasriñ apiqsruñigai, “Kaniqsivisi sutilaamnik ilipsitñun?”

13 Taiyugipsitña Iisautrimik suli Atanigmik, aasrii nalaunñapluni taatnapiqi, atakkii taavrumiñauruñ.

14 Uvañaaasrii, ilipsi Atannapsi suli Iisautripsi, isigasri igguñitka. Ilipsipsuuq igguutiruksraurusri isigapsitñik avatmun.

15 Qaitchigipsi urrautiksrapstñik, ilipsipsuuq iñiqtaqaqplusri iñiqsiñlaptun ilipsitñun.

16 Iumutuullapiaqtuamik uqautigipsi, Savaktaagrük kamanatluktuanunñitchuq atanigmimiñ, unniñ uqqiraqti kamanatlunñitchuq taavrumakña tuyugirimiñ.

17 Iisimagupsigik tamatkua qanutun quvianamiuniaqtusri atugupsigik.

18 Taamna nipliutigingitçhiga iluqapsigun. Iisimaniñitka taapkua piksraçtaagikkatka, aglaantuuq uqaliq aglausimaruaq immiqsuksrauruq itna, ‘Iñuk niñiqatiga niqimik akilñigüqtuq uvamni.’

19 Kilikkipsi taavrumiña pakma atuumaliksrañan sivuani aasriñ taamna çakugu atuummikpan ukpiñitquplugu ilaantutilaamnik.

20 Iumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, iñupayaam akuqtugumiuñ kiñapayaaq tuyugikkağa akuqtuqmirağigañaptuuq. Suli akuqtuipayaaqtuat uvamnik akuqtuqmirağigaat tuyugiriga.”

Jesus Sivuniksriquruq Tunikkauhiksrağmiñik

21 Taatnaçqaaglugich Jesus ihuilliuliñiqsuq irrutçhigmiñi aasrii nipliutiplugich, “Iumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, ilapsi tuniñiağaña.”

22 Maliguaqtit qinñgutiaqsiñiqsut avatmun, kaniqsiñgillapiaçlugu.

23 Maliguaqtit ilañat, taimña Jesus piqpagikkaña, aquppiñiqsuq tugliupluni Jesus-mun.

24 Simon Peter-m urriqaniğaa itnaçhuni, “Apiqsruğun kisumik uqautiqaqtılaaña.”

25 Taamna maliguaqti qallilaqçhuni Jesus-mun apiqsruñiqsuq, “Kisuuva, Ataniiq?”

26 Jesus kiugaa, “Ilaanuruq qaitçhikkağa uumiña çaqçiaviñauramik misruqqaaglugu imiqçamun.” Tarakña tigusripluni çaqçiaviñigmik misruqqaaglugu qaiññiğaa Judas-mun, iğñinanun Simon Iscariot.

27 Judas tiguluqqaagaa çaqçiaq Tuunğaum isignigaa. Tarani Jesus-ñum nipliutigaa, “Savaagisrukkan piun qilamik!”

28 Nalliataunniiñ niğiñiaqatauruat kaniqsiñgiñiğaat qanuutautilaanik Jesus-mun nipliutilha.

29 Ilañich maliguaqtit isrumaniqsut, Judas añalatigipmagu maniqagvinat, Jesus-mun tauqsigiaquniplugu inuğikkağmiknik niğiqpagvikaami, unniñ qaitçhityaquplugu sumik inuqsraqtuanun.

30 Judas akuqtuanikamiun çaqçiaviñauraq, tarvauvaa aniñiqsuq. Tarra unnuañuruq.

Nutauruaq Tiliñ

31 Judas anianikman Jesus nipliqsuq, “Pakma Iñuum Iğñiña kamanaqsipkakkauruq. Suli Agaayyun kamanaqsipkakkauruq Ilaagun.

32 Aasrii Agaayyun kamanaqsipkakkauñippan Ilaagun, Agaayyutimtuuq inmiñik sagviğisigaa kamanautaa Iğñinan Iñuum, Ilaan kamanausriçlugu tarvauvaa.

³³ Ililgauramaan! Uvaᅇa nayuutiᅇppakkumiñaiqsuᅇa. Pakaaqsigisi-galuagipsitña, aglaan Jew-ᅇruat uᅇautipmatun nipliutigipsi pakma, 'Aullalguitchusri aullaᅇviginiakkamnun.'

³⁴ Nutaamik tillitmik qaitchigipsi, Avatmun piᅇppakcutiyumuusri! Atriᅇugu piᅇppaksriᅇiga ilipsitñik, taatnatuntuuᅇ piᅇppagiikkumuusri.

³⁵ Avatmun piᅇppakcutigupsi, iñupayaat ilitchuᅇigisigaat uvamni maliguaqtawᅇiqsi."

Jesus Sivuniksriqiruᅇ Peter-m Piᅇlaaᅇksraᅇanik

³⁶ Simon Peter-m apiᅇsrugñigaa, "Ataniiᅇ! Napmuᅇniaᅇpich?" Jesus-ᅇum kiuniᅇaa, "Pakma malilguitchiñ aullaᅇviginiakkaᅇa, aglaan aquvatigun malikkisigikma."

³⁷ Peter-m apiᅇginiᅇaa, "Ataniiᅇ! Suvaata malilguitchipiᅇñ pakma? Uvaᅇa tuᅇuᅇhiñaaguuᅇtuᅇa piᅇsigilutin."

³⁸ Jesus-ᅇum kiugaa, "Itqanaipiaᅇpich tuᅇqutisukᅇuᅇa? Iᅇumutuuruamik nipliutigikpiñ, aᅇargiᅇpak qalᅇuᅇaiñᅇaan piᅇlaaᅇutigigisigikma piñasruniaglaan."

14

Jesus-ᅇum Apᅇutauᅇha Aapamun

¹ Jesus-ᅇum nipliutigai, "Iᅇuilliᅇuᅇtᅇnagich uummatᅇsri. Ukpiᅇsrimaagitchi Agaayyutmun, uvamnun ukpiᅇsriᅇusripsuuᅇ!

² Aapaa kiñuᅇgani iniksrat iñugiaktuat ittut. Itqanaiyautityaᅇniaᅇgipsi iniksrapsitñik. Taatna uᅇautinayaitchipsi, taatniingitpan.

³ Aasrii aullaᅇuma itqanaiyaᅇiaᅇgluᅇu iniksrasi aggitqikkisiruᅇa, aasrii uvaᅇnun inᅇmagusri nayuutitlasriᅇusri nani itchuma.

⁴ Aasrii ilitchuᅇianikkiksi qanuᅇ tikiññiaᅇksraᅇsi taivrumuᅇa aullaᅇniaᅇvigikkamnun."

⁵ Thomas-ᅇum nipliutigaa, "Ataniiᅇ! Iᅇisimanᅇitchikput napmuᅇniaᅇqtilaan. Qanuᅇgluᅇ taivrumuᅇaᅇniaᅇhum apᅇutaa iᅇisimagisivisigu?"

⁶ Jesus-ᅇum kiugaa, "Uvaᅇa apᅇutauruᅇa, iᅇumutuupluᅇa, suli iñuᅇuᅇhupluᅇa. Kiñaunniñ Aapaanukkumiñaitchuᅇ kisianik uvapkun.

⁷ Pakma ilitchuᅇi'apsitña ilitchuᅇipmigiksipsuuᅇ Aapaga. Aasriiñ uvakᅇaniñaglaan iᅇisimagiksi suli qiñiqsimapluᅇu."

⁸ Philip-ᅇum nipliutinigaa, "Ataniiᅇ! Aapamik urriᅇsuutitigut. Taamna inuᅇgikkatuagigikput."

⁹ Jesus-ᅇum kiugaa, "Takiruami nayuuti'ama ilipsitñi naagasuli ilitchuᅇingitpiña, Philip? Kisupayaam qiñiqsimaruam uvaᅇnik qiñianiksimagaa Aapa. Suvaatami nipliᅇpich Aapamik urriᅇsuutitquplusri?"

¹⁰ Philip! Ukpiᅇingitpiuᅇ uvaᅇa Aapami nayuutitilaaᅇa suli Aapa uvaᅇni itilaaᅇa? Tamatkua uᅇalᅇich uᅇautigianikkatka ilipsitñun uvamniᅇnisaunᅇitchut. Aapauruam nayuutiruam uvaᅇni iñiqtaᅇigai savaani.

¹¹ Ukpiᅇisritña uᅇaᅇama Aapami itilaamnik suli Aapa uvaᅇni itilaaᅇanik! Naagaunniñ ukpiᅇisritña savaapkun.

¹² Iᅇumutuuruamik nipliutigipsi, kisupayaᅇaᅇ ukpiᅇsriruaᅇ uvapkun savaᅇniaᅇmiuᅇ savaaᅇikkamnik, piñiaᅇtuᅇunniñ kamanatluktuanik savaanik tamatkunakᅇa, atakkii aullaᅇqsiruᅇa Aapaanun.

¹³ Aasrii iñiqsisigisigipsi qanusripayaamik inᅇᅇupsi attapkun piᅇutigilugu Aapauruam kamaᅇtaᅇauliksraᅇaᅇun uvapkun Iᅇñiᅇuruakun.

¹⁴ Sukupayaᅇaᅇ inᅇᅇupsitña atigikkapkun, iñiqtaᅇigisigiga.

Akiᅇsruun Ipᅇitchuam Irrutchim Qaisauliksraᅇanun

¹⁵ "Piᅇpagiᅇpsitña tupigigisigisri tillisitka.

16 Aasrii injigisigiga Aapa qaitchitqulusri atlamik ikayuqtiksramik nayuqtiksrapstitnik qanavak taimuᅇa.

17 Taamna Irrusrigigaa ilumutuulhum. Nunam inuiᅇn akuqtulguitchaat qinᅇngitlugu unniᅇn kaniqsimaitlugu. Aglaan ilisimagiksi, takku inuuqatauruq piqatigiplusri suli ilipsitᅇinniaqtuq.

18 “Unitchumiᅇnaitchipsi kisinᅇuᅇusri. Utigilhitchuᅇa ilipsitᅇun.

19 Sivikisuurami nunam inuiᅇn qinᅇtqikkumiᅇnagisaatᅇa aglaan ilipsi qinᅇigisigipsitᅇa, takku inuuᅇᅇapkun ilipsipsuuq inuugisirusri.

20 Taimᅇa uvluq tikitpan ilitchuᅇigisigiksi Aapamni itilaᅇa suli ilipsi uvamni, aasriipsuuq uvaᅇa ilipsitᅇi.

21 Kisupayaaq piqaqtuq tillisimnik tupigiplugillu ilaanuruq piqpaksriruruq uvamnik. Aapaa piqpagigisigaa piqpaksriruq uvamnik. Uvaᅇaptuuq piqpagigisigiga ilisimapkaᅇluᅇa ilaanun.”

22 Judas-ᅇum (Iscariot-ᅇunᅇitchuam) nipliutinigaa, “Ataniiq! Qanuᅇutin ilisimapkaᅇisivich uvaptiknun ilisimapkasruᅇaᅇnak nunam inuiᅇn?”

23 Jesus-ᅇum kiugaa, “Kisupayaam piqpaksriruam uvamnik tupigigisigai uᅇaᅇatka. Aapaa piqpagigisigaa suli Aapagalutikitkisigikpuk inuuniaqasriᅇlugu.

24 Kisupayaam piqpaksriᅇᅇitchuam uvamnik tupigitlaitchai uᅇaᅇatka. Uᅇaᅇhich tusraakkasri uᅇaᅇiᅇᅇᅇitchitka, aglaan agᅇiᅇaᅇaqtuq Aapamiᅇn tuyuᅇirimniᅇn.

25 “Tamatkuniᅇa uᅇautigipsi nayuutinᅇaᅇmasuli ilipsitᅇi.

26 Ikayuqtim Iᅇqitchuam Irrutchim Aapauruam tuyuᅇiraksraᅇan attapkun ilisautigisigaasri supayaamik itqaqtitaᅇlugillu iluᅇaisa uᅇauttutitka ilipsitᅇun.

27 Qinuiᅇᅇnamik unirvigigipsi. Tutqiutimnik tutqiutiqaᅇqitchi. Nunam inui qinuiᅇᅇnaᅇaᅇumiᅇnaitchut qinuiᅇᅇnaᅇaᅇtirutiptun. Iᅇuilliuqtitnagich uummatisri! Iᅇsisuᅇaᅇasri!

28 Tusraagipsitᅇa nipliᅇama aullaᅇniᅇniᅇluᅇa, aglaan agᅇitqinᅇniᅇniᅇluᅇa ilipsitᅇun. Piqpagipiᅇniᅇupsitᅇa quviasrugayaᅇaluaqtusri aullaᅇniᅇᅇapkun Aapamun, atakkii ilaa kamanatluktuq uvamniᅇn.

29 Tamarrumiᅇa pakma kilianikkipsi atuummigaluaᅇnagu ukpiqsritqplusri atuummiᅇuni pikpan.

30 Tarakᅇaaglaan uᅇaᅇaᅇtuᅇatigilguiᅇᅇniᅇiᅇipsi, takku nunam marruma aᅇalataa, Tuuᅇaᅇaᅇ, agᅇiᅇasiruuq. Ilaa piitchaluaᅇtuq saᅇᅇimik akiililuuᅇa,

31 aglaan nunam inuiᅇn ilitchuᅇiraksraᅇiᅇaᅇat piqpaksriᅇiᅇa Aapamik. Taatnaᅇluᅇu tupigiraᅇiᅇiᅇa Aapam tillisipayaᅇa. Makillusri, uvakᅇa aullakta!”

15

Jesus Napaaqtupiatun Ittuq

1 “Uvaᅇa atriqaᅇtuᅇa napaaqtupiamik aasrii Aapaga nautchirriqiraupluni.

2 Ilaan piᅇiᅇaᅇiᅇaᅇ akiᅇuᅇpayaaq uvamniittuuq asrirraᅇaᅇᅇitman, suli nagguksaᅇluᅇu akiᅇuᅇpayaaq asrirraᅇaᅇaktuᅇaᅇ asrirripsaaᅇuplugu.

3 Ilipsi salummakkaᅇaniktusri uᅇaᅇikun uᅇautigianikkapkun ilipsitᅇun.

4 Piᅇatautuiᅇaᅇitchi uvamni suli uvaᅇaptuuq ilipsitᅇi. Uvamni nayuutingiᅇsuaᅇuᅇupsi asrirriaᅇaᅇumiᅇnaitchusri, atrilugu akiᅇuᅇ inᅇmigun asrirritlaitchuaᅇ kisianik napaaqtumi itnami.

5 Uvaᅇa atriqaᅇtuᅇa napaaqtumik, ilipsiasriᅇn akiᅇqutun. Kisupayaaq nayuutiruuq uvaᅇni suli uvaᅇa ilaani, atᅇunaᅇ asrirriaᅇaᅇisiruuq, takku sumik inᅇiqsiyumiᅇnapiᅇaᅇtusri piilluuᅇa uvaᅇa.

⁶ Kiñapayaaq nayuutingitchuaq uvamni ittuq akiqqutun igitaupluni tuqul-liruaton. Taatnatchich akiqqut katitlugich iknigmun igittagigaich ikip-kagviksrañatnun.

⁷ Ilipsi uvamni nayuutigupsi suli uqaligikkatka ilipsitñi, aasriili qanutchimik pigiyumakkapsitñik injiqsruğupsi qaisauniaqtuq ilipsitñun.

⁸ Aapaa kamanautaa qinignaqtitaugisiruq tumigilugu atqunaq savaaqqal-lautahqsi. Taatnatun ukpiqnaqsigiksi maliguaqtigitilaaqsi uvamnun.

⁹ Piqqagikkağigipsi atriplugu Aapaa piqqaksriñha uvamnik. Nayuutititchi piqqakutimni.

¹⁰ Tillisitka tupigigupsigik piqqakutimni itkisirusri, atriluguptuuq uvaña Aapaa tillisaiñik tupiksripluña itmatun piqqakutaani.

¹¹ Tamatkuniña uqautigipsi quvianagikkağa ilipsitñiitquplugu, suli qu-vianaqaquplusri naamaruamik.

¹² “Unauvva tillisiga, piqqakutiyumuusri avatmun atrilugu piqqaksriñiga ilipsitñik.

¹³ Kiñaumniñ kamanatluktuamik piqqakutaitchuq uumakña iñuum qaitchiñhaniñ iñuuligmiñik piqutigiplugich ilauraani.

¹⁴ Ilipsi uvañni ilauraanurusri tillisitka atuğupsigik.

¹⁵ Savaktaağrunik taiyutqikkumiñaitchipsi, takku savaktaağruum ilisimatlaitchaa atanigmi surağalha. Aglaan ilauraanik taiyuutiqağisigipsi, takku supayaamik Aapamniñ tusraakkamnik ilitchuğipkağipsi.

¹⁶ Ilipsi piksraqtaagingitchipsitña, aglaan piksraqtaagigipsi suli nalunaigusri asrirriagaquplusri iñugiaglugu suli asrirrituiñagusri itquplusri. Aasrii Aapam qaitchigisigaasri qanusripayaamik injiğupsiuñ attapkun.

¹⁷ Taatnaqhursri taatnaiiplugu tiligipsi piqqakutitquplusri avatmun.

Nunam Iñuiñ Uumiksriñhat Maliguaqtinik

¹⁸ “Nunam iñuiñ uumigikpasri itqağiraksraqigiksi uumigikkauğigaptuuq sivupsitñi.

¹⁹ Ilipsi pigipkağupsi nunam iñuiñun, piqqaginayağasri pimiktitud ililusri. Aglaan piksraqtaagigipsi marrumakña nunakuahigmiñ pigingiqsitlusri tamar-rumuña; taatnaqhuni nunam iñuiñ uumigigaasri.

²⁰ Itqağiyumagiksi uqalich uqautigikkatka ilipsitñun, ‘Savaktaağruk kamanatluktuanğitchuq atanigmiñiñ.’ Ilinisa piyuakkağigaatña, tarrali piyuagisigaasripsuuq. Tupigigaich uqauttititka, tarrali tupigigisigaasripsuuq.

²¹ Aglaan ilinisa taatna irrutigisigaasri piqutigilugu pigipkağiqsi uvañnun, ilisimangitlugu tuyugiriga.

²² Aggiñgitchuma suli uqautingitchupkich patchisaikkaunayaqtut. Aglaan pakma pisangitchuuğutiksraitichut killuqsautmiktigun.

²³ Kisupayaam uumigi'amiña Aapagaptuuq uumigipmirağigaa.

²⁴ Savaaqaqsimaitchuma akungatni iñuum iñiqtağingaqsimaisañanik patchi-saikkaunayaqtut, aglaan qinianikkaluaqlugu iñiqtağa uumigituiñagaatña suli Aapaga.

²⁵ Taamna taatniittuksrauruq taniquplugu taimña uqautauruaq aglaksi-makña maligutaksriusrainitñi, ‘Uumigigaatña patchisailaakun.’

²⁶ “Aglaan ikayuqti aggiqpan, tuyuginiakkağma Aapamiñ, Irrusria ilumutuulhum Aapamiqnisauruq, ilaa uqautiniaqtuq uvapkun.

²⁷ Uqağigisigipsitñapsuuq takku iqataurusri uvamni aullağniñhaniñ.

16

¹ “Uqautigipsi tamatkuniña ukpiqqutaiqunğitlusri.

² Iñuich anitqataġisigaasriunniñ ilinisa katragvinmikniñ. Aa, piviksraq tik-itichumaaqtuq kia iñuum tuqqutchumisi savautriñasrukniagisiruaq Agaayyut-mik.

³ Taatnaililugu irrutigisigaasri ilitchuqsrimaiñigimikkun Aapamik unniñ uvañnik.

⁴ Aglaan uqautigipsi tamatkuniña itqagıtquplugich uqauttutitka ilipsitñun taimanigu irrutiaqsikpasri taatnaililugu. Uqautingitchaluaġipsi tamatkuniña maliguaqsutiqqaaqapsi takku nayuqtuiñaqhusri.

Ipqitchuam Irrutchim Savaaña

⁵ “Aglaan pakma utigñiaqama ilaanun tuyuġirimnun nallipsi apiqsruq-tangitmigaatña napmuaqsisilaapkun, ‘Napmunñiaqpich?’

⁶ Aasriñ pakma kilikapsi aliatchaktusri.

⁷ Aglaan ilumutuuruamik nipliutigipsi, iluatlukkisiruaq aullaliksraġa. Uvvatakku aullanġitchuma ikayuqtiksrapsi utlanñiangitchaasri. Aglaan aullaġuma tuyuġigisigiga ilipsitñun.

⁸ Aasrii agġigumi ilitchuġipkaaqsigisigai iñui nunam nalaunġitlutin kil-luqsautikun suli nalaunñaruakunlu atanniiviksarakunlu.

⁹ Uqautigisigai nalaunġiññilutin killuqsautikun takku ukpiqsriñġitlutin uvamnik,

¹⁰ suli nalaunñaruakun takku Aapamunñiaqtuña aasrii qiñitqikkumiñaitchipsitña,

¹¹ suli atanniivikun takku aňalatchiruaq marrumani nunami Tuunġaq atan-nikkaunñaniktuq.

¹² “Uqaksraġaġaluaqtuña iñugiaktuanik ilipsitñun aglaan pakma kanjisiyumiñaitchusri.

¹³ Aglaan Ipqitchuaq Irrusriq ilumutuuhġmik ilitchuġipkairuksraq agġigumi, ilaan kanjisiqpsichaaqsigisigaasri iluqaanik ilumutuuruunik. Ilaa uqaġumiñaitchuq aňalatchiġiqaqmatun inmigun aglaan uqautigisigaasri tusraakkaġmiñik, suli quliaqtuaġutiniagaasri sunik tikitchuksranik.

¹⁴ Ilaan kamañatitkisigaaña, takku uqaksraġikkaġa quliaqtuaġiniaga ilip-sitñun.

¹⁵ Iluqaan Aapam pigikkaña pigipmigigaptuq. Taatnaqlugu nipliutigigiga Ipqitchuamun Irrutchimun quliaqtuaġiniagniplugu ilipsitñun uqaksraġikkaġa.

Alianaq suli Quvianaq

¹⁶ “Sivikisuurami qiñingisaallakkisigipsitña, aasriñ kiñuvaanġagun qiñiaqsilġilunja.”

¹⁷ Iñanġitguuq maliguaqtaiñ uqaaqsiniqsut avatmun, “Sumik uqautivatigut itnaqami, ‘Akuniisrunaqasri qiñingisigipsitña aasriñ taamuunavak qiñiaqsilġilunja,’ suli itnaqami, ‘Aullaġniaqtuña Aapamun?’

¹⁸ Qanuutauva ‘sivikisuuraq’? Uvagut kanjisiñaitchikput sumik uqau-tiqalħa.”

¹⁹ Jesus-ñum kanjisiaplugu apiqsruġulħat taavrumuuna nipliutiniġai, “Apiqsruqtuutivisi ilipsitñun sumik qanuutautiqaqtilaanñanik uqaqama, ‘Akuniisrunaqasri qiñingisigipsitña aasriñ taamuunavak qiñiaqsilġilunja.’ Taamna apiqsruutigisuklugu uqaksraqtutigivisiun akunnapsitñi?

²⁰ Uvaña nipliutigipsi ilumutuuruamik, qiapkagusrilu alianniuqtillusriļu nunam iñui quviatchakkisirut, aglaan alianniuiqsi mumikkisiruaq quvias-rulġmun.

21 Ağnaq qitungiuqtuaq auliyautipmani nagliksaağaqtuq tikiuamaħagun atniğñaam, aglaan annaaniktiqami puuyugagigaa nagliksaaħi auliyaus-rima'ami, quviatchagaqtuq ilaalugruaq anipman nunamun.

22 Taatnatun alianniugutiqağaluaqtusri pakma aglaan qiñitqikkisiłgitchipsi suli uummatísri quviatchakkísirut, aasrii kia-unniñ iñuum ivayaagiyumiñaitcha quvianaq ilipsitñiñ.

23 Taivrurmani uvlumi apiqsruqtaaqsiyumiñaitchipsitña sutigun. Uqautigipsi ilumutun, Aapam qaitchigísigaasri ilipsi inigupsiuq qanusripayaamik attapkun.

24 Uvunjanunaglaan iniqsruqtanğitchusri sumik attapkun. Iniqsruğitchi ilipsi akuytuiyumuusri suli quvianaksraqsi inunaitchumuuq.

Akiilñiħha Jesus-ñum Nunam Iñuiñik

25 “Uqautigipsi tamatkuniña atrikusrautitigun. Pivik tikitchağumaruq uqağuiğviksrağa ilipsitñun atrikusrautitigun aglaan uqautitlasrigísigipsi kanıqsıñaqsiługu Aapauruakun.

26 Taimña uvlug tikitpan, iniqsruqtağísigiksi attapkun. Uvanjanñiñ iniqsruutingitkipsi Aapamun.

27 Uvvataku Aapam piqpagigaasri takku piqpaksriplıusri uvamnik suli ukpiqsriplıugu agğiqsimalığa Agaayyutmiñ.

28 Uvanja ilumun agğiqsuami Aapamiñ marrumuña nunamun. Uvva pakma aullaqaqsiłgitchuña maakña nunamiñ utiqsaqluña Aapamun.”

29 Malıguaqtaiñ nipliutiniğaat, “Uvvalıqaa uqałhiñ kanıqsıñaqtuq. Pakma uqağitchutinunniñ atritigun.

30 Uvagut kanıqsıgikput pakma ilısimalıhiñ supayaamik. Inuqnanğitchuq kisumun apiqsruqtaqulutin. Taavrumuuna ukpiğigikput agğiqsuanıłhiñ Agaayyutmiñ.”

31 Jesus kiugai, “Uvvpakma ukpiqsriııqpaalukpisi?”

32 Pivik tikiññaqtuq, tikiuamaanıktuqami, iluqasri siammayaaqti-taıksraqsi, atausriukattağusri kiñunnapsitñun kisınıuğluña. Aglaan kisimallapiaq inğitchuña, takku Aapaa nayuğaaña.

33 Tamarrumiña uqautigipsi qiñiññıñaaquplusri piqatauħapsigun uvamni. Nunam iñuiñ nagliksaaqtıtkısıgaasri, aglaan quviatchağıkkitchi. Uvanja akiilıaniksımagıga nunam anjalataa.

17

Jesus-ñum Iniqsruħha Inımigun

1 Jesus taatnaanıkami, ilaa aagluqhuni nipliğñıqsuq, “Aapaan, pakma pivıksraq tikiumaruq. Kamañaqsiıpkagun Iğñıgiñ, Iğñıqpıllı kamañaqsiyumağatın.

2 Uvvataku ilvich anjalatchitılapkagiñ iluqaitñik iñunınik suli qaitchitılapluni isruitchuamik iñuukıgmik iluqaitñun qaisağıkkagnun ilaanun.

3 Una isruitchuag iñuukıq itnautauruq, iñuıch ilıchıqsriııksranat ilipnik kisıvıch ilumun Agaayyutautılaaqnik suli ilıchıuğilugu Jesus Christ ilvıch tuyuğıkkın.

4 Ilıchıuğıpkautıanıkkıga kamañalıhiñ nunam iñuiñun. Itqanainıanıkkıga savaaksrırrıtıgıkkın uvanıñun.

5 Pakma, Aapaan, kamañaqsiıpkañña sıvuqqapni, kamañautım atrıñanık piğıkkagıma itnama ilipni nuna iñıqtaugaluaqñagunniñ.”

Jesus Iniqsruıtriħha Malıguaqtımiñik

⁶ Uvaᅇa ilitchuᅇipkautigianikkikpiᅇ iᅇuᅇnun ilvich qaisaᅇnun uvaᅇnun mar-rumakᅇa nunamiᅇ. Ilvich pigiliutigitin, aasriiᅇ qaitkitin uvaᅇnun, aasriiᅇ tupigigaat uᅇaᅇiᅇ.

⁷ Pakma ilitchuᅇigaat suapayaaᅇ qaisan uvaᅇnun agᅇiqsaᅇa ilipniᅇ.

⁸ Qaitchigitka uᅇaᅇimik qaisaᅇnik uvaᅇnun. Ilinisa akuᅇtuᅇᅇuᅇuᅇ, ilitchuᅇigaat ilumun agᅇiqsuaᅇuᅇiᅇa ilipniᅇ ukpiᅇiplugu ilipnun tuyuᅇiᅇa.

⁹ Agaayyutigitka tamatkua. Pakma agaayyutingitchitka nunam iᅇui, aglaan agaayyutigitka tamatkua qaisatin uvaᅇnun, takku ilinich pigigitin.

¹⁰ Iluᅇaan uvaᅇa piga pigipmigiᅇ suli iluᅇaan ilvich piᅇ uvaᅇaptuuᅇ pigigiga, aasriiᅇ kamanakiᅇa qaiᅇiᅇnaᅇtitauroᅇ tamatkunuuna.

¹¹ Pakma utlautiniaᅇtuᅇa ilipnun nunami inᅇiᅇluᅇa, aglaan tamatkua inniaᅇtut nunami. Ipᅇitchuaᅇ Aapaan! Qaunagiyummigitin annautruᅇᅇuᅇich saᅇᅇiᅇkkaᅇaᅇun atigikkaᅇpich qaisaᅇikkapᅇun uvaᅇnun, ilinilli atautchiiᅇauyumuut atrilugu uvaguk atausriuiᅇpuk.

¹² Uvaᅇa nayuutinamni nunami ilinittiᅇa qaunagigikkatka annautruᅇᅇuᅇich saᅇᅇiᅇaᅇun atigikkaᅇpich, ilvich atchiutigikkapᅇun. Qaunagigitka aasrii atausriᅇunniᅇ tammanᅇitchuᅇ, aglaan taimᅇa iᅇuk tammaᅇtuksrauroᅇaᅇ, Agaayyutim uᅇaᅇa immiutaᅇpluni.

¹³ Pakma utlautiyasriruᅇa ilipnun. Taatnaiᅇiplugu uᅇaᅇtuᅇa innamni nunami, ilinich piᅇaᅇuᅇpluᅇich qᅇvianaᅇikkamnik inuᅇaiᅇᅇuᅇ.

¹⁴ Qaitchiruᅇa uᅇaᅇiᅇnik ilinittiᅇun, aasrii nunam iᅇuiᅇ uumigigaich, takku piᅇatiginiᅇiᅇuᅇich nunam iᅇui atriplugu uvaᅇa piᅇatauᅇiᅇiᅇa nunam iᅇuiᅇun.

¹⁵ Uvaᅇa iniqsrungitchikpiᅇ piiᅇuᅇluᅇich marrumakᅇa nunamiᅇ, aglaan inᅇiᅇkpiᅇ qaunagituᅇpluᅇich piᅇinᅇaiᅇᅇuᅇich tuuᅇaᅇmiᅇ.

¹⁶ Uvaᅇa piᅇatauᅇitmatun nunam iᅇuiᅇun ilinittuuᅇ piᅇatauᅇitchut nunam iᅇuiᅇi.

¹⁷ Ilumutuᅇᅇapᅇun ipᅇiqsimaakkich ilipnun. Uᅇaᅇiᅇ ilumutuuroᅇ.

¹⁸ Tuyuᅇigitka nunamun, ilvittuuᅇ tuyuᅇaᅇmatun uvamnik nunamun.

¹⁹ Ilinich piᅇutigipluᅇich ipᅇiqsimaᅇtuᅇa ilipnun, ilinittuuᅇ ipᅇiqsimaᅇuᅇpluᅇich ilipnun ilumutuᅇiᅇun.

Jesus Iniqsruutiᅇa Ukpiᅇtuᅇuᅇuᅇapayaᅇnik

²⁰ “Agaayyutingitchitka kisiisa tamatkua, aglaantuuᅇ taipchua ukpiᅇsriru-aksrat uvamnik ilinisa uᅇaᅇhatigun.

²¹ Agaayyutigitka iluᅇaᅇmiᅇ atautchisun itᅇuᅇpluᅇich. Aapaan! Atautchisuttuᅇ illich uvaptikni, atrilugu ilvich uvamniitmatun suli uvaᅇa ilipni. Taatnatuᅇ atausriuyumuut, taavrumuunali nunam iᅇuiᅇ ukpiᅇiᅇaᅇtiumigaat ilvich tuyuᅇaᅇiᅇ uvaᅇnik.

²² Uvaᅇa qaitchigitka atrinᅇnik kamanakiᅇpich qaisaᅇpich uvaᅇnun, piᅇutigiplugu ilinich atautchiiᅇauᅇksraᅇat atrilugu uvaguk atausriuiᅇpuk.

²³ Uvaᅇa illuᅇa ilinittiᅇa suli ilvich uvaᅇni, taavrumuuna ilinich atausriᅇuᅇumuut. Nunamli iᅇuiᅇ kaniqsiyumigaat ilipnun tuyuᅇiᅇa suli ilvich piᅇpaksriᅇiᅇiᅇ ilinittiᅇik piᅇpaksriᅇmatun uvaᅇnik.

²⁴ Aapaan, tamatkua qaisatin uvaᅇnun iqatigisrukkitka sumiitchuma ilinittiᅇun qaiᅇiᅇquᅇplugu kamaun pigipkakkan uvaᅇnun takku ilvich piᅇpagipluᅇa nuna iᅇiᅇtaᅇaiᅇᅇaᅇ.

²⁵ Nalaunᅇaruᅇaᅇ Aapaan! Nunam iᅇuiᅇ nalugaatin, aglaan uvaᅇa ilisimagikpiᅇ suli ukua maliᅇuaᅇtit ilitchuᅇigaat tuyuᅇitilaᅇa ilipnun.

²⁶ Ilitchuᅇipkaᅇikpiᅇ ilinittiᅇun, suli ilitchuᅇipkapsaᅇᅇiᅇaᅇikpiᅇ. Tarrali piᅇpaksriᅇiᅇ piᅇpakkutigikkan uvaᅇnun uvaᅇalu nayuutiyumuᅇ ilinittiᅇi.”

18

Jesus-ḡum Tigurauḡha

¹ Jesus agaayuanikami taavrumani, aullaḡniqsuq maliguaqtiniḡu ikaaqlugu kuuḡuuraq taiḡnaqtuaq Kidron-mik. Taakmanianani inniqsuq nautchiivik. Jesus maliguaqtiniḡu isigḡniqsut taavrumuḡa. ² Judas-ḡumaasrii, aatchuutigitniktuam ilaanik, ilisimanigaa suniitilaḡa. Uvvatakku Jesus-ḡum taruḡautisruuniḡai akulaiqlugu maliguaqtini tarani.

³ Taatnaqhuni Judas utlautiniqsuq nautchiivinmun piqasriqhuni aḡuyyiuqtinik sulii agaayyuvikpaum qaunaksraiḡnik, tuyuuplutinḡ qaukḡiḡitḡniḡ aḡaayuliqsiniḡ sulii Pharisee-ḡuruaniḡ, saagaqhutinḡ satkunik sulii nanniḡnik.

⁴ Jesus-ḡum kaḡiqsimaplugu suapayaaq atuumaniaqtuaq inḡmiḡnun paaḡniḡai nipliutiplugich, “Kiḡa pakikpisiuḡ?”

⁵ Taapkua kiuniḡaat, “Jesus Nazareth-miu.” Ilaan kiugai, “Uvaḡa taimḡauruḡa.” Judas-ḡum, aatchuutigitniktuam ilaanik, qichaqasriqsimaniḡai tamatkua pakaktuat.

⁶ Jesus-ḡum nipliutipmatinḡ, “Uvaḡa taimḡauruḡa,” tamatkua kiḡnumuktuqhutinḡ ulḡusraaḡniqsut nunamun.

⁷ Jesus-ḡum apiqsrutqinḡniḡai, “Kiḡa pakikpisiuḡ?” Kiuniḡaat, “Jesus Nazareth-miu.”

⁸ “Uqautianikkipsi ilaanutilaamnik. Ilipsi pakakkupsitḡa, maliguaqtitka aullaqtitchigik!”

⁹ Taatna nipliutiniḡai Jesus-ḡum taniqsaaqlugu nipliutigimaanikkani it-naiḡiplugu, “Aapaḡ, atausriqunniḡ tammanḡitchuq qaisaqniḡ uvaḡnun.”

¹⁰ Simon Peter-guuq savikpaqaqhuni, aasriiḡ amuliqamiuḡ anaupluni ilaan siutaiqsigḡniḡaa taliqpianik tamarrumiḡa qaukḡiata aḡaayuliqsit savak-taa, atiqaaqtuaq Malchus-mik.

¹¹ Jesus-ḡum nipliutigaa Peter, “Tugvaḡuḡ satkugikkan puuḡanun. Is-rumavich akuqtuḡniangiḡniḡasrugalugu uvamnun nagliksaaḡutiqpak Aapama sivunniagiḡkana uvamnun? Uvaḡa nagliksaaḡluḡa tuquruksrauruḡa. Imiq-taksraḡigiga taamna imana qallutim Aapama qaisana uvamnun?”

Annas-ḡum Apiqsruqtuiḡha Jesus-mik

¹² Aḡuyyiuqtit piqasriqhutinḡ qaukḡigmiknik sulii Jew-ḡuruat qaunaksriḡisa tiguḡniḡaat Jesus qiliqsruqlugu,

¹³ aasrii sivulliuplugu Annas-muutiplugu ataniḡmun, taataruananun Caiaphas-ḡum. Caiaphas-guuq qauqḡiupluni aḡaayuliqsauniqsuaq tamarrumani ukiumi, niḡuagiplugu taavruma Annas-ḡum atanḡum.

¹⁴ Taamna Caiaphas uqautriḡniqsuaq qaukḡiḡitḡnik Jew-ḡuruat iḡuatlukkisiḡniḡiplugu atausriq iḡnuk tuqqutaukpan piqusriḡuni iluqaitḡnik iḡnuḡnik.

Peter-m Piḡlaaqaha Jesus-mik

¹⁵ Simon Peter-m sulii atlam maliguaqtim kiḡnuagun maliḡniḡaak Jesus. Taamna atla maliguaqti, ilisimaplugu qaukḡiata aḡaayuliqsit, isigḡniqsuq igluqpananun qaukḡiata aḡaayuliqsit piqatigiplugu Jesus.

¹⁶ Peter-li qichaḡniqsuq tatkiani paami. Taamna atla maliguaqti, ilisimaplugu qaukḡiata aḡaayuliqsit, aniḡniqsuq kiḡnumun. Itqutiniḡaa Peter tatqamuḡa uqatigianikamiuḡ niviaqsiagruk taluliqiri.

¹⁷ Taavruma taluliqirim niviaqsiagruum nipliutiniḡaa Peter, “Uvva, ilagivatin maliguaqtaḡiḡ tatqavruma iḡnuum?” Peter-m kiugaa, “Ilagiḡitchaatḡa.”

¹⁸ Alappaanupluniguuq savaktit sulii qaunaksrit ikniqsuqhutinḡ aumaniḡ qichaḡniqsut avataani auksiqhutinḡ inḡmiknik. Peter-m qichaqasriqamigich, auksiaqsiḡmiḡniqsuq inḡmiḡnik.

Qaukhiata Agaayuliqsit Apiqsruqtaiha Jesus-mik

¹⁹ Qaukhiata agaayuliqsit apiqsruqtuǵniǵaa Jesus ilaan maliguaqtaigun suli ilaan ilisauttutaigun.

²⁰ Jesus-ǵum kiugaa, “Uqag̃aqtuǵa sagvipluǵa kisupayaamun. Iisautrisruuruǵa Jew-ǵuruat katraǵviǵitni suli agaayyuvikpaǵatni. Nipiqangitchuǵa qanutchiǵnik irig̃aqtuǵluǵa.

²¹ Suvaatami apiqsruqtaqpsitni uvaǵa. Apiqsruqsigik tamatkua iǵnuich tusraaritka sumik uqautilhat uvaǵnun. Iliǵisa ilisimagaat qanuq uqalig̃a.”

²² Taatnaqman Jesus ilaǵataguuq qaunaksrit patiktig̃luǵu nipliutigaa, “Qanuqhutin itnailipluǵu kiulicpiuǵ qaukhiat agaayuliqsit?”

²³ Jesus-ǵum kiugaa, “Uvaǵa niplig̃uma qanutchimik nalaunǵaig̃luǵu uqautigiuǵ iluqaitniun uvaniittuanun. Aglaan nalaunǵaruamik pakma niplig̃niǵuma, suvaata patikpiǵa?”

²⁴ Annas-ǵum tuyuǵiniǵaa Jesus qilicruutraq Caiaphas-mun qaukhiat agaayuliqsitnun.

Peter-m Piilaaqapsaatha Jesus-mik

²⁵ Peter-guuq auksig̃ugaaǵniqsuq ikniǵmun aasriiǵ iǵnuich apiqsruǵniǵaat, “Taavruma iǵnuum ilaǵingitpatin malig̃uaqtaǵiǵ?” Peter-m piilaaǵutiniǵai, “Ilaǵingitchaatǵa ilaan malig̃uaqtaǵiǵ.”

²⁶ Ilaǵataguuq qaukhiuǵ agaayuliqsim savaktaiǵ, ilaǵinikkaǵan taivruma siutaiqsikkaǵan Peter-m, nipliutiniǵaa, “Qiniǵingitpig̃iǵ piqatauplutin ilaani nautchiiviǵni?”

²⁷ Peter piilaaǵiǵniqsuq, “Ilaǵingitchaatǵa.” Taatnaqmiuǵlu taimni aqargiqpak qalǵuqtaǵniqsuq.

Pilate-ǵum Apiqsruqtaiha Jesus-mik

²⁸ Taapkua aullautiniǵaat Jesus Caiaphas-ǵum tupqaniǵ kavanam Pilate-ǵum inaanun uvlaatchaurami. Aglaan Jew-ǵuruat isiqataunǵiǵniqsut tatqamuǵa aǵliqsrakun salumaig̃umangitlutin inmiknik. Piqutigipluǵu niǵiqatauliksractin itqupluǵu niǵiqpagvikaami taggisiqaqtuuaq Apqusraaqtitaulikmik.

²⁹ Taatnaqhuni Pilate anipluni uqaqatigityaqtuag̃niǵai nipliutiugich, “Sumik aǵvisiqaqpsiuǵ qamna iǵnuq?”

³⁰ Taapkua kiuniǵaat, “Uvagut tikiutinayaitchikput ilipnun ilaa savaqhukkataǵuni piǵitpan.”

³¹ Pilate-ǵum nipliutiniǵai, “Tigusriuǵ ilipsitniǵ atanniqsuǵluǵu tuvraǵlugich malig̃utaksrasri.” Jew-ǵuruat kiuniǵaat, “Rome-maǵmiut tuqqutchipkaiyumiǵaitchaatigut iǵnuǵmik malig̃utaksrirutiptigun.”

³² Taamnaguuq atuummiǵniqsuq immiutaupluni Jesus uqautigimakkananun qanuq ililugu tuqqutauhiksraǵmigun.

³³ Pilate isig̃niqsuq kiǵnumun inimiǵnun aasrii tuqhuq̃luǵu Jesus-ǵum apiqsruǵniǵaa, “Uvva umialigivatin Jew-ǵuruat?”

³⁴ Jesus-ǵum kiuniǵaa, “Taamna apiqsruutigiviuǵ ilipniǵhiǵnaq naaga atlat uqautivatin uvapkun?”

³⁵ Pilate nipliqsuq, “Jew-ǵunasugiviǵna? Jew-ǵuqativich suli qaukhiǵisa agaayuliqsit qaisaǵigaatin uvaǵnun. Suruami pivatin?”

³⁶ Jesus-ǵum kiugaa, “Uvaǵa umialgungitchuǵa marrumani nunami. Umialguguma atrilugu umialik marrumani nunami, malig̃uaqtitka aǵuyakkayaqtut tigutqungilǵuǵa Jew-ǵuruanun. Aglaan aǵalatchiǵiǵa maaknaqtaunǵipiaqtuq.”

³⁷ Pilate-ḡum apiqsrułgiññigaa, “Ilviñmi umialguvich?” Jesus-ḡum kiugaa, “Tarra, nipliutigigiñ umialgunipluḡa. Uvaḡa aniruaḡuruḡa suli nunamuktuaḡuruḡa piqusriḡluḡa uḡalıksrapkun ilumutuuruamik. Kisupayaam iñuuruam ilumutuuhikun naalagaḡigaḡa.”

³⁸ Pilate-ḡum apiqsruḡaa, “Suami una ilumutuuhiq?”

Jesus Tuquruksraḡuḡaat

Pilate-ḡum kiñumun anilgitluni Jew-ḡuruanun nipliutiniḡai, “Uvaḡa paqitchilḡuiññiqsuḡa sumik tuqurrutiksraḡanik.

³⁹ Aglaan tuvraḡluḡu atuumiraḡikkaqsi piñhiñaaḡuutigiga patchisaigikisraḡa isiqtamik ilipsitñun uumani niḡiqpagvikaami taggisiqaqtuḡ Apqusraaqti-tauhḡmik. Ilipsi uvaḡnun patchisaiqsitquvisiunḡ umialgat Jew-ḡuruat ilipsitñun?”

⁴⁰ Taapkua kiugaat nipitusriłlapiaqhutiḡ, “Taamnaungitchuaḡ, pisutlukkikput Barabbas.” Taamna tigliḡniaqtauruḡ.

19

¹ Tarra Pilate-ḡum Jesus tigupkaḡluḡu ipiḡaqtuqsiupkaḡniḡaa.

²⁻³ Anuyyiuqtit niaquusriḡññigaa kakitlaḡnanik suli atnuḡaaḡluḡu umialiktamik ukiñhaaḡiksaamik aasrii nipliatiḡsipluḡu, “Iñuupakkumuutin umialgat Jew-ḡuruat.” Suli tikiññigaa patiktigataaḡsipluḡuasrii.

⁴ Pilate-ḡum anitqikhuni nipliutiniḡai iñuich, “Pakma ilaa annisigisigiga ilipsitñun, ilitchuḡitqulugu uvaḡa sumik paqitchiñḡihagun atanniusriaksraḡanik pigiililugu.”

⁵ Jesus aniñiqsuḡ niaquutilik kakitlaḡnanik suli umialiktamik atnuḡaalik. Pilate nipliutiniḡai iñuich, “Uvva, qññiqsiunḡ iñuk!”

⁶ Qaukñich agaayuliqsit suli qaunaksrit qññiqamitruḡ iḡiallaksañiqsut, “Kikiaktuutisriunḡ sannigutamun, kikiaktuutisriunḡ sannigutamun!” Pilate-ḡum nipliutigai, “Ilipsi tigulugu kikiaktuutisriunḡ sannigutamun. Paqitchiñḡitchuḡa agvisiksraḡanik atanniusriaḡalıksraḡan taatna.”

⁷ Jew-ḡuruat kiuniḡaat, “Maliḡutaksraḡaqtugut uḡalıqaqtuamik ilaa tuquruk-sraupluḡu takku nipiḡaqtuḡ iḡñiḡinipluni Agaayyutmun.”

⁸ Pilate-ḡum tusraa'amigich taatna nipliaruat, ilaa naviasrulilłapiaqhuni itqutipkaḡniḡaa Jesus.

⁹ Aasrii ilaa isitqikhuni tatqamuḡa uḡaḡsittaḡvinḡmun nipliutiniḡaa Jesus, “Nakiñ agḡiqsuami?” Aglaan Jesus kiunḡiññigaa.

¹⁰ Pilate-ḡum nipliutilḡiññigaa, “Ilvich uḡautisrunḡitpiña? Itḡaḡiunḡ uvaḡa aḡalatchirrutiqalıḡa patchisaiñhiñauplutin suli kikiaktuutipkañhiñauplutin sannigutamun.”

¹¹ Jesus-ḡum kiugaa, “Pigigiñ aḡalatchiḡiq uvapkun kisianik qaisaulhagun ilipnun Agaayyutikun. Taatnaḡhuni taimña iñuk qaitchiruaḡ uvamnik ilipnun killuqsautiqaqtuḡ kamanatluktuamik ilipniñ.”

¹² Pilate-ḡum tusraa'amiuḡ taamna ilaan annautisrulilłapiatlukkaluḡniḡaa patchisaigluḡu. Aglaan Jew-ḡuruat iḡialaplutiḡ kiumaniḡaat, “Annaktitchupku una iñuk, Caesar-m Rome-miittuam ilauraḡiyumiñaitchaatin. Kiñapayaaḡ inmiñik atanigūtaḡtuḡaḡ Caesar-m akilligigaa umialguruam Rome-mi.”

¹³ Pilate tusraa'amigich tamatkua nipliatiḡ, ilaan annisiniḡaa Jesus aasrii aquvitluni atangum inaanun, taggisiliḡmun “Iyaḡanmik Natilik,” aasrii Hebrew-tigun taiyuutiḡaḡhuni “Gabbatha.”

¹⁴ Uvluḡpaguḡtuami uvluani paḡnaḡhum niḡiqpagvikaamun taggisiqaqtuam Apqusraaqti-tauhḡmik, Pilate nipliutiniḡai Jew-ḡuruat, “Kiikaami, uvva umialiksi!”

15 Tamatkua iñuich igialaplutiñ kiuniñaat, “Tuqulli! Tuqulli! Kikiaktuutili sannigutamun.” Pilate-ñum apiqsruñigai, “Uvañnun kikiaktuutipkaqtitquvisiun umialigikkaqsi sannigutamun?” Qaukñich agaayuliqsit kiuniñaat, “Uvagut qaukñigmik umialiaqatugut Rome-mi. Avataagun atlamik umialiqangitchugut.”

16 Tarra Pilate-ñum qaiññigaa Jesus ilinñitñun añuyyiuqtinun kikiaktuutitquplugu sannigutamun.

Jesus Kikiaktuutigaat Sannigutamun

17 Tamatkua iñuich añalatkaqsiñigaaat Jesus. Aniñiqsuq akiyaqhuni kikiaktuutriviksraqmiñik, tikiutiplugu nunamun taiyuutiqaqtuamun “Niaqum Saunganik,” Hebrew-tigunaasrii taiyuutiqaqhuni “Golgotha-mik.”

18 Taapkua añuyyiuqtit kikiaktuutiniñaat Jesus sannigutamun, piqasriqlugu malgunnik atlanñik iññunñik kikiaktuutiplugik sannigutañnun avataanun, Jesus qitiqluutiplugu.

19 Pilate-ñum aglanñigaa ilisimmatiksraq aglak aasrii taapkua añuyyiuqtit iliplugu sannigutam qulaanun, itna aglalik, “Jesus Nazareth-miu, umialgat Jew-ñuruat.”

20 Iñugiaktuat Jew-ñuruat agliqiniñaat, taamna Jesus kikiaktuutikkauvia unasriñgitluni nunaaqqimiñ. Ilisimmatiksraq aglak aglaksimapluni piñasruinutlugu uqautchisigun Hebrew-tigullu Latin-tigullu suli Greek-tigun.

21 Jew-ñuplutiñ qaukñisa agaayuliqsit itnañigaaat Pilate, “Aglaknagu ‘Umialgatnik Jew-ñuruat,’ aglaan ‘Taamna iñuk uqaññilugu, uvaña umialigigaatna Jew-ñuruat.’”

22 Pilate-ñum kiuniñgai, “Qanuq iliplugu uvaña aglakkaga taatna aglaksimagisiruq.”

23 Añuyyiuqtit kikiaktuutianikmatrun Jesus sannigutamun, tiguniñaich atnuñaani autaagaqsiplugich sisamainutlugich, atausriuttaagutiñ piqatlasriplutiñ, aasriñ atnuñaaña kiluilaag ukiñhaaq aulaiñaq qaligurriañumaniqsuq.

24 Añuyyiuqtit uqaqsiñiqsut avatmun, “Aliktusruñaqnagu una, nalautchaagautigilakput ilitchuñisaglugu kimun piginiaqtilaaña.” Taatnaqamitrun immiññigaaat uqaliq uqautigimaruaq itna,

“Ilinñisa autaagaich atnuñaatka inñmikkun,
suli nalautchaagautigiplugu atnuñaaga.”

Psalm 22:18

Añuyyiuqtit piñigaaat taamna.

25 Taatnaqtitlugich qichañniqsut killinñani kikiaktuutrivium Jesus aakanalu, suli aakanan aniqataa, Mary-lu ilaqataa Clopas, suli Mary Magdalene.

26 Jesus-ñum qañiqamiun aakani suli maliguaqti piqpagikkani qichaqatauruak, nipliutiniñaat aakani, “Aakaan, tarra igñiñiñ!”

27 Suli nipliutiplugu taamna maliguaqti, “Tarra ilvich aakan!” Tarakñaniñaaglaan taavruma maliguaqtim inñmanñigaa kiñuniñmiñun.

Jesus-ñum Tuqulha

28 Jesus-ñum ilisimaniñaat, sum iluqani immikkauñha, suli agliqsimaruaq uqaliq immianiktitchaqlugu nipliññiqsuq, “Imiguktunña.”

29 Piñaluguuq tamaani inniqsuq imalik siigñagluktuamik misruqqumik. Tarra ilinñigaaat misruktaqtaq misruqqumun, aasriñ akiqqumik israuttusriqlugu takpichunña israagutiplugu qaqluuknun.

30 Jesus akuqtuqamiun misruquq nipliññiqsuq, “Tarra naattuq.” Aasriñ sikitlugu niaquni aniñniññiqsuq.

Jesus Kapigaat Sannigaagun

³¹ Tarra Jew-ḡuruat inǵnǵaat Pilate, niugaaqtaǵuklugich tuqunaǵiaquplugich taapkua aḡutit tuqqutauruat aasrii atqaqtillugich sannǵutaḡitniñ. Taatnaǵuḡniqsut takku tikiumapluni tallimmiuǵiq akunniqsaami ilinisa nivinǵatqunǵitlugich timit sannǵutaḡitni minguiqsiǵvium uvluani, takku tikiumaniaǵhuni nuimaniqsaq minguiqsiǵiq atlaniñ minguiqsiǵiǵniñ.

³² Aḡuyyiuqtit taruḡaqaḡniḡniugaaqtaǵniǵaich taapkuak avataani Jesus-ḡum tuqqutauqatauruak Jesus-kun.

³³ Aglaan tikitmatruḡ Jesus ilitchuǵiniǵaat tuquaniksimaḡha. Taatnaqḡugu ilinisa niugaaqtanǵiñniǵaat.

³⁴ Aglaan ilaḡata aḡuyyiuqtit kapiniǵaa panamiñik Jesus-ḡum sannǵaagun aasrii tarvauvaa auglu imiǵlu maqiplutik.

³⁵ Iñuk taamna qiniqtuuaq taavrumiḡa ilisimarriǵniǵaa ilipsipsuuq ukpiqsritquplusri. Ilaan uqauttutaa ilumutuuruq, suli ilisimagaa uqauttutmi ilumutuulḡha.

³⁶ Taatnailipluḡu inǵiqauniqsuq aglausimaruuaq uqaliǵmi immiǵluḡu, “Naliatunniñ sauniǵikkaḡiñ piyaqtaḡkauyumiñaitchut.”

³⁷ Suli atla uqaliq itnaqsimaruuaq, “Ilinisa sukuiǵluḡu qiniǵisigaat ilaa kapukkaqtin.”

Jesus-ḡum Iḡuvikkauḡha

³⁸ Taavruma aquaḡun Joseph-guuq Arimathea-ǵmiu malǵuaqtaupmiñiqsuq Jesus-mi nalunautchipluni takku iqsimmaǵmi Jew-ḡuruanik pipḡuni. Apiqsruqman Pilate-ḡum pitquniǵaa timi, Joseph-ḡumaasrii aullautipluḡu.

³⁹ Nicodemus, taimñaptuuq qiniǵiaqtuuaq Jesus-mik unnuami, tuvaqatauniqsuq Joseph-mi saagaqḡuni tallimakipiatun uqumaisilaalinmik tipraǵiksautinik atlagiñik atiqaqtuaniq myrrh-miǵlu aloe-miǵlu.

⁴⁰ Taapkuak inñuk piñiǵaak Jesus-ḡum timaa nimiqsruqḡugu ukiḡhaamik piunǵiyaikkusriqsuqsimmaan, taatnatun Jew-ḡuruat timimik savaaqagagihhat atriḡluḡu.

⁴¹ Taavrumaniguuq nautchiiviniḡmi Jesus-ḡum tuqqutauviani inniqsuq nutaaq iluviksraq atuqsimaḡlaaq.

⁴² Uvvaasriiñ pisigiḡluḡu Jew-ḡuruat paqnaviat, suli taavruma iluviksram qaniḡhaḡun, inillaḡniǵaat Jesus taruḡa.

20

Iḡuviq Iñuitchuaq

¹ Uvlaatchaurami aullaǵniisautaani akunniqsaam tanuǵagugaaqtitluḡu, Mary Magdalene iluviǵmuḡniqsuq aasrii qiniqḡuḡu iyaǵak. Piiqsimaniqsuq paḡaniñ iluvǵum.

² Aqpaqsruqḡuni utlautiniqsuq Simon Peter-mun suli atlamun malǵuaqtimun, Jesus-ḡum piqpaǵikkaḡanun, aasrii uqautiplugik, “Iñuich aullautiniǵaat Ataniq iluviǵmiñ. Ilitchuǵinǵitchikput napmun inillaktilaḡa.”

³ Peter-lu atlalu taamna malǵuaqti utlautiniqsuk iluviǵmun.

⁴ Iluqatik aqpaqsruqḡutik, aglaan ilaqaḡaan malǵuaqtim uniñniǵaa Peter tikiḡaaqḡuniasrii iluviǵmun.

⁵ Auǵrukami qiniǵniǵaa ukiḡhaaǵiksaaq nimiqsruutaa aglaan isinǵiñniqsuq.

⁶ Kiñuagun tikitñami Simon Peter uiyuiñaqḡuni isiǵniqsuq tatqamuḡa qiniqḡugich aasriiñ ukiḡhaat nallaviani,

⁷ suli ukiḡhaaq nimǵutauruuaq Jesus niaquanun inillaksimangiñniqsuq taap-kunuḡa ukiḡhaanun aglaan imullaksimaniqsuq ilaagun.

⁸ Taimñali atla malǵuaqti tikiḡgaagaluuaqtaq iluviǵmun isiqmiñiqsuq, qiniqḡuḡu aasrii ukpiqsriḡuni.

⁹ Ilinik kanjicsianilguiññaaksuli aglausimaruaq uqatıq itnaqsimaruaq ilaa anjıtqıkkısıñıplıgu tuquhıgıñıñ.

¹⁰ Tarakña taapkuak malıgıuaqtık utıgıniqsuk anılaaqhutık.

Jesus-ñum Sagviłha Mary Magdalene-mun

¹¹ Mary-li sılataani itluni ilıvğum qianıqsuq. Qiallagımi auğruağniqsuq qıñıgıkhuni ilıvıgımun.

¹² Aasrıi qıñıqtuq malıgıñnik israğullañnik atnuğaallañnik qatıqtaanık aqıppıruak Jesus-ñum timaan irviani, ilaqataa nıaquan tunaaani aasrıiñ ilaqataa isıgıñ tunaaatni.

¹³ Taapkuak nipliutiniğaak, “Marii, suvaata qıavich?” Kiunıgık, “Iñuich aullautiniğaak Atanıga, aasrıiñ nalugıga ilıñıtñun napmun inillaktılaaña.”

¹⁴ Taatnaqqaaghuni kınjaqhuniasrıi qıñıgıñıgaa Jesus qıchaqtıuaqtıuaq, aglaan ilıchugıñıñıgaa Jesus-ñutilaaña.

¹⁵ Jesus-ñum apıqsruğniğaa Mary, “Suvaata qıavich? Kiña pakıkpıuñ?” Ağnam nautchialıqinasugıplıgu nipliutiniğaa, “Iñuuk, aullautıgıupku uvakña, uqautıllaña napmun inillaktılaaña; uvanalı aiyumıgıga.”

¹⁶ Tarra Jesus tuqıugaa atqanıq, “Marii!” Ağnaq kınjaqhuni uqagıniqsuq ilaanun, “Rabboni!” (itnautaurıuaq Hebrew-t uqausrıñısıgun, İlisautrıil)

¹⁷ Jesus-ñum nipliutıtqıñıñıgaa, “Aksıññıaqnaña takku aullangıtchunıasuli pakmunıa Aapamun. Aglaan aullağutın anıaqatıumnun kılıgıakıkıch pakmunıağniğniłıña ilaanun Aapamnun Aapagıkkapsıtñunlu, uvanıa Agaayyutımnun sulı ilıpsı Agaayyutıpsıtñun.”

¹⁸ Mary Magdalene uqautıyağniğai malıgıuaqtıt qıñıgıñıplıgu Atanıq sulı tamatkunıña uqautıñıplıni.

Jesus-ñum Sagviłha Malıgıuaqtımiñun

¹⁹ Tamarrumani uvlumi unnukman aullağniisautaani akunniqsıaam, malıgıuaqtıt katımmıñıqsut atautchımi kılusautıplıtıñ nuyuaqhıtıñ Jew-ñuruaniñ. Taimmaıñıaq Jesus-ñum tıktılugıch akunanıgıñıgıai nipliutıplıgıch, “Qıñıñıñıaq ilıpsıtñun!”

²⁰ Taatnaqqaaghuni qıñıqtıñıñıgıai ikıñıgımiñık arganımiñı sulı sanıqqamıñı. Tarra malıgıuaqtıt quvıatchanıqsut qıñıqamıtıruñ Atanıq.

²¹ Jesus-ñum nipliutıtqıñıñıgıai, “Qıñıñıñıaq illı ilıpsıtñun! Atıplıgu Aapam tuyuqalha uvannık, taatnatuntuuq tuyugıgıpsı.”

²² Taatnaqamıgıch anıqsaagıvıgıñıgıai taapkuak malıgıuaqtıni nipliutıplıgıch, “Akuqtıqsıuñ İpqıtchıuaq İrrusrıq.

²³ İlıpsı natqıusrımaagıpsıgık iñuich kılıuqsautıñıch natqıkkaurut, aglaan natqıusrımaanğıtchıpsıgık kılıuqsautıñıch natqıkkauñıtchıt.”

Jesus Sagviłha Thomas-mun

²⁴ İlanarguuq malıgıuaqtıt, Thomas-mık taiyuutilık Malgımık, taranı ingıñıñıqsuq Jesus tıktıman.

²⁵ Atlat malıgıuaqtıt uqautıniğaak, “Qıñıgıkput Atanıq!” Thomas nipliutıniğai, “Qıñıngısuagıupkıkıch ikıñıñı kıkıagıch argıñı sulı ilılugıch argatka ikıñıñanun sanıgaani ukpıqsrıyumiñıtchunıa.”

²⁶ Akunniqsıaanıkhıtıñ kınıvatıgun malıgıuaqtıt katımalgıñıñıqsut, Thomas pıqatauplunı taavrumanı. Talut umıktıuıtıqagıniqsut, aglaan Jesus akunanıñıñıñıgıai nıplıqhuni, “Qıñıñıñıaq ilıpsıtñun!”

²⁷ İlaan nipliutıniğaa Thomas, “İsrautilıgıch argaktın uvunıa, qıñıkkıkıch argatka, israagıtılugıch argaktın sanıqqamnun. Argıuaqtunğıgıtın ukpıqsrıiñ!”

²⁸ Thomas kınıñıgıaa, “İlvıch atanıgıgıkpıñ sulı Agaayyıtıgıgıkpıñ!”

²⁹ Jesus-ḡum nipliutigaa, “Ukpiliqpich qĩñianikapḡa kisianik? Qanutun quvianaqtigivat tamatkua ukpiqsrituat qĩñigaluaqnaḡa.”

Qanuq Pitquriḡhat Ukua Makpiḡaat

³⁰ Jesus-guuq iñiqtaqaḡniqsuq iñugiaktuanik atlanik quviqnaqtuanik savaanik maliguaqtimi sivugaatni, aglaksimalutiḡ ingitchuanik ukunani makpiḡaani.

³¹ Aglaan tamatkua aglausimarut ukpiqsritquplusri Jesus Christ-ḡutilaanjanik Iḡñiḡa Agaayyutim, suli iñuutlasritquplusri ukpiqsriḡipsigun ilaanik.

21

Jesus-ḡum Sagviḡha Tallimat Malḡuḡnun Maliguaqtimiñun

¹ Kiñuagun tamarruma Jesus sagviaqtupsaaḡniqsuq inḡmiñik maliguaqtimiñun siñaani narvam taiyuutiqaqtuam Tiberias-mik, uvva itnailiḡluḡu,

² Simon Peter-lu, Thomas-lu taiyuutilik Malḡimik, Nathanael-lu Canaḡmiu Galilee-mi, iḡñaglu Zebedee-m suli malḡuk atlak maliguaqtik, iluqatiḡ atautchimiinniḡsut.

³ Simon Peter nipliḡniqsuq ilamiñun “Qalliḡniaqtuḡa.” Taatnaqman taap-kua atlat nipliutipmiñiḡaat, “Malikkisigiptigiñ.” Iluqatiḡ ikiniḡsut umiamun, aglaan unnuaqtutilaanjanani sumikunniiñ qalunḡiñniqsut.

⁴ Siqĩḡum mayuuraalḡhani Jesus qichagñiqsuq imḡum siñaani aglaan maliguaqtañ ilitchuḡingĩñniḡaat Jesus-ḡutilaanḡa.

⁵ Ilaan nipliutiniḡai, “Iliḡaat, qaluutiqaqpsi?” Iliḡisa kiuniḡaat, “Naami.”

⁶ Ilaan nipliutilḡiñniḡai, “Siḡitchiuḡ kuvraḡsi taliqpian tuḡaanjanun umiapsi, ilipsiḡi qalukkumuusri.” Maliguaqtit siḡinniḡaat kuvraḡtiḡ aasriiñ payyaksagñiḡaat nuqitchaqamitruḡ umiam iluanun takku qaluuvagitiḡuni.

⁷ Maliguaqtim Jesus-ḡum piḡpagikkaḡan nipliutiniḡaa Peter, “Piñña Ataniḡiniḡikput.” Simon Peter-m tusraa’amiuḡ takpiñña Atanḡuḡha, ilaan atitḡiksiqamiuḡ atnuḡaani mattaummitchani misiḡniqsuq taḡiumun.

⁸ Taapkua ilai maliguaqtit kilvaḡniqsut umiakun nuqirrutigalugu kuvraḡ imalik qaluḡnik ilinich unḡsriuraḡhutiḡ siñaaniñ, tallimakipiatun apluḡpak-taaḡhuni urraksrayuḡnaliktun.

⁹ Ilinich tulakamiḡ, qĩñiqḡut iknipiamik qaluḡnik uutaliḡmik suli qĩñiqḡutiḡ qaḡḡunik.

¹⁰ Jesus-ḡum nipliutiniḡai, “Uvuḡautrisitchi ilaḡitñik qaluich qaluktapsi akkuvak.”

¹¹ Simon Peter-m iḡitḡikhuni umiamun kaliḡniḡaa kuvraḡ siñaanun imalik qalukpaḡnik, tallimakipiaḡ malḡukipiaḡ qulit piñasrunik iñugiaktilaaliḡnik; naa-gatarra iñugiakkaluaḡhutiḡ kuvraḡat alinḡiñniqsuq.

¹² Jesus-ḡum nipliutigai, “Uvuḡaḡusri niḡisitchi.” Nalliataunniiñ maliguaqtit apiḡsruḡumangiñniḡaa, “Kisuuvich?” Iliḡisa ilitchuḡiniḡaat Atanḡutilaanjanik.

¹³ Jesus-ḡum qallilaḡhuni tigu’amiuḡ qaḡḡiaḡ autaaḡniḡaa ilinitiñun. Taat-natunsuli piñiḡaa qaluk.

¹⁴ Taavrumani piñatchiḡniḡai Jesus-ḡum qĩñiqḡitaḡhi inḡmiñik maliguaqtinun aḡitḡiqqaḡhuni tuḡuḡiḡmiñ.

Jesus-lu Peter-lu

¹⁵ Ilinich niḡianikmata Jesus-ḡum nipliutigaa Simon Peter, “Simon! Iḡñiḡa John! Piḡpagitluḡpiña ukunakḡa?” Peter-m kiugaa, “Aa, Ataniiḡ! Iliḡisimaḡiñ uvaḡnun piḡpagiḡhiñ.” Jesus-ḡum nipliutigaa, “Niḡipkakkich ipnaiyaatka.”

¹⁶ Tuglilıqıǵu Jesus nipliutilgiññıǵaa, “Simon! Igñıña John! Piqpagiviña?” Peter-m kiugaa, “Aa, Ataniıq! İlisimagiñ uvañnun piqpagılhiñ.” Jesus-ñum nipliutilgitchaa, “Qaunagikkich ipnaitka.”

¹⁷ Piñatchıqıǵıgik Jesus-ñum nipliutilgitchaa “Simon, Igñıña John, piqpagiviña?” Peter aliatchañniqsuq Jesus-ñum apiqsruqmani piñasruni atiruamik, “Piqpagiviña?” Aasrii Peter-m kiunıǵaa, “Ataniıq! İlisimagiñ suapayaaq. İlisimagiñ uvañnun piqpagılhiñ.” Jesus-ñum kiugaa, “Nıgıpkakkich ipnaitka.”

¹⁸ İlumutuuruamik nipliutigikpiñ, nutau'avich tapsıagıksıplutin iglıǵaqtutin napmupayaǵukavich. Aglaan utuqqagıǵuvich atlam iñuum qılıǵıñaǵaatin israaqtıllutin aullautılutin aullaǵvıgısrunǵısaqnun.”

¹⁹ Taatnaqamiuñ Jesus-ñum uqautiginıǵaa qanutchikun tuqulikun Peter-mun kamañaqtinniaqtilaaña Agaayyun. Taatnaqqaalǵu nipliutiniǵaa, “Malıǵuañña!”

Jesus-lu Atlalu Malıǵuaqtilu

²⁰ Peter-m kiniaqhuni qıñıǵıñaǵaa malıǵuaqti Jesus-ñum piqpagıkkaña malik-tuaq. Taimñauniqsuq ikusiksımaaqtuaq qanıtılnı Jesus-mı nullautchıqamin sulı apiqsruqtuaq, “Ataniıq, kia aatchuutigitniñniaqpatin?”

²¹ Peter-m qıñıqamiuñ taamna apiqsruǵıñaǵaa Jesus, “Ataniıq! Qanuǵıñaqpaliuna?”

²² Jesus-ñum kiugaa, “Uvaña iñuupkaǵukkupku aggitqıññıaıññıamunaglaan, su- uva taamna ilipnun? Malıñña!”

²³ Taamna uqauttutaa sıamınnıqsuq akunǵatnun anıqatigıiñun taamna malıǵuaqti tuquyumiñaiññıplıǵu. Jesus taatnangiññıqsuq tuquyumiñaiññıplıǵu, aglaan itnaıhiñıaqhuni, “İñuupkaǵukkupku ag- gitqıññıaıññıamunaglaan, suuva taamna ilipnun?”

²⁴ Taamna malıǵuaqti taamnauruq quliaqtuaqtuaq tamatkuniña, sulıpsuuq aglaktuaq tamatkuniña, aasrii nalunǵıchikput quliaqtuaǵıkkıñan ilumutuulıha.

Uqalıqsaǵun

²⁵ İñuǵıakkaluaqtuq atla qanusrıq Jesus iñıqtaǵıkkıña. İluqatıñ aglaksıma- lutıñ atausrıukattaǵıgıch pimakpata, iluqanıqanu nunam tıgummianılǵu- nayaitpalukkai aglaıch aglakkaukpata.

Suragáhat Uqqiraqtit

¹ Aglaktunja uumiña Theophilus-mun piqpagikkamnun. Sivulligñi makpigaani aglaktuanja suragákipayaaníñik Jesus aullagñiñháníñaglaan savaaqahígmíñik

² taivrumunjaaglaan uvlumun Agaayyutim aullautipmani tatpakmunja. Sivuaní Jesus aullağaluaqani ilaan Ipqitchuakun Irrusikun alğaqsrugái piksraqtaagikkani uqqiraqtauruksrauplugich.

³ Jesus tuqqutitqaaqhuni piqatigiragígai uqqiraqtit sagviaqtuutigai ar-guaqtugñagumiñaiqlugu anitqilha malğukipiat uvlut akungatni, sulí Jesus-ñum uqautiplugich anjaayuqautaanik Agaayyutim.

Agaayyutim aullautigaa Jesus Qılanmun

⁴ İlaatniguuq Jesus-ñum piqatigilgítñamigich tiliñigái itna, “Uníññiaqnagu Jerusalem aglaan utaqqiyumigiksi aatchuutiksraña Aapaa akiqsruutigikkaña qaitkisiñiplugu, uqautigikkağa ilipsitñun.

⁵ Taimñaguuq John paptaagutiqaqtuaq iñunñun imigmik aglaan aquatigun qapsich uvlut paptaakkaugisirusi Ipqitchuakun Irrutchikun.”

⁶ Taapkua uqqiraqtaurusrat katilgítñamin piqatigiplugu Jesus apiqsruğniğaat, “Ataniiq! Uvva taavrumani nappatqinñiaqpiun anjaayuqaun Israel-aagmíunun [umialiqagumiñaglugich taimanisun]?”

⁷ Jesus-ñum kiuniğai, “Aapaa kisimi sivunniğisigaa qakugun atuumalıksraña. İlaan ilisimapkagumiñaitkaa tamanna ilipsitñun.

⁸ Akuqtuigisirusi sanñimik taimña Ipqitchuaq Irrusriq aggianikpan ilipsitñun, aasii ilisimaraugaqsılısi uvapkun Jerusalem-mi iluqaanılu Judea-mi sulí Samaria-mi unniiñ nunaaqqipayaaníñi nunam.”

⁹ Taatnaanikamigich Agaayyutim nuqinnigaa tatpakmunja ilinjitñun qinigtitluni aasii ilinisa qinıtlaiqsiğniğaat nuviyam puuqtiqmaun.

¹⁰ Aullaqtiqman qinígugaaqtitlugich tatpakmunja, taimmaiñaq malğuk iññuk atnugaallak qatitqaanik qikaqasiitligñiqsuk ilinjitñun,

¹¹ nipliqtutik, “Galilee-ğmiut, suvaata qikaqhusi qinıqniaqpsi qılanmun? Tamanna Jesus aullaqtuaq ilipsitñiñ tatpakmunja aggitqikkiñhitchuq taatnatun ilipsi qinıqmatun aullaqman tatpakmunja.”

Matthias-ñum Inanığaa Judas

¹² Malıguaqtit tavrakña utıgñiqsut Jerusalem-mun inğiuramiñ taiguutiqaqtuamiñ Olives-mik unasikpaguni inğiññiqsuamiñ nunaaqqimiñ.

¹³ Tavrıña tikitñamin Jerusalem-mun, ilinich mayuğniqsut inimun taivrumunja irvigikkağmiknun, Peter, John, James, Andrew, Philip, Thomas, Bartholomew, Matthew, James iğñigikkaña Alphaeus, Simon-lu Zealot-ñuruuq, sulí Judas iğñigikkaña James-ñum.

¹⁴ İluqagmın katiniqsut akulaiqlugu inıqsruğviksrağmiknun piqasiqhutin ağnanik sulí Mary-mik aakagikkañanik Jesus nukatchianıñıglu.

¹⁵ İkituurat uvlut aquatigun ukpiqtuat katimaniqsut, tallimakipiaq inıññamık inıgiaktigiyunahutin. Peter-m makitluni nipliutinığai,

¹⁶ “Anıqatiumaan, Ipqitchuam Irrusim uqaqtinnigaa David makpıgaanıñi Agaayyutim. Uqagınığaa Judas-kun sivuanı atuumagaluaqtitnagu ilaan savaaqalıksraña, taamna Judas sivulliuruuq tıgurıruksranık Jesus-mık.

¹⁷ Judas ilağaluaqtuaq uvaptikni atakkii Jesus-ñum piksraqtaagikkaña savaqatıqtuplugu uvaptikni.

¹⁸ Judas-ηum aatchuutigianikamiun Jesus akiññaaktaaqagñiqsuq maninñik. Taavruminñaasiin tauqsigñiqsuq nunaviñigmik ilaan iluvigikkagmiñik. Tavrani katakami iluqani ilua qaağniqsuq.

¹⁹ Iluqağmin inuich Jerusalem-mi ittuat tusaaniğaat, aasii inmin uqağmikkun taiguusiğniğaat Judas-ηum tuqquvia Akeldama-mik (mumiutiqaqtuamik nuna augum maqqivia).

²⁰ Agaayyutim makpigaanani aglausimaruaq Psalms-ni itna,

‘Ilaan tupqa inuigumauq inñitqikkumiñaiğuni.’

Psalm 69:25

Aglausimaruaqsuli,

‘Atlamik inuñmik inaniqsiağumauq savaanaja.’

Psalm 109:8

²¹⁻²² Taatnaqlugu inuk inaniutiruksauruq Judas-ηum savaanjanun. Taamna inuk ittuksauruq aullağniimaruaq uvaptikni aasiisuli ilisimarautlasiruaq anitqihagun Atannapta Jesus. Ilaa piqatigisimakkaqput John-ηum quliaqtuağipmaun paptaaktitchiñisuli nayuqtigisimakkaqput uvlumunaglaan Agaayyutim aullautipmaun Jesus pakmuja qilañmun.”

²³ Ilinich nalunaigiñiqsut malğunnik inñunnik Joseph-miglu taiguutilinmik Barsabbas-mik atiqaqmiruaq Justus-mik sulii Matthias-miglu.

²⁴ Aasii agaayuniqsut itnaqhutin, “Ataniiq! Ilvich ilisimaraunuruaatin uum-matinitñik inupayaat, taatnaqlugu tikkuagutillañniaqtigut nalliaknik piksraq-taaqaguvich.

²⁵ Taamna uqqiraqti inaniutiyumuun Judas-mun atakkii unisağigaatigut aullaqhuni piksraqtaagmiñun.”

²⁶ Taatnaqqaqhutin tigusiñiqsut attak ilaqataaknik. Taatnaqmata Matthias piksraqtaanuniqsuq aasii ilaliutikkaupluni qulit atautchinun uqqiraqtinun.

2

Ipqitchuaq Irrusiq Tikitchuq

¹ Uvlugguuq taiguutilik Pentecost tikiumapman iluqatin ukpiqsiruat kati-malgiñiqsut.

² Taimmaiñaq ilinisa tusaagaqsilignigaat siigruktuaq pakmakja liilaa anuqlipaktitmatun. Taamna siigruktuaq tusağnaqsiniqsuq iluqaani inimi.

³ Ilinich qiniqsiniqsut ikniğmik liilaa qinñalinik uqqatun siamitlutin inupayaanun.

⁴ Ipqitchuam Irrusim anjalatkaqsiniğai iluqnaaqługich. Taapkua inuich uqaqsiñiqsut atlakaagiñik uqqiqhutin, taatna kanjisiñaqsiplugich Ipqitchuam Irrusim uqaqumatin.

⁵ Tavraniquuq Jerusalem-mi Jew-ηuruaat inuuniaqtut nunaqqipayaaniniñ nunam taluqsiruat Agaayyutmik.

⁶ Tusaakamitruñ siigruktuaq inuigiaktuat inuich katiniqsut taapkunuja. Iluqatin qanuğviigñiqsut tusaakamisigik taapkua uqaqtuat kanjisiñaqsiplutin sumiugiisigun uqqatigun.

⁷ Quvigutchallapiaqhutin uqaqsiñiqsut, “Tamatkua uqaqtuat Galilee-ğmiunurut, amii? Qanuqhutin ukua uqaqpat uqaptiknik?

⁸ Naagaunniñ kanjisiñanigivut uqaqmata uqausillaaptigun inuquñiañaptigun.

⁹ Uvagut Parthia-ğmiut, Media-ğmiut, Elam-miut, Mesopotamia-ğmiut, Judea-ğmiut, Cappadocia-ğmiut, Pontus-miut, Asia-ğmiut,

¹⁰ Phrygia-ğmiut, Pamphylia-ğmiut, Egypt-miut. Uvagut inuich nunaqqimiñ Cyrene-miñ nunami Libya-mi, sulii iglaat nunaqqimiñ Rome-miñ,

11 suli Crete-taġmiut Arabia-ġmiutlu. Aninjaruaguut Jew-ḡupluta aasiiñ mumiksuaguut Jew-ġuqsimaaqhuta –iluqapta tusaagivut kañiqsipluġillu tamatkua uqaqmata kamañaqtuatigun Agaayyutim iñiqtaigun.”

12 Quviġutchallapiaqamin kañiqsitłaiqhutinlu apiqsruqtautiniqsut avatmun, “Qanuutauva una?”

13 Iñuilliasiiñ ilaḡich mitautigiplugich ukpiqtuat uqaaqsiñiqsut, “Ukua imil-illapiaqsimaplutin piñiqsut.”

Peter-m Uqautriħha Iñuḡnik Tavrani

14 Taatnaaqsiptomata Peter makittuq piqasiqhuni uqqiraqtiqatmiñik kiutyaqługich. Nipitusipluni nipliutinigai, “Jew-ḡuqatiptaa suli iñuuniaqtuasii Jerusalem-mi, naalaġniłłaksitḡa! Nalupqinaiqługu uqautiuraallaglapi taavruma suutautilaḡanik.

15 Ukua imiliqsauḡuḡitchut isumałłapsisun atakkii uvlaaḡusugaaqtuqsuli.

16 Taamna atuumaruq Joel-ḡum sivuniksriqirim uqautigikkaḡa itna,

17 ‘Agaayyun uqaqtuq, itnaiłługu itkisiruq aqulligñi uvluni,

Uvaḡa siamitkisigiga Irrusigikkaga iluqaitñun iñuḡnun,

Iġñasi suli panigikkasi sivuniksriqiaqsigisirut,

nutaagikkasi qiñiqquuraaligutin

suli utuqqanaasi siññaqtuqtaġutin;

18 aa, kuvviqigisigitka savaktitka aḡutitlu aḡnatlu Irrusigikkamnik taipkunani uvluni

aasii sivuniksriqiaqsilutin.

19 Qiñiqtitkisigitka quviqnaqtuat qilaḡmi

suli atlayuaġnaqtuat nunami,

auglu ikniġlu suli itchialaruq,

20 siqiñiqunniñ tanuġaaqsilugu unnuatun

unniñ tatqiq kaviqsaaguglugu auktun

sivuanii kamanallapiaqhuni uvluan Atanguruam tikiuamałksraḡa.

21 Taipkunanasii kisupayaaq tuqłuqpan Agaayyutmun

ilaan anniqsuġisigaa.’

Joel 2:28-31

22 “Israel-aagmiut, naalaġnisitchi uqałłamun! Jesus Nazareth-miñ aḡutauruq Agaayyutim tilikkaḡa. Agaayyutim savaagipkaġaa saḡḡiqaqhutin atlayuaġnaqhutinlu qiñikkisuuḡinik. Qiñigisi nalupqinaiqługu ilisimaplugich tamanna atakkii atuumipluni maani akunnapsitñi. Taavrumuuna ilisimapmigiksipsuuq Agaayyutmun tuyuġiħha.

23 Ilipsi aḡalataksirrutigigiksi Jesus sumiḡuḡuranun tuqqutitlugu kikiaktuu- tipkaqługu sannigutmun. Aglaan Agaayyutim pisuġimigunlu ilisimałimigunlu sivunniḡanikkaḡa taatna.

24 Aglaan Agaayyutim makititnamiḡ tuqułimmiñ pituiqługu iñuuhigmun. Jesus tuqqutqikkumiñaitchuq atakkii ilaa nayuutiyumiñaitchuq iluviġmi tuqḡaruapayaatitun.

25 Taivruma David-ḡum uqautiginigaa itna,

‘Uvaḡa qiñigiga Atanguruq sivuqqamni ataramik.

Ilaa taliqpimniitluni

aasiiñ tunḡalġuruḡa ilaani ikuilliuqama.

26 Taatnaqługu uummatiga quviasuktug, suli nipiqaqtuḡa quviasuġmik.

Tuquġisigaluḡaḡmaunniñ niġiugaġigiga nalupqinaiqługu,

27 Agaayyuuḡ, unitchumiñaitchiñ iñuusiġa iluviġmun,

naagaqaa timaa savaktivich piungigḡiaqulugu.

28 Urriqsuutriruasii uvamnun apqutmik iñuuniaġviksramnik,

aasii quviasukkisiruḡa atakkii nayuutipluḡa ilipni.’

Psalms 16:8-11

29 “Aniqatiut, uvaᅇa uqautiraksraᅇigipsi nalupqinaiglugu sivulliaptigun David-kun. Ilaa tuqupman iluvigaat, aasiiᅇ ilisimagaat iluvᅇa marrumuᅇaaglaan uvlumun.

30 Ilaa sivuniksriqirauruaq suli kaniqsimaplugu Agaayyutim akiqsruutigikkani inmiᅇun, Agaayyutim nalupqinaiqsruutinikkaᅇa David-ᅇum kinuvianaᅇiᅇ ilaᅇat ataniᅇuqtitkisiᅇiᅇiplugu inmisun.

31 David-ᅇum qiᅇiᅇquuraaᅇiniᅇaa qanuq Agaayyutim anipkatqiliᅇksraᅇa anniqsuqti akiqsruutigikkaᅇa taamna Christ uqautigiplugu itnaqhuni, ‘Agaayyutim unᅇiᅇtchaa ilaa iluviᅇmun suli timaa piunᅇiᅇtchuq.’

32 Taamna Jesus Agaayyutim anᅇtqiᅇsitkaa iluviᅇmiᅇ, aasii uvagut ilisimaraurugut taavrumuuna.

33 Agaayyutim ilaa taliqqinmiᅇnuktitkaa kamaᅇaqsiᅇlugu suli qaitchiᅇlugu Iᅇqitchuamik Irrusiᅇmiᅇnik Aapami akiqsruutigikkaᅇatun aasiiᅇ Jesus-ᅇum qaitchiᅇlugu uvaptiknun. Tamanna akuᅇtuᅇiᅇkput pakma, taatnamik qiᅇiᅇaqsiᅇiksi tusaaplugulu savaaqsiᅇman uvaptigun.

34 David inᅇi timituummaᅇmi pakmuᅇaqsimaᅇkaluaqtuq, aglaan niᅇliᅇᅇiᅇqsuq,

‘Agaayyutim niᅇliutiniᅇaa Ataniᅇa,

Aquvittin kamagiviᅇksrauiᅇpnun,

35 aᅇuppiᅇᅇapni uumiksritin anᅇalataksrᅇrutigigisiᅇitka ilipnun.’ *Psalm 110:1*

36 “Aasiiᅇ Israel-aᅇᅇmiᅇpayaasii ilitchuᅇiraksraᅇigiksi nalupqinaiglugu, taamna Jesus kikiaktuutikkaᅇsi Agaayyutim inillakkaa ataniᅇuᅇlugu suli anniqsuutauplugulu.”

37 Taapᅇua iᅇuich tusaakamitruᅇ Peter-m uqautigikkaᅇa iᅇuᅇliᅇᅇniᅇqsut. Apiᅇsruᅇniᅇaat Peter-lu atlatlu uᅇqiraᅇtit, “Aniqatiut, Qanuᅇisiᅇiᅇqisami?”

38 Peter-m uᅇapsaᅇniᅇai, “Nunuuraliᅇusi mumigitchi killuᅇsautiᅇsiᅇiᅇniᅇ. Suli atausriukattaᅇusi paptaaᅇtᅇitᅇiᅇ ukpiᅇsririgᅇᅇusi atqagun Jesus Christ. Agaayyutimᅇi natᅇiᅇtiᅇumagaasi killuᅇsautiᅇsiᅇiᅇniᅇ, aasiiᅇ ilaan aatchuᅇisiᅇaasi Iᅇqitchuamik Irrusimik.

39 Taamna Agaayyutim akiqsruutigikkaᅇa tuᅇaaᅇaqtuᅇ ilipsiᅇiᅇun qitunᅇapsiᅇiᅇunlu iluᅇaitᅇunlu ittuanun uᅇasiᅇsuami, iᅇuich iluᅇaisa Atanᅇuruam Agaayyutiᅇta tuᅇᅇuᅇai inmiᅇun.”

40 Peter uᅇaᅇtuᅇ iᅇuᅇiaktuanik atlanik uᅇaᅇᅇnik. Aasiiᅇ ilaa naatchiᅇami itnaᅇᅇuᅇich, “Annautillaksᅇniᅇaᅇitᅇiᅇ ilipsiᅇiᅇnik anasiᅇᅇuᅇsautmiᅇ tikiᅇniᅇiaᅇuamiᅇ piᅇiᅇtᅇuanun iᅇuᅇnun tuᅇqutᅇhiruanun Jesus-mik.”

41 Iᅇuᅇiaktuat ukpiᅇsriᅇiᅇqsut uᅇaᅇᅇmik suli paptaaᅇtitlutiᅇ, iᅇuk 3,000-yuᅇnaᅇ ilaliutiniᅇsuq ukpiᅇsriruanun tamarrumani uvlumi.

42 Iᅇiᅇich ilisaaᅇaᅇsiᅇiᅇqsut uᅇqiraᅇtiniᅇ, aasii piᅇasiᅇsuutiniᅇqsut niᅇiqatiᅇiᅇkᅇutiᅇ suli inᅇiᅇsruᅇatiᅇiᅇkᅇutiᅇ.

Qanuq Ukpiᅇtuanuruat Piᅇatiᅇiᅇᅇat

43 Uᅇqiraᅇtit iᅇiᅇtaᅇaᅇniᅇqsut iᅇuᅇiaktuanik quviᅇnaᅇtuanik savaanik, naaᅇaunniᅇiᅇ iᅇuᅇpayaat ikpiᅇiᅇaᅇutiniᅇaat Agaayyutim savaaᅇaᅇha uᅇqiraᅇtitigun.

44 Iᅇuᅇaᅇᅇmiᅇ ukpiᅇtᅇuat atautᅇimiᅇiᅇysiᅇiᅇqsut suli piᅇaᅇtᅇirruᅇtiᅇplutiᅇ suuᅇraᅇmikkun avatmun.

45 Inuᅇsriᅇliᅇaᅇmiᅇ tunisiᅇiᅇqsut nunautᅇmiknik suli suuramiknik, aasiiᅇ autaaᅇᅇuᅇich piᅇniᅇaktaatiᅇ iluᅇaitᅇun inuᅇsriᅇuᅇtuanun.

46 Uvlutaᅇuᅇaᅇiᅇpman ilinich katraᅇniᅇqsut agaayyuvikpaᅇmun. Niᅇiraᅇaᅇniᅇqsut atautᅇimiᅇ kinuniᅇmikni, aasiiᅇ niᅇiᅇkamiᅇ quviasukᅇutiᅇ piᅇsuᅇliᅇapiᅇaᅇᅇutiᅇlu.

47 Iᅇiᅇisa quyaᅇaᅇiᅇaat Agaayyun, aasiiᅇ atlat iᅇuich nakuᅇaᅇiᅇaich ukpiᅇsriruaᅇpayaat. Suli uvluaᅇaᅇiᅇpman Atanᅇum ilaniktuᅇtᅇinniᅇai iᅇuᅇnik ukpiᅇtuanuruᅇanun tamatkuniᅇa anniqsukkaᅇmiᅇnik.

3

Peter-m Iluaqsipkaiḥa Pisutlaiḥaamik

¹ Ilaatniguuq Peter-lu John-lu utlautiniqsuk agaayyuvikpaḥmun, iñuich iniqsruḡviat tikitmaḥhani.

² Agaayyuvikpaḥmi paaqaḡniqsuq taggisiliḥmik Piññaqnaqtuamik. Tavraniguuq aḥun una aquppiraqniqsuq pisunḡaḥitchuaq aniñiḡmiñaglaan. Uvlugagipman ilamiñun tavrḥautipkaḡniqsuq taavrumuḥa paamun iniqsruḡviksraḡmiñun maniuranik iñuḥniñ isiqtuaniñ agaayyuvikpaḥmun.

³ Peter-mlu John-ḥumlu apqusaqmakni isiaqsipḥutik agaayyuvikpaḥmun iniqḡniḡik aatchullaḡiksraḡmigun maniḥmik.

⁴ Taapkuak kiḥiaqamitku iriḡruiñaaḡlugu Peter-m nipliutiniḡaa, “Qiñiḡtiguk!”

⁵ Taavruma iñuum qiñiaqsiñiḡik niḡiukhuni aatchuusiaksraḡmiñik ilinikñiñ.

⁶ Peter-m nipliutiniḡaa, “Maniitchuḥa suoramikunniñ aglaan aatchuḡniḡikpiñ pigikkamik, atqagun Jesus Christ Nazareth-mium pisuḡugikpiñ.”

⁷ Peter-m tigukamiuḥ taliqpiagun makitquplugu, taimmaiñaq aḥutiḡniam niuḥi sayaniktigḡniqsuk.

⁸ Nutiḥniqsuq qikaḡtiḡhuniasiiñ pisuaqsipḥuni. Ilaan isiqatiginiḡik Peter-lu John-lu agaayyuvikpaḥmun pisukhuni misigaqsimmaḡmi quyyasimmaan Agaayyun.

⁹ Iñuich tavrani qiñiḡniḡaat pisukḡlugu quyammaḡmi Agaayyutmik.

¹⁰ Iñupayaat ilisaḡiniḡaat injularauplugu aquppisuuruaq agaayyuvikpaum paḥani taggisiliḥmi Piññaqnaqtuamik. Iluḡaḡmiḥ quviḡutchallengeḡniqsut taavrumuuna atuumaruakun taavrumuḥa aḥutmun.

Peter-m Quliaqtuaḥa Agaayyuvikpaḥmi

¹¹ Iñuitguuq qiñiqamitruḥ pisutlasipkakkauruam saḡunaurapayaḥnak Peter-mlu John-ḥumlu aupiḥḥautiginiḡaat, aasiiñ qiñiḡiaḡlugich katim-maviḥmun taggisilikkun Solomon.

¹² Peter-m qanuḡviiqsuat qiñiqamigich nipliutiniḡai, “Israel-aagmiut, qanuḡmi taamna quviḡutḥautigivisiuḥ qiñiḡpaaqsipḥutaasiiñ? Uvaguk pisut-lasipkaḥitkikpuk manna aḥun saḥḥiptikkun naagaqaa ukpiḡsriḥḥaptikkun.

¹³ Aglaan Agaayyutaata sivulliaḡta Abraham-ḥumlu Isaac-ḥumlu Jacob-ḥumlu iluaqsipkaḡaa manna aḥun Jesus-kun, aasiiñ taavrumuuna ilaan ka-manaḡtitkaa iḡniñi Jesus. Ilipsi qaitkiksi Jesus aḥalatinun pigiitchuanun suk-sraaḡlugu sivuḡaani Pilate-ḥum sivunniutianikmauḥunniñ patchisaigukḡlugu.

¹⁴ Ilaa iluḡnauḡsimaruḡ Agaayyutmun nalaunḥaruḡlu naagasuli ayakkiksi, iniqsruḡlugu Pilate pituiḡitquplugu iñuaḡtuḡtimik.

¹⁵ Taatnaḥḥapsigun tuḡḡutkiksi taamna qaitchiruḡ iñuuligḡmik aglaan Agaayyutim aḥitqiksitaḥa tuḡḥaruaniñ. Uvagut ilisimarriqsimmaḡikput taamna.

¹⁶ Turviḡaḡhuni atqanik Jesus-ḥum manna pisutlaiḥaaq qiñikkaḡsi ilisimakkaḡsiḥu mamititkauruḡ. Taamna aḥun ukpiḡsriñiḡsuq Jesus-ḥum atqanik, taatnaḡlugu iluaqsikkauruḡ sivuḡḡapsitñi.

¹⁷ “Aniḡatiumaḥ, ilisimagaluḡmigiga una, ilipsiḥu sivulliuḡtituummap-siḥu qaitkiksi Jesus sumiuḥuruanun aglaan nalugiksi suvaata taatnatun ir-rutriḥiqsi Jesus-mik.

¹⁸ Agaayyutim inilḡaan uḡaḡikkaḥa iluḡaisigun sivuniksriḡirimigun ak-iqsruutauruaq anniḡsuḡti nagliksaaḡtuksrauniḥlugu, aasiiñ ilaan taat-naḡtitkaa.

¹⁹ Aasiiñ mumigitchi suli saallusi Agaayyutmun, ilaanli piiḡumagai kil-luḡsautigikkasi.

²⁰ Taatnaġupsi Atanġum sayyaagiksipkaġisigaasi irrut chipsigun. Taivruman iilaan tuyuġitlayumagaa Jesus annautriksraqtaġianikkani ilipsitñun.

²¹ Taamna Jesus qilaŋmi ittuksrauruq taivrumuġa uvlumun supayaat nu-taagũksraŋatnunaglaan, Agaayyutim ipqitchuat sivuniksriqiraiñ uqautigipmatun inilġaan.

²² Moses-ŋum nipliutiginiġaa, 'Agaayyutim Atanipsi tuyuqagisigaasi sivuniksriqirimik, atrilugu tuyuqalhi uvamnik; taimña itkisiruq iñupsitñiñ. Ilipsi naalaġniraksraġigiksi supayaamik uqautikpasi.

²³ Kiñapayaaq naalaġniŋitkumi sivuniksriqirim nipliutigikkaŋanik ilaayumiñaitchuq Agaayyutim iñuiñi suli piyaqqukkaugisipluni.'

²⁴ Iluqagmiŋ atlat sivuniksriqirit Samuel-miñaglaan uqaqsritkaumaruat uqautigigaich makua nayukkavut uvlut.

²⁵ Atuumaruq uglupak atuumaruq pisigiplusi, ilipsi kiŋuviaġikkaŋasi Abraham-ŋum. Agaayyutim akiqsruġaa qitunġanik, suli sivuniksriqirit uqautigaatigut taavrumiġa akiqsruutmik, itna, Uvaŋa piŋiutiqaġisigitka iluqaisa iñuich nunami kiŋuviaġikkaptigun.

²⁶ Taatnaqlugu Agaayyutim anitqiksitmauŋ savaktini Jesus tuyuġigaa ilipsitñun sivulliuplugu ikayuġukhusi mumigusilu pigiilqilqilgikkapsitñiñ."

4

Peter-mlu John-ŋumlu Apiqsruqtukkauħak Uqaqsittaagviŋmi

¹ Peter-lu John-lu uqautrisugaaqtitlugik iñuŋnik agaayuliqsit suli qau-naksria agaayyuvikpaum piqasiqhutin Sadducee-ŋuruanik tikiññiqsut.

² Iliŋisa iħuagiŋiññiġaich uqqiraqtik ilisautripmagnik Jesus anitqinñiplugu tuqunaruaniñ, taamnaasiiñ ilitchuqquataupluni tuquruat anitqikkisiħhatnun.

³ Tigupkaġniġaich isiqtaupkaqlugik isiqsiviŋmi unnuapak unnuaguqħunikii.

⁴ Aglaan iñugiaktuat tusaaruat uqautaagnik ukpiqsriñiqsut, iñugiakti laaliyunat 5,000-mik anutiħhiñat.

⁵ Uvlutqikman Jew-ŋuruat sivulliuqtinillu sivulliuqtigruatlu aglaliqiritlu kati-niqsut Jerusalem-mi.

⁶ Annas-tuuq qaukiat agaayuliqsit itmiñiqsuq suli Caiaphas-lu John-lu Alexander-lu piqasiqhutin atlanik ittuanik qaukiium agaayuliqsim ilaiñiñ.

⁷ Taapkua Peter-lu John-lu itqutipkaqamisigik apiqsruqtaaqsiñiġaich, "Qanuqlugu iħuaqsipkaqpitku taamna anun? Qanutchimik saŋŋiqaqpisik? Kia atqagun taamna pivitku?"

⁸ Peter-m aŋalatiqaqhuni Ipqitchuamik Irrutchimik kiuniġai, "Sivulliuqtau-rasii sivulliuqtigruaŋuplusi,

⁹ Suvaatatai tamarrumani uvlumi uqaqsittaagutikkauviñuk ikayuiħħaptigun taavrumiġa pisutlaiħaamik iħuaqsipkakkaptiknik?"

¹⁰ Iluqasi suli Israel-aagmiupayaat ilisimaraksraġigiksi una, Saŋŋiqaqtuq atigikkaŋagun Jesus Christ Nazareth-mium kikiaktuutikkaqsi aasiiñ Agaayyutim anitqiksitlugu tuqunaruaniñ. Taatnaqlugu taamna anun qikaqtuq iħuaqsikkaupluni sivuqqapsitñi.

¹¹ Taamna Jesus taimña Agaayyutim uqalhiñ uqautigikkaŋat itna, 'Uyaġak tuppipirit ayakkaŋat,

taamna uyaġak piitchuillapiagaqtuq tuppirauni.'

Psalm 118:22

¹² Aasiiñ Agaayyun atchiiruq atautchiħhiñamik iluqaani nunami taavru-muuna atikun anniqsuġumiñaqsipluta. Taamna anniqsuqti Jesus Christ kisimi ittuq."

13 Tarra uqaqsittaagtitchirit quvigutchaniqsut qiñiqamisigik Peter-mlu John-ñumlu taluqsrautaisilaanajkniglu ilisaqsimaisilaanajkniglu. Iisimagaich piqataulhak Jesus-mi.

14 Aasiñ qiñignigaat anjun ihuaqsikkauruaq qikaqataulha Peter-milu John-milu. Taatnaqhutin niplilguiññiqsut akikñaglugik.

15 Taatnaqqaqhutin anillaqunigaich uqaqsittaagvinmiñ, aasiñ anipmaknik sivunniuqtaullakhutin itna:

16 “Qanuqlugik atannigisivisigik ukuak anjutik? Jerusalem-miupayaat ilitchugianiñnigaat atlayuagnaqtuaq ihuaqspkaiñiq atuumakkaña taapkuñnuuna, aasiñ naagaagumiñaitkikput.

17 Aglaan siamitqunijlugu marrumani tusaayugaaq iñunñun, taatnaguta aniqsraaqtuglavut uqatqiqunijlugu kimununniiñ taavrumuuna Jesus-kun.”

18 Taatnailiplugu sivunnianikamij iñiqtiñnigaich quliaqtuaqunijlugu Jesus-kun iñunñun sumiunniiñ naagaqaa itqautitqiqunijlughich taavruma atqanik.

19 Aglaan Peter-mlu John-ñumlu kiunigaik, “Nalliqsi tupiginağayaqpisigu? Iipsi naagaqaa Agaayyun? Nalliak nakuagitlukpauñ ilaan? Sivunniqsium taamna!

20 Uqautiginaiğumiñaitkikpuk sua qiñikkaqpuq tusaakkaqpuglu.”

21 Aniqsraaqtutqianikamisigik aasiñ pilitlugik agvisiksraitlutin anasiññuqsalguiññigaich. Iqsigiplugittuuq iñuich atakkii iñupayaat kamaksrillapiaqhutin Agaayyutmik tamarrumuuna atumaaniktuakun pisutlailaamun.

22 Taamnaguuq anjun quvinaqtuakun ihuaqspkakkauruaq malğukipiağuaniksamaruaq.

Ukpiqsruuat Iniqsruutiñhat Taluqsrautaiğmik

23 Taapkuagguuq Peter-lu John-lu anipkapqauraqmatik utiğniqsuk ukpiqtuanjuraqatiumiknun uqautiplughich qanuq qaukñiata agaayuliqsit suli sivulliuqtigruat sivunniuñhatnik.

24 Ilinisa tusaakamitruñ agaayuatigagñiqsut itnaqhutin, “Kamanaqtuatiin atanguruuq, iñiqsruatiin iluqaanik qilañmilu nunamilu tagiumilu.

25 Aasiñ ilvich uqaqtuatin Ipqitchuakun Irrutchikun sivulliaqput David savaktigikkan uqaqman itna,

‘Suvaata Jew-ñunitchuat qinnakpat?

Suvaata iñuich sivunniuqpat imailaanik?

26 Umialgi nunaagqipayaani sivulliuqtillu paqnanigaich anuyautnatin akililiguqlugu Agaayyutauruaq ilaan anniqsuqtiksriukkanalu.’ *Psalm 2:1-2*

27 Ilumun marrumani nunaagqimi Herod-lu Pontius Pilate-lu piqasiqhutik Jew-ñunitchuanik suli iñuiñik Israel katimaniqsut. Sivunniutiginiğaat akikñaqługu Jesus savaktin ipqitchuaq anniqsuutiksriukkan.

28 Katinniqsut savañniagukhutin supayaanik sivunniutigikkan kamanaqtuakun isumalipkun inilğaan atuumaruksauruaq.

29 Aasiñ pakma, Ataniiq, itqagłughich Jew-ñuruat qullinich qanuqhutin aniqsraaqtuqmatigut. Savaktigikkaqpuq, uqaqtitigut uqalğnik taluqsrautaiğuta.

30 Ikayuqtigut ihuaqsitlasilughich nanjittuat suli savaktitigut atlayuagnaqtuaniglu quvinaqtuaniglu atanniutaagun ipqitłuni savaktigikkapkuñ Jesus.”

31 Agaayuanikmata taamna ini katimavigikkanat aulaniqsuq. Tavraami ayalatiliqhutin Ipqitchuamik Irrutchimik aullaqhutin uqaqsiñiqsut Agaayyutim uqalhiñik taluqsrautaiqhutin.

Atunim Pigigaich

³² Uvvaguuq ukpiqsripayaaqtuat atausinjuutripłutin atipiagñiqsut irrutchimikkun. Nalliatunniñ iğligingiqługu inmi suurani aglaan atunim atuğniğaat suurağikkaqtin.

³³ Uqqiraqtit kamañaqtuakun sanjikun ilisimarauniqsut anitqilħagun atanğuruam Jesus suli Agaayyutim ikayuqpañniğai iluqaisa.

³⁴ Taapkunani ukpiqsriruani piiñniqsuq inuqsraqtuamik. Sua inuqnaqsipman ilaņa tunisiraqtuq nunaviñigmik naagaqaa tupiğmiñik, tunisianikami-asiiñ tavrurautirağniğaa akuqtuani tuniağmiñiñ

³⁵ aatchuutigiplugu uqqiraqtinun. Taapkua-aasiiñ autaagağniğaat taamna manik inuqsriupayaaqtuanun.

³⁶ Ukpiqsriruamik iñuqağniqsuq Joseph-mik, Levi-tkuayaanupluni iñuguqtuaq Cyprus-mi, taavrumiņa uqqiraqtit taiguutiqakkanat Barnabas-mik (mumiutiqaqtuamik pitchuksaaqtimik).

³⁷ Ilaaptuuq tuniripmiñiqsuq nunautmiñik qaitługuasiiñ akuqtuani uqqiraqtinun.

5

Ananias-lu Sapphira-lu

¹ Tavraniguuq iñuqağmiñiqsuq nuliagiñnik atiqaqtuani Ananias-miğlu Sapphira-miğlu. Taapkuak iññuk tuniriñiqsuk nunautmiknik iluqatik pigikkağmiknik.

² Akuqtuağmik ilañanik tugvaiñiqsuq ağnaataasiiñ ilisimaplugu anigaa. Aglaan sippana qaitkaa uqqiraqtinun.

³ Peter-m nipliutiniğaa, “Suvaata tuungagmun analatitpich? Suvaata sagluqsruutiviun Ipqitchuaq Irrusriq iriqqakun tugvaqsiplutin ilañanik nunautvich akian?”

⁴ Tunigaluaqnagu nuna pigikkan aasiiñ kinuagun tunilħan akuqtuağikkan pigigiñ. Sum taatna isummiqpatin? Sagluqsruutrinitchutin iñunnik aglaan Agaayyutmik.”

⁵ Ananias-ñum tusaapqauraqamigich Peter-m uqağikkañi puuktigñiqsuq tuqupluni. Tusaapayaaqtuat taavrumiņa taluqsratčaniqsut.

⁶ Nukatpiat nimiqsruqtuallakamitruñ timaa annisiplugu iluviğiağniğaat.

⁷ Uvvaasiiñ pinasut sassağniğich kinuatigun ağnaat aggiğniqsuq sutilaanjanik nalupluni.

⁸ Peter-m apiqsruğniğaa, “Uqautiñņa, iliptik tunivitku nunautrik taatnatunaglaan?” Ağnam kiuniğaa, “Ii, tavra taatnatunaglaan ittuq.”

⁹ Peter-mli piñiğaa, “Suvaata uuktuagñiqpitku Agaayyutim Irrusia? Atañji, taapkua iluviqsiruat ilaqatipnik qakma aullautigisipmigaatin taatnatun.”

¹⁰ Tavrauvaa puuktigñiqsuq Peter-m sivuğanun tuquliqhuni. Nukatpiat isiqamiñ qiniğlu tuquruuq aullautiniğaat iluviğiağlu sanigaañun anjutaata.

¹¹ Tavra ukpiqtuanuruat suli iñupayaat tusaaruat taavrumiņa taluqsratčaniqsut atqunaq.

Quviqnaqtuat Atlayuağnaqtuatlu

¹² Uqqiraqtit savaaqağniqsut iñugiaktuanik atlayuağnaqtuanik suli quviqnaqtuanik akunğatni iñuich. Iluqatin ukpiqsriruat atausinjuğniqsut katimmavianun Solomon-ñum.

¹³ Ukpiqtuanunitchuat ilaliqsuaqsiniğaiç taluğiplugich aglaan ilinisa uqautigillautağaluağluğich.

¹⁴ Aglaan iñugiaktuat anutitlu ağnatlu ukpiqsriłiqsuat Ataniğmik Jesus-mik, taatnağlu ukpiqtuat iñugiaksitmullapiagñiqsut.

15 Iñuich illiuqaigaqsiñiqsut atniğñaqtuanik tumitchaanun siñigviñnun naagaqaa ikivğanun niğiugiplugu qakugun Peter tamaunnaaqpan tağğananun mamitinnasugalutin.

16 Suli nunaqqiñiñ avataaniñ Jerusalem iñugiaktuat iñuich tikiutriñiqsut atniğñaqtuanik suli ihuilliqtittañitñik irrusiqluich. Taatnaip̄lugu iluqatin ihuaqsikkauniqsut.

Uqqiraqtit Nagliksaqsiulhat

17 Taamna atuumaanikman qauk̄iat quliaqtuaqtit piqasiqhutin maliguaqtaiñik Sadducee-ñuruanik qinnallapiaḡniqsut uqqiraqtitigun. Sivunniuḡniqsut qanuq analahiksrañatigun.

18 Ilinisa tiguniğaiç uqqiraqtit aasii inillaktitlugich isiqsiviñmun.

19 Aglaan tamarrumani unnuami isaḡulgan Agaayyutim anmağniğai isiqsivium paani aasii annisiplugich, itnaqhuni,

20 “Agaayyuvikpañmugusi uqağiağitchi iñunun nutaakun iñuunialikun tumigiplugu Jesus.”

21 Taamna tusaapqauraqamitruñ agaayyuvikpañmukhutin qauñuraaqman tavraniasiñ ilisautriaqsiplutin. Qauk̄iat agaayuliqsit piqatinilu katinnigaich uqaqsittaqtitchirit suli iluqaisa Jew-ñuruat sivulliuqtigruañich. Tuyuqağniqsut isiqsiviñmun uqqiraqtit tavrñautitquplugich.

22 Uvvaasiñ qaunak̄srit tikitmata isiqsiviñmun paqingiñniğaiç tavrani uqqiraqtit. Aasiñ utiqhutin taamuña katimaruanun uqautiniğaiç,

23 “Isiqsiviñmun tikit̄n̄apta kilusaqaqhuni suli qaunak̄srit paani qaunak̄srigaluaḡniqsut. Aglaan paat anmaqaptigik paqitchinitchugut iñunmik iluani.”

24 Agaayyuvikpaum qaunak̄srañata qauk̄iata suli qauk̄inisa agaayuliqsit tusaakamitruñ taamna isumatuyaagaqsiñiqsut sutilaaksrañagun.

25 Taatnaqtitlugich iñuk isiqhuni, “Atañi, isiq̄tasi amma agaayyuvikpañmi ilisautrirut iñun̄nik” itnaqtiḡniğai.

26 Agaayyuvikpaum qaunak̄srit piqasiqhuni qauk̄iğmiknik taamuñağniqsuq tavrñautityaq̄lugich uqqiraqtit. Aglaan anallağ̄luutaiqhutin nuyuağiplugu iñunun miłuqtuaqsiłiksraqtin uyagañnik.

27 Ilinisa uqqiraqtit tavrñautikamisigik sivuğaatnun uqaqsittaqtitchirit, qauk̄iata agaayuliqsit apiqsruqtaaqsiñiğai,

28 “Qanusiḡalgitpisi?” itnaqhuni, “Uvagut aniqsraaqtuutigalualkaqput ilisautritqun̄itlusi taavrumuuna Jesus-kun, aglaan pakma Jerusalem-iupayaat ilisauttutri ilisimagaat suli ilinisa patchisiğ̄uhuta tuqułhanun Jesus-ñum!”

29 Peter-m atlatlu uqqiraqtitlu kiuniğaiç, “Tupiks̄riruni Agaayyutmik sivulliuruq tupiks̄riğ̄miñ iñun̄nik.

30 Ilipsi Jesus kikiaktuutikkaqsi sanniḡutamun aglaan Agaayyutaata sivullipta an̄itqiksitaña tuqunaruaniñ

31 kamağ̄viksrañanun ataniḡuqlugu anniqsuutiguqlugulu. Taavrumuuna Jesus-kun Israel-aaḡmiut mumikkumiñaqsiplugich natqigutikkauniqsut kiluqsautmikniñ.

32 Uvagut ilisimarriqsimmaaḡikput piqasiqhuta Ipqitchuamik Irrutchimik Agaayyutim qaisağ̄ikkaña tamatkununa tupiks̄riruanik ilaanik.”

33 Jew-ñuruat uqaqsittaqtitchirit tusaakamitruñ taamna uumitchal-lapiaḡniqsut, suli tuqqutchisuliğ̄niqsut uqqiraqtinik.

34 Uqaqsittaqtitchirit ilañata Pharisee-ñuruaḡ makinniqsuq uqal-lagukhuni, atiqaqtuaḡ Gamaliel-mik suli kamaḡikkaupluni ilisautrauruaḡ maliḡutaksramiknik. Makitnami tiliñiğai uqqiraqtit anillaquplugich.

³⁵ “Israel-aagmiunuruasii!” itnaqtigñiqsuq atanignun, “Aniyagilugu qanuq aňalatchiňlaksraqsi taapkuniņa aňutinik.

³⁶ Aippaaniguuq iňuqağniqsuq atilimik Theudas-mik kamanagasugaluni iliruamik. Iňunnaņniqsuq sisamanik kavluutinik iňugiaktigiruanik. Aglaan tuqgutaupman iluqağmiņ maliguaqtai siaminniqsut taatnaqluguasiiñ suunaiqhuni.

³⁷ Aquagunsuli Judas itmiñiqsuq Galilee-miñ tamarrumani kisitchikamiņ iňupayaanik nunami. Ilaaptuuq iňunnakhuni iňugiaktuanik iņmiñun naagatarra tuqgutaupman iluqağmiņ maliguaqtai siaminniqsut.

³⁸ Pakmaasiiñ alğaqsruullaglapsi itniililugu, Aullağlich ukua iňuich. Iłaksianagich. Tamanna sivunniugutaatlu savaaňatlu iňukmiqnisaukpan atlatitun piungigisiruq,

³⁹ aglaan agaayyutmiqnisaukpan akiiliyumiñaiپیایسی. Inniaqtusi nuyuağnami akilliliugutisağupsi Agaayyutmi.” Taatnaiłiplugu Gamaliel-ņum alğaqsruğniğai.

⁴⁰ Atangich akuqtuğniğaat alğaqsruutaa aulaiłanugutiņ kamakku-tiqağuklugukii. Uqqiraqtit isiqtitqinñiğaiç kinumun aasiiñ ipiqaqtuqtitlugich. Aniqsraaqtuğniğaiç uqatqiqunitlugich taavrumuuna Jesus-kun, aasiiñ anipkaqlugich.

⁴¹ Uqqiraqtit aullağniqsut uqaqsittaaqtitchiriniñ. Iliņich quviasuktut atakkii Agaayyutmun piksraaqttaağıplutiņ nagliksautigihiksraņagun Jesus.

⁴² Uvluğagipman agaayyuvikpanmi iňuich tupiņitñilu ilisauttutigituiñağniğaat quliaqtuağıplugu Jesus akiqsruutaupluni anniqsuqtauruuq, Jew-ņuruat niğiugikkaňat.

6

Tallimat Malğuk Ikayuqtiksraqtat

¹ Taipkunani uvluni ukpiqtuat iňugiaksipmata Greek-ņuraaqtuat suli Hebrew-ņuraaqtuat uqaallatiniqsut. Tamatkua Greek-ņuraaqtuat nipliğñiqsut uilğağnaatiņ miñitchuuniplugich uvluğagipman autaaqmata iňuuniutiksranik.

² Taatnaqhutiņ qulit malğuuplutiņ uqqiraqtit ukpiqtuapayaat katitquniğaiç nipliqhutiņ, “Nalaunnaňitchuq quliaqtuanaiğupta piqusiguta aňalatchiñiaħikun autaaħiksraňanik.

³ Taatnağusi, aniqatiut, piksrağitchi tallimat malğunik aňutinik akun-napsitñiñ, iňuņnik aňalatiqaqtuanik Ipqitchuamik Irrutchimik puqikhutiņlu. Aňalatchipkağniagivut autaaħiksraňanik.

⁴ Uvagut iniqsruqtuiñağisirugut suli quliaqtuaqtuiñağuta.”

⁵ Taapkua sivunniugutaat quyaqnağniqsuq iluqaitñi katiruani, aasiiñ nalunaiqsiiñiqsut Stephen-mik ukpiqsrillapiaqtuamik aňalatiqaqhuni Ipqitchuamik Irrutchimik. Iłaksraqługu Philip, Prochorus, Nicanor, Timon, Parmenas, suli Nicolaus-mik Antioch-miñ mumikhuni Jew-ğuqsimaruanik.

⁶ Taapkua katimaruat tikiutiniğaiç piksraaqtatiņ uqqiraqtinun aasii ilinisa iniqsruutiplugich iliplugillu argatiņ ilinjitñun.

⁷ Tavra Agaayyutim uqałha siaminniqsuq. Ukpiqtuat Jerusalem-mi iňugiaksitmuktuğniqsut suli iňugiaktuat agaayuliqsit ukpiqsriliqmipłutiņ.

Stephen Tigukkaulha

⁸ Stephen, ihuaqutaagun suli sanņiagun Agaayyutim, savatlasiñiqsuq quviq-naqtuanik suli atlayuağnaqtuanik akunğatni iňuich.

⁹ Iňuqağniqsuğguuq ittuanik Jew-ņuruanik Cyrenia-miñ Alexandria-miñlu sulipsuuq Cilicia-miñ Asia-miñlu. Tamatkua taggisiquaqhutiņ Pituikkauruanik uqaallatiaqsiiñiğaat Stephen.

¹⁰ Aglaan Ippqitchuam Irrutchim puqiutiqaqtinnigaa. Tavraasiiñ nipliqliman qapiqtaguiññigaa.

¹¹ Taatnaqhutin tamatkua piyuaqtit akiliñiqsut anutinik sagluuqtu-aquplugich, “Tusaagikput uqaqman akiknaqlugu maligutaksraq Moses aglagikkaña suli akiknaqlugu Agaayyun.”

¹² Tamatkua taatnaligmikkun analanigaich sivulliuqtigruat suli aglaliqirit. Kiisaimma Stephen tiguniqpaat sivuganjutipkaqlugu Jew-ñuruat uqaqsittaaqtitchirinñun.

¹³ Aasii ilanitñik anutinik itqutriplutin sagluuqtuaqtuksranik ilaagun. Taap-kua nipliagaqsiplutin itna, “Una anun ataramik uqaqtuq akiknaqlugu uvagut ipqitchuaqikkaqput agaayyuvikpak suli akiknaqlugu maligutaksraña Moses-ñum.

¹⁴ Aasisuli tusaagikput nipliapman Jesus-mun Nazareth-miumun siqumitqaaglugu agaayyuvikpak simmigisiñiplugich atuqtaksrat tamatkua ivrumakña Moses-miñ tunjavigikkavut.”

¹⁵ Inupayaarguuq aqupperuat uqaqsittaagvinmi qiniqpaaqsiñigaa irigruifnaaqhugu Stephen, tautukhuguasiiñ kiiñaña iliruaq kiiñanatan isagulgum.

7

Stephen Uqaaqtullaħa

¹ Qauklum agaayuliqsim apiqsruqñigaa Stephen, “Tamanna ilumutuuva ukua niplialħat?”

² Stephen kiunigaa, “Aniqatiut suli Aapaanurusii, naalaqñillaksiñña! Agaayyun kamaqtuuaq sagvigñiqsuaq sivulliptiknun Abraham-mun iñuuniagugaaqtitlugu Mesopotamia-mi sivuani aullaħiksrañan Haran-mi itchaqtuqhuni.

³ Nipliutiplugich itna, ‘Uniglugu nunan suli ilatin aullaqñiñ nunamun tikirvigitqukkamnun ilipnun.’

⁴ Taatnaqhuni nunanatanñ Chaldea-ğmiut aullaqñiqsuq Haran-mun iñuuniagiaqhuni. Aasii kinuagun Abraham-ñum aapaña tuquanikman tavrani Agaayyutim nuutinnigaa marrumunña nunamun nayukkaptiknun pakma.

⁵ Taatnaqtilħani tamaani Agaayyutim qaitchinjikaluaqñigaa Abraham inmaktillugu ilaanun tamanna nuna. Aglaan akiqsruqñigaa qaitchigisiñiplugu pigiliutilugulu ilaanun suli kinuviaññun, naagaunniñ Abraham qitunqiuñaan.

⁶ Agaayyutim nipliutiniqaa itna, ‘Kinuviaqğikkatin iñuuniagisirut iglaanulutin atlami nunami. Sumiunuruat nunurilugich savaktitulutin suli sisamani kavluutini ukiuni ihuaqutitchiunqillutin.’

⁷ Aglaan anasiññuqsagisigitka taapkua savaktaagruqaqtuat inqigikkamnuk. Kinuagun tamarruma ilinich utigutin taivrumakña agaayumaagvigiaqsilunja marrumani nunami.’ Taatna Agaayyutim uqautiniqaa.

⁸ Agaayyutim akiqsruutikamiun Abraham tiliñigaa nalunaitnutchiquplugich anutitin. Taatnaqami qiniqtitkaa tupiksrisukhuni Agaayyutim akiqsruutaiñik ilaanun. Tavra Isaac anipman Abraham-ñum nalunaitnutchiqmiñigaa talimat pinayuatigun uvlut. Isaac-ñum nalunaitnutchiqmiñigaa Jacob, ilaanli piñigai qulit malquk sivulliaavut.

⁹ “Aglaan taapkua sivulliaquqtuat killuginigaa nukatchiaqtin Joseph tunipluguasii savaktauviksrañanun Egypt-mi. Aglaan Agaayyutim nayuqñigaa

¹⁰ ikayuqhugu ihulliuqvinmiunniñ itman. Agaayyutim nakuagiliutipkaqaa puqiisiqlugulu. Taatnaqhuni Pharaoh-m umialgum Egypt-mi analatigugñigaa Joseph iluqaanun Egypt-mun suli inmi tupigmiñun.

11 Kinuagun nigisunnaqsiñiqsuq Egypt-mi Canaan-milu, taatna sivulliafut nigisuksiuliqhutin.

12 Aasiñ Jacob tusaakami niqksraqaqpilugu Egypt-mi ilaan sivulliafut tuyuqqaagñigai tasamuna.

13 Ilañatni tasamunalgitmata Joseph ilitchugipkañiqsuq inmiñik aniqatiu-miñun, aasiñ Pharaoh-m ilitchuginigai Joseph-ñum ilai.

14 Joseph-ñum aapani Jacob aiyugaagñigaa Egypt-muquplugu qitungaqtuummaan. Taapkuaguq iñugiaktiginisut pinasukipiaq akimiamik.

15 Tavra Jacob-ñum qitungani nuurrutinigai Egypt-mun, tavraniasiñ ilaalu sivulliafutlu tuquplutin.

16 Ilinisa timinich iluvigiaqtañigaich Shechem-mun taivrumuna Abraham-ñum tauqsiagimakkananun iluvigviksrauplugu inmiknun Hamor-m kinuvianjiniñ.

17 “Tamauna Agaayyutim akiqsruutaa Abraham-mun atuumaaqsiptan, kinuviani iñugikkapta tavrani Egypt-mi iñugiaksillapiagñisut.

18 Umiallitqinñisut atlamik tavrani naluruamik Joseph-mik.

19 Taavruma umialgum kinniaqsiñigai iñuvut sulit nagliksaagtitudigich sivulliafut, nunuriplugitunniñ igitqataqtitudigich aniqqamiurat tuquviksranatnun.

20 Taatnalhatniguuq Moses aniñiqsuq qiniyunaqhuni, aasiñ anayuaakkiñ qau-nagiplugu pinasuni tatqini.

21 Iriqsimalguiqlugu kinungani anipkañigaat. Taatna Pharaoh-m panian tiguaqlugu igñigmisun pamiqsañigaa.

22 Ilaa ilisaagañiqsuq iluqaagun Egypt-miut isumatuutaatigun, kamaqaqsiplugu uqaligmiñi savaamiñilu.

23 “Aasiñ malgukipiamik ukiunikkami Moses sivunnigñiqsuq takuqat-taaguklugich Israel-aagmiuqatiuni.

24 Tikitqammihuni lu Egypt-miu anallagluipman ilañatnik tamatkua taat-naqhuni ikayugiagñigaa payyaksaqtuq. Ikayuisagñiaqhuni tuqunnigaa taamna Egypt-miu.

25 Isumapluni aniqatiu-miñun kanjqsimanasukniaqlugu Agaayyut-mun atuliksrani annautriksranagun inunmiñik. Aglaan taapkua kanjqsimanjiniñigaat.

26 Uvlutqikman qinilginiñiqsuq Israel-aagmiunin anuyaktaunin. Ilaan ihuaqsiipkañiaqsiñigik itnaqlugik, ‘Ukuqtiik, aniqatigiiksutik! Qanuqhusik iliptiknun piyuutivisik?’

27 Aglaan ilaqataaknik piyuutiruak pinunigaa Moses itnaqlugu, ‘Kisuunasug-ivichuvva? Analatchiñiaqpich atanniqsuiñiaqhutinlu uvaptiknik?’

28 Tuqutqhuaqsilgitpina taivrumatun Egypt-miutun tuqutaptun ikpak-sraq?’

29 Moses-ñum tusaakamiun taamna qimanñiqsuq Egypt-miñ inuuniagaqsipluniasii Midia-gmiut nunañatni. Taapkunani malguninik igñiaqñiqsuq.

30 “Malgukipiami ukiunanikman isaqulgum sagviutinigaa Moses ikualara-kun uqpikun inuilaami qaninani iggian Sinai-m.

31 Moses-ñum qiniqamiun atlayuagiplugu utlanigaa taamna uqpik qinimmaqksaaqklugu. Tavraasiñ tusaanigaa Agaayyutim uqautigikkaña,

32 ‘Uvuna sivulliaqpich Abraham-ñum Isaac-ñumlu Jacob-ñumlu Agaayyu-taat.’ Moses tatavraullanñiqsuq qinigniangiqlugunniñ.

33 Agaayyutim nipliutinigaa, ‘Alugutikkiñ mattakkik, taamna qikaqviiñ Agaayyutim nunagigaa.

³⁴ Iļumun qiñiņnigiga pigiilipluni naglikšaaqtitaulhat iņunma Egypt-miittuat tusaaplugich minguqtulhat, atqaqtunjaasiiņ ikayuģiaglugich. Pakma maunģaģiņ, tuyuģisigikpiņ Egypt-mun.'

³⁵ "Taamna taimņa Moses Israel-aagmiuqataiņ ayakkaņat itnaqluģu, 'Kia uvaptiknun sivulliuqtiguqpatin atanniqsuitquplutin uvaptiknik?' taimņauruq Agaayyutim tuyuģikkaņa ilinjitņun sivulliuqtaulugu anniqsuityaquplugulu, ikayuqluģu isaģulikon qiņikkaņa ikualaruami uqpiņmi.

³⁶ Moses-ņum annisiniģai Egypt-miņ. Iņiqtaraqniqsuq quvinqnaqtuanik sulī atlayuaģnaqtuanik Egypt-miļu, Kaviqsaami Taģiumiļu sulī iņuiļaami malģukipiani ukiuni.

³⁷ Taamna Moses nipliqsimaruq Israel-aagmiunun, 'Agaayyutim sivuniksriqirimik tuyuģisigaasi atrilugu tuyuqalģi uvamnik; taimņa itkisiruq ilapsitņiņ.'

³⁸ Israel-aagmiut katimaļhatni iņuiļaami iģģiani Sinai-m isaģulgum uqaqatiqaģniqsuq Moses-mik, aquagunaasiiņ Moses-ņum uqautiplugich sivulliyavut uqalģnik akuqtuaģikkaņitņik Agaayyutmiņ. Taimakņaaglaan ilitchuģirugut qanuq iņuuniaļiksraptiknik.

³⁹ Sivulliapta tupigiyumaņiņģaat, aglaan suqtiginitkaat aņalatiqaqhutij kimmutmikkun utiģukhutij Egypt-mun.

⁴⁰ Taatnaqhutij Aaron uqautiniģaat, 'Kiikaa, aangurrisigut sivulliqsiksraptiknik, atakkii imņa Moses annitrivut Egypt-miņ naluplugu sutilaņa.'

⁴¹ Iliņich iņiqsiņiqsut aangumik nuģģaqtun aasiiņ tunillaqtuaqsiplutin aanguaģmiknun, quviasuutigiplugu iņiqtagaģikkaqtij argaņmiknik.

⁴² Taatnaqmata Agaayyutim suqtiginisaallaņiģai agaayuyumiņaqsiplugich uvluģianun qilāņmi, aglausimaruatun makpiģaanaņatni sivuniksriqirit itnailipluģu,

'Israel-aagmiuņuruasii,

malģukipiami ukiumi iņuiļaami tunillaqtuqtusi agaayuvigigaluaqnaņa.

⁴³ Iģliģutiniģiksi panapkaaqtuummaan aanguaq Moloch

sulī atriņa uvluģiaņan aanguaģikkapsi Raiphan.

Tamatkuak aangurrigigaasi iņiqtagaģikkasi putqataģvigisrukģugich.

Taatnaģusi tuyuģisigipsi uņataanun Babylon.'

Amos 5:25-27

⁴⁴ "Sivulliapta iņuiļaami iģliģutiniģaat panapkaaģ. Taavrumuuna Agaayyun nayuutiruq akunģatni. Moses-ņum iņiqtagaģikkaņa Agaayyutim pigisukkaņatun, tuvraqģuģu iliktiģun iņmi ilisauttusiaņatun. ⁴⁵ Kiņuvatigun sivulliapta akuqtuqluģu taamna panapkaaģ sivulliamikniņ iģliģutiniģaat akiqsruutauruamun nunamun. Joshua-mļu ilinģsalu tigusiaģisaqsiņģaat nuna taipkunakņa iņunģiņ Agaayyutim uņutaņiņiņ, tavruņaasii panapkaaģ nappaqluģu David-ņum aņalatiģulhanunaglaan.

⁴⁶ Agaayyutim David nakuģiginiģaa. Aasiiņ David-ņum inģiniģaa Agaayyun nappaitlasipluni tupiģmik ilaanun.

⁴⁷ Kiisaimmaguuq Solomon nappaiņiqpuq taavrumiņa tupiģmik, agaayyuvikpaņmik.

⁴⁸ Aglaan Agaayyun qutchiņģiqsraqtuaģ irviqaņitkaluaqtuq tupiģmik iņuiģ nappakkaņatnik, nipliqmatun Isaiā-m sivuniksriqirim itnailipluģu,

⁴⁹ 'Agaayyun nipliqsuq, Qilak atanguvigigiga

aasii nuna tutmaģvigipluģu.

Qanutchimikmi tupiģmik nappaiņayaqpsi uvamnun?

Sumimi miņģuiqsiģviqģisivik?

⁵⁰ Iļumun iņiqtagaģimakkaģa supayaaģ tamanna.'

Isaiā 66:1-2

⁵¹ “Taipkunatitun pitchigiilaurusi tiggakhusilu. Tusaasunitmiasi Agaayyutim uqalhanik naagasuli ukpiksrisunitmipłusiuuniiñ. Sivulliapsitun ilipsip-suuq ataramik akilliliqsuirusi Ipqitchuamik Irrutchimik.

⁵² Sivuniksriqiripayaat sivulliapsi nagliksaaqtinniġaat, tuqqutlugich Agaayyutim uqqiraqtaiñik uqaqtuanik inilġaan agġiliksranġagun Agaayyutim nalaunġaruuaq savaktiksranġa. Pakma ilipsi aatchuutigigiksi tuqqutluguasii.

⁵³ Ilipsi akuqtuigaluaqhusi maligutaksraq tumigiplugu isagulinġi Agaayyutim qaisanġanik naagasuli tupiginġitkiksi.”

Stephen Tuqqutauġha Miłtuqtuġugu

⁵⁴ Ilauruat uqaqsittaaqtitchirit naalaġniġmikni Stephen-mun qinnallapiġniqsut. Qinnakpaitłutin inmiknununiiñ aġalalguiliñiqsut.

⁵⁵ Aglaan Stephen Ipqitchuam Irrutchim aġalatlugu aagłuqhuni Agaayyutim qaumanġa qiñiġniġaa suli Jesus qikaqługu Agaayyutim taliqpiani.

⁵⁶ Nipliġniqsuq, “Atanġii, qiñiġiga qilak aġmaqługu suli Iġniġa Iñuum qikaqługu Agaayyutim taliqpiani.”

⁵⁷ Tamatkua qullinġich nprallanġniqsut umikługich siuttatinġ arganġmiknik. Iluqagminġ pitchaqługich

⁵⁸ aasiñ nunaaqqimiñ anitnamitruġ miłtuqtuġataġniġaat uyaġanġnik. Iłisimariksraqtaat mattaġniġaich quppiġaatinġ iliplugich nukatpiamun atiligaamun Saul-mik qaunagıtquplugich.

⁵⁹ Ilinġitñun miłtuqtutluni Stephen agaayuniqsuq, “Ataniiq Jesus! Aniġniġa piun!”

⁶⁰ Sitquqami niplianiqsuq, “Ataniiq! Taavrumuuna killuqsalhatigun anasiñġuqsaqnagich.” Taatnaanġkami tuquniqsuq.

8

¹ Saul-ġum iħuaginiġaa tamatkununġa tuqqutauġha.

Saul-ġum Ukpiqtuanġuruaniġ Nagliksaaqtılġha

Taivrumakġa uvlumiñ ukpiqtuanġuruat Jerusalem-mi nagliksaaqtitaugaqsiñiqsut atqunallapiaq. Tavrakġa ukpiqtuat siamitkaqsiñiqsut nunaaqqiurainun Judea-mlu Samaria-mlu, aglaan uqqiraqtit kisinġuqługich Jerusalem-mi.

² Iłanġisa iñuich taluqsriruat Agaayyutmik iluvigniġaat Stephen aliasulġkun kinuvġuplugu.

³ Taavrumali Saul-ġum piyaqquaqsisiġniġai ukpiqtuanġuruat. Siñiqsraqługich ilinġisa tupinġich pakagiaqługich anutitlu aġnatlu isiqtautquplugich.

Tusaayugaallautam Quliaqtuanġuġha Samaria-mi

⁴ Qimaktuat nanipayaaq tusaayugaallautaq quliaqtuaġiniġaat.

⁵ Philip-li nunaaqqimukhuni Samaria-mun quliaqtuaqmiñiqsuq Christ-mik taavruminġa akiqsruutauruamik anniqsuutmik iñunun tavrani.

⁶ Iñugiaktuat iñuich naalaġnillapiġniqsut Philip-ġum uqagikkanġiñun. Atakkii qiñiġviginġaat atlayuaġnaqtuanik ilaa.

⁷ Nipitusiplutin irrusiqłuich anitauniqsut iñugiaktuaniñ iñunniñ, suli iñugiaktuat sayairrutilgich aulatłaitchuatlu iħuaqsikkauplutinġ.

⁸ Taatnaqhutinġ Samaria-ġmiut quviatchallapiġniqsut.

Simon Anġatkuq

⁹ Taavrumaniguuq nunaaqqimi iñuqagniqsuq atilinġmik Simon-mik. Ilaa quvigutchtichiniqsuq Samaria-ġmiunik anatkuulġkun aasiñ uqaviutigiplugu kamanagasukniaqhuni.

10 Iluqağmin nunaqqimi kamanaiññiqsramiñlu kamanagñiqsramiñlu naalağnitqiağipiagnığaat aasiiñ uqaqhutinj, “Taavrumani iñuñmi ittuq Agaayyutim sanjia ilisimakkaqput Sanjiqpaaraq.”

11 Sivisuruamik ilaan quviğutchaktinnikkañi anjatkuukun, taatnaqhutin naalağnitqiağinjñığaat.

12 Aglaan Philip-ñum quliaqtuağiaqsipmaun tusaayugaallataq Agaayyutim anjauyutaagun sulı Jesus-kun anniqsuqtauruakun tamatkua iñuich ukpiğiniğaat, aasiiñ paptaakkauplutinj anutitlu ağnatlu.

13 Simon-tuuq ukpiqsripluni aasii aquagun paptaaqtiliğmi nayuutiaqsiñiqsuq Philip-mi. Quviğutchañmiñiqsuq qıñiqami Philip-ñum iñiqtağikkanıgıun quviqnaqtuanıglu atlayuağnaqtuanıglu.

14 Aasiiñ uqqiraqtıt Jerusalem-mi tusaakamisigik Samaria-ğmiunun Agaayyutim uqałhi akuqtuğnipluğich tuyuqağniqsut Peter-mıglu John-mıglu tavrıña.

15-16 Ukpiqsriqsuat paptaakkauplutinj Atanğum Jesus atqagun aglaan akuqtuisimaiññiqsutsuli Ipqitchuamik Irrutchimik. Taatnaqhutin taapkuak tikitñamik inıqsruutiniğaiç akuqtuitqupluğich.

17 Peter-mılu John-ñumlu illiqiniğaiç taapkuu argañmiknik. Tarvauvaa Ipqitchuam Irrutchim analatkaqsiñıgai.

18 Simon-ñum qıñiğniğaa Ipqitchuam Irrutchim qaisauragałha tamatkunıña uqqiraqtık illiqimatigik argañmiknik. Taatnaqhuni Simon-ñum Peter-lu John-lu qaitchisuaqsiñıgik manıññik

19 itnaqhuni, “Tunisisitñaptuuq taavrumıña sanjımik. Uvvatuq illiqigupku argannik iñuk akuqtuitlayumauq Ipqitchuamik Irrutchimik.”

20 Tavra Peter-m kiuniğaa, “Pıyaqquğviñmugiñ maniksuummaqıç! Uvva tauqsitlanasugivıun manıññik Agaayyutim aatchuutıgıkkana?

21 Sivugaani Agaayyutim nalautisimaitlutin naagasuli tupiginıtıluğ, taatnaqhutin ilalıqsuutiviksraiññiqsutin uvaptikni sulı Agaayyutim savaañani.

22 Mumıgıñ taavrumakña nalaunñaiñiqniñ! Inıqsruğutin Agaayyutmun natqıutıtqulutin kaviuğuksaahıpnik!

23 İlitçuğigıkpıñ immaukkaqsıplutin killuqsriğimik sulı killuğmun analatıtlutin.”

24 Simon-ñum itnağniğik Peter-lu John-lu, “Inıqsruutillañniaqsitña Agaayyutmun anasiñıuqsauñıllıña.”

25 Taatna Peter-lu John-lu iñuuniaqtaullañniqsuk Samaria-mi quliaqtuaqhutık uqałhiñik atanğuruam aasiiñ utiqhutık Jerusalem-mun. Iglauğimikni tusaayugaallataq quliaqtuağiniğaa nunaqqıurainı Samaria-m.

Philip-lu Ethiopia-ğmiulu İirakuvik

26 Aasiiñ isağulğan atanğuruam Philip uqautiniğaa, “Paqnalutin unallam tunaanugiñ tikirviksraqnunaglaan iñuitchuamun apqutmun Jerusalem-miñ Gaza-mun.”

27 İlaa aullaqtığniqsuq. Iqliqtaullakhuni nalautchiñiqsuq Ethiopia-ğmıumik. Taamnali iñuk ilirakuvıuraqniqsuq Ethiopia-ğmiut Kandaki-ñatni (Ethiopia-ğmiut taggisiqagñikkanat ataniqtinj Kandaki-mik), aasiiñ ilaa Jerusalem-ñuñniqsuaq agaayutyahuni Agaayyutmun.

28 Aitmuğimıñi tuttuqpagaqtuağmiñi aqliqiniqsuq İsaiah-m sivuniksriqirim makpiğaanıñik.

29 Ipqitchuam Irrutchim nipliutiniğaa Philip, “Utlagun tamanna tuttuqpagaqtuaq maliaqsıluğasiiñ.”

30 Tavra Philip malikkaa. Aasii tusaakamiuᅇ taamna ilirakuvik agliqi-pluni makpiᅇaaniᅇiᅇiᅇ sivuniksriqirim Isaiah-m apiqsruᅇniᅇaa, “Kaᅇiqsiviun agliqikkan?”

31 Taavruma kiuniᅇaa, “Kaᅇiqsipkaᅇniaqtaunnaᅇa qanuᅇluᅇa kaᅇiqsiᅇiaqpik?”

32 Taamna uqaliq agliqiᅇaᅇikkaᅇa itniinniᅇsuaq,
“Iᅇuk ipnaisun tasikuaqtauruatun tuqqutaksraqtimiᅇun,
ipnaiyaatun niplitl̄aitchuatun salikkaukami
ilaa nipliᅇniᅇiyuᅇattuq.

33 Uqacsittaaliᅇmiᅇiᅇ iᅇupayaam aᅇallaq̄luutiniᅇaa atchiksipkaᅇluᅇuasiᅇiᅇ.
Kia-unniᅇiᅇ kaᅇᅇiulᅇuvagich?
Ilaa kiᅇuvaniᅇitchuq atakkii tuqqutluᅇu.”

Isaiah 53:7-8

34 Taavruma ilirakuvium qanuᅇviiᅇhuni apiqsruᅇniᅇaa Philip, “Uqau-tiᅇhiᅇauviᅇa kisumik sivuniksriqirim Isaiah-m uumani uqautiᅇaᅇtilaananiᅇ?
Iᅇmiᅇiᅇk naaga atlamik uqautiᅇaᅇpa?”

35 Philip-ᅇum ilitchuᅇipkaᅇluᅇu Isaiah-m uqalᅇhaniᅇ sivulliupluᅇu uqau-tiniᅇaa tusaayugaallautamik Jesus-kun.

36 Iᅇlauliᅇmiᅇkᅇiᅇ tikiᅇniᅇiqsuk imiᅇmun. Taavruma ilirakuvium nipliutiniᅇaa,
“Uvva imiᅇq! Sum pirailiᅇisivaᅇaᅇa paptakkauliᅇksramniᅇiᅇ?”

37 [Philip-ᅇum piᅇniᅇaa, “Ukpiᅇsriguvich iluᅇaaniᅇ uummatipniᅇiᅇ pap-taaliᅇiᅇaurutin.” Ilaa nipliᅇniᅇiqsuq, “Ukpiᅇillapiᅇaᅇiᅇaᅇa Jesus Christ Agaayyutmun iᅇniᅇiᅇlha.”]

38 Taavruma ilirakuvium tuttuᅇpagaᅇtuaᅇ nutᅇaᅇtinniᅇaa aasii Philip-lu ilaalu atqaᅇhutik imiᅇmun. Philip-ᅇum paptaaᅇniᅇaa.

39 Imiᅇmiᅇiᅇ qakikamikaasiᅇiᅇ Agaayyutim Irrusian nuktitiᅇniᅇaa Philip at-lamun. Taavruma ilirakuvium qiᅇitqiᅇitᅇamiᅇuᅇ igliᅇtuiᅇaᅇniᅇiqsuq quviatchal-lapiᅇaᅇhuni.

40 Philip ilitchuᅇiniᅇiqsuq Ashdod-mi itilaᅇmiᅇiᅇk. Tavrakᅇa tusaayugaal-lautamik quliᅇaᅇtuᅇaᅇniᅇiqsuq iluᅇaᅇniᅇiᅇiᅇ nunaᅇaᅇqiᅇurani tikiᅇᅇataᅇiᅇmiᅇiᅇunaglaan Caesarea-mun.

9

Saul-ᅇum Mumiᅇha

1 Saul-ᅇumli sivutmuutiniᅇaa aniᅇsraaᅇtuiᅇiᅇiᅇ tuqqutchisuᅇikun tamatkuniᅇa Ataniᅇum ukpiᅇtuanᅇuruaniᅇiᅇk. Ilaa utlautiniᅇiqsuq qauᅇkiatnun agaayuliᅇsit

2 aᅇlaᅇaᅇaᅇkuᅇhuni taluᅇnaᅇutiksraᅇmiᅇiᅇk Jew-ᅇuplutiᅇiᅇ katraᅇviᅇiᅇiᅇiᅇiᅇ Damascus-mi. Aasiᅇiᅇiᅇ ilitchuᅇsrigumi ukpiᅇtuanik Ataniᅇmun Jesus taamani ilaan tigut-lalugich aᅇutitlu aᅇnatlu utᅇutiraksraulugich Jerusalem-mun.

3 Tavra iglauniᅇaᅇtitluᅇu qallipl̄uni Damascus-mun, taimmaiᅇnaᅇ qau-maniᅇum qilaᅇmiᅇiᅇ qagᅇutiniᅇaa.

4 Katakami nunamun tusaaniᅇiqsuq tuᅇluᅇaᅇtimiᅇiᅇk, “Saul! Ataniᅇiᅇ! Suvaata nagliksaaᅇtitpiᅇaᅇ?”

5 Saul-ᅇum kiuniᅇaa, “Ataniᅇiᅇ, kisuvich?” Uᅇautraan nipliutiniᅇaa, “Uvaᅇaᅇ Jesus ilvich nagliksaaᅇtitaᅇikkan.

6 Makillutin utlautiᅇiᅇiᅇ nunaᅇaᅇqimun. Taamani taamma uᅇautiᅇisigaatin qanuᅇ piᅇiksraᅇnik.”

7 Tavrani Saul-ᅇum igliᅇatai taatnakkauᅇhani qikaᅇniᅇiqsut niplitl̄aiᅇhutiᅇiᅇ, tusaagaluᅇaᅇluᅇu nipi aᅇlaan iᅇua qiᅇiᅇiᅇitluᅇu.

8 Saul makitnami nunamiᅇiᅇ uᅇiᅇiᅇami qiᅇitl̄aiᅇniᅇiqsuq. Taapkua tasiuᅇluᅇu Damascus-muutiniᅇaᅇat.

9 Ilaa piᅇasuni uvluni qiᅇitl̄aiᅇniᅇiqsuq, niᅇiᅇitmiᅇuᅇ naagaunniᅇiᅇiᅇ imiᅇiᅇitmiᅇuᅇ.

10 Ukpiqsriruaqaqtugguuq Damascus-mi atiqaqtuag Ananias-mik. Agaayyutim qiñi quuraaqtitlugu tuqluñigaa, “Ananias!” Ilaan kiunigaa tuqluusiani, “Aa, Ataniiq! Uvaniittuḡa, naalakkikpiñ.”

11 Atangum piñigaa, “Makillutin aullagiñ apqutmun atiqaqtuamun Nalguqtuamik. Taamma Judas-ḡum tupqani apiqsruḡumuutin Tarsus-miumik atiqaqtuamik Saul-mik. Taamna taamma agaayuruq.

12 Ilaan taamna qiñi quuraakun qiñiḡniḡaa aḡun atilik Ananias-mik utlakḡuḡu inmiñun patikḡuḡu argaḡmiñik qiñitlasitqiksinnigaa.”

13 Ananias-ḡum kiunigaa, “Ataniiq! Iñugiaktuat iñuich uqautigigaat taamna aḡun Saul qanutun kapyapkaiñipluḡu Jerusalem-mi.

14 Pakmamma tikiññiqsuq Damaskus-mun qaukḡiat agaayuliqsitniñ taluḡnaqusiqḡuḡu tigusiḡksraḡaḡun kisupayaanik agaayumaaqtuanik ilipnun.”

15 Agaayyutim nipliutilḡiññigaa, “Ananias, Saul-mugiñ. Piksraqtagigiga savautritquplugu uvamnik ilitchuḡipkautigilunḡa iñuḡnun Jew-ḡuḡitichuanunlu umialinḡitñunlu suli Israel-aagmiunun.

16 Suli kaḡiqsipkaḡisigiga qanutun nagliksaaḡksraḡa piqutigiplunḡa.”

17 Tavrakḡa Ananias aullagñiqsuq. Isiqamiasiiñ taamavrumunḡa tupiḡmun patinḡigaa Saul argaḡmiñik nipliḡhuni, “Aniaqaan Saul! Atangum Jesus tuyuḡigaanḡa ilipnun taivruma qiñikkaqḡich apqutmi utlautiniḡni maunḡa. Ilaan tuyuḡigaanḡa qiñitlasitqiquplutin aasiiñ Iḡqitichuamun Irrutchimun sivulliquplutinlu.”

18 Taimmaiñaq sutimña iqalum kavisainḡisun katagaalaaqsiñiqsut Saul-ḡum irrakniñ aasiiñ ilaa qiñitlasitqikhuni. Makitnami paptaaqtinniqsuq.

19 Niḡianikman sayanḡan uttaqiniḡaa.

Saul-ḡum Quliaqtuaḡha Damascus-mi

Aasriñ Saul nayuutiuraallaḡniqsuq ukpiqsriruani Damascus-mi.

20 Ilaa utlautiniqsuq Jew-ḡuruat ktraḡvinḡitñun quliaqtuaḡutiḡlugich Jesus-kun itnailipluḡu, “Taamna Jesus Agaayyutim iḡñiḡiniḡaa.”

21 Tamatkua iluqagmiḡ tusaaruat taavruminḡa quviḡutchakhutin itnaaqsiñiqsut, “Unuuna Saul taimñaunḡitkaluaqpa Jerusalem-mi tuqqutchi-raḡaqtuaq ukpiqtuanḡruanik? Suli maunḡa utlautipluni sivuniqaḡhuni tigusiḡluni taatnatchiñik utqutrisukhuni qaukḡinḡitñun agaayuliqsit?”

22 Aglaan Saul quliaqtuaḡiḡmiñi kaḡiqsipkaiñiqsuq iñugiaktuanik iñuḡnik Jesus taamna Christ-ḡuḡhanik nalupqinaiqḡuḡu. Jew-ḡuruat iñuuniaqtuaḡ Damascus-mi kiggutiksraiññiqsut.

23 Aquagun iñugiaktuat uvlut Jew-ḡuruat katimaaqsiñiqsut sivunniuḡhutin tuqqutchukḡuḡu Saul.

24 Aglaan kilinḡigaat taatna sivunniuḡniḡlugich. Unnuaqtuummaan uvlu-milu Jew-ḡuruat qaunaksruḡniḡaat nunaaqḡim paanḡiñi tuqqutchumaplugu.

25 Tamatkuali ukpiqsriruut unnuat ilaḡatni ikiniḡaat Saul aguupmanḡmun atqautipluguasiiñ silatmun aḡmanḡaḡun katchiqpaum.

Saul Jerusalem-miḡha

26 Tavrakḡa Saul utiḡniqsuq Jerusalem-mun. Tavraniasiñ ilaliutniagaqsigaluaḡniqsuq ukpiqtuanun. Tamatkua arguaḡiplugu ukpiqtuaḡuḡha iqsigiaqsiñiḡaat.

27 Aglaan Barnabas-ḡum ikayuḡniḡaa Saul taapkununḡautiplugu uqqiraqtinun. Ilaan kaḡiqsipkautiginiḡai Saul-ḡum qiñiḡha Agaayyutmik apqutmiñi suli Agaayyutmun tuqluḡniḡiplugu suli uqautipmiḡlugich Saul-ḡum quliaqtuaḡhanik taluqqutaiḡhuni Jesus-kun Damascus-mi.

²⁸ Saul itkaqsiñiqsuq iluqaani Jerusalem-mi taluqqutaiqhuni quliaqtu-aqaqhuni Jesus-mik.

²⁹ Uqaqatiqaqmiuq akilliliqlugich Greek-ᵗjuraaqtuat aglaan ilinjitñun tuqqutchumagaluaqtitluni.

³⁰ Ukpiqtuaqatiunjiñ (ilitchuḡikamiñ taavrumiña) samuᵗautiniḡaat Caesarea-mun Saul aullaqtitlugu Tarsus-mun.

³¹ Tavrali ukpiqtuaᵗjuruapayaat Judea-mi, Galilee-miᵗu suli Samaria-mi tutqiksiñiqsut sayyikkauplutiñ irrusiḡmikkun. Ukpiqtuaᵗjuruat iñuuniqsut taluqsriplutiñ Agaayyutmik, suli Ipqitchuam Irrutchim pitchuksaḡniḡai aasiñ iñugiaksisaiñaqhutiñ.

Peter Lydda-mi Joppa-miᵗu

³² Peter-li igliḡniqsuq napmupayaaq. Igliḡmiñi utlakmiñiḡai Agaayyutim iñui Lydda-mi.

³³ Taavrumani nalautchiñiqsuq aᵗutmik atiqaqtuamik Aeneas-mik, taamna aulatlailaq, makingiññiqsuaq tallimat piᵗasuni ukiuni siñigviñmiñiñ.

³⁴ Peter-m nipliutiniḡaa Aeneas, “Jesus Christ-ᵗjum iḡuaqsigaatin. Makittin, imulugich uqummatitin!” Taimmaiñaq taamna makinniqsuq.

³⁵ Iñupayaat Lydda-mi Saron-miᵗu qiñiqamitruᵗ taamna ukpiliḡniqsut Agaayyutmik.

³⁶ Joppa-miᵗi aḡnaqaḡniqsuq ukpiqtuaq atilik Tabitha-mik (Greek-tigun atqa taiñḡniqsuq Dorcas-mik mumiutiqaḡniqsuaq tuttumik). Ataramik savaqaḡniqsuq nakuuruamik ikayuipᵗluni inuqsraqtuamik.

³⁷ Taamna aḡnaq atniḡñaliqhuni tuquniqsuq. Iḡḡuanikamitruᵗ inillaᵗniḡaat qullianun tupqum.

³⁸ Joppa taamna qaninniqsuq Lydda-miñ. Ukpiqtuat taamani tusaakamitruᵗ Peter inniᵗlugu Lydda-mi, malḡuᵗnik iññuᵗnik tuyuqaḡniqsut ilaanun, itna uqaksriuḡḡugik, “Qilamiksruḡutin utlautiñ.”

³⁹ Peter-m itqanaiyaqtiqami maliᵗniḡik taapkuak. Tikitmata taamuᵗa mayuutiniḡaat qulliḡmun inimun. Uilḡaḡnaat puuḡniḡaat qiaplutiñ qiñiqtitaqḡugu atnuḡarrianiñik Dorcas-ᵗjum iñuunḡaḡmi.

⁴⁰ Peter-m anipkaḡḡugich iluqaisa taapkuava tavrakᵗa inimiñ. Sitquqhuni agaayuniqsuq aasii kiñiaḡḡugu taamna timi nipliutiniḡaa, “Tabitha makittin!” Taavruma aḡnam uitñami qiñiḡniḡaa Peter aquvitluniasii.

⁴¹ Peter-m isakhuni ikayuḡniḡaa makititlugu. Tavrakᵗa ukpiqtuat uilḡaḡnaatlu isiqtitlugich qiñiqtinniḡaa ilinjitñun iñuuplugu.

⁴² Iñugiaktuat iñuich Joppa-mi tusaaniqsut taavrumiña aasiñ ukpiqs-riliqhutiñ Agaayyutmik.

⁴³ Peter tuyuḡmiaᵗuniqsuq Joppa-mi iñugiaktuani uvluni, tukkuqaqhuni Simon-mik qitummairimik.

10

Peter suli Cornelius

¹ Tavra Caesarea-mi aᵗutiqaḡniqsuq atiliᵗmik Cornelius-mik aᵗalatchiᵗluni tallimakipianik aᵗuyyiuḡtinik. Taapkuali aᵗuyyiuḡtit agḡiḡniqsuat Italy-miñ.

² Taamna Cornelius agaayyutiqaḡniqsuq tupiqatituummaḡmi taluqsriplutiñ Agaayyutmik. Ikayuñiqsuq Jew-ᵗjuruat nagliᵗnaqtuaᵗitiñik agaayumaḡ-tuaᵗupluni.

³ Ilaᵗatni unnuksraat piᵗasugugunḡaqsipman qiñiqquuraḡniqsuq nalupqi-naiḡḡugu qiñiḡniḡaa Agaayyutim isaḡḡuga isiqhuni tuḡḡuḡtini, “Cornelius!”

⁴ Cornelius-ñum qĩñiqpakługu isağulik iqsilikun kiunigaa, “Suva? Anjuun! Qanuq-samna?” Isagulgum itnagnigaa, “Agaayyutim tusaagaa iniqsrulhiñ tautukługu ikayuihiñ naglinnaqtuanik. Taatnaqhuni itqagigaatin.

⁵ Pakma Joppa-mun tuyuqagĩñ iñuñnik uvuñautityaqtillugu Simon tag-gisiquaqtuaq Peter-mik.

⁶ Taamamna tukkumaruaq Simon-miptuuq qitummairimi tagium siñaani irviqaqtuami.”

⁷ Taatna uqautianikamiuñ taamna isağulik qĩñignaiğñiqsuq. Cornelius tuqłuiñiqsuq malğunñik savaktinmiñik suli atautchimik anuyyiuqtimik agaayyutiqaqhuni savautriruamik.

⁸ Ilaan uqautiqqaaqługich tamarrumiña atuumaruamik Joppa-munaasiñ tuyuginigai.

Peter-m Qiñiquuraatha

⁹ Uvlutqikman qallipmiullu Joppa-mun, Peter-li mayuğniqsuq tupqum qaanun iniqsrugiaqhuni uvluqpaguqtuami.

¹⁰ Ilaa niğisulillapiaqmiuğlu. Niqiksranik itqanaiyaqtitlugich Peter-li qĩñiquuraagñiqsuq tatpakmani.

¹¹ Qiñignigaa qilak anmaqługu sumimña atqaqiaqsiñigaa atriqaqtuam ukiłhaaqpaktun niñitauruatun nunamun sisamatigun iqirguigun.

¹² Taamna imaqağniqsuq qanusipayaanik nunam niğrutaiñik paamguqtuanik suli tinmiruanik. ¹³ Agaayyutim nipliutinigaa, “Peter! Makillutin tuqqutchiłutin niğgiñ!”

¹⁴ Peter-m kiunigaa, “Ataniiq! Taatnagumiñaipiaqtuñ! Niğiñgaqsimaitchuñ qanutchimik agliğikkamnik unniñ qaayugikkañatnik.”

¹⁵ Peter-m tusaatqilgiññigaa nipi, “Qanutchich Agaayyutim salummakkañi ilvich isummatigiyumiñaitchitin qaayugnağlugich.”

¹⁶ Taatnailiñiqsuq piñasuniaglaan aasii taavruma aquagun ukiłhaaq nuqitqinñigaa tatpakmuña.

¹⁷ Peter isumaksraqtuaqsiñiqsuq qanuutautilaanik qĩñikkiutauruam inmiñun. Taatnaqtitlugu taipkuali Cornelius-ñum tuyugikkañi apiqsruqtağniqsut nani Simon tupqa itmañaan, aasiñ ilitchuqsrianikamiñ nutqağniqsut talum sivuğaanun.

¹⁸ Apiqsruğniqsut, “Tukkumaruaqappa uvani atilinmik Simon Peter-mik?”

¹⁹ Peter-mli taamna kañiqsiñiaqtitlugu qĩñiquuraakkağmi qanuutautilaanik Ipqitchuam Irrutchim nipliutinigaa, “Qakma silatipni piñasut iñuich pakakkaatin.

²⁰ Paqnalutin atqagĩñ. Piqasiğiakkich tuyugikkağigitekakii.”

²¹ Peter atqaqami nipliutipiagai, “Uvaña pakiñiğipsitña. Suplusi ag-giqpsi?”

²² Taapkua kiunigaa, “Cornelius-ñum anuyyiuqtit atangata tuyugigaatigut. Ilaa nakuuruanuñiqsuq anun agaayusuuruuq Agaayyutmun suli iluqatin Jew-ñuruat kamagiplugu. Agaayyutim isağulgan uqautinigaa tupqanun aiyu-gaaquplutin tusaatquplugu uqauttutiksraqnik.”

²³ Peter-m tukkiğñigai taapkua unnitquplugich tavrani.

Uvlaakuğuqman aullaqmata malinigai. Ilanisaptuuq ukpiqtuat tavrakña Joppa-miñ tuvaaqasiğñigaa.

²⁴ Uvlutqilgitman Caesarea-mun tikiñniqsut. Cornelius-ñum niğiukhuni ilani suli ilauraani katinñaniksimanigai.

²⁵ Aasiñ Peter isiaqsipman Cornelius-ñum purviginigaa agaayuvigiplugu.

²⁶ Aglaan Peter-m makitinnigaa nipliutiplugu, “Makittin! Uvañaptuuq iñuñhiñauruñ.”

²⁷ Peter-m uqaqatiginigaa Cornelius itqutigalugu tupigmun. Tavraniasiin ilitchuginigai inuigiaktuat inuich katianiniqusuat.

²⁸ Tavraasiin nipliutinigai, "Ilipsipsuuq ilisimallapiakkaqsi Jew-njuruat piqasiqsuutilguyumiñaitchuat atuqtaksranisigun Jew-njuntichuat. Aglaan Agaayyutim ilisautigaana uvanun kiñapayaaq inuk qaayugitquntlugu.

²⁹ Taatnaqluna qannigniqapna utlautiruna pisagumasunaqana. Apiqsrul-laglakpiñ, suvaata qannigniqpina?"

³⁰ Cornelius-nun kiunigaa, "Sisamat uvlut unataatni itnailiyunnaqsiruami uvlumi kiñunnamni uvluppaguqman agaayulgisitluna, taimmaiñaq anun atnugaalik qaummagiksuanik qikaaniktigniqsuq sivuqqamnun.

³¹ Itnagaana, 'Cornelius! Iniqsrutigikkatin Agaayyutim tusaagai suli naglik-sriplutin savaatin itqagigai.

³² Tuyuqagijn Joppa-mun anutinik uvunautityaqtillugu Simon taggisigaqtuaq Peter-mik. Taamamna taama tukkuummuruq Simon-miptuuq qitummair-imi tagium siñani ittuami.'

³³ Taatnaqluna uiguiñaqługu qannigikpiñ, iluaqutilugniqiptigut uvunakpakun. Uvva iluqata katirugut Agaayyutim sivugaanun tusaayumaplugu qanuq Agaayyutmun uqautiliksraprigun ilipkun."

Peter-m Uqautriha

³⁴ Peter aullañniñiqsuq itnaqhuni, "Pakma puttuqsrigiga ilumutun Agaayyutim irrutriha inunnik atisiplugich.

³⁵ Nanipayaaq nunaqqimi inuk taluqsripman ilaanik nalaunjarualiqipluni Agaayyutim akuqtuumaagnigaa, taamna sumiunugisinnaan.

³⁶ Nalupqisunitchuna tusaatilaapsitnik tusaayugaallautakun Agaayyutim tuyugikkaña Israel-aagmiunun, itnaqhuni, Agaayyutim qinuiqutripkağaa inunnik Jesus Christ-kun, taamna Jesus Atanguruuaq inupayaani.

³⁷ Tamanna tusaayugaallautaq aullañnipluni Galilee-miñ kinuagun John-nun Paptaaqtichirim quliaqtuałhan siamittuq iluqaanun Judea-mun.

³⁸ Tusaakkaqsi Jesus Nazareth-miu Agaayyutmun sayyiqługu piqasiqługu Ipqitchuamik Irrutchimik pikkana. Taamna Jesus napmupayaaqami naku-urualiqiniqsuq suli iluaqsirağakkanj tamatkua tuunğaum analatanj, atakkii Agaayyutim piqasiqsuqługu.

³⁹ Aasiin uvagulli qiniqługu iluqaan iniqtagikkaña Jew-njuruat nunañatni suli Jerusalem-mi, uqautigilgugikput qanuq iliplugu kikiaktuutilha sannigutamun suli inunnun tuqutağilha.

⁴⁰ Taamna taatnakanat Agaayyutim anitqiksitkaa tuqułigmiñ pinayuakni uvlut. Iñanisa inuich nalupqinaiqługu qiniğaat.

⁴¹ Iluqallapiagmin inuich qinignitchaluğaat, aglaan qiniğikput Agaayyutim piksraqtaagipluta quliaqtuağitquplugu ilaagun. Uvagut nigiqatigigikput imiqatigiplugu Agaayyutim anitqiksinnanikmagu tuqułigmiñ.

⁴² Aasiin ilaan tiligaatigut tusaayugaallautaq uqautigitquplugu inunnun, ilisimarausimaqupluta ilaa taivruminaułhi Agaayyutim piksraqtaana ataniquqługu inuuruani suli tuqunaruani.

⁴³ Taamna Jesus sivuniksriqiripayaat uqautigikkañat, itna, Kiñapayaaq ukpiqsrigumi ilaanik Jesus-nun natqigutigisigai killuqsautai atigmigun."

Jew-njuntichuat Akuqtuihat Ipqitchuamik Irrutchimik

⁴⁴ Tavrani Peter uqautrisugaaqtillugu iluqaitñun naalañniruanun uqaut-tutaanik Ipqitchuam Irrutchim atqaqinigai.

⁴⁵ Tamatkua Jew-ñuplutin ukpiqsriruat taamakña Joppa-miñ maliktuat Peter-mik quvigusuniqsut Agaayyutmun qaiñha Ipqitchuamik Irrutchimik tamatkununaptuuq Jew-ñunitchuanun.

⁴⁶ Sumiuliraaqhutin uqqatigun tusaagaqsiñigaich uqaqtuat Agaayyutmik quyaplutin.

⁴⁷ Tavraasiiñ Peter nipligñiqsuq, “Uvaptiktituntuuq ukua Ipqitchuam Irrutchim anjalatkai. Kiami paptaaqsañirañiaqpagich imigmik?”

⁴⁸ Taatnaqługich ilaan tiliñigai paptaaqtitquplugich Jesus atqagun. Taap-kua iniqsruğniğaat uvliuqtuallaquplugu piqatigilutin.

11

Peter-m Tusaayugaaqtitchiñha Ukpiqtuanik Jerusalem-mi

¹ Uqqiraqtit suli ukpiqtuapayaat iluqaani Judea-mi tusaaniqsut qanuq Jew-ñunitchuanik Agaayyutim uqalhanik akuqtuiruanik.

² Aasiiñ Peter Jerusalem-mun utiqman ilañich ukpiqsriruat Jew-ñuplutin isumaqaqtuat Jew-ñunitlutin ukpiqsriruat nalunaitñutchiquplugich nakuagñiñiğaat Peter-m quliaqtualha Jew-ñunitchuanun.

³ Piñigaat ilaa, “Uvva aiyugaaqtauplutin kinungatnun nalunaitñutchinaitchuat, niğiqatigikapkich killuqsagñiqsutin.”

⁴ Taatnaqługich Peter-m uqautiaqsiñigai qanuq atuumalħagun aullağniğgataħhaniğlaan.

⁵ Itnağniqsuq, “Itluña nunaaqqiani Joppa-m iniqsruħlamni qiniğquuraaqtuña. Qiñigiga sua-imña atqaqtuaq qinñalik ukilħaaqpaktun. Niñititauruq sisamatigun iqirğugun tatpakmakña, nutqaqhuni saniqgamnun.

⁶ Qiñiviksuaqapku qiniqtuña niğrutinik uumaruanik paamğutlaruaniglu suli tinmitlaruanik, imaiñik taavruma.

⁷ Tavraasiiñ Agaayyutim nipliutigaña, ‘Peter! Makillutin tuqqutchiłutin niğğiiñ!’

⁸ Taamna kiugiga, ‘Taatnağumiñaiapiaqtuña, Ataniiq! Qanusiq agliğikkağa qaayugnaqtuaq uvaña uqummiqsimaitchiga.’

⁹ Agaayyutim tatpakmakña nipliutitqikkaña, ‘Qanusiq Agaayyutim salummaanikkaña isummatigiyumiñaitchiñ qaayugnağlugu.’

¹⁰ Taatnailiğlugu atuummiruq piņasuniğlaan, aasiiñ taamna qinikkağa nuqi-taupluni kinumun tatpakmuña.

¹¹ Taatnaqtitluña piņasut iñuich tikiñniqsut taavrumuña tupiğmun nayukkamnun. Taapkua tuyuğirauniqsuat uvañnun Caesarea-miñ.

¹² Ipqitchuaq Irrutchim uqautipmaña maliquplugich qanuğviitchuñaqnaña. Ukua itchaksrat aniqatiut tuvaqasigaatña Caesarea-mun. Iluqata isiqtuğut Cornelius-ñum tupqanun.

¹³ Aasii uqautipluta Cornelius-ñumli qiniğquuraakkağmiñik isağuliğmik tupiğmiñi aasiiñ nipliutiplugu, ‘Joppa-mun tuyuqagutin uvuñautityaqtirruñ Simon Peter.

¹⁴ Taamavruma amma uqautiginiakkanan anniqsuğisigaatin kinuniqtuummaqpitlu.’

¹⁵ Aasiiñ tasamuñitluta uqaaqsikama Ipqitchuam Irrutchim atqaqigai ilinich atrillapiağlugu piñi uvaptiknuntuuq taimani Pentecost-mi.

¹⁶ Itqagitka Agaayyutim uqalhi itnaqsimaruat, ‘John-ñum imikun pap-taaqtitchiñha ağlaan ilipsi paptaakkaugisiğiqsi Ipqitchuakun Irrutchikun.’

¹⁷ Taamna nalupqinaillapiaqtuq Agaayyutim qaitchiłhaptuuq Ipqitchuamik Irrutchimik Jew-ñunitchuanun atriplugu qaisağikkani

uvaptiknun ukpiqsriqapta Atanguruakun Jesus Christ-kun. Qanuġlugu nutqaqtikisivigu Agaayyun savaaksrananiñ?”

¹⁸ Taatnailiplugu tusaakamitruġ Peter-m tusaayugaaqtirrutaa ilinjisa nutqautiniġaat pisaanġatrij. Ilinjich quyaaqsiñiqsut Agaayyutmik itnaqħutin, “Agaayyutimtuuq piviqaqtilluġniġai mumikksranatigun Jew-ġunġilaat piññaktaaqaqplugich isuitchuamik iñuuliġmik.”

Ukpiqtuat Antioch-mi

¹⁹ Tamaakġa ukpiqtuat siaminniqsut atakkii piyuaqsiuplutinj aquagun Stephen tuqgutaupkaqqaqħugu. Ilinjich tikiumanniqsut Phoenicia-mun ilanjich Cyprus-mun suli Antioch-mun, tusaayugaallautamik uqautiqaqħutin tunjaaqħugu Jew-ġuruanun kisiitñun. ²⁰ Aglaan ilanjilli ukpiqtuat Cyprus-miñ Cyrene-miñlu utlautiruat Antioch-mun tamatkununġaptuuq Jew-ġunġitħuanun uqautigiluumaġniġaat tusaayugaallautaq Atanguruakun Jesus-kun.

²¹ Agaayyutim sayyiqsimaniġai, aasiiñ iñugiaktuat tusaaruat mumiksitlasiplugich Ataniġmun ukpiqsriħkun.

²² Ukpiqtuanġuruat Jerusalem-mi tusaanniqsut tamatkunuuna. Taatnaqħutin tuyuqagħniqsut Barnabas-mik Antioch-mun.

²³ Barnabas tikitñami, ilaan ilitħuġiniġaa Agaayyutim savaagikġaġa taa-manġ, aasiiñ quyalapiagħniqsuq. Ilaan pitchuksaagħniġai iluqaisa tuniqsimmatritquplugich Agaayyutmi iluqnaaqsimaaħkun.

²⁴ Barnabas iñullautapluni ukpiqsriħlapiagħuni Ippitħuam Irrutħim aħalataġiniġaa. Tavraasiiñ iñugiaktuat iñuich maliguaqtiġuġniqsut Agaayyutmi.

²⁵ Tavrakġa Barnabas aullaġniqsuq Tarsus-mun pakkiaqħugu Saul.

²⁶ Aasiiñ paqitnamiuġ Antioch-muutiniġaa. Tavraniasiiñ atautħimi uk-iumi iqatauplutik iñugiaktuanik ukpiqtuanġuruanik ilisautriplutik. Taavrumani Antioch-mi ukpiqtuanġuruat taiyuutiniġniqsut sivulliuplugu “Christ-ġum iñuiñik.”

²⁷ Taatnalħatni tamaani ilanjilli sivuniksriqirit utlautiniqsuat Jerusalem-miñ Antioch-mun.

²⁸ Ilaġat atiqagħniqsuq Agabus-mik sivullikkauħiġmigun Ippitħuakun Irrutħikun makitluni uqagħniqsuq niġisunnamun tikitkisiñiplugu iluqaanun nunamun. Taamnaasiiñ niġisunnaq taavruma uqautigikġaġa atuumaruq Claudius qaukħiupkaqħugu Rome-mi.

²⁹ Taatnaqħutin ukpiqtuat sivunniġniqsut aatħuutiniġ tuyuqagħħutin piyummiñagħniqtutilaagħmikni ukpiqtuaqatiumiknun Judea-mi.

³⁰ Ilinjich tuyuġniqsut aatħuutiniġ Barnabas-kunlu Saul-kunlu ukpiqtuanġuruat qaukħiġitñun.

12

Ukpiqsriuat Piyuaqsiupsaalħat

¹ Umialġumli Herod-ġum aullaġniñiġaa nagliksaqtiħiħi ilanjitħik ukpiqtuanġuruat.

² James, John-ġum aniqataa, savikpaħmik tuqqtinnġaa.

³ Aasiiñ Herod kaħiqsikamiuġ quyalitñiħi Jew-ġuruanik tiguniġaa Peter suli naħititħiaqsiñiqsuq ukpiqtuanik. Taatna irrutriħa atuummiñiqsuq niġiħatni pupsaħniġilaamik qaqqiamik.

⁴ Peter taamna tigukamitruġ inillaħniġaat isiqsiviniġmun, qaitħugu sisamaiñun aħuyyiuqħinun qaunagħtuplugu. Herod-ġum sivunniġaa Peter tikiutilugu iñunġun atanniqsiħħuħugu niġiqpagvikaaq atilik Apqusaakkauħiġmik pitħukpan.

5 Peter isiqtaułhane ukpiqtuanjuruatli iniqsruutiniġaat piłiqillapiaqhutin Agaayyutmun.

Peter-m Anipkałha Isiqsiviniġmiñ

6 Herod-ġum tikiutisukka Peter iñunġun atannigukługu sivuġaatni iñuich. Unnuanġani anitchiłiksraġan iñunġun Peter siñinġiqsuq akunġatni malġuk munaqsrik, malġuiñik kalimñiġñik pituqaqhuni, suli isiqsivium paanġi qau-naksriqaqhutin munaqsriñik.

7 Taimmaiñaq atanġum isaġulga sagviġñiqsuq, isiqsivium ilua qauplugu. Isaġulgum iqiiqsagñiġaa aksikługu Peter tuiqqanġagun nipliutiplugu, “Qilamik makittin!” Tavrauva kalimñiġich katanġiqsut tayagñikniñ.

8 Isaġulgum qilamiksriġñiġaa, “Tapsiaġiksaagutin, aluġutikkiñ atilugik.” Peter taatnatun piñiqsuq. Isaġulgum nipliutipsaagñiġaa, “Uligaagutin malinġa!”

9 Peter-m maliaqsiniġaa isiqsiviniġmiñ kanġiqsillapiaġaluaqnagu isaġulinġmun taatna piłi. Ilaa siññaqtuġasukniagñiqsuq.

10 Apqusaagutiniġaa sivulligñi qaunaksrini tugliġitñi sulipsuuq, aqulliu-pluguasiñ tikiññiqsuk savigruagmun paamun anigisiplutik nunaaqġimun. Taamna paa anmalgiññiqsuq inġmigun, ilinġikaasiñ aniplutik. Ilinġik qilamik-sruqhutik apqutikun, aasiñ taimmaiñaq isaġulgum uninġiġaa Peter tamaġna.

11 Tavrani Peter-m kanġiqsivaaluaqsiniġaa tamanna atuumaruq. Uvva it-nagñiqsuq, “Nalupqiginaigiga Agaayyutim tuyuqałha isaġulinġmiñik annauti-saqłna Herod-ġum anġalatchiłhaniñ. Ilaan anniqsuqmigaġna Herod-miñ suli Jew-ġuruañi piyaqquisuktuañi uvamnġik.”

12 Taamna qauġriaqpalaktiqami utlautiniqsuq kinġunġanun Mary-m, aakanġan John Mark-ġum. Tavrani iñuġiaktuat katimaniqsut inġiqsruqhutin.

13 Taluata silataani Peter katchaqtuġniqsuq. Niviaqsiaq atiqagñiqsuq Rhoda-mik utlautiniqsuq paamun kisuupmagaan.

14 Peter-m nipaa ilisaqłiġniġaa. Quviatchaqtippaitłuni anmautigaluaqnaguunniñ utiqtiġniqsuq kiñumun uqaġiaqhuni, “Peter qakma!”

15 Taapkua nipliutiniġaat, “Kinniġivaluktutin!” Aglaan taamna nivi-aqsiaġruk nalupqisunġiññiqsuq. Aasiñ kiulgiññiġaat, “Irrusia pivalukkiñ.”

16 Peter-m nutqautinġiññiġaa katchaqtułi. Kiisaimmatai anmautiniqpaat. Ilinġisa qinġiqamitruġ quviġutchanġiqsut niġiunġillaqhutin.

17 Peter-m urriġaniġai nipaisaaquplugich aasiñ uqautiaqsiplugich qanuq Agaayyutmun annisisilaagmiñik isiqsiviniġmiñ. Uqautipsaagñiġai, “Kilikku-magisi James-lu atlatlu ukpiqtuat.” Aasiñ ilaa aullaġniqsuq atlamun inimun.

18 Uvlutqikman isiqsivium qaunaksrai aupiłłanġiqsut. Kanġiqsitłaiġñiġaat qanuqtilaġna Peter-m.

19 Herod-aasiñ tiliriñiqsuq iñunġun pakaquplugu Peter aglaan paqinġiñiġaat. Herod-ġum apiqsruqtuqqaagñiġai munaqsrit aasiñ tilisigiplugich tuqqtuplugich. Tamanna atuumaanikman Herod Judea-miñ aullaġniqsuq ittuallagiaqhuni Caesarea-mi.

Herod-ġum Tuqulha

20 Herod-ġumguuq qinnausimallapiaġniġai iñuich iñuuniaqtuat Tyre-mił Sidon-mił. Taatnaqhutin ilinġisa katiplutin qinġiġaġniġaat Herod. Taap-kua utlautiruat sivulliuplugu ilauraannaktaagñiġaat umialgum tuglia, taamna atiqaqtuq Blastus-mik. Aasiñ taatnaqqaqhutin utlautiplutin Herod-mun inġiqsruġiaġniġaat qinġuiġusimaaliksragmiktigun, atakkii taapkua Tyre-miut Sidon-miut niqiqagviqaqtut umialgum nunagikkananiñ.

21 Uvvaasiñ nalunaiqsami uvlumi Herod atnuġaaqtuqhuni umialgut-nagmiñik aquvinniqsuq atanġuvinġmiñun uqautriviksragmiñun iñunġik.

²² Tyre-miut suli Sidon-miut naalaḡniruut Herod-mik nipliagaqsiñiqsut it-naqhutin, “Taamna Agaayyutim nipigigaa. Iñuñhiñaq nipiqañitichuq taat-natchiñik.”

²³ Taimmaiñaq Agaayyutim isagulgan Herod atniḡñatchiḡñiḡaa iñalaunjiñi atakkii kamakkutaitluni Agaayyutmik. Qumaich niḡiñiḡaat aasiñ tuquniqsuq.

²⁴ Aglaan ukpiqtuarguuq siamitchiñiqsut Agaayyutim uqañhanik aasiñ iñugiallapiaqtuat akuqtuḡniḡaat.

²⁵ Suli Barnabas-lu Saul-lu naatchikamik savaaḡmiknik utiḡniqsuk Jerusalem-miñ Antioch-mun tuvaaqatigiplugu John Mark iñmikkun.

13

Ipqitchuam Irrutchim Piksraqtaaqalħa Barnabas-mik suli Saul-mik Nutaa-mun Savaamun

¹ Ukpiqtuanañuruat Antioch-mi ilaqaḡniqsut iñuñnik sivuniksriqiriniglu ilisautriñiglu itna, Barnabas-miglu, Simeon-miglu (taiyuutiliñmik Taaqsi-pañmik), Lucius-miglu (Cyrene-miumik) Manaen-mik (iñuguqatiqaḡniqsuaq Herod-mik kavanauruamik) suli Saul-mik.

² Uisauraaḡniqsut tamarrumani uvlumi. Agaayupkaqtitlugich Ipqitchuam Irrutchim nipliutiniḡai, “Barnabas-lu Saul-lu piksraqtaaḡisigik uvañnun savaaksranun tuqñuummatigikkamnun iliñiknun.”

³ Tavra uisauraaqhutin aḡaayuanikamiñ argañmiknik patikñugiglu tuyuḡiniḡaich.

Uqqiraqtik Cyprus-mulħak

⁴ Ipqitchuam Irrutchim tuyuḡiniḡik Barnabas-lu Saul-lu. Iqliqhutik Seleucia-mun aasii tavrakña tiksniḡniqsuk qikiqtamun taiyuutiliñmun Cyprus-mik.

⁵ Iliñik tikitñamik Salamis-mun nunaaqqiuramun Cyprus-mi quliaqtuaḡniqsuk Agaayyutim uqañhanik Jew-ñuruat katraḡviatni. John Mark-mik ikayuqtiqaḡniqsuk.

⁶ Tavrakña nunakuaqhutik taavrumuuna qikiqtakun tikiññiqsuq Paphos-mun. Taavrumani nalautchiñiqsuk aḡatkumik Jew-ñuruamik atiqaqtuamik Bar-Jesus-mik Hebrew-miutun [suli Elymas-mik Greek-miutun]. Ilaa nipiqaḡniqsuq sivuniksriqiraunipluni.

⁷ Ilaan ilannaḡiniḡaa kavanauruuq taavrumani qikiqtami, atiqaqtuagḡuuq Sergius Paulus-mik suli puqiksuañupluni. Taavruma kavanauruamguuq aiyugaaqtullapiagñiḡik Barnabas-lu Saul-lu tusaasukhuni Agaayyutim uqañhanik.

⁸ Aglaan taavruma aḡatkum Elymas-ñum akilñiqsuḡniḡik taapkuak atakkii kavanauruuq ukpiqsritqunñitlugu Christ-mik.

⁹ Aasiñ Ipqitchuam Irrutchim aḡalataḡigaa Saul, taggisiqaḡmiruaqtuuq Paul-mik. Taavruma Paul-ñum qiñiqamiuñ naliñiñaaqñuq taamna aḡatkuq

¹⁰ nipliutiniḡaa, “Ilvich tuunḡaum atrigigaatin! Iluqaan nakuuruuq uumiginiḡiñ ataramik kinniñugich iñuich pisaasukipkun. Uqautiginaiḡuñ Agaayyutim ilumutuulħa sagluuqtuanunilugu.

¹¹ Pakma Agaayyutim anasiññuqsagñiḡaatin. Qiñitlaisaallakkisirutin qaumamik.” Taatnaḡluqaaqtuq Elymas-ñum ilitichuqñiḡiḡaa taaqtuamun matulħak irrañmi. Ilaa saptaaqsiñiqsuq kisumun iñuñmun tasiullañniaqupluni argañmigun.

¹² Kavanauruam qiñiqamiuñ taamna atuummiruuq ukpiliḡniqsuq quviḡutchakhuni ilisauttutaanik Agaayyutikun.

Paul-lu Tuvaaqatiuniġu Antioch-munġiqsut Pisidia-mi

13 Paul-lu tuvaaqatiuniġu Paphos-miñ tiksigñiqsut Perga-mun Pamphylia-mi. John Mark-ġum uniġñigik utiqhuni Jerusalem-mun.

14 Taapkuak Perga-miñ igliġniqsuk tikitġutik Antioch-mun Pisidia-mi. Jew-ġuruat minguiqsiagviata uvluani utlautiniqsuk katraġvianun aquvitlutikaasiñ.

15 Moses-ġum maligutaksraġa suli sivuniksriqirit aglaanġitñiñ agliqianikman katraġvium qaukġnisa itnaġniġiġ, “Aniaqatiuk, uqauttutiksraġaġuptik pitchuksaagutmik iñunun uqaqugiptigiñ ilinġitñun.”

16 Paul makitnami urriqaplugich uqautiaqsiñigai, “Jew-ġuqatiumaan suli sumiunuruapayaasii taluqsriruasii Agaayyutmik! Naalaġnillaksitġa!

17 Agaayyutaata Israel-aagmiut sivulliaavut piksraġtaaginnikġa. Ilaan kamaqsiqkaġlugich taimani iñuuniaġhatni Egypt-mi. Suli Agaayyutim anisiplugich Egypt-miñ saġġimigun kamaqtaukun.

18 Suli malġukipiani ukiuni Agaayyutim iglutuqġlugich Israel-aagmiut iglauġhatni suviksrailaami munagiplugich.

19 Tavra iñugaagruich Canaan-mi piyaqquanikamigich iñuksraġtaġmiñun nunaksrirutiginigaa.

20 Suli aquagun tamatkua sisamat tallimakipiat malġukipiaq qulit uk-iut ilaan qaitchiñigai sivulliuqtiksraġitñik iñuguġniaġhanunaglaan Samuel-ġum taivruma sivuniksriqirim.

21 Aasiñ taapkua Jew-ġuruat umialiqaguaqsiqmata Agaayyutim qaitchiñigai Saul-mik igñiġanik Kish-ġum kiġuvianġiñ Benjamin-ġum. Malġukipiani ukiuni atanniqsuqtigiluummaan umialiginigaa.

22 Aglaan Agaayyutim Saul piiqġugu inaniqsinnigaa David-mun umialiguqġugasii taapkunġa. Taamna iñuk Agaayyutim itnautigimanikġa sivuani, ‘Taamna David igñiġa Jesse-m iñuk quviasuutigigiga atuigisipluni pisuġigikkamnik iluqaagun.’

23 Taavrumakġa David-ġum kiġuvianġiñiñ Agaayyun tikiutruruq Jesus-mik anniqsuqtiksramik Jew-ġuruanun, taatna ilaan akiqsruġigmisun.

24 Sivuani Jesus-ġum agġiġhan John-ġumli quliaqtaagutiniġai iluqaisa Jew-ġuruat mumiquplugich paptaaqtillugillu.

25 Aasiñ John naatchiyasikami savaagmiñik ilaan nipliutiniġai, ‘Kisunasugivisitġa? Uvaġa taivruminuġitġuġa niġiugikkaqsi. Ilaapiaq ag-giġniġaqtuq kiġupkun. Uvaġa taivruma isigaiñi aluġutaiqsiksraulunġaunniñ nalliummatinġitġuġa.’

26 “Aniqatiumaan, Abraham kiġuviaġikkaġasii suli iluqasi uvani taluqsriruasii Agaayyutmik, taamna tusaayugaallautaq anniqsuġiakun tuyuuruq uvaptiknun.

27 Jew-ġuruat iñuuniaqtuq Jerusalem-mi suli sivulliuqtituummagmin ilġitġuġiġniñigaa Jesus Anniqsuutaulġa. Minguiqsiagvipayaami agliqiraġigaiġ uqauttutinġich sivuniksriqirit katraġvinmikni aglaan kaġiqsisaitġugich. Patchisigikamitruġ Jesus ilinġisa ilumun atuumapkaġniġaich sivuniksriqirit uqautigikkaniġich.

28 Sumikunniñ patchisiksraitġaluġaġmagmin agvisiksraitġugu inġiġniġaat Pilate tuqutitqulugu.

29 Aasiñ immianikmatigik supayaat Agaayyutim uqauttutai maliguaqtaiñ atqagniġaat kikiaktuutriviñmiñ inillakġugasiiñ iluviġmun.

30 Aglaan Agaayyutim anġitqiksinnigaa tuquligmiñ.

31 Iñugiaktuani uvluni Jesus sagviaqtuḡniqsuq tamatkununa igliqatmiñun Jerusalem-mun Galilee-miñ. Pakma taapkua ilisimaurut ilaagun iñugikkaptiknun Jew-ḡnuranun.

32-33 Úvaguttuq uqautigiptigiñ tusaayugaallautamik, itna, Agaayyutim akiqsruutigikkaña sivulliptiknun pakma atuumapkaḡniḡaa uvaptiknun kinuviaḡnuranun anitqiksitnamiuḡ Jesus iñuuliḡmun. Atakkii tugliani Psalm aglausimaruq itna,

‘Ilvich iḡñiḡigikpiñ,

uglupvak aapaḡuqtuna ilipnun.’

Psalm 2:7

34 Agaayyutim anipkaqamiuḡ Jesus tuqqutqikkumiñaiḡḡuḡ akiqsrup-saaḡniqsuq itna,

‘Aatchuḡniḡipsi ipqitchuaniglu nalupqinaitchuaniglu akiqsruutigikkam-nik David-mun.’

Isaiah

55:3

35 Taatnaḡhuni atlamisuli Psalm-mi David-li nipliḡñiqsuq,

‘Savaktin ipqitchuaq aupkaḡumiñaitkiñ.’

Psalm 16:10

36 David-guuq savautrigaluaqmiruaq Agaayyutmik iñuuliḡmiñi. Tuqupman iluviḡniḡaat piqasiutiplugu sivullianñun, timaa aasiñ tavrani aupluni.

37 Aglaan taimña Jesus Agaayyutim anipkakkanḡ tuquḡḡmiñ auḡaitchuq.

38 Ilauramaḡ, iluqasi kaniqsiruksraurusi ilumutuuliḡmik quliaqtuaḡikkamnik ilipsitñun, Taavrumuuna Jesus-kun Agaayyutim natqilhiñaugai killuqsautisi. Kiñaunniiñ tupiksriñiaḡḡmigun maligutaksraiñik Moses-ḡm nalaunḡasipkakkauyumiñaitchuq Agaayyutmi.

39 Aglaan kisupayaaq ukpiqsriruaq ilaanik nalaunḡasipkakkauruq ilaani.

40 Taatnamik qaunagititchi. Atuumniḡitchumauq ilipsitñun taipkua sivu-niksriqirit itnautaat,

41 ‘Atañii, mitautiqaqtuasii Agaayyutmik!

Atlayuaḡilugu piyaqquḡniaqtusi.

Iñuupkaḡlusi savaaqḡisiruḡa ukpiḡiyumiñaisapsitñik

unniñ iñuum uqautiniḡaluaqpasii.’ ”

Habakkuk 1:5

42 Paul-lu Barnabas-lu aniaqsipmaknik katraḡviatniñ iñuich aiyugaaqtu-aqsiñiḡaich utitqiquplugik minguiqsiḡvik tikitqikpan uqautipsaaḡiaquplutiḡ tamarrumuuna.

43 Kinuagun katimaḡhum iñugiaktuat Jew-ḡnuruat suli mumiksimaatquaat Jew-ḡnuruat ukpiḡusiatnun maliaqsiñiḡaich Paul-lu Barnabas-lu. Aasii ilinḡik pitchuksaaḡniḡaich ataramik tunḡavigitquplugu Agaayyutim iluaqqutrisaa.

44 Minguiqsiḡvik tikitqilḡitman iñuich iluqatiqayaq katiniqsut naalagiaqhutiḡ Agaayyutim uqalhanik.

45 Tavrali Jew-ḡnuruat qiñiqamisigiḡ iñugiakpauraqtuat siqñalillapiaqhutiḡ akikḡaḡḡgich Paul-ḡm uqautai uqḡḡniḡuutiḡaqsiniḡaat.

46 Aglaan Paul-lu Barnabas-lu uqḡḡniqsuk taluqsranillapiaqhutik itna, “Agaayyutim uqalḡa sivulliulugu uqautauruksrauruq ilipsitñun Jew-ḡnuranun aglaan tusaasukkumiñaitkiksi. Taatnaḡipsigun ayakkiksi iñuuliḡ Agaayyutitḡaqtauruq. Taatnamik unñiḡiḡipsi aullaḡunuk tamatkununa Jew-ḡnūitchuanun.

47 Taatnakii Agaayyutim urriqsuḡaatiguk itnaiḡiplugu,

‘Nalunaiqsḡḡigikpiñ qaumaruatun itquplutin Jew-ḡnūitchuanun

anniqsuquplugich iñuich suniananipayaaq nunam.’ ”

Isaiah 49:6

48 Tavra Jew-ḡnūitchuat tusaakamitruḡ taamna quyaaqsiñiqsut Agaayyutim uqalhanik quviatchallapiaqhutiḡ. Aasiñ taapkua piksraqtaanuruat iñuuliḡiaquplugich Agaayyutitḡaqtauruamik ukpiqsriliḡniqsut.

⁴⁹ Uvvaguuq Agaayyutim uqal̄ha siaminniqsuq napmupayaaq tamaani nunami.

⁵⁰ Tavr̄ali Jew-ḡuruat akatchiñiqsut aḡnanik kamagikkauruanik taluqs̄riruanik Agaayyutmik suli qauk̄hiñik taavrumani nunaaqqimi. Piyuaqtinniḡaich Paul-lu Barnabas-lu anittitlugikaasiiñ nunamikniñ.

⁵¹ Uqqiraqtik ipsuñniḡaak qavia isigañmikniñ. Tavrak̄ḡaasiiñ aullaḡniqsuk Iconium-mun.

⁵² Aglaan ukpiqtuat unisauruat Antioch-mi quviasuñniqsut Ipqitchuam Irrutchim aḡalatlugich.

14

Iconium-miñhak

¹ Taapkuak Paul-lu Barnabas-lu tikitñamik Iconium-mun, sivuanisun ut-lautilgiññiqsuk Jew-ḡuruat katraḡviatnun. Uqautrillautapiaḡataḡniqsuk aasiitai iñugiaktuat Jew-ḡuruatlu Jew-ḡuñitchuatlu ukpiqs̄riḡisitlugich.

² Aglaan Jew-ḡuruat ukpiqs̄riyumiñaitchuat akatchiñiqsut Jew-ḡuñitchuanik. Iliñisaunniñ akik̄ḡaqtuliqsitkaich ukpiqs̄riruanik.

³ Uqqiraqtik nayuutiniqsuk tavrani akuni uqautripl̄utik taluqs̄rautaiḡhutik Agaayyutikun. Quliaqtuañhakni iḡuaqutriḡiḡmigun Agaayyutim savaktitlasipl̄ugik quviḡnaqtuanik savaanik, taavrumuuna qiñiqtinniḡaa uqauttutaak il̄umutuul̄ha.

⁴ Nunaaqqim iñui malḡuiḡuḡniqsut, il̄añich iñuich il̄aliutipl̄utin̄ Jew-ḡuruanun atlatsuli tappiutipl̄utin̄ uqqiraqtin̄nun.

⁵ Kiisaimma Jew-ḡuñitchuat suli Jew-ḡuruat sivulliuqtituummaḡmiñ sivuniḡiñiqput aḡallaḡuguklugik unniñ miluqtuḡlugik uyaḡañnik.

⁶ Uqqiraqtik il̄itchuḡikamitku taamna sivunniugun qimañniqsuk Lystramunlu Derbe-munlu, nunaaqqin̄ñun Lycaonia-mi.

⁷ Lycaonia-mi quliaqtuagaqs̄ilgiññiqsuk tusaayugaallautamik.

Lystra-miñhak

⁸ Tavr̄aniguuq Lystra-mi qiñiḡniqsuk iñuñmik pilguirrutiaqtuamik isigañmigun anilḡataḡimiññiḡlaan. Pisunḡañiññiqsuq aglaan aquppitl̄apluni.

⁹ Taamnaguuq naalaḡniñiqsuq Paul-ḡum uqauttutaiñun. Aasiiñ il̄itchuḡipl̄ugu taavruma ukpiqs̄risilaañ iḡuaqsikkauḡiksraḡmigun Paul-ḡum qiñiaqs̄iñiḡaa nalaagun

¹⁰ nipliutiniḡaa nipitusipl̄uni, “Qikagiñ.” Taamnaguuq aḡun maksriññiqsuq pisukkataaqsipl̄uniasii.

¹¹ Uvvaguuq iñugiaktuam Paul-ḡum savaaḡikkañ q̄iñiqamiñ Lycaonia-ḡmiuraaqhutin̄ niprallañniqsut itnaqhutin̄, “Agaayyutivut iñuḡuḡniqsut aasii atqaqhutin̄ uvaptiknun.”

¹² Atchiḡñiḡaat Barnabas Zeus-mik Paul-aasiiñ Hermes-mik atakkii taamna Paul nipliraqtaupman.

¹³ Tavr̄aniguuq piq̄aḡniqsuat agaayyuv̄in̄mik aañḡuaḡmiknun Zeus-mun silataani nunaaqqim. Aasiiñ agaayuliqsi taamavrumuñ Zeus-mun tikiutriñiqsuq uumaruanik aḡusalunik naurianiglu paamun. Tavr̄ataamna iñuillu tavr̄ani tunillaḡuaqs̄iñiqsut kamaks̄risukhutin̄ uqqiraqtin̄nik.

¹⁴ Uvvaasiiñ il̄itchuḡiaqs̄ikamitku taamna Barnabas-ḡumlu Paul-ḡumlu aliktuḡniḡaik atnuḡaatik aasiiñ upaktuutipl̄utik itnaqhutik tamatkununa,

¹⁵ “Ukuqs̄ii, suvaata itnasiḡaqpisi? Iñuñhiñauruguk ilipsisuntuuq. Agḡiqsuanuruguk uqautityaq̄husi tusaayugaallautamik mumiḡugaluḡhusi matkunak̄ḡa agaayyutin̄ḡuaniñ iñuuruamun Agaayyutmun, iñiqtanun qil̄amlu nunamlu taḡiumlu supayaamlu taapkunani ittuam.

¹⁶ Taavruma Agaayyutim qaanianiktuami iluqaisa iñuich ilatchigñigai sivun-nitlasiplugich iñuuniałhatigun.

¹⁷ Aglaan ataramik kanjicsimapkağniğaa nakuuruanuñli savaallautagmigun, sialuk tatpakmakña qaitlugu sulı niqıksrat nautchiat piviksranısigun qaisi-mağai, ilipsiliasiiñ quviasuktılsı.”

¹⁸ Taatnailıplugu uqautiurağniğallaisa Barnabas-ñumlu Paul-ñumlu nutqaqtıpqaurağniğaik tunıllahıksranatniñ inmiknun.

¹⁹ Aasiñ ilañich Jew-ñuruat Antioch-miñ Pisidia-miittuamiñ sulı Iconium-miñ tavrunalgiñniqsut. Tavra piqatıksrağniqtuqhutiñ iñugiaktuanik inmiknun uyağanik miłıqtulgiñniğaat Paul. Kalıñniğaat anıtlugu nunaaqqimiñ tuquna-sukniaqlıgu.

²⁰ Aglaan ukpiqtuaqatiñi katıpmata avataanun Paul makıtluni utığniqsuq nunaaqqımun, uvlaakuqmanaasiñ ilaalu Barnabas-lu aullalgitlutik Derbe-mun.

Antioch-mun Syria-miittuamun Taapkuak Utıłhak

²¹ Paul-lu Barnabas-lu quliaqtuaqmaknik tusaayugaallautamik Derbe-mi iñugiaktuat ukpiqsriğniqsut. Tavraasiñ utığniqsuk Antioch-mun Pisidia-miittuamun Lystra-kun Iconium-kunlu.

²² Pitchuksaaqlıgich tunñaviqaqıplugich Agaayyutmik, uqautiniğaiç itna, “Uvagut iglutuqtuksraurugut iñugiaktuanik ihuıllıugutinik isıtlasiñiapiaguta añaayuqautaanun Agaayyutim.”

²³ Tikitchağikamik ukpiqtuanıruanun nalunaiqsısıraqniğaiç ukpiqtuanıruat qaukłıksranıitnik, sulı agaayuqqaahutiñ uısauraaqhutiñlu tamarrumani uvlumi inıqsruutiniğaiç Agaayyutmun qaunagitqıplugich tunñavigıkkanañatnun.

²⁴ Taapkuak iglianikamik Pisidia-m nunañani Pamphylia-mun tikiñniqsuk.

²⁵ Tamatkunani Perga-mılu tusaayugaallautaq uqautıgiaqsılgiñniğaaç, tavrakñaasiñ Attalia-mukhutik.

²⁶ Taavrumakña tiksıqhutik utığniqsuk Antioch-mun aullaqqaagatağvinmiknun. Tavrakña aullaqtuak ukpiqtuanıruat inıqsruutianikamisigik Agaayyutmun qaunagitqıplugik savautıłhakni inmiñun. Taavrumuñ utığniqsuk naatchikamik savaagmiknik.

²⁷ Tikitmaknik Antioch-mun ukpiqtuanıruat katıpmata taapkuak tusaayugaaqtinnığaiç iluqaanik Agaayyutim savaanik tumıgiplugik sulı Jew-ñunıitchuatunnıñ ukpılıqsıtlugich.

²⁸ Tavraniasiñ ukpiqtuaqatiumikni taapkuak nayuutiniqsuk akuni.

15

Katımalıhat Jerusalem-mi

¹ Kınıuagun iñuich ilañich tikiñniqsut Antioch-mun. İisautriaqsiñıqsut ukpiqtuanik itna, “Nalunaitñutchiqsımaitchupsi timıpsıgun tuvraqılgıç Moses-ñum tillısaı annıqsukkauyumiñaitchusi.”

² Paul-lu Barnabas-lu qapıqtalıaqsıñıqsuk ilıñitnik taavrumuuna. Taatnaqhutiñ sivunnığniqsut Paul-lu Barnabas-lu ilalugik atlanik Antioch-miunıç Jerusalem-muqıplugich. Taakmani uqaqatıgıruksrağıç uqqıraqıtılu ukpiqtuanıruat qaukłıñitlu tamatkunuuna Moses-ñum tillısaıgun.

³ Taatnaqhutiñ ukpiqtuanıruaqañısa tuyuğiniğaiç. Iglığniqsut Phoenicia-kunlu Samaria-kunlu uqautrıplutiñ Jew-ñunıitchuatunnıñ mumiñniplugich Agaayyutmun. Taatnatchim tusaayugaam iluqaisa anıaqatıgiç quvıatchaktinnığai.

⁴ Aasiñ Jerusalem-mun tikitmata ukpiqtuanuruat piqasiqhutin uqqiraqtinik suli qaukligñik paglanigai. Taapkununa tusaayugaaqtirrutiginigaat Agaayyutim iluqaan savaagikkaña inmiktigun.

⁵ Aglaan ilanich ukpiqsriuat Pharisee-ñusuuruat makinniqsut itnaqhutin, “Jew-ñunitchuat ukpiqsriuat nalunaitñutchiqsuksraupiaqtut uqautikkaulutin tupigiraksraginilugu maligutaksraña Moses-ñum.”

⁶ Taatnaqhutin uqqiraqtitlu ukpiqtuanuruat qauklinisalu katimaniqsut isummatigisuklugu taamna.

⁷ Uqaksraqtugaluqmata Peter makitluni nipligñiqsuq, “Aniqatiumaan! Iñisimarusi inilgaan akunnapsitñiñ Agaayyutim piksraqtaagipmaña uqagiaqupluna tusaayugaallautamik Jew-ñunitchuanun ukpiqsritquplugich Jesus-mik.

⁸ Aasiñ Agaayyutim ilisimaligmigun iñuich isumanitñik uqagigaa akuqtuñi Jew-ñunitchuanik qaitchiplugich Ipqitchuamik Irrutchimik, atriplugu qaitchiñi uvaptiknun.

⁹ Uvagullu ilinillu atlakaagiisingitkaatigut. Killuqsautinñik natqiutiniñai ukpiqigutripmata.

¹⁰ Uvvami suvaata naipitchukpisiun Agaayyun suli Jew-ñunitchuat tupiksripkañiaqlugich tillisunik sivulliaptalu uvagullu tupigilguisaptiknik?

¹¹ Uvagut ukpiqigikput Agaayyutmun anniqsuliput ihuaqutritihagun Atanikun Jesus Christ tamatkunatuntuuq.”

¹² Katimaruarguuq iñuksruiqhutin naalagñiñiqsut Barnabas-ñumlu Paul-ñumlu tusaayugaaqtirrutaaknun atlayuagnaqtuaniglu quvinaqtuaniglu Agaayyutim iñiqtagikkañagun inmikkun akungatni Jew-ñunitchuat.

¹³ Uqaguiqmaknik James-ñum uqautiaqsiñigai, “Aniaqatiumaan, naalaqsitña!

¹⁴ Simon Peter-m uqautigaatigut qanuq Agaayyutmun aullagñiipłuni ukpiqtitlugich inmiguaqtitchaqlugu Jew-ñunitchuaniñ iñuksraqtaaqtuq ukpiqsriyumiñaqsiplugich.

¹⁵ Suli sivuniksriqirit uqautaatnun immiutilha itnauvva aglausimarumun,

¹⁶ ‘Aquagun Atanguruaña utigisiruña.

Aasiñi ikayuitqikkisiruña David-ñum kinuvianñik tupaagruttitun ittuanik.

Nappatqikkisigiga piyaqqukkaauruq.

¹⁷ Iluqagmin atlatlu iñuich pakaaqagumuut Agaayyutmik, iluqagmin Jew-ñunitchuat piksraqtaagikkatka uvanun.

¹⁸ Taatna Atanguruaq uqaqsimaruq, ilitchuqipkairuq tamatkuniña inilgaan.’

Amos 9:11, 12

¹⁹ “Aasiñ uvanali sivunniutigiga uqumailiutitpallasuñaqnagich pilavut Jew-nuruat atuqtaksranisigun Jew-ñunitchuat mumiksuat Agaayyutmun.

²⁰ Aglaan aglaglugich uqautilavut qanusiq niqi tunillautaumakpan aanguanun nigiqunillugu, suli qaayugnaqtuakigmiñ atlatulikum piisimaalugich, suli augiqsimailaanik nigrutituqunillugich unniñ aukuqunillugich.

²¹ Taimakñaqña Jew-ñuruapayaat ilisimagaat atuqtaksrat Moses-kun qaisauruat atakkii minguiqsiagvipayaami agliqiplugich inunun ktraqvinitñi. Tavra.”

Tuyuqalhat Ukpiqtuanuranun Jew-ñunitchuanun

²² Tusaakamisigin uqqiraqtit suli qaukliuruatlu iluqagmiglu ukpiqtuanuruat sivunniñiqsut anutinik piksragukhutin Antioch-muktuksranik Paul-kunlu Barnabas-kunlu, aasii nalunaiqsipłutin Judas-mik taggisiquaqtuamik

Barsabbas-mik suli Silas-mik. Taapkuak iññuk sivulliuqtillautauñiqsuak ukpiqtuaqatiumikni.

²³ Taapkuñnuuna tuyuutiñich tuyuuniqsut, “Aniaqatusii, uvagut uqqiraqtauruaguutlu qaukiuruaguutlu, tuyuqtugut nayaaññaǵmik iluqaitñun Jew-ñuñitchuanun ukpiqtuanun Antioch-mi, Syria-mi lu suli Cilicia-mi.

²⁴ Tusaaniǵikput ilañitñun ilagikkaptiknun ihuillutaǵniplusi akatlusi uqalǵimikkun, taatna pitqulugich piñitkaluaqtitlutin uvaptiknun.

²⁵ Tavra-taatna katimapluta suli iluqata atisipluta, piksraqtaaqatugut uqalǵiaqtauksranik aasii aullaqtillugich ilipsitñun. Taapkuak piqataugisiruk ilauraannaptikni Barnabas-mi lu Paul-mi lu,

²⁶ taapkuak iññuk suksraaǵiruak iñuuhǵimiknik savautriñǵimikni Atannaptiknik Jesus Christ.

²⁷ Judas-lu Silas-lu tuyuǵiniaǵivut ilipsitñun. Uqautipsaaǵisigaasi tamatkunuuna aglakkaptigun.

²⁸ Atakkii Ipqitchuaq Irrusiq piqatigiplugu sivunniqsugut qaitchisuñitlusi malilgunaitchuanik tuvraaksranik, aglaan taapkuniña atuumanapiaqtuanik:

²⁹ niqinik tunillautigimaruanik aañuanun niǵiñasi auktusunaqasilu unniñ qimisimaruanik niǵrutmik niǵiñasi, suli piisimaǵusi qaayuǵnaqtuañǵimiñ atlatuhikun. Taapkunakña qaunagigupsi pillautañniaqtusi. Tavra.”

³⁰ Aullaqtitauruat tikitmata Antioch-mun katipkaññaich iluqaisa ukpiqtuat aasiñ qaitchiplugich taapkuniña aglañnik.

³¹ Iñuich agliqianikamisigik tuyuutiñich quviatchañniqsut pitchuk-saaǵiñmikkun.

³² Judas-lu Silas-lu sivuniksriqirauñmikkun uqautriñniqsuk ukpiqtuanik pitchuksaaqlugich ukpiqsriñmikkun sayyaksaaqlugillu.

³³ Aasiñ tavraniisugruanikmaknik ukpiqtuaqatiuñitnik taikuuqhutin aullaqtinnigaich kinumun tuyuǵirinjitñun.

³⁴ [Aglaan Silas sivunniǵniqsuq nayuutisukhuni.]

³⁵ Taapkuagli Paul-lu Barnabas-lu ittuiñañniqsuk Antioch-mi. Piqasiqhutik atlanik ilisautriñniqsuk Atañguruam uqalhiñnik quliaqtuaqhutik.

Paul-lu Barnabas-lu Aviñhak

³⁶ Kinuvatigun Paul-ñum nipliutiniǵaa Barnabas, “Kiata, utiǵvigilavuk nunaaqqiurapayaat Agaayyutim uqalhanik quliaqtuaǵvigikkavuk tikitqattaaglugich aniaqatiut kaniqsityaǵlugu qanuǵli pisilaañat.”

³⁷ Barnabas-ñum tuvaaqatigisuñniǵaa John Mark aullaǵumik.

³⁸ Aglaali Paul-ñum ihuaǵinjitkaa aullautiñha ikayunitlugikkii quliaqtuaqmaknik, unitlugikunniñ Pamphylia-qsiuhakni.

³⁹ Taatnaqhutik qapiqtailillapiañniqsuk piqatigiññiqhutikunniñ. Barnabas-li tuvaaqasiqhuni Mark-mik Cyprus-mun umiakun aullaǵniqsuq.

⁴⁰ Taamnali Paul tuvaaqatiksraqhuni Silas-mik aullaǵniqsuq. Ukpiqtuaqatiutik iniqsruutiniǵaich Agaayyutmun qaunagitquplugik igliñhakni.

⁴¹ Iǵliñniqsuk Syria-kuaqhutik suli Cilicia-kun, aasiñ Paul-ñum sayyak-saaqlugich ukpiqtuanuruat ukpiǵutinich.

16

Timothy-m Piqasiutiñha Paul-mun suli Silas-mun

¹ Paul-kuk iglaugaluqamik tikiǵatañniqsuk Derbe-mun suli Lystra-mun. Tavraniguuq ukpiqtuaqaqmiñniqsuq atilimik Timothy-mik, aakañaptuuq ukpiqtuanupmiñniqsuaq Jew-ñupluni aglaali aapaña Greek-ñupluni.

2 Iluqaġminj ukpiqtuat Lystra-mi Iconium-mil u qautigillautagħniġaat taamna Timothy.

3 Paul-um Timothy maliquniġaa injmigun. Taatnaqluġu nalu-naitnutchiqsinnigaa piqutigiplugich Jew-uruat iñuuniaqtuat tamaani nalunjitmatruj taamna Timothy aapaqalħa Jew-nunitchuamik.

4 Apqusrautihġmikni nunaqqiurani uqautiniġaich ukpiqtuanuruat tuvraq-taksranik, uqqiraqtit suli qaukliich Jerusalem-mi sivunnikkañitñik ilinjtñun tupigitquplugich.

5 Taatnaqhutin ukpiqtuanuruat sayyikkauniqsut ukpiqsriġmiktigun suli ilaniktuuġniqsut ukpiqtuaġuqtuanik uvlugaġipman.

Paul-um Qiñiquuraalħa Troas-mi

6 Taapkua igliġniqsut tumigiplugu Phrygia-miut Galatia-ġmiut nunañat. Ippitчуam Irrutchim piyummataisitmatinj tusaayugaallautamik Asia-muutrinjñiñiqsut. Ilinich taununañiñiñiqsut.

7 Aasiñ qallikamitruj Mysia-m killiña saqusukkaluagħniqsut Bithynia-m tunaanun, aglaan Jesus-um Irrutchiġmigun taatnamuqunjiñiġai.

8 Taatnaqhutin nalġuġniqsut Mysia-kun tasamuña Troas-mun.

9 Tamarrumani unnuami Paul qiñiquuraagħniqsuq Macedonia-ġmiumik qiñiuaqtuqtuamik itnaqhuni, "Macedonia-mun ikaagħutin ikayugħiaqtigut!"

10 Paul qiñiquuraaqtitqaaqluġu itqanaiaqtigapta aullaqtiqtugut Macedonia-mun. Ikpigigikput tuqluqput tusaayugaallautamik quliaqtuaġiaqpluta iñunun taakipkununa.

Philippi-mi Lydia-m Ukpiqtuaġulħa

11 Troas-miñ umiakun aullaqtugut nalġuqhuta qikiqtamun Samothrace-mun, aasiñ taavrumakña uvlutqikman Neapolis-mun tiksiquhuta.

12 Tavrakña tagraqtugut Philippi-mun, qaukliġmun nunaqqiatnun Macedonia-ġmiut, iñugiaktuanik Rome-maġmiunik iñuqaqtuamun. Taavrumani nunaqqimi uvliuqtugut.

13 Minguiqsiagħvium uvlua tikitman anipluta nunaqqimiñ utlaurugut kuugum siñaanun injiqsruġiaġasugiplugich. Aquvitnapta uqaqtuutrirugut aġnanik tavrunaqtuuq katiruanik.

14 Iñat naalaqtikput atiqagħniqsuaq Lydia-mik. Taamna tunni-uqqairuanuniqsuq sunauraammaġiksuanik ukilħaanik, agġiqsuanumapluni nunaqqianiñ Thyatira-m. Kamaksriruanuniqsuq Agaayyutmik. Aasriñ Agaayyutim piyumiñaqsiпкаġaa akuqtuñiksranun Paul-um uqaġikkañiñik.

15 Taamna aġnaq paptakkaukami piqasiqhuni tupiqatiunjiñik ilaan aiyu-gaaqluġich itnaqhuni, "Ukpiqtaununasugigupsitña utlauttutitchi tuppamni itchaqtuaġusi." Kayunaġiġiġai tukkiqulugichaasiiñ.

Paul-lu Silas-lu Isiqtaulħak Philippi-mi

16 Uvlut iñatni injiqsruġviptiknun utlautilħaptikni kipaluuniksuaq niviaqsiġaksraq nalautkikput. Ilaa tuunġaqtuaġniqsuaq taatnatchikun sanñiqaliġmigun sivuniksriqipluni, aasiñ atqunaq manijmik piññautinikkaña atanni.

17 Taavruma Paul-lu uvagullu maliaqsigaatigut nipliapluni itna, "Ukua iñuich savaktai kamañniqsrauruaam Agaayyutim."

18 Iñugiaktuani uvluni taamna niviaqsiġaksraq taatnaġniqsuq. Uvvaasiiñ Paul-um aġiuplugu kiniaqluġu irrusiq itnaġniġaa, "Jesus Christ-um atqagun tiligikpiñ anitquplutin taavrumakña." Tavrauvaaguuq tuunġaqtuaq aniñiqsuq niviaqsiġaksramiñ.

19 Tavra pigirai ilitchuġikaminj maniññanjiutrinj piiqsiġniqman Paul-lu Silas-lu tiguniġaich. Kaliksraqġugik katimmavinjmuutiniġaich sivulliuqtiñitñun.

20 Rome-maġmiunun atanniqsuqtinun tikiutiniġaich itnaqħutinj, “Ukua iñuich Jew-ġuruat akatchirut iñunġnik nunaaqġipsitñi.

21 Iļisautriplutinj atuqtaksrirutit akikġjaqġugich maliñniakkavut. Rome-maġmiunurugut! Iļinisa iļisauttutinjich akuqtuġumiñaitkivut unniññ tupigiyu-miñaitkivut.”

22 Iñugaaġruich tappiutiniqsut piyuaqniqtuanun. Rome-maġmiut aġalarrutilgich tilisiñiqsut aliktuiġugik atnuġaanġnik Paul-ġumlu Silas-ġumlu aasii ipiġaqtuquplugik.

23 Ipiġaqtuqqaqġugik isiqtaupkaġniġaich, tilipluġu isiqsivium qaunaksraa qaunagillaataquplugik.

24 Taatna tilianikmatni qaunaksrim inillañniġik qamaniakġimun inimun, isiganġglu payaġaiqsuusiġugik uqumailanik qiruñnik.

25 Uvvaasiiñ unnuaqpaguġunnaqsipman Paul-lu Silas-lu agaayuniqsuk quyaplugulu Agaayyun atuqħutik. Atlas isiqtauqatinġikñik naalaġniñiġaich.

26 Taimmaiñaq nuna iļiqsraaqsiñiqsuq. Isiqsivium tunġvii auliyañniqsut, talupayaat aġmaqġugich sulġ kalimñiġich isiqtapayaaniñ katakħutinj.

27 Isiqsivium qaunaksraa itiqtiqami iļitchuġipluġu talut aġmaniqmata isumaniqsuq isiqtapayaat aninipluġich. Taatnaqħuni satkuni tigupluġu tuqqtchaġumaqsiļiġniqsuq inmiñun.

28 Aglaan Paul-ġum nipitusipluni nipliutiniġaa, “Aniyasaaqnak ilipnun! Iļuqata ittugut!”

29 Isiqsiri qiññuaġniqsuq nannimik. Itchaġlukami tatkivunja punniqsuq uulillaġmi sivuġaaknun Paul-lu Silas-lu.

30 Tavrakġa annisikamigik atlamun apiqsruġniġik, “Añutiik! Qanuġluñali anniqsuġayaqpiq?”

31 Taapkuak nipliutiniġaak, “Atanġuruakun Jesus Christ-kun ukpiqsriļutin anniqsuġisirutin tupiqatituummaqpiq.”

32 Agaayyutim uqalħiñik quliaqtuagvġiaqsiñiġaak atlallu ittuat tupqani.

33 Unnuaqpaguqman isiqsirim iġġuaqsiñiġik atniġniñik aasiiñ ilaa tupiqatituummaġmi paptaaqtikkauniqsuq.

34 Taatnaanikami ilaan Paul-lu Silas-lu tupiġmiñuutiplugik niġipkaġniġik. Tupiqatiġiich quviatchañniqsut ukpiġiagutriplutinj Agaayyutmik.

35 Uvlaaġutqikman Rome-maġmiut aġalatinisa aikġiqsuqtitinj tiliñiġaich anipkaquplugik taapkuak aġutik aullaqtilluġglu.

36 Taavruma isiqsirim Paul uqautiniġaa itna, “Qaukħiich anitqugaatik Silas-lu. Aullaħiñaaġututik aniuraġniġaġitchik.”

37 Aglaan Paul-ġum aikġiqsuqtit nipliutiniġai, “Pasiyumiñaitkaatiguk savvaġluutiqaqtilaaptiknik aglaan ipiġaqtuqħunuk iñunġnun qiñniqtitluġu inillakmiplunuk isiqsiviniñmun. Uvaguqtuq Rome-maġmiunuruguk. Uvvami pakma aullaqtitchunniqpatiguk iriqqakun? Taatniitchumiñaiapiaqtuq! Rome-maġmiut qaukħiich inmiknik uvunagutinj anipkaġlisiguk!”

38 Aikġiqsuqtit Rome-maġmiut aġalatinitñun uqautiniġaich Paul-ġum uqautai. Tusaakaminj Paul-lu Silas-lu Rome-maġmiunulħakkuntuuq iqsitchañniqsut.

39 Taatnaqħutinj uqapsaagġiaġniqsut ilinġikñun. Anipkaġniġaich isiqsiviniñmiñ aullaquplugik nunaaqqimiñ.

40 Paul-lu Silas-lu anikamik isiqsiviniñmiñ utlautiniqsuk Lydia-mkinunġanun. Tavrani ukpiqtuaqatiutik qiñilġiñiġaik sulġ pitchuksaaqġugich aasiiñ unitġugich.

17

Thessalonica-miiltha

¹ Amphipolis-kuaqhutik suli Apollonia-kun igligniqsuk Thessalonica-mun piqagñiqsuamun Jew-ηuruat katraǵviatnik.

² Piragihigmisun tavrurajalgiññiqsuq iñuηni uqaqataupluniasiiñ. Piņasuni minguiqsiagvium uvluani kanjipsipkautiginigai Agaayyutim uqalhi,

³ suli nalupqinaiyaǵuηnigaa Anniqsuutim nagliksaaqhuni tuqqutauruk-srauħa suli anitqiksuksrauħa tuqukiǵmiñ. Paul-ηum itnaǵnigai, “Taamna Jesus uqaǵikkaǵa ilipsitñun Anniqsuutauruq.”

⁴ Iļanich Jew-ηuruat ukpiqsriļilļapiaqhutiη ilaliutiniqsut Paul-mullu Silas-mullu. Taatnaqmiñiqsutuuq iñugiaktuat Greek-ηuruat agaayusriqisruuruat suli qulliuruat aǵnat.

⁵ Aglaan Jew-ηuruat siqñaligñiqsut. Katitchiñiqsut nalaunηaniuraηitchuanik iññukhutiη piqatiksraǵmiknik. Iļiηisa nunaaqqim iñui akatkaqsiñigai. Isigiaǵnigaa Jason-ηum tupqa pakakhutiη Paul-miglu Silas-miglu iñuηnuutisuklugik.

⁶ Aglaan paqinittamisigik Jason-lu atlatlu ukpiqtuatlu kaliksraǵnigai nunaaqqim aηalataiñun. Tavraniasiñ Paul-lu Silas-lu pasiplugik niplianiqsut itna, “Taapkuak iññuk akatchiñiqsuk iñuηnik nanipayaaq. Pakmatuuq nunaaqqiptiknuηniqsuk

⁷ aasiñ Jason-ηum tukkiqsimaplugik. Paaqłanigai tillisai umialgum Rome-mi, uqaqhutiη atlamik umialiqagñiplugu atiqaqtuamik Jesus-mik.”

⁸ Taatnaqmata iñugiaktuat iñuich nunaaqqimlu aηalatai akannigai uqaatchagutihgmun.

⁹ Taatnamik aηalatit Jason-lu atlallu annitchiqsinnigai maninñik aasiñ aullaqtitlugich.

Berea-miilhak

¹⁰ Unnupqauraqman ukpiqtuaqatiuηniknik Paul-lu Silas-lu aullaqtinnigai Berea-mun. Tavrani utlailgiññiqsuk Jew-ηuruat katraǵviatnun sivuanisun.

¹¹ Iñuich Berea-mi uqautisunatlukpayaaǵniqsut apkunakηa Thessalonica-ǵmiuniñ. Tusaayumallapiaqhutiη uqaliq naalaqlugu, suli uvluǵagipman Agaayyutim uqalhi ilisaagñigai ilitchuǵiniapiaqlugu tamanna Paul-ηum uqaǵikkaηa ilumutuutilaanηun.

¹² Iñugiaktuat tavrani ukpiqsriļigñiqsut, iñugiaktuat qulliunuplutiη Greek-ηuruat aǵnatlu aηutitlu.

¹³ Aglaan Jew-ηuruat Thessalonica-mi tusaanigaa Paul-ηum Agaayyutim uqalhiñik quliaqtuaqagñipluguptuuq Berea-mi. Taatnamik tavrurajaqtigñiqsut akatchiaqsilgitłutiη iñuηnik isaalhiñaaǵuqlugich.

¹⁴ Ukpiqtuat qilamiksriǵnigaa Paul aullaquplugu taununηa tagium siñaanun, aglaan Silas-lu Timothy-lu tavraniittuiñiqsuk Berea-mi.

¹⁵ Taapkua aullautruruat Paul-mik taununηautinnigaa Athen-mun. Taap-kuali Berea-ǵmiut utigniqsut. Paul-ηum uqautitqunigik Silas-lu Timothy-lu inmiñuquplugik piyumiñaqsipqauraqpaknik.

Athen-miiltha

¹⁶ Paul taqqihgmiiñi Silas-miglu Timothy-miglu Athen-mi aliatchal-lapiaǵniqsuq qinñiqami iñugiaktuanik aanguanik nunaaqqimi.

¹⁷ Paul uqaqatiqagñiqsuq Jew-ηuruaniglu katraǵviatni suli Jew-ηunitchuaniglu agaayyiaqtaqtuanik. Uvvasuli uvluǵagipman uqaqatiginigai nalautnamigich atautchimugviatni.

¹⁸ Taatnaqami nalautchikami Epicurea-ηuruaniglu Stoic-ηuruaniglu ilisaurinñitnik qapiqsigiutraqatiqagñiqsuq. Iļanich uqaǵniqsut, “Sumik una

uqavaaĥakti uqaksraqtuva?” İlanıllıguuq niplianiqsut, “Atlanik agaayyutinik una uqaqacqallıqsuq.” Taatnautiginıgaarguuq Paul quliaqtuaqman Jesus-mik suli anıjqıııgımk.

¹⁹ Aasiıñ tikiutinięaat Paul sivuęaatnun katimaruat Areopagus-mi itnaqlıgu, “İlisimasukkaluaqtugut tamarrumiņa nutaamik ilisauttutigıkkapnik. ²⁰ İlaņa tusaakkapta atlayuagıgıkput. İıitchuęisukkıkput qanuutautılaaņa tamarruma.”

²¹ Tamaanili iluqagımiņ Athen-naęmiut suli avakņaqtat tavrani naalagu-unıqsut tamarrumuuna nutauplugu tusaakkagımkkun unniıñ uqaksraqtuutigiplugich.

²² Tavrani Paul qıkaęniqsuq sivuęaatnun taapkua katimaruat Areopagus-mi itnaqhuni, “Athen-naęmiut! İıitchuęigıga agaayyutinik ukpiqsırrıllapiatıqısi.

²³ Pisuktauĥamni nunaaqqıpsitıñi qıñıgıtka agaayumaniagıvgıkkasi. Paqıt-tuņa aangıuaqtuęvinmik aglaqaqtuamik, ‘Agaayyutmun nalukkaptıknun.’ Taavrumuuna agaayumaniagıvgıkkapsitıñun nalugaluaqlıgu uqautiniagıpsi.

²⁴ Agaayyun iñıqtaqaqtuq nunamik suli supayaanik imaęıkkanıñik. Atanguruuq qılanımlı nunamılu irviqanııtchuq agaayyuvıkpıñni iñuich iñıqtañııñi.

²⁵ Unniıñ tunıñanııtchuq iñunıñun qaitchıllıksrıñatnun inuęıkkagımiñik atakkii iñupayaat qaitchıgai iñuıñıgmıglu anięnięmıglu supayaanıglu.

²⁶ İñunımiñ atautchimiñ iñıqtaęıgaa iñupayaaq, taamna agıęıvgııplugu iñuuniaqtuapayaat iluqaani nunami. Sivuanı iñıqtaęıgaluaqnagıchı sivunniqsımagai qanutun suli nani iñuich iñuutilaaksrıñat.

²⁷ Agaayyutim inıllanıęaa taatnatun iñuich pakaagıkpatni paqıtauyumiñaqsıplıni atakkii Agaayyun qanıtkaluaqtuq iluqaptıknı.

²⁸ Atakkii ilaagun kisian iñuuniaqhutalu aulaalukhutalu ittugut. Taatnaqhutiņ aglaktıpsi ilanısa uqaęıgaat itna, ‘Uvaguttuuq ilaan qıtunęagıgaatıgıt.’

²⁹ Tavra qıtunęagıniqmatıgıt isumaruksrıñıtıchugıt Agaayyutim irrusia atrıqagıasukniagıglu aangıuanik manıñıñik kaviqsıaanik naagaqaa qatıqtaanik unniıñ uyagıñnik pıllıukkanik savayulhatıgun iñuich.

³⁰ Taipkunani ukiuni iñuich naluplutiņ pıllıhatni Agaayyutim tautuiñagaa ilıhat aglaan pakma tillısiqagaa iñupayaaq mumıqıplugu killukun ilıhatıñ.

³¹ İlaa nalunaiqsagaqtuq uvlumik atanniıgaqsıgumi nunam iñuanik nalaunıarualıkun tumıgiplugu iñuk piksraqtaagımakkanı. İlaan nalupqınaiyaęnięaa iñupayaanun anıpkıqamıuņ piksraqtaagımakkanı tuqqtuauĥanıñ.”

³² Tusaakamıtrıñ Paul-ıñum uqaagtıuutaa anıjqıllıkun tuqqtuauıęmiñ ilanısa tipsısautiginıgaat aglaan ilanıllı niplıęıñıqsut, “Naalaqtaup-saaęukkıptıgıñ.”

³³ Tavra Paul-ıñum uniñıñıgai katimaruat.

³⁴ İlanısa iñuich pıqasıęnięaat ukpıllıqhutiņ. Pıqasıqsai ilaqaęniqsut Dionysius-mik, ilanıñatnıglu Areopaa-ıñurıat aęnamıglu atıllıñmik Damaris-mik suli atlanik.

18

Paul-ıñum Corinth-miılıha

¹ Taatnaanıkami Paul aullaqhuni Athen-miñ Corinth-munıniqsuq.

² Taamani nalautchiñiqsuq Jew-ñuruamik atiqaqtuamik Aquila-mik animaruamik Pontus-mi suli agnaatnik Priscilla-mik. Tavruraptuuq tikitqam-migñiqsuk atakkii Rome-mağmiut atangata Claudius-ñum aqpigiplugich Jew-ñuruapayaat Rome-miñ aullaquplugich. Tavra Paul-ñum qañiğiağniğik.

³ Piññañniutiqağniqsuk iñuuniutigiplugu palapkarriruağimik atriplugu Paul. Taatnaqhuni tukkuniqsuq taapkunña.

⁴ Aasii minguiqsigağipmata Jew-ñuruat katraqviatni uqaqatiqağniqsuq Jew-ñuruaniglu Greek-niglu ukpiliqsinniaqługich.

⁵ Silas-lu Timothy-lu Macedonia-miñ tikitmaknik Paul-ñum aullağniñaniñiğaa quliaqtuatluği tusaayugaallautamik Jew-ñuruanun uqautigiplugu taimña Jesus Christ-ñuniplugu anniqsuqtauniplugulu.

⁶ Jew-ñuruat igluliqmatni uqaqhutin pigiiliplugu, Paul-ñum ipsunñiğaa qavia atnuğamiñiñ aasiiñ ilaan kañiqsipkaqsaqługich qanuqhuni taatnağmiñik itnaqhuni, “Anniqsuqtitchumiñaitkupsi patchisigiruksraurusi ilipsitñun. Uvaña patchisaiqsunña. Uvakananiñaglaan Jew-ñunjtichuanun quliaqtuağisirunña.” Taatnaqqaqługich uniniğai.

⁷ Paul nayuutiagsiruq tupqani Jew-ñunjtichuam atiqaqtuam Titius Justus agaayusuuruam Agaayyutmun. Tupqa silalligiplugu Jew-ñuruat katraqviata inniqsuaq.

⁸ Crispus, qaukhiq Jew-ñuruat katraqviatni, ukpigiagutiniğaa Agaayyun qitunğaqtuummagmi. Suli iñugiaktuat Corinth-ağmiut tusaakamin uqağimik ukpiqsriğimiñiqsut suli paptaaqtitulutin.

⁹ Unnuat ilañatni Paul qañiğquurağniqsuq. Agaayyutim uqautiniğaa itna, “Iqsisunaqnak! Sivutmun uqağiñ! Qapiqtasunaqnak!

¹⁰ Piqasiumagikpiñ. Kia-unniñ iñuum aniyasaagumiñaitkaatin atakkii uumani nunaqqimi iñugikkatka iñugiaktut.”

¹¹ Ukiuq avvağmik ilaqasiqługu Paul inniqsuq tavrani ilisautripluni iñunjik Agaayyutim uqałhanik.

¹² Gallio kavanaunupkaqtitlugu Greece-mi Jew-ñuruat katiplutin tiggugłukługu Paul uqaqsittaagvinmutiniğaat

¹³ itnaqhutin, “Uma iñuum ukpiliqsinniağai iñuich agaayutquplugich Agaayyutmun akiknaqługu maligutaksraq.”

¹⁴ Paul-aasiiñ niplihiñaağqutuğlu Gallio-m uqautiniğai Jew-ñuruat, “Taamna iñuk iñiqtaqaqpan nalaunñaitchuamik tavraqtaksrallu tupiginilugich, nalaunñanayaqtuq uvamni naalağniğksraqa anuqsrusilunña ilipsitñun.

¹⁵ Aglaan pasikapsiun uqatiqtigun iñuillu atinisiğun ilipsilu maligutaksrapsiğun, ilipsitnik iħuaqsaktaksraqigiksi. Taatnatchisiğun atanniqsuiyumiñaitchunña.”

¹⁶ Taatnaanikami anipkağniğai uqaqsittaagvinmiñ.

¹⁷ Jew-ñuruat tiggugłunniğaat Sosthenes, analataa Jew-ñuruat katraqviata, ipiğaqtuqługu sivuğaan uqaqsittaagvium. Aglaan Gallio-m suqutigininiğai.

Paul-ñum Utiħa Antioch-mun

¹⁸ Iñugiaktuani uvluni Paul itkaluaqami Corinth-mi ukpiqtuaqatmiñi uniniğai piqasiqhuni Priscilla-miglu Aquila-miglu tiksiquhutin Syria-mun. Sivuan ayalıksraqmi Cencreae-miñnağmi niaqqi salipkağniğaa pilğusiatitun Jew-ñuruat pisigiplugu akiqsruutmigun Agaayyutmun.

¹⁹ Paul-kut tikiñniqsut Ephesus-mun. Utlautipluni Jew-ñuruat katraqviatnun tavrani uqaqatiqağniqsuq Jew-ñuruanik.

²⁰ Ittuatluuraallaqugaluağniğaat inmikni aglaan Paul anjiniñniqsuq.

21 Unitkaqsikamigich uqautiniġai, “Agaayyutim pitqutigikpagu utiġihitchuġa ilipsitñun.” Aullalġiññiqsuq Ephesus-miñ umiakun aasii ilaan uniññigik Priscilla-lu Aquila-lu tavrurġa.

22 Tikitñami Caesarea-mun utlautipluni Jerusalem-mun qiñġiaqġugich ukpiqtuanuruat tavrakġaasiiñ aullaġniqsuq Antioch-mun.

23 Tavrani itkalualġitñami qanutuntai aullalġiññiqsuq Galatia-mun Phrygia-munlu pitchuksaaġiaqġugich iluqaisa ukpiqtuat.

Apollos Quliaqtuaġha Ephesus-mi

24 Jew-ġuruatliguuq ilaġat atiqaqtuaq Apollos-mik animapluni Alexandria-mi tikiññiqsuq Ephesus-mun. Taamnaguuq uqalguraununiqsuaq kaġiqsimmaagġksaunupluni Agaayyutim uqalġhanik.

25 Iġisausiaqaqġhuni Agaayyutikun aasiiñ piyummatiqallapiaqġugu ilisauttutigiġiġaa Jesus nalautlugu. Aglaan Apollos-ġum ilisimalġhiñġiġiġaa John Paptaaqtitchirim quliaqtuaġiġhalu paptaaqtitchiġhalu.

26 Uqautriaqsiñiqsuq taluqsrautaiġhuni Jew-ġuruat katraġviatni. Priscilla-mlu Aquila-mlu tusaakamitku agġisiñġiġaa kinuġimiknun aasii ilisautipsaaqġugu sukuitġlukġugu Agaayyutim annautriġlatilaanġanik iñuġnik.

27 Apollos sivunniġman aullaġukġhuni Greece-mun ukpiqtuanuruat Ephesus-mi ikayuġniġaat aglakhutiġ ukpiqtuaqatiumiknun Greece-mi pitchuksaaqġugich paġlatquplugu taakmani. Apollos tikitñami ikayuutaullapiaġniqsuq ukpiliqsuanun Agaayyutim iġuaqqutriġhagun.

28 Kaġiqsiñaqsiplugu uqaaqtuutriġiġmigun akiilġitlaniġai Jew-ġuruat aasiiñ uqaaqtigiġiġmikni Agaayyutim uqalġhatniñ nalunaigaaqġugu taamna Jesus Christ-ġulġha.

19

Paul-ġum Ephesus-miġha

1 Apollos-li Corinth-miititlugu Paul-li kukiġlukġhuni kivataagun tikiġġataġniqsuq Ephesus-mun. Tavraniġuuq nalautchiñiqsuq ilaġitñik ukpiqtuat.

2 Apiqsruġniġai, “Akuqtuivisi Ipqitchuamik Irrutchimik ukpiliqapsiaglaan?” Taapkua kiuniġaat, “Tusaanġiññiqsugutunniñ Ipqitchuamik Irrutchiqaqtilaanġanik.”

3 Paul-ġum apiqsruġniġai, “Qanuqġhusimi paptaaqtitpisi?” Taapkua kiuniġaat, “John-ġum paptaaqtitchisaagun.”

4 Paul-ġum itnaġniġai, “John paptaaqtitchiruaq iñuġnik mumiksuanik kiluqsautmikniñ. Uqautiniġai Israel-aagmiut ukpiqsriruksraulġhat agġiqsuk-srauruamik kinuġmigun, taavrumiġa Jesus-mik.”

5 Tusaakamitruġ paptaaqtitauniqsut atqagun Atanġuruam Jesus.

6 Aasiiñ Paul-ġum aksikmagich arganmiñik Ipqitchuam Irrutchim ukpiqtuanuruat aġalatkaqsiñiġai. Uqaaqsiñiqsut uqautchikun kaġiqsiñatlaitchuakun sulivuniksriqipmiñiqsut.

7 Iñugiaktiġlaaqaġniqsut qulit malġuiyuniġnamik iñuġnik.

8 Paul inniqsuq tavrani piġasuni tatqiñi isaagaaqġhuni Jew-ġuruat katraġviatnun. Uqaaqatauniqsuq taluqsrautaiġhuni iñuġni Agaayyutim aġaayuaġaanik ukpiqsriġiqsinniaqġugich.

9 Aglaan ilaġich taapkua pitchiġiġlauniqsut ukpiqsriġitlutiġ. Uqautiġiaqsiñiġaat akilġiġiġlugu agaayyutikuagaaq katimaqatiumiknun. Taatnaqġhuni Paul-ġum uniññiġai maliktitluni ukpiqsriġuanun inġmigun. Aasiiñ uvluġaġipman ilisautriaqsiñiqsuq Tyrannus-ġum ilisautriviani.

10 Taamna atuummiñgaa malgũni ukiũni. Taatnamik iluqatin iũuich Jew-ñuruatlu Jew-ñuñitchuatlu iũuuniaqtuat Ephesus-ñum avataani tusaaniñaat Agaayyutim uqalħa.

Atuumaruaq Igñigutaiñun Sceva-m

11 Agaayyun iñiqtaqağniqsuq quviqnaqtuanik tumigiplugu Paul.

12 Iũuich iniqsruğniñaat Paul qaitquplugich nasağaurat atuanikmagich. Ilinisa tikiutiniñaich atniğñaqtuanun. Ilikamisigik nasağaurat atniğñaqtuanun iħuaqsikkauniqsut suli irrusiqũuich unitlugich.

13 Iñajich Jew-ñuruat iũuuniagñiqsutunniñ irrusiqũuiyaiplutin iũuñnik. Ilinich igligagumaatchañiqsut nunaaqqipayaanun. Uuktuagñiñaat anitchiullakksraqtin irrusiqũuñnik Jesus atqagun, nipliutruqũugich itna, “Tiligipsi anitquplusi atqagun Jesus Paul-ñum quliaqtuağikkañagun.”

14 Sceva-m Jew-ñuruat qaukiat agaayuliqsinisa tallimat malgũnik igñigutai uuktuappaalukmiñiqsuttuuq taatnatun.

15 Aglaan taapkua irrusiqũuich nipliutiniğai, “Jesus iħisimagikput suli Paul iħisimapiplugu. Aglaan ilipsi—kisuuvisi?”

16 Taatnaguuq nipliutiqqaqũugich iũuum irrusiqũulugum mitchiqiniğai piyukũugich. Tatamnaqsillapiaqũugu akiiliñiğai. Taapkuaguuq taatnasigagñiaqtuat pikiagñiqsut tupiğmiñ atniaqtat suli atnuğaiğutrat.

17 Iluqagmin Jew-ñuruatlu Jew-ñuñitchuatlu Ephesus-mi tusaakamitruq tamanna atuumaruaq iqsitchañiqsut. Taluqsriliğniqsut atanguruam Jesus atqanik.

18 Iñugiaktuat ukpiqtuağũtuat uqagiasniñaat sagviqũugu iũuñnun iũuuniagaluqitin añatkukun.

19 Suli iñugiaktuat iħisaaqatuaq añatkuuğnik katitlugich makpiğaat ikipkağniñaich iluqaitñun qiniğnaqsipũugu. Kisiiqipmatigik makpiğaat akisuti-laañat 50,000 taalañuniqsut.

20 Taatnaiplũni Agaayyutim uqalħa siaminniqsuq suli iñugiaktuat iũuich iħitchuqsriplũtin sanñjanik.

Akataulħat Ephesus-mi

21 Kinuagun Paul Ipqitchuam Irrutchim sivulliutaagun sivunniğniqsuq Macedonia-kuagũkhuni Greece-kunlu utlautipluni Jerusalem-mun. “Taavrumuñaqqağũuñña igliqtuksraugisiruñña Rome-mun,” itnağniqsuq.

22 Timothy-lu Erastus-lu ikayuqtinñi tuyuginiğik Macedonia-mun inñagmi Ephesus-mi uñataañlu.

23 Taatnaħhatni tamaani Ephesus-miut akatauniqsut tamarrumuuna agaayyutikuagũiakun.

24 Iñuk suliuqti atiqagñiqsuq Demetrius-mik. Agaayyuvinñuqaliuğniqsuq aangũanik atiqaqtuamik Artemis-mik maninmiñ qatiqtaamiñ. Taatnaasii savaañata maniññaktitpagağniğai savaktit.

25 Taatnaqhuni tuqũuğniğai iluqaisa savaktini piqasiquplugich atlanik pinñuqaliuqtinik aasii nipliutiplugich, “Añutiit, iħisimarusi taavruma savaapta maniññaktillautagagĩaatigut.

26 Ilipsi iħitchuğigiksi qanugli taimña Paul nipliğagĩħa aangũat iñiqtauruat iñuktigun agaayyutauninñiplugich. Uvani Ephesus-mi suli iluqaaniyuñnak Asia-mi iñugiaktuat iũuich maligũaliğaiç iħisauttutai.

27 Pakma iħirugut navianaqtuamun savaagĩkkapta piiħiksrañanun. Taatnaħhiñauñitchuq. Atuumaniaqpaluktuq taamavruma agaayyuvikpaum aangũaqpaurañan Artemis suuyumiñaiħiksrañña suli taavruma aangũaqpauram

piigukkaugisihksranaptuuq, taavruma aanguaqpauram putqatagvigikkanata iñupayaam Asia-mi unniin iluqaani nunam.”

²⁸ Taapkuaguug iñugiaktuat tusaakamitruñ tamanna qinnañniqsut aasiin igiallaksaghutin, “Kamanaqtuq Artemis Ephesus-mi!”

²⁹ Akarrutauruaq siaminniqsuq iluqaanun nunaqqimun. Taapkua akilliuruat tiguplugik Gaius-lu Aristarchus-lu, malguk Macedonia-gmiuk Paul-ñum igliqatik, aullautinigaich katimmavikpauragmiknun.

³⁰ Paul-tuugguuq taamuñagukkaluagniqsuq uqagiañuni katimaruanun aglaan ukpiqtuaqatiunin pitquninigaat.

³¹ Iñajisali qaukliich ilannañin qanniugnigaat qiniqtitqunitlugu katimaruanun.

³² Taamapkua katimaniqtutilaagmikni uqaatchagusimaniqsut. Avvagiiksinniqsut kaniqsimallapiasunaqagu sumik kattutiqaqtilaaqtin.

³³ Jew-ñuruat Alexander saqinnigaat sivugaatnun katimaruat uqagvinmun nipliutiksraqaghunikii. Urriqaplugich uqaqniurañaluagniqsuq iñun.

³⁴ Iñuich ilitchugikamitruñ Jew-ñutilaana iluqagmin igialaniqsut malguni sasagñiyunnañni itna, “Kamanaqtuq Artemis Ephesus-mi!”

³⁵ Kiisaimmatai nunaqqim añalataata nipaiqsilgataqamigich iñugiakpauraqtuat nipliutinigai, “Ephesus-miut! Iñupayaam ilisimagaa Ephesus-mi piqalha agaayyuvikpaurañanik kamanaqtuam aanguum atrilianjuruam atqaqtitlugu pakmakña qilañmiñ.

³⁶ Tamanna kia-unniin piilaagilguitkaa. Taatnañusi nipaiqsuksraurusi, qanullaktitchiñiañuiqitchi.

³⁷ Iññuk uvunautinigiisi ivayaqtuinjtkaluaqtitlugik agaayyuvikpapsitñin unniin uqaqanjtkaluaqtitlugik akikñaglugu aanguaqpauraqput.

³⁸ Demetrius-ñum suli savaktain akikñautiqagumitruñ nalliat iñuich, ittut piviksrat uqaqsittaahgmun suli taatnatchimun nalunaiqsagaqtugut atanignik. Taapkununa iñuich tikiutitlagaich agvisitin.

³⁹ Aglaantuuq piqagnigupsi qanutchimik pigisukkapsitnik inilalhiñaupmiuq nalaullugu katimalhatni nunaqqim iñuiñ.

⁴⁰ Nuyuañnallapiaqtuami ittugut itnailiplugu akataullaptigun uglupak. Pisanitchuugutiksraitlugu igialaiqput qaisaksraitchugut agvisiksralautamik.”

⁴¹ Taatnaqqaaqñugich agiupkañigaa katimalhat.

20

Macedonia-mun Greece-munlu

¹ Akataulgataanikmata iñuich Paul-ñum katinnigai ukpiqtuat. Tavra pitchuk-saaqqaaglugich aullañniqsuq Macedonia-mun.

² Igligmiñi tamatkunani nunaqqiñi uqautriñiqsuq ukpiqtuanik pitchuk-saañillapiaqhuni sivutmuquplugich. Aasiin tikilgitluni Greece-mun,

³ aasiin nayuutiniqsuq tavrani pinasuni tatqini. Kinuagun utiaqsiñiqsuq Syria-mun umiakun. Ilitchuginigai Jew-ñuruat sivunniulhat piyaqquguklugu. Taatnaqhuni igligniqsuq Macedonia-kun.

⁴ Sopater Pyrrhus-ñum ignina Berea-gmiu, Aristarchus suli Secundus Thessalonica-gmiu, Gaius Derbe-gmiu, Timothy Lystra-gmiu, Tychicus suli Trophimus nunañaniñ Asia-m tuvaatigiginigai.

⁵ Aullañniqsut sivuptikni Troas-mun aasiin utaqqipluta tavrani.

⁶ Kinuagun nigiqpagvikaam puvlanignilaanik qaqqianik atumaanikman tiksugut Philippi-miñ aasii tallimat uvlut kinuatigun Troas-mi ilaliqñugich taipkua sivuptikni aullaqtuat. Tavraniasiin nayuutipluta akunniqsaaami.

Paul-ñum Aqulliuplugu Troas-miitha

7 Sivulliuoplugu uvluani akunniqsaam katirugut atautchimun nullautchigviliqiniaqhuta. Atakkii aullaqhuni uvlutqikman Paul-ñum quliaqtuağviginigai katimaruat unnuaqpaguğataqtitlugu.

8 Iñugiaktuanik naniqaqtut qulligmi katimmaviptikni.

9 Nukatpiağguuq atilik Eutychus-mik aquppiñiqsuq igalgum siñaani Paul uqaqtitlugu. Taamna Eutychus siñinialillapiaqhuni kiisaimmatai siñiksağniqpuq. Taavrumakñasii qulligiiñiñ piñayuakniñ init kataniqsuq nunamun. İlaiñ tikitmatruñ tuquaniñiqsuq.

10 Paul-aasiñ atqaqhuni qulanıqsiqamiuñ iqittaagñigaa nipliqhuni, “Isumatuyaaqasi! İñuuruqsuli.”

11 Utianikami tatpakmuña autaağniqsuq qaqqiamik nigiplutiñaasiiñ. Aqua-gun Paul-ñum uqautipsaagñigai uvlugataqtitluguaglaan. Tavra aullağniqsuq.

12 İñuich taimña nukatpiaq agğisiñigaaat iñuuplugu. Aasiñ iñupayaat quviatchallapiagñiqsut.

Iglauħat Troas-miñ Miletus-mun

13 Tavraasiiñ ayupluta umiaqpañmun tiksıqsugut Assos-mun. Taavrumani nunaaqqimi ikisağumaplugu Paul sivuniqaqtuaq timautchukhuni.

14 Paul-ñum ilaliutikamisigut Assos-mi uvagut ikipkağikput umiaqpañmun igliqtuiñaqhutaasiiñ Mitylene-mun.

15 Taavrumakña tiksilgitchugut uvlaakuagun tikitlugu Chios qikiqtaq. Uvlutqilgitman Samos-mun atlamun qikiqtamun tikitqaaqhuta, piñayuadni uvlut kinilitchugut Miletus-mun.

16 Paul sivuniqağniqsuq nutqağunıtluni Ephesus-mun akuniitchuñıtluni Asia-mi. Tikiłuağulıgñiqsuq Jerusalem-mun, itchukhuni taamani piyu-miñaqpan uvluani Pentecost-liqikpata Jew-ñuruat nigiqpagvikaanjata.

Paul-ñum Uqağuiqsaħa Ephesus-miut Qaukñitñun

17 Miletus-miñ Paul-ñum qannigñigai ukpiqtuanñuruat qaukñinich Ephesus-mi katimaqatigisuklugich.

18 Taapkua tikitmata nipliutinigai, “İlisimagiksi iñuuniağiga akunnapsitñi taivrumakña sivulliuoplugu uvlumiñ tikitñama Asia-mun.

19 Atanguruuq Jesus savautigiga iluqnauqluña. İlaatniılu qulvisigun unniñ sakıqniugutitigun Jew-ñuruat nagliksaagtikaatña.

20 İlisimaplusi anniqqutitlaitkipi supayaamik ikayuutauyumiñaqtaumik ilipsitñun uqautriħamni ilisautiplusi katimmavıññi suli kiñunnapsitñi.

21 Jew-ñuruatlu Jew-ñunıchtuatlu atisiplugich alğaqsrugitka killuqsautıñitñiñ Agaayyutmun mumiquplugich suli Atannaptiknik Jesus-mik ukpiqsritquplugich.

22 Pakma İpqitchuam İrrutchim piyumapkaqluña Jerusalem-mun aullağniaqtuña ilisimanıtkaluaqlugu qanuq irrutikkauliksrağa taamani.

23 Aglaan ilisimatuagıga una, iluqanıñi nunaaqqiñi İpqitchuam İrrutchim kilıgağıgaanña isiqtaugisiñipluña nagliksaagtitaugisiñiplunıalu.

24 Aglaan iñuulıga pitłuktuanıñıchtuq uvamni. Naatchisuktuña savaamnik Atanguruam Jesus qaisanıñik uvamnun, İlaan uqaqupmaña tusaayugaallautamik Agaayyutmun iluaqqutiginiplugich iñuich.

25 Akuni itkaluaqtuanıaa ilipsitñi quliaqtuağıplugu Agaayyutim uqaħa ilipsitñun, aglaan pakma ilisimagıga ilipsitñun qıñıtqıkkumiñaiğıga.

26 Taatnaqlugu kilıkkıpsi pakma, nallıqsi annıqsukkauyumiñaiñıñıqpan ukpiqsriħıkun patchısauyumiñaiqsuña,

27 atakkii annıqputıñıtlusi uqautıkapsi iluqaan Agaayyutim sivunniutaanik.

²⁸ Qaunagiyumuusi ilipsitñun suli ukpiqsriruapayaanun Ipqitchuam Irrutchim qaunaksraqsrirrutigikkañi ilipsitñun. Munaqsrigugusi Agaayyutim iñuinñi pigiliutikkañiñun iğñiğmi tuqqutaulhagun.

²⁹ Nalunjtikiga aullaanikkuma ilisautrit ittuat iqsiñaqtuatun amaqqutitun tikitkisiłhat akunnapsitñun, aasii atniilutinj ukpiqtuanik.

³⁰ Suli akunnapsitñiñ iñuich sagviğisirut sagluuqtuaqtit ukpiqtuanik malik-suaqtitchiñiağutin inmiknun.

³¹ Qaunakkiagikkumuusi. Itqagilugu uvañnun qulvisigun alğaqsruiqsi piņasuni ukiuni uvlunjtñi unnuaqtuummaisa. Taatnamik munagıtqugipsi.

³² Pakma agaayyutigipsi Agaayyutmun qaunagitquplusi suli maliktuatqu-plusi uqauttutaanik ilisautigikkağma ilipsitñun. Agaayyutim sayaksraqağasi suli qaitchilusi ikayuutmik pigikkağmiñik iluqaitñun iñugikkağmiñun.

³³ Uvaña kaviunjtichuña iñuum manianik naagaqaa atnuğaañiñik.

³⁴ Ilisimagiksi argamnik savaaqakiğa piqagñiutigiplugich supayaamik tu-vaqatiumalu inuğikkaptiknik.

³⁵ Tamatkunuuna ilisautianikkipsi sakuuguni iñuum ikayuılıksrañanik sayaitchuanik itqagilugu Atanguruam Jesus-ñum uqauttutaa itna, ‘Quvianatluktug aatchuiruni aatchuusiaqakiğmiñ.’”

³⁶ Paul-ñum uqaaqtuutianikamigich sitquqatiginigai injiqsruiğmun.

³⁷ Qianiqsut iqtlugu Paul kuniklugulu,

³⁸ aasiñ aliasruutigiplugu nipliħa qañitqikkumiñaiññipluni ilinjtñun. Tu-vaqatchiğñaat ikityaqman umiaqpañmun.

21

Paul-ñum Iglautha Jerusalem-mun

¹ Tavra avitnapta ilinjtñiñ tiksiquhuta nalğuqhuta ikaaqtugut qikiqta-mun Cos-mun. Uvlutqikmanaasiiñ tikitchugut qikiqtamun Rhodes-mun tavrakñaasiiñ tiksilgitłuta Patara-mun.

² Tavrani ilitchuğigikput umiaq ikaagñiağniqsuaq Phoenicia-mun. Taavru-muña ikipluta tiksilgitchugut.

³ Qiñiqnaqsipman qikiqtaq Cyprus unalliñaañagun qikiqtam tiksiqsugut Syria-mun. Tyre-mun tulaktugut, taavrumaniasiiñ taamna umiaqpak ni-uriñiaqhuni usiamiñik.

⁴ Paqitlugich ilanich ukpiqtuat nayuğivut akunniqsaami. Anjalataagun Ipqitchuam Irrutchim iñiqtigaluğaata Paul Jerusalem-muqunjtługu.

⁵ Aglaan tavrani irviksraqput nuñitman aullalgitchugut. Iluqagminj ukpiq-tuat ilaqatituummağminj suli qitungaqtuummağminj malikkaatigut silataanun Tyre-m. Tasamaniasiiñ tagium siñaani sitquqhuta injiqsruqtugut.

⁶ Tavra ikikapta umiaqpañmun ilinjtli airut.

⁷ Tyre-miñ tikitchugut Ptolemais-mun. Taavrumani piqasilgitkivut aniqatiut nayuqługich uvlumi.

⁸ Uvlutqikman pisuktuaqhuta tikitchugut Caesarea-mun. Taavrumani uqaqtim Philip-ñum tupqanukapta nayuutirugut ilaani. Philip tallimat malğuguutigikkañat ikayuqtiksraqtat Jerusalem-mi piksraqtaanuruat.

⁹ Taamna Philip paniqagñiqsuaq sisamanik niviasianik uñinñiğilaanik sivuniksriqirauplutinjtuuq.

¹⁰ Inñanikmiugullu qapsiñi uvluni sivuniksriqiri atilik Agabus-mik ag-giğñiqsuq Judea-miñ.

¹¹ Aasii utlakamisigut Paul-ñum tapsia tigukamiun isiganñi argañniłu qiliğniğai nipliħhuni, “Taatna Ipqitchuaq Irrusiq nipliqsuq taatnatun,

Jew-ḡnuruat Jerusalem-mi qiliqsruḡisigaat marruma tapsim iḡua aasii Jew-ḡnḡitchuanun qaisaḡilugu.”

¹² Taamna tusaakaptigu uvagutlu atlatlu tavraniittuat uqapsaagaluagikput utlautitqunijlugu Jerusalem-mun.

¹³ Aglaan Paul-ḡum kiugaatigut, “Suvaata qiaplusi sayaiḡniaqpsitḡa? Uvaḡa itqanaigutianiksimagiga qiliqsrukkauḡiksraq Jerusalem-mi unniḡḡ tuqqutauḡiksraq piqusiḡluna Ataniḡmik Jesus-mik.”

¹⁴ Nutqaqtılḡuitḡaptigu nipliutılḡiḡaḡikput, “Agaayyutim pitqutaa iḡiḡtauyumuḡḡ!”

¹⁵ Ipsaagaluqaapta paḡnapluta aullaqtugut Jerusalem-mun.

¹⁶ Iḡaḡisa ukpiqtuat Caesarea-miḡ tuvaaqatchiḡaatigut Mnason-ḡum kiḡunḡanun nullanaviksrapḡiknun anaḡami. Mnason-guuq Cyprus-miunḡuruuq ukpiqtuaḡuniqsuaq sivulliḡsigun sivuaniimma.

Paul-ḡum Tikiḡattaalḡa James-mun

¹⁷ Jerusalem-mun tikiḡḡapta aniaḡatiupta quyaplutiḡ paḡlagaatigut.

¹⁸ Uvlutḡikmanaasiiḡ Paul-ḡum piqasiḡaatigut qiḡiḡiaḡlugu James, aasiiḡ ukpiqtuanḡuruatlu qauḡkiḡich nayuutiniḡsut tavrani.

¹⁹ Paul-ḡum paḡliḡanikamigich tusaayugaaḡtinnigai iluqaanik Agaayyutim iḡiḡtanḡanik tumigiplugu savaaḡikkani akunḡatni Jew-ḡnḡitchuat.

²⁰ Naalaḡtaunḡanikamitruḡ quyanigaaḡ Agaayyun nipliutiḡlugu Paul itna, “Aniḡatmaan, kanḡisillagiḡ piḡalḡa iḡuḡiallapiḡtuanik Jew-ḡruanik ukpiḡs-riruanikḡuuq aglaan iliḡich piḡkaiḡlutiḡ Moses-ḡum maligutaksraḡanik.

²¹ Iḡuich uḡautigigaich ilisautriḡiḡlutiḡ Jew-payaanik iḡuunḡaḡtuanik atlat nunaḡqḡiḡḡiḡi suksraaḡuplugich maligutaksraq qaisauruaq Moses-kun, uḡautiniḡlugiḡ nalunaitḡutchiḡsuḡunḡiḡlugiḡ qitunḡauraḡikkaniḡich naagaunniḡ kamagiḡtunḡiḡlugiḡ Jew-ḡnuruat ilitḡusiat.

²² Taipkua nalupḡinaitchuamik tusaagisigaat aḡḡiḡhiḡ. Qanuḡisiḡiḡpisami?

²³ Atuiruksraurutin. Piḡaḡtuḡ-samma sisamanik anḡutinik uvani akiḡsruḡ-tuanik Agaayyutmun taanḡaḡumiḡaiḡhat salipkaḡumiḡaiḡhatlu niaḡunḡich.

²⁴ Taapkununa anḡutinun ilaliutilutin Jew-ḡuruat ilitḡusiatigun salummaḡsaḡutin suli akiliutilugiḡ tunillautiksranik nuyaitḡasiḡlugiḡ. Taatnaḡuvich iluḡaḡmiḡ ilitchuḡinayaḡaat tanḡiḡiḡha qanutchim tusaakkaḡmiḡ ilipkun, sulipsuuḡ tupiksriḡhiḡ maligutaksraḡanik Moses-ḡum.

²⁵ Aglaan Jew-ḡnḡitchuat ukpiḡtuḡaḡuḡtuat ilitchuḡiḡpkaanikkivut sivunniutip-tiknik itna, iliḡiḡḡun niḡitḡunḡikvut niḡinḡglu tunillautauruamik aanḡuanun aukmiḡlu unniḡḡ qimisanik suli piisimaḡlugiḡ qaayuḡnaḡtuḡaḡiḡmiḡ atlatuḡikun.”

²⁶ Aasiiḡ Paul ilaliutiniḡsuḡ anḡutinun. Uvlutḡikmanaasiiḡ salummaḡsaḡatauniḡsuḡ tuvraḡlugu Jew-ḡuruat ilitḡusiatigun suli utlautipluni agaayyuvikpaḡmun uḡautiyaḡlugu agaayuliḡsi qakuguaglaan salummaḡsaḡḡiḡḡiḡ naanniaḡḡilaanḡanik. Akunniḡsaanḡanikpan tunillaaḡsaḡumaniḡsut.

Paul-ḡum Tigukkauḡa Agaayyuvikpaḡmi

²⁷ Tallimat malḡuk uvlut nunḡitchautaatni iḡaḡisa Jew-ḡuruat Asia-ḡmiunḡuruat qiḡiḡniḡaat Paul agaayyuvikpaum iluani. Akatiḡniḡaat iḡuḡiḡaktuat iḡuich, aasiiḡ tigguḡluklugu Paul.

²⁸ Iḡialaplutiḡ itna, “Israel-aagmiut! Ikayuḡitchi. Uuma iḡuum ilisautriruam iḡunḡnik nanipayaaḡ akikḡaḡlugiḡ Israel-aagmiut suli akikḡaḡlugu maligutaksraq qaisauruaq Moses-kun unniḡḡ akikḡautipluni uumuuna agaayyuvikpaḡmun. Pakmaunniḡḡ itḡutrimaḡḡitchuḡ Jew-ḡnḡitchuanik uvuna qaayuḡnaḡsipkaḡlugu ipḡitchuaḡ ini.”

29 (Taatna niplianiqsut atakkii sivuani qiñiqługu Paul nunaaqqimi piqatigalha Jew-ñuñitchuamik Trophimus-mik Ephesus-miumik aasiñ itqutinasugniaqługu agaayyuvikpaum iluanun. Taatnaqługu tiggugłunñigaat.)

30 Taatnaqhutin iluqatin iñuich nunaaqqimi akatauniqsut. Iñuich atautchikun aqpaqsruqhutin Paul tiggugłunñigaat aasii kalikługu agaayyuvikpañmiñ. Tavrauvaagaayyuvikpaum paanji umiñnigaich.

31 Taapkua aupillautriruat tuqułhiñaaguqsamigaatlu Paul, imma kilinñigaat Rome-mağmiut anuyyiuqtinisa qaukhat iñupayaat Jerusalem-mi akatauniplugich.

32 Taavruma qaukhum katitiqługich analatit suli anuyyiuqtini upaktuğniğai iñugiakpauraqtuat iñuich. Qiñiqamitruñ qaukhiq anuyyiuqtituummaan anau-mingigñigaat Paul.

33 Taavruma qaukhum tikitñamiuñ Paul tiguniğaa aasii tillisigiplugu qiliqsruquplugu malğuiñnik kalimñigñik. Tavraasiñ apiqsruqtaaqsiñigai itna, “Kiña una anun? Sumik savvaqłukpa?”

34 Tamatkua iñugiakpauraqtuat igialaaqsiñiqsut atinitchuamik nipimik. Qaukhum ilitchuğilguiñnigaa sumik agvisiqhutin itnasigalhat. Taatnaqhuni tiliñigai anuyyiuqtit Paul inaatnuutitquplugu.

35 Tikiutikamitruñ tutipqiñun anuyyiuqtit akiyagaat Paul atakkii iñuich qin-naktaliqpaitłutin.

36 Iñuich malgutigaluagñiqsut igialaplutin, “Tuqqutchiun!”

Paul Uqapsaağutriruq Inmiñik

37 Anuyyiuqtit itqutilhiñaaguqmatni Paul inimiknun ilaan nipliutiniğaa qaukhiq, “Uqaqatigillakkumiñaqipigiñ?” Taavruma apiqsruğniğaa, “Uqat-lavich Greek-tun?”

38 Ivrumiñauñitpich Egypt-miu qanaqammaiuraq akatchipluni akilliliqsuutmik, sivulliğugich sisamanik kavluutiyunñanik satkulinñik iñuilaamun?”

39 Paul-ñum kiuniğaa, “Jew-ñuruña animapluna Tarsus-mi Cilicia-miittuami, iñugipluna taavrumani nunaaqqimi iñuich ilisimallautakkañatni. Nipliqsillanñanñan iñunñun!”

40 Tavra qaukhum uqaquniğaa. Paul-guuq tutipqiñun qikaqhuni ur-riganigai iñuich. Nipaiqmata ilaan nipliutiniğai Hebrew-tun itna,

22

1 “Aniaqatiumaan suli aapanuruasii, naalağniłlaksiun uqautiksrağa patchi-saiłlapkun sivuqqapsitñi!”

2 Taapkuaguq tusaagaqsikamitruñ uqaqługu Hebrew-tun iñuksruigñiqsut. Paul-ñum uqautipsaagñigai itna,

3 “Uvaña Jew-ñuruña. Tarsus-mi Cilicia-miittuami animagaluaqłuna, uvaniasiñ Jerusalem-mi iñuguqtuña. Gamaliel-mik ilisautriqaqtuña. Ilaan pillautaqługu ilisautigaña sivullipta maligutaksrañanik. Nalaunñasuktuanñunñaptuuq Agaayyutikun iluqapsisun uvaniittuatun uvlupak.

4 Nagliksaaqtitkitka iñuich tuqunniqaqługich ukpiqsripmata Christ-mik, anutiniglu ağaniglu tigusiullakłuna inillaktaqługich isiqsivinñun.

5 Qaukhat agaayuliqsit suli iluqağmin sivulliuqtigruat Jerusalem-mi nalupqinaiyagaat uqaqtilaaga ilumutun. Ilinitñiñ aglaksraqłuna Jew-ñuruat katrağviatnun Damascus-miittuanun, aullalgitchuña tigusityaqłuna ukpiqtuanik Jesus-mik Jerusalem-mun utqutrityaqłuna kalimñigñik qiliğugich anasiñnuqsagviksrañatnun.

Paul-ñum Uqalha Mumiğmigun

6 “Uvluqpaguqtuami iglilhamni qalliplugu Damascus taimmaiñaq qaumangum pakmakña qaggutigaaña.

7 Katakama nunamun tusaagiga nipi uvanun itnaqtuaq, ‘Saul, suvaata nanjititpiña?’

8 Apiqsruğiga, ‘Ataniiq, kisuuvich?’ Kiugaaña, ‘Uvaña Jesus-ñuruña Nazareth-miu nagliksooqtağikkan.’

9 Tuvaqaatiuma qaumaniq qiniğaluğa at aglaan nipaa uqautrima tusaanjitkaat.

10 Apiqsruğiga, ‘Ataniiq, sutquviña?’ Atangum kiugaaña, ‘Makillutin Damascus-mugiñ. Taamma taamani uqautiniğa atin iluqaanik Agaayyutim sivunniutaanik ilipnun atuqplugu.’

11 Taavruma qaumaniqpauram qiniñlaiqsitigñiqmaña tuvaqaatiuma tasiuqluña Damascus-mun tikiutigaatña.

12 “Taavrumani añun inniqsuaq atilik Ananias-mik agaayyutiqaqhuni tupiksrruwaq maligutaksranik kamagikkaupluniñ Jew-ñuruanun Damascus-mi.

13 Taavruma utlanğigaaña. Qikaqami saniqqamnun nipliutigaaña, ‘Aniqaan Saul, qiniñlasitqigiñ!’ Taimmaiñaq qiniñlasitqiksuna.

14 Nipliutigaaña, ‘Sivullipta Agaayyutaata piksraqtağiga atin ilitchugitquplugu pisuñi, qiniñquplugu Agaayyutim savaktini suli tusaatquplugu taavruma nipaa.

15 Iisimaraugisirutin ilaagun uqautilugich iñupayaat qiniñkapnik suli tusaakkapnik.

16 Pakma utaqqisunaqnak! Makillutin paptaaqtillutin, killuqsautitin piqsillugich agaayuiñ atqagun.’

Paul-ñum Tuqlukkauħa Quliaqtuaquplugu Jew-ñuñitchuanun

17 “Jerusalem-mun utiqama agaayyuvikpañmi iniqsruħamni qiniñquuraaqtuña,

18 Agaayyutmun uqautipkaqluña itna, ‘Qilamiksruğutin Jerusalem-miñ aullağiñ atakkii iñuich uvani akuqtuğumiñaitkaat ilisimaruħiñ uvapkun.’

19 Kiugiga, ‘Ataniiq, ilinisa ilisimallapiğa at ktrağvinñi isiqtaksraqtuğiga ukpiqsrruanik ilipnik ipiğaqtuqlugich.

20 Suli Stephen ilisimarigikkan tuqqutaupman uvanaptuuq tavraniittuña iħuagiplugu tuqqutauħa unniñ qaunaksipluña tuqqutchiruat atnuğaanjitñik.’

21 ‘Aullağiñ tuyugisigikpiñ Jew-ñuñitchuanun unjasiksuanun,’ Atanguruam nipliutigaaña.”

22 Iñuich naalağniğiga at Paul. Aglaan nipliutigikmagu taamna igialaksağniqsut nipitutilaagmikni, “Igitchiun, tuqqutchiun! Ilaa iñuuruksraunitchuq!”

23 Ilinich igiallağmin atnuğaamiknik isaaqtausiqhutinj qavia silamun tinipkağniğiga at.

24 Aasii Rome-mağmiut atangata iñugikkani tiliñigai Paul itqutitquplugu añuyyiuqtit inaatnun tillisigiplugu ipiğaqtuquplugu ilitchuginiğlugu suvaata Jew-ñuruat qinnallapiaqtılaañatnik.

25 Ilinisa qiliqsruanikmatni ipiğaqtuğviksrağmiñun Paul-ñum nipliutiniğaa añuyyiuqtit qaukiat qikaqtuaq tavrani, “Ipiğaqtuħiñauvisiun Rome-ñum iñugikkaña apiqsruqtağaluqnağunniñ savvağlukmañaan?”

26 Taavruma añuyyiuqtit añalataata tusaakamiun ilaan qulliqpiaq nipliutiniğaa, “Qanuq savaaqapich? Taamna añun Rome-ñum iñuginiğaa.”

27 Taatnaqhuni añuyyiuqtit qulliqpianata Paul utlaklugu apiqsruğniğaa, “Uqautiña. Rome-ñum iñugivatin?” Paul-ñum añiğniğaa.

28 Qulliqpiam nipliutiniġaa, “Uvaŋali tauqsiagikkaga Rome-maġmiuġuliksraġa maniŋmik.” “Aglaan uvaŋa animaruŋa Rome-maġmium iŋuġipluŋa,” Paul-ŋum itnaġniġaali.

29 Taatnaqmarguuq tamatkua apiqsruqtaqtiksrautai Paul-ŋum piiqsaaġniqsut tavrauvaa. Taamnaunniŋ qulliqpiaq iqsitchaŋniqsuq kaŋiqsikamiuŋ Paul-ŋum Rome-maġmiuŋutilaanja suli ilaan qiliqsruqtinniqaŋmiuŋ kalimniġniġ.

Paul-ŋum Tikiutiqaħha Uqaqsittaaqtitchirinun

30 Taavrumaguug aŋuyyiuqtit qulliqpianata kaŋiqsisuŋniġaa nalupqinaitluġu sumik piqusiqluġu Jew-ŋuruanun patchisiqutiħha Paul. Taatnaqhuni uvlutqikman ilaan kalimniġich piiqsinniġai aasii qaukliŋisa agaayuliqsit suli iluqaisa uqaqsittaaqtitchirit tiliŋiġai katitqupluġich. Tavrakŋa Paul tavrutaŋutiniġaa aasii qikaqtitluġu sivuġaatnun.

23

1 Paul-ŋum qiniqtuaġataniġai iriġruifiŋaaqluġich taapkua uqaqsittaaqtitchirit aasii nipliuhuni, “Aniqatiumaan! Uumuŋaaglaan uvlumun patchisaitchuakun qauġrimmaaġiutillautakun iŋuuruuŋuruŋa sivuġaani Agaayyutim.”

2 Paul taatnaqman Ananias-ŋum, qaukliat agaayuliqsit, tiliŋiġai tamatkua qikaqtuat qaniŋani Paul-ŋum patiktiqupluġu qanġagun.

3 Paul-ŋum nipliutiniġaa, “Ilvich ukpiŋŋuaqtii! Agaayyutimtuuq nalupqinaiqluġu patikkisipmigaatin. Ilvich aquppiruatiŋ tavrani atanniqsaksraġipluŋa tuvraqluġu maliqutaksraq naagasuli ilvich naviksimaagitiŋ tilirikavich patiqupluŋa.”

4 Aŋutirguug qanittuat Paul-mun nipliutiniġaat, “Agaayyutim qaukliŋuruuq agaayuliqsaa uqamaqhuutigiŋ.”

5 Paul-ŋum kiuniġai, “Aniqatiumaan! Uvaŋa ilisimaŋiŋniġiġa sivulliuqtau-pluni agaayuliqsautilaanja. Atakkii Agaayyutim makpiġaanŋiŋi aglausimaruq itna, ‘Ilpsi uqamaqhuutiyumiŋaitkisi iŋuġikkapsi aŋalatiŋich.’ ”

6 Paul-ŋum ilitchuġikamigich ilaŋich katimaruat Sadducee-ŋuruanuħhat suli ilaŋich Pharisee-ŋuplutiŋ ilaan nipliutiniġai taapkua uqaqsittaaqtitchirit, “Aniqatiumaan, uvaŋa Pharisee-ŋuruŋa iġniġipluŋa Pharisee-ŋuruam. Ittitauruŋa uqaqsittaaġviŋmi uvani piqutigiŋpluġu niġiugaqaliġa tuquruat aŋitqiliksraŋatigun iŋuuhiqmun.”

7 Taatnaguug Paul nipliuhuni tavrauvaa Pharisee-ŋuruatlu Sadducee-ŋuruatlu uqaalatraaqsiŋniqsut, aasiŋ katimaruat atiŋaiqhutiŋ.

8 Atakkii Sadducee-ŋuruatguug uqaqhutiŋ tuquruat iŋuutqikkumiŋaitluġich suli piiŋnipluġu irrutchiŋiġlu isaġuliŋiġlu. Aglaali Pharisee-ŋuruat ukpiqsriplutiŋ iluqaitniġ taapkuniŋa.

9 Taatnaqhutiŋ katimaruat nipitusisaiŋniqsut. Ilaŋich aglaliqirit Pharisee-ŋuruanuħhat qapiqtailiħapiagniqsut itnaqhutiŋ, “Paqitchiħguitchugut savvaqhuutaanik uuma iŋuum. Isaġulgum naagaqaa irrutchim ilumun uqautivalukkaa.”

10 Taapkua uqavaaħhat iġlutuyunaiqman taamna aŋuyyiuqtit qulliqpianat isummigniqsuq ilinŋitniŋ siquminnasugalugu Paul. Taatnaqhuni aŋuyyiuqtini tiliŋiġai taapkunuŋa katimaruunun ivayaagiqupluġu Paul ilinŋitniŋ aasii itqutilugu aŋuyyiuqtit inaatinun.

11 Tamarrumani unnuami Atanġuruam qikaqasiqluġu Paul nipliutiniġaa, “Qapiqtaqnak! Iħsimaruapmatun uvapkun uvani Jerusalem-mi taatnatuntuuq Rome-mi ilisimaraugisirutiŋ.”

Sivunniugun Tuqutchuħuġu Paul

12 Uvlaaġutqikman Jew-ġuruat katimakamiġ sivunniugniqsut. Nalupqinaiqsrughutiġ akiqsruġniqsut, “Uvagut niġiyumiñaitchugut unniin imiġumiñaitchugut sumik Paul tuqunġanikkaluaqnagu.”

13 Sippaqaqġluguguuq malġukipiaq taapkua inniqsut sivunniughtuat itna.

14 Aasii utlautiplutiġ agaayuliqsit qaukġiñitñun suli sivulliughtiġruatnun itnaġniqsut, “Uvagut nalupqinaiqġugu akiqsruqtugut qanutchimik niġiyumiñaitġluta Paul tuqqutkaluaqnagu.

15 Taatnaġusi, ilipsi uqaqsittaagtitchirituummapi tuyuqaġitchi aġuyyiuqtit qulliqpiaġatnun Paul tavruiġautitqulugu liilaa apiqsruqtapsaanġuaġukġugu. Uvagut tuqqutkisipmiġikput sivuani tikiġiksraġan uvuġa.”

16 Aglaarguuq Paul-ġum uyuguan, aġnaunġan iġñiġa, tusaaniġaa taamna sivunniukkanat. Taatnaġhuni aġuyyiuqtit inaatnun isiġhuni utlaġniġaa Paul uqautiyaqġugu taavrumiġa.

17 Paul-ġumaasii tuqġuqamiġuġ aġuyyiuqtit aġalataat nipliutiniġaa, “Aġuyyiuqtit qulliqpiaġatnun taamuġautiġuġ una nukatpiaq, piqagniqsuq uqauttutiksraġmiñik ilaanun.”

18 Taavruma aġalatiġ taamuġautiniġaa qulliqpiaġatnun aġuyyiuqtit itnaġhuni, “Paul-ġum isiġtauruam tuqġuqġuġa iġiġaġa ilipnuutitquplugu una nukatpiaq. Sammaguuq uuma uqauttutiksraqaġaatin.”

19 Taavruma aġuyyiuqtit qulliqpiaġata tasirriutiġluguguuq avuġaqaġutiniġaa aasiiñ apiqsruqġugu, “Sumik uqauttutiksraqaqpiġa?”

20 Taavruma nukatpiam nipliutiniġaa, “Jew-ġuruat sivunniughtut iġiġukhutiġ uvlaakun tikiutiġquplugu Paul uqaqsittaagviñitñun apiqsruqtapsaanġuaġukġugu.

21 Aglaan aġiqnagich atakkii malġukipiaq iñuich sippalik iriqsimaniagtut utaqġiruut ilaanik apqutmi. Iliġich akiqsruqtaanikhutiġ niġitqikkumiñaitġlutiġ unniin imitqikkumiñaitġlutiġ tuqqutkaluaqnagu ilaa. Iliġich-amma itqanaiqhutiġ utaqġigaat ilvich aġiġiksraġan.”

22 Taavruma qulliqpiam nipliutiniġaa taamna nukatpiaq, “Kisumununniin taamna iliġchuġipkaġniaqnagu suli tamatkuniġa uqaqtilaan uvamnun.” Taatnaqqaqġugu taamna nukatpiaq aullaqtinniġaa.

Paul-ġum Tuyuulġa Kavanauruamun Felix-mun

23 Taamna qulliqpiaq tuqġuiñiqsuq malġuġnik aġalatiġitñik aġuyyiuqtit uqautiniġik, “Itqanaiyagitchik malġuk kavluutik aġuyyiuqtiniġ suli piġasukupiaq quliniġ tuttuqpiraqtiniġ suli malġuk kavluutik panaliraqtiniġ Caesarea-muktuksranik. Itqanaigumagitik anaqapak aullatlasilugich.

24 Suli itqanaiyautilugu tuttuqpaġnik Paul-ġum usiaqsigviksraġiñik tikiutriksraġiñik aniyaġniusunġaqani kavanauruamun Felix-mun.”

25 Aasii taamna qulliqpiaq aglaġniqsuq taamuġa itna,

26 “Claudius Lysias tuyuqtuq uumiġa kavanauruamun kamaġhuni Felix-mun, ihuaqqun!

27 Una aġun Jew-ġuruat tiguplugu tuqulġiñaaġuġnikkanat aasiiñ piqasiqġuġa aġuyyiuqtimnik annautikkaqput, atakkii iliġchuġigiga ilaa Rome-miñ kanġiqalġa.

28 Kanġiqsipsaaġukġugu sumik piġhagun patchitchiġugu uqaqsittaagtitchiriñitñun utlautigiga.

29 Iliġchuġiruġa qanutchimik piġaisilaananiġ tuqurrutauyumiñaaqtuamik unniin isiġtauluni. Aglaan iġmiġ maliġutaġmikkun patchisiqusimagaat.

30 Uvaġa kilikkaukama Jew-ġuruanun sivunniugutiniġlugu tuqqutchukġugu piñatchiasunġaqnagu tuyuġigiga ilipnun, tamatkuaptuuq patchisiqutraġi uqautigitka tikiutiġquplugich agvisiġich akikġaqġugu ilipnun.”

³¹ Anuyyiuqtit atuummiñigaat tillisiusiaqtiñ. Aullautiniñaat Paul tamarrumani anaqami tikiutiplugu Antipatris-munaglaan.

³² Uvlutqikman tamatkua pisukhuriñ anuyyiuqtit piruat utiñiqsut aglaan tuttuqpiraqtuat igligutituiñaqlugu Paul.

³³ Tikiutikamitruñ Caesarea-mun kavanauruamun qaiññaich aglailļu Paul-lu.

³⁴ Taavruma kavanam agliqianikamigich apiqsruñigaa Paul sumiunupmagaan. Iłitchuğikamiun taamakña Cilicia-ğmiunulha,

³⁵ Felix-ñum Paul uqautiniña, “Ilvich pasiritin tikitpata naalañnigisiñigikpiñ.” Aasii ilaan tillisiginiña Herod-ñum atangum inaani Paul qaunagitquplugu.

24

Jew-ñuruat Paul-mik Pasitñiñhat

¹ Kiñuatigun tallimat uvlut Ananias, qaukhat agaayuliqsit, piqasiqhuni ilañitñik sivulliuqtiğruat sulı malıgıtaksralıqirimik atilıñmik Tertullus-mik tikiññiqsut Caesarea-mun. Aasii uqağigaat akikñautriñ Paul-kun taavrumuña kavanauruamun.

² Tavruñautianikmatruñ Paul, Tertullus uqağniqsuq itna, “Kamanaqtuatiin Felix! Tumigiplugu analatillautaulhiñ siviluruamı anuyautairrutıaqtitkiptıgıt sulı isumatulıpkun ikayuğitin iñuvut tumigiplugich iñugiaktuat iluaqsruutit.

³ Quyyatıgıgıpkut sumiunniñ nanıpayaaq, aasii quyyatıqallapiagıptıgıñ.

⁴ Aglaan mınguqtillutin piyumagaluaqnak inıgıgıpiñ naalallaquplugu naıglıllıgı uqağıraksraput.

⁵ Una iñuk ilıitchuğıgıkaqput iñukhuqutauplugu, akunğatni Jew-ñuruat iluqaani nunami aullağniırağaqtuıq akarrutinik sulı ilaa qaukhiupluni Nazarene-ñuruani.

⁶ Agaayyuvıpkarımik qaayugnaqsılıugniñalha pisigiplugu uvagıt tigukkaqput atanıgıklıgı tuvrağlugu malıgıtaksraput.

⁷ [Aglaan qaukhiım anuyyiuqtit qullıqpıanata Lysias-ñum upaktıqhıta uvaptıknıñ ivayaagıgaa.

⁸ Aasii Lysias-ñum uqautıgıatıgıt tikiutritquplugich patchısaatnik ilıpnun.] Ilvich apiqsruqtağupku ilıitchuğınayaqmıgıñ ilaaniñ iluqaan akikñautıvıt ilaagun.”

⁹ Tamatkuaptıuq atlat Jew-ñuruat tavrani tappıgıñıgıat Tertullus-ñum akikñautaa Paul-kun itnaqhıtiñ, “İluqani tamanna uqaıttun ilımutuuruq.”

Paul-ñum Uqapsaağıtriñha Sivugaani Felix

¹⁰ Taavruma kavanauruam urrıqanıgaa Paul nıplıquplugu. Paul nıplıaqsiñıqsuq, “İlisımagıga iñugiaktuami ukıumi analatçııhiñ uumına nunaaqımik. Quıyagıgıga patchısaıyalıksrağa sıvuqqapni.

¹¹ İlıitchuğıraksrağıgıñ qulıt malğuk uvlut qaanıanıkkaluaqtıtnagıch utlautıgıga Jerusalem-mun Agaayyutmik kamaksrıyaqlıña.

¹² Jew-ñuruat ilıitchuğınıtıkaluağaatna taamavrumanı agaayyuvıpkarımi qapıqsıgıutraqılıña iñuñnik naagaunniñ akatchılıña iñuñnik katımavıñmikni tupıgıni naagaqaa nanıpayaaq nunaaqıñı.

¹³ Naagaunniñ ilıñısa nalupqınaiyağlugu pilgıitkaat akikñautriñ uvamnun.

¹⁴ Aglaan nalupqınaiqlıgı uqautıgıgıpiñ, malıктаullakıgı tamanna apqıtaa nıtaupluni ukpıgıraksram ilıñısa uqağıkkanata saglıuqtıanuplugu. Sivullıapta Agaayyutaat agaayumaagvıgıgıga, ukpıgıgıtıktıuq tuvraqılıgı malıgıtaksraq qaisaurıaq Moses-kun sulı aglausımaruat makpıgaanjıñı sıvunıksrıqırit.

15 Niġiugaqaqmiunaptuuq ilinjisitun, itna, Agaayyutim iluqaisa tuquruat iñuich anġipkaġisipluġich, nakuuruatlu pigiitчуatlu.

16 Taatnaqluġa ataramik qauġrimmaagiuutillautaqaguktunġa patchisaitluġa sivuġaani Agaayyutim suli iñuich.

17 Iñugiaguraqtuani ukiuni piisaallaqqaqluġa Jerusalem-miñ utiqtunġa saagaqaqluġa manijmik aatchuutunik nunaaqqiġmiunġuqatimnun suli tunillaġiaqluġa.

18 Taamna savaagipkaqtitlugu paqinnigaatnġa agaayyuvikpanmi, naatchianikama iġġuutiksraqtuġvikaanik atuqtaksranisigun Jew-ġuruat. Tavrani iñugiaktuat iñuich iqataunġitchut uvamni unniñ qanusiq akarrun inġitchuq.

19 Aglaan ilanġich Jew-ġuruat Asia-ġmiunġuplutinġ ittuat. Taipkuaptuuq uvunġa sivuġanġiutiruksraugaluaqtut ilipnun ilitchuġipkaġiaġlugu akiknautrinġ piqagumġin qanutchimik uvapkun.

20 Ki, ukua iñuich uvaniittuat uqagilitrunġ paqitaġikkaqtinġ nalaunġirrutiga sivuġanġiusimmaħamni uqaqsittaaqtitchirinun.

21 Aglaan una atausiq nipliutigigiga makitaħamni sivuġaatni, 'Ilipsi atannigħiaqpsitnġa ugluvak piqutigilugu ukpiqsriħiġa tuquruat anġitqikkisiñipluġich.'

22 Felix-ġum ilitchuqsriuam agaayyutikuagiamik katimaħiq umikkaa itnaqhuni, "Anġuyyiuqtit qulliqpianġat, Lysias, agġiqpan sivunniġisigiga taamna uqavaagutiksi."

23 Taatnaqman Felix-ġum tillisiginigaa anġuyyiuqtit qaukħiatnun Paul qau-nagitquplugu aglaan tigutaagisunġaqnagu, aasiñ tillisigiplugu ilannaanġiñun piqaqtilħiħaaguuqġlugu inuġikkaġunġun.

Paul-ġum Sivuġanġiutipkaħa Felix-mullu Drusilla-mullu

24 Qavsich uvlut qaanġianikmiullu Felix Jew-ġuruamik ilaqatilik Drusilla-mik tikiñħiħisuk aasii uqaqatigisukħugu Paul. Taatnakii Felix tusaapsaaguktug ukpiqsriħikun Christ Jesus-mik.

25 Paul uqagaluaqman nalaunġarualikun, inġmun anġalalġusiħiksarakun, suli atanniivium uvluagun tikitchuksarakun Felix isumallaagaqsiñisusq. Aasii nipliħuni, "Aullaħiħaaguuqtutin pakma. Piviksranitqikkuma qanniġisigikpiñ."

26 Suli ilaan niġiugaġigaluaġnigaa Paul qaitchiħasugalugu manijmik. Taatnaqluġu ilaan uqaqatigaluaġnigaa akulaiqluġu.

27 Aglaan malġuk ukiuk atuumaanikmaknik Porcius Festus inanġigħiħiġa Felix kavanauħagun. Taatnaqhuni Felix-ġum iluaqnaġukħuni Jew-ġuruanun isiqtagituiħaġnigaa Paul.

25

Paul-ġum Inġiaqħa Umialinġmun Rome-mi

1 Tavra Festus taamna piħasunik uvlianikami tavrani nunamiñi qaukħiħuqamiaglaan Caesarea-miñ Jerusalem-munħisusq.

2 Tavrani Jew-ġuruat qaukħinġich agaayuliqsinġisa suli sivulliuqtigruanġisa tik-iutinigaiħ ilinġisa akiknautigikkatinġ Paul-kun.

3 Taamna kavanauruq Festus apiginiġaat quyalitqulutinġ Paul Jerusalem-muktitquplugu. Ilinġich sivunniuġaqaqhutinġ tamaani apqutaani tuqqtuchukħugu.

4 Festus-ġum kiunigai, "Tasamani Caesarea-mi Paul isiqsimakkauruq. Uvanġali sivuniqaqtuġa utitqigukħunġa.

5 Qaukħiħikkasi Caesarea-muktihħiħaugisi uvapkun akiknagħiaġlugu tasamma iħuk savvaqħuksimakpan."

⁶ Festus taamna itkaluaqami tallimat piņasuniļu naagaqaa qulini uvluni. Utigniqsuq Caesarea-mun. Uvlutqikman atangum aquppiviani aquppipluni tiliriñiqsuq Paul tavrūnautitquplugu.

⁷ Paul tikitman Jew-ηuruat agqiqatauruat Jerusalem-miñ qikaqhutin avataanun iglulisullapiagnigaat supayaatigun, ilumutuutilaallapiaglugich pilguisaǵmiktigun.

⁸ Aglaan Paul uqautiginiqsuq inmiñun itna, “Savvaǵluutaitchuņa akiknaqlugu Jew-ηuruat maligutaksraņa unniñ agaayyuvikpak naagaqaa Rome-maǵmiut umialgata tillisai.”

⁹ Taatnaqman Festus-ηum quyaliñiaqlugich Jew-ηuruat apiqsruǵniǵaa Paul itna, “Jerusalem-mukkumiñaqpich atannikkautyagutin sivuqqamni taamani tamatkunuuna akiknausiapkun?”

¹⁰ Paul-ηum kiuniǵaa, “Qikaǵuktuņa sivuǵaani atanniivian Caesar-m, umialgum Rome-mi. Sivunniugliņa taakmani. Killuqsagumiñaitkitka Jew-ηuruat supayaakun, ilvittuq taamna ilisimapmigiñ.

¹¹ Savvaǵluktaunuluņa piguma uvanun tuqurrutiksrauyumiñaquamalik iniqsruñitchuņa annagugluņa anasiñjuqsautmiñ. Aglaan tamatkua akiknautaat akiknaqtima tanigilaukpan, kia-unniñ qaisaksraǵinjitkaaņa ilinittun aņalataksraulūņa. Taatnaqlugu Rome-maǵmiut umialganun utlautikisrapkun iniaqaqtuņa.”

¹² Tavra Festus-ηum uqaqatigiqqaalugich sivunniuqtini kiuniǵaa, “Rome-maǵmiut umialgatnun iniaqaqtuatiin, taakmuņa umialgamun aullaǵisirutin.”

Paul Sivugaņiusimagaat Agrippa-munlu Bernice-munlu

¹³ Qavsich uvlut kinuatigun Umialik Agrippa suli Bernice tikiññiqsuk Caesarea-mun paglatyaqlugu Festus.

¹⁴ Ilinik qapsiñik uvlianikmaknik tavrani Festus-ηum uqautiniǵaa umialik Agrippa Paul-ηum pasikkusiananik itna, “Aņun-samma uvani ittuq Felix unisaņa isiqsivinmun.

¹⁵ Uvaņa utlautikama Jerusalem-mun Jew-ηuruat qauklinisa agaayuliqsit suli sivulliuqtigruaņisa akiknaqlugu uvanun tuqqutitqukkanat.

¹⁶ Aglaan kiugitka Rome-maǵmiut taatnalguiññiplugich, uvagut uqaqsittaqtitlaitkikput pasikkauruaq iñuk uqapsaagaluqtitnagu kigiñaaglugich taipkua pasirai.

¹⁷ Taatnaqlugu taipkua pasirai tikitmata uvuņa piñatchiasuņaagnagu uvlutqikman isivgiuguklugu tilisuruņa taamamna aņun sivugaņiutitquplugu.

¹⁸ Taapkua igluliqusutiruat makitnaminj akiknautiksraiññigaat savvaǵluutaanik niǵiugikkamnik.

¹⁹ Naagatai ilinisa uqaksraqtuutigilhiñaaqsigaat ukpigusiǵmikkun suli iñukun tuquruakun atiqaquakun Jesus-mik Paul-ηum uqaǵikkaņagun iñuuplugu.

²⁰ Uvaņa nalupqisrukama qanuq ilitchuginialiksraņatnik tamatkua, apiqsruǵiga Paul ilaa piyummatiqagayaqmagaan Jerusalem-muliksraņagun tamatkunuuna uqaqsittaagiaǵuni tasamani.

²¹ Aglaan Paul-ηum iniaǵikkaņa ataniǵmuutitqupluni Caesar-mun umialinmun Rome-mi. Taatnaqluņa tiligiga qaunagitquplugu tuyuginialhanunaglaan taakmuņa umialinmun.”

²² Agrippa-m nipliutiniǵaa Festus, “Taamamna aņun tusaayummiuqmiñigiga.” “Uvlaakuǵuqpan tusaagisiñigiiñ,” Festus-ηum kiuniǵaa.

²³ Uvlaakuagun Agrippa-lu Bernice-lu utlautiniqsuk atnuǵaallauqhutik savaktituummaǵmik. Isiqtut katimmavinmun piqasiqhutik qaukligñik aņuyyiuqtinik suli nunaaqqim sivulliuqtaiñik. Festus-ηum tillisiginiǵaa Paul tavrūnautitquplugu

²⁴ nipliqhuni, “Ataniiq Agrippaa suli iluqasi uvaniiqatauruasii! Una anun ittuq iluqagmin Jew-ηuruat uvani suli Jerusalem-mi pasikkanat uvanun ni-plirautigiplugu iñuuruksraungigñiplugu.

²⁵ Aglaan paqitchilguitkiga qanutchimik tuqurrutiksrananik. Aasii ilaa Caesar-mun iniaqaqman sivunniutigiga tuyugisuklugu taakmuja.

²⁶ Aglaan nalupqinaitchuamik piitchuna agvisiksrananik Paul-ηum umialimnun tuyuksramnik. Taatnaqlugu sivuganiutipkagiga ilipsitñun, suvaluk sivuqqapnun, Umialiik Agrippaa, ilitchuginiurapsaaqaaqlugu aglaaksranikka-sugaluna qanutchimik.

²⁷ Uvanni nalaunnaitluni tuyuqalikisraq isiqtamik Rome-mun nalupqinaiqlugu akikηautiksraitluni ittuamik.”

26

Paul-ηum Uqapsaağutriħha Inmiñnik Sivugaani Agrippa

¹ Agrippa-m nipliutiniğaa Paul, “Ivich uqautigihhiñaagututin ilipkun.” Tavra Paul isaklugich arganñi aullağniñiğaa itna,

² “Umialiik Agrippaa! Uvaja quviasullapiaqtuna uvlupak sivuqqapni uqagviqaqtitauħlakun tamarrumuuna iluqagmin Jew-ηuruat akikηautaatigun uvamnun.

³ Ivich suvaluk ilisimmaagiksutin iluqaitñik Jew-ηuruat ilitqusiatnik suli uqaksraqtutigisuukkanitñik. Taatnaqlugu inigikpiñ naalağnitqupluna qinuiğutin.

⁴ “Iluqagmin Jew-ηuruat ilisimagaat iluqaan iñuuniağiga, atakkii nutauħamniñaglaan iñuuniaqtuna iñumni nunamni suli Jerusalem-milu.

⁵ Uqalhiñaanururur ilisimakkaqtin uqautigisugluna piyumin. Ilisimapmiut aullağniñhaniñaglaan ilagitilaamnik Pharisee-ηuruanun tuvraiñiapiagaqtuat maligutaksranik pitluglugu atlaniñ.

⁶ Pakma qikaqtuna uvuna atanniqsaksraqukluna piqutigiplugu nigugaqaliga Agaayyutmun immiumaniaħhanik akiqsruutmiñnik sivulliaptiknun.

⁷ Iluqatin qulit malguich qitunğagich sivulliapta nigugigaattuuq Agaayyutim akiqsruutaa agaayumaagvigikkaqtin uvlugagipman. Umialiik, taavrumuuna nigugaqagñiplunaptuuq patchisiqutigaatja Jew-ηuruat.

⁸ Suvaata Jew-ηuruasi ukpigilguitpisin Agaayyutim anipkaitħha iñunñik tuqunaruaniñ?

⁹ “Uvanaptuuq isumaqagaluqtunaa piyumiñağniqtutilaaptun akikηaqtuguklugich iñuich Jesus Nazareth-mium maliguaqtai.

¹⁰ Taatnaiqlugu savaaqqluna Jerusalem-mi. Qaukñitñiñ agaayuliqsiniñ akuqtuiruna anjalatchirrutiksramnik Agaayyutim iñugiaktuat iñui isiqtaupkatlasiplugich. Tuqutaksraquqmatigik ilaupmiraqtuna qaukligñi.

¹¹ Iñugiaktuani anisinquasaqlugich Jew-ηuruat katrağvinitñi piilaagipkağniaqlugu ukpigikkanat. Uvaja qinnausimavaitlugich aullaagaqtunanniiñ unasiksuumun nunaaqqiñun tamatkua nanititchuklugich.

Paul-ηum Uqalħa Mumiligmigun

¹² “Taatnatchimik piqusiqluna Damascus-mun aullalgitħhuanja anjalatchisaigun suli tillisaigun qaukñisa agaayuliqsit.

¹³ Umialiik, igliħamni uvlupaguqtuami qauma siqiniğmiñ qumatlunniqsuaq qiniğiga. Puuqtigaatigut taapkualu igliqatitka qaumangum pakmakna.

¹⁴ Iluqata katakapta nunamun nipi tusaagiga Hebrew-liraaqhuni uqaqtuaq uvanun, ‘Saul, suvaata nagliksaaqtitpiña? Ilipnun atniaqsinaqtutin

akilliliuqapna atriplugu natmaksigvik atniaqtitaqtuaq akilliliqsuikami iñumi anautilanun.

¹⁵ Apiqsruqigiga, ‘Ataniiq, kisuvich?’ Atangum nipliutigaana, ‘Jesus-ñuruña nagliksaaqtitaqikkan.

¹⁶ Makittin! Sagviutigikpiñ nalunaigiaqlugu savaktiksraqtaanuñhiñ uvanun. Uqautritqugikpiñ iñuñnik ilitchuqikkapnik uvapkun uglupak suli ilitchuqipkağumaakkammik ilipnun aquagun.

¹⁷ Uvaña annautigisigikpiñ Jew-ñuruaniñ suli Jew-ñuñitchuaniñ tuyugigupkiñ ilinñitñun.

¹⁸ Ilvich anmaqsruqisigitin irigikkanich mumiksillugich taaqtuamiñ qaumaruamun suli tuunqum sanñianiñ taavrumuña Agaayyutim sanñianun. Tunñaviñigutin uvammik natqigutigisigitka killuqsautinich aasisuli ilaliutiniaqlutin Agaayyutim iñuñiñun piksraqtaagikkanñun.

Paul-ñum Quliaqtuañha Savaagmigun

¹⁹ “Umialiik Agrippaa! Taatnaqluña savaaqaqtuña tupigiplugu qinñiqtirrusiağa pakmakña.

²⁰ Quliaqtuaqtuña sivulliuplugu Damascus-mi Jerusalem-milu, kinuagunsuli iluqaani Judea-mi akungatnilu Jew-ñuñitchuat. Uqautigitka iñupayaat mumiquplugich killuqsautinñiñ Agaayyutmun aasiñ iñuuniagaqsitquplugich simmikkañuñaratitun.

²¹ Taamna pisigiplugu Jew-ñuruat tigguglukluña agaayyuvikpañmi tuqunni-urağaatña.

²² Uvlupañnunaglaan Agaayyutim ikayuqluña qikaqtitkaña uqatlasipluña iluqapsitñun kamanagnianitchuanunlu kamañaqtuanunlu. Tamanna uqagikkağa atrigigaa uqautigikkanata sivuniksriqirit Moses-ñumlu atuumagisiñiplugu

²³ taamna Christ-ñuruuq nagliksaaqtuksrauniplugu, suli sivulliuruk-sraupluni anitqiksuaninñ tuqunaruapayaaniñ ilitchuqipkağlugulu anniqsuqigaa iluqaitñun Jew-ñuruanunlu Jew-ñuñitchuanunlu.”

²⁴ Taatnañiplugu Paul uqaqman Festus-ñum nipitusipluni nipliutinigaa, “Paul! Ilvich isumailağututin. Ilitpauraqsimahiqpich kinnañaağugaatin.”

²⁵ Paul-ñum kiunigaa, “Kamañaqtuatiin Festus! Uvaña isumailağunitchuña. Uqautiqaqtuña ilumutuupluni ittuamik.

²⁶ Uqautiñhiñaugiga umialinmun taluqsrautaigluña atakkii ilisimagaa Agaayyutim uqalğagun suli anniqsuqtimigun. Nalupqiginitchiga ilitchuqigña supayaamik Jesus-kun atakkii iluqani atuumanitchuq iriğaqtuğuni.

²⁷ Umialiik Agrippaa! Ukpigivigich sivuniksriqirit uqataat? Ilisimagiga ukpiqsrilaan tamatkunña.”

²⁸ Tavra Agrippa-m nipliutinigaa Paul, “Ayyai, ukpiqtuağutitqayauragikma.”

²⁹ Paul-ñum kiunigaa, “Agaayyutmun iniqsruqtuña ilvich suli atlat naalaqtuat uvanun uglupak maliguaqsititquyumaplugich Christ-kun uvaptun, aglaan itna kalimñiqsugayaitchut.”

³⁰ Taatnaanikman Paul umialiglu kavanaauraglu Bernice-lu suli atlallu makinniqsut

³¹ aasii anñhiñaqhutin uqaqsiñiqsut avatmun, “Manna anun pinitchuq sumik tuqurrutiksragmiñik unniñ isiqsivinñi irrutiksragmiñik.”

³² Tavra Agrippa-m nipliutinigaa Festus, “Tamanna anun pituiğayağniqsuaq injaqanñitpan Caesar-muguni.”

1 Sivunniugutaunjanikman tinjilgaqsigviksraqput Italy-mun qaiññigaich Paul-lu atlat isiqtatlu Julius-mun anjalataatnun anuyyiuqtit taggisiqaqtuat anuyyiuqtaiñik Augustus-ñum.

2 Umiagpañmun Adramyttium-mikñaqtuamiñ ikirugut Asia-mun aullaññaaguñiqsuamun. Aristarchus Macedonia-ñmiu Thessalonica-miñ piqataupmiuq uvaptikni.

3 Uvlutqikman tikitchugut Sidon-mun. Julius-ñum ihuaqquitiplugu Paul ilannañi tavrani qinñigiatitkai qaitchitquplugulu inugikkañiñik.

4 Tavrakña aullalgitñapta anugim paggaguutigaatigut. Qikiqtam Cyprus qamanğagun tinjilgaqsiqsirugut.

5 Siñiqsraqtuallaklugik Cilicia-lu Pamphylia-lu tikitchugut Myra-mun Lycia-miittuamun.

6 Tavrani Julius paqinniqsuq umiaqpañmik Alexandria-miñ igliğniagniqsuamik Italy-mun. İlaan ikipkalgitkaatigut taavrumuñ.

7 Tiksiuraaqhuta inñugiaktuani uvluni atakkii anuqlipaitluni. Ar-gugianniuqhuta tikilgataqtugut akianun nunaaqqim Cnidus. Nigiqluum igliqtitchumiñaiqmatigut nalğuguta tiksiaqsirugut qamanğagun qikiqtam Crete nañaaqqaqlugu nuvuğaq Salmone-mi.

8 Piyaqniulikun siñiqsraqtuaqlugu tikilgatağikput qamannillautagvik qaniñaniittuaq nunaaqqian Lasea-m.

9 Taavrumani nunaaqqimi uvliuqtugut inñugiaktuani. Nuyuağnaqsisigaatigut ikaaqsakiksrañanun tağiuqpaum atakkii ukiaksraqhuni Jew-ñuruat uvlua uisauraagviat qaanjanikman. Taatnaqhuni Paul-ñum alğaqsrugniğai taapkua

10 itnaqhuni, “Anjutiit, ilitchuğigiga aullalgitchupta uvakña iglauiqput navianağisiplugu. Usiavutlu umiaqpaglu unniiñ ilañisa inuich nuyuağnağisiruq piyaqquhiksrañatigun.”

11 Aglaan Julius naalatluñniqsuq uqagikkañanun aquttaanunlu inñuanunlu umiaqpaum nipliutaaniñ Paul-ñum.

12 Taamna qamannirvik ihuaqnañiñniqman umiaqpaum ukiuvigilugu pik-pagu inñugiatluktuat ayakkumaniqsut tavrakña tikitchağuklugu Phoenix piyumiñağumiñ. Taamna qamannirvik Crete-mi sanmiruaq uñallamullu nigiqpa-mullu, taamamna ukiuvigisukkaat.

Anñiguqpauraliq Tağiumi

13 Tavrani uñallaagiksilgatağniqman taapkua isumaniqsut sivunniukkaqtin atuumasuklugu. Kisat nuqinnigaich aasiiñ tiksiaqsiplutin qikiqtam siñaagautlaniqtutilaagmiktigun.

14 Aglaan akuniisuñaqani anuğiqluk nigiqpağniqsuq anuqqañahuni qikiqtam tuñaniñ.

15 Anugim akikñaqmagu umiaqpak paalguigñigaat anuği sivuniğikkağmiñun aasii nikaliqhuta tiktaurugut.

16 Apqusautilgitñapta mikiruurami qikiqtami Cauda-mik atiligaami qamannilaurallaktugut. Aasii sakuugutiqaqhuta ikiniagikput umiayuraq.

17 Taamna umiayuraq ikianilgiñaqman taapkua inuich akłunaanik nim-iqsruaqsigaat umiaqpak. Nuyuaqhutin ikkalğihiksrağmiknun Syrtis-mi tinjilgautaiğniqsut tiktauhigmikni.

18 Anñiqpauraq qasullanitchuq. Uvlaakuğuman umiaqpak usiiqsaagaat.

19 Uvlut pinayuatniasii umiaqpaum suqutnai igitkaqsigaich.

20 Uvluni inñugiaktuani siqiñiq naagaqaa uvlugiat qinñitichivut aasii anñiqpauraq qasullanitluni. Tavrakñaasiiñ nigiuğaiñagikput annağiksraqput.

²¹ Uvvaasiiñ akuni taapkua iñuich niñjitmata Paul-ñum qikaqhuni anutit sivuğaattun nipliutigai, “Anutiit, naalagnigupsitña ayasunaqasi Crete-miñ tamanna atuumanayaitchuqsuli, usiavutunniñ iginnayaitkivut.

²² Aglaan pakma inñigipsiñ, qapiqasi! Nallipsiunniñ tammaiymiiñaitkaa iñuulli, umiaqpak kisimi piyaqqugisiruq.

²³ Atakkii marrumani unnuami makitaniqsuq saniqqamni isağulga Agaayyutim ukpiğikkağma agaayumaagvigisuuokkağmalu,

²⁴ nipliutipluñ, ‘Paul, iqsiñak! Tikitchuksraurutin Caesar-mun Rome-mi. Piqutigilutin Agaayyutim annautigisigai iñupayaat usiaqsqsuat umani umiaqpañmi.’

²⁵ Taatnağusi anutiit, nikaliqasi! Ukpiğigiga Agaayyun taatnallapiagisiñha uqağikkanatun uvamnun.

²⁶ Aglaan qikiqtat ilañatnun tipiniağaatigut.”

²⁷ Akimiağuuutailağutaatigun unnuat tinjitaullaptikni anuğimiñ Mediterranean tağiuñani, unnuaq qitiqquqman tinjilğausiqirit ilimatchaktut qalliaqsipluta nunamun.

²⁸ Taatnaqhutin kivitchiñiqsut ititilağutmik aasii ilitchuğiniğaat imğum ikkagliñha iñuiññaqtun isañniqtun. Iqliqtaaqtuallakhuta uuktualgitmatruñ ilitchuğiniğaat akimiaq isañniqtun ititilaanikhuni.

²⁹ Iliñich aniyatchañiqsut umiaqpak ikkalğiññaşugalugu iyagañnun. Taatnaqhutin niñitchiñiqsut sisamanik kitchanik umiaqpaum aquagun aasiiñ uvlugsiqsiplutin.

³⁰ Tinjilğausiqirit qimakkumaatchañiqsut umiaqpañmiñ. Nipliññaqhutin iluaqsruityaqtuqhutin kitchanik sivuani umiaqpaum aasiiñ niñitchiplutin umiayauramik imiğmun.

³¹ Aglaan Paul-ñum nipliutiniğai anuyyiuqtit analataatlu itna, “Ukua tinjilğausiqirit ingitpata ikimatuiñağutin umiaqpañmi ilipsi annakku-miñaitchusi.”

³² Taatnaqhutin taapkua anuyyiuqtit kipputiniğaat umiayauraq aasii tinjitlugu.

³³ Uvlug qaunuraagaqsipluñ Paul-ñum niğitquaqsiñiğai, “Akimiağuuutailami uvlumi utaqqirusi anuğaiñiksrañanik niğigaluaqasi sumik.

³⁴ Uvlupak niğillaqupağipsi. Niğiruksraurusi iñuusugusi pigupsi. Suli nalupqinaiqsruutigipsi annaksiñiksraşgun.”

³⁵ Taatnaqqaqğugich Paul tigusipluni qaqqiamik sivulliuplugu iniqsruqhuni Agaayyutmun sivuğaattni taapkua avguqğugu taamna qaqqiaq niğiaqsiñiqsuq.

³⁶ Taapkua iluqağmiñ piyumatchakhutin niğiaqsipluñiqsut.

³⁷ Iluqağmiñ iñugiaktilañat tavrani umiam usianj 276 inniqsut.

³⁸ Iliñich niğisuiğataanikamiñ umiaqpak usiñsaagaqsiñiğaat igitlugu mukkaaksraq tağiumun.

Umiapaiyalhat

³⁹ Uvlug qaupman tinjilğausiqirit ilisağitlaiññağaat nunam siñaa. Aglaan qamannirviksramik tautuñniqsut. Iliñich sivunniğniqsut taiñña siñiqsisitchağuklugu umiaqpak piyumiñağumitruñ ikkalğisillugu nunamun.

⁴⁰ Taatnaqhutin kitchat aklunaanich kipluğniğaiç tasamuña uniklughich kitchat tağiumun suli aklunaanik aquutmiñ qilğutaiqğugik. Kinuagun sivuğutrinj tinjilğautağ nuqitlugu anuğimun tinjituqplugu umiaqpak sivukkiqsinnigaat nunamun.

⁴¹ Aglaan umiaqpak ikkalğiñniqsuq. Sivua aulayakkumiñaiqsipiaqhuni aasiiñ aqua piiyaqtaaqsiñiğaa qaim tutqatağvigiplugu.

⁴² Anuyyiuqtit tuqqutchuaqsiñniğaiç isiqtapayaat nalliat-samna puuvrağuni nunamun aullaunasugalughich.

⁴³ Aglaan Julius-ñum annigiplugu Paul taatnasigaquñiññigai. Tiliñhiñagñigai iñuich puuvratlaruat misigaglugich tulaktiqataquplugich nunamun.

⁴⁴ Unniñ puktağusiqsuğlugich umiaqpaviñigmik nunniaquplugich. Tavra iluqata annaktugut nunamun.

28

Malta-mi Qikiqtamiilhat

¹ Annaanigataqapta ilitchuğigikput taamna qikiqtaq atiqalha Malta-mik.

² Malta-ğmiut ihuaqputiaqsigaatigut tukkuğiksitluta. Uvvaasiñ sialuguqhuni alappaaguqman taapkua ikniqsuutigaatigut quyalipluta.

³ Paul qirriqsuisa qmiuğlu ikniğmun. Nimigiaq sagvigñiqsuq, uunanjan ikniğum iqiqsintlugu aasiñ argaiñun nipitiqhuni.

⁴ Taapkua qikiqtam iñuiñ qiniqamitruñ nimigiaq nivinaruaq Paul-ñum argaiñi uqaaqsiñiqsut avatmun itna, “Una anjun ilumun iñuaqtuqtauniqsuq. Annakkaluaqhuni tağiumiñ pakmapak tuquruksrauniqsuq savvaqluutmigun.”

⁵ Aglaan Paul-ñum ipsuktigñigaa taamna nimigiaq ikniğmun piyaqqusiallasunaqani.

⁶ Taapkua qikiqtağmiut niğiugiaqsiñigaaat puviliksrana naagaqaa tavrauvaa tuquliksrana Paul-ñum. Takiruami qiniñitñamin sumik atlayuağnaqtuamik Paul-mi isummigiqñiqsut itnaqhutiñ, “Ilaa agaayyutauvalunniqsuq.”

⁷ Qaniñani tulagvipta qikiqtam qaukhiğikkaña atilik Publius-mik nunautiqagñiqsuq. Taavruma iñuum ihuaqputipluta tukkuqaqtitkaatigut piñasuni uvluni.

⁸ Publius-ñum apana atniğñaqniqsuq uunaqlukhuni suli itiktaliqhuni avyuliñmik. Paul-ñum utlanigaa qiniğiaqlugu aasii agaayupluni patiklugu arganmiñnik mamititlugu.

⁹ Paul mamititchipman taavrumiña qikiqtam iñuiñ tavruntiaqsiñigaiç atniğñaqtuapayaani aasiñ Paul-ñum ihuaqsipkaqlugich iluqaitñik.

¹⁰ Iñugiaktuanik aatchuutunik qaitchigaatigut suli aullañhiñaaguqapta umiaqpak usilligñigaaat inuğikkaptiknik iglaugupta.

Malta-miñ Rome-mulhat

¹¹ Piñasuni tatqini tavrani itqaaqhuta aullalgitçugut umiaqpakun atiqagñiqsuakun Malğiñnik Agaayyutiññuanik. Taamna umiaqpak Alexandria-ğmiutaq ukiuniqsuaq taavrumani qikiqtami.

¹² Aullaanikapta tikitchugut nunaaqqianun Syracuse-ñum tavraniasiñ nayuutiqluta piñasuni uvluni.

¹³ Aullalgitñapta tikitchugut nunaaqqianun Rhegium-ñum. Uvlutqikman unallamiñ anuqligugñiqsuq. Tikitkikput malğunni uvluni nunaaqqia Puteolim.

¹⁴ Taavrumani nunaaqqimi paqitchirugut ilañitñik ukpiqtuanik aasii aiyugaagaatigut nayuquplutiñ akunniqsami, aasiñ tavrakña aullalgitluta Rome-mun nunakun.

¹⁵ Taamapkua ukpiqtuat Rome-mi tusaaniqsut tikiññipluta. Aullağniqsut pağiaqhuta nunaaqqimun atiqaqtuamun Nullagvianik Appius-ñum aasii ilañisasuli nunaaqqimun atiqaqtuamun Piñasunik Tukcumaviñnik. Paul-ñum qiniqamigich taapkua ukpiqtuat Agaayyun quyagaa qapiñaisaaqhuni.

Paul-ñum Rome-miilha

¹⁶ Tikitñapta Rome-mun iniaqtitkaat inmigun anuyyiuqtimik munaqs-riliqlugu.

¹⁷ Aquagun piñasut uvlut Paul-ñum Jew-ñuruaq qaukhiñisa tavrani aiyugaagñigai katimaqatigisuklugich. Iliñich katiñnikmata nipliutiniğai,

“Aniqatiumaan, uvaᅇa piᅇitkaluaqtitluᅇa qanutchimik akikᅇaᅇlugich iᅇugikkavut naagaqaa maliguaqtaksraᅇat sivulliapta qaisauruaq uvaptiknun tigurauruᅇa Jerusalem-mi Rome-ᅇum kavananaᅇun qaisaupluᅇa.

¹⁸ Rome-maᅇmiut kavananaᅇata [Felix-ᅇum] apiqsruqtaᅇaluᅇaᅇaatᅇa, anipkaᅇluᅇa piᅇitᅇukluᅇa iᅇitᅇuᅇiᅇitᅇamitruᅇ sumik tuqurrutiksramnik.

¹⁹ Aglaan Jew-ᅇuruat akilᅇiliutipmata anipkaᅇuᅇitluᅇa, nunuripluᅇa nanaᅇviiqama iᅇiaᅇigigiga Caesar-mun atanniqupluᅇa, piitkaluaᅇluᅇa qanutchimik akikᅇautiksramnik ilaᅇikkamnun.

²⁰ Taatnaᅇluᅇa iᅇiaᅇigigiga qiᅇiᅇuᅇkhusi uᅇaᅇatigisukhusi, atakkii ukpiᅇigigiga niᅇiugaᅇikkaᅇat taimᅇa Israel-aᅇᅇmiut Christ tikiumaaniᅇha aasii taamna piᅇigipluᅇa pituutaᅇaᅇtuᅇa.”

²¹ Taapkua Jew-ᅇuruat kiuniᅇaᅇat, “Akuᅇtuᅇiᅇitᅇuᅇutsuli aᅇlaᅇnik ilipkun Judea-miᅇ unniᅇiᅇ aniqatiuvut tikiutruᅇitᅇut tusaayugaᅇiᅇitᅇuanik ilipkun taamakᅇa.

²² Aglaan isummatitin tusaayumagivut. Iᅇisimagikput nanipayaaᅇ iᅇuich akikᅇautiqalᅇat tamatkuniᅇa ukpiᅇsripluᅇtiᅇ iᅇiptun tikiumaaniᅇhanik Anniᅇsuᅇtim.”

²³ Tavrani nalunaiᅇsiᅇiᅇisut kattutiᅇiᅇiksraᅇanik Paul-ᅇum, aasiiᅇ taimᅇa uvluᅇ tikiuᅇapman iᅇuᅇiᅇaktuᅇ utlautiniᅇisut Paul-ᅇum inaanun. Uvlaᅇaniᅇ unᅇugataᅇtitlugu ilaan kaᅇiᅇsipaᅇniᅇai Agaayyutim aᅇaayuaᅇtaanik. Iᅇaan maliksuktinniᅇniᅇai Jesus-mik itᅇaᅇtuᅇtiᅇpluᅇgich iluᅇatik maligutaksraᅇa Moses-ᅇum suli sivuniksriᅇirit aᅇlaᅇniᅇtik.

²⁴ Taatnaᅇhani iᅇaᅇich iᅇuich ukpiᅇsriᅇiᅇiᅇisut uᅇaᅇikkaᅇiᅇun, iᅇaᅇiᅇiᅇ iᅇuich arguaᅇtuᅇniᅇisut.

²⁵ Taapkua katimaruat qasuᅇniᅇisut atinᅇiᅇhutiᅇ iᅇmiknun Paul-ᅇum uᅇaᅇianikmauᅇ una, “Ipᅇitᅇuaᅇ Irrusiᅇ nalaunniᅇisuᅇ uᅇaᅇami sivulliaᅇsiᅇiᅇun sivuniksriᅇirikun Isaiah-kun itna,

²⁶ ‘Aullaᅇutin uᅇautiyakkich taamapkua iᅇuich:

Tusaᅇaluᅇuᅇsi kaᅇiᅇsiyumiᅇiᅇitᅇusi

suli qiᅇiᅇuᅇmaᅇaluᅇuᅇsi iᅇitᅇuᅇsriyumiᅇiᅇitᅇusi.

²⁷ Atakkii makua iᅇuich uummatiᅇich pitchiᅇiᅇiᅇiᅇisut, tusaasunᅇitᅇutiᅇ supayaamik iritiᅇlu siᅇupluᅇgich.

Utiᅇiᅇiᅇitᅇut Agaayyutmun mamitiᅇiksraᅇmiknun

atakkii qiᅇiᅇitᅇitᅇutiᅇlu tusaatᅇitᅇutiᅇlu kaᅇiᅇsitᅇitᅇutiᅇlu,

Agaayyun uᅇaᅇtuᅇ.’ ”

Isaiah 6:9-10

²⁸ Suli Paul-ᅇum uᅇapsaᅇniᅇai, “Iᅇitᅇuᅇiraksraᅇigiksi Agaayyutim tusaayugaallataᅇa tuyuuᅇha Jew-ᅇuᅇiᅇtᅇuanun. Taipkuataimma tusaᅇisigaᅇat.”

²⁹ [Paul taatnaᅇman Jew-ᅇuruat aniᅇiᅇisut uᅇavaaᅇhutiᅇ iᅇmiknun atᅇunaᅇ.]

³⁰ Paul iᅇuuniᅇniᅇisuᅇ tavrani Rome-mi malᅇuᅇni ukiuᅇni, iniquaᅇhuni iᅇmigiᅇun inilᅇusiᅇsuᅇluᅇu, paᅇlapluᅇgich iluᅇaisa qiᅇiᅇiaᅇtaᅇtini.

³¹ Quliaᅇtuᅇaᅇvigiᅇai Agaayyutim aᅇaayuaᅇtaᅇaᅇun suli Atanᅇuruakun Jesus-kun, iᅇisautipluᅇgich taluᅇsrautaiᅇhuni uᅇaᅇsaiᅇiraᅇtᅇitᅇuniᅇu.

Paul-ŋum Tuyuutai Rome-maġmiunun

¹ Paul-miñ savaktaaniñ Christ Jesus-ŋum. Agaayyutim piksraqtaagigaana quliaqtuagitquplugu tusraayugaallautaq

² akiqsruutigikkana inilgaan sivuniksriqirimigun. Taamna akiqsruun aglausimaruq ipqitchuani makpigaaŋani.

³ Tusraayugaallautaq uqaqtuq Agaayyutim igñinagun, Jesus Christ-kun atannaptigun. Piquitigiplugu iñukmiqnisaulha aniruq kiñuviaġiplugu David-ŋum,

⁴ aasiñ piquitigiplugu agaayyutmiqnisaulhalu. Agaayyutim anipkaqmagu ilaan tuqulhaniñ uqautinigai iñupayaat nalupqinaihkun Jesus Igñigiñiplugu suli qaitchiñiplugu sanñiñi ilaanun.

⁵ Uumuuna Christ-kun Agaayyutim ihuaqutigaana piksraqtaagipluqa uqqiraqtautqupluqa sivulliquplugich iñuich iluqaani nunami ukpiqsriħksraŋatnun suli tupiksriħksraŋatnun. Taamna savaagigiga Christ-mun.

⁶ Ilipsi ittuani Rome-mi tuqlukkaupmiusri pigitquplusri Jesus Christ-mun.

⁷ Aglaktuŋa uumiŋa tuyuqsriugamik iluqapsitñun Rome-mi ittuanun. Agaayyutim piqupagiplusri tuqlukkaġigaasri ipqillusri iñugisrukhusri. Agaayyutimtuq Aapapta suli atannapta Jesus Christ qiñiqtillaŋniagħlisi ihuaqutriħġmiñik suli qaitchiłusri qiñuiññamik.

Quyaliq

⁸ Sivulliuqlugu quyyatigigiga Agaayyutiga Jesus Christ-kun pisigiplusri. Iñuich nanipayaaq nunami uqaġigaat kamaŋaqtuq ukpiqsriħqsi. Taatnaqlugu quyagiga Agaayyun.

⁹ Agaayyun savautigiga iluqaaniñ uummatimniñ uqautigikapku tusraayugaallautaq igñinagun. Agaayyun ilisimaruq taiyuħa ilipsitñik agaayupayaaqama.

¹⁰ Agaayuruŋa tikillaŋniagħkuŋa ilipsitñun. Atuummigisuruq Agaayyutim pitqukpaŋa.

¹¹ Qiñigullapiagħpsi qaitchisukhusri irrutchim aatchuutaanik sanñiksritquplusri.

¹² Itnaami, ikayuutiruksraurugut avatmun ukpiqsriħkun pigikkaptigun. Ukpiqsriħapsi ikayugisigaana suli ukpiqsriħġma ikayugisipmigaasri.

¹³ Aniġatiuumaŋ, ilisimatqugħpsi uumiŋa. Iñugiaktuami agħġumagaluaġaqtuŋa ilipsitñun quliaqtuagħkuŋa, qiñitlasiluŋa ukpiqsriħuanik sayyiqsilaaqtuanik suli killiqirauruanik annautrauranik atrilugu suraġaħa atlani nunani, aglaan piñġitchaqtuŋa.

¹⁴ Savautiraksraġigitka iluqaisa iñuich, ilisimaruatlu naluruatlu, puħisuatlu puħiitchuatlu.

¹⁵ Taatnaqluŋa quliaqtuagħsullapiagħgiga tusraayugaallautaq ilipsitñun ittuanun Rome-mi.

Tusraayugaallautaq Sanñiaqtuq

¹⁶ Nalupqisruutigingħllapiagħgiga tusraayugaallautaq atakkii sanñigigaa Agaayyutim. Taavrumuuna sanñikun ilaan anniqsuħaa kisupayaaq ukpiqsriħuq [Christ-mik], sivulliuqlugich Jew-ŋuruat sulipsuuq Jew-ŋunġitchuat.

¹⁷ Taavruma tusraayugaallautam sagviġñiħaa Agaayyutim nalaunħasriphaħha iñuħnik inmiñi. Agaayyutim nalaunħasriphaħha iñuħnik aullaġniuruq suli isrukħitchaaħhuni ukpiqsriħkun, aglausimaruatun

Agaayyutim makpigaañiñi, “Iñuk nalaunnasripkakkauruaq ukpiqsriñigmigun iñuugisiruaq.”

Iluqatin Iñuich Killuliqiraurut

¹⁸ Agaayyutim sagvigñigaa qilañmiñ qanuq ilaan anasriññuqsaiñiañha iluqaanik pigiitchuanik suli nalaunnaitchuanik iñuich atukkanatnik. Iriñaat ilumutuuruuaq pigiiliqihigmiktigun.

¹⁹ Tamanna ilisimanaqtuaq Agaayyutikun nalunaitkaluaqtuaq iñuñnun takku Agaayyutim ilitchuqipkañigaa ilinjitñun.

²⁰ Taimakñaqaña Agaayyutim iñigaluaqtitnagich supayaat iñuich kanjqsilgugaat Agaayyutim agaayyutaulha suli qinñitlaplugu sanñiqaqtilaaña kamañaqtuamik isruilaamik. Taatnaqhutin iñuich patchisiksraitcut.

²¹ Iñisimagaluaqlugu Agaayyun kamagingitchaat unniñ quyangitchaat. Isrumañhat atuñumiñaiqsuq suli isrumañich kanjqsitlaiqhutin taaqsisiniñai.

²² Uqavigaaqhutin isrumatuniplutin isrumatunipiaqtut.

²³ Saksraagaat kamañha Agaayyutim tuquyumiñaitchuam, aasriñ simmiliutigaat taamna kamañiq putqataqhutin atriñun qinñaliñnun tuquyumiñaqtuatun iñuktun tiñmiuratunlu niñrutitunlu nimigiñatunlu. ²⁴ Taamna pisigiplugu, Agaayyutim pilitkai iñuich killiqisulhatnun. Iñich killuqsagtaurut malikugich pigiitchuat kipiñniugutitin aasriñ atugañiplugich timigikkatin kanñunaqtuakun avatmun.

²⁵ Simmiliutigaat Agaayyutim ilumutuulha sagluuqtuamun suli putqatañvigiñiplugich savautiplugillu sut iñuich iñiqtañich. Aglaan putqatañvigiñigaa savautilugu Agaayyun iñiqsiruaq supayaanik, taamna Agaayyun quyagiraksrañaluaqtin qañavak. Taatnatuq.

²⁶ Taatnaqñugich Agaayyutim iñuich pilitkai kanñunaqtuakun kimmutaatanun. Añnat simmiliutiñplugu ilaqatigiiñiq sayuñaligmun atugañiplugich timitin atlanun añnanun.

²⁷ Taatnatun añutit nutqautiplugu ilaqatiqaliq añnamik aglaan piqañuñiqsut atlanik añutinik. Añutit kanñunaqtuakun sayuñaqatiniktut atlanik añutinik, aasriñ timigikkañmiktigun akuqtuipmiñiqsut nalaullugu anasriññuqsautmik tamarrumuuna nalaunnaitchuakun savaağmiktigun.

²⁸ Iñuich pigisrunğiqmatruñ ilumutun ilitchuqsriñiksraq Agaayyutmik, Agaayyutim pilitkai qaayugñaqtuamun isrummatmun. Taatnaqhutin pigiiliqisruktut atuqtaksrañigisağmiknik.

²⁹ Imaukkaqsiniqsut qanusripayaamik nalaunnaitchuamik, pigiiliqihigmiglu, kaviugutihigmiglu suli uumiksriñigmiglu, piqañuligmiglu, iñuaqtuhigmiglu, añuyahigmiglu, sagluuqtuahigmiglu, suli isrummatinikhutin pigiitchuakun avatmun.

³⁰ Sanurrutiniqsut nipliaplutin pigiitchuanik atlatigun, uumigiliutiñplugu Agaayyun, arguañaplutin, kamañasrugiñplutin suli uqavikhutin inmiktigun, pakikhutin savaaqaliksrañmiktigun pigiitchuamik, tupiksriñiqhutin añayuqaamiknik,

³¹ kanjqsilguitlutin, tuniqsimatlaitlutin, ihuaqqutriñiqhutin unniñ naglik-sriñiqhutin atlanik iñuñnik.

³² Agaayyutim nipliutiginigaa taatnatchich iñuich tuquruksrauniñplugich. Iñuich taamna ilisimagaluağaa aglaan sivutmuutiniñaa pigiiliqihiq, sulipsuuq añğniqsut nalaunniñplugich tamatkua pigiiliqiruat taatnatchisigun.

2

Agaayyutim Atanniqsuiñha

¹ Tavrali ilvich, kisuugaluaguvich, patchisiksraitcutin, atanniqsuqtauru-atiin. Taatnamik atanniqsuqapkich atlat iñuich tuqqutaksraqututin ilipnik, takku killiqipmiutin taipkunatitun.

² Agaayyutim atannigñiağai iluqanich killiqiruat, aasriñ ilisimagikput Agaayyutim atanniutaan nalaunñalha.

³ Patchisigiragigisri killuliqiruat savaaqagaluannapsi nalaunñaitchuamik. Is-rumavisi annakkisiñiplusri atanniutaaniñ Agaayyutim?

⁴ Agaayyutim ihuaqqutikkañasri suli anuqsrutiplusri, ilaan taqqigaluagaasri simmiquplugu iñuuniqiqsi aglaan suksragingitchiksi uktuğnağumiñaitchuaq ihuaqputriha. Kaniqsiñgitpalukkiksi, Agaayyutim ihuaqputigaasri simmiquplugich uummatigikkasri suli mumiquplusri iñuuniaklapsitniñ.

⁵ Aglaan uummatisi siqquqtut iyagaqtun suli tigganjarusri mumigungitlusri. Taatnaqapsi anasriññuqsausriaksraqsi aglilaagiksi taivrumani uvlumi Agaayyutim sagviqpagu qinnautni suli atanniqsuğniaqpagich iñupayaat nalaunñahigmigun.

⁶ Agaayyutim akiligisigaa iñupayaat savaanigun iñuuniakhani.

⁷ Ilanich iñuich savaaqatut nakuuruanik anuqsrukun piññaguktut kama-nautaanik kamakutmiglu suli tuquyumiñaiğimik. Agaayyutim qaitchigisi-gai isruitchuamik iñuuligimik.

⁸ Aglaan atlat iñuich inmiguaqtut ayaklugu maligutchiłiksraqtin ilumutuuruamik. Taatnaqamin malikkaat nalaunñaitchuaq, aasriñ Agaayyutim anasriññuqsagisigai qinnautmigun.

⁹ Ilaan sakiqniuqtitkisigai nagliksaaqtillugich pigiilqiruat, Jew-ñunñaisa Jew-ñunğiññaisalu.

¹⁰ Aglaan Agaayyutim qaitchigisigai kamanautmiglu, kamakutmiglu suli qinñiññamik tamatkua savaaqatut nakuuruamik, Jew-ñuruanun sivulliu-lugu Jew-ñunğitchuanunlu.

¹¹ Uvatakku Agaayyutim atanniqsuğisigai iñuich atisrilugich.

¹² Iñuich maligutaksraqatut Agaayyutim qaisanjanik Moses-mun suli iñuich taavrumiña maligutaksraqangitchuat iluqatin atirut killuqsaqamin. Tamatkua maligutaksraqangitchuat killiqirauplutiñ piyaqquğniaqtut. Taatnatuntuuq, tamatkua maligutaksraqatut killiqirauplutiñ atanniqsuikkauniaqtut taavrumuuna maligutaksrakun.

¹³ Agaayyutim iñuich nalaunñasripchangangitchai tusraakamitruñ maligutaksraq tupigigaluagnagu. Agaayyutim nalaunñasripchagagigai inmiñi kisanik tupiksripmata maligutaksram nipliutaanik.

¹⁴ Jew-ñunğitchuat piqangitchuat Agaayyutim maligutaksraiñik tupigipma-truñ tillisaa maligutaksram nalupqinaiyaga maligutaksraqalhat isrummat-mikni. Taamna ilumutuuruq maligutaksraqangitchaluaqhutiñ aglausimaru-amik.

¹⁵ Qiñiqtitagipmigaat kaniqsisilaaqtiñ maligutaksram tillisaanik ilitchugipkairuamik qauğrimmaagiutillautagmikni nalaunñaruamik nalaunñaitchuamiglu. Ilaatni isrummataata patchitchigagigaich suli ilaatni ilisimaraqtut patchisaunğıññiplutiñ.

¹⁶ Iluqatin nalunaqtuanich iñuich sagvikkauniaqtut taivrumani uvlumi Agaayyutim atanniqsuaqsikpagich iñupayaat Christ Jesus-kun. Taapkua ilagigaich tusraayugallautam quliaqtuağikkağma.

Jew-ñuruatlu Maligutaksraqlu

¹⁷ Qanuğmi ilvich? Ilvich Jew-ñuniraqtutin, tunñaplutiñ maligutaksramun Moses-ñum aglagikkaña suli uqavikhutiñ qaninniplutiñ Agaayyutmi

¹⁸ suli ilisimaniplugu Agaayyutim pisulha suli ilitchuginiplugu nakuuniqsrauruaq takku ilisaqsimaplutin maligutaksramik.

¹⁹ Nalupqisungipiaqtusri sivulliqsiksrauniplusri qiñitlaitchuani suli qaumak-srauniplusri tamatkunani ittuani taagmi.

²⁰ Isrumaraqtutin algaqsruhiñauplugich kinnanaruat iñuich suli ilisautilugich tamatkua naluruat. Taatnaqhusri, piqaqapsi maligutaksramik, isrumaraqtusri ilisimaniplugu supayaaq suli piqaqniplusri iluqaanik ilumutuuruamik.

²¹ Ilisautiriraqtusri atlanik iñuñnik. Suvaatami ilisautriñgipisi ilipsitñik? Uqautiragigisi atlat tigliktuqungitlugich. Suvaatami tiglitaqpsisi?

²² Nipligatqusri atlat sayuñatqungitlugich, aglaan ilipsi atugaqpsisi taatnatun? Ilipsi uumiksriplusri aanguanik, aglaan tiglitaqpsisi agaayyuviniñitñiñ?

²³ Uqavikkaluaqtusri piqaqniplusri Agaayyutim maligutaksranjanik, aglaan kamagitlaitchiksi Agaayyun navikapsiun maligutaksrana.

²⁴ Aglausimaruq Agaayyutim makpigaaniñi itna, “Jew-ñungitchuat uqamaqluutigigaat Agaayyutim atqa pisigiplusri Jew-ñurusri.”

²⁵ Jew-ñuruani nalunaitmiutchiqsimalipsi ikayuutigigaasri tupigigupsiun Agaayyutim maligutaksrana. Aglaan tupigingitchupsiun Agaayyutim maligutaksrana atrinurusri Jew-ñungitchuatun, iñuktitun nalunaitmiutchiqsimaitchuatitun.

²⁶ Jew-ñungitchuat nalunaitmiutchiqsimaitchuat atuigumiñ maligutaksram atuqukkanjanik atrinurut iñuktitun nalunaitmiutchiqsimaruatitun.

²⁷ Taatnamik iñuich nalunaitmiutchiqsimaiñaat timimiktigun aglaan tupiksriuat maligutaksramik patchisiqutiniagaasri killiqirauniplusri nalunaitmiutchiqsimaruanani. Ilipsi Jew-ñuruani piqaqaluaqtusri aglausimaruamik maligutaksramik aglaan navguqagigigaasri.

²⁸ Iñuk Jew-ñungitchuq pisigiplugu nalunaitmiutaqalha timimigun. Iñuk animakami Jew-ñupluni suli malihinaqami Jew-ñuruat pilgusriñitñik ilagitlaitchaa Agaayyutim iñuksraqtaagmiñun.

²⁹ Aglaan iñuk Jew-ñupiaqtuq kamaksritlaturuaq Agaayyutmik ataramik. Jew-ñupiaqtuaq iñuuruq nalaunñaruakun sivugaani Agaayyutim. Taatnasriq iñuk nalunaitmiutaqagñiqsuq uummatmiñi savaagikkañagun Ipqitchuam Ir-rutchim. Aglausimaruq maligutaksraq savalguitchuq taatnatchimik. Taatnasriq iñuk quyyasriusriaqagisiruq Agaayyutmiñ, iñungilaaniñ.

3

¹ Jew-ñuruatmi piqaqniqpat sumik atlat iñuich pigingisañatnik? Anniq-sugiaqpat nalunaitmiutchiñigmiktigun?

² Aa, Jew-ñuruat atqunaq piqaqtut. Sivulligmi, Agaayyutim qaitchiñigai Jew-ñuruat uqahigmiñik Moses-kun.

³ Ilumutuuruq ilañich Jew-ñuruat tuniqsimangihhat Agaayyutmun. Jew-ñuruat tuniqsimaiñhata nutqaqtikisivaun Agaayyutim tuniqsimalha?

⁴ Qañaa! Agaayyun sagluyumiñaitchuq iñupayaat ukpiq-nangitchaluaqtitlugich. Aglausimaruq Agaayyutim Makpigaanani, “Agaayyun, nalaunñasuurutiñli uqahigikkapkun.

Akimayumuutiñli iñuichunniñ uqagaluaqmata nalaunñaniñniplutin.”

Psalm 51:4

⁵ Ilañich iñuich killukun uqaguurut itna, Uvagut killuqsagupta qiñiqtinniaqivut iñuich Agaayyutim nalaunñalhanik, uqaqhutiñ killiqiruni nakuuniplugu. Tarrasuli, uqaginiaqpsisiun Agaayyun nalaunñangiñniñilugu anasriñjuqsaqamisigut pisigilugich killuqsautisi?

⁶ Qañaa! Agaayyun nalaunñangiñniñiqpan, qanuqhuni atanniqsulhiñauvagich nunam iñui?

⁷ Killiqiġigma sagviqpagu Agaayyutim nalaunnaħha suli nangaqtillogu, su-
vaatami atannikkauniqpiġ liilaa uvaħa killuliqiruaq?

⁸ Taamna ilumutuuniqpan, Killuliqita iħuħnun nangapsaaqulugu
Agaayyun. Iħisautriħiħuħa taatnatchiħiħ saglunik, aglaan iħaħisa iħuich
pasiraħiħaħiħuħa iħisautriħiħuħa taatnatchiħiħ. Agaayyutimli nalaunħaruakun
anasriħiħuħsaħiħaħiħaħiħ tamatkua iħuich.

Iluqatiħ Iħuich Nalaunħaruħiħuħaħ

⁹ Taatnaħhuta uvagut iħuatlukpisa Jew-ħunħiħuħuħiħ? Qaħaħ! Uqaaħiħuħuħ
iħupayaħ Jew-ħuħaħuħuħuħ Jew-ħunħiħuħuħuħuħ aħaħaħiħaħ killuħsaħ-
mun.

¹⁰ Agaayyutim Makpiħaħaħiħ aglausimaruaħ,
“Iħuichuħ nalaunħaruamik, ataħuħiħuħiħuħiħ nunam iħupayaħaħiħ.

¹¹ Iħuichuħ ataħuħiħuħiħuħiħ kaħiħsaħiħuħaħiħ.

Iħuichuħ pakkiħaħaħuħaħiħ Agaayyutmik.

¹² Iluqatiħ tunutkaħ Agaayyun,
iluqatiħ tammaħhutiħ killuħsaħuħiħ.

Nalliaħ savaħaħaħiħuħ nakuuruamik,
ataħuħiħuħiħuħiħ.

Psalm 14:1-3; 53:1-3; Ecclesiastes 7:20

¹³ Iħiħaħiħ aħiħaħaħuħ aħmaruaħiħ iħuħiħuħiħ.

Atuħaħ uqatiħ uqahutiħ sagluuħuħaħiħ,

Psalm 5:9

uqahuħiħ aħiħaħaħuħiħ nimigiam tuħuħaħaħuħ,

Psalm 140:3

¹⁴ qaniħiħ immaukkaħuħiħ uqapiluħuħiħ uqamaħuħuħiħuħ, *Psalm 10:7*

¹⁵ ataramik tuħuħuħiħiħiħaħuħuħuħiħ iħuħiħuħiħ,

¹⁶ napmun aullaħaħiħ piyaħuħiħaħuħiħ iħuħiħuħiħ

suli sakiħuħuħuħiħuħiħuħiħ.

¹⁷ Iħiħuħiħuħiħaħ qanuħ iħuħuħiħsaħiħaħiħ qiniħiħiħaħuħ.

Isaiah 59:7-8

¹⁸ Piħuħuħ taluħsaħiħiħuħiħ Agaayyutmik iluħaħiħiħiħ.”

Psalm 36:1

¹⁹ Pakmaħaħ iħisimaħiħuħ una, Agaayyutim maliħuħaħsaħaħ qaisaħaħ Moses-
mun aħaħaħiħuħ iħuħiħ aħuħuħsaħaħaħuħaħ taavruħiħaħ maliħuħaħsaħaħiħ.
Tarra kiħaħaħaħaħ paħiħsaħsaħaħuħiħaħiħuħ tuħiħiħiħiħiħuħuħ
maliħuħaħsaħaħiħ, iħipsiunniħiħ. Aa, Agaayyutim paħiħsaħiħuħiħiħaħ iħupayaħaħ
nunami atanniħiħuħ.

²⁰ Taatnaħiħ kiħaħuħiħiħ nalaunħasriħuħiħaħiħuħ Agaayyutmi
maliħuħuħiħiħiħaħiħuħuħ maliħuħaħsaħaħ atuħuħkaħaħiħ, atakkii maliħuħaħsaħaħ
qiniħiħiħiħaħaħiħaħiħuħaħiħuħ qanuħuħ killuħsaħuħiħaħaħiħ.

Qanuħ Agaayyutmun Iħuich Nalaunħasriħaħaħ

²¹ Aglaan pakma Agaayyutim sagviħiħiħaħ qanuħ iħuich
nalaunħasriħkaħiħaħaħaħ iħmiħiħ, piħuħiħaħiħuħuħ maliħuħaħsaħaħ. Agaayyutim
uqautiħiħaħ iħiħaħaħiħaħ aglausimaruaħuħ maliħuħaħsaħaħuħ suli
siħuħsaħiħuħiħuħiħuħ.

²² Agaayyutim iħuich nalaunħasriħkaħiħaħiħaħ iħmiħiħ ukpiħsaħiħaħiħuħ Jesus
Christ-mik. Taamna ilumutuuruħ iluħaħiħiħ tunħaħiħaħuħiħ Jesus Christ-mik
kisiaħiħ. Iluqatiħ iħuich atirut:

²³ atakkii iħupayaħ killuħsaħiħuħuħ, aasriħiħ ayuħuħuħ Agaayyutim kama-
nauħaħ.

²⁴ Aglaan Agaayyutim iħuich nalaunħasriħkaħiħaħiħaħ iħmiħiħ
iħuħaħuħiħiħuħuħ aħuħuħaħuħuħuħ. Nalaunħasriħkaħiħaħiħ Jesus Christ-kun
tasuħaħiħaħ killuħsaħuħiħ.

²⁵ Tarra Agaayyutim qaitchaħ iħiħiħiħ tuħuħuħuħuħ aasriħiħ maħiħkaħuħuħ
aħaħ aħiħsaħuħuħiħ killuħsaħuħiħaħaħiħ iluħaħaħ ukpiħsaħiħuħ.
Taamna piħiħaħ qiniħiħuħuħuħ nalaunħaruħaħiħ natqiuħiħiħuħuħuħ

killuqsautipayaanik, taputiplugich killuqsautinjitiñik iñuich iñuuruat injilgaan Christ tuqunaiññaan. Agaayyutim anuqsrupluni anasriññuqsangitchai pisigiplugich killuqsautinjich.

²⁶ Taavrumuuna Agaayyutim sagviññigaa pakmapak nalaunnatilaani suli nalaunnasripchaisilaani iñupayaanik ukpiqsriruanik Jesus-mik.

²⁷ Taatniinniqman, uqavigaagutiksraipiaqtugut. Suvaata? Takku nalaunnasriyumiñaitchugut Agaayyutmi tupigiguptigu maligutaksraña, aglaan nalaunnasriraqtugut ilaani ukpigiguptigu Christ. Ukpiqsriñhum nutqaqtitkaa iluqaan uqaviñiq.

²⁸ Takku ilisimarugut iñuk nalaunnasripchakkautilaanjanik Agaayyutmi ukpiqsriñkun Jesus Christ-mun, maligutchiñiqmiguungitchuaq maligutaksramik.

²⁹ Uvva Agaayyun Jew-ñuruat kisiminñ Agaayyutigivatronñ? Agaayyutig-ingitmiatronñ Jew-ñungitchuat? Iłumun ilaa Agaayyutigipmigaat Jew-ñungitchuat.

³⁰ Agaayyutiqañhiñiaqtuq atautchimik. Agaayyutim iñupayaat nalaunnasripkañisigai ilaani pisigilugu ukpiqsriñhat, Jew-ñuruat nalunaitmiutchiplutinñ suli Jew-ñungitchuat nalunaitmiutchiñgitlutinj.

³¹ Uvvami suksraungigñiaqpisigu maligutaksraña Agaayyutim malikkap-tigu ukpiqsriñikuagñiaq? Qañaa! Ukpiqsriñhum iłumun atuumapkaqtañaa maligutaksram atuqukkanja.

4

Abraham-ñum Atrikusrautaulha

¹ Abraham, sivulliuruuq Jew-ñuruapayaanun, urrakusrautigilakput iñunmun ukpiqsriñigmigun nalaunnasripkakkauruamun Agaayyutmi.

² Nalaunnasripkañigumi Agaayyutmi savaagmigun tarra uqavigaagutiksraqağayaqtuq, aglaan uqavitñaitchuq sivuğaañi Agaayyutim.

³ Agaayyutim makpiğaanñi aglausimaruuq, “Abraham ukpiqsriruuq Agaayyutmik aasrii Agaayyutim akuqtuğaa piqutigiplugu ukpiqsriñha nalaunnasripkakkaupluni.”

⁴ Iñuk savakami akiliusiaqagaqtuq. Akiliusiaña aatchuutaungitchuuq aglaan akilikkauruqtuq savaagmigun.

⁵ Iñuk nalaunnasritñaitchuq Agaayyutmi savaallautağmigun, aglaan iñuk ukpiqsrigumi Agaayyutmik nalaunnasripkairuamik agaayyutailaamik injimiñi. Agaayyutim akuqtuğagigaa taavruma ukpiqsriñha aasrii nalaunnasripkaqlugu.

⁶ David-ñum uqutigipmiñigaa iñuk iłumun quvianamiuniplugu Agaayyutim nalaunnasripkaqmagu savaallautağmiguungitchuaq. Itnağniqsuuq,

⁷ “Quvianamiurut tamatkua
nalaunnairrutinjich Agaayyutim natqigutipmagich
suli killuqsautinjich matupmagich.

⁸ Quvianamiuruq iñuk
atangum isrummatigingisaña killuutiqağlugu.” *Psalms 32:1-2*

⁹ Taamna quvianamiuñiq itpa kisiitñun tamatkununa nalunaitmiutchiqsimaranun? Naagga! Itmiuq tamatkununa nalunaitmiutchiqsimailaanun. Uqutigianikkikput Abraham-mun ukpiqsriñiplugu Agaayyutmik, aasriiñ piqutigiplugu ukpiqsriñha Agaayyutim akuqtuğniplugu nalaunnasripkakkaupluni.

¹⁰ Agaayyutim akuqtuğniqpauñ Abraham sivuagun naaga aquagun nalunaitmiutchiñhan? Agaayyutim akuqtuğniğaa Abraham sivuagun nalunaitmiutchiñkaunaiññaan timimiñi.

¹¹ Abraham nalunaitmiutchikkauniqsuq aquvatigun. Nalunaitmiutchiha ilitchuqqutauniqsuq Agaayyutmun nalaunnasripkakkaujaniktilaanja pisigiplugu ukpiqsriha. Taatnaqlugu Abraham aapagigaat iluqatin iñuich ukpiqs-riruut nalunaitmiutaiññağminj sulikuqtukkauruat nalaunnasripkakkauplutin Agaayyutmi.

¹² Abraham aapagipmigaat tamatkua nalunaitmiutchiqsimaruat. Iluqağminj nalunaitmiutchiqsimaruat timihiñamiktigun kinuviagiñitchai Abraham-ñum, aglaan kisiisa tamatkua ilaan kinuviagigai tunjaruat Agaayyutmik atriplugu aapagikkavut Abraham nalunaitmiutchiğaluaqani.

Agaayyutim Akiqsruutaa Akuqtukkauruq Ukpiqsriğkun

¹³ Abraham kiñuviagikkani lu akuqtuirut akiqsruutmik paitchaktaaqtilaak-srajanik nunamik. Aglaan akuqtungitchaa taamna akiqsruun pisigiplugu tupiksrihi maligutaksrajanik Moses-ñum aglaagikkajanik, aglaan akuqtugaa akiqsruun Agaayyutim nalaunnasripchaqmagu pisigiplugu ukpiqsrihi.

¹⁴ Uvvaami iñuich akuqtuitlaniqpata Agaayyutim akiqsruutaanik maliguagimiktigun atuqukkanat maligutaksram, tarra ukpiqsrihi suutnaunayaiñiqsuq aasriiñ Agaayyutim akiqsruutaa suutnaungilluni.

¹⁵ Maligutaksram itqaqtitkaa Agaayyutim anasriññuqsaguutilaanja iñunjik tupiksritlaitchuanik maligutaksrapayaamik. Takku iñuich maligutaksraitñaminj tupiksriñgirrutiksramik piitchut.

¹⁶ Taatnaqhutin iñuich akuqtugağigaat Agaayyutim akiqsruutaa ukpigutiqaqaminj, aasriiñ taamna akiqsruun ilaan aatchuutigigaa akiilluni ihuaqutriğmigun. Agaayyutim akiqsruutaa akiitñami, iluqağminj qitungagikkanaat Abraham-ñum akuqtulhiñaugaat. Akiqsruun taamna ingiñiqsuq kisiitñun Jew-ñuruanun maligaqtuat maligutaksramik. Itmiuq atlapayaanun ukpigutiqaqtuanun Abraham-tun. Ilaa aapagigikput.

¹⁷ Aglaksimalhatun Agaayyutim Makpiğaanani, “Aapaquqtitkikiñ iñugiaktuanun iñunñun.” Abraham ukpigigaa Agaayyun iñuupchaitlaruaq tuqunjaruanik sulitaiyuiruaq sunik ingitchuanik ilipkaqlugich.

¹⁸ Abraham ukpiqsriruq niğiugaqaqhuni niğiunağumiñaitchaluññaan aapag-iliutinayağniługu iñugiaktuanun iñunñun, takku nipliusriaqaqhuni, “Kiñuviatin iñugiaksigisirut.”

¹⁹ Abraham-ñum ukpiqsriha Agaayyutmik sayaiqsinginiñiqsuq isruma-galuññağmi timini tuquniplugu, takku tallimakipiaguyasripluni aasriisuli ağnaat Sarah qitungitlailuni.

²⁰ Ukpiqsrihan uniñiñiğaa. Ilaan arguaqtungiñiğaa Agaayyutim akiqsruutaa. Ukpiqsriha sayaktusriłaağniqsuq, aasriiñ nanğaqługu Agaayyun.

²¹ Nalupqigingillapiagniğaa Agaayyutmun atuumapkağniaqtilaanja akiqsru-usriağikkani.

²² Taatnaqhuni Agaayyutim akuqtuğniğaa Abraham nalaunnasripkakkauplugu inmiñi pisigiplugu ukpiqsriha.

²³ Aglaan tamatkua uqałhich Agaayyutim Makpiğaanani Abraham nalaunnasripkakkauplugu ukpiqsrihagun aglakkaungiñiqsut kisanik pigutigiplugu Abraham.

²⁴ Tamatkua uqałhich aglakkaupmiñiqsut uvaptiknun. Agaayyutim akuqtuqmigaatigut nalaunnasripkakkaupluta ukpiqsriiptigun. Ukpigigikput Agaayyun anjipkairuaq Jesus-mik Atannaptiknik tuquğimiñi.

²⁵ Jesus tuqukami akiliğniğai navguilipput aasriiñ anjipkakkaukami tuquğimiñ nalaunnasripkağniğaatigut Agaayyutmi.

5

Qin̄uiḡutikkauḡiq Agaayyutmi

¹ Taatnamik nalaunḡasripkakkauḡluta Agaayyutmi ukpiqsriḡiptigun qin̄uiḡutikkaurugut Agaayyutmun atannaptigun Jesus Christ.

² Ilaan an̄maḡniḡaa utlautiḡiksraḡput Agaayyutmun aasriiḡ pakma iḡitchuqsriḡluta iḡuaḡqutaanik. Quviasrukḡhuta quyagikḡput Agaayyun iḡaliutiḡiksraḡput kamanautaani iḡaatnigun.

³ Uvvasuliuna, quviasruutiḡipmigiḡput sakiḡniuiḡiptigun, iḡisimaplugu sak-iḡniuiḡutit anuqsrusripkaḡhuta.

⁴ Anuqsruḡiq tikiutriruḡ Agaayyutim iḡuaksriḡhanik, aasriiḡ ilaan iḡuagigumisigut niḡiugaḡaḡtugut.

⁵ Aasriiḡ niḡiukkam qapiḡtaḡtinnianḡitchaatigut, takku Agaayyutim aatchuḡaatigut Iḡqitchuaḡ Irrutchimik, aasriiḡ taavrumuuna qin̄iḡtitaḡtigut qanutun piḡpaḡillapiaḡtilaaptiknik.

⁶ Uvaptiknik ikayugumiḡaipiḡaḡtitluta piviksraḡ nalautitman Christ tuḡḡuti-gai agaayyutaiḡaani.

⁷ Nallipsaunniḡ tuḡḡutisuḡnianḡitchaa anniqsuqsagḡlugu atla iḡuk. Iḡaatnisamma iḡuum tuḡḡutinayaḡaluaḡpalukka nakuuruḡaḡ iḡuk,

⁸ aglaan Christ tuḡḡutigaḡtigut killuliḡiraupkaḡhuta. Taavrumuuna Agaayyutim qin̄iḡtitkaa piḡpaksriḡllapiaḡḡi uvaptiknik.

⁹ Nalaunḡasripkakkaurugut Agaayyutmi augikkaḡaḡun Christ-ḡum tuḡḡutaupman. Taatnaḡhuta nalupḡisunḡipiaḡtugut Christ-mun annautiniaḡtilaaptiknik Agaayyutim qinnautaaniḡ uvlumi atanniḡviḡmi.

¹⁰ Uumigiraupkaḡhuta Agaayyutmi ilaan qin̄uiḡutigaḡtigut iḡmiḡni tuḡḡutauḡhagun iḡḡniḡmi. Pakma Agaayyutim iḡauraagḡiliutiḡmatigut nalupḡinaitchuamik annautiḡisigaḡtigut iḡḡniḡmi iḡuulḡhagun.

¹¹ Uvvasuliuna, pakma quviasruutiḡillapiaḡigikḡput Agaayyun atannaptigun Jesus Christ qin̄uiḡutriruakun uvaptiknik Agaayyutmun.

Adam-lu Christ-lu

¹² Killuqsauḡ tikiuḡmaniqsuḡ iḡupayaanun takku iḡuḡḡaaḡ Adam killuqsauḡ-tuḡ sulii pisigiḡlugu killuqsautaa tuḡḡiḡ tikiuḡapmiḡluni iḡupayaanun. Iḡuḡatiḡ iḡuich tuḡuruksraḡuḡniqsut takku iḡuḡani iḡuk killuutiniktuḡ.

¹³ Iḡupayaat iḡuuruat killuqsagḡniqsut Moses-ḡum akuḡtuḡaiḡḡaanunniḡiḡ maligutaksramik Agaayyutmiḡ. Aglaan Agaayyutim iḡuich patchisauniḡḡitchai killuqsautikun takku piḡaḡḡitḡutiḡsulii Agaayyutim maligutaksraḡanik.

¹⁴ Adam tuḡuniqsuḡ tupiksriḡḡitḡluni Agaayyutim tillisaanik. Iḡupayaḡaḡ Adam-miḡaglaan Moses-mun tuḡuruksrauniqsuḡ. Aglaan tuḡuruksrauruttuḡ killuqsangitchaluaḡḡaḡmiḡ taatnatun Adam tupiksriḡḡitmatun. Adam atriḡaḡniqsuḡ Christ-mik agḡiḡsuksrauruamik sivuniḡsrami. [Aglaan Adam tuḡuḡiḡmiḡ pipkaipman Christ iḡuulḡaḡtitchiruḡ.]

¹⁵ Aglaan Agaayyutim akiḡiḡaaḡ aatchuutaa atriḡaḡḡitchuḡ Adam navḡuiḡhatun. Iḡuḡatiḡ iḡuich tuḡurut pisigiḡlugu atautchim iḡuum navḡuiḡhagun. Aglaan Agaayyutim akiḡiḡaaḡ aatchuutaa iḡuaḡqutaḡun atautchim iḡuum Jesus Christ-ḡum kamanatluktuaḡuruḡ [navḡuiḡhaniḡ iḡuum Adam].

¹⁶ Agaayyutim akiḡiḡaaḡ aatchuutaa atlauruḡ atautchim iḡuum killuqsautaaḡniḡ. Takku aquaḡun atautchim killuqsautaaḡ tikiuḡaruḡ atanniḡsuḡiḡ iḡuḡaitḡun tuḡḡutaksraḡuḡniḡḡiḡ. Aglaan aquatiḡun kisiḡḡaitchuat killuqsautit tikiuḡaruḡ Agaayyutim akiḡiḡaaḡ aatchuutaa iḡuḡaitḡun nalaunḡasipkaḡniḡḡiḡ.

17 Atausriq iñuk killuqsagñiqsuq aasriiñ piqutigiplugu ilaan navguiħha tuquľiq umialiktun aňalatchiaqsiruuq iluqaitñik iñuñnik. Aglaan qanutun kamanatluktigiva savaaqalħa atautchim iñuum Jesus Christ! Iluqatiñ iñuich Agaayyutim nalaunñasripkakkanı inmiñi kamañaqtuakun iħuaqqutriħiğmigun aňalatchigisirut umialiktun iñuuniaħiğmikni uumuuna Jesus Christ.

18 Tarraami, piqutigiplugu atautchim iñuum navguiħha Agaayyutim tuqqutaksraguğniğai iñupayaat. Taatnatuntuuq piqutigiplugu atautchim iñuum nalaunñaruam savaaña Agaayyutim qaiññiğaik natqigutriħiğlu killuqsautinik iñuuiħiğlu iñupayaanun [ukpiqsriruanun].

19 Atausriq iñuk tupiksriñiğitłuni Agaayyutmik, taatnaqhutiñ iñupayaat killuliqiriğuuqtut. Aglaan atautchim iñuum tupigiplugu Agaayyun, taatnaqhutiñ iñupayaat nalaunñasripkakkauğisirut.

20 Agaayyutim qaitchiñiğaa maliğutaksraña Moses-kun. Taavrumuuna iñuich iłitchuğirağiğaat qanutun killuqsautilaaqtin navguiħiğmiktigun Agaayyutim maliğutaksraña. Aglaan killuqsauñ iñugiaksitmutluktuq.

21 Tarrali killuqsauñ aňalatchiłuni tuquľikun, aglaan Agaayyutim iħuaqqutaa aňalatchiruuq nalaunñaruakikun tikiutiluta iñuuiħiğmun Jesus Christ-kun atanaptigun.

6

Tuquñaruuaq Killuqsautmun Aglaan Iñuupłuni Christ-kun

1 Taamna taatniitman, killuliqituiñiğtuksrauvisa qiniğtitchağlugu qanutun Agaayyun iħuaqqutriħiğaaqtılaaña?

2 Qañaa! Ukpiqsrigupta Christ-mik tuquñaruuq killuğmun. Qanuğuta iñuuniaqtuiñiğisiñiğpisa killukun?

3 Puuyuğniğpisi, iluqapta paptaakkaukapta Christ Jesus-ñum atqagun piqasriutiruuq ilaan tuquľhanun.

4 Taatnaqhuta paptaakkaukapta iłuviqatauruuq Christ-mi aasrii piqasriutipluta tuquľhanun. Aasriiñ Christ-tun aňipkakkauruatun tuquñaruaniñ kamanautiqaqhuni saññiagun Aapauruam, uvaguttuuq akuqtuiruuq nutauruamik iñuuiħiğmik iñuuruksraupluta taavrumuuna.

5 Takku piqasriutipluta Christ-ñum tuquľhanun paptaakkaukapta, taatnatun piqasriutigisiğmiuuq aňipkakkaułhani iñuuniağuta.

6 Iłisimağikput una, Christ kikiaktuutrikkaupman iñuuiħiğruaqpup kikiaktuutrauqataurup ilaani, saññia killuqsautim piyaqququplugu, savaktaağruutqunğiğuta killuğmun.

7 Kiñapayaaq tuquruuaq aňalatingiğuuuuq killuqsautmun.

8 Ukpiğiğikput tuquqataukapta Christ-mi iñuuqatauğisiñiğpluta ilaani.

9 Iłisimağikput Christ aňipkakkauruaq tuquñaruaniñ tuqqutqikkumiñaiplaha. Tuquľhum aňalatlaiğniğaa.

10 Christ tuqukama tuquniqsuuq atausriğmiaqhuni akiilisuğlu saññia killuqsautim. Pakma iñuuruuq, iñuutuiñaqhuni Agaayyutmun.

11 Iłipsiħasriiñ isrummatigiruksraurusri iłipsitñik tuquñaruuatun iłiħusri saññianun killuqsautim aasriiñ iñuulusri Agaayyutmun uumuuna Christ Jesus-kun.

12 Taatnağusri killuqsautmun aňalatitnagich timiğikkasi maani nunami. Aňalatitnagu pisuğruaħipsitñun.

13 Atusruñaqnağich sulliñiği timiğikkapsi savaktillugich nalaunñaitchuamik. Aglaan qaitchisitħi iłipsitñik Agaayyutmun iñuktitun aňipkakkauruatun

tuqunaruaniñ suli pakma iñuuruatun Christ-mi. Añalatitchigin sulliñgi timipsi Agaayyutmun, aasriiñ atugumausri nalaunjaruamik.

¹⁴ Killuqsautim añalatlaigñiağasri takku iñuungitchusri tupiksriñsigun maligutaksramik aglaan iñuurusri Agaayyutim iħuaqquataagun.

Savaktaagrũtha Nalaunjaruatigmun

¹⁵ Qanugisiñiqpisa? Pakma iñuungiqsugut tupiksriñiptigun maligutaksranik Moses-ñum qaisañanik aglaan iñuurugut iħuaqquataagun Agaayyutim. Taamna pisigiplugu killuqsauraaqtuksrauvisa? Qañaa! Killuqsaaqtuksrauymiñaitchugut.

¹⁶ Iłumun ilisimagiksi una, qaitñapsi ilipsitñik kisumun savaktaagrũguqtusri taavrumuñ. Tupigiraksrağagigiksi taamna iñuk suli atanigigiksi. Tupiksriñipsi killuqsautmik tuqupkağisigaasri. Aglaan tupigikapsiun Agaayyun ilaan nalaunjaripchağagigaasri iñmiñi.

¹⁷ Qañiqsuami savaktaagrũgikkañasri killuqsautim, killuğmik añalatiqaqhusri. Aglaan quyanaqtuq Agaayyun, pillapiaqhusri tupigigisri ilisauttutauruat ilipsitñun.

¹⁸ Aasriiñ annaktitaunanihusri killuqsautmiñ savaktaagrũguqtusri pakma nalaunjaruualigmun.

¹⁹ Uqautigigiga savaktaagrũliq uqahignik kañiqsiñaaqtuanik takku kañiqsimmagiksitquplusri. Qañiqsuami qaisimapmatun ilipsitñik savaktaagrũgipkaqhusri killuqsautmun suli killuliqihigmun, taatnatuntuuq pakma qaitchuksraurusri ilipsitñik savaktaagrũgipkağusri iñuuniatigmun nalaunjaruualikun iluqnauqhusri Agaayyutmun.

²⁰ Qañiqsuami savaktaagrũunñapsi killuqsautmun iñuuniatlaitchusri nalaunjaruualikun.

²¹ Savaaqaqtusri pigiitchuanik aasriiñ taatnatchim iñuutchim pakma kanğulikkapsi anniqsungitchaasri aglaan tikiutriraqtuq tuqułigmik.

²² Aglaan pakma annaktitaunanihusri killuqsautmiñ savaktaagrũliutiplusri Agaayyutmun. Iluqnauqhusri ilaanun savaaqaqtasrirusri akuqtuiyunaqtuamik Agaayyutmun aasriiñ Agaayyutim akiliñiağasri isruitchuamik iñuuligmik.

²³ Kiña killuqsaaqtuaq akuqtuiruq killuqsautim akiliutaanik —tuqułigmik. Aglaan Agaayyutim akiilaq aatchuutigigaa isruitchuaq iñuuliq tamatkununa atausriññuqatauranun Christ Jesus-mun atannaptiknun.

7

Atrikusraun Ilaqatnikun

¹ Aniqatiut, iluqasri kañiqsimagiksi maligutaksraq Moses-ñum aglaagikkañ. Iłisimapmigiksi maligutaksramun añalalħa iñuk iñuusrugaaññagmi.

² Uvvaami taamna urriqsruutaupmiuq, ağnaq nayuutigisiruq maligutaksrakun añutmikni iñuuniqtutilañani. Aglaan añutriñ tuqukpan ilaqatnitqilhiñauruq tuvraqługu maligutaksraq.

³ Aglaan ilaqatnikkumi atlamik añutmik uiñi iñuunñaan, maligutaksram nipliutigigaa sayunaruuniplugu. Aglaan añutriñ tuqukpan ağnaq ilaqatnitqilhiñauruq. Taatnaqhuni ilaqatnikkumi atlamik añutmik uiñi tuquanikpan patchisaitchuq maligutaksramiñ.

⁴ Aniqatiumaan, taatnatun itmiuq ilipsitñun. Christ tuqupman, tuquqatigiruatun pigiksi, aasriiñ aglausimaruat maligutaksrat añalangigaasri. Pakma pigiliutipkaqtusri atlamun. Pigiliutigaasri añitqiksitauruam tuqułigmiñ. Tarraasriiñ iñuuruksraurusri Agaayyutmun savautilugu.

⁵ Qaaniqsuami iñuusrugaañapta kanigruaqtakun pisugruaIPTa aňalatađigaa timigikkaqput pisigiplugu maligutaksraq. Tarra savaaqaqtugut savaktaksrađingisaptiknik maliglugu maligutaksraña Agaayyutim. Suragałipayaapta tik-iutigaatigut tuqułıđmun.

⁶ Pakma patchisaikkaaurugut maligutaksramiñ, aasriiñ tuquñaruatun ililuta maligutaksramun isiqtađipluta qaaniqsuami. Taatnaqhuta pakma savautingitchikput Agaayyun utuqqakun aglausimaruakun maligutaksrakun, aglaan pakma savautiaqsigikput Ipqitchuakun Irrutchikun iñuunñapta nutauruamik iñuulıđmik.

Maligutaksraqı Killuqsauñlu

⁷ Isrumavaluktusri nipliđñipluña killuqsauñlu maligutaksraqı atiniplugik taapkuak. Taatniingitchuq. Aglaan maligutaksrakun kaniqsigiga killuqsautim qanuutautilaaña. Nalunayađiga kaviugutıliq maligutaksram nipliutigingitpagu nalaunñaiññiplugu itnautauruaq, “Kaviuqnak.”

⁸ Aasrii killuqsautim pisaasruqsipłuni atuqtitkaqsipłuña taavrumiña tillit-mik suli qanusripayaamik nalaunñaitchuamik. Aglaan maligutaksraitman kil-luqsauñ sanñiksraitchuq.

⁹ Iñuuniaguugaluqaqtuami maligutaksraiłakun ilitchuđigaluaqnagu maligutaksraq. Aglaan maligutaksram ilitchuđipkaqmagu tilliñ tarakñaaglaan killuqsauñ uummatqiaqsiruq. Taatnaqluña iñuutchikun tuquruña.

¹⁰ Tilliñ tikiutriruksraqtuuaq iñuulıđmik uvañnun tikiutripiaqtuq tuqułıđmik.

¹¹ Killuqsautim kinnipluña tillisikun tuqupkagaaña iñuutchikun.

¹² Tarra aglausimaruuaq maligutaksraq ipqitchuq. Taatnatuntuuq tilliñ ipqitchuq nalaunñapluni nakuuplunılu.

¹³ Itnautauñiqpami? Qanusrim nakuuruam tikiutiniqpaña tuqułıđmun? Qaňaa! Killuqsautim atuqlugu nakuuruuaq [tilliñ] tuqupkagaaña. Taamna atummiruq uvañnun qıñiqqupluña qanusriutilaananik killuqsautim. Tilliñ qıñiqtitagađigaa killuum pıgiıllapiaqtilaaña.

Añuyaktuiñalıq Killuqsautmik

¹⁴ Ilisimagikput maligutaksram agaayyutmiqnisaulha, aglaan uvaña ani-maruña kanigruaqaqaluña. Killuum aňalatađigaaña tigutaañupmatun.

¹⁵ Kaniqsitłaitchiga suragałıga. Piñgitchitka nakuuruat pisukkatka, aasriiñ suragaqluña pıgiitчуuanik uumigikkamnik.

¹⁶ Aasrii atuđupkich atuđunđisatka uumigiplugich, aňıgıga maligutaksram nakuutilaaña.

¹⁷ Nutauruam iñuutchima pipkanđitchai tamatkua uumigikkatka. Aglaan ilitqusriđruađma ilumni pipkađagađıgai.

¹⁸ Ii, ilisimagıga ilitqusriđruuaq ilumni nakuunđisilaaña, atakkii kanigruaqaqaluña uvamni. Suragađukkaluađıga nakuuruuaq aglaan suragaluitchıga.

¹⁹ Atunđitchagađıgıga nakuuruuaq atuđukkađa aasriiñ atuqlugu pıgiitчуuaq atuđunđisaga.

²⁰ Taatnaqlugu atuđuunıđupkich atuđunđisatka, nutauruam iñuutchima atuqt-ingitchai tamatkua, aglaan ilitqusriđruam ilumni atuqtitađıgaaña tamatkuniña pıgiitчуuanik.

²¹ Taatnaqlugu ilitchuđıgıga taamna ilumutuulıq, suragaqsaqama nakuuru-amik pıgiitчуuam nayuđagađıgaaña.

²² Uvva uummatimni quviasruutigaluađıga Agaayyutim maligutaksraña,

²³ aglaan qıñıgıga atla maligutaksraq aňalatchıruuaq timimnik. Timima maligutaksraňan añuyakkaa akıllıliqlugu maligutaksraq isrummatimni.

Taamna atla maligutaksraq anjalatchiruaq timimnik killuum maligutaksragigaa, taavrumaasrii anjalatchiruam tigutaagiliutiplusa.

²⁴ Ihuilliugnaagniaqpat! Inukniaq uvañni! Kia annautigisivaña taavrumakña timimiñ tikiutriruamiñ tuqułigmun?

²⁵ Agaayyutim annautigisigaaña. Quyagiga ilaa anniqsuđluqmaña uumuuna Jesus Christ atannaptigun! Tarraasriiñ isrumamni kamagisukkiga Agaayyutim maligutaksraña, aglaan ilitqusriđruagma tigutaagipkañaña maligutaksrañanun killuum.

8

Anjalatillutin Irrutchikun

¹ Tarraami pakma, Agaayyutim tuqqutaksragutqikkumiñaitchai tamatkua atausriññuqatauruat Christ Jesus-mun.

² Takku maligutaksrañan Irrutchim tikiutriruam iñuuligmik Christ Jesus-kun patchisaigaaña maligutaksramiñ tikiutriruamiñ killuđmik suli tuqułigmik.

³ Agaayyun savaktuq maligutaksram savaagilguisañanik. Maligutaksraq iñuk nalaunñasripchatlaitchaa Agaayyutmi sukununniiñ, takku killiqiugaqtuñupluni kamagitlaitchaa maligutaksraq. Agaayyutim tuyuđigaa igñigikkani nunamun timiqagługu iñuutquplugu uvaptiktun suli akilliliutigitquplugu killuqsautmun. Taavrumuunaasriiñ Agaayyutim piyaqquqtaksraguđniđaa killuqsautun anjalatchiruaq killukun pisuđigruaptiknik.

⁴ Agaayyutim kamaksritlasripkağaatigut nalaunñaplutiñ atuqukkañatnik maligutaksram. Pakma iñuuniaqtugut malingiđługu kañigruaqpup aglaan malikługu Irrusriq.

⁵ Tamatkua anjalatittuat irrusriđruamun iñuusruurut quyaliñiađługu irrusriđruaq. Aglaan tamatkua anjalatittuat Ipqitchuamun Irrutchimun iñuusruurut quyaliñiađługu Ipqitchuaq Irrusriq.

⁶ Iñuum isrummataa anjalatmagu irrusriđruañan ittaqtuq tuqułiq, aglaan isrummataa anjalatmagu Ipqitchuam Irrutchim ittaqtuq iñuuiq suli qinuiññaq.

⁷ Taamna ilumutuuruq takku iñuum isrummataa anjalatpagu ilitqusriđruañan akitñaqsimaagaa Agaayyun. Taamna tupiksrisuñgitchuq Agaayyutim maligutaksrañanik; takku tupiksriłguitłuni.

⁸ Tamatkua iñuich anjalatittuat kañigruađmiknun quyaliłguitchaat Agaayyun.

⁹ Aglaan ilipsi anjalangitchaasri kañigruaqtapsi. Anjalatkaasri Ipqitchuam Irrutchim, ilumun taamna Irrusriña Agaayyutim inniqpan ilipsitñi. Aglaan kiña iñuk piqangitpan Irrusriñanik Christ-ñum pigingitchaa Christ-ñum.

¹⁰ Killuqsautim timigikkasi tuquñapkađai, aglaan Christ itpan ilipsitñi Ipqitchuam Irrutchim qaitchigaasri iñuuligmik takku Christ-ñum nalaunñasripkaqhusri Agaayyutmi.

¹¹ Agaayyutim Ipqitchuaq Irrusria anitqiksitchiruaq Jesus-mik tuquñaruaniñ iñuukpan ilipsitñi, taavruma Ipqitchuam Irrutchim iñuuruam ilipsitñi qaitk-isipmigaa iñuuiq timipsitñun tuqusragumaruanun.

¹² Taatnaqhuta aniqatiumaan, anjalatitnata kañigruaqtamun. Iñuuniaqtuksraungitçugut tumigitqukkañagun killuqsautim.

¹³ Iñuuniağupsi kañigruapsigun tuquniaqtusri. Aglaan Ipqitchuam Irrutchim ikayuqtitchupsi nutqautitlasriługu killiqikiqsi tarra iñuuniaqtusri.

¹⁴ Ililgaagillapiagai Agaayyutim tamatkua sivulliuqtittuat Ipqitchuamun Irrutchimun.

¹⁵ Ipqitchuam Irrutchim akuqtukkaqpup irrusriđingitçhaa tigutaaqsiulhum iqsiłhumlu. Ipqitchuam Irrutchim pigikkapta ililgaagiliutipçhağaatigut

Agaayyutmun. Taavrumuuna Ippqitchuakun Irrutchikun niplitlasrirugut, "Abba, Apaana."

¹⁶ Taavruma Ippqitchuam Irrutchim ilitchuqipkaaatigut nalupqinaiqługu Agaayyutmun ililgaagitilaaptiknik.

¹⁷ Agaayyutim ililgaaginiqpatigut tarra akuqtuigisirugut ikayuusrianik piksirrutaiñik uvaptiknun. Akuqtuigisirugut tamatkunina Agaayyutmiñ piqatigilugu Christ. Aglaan nagliksaaqtuksraurugut atrilugu Christ naglik-saaha. Taatnaqqaaguta piññaktaaqağisirugut kamanautmik atrilugu Christ.

Sivunnaptikni Ittuaq Kamanaun

¹⁸ Uvva pakma nagliksaaqsiurugut. Aglaan nagliksaaliqput pakma atriqağumiñaitchuq ilaan kamanautaanun sagviğñiakkananun uvaptiknun.

¹⁹ Iluqani Agaayyutim iñiqtaña utaqqitłailłapiağataqtuq Agaayyutim sagviłiksrañanik kisut qitungağipiaqtilaanjitñik.

²⁰ Suapayaaq Agaayyutim iñiqtaña piungiqsağumaruq, pisuligingisağmigun aglaan Agaayyutim sivunniutaagun. Aglaansuli nigiyuqaq ittuq:

²¹ Iluqani Agaayyutim iñiqtaña anjalangigñiağaa piungiqsitchirağaqtuam, aglaan piqatauyumiñaqsilugu kamañaqtuamun patchisaiłigmun piqatigilugich Agaayyutim ililgaani.

²² Ilisimagikput iluqaisa qanusripayaat Agaayyutim iñiqtañiñ utaqqilhat uvunjanunaglaan ihuilliuğaluanağmiñ, atrilugu ağnaq aulliyautikmatun.

²³ Kisimilhiñaungitchuat tamatkua iñiqtat utaqqirut aglaan utaqqipmi-uguttuq ihuilliuğaluanağapta irrutchiptigun. Agaayyutim aatchuğaatigut Ippqitchuamik Irrutchimik nalupqinaiqłutauplugu. Aasriiñ utaqqigikput Agaayyutmun qitungağiliutipiaqtilaaksraqput. Utaqqigikput timigikkapta sim-mikkauiksraña.

²⁴ Taamna nigiyuğisağikput anniqsukkau'apta. Qiñianiksimaniguptigu taqqikkaqput taamna nigiyuğauyumiñaiññayaqtuq. Iñuich nigiyutlaitchut qanutchimik pigiliutianikkağmiknik.

²⁵ Aglaan nigiyuqaqatugutsuli qanutchimiktaimma piññaktaağianingisaptiknik, utaqqigikput anuqsrusripluta aasriiñ kimmutigillapiaqługu.

²⁶ Ippqitchuam Irrutchim ikayuqsimaagaatigut pilguirrutiptigun. Takku nalurugut qanuq agaayuhksraptiknik; aglaan Ippqitchuam Irrutchim inmiñik uqautigipluta Agaayyutmun qiniqqaluktualigataqhuni uqautigilguisaptigun.

²⁷ Agaayyutim qiniğagigai iñuich uummatinich. Ilisimagaa isrummataa Ippqitchuam Irrutchim, takku Ippqitchuaq Irrusriq uqapsaagutripluni Agaayyutmun piqutigiplugich iñugikkani tuvraqługu pisulha.

²⁸ Ilisimagikput, supayaatigun Agaayyutim savaqatigirağigai nakuuhksrañatnun piqpaksriuat inmiñik, tamatkua ilaan tuqlukkani tuvraqługu sivunniutigikkani.

²⁹ Agaayyutim ilisimanigai tamatkua tuqlukkani iñiqsigaluqani nunamik. Piksraqtaaginigai atriqaquplugich igñigmisun. Taavrumuuna Jesus sivul-liguğniqsuq akungatni iñugiaktuat aniqatigiich.

³⁰ Taatnaqługich Agaayyutim piksraqtaagikkani tuqluğniğai, aas-riiñ tamatkua tuqlukkani nalaunjasripkağai inmiñi. Tamatkua nalaunjasripkakkani inmiñi piqatigigisigai kamanautmiñi.

Agaayyutim Piqpaksriłha Christ Jesus-kun

³¹ Tamatkua taatniinniqmata, sumik nipliğisitłavisa taavrumuuna? Agaayyutim nayuqpatigut kia-unniñ akilłiqsugumiñaitchaatigut.

³² Agaayyutim qaitługu igñi nagliksaaqtitkaa piqutigipluta. Taatnaqhuni Agaayyutim ilumun qaitchigisigaatigut supayaamik akiłlaağługu.

³³ Kiami patchisigisivagich iñui Agaayyutim piksraqtaagikkani? Agaayyutim kisimi nalaunñasripkaqsimagai.

³⁴ Kiña nipliğisiva Agaayyutim iñui tuqqutaksraguñilugich? Kiñaunniñ nipliğumiñaitchuq! Takku Christ Jesus tuqqutigai, aasriñ anitqixsuq tuquliğmiñiñ. Pakma Agaayyutim taliqpian tunjaaniñ uqapsaagutigaatigut ilaanun.

³⁵ Qanutchim piiqsitkisivatigut piqpaksriñhaniñ Christ-ñum? Sakiqnam naaga ihuilliułhum naagaqaa nagliksaahum naaga kakkaaqsiułhum naaga atnuğaanilliułhum naaga navianniuhum naagaqaa tuqułhum?

³⁶ Aglausimaruc Agaayyutim makpiğaanjiñi,
“Piqutigiplusri tuqqutaurugut ataramik.

Iñuich añallaqłukkaatigut ipnaisun tuqqutaksratun.” *Psalm 44:22*

³⁷ Qañaa! Iluqaisigun tamatkunuuna sakiqniugutiptigun Agaayyutim akimapkağaatigut piqpagirigikkapta.

³⁸⁻³⁹ Ii, nalupqigingitchiga sumun piiqsitchumiñaisilaaqput piqpaktañaniñ Agaayyutim. Tuqułhum unniñ iñuuhum unniñ isragulğich unniñ tuungaiç unniñ sut pakma ittuat unniñ tikisaksrat unniñ sanjich unniñ sut ittuat quliptikniłu atiptikniłu naagaqaa sumunniñ iluqaani nunami piiqsitchumiñaitchaatigut Agaayyutim piqpaksriñhaniñ ittuamiñ Christ Jesus-mi atanaptikni.

9

Agaayyunlu Iñuksraqtaañiłu

¹ Atasriññuqataupluna Christ-mun suli añalatiqaqluna Ipqitchuamun Irrutchimun nalupqigingitchiga qauğrimmaagiutillautamni uqağiga ilumutuuruamik. Saglungitchuna itna uqaqama,

² Ihuilliułlapiagaqtuna suli alianniullapiaqtaqluna piqutigiplugich Jew-nuruat.

³ Uvvatuq ikayutlalagich Jew-nuruat aniqatitka iñuqatitka. Uvvatuq anasriññuqsakkaulaña piigłunjaunniñ Christ-miñ ikayugumiñagupkich anniqsuliksrañatnun.

⁴ Israel-aagmiut iñugigai Agaayyutim piksraqtaagiplugich. Ilaan tiguaginiğai piqatlasriplugich kamanautmiñik. Ilaan qaiññigaa ilinjtñun sivunniugutni suli maligutaksraña [Moses-kun] suli agaayumaagvik suli akiqsruutniłu.

⁵ Qitungagigaiç kamañaqtuat sivulliapta, aasriñ ilinjtñiñ Christ animaruq Agaayyutaupluni. Quyanatuq qañavak! Taatnatuquvva.

⁶ Itnautigingitchiga Agaayyutmun atungiññilugich akiqsruutigikkani ilinjtñun. Atakkii kiñuvianjich Israel-ñum ilañich Israel-aagmiupianungitchut.

⁷ Suli ilañiñhiñaq Abraham-ñum kiñuvianji ilumun ililgaagigai. Aglaan Agaayyun niqliqsuq Abraham-mun, “Kiñuviaksratin akiqsruutigikkatka itkisirut Isaac-miñ.”

⁸ Itna ittuq, iluqaisa Abraham-ñum kiñuvianji Agaayyutim ilumun ililgaagingitchai, aglaan kisiisa tamatkua ililgaagiliutikkani Agaayyutim animaruat akiqsruutaagun Abraham-mun.

⁹ Agaayyutim akiqsruğniğaa Abraham itna, “Nalauullugu piviksraq utigisiruna aasri Sarah igñiqagisiruq.”

¹⁰ Taamnañhiñaungitchuq. Rebecca-m malğik igñak aapaqaqtuk sivulliap-tiknik Isaac-mik.

¹¹⁻¹² Aglaan malğuk igñak anigaluaqñagik Agaayyutim uqautigaa Rebecca, “Aapiyanan savautigisigaa nukatchiani.” Agaayyun nipliğniqsuq taavrumiña nukatpiagruk savaaqagaluqñagik nakuuruamik unniñ pigiitchuamiglu. Taavrumuuna ilitchuğigikput, Agaayyutim piksraqtaaginiğaa atausriq

sivunniutigikkaḡmigun pisuligikkaḡmigunlu. Piksraqtaagiyumiñaitchaa iñuk savaaqalḡhagun.

¹³ Agaayyutim uqalḡha itniinniqsuq, “Piksraqtaagigiga Jacob aglaan piksraqtaagینگitlugu Esau.”

¹⁴ Qanuḡmi nipligisivisa taavrumuuna? Agaayyun nalaunnaitpa? Taatningitchuq!

¹⁵ Agaayyutim Moses nipliutigaa,
“Qiniqtitkisigiga ihuaqqutrihiga kisumun ihuaqqutrisrukkamnun.

Qiniqtitkisigiga ilunḡuksrihiga kisumun ilunḡugisrukkamnun.” *Exodus 33:19*

¹⁶ Taatnaḡumi Agaayyun piksraqtaaqagningitchuq iñuich pisuligikkaḡatigun unniñ savautigisrukkanaḡatigun. Aglaan piksraqtaaqagisiruq ilunḡuksriḡmigun.

¹⁷ Agaayyutim Uqalḡhan nipliutinigaa atanga Egypt-ḡum, “Atanigūqtitkikpiñ qiniqtitchuklugu sanḡigikkaḡa ilipkun. Taavrumuuna atiga uqautaugisiruq iluqaani nunami.”

¹⁸ Taatnaḡhuni Agaayyutim qiniqtittagigaa ilunḡuksriḡhi kimupayaaq qiniqtitchukamiḡ. Suli pitchigiliqsitkai iñuich pitchigiliqsitchukkani.

Piksraqtaagikkaauruni Agaayyutim Ilunḡuksriḡhagun

¹⁹ Uvva nallipsi apiqsruḡisigaaḡa, “Agaayyutim analatpatigut suvaatami kiluutiqaḡnivatigut? Kia akilliliqsuḡisivaḡ pisulḡha?”

²⁰ Apiqsruḡnak taatna. Ilvich iñulḡhiñaurutin. Iñulḡhiñam apiqsruḡtak-sraḡingitchaa Agaayyun. Taatnatuntuuq iñuum iñiqtaḡan uqautitlaitchaa, “Suvaata piluqpiña taatna?”

²¹ Utkutchiri savaaqaqtuḡaq qikumik piluḡhiñauruq qanutchipayaamik pisukkumi. Taavrumakḡa qikumiñ utkusriḡhiñauruq atautchimik piñḡaqqutigilḡhiḡlugu aasriñ ilaqataa suaḡluqaḡvigiplugu. ²² Agaayyun nalaunnaraqtuq suraḡapayaaligmigun. Ilaḡitñun iñuich ilaan qiniqtitchukkaa qinnautni [killuqsautikun] suli sanḡiñi. Qiniqqautnaqsigaluaqtitlugich piyaqquqtaksraḡuqhutiḡ anuqsrutinigai tamatkua iñuich.

²³ Atlas iñuich ilunḡugisrukkani ilaan anuqsrutinigai ilitchuḡitquplugu uuktuḡnaḡumiñaitchuaq kamanautni. Tamatkua iñuich itqanaiyautinigai piqaquplugich kamanautmiñik.

²⁴ Aasriñ ilagigaatigut taapkua. Agaayyutim tuḡḡungitchaatigut Jew-ḡuruaniñ aglaan piksraqtaagigaatigut Jew-ḡungitchuaniñ,

²⁵ tuvraḡlugu nipliutaa Hosea-m itna,
“Nipligisiruḡa, Iñugigipsi taapkunuḡa atchiqsimagaluakkaḡmiñun Iñugingitchipsi.

Aasriñ qiniqtitkisigiga piḡpaktaḡa tamatkunuḡa piḡpagingisamnun.”

Hosea 2:23

²⁶ Hosea-msuli nipliutigigaa,

“Iñugingitchipsi, aglaan kiñuvaatigun atchikkaugisirut itna, Iḡlḡaḡi iñuuruam Agaayyutim.”

Hosea 2:1

²⁷ Suli Isaiiah-m uqautiginigai Israel-aagmiut,

“Iñugiallapiagtut iñugikkaḡi Israel-ḡum.

Atriqaqtut qavianḡisun taḡium siñaani.

Aglaan iñugiakitchuat anniqsukkaugisiñiqsut.

Isaiiah 10:22, 23

²⁸ Atanḡuruam qilamik anasriñḡuqsagisigai iñui nunam.”

Isaiiah 28:22

²⁹ Tuvraḡlugu Isaiiah-m nipliutaa,

“Atanḡum Sanḡipayaaqaqtuam iñugiakitchuat sivulliaḡvut iñuupkangitpagich iluqaḡta piyaqqukkaunayaqtugut Sodom-tun suli Gomorraḡ-tun.” *Isaiiah 1:9*

Israel-aagmiutlu Tusraayugaallautaglu

³⁰ Qanuġmi nipliġisiñiqpisa? Itniinniġsuq, Jew-ḡungitchuat nalaunḡasriñiuranġiññitchuat Agaayyutmi, nalaunḡasripkaġniġsut ukpiġsriñhiñaqaminġ.

³¹ Israel-aagmiut maligutlugich maligutaksraq Moses-ḡum aglakkaḡa nalaunḡasriñiaġniġsuq Agaayyutmi taavrumuuna, aglaan nalaunḡasriñiñiqsuq.

³² Suvaatatai? Tunḡanġitlutinġ Agaayyutmun ukpiġsriñiġmiktigun, aglaan nalaunḡasriñiaġniġsut tamatkunuuna savaagikkaġmiktigun. Ukpiġsriñiġtñaminġ atriginiġaich iñuich putukkitqataqtuat putukkisautmun.

³³ Agaayyutim Uqalḡa aglaksimalḡhatun, “Iliġisigiga Zion-mun iyaġak iñuich putukkisautiksranġat.

Taamna iyaġak paallaktitchiñiaqtuq.

Kiñā taimñā tunḡaruq Christ-mun, iyaġaktun ittuamun,

qapiqpaḡayumiñaitchuq.”

Isaiah 8:14; 28:16

10

¹ Aniqatiumaanġ, uummatimniñ kipiġniġutigigiga iluqatinġ Jew-ḡuruat aniqsuquplugich. Taamna iniqsruutigigiga Agaayyutmun.

² Nipliutigigaluagitka piḡiqillapiahutinġ maligualḡhat Jew-ḡuruat Agaayyutmik, aglaan ilisimanġitchaat nalaullugu tumiksraq.

³ Ilisimanġitlutinġ Agaayyutmun iñuich nalaunḡasripchaġuutilaanġatnik ukpiġsriñiġmiktigun, inmiknik nalaunḡasriñiallanġniġsut pisuġiġmiktigun, ilinġisa qaitchisunġitlutinġ inmiknik Agaayyutmun. [Taataqhutinġ nalaunḡasritlaiñniġsut.]

⁴ Christ kinilirvigigaa maligutaksram, aasriñ kiñapayaaq ukpiġsriruaq nalaunḡasripkakkauyumuq Agaayyutmi.

⁵ Kisupayaaq nalaunḡasripkaġukkumi Agaayyutmi tupiksriñiġmigun Agaayyutim maligutaksranġanik, itqagiliunġ Moses-ḡum aglaanġa, “Iñuk tupiksriñiġmiktigun maligutaksrapayaam tillisaiñik iñuigisiruq taapkunuuna.”

⁶ Aglaan uqalḡhum nipliutiginigaa nalaunḡasripkakkauġiq ukpiġsriñikun it-nailiplugu. “Isrumaniaqnak, Kiñā mayuġisiva qilaḡmun (ami atqautityaġlugu Christ)?

⁷ Suli nipliġniñiaqnak, Kiñā atqagisiva samuḡa natqitchuamun anmaġnimun (ami mayuutityaġlugu Christ tuḡunaruaniñ)?

⁸ Itnauvva nipliġsimaruq, Agaayyutim uqalḡhan qalligaatin, ittut qaniqni suli uummatipni.” Taamnatarra ilisauttun quliaqtuaġikkaqput.

⁹ Ilvich qannapkun nalupqinaġlugu uqagupku, “Jesus atanġuruq,” suli ukpiġigupku uummatipni Agaayyutmun anġitqiksilha Jesus tuqulḡhaniñ, ilvich annakisirutin.

¹⁰ Ukpiġsriġgupta uummatiptikniñ nalaunḡasripchaqtugut Agaayyutmi. Taatnaqhuta uqaqalḡaptigun Jesus-mik ukpiġiplugu anniqsukkaaurugut.

¹¹ Agaayyutim uqalḡha itnaġniġsuq, “Kiñapayaaq ukpiġsriñuni tunḡaruq ilaanun qapiqpaḡayumiñaitchuq.”

¹² Agaayyutim Uqalḡhan taputigaa “Kiñapayaaq,” takku atlakaagiiñiñniġsuq Jew-ḡuruaglu Jew-ḡungitchuaġlu. Taamna ataniq ataniġigaat iluqatinġ aasriñ qaitchipluni iñugiaktuanik ikayuutinik iluqaitñun tunḡaruanun inmiñun.

¹³ Agaayyutim uqalḡha itnaqhuni, “Atanġum anniqsuġisigaa kiñapayaaq tuqulḡtuqaaq anniqsuqupluni.”

¹⁴ Qanuġutinġ tuqulḡaġisivat ilaanun ukpiġiġisagmiknun? Suli qanuġutinġ ukpiġsriġisivat ilaanik tusraamaisagmiknik? Suli qanuq tusraagisivat quliaqtuaqtaitchuminġ.

¹⁵ Qanuġutin quliaqtuaġisivat tuyuġingitpatin? Aglausimaruq itna, “Qanun qvianaqtigiva quliaqtuaqtit aggiutripmata tusraayugaallautamik.”

¹⁶ Aglaan iluqaġmin akuqtungitchaat tusraayugaallautaq. Isaiah nipliqliqsi-manisq, “Ataniiq, kisut ukpiqsrivat uqauttutigikkaptiknik?”

¹⁷ Taatnamik iñuich ukpiqsriqisut tusraa'amitruq tusraayugaallautaq. Suli iñuich tusraagaat kia quliaqtuaġipmagu uqaliq Christ-kun.

¹⁸ Aglaan apiqsruqtuqa, tusraangiññiqpat tusraayugaallautamik? Iłmun ilinisa tusraagaat. Agaayyutim uqalħa itniittuq, “Uqaliq siaminnisq, iluqaanun nunamun.

Iñuich quliaqtuaġaqtut nanipayaaq.” *Psalm 19:4*

¹⁹ Apiqsrulgitħuqa, Israel-aagmiut kanjisiññiqpat? Ii, kanjisirut. Sivulliu-pluni Moses uqaqtuq Agaayyun uqaġnipluġu itna,

“Uvaqa iñuksraqtaaginqsapkun siqñaliqsitkisigipsi.

Uvaqa kanjismaitħuatigun uumitchaktitkisigipsi.” *Deuteronomy 32:21*

²⁰ Tugliqħuġu, Agaayyun nipliġniqsuq Isaiah-kun taluqsrautaiqsitluġu,

“Paqitkaatħa tamatkua apiqsruqtangitchuat ikayuqulutin.

Sagvisuqa tamatkunuqa pakaqaangitchuanun uvamnik.” *Isaiah 65:1*

²¹ Aglaan Agaayyutim Israel-aagmiut uqautiginigai Isaiah-kun itnaqhuni,

“Uvlupayaaqman piħhiñaanuruqa akuqtuġuqħuġich tamatkua iñuich

tupiktaitħutin paaqsaanaruat uvamnik.” *Isaiah 65:2*

11

Agaayyutim Qiñiqtitkaa Iłunħuksriħi Iñuksraqtaanħitħun

¹ Apiqsrulgitħuqa. Agaayyutim ayañniqpagitmi iñugikkani? Qanaa! Uvaqa Israel-aagmiunuruqa. Uvaqa kiñuviaġigaaħa Abraham-ħum, ilaġigaaħa sivulliaqatħa Benjamin-mik.

² Agaayyutim ayaksimaitħai Israel-aagmiut piksraqtaagikkani inilħaan. Iisimagiksi uqalħa Agaayyutim Elijah-kun, qanuq ilaan iniqsruħa Agaayyutmun akitħaħuġich iñugikkaħi Israel. Elijah nipliqsuq,

³ “Ilinisa tuqulġataġaich sivuniksriqiritin, suli siqumitħuġich tunillaġviich. Uvaqa kisima sivuniksriqiriniñ kisiñħuqtuqa. Pakmaasriñ tuqunniagaqsi-pmigaatħa.”

⁴ Aglaan qanuq kiuniqpaħuq Elijah? Agaayyutim nipliutiniġaa, “Kisiñħuġitchutin. Piqaqtuqa 7,000 iñuħnik Israel-mi putqatangitchuanik atrinħanun Baal-ħum.” ⁵ Pakma taatniitħiuq. Iñuġiakħitħuanik Israel-aagmiuqaqmiuq Agaayyutim piksraqtaanħiñik iħuaqqutriħiġmignun.

⁶ Tarraami, anniqsukkaupmata Agaayyutim iħuaqquħaagun anniqsukkaunġitchut savaaqalħiġmiktigun. Anniqsukkaulħiñauniqpaħa savaagmiktigun tarra anniqsuġiaq Agaayyutim iħuaqquħaagun ilmun suunġiñħayaqtuq.

⁷ Taamna taatna atuummiñisq, Israel-aagmiut piññaktaaginqiññiġaat pakaagikkaqtin. Aglaan Agaayyutim piksraqtaagikkaħiñ piññaktaaginiġaat [ilaan nalaunħasriqħaħamigich inħiñi]. Atlataasrii siqquqsipkaġniġaich uummatin suli naalaġniñħiqħutin Agaayyutmik.

⁸ Aglausimaruq Agaayyutim uqalħani itna, “Agaayyutim isrumalġuiliqsinnigai aasrii kanjisiħlaiħutin.

Taatnaħutin qiñitlaiġniqsut irimiktigun suli tusraatlaiħutin siutmiktigun.

Tamna atuummiñisq uvluaħnunaglaan.” *Deuteronomy 29:4; Isaiah 29:10*

⁹ David-tuuq nipliġniqsuq,

“Niġiqaħiġmikni napitħulutin naniqtillich.

Paasraaqtillutinj anasriññuqsakkaulich.

¹⁰ Irigikkanich taaqsilutin qinïtlaiglich.

Tunugikkanich pilguiliglich sakuuñgimikniñ.”

Psalm 69:22, 23

¹¹ Apiqsrulgitchuna, Jew-ñuruat ayakmatrun Christ, Agaayyutim taavrumuuna piyaqquqtinniqpagich? Qañaa! Aglaan navguilhata tikiutipkaññigaa anniqsugiaq Jew-ñungitchuanun. Taamna atuummiñiqsuq Jew-ñuruat siqñaliquplugich.

¹² Tarra Jew-ñuruat navguilhata tikiutipkaññigaa ikayuusriaksraq nunam iñuiñun suli Jew-ñuruat ayaiñhata Christ-mik tikiutiplugu anniqsugiaq Jew-ñungitchuanun. Maatnatarra qanutun nakuutluktigigisiva ikayuusriaksraq taimanigun iluqaisa Jew-ñuruat taputraukpata ilinjitñi Agaayyutim piksraq-taagikkanijñi.

Agaayyutim Qiñiqtitkaa Iñunñuksriñi Jew-ñungitchuanun

¹³ Pakma uqaqtuna ilipsitñun Jew-ñungitchuanun. Uqqiraqtigigaana Jesus-ñum Jew-ñungitchuanun, aasrii savautriñhamni savaktuna pisuqtilaaqñuna.

¹⁴ Nigiugaqaqtuna iñugikkatka siqñaliquplugich. Taavrumuunaasriiñ ikayugayaqpalukkitka anniqsuñksrañatnun.

¹⁵ Jew-ñuruat tunutmatrun Agaayyun, ilaa ilauraaniktuq atlanik iñunñik. Aasriiñ sua itkisiva taimanigu Agaayyutim akuqtuqpagich Jew-ñuruat? Taap-kua iñugiliutitqikkisigai Agaayyutim, iñuktitun añitqikkauratitun tuqñaruañiñ.

¹⁶ Sivulliq qaqqiaksraq qaisauniqpan Agaayyutmun, tarra iluqani qaqqiaq ipqikkauruq. Suli kanjigkanji napaaqtum ipqitpata, taatnatuntuuq akiñugikkkanji napaaqtum ipqitmiut.

¹⁷ Iñanich akiqqut napaaqtugiksuamiñ piyakkaurut aasrii akiñua atlakkam napaaqtum iliplugu sivulligmun napaaqtumun. Ilipsi Jew-ñungitchuani atlakkatun akiqqutun ittusri. Pakmaasriiñ sayaqaaqsirusri iñuupmiplusrivivulligmiñ napaaqtumiñ atriqaqtumiñ taapkunanitun Jew-ñuruatitun.

¹⁸ Taatnaqhusri uqaviksusraunñgitchusri tamatkunuuna akiqqutigun piyaqtautigun. Uqaviutiksraitçusri. Suvaata? Ilipsi iñuupkanñgitchiksi kanja napaaqtum, aglaan kanjan uumapkañasri.

¹⁹ Nipliñhiññaanisuknaqtusri, “Akiqqut piyakkaurut ilaliutitlasripluta napaaqtuanun.”

²⁰ Taamna ilumutuuruq. Aglaan akiqqut piyakkaurut Jew-ñuruat ukpiqsriññihategun. Taatnaqhusri ilaliutirusri napaaqtumi takku ukpiqsriplusrivivulligmiñ napaaqtumiñ atriqaqtumiñ taapkunanitun Jew-ñuruatitun.

²¹ Agaayyutim napaaqtum akiqqut itingitññiqpagich nagguvatni, ilaan kipiviaqmigaasri Jew-ñungitchuasrii.

²² Taatnaqhusri ilitçugigiksi Agaayyutim ihuaqqutriñhalu taluqnañhalu. Agaayyutim anasriññuqsagañigai tamatkua maligutçhiñgitchuat inñmiñnik. Aglaan ihuaqqutigaasri iñuuniaqtuiñnaqapsi ihuaqquataagun. Taatnangisuañgupsi kipikkaugisipmiusri napaaqtumiñ.

²³ Jew-ñuruat ukpiqsritçiaqsikpata Agaayyutmik akuqtutqikkisigai. Agaayyutim pitlallapiaqhuni ilihñiñaugai kiñnumun inaatnun.

²⁴ Ilipsi Jew-ñungitchuani atriqaqtusri akiqqumik kipikkauruamik atlakkamiñ napaaqtumiñ ilaliutiplusrivivulligmiñ napaaqtumiñ atriqaqtumiñ taapkunanitun Jew-ñuruatitun.

Agaayyutim Qiñiqtitkaa Iñunñuksriñi Iluqaitñun Iñunñun

²⁵ Aniqatiumaan, kanjqsitqugipsi uumiņa nalunaqhuni ilumutuuruamik, kamaraaqungitlusri isrumatunilusri. Ilumutuuruuq una: ilaħhiņa nich Israel-aagmiut tikkanasrigaluaqtut. Aglaan taamna simmigñaiaqtuq iluqatin piksraq-taanuruat Jew-ņungitchuat utlautikpata Agaayyutmun.

²⁶ Taimanigun iluqatin Israel-aagmiut anniqsuģisirut. Aglausimaruq Agaayyutim uqalhani,
“Anniqsuqti agģiģisiruq Zion-miņ.

Piģiģisigaa iluqaan agaayyutaiģiq kiņuvianģiņiņ Jacob-ņum.

²⁷ Tarra piģupkich killuqsautinģich

tanģiģñaģiga sivunniģuģutiga taipkunuņa iņunģnun.” *Isaiah 59:20, 21; 27:9; Jeremiah 31:33, 34*

²⁸ Jew-ņuruat ayanģiģaat akuqtungitģugu tusraayugaallautaq. Taatnaqhutin akitģaqtulģiģiģaat Agaayyun piqutigiplusri. Aglaan Jew-ņuruat Agaayyutim iņugigai piksraqtaagiģlugich. Piqpagigai piqutigiplugu akiqsruutni sivulianģitģun [Abraham-munlu, Isaac-munlu, suli Jacob-mun].

²⁹ Agaayyutim isrummitqitģaitchuq iņuktigun tuģģukkaģmigun suli aatchuutigun qaisaģmigun ilinģitģun.

³⁰ Ilaatniimma ilipsi Jew-ņungitchuani ayakkaģsi tupigisrunģitģugu Agaayyun, aglaan pakma akuqtuirusri ilunģuksriģģimik taapkua iņuich tupiksriģģihatigun.

³¹ Taatnatuntuuq pakma Jew-ņuruat tupiksriģģitchut Agaayyutmik. Atriģģugu Agaayyutim nagģiksriģģha ilipsitģnik, ilinģitģnik nagģigigisipģigai.

³² Takku Agaayyutim ilisimagai iluqaisa iņuich tupiksrisunģisilaanģatlu pitchiģģihatlu. Piqutigiplugich ilaan qinģiqtitģukkaa ilunģuksriģģi iluqaitģun.

Quyyan illi Agaayyutmun

³³ Ii, Agaayyutim umialģutai uuktuģnaģumiņaitchut.

Puģiģutaalu kanģisimaģhalu isruitchuq.

Kia-unniģiņ iņuum kanģisipchaģumiņaitchai Agaayyutim sivunniutai.

Unniģiņ kanģisiyumiņaitchaa tumaa.

³⁴ “Kia ilisimavaunģ isrummataa Atanģum?

Kia qaitchiģģhiģauvaunģ alģaqsruutmik?”

Isaiah 40:13

³⁵ “Kia-unniģiņ qaitchimaitchaa Agaayyun qanutchimik utiqtitaksraņanik
Agaayyutmun.”

Job 41:11

³⁶ Ii, Agaayyutim iņiqtaģiģaa suapayaaq.

Suli suapayaaq ittuģiģnaģaqtuq, ilaagun suli ilaanun.

Kamanaun illi Agaayyutmun qanģavak taimuņa. Taatnatuq.

12

Qaiģlusri Agaayyutmun

¹ Taatnaqhusri, aniqatiumaan, Agaayyutim qinģiqtinģanikmatigut ilunģuksriģģimģiņik inģisruaģipsi timigikkasri iņuuruanaģlugich tunillautigiquplugich ilaanun, ipqilluni suli quyaqnaģuni ilaani. Taamnatarra savautriģģksraqsi ittuq Agaayyutikuagiakun.

² Atrinģsruņaqasri iņuiģun marruma nunam, aglaan simmiqsillusri nutaqtillusri isrummatigikkasri. Taatnaģupsi kanģisitģlasriģģiģiksi Agaayyutim pisuģha ilipsigun. Suli ilisimatlasriģģiģiksi nakuuruuq, quyaqnaqtuuq Agaayyutmi suli nalaunģaruuq.

³ Agaayyutim iģuaqģutaagun nipliutiksraqaqtuņa kisupayaamun akunnapsitģi. Isrumaniaqnak nakuuvagiģģutin ilipni. Qinģiqtuksraurutin ilipnun qanuq itilaapiaqnik. Isrummatigiun qanutun ukpiqsriģģiģaqtılaan aatchuusriagiģkan Agaayyutmiņ.

⁴ Atausriukattaqhuta timiqaqtugut aasriiñ taamna timi iñugiaktuamik sulliñiqaqhuni. Tamatkua timim sulliñgi atlakaagiisigun atugaqnut.

⁵ Taatnatuntuuq uvagut iñugiaktugut. Aglaan Christ-mi uvagut iluqata atausriquqhuta timaurugut, aasriiñ sulliñiquqhuta timimi.

⁶ Iluqata atlakaagiiniik aatchuusriaqaqtugut. Agaayyutim uvaptiknun qaitchai ihuaqutrihigmigun. Kiña aatchuusriaqaqumi sivuniksriqihigmik, atugliuñ taamna ukpiqsrihigmigun pigikkaqmigun.

⁷ Kiña aatchuusriaqaqumi savautrihigmik, savagli. Kiña aatchuusriaqaqniqumi ilisautrihigmik, tarra ilisautrihi.

⁸ Kiña aatchuusriaqaqniqumi pitchuksaagihigmik, pitchuksaagili. Kiña aatchuusriaqaqniqumi aatchuihigmik atlanun, aatchugli naliilaaglugu. Kiña aatchuusriaqaqniqumi sivulliuqtiksrauluni, sakuugli sivulliuqtauhihigmihi. Kiña aatchuusriaqaqniqumi nagliksrihigmik, taavruma atugliuñ quviatchaugiguni.

⁹ Piqqaksrihiqsi ilumutuuruksrauruq. Uumigisiuñ tamanna pigiitchuaq, piqpagiluguasriiñ nakuuruq.

¹⁰ Piqqakkutilusri avatmun aniqatigiisun, kamanatluktillugich aniqatigikkatin ilipsitñi.

¹¹ Iqiasrusruñaqasri aglaan sakuukkitchi, sulii piliqillapiagusri irrutchipsigun savautilugu Atanguruq.

¹² Quviasrugusri takku piqaqtusri nihiukkamik. Anuqsruslusri ihuilliuhig tikitpan. Agaayulusri ataramik.

¹³ Ikayuuglugich Agaayyutim iñui inuqsraqtuat. Tukkiqsuuglugich iglaat kiñunnapsitñi.

¹⁴ Apiqsruqsiuñ Agaayyun nagligitqulugich tamatkua nagliksaaqtitchiruat ilipsitñik, iniqsruutilugich aasriiñ apiqsruutisruñaqnagich Agaayyutmun anasriñnuqsauqulugich.

¹⁵ Quviasruqatigilugich tamatkua quviasruktuat. Alianniuqatigilugich tamatkua alianniuqtuat.

¹⁶ Iñuuniaqatigiyyusri. Kamanagnaisruñaqasri ilipsitñik, aasrii ilauraaqilugich tamatkua suungiññasrugiruat. Iñisimatluñniasruñaqasri supayauranik.

¹⁷ Kia iñuum pimaqłukpasri akisagniasruñaqasri killukun. Iñuuniaqitchi iñuñni ihuagnaqtuakun.

¹⁸ Piyumiñaqniqtutilaapsitñi iñuuniaqitchi qinuiirutillugich kisupayaat.

¹⁹ Iñauramaan, akisaqtuñniasruñaqasri atlanik nalaungitpasri, aglaan Agaayyutim akisagligich. Aglausimaruq, “Uvaña akisagisiruña. Uvañauruña anasriñnuqsairagaqtuaq [nalaunñaitchuktuanik], nipliqsuq Ataniq.”

²⁰ Aglaan, Agaayyutim uqałha itnatun, “Pimaqłuktigikkan niqisukpan niqipchaqługu, imiqukpan imiqtilugu.

Taatnaguvich kannutachakniagiñ katitchipmatun ikualaruanik aumanik taavruma niaquanun.”

Proverbs 25:21, 22

²¹ Ki, pigiitchuamun akiilipkaqtaqnak, aglaan akiiliiñ pigiitchuaq nakuuruakun.

13

Tupigiraksrat Kavamam Maliqutaksrañi

¹ Iluqasri tupigiraksragigisi kavamam anjalatai. Kiñaunniñ anjalatchitłaitchuq Agaayyutim qaitchiñgisuaqmani sanñimik anjalatchiñiksrañanun, sulii kiñaunniñ anjalatchitłaitchuq marrumani nunami sanñiqangisuaquni Agaayyutmiñ.

2 Taamna pisigiplugu kia iñuum akilliliuqniktuam kavamamik akilliliqsimagaa Agaayyutim inillakkaña. Taatnaqami tikiutriraqtuq anasriññuqsautmik inmiñun.

3 Tamatkua iñuuruat nalaunñaruakun sivuugayumiñaitchut sivulliuqtinik, aglaan kisimij tamatkua iñuumaqluktuat. Sivuuğagisrunğitchupku aňalatchisiqaqtuaq savaağiuñ nalaunñaruuaq aasriili aňalati qyagiyma-gaatin.

4 Taamna Agaayyutim savaktigigaa ikayuquplutin. Aglaan atuğuvich nalaunñaitchuamik iqsiviksran tarra. Aňalati sanñiqaqtuq anasriññuqsaitlasriplugu. Taamna Agaayyutim savaktigigaa anasriññuqsaitlasriplugu pisigiplugu Agaayyun tamatkuniña atuqtuanik nalaunñaitchuamik.

5 Taatnağusri tupigiraksrağigisri kavamat pisigiplugik taapkuak: anasriññuqsakkauyumiñaitchumuusri, sulii ilisimalusri qauğrimmaağiuutillautapsitñi tupiksriiruni nalaunñatilaanjanik.

6 Tarra akiliiruksraupiaqmiusri tax-sinik, takku tax-siliqirit savaktigigai Agaayyutim savaağipmatruñ savaaqtin.

7 Akiliisitchi iluqaitñun aňalattirrituqaqtuanun niğgiuqsruutipayaapnik, akiliğlugich iluqaisa tax-sinik akiliğñaqtuak, taluğilugich taluğiraksrauruat sulii kamagilugich kamagiraksrauruat.

Piqpakkutiñiq Atlanik

8 Akiqsruumisruñaqnağich iñuich qanutchiñik. Aglaan ataramik piqpa-giraksrağigitin atlat. Iñuk piqpaksriuruuq atlamik tupiksriñiqsuq iluqaanik maliğutaksramik.

9 Maliğutaksrami aglausimaruq, “Killuqsagumiñaitchutin sayuñajikun. Iñuagumiñaitchutin kisumik. Tiglikkumiñaitchutin. Kaviuqtuksraunğitchutin iñuuniaqatvich suuraiñiñ.” Iluqatin taapkuak tillisaurut sulii iluqatin atlatlu katisrimarut atautchisun uumani: “Piqpagiyumagiñ iñuuniaqatin iliptun ililugu.”

10 Piqpaktam atniatlaitchaa iñuuniaqan. Taatnamik piqpaksriñiq atriqaq-tuq tupiksripmatun iluqaanik maliğutaksramik.

11 Taatnatun iñuuruksraurusri nalaunñaruakun makunani uvluni. Atakkii annautrauligviksraqput, Christ-mun qilañmuutikpatigut, qallitluktuq pakma ukpiqsriqqaalaptikniñ. Taamna ittuq itigviksrakun iñiqtuaton siñignigmiñ.

12 Unnuuq nuñuyasriuruq. Uvluq tikiyasriuruq. Taatnamik nutqautirak-srağigikput killiqiliqput pigikkaña taaqtuam sulii tigulugich satkui qaumam savaaqatlasriuta nakuuruamik.

13 Ki, iñuuniaqta nalaullugu atrilugich iñuich pigikkañi uvlum. Uvagut piruk-sraunğitchugut nağğunaqtuakun niğihikun sulii taanñajikun. Ittuksraunğitchuq sayuñajiq suvaluglu, naaga añuyajiq siqñatuahiglu.

14 Aglaan iñuk atipmatun satqagutmik taatnatuntuuq satqagutiqağitchi atanğuruamik Jesus Christ-mik, aňalatisruñaqasri kaviuğutaiñun kanigruapsi.

14

Upyaktuiñak Atlanik Iñuñnik

1 Akuqtuğumagiksi sayailuqtuuaq ukpiqsriñigmigun uqavaaqatigisruñaqnaqu ukpiğikkañjanik.

2 Ilañich iñuich ukpiqsriurut niğihhiñauñiplutin qanusripayaamik niqimik. Aglaan atlat iñuich ukpiqsriñhat sayaitmata ilinich ukpiqsriurut niğihhiñauñiplutin nauriañhiñjanik.

³ Taamna niġiħhiñ auniruaq qanusripayaamik niqimik isrumaruk-sraunġitchuq nakuutluñniłuni nauriaqtuqtuamiñ. Taamnali nauriaqtuqtuaq taatna isrumaruksraunġitmiuq niqituqtuaq nalaunġiñniługu, takku Agaayyutim akuqtuġniġaa.

⁴ Atannigñiaqtaksraġinġitchiñ atlam savaktaa. Qaukħan sivunniġisigaa nalautmagaan naagaqaa nalaunġitmagaan. Ilaa nalaunñaruamik savaaqatlag-isiruq takku Agaayyutim nalaunñaruamik savaaqatlapkaġisigaa.

⁵ Iñuk isrumaruq atausriq uvlug nakuutluñniplugu atlaniñ uvlumiñ. Atlamli isrummatigigai uvlupayaat atiplugich. Iñullaak isrummatmiktigun nalupqisrunġiġlik nalaunñaruamik savaaqatilaaġmiknik.

⁶ Iñuk isrumaruq atausriq uvlug pitłuktuanuplugu atlaniñ uvluniñ kamakutigigaa pisigiplugu Agaayyun. Taatnatuntuuq niġiruam qanusripayaamik niqinik kamagigaa Agaayyun, takku qaitchipluni quyyatmik Agaayyutmun, aasriipsuuq niġiruam naurianik kisiitñik kamagipmigaa Agaayyun quyyavigiplugu.

⁷ Nalliqputunniñ iñuutlaitchuq inmiñun unniñ tuqqutlaitchuq inmiñun.

⁸ Uvagut iñuunñapta iñuurugut quyalisukħugu Ataniq, suli tuqugupta tuqun-iaqmiugut Atanikun. Iñuu'apta suli tuqu'apta pigigaatigut Atangum.

⁹ Taatnaqhuni Christ tuquruq aasrii anipkakkaupluni tuquġimiñ. Iñuutqiksuq atanigittipluni iluqaitñun tuquruanun iñuuruanunlu.

¹⁰ Suvaatami atanniqsuiñiaġaqpich aniqatipnik nakuutluñniplutin ilaaniñ? Uvagut qichaqsagumarugut sivuġaani Agaayyutim, aasrii ilaan atanniguta iluqata.

¹¹ Aglausimaruq Agaayyutim uqalħani,
“Nalupqinaisilaanñatun iñuutilaagħma, nipliqsuq Ataniq,
kiñapayaat putkisirut sivuqqamnun,
aasriiñ iñupayaat kamagisigaatħa.”

Isaiah 45:23

¹² Atausriukattaaguta kiggutiksraqaqtuksraugisigikput Agaayyun [savaaġikkaptigun].

Atlas Killuqsaqtitnagich

¹³ Taatnamik nutqautiraksraġigikput atanniqsuutitħiġput avatmun. Aglaan isrummatigiraksraġigikput putukkirviuruksraunġiħiġput suli aniqatiptiknik killuqsaqtitchiraġinġiħiksraqputlu.

¹⁴ Itluħa atannamni Jesus-mi ilisimagiga niqipayaam nakuulħa. Aglaan iñuum nalaunñagigumiuñ taamna tarra ilaani nalaunñaitchuq.

¹⁵ Atniġniġupku aniqatin niġikkapkun tuvrangiñniġiñ tumaa piqpaktam. Piyacquqtaqnagu ukpiqsriħha niġikkapkun nalaunñaginġitpagu. Itqaġilugu una, Christ-ħum tuqqutipmigaa aniqatin.

¹⁶ Uqautigipkaqnagu atlanun pigiñniługu nakuuruuq ilipni.

¹⁷ Anjaayuqautaani Agaayyutim niqilu imiġlu suksraunġitchuk, aglaan nalaunñasripkakkauħkun Agaayyutmi qiñuiñniħaqaqtugut quvianaqaqhutalu Ippitchuakun Irrutchikun.

¹⁸ Kiñapayaq savautriruq Christ-mik taatna quyaqnaqtuq Agaayyutmi, suli iħuagisigaat atlas iñuich.

¹⁹ Ki, pisuqtilaaptikni iñuuniaqta qiñuiñniħkun suli sayyillaaġutiluta avatmun ukpiqsriħkun.

²⁰ Niġiħipkun niqimik suksraunġiqsitnagu savaanħa Agaayyutim. Niġiruni iluqaitñik niqinik nakuuruq, aglaan nalaunñaitchuq kiñħa iñuk killuqsaqtitnapku.

²¹ Nalaunñaruq niqitunġitchuni taanñanġitchuniłu suli piñġitchuni qanutchipayaamik killuqsautigiyumiñakħanik aniqatvich.

²² Ukpiqsrihiñ qanupayaaq inniqpan, nalupqinaisirruñ akuqtuyunałha Agaayyutmi. Iñugguuq quvianamiuruq patchisingitchuaq iñmiñik ihuagikkağmigun.

²³ Aglaan iñuk nalupqisruktuaq patchisauruq nigigumi, takku ukpiqsrihikuangitchuq. Supayaaq ukpiqsrihikuungitchuaq, tarra killuqsautauruq.

15

Maliglugu Jesus Christ-ñum Urrakusrautaa

¹ Uvagut sayakturuani ukpiqsrihaptigun ikayuğniaqtaksrağigivut tamatkua sayaitchuat pilguirrutinısıgun, quyaliniasruñaqata uvaptiknik.

² Atausriukattaaguta quyaliniaglavut iñuuniaqativut nakuuñksrañatnun, sayyillaağniaglugich ukpiqsrihat.

³ Taatnatuntuuq Christ iñuuniaqami quyaliniangiññiqsuq iñmiñun. Itna Agaayyutim uqałhum nipliutiginigaa, “Iñuich pisaañapmatin, Agaayyuun, atniagağigaañja.”

⁴ Qanusripayaaq aglausimaruaq qaaniqsuami aglausimaruq ilisautisrukhuta nigiuqaqupluta anuqsrukunlu pitchuksaağutıgunlu agğigaaqtuaq uqałhaniñ Agaayyutim.

⁵ Anuqsrukıglu pitchuksaağunlu agğigaaqtuk Agaayyutmiñ. Agaayuruña Agaayyutmun iñuuniaqatıgıtuqplusri qinuiññakun malihapsitñi Christ Jesusmik.

⁶ Taatnağupsi iluqasri piqatıgıksıtıkısirusri, aasriñ atautchısun kamak-sruğısıgıksi Agaayyun aapagıkkana atannapta Jesus Christ.

Iluqağmıñ Iñuich Quyyagısıgaat Agaayyun

⁷ Christ akuqtuğasri. Taatnatuntuuq akuqtuutıruksraurusri. Taavru-muuna qinıqtıtıkısıgıksi kamanautaa Agaayyutim.

⁸ Uqautıgıpsi, Christ savaktıgiliutıgaat Jew-ñuruat qinıqtıtıchağugıch ilumutuulhat Agaayyutim akıqsruutainñ Jew-ñuruat sıvullıanıtñun

⁹ suli Jew-ñunğıtıchuat qaitchıtquplugıch nangautmik Agaayyutmun ilunñuksrıhagun. Aglausimaruq Agaayyutim uqałhani,

“Quyagısıgıkpıñ akunğatni Jew-ñunğıtıchuat.

Atuğısıruña quyyatinik atıgıkkagnun.”

2 Samuel 22:50; Psalm 18:49

¹⁰ Uqałıq nipliğñıqsuqsuli,

“Iłıpsi Jew-ñunğıtıchuanı,

quviasruqatıqagıtıchi Agaayyutim iñuiñik.”

Deuteronomy 32:43

¹¹ Uqałıq niplitqıññıqsuq,

“Iluqasri Jew-ñunğıtıchuanı quyyasrıun atanıq.

Iluqasri iñunı atugıtıchi quyyatinik ilaanun.”

Psalm 117:1

¹² Isaiah nipliğmiñıqsuq,

“Kiñuviaña Jesse-m agğıgısıruq anılatçıtyağuni Jew-ñunğıtıchuanı.

Ilaa pisıgilugu Jew-ñunğıtıchuat piqagısırut nigıukkamik.”

Isaiah 11:10

¹³ Inıqsruqtuña Agaayyutmun qaitçıraqtuamun nigıukkamik immıquplusri quvianapayaamik suli qinuiññamik tunñahapsıgun ilaani, aasriñ sanñıagun İpqıtıchuam İrrutçım nigıugaqsi ulıpkaulagısıruq.

Paul Uqaqtuq Sivunniutmigun

¹⁴ Anıqatıumaan, nalupqıgıngıtıchıga imaqałıqsi nakuuruamik. İlisımagıga piqałıqsi kanıqsımmatıpayaaamik aasrıi ilısaıtritlasrıplıusrı avatmun.

¹⁵ Aglaan aglaagıgıtka ilısaıttutıgıkkatka ilıpsıtñun itqagıtquplugıch. Aglak-tuña taluqsraıtıqıtuña Agaayyutim ihuagıqtaagun qaisañagun uvamnun.

16 Christ Jesus-ñum savaktigitqugaaña Jew-ñungitchuanun. Ilaan ilisautritqugaaña tusraayugaallautaq tamatkununa tunillautigiquplugich akuqtuyunağlugich Agaayyutmun, ipqiqsillugich Ipqitchuam Irrutchim.

17 Taatnaqlugu savaqatauniqama Christ-mun uqaviutigitlagiga savautriğiga pisigiplugu Agaayyun.

18 Uqautigigisigiga kisan Christ iñiqsiruaq uvapkun sivulliutlasripluna Jew-ñungitchuanik tupiksritlasriplugich Agaayyutmik, ami nipliutigikkapkun suli ilitchuqutitigun

19 suli quviqnaqtuatigun suli sanñiagun Ipqitchuam Irrutchim. Qu- liaqtuagigiga iluqaallapiaq tusraayugaallautaq Christ-kun nunapayaami Jerusalem-miñ Illyricum-munaglaan.

20 Ataramik quliaqtuagisrukkiga tusraayugaallautaq nunami iñunñun tus- raangitchuanun Christ-mik. Uvvataku nappaiñiagungitchuna savaamik at- lam iñuum aullağniñanikkañanik.

21 Aglaan aglausimaruatun Agaayyutim uqalhani,
“Tamatkua sivuani uqautraungitchuat ilaanik qinñigisirut.

Suli tamatkua sivuani tusraangitchuat ilaanik kanñiqsigisirut.” *Isaiah*
52:15

Paul Sivunniqsuq Rome-mugukhuni

22 Taamna pisigiplugu iñugiaktuami uvunñanunaglaan nutqaqtitakkauruna tikiññiañamni ilipsitñun.

23 Aglaan pakma quliaqtuagviksraiguti'ama makunani nunaacqiñi suli iñugiaktuani ukiuni tikitchukkaluaqapsi.

24 Utlakkisigipsi Spain-muksağuma. Nayuqtuallagukkipi aasriñ aquagun ikayuñhiñaugipsitña iglauniaguma.

25 Pakma aullağniaqtuna Jerusalem-mun ikayuğiağlugich Agaayyutim iñui taamani.

26 Ukpiqsriruat Agaayyutmik Macedonia-miñ Greece-miñ quvias- ruñiqsut qaitchiplutin maninñik ikayuqsaqlugich inuqsraqtuat Agaayyutim iñui Jerusalem-mi.

27 Taapkua piyumaagñiqsut takku akiqsruummiplugich Jew-ñuruat. Jew- ñungitchuat akuqtuiñiqsut irrutchikun ikayuusriañatnik Jew-ñuruat. Taat- naqhutin ikayutaksrağigaich Jew-ñuruat suurağmiktigun.

28 Qaisaksrağigitka inuqsraqtuanun Jerusalem-mi maniich aatchuutigikkañich ilinñitñun. Taatnaqqaagluna aullağisiruna Spain-mun, aasrii iglilamni apqusraallakkisigipsi nayuqtuallagiağusri.

29 Ilisimagiga tikitchuma ilipsitñun tikiutrigisiğiga Christ-ñum kamanaqtu- amik ikayuutaamik.

30 Aniqatiumaan, pisigilugu ataniq Jesus Christ suli Ipqitchuaq Irrusriq piqpakkutipkakkanasri avatmun, inñigipsi ikayuqupluna savaamni itqağiluna agaayullapsitñi Agaayyutmun.

31 Agaayuyumausri annaumaaluna ukpiqsriñgitchuani Judea-mi. Agaayuyumausripsuuq taamna ikayuun tikiutiniakkağa Jerusalem-mun quyaqnaqulugu Agaayyutim iñuiñi taamani.

32 Tarra utlakkisigipsi quviasrugluna ikayuusriaqagağluna nutaqtirrut- mik ilipsitñiñ, Agaayyutim pitqukpaña.

33 Agaayyutimtuq qaitchirağaqtuam qinñiññamik nayuğumalisi iluqasri. Taatnatuq.

16

Paul Tuyuqtuq Nayaañanik Ukpiqsriruanun

¹ Uvvauna uqautigigiga ilipsitñun iluagiplugu aniqatvut Phoebe. Ikayuqtigigaa agaayyuvium Cenchreae-mi.

² Akuqtuğumagiksi Agaayyutim iñuiñ akuqtuiruksrauħhatitun kisunik Phoebe-m. Ikayuqsimagaaña suli iñugiaktuat iñuich.

³ Tuyuqtuña nayaanñanik Priscilla-mun suli Aquila-mun savaqatigikkakka Christ Jesus-kun.

⁴ Sugingiqługu iñuuliqtik annautimagaatña. Taatnaqlugik quyal-lapiağikka, suli iluqatinj ukpiqsriruat agaayyuvijñi Jew-ñungitchuat quyagillapiağaittuuq.

⁵ Tuyuqtuña nayaanñanik ukpiqtuanjuranun katirağaqtuamun tupqakni. Tuyuqtuña nayaanñanik ilannamnun Epaenetus-mun sivulliuruamun nunañani Asia-m maliguaqlugu Christ.

⁶ Tuyuqtuña nayaanñanik Mary-mun sakuuktuamun akunipsitñi.

⁷ Tuyuqtuña nayaanñanik Andronicus-mun Junias-munlu, ilakka isiq-taupmiruak isiqtau'amaptuuq. Uqqiraqtit kamanaqtuağigaik ukpiqsriru-anjuqqaqtuak sivumni.

⁸ Tuyuqtuña nayaanñanik Ampliatus-mun ilannamnun Agaayyutikun.

⁹ Tuyuqtuña nayaanñanik Urbanus-mun savaqatigikkamnun Christ-kun, suli piqpagikkamnun Stachys-mun.

¹⁰ Tuyuqtuña nayaanñanik Apelles-mun; uuktuakkau'ami [ukpiqs-riligmiñi] qiniqtitkaa ilumutun piqpaksriħi Christ-mik. Tuyuqtuña nayaanñanik iluqaitñun qitungaiñun Aristobolus-ñum.

¹¹ Tuyuqtuña nayaanñanik Herodion-mun ilamnun, suli iluqaitñun qitungaiñun Narcissus-ñum pigikkañanun Atangum.

¹² Tuyuqtuña nayaanñanik Tryphaena-mun suli Tryphosa-mun, taap-kuak ağnak savaktauruak Ataniğmun. Tuyuqtuña nayaanñanik Persis-mun ilannamnun sakuullapiaqtuamun Ataniğmun.

¹³ Tuyuqtuña nayaanñanik Rufus-mun ukpiqsriruanjullautaqtuamun atanikun, suli aakañanun; taamna aakaupmiuq uvañnun.

¹⁴ Tuyuqtuña nayaanñanik Asyncritus-mun Phlegon-munlu Hermes-munlu Patrobas-munlu Hermas-munlu suli iluqaitñun aniqatiunun ilinjitñiittuanun.

¹⁵ Tuyuqtuña nayaanñanik Philologus-munlu Julia-munlu, Nereus-munlu aniqataanunlu, Olympas-munlu, suli iluqaitñun Agaayyutim iñuiñun tarani-ittuanun.

¹⁶ Pağlatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun piqpakkutilikun. Iluqağminj ukpiqtuanjuranj Christ-ñum tuyuğasri nayaanñanik.

Ilammiuğutit

¹⁷ Aniqatiut, qaunagipiaqugipsi iñunñik akilligiiksitchirağaqtuamun suli ihuilliuqtitchiruanik atlanik ukpiqsriħhatigun. Akilliliiqsimagaat ilumutun ilisauttun ilisauttusriaqsi. Piisimaagitchi ilinjitñiñ.

¹⁸ Taatnatchich iñuich savautriñgitchut atannaptiknik Christ-mik, aglaan savautriħhiñaqtut inmiknik pisuligmiktigun. Uqallautağutitigun uqayusraağutitigunlu kinnitchiñiñağaiħ iñuich naluruat ilumutuuruamik.

¹⁹ Iluqağminj ukpiqsriruat tusraagaasri tupiksriñiplusri. Taatnaqluña quviasrullapiaqtuña ilipsigun. Ilisimallautaqugipsi nakuuruuq suli piisimaqugipsi pigiitchuamiñ.

²⁰ Taatnağupsi Agaayyutim tikiutruruam qiniñiñamik qilamik akiililiiapiağisigaa tuunğaq. Iħuaqutaan atannapta Jesus-ñum nayuğlisi.

²¹ Timothy savaqatiga tuyuqtuq nayaanñanik, ukuaptuuq ilatka Lucius, Jason, suli Sosipater.

²² Uvaŋa Tertius, aglaktuŋa uumiŋa tuyuutaanik Paul-ŋum. Tuyuqtuŋa nayaanŋanik ilipsitŋun Christ-kun atanikun.

²³ Gaius-ŋumlu tukkuġikkaġma iluqagminlu ukpiqtuanjuruat tuyuġaasri nayaanŋanik. Taatnatuntuuq Erastus suli aniqatvut Quartus tuyuqmiuk nayaanŋanik. Erastus ilirakuviuruq uvani nunaaqġimi.

²⁴ [Iluqaqutaa atannapta Jesus Christ nayuġlisi iluqasri. Taatnatuq.]

Agaayuġiġlu Nang'aunlu Agaayyutmun

²⁵ Quyyan Agaayyutmun! Agaayyutim kisimi makittaagiksitlagaasri ukpiqs-riġipsitŋi tusraayugaallautakun quliaqtuagikkapkun. Taamna tusraayugaal-lautaq Christ-kun kaŋiqsiŋaitchuaq taimani,

²⁶ aglaan pakma ilitchuqnaqsiruuq suli nalunaiġuġu ilitchuġipkakkauruq iluqaitŋun iŋunun ukpiliquplugich aglaan isigun sivuniksriqirit tuvraquġu tillisaagun isruitchuam Agaayyutim.

²⁷ Kisianun isrumaturuamun Agaayyutmun illi kamanaun qaŋavak taimuŋa Jesus Christ-kun. Taatnatuq.

Paul-um Sivulliich Tuyuutai Corinth-agmiunun

¹ Uvaja Paul, aglaqatigaqtuna Sosthenes-mik aniqatiptiknik. Agaayyutim piksraqtaagigaana uqqiraqtaupluna pigiplugu Christ Jesus.

² Tuyuqtuna ukunina tuyuutinik ilipsitñun Corinth-miittuanun, ukpiqtuanjuranun Agaayyutmun. Inugiliutigaasri Agaayyutim ipqiqaqhusri Christ Jesus-kun, ilagiplugich inupayaat nanipayaaq agaayusuuruat atannaptiknun Jesus Christ-mun ilaisaptuuq Atanigikkañatnun.

³ Uvvatuq Agaayyutim aapagikkapta suli Jesus Christ Atannapta ihuaqutillanñağlisi suli tutqiksilusri.

Ikayuusriasi Ukpiliqapsi Christ-mun

⁴ Ataramik quyasuugiga Agaayyun pisigiplusi, atakkii ihuaqutigaasi Christ Jesus-kun.

⁵ Piqataullaptikni Christ-mi ikayuusiaqaqtusri atqunallapiaq supayaakun, uqautriipayaapsigun suli ilitchuğilapsigun.

⁶ Uqaliq Christ-kun nalupqinaiqsuq ilipsitñi, atakkii inuutchisi atlanjuqhutin,

⁷ piqaqhusri qanusripayaamik aatchuutaanik Ipqitchuam Irrutchim, utaqqilipsitñi sagviliksrananik atanipta Jesus Christ-um.

⁸ Ilaan qaunaginağasri ukpiqsriilapsigun isruanunaglaan, patchisaillusriasriin aggiqpan ataniqput Jesus Christ atanniityaguni inupayaanik.

⁹ Agaayyun tuniqsimaruq tuqluqtigikkaqsi piqatautquplusi igñigmiñun Jesus Christ-mun atannaptiknun.

Atinirrutinich Ukpisriruut

¹⁰ Aniqatiumaan, inigipsi sanñiqahagun atanipta Jesus Christ anigusrimaaqplusri avgummataigusri lu suli atausinjuqatigiuplusri isrummatipsitñi surağalapsitñilu.

¹¹ Aniqatiumaan, ilanisa inuich Chloe-um ilaiñ nalupqinaiqługu uqautigaatna qapiqsigiutrağniplusi [tillisaipsigun uvamniñ].

¹² Nipliutigikkañat uvamnun itnauvva, ilasi uqaqtut “Paul-kuaqtuna,” atlat “Apollos-kuaqtuna” naagaqaa “Cephas-kuaqtuna” naagaqaa “Christ-kuaqtuna.”

¹³ Qanuq pivisi? Christ avgumayumiñaitchuq! Uvaja Paul, aasriin kikiaktuutrauyumiñaitchuja pisigilusri. Uvvasuli, paptaakkaungitchusri maliguaqsiutisukhusri uvamnun!

¹⁴ Paptaagikka Crispus-lu Gaius-lu, aasriin quyagiga Agaayyun paptaagingiliga atlamik nallipsitñik.

¹⁵ Kiñanunñaasii nipliğumiñaitchuq paptaakkauniluni attapkun maliguaqsiutisuguni uvamnun.

¹⁶ Aa, paptaagigaluaqmija tupiqatininik Stephanas-um, aglaan atlakun naluruna kimik paptaagitniimnik.

¹⁷ Atakkii Christ tiliñgitchaana paptaaqsiyaquluna aglaan quliaqtuağitquplugu tusraayugaagiksuaq. Quliaqtuağigupku tusraayugaagiksuaq puqiutaagun inuum, ilipsi aglakmatun, tarra Christ-um tuqluħa sannigutami ilumun sanñiqagumiñaitchuq.

Agaayyutim Qiñiğnaqtitkaa Sanñiñi Puqiutni lu Christ-kun

¹⁸ Quliaqtuaqaliq tuqluħagun Christ-um pisigiplugich inuich killuqsautinich suutnaungitchuq tamatkununa tammaummiranun,

aglaan taamna quliaqtuaqaliq sanjigigaa Agaayyutim uvaptiknun anniqsuumaaqtuanun.

¹⁹ Atakkii aglausimaruq Agaayyutim makpiġaanjini itna, “Puġiutaat isrumaturuat piyaqquġisigiga, suli piiqsillugich kanjicsimalhat ilisimaniraaġuuruat.”

Isaiah 29:14

²⁰ Taamna taatniinniġpan suniaġniġpat isrumaturuat iñuich? Suniaġniġpat puġiksaat ilisautrit? Suniaġniġpat tamatkua qapiqsailiralguruat? Agaayyutim nalupqinaigugaa puġiutaat nunam iñuiñ puġiillapialhat.

²¹ Agaayyun ilumun isrumaturuaq ilisimaniqsuq nunam iñuiñun ilitchuġiyumiñaisilaaġmiñik inmin puġiutmiktigun. Taatnamik Agaayyutim sivunniġniġaa anniqsuġiaqġugich iñuich ukpiġikpatruñ tusraayugaaġiksuaq. Taamna tusraayugaaġiksuaq suuknaunġitchuq iñuñiñun nunam.

²² Jew-ñuruat inġuuruat nalupqinaigutitquplutiñ quviqnaqtuanik, Jew-ñuñitchuatli kiggutiqatlasrukhuñ puġiutmiktigun.

²³ Aglaan uvagut, quliaqtuaġigikput Christ kikiaktuutrauplugu. Taatnasriq quliaqtuaqaliq Jew-ñuruanun piñailutaġiniġaat aglaali Jew-ñunġitchuanun kinnauniġautauniqsuq.

²⁴ Aglaan Christ-kun Agaayyutim qiñiqtitkaa sanjini puġiutniñu tamatkununa Agaayyutim tuqġukkaniñun, Jew-ñugaluññaġmin suli Jew-ñunġitchaluññaġmin,

²⁵ atakkii kinnauniġutaa Agaayyutim isrumatutluktug iñuñiñ, suli sayaiña Agaayyutim sanjiaqluktug iñuñiñ.

²⁶ Aniqatiumaan, isrummatigisiñ qanusriutilaaqsi tuqġukkaukapsi ukpiqsriruatquplusri, iñugiaktuat akunnapsitni isrumaturuanunġitchut anjalatchisiqanġitlutiñlu umialguruñunġitlutiñlu.

²⁷ Agaayyutim piksraqtaaġiniġai puġiitchuanj nunam qanuġviiquplugich isrumatuniraaqtuat. Taatnatun Agaayyun piksraqtaaqtuq sayaitchuanjñik nunam kannutchtatitchaqġugich sayakturuat.

²⁸ Aasriisuli piksraqtaaġiniġai iñuich kamananġitchuat marrumani nunami nagġuġikkauruatlu suunġillaġuqtitchaqġugich kamananġiraaguuuruat iñuich.

²⁹ Taatnamik kiñaunniñ iñuk uqavigaagumiñaiñniqsuq Agaayyutim sivuġaani.

³⁰ Agaayyutim atausriññuqasiutipkaġaasri Christ Jesus-mun, puġiutiguqtuaq uvaptiknun Agaayyutmiñ. Agaayyutim qiñiqtitkaa puġiutni Christ tuqupman piqutigipluta anniqsuġiaqhuta. Tumigiplugu taamna Christ Agaayyutim nalaunñasripkaġaatigut suli iñugiliutipkaġaatigut Agaayyutim ipqiqhuta suli tasuġaatigut killuqsautaiqhuta.

³¹ Taatnali aglausimaruatun Agaayyutim makpiġaanani, itna, “Iñuum uqavigaagukkumi kamaksruġliun atanġum iñiqtaña.”

2

Tusraayugaaġiksuaq Christ-kun Sanniġutami

¹ Aniqatiumaan, uvaña tikitqaaqama ilipsitñun quliaqtuaġigigaa Agaayyutim tusraayugaaġiksuaña nalupqinaiqġugu atusunaaqnaña uqalignik kanjicsitlaisapsitñik.

² Sivunniqsuna nayuutiñamni ilipsitni quliaqtuaqagukuna Jesus Christ-hiñamik tuqgutaunhaniglu sannigutami.

³ Ilipsitni itnama sayaitchuna, iqsiplunalu suli uuliksipluna.

⁴ Quliaqtuaqama maliksuaqusaanġitchipsi iñuich puġiutaatigun, aglaan uvapkuqġugu Ipqitchuam Irrutchim uqautigaasri nalupqinaiqġugu sanjini.

⁵ Quliaqtuaqtuna taatna ukpiqsritquplusri Agaayyutim sanjiagun puqiutigingisanjatigun iñuich.

Agaayyutim Puqiutaa

⁶ Iisautrisuugaluagmiugut isrumattutmik Agaayyutmiñ qatqitchuanun ukpiqsriñigmikni. Aglaan tamanna isrumattun ingitchuq ukpiñaitchuanini naagaqaa sivulliuqtaiñiñ nunam suksraungigñiaqtuaniñ.

⁷ Aglaan isrummattun uqautigikkaqput Agaayyutim nalunaqtuaq isrummattutigigaa iñuich nunam kanjqsitlaisanjat. Agaayyutim sivunniutigigaa, sivuaniimma nunamik iñiqsigaluaqani, piqatautlasriñiañnipluta ilaan kama-nautmiñi.

⁸ Nalliataunniñ marruma nunam anjalataisa kanjqsimanğitchaat, takku kanjqsimanigumitruñ kikiaktuutinayaitchaat ataniq Jesus Christ kamanau-tiqaqtuaq atriplugu Agaayyun piqaqmatun.

⁹ Aglausimaruq Agaayyutim Makpiğaanani taapkunuuna kanjqsitlaitchuatigun, itna,

“Sut iñuum tautuksimaisanji

unniñ tusraamaisanilu

unniñ isrummatigitlaisanilu,

taapkua Agaayyutim itqanaiyağai tamatkununa piqpagirimiñun.” *Isaiah*

64:4

¹⁰ Aglaan Agaayyutim satqummigñigai uvaptiknun Ipqitchuakun Irrutchimigun. Ipqitchuam Irrutchim ilisimagai supayaat, suvaluk nalunapiagataqtuat Agaayyutim pigikkañi.

¹¹ Atakkii kia-unniñ ilisimanğitchaa isrummataa atlam iñuum. Kisimi iñuum irrusrian ilisimagaa isrummatni. Taatnatun kia-unniñ ilisimanğitchaa pigikkañi Agaayyutim kisimi Irrusrian Agaayyutim.

¹² Ukpiqsriruagugapta akuqtuñgitchugut irrusrianik nunam iñuiñ, aglaan Agaayyutim Irrusria aggigñiqsuq uvaptiknun ilitchugitqupluta iluqaitñik Agaayyutim akiilaanik aatchuutaiñik uvaptiknun.

¹³ Uqagapta Agaayyutim nalunaqtuananik uqangitchugut iñuich puqiutaatigun aglaan ilisausriaptigun Irrutchimiñ, aasriñ Ipqitchuam Irrutchim satqummigñigai ilumutuuruat nalupqinaiqlugich iñunun piqaqtuanun Ipqitchuamik Irrutchimik.

¹⁴ Iñuum piqangitchuam Ipqitchuamik Irrutchimik tunjaviqaqtuamlu isrummattutmiñun kanjqsitlaitchai sut Agaayyutim Irrusrian satqummikkañi. Tamatkua isrumatuitchuanurut ilaani, atakkii kisimi Ipqitchuam Irrutchim puttqsripkagñigai.

¹⁵ Iñuum puttqsripkairiqaqtuam Ipqitchuamik Irrutchimik kanjqsitlasrirağigai supayaat, aglaan atlat iñuich atanniiyumiñaitchut ilaanik atakkii kanjqsitlaitchaich sut ilaatun.

¹⁶ Atakkii Isaiah-unniñ sivuniksriqiri apiqsruaniktuq, itna,

“Kiami ilisimavaun isrummataa Agaayyutim,

suli kia ilisautitlavaun?”

Isaiah 40:13

Aglaan Ipqitchuamik Irrusriqaqtugut ilisimapluta isrummataanik Christ-nun.

3

Agaayyutim Savaktaagrui

¹ Aniqatiumaan, uqautrilguitchuña ilipsitñun uqautripmatun iñunmun irrutchikuagiaqtuamun. Uqaqatigiqqaqapsi iñuuniagaqtusri puqiutipsigun iñuktun kanjgruaqatuatun suli aniqammiuratun ukpiqsriñigmiñi.

2 Iisauttutiga miluħhiñatun ittuq niqipiatun ingitłuni takku isilgagūqsimaitłusrisuli kaniqsitłaitłusriłū. Pakmaunniiñ piyumiñairgaqtusri,

3 takku ukpiqsriuanjugaluanjapsi kanigruaqtaqaqtusrisuli iñuuniaqhusriłū iñuktun iłisimanğitchuatun Christ-mik. Killuqsrisiqagūpsi avatmun uqavaagutilusriłū kanigruaqtaqaqtusri suli aullasriqaqtusri iñugruiñatun.

4 Tarra ilari nipliqsuq, “Paul-kuaqtunja,” suli ilanatsuli “Apollos-kuaqtunjali.” Taatnagūpsi kanigruaqtaqağniqsusisuli.

5 Uvva kisuuniqpa Apollos naagaqaa kisuuniqpa Paul? Apollos uvanalu savaktaulħhiñagtuguk aasrii tumigiłunuk ukpiqsriaqsiplusri. Agaayyun qaitchiraqtuq uvaptiknun savaaksraptiknik iñullaanjupluta.

6 Quliaqtuqama iñuktun nautchirriiruatun ittuñja, Apollos-suli iñuktun imaqtigiruatun ittuq. Aglaan Agaayyutim naupkağagigaa ukpiqsriħiqsi.

7 Iñuk nautchirriiruaq iñuglu imaqtigiruaq qulliungitchuk. Kisimi Agaayyun qulliuruq atakkii naupkairaqtuq.

8 Uvva iñuk nautchirriiruaq suli iñuk imaqtigiruaq atiruk savautriħhakni, aasriiñ inmiknullaa akuqtuigisirik akiññaktaaksrağmiknik savaallaamiktigun.

9 Agaayyutim piqatigiiksitluta savaktigigaatigut. Ilipsiłi Agaayyutim nautchiivigigaasri. Uvvasuli Agaayyutim tupiğipmigaasri.

10 Isrumaturuatun tuppiuqtitun, malikługu iluaqqutaa Agaayyutim uvamnun, inillakkiga nappaivik ukpiqsriħipsitñun. Atlat nappairut qaanjanun taavruma nappaiviliutauruam, aglaan iñullaa qaunagiruksrauruq qanuq nappaisilaagmiñik.

11 Taamna nappaiviliutauruaq ilipsitñi Jesus Christ-ñuruq-tarra. Kiñauñniñ iñuk iliriniangitchuq atlamik naagaqaa pitłuktuamik nappaivimik taavrumakñja nappaiviliutauruamiñ.

12 Kiñja iñuk nappaitlaruq taavrumunja nappaivimun atuğlugich akisuruat sut maqutłaitchuq naagaqaa atuğlugich akiisuurat sut maquyaruat.

13 Iñupayaam savañja satqummigñiaqtuq nalupqinaigługu uvluani atanniiviksram. Taavrumani uvlumi iñullaam savañja uuktuakkaugisiruq iknikun ilitchuğipkağlugu qanutchiutilañja.

14 Tarra ikniğum ikingitpagu iñuum nappakñja nappaiviliutauruamun akuqtuigisiruq akiliusiaksrağmiñik.

15 Ikniğum ikiniaqpagu iñuum nappakñja nappaiviliutauruamun taavruma savañja suksraunğigisiruq, aglaan anniqsukkaugisiruq tigulikkaupmatun ikualaruamiñ ikniğmiñ.

16 Nalupqinaitchuamik puttusrimarusri Agaayyutim iñuutilaananik ilipsitñi. Ittusri ilaan agaayyuvikpanjatun tupqatunlu, suli Agaayyutim Irrusria nayuutiłuni ilipsitñi.

17 Kia iñuum piyaqquğumiñ taamna Agaayyutim agaayyuvikpanja, Agaayyutim suksraunğigñiağmigaa taamna iñuk. Atakkii Agaayyutim agaayyuvikpanja ipqitchuanuruq. Ilipsiasriiñ Agaayyutim agaayyuvikpagigaasri.

18 Kiñauñniñ sagluqinani inmiñik. Kiñapayaq akunnapsitñi isrumatuniraagūuyumi marrumani nunami ilitchuğiqqaagliñ naluluqtilaani puqiu-tinikkumauqli isrumattutaanik Agaayyutim.

19 Atakkii puqiutaat ukpiñaitchuq suñjillaurut Agaayyutmi. Agaayyutim Makpiğaanani aglausimaruq, “Anjurağigai isrumatuniraagūuat iñuich pitqik-suğautaatigun.”

20 Aasrii aglaksimapiuq, “Agaayyutim iłisimagai isrumatuniraagūuruat isrummatinich suksraunğisilañat.”

21 Taatnamik uqaviutiqaqasri iñuktigun, atakkii iluqaisa pigigisi—

²² Paul-lu, Apollos-lu, Cephas-lu, mannalu suli nuna, iñuuhiglu suli tuquhig, pakmalu ittuat suli tikitchumaaqtuat aquagun—iluqaisa pigigisi.

²³ Aglaan ilipsi Christ-ñum pigigaasri, Christ-aasriiñ Agaayyutim pigigaa.

4

Christ-ñum Uqqiraqtai

¹ Taatnamik iñuich isrummatigiraksragigaatigut savaktauniluta Christ-mun suli Agaayyutmun quliaqtuaquniluta nalunaqhutin ilumutuuruaniñik.

² Aasriiñ niguginaqtuq iñuum savaktaurum tuniqsimaruksrautilaana savaamiñi.

³ Qanutchiupluna savaktauvik? Sugingipiagiga sivunnigagupsitña unniñ atlat iñuich pikpatña. Sivunniganitchunñunniñ uvamnik.

⁴ Iisimagiga killuliqingihiga, aglaan taamna nalupqinaigutaungitchuq patchisañlaanuniluna. Taamna atanniqsuiñaqtuq uvamnik, ilaa Atanguruaq Agaayyun.

⁵ Taatnamik uqaqasri iñuk patchisaunilugu sivuani atangum aggigviksrañan. Sagvigisigai iluqaisa iriqsimaruani taaqtuam suli salapqiglugich iñuich nalunaqtuakun sivunniugutinich. Taranasriiñ Agaayyutim iñullaa nangagisigaa.

⁶ Aniqatiumaan, pisigiplusri uvamniglu Apollos-miglu atrikusautiqagtuna. Ilitchitqugipsi uvaptikniñ kamasraaqniktuksraunginiñiplusri iñunmik nakuqsitluglugu atlamiñ iñunmiñ akunnapsitni, tuvraglugich ilisauttigikkaña aglausimaruq Agaayyutim makpigaaniñi.

⁷ Naaga nakuutlukkasugivich atlaniñ? Supayaaq pigikkan aatchuusriagiginiñ Agaayyutmiñ. Aasrii akuqtuaginigupku suvaata uqavigaagpich piññaktaagipmatun iliplugu?

⁸ Isrummatiqagñiqsusri piqaaniñniplusri supayaamik. Aatai, umialgunivisi! Isrummatiqagñiqsusri añalatitun iliplusri kamanatluñniplusri uvaptikniñ ilisautriiptikniñlu. Ki añalatchisitichi. Taatnaaniñniplusri uvaguttuq añalatchiqatautlasriñhiñaupmiugut ilipsitni.

⁹ Ilaatni isumaraqtuna Agaayyutmun inillañnipluta uqqiraqtauruaguut nikanagtuaatun ilipluta. Irrutikkaurugut savvaqñuktitun tuqqutauyasriruatun iñupayaat takkuatni, qiniqsittaaliutipluta isragulinun iñunñunlu atunim.

¹⁰ Kinnaurugut Christ pisigiplugu, aglaan ilipsi apai qanutun ilisimatiqagñiaqpat Christ-kun! Uvagut sayaitchugut, aglaan ilipsi apai sayaktuniaqpat! Nangagñiapayukmiragigaasri, aglaan uvagut nagguñgikkaurugut.

¹¹ Pakmanunaglaan nigisuksiurugut imiguksiupluta, atnugaaluktuqmiugut, añañlaqñuktakkaupmiugut, aimmiuraagviitmiugut,

¹² iñuuniurañniaqmiugut sakuukhuta argaptiknik. Uqamaqñuutrukapta pilisriaqaaquragigivut; nagliksaagtitaupka itlutugagigivut;

¹³ sañutmatigut iñuagqutiraagigivut. Pakmanunaglaan iñuich iligaatigut suaqñuagviatun nunam, suli iñupayaam igitchivigiraagigaatigut puyaagrupayaamik liilaa.

¹⁴ Kanñusraaqsangitchipsi aglakama tamatkuniña, aglaan isilgigisugukkipi piqpañsripmaptun qitunñamnik.

¹⁵ Iisautriqagñiqsupsunniñ Christ-kun kisilgunaitchuanik piqañhiñaqtusri atautchimik iñunmik ittuamik aapaupmatun ilipsitñun. Christ Jesus-kun aapagiliutigipsitña ukpiqsriaqsikapsi quliaqtuaqqaqama tusraayugaagiksuaamik Christ Jesus-mik ilipsitñun.

¹⁶ Taatnamik pitchuksaagipsi tuvraqupluna.

¹⁷ Ikayugukhusri Timothy tuyugigiga ilipsitñun, igñigipmatun piqpagikkaga suli tuniqsimaruaq Agaayyutikun. Itqaqtinniagaasri qanuq iñuuniahamnik Christ Jesus-kun suli ilisautigikkamnik ukpiqtuanjuranun agaayyuviniñi naniliqaa.

¹⁸ Iñasri arguanjauraaqtut tikiññiangiññasrugipluñja ilipsitñun.

¹⁹ Aglaan akuniisrunaqnaña tikiññiagipsi, Agaayyutim pisuhigikpagu. Iñitchuginiagitka arguanjaruat iñuich qanuq uqaguutilaanjatnik sanñiqaqmagaanjatniglu Agaayyutmiñ.

²⁰ Agaayyutim iñuk anjalatnamiuñ uqautchiñhiñakuungitchuq aglaan ilaan sanñiagun.

²¹ Susukpisimi? Utlautitquvisikña tatapsagiagusri, naagaqaa piqpak-sriñikun piisaangihikunlu?

5

Atlatuñhat Ukpiqsriuat

¹ Uqautigipmigaat sayunajiq akunnapsitñi iñuk atugaqagsimanipługu aapami nuliananik. Jew-ñungitchuatunniñ ilitqusrigigingitchaat taatnasriq atlatuñiq.

² Suvaata arguanjavisí? Aliasruutiqaqtuksraugaluagtusri ilipsitñik. Anitchiuñ taamna iñuk atlatuqtuaq akunnapsitñiñ.

³ Uvaña nayuutingitchaluanñagma ilipsitñi timipkun, nayuutiruna irrutchipkun. Atannianikkiga taamna iñuk killiqiri. Atannigiga nayuutipiaqmatun ilipluñja ilipsitñi.

⁴ Katigupsi atqagun atannapta Jesus Christ-ñum nayuutiniaqtuñja ilipsitñi irrutchipkun.

⁵ Sanñiagun atannapta Jesus Christ-ñum qaisaksragigiksi taamna anun tunungagmun piyaqquiñiaqtuamun taavruma timaanik. Aasriñi killiqirim irrusria anniqsugisuruq uvlumi ataniqput atanniñiaqpan iñupayaanik.

⁶ Uqavigaahiqsi nakuungitchuq. Iñitchugisruknağiksi mikiruoram puvlaksautim puvlaktitchitłaha iluqaan qaqqiaksraq. Taatnatuntuuq killuqsautit akunnapsitñi iñugiaksitmuguurut.

⁷ Piiqsitchiuñ utuqqaq puvlaksautipayaaq, ililusri nutaatun akutqammiñ puvlaksautailaatun. Ilumunaasriñ nutaanjuaniktusri killuqsautaiqhusri, atakkii Christ-ñum —ipnaiyaatun tunillaqtukkauruaton —tuqqtugaatigut piqsaqlugich killuqsautivut.

⁸ Iñuukiptikni nutaami niginaigłakput liilaa qaqqiaq utuqqaauruamik puvlaksautilik. Taamna utuqqaq puvlaksauti atriqaqtuq pigiiğmik pigiiğmiglul. Aglaan nigillakput qaqqiaq puvlaksautaitchuaq. Taatnasriq qaqqiaq atriqaqtuq nakuuhğmik ilumutuuhğmiglul.

⁹ Aglausimaruna tuyuutimni ilipsitñun piqasriqsuutitqungitłusri atlatuqtini iñuñni.

¹⁰ Avuusrunğiññigupsi atlatuqtini marrumani nunami naaga siqñaturauni naaga tigligaguurauni naagalul putqataqtauni agaayyutinñuanun, tarra aullaqtuksrauniaqtusri marrumakña nunamiñ.

¹¹ Aglaan uqaqtuñja iñuñnik akunnapsitñi uqautriruanik aniqataunipłutin ukpiqsriñikun. Piqasriqsuutiyumiñaitchusri taatnatchimi iñuñmi killuliqikpan sayunajikun naagaqaa siqñaturaukpan naagaqaa putqataqpan agaayyutaungitchuanun naagaqaa uqamaqluutrisuukpan naagaqaa taanñaqtauqpan naagaqaa tigliktuqtauqpan. Sumiunniiñ nigiqatigiraksragingitchiksi taatnasriq iñuk.

12-13 Suniaġlugich atanniqsuġniaqpiġ tamatkua ukpiqtuanġunġitchuat? Agaayyutim kisimi atannigisigai. Aglaan ilipsi atanniqsuqtaksraġigisi tamatkua ukpiqsriruaġuqtuat. Agaayyutim Makpiġaanġani aglaksimapmatun, “Anitchiunġ killuliqiri iġnuk akunnapsitġiġn.”

6

Uqaqsittaagvinġmuutinagich Ukpiqtuaqatisri

¹ Nalliġsi-samma akitġnaummatiaġniġumi ukpiqtuaqatmiġnik, atanniqsuqt-inuktuksraunġitchuq iġnunġun ukpiqtuanġunġitchuanun. Aglaan sivulliuqtinuk-tuksrauruq akunġatni ukpiqtuanġuruat ikayuqtitquluni.

² Ilitchuġiraksraġigiksi Agaayyutim iġnuiġnun atanniiġniaqtilaanġich nunam iġnui. Aasriġn atanniiġniaġniġupsi iġnunġnik marrumani nunami, iġhuaqsruilguruksraurusri atinġirrutipsitġnik akunnapsitġiġn pakmani.

³ Naluniqpisisuli atanniqsuiġniaqtilaaptiknik israġuliġnik taimanigu? Nalupqinaitchuamik iġhuaqsruiltanasugigipsi uqavaaġutipsitġnik iġnuuniaġlipsitġiġn.

⁴ Taatnamik, uqavaaġutiġaġniġupsi iġhuaqsrugaksranik atanniqsuqtiksraqtuk-sraunġitchusri iġnunġmik piqatiġanġitchuamik ukpiqtuanġuruamik.

⁵ Kannusraaġniaqsagaġaluġipsi. Usriuvva iġnuqaqtuq akunnapsitġiġn isrumaturu-amik iġhuaqsruiltapluni uqavaaġutaitġnik ukpiqsriruat.

⁶ Aglaan ukpiqtuanġuruat uqaqsittaagvinġmuutriraqut aniqatiumiknik uqavaaġutmiktigun aasriġn iġhuaqsruqtinniaġaġigaat atanniqsuqtimun ukpiqtuanġunġitchuat sivuġaatni.

⁷ Uqaqsittaagapsi akitġnaummatipsigun qinġiqtittaqtusri akiilipkaanikhusri pigi-itchuamun. Iġlutuqsiunġ iġnuich irrutikpasri killukun sagluqsruutigilusri.

⁸ Aglaan ilipsi killukuaqtaqmiusri saglutaġaġlugich atlat, suvaluk aniqatiusri ukpiqsrilġkun.

⁹ Nalupqinaitchuamik ilisimagisi iġnuich nalaunġasiġnġitchuat sivuġaani Agaayyutim anġayuqautaanukkumiġnaisilaanġat. Ukpiqsaqasri, iġnuich sayunġaruat naaga putqataqtuat agaayyutiġnġuanun naaga atlatuqtauruat naaga killuliqiruat atugaġiplugich iyaalugruich anġutitlu timiqaqtuat inġmiktitun,

¹⁰ naaga tigligaqtaut naaga siqġnaturuat naaga taanġaqtit naaga uqamaġhuutrisuuruat naaga ivayaqtuirit—taatnatchich iġnuich qilanġmukkumiġnaitchut Agaayyutim anġayuqautaanun.

¹¹ Qaanġiqsuami ilasri taatnasriugaluqmiruat, aglaan pakma salummakkaurusri killuqsautipsitġiġn ipqiqsitlusriġu Agaayyutmun. Agaayyutim akuqtuġaasri nalaunġasripkakkauplusri sivuġaani, atakkii Jesus tuqunġaruq pisigiplugich killuqsautisri aasriġn Irrusrian Agaayyutipta ukpiliqsitkaasri.

Atuqsigik Timisri Agaayyun Nanġausriaġaġumiġnaqsilugu

¹² Iġnuich itnaġaqtut, “Suragaġnaqtuq qanupayaaq suragaġuktuni.” [Taamna ilumutuugaluqpaluktuq,] aglaan suapayaaq nakuuruanġunġitchuq uvamni. Uvvasuli supayaamun anġalatitkumiġnaitmiunġa.

¹³ Itnaġaqmiut, “Niġiksraq ittuq pisigiplugu aġiaġuq, aasriġn aġiaġuq pisigiplugu niġi itluni.” Naagauvva Agaayyutim suksraunġiqsinniaġik iluqaaknik. Timivut iġniqtaunġitchut pisigiplugu atlatuġiq. Aglaan timiqaqtugut savaktik-srauplugich Ataniġmun, aasriġn ilaa ataniġigaa timipta.

¹⁴ Agaayyutim anġipkaġniġaa ataniq Jesus tuquliġmiġn, taatnatuntuuq anġipkaġniaqmigaatigut sanġimigun.

¹⁵ Nalupqinaitchuamik ilitchuqsrisuknaqtusri timigikkasri Christ-mun pigi-tilaanġitġnik; timisri ilaġipmatun itkai. Tiguniaqpigun ilanġa Christ-nun aasriġn ilaliutipkaġlugu akiisumun? Anġaupiaġataq!

16 Iļisimasruknaġiksi aņun iļaliutiruaq iņmiņnik akiisumun atausrinņuqasriutitilaanġa timikun, atakkii Agaayyutim Makpigaaņani aglausimaruaq, itna, “Malġuuruak atausrinņuqasiutiniaqtuk timikun.”

17 Aglaali iņuk iļaliutiruaq ataniġmun atausrinņuqasiutiniaqtuk ilaani irutchikun.

18 Supayaamiunniiņ killuqsaqnasri atlatulikun! Aņun atniiyumiņaitchuq timimiņnik killiqikami atlapayaatigun killuqsautiligun, aglaan iņuk atlaliqikami killuqsaġaqtuq akitņaqġugu timini.

19 Puuyusrunġaqasri timigikkasi agaayyuvikpagitilaanġitņnik Agaayyutim Irsurianun akuqtuagikkaqsi Agaayyutmiņ. Ilipsitņnik pigiņġitchusri. [Taatnaqġugu piļhiņaunġitchiksi supayaaq.]

20 Agaayyutim akilġiņġigaa iņuuhġimiņnik tasuqamisigut. Taatnamik atuġġugu timigikkaqsi savautisriunġ Agaayyun. Iņuillġi marrumani nunami nangagumagaat.

7

Iļaqatniġikun

1 Pakma isrummatigilavut apiqsruutigikkasi tuyuutipsitņi uvaņnun, itna, nakuuruq aņun nulianġitchumi.

2 Aglaan iņuk ikļitchakpaluktuq atlatuliġmun. Taatnaqhuni aņutillaa piqaqtuksrauruq iņmi nuliagmiņnik, suli aġnallaa iņmi uimiņnik.

3 Aņutim quyalimaagaksraġigaa nuliani. Taatnatuntuuq aġnam irrutiraksraġigaa uiņi.

4 Nulianuruam piginiraksraġiņġitchaa timini; uināntuuq pigipmigaa. Taatnatuntuuq uinuruam piginiyumiņaitchaa timini, aglaan nulianan pigipmigaa.

5 Pisunġirrutinatik avatmun aglaan sivunniullagutik piviqaqtitġaġġugu agaayumaakġsrapstiņun. Agaayulhum aquagun pisukkuutilġitchumautik, tunġaumkii ikļigutġhaksraġniagaaatik pisigilugu aņalalġuiġiqtik iliptiknik.

6 Taamna tillisiginiġchiga. Tarra, iņuk tuvaaqatinigukpan piļhiņauruq.

7 Uvvatuq iņupayaaq illi tuvaaqatailluni uvaktun. Aglaan iņullaa aatchusriaqtuq Agaayyutmiņ, iļanġich tuvaaqatinikkumiņaqhutinġ, atlatsuli tuvaaqataillutinġ.

8 Taatnamik uqautigitka iļaqataitchuat suli uilġaġnaat, nakuutluktuq iļanġich tuvaaqataisaaguminġ uvaptun.

9 Aglaan aņalalġuitġhumiņ iņmiknik iļaqatniktuksraurut. Atakkii iġuatluktuq tuvaaqatniktuni nagriagipkaġiġmiņ timim pisugruaņaniņ.

10 Tuvaaqatigiinun tillisiqaqtuņa ataniġmiņ (taamna tilliņ iņġitchuq uvaņniņ), itna, nulianuruuq avitchumiņaitchuq uimiņiņ.

11 Aglaan aviniġumi, tuvaaqataiļaaġli naagaqaa iļammiutqġiļi uimiņun. Taatnatuntuuq uinuruam avitaksraġiņġitchaa nuliani.

12 Uvaņali atlanun uqallaksaaqsi ruņa, aasriiņ ataniġmitņaqtaunġitchuq, ukpiqsri ruapayaam nuliasraġniġumi ukpiqtuanunġitchuamik avitaksraġiņġitchaa aġnaqtinġ, iņuuniaqatigiyummiuġġugu piņiġpani.

13 Taatnatuntuuq, aġnam uiqagumi ukpiqtuanunġitchuamik avitaksraġiņġitchaa uiņi, iņuuniaqatigiyummiuġġugu piņiġpani.

14 Ukpiqsriņġitchuaq aņun akuqtuġnaqtittuqtuq Agaayyutmun tumigiġġugu aġnaqtinġ, sulipsuuq ukpiqsriņġitchuaq aġnaq akuqtuġnaqtittuqtuq Agaayyutmun tumigiġġugu aņutrinġ. Tamatkua taatniingitpata iļilġaasri innayaqtut iļilġaanisitun ukpiqsriņġitchuat, aglaan pakma iļilġaasri akuqtuġnaqtittuqtut Agaayyutmun tumigiġġugu ukpiqsri ruuq aakarinġ naaga aaparinġ.

¹⁵ Aglaan ukpiqsriñgitchuaq tuvaaqatauruaq avitchuaqsikpan, taatna piñi. Taatna pianikpan, ukpiqsriruaq anun naaga añaq pituummiñgitchuq tuvaaqatmiñun. Tuvaaqatigiik avitkumik tutqiutiqağlik atakkii Agaayyutim iñuuniaqugaatigut qiñuiññakun.

¹⁶ Nulianjuruatiin, qanuq ilisimanayaqpiun uñ ukpiqsriruanñuğniaqmanjaan tumigilutin? Naagaqaa, uñjuruatiin, qanuq ilisimanayaqpiun anniq-suitlapmanaaqpich nuliapnik?

Iñuuniağitchi Tuvrağlugu Agaayyutim Sivunniutaa

¹⁷ Aglaan iñullaa iñuuruksrauruq tuvrağlugu Agaayyutim sivunniutaa ilaanun. Taatnamik illi qanutchipayaami inniğumi ukpiqsriruağuşami. Taamna pitqurrutauruaq inillakkiga iluqaitñun ukpiqtuanjuranun nanipayaaq.

¹⁸ Uvva iñuk nalunaitñutchiqsimagumi tuvrağlugu Jew-ñupluni atuiragilhatigun, tuniqsimali Agaayyutmun nalunaitñutchiññağmi. Uvvaasiñ iñuk nalunaitñutaitkumi ukpiqsriaqsikami Christ-mik, nalunaitñutchiqsinniangilli.

¹⁹ Nalunaitñutaliglu nalunaitñutailaaglu suliquataungitchuk Agaayyutmi. Suliquautluku tuq kamaksriruni Agaayyutim tillisaiñik.

²⁰ Iñupayaaq ittuksrauruq qanutchipayaami inniğumi Agaayyutim tuqluqmani.

²¹ Ukpiqtuağuşuvich savaktaağruuñiqni suliquatiginagu savaktaağruuñhiñ. Aglaan piviqagñiğuvich savaktaağruungitğutin, ki pituiğiñ.

²² Christ-ñum Atanğuruam killuqsautaigñiğaa iñupayaaq ukpiqsriruağuşman, savaktaağruuruq naaga savaktaağruungitchuaq atunim. Taatnatun iñupayaaq savaktaağrugiliutigaa Christ-ñum ukpiqsriruağuşman, atakkii Christ-ñum savaktaağruuruq savaktaağruungitchuağlu tasuğniğik.

²³ Christ-ñum tauqsigñiğaaasri akiliutiplusri tuqkumi pisigiplusri. Tarraasriiñ ilaa kamagiraksragiğiksi; iñunun savaktaağruuliutirağaaqnasri.

²⁴ Aniqatiumaan, iñupayaaq illi qanusripayaami inniğumi ukpiqsriruağuşami. Taatna savautiliun Agaayyun.

Ilaqatniksimaitchuatigun suli Uilqağnaatigun

²⁵ Pakma, tillisaitchuña pigiplugich tamatkua ilaqatniksimaitchuat, aglaan qaisaqagitka isrummatiksrañatnik. Ukpiğiraksrauruña atakkii atanğum qaisaqagaña ilunñuktamik.

²⁶ Pisigiplugu sakiqniuiqput isrumaruña nalaunñanasrugalugu iñuk iñuukpan taatna iğmisun.

²⁷ Ilaqatiqağuvich avinniaqsaanak. Tuvaaqataitçuvich tuvaaqataisaagiñ.

²⁸ Aglaan tuvaaqatinikkuvich killuqsangitchutin, suli iñuk ilaqatniksimaitchuaq ilaqatnikkumi killuqsangitchuq. Aglaan tamatkua ilaqatiqaqtuat isrumaaluutiqağniaqtut uumani iñuuniağmi, aasrii taavrumakña isrumaaluutiksramiñ piisitchukkipi.

²⁹ Aniqatiumaan, una itnauttutigiğiga. Pivigikkaqput savautriğaptiknun Ataniğmik sivikiptuq. Uvakñaniñaglaan taatnağlugu tamatkua ilaqatiqaqtuat savautilitruñ Ataniq tuvaaqataitçuatun ililutin,

³⁰ tamatkualu qulviuqtuat qulviungitchuatun ililutin, tamatkualu iglaqtuat quviasrunğitchuatun ililutin, tamatkualu tauqsiquqtuat sunik pigingitchuatun ililugich,

³¹ tamatkualu piqaqtuat sunik nunami piqangitchuatun ililutin. Takku manna nuna suuraqtuummağmi piigisuruq.

³² Isrumaaluutiqağungitchipsi. Tuvaaqataitçhuaq anun isrumaħhiñaguuruq qanuğlugu savautriğiksrağmiñik Atanğuruamik, ataramik quyalisuklugu.

³³ Aglaali ilaqtiaqtuaq anun isrumaaluutiqaquuruq suuraninik nunam quyalisuklugu nuliani.

³⁴ Tarra quyalitniktuksauruq iluqaaknik nuliagmiñik Atanguruamiglu. Taatnatuntuuq tuvaqatait chuaq agnaq naaga niviaqsiat isrumaahinaquuruq qanuqlugu savautriksragmiñik Atanguruamik iluqaanik timimiñik irrutchiqmiñiglu. Aglaali uiaqtuaq agnaq isrumaaluutiqaquuruq suuraninik nunam quyalisuklugu uini.

³⁵ Uqautigipsi tamatkunina ikayuqsaqhusri. Atanniqsugniangitchiga inuunialiqsi. Inuuniaqugipsi nalaunjaruakun savautillautaglugu Atanguruuq pisuqtilaapsisun aviktuumanigisusri iluqnauqsimalusi Atanigmun.

³⁶ Anutim isrummatigisugnaqagigaa killuliqinasugaluni ilaqtaniktaagngitnamiun nuliaksrautni nutaulhani. Ikhigituinagumiun katchuutilik pisukkaqmisun. Ilaqtigiiksiliq killuqsautangitchuq.

³⁷ Aglaan anutim sivunniugugnaqagigaa isrummatmiñi ilaqtaniktuksraungihhi savautrisukhuni Agaayyutmik iluqnauguni. Kimmutiqatlaigñigumi nuliaksrautmiñik ilaqtanngitluni, taamna anun pillautaqtuq.

³⁸ Tarrataamna katchuutiruaq agnaksrautmiñun nalauttuq, suli anun ilaqtanngitchuq pillautatluktuq.

³⁹ Nulianuruuq qiliqsimaruq uimiñun inuuniqtutilaanani uimi. Uinuruuq tuqukpan nulianuruuq ilaqtanngitlunauruq kisupayaamik pigisukkaqmiñik, aglaan uinngitlunina ukpiqsiruanuruksauruq.

⁴⁰ Aglaali isrummatimni taamna agnaq quviasrunniatluktuq kisimngiuqtuagumi. Uqautigisukkipsi taavrumina atakkii piqaqmiuna Agaayyutim Irrusriani.

8

Niqi Tunillautauruq Aanguanun

¹ Pakmaasriin aglaniaqtuna niqikun tunillautauruakun aanguanun. Itnaguurut, "Ilisimarugut supayaamik." Inuk ilisimanasrugiruaq supayaanik kamanaguhinaqtuq. Aglaan inuum piqpaksriruam atlanik inunni sayyillaagagigai ukpiqsrihatigun.

² Kinapayaaq ilisimanasrugigumi supayaanik ilisimanngitchaasuli ilisimaraksragaluani.

³ Aglaan inuk piqpaksriruaq Agaayyutmik Agaayyutim akuqtuqaa.

⁴ Uvvaasriin, nalaunjava niginiagupta niqimik tunillautauruamik aanguanun? Ilisimagikput aanguan suungipialha, atakkii atautchiiñamik ilumutuuruamik Agaayyutiqaqtuq.

⁵ Unniinuvva itkaluaqpata agaayyutinuanik qilanni nunamilu — ilumun inugiallapiqtut sut inuich taiyukkanich "atanguruat," aasriin kamakkutiqaqgaich—

⁶ aglaali ilisimarugut atautchisualunmik Agaayyutmik, Apauruamik, supayaanik iniqtagikkaatnik, suli ilaa pisiplugu inuurugut. Ilisimapiugut atautchisualunmik Atanigmik, Jesus Christ-mik; Agaayyutim iniqsitqugaa supayauramik suli ilaagun inuurugut.

⁷ Aglaali ilanisa ukpiqtuanuruat kaniqsitlaitchaat taamna. Inuunigtutulaamiktun isrumasuurut agaayyutinuat pipianunasrugalugich. Uvvaasriin nigikamin niqimik tunillautauruamik aanguanun tutqiniñiagaaqiraqtut qaugrimmaagiutillautagmikni atakkii ilisimagaat nalaunnganiñiplugu nigiksraqtin taavrumina niqimik.

⁸ Aglaan nigilhum nakuqsilaqtanngitchaatigut Agaayyutmi. Suutaungitchuq nigiluaqgupta niqimik nigingitchuptalu.

⁹ Pakmaasriiñ ilisimagiksi niġitlaħiqsi qanusripayaamik niġisukkapsitñik, aglaan qaunatiqiaġiksurausri taatna pigupsi. Putukkisitchiviaqtusri ukpiqsiruaqatipsitñik sayailluqtuanik ukpiqsriħiġmiktigun.

¹⁰ Atakkii sayailluqtuam ukpiqtuanjuruam qiñiqpatin niġilutin aanguaqtuġvium agaayyuviani ilisimaruatin aanguat pipianunġisilaanjanik, niġiaqsiviaqmiquqtuq tutqiisaagaluanjanġmi qauġrimmaagiutillautagmiñi.

¹¹ Tarra taamna sayailluqtuaq aniqatin piyaqqukkaugisiruq killuliqiliġmigun atakkii ilisimaniavaallakħutin. Aglaan Christ-ħum tuqqtupmigaaptuq taamna aniqatin.

¹² Killuqsaguvich taatna akitñaġlugich aniqatiutin, taamna sayailluqtuaq ukpiqtuanjuruq, killuqsaqmiutin akitñaqħugu Christ. Taatnaġuvich ilitchuġiyumiñaitchut qauġrimmaagiutillautagmikni nalaunjanaruumik nalaunjanitħuamiglu.

¹³ Taatnamik ukpiqtuanjuruqatiga isrumakpan killuqsagñiluni niġigumi niqimik tunillautauruumik aanguanun, niġitqikkumiñaitchiga taamna niqi killuqsagtitaġniqpaun aniqatiga.

9

Uqqiraqtim Anjalatchisaagun

¹ Suvaata ilapsi uqautigivatrun uqqiraqtaupiangiññipluna Agaayyutmun? Nalunaitħuamik ataniqsimaraitħuna iñunun. Qiñiqsimagiga Ataniq Jesus Christ. Suli ukpiqsiruanjanuqtusri savautriħipkun Ataniġmik.

² Atlas uqagaluanjanaisa uqqiraqtaunġiññipluna Christ-mun, ilisimallapiagiksi piutilaaga. Quliaqtauġigiga tusraayugaallataq ilipsitñun, taatnaqħugu ukpiġigiksi Jesus. Taavruma nalupqinaiyaga uqqiraqtauliga Ataniġmun.

³ Taimmaasriiñ iñuich nalupqisruutigipmatna una kiggutiga:

⁴ niġiħhiñaunġiñniqpiħ imiġlunalu savautriħamni ilipsitñik?

⁵ Nalaunjanpmiuq uvaptiknun tuvaaqasiqpatigut nulianjuruam iglaukapta taatnatun atlatun uqqiraqtaatun atangum suli aniqatinisunlu Cephas-tunlu?

⁶ Naaga kisimñuk Barnabas-lu savaktuksrauniqpiñuk iñuuniutiksraptnik?

⁷ Savaktuksraunġitchuguk atlamik savaamik atakkii quliaqtauġigikput tusraayugaallataq nanipayaaq. Anjuyyiuqti akiliruksraunġitchuq anjuyyiuqtaullaġmi. Iñuk nautchirriqsuaq asrirriviħmun niġiugaqtaq niġigisipluni asrianiñik. Munaqsriptuq niġiugaqtaq imiġisipluni miluatnik munaqsrami.

⁸ Taavrumiña iñuich niġiugaqagurur. Moses-ħum maligutaksraqtuq uqaqmiuq taavrumiña, amaġaa?

⁹ Aglausimaruuq itna Moses-ħum maligutaksrami, "Sigguġutituġnianġitchiñ qanġa qimuktim tutmaqpaun mukkaaksraq." Agaayyun niqliqami taatna isrumaaluutiqanġitchuq qimuktnik.

¹⁰ Agaayyutim ilumutupiaq uqautigigaatigut. Aa, uqaliq aglaanuruq pisigipluta, itna, "Iñuk una nunniuqtuq suli iñuk salummaqtuq mukkaaksranik niġiugaqtaq piññakksraġmiknik savaagmikniñ."

¹¹ Uvagut nautchirriqiritun nautchiipmatun nautchiaksranjanik quliaqtaqapta tusraayugaallatamik akunnapsitñun, isrumavisi iniqsrivaallanjanipluta iniqapsi ikayuqupluta iñuuniutiksraptnik?

¹² Atlas iñuich niġiugaqagumin iñuuniutiksraġmiknik ilipsitñiñ, nalaunjanlukkayaġaluaqtuq niġiugaqagupta iñuuniutiksraptnik ilipsitñiñ. Aglaan iniqsrutlaitħipsi ikayuqupluta. Iġlutuġivut iñuġiaktuat sut, atakkii nutqaqtitchisunġitchugut iñunjan ukpiqsriħhatniñ tusraayugaallatanjanik Christ-ħum.

13 Iļisimagisi iñuich savaaqaqtuat Agaayyutim agaayyuvikpaņani niqik-sraġuurut agaayyuvikpaņmiñ, suli savaktaut tunillaġviņmi akuqtuisuurut niqiksraġmiknik iļanjanik tunillaautauruam.

14 Taatnatuntuuq Atanġuruam tillisiqai tamatkua quliaqtuaqaqtuat tus-raayugaallautamik akuqtuitquplugich iñuuniutiksraņatnik iñuņniñ ukpiqsrir-riġuqtuaniñ.

15 Aglaan suginġitlukkiga tuqugaluaguma akuqtuigaluanaņa sumik ilip-sitniñ. Uqaviutigigiga savautriġiga Christ-mik akiññasruņaanaņa.

16 Quliaqtuaqagaluanaņunniñ tusraayugaallautamik uqaviugaal-guitčuņa uvapkun. Quliaqtuaġiļa tusraayugaallautam savaaġigiga. Atuqtaksraġipiagiga. Quliaqtuaqanġitchuma, nakliuņ uvaņa.

17 Quliaqtuaqagņiguma piksraqtaaġilugu, niġiuktusrauruņa ak-iññaktaaksramik. Aglaan piksraqtaaġinġitchiga savaaq uvamnik, aasriiñ savaaġiħiñagiga savaaq Agaayyutim qaisaņa uvamnun savaquplugu.

18 Aasriiñ sua akiññaktaaġiniaqpiġu? Uvvauna akiññaktaaksraġa, quliaqtuaġigupku tusraayugaaġiksuaq iñuich inuqnanġitchuq aatchuħksraņat iñuuniutiksramnik. Niġiugitlagaluagiga iñuich aatchuħksraņat. Aglaan inġisrunġitchuņa sumik quliaqtuaqagama tusraayugaallautamik.

19 Uvva ataniqsimaraitchaluaņņaġma iñuņnun savaktaaġruupkaqtuņa uvamnik iñupayaanun iñugiaktuat ukpiqsriruaguplugich Christ-mik uvapkun.

20 Taimma uqautrikama Agaayyutim uqalhanik Jew-ņuruanun ukpiqsritqugaluagitka Christ-mik. Taatnamik iñuupmiuņa Jew-ņuruatun. Nayuutikama iñuņni maligutchiruani Jew-ņuruat maligutaksraņanik (aņalatingiġaluagtunļa Jew-ņuruat maligutaksraņanun) iñuuniaqtuņa iñuktun aņalattuatun maligutaksramun ukpiqsritqugaluaglugich Christ-mik.

21 Taatnatuntuuq uqautrikama tusraayugaallautamik Christ-kun tamatkunuņa Jew-ņunġitchuanun iñuuniaġaqtuņa Jew-ņunġitchuatun ukpiqsritqugaluaglugich Christ-mik. Maligutaksram aņalangisaņatun itpalukkaluaqčuņa, iļumutun maligutchillaapiaqtuņa Agaayyutim maligutaksraiñik, tupiksripluņa Christ-ņum maligutaksraņanik.

22 Uqautrikama Agaayyutim uqalhanik ukpiqsriruanun sayaitchuanun ukpiqsriġimikni iñuupmiuņa sayaitchuatun, iļinġich ukpiqsriruaguplugich. Qanupayaaq iñuk iñuuniaġusriqaqman ilaatun iñuuniaġaqtuņa qanusri-payaakun iļanġich ukpiqsriruaguplugich.

23 Taatna iluqaanik pisuuruņa pisigiplugu tusraayugaallautaq iļanġiutisukčuņa piļiutaanik Agaayyutim akiqsruutigikkaņanik.

24 Iļisimarusri aqpaliutraqtuani iñugiaktuat aqpaqsruqtit aullaġaqtut, aglaan atausriq akiññaguuruq. Iñuuniakipsitni Christ-mun pisuġnisilaagitchi ak-iññatlasriļusri aqpaqsruqtitun.

25 Iluqatiņ anaktaqtit qaunagillautaqtit timimiknik iļisaqhutiņlu atqunaq akiññaktaaqagukhutiņ niaquutmik piunġiqsaqtuamik. Taatnatunli ukpiqsriru-agut iñuuniiallautaqtuksraurugut Christ-mun atakkii niaquutinnaktaaksraqput piunġigumiñaitchuq.

26 Tarra, ittunļa aqpaqsruqtitun akimasaqhuni aqpaqsruqatmiñiñ, naa-gaġaa qakiqtautraqtitun akimasaqhuni qakiqtautraqtatmiñiñ.

27 Anaktaqtim aņalattaġigaa timini, aglaan piñġiqsitauviaqtuq aqpaliutra-mun iļisatlaitchumi. Taatnatuntuuq aņalalġusriñiaqtuņa uvamnik, atakkii piñġiqsitauviaqtuņa savautriħimniñ Christ-mik quliaqtuanġitchumali atlanun iñuņnun.

10

Kilgutaauruaq Akitñaqługu Aanguaqtuq

¹ Aniqatiumaan! Itqaksritqugipsi atuumaruanik sivulliaptiknun maliktuanun Moses-mik. Iglauullağmin nuviyam qulanjutiniğai suli iluqatin ikaağniğaat tağiuq.

² Nuviyam qulanjutipmatin suli ikaaqamitruñ tağiuq iluqağmin paptaakkaupmatun lilaa piut maliguaqtaułiksrağmiknun Moses-mik.

³ Aasriisuli iluqağmin niqiqagñiqsut pamarrutiñiñik Agaayyutim quviqnaqtuakun.

⁴ Iluqağmin suli imiğniqsut imiğmik Agaayyutim pamarrutaanik quviqnaqtuakun uyağañmiñ. Taamna uyağak nayuutiniqsuq ilinjitñi nanipayaaq itmata, aasriiñ taamna uyağauruaq Christ-ñuruq.

⁵ Aglaansuli iñugiaktuat Agaayyun quyalinğitchaat. Taatnaqługuasriiñ suk-sraunğigñiğai suviksraillaami.

⁶ Tarra, tamatkua atuumaruat taimani atriksaurut uvaptiknun. Kilikkaatigtug pisugruaqunğitłuta pigiitçhuanun sivulliapta pilğusiatitun.

⁷ Unniin aanguaqtuqtaunasri taipçhua ilañisitun, atakkii aglausimaruaq Agaayyutim makpiğaanñi, "Iñuich aquvittut niğiqpagviksramun, aasriiñ makitnamin ağğiaqsiraqtut."

⁸ Sulipsuuq atlatuqtautqunğitchaatigtug taipçhua ilañisitun, 23,000 tuqumatun uvlumi atautçhimi killuqsautmiktigun.

⁹ Unniin uuktuaqtaksrağingitçhikput Atanguruaq, ilañich taipçhua taatnaqmatun tuqgutaauruat tuqunalinun nimigianun kigipçhaqtitlugich.

¹⁰ Unniin uqapiluktuksraunğitçhugut sutigun Agaayyutim aatchuutaigun ilañich taipçhua uqapilukmatun. Taatnaqhutin israğulgum piyaqquirim tuqquktai.

¹¹ Tarra iluqatin tamatkua atuumarut ilinjitñun, uvaptiknun atriqusrautigitquplugich, suli aglausimarut alğaqsrutiksrauplutin uvagut killuqsaqtitqunğitłuta, iñuuruagut aqulliqsaagataqtuami uvluni.

¹² Uvvaasriiñ kiñapayaaq isrumaniğumi makitaniluni payañailuni, qau-natçiağillapiagli puukałiksrağmiñiñ, atakkii aniqusraaqsiuviaqmiuq nutqaqtitauniluni tupiksriğmiñiñ Agaayyutmik [atrilugich taipçhua iñuich inilğan].

¹³ Qanupayaaq aniqusraaqsiuniğuvich, taatnatchikuntuuq iluqatin iñuich aniqusraaqsiupmiut. Aglaan Agaayyutim tuniqsimaruam aniqusraaqsiupkağumiñaitçhaatin qaanigługu akiyalguisan. Qakugupayaaq ukpiqsrihiñ uuktuakkaukpan Agaayyutim annagviqatinniağaatin akimayumiñaqsilutin.

Niğiqpagviat Aanguatigun naagaqaa Atangum Nullautçhiğvia

¹⁴ Taatnamik, piqpagiplusri ilauraamaan, piisimaagitçhi aanguaqtuğmiñ.

¹⁵ Kañiqsilgurusri uqautigikkamnik. Isivgiuqsun ilipsitñik uqautigikkağa ilumutuupmagaan.

¹⁶ Isrummatigilugu Atangum nullautçhiğvia, imipayaaqapta qallutmiñ quyyatigikkaptigun quyaqatigigikput Agaayyun Christ-ñum auñanik maqip-kakkananik sannigutami uvaptiknun. Suli avguqaptigu qaqqiaq niğiplugu qinigtitkikput ilaliqsruutitçhikput iñuñni Christ tuqquktikkanñi.

¹⁷ Tarra niğikapta atautçhimiñ qaqqiamiñ, uvagut atausriñnuqtitaurugut atautçhisun timitun iñugiakkaluaqhuta.

¹⁸ Isrummatigilugich Israel-ağmiut pilğusinat, tamatkua niğisuuruat niğrutinik tunillaaturuanik tunillağvinmi, tamatkua piqatigiiksut Agaayyutmun atakkii niğigaat tunillaun atautçhikun.

19 Qanuutauva taamna? Iisautisukkipsi tamatkua aanguat suli niqit tunillautauruat aanguanun suungitchut.

20 Una uqautigigiga, Jew-nungitchuat tunillaqtuguurut niqinik tuungaiyaanun, Agaayyutmun qaitchiñgitchut. Piqatautqungitchipsi tuungaiyaani.

21 Imigumiñaitchusri qallutaaniñ atangum imillapsi qallutaatniñ tuungaiyaat. Nigiyyumiñaitmuisri atangum niggiivianiñ nigillapsi niggiiviatniñ tuungaiyaat.

22 Sanjatchaktittagigikput ataniq taatnaqapta taapkuñña. Sanjiluktanununasrugivisa ilaaniñ?

Kamaksriñiq Agaayyutmik Suragapayaakun

23 Iisri-samma uqaqtut, “Suragagnaqtuq qanupayaaq suragaguktuni.” Aagaluq, aglaan ilañich nakuungitchut uvaptikni maligukkuptigu Agaayyun. Ilumutuuruq suragahñauhiqput supayaamik, aglaan ilañich sayyillaagutaungitchut atlanun ukpiqsiruanun.

24 Kiña ukpiqsiruaq inmiguaqsaqani, aglaan ikayuutiniağli atlanik iñunñik.

25 Niggiisiun niqipiapayaaq tunirauruaq tunniuuqaiviñmi, apiqsruqtautigisunajagnagu nakiñ niqi aggiqmagaan naagaqaa isrumaaluutigisisunajagnagu qauğrimmaagiutillautapsitñi nalaunñapmagaan nigihiqsi.

26 [Apiqsruqtuutigiyumiñaitchiksi] atakkii aglausimaruq Agaayyutim makpiğaanani, “Nuna Atangum pigigaa suli suapayaaq nunamiittuaq.”

27 Kia ukpiqtuanungitchuam aiyugaaqpasri niggiyaqulusri tupigmiñun niggiisiun manirikpan qanusripayaamik, apiqsruqtautigisunajagnagu nakiñ niqi aggiqmagaan naagaqaa isrumaaluutigisisunajagnagu qauğrimmaagiutillautapsitñi nalaunñapmagaan nigihiqsi.

28 Aglaan iñuum uqautikpasri taamna niqi tunillautigimanilugu aanguumun, niginiñiaqnagu niqi pisigilugu taamna iñuk kiliktigikkan. Ami isrumaviaqtuq qauğrimmaagiutillağmiñi nigihiksraña taavruma niqim nalaunñaiññilugu,

29 ilipnun nalaunñanasrugigaluaqtitlugu. Tarra suvaata nigihñiñaukiğa qanusripayaamik anjalanniaqpauñ atlam iñuum nalupqisruutmigun?

30 Quyaanikkiga Agaayyun piqutigiplugu nikiksrağa. Taatnamik kia uqautinaña killuqsagñilunja nigigupku taamna niqi.

31 Itnatun ittuq, nigiguvich imiguviñllu naagaqaa suragapayaagupsi kamakku-tiqaqsiun Agaayyun supayaatigun.

32 Tarra, sakiqniugutigipkaqnagu kia iñuum tupiksriñiksrañanun Agaayyutmik, Jew-nugaluaqpata Jew-nungitchaluaqpata naagaunniñ ukpiqtuanuruañugaluaqpata Agaayyutmun.

33 Taatnatuntuuq suragapayaaqama quyaliniurağitka iñupayaat supayaakun. Uvapkuangiqsunja anniqsuguglunja uvamnik kisima, aglaan ikayuğniaqtunja iñunñik iñugiaktuanik anniqsuqugaluaqlugich.

11

1 Uvvaasriñ, iñuuniagitchi uvaptun tuvraiñiaqmatun Christ-mik.

Ağnat Matuqaqtaksrağigaich Niaqutin Agaayuligmikni

2 Aniqatiumaan, nangagipsi itqaumakapsitña qanuq iñuuniqaqtilaapkun Christ-mun supayaatigun, tupigiplugich iisauttutit qaisatka ilipsitñun.

3 Aglaan kaniqsitqugipsi Christ qaukhiğigaa anutipayaam. Taatnatuntuuq ağnam qaukhiğigaa uigikkani, itna Agaayyun qaukhiupmatun Christ-mun.

4 Anun agaayupman naagaqaa sivuniksriqipman matuplugu niaquni qiniqtingitchaa Christ qaukhiğitilaanjanik inmiñun.

⁵ Suli aġnaq agaayupman naagaqaa sivuniksriqipman matuilaaglugu niaquni qiniqtingitlugu uini qaukligitilaanjanik injmiñun kannusraagaa. Taatnaqami ittuq akiisutun nuyaiqsitun.

⁶ Taatnaqluñja uqaqtuñja: nulianjuruam matusrungitchumiun niaquni nuyaiqsaksragigaa. Aglaan kannunaqpan nulianjuruam saliyumigich nutchani matuqaqliun niaquni.

⁷ Anjutim maturaksragiñgitchaa niaquni, atakkii Agaayyutim iniqtagigaa atrinutquplugu injmiñun aasriin sagviquplugu kamanautni. Aglaan nulianjuruam qiniqtitkaa kamanautaa uimi qaukliupkaqamiun.

⁸ Anjunliasrii iniqtaungitchuq agnamiñ, aglaan aġnaq iniqtauruq anjutmiñ.

⁹ Suli Agaayyun iniqsiñgitchuq anjutmik piqutigiplugu aġnaq, aglaan Agaayyun iniqsiruaq agnamik piqutigiplugu anjun.

¹⁰ Taatnaqhuni agnam maturaksragigaa niaquni agaayukami qiniqtityaaglugu kamaksriñi anjutmiñik. Aġnaq taatnaqtuksrauruq pisigilugich isragulgich.

¹¹ Aġnaġlu anjunlu ikayuqtigiiksusrauniqsuk avatmun, Agaayyun tillisiqaqmatun ilinjknun.

¹² Aa, sivulliq aġnaq iniqtauruq anjutmiñ, aasriin anjutipayaaq taimakñaaglaan anipmiraqtuq agnamiñ. Aglaan itqaumasiun Agaayyutim iniqtaqalħa inupayaanik supayaaniglu.

¹³ Nalaunñatilaaqsiun ilipsitñik. Nalaunñava aġnaq agaayugumi Agaayyutmun matuilaaglugu niaquni?

¹⁴ Iļisimarusri inupayaaq isrumapmiuq anjutim nuyaqtusriruaam kannunaqtilaanjanik.

¹⁵ Aglaan agnam nuyaqtuħi piññaqnautigigaa. Aġnam nuyani qaisaurut ilaanun matuksrauplutin.

¹⁶ Kiñapayaaq uqavaagumakpan taavrumuuna, ilisimaliun una: uvagut piksraitçugut atlamik pilgusrimik, aasriin iluqatin ukpiqtuanjuruat nanipayaaq pipmigaat taatnatun.

Atangum Nullautchiġvia

¹⁷ Uvvasuli, katiraġikapsi agaayyuvigisrukluġu ikayuuttutitlaitçusri aglaan atniaġutiraqtusri avatmun. Pitqusigiiłusri, taatnaqluñja nangangitchipsi.

¹⁸ Sivulliuplugu, tusraaruñja agaayyiaqapsi avgummatiqagaqtusriguuq, aasrii taamna ukpigitagiga.

¹⁹ Avgummatiqaqapsi akunnapsitni nalunaiqsittagigaa nallipsi ilmun ukpiqtuanjuruatilaanja.

²⁰ Katiraġikapsi atautchimun Atangum nullautchiġvianik niġingitchusri.

²¹ Uqaqtuñja taavrumiñja atakkii inullaa niġiruaq injmi niqautmiñik utaqqisunjaqani atlanik. Iļasri anilaahutin niġisunjaġmin suli atlat iminjasriraqtut.

²² Suvisi! Kiñuniqangitpisi niġġiviksrapitñik imiġviksrapitñiglu? Nakuungitchuq suunillaqangiliqsi ukpiqtuanjuruani tutqiisaaqługillu tamatkua suilliuqtat? Qanuq uqaġniaqpik ilipsitñun? Quyaginiaqpigu taamna? Naagga, quyaginiaqgitchipsi.

²³⁻²⁴ Uumiñja Atanguruam ilisautigaanja uqaġikkamnik ilipsitñun. Tamarrumani unnuami Ataniqput Jesus tuniraugisipman, tigugaa qaqqiaq. Quyyatigiqqaaglugu Agaayyutmun avguġaa nipliħuni, "Una qaqqiaq timigigiga siqptauruaq ilipsitñun. Niġiraġigupsiuñ una qaqqiaq itqakkutigiyumagiksi tuquħiġa piqutigiplusri."

²⁵ Taatnatunsuli nullautchianikaminj tigonigaa qallun nipliqhuni, “Una qallutim imanja augigiga. Auga maqitauniaqpan ilipsitnun taimma nutaaq sivunniugun aullagniiñiaqtuq. Imigagigupsi uumaknja qallutmiñ itqakutigiyumagiksi tuqułiga piqutigiplusri.”

²⁶ Tarra nigiragigupsiuj taamna qaqqiaq suli imiglugu qallutmiñ taavrumuuna quliaqtuagiksi tusraayugaagiksuaq Atangum tuqułhagun aggitqinñialhanunaglaan.

²⁷ Taatnamik, kisupayaaq nigiruaq qaqqianjanik imiqtuaglu qallutaaniñ Atangum kamakkutiqasrunjaqnagu atriqaqtuq iñuktitun taimani suksraqangitchuanik Atanigmik.

²⁸ Uvva itqagisrunniqpisiuj Atangum tuqułha taatna? Ki, iñullaa isivgiugli inmiñik nigigaluaqnagu qaqqiaq imiqsigaluaqaniłu qallutmiñ.

²⁹ Uvva iñuksamna nigivaluktuq imiqpalukhunilu ilitchugigaluaqnagu Atangum tuqułha uvaptiknun. Agaayyutim atannigisigaa taatnasriq iñuk.

³⁰ Taatnaqhutin iñugiaktuat akunnapsitni sayaiqsut atnigñaliqhutinlu, suli ilanjich tuquanikhutin.

³¹ Aglaan isivgiuqqaagupta uvaptiknik tarra Agaayyutim anasriñjuqsagumiñaitchaatigut taatnatun.

³² Atangum atannisuqmatigut algaqsruğagigaatigut qanuq iñuuniaqtilaaksraptiknik anasriñjuqsaqungitłuta piqatigilugich nunam iñunji.

³³ Taatnağusri, aniqatiumaanj, katinigupsi nigiqatautyagusri Atangum nultuchigvianun utaqqisilaayumausi.

³⁴ Kisupayaaq nigisunigumi nigiruksrauqqaqtuq kiñunigmiñi, Agaayyutimli anasriñjuqsautaitchumagaasri. Isilgiqusugisigipsi atlanik utlakkupsi.

12

Ipqitchuam Irrutchim Aatchuutai

¹ Aniqatiumaanj! Pakma kanjicsipkautiginiagiga qanuq Ipqitchuam Irrutchim savaanja iñuich iñuuniałhatni. Kanjicsitqugipsi taamna nalupqinaigługu.

² Iłisimagiksi qanuq iñuuniaqtilaqaasi Jew-ñunginñapsi. Kil-lukuagutipkakkaurusri putqatağvigitquplugich uqatłaiłaat aanguat.

³ Taatnaqłuna kanjicsitqugipsi una, kiñaunniñ iñuk anjalatıqqaqtuq Irrusrianun Agaayyutim uqallakkumiñaitchuq itna, “Jesus suksraungıqsuali.” Taatnatuntuuq kiñaunniñ nipligumiñaitmiuq, “Jesus Atanguruq,” aglaan Irrusrian Agaayyutim taatnaqkpani kisian.

⁴ Uvvaasriñ, iñuich atlakaagıñik aatchuusriaqaqtut aglaan atiruam Irrutchim qaisagıgai iluqaitñik.

⁵ Iñuich savautrirut atlakaagıisigun, aglaan Atanıq atıruq iluqaitñun.

⁶ Iñuich aatchuusriaqaqtut atlakaagıñik savautriğmiktigun, aglaan atiruam Agaayyutim iñuich savatlapkağai iluqaitñik savaanik aatchuusriagıkkagmiktigun.

⁷ Ipqitchuam Irrutchim iñuk savatlapkaqmauj qanusripayaamik, ilaan ukpiqsriruapayaat ikayuusriaqaqtıtagıgai taavrumaknja.

⁸ Ipqitchuam Irrutchim uqatlapkağaa iñuk isrumatıłikun, aasrii atiruam Irrutchim atla iñuk uqatlapkağıgu kanjicsimalıkun,

⁹ atlasuli ukpiqsrisiqatlapkağıgu, atlasuli mamıtıchtıłapkağıgu iñunınik.

¹⁰ Atıruam Irrutchim atla iñuk savatlapkağaa quvıqnaqtuanınik, atlasuli sıvunıksrıqırautlapkağıgu Agaayyutmun, atlasuli puttıqsrisiqatlapkağıgu nallıakun nakuuruakunlu pigııchuakunlu ılıtqutıchıkun, atlasuli uqatlapkağıgu atlakaagıñik uqautıchıñik nalunaqtuanınik, atlasuli uyyuuqtatlapkağıgu nalunaqtuanınik uqautıchıñik.

11 Aglaan tamatkua iluqaisa savaagigai atautchiusuam Irrutchim, auctaaglugich iñupayaamun qanuq pitqukamigich.

Atausriq Timi, Iñugiaktuat Sulliñigich

12 Iñuum timaa iñugiaktuanik isragutaqaqtuq, naagasuli atausriuruq timi. Taatnatuntuuq ittugut atautchisun timitun iñugiallapiagaluannapta atlakaagiihutralu, atakkii iluqata atausriñnuqataurugut Christ-mi.

13 Ilavut Jew-ñurut suli atlat Jew-ñungitlutin. Ilavut savaktaagruurut suli atlat savaktaagruungitlutin. Paptaaqtitnapta Ipqitchuam Irrutchim iluqata atausriñnuqtittagigaatigut timimun, ami timaanun Christ-ñum. Aasriñ ilaan aatchugaatigut atausriullaapluta atiruamik Ipqitchuamik Irrutchimik.

14 Atakkii iñuum timaa atautchiñhiñamik isragutaqangitchuq, aglaan iñugiaktut sulliñgi.

15 Iñuum isiganu uqaqpiiaqtuq itna, “Uvanu argaungitlunu, tarra timim sulliñgingitchaanu.” Taatnatchim niplillautim ilagipkanuagumiñaitchaa timimi.

16 Suli iñuum siutaa nipliqaqtuq itna, “Uvanu iraungitlunu, tarra sulliñgingitchaanu timim.” Taatnatchim niplillautim ilagipkanuagumiñaitchaa timimi.

17 Timi iluqani iraukpan, iñuk tusraatlayumiñaitchuq. Aasriñ timi iluqani siutaukpan, iñuk naisitlayumiñaitchuq.

18 Aasriñ Agaayyutim inillakkai timim sulliñgi iniksranitñun, inmi quyagikkaigmigun.

19 Timi atautchimik isragutahñaukpan, timiqağayaipiaqtuq, amağaa?

20 Uvva iñugiaktuamik isragutaqaqtut timimi, aglaan atautchimik timiqaqtuq.

21 Uvva iñuum iraa nipligumiñaitchuq arganmiñun itna, “Sumun atuğumiñaitchikpiñ.” Sulipsuuq iñuum niaqua nipligumiñaitchuq isiganmiñun, “Inuğingitchikpiñ.”

22 Aglaan, taapkua ilanu timim qinñnaqaqtuat sayailuqhutin inuqnapiaqtut.

23 Suli tamatkua timim sulliñin isrummatigikavut qinñnagiksuanungitlugich qaunataqiağitluqaqiragigivut, suli ilaviñgich atlat qinñnagsrağingisanjich matu-raqigivut.

24 Qinñnagiksuaq ilaviñgi timipta qaunagiraksraungitchut taatnatun. Ilumun, Agaayyutim atlakaagiih isragutapayaanu timim iñiqtagigai, uvaptiknun qaunataqiağitquplugich qinñnagiksuanungitchuat.

25 Taatna Agaayyutim iñiqtagigai timivut atingirrutiaqunğitlugich akunğatni isragutauruat aglaan ikayuutitquplugich avatmun.

26 Atausriq ilauruaq timimi iluangitpan, iluqatin ilauruat nagliksaqaqataurut. Taatnatun atausriq ilauruaq kamagikkaupman, iluqatin quviatchagaqtut.

27 Iluqasri timigigaasi Christ-ñum, aasriñ iñullaannuplusri sulliñigigaasri taavruma timim.

28 Akunğatniñ ukpiqtuanuruaniñ Agaayyun piksraqtaqaqtuq atlakaagiiñnik savaktiksrarik, sivulliq uqqiraqtinik Agaayyutmun, tuglia sivuniksriqiririk Agaayyutmun, piñayuat ilisautriksranik, aquatigunaasri taapkua savaqatlaruanik quviqnaqtuanik, tamatkuninjalu mamititchitlaruanik atlanik, ikayuiruksraniglu atlanik, sivulliuqtautlaruaniglu atlanik, uqatlaruaniglu uqautchisigun nalunaqtuanik.

29 Iluqağmin uqqiraqtaungitchut Agaayyutmun unniñ sivuniksriqiraungitchut unniñ ilisautraungitchut unniñ savaktaungitchut quviqnaqtuanik.

³⁰ Iluqagmin mamititchiraungitchut atnigñaqtuanik unniiñ uqatlaitchut atlakaagiñik uqautchiñik unniiñ uuyuuqtautlaitchut nalunaqtuanik uqautchiñik.

³¹ Tarraasriiñ kipiğniupiağitchi nakuutluktuanik aatchuusriaqağugusri.

13

Piqpakkutiliq Pakma ilisautiniağipsi nakuutluktuanik iñuuniałiksrapstñik.

¹ Uqatlaniguma atlakaagiisitun iñuktitun unniiñ israguliktun, aglaan piqpaksritłaiññiguma iñuñnik, uqaliga atriqaqtuq qukiğñaqsiplugu aviluqtaqtuatun.

² Uqatlaniguma sanñiaqłuna sivuniksriqiritun unniiñ kanjqsitłalugillu iluqaisa nalunaqtuat unniiñ ilisimatłaluna supayaanik, suli ukpiqqu-tiqagñiguma nuktatłalugich iñgich, aglaan piqpaksritłaiññiguma iñuñnik, sumun atuğumiñaiapiaqtuna.

³ Aatchuutiginigupkich supayaurat pigikkatka iñuñnun inuqsraqtuanun unniiñ aatchuutigilugu timiga ikipkaaksraulugu, aglaan piqpaksritłaiññiguma iñuñnik akiliusriaksraitçuna.

⁴ Piqpaksriruaq iñuk anuqsrutriruq, iħuaqutriruq, tunjiliñgungitchuq, uqavi-gaagangitchuq,

⁵ suli arguanangitchuq unniiñ anallałuitłaitçuq. Piqpaksriruaq iñuk inmiguutłaitçuq, uumitchayaitchuq, itqaksritłaitçuq akitñaqtuqtimiñik nalaunñaitçuakun.

⁶ Piqpaksriruaq iñuk quviasrutłaitçuq iñuich killuliqipmata, aglaan quvi-asruguuruq iñuich nalaunñarualiqipmata.

⁷ Piqpaksriruaq iñuk manimilguruq, aasriiñ ukpiqsriraqtuq suli niğiugaqtuq suli iglutuilguruq.

⁸ Iłaatnigu iñuich sivuniksriqitłaiğisirut suli uqatłaiğisirut uqautchiñik nalunaqtuanik suli kanjqsimmataat isukłitkisiruq, aglaan piqpaksriħiq isrukłitchumiñaitçuq.

⁹ Iłisimałiqputlu sivuniksriqilıqputlu naamanğitchuk. Taatnamik isukłitkisirik.

¹⁰ Iłisimałiq naamasimaruakpan, aatchuusriat piğisirut.

¹¹ Uvvaami ililgaanjukama uqagaqtuna isrummatıqaqłuna suli sivun-niğuuplunjalı ililgaatun. Iñuguqama iñuunianğiqsunı ililgaam iñuunialhatun.

¹² Pakma qinıtłaitçugut nalupqinaıglugu tautukmatun salumaitçuatun taggaqtuutmun, aglaan taivrumanı qinığisirugut nalupqinaıllapiagługu. Pakma ilitchuğigıga ilaviñauralhiñaq, aglaan taimanıgu ilisimmağiksıpiagısigıga Agaayyun, atrıługu Agaayyun ilisimallapiaqmatun uvanınik.

¹³ Tarra, supayaat naamasriłhatnunaglaan iñuich ukpiqsrimaniaqtut-suli niğiugaqağutınsuli piqpaksriłutınsuli, aglaan taapkunakna piñasruniñ ka-managnıqsrauruq piqpaksriłıqput atlanik.

14

Iłisauttipsaat Ipqitçuam Irrutchim Aatchuutıñıgun

¹ Taatnamik pisuqtilaagıvıgısiun piqpaksriħıqsi atlanik iñuñnik. Uvvasuli kimmutıqallapiagıitchi Ipqitçuam Irrutchim aatchuutaiñik, suvaluk uqaq-tautlasriħiptıknik Agaayyutmun.

² Iñuk uqagumi uqautchikun nalunaqtuakun uqalhiñaqtuq Agaayyutmun. Iñuich kanjqsıyumiñaitçut uqagıkkarınanik, atakkıi Ipqitçuam Irrutchim uqaqtıtagıga nalunaqtuanik sunik.

³ Aglaali iñuk uqaqtauruaq Agaayyutmun kanjisiñaqtuakun uqautchikun sayyillaagiruq iñuich ukpigutiñiñik pitchuksaaqługillu arakługillu.

⁴ Iñuk uqaqtuaq uqautchikun nalunaqtuakun ikayuğaqtuq inmiñuñhiñaq, aglaali iñuk uqaqtauruaq Agaayyutmun kanjisiñaqtuakun uqalìkun sayyillaagai ukpiqtuanjuruat ukpigutiñiñi.

⁵ Uqatlatqunayağaluğipsi uqautchikun nalunaqtuakun, aglaan kimmutigitlukkiga uqaqtautquplusri Agaayyutmun. Iñuk uqaqtauruaq Agaayyutmun kamanatluktuq taavrumakña uqaqtuamiñ uqautchikun nalunaqtuakun, iñunmik mumiutriqanğisuaqpan. Iñuqaqpan taatnatchimik sayyillaatlagisigai ukpiqtuanjuruat ukpigutaat.

⁶ Aniqatiut, uqautisukkipi qanuq Agaayyutim sagviaqtukkananik uvamnun sulì qanuq ilitchuğipkautaanik uvamnun, sulì uqautisukkipi Agaayyutim ilumutuulhanik ilisautilusilu. Uqaaqsiñiguma nalunaqtuakun uqautchikun, qanuq ikayuutaunayaqpik? Uqaqtuksrauruña kanjisiñaqsilugu.

⁷ Uvva atrikusraun. Iñuich atuqtuuraqmata supluaqtuğnaqtuanik unniñ nuqaqtiliñnik atuqturayuilğmin nalausrunraqnagu, iñuich naalağniruat ilisagiyumiñaitchaat igñaña atuutim. ⁸ Sulipsuuq anuyaktuani, qalğuqtaun alupqinaqtuamik nipliçman anuyyiuqtit tupisralatlaitchut anuyaksaligmun.

⁹ Taatnatuntuuq, uqağupsi nalunaqtuakun uqautchikun, qanuğutiñ iñuich ilisimaniaqpatruñ sumik uqaqtilaaqsi? Silalhiñamun uqaqmatun piñiaqtusri.

¹⁰ Nalupqinaitchuq iñugiaktuat atlakaagiich uqautchich nunamiitilaanaj, aasriiñ iluqatiñ kanjisiñaqtut.

¹¹ Aglaan kanjisiñitlaitchupku iñuum uqausria avakñaqtauniaqtuña taavrumuna uqaqtuamun, sulì ilaa uvamnun.

¹² Taatnatuntuuq kimmutiqaqapsi pilìqiplusri Ipqitchuam Irrutchim aatchuutaiñik, kimmutiqagitchi nakuutluktuanik aatchuusriani. Taavrumuuna ukpiqtuanjuruat sayyillaakkaurut ukpigutmikni.

¹³ Taamna pisigiplugu iñuk uqağuuruaq nalunaqtuagmigun uqautchikun agaayuruksrauruq uyuutlasruglugu uqağikkani.

¹⁴ Atakkii agaayuguma nalunaqtuakun uqautchikun, irrusriğikkaga agaayuruq, aglaan kanjisiñgitchiga qanuq uqaqtilaağa.

¹⁵ Uvvaasriiñ qanuğniagñiqpik? Agaayuniaqtuña uqautchikun nalunaqtuakun irrutchipkun, sulì agaayuniaqmionuñ kanjisiñaqtuakun uqautchikun isrumapkun. Atuğniagtuña uqautchikun nalunaqtuakun irrutchipkun, sulì atuğniagmionuñ kanjisiñaqtuakun uqautchikun isrumapkun.

¹⁶ Quyaguvich Agaayyutmun nalunaqtuakun uqautchikun, tamatkua ilisamsimaitchuat Amen-nağumiñaitkaat quyyatigikkaqsi, atakkii nalurut sumik uqaqtilaapsitñik.

¹⁷ Ilipsi quyyavigillautaguknağaluğiksi Agaayyun, aglaan atlat ikayuusri-aqağnianğitchut.

¹⁸ Quyagiga Agaayyutiga uqatlakama uqautchikun nalunaqtuakun pitlukkugu iluqasri uqatlaiqsi.

¹⁹ Aglaan ukpiqtuanjuruani iqataukama uqağummatiqatluktuña tallimalhiñanik uqalìgnik kanjisiñaqtuanik, ilisauttutiqagukluña atlanun, uqaaqsiligmiñ 10,000-niñ uqalìgniñ nalunaqtuakun uqautchikun.

²⁰ Aniqatiumaan, isrummatiqaqasri ililgaatun Ipqitchuam Irrutchim aatchuutaigun, aglaan ilitqusriqagitchi aniqammiuratun pigiilìqitlaitchuatun; isrummatipsitñi ititchi iñuguaniksimaruatitun.

²¹ Agaayyutim Makpiğaanani Ataniq itnağniqsuq,
“Tuyugigisigaluğitka avakñaqtuat iñumnun uqautriñiaqtuat nalunaqtuatigun uqausriğmiktigun ukununa iñunun,

aglaansuli iñugikkağma naalağniyuminiñaitchaatja.” *Isaiah 28:11, 12*

22 Taatnamik nalunaqtuat uqautchich quvignaqtuanjurut ukpiqs-riruanunğitchuanun aglaali sivuniksriqun kanjicsiñaqtuakun uqautchikun ikayuiruq ukpiqsriruanjuranik.

23 Uvvaasriiñ ilisaqsimaitchuat unniiñ ukpiqtuanjuranunğitchuat isiqpata agaayyuvimun iluqapsi uqautriñapsi nalunaqtuakun uqautchikun, nipliqpiaqtut isumailauniplusri, amaga?

24 Aglaan iluqasri uqağupsi Agaayyutmun kanjicsiñaqtuakun uqautchikun aasiiñ iñuk ukpiqsriruanunğitchuaq naagaqaa ilisaqsimaitchuaq isiguni ilitchuğiniağaa killiqirautilaani, sulii atanniqsukkauniaqtuq tusraakkağmigun.

25 Taavruma iñuum nalunaqtuat isrummatini satqummigñiaqtut. Pulluni agaayyuviginiaga Agaayyun, aasrii uqausigilugu Agaayyun ilumun akunnap-sitni innilugu.

Atisriq Agaayyuvimi

26 Aniqatiumaan, qanuq uqağisivisa? Katirağikapsi atautchimun, iñuk atutuqatlaluni, atlasuli ilisautritlaluni, atlasuli quliaqtuatlaluni Agaayyutim sagvikkaniiñ inmiñun, atlasuli uqatlaluni nalunaqtuanik uqautchiñik, atla uuyuuqtigilugu taavrumina uqautauruamik, aglaan iluqatin tamatkua atumalich sayyillaagutiksraulutin ukpiqtuanjuranun.

27 Iluqasri uqağniağupsi nalunaqtuakun uqautchikun, malğukunniñ piñasrut uqağlich, aasriiñ atausriullaalutin, atausriqsuli uuyuuqtigilugu.

28 Aglaan uuyuuqtiksraitpan, kiña iñuk uqağuuruaq nalunaqtuakun uqautchikun tauksruisaagli agaayyiaqapsi uqałhiñağluni isrumamiñi inmiñun Agaayyutmunlu.

29 Malğuk naagaqaa piñasrut sivuniksriqirit uqağlich, aasrii atlat isivğüqtaulutin sumik uqaqtilaanatnik.

30 Aasriiñ Agaayyun sagviutrikpan ilumutuuruamik iñumun aquppiruamun tamaani agaayyuvimi, sivulliq uqaqqaqtuaq qasruğli.

31 Atakkii iluqasri uqautaułhiñaurusri Agaayyutmun atausriullaalusri ilitchitqulugich avatmiñ pitchuksaagiqulugillu avatmun.

32 Iñuk uqaksriusriaqqtuaq Agaayyutmiñ ajalatağitlaruq inmiñik irrutchiğmigun [aasriiñ utaqqugatlaplugu uqaksrani].

33 Agaayyutim atuumapkatlaitcha aupilłaliq katimalipsitni atakkii nani-pyaaq Agaayyun itman qinuiññaqqtuq atiugautmiglu.

Tamatkunatun ukpiqtuanjuruatun atlani inipayaani pilğusiatitun taatnatun-tuuq piruksraupmisi.

34 Ağnasri nipaisaaqtuksraupmiut katimalipsitni. Atakkii uqaquraunğitchut sulii qaukhiyummataitchuksraurur. Taatnatun aglausimaruq Agaayyutim maligutaksrañani.

35 Iļisimasrukkumin sumiksamna, apiqsruğlisigin uitin kiñuniğmikni. Atakkii kanñunaqtuq ağnam uqałksraña katimarağikapsi agaayyuvimi.

36 Suva? Agaayyutim uqałha aullağniñiñiñiqsuq ilipsitniñ naagaqaa ilip-sitniñhiñaq tikiunganğiñiñiqsuq!

37 Kiñapayaaq iñuk isrummatigigumi inmiñun sivuniksriqirauniluni naagaqaa aatchuusriaqañiluni Ipqitchuamiñ Irrutchimiñ, tarra kanjicsimaraksraigai tamatkua aglaatka ilipsitñun Agaayyutmun tillisiginilugich.

38 Tarra suliqutiginasijun taatnasriq iñuk suksraqanğitchuaq aglagikkam-nik.

39 Taatnamik, aniqatiumaan, piliqiqutigillapiaqsijun uqaqtausruliq Agaayyutmun, sulii nutqaqtitnagich uqaqtuat nalunaqtuakun uqautchikun.

40 Aglaan supayaan pisigik nalauttillugich suli ihuatmun anjalataaglugich.

15

Anipkakkauha Christ-um

1 Aniqatiumaan, itqaumatqugiga ilipsitnun quliaqtuağa tusraayugaagiksuaq ilipsitnun. Taimnauruq tusraayugaagiksuaq taimani akuqtuaagikkaqsi suli tuniqsimavigikkaqsi pakma.

2 Anniqsukkauniaqtusri ukpigituinağupsiun taamna tusraayugaagiksuaq quliaqtuağikkağa ilipsitnun. Aglaan ukpiginğitchupsiun ukpiqsriğiqsi sunğitchuq.

3 Taatnamik isautianikkipsi isautigikkañanik Atangum uvamnun; kanisirsragigisi taapkua qulliuruat isauttit, Christ-um tuquha pisigiplugich killuutivut maligutlugu aglausimaruq Agaayyutim Makpigañani.

4 Suli isautianikkipsi Christ-um iluvikkauhanik aasriin anipkakkauhanik piñayuatni uvlut, maligutlugu aglausimaruq Agaayyutim makpigañani.

5 Anitqiqaaqhuni Christ tautuktittuq inmiñik Peter-mun, sulipsuuq qulit malgunun maliguaqtinun.

6 Aquagun taavruma sagvigñiqsuq iñugiatlukhutin 500-miñ aniqatigiiñun katimapaklugich, iñugianiqsrañich iñuuplutin suli ilañich tuquaniksimagaluaqhutin.

7 Tugligiplugu sagviqsuq James-mun, aasriisuli iluqañitñun uqqiraqtaunuranun.

8 Aquagun taavruma sagviqmiquuuq uvamnun, kia-unniiñ niğiuğingitchaluaakkaña Ataniğmun uqqiraqtaugisiñiluna.

9 Taatnaqluna kamanaiñniqsrauruna uqqiraqtipayaaniñ. Nallium-matingitchunaunniñ tairaksrauluna uqqiraqtimik, atakkii naglik-saaqtitchimapluna iñunuk ukpiqtuanuranik Agaayyutmun.

10 Aglaan Agaayyutim piqpagivagitluna simmigñigaa iñuukiga ihuaqutritmigun. Ilaan ihuaqutrillapiatha piñilaungitchuq uvamnun. Sakuutluktuna iluqañitñiñ aglaan uvapkuiñaq piñgitchuna atakkii Agaayyun savaktuq uvapkun ihuaqutritmigun.

11 Uvvaasriin uvañalu naagaqaa atlat uqqiraqtitlu quliaqtuağigikput taamna tusraayugaagiksuaq ukpigikkaqsi.

Anipkakkauhat Tuqunaruat

12 Quliaqtuağuurugut Agaayyutmun anipkağniplugu Christ tuqunaruaniñ. Suvaatami ilasri uqağuvvat tamatkua tuquaniktuat anipkağumiñaiñniplugich tuquliğmikniñ?

13 Anipkağniangñiñiqpata tuquaniktuat, tarra ilumutuungitmiñiqsuq Christ-um anipkakkausrimağa.

14 Aasriin Christ anipkakkausrimaiñniqpan, quliaqtuağiqput atugumiñaitchuq sumun, naagaqaa ukpiqutisri tanigiłlutin.

15 Aa, iñuich ilitchuginigaatigut uqağnipluta tanigiłlaamik, atakkii uqağigikput Agaayyutmun anipkapiğniplugu Christ tuquliğmiñiñ, aglaan tamanna ilumutuunayaitchuq tuqunaruat anipkakkauyumiñaitpata.

16 Tuqunaruat anipkağniangñiñiqpata, tarra Christ anipkakkauaitmiñiqsuq.

17 Christ anipkakkauñiñniqpan, ukpiqsriğiqsi Christ-mik tanigiñniqsuq aasriin suksraungiqsuyumaaqtusrisuli pisigilugich killuutisri.

18 Suli Christ anipkakkauñiñniqpan tamatkua tuquaniktuat ukpiqs-riruanuplutin Christ-mik suksraungiqsuttuuq.

19 Ukpiqsriniġupta Christ-mik anniqsuqsimaacqpatigut pakmapalhiñaq iñuullaptikni nagliñnagnaqsraqtugut iluqanitiñiñ atlaniñ iñuñniñ.

20 Aglaan pakma Christ anjpkakkaupiaqtuq tuquġigmiñ. Ilaa anjpkakkauqqaagnaqsuq, taatnaqhuta iñisimarugut Agaayyun anjpkaiñaġniġlugu tuqunaruapayaanik ukpiqsriruanik Christ-mik.

21 Iñuk iluqani tuqusraġumaruq atautchim iñuum savaaġikkañagun. Taatnatuntuuq iñuk tuqunaruq iñuutlasriñaiaqtuq piqutigilugu atlam iñuum savaaġikkañ.

22 Atakkii Adam-kun iluqatiñ tuquruksraurur, taatnatun iluqatiñ Christ-kun iñugutqikkisirut.

23 Aglaan iñupayauraq anjpkakkaugisiruq nalaunñaruakun piviksralaamigun, Christ sivulliupluni anjpkakkauruq, tarrali aggitqikpan tamatkua Christ-ñum pigikkani iñugutqiksitisigai.

24 Taavruma aquagun isrukitchaaq tikitpan, Christ-ñum qaiññaiaġaa añaayuqautini Agaayyutmun Aapauruamun akiñianikkumigich iluqaisa añaalatchisiqatuaat suli iluqaisa saññiqutiqaqtuapayaat saññiqatuaatlu.

25 Christ atanguruksrauruq uvluanunaglaan Agaayyun akimmatrianikpan iluqanitiñiñ Christ-ñum uumiksriaiñiñ.

26 Tuquġiq akiñlikkauniaqtuq aqulliuluni uumiksri.

27 “Agaayyutim Christ añaalatchipkaġaa supayaanik.” Itnaġniqsuq Agaayyutim Makpiġaanani. Taatnaqami Agaayyun ilaġautingitchuq iñmiñik, aglaan ilġai supayaat ataanun Christ.

28 Agaayyutim taatnaanikkumiun, ilaaptuuq iġñiña Agaayyutim ataniqsimapkaġniaqmiuq Agaayyutmun inillairuamun supayauramik ataanun Christ. Taimanigu Agaayyun kamañaġniqsrauniaqtuq supayauramiñ.

29 Suniaqpat tamatkua paptakkauruat pisigiplugich tuqunaruat? Tuqunaruat anjpkakkauyumiñaipiaqata, suvaata iñuich paptaaqtinniaqpat pisigiplugich tuqunaruat?

30 Ilmun anjpkagnaiaġiq piitpan suvaatami anayanniuqpiq ataramik quliaqtuaġikapku tusraayugaaġiksuaq?

31 Aniqatiut! Kigiñniġvigiraġigiga tuqqun uvluġaġipman. Tusraayugaaġiksuakun ukpiqsriruagunaqsusri, suli taatnaqñuñ quviasuutigigipsi Christ Jesus-kun atannaptigun.

32 Ephesus-mi anjuyakkaluagupkich iñuich atriqaqtuaat liilaa iqsiñaqtuaatun niġrutitun, sumik piññakkumiñaitpiq taatnañapkun? Tuqunaruat anjpkagnaingitpata, tarra

“Niġisa imiqtuaġutalu,

atakkii uvlaakun tuquniaqmiugut.”

Isaiah 22:13

33 Kinnipkaqasri iñuñnun uqaqaqtuanun uumiña anjpkakkaulikun. “Piqasiqsuutigupsi pigiitchuanik piqatnaanik taatnañligisirusri ilinjisitun.”

34 Isrummitqinñaqsigaasri killuliqitqinñiġusri. Iñasri nalurutsuli Agaayyutmik. Taamna uqaġigiga kannutchaqugaluaqhusri.

Qanuq Anjpkagnaiaqpa?

35 Iñuk apiqsruqpiamiuq, “Qanuġutiñ tuqunaruat anjpkagnaiaqpat? Qanutchimik timiqagnaiaqpat agġiġumin?”

36 Isrummatuiñaiaqpat ilipni! Nautchirriikavich nautchiaksranik nunamun nautlaitchut nauriaġuġlutin tuquqqaagaluqatiñ nunami.

37 Aasrii nautchiaksraq nautchirriutikkan qinññaqanġitchuq nauriatun nauriaqtuaatun nautchiaksramiñ. Nautchirriurutin mukkaaksraġuġumaaqtuamik naagaqaa nauruksrauramik.

³⁸ Aglaan Agaayyutim nautchiaksraq nauriaguqtitchuugaa itqukkani, suli nautchiaksrallaa naurisuuruq qanutchiuhigmisun.

³⁹ Taatnatuntuuq, iluqatin uumarupayaat atlakaagiiñik timiqaqtut, iñuich atautchiiñamik timiqaqtut, niğrutitsuli atlakaagiiñik timiqaqmiut, qaluitsuli atlakaurut, tiñmiatsuli atlakaupmiut.

⁴⁰ Sulipsuuq qilañmiittuat atlakaanik timiqaqmiut nunamiittuaniñ. Piññaqnautaat qilañmiittuat atlauruq piññaqnautaatniñ nunamiittuat.

⁴¹ Sigiñgum qaumanga atlauruq qaumanganiñ tatqim, suli uvlugiat atlakaagiiñik qaumanigaqtut qivliquulakamiñ qilañmi. Uvlugiiallaa atlakaagiiñik qaumanigaqtuq atlamiñ uvlugianiñ.

⁴² Taatnatun itkisipmiuq anipkakkaukpata tuqujaruat. Timigikkavut pakmapak ittut nautchiaksratun nautchirriutauruatun nunamun. Tuqusruurut iluvikkauplutin. Aglaan anipkakauniağupta tuquhigmiñ timiqağniaqtugut tuquyumiñaitchuanik.

⁴³ Iñuum timaa iluvikkaukami piññaqnaitchuq sanñiitluni. Aglaan Agaayyutim anipkağniağumiñ piññaqnagañiaqtuq sanñiqağuni.

⁴⁴ Pakma timivut nunakñaqtaurut, aglaan anipkağupta timivut qilañjaqtauniaqtut. Timiqaqapta tuqusruuruamik uvani nunami, ilisimarugut timiqağisiñipluta tuquyumiñaitchuamik qilañmi Agaayyutmi.

⁴⁵ Aglausimaruq Agaayyutim Makpiğaanani itna, “Iñuqqaq Adam iñuusriğugniqsuq,” aglaan aqulliq Adam irrusriğugniqsuq qaitchiruaq iñuuhigmik.

⁴⁶ Irrutchim timaa sivulliungitchuq. Nunakñaqtam timaa sivulliuruq, aasriili aquagun irrutchim timaa.

⁴⁷ Iñuqqaq nunakñaqtauruq iñiqtauruq mağğañaniñ nunam, tugliaaasriiñ iñuk qilañjaqtaupluni.

⁴⁸ Iñupayaanji nunam ittut iñuqqaatun iñiqtauruatun mağğamiñ. Iñupayaaq pigikkaña Agaayyutim ittuq taavrumatun qilañjaqtauruatun.

⁴⁹ Pakma atriqaqtugut iñuktun nunakñaqtauruatun. Taimanigu atriliutiniaqtugut iñuktun qilañjaqtauruatun.

⁵⁰ Aniqatiumaan! Taamnauruq uqautigikkağa, iñuum nunami timiqaqtuam uiviñiqaqhuni auqaqhuni lu piññaaktaagiyumiñaitchaa añaayuqautaa Agaayyutim. Taatnatuntuuq timi tuqusuruuq auragaqhuni itchumiñaitchuq piungigangitchuami auragatlailuni.

⁵¹ Naalağnillagitchi, uqautigipsi nalunaqtuamik itna—iluqata tuquniangitchugut, aglaan iluqata simmikkauniaqtugut.

⁵² Simmikkauniaqtugut akkuvaaurapiaq, sukatluglugu siqungipaksağniñaniñ irim, aqulligmi qalguqtaqpan. Qalguqtaun nipliqağluqqaqtuq iluqatin tuqujaruat anipkağniaqtut tuqutqikkumiñaiğutin, aasriiñ iluqata iñuusrugaaqtuagut aatchuusriaqağniaqmiugut nutaamik timimik. ⁵³ Iñupayaam timaa simmiqsitaksraigaa atakkii nunakñaqtauruq timi tuqusuruuq auragaqhuni, aglaan taimanigu ntauruuq timikput tuquyumiñaitchuq auragatlaitluni. Una atriqaqtuq iñuk mattaqmatun utuqqağtuqanik atnuğanik suli atiaqsipmatun nutaanik.

⁵⁴ Aasriiñ timi auragağuruuq simmausiqpan auragatlailaamik timimik suli timi tuqusuruuq simmausigluni tuqutlailaamik, tarani tanjigñiaqtuq aglausimaruq Agaayyutim Makpiğaanani, itna,

“Tuquhiq akiiliraullapiaqtuq.

Isaiah 25:8

⁵⁵ Aatai tuquhiq, tarakñaaglaan tuqupkağumiñaiğitin iñuich.

Aatai tuquhiq, tarakñaaglaan atniagağumiñaiğitin iñuich.”

Hosea 13:14

⁵⁶ Tuqułhum atniatlagaatigut killuqsaqapta, suli killuqsaun sanñiqutiqaqtuq maligutaksratigun aňalatiqaqhuni.

⁵⁷ Aglaan quyanaqtuq Agaayyun! Atakkii akimapkaġaatigut atannaptigun Jesus Christ-kun.

⁵⁸ Taatnamik, piqpagiplusri aniqatiumaan, payaňaiġitchi ukpiqsriłipsitñi, tuniqsimatitchi suli savautriłusri Ataniġmik ataramik pisuqtilaapsigun, atakkii ilisimagiksi savautriłiqsi Ataniġmik inġiħha sułlaamun.

16

İliraksraq Ukpiqsriruanun

¹ Pakma aglaňniaqtuňa iliraksrakun iñuiñun Agaayyutim Jerusalem-mi. Uqautigitka ukpiqtuanuruat atlakaagiiñi nunaaqqiñi Galatia-mi qanuqhutin iliraqsıulhat manıññik, aasriñ pitqugipsi taatnatupiaq:

² Minguiqsiaġvipayaani atausriullaalusri tugvaitqugipsi ilaviñġanik manium akiññaktaagikkapsi aggıññiaħamnunaglaan; tutquqtuılaayumausri qanutun pitłakkapsisun. Taatnaġpsi iliraksraq inuqnaqsıñġitchumauq aggıguma.

³ Aasriñ aggıguma tuyuġiniagıtka aatchuutisri piqasiġlugich tuyuutinik ukpiqtuanuruanun Jerusalem-mi iñuktigun nalupqinaıġikkapsigun.

⁴ Nakuuluni itkaqsikpan aullaħksraġaptuuq, ilinisa malıħhiñaupmigaatňa.

Paul-ňum Sivunniugıtai

⁵ Utlaňniaġipsi Macedonia-kuaqqaaglunja; atakkii apqusraaġniaġiga Macedonia.

⁶ Nayuqtaullakpiaġipsi naagaqaa ukiılunja ilipsitñi, aasriñ aullaġnialgitchuma aatchułhiñaugipsitňa inuġikkamnik iglauħksramni napmupayaaq.

⁷ Tautugumangitchipsi akkuvauralhiñaq apqusraalhiñaġusri, aglaan nayuqtuatluuraallagukkaluaġipsi, Atangum pitqukpanja.

⁸ Aglaan Ephesus-miinniaqtuňa Pentecost-liqiniaħhatnunaglaan,

⁹ atakkii kamañaqtuam savaaqagviksrallautam aňmautigaanja, naagasuli iñugiaktut akıllıliqsuqtitka.

¹⁰ Timothy aggıññiqpan, qaunagiyumagiksi tutqıksauliksraňagun ilipsitñiıttuallaħhani, atakkii savautriruq Ataniġmik, uvaptuntuuq.

¹¹ Nallipsiunniñ nagġuġingıllıun. Aullaqsaqpan ilipsitñiñ ikayuġumagiksi iglauħhani quviasuguni, ilaali utıġasrauġumuuq uvanun. Niġiugigiga tikiłiksraňa piqatiqaġlugu aniqatiunik.

¹² Uvvasuli aniqatıptigun Apollos-kun: suamasriplugu kiikaaqsru-piaġaluagıñigiga utlaquplusri piqasriġlugu atlanik aniqatiunik, aglaan piyummatıġingıtchaa aullaħksrani pakma. Utlaňniaġaasri piviksranıkkumi.

Uqautipsaaġıtıt

¹³ Qaunagıtitchi pigıitchuamiñ, makıttaagıusri ukpiqsriłipsitñi, qapınaiłlusri supayaani. Sanñisıtichi tuniqsimalusri Ataniġmun.

¹⁴ Supayaaq savaagılugu piqutıgilugu piqpaksrıłiqsi.

¹⁵ Aniqatiumaan, ilisimasruknaġisi tupiqatını Stephanas-ňum. İlinıch ukpiqsriqqaqtuanurut nunami taggisilinmi Achaia-mik, aasri iluqnauqsımapiagataqhutin ikayuıñıġmiknun ukpiqsriruanik atlanik.

¹⁶ Pitchuksaaġipsi tupıġıtquplugich iñuıch taatniıttuat suli kisupayaaq ikayuqtauruaq ukpiqsriruanun.

¹⁷ Quviasruutıġıgıtka agıiħhat Stephanas-ňum Fortunatus-ňumlu Achaicus-ňumlu, atakkii ilinisa ikayuġaatňa uvaniingıtñapsi.

¹⁸ Nutaqtiqługu irrusriğa ilinisa quviatchaktitkaatŋa ilipsisuntuuq. Isrumatigillautaqsigik iñuich taatniittuat.

¹⁹ Ukpiqtuanŋuruat iñuuniaqtuat Asia-mi tuyuğasri nayaanŋanik. Aquilamlu Priscilla-mlu piqatigiplugich ukpiqtuat katimaruat tupiğmikni pağliuğasripsuuq atanikun.

²⁰ Iluqatiŋ aniqatigiich tuyuğasri nayaanŋanik. Pağlatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun piqpakkutilikun.

²¹ Pağlatit Paul-miñ. Uvaŋa aglallakkitka ukua argamnik.

²² Kiñaliqaa piqpaksriñgitchuaq atanguruamik, Atangum atanniğisigaa aggitqikkumi. Aa, Aggigiñ, Ataniiq.

²³ Uvvatuq iluaqutrisaan Atanguruam Jesus-ŋum nayuğlisi.

²⁴ Uqautisukkipsi piqpaksrisilaamnik iluqapsitñik Christ Jesus-kun. Taatnatuq.

Paul-ᵈum Tugliat Tuyuutaiñ Corinth-aḡmiunun

¹ Uvaᵈa Paul, aasriiñ uqḡiraqtigigaᵈa Jesus Christ-ᵈum pisulḡhagun Agaayyutim. Aglaktuᵈa ilipsitñun ukpiqtuanᵈuruanun Corinth-mi suli ukpiqtuanᵈuruapayaanun iñuuniaqtuanun nunaᵈani Achaia-m. Uvvaasriiñ Timothy aniqatvut uvamniittuḡ.

² Uvvatuḡ Agaayyutim Aapagikkapta suli Jesus Christ Atannapta iḡuaqutisrimaallaᵈniaglisi suli tutḡiksillusri.

Paul-ᵈum Quyagaa Agaayyun

³ Quyanaqtuḡ Agaayyun Aapagikkaᵈa atannapta Jesus Christ-ᵈum. Ilaa aapauruḡ ilunᵈuksriruaḡ uvaptiknik suli Agaayyutaupluni araaqtuiḡhiñaᵈuruuaḡ uvaptiknik.

⁴ Araaqtuḡtigigikput iluḡaitñi iḡuilliuḡutigikkaptikni, uvagutsuli araaqtuiyumiñaḡsipluta tamatkuniᵈa iḡuilliuḡutiqaqtuanik taavrumiᵈa araaqtuutmik akuḡtuagikkaptiknik Agaayyutmiñ.

⁵ Ilumun nagliksaallapiaqtuḡut savautri'apta Christ-mik. Taatnatuntuuḡ arauttutiqaqtuḡut atqunapiaḡ Christ-kun.

⁶ Iḡuilliuḡaluᵈaᵈapta tusraayugaagiksuaḡ pisigiplugu, Agaayyutim araksi-maagaasri uvaptigun annautisukhusri killiḡiḡipsitñiñ. Arakkau'apta arautiḡaḡniḡamiusripsuuḡ akuḡtuḡupsiuᵈa anuḡsruḡikun atunim iḡuilliuḡutiḡiḡ uvagut iḡlutukkaptiknik.

⁷ Niḡiugaḡikkaqput ilipsigun payaᵈaitchuḡ. Iḡisimagikput nagliksaagḡniḡupsi uvaptiktun Agaayyutim arauttutiqaqtinniḡaasri uvaptiktun.

⁸ Aniqatiumaᵈaᵈ, nalutqunḡitchiptiḡiñ iḡuilliuḡtitauḡkaptigun nunaᵈani Asia-m. Iḡuilliuḡtitauḡvagiḡluta qaᵈniḡḡuḡu iḡlutuiḡiksraqput nalupḡigiliutiḡluguun-niñ iñuutilaaksraqput.

⁹ Iḡitchuḡigaluḡaḡikput tikiuumiñaḡsugalugu tuḡquviksraqput, aglaan taamna atuumaruḡ tunᵈatqunḡiḡluta uvaptiknun aglaan Agaayyutmun aᵈipkaiḡlaruamun tuḡᵈaruᵈanik.

¹⁰ Tuḡuruksraḡuḡaluḡaḡapta ilaan annautimagaatigut, aasriiñ annautriñaḡpiaqtuḡ uvaptiknik; aa, nalupḡisruutigiḡitchikput ilaanun annautisrimaḡiksraqput.

¹¹ Ilipsi ikayuḡtuksraurusri inḡisruutiluta. Tarrali iñuḡiaktuᵈa iñuich quyy-atiksraḡaḡisirut Agaayyutim aatchuutaagun qaisauruakun uvaptiknun kiuplugich inḡisruḡhat iñuḡiaktuᵈa iñuich.

Paul-ᵈum Simmiḡñiḡaa Sivunniugutini

¹² Quviasruutigigikput una suli qauḡrimmaḡiutillautapta uḡautigaatigut uuma ilumutuutilaᵈanik, savaagigivut nanipayaaḡ suli pakma ilipsitñi ipḡiḡikun suli ilumutuḡḡikun Agaayyutmiḡnisauruakun. Tunᵈanḡitchuḡut puḡiutaatnun iñuich aglaan tunᵈaruḡut Agaayyutim iḡuaḡqutriḡluni ikayuutaanun.

¹³ Tarra tuyuutivut agliḡiaḡikkasri kaᵈiḡsiñaḡitchuanḡitchut; kin-nisunḡitchipsiḡiñ uḡaḡikkaptigun. Niḡiugaḡigiga kaᵈiḡsitḡasriḡiksraḡsi ilaatnigun,

¹⁴ takku kaᵈiḡsitḡasriḡauraḡaluḡaḡmiḡiksi-samma pakma. Ilaatnimi naḡḡautiḡatlaniḡiptigut suli naḡḡaḡisipmiḡiptiḡiñ uvluani Atannapta Jesus.

¹⁵ Nalupḡisruutiḡanḡitchuᵈa taavrumiᵈa. Taatnamik tikiḡat-taaḡaḡaḡukipsi, piḡaḡplusri ikayuusriamik tapillugik quviasruutmiglu.

¹⁶ Tikiqattaagukkipi apqusraaguma sivutmunlu nunanun Macedonia-
m utitmunlu nunananiñ Macedonia-m, ilipsitñun itqanaiyautitqupluna
iglauxsramnun Judea-mun.

¹⁷ Taatna piyumakama, isrummitqigaqtaununiqpi? Isrumavaluktusriun-
niñ sivunniġaġasrugaluña iñunġisun nunam, anġaqqaagluna tarani suli naa-
gaqtuaqsiluna.

¹⁸ Agaayyun tuniqsamaruq uqagikkaġmigun. Taatnatuntuuq uqautivut ilip-
sitñun nalupqinaitchaqtut. Agaayyutim ilisimagai isrummitqitl̄aisilaaqputlu
uqautigikkavutlu.

¹⁹ Atakkii Silas-lu Timothy-lu uvanalu quliaqtuaġutigigikput Iġñiña
Agaayyutim, Jesus Christ, ilipsitñun. Ilaa ingitchut iñuktun piñġiġaqtuatun
anġqaaqhuni, aglaan ilaan pisuugaa uqautigikkani savaaniġniplugu.
Agaayyutim anġutimagaatigut pisigiplugu Christ-ñum savaana uvaptiknun.

²⁰ Iluqaitñikkii akiqsruutai Agaayyutim atuumapkaġniġai Christ-kun. Taat-
naqhuta nipliutigisruugikput Amen sumipayaaq iñuum kamaksruqmaun
Agaayyutim savaagikkaña Christ-kun.

²¹ Agaayyutim nappaqutaupkaġigaatigut ilipsilu Christ-kun, suli uqsruq-
tiqhuta savaktautqupluta,

²² nalunaitġutaliqhuta pigiliutipiaqhuta inmiñun aasriiñ iliplugu Irrutchiñi
uummatiptiknun nalupqisruutiginġiqġugu ilaanun pigitilaaptiknik.

²³ Agġiġukkalanġaġmaunniñ Corinth-mun agġiñġitchuna. Agaayyun
ilisimaruq ilumutuulhanik uqagikkaġma ilipsitñun. Utingitchuna Corinth-mun
atniummatiqaqunġitlusri.

²⁴ Atanniqsunġitchipsiġiñ ukpiqsriġipsigun, aglaan savaqatigisrukkipi
quviasruutiqaqplusri, atakkii ilisimarugut nalupqisruutiqaġisilaapsitñik
ukpiqsriġipsigun.

2

¹ Sivunniqsuna utlatqigunġitlusri aliatchaktitchaktuagusri.

² Aliatchaktisrimaniġupsi kia quviasraaġniaqpaña avataagun ilipsi isru-
matuyaaktitapsi.

³ Aglaktuna pisigiplugu taamna, utlakkupsi aliatchaktitqunġitluna ilip-
sitñun quviasraaqtiksramnun. Nalupqisruutiginġitchiga quviasruutipkun
quviatchaktinniaqtilaaqsi.

⁴ Aglakama ilipsitñun iħuilliullapiaġataqtuna isrumatuyaakluna uumma-
timni qianġaġma. Aliatchaqunġitchipsi aglaan ilisimatqugipsi atqunapiaq piq-
paksriġiġa ilipsitñik.

Natqigutriġiq Killiqirimun

⁵ Aglaan nallipsi iħuilliutitqitshiruan isrumaaluktingitchaana, aglaan isru-
maaluktitkaasri. Iħuilliutitqitshummatitqitshiruan itnaqama.

⁶ Taamna iñuk tatapsausriaqaaniktuq. Apañuruq anġutiplusri taamna
inillakapsiun.

⁷ Pakma natqigutiraksraġigiksi araaqtuġlugu taamna iñuk. Taatnaġupsiun
annautiniġiksi pilguilliullapiaġimiñiñ aasriiñ qapingitchumuġli.

⁸ Taatnaqluna inġipsi tuniqsimasriġaaqplugu piqpakstriġiqsi ilaanik.

⁹ Taavrumuuna aglaktuna ilipsitñun, atakkii uuktuagukhusri
ilitchuġisrukuna tupiksrisuupmagaapsi supayaakun.

¹⁰ Natqigutrigupsi taavrumiña iñunmik, natqigutipmigigaptuuq. Aasriiñ
qanutchikun natqigutriruksrauniġuma ilaanun, pakma natqigutigiga pisigi-
plusri sivuġaani Christ-ñum.

¹¹ Natqigutiguptigu taamna iñuk tuungaq akimaniangitchuq sukununniñ uvaptikniñ. Takku nalungitmigivut ilaan qanuq suragautai.

Paul Tutqiksiñgitchuq Troas-mi

¹² Tikitñama Troas-mun quliaqtuaqityaqługu tusraayugaagiksuaq Christ-kun, Atangum piviksriññigaaña quliaqtuaqupluna.

¹³ Aglaan tutqiksiñgitchuna irrutchipkun, atakkii paqingitługu aniqatiga Titus tarani, tarraasrii aullatqikłuna tarakña Macedonia-mun.

Christ Akimmatauruq

¹⁴ Aglaan quyyan illi Agaayyutmun ataramik akimmatriruamun uvaptiknik Christ-kun. Siamitkaatigut tipragiksautun napmunliqaa quliaqtuaqupluta tusraayugaallautamik.

¹⁵ Atakkii ittugut Agaayyutmun tipragiksuatun Christ-kun akungatni tamatkua anniqsuumaatquaat suli tammaummiruat.

¹⁶ Tamatkununa tammaummiruanun tipiqagtugut tuqułigmik, aglaan tamatkununa anniqsuumaatquaanun tipiqagtugut iñuuligmik. Kiñaasriñ naliummativa taavrumuna savaamun?

¹⁷ Kisimij tamatkua uvaptiktun ittut quliaqtuaqtuat piññaugutaitchuakun ilumutuuruamik Christ-kun sivuğaani Agaayyutim. Uvagut ingitchugut iñugiaktuatitun quliaqtuaqtuatitun Agaayyutim uqałhanik piññañniutiginiakhiñaglugu.

3

Savaktai Nutaam Sivunniugutim

¹ Uqaviksaaqsilgitpisa? Naagaqaa inuqsraqpisa atlatitun iñuktitun tuyuutunik akuqtuyunaqsiluta ilipsitñun naaga ilipsitñiñ?

² Ilipsi tuyuutaurusri aglausimaruatun uummatiptiknun iñupayaanun ilitchugitquplugu agliqitquplugulu.

³ Aasrii atlanjuqtauruatigun iñuutchipsigun ilisimanaqtitkiksi tuyuutaułiqsi Christ-miñ aglaagikkaqput. Taapkua tuyuutit aglaanungitchut agloutmik aglaan Irrusriagun iñuuruam Agaayyutim, aglaanungitłuni aglagviksramun piliamun uyaganmiñ aglaan uummatipsitñun.

⁴ Nalupqisruutigingillapiagivut tamatkua tumigiplugu Christ sivuğaani Agaayyutim.

⁵ Itnautigingitchikput savatlanilugu tamanna savaaq uvaptiknik, aglaan piqaqtirrutaagun Agaayyutim.

⁶ Ilaan piqaqtitkaatigut savautritqupluta nutaakun sivunniutmigun. Taamna nutauruaq sivunniugun ingitchuq utuqqauruatun sivunniugutitun aglausimaruatun uyaganmun suli tuqupkairaqtuatun kisupayaanik tupiksriñgitchuanik. Agaayyutim nutauruaq sivunniugutaa qaitchiraqtuq iñuuligmik Ipqitchuakun Irrutchikun.

⁷⁻⁸ Utuqqauruaq maligutaksraq titiqtuqsimaruq aglaatigun uyaganmun, aasrii Agaayyutim qaumanga sagviqsuq qaitñamiun Moses-mun. Kigiñaña Moses-ñum qaummagikpagitłuni Israel-aagmiut qiñilguitchaat, aglaan taamna qaumaniq aquvatigun piiqsuq. Maligutaksraq tuqupkaisuuruaq qaummagillapiaqman qanutunkiaq qaummagitłukkisiva maatna savautriłiq Ipqitchuakun Irrutchikun?

⁹ Uvvaasiiñ utuqqaqtaq sivunniugun tikiutriruaq tuqqutaksraquqqutmik iñunñun kamanautiqagñiqpan, qanutunkiaq kamanautiqatlukkisiva nutaaq sivunniugun tikiutriruaq nalaunñasripkaiłigmik iñunñun?

¹⁰ Aasriisuli nutauruaq sivunniugun kamanatlullapiaqtuq utuqqauru-amiñ sivunniugutmiñ. Taatnamik utuqqauruaq sivunniugun kamanau-tiqangigñiqsuq.

¹¹ Taimña utuqqauruaq sivunniugun tikitchaluaqtuaq qaumaniqpau-rakun piqsuq, aglaan nutauruaq sivunniugun itchağataqtuaq kamanau-tiqatlullapiaqtuq.

¹² Taatnamik pigikaptigu taatnasriq nigiuqaq iqsisaillapiaqtugut quliaq-tualiksrapitgun.

¹³ Moses-tun ingitchugut. Taalutchigñigaa kigiñani uqautri'ami Israel-aagmiunun takku tautuqungitlugu qaumangum piigñiañhanunaglaan.

¹⁴ Aglaan kaniqsitlaisimarut isrummatmiktigun siqquqsipkaqlugich. Uvlu-vañnunaglaan iriñich taalutaqaqtutsuli agliqipmata makpigaañiñ utuqqaich sivunniugutauruat, takku kisimi Christ-ñum taalutaq piitlagaa.

¹⁵ Uvluvañnunaglaan agliqipmata maligutaksramik Moses-ñum aglaañanik isrumañich taalutaqaqtutsuli.

¹⁶ Aglaan iñuk mumikami Ataniğmun kaniqsisuuruq taalutaiqsitmatun.

¹⁷ Taimña Atanguruaq pakma Irrusriuruq, aasrii naniitman taamma Irrus-riaña Atangum ittuq patchisairvik.

¹⁸ Tarraasrii uvagut taalutaiqsittuani qiniğikput kamanautaa Atangum. Atlaññuğusaiñaqtugut ilitlasripluta ilaatun, suli Atangum Irrusrian ilisaiñaqtitkaatigut ilaatun akiñuktitlasriplugu kamanautaa Atangum.

4

Akisuruat Suurat Utkusriñiani Qikumiñ

¹ Agaayyutim qaitchigaatigut savautriğmik quliaqtuaqupluta naglikku-taagun. Taatnamik nikatchatangitchugut.

² Tununñanikkivut iriraqtuutitlu kanñunaqtuatlu. Pisaasruğmigautaitchugut. Añalangitchikput uqałha Agaayyutim kinnitñiñiağutigilugu. Taatna pitlaitchugut. Iisauttutigigikput ilumutuuruaq kaniqsiñaqsiplugu, sivuğaani Agaayyutim pipmatun. Isrummatmikni ilisimagaat ilumutuutilaaput.

³ Tusraayugaagiksuaq uqağikkaqput iriqsimakpan, iriqsimañhiñaqtuq tamatkununa tammaummiranun.

⁴ Tuunğaum añalatchiruam marrumiña nunamik qiniñlaiqsitkai ukpiqs-riñgitchuat kaniqsipkatlaiqlugillu tusraayugaagiksuaq, aasriiñ ayaupkaqti-tauruatun ittut. Ilaan tautuqunjitkai kamanautaanik Christ-ñum atrigikkana Agaayyutim.

⁵ Quliaqtuağitlaitchikput uvaptiknik, aglaan quliaqtuağigikput Jesus Christ Atanguniplugu, aasrii savaktigigiptigut Jesus pisigiplugu.

⁶ Agaayyun nipliqsimaruq, “Qauma qauli taaqtuamiñ.” Aasrii qaggutigai uummativut qaitchikamisigut qaumamik ilitchuğitqupluta kamanautaanik Agaayyutim qiniqapta kigiñañanik Christ-ñum.

⁷ Aglaan Agaayyun qaitchiruq tusraayugaallautamik Christ-kun uvaptiknun iñuñhiñauruanun, atriplugu iñuich tuvvaqsiraqtut akisuruanik suuranik ilulilianun qikumiñ. Iñupayaaq qiniqtaksrağigaa taamna kamañaqtuaq sañji uvaptikniittuaq agaayyutmiqnisautilaañanik, uvaptikniñ pisunaqani. ⁸ Ihuilliuqtitaugaluagupta qanusripayaakun akiilipkaqtatlaitchugut, qanuğviiqsitaugaluagupta nikaliğatlatlaitchugut,

⁹ nagliksaqtitaugaluagupta Agaayyutim suksraatlaitchaatigut; atniaqsu-galuagupta tuqqutaungitchugut.

¹⁰ Ataramik anayanniuqtuağaluagupta iñuich tuqqutchukmatigut Jesus-tun aasrii tautuñnaqsitquplugu iñuñha Jesus-ñum timiptigun.

11 Iñuuniaħaptikni ataramik anayanniuqtuaqhuta tuqputauliġmun pisigiplusu Jesus, taututlatquplugu inuuruanaħha Jesus-ħum uumuuna tuquraġaqtuakun timiptigun.

12 Anayanniuqtuaqtugut tuquħiġmiñ pisigiplusu quliaqtuaħiġput piqaqu-plusri isruitchuamik iñuuliġmik.

13 Aglausimaruaq Agaayyutim uqalħani, “Uqagaqtugut takku ukpiqs-rillapiaqhuta.” Taavrumuuna irrusriagun ukpiqsriħhum uqagaqtuguttuq ukpiqsripluta.

14 Iħitchuħiġiplugu Agaayyun anipkairuaq Ataniġmik Jesus-mik, ilaan anipkaħisipmigaatiguttuq Jesus-tun, aggiutiluta piqatigilusri sivuħaanun Agaayyutim.

15 Iluħaan tamanna iħlutukkaħa ikayuutigiħisigiksi. Iñuħiaħsiħaħhutin iñuich tusraarut iħuaqputaagun Agaayyutim aasriħi iñuħiaħtuat iñuich quyaħ-illapiaħniħaħat piqutigiplusu kamanautaa Agaayyutim.

Iñuuniaħiq Ukpiqsriħkun

16 Nalupqigingitħu tamanna nikaliħanħitchugut. Timivut pi-unħitmukkaluaqtuq irrutħiħput nutaħtikkauruq uvluħaħipman.

17 Tamatkua iħuħiħuħutivut pakma sivikisuurami iħhiħaħtut. Itqanaħyaħaħatigut akuħtuħuħpluħiħ Agaayyutim kamaħniħisrat isuksraħtuħtin quviaħanħi nakuħtullapiaħtuat iħuħiħuħutiptikniħ.

18 Qiħiħtuħiħanħitchivut sut qiħitħlakħavut aħlaan sut qiħitħlaisavut; atakħiħ sut qiħiħnaħtuat piħiħiħaħtut, aasriħ qiħiħnaħtuat taimuħa ħniħaħtut.

5

1 Iħisimaħiħput palapkaħput irviħiħkaħput marrumani nunami piunħiħqpan, taamnaami timiħput, kiħuniksraħaħniħaħtuħtuħ Agaayyutmi, iħiħtaunħitchuamik arganħmik, isuksraħtuħuamik qħlaħmi.

2 Pakma imħiħtaulħiħuħuħuħtuħ, inuħruħiħplugu timiniħtiħuħta pak-makħaħtauruamik atriħuħuħ atnuħaħtaħiaħmatun.

3 Atnuħaħkaħuħisirugut timimiħ nutaamiħ atnuħaħħaħuħmiħaħiħuħta.

4 Iñuunħaħta uumani palapkaħmi iñuħiħiħaħpluta, imħiħtaulħiħuħuħuħtuħ uqumaħiħiħuħtiħaħhuta. Tuquyummataħkaluaħhuta aħlaan itħumħiħsuħtuħ nutaami timimiħ pakmakħaħtauruamiħ. Atuummiħpan tuquyumiħaħtuħaħ timiħ simmiħisiruħ tuquyumiħaħtuħuamik iñuuliħmiħ.

5 Agaayyutim itqanaħyaħaħatigut taivrumuħa. Ilaan nalupqinaħanħakħaħ uvaħtiħkun taatniħniħaħha aatħuħaħisigut Irrutħiħmiħniħ.

6 Taatnamik qapinħataħtuħuħuħtuħ. Iħisimaħiħput iñuuniaħħaptikni uumani timimiħ piħsaħlaħiħput Ataniħmiħ.

7 Atakħiħ iñuuniaħtuħtuħ ukpiqsriħkun qiħiħiħtiħħaħuħanħaħta ilaanik.

8 Qapinħataħtuħtuħtuħ, aħlaan piħtħumallaħiaħtuħtuħtuħ timiħiħkaħtiħniħ aasriħ anħiħaħsiħaħatigisruliħuħtuħuħ Ataniħ.

9 Taatnaħhuta sivunniutigiħiħput quyaħisukħuħ, iñuħaluħaħtuħta maaniħ timiptikni naħaħaħaħ taiħniħ piħħaluħaħtuħta timimiħ.

10 Iluħata sivuħanħiħtiruksraurugut aħuppiħtaħpananun Christ-ħum atanħuruam. Atausriħtuħaħtuħtin iñuich akuħtuħiħisirut nakuħruamik naħaħaħaħ piħiħtuħuamik maliħuħluħuħ savaħiħkaħtiħtin iñuunħaħmiħtin timiħiħkaħmiħtiħgun nunami.

Savaħtiraut Iħuraħħiħtiħiħkaħkaħuħkun

11 Uvva iħtiħuħiħmaħiħput tatamnaħtiħlaanħa Atanħum. Taatnaħhuta piħtħuk-saħiħvut iñuich akuħtuħtuħtuħpluħiħ iħumtuħuamik. Agaayyutim iħisimaħaħ

qanusriutlaapiaqput. Taatnatuntuuq niġiugagigiga ilitchuqsrianikiqsi taavrumiña qauġrimmaagiutillautapsigun.

¹² Piñiangitchugut akuqtuyunaqsiqtigukhuta ilipsitñun. Aglaan kiggutiksraqaqugipsi tamatkununa kamagitqusraalhiñaqtuanun qiñiġnaqtuakun, suk-sraqangitchuanun uummatmiutaġmiknik.

¹³ Uqautigikpatigut qauġrimmaagiiñiluta piqutigigaa Agaayyutim, aglaan qauġrimmaagiñiġupta piqutigilhiñaġipsi.

¹⁴ Piqpaksrilhan Christ-ġum aġalatkaatigut, atakkii ilisimagikput nalupqinaiġlugu atausriq tuquruuq piqutigiplugich iluqaisa iñuich. Taatnamik iluqatiñ tuqupmiraqtut.

¹⁵ Ilaa tuquruq pisigiplugich iñupayaurat, aasriiñ tamatkua iñuuruat inġmiktigulhiñaq iñuutqunġiġlugich aglaan ilaanun tuqqutriruamun iñupayaanik aasrii aġipkakkapluni tuquhġmiñ.

¹⁶ Tarra uvakġaniñaglaan isrummatiqangiqsugut iñuġmik ilaan qaalhiñaġun nunam iñuisun. Qaanġisuami isrummatigigaluaqmisaqput Christ iñulhiñauniplugu, aglaan pakma isrummatigingġikput taatna.

¹⁷ Taatnamik kiñapayaaq pigiliutipkaqtuq Christ-mun nutaaġuġaqtuq. Iliġruaġi piiqsut. Iñuunialiqsuq nutaakun.

¹⁸ Iluqatiñ tamatkua agġiqsut Agaayyutmiñ. Agaayyutim ilauraaliutipkaġaatigut inġmiñun Jesus Christ-kun, aasriiñ aatchuqhuta savaamik quliaqtuagġitquplugu ilaan ilauraaliutipkaġisiñiplugich iñuich inġmiñun.

¹⁹ Uvvaami itnautigigiga, Agaayyutim ilauraaliutipkaġai nunam iñui inġmiñun Christ-kun, patchisiqutingġlugich navguutiñisigun. Aasriiñ quliaqtuagġitqugaatigut iñuich qiñuiñiñaksriiñiplugich Christ-kun.

²⁰ Taatnaqhuta uqqiraqtaurugut pisigiplugu Christ. Agaayyutim atuġaatigut uqautitqulusri. Inġiġipiaġipsi pisigiplugu Christ, itnaqhuni, “Ilauraaliutitqigitchi Agaayyutmun.”

²¹ Agaayyutim Christ killuutailaapiaq irrutiginigaa killuqsaqtautun pisigipluta. Taamna nalaunġasripkakkaurugut Agaayyutmi.

6

¹ Uvagut savaqatigiilġaptikni Agaayyutmi inġiġipsi akuqtuqunġitlugu Agaayyutim iluaqquataa suuñillaġuġlugu.

² Atakkii ilaa nipliqsuq aglausimaruami uqaġiġmi,

“Piviksraq nalautitman tusraġipsi.

Annġisuġviksraq tikitman ikayugġipsi.”

Isaiah 49:8

Uvva pakma Agaayyutim akuqtuiviksram uvaptiknik nalautittuq. Uvlua annġisuġviksram pakma tikitchuq.

³ Kisumununniiñ iñuġmun patchisiqutitqunġitchugut killukuagġnipluta savaaqalġptikni. Taatnamik inillaiñgitchugut putukkisautiksraġanik iñuum apqutiksraġani.

⁴ Aglaan suraġalipayaaġtigun qiñiqtittugut savaktaupluta Agaayyutmun iġlutuiġkunlu, iħuilliugutikunlu, akiyalgunaitchuatiġunlu, sakiqnaqtuatiġunlu,

⁵ ipġaqtuqsiuġkunlu, isiqtauġkunlu, aġalaġluksiuġkunlu, sakuuġkunlu, siñġiġsaunġiġkunlu, niġisuġnakunlu.

⁶ Qiñiqtitkikput ipqġikunlu, ilisimakunlu Agaayyutmik, anuqsruġkunlu, iluaqqutriġkunlu, Ipqitchuakun Irrutchikunlu, ilumutun piqpaksrilhanġkunlu,

⁷ uqaqalġkunlu ilumutuuruamik, suli sanġiagun Agaayyutim. Anġuyautiqatuna tugluagġiplugulu nalaunġaruafikun.

8 Qiñiqtitkikput kamagikkaukikulnu, kannut chaktitaukikulnu, uqagitchiulikunlu pigiitchuakun nakuuruakunlu. Saglutunigakkaupluta uqagaluanñapta ilumutuuruamik,

9 nalunaqtuatun ilipluta ilisimanağaluñapta, tuquaqsiruatun ilipluta iñuusruagağaluñapta, anasriññuqsasugaluñapta tuqutaunğitchugut,

10 isrumaaluktitaugaluñapta quviasrugagtugut, inuqsraliutuatuun ilipluta umialiguqtitchigaluñapta iñugiaktuanik, suilliuqtuatun ilipluta piqagaluanñapta supayaamik.

11 Aatai ilauraamañ Corinth-mi, nunummisingitchipsi uqautriñksraptiknik ilipsitñun. Ummativut anmagivut ilipsitñun.

12 Piqpaksriñqput ilipsitñik inuqtuummangitchuq. Aglaan piqpaksriñisi uvaptiknik inuqtuummasriruq.

13 Aglaan pakma anmaqsigik uummatisri uvaptiknun. Uqautigipsi uvaña ililgaagiruatun iliplusri.

Agaayyuvikpana Iñuuruam Agaayyutim

14 Piqasriqsuutinasri ukpiqsriñgitchuatigun takku nalaunñaruahiglu killiqihiglu piqatigiilguitchuk. Qaumaruaqtuuq piqatigalguitiuq taaqtuamik.

15 Qanugutik atausriññugumiñaqpak Christ-lu Belial-lu (itnautauruaq tuunğamik)? Qanugutik ukpiqsriruaq piqasriqsuutiyumiñaqpa ukpiqsriñgitchuakun?

16 Agaayyutim agaayyuvikpana piqasriutiyumiñaitchuq aanguanitñik. Agaayyuvikpagigaatigutkii iñuuruam Agaayyutim, ilaan nipliñhatun, “Irviginiagitka ilinich iñuuniaqatigilugillu.

Agaayyutiginiagaatña, suli ilinich iñuginiagitka.

17 Taamna pisigilugu, piigitchi akunğatniñ, avittitchi ilinitchiñ, niqliqsuq Ataniq.

Iłaksiatinasri qaayugnaqtuaniñ.

Taatnağupsi akuqtugisigipsi.

Isaiah 52:11; Ezekiel 20:34, 41

18 Aapagigisigipsitña aasriñ igñigisigipsi panigilusriñu, niqliqsuq Ataniq Saññipayaqaqtuaq.”

2 Samuel 7:14

7

1 Piqpagikkamaan, piqagñiqapta tamatkuniña akiqsruutauruanik ipqiqaqta uvaptiknik qaayugnaqtuapayaamiñ timiptigun irrutchtigunlu. Quyalilakput Agaayyun supayaakun atakkii talugigikput.

Paul Quviasruktuq

2 Anmautitigut uummatipsigun. Atniangitchivut iñuich. Kil-lukuaqtitchiñgitchugut iñuñnik. Ivayaqtuiñgitchuq kisumikunniñ iñuñmik.

3 Uqautigingitchiga taamna patchisigisugusri. Takku uvvaqammiq uqautimagipsi piqpaginipusri uummatiptikniñ. Piqatigiiksuguk iñuñhaptikni unniñ tuquñhaptikni.

4 Nalupqisruutingipiagipsi. Pikkutigipiagipsi. Arautiqaallapiaqtuña. Iluqaagun ihuilliuğutiptigun quviasrullapiaqtuña.

5 Tikiññanikaptaunniñ Macedonia-mun iñiqtuqsiñgitchugut. Ihuilliuqtitaurugut qanusripayaakun—nagliksaagtuluta ukpiqsriñgitchuanun iqsipkaqhutalu qamuuna.

6 Aglaan Agaayyutim arakñguuruam tamatkuniña nikatchaktitauruanik tutqisipkağaatigut Titus aggiqman.

7 Arakaurugut aggilhagun suli arausriaqalhagun ilipsitñiñ. Ilaan uqautigaatigut kimmutiqalñapsigun tautugukñu, aliasruutiqaalñapsigunlu

suli piyummatiqallapsigun uvamnuk. Taatnaqluḡa quviasrutluktunḡa pakma sivuanigñiñ.

⁸ Aglaktigun tuyuutipkun isrumaalutchtaktikaluaḡniqapsi, nunuurautig-ingitchiga. Saiñḡisuutiliḡaluaḡiga tuyuutma ihuilliutitauraallaḡniqmasri.

⁹ Tarraasrii quviasruutigingitchaluaḡiga alianniuhipsigun, aglaan quviasruk-tunḡa isrumaaluhapsi simmigñiqmasri. Alianniuhipsi pisuhigñigaa Agaayyutim ilipsitñun. Uvagut atnianḡitchipsi sukununniiñ.

¹⁰ Alianniugtuni Agaayyutikun isrummitqiksitchiraqtuḡ iñuum anniq-suhiksraḡanun. Taamna nunuurautaitchuḡ. Aglaan alianḡa nunam tikiutri-raqtuḡ tuquḡimik.

¹¹ Alianniugtusri nalautlugu alianniugtigitqukkana Agaayyutim. Taavruma piḡiqpkagagigaasri nalupqigingiqsitlugu killukuangisilaaqsi, uumigiliqsitlugu killuḡ, iqsigipkaḡlugu, inuḡrugiliutipkaḡlugu ikayuutihksraḡa, isrummiqsitlusriunniiñ anasriñḡuqsatlasriplugu taamna killuliqiruaḡ. Qanusripayaakun tautuktikiksi patchisaungihqsi tamatkunuuna savaapsigun.

¹² Tarraasriiñ tuyuqtunḡa aglaamnuk pisigisruḡaqnagu taamna iñuk kil-lukuagtuaḡ naagaunniiñ iñuk atniummiruaḡ, aglaan sivuḡaani Agaayyutim ilitchuqnaqugiga qanutun piḡpaksriqahiqsi uvaptiknik.

¹³ Taatnaqhuta taavrumuuna arakkiptigut. Aasriiñ kisan arausri-aqput, aglaanlu quviatchallapiaqtugut Titus quviasruḡniqman, atakkii ir-rutchigimigun nutaqtikkaupluni iluḡapsitniñ.

¹⁴ Takku nangagipsi supayaatigun ilaanun, aasriiñ qapinapkaḡitchipsitḡa. Uqautigikkavut supayaat ilipsitñun ilumutuurut, aasriiñ taatnatun nangautigikkavut ilipsigun Titus-mun ilumutuuruuttuuḡ.

¹⁵ Aasrii ilaan piḡpagiliutillapiapsaagaasri itqaqamiun tupiksriyumma-tiqahiqsi, suli pagla'apsiun kamaksrihikunlu taluqsrihikunlu.

¹⁶ Quviasruutigillapiaḡiga nalupqisruutaiqama ilipsigun supayaakun.

8

Ukpiqtuanḡruat Aatchuiḡhat

¹ Uvvaasriiñ aniqatiut, ilitchuqsritqugipsi ihuaqqutrisaanuk Agaayyutim qaisaḡanuk ukpiqtuanḡruaanun Macedonia-mi.

² Ihuilliupauraḡaluaḡḡaḡmin inuqsriullapiaḡaluaqhutinlu quvi-atchaugillapiaqtut, taatnaqhutinḡaasriiñ tiggummataipiagñiqsut suuramiknik.

³ Piyumiḡaqtutilaagmikni aatchuḡuurut, sipitluguunniiñ uqautigaluaqtit-natin. Uqagiyumiḡaḡiga taamna.

⁴ Uqapsaaqtuiḡaḡaatigut ikayuutitlasrisrukhtin savaakun Agaayyutim iñuiñi.

⁵ Aatchuutiqaqtut niḡiugingisaptigun, sivulliuplugu qaitlutin inmiknik Agaayyutmun uvaptiknunlu Agaayyutim pisuhagun.

⁶ Uvvaasriiñ tiliugikput Titus aullaḡniḡaniksimaḡmaun naatchaqtuaqu-plugu taamna savaallutaḡ akunnapsitni.

⁷ Aasriiñ pillautagñiqapsi supayaakun—ukpiqsrihikunlu, uqautriḡapsigunlu, ilisimahikunlu, piyummatiqalikunlu, piḡpaksriḡapsigunlu uvaptiknik—taatnamik tiggummataitqugipsi aatchuiḡkun.

⁸ Tiliuḡḡiḡitchunḡa aatchuḡulusri. Uuktuaḡukkiga piḡpaksriḡiqsi ilumutuupiaḡmaḡaan aatchuḡummatiqalipsigun,

⁹ takku ilitchuḡigiksi ihuaqqutrisaa Atannapta Jesus Christ-ḡum. Sumik ayuqs-ranḡitchaluaqhuni, piḡutigiplusri unitchai umialgutini ikayuḡiaqhursi inuqs-riuhagun.

¹⁰ Uvva uqautigisrukkiga aatchuiłipsigun. Nakuutlukkayaqtuq ilipsitñi naatchupsiuñ aullağniikkaqsi ukiutqik, takku sivulliuplusri aatchuiłikunlu piyummatiqahikunlu.

¹¹ Kiikaa, naatchiuñ naanniałhanunaglaan aullağniikkaqsi ukiutqik piyummatiqaqapsi, aatchuğusri pisuqtilaapsitñi pigikkapsitñiñ.

¹² Aatchuğupsi piyummatipsigun taamna aatchuun akuqtuyunaqtuq Agaayyutmi. Agaayyutim aatchuitqugaasri pigikkapsitñiñ, aasriñ pigingisapsitñiñ.

¹³ Nunurisunğitchipsi aatchuiłigmun qağavriuraaqtillugich atlat aatchuiłikun.

¹⁴ Pakma sippakuuqtuaqtusri. Taatnamik ikayuiyumiñaqtusri inuqsraqtuanik. Aquvatigunli sippakuuqtualigumin ikayuğisigaasripsuuq inuqsraligupsi. Iñupayaagli piqağumuuq inuğikkağmiñik.

¹⁵ Aglausimaruatun uqağni itna, “Iñuk katitchivaalaktuuaq sippakuut-laitchuq, aasriñ iñuk katitchivaalangitchuaq inuqsraqangitchuq.”

Titus Piqatinılu

¹⁶ Quyagigiga Agaayyun qaitchiruaq Titus-mun piyummatmik piyummatigikkaptun ilipsitñun.

¹⁷ Iłumutun Titus-ñum akuqtuğaa pitchuksaagutvut. Utlagupiağatağasri. Sivunniqsuq taavrumiña inmiñik.

¹⁸ Tuyuqaqmiugut aniqatmik piqasriqıluğun nangautiqaqtuamik iluqaitñi ukpiqtuanjuruani quliaqtuałhagun tusraayugaagıksuamik.

¹⁹ Aasriisuli, ukpiqtuanjuruat piksraqtaagıniğaat iglauqatigitqupluta ilaanun tikiutiguptigin taapkua aatchuutit maniich. Savaqałhaptigun taavrumuuna kamasruğikput Atanguruuaq Agaayyun aasriñ ilisimanaqsıpluğun ikayuiyumalıqput.

²⁰ Qaunatqiağıguktugut kisumununnıñ iñunmun pasritqunğitluta anjalalhaptigun taapkuniña mikturuanik aatchuutinik.

²¹ Piyummatiqaqtuğun nalaunñaruakun, kisan Atanguruam qıñılhani ingitchuaq aglaantuuq qıñılhatni iñuich.

²² Piqasriqhutik taapkuak iññuk tuyuqaqmiuguttuuq aniqatıptıknik. Uuktuağaluaqaptıgu akulaiqıluğun ilitchuğıgıgıput ukpiğnaqtuanjutılaña. Pakma piyummatinipsaaqtuq ukpiğiliutipiaqhusri.

²³ Nallipsi apiqsruutigikpaun Titus, piqatıgıgıga savaqatıgıpluğun ikayuiłhaptıknı ilipsitñik. Nallipsıpsuuq apiqsruutigikpagik atlat aniqatiuvuk, uqqıraqtıgıgaik ukpiqtuanjuruat, aasriñ kamasruğaaq kamanautaa Christ-ñum.

²⁴ Taatnamik qıñıqtitchumagıksi ukpiqtuanjuruapayaanun piqpaksrıpaalıqısi uqqıraqtınik sulı nalaunñalha nangaqapsi taapkununa.

9

Iırat Ukpiqtuaqatinun

¹ Iıitchuğıgıga aglaktuksraunğisılaaga uumuuna aatchuutıtıgıgun pisıgilugıch Agaayyutim iñui.

² Atakkıi ilisımagıga ikayuiyumalıqısi. Uqautıgıllautaqsımagıpsı ukpiqtuanjuruuanun Macedonia-mı ilipsı ukpiqtuanjuruasıi Achaia-mı itqanıağniłusri aatchuutılaapsıgun ukiutqik. Piyumalaalıpsıgun iñuğıaktuat anjalataurıt aatchısułhutıñ.

³ Aasriñ aullaqtıtıkta aniqatiuvut. Itqanaitquğıpsı aatchuiłıksrıpsıgun. Uqautıgıllautağıpsı itqanaitkısıñıplıusri. Aasriñ taamna piılaanıtqunğıtıchıga.

⁴ Aasriiñ Macedonia-ġmiut agġiqpata maligluna iłitchuġigumitruñ itqanaiñġisilaaqsi, kannuťchakpiaqtugut, ilipsipsuuq, nalupqinaiqsruutigilaanikmipkaqhusriłu uqaġillautaqhusriłu.

⁵ Tarra isrummiqsuna aniqatiuvut pitchuksaagukługich tikitquplusri sivuani agġiłiksrapta. Ilinisa itqanaiyaġisigaat akiqsruutigikkaqsi, suli aatchuġummatiaqagipsi nunurausruñaqasri.

⁶ Itqaġlugu una, iñuk nautchirriiruaq iñugiapiangitčhuanik nautchiaksranik katitchiñiaqtuq iñugiapiangitčhuanik, aasriipsuuq iñuk nautchirriiruaq iñugiaktuanik katitchiñiaqtuq iñugiaplaqtuanik.

⁷ Iñullaa aatchuġli sivunniutaagun isrummatmi, tigummatigalugu pisuñaqani suli nunurikkausruñaqani. Agaayyutim piqpagigaa iñuk aatchuġuuruaq quviasrukhuni.

⁸ Aasriiñ Agaayyutim aatchuġumiñagaasri sipillugu inuġikkaqsi, ataramik sippakuuqtualigusri. Aasriiñ aatchuutiksraqatlasrigisirusri savaallautapayaanun.

⁹ Aglausimaruatun Agaayyutim uqałhani, “Nunniuqti siamitmatun, iñuk aatchuiñiqsuq suuraġmiñik siqñataitłuni inuqsraqtuanun.

Taapkua itqaġigisigaat ilaan iħuaqputaa taimuñ.” *Psalm 112:9*

¹⁰ Agaayyun aatchuġuuruq nautchiaksranik nautchirriiruamun qaqqiamiglu niqiksranik. Taatnatun ilaan iñugiaksiñiaġai suurat pigikkasri aasriiłi aatchuutitlasriyumagiksi atlanun inuqsraqtuanun.

¹¹ Inuqsrangigñiaqtusri supayaakun tigummataiłipsigun. Tarra savaaptigun iñuich quyyatiqaġniaġaat Agaayyun.

¹² Savaapsi ikayuġaluagnigai inuqsriugłuqtuat Agaayyutim iñuñi, aglaan taavrumuunaptuuq iñugiaktuat quyyatiqallapiagniaġaat Agaayyun.

¹³ Savaapsigun nalupqinaigñiaġiksi ukpiqsriłiqsi Christ-kun, aasriiłi iñuich ikayuusriaqaqtuat nangaġisigaat Agaayyun tupiksriłapsigun tusraayugaagiksuamik suli tigummataiłapsigun ilinjitñun suli iluqanjitñun atlanun iñunun.

¹⁴ Aasriiñ iniqsruutiniaġasri piqatigisrukhusri pisigiplugu kamañaqtuaq iħuaqputaa Agaayyutim qaisaña ilipsitñun.

¹⁵ Quyyan illi Agaayyutmun uqautigilgunaitchuatigun aatchuutaigun.

10

Paul Patchisaiññiruaq Savautriłigmiñi

¹ Uvaña Paul. Inigipsi Christ-ñum agġanaiłigmiñigun piisaangiligmiñigunlu. Taluqsraliġuunigipsitña piqatau'ama ilipsitñi, aglaan piqataungitñama ilipsitñi taluqsraiññipluñ tuyuqtuutipkun.

² Nunuriyumiñaitchipsitña taluqsraitquluñ nayuutiguma ilipsitñi. Sivunniqsuna akilłiłiqsuġukługich tamatkua uqaqtuat iñuuniusriqaġnipluta nunam iñuisun.

³ Iñuuniaġaluannapta timigikkaptigun anuyangitčhugut nunam iñuisun.

⁴ Anuyautivut anuyautigingitčhai nunam iñuiñ, aglaan atuġikput Agaayyutim sanjiqpauraña akiłiplugich iluqaisa tamatkua akilłiłiqsuutiruat [tusraayugaagiksuamun].

⁵ Piyacquqtaġivut uqavaagutipayaat niaquqtusriłhatlu iñuich takku taatnatchich iñuich sappugutaurut atlanun iłitchuġiłiksranatniñ Agaayyutmik. Isrummitqiksitkivut iñuich Agaayyutikun tupiksritłasriplugich Christ-mik.

⁶ Anasriñnuqsaiłhiñaaġuqtugut tupiksruutaitchuanik, iłitchuqsripqauraġupta tupiksriyumałipsitñik ilipsitñik.

⁷ Qiñilhiñaqtusri sunik qaalhiñakun. Kiñapayaaq ukpiqsriñigumi piginiłuni Christ-ñum isrummatigitqigliuñ. Piginigumi Christ-mun taatnatuntuuq pigipmigaatigut Christ-ñum.

⁸ Uqavigaagutigillakkaluağupkuunniiñ sanñiqutiqałiq Agaayyutim qaisaña uvaptiknun kannusruutigiyumiñaitchiga. Ilaan uvaptiknun ikayuqugaasri makitatlasritquplusri Christ-kun. Taavruma sanñiqutiqałhum piyaqquq-taqitichumiñaitchaasri.

⁹ Iqsisaağunğitchipsi tuyuqtuutipkun.

¹⁰ Iłanich iñuich uqağniqsut, “Tuyuutmiñi uqalguruatun ittuq, aglaan nayuutikami irrusriqağuuñiqsuq sayaitchuatun, uqautriłhasuli suılatun itluni.”

¹¹ Taatnatchich iñuich isrummatigilitruñ una, aglaan savaağisruugivut uqautigikkavutlu aglakkavutlu inñapta naagaqaa piiñapta.

¹² Iłaliqsuutiyumanğitchugut tamatkununa iñuñnun unniñ atriliummatiluta uqağuuruanun nakuuniraaqhutinj. Uukuutiqałhiñaqtut inmiknun naipiqtuutiplutinlu. Kanñiqsisaiłiqtin qiniqtitkaat uukuutigiaqsi'amin avatmun naipiqtuutiaqsi'aminlu.

¹³ Uqavigaağunğitchugut uvaptigun aglaan uqaviutigilhiñaugikput savaaksriusriapput Agaayyutmiñ; taavrumuuna ukpiqsritlasrirusri savaaptigun.

¹⁴ Qaaniłautranğitchugut uqaqapta ilaginiplusri savaaptikni. Takku tikiu-tiqqaagikput tusraayugaagiksuaq Christ-kun ilipsitñun.

¹⁵ Uqaviutigingitchikput atlat iñuich savaanat. Aglaan niğiuğagigikput una, ukpiqsriłiqsi sanñisikpan siamitlasrigrigikput tusraayugaagiksuaq avanitchi-apsitñun ittuñun.

¹⁶ Quliaqtuaqatlasrirugut tusraayugaagiksuaamik nunaaqqiñi atlani. Uqav-igaagutigisrunğitchikput savaağianikkañat atlat iñuich nautchiivinjmikni.

¹⁷ Iñuk uqavigaagñağumi, uqavigaagutiqağli Agaayyutmik kisanik.

¹⁸ Agaayyutim akuqtuumatlaitchaa iñuk uqavigaagtuuaq inmiñik nakuuniraaqhuni aglaan ilaan akuqtuğisigaa iñuk nakuugikkani.

11

Paul-lu Uqqiraqtinñuaqtuallu

¹ Uvvatuq Agaayyutikun anuqsrutuuraallaksitña kinnanaaqtuatun itkaluağniğuma. Anuqsrutillañniapiaqsitña!

² Takku siqñagipiagipsi Agaayyun siqñaqsrifatun ilipsitñik. Atriqaqtusri ipqitchuatun ilaqatnikkumaaqtuatun qaiññiakkaptun atautchimun ilaqatiksramun, taamna Christ-ñuruq.

³ Nuyuaqqtigipsi isrummatisi qaayuğnaqsiviaqtut suli kil-lukuagutipkakkauviaqtusri ilumutuuruamiñ piqpaksriłigmiñ Christ-mun, atriplugu nimigiaq kinnitñiktuaq Eve-mik pisaasruğmigautmigun.

⁴ Uvvaami iñuk agğiguni quliaqtuaqaqsikpan atlamik Jesus-mik quliaqtuağingisaptiknik, naagaunniñ akuqtuigupsi atlamik Irrutchimik tusraayugaagiksuaamiglu akuqtuağianikkapsitñiñ, pitchiğiağisiruatuñ irrusriqaqtusri.

⁵ Kiñulliqpiañunğiñasrugiruna tamatkunañña qaukñunasrugiplutin uqqiraqtauruaniñ.

⁶ Iłisaqsamaruatun uqaqtaulguitchaluağuma, ilisimaruña sumik uqaqtilaam-nik. Qiñiqtitkikput taamna nalupqinaiqługu ilipsitñun supayaakun.

⁷ Killuqsautauniqpa uvañnun atmuktiqama kivigukhusri quliaqtuağnirağaluña tusraayugaagiksuañanik Agaayyutim akiilaaqłuna?

8 Ivayaqtuiruḡa atlaniñ ukpiqtuanḡuruaniñ akuqtui'ama ikayuutaatnik savautriḡiksrapitknun ilipsitñik.

9 Nayuutihlamni ilipsitñi, inuqsriuliqama ihuilliūqtitchiñgitchuḡa kisumikun-niñ. Aniqatiut aggiqaminḡ Macedonia-miñ qaitchaat inuḡikkapayaaga. Supayaakun akiyausrungitchuḡa ilipsitñun. Qaunatqiaḡikkisigiga taamna.

10 Christ uqagupmatun ilumutupiaq taatnatuntuuq uqagipmigiga ilumutuuruaq. Kia-unniñ iñuum nunaḡani Achaia-m nutqaqtitchumiñaitcha uqavigaagutiqaḡiga quliaqtuaqama akiilaagluḡa.

11 Suvaata quliaqtuaqpik akiilaagluḡa? Piḡpagingiññivisi? Agaayyun ilisimaruq piḡpagillapiaqtilaapsitñik.

12 Savaagikkaḡa savaagituiñagisigiga, [amiami quliaqtuaqtuiñagluḡa akiilaagluḡa]. Taavrumuuna nutqaqtitchukkitka tamatkua uqavigaagtuat savaaqagñiplutiḡ Agaayyutim savaaḡanik, tuvrapiaḡlugu uvagut suraḡahiqput.

13 Taatnatchich iñuich taḡiḡilaakun uqḡiraqtaurur. Kinnitñiḡniaḡikun savaaqagtut, qinñagmikkun atlanḡuḡuurut iliplutiḡ uqḡiraqtaisun Christ-ḡum.

14 Taatnaluasru! Uvvataku tuunḡaq inmiñik qinñaniktaḡuupmiuq israḡulgatun qaumam.

15 Taatnamik quviḡusruutiksraunḡitchuq tuunḡaum savaktai qinñaniktaqpata nalaunḡaruahum savaktaisun. Isruksrautaat taimanigu nalliusriaqagisiruq maligullugu savaaḡat.

Paul-ḡum Nagliksaagutaa Uqḡiraqtaupluni

16 Uqautitḡiḡlapi, isrummatiginasritḡa kinnanaaqtuatun inniḡuḡa. Kinnanaaḡnigaluagupsitḡa akuqtuqsitḡa taatna, uqavigaagtuallakkumuunḡali mikiruoramikunniñ.

17 Uqautigikkaḡa tamanna pitḡutiginḡitchaluaḡaa Atanḡum Agaayyutim. Uqavigaagama kinnanaaqtuatun ittḡuḡa.

18 Qiñiqḡugich iñugiaktuat uqavigaagutiqaḡuulhat nunakḡaqtanik sunik, uvaḡaptuuq uqavigumiñaqmiuḡa.

19 Takku anuqsrutiraḡigisri quviagiḡluguunniñ kinnanaaqtuat, ilipsitñik isrumatunivagiḡlapiḡhusri.

20 Ilatchiḡuupmisi iñuum savaktaagrupmasri, aqsaktuaqmasriḡu kinniplusri, nunuriraḡaqmasriḡu savautitḡupluni, kamaḡniraaqman, suksraunḡiqmasriunniñ patiktuḡmatun kigiñapsiḡun.

21 Isrumasrugnaqtusriḡu sayaitchuanḡuniḡluta suli taatnatun aḡalatchiñḡiñḡiḡluta. Kanḡunaḡniaqḡisa! Kiñapayaaq taluqsraitḡuni uqavigaatlapman, taatnatuntuuq piyumiñaqmiuḡa —uqaguraaqtuḡasuli kinnanaaqtuatun.

22 Iliḡich Hebrew-ḡuniḡpat? Uvaḡaptuuq. Iliḡich Israel-aagmiunḡuniḡpat? Uvaḡaptuuq. Kiḡuviḡiniḡpagich Abraham-ḡum? Uvaḡaptuuq.

23 Iliḡich savaktigivagich Christ-ḡum? Uvaḡaptuuq, aglaan savakti-lautautluktḡuḡa iliḡitñiñ—uqagugaaqtuḡasuli kinnanaaqtuatun. Savaaqatlukmiuḡa sakuullapiaḡluḡa, isiqtakatautlukmiuḡa, ipiḡaqtuqsipmiuḡa atqunaq, tuḡḡutitḡayaqtaḡluḡa iñugiaktuami.

24 Tallimaniaglaan ipiḡaqtuqsiruḡa Jew-ḡuruaniñ, malḡukipiani ipiḡaqsagñiḡni inullakḡugu atautchimik.

25 Piñasruniaglaan anaumiksiuruḡa anautanik, atautchimi miḡuqtukkaupluḡa uyaḡanik, piñasruniaglaan umiaḡpaiyaqtautipluḡa, unnuaglu uvluḡu naaplugik tiktaupluḡa taḡiḡumi,

26 akulaiḡlugu iglauḡlamni navianaqtuakuaḡluḡa uliḡpaḡniñ tigliḡniaqtiniñḡu, navianaqtuakuaḡluḡa Jew-ḡuqatimñiñ Jew-ḡunḡitchuanñḡu,

navianaqtuakuaqłuna nunaaqqiñi suviksrailaamiłu tağiumiłu, navianaqtuakuaqłuna tamatkunakña tanigilaakun aniqatauruaniñ,

²⁷ mingūqtaagūgataqłuna sakiqnaglu iglutuqługu, akulaiqługu siñiktuanğiqłuna, nigisuksiupluna imiguksiuplunalu, iñugiaktuami niqik-srailliuqłuna, atnuğaiłliuqłuna itriğruami.

²⁸ Avataatigun tamatkua sut kigiññigvigirağigiga uvlugagipman isrumaaluu-tiqahiga ukpiqtuanuruanun.

²⁹ Nalliqsi sayaitman ukpiqsriğmigun, uvanaptuuq ikpigipmirağigiga sayaiłliuħa. Nalliqsi killuqsagtitaupman qiniqautisruugitka taat-naqtitchiruat.

³⁰ Uqavigaaqtuksrauguma, uqavigaagūtiqagñiaqtuna tamatkuniña qiniqtitanıñik sayairrutma.

³¹ Agaayyun Aapagikkaña Atannapta Jesus Christ-ñum, iñuich kamaksruq-taksrağikkañat qañavak taimuña, ilisimaruq sagluuqtuanğisilaamnı.

³² Damascus-miitnama, kavanañata umialgum atiqaqtuam Aretas-mik qaunaksriłiqsuğaa nunaaqgia Damascus-ñum tigurautqupluna.

³³ Aglaan ikipluna aguupmanmun atqaqtitkaatña igalikun katchimi aasriñ annaktitluna ilaaniñ.

12

Paul-ñum Qiñiqquurañi suli Agaayyutim Sagviqsitanı

¹ Uqavigaaqtuapsaallaktuksrauruña sunnautigingitchaluanñaan. Aglaan uqautiginiagitka qiniquuraat sut Atanğuruam sagviqsitanı.

² İlisimagiga anun ittuaq Christ-kun. Akimiagūutailat ukiut pianikmata mayuutrauruq piñayuatnun qılaich. (Timituummaan naagaqaa timailaaqhuni nalugiga, aglaan Agaayyun ilisimaruq.)

³ Suli ilisimagiga taamna anun mayuutrautilaanñanik inaatnun ayuruat. (Timituummaan naagaqaa timailaaqhuni nalugiga, aglaan Agaayyun ilisimaruq.)

⁴ Aasriñ taamna anun aullautikkaukami pakmuña, tusraaruq sunik uqagilgunaitchuanik uqautchimigun, suli iñuum uqautigiraksrağingisanıñik atlanun.

⁵ Uqavigaagūtiğiyumiñagaluagıga pisigilugu taamna iñuk, aglaan uqavigaagūmiñaitchuña uvapkun, kisanik sayairrutipkun.

⁶ Aasriñ uqavigaatlagaluqłuna, kinnaqtuatun itchungitłuna, uqagñiaqtuna ilumun ittuamik. Pakmaaglaan uqangıqsuña taatna. İlipsitñun isrumagitluqunğitchiga avataagun qiniikkaqsi naagaqaa tusraakkaqsi uvamniñ.

⁷ Suli atchiksuaqupluna tamatkunuuna quviqnaqtuatigun sagviqsautigun uvanun, kakitlagñaq qaisauruq timimnun. Taamna kakitlagñaq uqqiraqtigıgaa tuunğaum. İlaan nanıgñaanña kamasraaqunğitłuna uvamnı.

⁸ Piñasruniaglaan ikayuqtisriugaluqtuña Agaayyutmun, taamna pilguirrutiga piıquplugu uvanıñ.

⁹ Uqautiħiñagñaanña, “İuaqqutriğıga naamaruq ilipnun, takku sanñıga naamasrisuuruq sayaiłliuqavıch.” Taatnamik quyagiliutipsaagıga pilguirrutiga, Christ-ñumli sanñıa itchumuıq uvanı.

¹⁰ Taatnaqłuna Christ piqtuğiplugu quviasruguuruña sayaiłliuğımi, pisaayugautauğımi, sakiqniıuğımi, nagliqsaaqtitauğımi, iħuıllıuqtitauğımi, takku sayaiłliuqıama sayakturuña.

Paul-ñum İsrumaaluutıgıgai Ukpiqtuanuruat Corinth-mi

11 Uqaqtuŋa kinnaqtun uqaatikapsi tamatkuniŋa, aglaan ilipsi uqaqus-raaqłuŋa taatnatun. Ilipsi uqağiraksrağaluapsitŋa nakuuruakun. Atakkii kiñulliqpianuluŋa ingitmiuŋa tamatkunakŋa uqqiraqtillautaungitchapsitñiñ, suungitchaluanŋağma.

12 Iiitchuqqutai uqqiraqtipiaqtuam savaanururut akunnapsitñi anuqsrukun, iitchuqqutitigunlu quviqnaqtuatigunlu suli sanŋipluni savaatigun.

13 Qanuqhusri piviagिंगിññivisi atlatun ukpiqtuanuruatun nanitaqangitñama ilipsitñik iñuuniutiksrapkun? Natqigusrimaallaŋniaqsitŋa killukuagağasrugigupsitŋa.

14 Piñayuatni tikitqattaalhiñaağtuŋa ilipsitñun. Akiyayumiñaitchuŋa ilipsitñi, takku pakaaqangitchuŋa sunik pigikkapsitñik aglaan ilipsi, taatnatun ililgaat sunnanŋniutrirusraungitchut anayyuqaamiknik, aglaan anayyuqaat piraksrağigaich ililgaatiŋ.

15 Quyyatigipiagiga ikayuutiligaga supayaakun qaisimaaqłunalu ilipsitñun. Uvvami piqpagiliutillapiagningupsi taatnatun, piqpagiraksrağigipsitŋaptuuq.

16 Ilisimagaluaqhusri, natmaungitchuŋa ilipsitñi, aglaan ilasri uqaqtut ilinipluŋa pisaasruqtuatun manniugitñiñniagningipluŋa ilipsitñiñ kinnisipkun.

17 Ivayaqtugningipsi nalliatigun iñuktigun tuyugirağakkapkun ilipsitñun?

18 Pitchuksaagiga Titus utlaquplusri, suli piqasriqlugu aniqatmik ilisimakkapsitñik. Titus-ŋum ivayaqtungitchaasri, takku isrummatiqagtuguk iñuunniusriqaghunuk atiruamik.

19 Tuyuutipta isrumapkağuknağasri lu kiuniagningiplugich akitñautiŋich ilisautriŋuŋat. Uqaqtugut sivuğaani Agaayyutim takku savautigikput Christ. Piqpagikkamaŋ, iluqaagun savaagikkaptigun makitammaagiksitqugikput ukpiqsriğisi.

20 Anayasruutigigiga utlakkupsi iñuuniaqiangiññasrugilusri alğaqsrutigikkapkun suli itmiluŋa niğiugingisapsigun. Anayasruktuŋa uqavaagağasrugalusri, siqñakkutiqağasrugalusri, qinigusri, igliktulusri, pigiitchuakun uqaatikkuutilusri, sanurrutilusri, qutchigilikun niaquqtusri lu, atausriummataiğusri lu.

21 Anayasruktuŋasuli utlatqikkupsi, Agaayyutimnun atchik-sillapiaqtikisrağa sivuqqapsitñi, takku qirratiginiagitka iñugiaktuat killuqsaaniktuat sivuani isrummitqinñiurasruŋaatiŋ uvuŋanunaglaan qaayugnaqtuamiñ, sayuŋağmiñ lu, suli timim pisuŋnautaaniñ mal-iŋuğutiŋ.

13

Aqulliich Kiliktuutit Ilammiuğutitlu

1 Uvva piñatchigitka utlautiligma ilipsitñun. Itqağilugu, “Kiñaunniñ iñuk pasikkutiqaqpan iñuŋmun ilisimariqaqtuksrauruq malğunŋik naaga piñasrunik nalupqisrunğitchuanik ilumutuulhagun patchisim.”

2 Kilianikkipsi nayuutikama tugliani, aasriñ kiligukkipsi aglak-tigun nayuutingiğamni. Uqautioniksima'apsi taimmani uqautioniŋiağiga iluqaŋitñun killuliqiruanun sivuani: utlautitqikkuma qağanayaagutiyumiñaitchut.

3 Nalupqinaigukkiksi Christ-ŋum uqağuułha uvapkun. Nalupqinaigumiñagiksi umuuna, Christ-ŋum silğiqsuqmasri sayaitchuanungitchuq, aglaan sanŋiqapiaqtuq ilipsitñi.

4 Kikiaktuutraukami sayaitkaluaqtuq, aglaan iñuutqiksitkaa Agaayyutim sanŋimigun. Taatnatuntuuq sayaitchaluaqtugut ilaatun, aglaan iitchuğipkağipsi iñuuniaqtilaaptiknik Agaayyutim sanŋiağun Christ-tun.

⁵ Qanuqitilaaqitchi uuktugusri ilipsitnik inuugaluaqmanapsi ukpiqsrihikun. Iisimangitpisiun Jesus Christ itilaana ilipsitni? Qiniqnaqtinniaqigiksi agaayyutikuaqupsi—ukpinjuangisuagupsi.

⁶ Aglaan uvvatuq ilitchugisriun agaayyutikuaqtilaagput.

⁷ Agaayyutigipsi savaaqaqungitlusri pigiitchuamik. Qinitlutqungitchikput nalaunjaniluta. Aglaan savaagiraksraqigiksi nalaunjaruaq, inuqtuutigaluaqmatun ilirugutunniih.

⁸ Takku akilliliqsungitchikput ilumutuuruuq aglaan savahinaqtugut pisigiplugu ilumutuuruuq.

⁹ Quviasrugaqtugut sayaitnapta aasriih sanjisi'apsi. Iniqsrutigipsi nalaunjasripkatqiliksraqsigun agaayyutikuapsigun.

¹⁰ Taatnaquna aglakkitka tamatkua nayuutingitnana ilipsitni. Utlautianikkuma suammatisrungitlusri atuqapku sanjiqutiqaqig Agaayyutim qaisana uvanun. Taavrumuuna sanjiqutiqaqigun makitatqugipsi, piyaqquqtagungitchipsi taavrumuuna.

¹¹ Aniqatiumaan, aqulliuplugu, uvvatuq Agaayyutim maliguaglisi. Ihuqsruqglugich piqutisri kamagilugillu pitchuksaagutitka, anigutilusri avatmun qinihiinaqautilusilu, Agaayyutimli piqpaksriruam uvaptiknik qinihiinaqaqtitchiruamlu nayugumagaasri.

¹² Paglatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun piqpakutilikun.

¹³ Agaayyutim inupayaanin nayaanjanik tuyugaasri.

¹⁴ Uvvatuq ihuqutrisaan Atanguruam Jesus Christ-num, suli piqpaksrihan Agaayyutim, suli piqatauhan Ipqitchuam Irrutchim nayuglisi.

Paul-ŋum Tuyuutai Galatia-ġmiunun

¹ Uvaŋa Paul. Uqqiraqtaunġitchuŋa iñuich pisulhatigun. Aglaan Agaayyutim Aapauruam anjpkakkaŋan Jesus Christ tuqunaruaniñ piksraqtaagigaŋa tuyuġipluŋa uqqiraqtautqupluŋa.

² Aglaktuŋa taavrumiŋa tuyuutmik ukpiqtuanuruapayaanun Galatia-mi. Ukpiqtuanuruat aniqatit uvani tuyuqmiut nayaanŋanik.

³ Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta suli Jesus Christ atannapta ihuaqutillaŋniagliŋi suli tutqiksillusi.

⁴ Jesus qaitchuq iŋmiñik piqutigiplugich killuqsautivut annautisukhuta marrumakŋa pigiiŋchuamiñ iñuuniahiptikniñ maligutlugu pisulha Agaayyutim Aapagikkapta.

⁵ Taatnamik Agaayyun kamagilakput taimuŋa. Amen.

Tusraayugaagiksuaq Atautchiñauruq

⁶ Uvaŋa kaŋiqsiñiaġukkiga una, Suvaatatai ayaktiġniqpiŋsiun Jesus akuqtunjanikapsi sivuani anniqsuqtiksrauplugu. Ihuaqutriġiġmigun tuqluġaasi piqatautquplusri ilaani Christ-kun, aglaan naalaġnirusi atlamun tusaayugaagiksuaŋun.

⁷ Uvva, atlamik tusaayugaagiksuaŋun piitchuq! Aglaan ilaŋisa iñuich alapititkaasi atlaŋnuqtaġniaqluġu tusaayugaagiksuaq Christ-kun.

⁸ Quliaqtuaġutigipsi tusaayugaagiksuaŋun nalaunŋaruakun. Aglaan ilaŋisa iñuich uqautiġaasi atlaŋnuqluġu. Uvagut naagaqaa isaġulgum qilaŋmiñ uqagiguptiġu atlaŋnuqluġu nalaunŋanġitchuq. Agaayyutim piyaqquġliġich quliaqtuaqtaut atlaŋnuqluġu.

⁹ Uqautiġitqinñiaġiga uqautiġikkaga sivuani, Quliaqtuaqaliqput tusaayugaagiksuaŋun nalaunŋaruakun akuqtukkaqsi, aglaan atlat iñuich quliaqtuaġigaat atlaŋnuqluġu. Agaayyutim suksraunġiqsinniaġai taatnatchich iñuich qanapak taimuŋa.

¹⁰ Quliaqtuaġikapku tusaayugaagiksuaq quliaqtualaitchuŋa quyalisulhiñaglugich iñuich. Savaktauruŋa Christ-mi. Taatnaqluġuasiiñ pisuqtilaaptun quyalisulhiñagiga Agaayyun. Uvaŋa quyalitñinŋanġitchuŋa iñuŋnik.

Qanuqhuŋi Paul-ŋum Uqqiraqtiġuqtilaŋa

¹¹ Aniqatiumaŋ, ilitchuġitquġipsi uumiŋa, tusaayugaagiksuaq quliaqtuaġikkaga iñuŋniñ inġitchuq.

¹² Atakkii akuqtunġitchiga iñuŋniñ, naagaqaa kia-unniñ ilisautiġitkaŋa, aglaan akuqtuġiga tusaayugaagiksuaq Jesus Christ-ŋum sagviutipmaŋa.

¹³ Tusaagiksi qanusuqtilaaga iñuk iñuunŋaġma Jew-ŋuruat ilitqusiatiġun. Pisuqtilaaptun nagliksaaqtitatka ukpiqtuanuruat Agaayyutmun suli piyaqquġniaqluġich ilunŋuktaitluŋa.

¹⁴ Kamaksritluġuŋa Jew-ŋuruat ilitqusiatiġnik iñuġiaktuaniiñ iñuunqatiumniñ, piyummatigillapiaqluġu ilitqusiatiġ sivulliapta.

¹⁵ Agaayyutim ihuaqutriġiġmigun piksraqtaagigaŋa savautitqupluni anigaluaqtitnaŋa.

¹⁶ Nakuunasugigaa sagviiġiksrani iġniġmiñik uvamnun quliaqtuaġitqupluġu tusaayugaagiksuaq Jesus-mik Jew-ŋunġitchuanun. Taatnaqluŋa ikayuqtiŋsiunġitchuŋa iñuŋniñ.

¹⁷ Jerusalem-munitchuᅇa taapkunuᅇa uqᅇiraqtaunjaniktuanun sivumni aglaan qilamiksruallapiaᅇuᅇa Arabia-muktunᅇa. Kinuagunaasii utilgitchuᅇa Damascus-mun.

¹⁸ Jerusalem-muktunᅇa pinasut ukiut aquatigun qinᅇigiaᅇuᅇa Peter nayuuti-plunᅇaasiiᅇn ilaani akimiani uvluni.

¹⁹ Qinᅇitkitka atlat uqᅇiraqtit kisian James, nukatchiaᅇikkaᅇa Atanguruam.

²⁰ Aglaatka sagluuqtuanunitchut. Sivugaani Agaayyutim uqaqtunᅇa ilumutuuruamik.

²¹ Kinuagun Syria-muktunᅇa Cilicia-munlu.

²² Ukpiqtuanuruat Judea-mi ilisimanitchaatᅇa kigiᅇnᅇapkun.

²³ Ilinᅇisa tusaahinᅇaᅇaatᅇa itna, "Taamna inuk nagliksooᅇitigikkaᅇput sivuani piyaqᅇuᅇniaᅇuᅇugulu ukpiqqutvut aglaan pakma quliaqtuaᅇiliutinᅇiga ukpiqqun inᅇiᅇnik."

²⁴ Aasiᅇn ilinᅇisa nangᅇaᅇaat Agaayyun piqtutigliplunᅇa.

2

Paul-ᅇum Akuqtukkauᅇha Atlanun Uqᅇiraqtinun

¹ Aquatigun akimaiᅇuutailat ukiut Jerusalem-mun utilgitchuᅇa piqasiᅇuᅇa Barnabas-mik, suli aullautriplunᅇa Titus-mik.

² Aullaqtunᅇa Agaayyutim aullatqiqupmaᅇa. Sivulliuqtauruat ukpiqtuanuruani suksraaᅇitᅇitqunᅇitkitka quliaqtuaᅇianikkamnik suli quliaqtuaᅇiniakkamnik. Taatnamik ilitchuᅇipkaᅇitka tusaayugaaᅇiksuamik quliaqtuaᅇikkamnik katimmatillakmatᅇa.

³ Kia-unniᅇn nunuriᅇianitchaa tuvaqaᅇatiga Titus nalunaitᅇutchiqulugu Jew-ᅇunitchkaluaᅇtitlugu.

⁴ Iᅇanᅇisa ukpiqsriᅇᅇuaᅇtit Titus taatnaᅇunᅇigaat. Ilaliutinᅇisut nalunautchiplutinᅇ naipiqtuᅇniaᅇhiᅇaᅇhuta. Ilitchuᅇisukkaat patchi-saiᅇᅇput Jesus Christ-kun Jew-ᅇuruat malᅇᅇutaksraᅇitᅇiᅇn. Aasriᅇn savaktaaᅇrugiliutinᅇiqugaatigut Moses-ᅇum malᅇᅇutaksraiᅇn.

⁵ Taatnaᅇugaluᅇtitluta malᅇᅇuᅇutingitchugut takku inuuniaᅇuplusi malᅇᅇullugu ilumutun tusaayugaaᅇiksuaᅇ.

⁶ Tamatkua kamagikkauplutinᅇ sivulliuqtauruat ilaraᅇainitchut sumik quliaqtuaᅇikkamnun. Taamna nipliuttutigigiga atakkii uvamnun taapkua sivulliuqtauruat itmiut atlatun inuktitun. Sivugaani Agaayyutim kiᅇaunniᅇn nakuut-lunitchuᅇ atlanᅇn inuᅇniᅇn.

⁷ Aglaali ilitchuᅇigaat Agaayyutmun uvaᅇalu Peter-lu quliaqtuaᅇuᅇᅇipuk tusaayugaaᅇiksuamik, uvaᅇa Jew-ᅇunitchuanun aasiᅇli Peter Jew-ᅇuruanun.

⁸ Agaayyutim Peter uqᅇiraqtiᅇuᅇtitkaa Jew-ᅇuruanun, suli uqᅇiraqtiᅇuᅇtitlunᅇa Jew-ᅇunitchuanun.

⁹ James-lu Peter-lu suli John, kamagikkauplutinᅇ sivulliuqtauruat, ilitchuᅇigaat Agaayyutim qaitchiᅇha uvamnun uumiᅇa savaaᅇaᅇimik. Akuqtuᅇhunuk ilaligaatiguk uvaᅇalu Barnabas-lu. Tarra anᅇᅇutirugut quliaqtuatlasiplunuk tusaayugaaᅇiksuamik Jew-ᅇunitchuanun aasiᅇli ilinᅇich Jew-ᅇuruanun.

¹⁰ Inᅇhiᅇniᅇniᅇisut itqaᅇitquplugich inuqsraᅇutinᅇ ukpiqsriuruat Jerusalem-mi, taatna taamna piyummatigisuᅇaluakkaᅇa atuumatquplugu.

Paul-ᅇum Natqiksruᅇaa Peter Antioch-mi

¹¹ Aquagun Peter Antioch-mukman akilᅇilᅇigiga inᅇuᅇiaᅇtuat ukpiqsriuruat takkuatni atakkii killukuᅇniᅇisᅇuᅇ.

¹² Itnauvva Peter killukuᅇaᅇtuᅇ. Peter Antioch-mun agᅇianikman niᅇiqatausuuᅇaluᅇniᅇisᅇuᅇ ukpiqsriurauᅇuplutinᅇ Jew-ᅇunitchuani. Aglaan

ilanjich James-kuayaat tikitmata Peter-m iqsigiliutiniġai iñuich isumaqaqtuat iñun nun nalunaitmiutchiġuqġich. Taatnamik Peter piġniqsuq inmiñik Jew-ñunitchuaniñ niġiqatiginaiġuġillu.

¹³ Atlat Jew-ñuplutin ukpiqsirruat ilaliutiniqsut Peter-mun niġiqataunaiqhutin Jew-ñunitchuani taimmaasriiñ ukpinñuaqtiguqhutin. Unniñ Barnabas mal-inñuġutipmiñiqsuq Peter-mun.

¹⁴ Iliitchuġikapku iñuunianjihat tuvraġlugu ilumutuuruña tusaayugaaġiksuum uqautigiga Peter sivuġaatni iluqanisa, “Jew-ñugaluqutin aglaan iñuuniaqtutin Jew-ñunitchuatun. Suvaatami nunurivigich Jew-ñunitchuat maliġutchtuplugich Jew-ñuruat atuijhatnik?”

Jew-ñuruatlu Jew-ñunġitchuatlu Anniqsuqtaurur Ukpiqsriġkun

¹⁵ Ilumutuullapiaqtuq Jew-ñupluta animahiqput, makunatitunñilaq Jew-ñunitchuatun killuqsaqtun.

¹⁶ Agaayyutim nalaunñasripkaġumiñaitkaatigut inmiñi tupiksriġhiñġuġta maliġutaksramik, aglaan nalaunñasripkaġniġaatigut ukpiqsriġuġta Jesus Christ-mik kisanik. Taamna nalupqinaigigikput. Taatnaqhuta ukpiġigikputtuq Jesus Christ, aasiñ ukpiqsriġhiñġuġta Jesus Christ-mik Agaayyutim nalaunñasripkaġniġaatigut. Agaayyutim nalaunñasripkaġumiñaitkaa kiñapayaaq nalaunñasuktuaq Agaayyutmi tupiksriġhiñahagun maliġutaksramik.

¹⁷ Isummatigilakput una, tunñavigiguptigu Christ ilaanun nalaunñasripkaquluta sivuġaani Agaayyutim, ilitchuġiraupmiugut killuqsaq-taunipluta atriplugich iluqaisa Jew-ñunitchuat. Taamna qinñiqtitpa Christ-tuq killuqsaqtauniplugu? Naagapiaġataq, taamna ilumutuunitchuq.

¹⁸ Aglaan una ilumutuuruq, uqautigiqqaqapku maliġutaksraq ihuanjñiplugu aasiñ aquagun uqautigitqilgitlugu nakuuniplugu, taatnaqama navguiriguqtuñ.

¹⁹ Atakkii maliġutaksrakun tuqunaruña maliġutaksramun. Pakma iñuutlasiruña Agaayyutim iñuutqutaagun. Christ-mi kikiaktuutiqatauruatun piñ.

²⁰ Taatnamik uvañauñiqsuq iñuuruq, aglaan pakma Christ iñuuruq uvamni. Iñuullamni timipkun iñuullapiaqtuñ ukpiqsriġhapkun Iġñinjanik Agaayyutim. Piqpagigaana suli qaitchipuni iñuuligmiñik piqutigipluñ.

²¹ Ayanjtkiga Agaayyutim ihuaqutriġha. Iñuk nalaunñasritlasiniqpan Agaayyutmi tupiksriġhiñahigimigun maliġutaksranik, Christ-ñum tuqulha inuqnanġitchuq.

3

Maliġutaksrat naagaqaa Ukpiqsriġiq

¹ Galatia-ġmii, kinnaurusii! Kia anatkuaqpasri? Quliaqtuagutigipsi nalupqinaillapiaqtuq tuqulhagun Jesus Christ-ñum sannigutami.

² Iliitchuġisruktuñ uumiña ilipsitñiñ, akuqtuqpiñuñ Ipqitchuaq Irrusriq tupiksriġhipsigun maliġutaksramik? Naagga! Tusraagiksi tusraayugaaġiksuaq ukpiġiplugulu, taatnaqhusi akuqtuġiksi Ipqitchuaq Irrusriq.

³ Aullaġniiqqaqġugu Agaayyutikuahiqsi Ipqitchuakun Irrutchikun, suvaata sivutmugukpisi pakma sanñipsigun? Taamna kinniqtaullapiaqtuq!

⁴ Nagliksaagutiqaqtusri pisigiplugu tusraayugaaġiksuaq. Suilaamun itpat? Ukpiqsriġiqsi atuġumiñaitpa? Taatniitlaitchuq!

⁵ Agaayyun qaitchiva ilipsitñun Ipqitchuamik Irrutchimik tupiksrikapsi maligutaksratigun? Naagga! Agaayyutim qaitchigaasri Ipqitchuamik Irrutchimik savakhuni quviqnaqtuanik akunnapsitñi atakkii tusraakapsi tusraayugaagiksuamik ukpiqsrirusri.

⁶ Abraham-tuuq ukpiqsriñiqsuq Agaayyutmik. Taatnaqlugu Agaayyutim akuqtuğniğaa nalaunnaruagiplugu.

⁷ Taavrumuuna ilitchuğitlagiksi aullağvopiaqaqtılaan̄at Abraham-mik—iñuich ukpiqsriruat Agaayyutmik tunñavigiplugulu. Tamatkua aullağvigigaat Abraham.

⁸ Agaayyutim sivuniksriqutiginigaa aglausimaruat uqalhatigun nalaunnasripkağniagniplugich iñuich ukpiqsriñhatigun. Taatnaqlugu Agaayyutim quliaqtuağutiniğaa Abraham tusraayugaallautamik inilğaan, itnaqhuni, “Iñupayaaq nanipayaaq ikayuusriaqagisuruq ilipkun.”

⁹ Abraham ukpiqsriñiqsuq taavrumiña. Taatnaqhuniasii ikayuusriaqtuq. Taatnatuntuuq tamatkua ukpiqsriruat Abraham-tun ikayuusriaqagisirut piqataulutinj ilaani.

¹⁰ Aglaan iluqatinj iñuich niğiugaqaqtuat nalaunnaruannusrukhtinj sivuğaaani Agaayyutim tupiksriñhiñaligmiktigun maligutaksramik nuyuağnaqtuami piyaqquğvin̄mi ittut. Aglausimaruq Agaayyutim uqalhiñi itna, “Kiñapayaaq atuiñğitchuaq supayaamik aglausimaruani makpiğaanjñi maligutaksram piyaqqukkaugisuruq piqutigiplugu tupiksriñğil̄i.”

¹¹ Taamna nalupqinaitchuq kiñaunniñ iñuk nalaunnasripkağumiñaitchuq sivuğaaani Agaayyutim tupiksriñunipsuuq maligutaksramik, takku uqautikkaurugut Agaayyutim uqalhiñi, itna, “Iñuk nalaunnaruq sivuğaaani Agaayyutim iñuugisuruq ukpiqsriñlikun.”

¹² Aglaan iñuk tupiksriñruaq maligutaksramik [Moses-ñum qaisañamik] tunñaviqanğitchuq ukpiqutmik. Takku aglausimaruq Agaayyutim uqalhani itna, “Iñuk tupiksriñruaq maligutaksram iniqsruağipayaakkan̄anik iñuugisuruq.”

¹³ Tupigiyumiñaitkaptigu maligutaksrapayaaq Agaayyutim patchisigigaatigut tuqquqtupluta, aglaan Christ-ñum tasuğaatigut Agaayyutim atanniñhaniñ inañjutikigmigun uvaptiknun. Aglausimaruq Agaayyutim uqalhiñi itna, “Iñuk naktitauruq napaaqtumun taamna taiyuaniquutitchiuruq.”

¹⁴ Taatnaqlugu Jesus Christ-kun taamna ikayuusriaq tikiumaniqsuq Jew-ñun̄itchuapayaanun Agaayyutim akiqsruutigikkaña Abraham-mun. Iñupayaaq tunñaviqalhiñiaqtuaq Christ-mik akuqtuigisuruq Ipqitchuamik Irrutchimik Agaayyutim akiqsruutigikkañanik.

Maligutaksratlu Akiqsruutaalu Agaayyutim

¹⁵ Aniqatiumaan̄, uvva urrakusraun iñun̄mikñaqtaq, iññuk akiqsruutip-maknik aglautiplutik suli nalupqinaiyausriqlugu avatmun, nalliaknikunniñ suksraağumiñaitchaa taamna inillaksimaaniktuaq sivunniugun naagaqaa atlan̄nuğumiñaitlugu.

¹⁶ Agaayyun akiqsruutiqağniqsuq Abraham-mun kinuvianjñunlu. Agaayyun nipliñğitchuq itna, “Kinuvianun” iñugiaktuanun, aglaan nipliqsuq, “Kinuviapnun” atausriuruamun. Taamna atausriq Christ ittug.

¹⁷ Una itnautigikkaga, Agaayyutim maligutaksraña qaisauruq 430 ukiut pianikmata nalupqinain̄aniqqaatitlugu akiqsruutaa Abraham-mun. Agaayyutim sivunniugutaa Abraham-mun nalupqinaiyausiqqaatitlugu suksraakkauyumiñaitchuq, atrilugu iñuum anjigutaa nalupqinaiyaqsimaruq suksraakkauyumiñaitmatun.

¹⁸ Uvva Agaayyutim aatchuğniaqpatigut akiqsruutigikkañanik tupiksriñhiñagupta maligutaksramik? Qañaa, taatniingitchuq! Agaayyutim

aatchuutiginiġaa ikayuusriaq Abraham-mun inillaksimaaniktuakun akiqsruutmigun.

¹⁹ Supayaaq tunṇaviqaqpan ukpiqsriġimun, suvaata maligutaksraqqapisa? Maligutaksraq ilḷatauniqsuq aquagun tikkuagutitquplugich iṇuich navguisaatnik maligutaksramik. Maligutaksraṇa Moses-ṇum iṇuich maligutaksragigaat ag-ġiġñialhanunaglaan kiṇuviaṇjuruam akiqsruutauruam. Isragulgich qaiṇṇiġaat maligutaksraq akunniġutauruamun, aasriili tikiutiniġaa iṇuṇun.

²⁰ Aglaan akunniġutauruq inuqṇanġitchuq atausriḷhiṇaq iṇuk itman. Aasriiṇ Agaayyun atausriuruq taamna.

Suvaata Maligutaksraqqapa?

²¹ Uvvaasriiṇ maligutaksraq akitṇaummatiniqpa akiqsruutaiṇun Agaayyutim? Taatniingipiaqtuq! Tarra maligutaksram qaitchitḷaniqpagich iṇuich iṇuulġimik, ilumun nalaunṇatlanayaqtugut Agaayyutim sivuġaani maligutchiḷaptigun taavrumiṇa maligutaksramik.

²² Aglaan taatniingitchuq. Agaayyutim uqalḷhan uqautiniġaa iṇupayaaq tigutaanunipluġu killuqsautmi. Agaayyun aatchuḡunniqsuq akiqsruutigikkaġmiṇik iṇuṇun piqutigiplugich ukpiqsriḷhatigun Jesus Christ-mik. Aatchuutigisunniġaa tamatkununṇa tunṇaviqaqtuanun ilaanuḷhiṇaq.

²³ Taamna ukpiqqun tikitchaluaqnagu tigutaaginiġaatigut maligutaksram. Patchisaiqsimaitchugut ukpiqqutim tikiṇṇialhanunaglaan.

²⁴ Maligutaksram ataniġiniġaatigut agġiġñialhanunaglaan Christ-ṇum. Tarra Christ agġiqman tunṇavigiaqsigikput Christ anniqsuqupluta killuqsautiptikniṇ. Taatnaqluġu Agaayyutim akuqtuġaatigut nalaunṇasripluta ukpiqsriḷaptigun Christ-mik.

²⁵ Aasriiṇ pakmapak ukpiġumiṇaqsikapta Christ-mik ataniqanaiqsugut maligutaksramik.

²⁶ Taatnamik iġniġiliutigaasri Agaayyutim tunṇavigikapsiuṇ Christ Jesus ukpiqsriḷipsigun.

²⁷ Iluqasri paptaakkaukapsi atausriṇuqataurusri Christ-mi, atiplusri Christ-mik lilaa.

²⁸ Atlagiṇaiqsut Jew-ṇuruatlu Greek-ṇuruatlu, savaktaagruillu patchisaitchu-atlu, aṇutitlu aġnatlu. Iluqasri atausriṇuqataurusri Christ Jesus-mi.

²⁹ Taatnamik, piginiqpasri Christ-ṇum Abraham-ṇum kiṇuviaġipmigaasri, sulipsuuq piṇṇaktaaginiaqmigiksi Agaayyutim akiqsruutigikkaṇa.

4

¹ Ilallaglagu uumiṇa itna, iġniq paitchaktaaksrautilik ilḷgaanunṇaġmiṇi at-lakaunġitchuq savaktaagruṇmiṇ, iṇuqagaluṇṇaisa suurat iṇmiṇun.

² Ilḷgaanunṇaġmiṇi qaunaksriqaqtuq aṇalatiqaqhuniḷu tikiṇṇialhanunaglaan piviksram aapanan inillakkaṇa.

³ Taatnatuntuuq uvagut. Ilḷgaanunṇapta siḷam aṇalarrutaisa aṇalatmigaatigut piġuġaluaqata.

⁴ Aglaan pivik inillaksimaruaq tikitman, Agaayyutim tuyuġigaa iġniġikkani. Christ animaruq aġnakun maligutaksrakuaquplugu.

⁵ Agaayyutim tuyuġigaa tasuġuklugich aṇalatittuat maligutaksramun, atakkii Agaayyutim iġniġitqugaatigut ilaanun.

⁶ Ilumun Agaayyutim iġniġigaasri. Taatnaqluġu Agaayyutim tuyuġiniġaa Irrusria Iġniġmi uummatiptiknun, taamnaasriiṇ tuqluqhuni, “Abba, Aapaan.”

⁷ Taatnaqhutin Agaayyutim pisulhagun savaktaagruunġiqsutin, aglaan Agaayyutim iġniġigaatin, aasiiṇ iġniġiniqpatin tarra paitchaktaak-srautiliġuḡniqsutin.

Paul-ŋum Isrumaaluutiginiġai Galatia-ġmiut

⁸ Injilġaan ilitchuqsrigaluaqasri Agaayyutmik savaktaagrururusi tamatkununa ilitqusriñun agaayyutaunġitchuanun.

⁹ Aglaan ilitchuġigiksi Agaayyun—naagauvva ilumun Agaayyutim ilisimagaasri —suvaatami utiġukpisi sayaitlutinj atuġumiñaitlutinjlu aġalarrutaiñun silam? Savaktaagruutqigukpisi tamatkununa tigutaanulusri?

¹⁰ Qaunaksruġisi uvlut, tatqich, ukiutlu suraġaġviich!

¹¹ Naviasruutigipsi savalhiñāgasrugaluña piilaamun.

¹² Aniqatiumaan, iniqsruġipsi uvaptun ilitquplusri, [amiami niġiugaqaaqasri anniqsuġiaksrapsitñik tupiksriħipsigun maligutaksramik,] atakkii ilinjaruña ilipsisun, [amiami tiliñgitchipsi maligutchiquplusri Jew-ŋuruat maligutaksranjitiñik]. Innaġma ilipsitni pimaqłuktangitchipsitja. Suvaatami pimaqłuktaġukpisitja pakma?

¹³ Itqāgingitpisiunjami atniġñaliġa pilguirrutiaqaluña quliaqtuaqama tusraayugaagiksuamik ilipsitñun sivulligmi?

¹⁴ Atniġñautiga itkaluanjaan uuktuagutauruatun ilipsitñun iñugluāgingitchipsitja naġġugingitluñalu, aglaan akuqtuġipsitña israġulgatun Agaayyutim, naagaunniñ Christ Jesus-tun.

¹⁵ Taimani qanutun quviasuktigivisi! Piyumiñāniġupsi iraiġayaqtusri aasriiñ iriliutilugik uvanun. Itqallagaġigiga. Suvaata isrummatigivisitja atlanjuqługu pakma?

¹⁶ Pakma uumiksririġuġniqqik ilipsitñun uqautikapsi ilumutuuruamik?

¹⁷ Tamatkua atlat iñuich maliguaqtigiliutisukkaasri, aglaan taamna nakuunġitchuq. Tamatkua akilliliqsuqugaasri uvamnik maliquplutin ilinich kisiminj.

¹⁸ Nakuugaluqtuq isrummatigillautāġaitni aglaan kisian ikayuutaukpan. Taamna nakuuruq ataramik, nayuutilhamniħhiñāunġillaq ilipsitni.

¹⁹ Ililġaanjuruasrii! Isrumaaluutigillapiāġipsi iġñisuktuatun nanjirrutiaqmatun. Kipiġniuqtuña ilumun Christ-ŋum Irrusria naamasitquplugu ilipsitni.

²⁰ Uvvatuq nayuutilaña ilipsitni pakma atlanjuġlugulu uqausriġa ilipsitñun. Qanuqsausiupiallaktuña ikayuutauniksrapkun ilipsitñun.

Atrikusaun Hagar-kunlu Sarah-kunlu

²¹ Ilasri aġalatitqiguktut maligutaksramun. Uqautisritja, tusraatlaitpisiun sumik Agaayyutim uqaqtılaaña maligutaksram makpiġaanani?

²² Aglausimaruq Abraham malġunnik iġñiqaġniplugu, ilaqataa savaktaagrुकun aġnakun aasrii ilaqataa patchisaitchuakun aġnakun.

²³ Iġñinja savaktaagrुकun aġnakun aniruq iñuich piqusriatigun. Aglaan iġñinja patchisaitchuakun aġnakun aniruq Agaayyutim akiqsruutaagun.

²⁴ Taapkuñinja atrikusautiaqtuña. Tarra taapkuak aġnak ittuk malġuktun sivunniugutauruaktun. Atausriq sivunniugutauruaq maligutaksrauruq Agaayyutim qaisaña iġġiġmiñ atilinmiñ Sinai-mik. Iñuich iñuuruat taavrumuuna sivunniugutauruakun ittut savaktaagruatitun. Aasriiñ aġnaq atilik Hagar-mik taamna sivunniugutauruatun ittuq.

²⁵ Taamna Hagar ittuq iġġisun Sinai-tun Arabia-mi ittuatun. Hagar atriaqmiuq marrumiña nunaaqqimik Jerusalem-mik. Taavrumatun iñuich savaktaagrururut atakkii aġalatitlutinj maligutaksramun.

²⁶ Iġlva sivunniugutauruaq patchisailaadhuruq Agaayyutim qaisaña Christ-kun. Aasriiñ aġnaq atilik Sarah-mik taamna sivunniugutauruatun ittuq. Taamna Sarah atriaqmiuq Jerusalem-mik qilañmiittuamik aakaupluni iluqaptikni. Taavrumuuna iñuich patchisaitchut atakkii aġalatitlutinj Christ-mun.

²⁷ Takku aglausimaruq Agaayyutim uqałhani:

“Quviasrugiñ aǵnaaq qitunǵitlaitchuatin!

Atuǵiñ quvianakun nipitusilutin,
igñisuktuam atniǵñanjanik iglutunǵitchuatin!

Atakkii aǵnaaq suksraakkauruaq qitunǵaqtluñniaqtuq
taavrumakña ilaqtiaqtuamiñ.”

Isaiah 54:1

²⁸ Aniqatiumaan, pakma aᅇalatinaiqsusri maligutaksramun. Ililgaagiliutigaasri Agaayyutim Isaac-tuntuuq piqutigiplugu Agaayyutim akiqsruutaa.

²⁹ Aglaan inilǵaan igñiq aniruaq pisulhatigun iñuich piyuaqigñiqsuq igñigmik aniruamik Agaayyutim Irrutchigmigunlu pisulhagunlu. Pakmanunaglaan taatnatunsuli ittuq.

³⁰ Sumik Agaayyutim uqalᅇa uqaqapqa? “Aullaqtirrun savaktaagrük aǵnaq igñinalu, takku savaktaagruum aǵnam igñina paitchaktaaqaauruk-sraunǵitchuq igñinani patchisaitchuam aǵnam.”

³¹ Taatnaqhuta, aniqatiumaan, ililgaagingitchaatigut savaktaagruum aǵnam, aglaan pigigaatigut patchisaitchuam aǵnam.

5

¹ Christ-ᅇum patchisaikkagigaatigut. Taatnaǵusri makitavigisriun payanaiǵusri iñuk patchisaiqsamaruatun, savaktaagrugiliutitqinñiaqasri maligutaksramun!

Iñuuniagitchi Atanǵiqsamaruatun

² Naalagñisitchi! Uvaᅇa Paul ilitchuǵitqugipsi uumiᅇa: nalunaitᅇutchiqsitkupsi Jew-ᅇuruuatun nalaunᅇapkaǵniaǵasugalusri sivuǵaani Agaayyutim, Christ-mun anniqsuqtinǵiñiqsusri.

³ Kilitqilǵitchiga kisupayaaq iñuk nalunaitᅇutchiqsittuaq: Taamna iñuk tupik-sriruksrauruq iluqaitñik maligutaksranik.

⁴ Nalaunᅇasipkaqtausukkupsi Agaayyutim sivuǵaani tupiksriᅇipsigun maligutaksramik, tammaigiksi Christ anniqsuutri sulii piinaniᅇusri iluaqutaaniñ Agaayyutim.

⁵ Aglaan uvagut, niǵiugaǵigikput Agaayyutmun nalaunᅇasripkaǵisilᅇipput inmiñi ukpiqsriᅇiptigun. Taamna utaqqigikput ikayuutaagun Ipqitchuam Irrutchim uvaptikni ittuakun.

⁶ Tunᅇavigikaptigu Jesus Christ kisian iñuum nalunaitmiutaqalᅇalu naa-gaqaa nalunaitmiutalᅇalu suutaunǵitchuq, aglaan ukpiqsriᅇiq savaaqaq-tuaq piqpaksriᅇikun.

⁷ Pillautagaluagtusri tupiksriᅇusri ilumutuuruamik. Kia nutqaqtitpasri agaayyutikuagialipsitñi?

⁸ Aglaan nalupqinaitchuq Agaayyutim tuqluqtigikkapsi nutqaqtinǵitkaasri.

⁹ Qaunatqiaǵiglugu ilisauttun naalagñikkaqsi, takku itnaqsamaruq “Mikiruuraᅇ ram puvlaksautim puvlagataqtittaǵigaa iluqaan qaqqiaksraq.”

¹⁰ Nalupqisuutiginǵitchiga Atanikun isrummatiqagñiaqtilaaqsi uvaptun isrummatiqapmatun. Agaayyutim anasiñᅇuqsagñiaǵaa iñuk avatvaqtitchiruaq ilipsitñik, kisuugisikpan.

¹¹ Aniqatiumaan! Suvaata Jew-ᅇuruat piyuaǵugaaqpatᅇa? Quliaq-tuaǵinǵigiga iñuum nalunaitᅇutchiruksraulᅇa. Taamna ilumun inniqpan iluilliuǵutiqaǵayaitchuᅇa iñuᅇnik quliaqtuaqama Christ-ᅇum tuquᅇhanik sannigutami.

¹² Uvvatuq tamatkua akatchiruat ilipsitñik igruiglich inᅇmiknik.

¹³ Aniqatiumaan, Agaayyutim patchisaigaaasri. Taatnamik kil-luliqitqinñiaqasri kanigruaqtapsigun, aglaan piqpakutikun savautlusri avatᅇun.

14 Tarra kamagigiksi iluqaan Agaayyutim maligutaksraña iñuukapsi uumuuna, “Piqpagiyumagiñ iñuuniaqatin iliptun ililugu.”

15 Aglaan atniagutigupsi pisaanñatiaqsilusriļu avatmun, qaunatqiağigitchi! Piyacquqtautiniaqtusri avatmun taatna pigupsi.

Savaaña Ipqitchuam Irrutchim Naagaqaa Savaaña Kanjgruaqtam

16 Uumiña uqautigipsi, Ipqitchuamun Irrutchimun aňalatitchiun iñuuliqsi. Taatnagupsi malinñugutiyumiñaitchusri kipiğniugutaiñun kanjgruaqtam.

17 Takku kanjgruaqtam kipiğniugutai akitñaummatirut kipiğniugutaiñun Ipqitchuam Irrutchim, sulı kipiğniugutai Ipqitchuam Irrutchim akitñaummatirut kipiğniugutaiñun kanjgruaqtam. Taapkuak igluliugutiruk avatmun. Taatnamik patchisaiñgitchusri pitłaiłlugich sut pisukkaluakkasri.

18 Aglaan Ipqitchuamun Irrutchimun aňalatitnapsi, aňalatiqanğiqsusri maligutaksramik.

19 Kanjgruaqtam malinñutraqtitkaatigut sayuñahıgmun ilaqatiqagałuağumi, atlatuğimun ilaqataitkaluağumiļu, qaayuğnahıgmunlu, aňalalguiğimunlu uvap-tiknik,

20 putqatahıgmunlu aanguanun, aňatkuuğimunlu, uumikkutihıgmunlu, san-misiğimunlu, siqñatuahıgmunlu, qatmiksaahıgmunlu, uqavaağuuğimunlu, avgu-mahıgmunlu, inmikuağutmunlu,

21 pinatuhıgmunlu, iñuaqtuhıgmunlu, imiliğuuğimunlu, pivaahautigiplugu quviasruñniahıgmunlu sulı atlanik taatnatun ittuanun. Uqautianikkalu-aqmigigipsi sivuani, aasriiñ kilikkipsi pakma, itna, tamatkua taatna piruat itkumiñaitchut Agaayyutim añaayuqautaani.

22 Aglaali Ipqitchuam Irrutchim piqpaksripkağaatigut quvi-atchaugihıgmiglu, tutqiutmiglu, manimmilğutmiglu, ihuaqqutriğimiglu, nakuuğimiglu, tuiqsimmatriğimiglu,

23 piisaanğihıgmiglu sulı aňalataalguğimik inmun. Iñuk iñuuruaq tamatkunuuna taluqsrağumiñaitchuq maligutaksramik.

24 Aasrii tamatkua Christ-mun pigiliutipkaqtuat kikiaktuutiniğaat kanjgruaqtaq pisugruağutituummaan kipiğniugutituummaanlu.

25 Iñuuniağvigiguptigu Ipqitchuaq Irrusriq, ki aňalatitta Ipqitchuamun Irrutchimun.

26 Kamanagniluta isrumaruksraunğitchugut uvaptiknun, qinnaguk-saagutingiguta avatmun siqñakkutingigutalu.

6

Ikayuutititchi Avatmun

1 Aniqatiumaan! İłaksi aňuraukpan killukuałikun ilipsi aňalatittuani Ipqitchuamun Irrutchimun utiqtitaksrağigiksi taamna iñuk piisaanğihıkun. Aglaan qaunagilusri ilipsitñun, atakkii anjiqusraaqtitpiaqmıusri.

2 Ikayuutititchi avatmun sakiqniuhıgmun iligupsi, akiyautilusri avatmun uqumailliugutipsigun. Taatnagupsi tupigillapiagnağigiksi maligutaksraq Christ-nun qaisaña.

3 Kiñapayaaq iñuk isrumagumi nakuutluñniłuni atlaniñ, suunğıññağmi, kin-nillapiaqtuq inmiñun.

4 Iñullaa naipiqtuğli inmiñun Agaayyutim sivuğaani surağalı nakuupma-gaan. Surağalı nakuuniqpan isrumakkutigillautagnaqtuq inmiñik. Kamas-raağumiñaitchuğaasriiñ nakuutluñniłuni atlaniñ.

5 Atakkii iñullaa isivğikkauniaqtuq iñuuniakıgmigun.

6 Iñuk ilisautikkauruaq Agaayyutim uqalıhiñik qaitchiruksraupmiuq ilisauriruumun suurağmiñiñ.

⁷ Ukpiqsaqasri, kia-unniin Agaayyun mitautigiyumiñaitchaa, atakkii iñuk akuqtuiñiaqtuq taatnatun aatchuiñigmisun, atrilugu nunaliqiri katitchiñiaqtuaq qanutchiñik nautchiikkañmiñik.

⁸ Taatnamik iñuk tunñaviqağumi inñmiñun akuqtuiñiaqtuq piyaqquñigmik isruitchuamik, aglaan iñuk añalatiqağumi Ipqitchuamun Irrutchimun akuqtuiñiaqtuq iñuuliñigmik isruitchuamik.

⁹ Aasrii mingūutailakput nakuurualiqliq, takku qapinaitchupta Agaayyutim akiliiviksrañani akuqtuiñiaqtugut.

¹⁰ Taatnaqhuta, piviksraqaqtılaaptiktun ikayuglavut iñupayaat, suvaluk tamatkua ukpiqsriqataauruat.

Aqulliich Kiliktuutitlu Pağlatitlu

¹¹ Takkua, aglaich aglaatka añipiaqtut. Taatnağlugu ilitchuğitlasrigisi uvamnun aglaağitilaañitñik.

¹² Iñugiaktuat Jew-ñuplutiñ ukpiqsriuruat isrumatqugaasri nalaunñanilutiñ tupigikamitruñ maligutaksraq. Aglaan nuyuağniqsut piyuaqsiuniagaşrugalutiñ malikkumiñ Christ-mik kikiaktuutikkaauruamik. Taatnaqhutiñ nunurigaasri nalunaitñutchiqplusri.

¹³ Nalunaitñutchiqurriruat malingitmigaat maligutaksraq. Naagauvva kimmutigigaat nalunaitñutchiñiksraqsi kamasraağutigilhiñaguklugu nalunaitñutaña timipsi.

¹⁴ Aglaan uqavigaağutiqaqtuña kisanik sannigutaagun Atannapta Jesus Christ-ñum. Christ-ñum tuqułhagun kikiaktuutriviñmi kanigruaqtam añalatlaiqtuña. uvamni, sulipakma kanigruaqtam añalatlaiqtuña.

¹⁵ Tunñavigikaptigu Christ Jesus kisan iñuum nalunaitmiutaqałhalu naagaqaa nalunaitmiutaiłhalu suutaunğitchuq, aglaan iñuum anniqsuqsimałha nutaamun iñuuliñigmun Christ-kun.

¹⁶ Iluqağmiñ añalataauruat taavrumuuna nutaakun Agaayyutim piksraqtaağigai tamatkua iñuich, Israel-aagmiupiaguqługich. Tamatkua Agaayyutim qinuiññañalu ilunñuktanalu pigigaat.

¹⁷ Uvakñaniñaglaan kia-unniin iñuum pimaqłuutitqinğillina, takku qilğut timimni qinigtitkaat savaktaağruupluña Ataniğmun Jesus-mun.

¹⁸ Aniqatiumaan, iħuaqutrisaan Atannapta Jesus Christ-ñum nayuğumagaasri. Taatnatuq.

Paul-ŋum Tuyuutai Ephesus-miunun

¹ Uvaŋa Paul, uqqiraqtigigaŋa Jesus Christ-ŋum pisuŋhagun Agaayyutim. Tuyuġigitka ukua tuyuutit iñuiñun Agaayyutim Ephesus-mi tuniqsimaruanun Christ Jesus-kun.

² Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta suli Jesus Christ Atannapta iħuaqutillaŋniaglisi suli tutqiksillusi.

Quviasaaġusiat Christ-miñ

³ Quyalakput Agaayyun Aapaŋa Atannapta Jesus Christ-ŋum, qaitchirigikkaqput Christ-kun iluqaitñik ikayuutinik pakmakŋaqtauruanik.

⁴ Agaayyutim piksraqtaaġigaatigut Christ-kun sivuani imma iñiqsigaluaqani nunamik. Piqpaksrilġmigun piksraqtaaġigaatigut ipqitqupluta patchisaillutalu sivuġaġmiñi.

⁵ Agaayyutim sivunniutimagaa tiguagukhuta inmiñun tumigilugu Jesus Christ, sivunniutimaplugu pisuġmigun.

⁶ Nangaglakput Agaayyun atakkii iħuaqqutriñiqsuq uvaptiknik piqpagipluta Iġñġmigun piqpagikkaġmigun.

⁷ Christ-ŋum tasuġniġaatigut Agaayyutmun maqipkaqamiuŋ auni tuqquptipluta, suli Agaayyutim natqigutigaatigut killuqsautiptiknik uukuġnaġumiñaitchuakun iħuaqqutriġmigun.

⁸ Taatnaqami atqunallapiaq iħuaqqutriñiqsuq uvaptiknik.

⁹ Agaayyutim isrumatupiaġataqtuam suli kaŋiqsimaplugich supayaat sagviġaa nalunaqtuaq sivunniugutigikkani uvaptiknun. Ilaan sivunniugutigikkaŋa sivuani, Christ-ŋum tanġaa pakmapak.

¹⁰ Agaayyutim sivunniutimagaa, piviksraq nalautitpan, iñiqtapayaat qilaŋmiŋu nunamiŋu atautchimuquplugich Christ-mi Atanġuruami supayaami.

¹¹ Christ-kun piksraqtaanurugut paitchaktuksraupluta akiqsruutigikkaŋanik. Atakkii Agaayyun savaaqaġaqtuq supayaamik malġutlugu sivunniutigikkaġmigun.

¹² Sivullġigaatigut iñuich niġiugaqaqtuat Christ-mik. Piksraqtaanurugut nangaitqupluta Agaayyutim kamanalhanik iñuuniaħaptigun.

¹³ Ilipsipsuq taatnatun piruksraurusri, atakkii tusraagiksi ilumutuuruuq tusraayugaagiksuaq anniqsuġiapsigun. Ukpigianikapsiuŋ uqakiq Christ-kun Agaayyutim nalupqinaigaa Ipqitchuakun Irrusriagun akiqsruutigikkaġmigun iñugiliutitilaaqsi, iñuktun nalunaitchiqmatun suuraġmiñik ilisimanaqsipkaqġugich pigitilaanitñik.

¹⁴ Taamna Irrusigiksuaq nalupqinaigutauruq Agaayyutmun qaitchigisilaanjanik akiqsruutigikkaġmiñik uvaptiknun suli piqagŋiaqtilaaptiknik taimanigu supayaanik akiqsruutigikkaŋiñik. Taatnaġuta nangaglakput kamaŋaqtuaq Agaayyun.

Paul-ŋum Agaayutha

¹⁵ Tusraagiga ukpiqsriħiqsi Atanġuruamik Jesus-mik piqpaksrilġqsiŋu iluqaitñik iñuiñik Agaayyutim.

¹⁶ Taatnaqŋa nutqautiŋitchiga quyyatiqahġa ilipsitñik, itqaġiplusri ataramik agaayukama.

¹⁷ Iniqsruqtuŋa Agaayyutaanun Atannapta Jesus Christ-ŋum, kamaŋaqtuamun Aapamun. Uvvatuq ilaan isrumattuqtillisi ilisimatlasriħu suli kaŋiqsitlasriħu pisuħa.

¹⁸ Iniqsruqmiuŋa ilaanun aŋmaquplugich isummatīsri qīñiquplugu qaumangā, suli kaŋiqsipkaquplusri niġiukkamik ilaan qaisaŋanik uvaptiknūn tuq̄hutmigun suli ilitchuġipkaquplusri inuŋaiḥhanik kamanautim Agaayyutim iñuiñ paitchaktaagikkaŋatnik.

¹⁹ Iniqsruqmiuŋa Agaayyutmun ilitchuġipkaquplusri uuk-tuġnaġumiñaitchuamik saŋŋianik ikayuqupluta ukpiqsriuanuŋuruagut.

²⁰ Taavrumuuna kamanallapiaqtuakun saŋŋiagun Agaayyutim aŋipkaġniġaa Christ tuquġiġmiñ, aquvititluguasriiñ ilaan taliqpinmiñun qilaŋmi.

²¹ Agaayyutim Christ inillakkaa qaukliuplugu taapkunuŋa aŋalatchisiquapayaaqtuanun saŋŋiqaqtuanunlu suli atanipayaanunlu. Kiñaunniñ saŋŋiqatlukkumiñaitchuq Christ-miñ marrumani nunami naagaqaa taivrumani tikitchuksrami.

²² Agaayyutim Christ aŋalatchipkaġaa supayaaniglu iñupayaaniglu nani-payaaq. Suli Agaayyutim Christ qaukġiġuqtitkaa ukpiqtuanuŋuruapayaanun, ni-aquq aŋalatchikmatun timimik.

²³ Takku ukpiqsriuanapayaa Christ-ŋum timigigai. Tamatkua naamapkaġaat Christ-ŋum timaa atakkii Christ-ŋum naamapkaġai supayaaq nani-payaaq.

2

Tuquġiġmiñ Iñuuliġmun

¹ Iluqasri tuquŋaruatun iñuktun itkaluaqtusri atakkii tupiksritḷaitḷusri Agaayyutmik killuqsaqhusriḷu. Taatnamik Agaayyutim iñuutqiksitkaasri ilaan Irrutchikun imma.

² Taimani ilipsi tupiksrigaluaqtuani pigiitchuamik aŋalatchirrutimik siḷami, maliklugu iñuuniagūsria nunam. Taatnasriq irrusriq pakma savaktuqsuli tamatkunani iñuŋni tupiksriñġitchuani Agaayyutmik.

³ Taatnatun iluqata iñuuniagaluaqtuani kimmutiġruaŋagun timipta, quyalipḷugich pisukkaŋi timiptalu isrumaptalu. Atlatitun iñuktitun tupiksriñġitchuat Agaayyutmik uvagut piyaqquġniagaluaqtuani qinnautaagun Agaayyutim.

⁴ Aglaan Agaayyutim ilunŋuktana kamaŋaqtuq suli piqpag-illapiaġniġaatigut.

⁵ Tuquŋagaluaqtitluta killuġmi iñuutqiksitkaatigut piqataupluta Christ-mi. Iħuaqutaagun anniqsukkaursri.

⁶ Aŋitqiksitkaatigut tuquŋaruaniñ piqataupluta Christ-mi suli aquppiqaataut-lasripluta irviani Christ Jesus-ŋum qilaŋmi.

⁷ Taivrumani tikitchuksrami Agaayyutim qīñiq̄titchukkaa uuk-tuġnaġumiñaitchuaq iħuaqutriḷḷi uvaptiknūn aasriiñ ilisimanaqsukka qanutun piqpaksriḷlapiaqtilaani uvaptiknik Jesus Christ-kun.

⁸ Iħuaqutaagun anniqsukkaursri tumigiplugu ukpiqsriḷiq. Anniqsut-laitchusri ilipsitḷnik. Aatchuusriagigiksi Agaayyutmiñ.

⁹ Kiñaunniñ annautriḷhiñauŋumi iŋmiñik savaallautaqaḷiġmigun taamna iñuk uqavigaagutiqaġayaqtuq. Aglaan annautraunġitchusri savaallautaqaḷḷapsigun.

¹⁰ Agaayyutim nutaagūqtitkaatigut Christ Jesus-kun nakuurualiqitqupluta. Agaayyutim sivunnigñiġaa inḷġaanimma iñuuruksraupluta taatna.

Atausriŋuqatigiiḷiq Christ-mi

¹¹ Itqagisiun inilgaan aniliqsi Jew-ningitlusri. Jew-nuruat nalunaitmitchigñiqsuat timimiknik qaalhiñakun taiyuutiqağniqsut ilipsitñik nalunaitmitutailaanik.

¹² Itqaumalugu taimani atausinjuqatiginaitkiksi Christ. Avaknaqtaurusri nunaqataungitlusri Israel-aagmiunun, piqatautlasrimaiñapsi Agaayyutim sivunniugutigikkañanik iñunmiñun suli iñuuniañapsi niğiugaitlusri suli naluplugu Agaayyun nunami.

¹³ Aa, ilaatni unjasrikkaluaqtuasii. Aglaan pakma Christ Jesus-kun qallipkakkaurusri Agaayyutmun, tumigiplugu Christ-ñum auna maqipkakkauruaq tuqqutimatigut.

¹⁴ Pakma iluqata qiñuiññaqatugut Christ-kun. Jew-nuruatlu Jew-ningitchuatlu atingitmata uumikkutiplitin Christ-ñum atausrinjutlasipkağai, siqumitkaa avgutauruam katchina tuqukami sannigutami.

¹⁵ Suutaungiqsitkaa Jew-nuruat maligutaksraña tillisituummaan. Atausrinjuqtitik Jew-nuruat Jew-ningitchuağlu malguugaluañhakniñ. Taavrumuuna qiñuiññaqatlasripkairuq.

¹⁶ Tuquhigmigun sannigutami Christ-ñum uumikkutigiiñhak tuqqutkaa ilauraağiisitlugik iluqaaknik Agaayyutmun.

¹⁷ Christ agqisuq quliaqtuağiaqhuni qiñuiññamik ilipsitñun Jew-ningitchuanun unjasrikkaluaqtuanun Jew-nuruanunlu qanittuanun Agaayyutmi.

¹⁸ Tarra tumigiplugu Christ iluqamnuk tikitlasrigikpuk Aapauruaq atautchikun Ipqitchuakun Irrutchikun.

¹⁹ Taatnaqhusri avaknaqtaungiqsusri iglaañuplusri, aglaan nunaqatigiliuti-gaasri Agaayyutim iñuiñi suli Agaayyutim tupiqatigiliutigaasri.

²⁰ Nappakkaurusri liilaa turvinatnun uqqiraqtit sivuniksriqiritlu. Jesus Christ piitchiuillağiaqtuq uyağagigaa taavruma turvim.

²¹ Taavrumuuna makitatauruakun iluqani tupiq ipiqqisauruq payañaitluni, aasriñ agaayyuvikpagaqsaiñaqtuq iñiqtaupluni piqutigiplugu Atanguruq.

²² Ilaagun illataupmiusri tuppiamun Agaayyutim irvigikkañanun ilaan Ipqitchuakun Irrusriagun.

3

Paul-ñum Savautigai Jew-ningitchuat

¹ Uvaña, Paul, tigutañuruña pisigiplugu Christ Jesus, quliaqtuaqtunakii tusraayugaagiksuumik Christ-kun ilipsitñun Jew-ningitchuanun.

² Tusraañaniguknağiksi Agaayyutmun tilisitlaaga quliaqtuaqupluna ilipsitñun Jew-ningitchuanun Agaayyutim iluaqqutrisaanik.

³ Aglallaksimagaluaqtuña sivuani Jew-ningitchuasi iñugiliutiñapsitñik Agaayyutmun Christ-kun. Agaayyutim sagviğñigaa taamna nalunaqtuaq uvamnun.

⁴ Aasrii agliqigupsigin aglaatka puttuqsriñiağiksi qanutun kaniqsisiqaqtillaaga nalunaqtuanik Christ-kun.

⁵ Taimaknaqaña kiñuviağiich sivuptikni ilisimanğitchut taavrumiña nalunaqtuamik sivunniugutmik, pakmaasriñ Agaayyutim sagviğaa ipqitchuanun uqqiraqtaiñun sivuniksriqiraunñunlu Ipqitchuakun Irrusriagun.

⁶ Uvvaasriñ nalunaqtuaq una, Jew-ningitchuattuq akuqtuitlasriplugich paitchaktaaksrautmik Agaayyutim akiqsruutigikkañanik iñunmiñun, piqatchiutitlasriplugich timaanun Christ-ñum, piqatautlasripluğillu akiqsruutaani Christ Jesus-ñum. Jew-ningitchuat pigiliutigaat iluqaan tamanna ukpigiliutikamitruñ tusraayugaagiksuaq Christ-kun ittuaq.

7 Agaayyutim savaktiksractaagigaana uqautritqupluna marrumiña tusaayugaallautamik ihuaqqtikamiña uvamnun annautipluna sanñimigun.

8 Kamanaiññiqsrauruna iluqaitñiñ iñuiñiñ Agaayyutim. Aglaansuli qaitkaa ihuaqqtiriñi uvamnun quliaqtuağitquplugich inuñaiapiaqhutiñ ikayuusriaksrir-rutai Christ-ñum Jew-ñungitchuanun,

9 suli iñupayaat kanjicsitquplugich nalunaqtuanik sivunniugutmiñik. Agaayyutim iñiqsiruam supayaanik Christ Jesus-kun iriqsimaagnigaa sivunniugutni aullağniilğatañhaniñaglaan nunam uvujanunaglaan.

10 Pakma tumigiplugich ukpiqtuanuruat Agaayyutim sagvigukkaa sivunniugutni tamatkununa añalatchisiquaqtuanun sanñiaqhutiñlu qilañmiittuanun. Taavrumuuna kanjicsiñiağaat isrumatulha Agaayyutim atlaupluni iñugiaktuatigun.

11 Taimakñaqana Agaayyutim sivunniutiginiğaa sivunniugutni atuumap-kagnağniplugu Christ Jesus-kun Atannaptigun.

12 Pisigiplugu ukpiqsriñiqput ilaanik utlautitlarugut Agaayyutmun nalupqisruutailluta taluqsrautaiglutalu.

13 Nagliksaaqtuna pisigiplugu quliaqtuağiga tusaayugaagiksuamik ilipsitñun. Taatnaqluna inigipsi qapiqtaqungitlusri. Nagliksaağutriñiga ilipsitñik ikayuutigigisigiksi.

Piqpaksriñha Christ-ñum

14 Tamanna pisigiplugu sitquqluna agaayuraqtuna Aapananun [Atannapta Jesus Christ-ñum],

15 Apauruamun ukpiqsriurapayaanik, qilañmiitpata naaga nunamiitpata.

16 Agaayuraqtuna Agaayyutmun inuñaiillapiaqhuni kamanautiquaqtuamun sayyiquplusri irrutchipsitñi ilaan Irrutchigmigun.

17 Agaayuraqmuna Christ nayuutitquplugu uummatipsitñi ukpiqsriñkun, suli iluqasri iñuulisri kanñiquplugich payañaiglugich piqpaksriñhani.

18 Agaayuraqtuna taatnatun kanjicsitlasritquplusri ukpiqsriurapayaatlu qanutun iraqtutilaanjanik, taktilaanjaniglu, ititilaanjaniglu, qutchiksilaanjaniglu piqpaksriñhan Christ-ñum.

19 Agaayuraqtuna ilitchuğitlasritquplusri qanuq urrautaitluni piqpaksriñhanik Christ-ñum. Taamna piqpaksriñiq kamañqapaitluni ilitchuğimmaagiksiyumiñaitkikput iluqaan. Iluqağmi iluqnaulhan Agaayyutim immiumaagniağaa iñuuliqsi inuqsrañaiglugu.

20 Agaayyun inuñaiillapiaqhuni sanñiaqtuq, aasriñ ilaan savaaqalha ataramik qaaniummatiruq qanusripayaanun apiqsruutigitlakkaptiknun naagaunniñ isrummatigitlakkaptiknun. Taatnaqhuni savaaqatlaruq supayaanik uvaptikni urrautaitluni sanñimigun.

21 Ukpiqtuanuruapayaat nangağlitruñ Agaayyun Christ Jesus-kun qañapak taimuna. Taatnatuq.

4

Atausiuliq Christ-kun Atautchisun Timitun

1 Isiqsiviñmiittuna atakkii pigipluna Atanguruam. Agaayyutim tuqluğasri. Taatnamik pitchuksaağipsi iñuutquplusri maligullugu Agaayyutim iñuutqurrutaanun ilipsitñun,

2 atchigusri ataramik piisaanğillusriñ, manimmisilusri avatmun suli akuqtuutilusri piqpakkutigiiñkun.

3 Pisuqtilaapsiktun atausriñnuumaagitchi Ipqitchuakun Irrutchikun ilaannunkii atausriñnuqtittusri qiñuiññakun.

4 Agaayyutim tuqluġaatigut piqatigiġupluta ukpiqsriruani, taatnamik timaurugut atautchimik Christ-kun. Pakma atausriq Irrusriq nayuutiruq uvaptikni, iluqata niġiuganikhuta atautchiiñamik,

5 ataniqaqtugut atautchimik, ukpiqsriġiaqtugut atautchimik, paptaaqsiġiaqtugut atautchimik,

6 Agaayyutiqaqtugut atautchimik Aapauruamik iñupayaamun, qaukġiġkkañat supayaat suli savaktuaq supayaakun suli iñuuruuq supayaani.

7 Atausriullaapluta aatchuusriaqaqtugut aatchuutinik maligutlugu iluqaqutrisaa Christ-ñum.

8 Taatnaqlugu Agaayyutim nipliutigigaa uqaligmiñi,

“Mayuġniqsuq pakmunja

aullatripluni tigutaagikkanjñik uumiksrim,

suli qaitchiruq aatchuutinik iñuñnun.”

Psalm 68:18

9 Nipliqami “Mayuġniqsuq,” taamna qanuutauniqpa? Taamna itnautauruq uvva, mayuqsanaiñjaġmi atqaqqaqtuq atchinñiqsrapiaġatananun nunam.

10 Taamna tarra atqaqtuaq atausiñauruq mayuqtuaq qutchinñiqsramun qilañmun qaaniqluġich, pakmaasiñ Christ nayuutitlasripluni nanipayaaq.

11 Christ taamna “qaitchiruq aatchuutinik iñuñnun,” ilañich uqqiraqtik-sraupluġich, ilañich sivuniksriqiriksraupluġich, ilañich quliaqtuaqtiksraupluġich, ilañich agaayuliqsiksraupluġich ilisautriksraupluġillu.

12 Christ qaitchiruq aatchuutinik itqanaiyaġiaqluġich Agaayyutim iñuiñ savaaksrañat ikayuñlikun, makitammaaġiñksrañatnun ukpiqsriruat timigikkanja Christ-ñum,

13 atausriñnuumaaġviksraptiknunaglaan ukpiqsriġikun suli ilisimapiagataġviksraptiknunaglaan Iġñiñanik Agaayyutim suli iluq-nauġviksraptiknunaglaan iñuġuġuta Christ-ñum iluqnaulhanun.

14 Tarra inñaiġñiaqtugut ililgauratun maliksuaguuuratu. Umiatun tinjaturatu qanutnamunliqaa anuqlukun, taatnatun anjalatingiġñiaqtugut killukun ilisauttutinjñun kinnitñiñiaqtit iñuich. Pisaasruġimiktigun killukuaqtitchiñiaqtut ukpiqsriruanik iñuġunġitchuaniksuli Christ-ñum iluqnaulhanun.

15 Aglaan ataramik ilisautriyumarugut ilumutuuruamik avatmun. Aasriñ piq-pakkutigiguapta avatmun qiniqtitlugu suraġaġaptigun, ilisaiñagisirugut Christ-tun ittuatun qaukġiġkkañatitun ukpiqsriruat.

16 Iluqaan timi anjalatiqaqtuq niaqumun, taatnatuntuuq ukpiqsriruapayaat anjalatiqaqtut Christ-mun qaukhiuruamun. Timi tigummisiqaqtuq napyaatigun, ilinjisallaa savaaqahutin naupkaġiaġlugu timi. Taatnatuntuuq ikayuu-tiruksraupmiugut avatmun ilisaiñaguguta Christ-tun piqpakkutilikun avatmun.

Iñuuniaqurrutaa Christ-ñum

17 Taatnamik Atanġuruam uqautritqugaanja qapinaiqlunja tarakñaniñaglaan iñuuniusriqaqunġitlusri Jew-ñunġitchuatitun. Isrummatinich suuyumiñaitchut.

18 Isrumañich taaqsiplutin aasriñ kanjisiqluġit. Nalupiallaktut uqayunaitlutinlu. Taatnaqhutin ilaliutiyumiñaitchut iñuukġimun Agaayyutim qaisañanun.

19 Suginġiqluġu qanuq iñuunialiqtin qaisaġiplutin inmiknik pisugruaġutaanun timim savaaġiplugu qaayuġnaqtuapayaaq urrautailaakun.

20 Aglaan ilipsi, ilinġitchiksi Christ taatna.

21 Ilumutun tusraagiksi kanjisiqluġu qanuq Christ-mun iñuuniaqutilaasi.

22 Iitkiksi iñuuniaqtuiñağumiñaiñiqsi sivuanisun. Taatnamik piiqsak-sragigiksi iñuuniağruaq piungiqsitchiruaq kinnitñikhuni pisugruagutaagun timim.

23 Iitkiksi nutaagtuksrauiñiqsi isrummatipsitñi Agaayyutim Irrusriagun,

24 suli atitquñiqsi nutauruamik iñuñmik atipmatun atnuğamik. Agaayyun iñiqsiruq taavrumiña iñuñmik ittuamik inmisun ilumutun nalaunñaruakikunlu ipqiñkunlu.

25 Taatnaqluğu sagluqsrunaigumuusi. Ilumutuuruami uqaqtuksraurusi avatmun, takku ukpiqsriruanupluta atausriurugut timaani Christ-ñum.

26 Qinnañniğupsi killuqsautiginiagasiuñ. Siqiñiq nipipkağniaqnagu qinnaksimaññaqpich.

27 Tuunğagmun akiilipkağniaqasri.

28 Iñuk tigligaqtuaq tigliğangigli, aglaan sakkağli atuğlugich argañni sagluqsrunaqani, aatchuutiksranikkumuug inuqsriuqtuanun.

29 Uqautigiyumiñaitchiksi atniummatiksraq aglaan uqautigilugu ikayuu-tiksraq sivutmuutiksrauluni. Tamatkuali tusraaruat uqautipsitñik ikayuus-riağumuut.

30 Aliatchaktitağniaqasiuñ Irrusria Agaayyutim. Taavruma Ipqitchuam Ir-rutchim nalunaitmiutchiğasri Agaayyutmun, tasuiñiaqtuam ilipsitñik taivru-mani uvlumi.

31 Uumisugruagutiqaqasi suli qinnaktaqasi uumitchaktağusi. Nipaalasrunaqasi uqamaqluutisuñaqasi, suli qanusripayaamik pigiitchualiqisuñaqasi.

32 Aglaan iluaqqutilusri piqpakkutilusu avatmun. Natqigutilusri avatmun, taatnatun Agaayyutim natqigutipmigaasri Christ-kun.

5

Iñuuniağitchi Qaumami

1 Taatnamik tuvraqsiuñ Agaayyutim surağalha takku piqpagiplusri ililgaagigaasri.

2 Piqpakkutiqağitchi atlanun iñuñnun maliguaglugu Christ-ñum tuvraak-sriutaa. Piqpagipluta qaiññiqsuq inmiñik Agaayyutmun tuqupluni kil-luqsautaiğukhuta. Taatna pikami quyalinğaa Agaayyun taipkunatun ikip-kaiplutin tunillaqtuqtuatun.

3 Agaayyutim iñugipmasri atlaliqirusraunğitchusri qaayuğnaqtualiqilusri. Kaviuqtuksraunğitchusri. Nalliatunniñ nalaunñangitchuq ipqiqsitlutin iñugiliutipkaqtuani Agaayyutmun.

4 Uqautiqaqtuksraunğitchusri kanñunaqtuanik suunğılaaniglu as-riliqutiniglu. Tamatkua nalaunñangitchut ilipsitñi. Aglaan quyarak-sragigiksi Agaayyun.

5 Nalupqiginğiqsiuñ una, Kiñaliqaa sayuñaqaqtuag iniqagumiñaitchuq anayyuqautaakni Christ-ñum Agaayyutimlu naagaqaa iñuk qaayuğnaqtualiqiruaq naagaunniñ kaviuqtauruaq. (Iñuk kaviuqtauruaq ilumutun agaayyutinñualiqirauruq.)

6 Kisumununniñ iñuñmun kinnipkaqasri imailaakun uqautinñik, atakkii pisigilugich tamatkua Agaayyutim qinnautaa tikitkisiruq iñuñnun tupik-sriñğitchuanun ilaanik.

7 Taatnamik piqasriqsuutinasri ilinjitñi.

8 Ilaatniimma ilipsipsuug taaqtuamiitkaluaqmiruani, aglaan pakma qau-mağuqtusri Atanguruakun. Taatnamik qaumautuiñağumausi iñuuniağipsitñi.

9 Pisigiplugu qauma Agaayyutmiñ iñuuniałipsitñi nakuurualiqirusri nalaunñarualiqiplusri lu ilumutuurualiqiplusri lu.

10 Iłitchuğituiñaqsıuñ akuqtuyunaqtuaq Atanğuruamun.

11 Piqasriqsuutinasri iñuñnun pigiitçhualiqiruanun taaqtuami, aglaan satqummiqsıgik tamatkua qaumamun.

12 Takku kannunaqtuq uqautigisraqtuniunniiñ iñuich nalunautçhipluñ pigiitçhualiqutıñitñik.

13 Aglaan qaumam satqummiqamigich iñuich pigiitçhualiqutıñich tarra qıñiğnağaqtuq. Tarra qanusripayaaq qıñiğnağaqtuq qaumamiittuq.

14 Taatnaqluğ u nipliğñıqsuq, itna,

“Siñiñniaqpat! Itiğnaqsigaatin.

Makittin akunğatniñ tuquñaruaniñ.

Christ-ñumli qaggutiyumagaatin.”

15 Qaunatqiağillapiaglugu qanuq iñuuniaqtilaaqsi, ingiğusri iñuktun isrumatuitçuatun aglaan iñuktun isrumaturuatun ilıusri.

16 Savaaqallautaqağniğusri piviqaññapsi, atakkii iñuurugut uvluğitçuani ugluvak.

17 Taatnamik ingiğitçhi iñuktun isrumatuitçuatun aglaan kanıqsımmaagıksıluğ u pisulha Atanğuruam.

18 Imiliqasri taaññağmik atakkii qıñhuğniğnağasri, aglaan analatıttıçhi İpqitçuamun İrrutçhimun [atakkii kamaksripkağniğnağasri Agaayyutmik].

19 Uqağusri avatmun quyyatinik atuutinıglu İlitqusriğıksuam aatçuutaiñik, atuğusri iğñallautamik uummatıpsitñiñ Atanığmun.

20 Ataramik quyyatıgilugich supayaat Agaayyutmun Aapauruamun atqagun Atannapta Jesus Christ-ñum.

Tuvaaqatıgıich

21 Kamakkutilusri avatmun pigilugu taluqsriıqısi Christ-mik.

22 Nulianuruasii, kamagısisıgik uisi kamaksripmatuntuuq Atanğuruamik.

23 Uınuruuq qaukğıgıgaa nuliam, taatnatuntuuq Christ qaukğıgıgaa ukpiqtuanuruat. Ukpiqtuanuruat timıgıkkanı Christ-ñum, aasriñ ilıñich annıqsuutıqaqtut ilaaniñ.

24 Atrıluğ u ukpiqtuanuruat kamaksripmatun Christ-mik taatnatuntuuq nulianuruat kamaksrılich uımiknik sulıpayaağmikni.

25-26 Uınuruasrii, piqpaksrıstıçhi nuliapsitñik, Christ-tuntuuq piqpaksrıratun ukpiqtuanuruanıq tuqqutrikami ilıñitñik ipqıqsıtyağukğugich Agaayyutmun uqalğıgıgı, sulı salummaqamıgıch iğguutıksraqtuğrıkaagun imıgmik.

27 Christ-ñum inmiñuktıçhukkai ukpiqtuanuruat kamañaqsilugich piññaqnaqsıluğıllı, taqsraqtaıllugich imulıñaurailıllı sulı salummaqamıgıllı qanusripayaamiñ pigiılisauruamiñ. Ukpiqsrıruat ipqıçhuksrıaurut patchısailılutıñ.

28 Uınuruat piqpagiraksrıgıgıaıch nuliatıñ timimiktun ilılugıch. Takku anun piqpaksrıruuq nuliagmiñik piqpaksrıruuq inmiñik.

29 Piitçuq anıtmik uumıksrıruamik timimiñik. Aglaan nigıpçhağıgıgıgaa qaunagıplıgulu, taatnatuntuuq Christ-ñum qaunagıpmıgai ukpiqtuanuruat.

30 Takku uvagullaa ilaviñiğıgıaatıgıt ilaan timaan.

31 Agaayyutim makpiğaanani aglausımaruq, itna, “Taamna pisıgilıgıgı, anıtmı unitkisıgıgaa aapanılu aakanılu piqasıutiluni nuliagmiñun, tarra iluqatıkaasrii ataıttıçısun timinıgutik.”

32 Taamna uqalha Agaayyutim sagviğñıgıgaa kamañaqhıni nalunaqtuanuruuq, aglaan kanıqsıgıgıgı taavruma uqalhum uqağıtılaañı Christ-mik ukpiqtuanuruanıglı.

³³ Aglaan uqagipmigaasri, anjutilaam piqpagiraksragigaa nuliani piqpagipmatun inmiñik, suli nulianjuruam kamagilugu uiñi.

6

Iyaalugruillu Anayuqaallu

¹ Ililgaanjuruasii, tupigisigik anayuqaasi Atanikun. Taamna nalaunnaruq.

² “Kamagilugik aapanlu aakanlu”—taamna sivulliupluni tillisauruq akiqsruutilik, itna—

³ “Pillautau itchumuq ilipnun suli utuqqalilgatagutun iñuuyumuutin nunami.”

Exodus 20:12

⁴ Apaaurasii, uumisuktualiqsitnagich qitungasi, aglaan inukkuksaqsigin natqiksruutilugich suli isilgiquşlugich Agaayyutikun.

Savaktauruatlu Savaktiqaqtuatlu

⁵ Savaktauruasii, tupiktausritchi tamatkununa qaukligikkapsitñun nunami taluqsriñikun kamaksriñikunlu, savautillautapiaglugich qanutitanaiñlusri savautriumalaaqmatun Christ-mik.

⁶ Savautriñlautağusi ataramik, aasriñ quyalitñinñiaqasri qauklipsi takkuatniñhiñaq, aglaan savaktinñisun Christ-ñum savaaqagitchi pisulhanik Agaayyutim piyumalaağlusri.

⁷ Tarraasriñ savagitchi savaaqsi quviagilugu, savautripmatun Ataniğmun, inñunñik savautriñgitmatun.

⁸ Iñisimatqugipsi kisupayaam akilñusriaqağniañhanik atisriñlugu Ataniğmiñ savaallautağmigun, savaktaagruugaluññağmi unniñ qauklugaluññağmi.

⁹ Qaukliurusii, taatnatuntuuq irrutisigin savaktisri atisilugich. Aniqsraaqtusrunağnagich, ilisimalugu Ataniqalñisiptuuq qilañmi akilñisuiñiaqtuaq atunim.

Anuyautnaña Agaayyutim

¹⁰ Aqulliqsaami, sayaqagitchi ukpiqsriñipsigun Agaayyutmik suli tunñasrimañipsigun sanñianun.

¹¹ Atilugu iluqaan anuyautnaña Agaayyutim, makitalguyumuusriñi qayuktitaglugich pisaasruğmigautai tuunğaum. ¹² Anuyangitchivut inñuich timiqaqtuat, aglaan anuyaktugut akilñilñiqğugich sanñiñiglu pigilñiqğihum atanğuruatlu pigiitçuat analatchiruat inñunñik marrumani nunami, suli akilñilñiqğugich irrurriqñuillu silami.

¹³ Tarraasriñ atuqsiun anuyautnaq Agaayyutim qaisimaakkaña. Pigiitçhuam uvlua tikitpan makitalguyumuusriñi sayaktulusri. Aasriñ anuyaguigupsi makitasrugaağisirusri.

¹⁴ Makitatitchi itqanaiyağusri. Tapsiuraagiksilusi ilumutuuruamik, satqagutilusriñu nalaunnaruakigmik.

¹⁵ Kamiktummaagiksuaatun ililñusri quliaqtuağilugu tusraayugaallautana qinñuiññaqautriñhum.

¹⁶ Ataramik atuqsiun samğuaña ukpiqsriñhum qamititchitlaruaq ikualarunik qağruñik pigiitçhuam.

¹⁷ Atilugu nasruraa anniqsuğiam, suli tigulugu Agaayyutim uqalha aatchuutaa Irrutchim, atriqaqtuaq savikpaktun anuyalipsitñi.

¹⁸ Iluqaisa tamatkua atilugich inñisruñipayaapsitñi ikayuutaa-gun Ipqitçhuam Irrutchim. Qaunagituiññağusri qapiqtasunaqasri inñisruutriñipsigun ukpiqsriñuanik nanipayaaq.

¹⁹ Uvvasuli agaayutiluña Agaayyutmun aatchuquluna uqaksramnik quliaqtuaquluna kanñiqsiññaqtillugu nalunaqtuananik tusraayugaagiksuaam taluqsrautailaakun.

²⁰ Uqqiraqtigigaan̄a Agaayyutim isiqtan̄n̄aḡmaunn̄iñ. Agaayutitchi quli-aqtuaqulun̄a tusraayugaaḡiksuamik taluqsrautailaakun uqah̄ksraptun.

Paḡlasuiqsaḡutit

²¹ Aglaan il̄isimatqupmigipsi qanuḡitilaamnik. Tychicus-n̄um piqpagikkaqput aniqatvut tuniqsimapluni savautriruaq Atan̄ḡmun uqautiniaḡaasri supayaanik uvapkun.

²² Pisigiplugu taamna tuyuḡigiga ilipsit̄ñun il̄isimatquplusri qanuḡitilaaptiknik, suli ilaanun pitchuksaaquplusri.

²³ Agaayyutimtuq Apaauruam suli Atan̄ḡruam Jesus Christ qin̄uiñ̄naqaqtillisi piqpakkutiqaqtillusriḡu avatmun ukpiqsriḡikun.

²⁴ Uvvatuq Agaayyutim iḡuaqutrisaa illi iluqaḡit̄ñun piqpaksriruanun Atan̄-naptiknik Jesus Christ-mik tuniqsimaruanunlu isruanunaglaan. Taatnatuq.

Paul-ŋum Tuyuutai Philippi-aġmiunun

¹ Uvaŋa Paul aglaqatiqaqtuŋa Timothy-mik, uvagukaasiiñ savautriplunuk Christ Jesus-mik. Tuyuqtuŋa uumiŋa iluqaitñun ukpiqsriruanun Jesus Christ-mik Philippi-miittuanun, taputiplugich qaukligruat ikayuqtitlu taa-mani.

² Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta suli Jesus Christ savautikkamnuk iħuaqutillanġniagli suli tutqiksillusi.

Paul-ŋum Agaayyutigai Agliqirusrat Tuyuutmiñik

³ Iniqsruutipayaaqapsi Agaayyutiga quyaragigiga

⁴⁻⁵ akuqtuiħiqsi tusaayugaamik savaaqaqtitlugu ilipsitñi suli ilipsigun tusaaqqaagataħapsitñiħaglaan. Taatnaqħuŋa quviasullapiaqtuŋa iniqsruutrikama ilipsitñik.

⁶ Nalupqiginillapiaġiga una, Agaayyutim aullaġniikkani ilipsitñi naatkisigaa agħiħksraŋanunaglaan Jesus Christ.

⁷ Piqpagillapiaġipsi. Nalaunŋaruamik quviasuutiqaġumiñiaqtuŋa nalupqiginitħusiħu, atakkii ikayuġipsitŋa isiqtauħħamnilu uqapsaaġutriħħamnilu uqaqsittaagvinmi tusaayugaagiksuum ilumutuuruuħhanik. Piqutigiplugu ikayuutihqsi uvamnuk akuqtuqasiutirusi Agaayyutim piliutaanik.

⁸ Agaayyutim ilisimagaa qanutun kimmutiqallapiaġiga ilipsitñik, ilumun piqpagigipsi Jesus Christ piqpaksrpmatun ilipsitñik.

⁹⁻¹⁰ Uvva iniqsruutigipsi piqpaksrmitmuquplusi kaŋiqsiaġisaiñħaquplugu Agaayyun. Piksraqtaaqagumuusri nakuuniqsrauruamik. Taatna pigupsi ipqiñħiaqtusi patchisaillusiħu Jesus Christ agħiħpan.

¹¹ Uvvasuliuna pitħaniagiksi ilumutuullapiaħhuni nakuuruuq savaaksraq, Jesus Christ kisimi pitħapkakkaŋa, iñuichaasiiñ kamaksruaqsilugu suli nanġaaqsilugu Agaayyun.

Iñuutih Christ-ħuruq

¹² Aniqatiumaan, ilisimatqugipsi uumiŋa, atuumaruat uvamnun isiqtaunħaġma siamittitkaat tusaayugaagiksuaq.

¹³ Iluqatin anjuyyiuqtai Caesar-m atlatlu iñuich maaniittuat ilisimagaat isiqsivinmiħiħa Christ-mik savautriħħapkun.

¹⁴ Aasiisuli isiqsivinmiħiħma iñuġiatluktuat aniqatiutka tuniqsimalipsaaqtitkai Ataniġmun. Taatnaqhutin taluqsraitmuksaiaħiaqtu uqaġiħksraŋagun Agaayyutim iqsiñġillapiaħhutinħu.

¹⁵ Aatai, ilisimagitka ilaŋisa quliaqtuaqħhat Christ-mik atakkii killuġigaatŋa suli uqaalaplutinħu. Aglaan atlat quliaqtuaġigaat Christ iħuatlukksraŋatnun iñuich.

¹⁶ Taapkuali quliaqtuaġigaat Christ piqpagipluŋa, atakkii ilisimagaat Atanġuruamun tuqħukkaħiħa uqaġitquplugu tusaayugaallautaq.

¹⁷ Atlatli iñuich siqñakutiqaqtut, atakkii quliaqtuaġikamitruŋ Christ ipqiñgitchut aglaan killuġipluŋa isumaplutin iħuilliuqtitchukħu isiqtauħħamni.

¹⁸ Suħitħuq. Ipqitkisiŋħaan naagaqaa siqñakutaugisiŋħaan taatnaunniñ quliaqtuaġigaat Christ. Taamna kamanallapiaqtuq. Quviatchallapiaġaana taavruħma.

¹⁹ Aa, quyatuiħaġisiruŋa. Ilisimagiga iniqsruutriħħapsigun uvamnuk suli Irrurian Jesus Christ-ŋum ikayuutaagun isiqsivinmiñ anitqihksraġa.

²⁰ Niġiugaqallapiaħuŋa suraġaħipayaapkun qapicħpanapkaġumiñaitħiħa Christ, pitħukħuq uqaqsittaagviksraġa tikitpan. Sumipayaaq, suvaluk pakma,

uqağuktuna Christ-kun taluqsrautaigluña suli kamaksruqugiga iñunun Christ uvapkun, iñuutuiñağuma naagaqaa tuqugisiñiguma.

²¹ Atakkii, iñuuguma Christ-ñuruq, aasiiñ tuquguma quviatchakkisiruna.

²² Iñuuniaqtuiñağuma savautipsaatlukkisigiga Christ. Aglaan nalugiga nalliaknik piksraqtaaqaliksraga.

²³ Qanuğviiqsuna, Unitchukkaluağiga manna nuna piqataulunaaasiiñ Christ-mi, taamnaasriiñ nakuagitlukkayağaluagiga.

²⁴ Aglaan ilitchuğigiga ilipsitñun inuğitilaagásuli.

²⁵ Nalupqiginitlugu ilisimagiga iñuuniapsaağuraallahiksraga iluqapsitñi, taatnaqluna ikayutlasigipsi ukpiqsrihiqsi nakuqsitluuraquplugu quviasuutigitluaqsipmilugu.

²⁶ Atakkii iñuutluurağuma suli utigvigitqilgiññigupsi nangautiksraqagiksi Christ Jesus suli quyyatigilugu.

²⁷ Supayaaq atuumaniaqtuqunniñ, uvlugağikpan iñuuniagumausi kamagiyumiñaqsilugu tusaayugaallautam Christ-kun pitqutaa. Utlakku-miñağniğupsi naagaqaa unasikkisiñiguma tusaayumagiga atipiagataqhusri iñuutilaapsitñik atausriq sivunigiplugu una. Tusaayumapmigiga qanutun sakuuktilaaqsi piqutigilugu ukpiqsrihiq kanjiaqtuaq tusaayugaagiksuami.

²⁸ Tusaasukkigaptuuq uumiksripsitñun iqsipkanjhiqsi. Taavrumuuna ilitchuğigisigaat akiitkaqsrihiqtin aglaan ilipsi annaumaqsi. Agaayyutim ittkisigaa taamna.

²⁹ Agaayyutim ihuaqutigaasi ukpiqsritlasiplusi Christ-mik suli nagliksaatlasiplusi piqutigiplugu.

³⁰ Iluqata anjuyaqatigiiksisimarugut. Ilisimagiksi taamna, atakkii qiñigiksi qanuq nagliksaahiga qaanjisuami suli tusaaplugu nagliksaahigasuli pakmapakunniñ.

2

Christ Atchiksipkakkauruq suli Kamanaqsipkakkauruq

¹ Uvvaasiiñ akuqtuirusi uqalhiñik sayyiqsigikkanjitñik ukpiqsrihipsi naagaqaa uqalhiñik araaqtuqtigikkanjitñik ilipsitñik. Aasiiñ nakuuruq ilisimaruni Ipqitchuamun Irrutchimun atausriñnullaptiknik suli piqpaksritlasihaptiknik ihuaqutritlasihaptikniglu avatmun.

² Ilumun, quviatchaktitkaana atausriñnullapsi. Isummatiqagupsi atautchimik suli piqpakktigupsi avatmun kinilitkisirusi atautchimun.

³ Uqaviutiqasunaqasi ilipsitñik suli inillaktasunaqasi kamanaqsitlugusi atlaniñ, aglaan isummatigilugich atlat kamanatluglugich ilipsitñiñ.

⁴ Ilipsitñuñhiñaq piññaktaaqagñiasunaqasi aglaantuuq atlanun.

⁵ Isumalusi Christ Jesus isumapmatun.

⁶ Jesus Agaayyutauruq.

Aglaan kimmutiqanitchuq atrinuniağuni Agaayyutmi.

⁷ Naagaunniñ qutchigvigigaluakkani suksraallakkaa suungillapiaqhuni inmiñun.

Ilaa aniruq nunamun atriqaqhuni iñunmik.

⁸ Atchiksitlullapiaqhuni inmiñun iñupayaaniñ anignigaunniñ tuquliq—tavrakii tuquruq atriliutipluni savvaqłuktitun sannigutami!

⁹ Taavrumuunnaqlugu Agaayyutim kamanaqsipkağaa aasiiñ aatchuqlugu atigmik kamanatluktuamik atipayaaniñ.

¹⁰ Iluqatin Agaayyutim iniqtanin kamaksruğniagaat Jesus itkisinğamin qilanmi nunamilu suli tuqusimagaluanağmin.

¹¹ Iluqatin suli quliaginiagaat Jesus Christ kisimi atangunilugu.

Taatnaqpatruñ Agaayyun Aapauruaq nangaqtauniaqtuq.

Ukpiqsriruat Ittut Qaumatun Nunam Iñuiñun

¹² İläuramaañ, tupigisuuluğniğipsitña sivuani piqataukama. Pakmaasiiñ unāsikkaluaññağma ilipsitñiñ tupigitqillañniaqsitña. Uvluğagikpan sakuuktuiñağusi taluqsriñkun sivuuqatiqagusi iñuusitchi annautrauruaq iñuutqusianjatitun anniqsuliksrapstñunaglaan,

¹³ atakkii Agaayyun sayyiqsuqtigigiksi piyummasiqhusi suli savakku-masiqhusılu quyalikkauñksrağmiñun.

¹⁴ Suragapayaapsigun uqapılısunıaqasi naagaqaa qapiqtalısunıaqasi.

¹⁵⁻¹⁶ İlipsili patchisaitchumuusi Agaayyutim qitunğagiliutikkañasi, iñuuniaqhusi akunğatni qaayuğniqiruatlu killuliqiruatlu ittuami taaqtuatun. Uvluğirraagikmatun qılañmi iñuuniagumuusi akunğatni iñuich quliaqtuağutilugich ilinich Agaayyutim uqalıñnik iñuupkaitlaruanik. Taatnağupsi quyagisırıña piqutigilusi Christ agğıqpan, ilisimagiga sakuuñğma imailağuni ingilha.

¹⁷ Aglaan, tuqquataugisigaluaññağmaunniñ quyalhiñaurıña. Uvvasuli quviasuqatigigipsi iluqasi aatchuutigikkapsigun uvamnun ukpiqsriñkun, atakkii aatchuqapsitña inuğikkamnik taatnatun savautrillapiaqtusi Agaayyutmik.

¹⁸ Taatnağlugu ilipsipsuuq quyayumuusi quviasuqatigilunıalu.

Timothy-lu Epaphroditus-lu

¹⁹ Atanğuruakun tuyuğiyumaaqsigiga qilamipayaaq Timothy ilipsitñun. Aasiiñ utiğumiñağniqpan quviatchaktinniagaaña uqautiaqsikpana qanuq iñuuniakapsitñik Agaayyutikun.

²⁰ Atakkii piitchıña atrinjanik ilaan qaunakkiagiksiksrapstñik.

²¹ İluqatın atlat isumaaluutigigaat suñksraqtın, ilinich suqutiksriñitmiut tusaayugaallautamik Christ-kun.

²² Aglaan Timothy ilitchuğianiksimagiksi tunnavigiplugu ilaa, atakkii ilaan iluqnaugvigiplugu quliaqtuaqalı tusaayugaagıksuamik atriplugu iğñiq ikayuiruaq aapamiñik.

²³ Taatnamik tuyuğilhiñaagıgıgıga qilamillapiaq ilitchuğianikkuma qanuq uqaqsittaalamni inillakpatña.

²⁴ Aglaan tunnavigillapiağıgıga Agaayyun uvamnik qilamipayaaq tikiñhiñaagıksrağa Philippi-mun.

²⁵ Utititaksrağıgıga Epaphroditus tuyuğıgaluakkaqsi ikayuquplıña inuqsriulamni. İlaalu uvanıalu aniqatigiiksillapiaqtuguk savaqatigiikhunuk akıllılıqsuqıgıgıch uumiksirit Agaayyutmik.

²⁶ Aipkatqiaqsiiga aisulıqmipman ilipsitñun suli ihuıllıuğutigiplugu tusaalıqsi atniğñağniplugu.

²⁷ Atniğñallapiaqmıplunılu tuquqayallapiaqhuni. Aglaan Agaayyutim nagligiplugu sayyıtqikkaa, ilaa naglıksripmatun uvamnik. Taatnağlugu tuqunıgıgı ilanayağaa alianniuhıgıa pakma.

²⁸ Taatnamik qilamipayaaq ilaa aipkağukkaluağıgıga. Utitqikpan ilipsitñun ilaan quviatchaktinnayağaaasi aasiiñ ihuıllıhıgıa uqıglıpsaağayalğitchuq.

²⁹ Taatnağlugu pağlayumagiksi quviasuutigillapiağlugu Agaayyutikun. Kamakutıqagıgıch iñuich ilaatun ittuat,

³⁰ atakkii sugingıqıgıgı iñuulı savakhuni uvamnun tuquqqayaqhunıunıiñ. Savautıgaasi ikayuqıñıa ilipsi piyumiñaisapsitñik.

3

Illumun Nalaunjaruatiq

¹ Aqulliulugu, ilauramaan, uqautigisukkağa una: Quviasuutigisiun Atanguruaq Agaayyun. Algaqsruutinñuligumiñaitchipsi tamatkuniña tuyuutimnik ilipsitñun sivuani, atakkii tusaatqilgitchupsiun annaumapkağaasi. Itnauvva:

² qaunakkiagigitchi tamatkunakña iñuñniñ pigiitchuaniñ siqupsihñiñaqtuaniñ timimik qipmisun iliplugich. Ilinich ilisautriraqtut nalunaitñutaqaqtuksrauniplusi timipsitñi qitungagiliutipkağukupsi Agaayyutmun.

³ Aglaan uvagut illumun qitungagillapiagaatigut Agaayyutim pisigisruñaqnagu timivut nalunaitñutchigñilugich. Agaayyuvigigikput Agaayyun ilaan irrussianik ikayuqtiliqhuta suli nangagikput Christ Jesus iñuugutiqaqtitchiruaq nu-taamik. Ukpiqsriyumiñaitchugut qaañhiñakun annautiniagniluta.

⁴ Aglaan uqaviutigikpatruñ anniqsuiqtiñ tupiksriłutiñ qaañhiñakun tavra uqaviutigitlukkayağiga, itna,

⁵ nalunaitñutchikkauruñ tuvraqługich Jew-ñuruat atuiragilhat tallimat piņasut uvlut atuumaanikmata. Israel-aanullapiaqtuña anilipkun, iñuguqataupluña Benjamin-nağmiuni, auga avuilaaq Hebrew-piağataq. Tupiksriuruña tillisipayaanitñik Jew-ñuruat maligutaksrañata Pharisee-ñupluña.

⁶ Piyummatiqaqpaitluña ihuilliuqtitchiruñaunniñ ukpiqtuanuruani. Iñuk nalaunjaruañhiñaupman tupigilugich maligutaksrat kia-unniñ patchisigi-yumiñaitkaa.

⁷ Suragałipayaatka kamanallapiagałuaqtuatuunniñ uvamni sivuani—pakmapak ayaliğitka atakkii anniqsuiksramnun tunñavigisukkiga Christ kisian.

⁸⁻⁹ Illumun ayaktuiñaliğitka. Supayaat tamatkua sapluñhiñağaatña ilitchuğiliksranañiñ Christ Jesus-ñum. Pakma ilitchuğisullapiagağiga ilaa Atanigiliutiliksranağun. Suapayaagsuli isummatigiliutigiga sumun atugumiñaitlugu pakmaaglaan inugitlukkiga piqalıksrağa Christ-mik piqasiutiluña ilaani. Tavrakñaaglaan isumatiginaıqsuñ uvamnik nalaunjasiyumiñağluña sivuğaañi Agaayyutim tupigiuraañhiñağlugu maligutaksraña, aglaan tunñavigiliutigiga Christ kisian anniqsuqtiksrağa.

¹⁰ Pakma ilitchuğisukkiga Christ suli sanña añipkairuaq ilaanik tuquğimiñ, suli nagliksaaqtitaluña ilaatun, tuquyumaluña ilaatun.

¹¹ Nalupqiginitchiga iñuuhıga Christ-kun añitqikkisipluña tuquğimiñ.

Aqpaqsrułiq Akimasaqtuni

¹² Uqautigiyumiñaitchiga atriliutianiñniñluña Christ-mi naagaqaa ataramik iñuutlasiluña Christ-tupağataq. Aglaan sakuuktunıasuli Christ-tun ilisaiñağukluña iñuuniagaumiñaqsipluñalu ilaatun.

¹³ Ilauramaan, ilisimaruña taatnailiñisilaamnıksuli. Atausiq pisullapiagağiga, piiguğukługu itchuuhıga aglaan ilisukluña Christ qanuq itqukpaña.

¹⁴ Christ-ñum ilitchuğipkağaaña qanuq piqasiutiliksrapkun inmigun. Atriplugu aqpaqsruqtuag sakuullapiaqhuni piññaktaaksrağmiñun uvanaptuuq sakuullapiaqmiuña ilisukluña ilaatun. Agaayyutim inmiñik tuqluğaaña taatna iñuuniacqupluña.

¹⁵ Iluqata nauñaniksımaruaguut ukpiqsriłiptigun piqasiutipluta Christ-mi taatnaptuuq isummatiqaqta atautchimik Christ-kun. Aglaantuuq atlakun isummatiqagupsi Agaayyutim kanıqsipkağisigaasi taavrumıña.

¹⁶ Pakma una inuqnaqtuq. Sivutmuktuiñaqta piqatigilugu Christ aullağvıgianıkkaptigun.

17 Iļauramaan, iñuuniagitchi iñuuniakaptun ilisaaqağusi tamatkunakņa maligutchiruaniñ iñuuniakammik.

18 Atakkii piqaqtuq atlanik maligutchisuñitchuanik Christ-mik—uqautigianikkammik ilipsitñun aasiiñ alianniuqtitluņa isummatigiaqsikapkich—akilliliqsuiruat Christ-ņum tuquļhanik. Piqasiutiniuraqmiñatiņlu ilaanun.

19 Timitiņ aanguağiliutiplugich agaayyutitun. Kamagiliutiplugichunniñ savaatiņ kannugiraksrağaluatiņ, aasiiñ aqulliqsaanatni uvlut piqatauyumiñaitchut Agaayyutmi atakkii isummatigilhiñaqługu iñuuniakiqtiņ maani nunami.

20 Aglaan iluqaptiknun atlaullapiaqtuq. Isummatigirağigikput Agaayyun nayuqtigiplugu, niğiugaqaqhuta anniqsuutrimik kisianiñ ilaaniñ, aasiiñ taamna anniqsuutri ittuq ataniq Jesus Christ.

21 Ilaan simmiğisigai sayaitchuatu tuqurağaqtuatu timivut atrilutilugich iņmi kamaņaqtuamun tuquyumiñaitchuamun timimiñun. Taatnağumiñallapiaqmipłunił atakkii aņalatchipłuni supayaanik tavra piuq.

4

1 Iļauramaan nakuagillapiagipsi suli inuğiplugu piqatauļksrağa ilipsitñi. Quviatchaktitkipsitņa suli piqpagnapiaqtusi uvamnun. Taatnağhusi napamaagigitchi Atanikun itqagilugu qanutun uvamnun piqpagilqisi.

Alğaqsrutit

2 Uqautisukkikka ağnak atiqaqtuak Evodia-mik suli Syntyche-mik: Nu-taami iñuuligmi Christ-kun qanaagumiñaitłutik suli ilannağiiksitqikhutik.

3 Iļannamaan tuiqsimaplutin, iniqmigikpiñ ikayuquplugik taapkuak ağnak savaaqtuak sakuukhutik siamitchiñiaqhutik tusaayugaagiksuamik piqatigipluņa sulipsuuq Clement-lu savaqatitkalu; Agaayyutim itqagigai iluqaisa atqich aglausimaruat makpiğaanñun iñuulhum.

4 Nipliutigianiksimmakkağa sivuani nipliutigitqilgitchiga, itna, Quviasuutigi-siuņ ataramik iñuulūiqsi Christ-mi.

5 Ki, iñuich ilitchuğilitruņ Christ ilipsitñi iħuaqqutriħapsigun iluqaitñun iñuņnun iņmiguāñiħapsigunlu. Ataniq Agaayyun qanittuq ilipsitñi.

6 Taatnağusi isumaaluutiqağumiñaitchusi sumik, aglaan iniqsrutigilhiñaqsiuņ. Uvva, iniqsrulħapsitñi uqautilugu Agaayyun inuğikkapsitñik suli quyalugu ataramik kiggusiaqaqapsi.

7 Agaayyutim tutqiksitkisigai isummatisi atakkii taamna qiñuiññaq kamanatluktuanuruq kaņiqsiħiğmiñ. Agaayyutim uummatisi qiñuisaaqtitkisigai isumatuiñaqtilusi Christ-mik tunņagupsi ilaani supayaakun.

8 Aqulliuplugu, isummatigigupsiuņ ilumutuuruq kamaņaqtuagłu nalaunņaruagłu ipqitchuağlu iħuaqnaqtuağlu, suli isummatigigupsigich nakuuruat atlani, suli itqagilugu quyasuglugu Agaayyun nangagługulu, tavra tutqikkisirusi Agaayyutmi.

9 Uvamniñ ilisaaqaqtusi Christ-mik akuqtuağiplugu ilaa iñuulipsitñun, tusaaplugu suli qiñiqługu qanuq tunņatīga Atanğuruami supayaatigun. Iļisimagupsiuņ ilaa minguiqsiagvigilugulu uvaptun, Agaayyun qiñuiqsitchiruaq uvaptiknik nayuutigisuruq ilipsitñi.

Quyvatit Aatchuutitigun

10 Quviasullapiaqtuņa ikayutqikapsitņa ikayuqqaqłuņa sivuani. Taatnağługu nangagukkiga Ataniq. Iļumun ikayuanikkaluagipsitņa aasiiñ ilitchuğigiga piviqanğilqisi ikayuiħiksrapstñik uvamnik taimakņaaglaan.

¹¹ Uqautiginjtkiga taamna pisigilugu inuqsriukiga. Iitchuna pisuiqsimaatlasripluna piqagisiñjagma anjruamik naagaqaa mikiruamik.

¹² Iisimagiga iñuuniatiq inuqsriuqluna naagaqaa susuksiñitluna. Iitchugipmigiga iñuuniatiq ukpiqsrihikun susuksiñitkuma naagaqaa nigisukkuma.

¹³ Iñuuniatiñauruna supayaakun ikayuqsigluna Christ-mik sanjhisipkairuamik ukpiqsrihimnik.

¹⁴ Naagasuli ihuaqqtigipsitja ikayuqluna ihuilliuhamni.

¹⁵ Iauramaañ Philippi-mi, iisimallapiağiksi quliaqtuağiga tusaayugaallautamik Macedonia-mi tavrakñaasiñ aullautiplugu atlanun nunaaqqiñun. Taavapkunani uvluni kisipsi ukpiqtuanjuruasi qaitchirusi maninñik uvamnun. Quyyatigigiga taamna.

¹⁶ Thessalonica-miitnama tuyuqtusi inuğikkamnik akulaiqlugu.

¹⁷ Uvvaasiñ nigiuñgillapiaqtuna atlanik aatchuusiaksramnik ilipsitñiñ. Aglaan nigiuğigiga Agaayyutmun piñusiaqatiksrapitñik ihuaqutriñapsigun uvamnik.

¹⁸ Iisimatquplusi akuqtuğitka tuyuutipayaasi Epaphroditus-kun. Inuqsranğillapiaqtuna sumik. Aatchuutigikkasi uvamnun ilumun aatchuutigigisi Agaayyutmun. Agaayyutim quyaginiğaa taamna.

¹⁹ Aasiñ Agaayyutigikkagma qaitchigisigaasi iñugiaksillapiağlugu supayaamik inuğikkapsitñik Jesus Christ-kun.

²⁰ Agaayyutvut Aapauruaq kamagikkauli taimunaaglaan. Taatnatuq.

Paglasuiqsağutit

²¹ Nayaanğagitkaguug iluqaisa ukpiqsriuat iñuuqatauruaat Christ-mi, taatnatuntuuq ukpiqtuat nayuqtima tuyuğaaasi nayaanğamik.

²² Iluqatin ukpiqsriuat tuyuqmigaasi nayaanğamik pitlukhutin tamatkua Caesar-m savaktai ittuat.

²³ Jesus Christ-ñum ihuaqputaa nayuutiyumauq iluqapsitñi.

Paul-ŋum Tuyuutai Colossae-ġmiunun

¹ Uvaŋa Paul. Uqqiraqtigigaŋa Jesus Christ-ŋum pisulhagun Agaayyutim. Aglaqatiqaqtuŋa aniqatiptiknik Timothy-mik.

² Tuyuġigikpuk una tuyuun Agaayyutim iŋuŋiŋun Colossae-miittuanun tuniqsimaruanun aniqatiunun Christ-kun. Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta ihuaqqutillaŋniaġlisi suli tutqiksillusi.

Quyyatit Agaayuliġmi

³ Quyagikpuk Agaayyun aapagikkaŋa atannapta Jesus Christ-ŋum agaayyutitapayaaqapsi,

⁴ takku ukpiqsrirusri Christ Jesus-mik suli piqpaksripluŋri iluqaitnik ukpiqsriruanik. Taamna tusraagikpuk ilipsigun suli taatnaqhunuk quyagikpuk Agaayyun.

⁵ Piqpaksriŋiqsusri ukpiqsriruanik piqutigiplugu niġiugaq pigikkaqsi, taamna tuvvaumaruaq qilaŋmi. Taamna niġiugaq pigiliutiqaagiksi tusraakapsiuŋ ilumutuuruuq tusraayugaallautaq.

⁶ Tusraayugaallautaq quliaqtuagikkauruq ilipsitŋun iŋuŋnunlu nanipayaaq. Aglaan tusraaqqaqapsiuŋ tusraayugaallautaq simmiaqsiŋiġaa iŋuuniahat iŋuich suli iŋuuniaiqsipsuuq, aasriiŋ ilitchuġigiksi ihuaqqutriha Agaayyutim kaŋiqsiplugu ilumutun.

⁷ Tusraagiksi tusraayugaallautaq tumigiplugu Epaphras. Aniqatigigikpuk Christ-kun piqpagikkaqpuq, atakkii tuniqsimaruq savaqatigigikpuk Christ-kun.

⁸ Epaphras-ŋum uqautigaatiguk Ipqitchuamun Irrutchimun piqpaksripkaŋnipluŋri atlanik iŋuŋnik.

⁹ Taatnamik taimakŋa uvlumiŋ tusraalġatahaptikniŋaglaan taavrumiŋa agaayyutituiŋaġipsiġiŋ. Iniqsruutigiptiġiŋ Agaayyutmun kaŋiqsipkallapiaqupluŋri Agaayyutim pisulhanik, suli isrumatusipkaqupluŋri kaŋiqsipkaqupluŋri ilitqusriġiksuaġmigun,

¹⁰ suli agaayyutipluŋri agaayyutikuaiqsi Agaayyutmi quyaqnaquplugulu, ataramik savaallautaqqupluŋri suli ilitchuġisaiŋaquplugu Agaayyun,

¹¹ suli agaayyutigiplugu Agaayyutmun sayaksritqupluŋri kamanaqtuakun saŋŋiagun, iġlututlaquplugu sakiqnapayaaq anuqsrukun quviasuutikunlu,

¹² suli agaayyutipluŋri quyyatiqaqupluŋri ataramik Agaayyutmun atakkii piqasiutipkaqtusri atlanun ukpiqsriruanun iŋuuruanun Agaayyutmi, iŋuupmatun qaumami.

¹³ Agaayyutim annautiniġaatigut saŋŋianiŋ taaqtuam, aasrii tikiutipluta aŋaayuqautaanun piqpagiraġmi iġniġmi.

¹⁴ Taavruma iġniŋan Agaayyutim satuġniġaatigut Agaayyutmun natqigutitquplugich itqaumayumiŋaiglugich killuqsautipayaavut.

Christ Kamanaġniqsrauruq

¹⁵ Christ atrigigaa qiŋiġnaitchuam Agaayyutim inŋaniktuam supayaaq iŋiqtaluaqtitnagu.

¹⁶ Christ atrigigaa Agaayyutim atakkii ilaagun supayaat iŋiqtaurut qilaŋmiittuat suli nunami, supayaat qiŋiġnaqtuat qiŋiġnaitchuatu suli aŋalatit saŋŋiqaqutin marrumani nunami silamiŋu. Agaayyutim iŋiġniġai supayaurat ilaagun supayaanun kamanaksruquplugu ilaa.

¹⁷ Christ inŋaniktuq sivuani iŋiqtapayaaqtuam. Suapayaaq itchugaaqtuq Christ-kun.

18 Christ niaqugigaa timim; taamna timi ukpiqtuanurupayaanururug. Christ-ñum iñuuhıqagtıtkai ukpiqtuanuruat anıpkaaqaaqsımapluni tuqunaruaniñ iñuupluni taimuñ. Taatnaqhuni Christ pitñıqsrauruq supayaani.

19 Agaayyun sivunnigñıqsuq iluqnauguni iñuusukhuni ataramik igñıgmiñi.

20 Agaayyutim ilauraagııksıtqugai inmiñun kisupayaat nunami silamiittuallu Christ-kun piıqtuakun Agaayyutim qinnautaanik maqipkaqamiun auni tuqupluni sannıgıtami.

21 İlipsi, itkaluaqtuani unasrıktusri Agaayyutmiñ iñuuniaqhusri killuqsautip-sitñi, uumigıplugu Agaayyun.

22 Aglaan pakma Christ-ñum ilauraagııksınnıgıasri Agaayyutmun tuqulıgmıgun sannıgıtami, aasrıñ tikiutruruq ilipsitñik Agaayyutim sivugaanun killuqsautaiqhusri pasıñagumiñaiqhusılu.

23 Tikiññiaqtusri taimuñ ukpiqsrituiñagıpsı payanaiqusri nuktin-agumiñaiqusri suli tıgummitqıagıkkupsıun niğiugıkkası tusraakapsıunaglaan tusraayugaagıksuaq. Taamna tusraayugaagıksuaq quliaqtuanururuq iñupayaanun nanıpayaaq. Aasıñ uvañ Paul uqqıraqtıgıgañ uuma tusraayugaagıksuaq.

Paul Savautruruq Ukpiqsrıruanik

24 Quviasuktunıa iglutuqapku sakiqnaq pisigıplusri. Naglıksaaqtıtaukama timıpkun Christ naglıksaaqmatun piunı. Taatnamik quviasuktunıa naar-rusıqapkich Christ-ñum naglıksaağniñi pisigıplugich ukpiqsrıqıruanuruat, tamatkua timigıkkanı.

25 Aullağniikamaaglaan savautrığimik Agaayyutim uqqıraqtıtautqugañ ukpiqsrıruapayaanun. Taatnamik tilıgañ quliaqtıtautıqplusri tusraayugaagıksuaapayaamik.

26 Taamna tusraayugaagıksuaq nalunaqtuanururuq Agaayyutim irıqsımakkañ imakñaqañ inilğaasaq. Aglaan pakma sagviğñıgaa ukpiqsrıruanun.

27 Agaayyutim ilıtuğıtqugai qanutun kamañıqtıgıplutın nalunaqtıat iñupayaanun, taputıplugich Jew-ñunğıtıuat. Unauvva nalunaqtıat—Christ iñuruq ilipsitñi Jew-ñunğıtıuani, aasıñ niğiuganıktıltusri iñuuhıksrıpsıtñik Agaayyutim kamañıtaani.

28 Taamna Christ quliaqtıtağıgıput iñupayaanun, alğaqsruqlugu suli ilısautilugu kisupayaaq ilısimatılaaptıktun. İñupayaaq ukpiqsrıruağıgıgıput Christ-kun ilıııni iñıguqtıatun.

29 Tarra taamna sakuugıtıgıgıga pisuqtılaamni, sanñıqaqlunıa Christ-ñum sayııtaanik savaktıamik uvamni.

2

1 İlısimatqıgıpsıki qanutıpiaq sakuqtılaamnik ilipsitñun tamatkunıñalu Laodıcea-mııttıanun suli iluqanıñun qıñıqsımaitıuanun uvamnik.

2 Agaayyutımtıq pitchuksaallanıağlıgich piqatıgııhatıgun piqpakku-tılikun, suli nalupqıgıñıağıglugu kanıqsıllıtautıllıgich nalunaqtıtanıka Agaayyutim. Unauvva nalunaqtıat Christ-ñuruq.

3 Christ-ñum kisımi kanıqsımakğai iñııch Agaayyutmik, iluqaanik ilısimaraksrıatnik Agaayyutıkun.

4 Uqautıgıpsı taavrumıñ, kiñıannıñ kınıpkıgıñıaqanı uqallıtautıtanun uqautıltusrı saglunıka.

5 Unasrıkkaluanıgıma ilipsitñıñ piqatauruñ irrutııpkun. İlısımagıga atausıñıqısi suli ukpiqsrıqısi payanaiqhusrı Christ-mik. Taatnamik quvı-asruktunıa.

Iñuullapiagataliq Christ-mi

6-7 Ukpiqsriaqsirusri Christ Jesus-mik ataniǵmik, ki iñuuniagitchi tunǵaviqalhiñaglugu ilaa, kanjñigusri Christ-mi nappagusrilu ukpiqsriñapsigun, ukpiqsriñiqsi sanǵisisaiñaglugu ilisauttusriapsigun ulipkaulalusrilu quyalǵmik.

8 Qaunagititchi, kimun-unniñ alapisaaqtinnasri ilisauttutitigun suli imailaatigun iñipchaqtitauruatigun. Taatnatchich iñuich ilisauttutinjich iñuknitjaqtaurut suli ittut aǵalarrutaiñiñ silam, unniisuli ilisauttutinjich Christ-mitjaqtaungitchut.

9 Uvvatakku iluqagmi Agaayyun iñuuruq inuqsrañaiqhuni Christ-mi, ami-ami ilaan timaani.

10 Uvvasuli atausriñjuqatigikapsiun Christ ilipsipsuuq piqaqmiusri iñuulǵmik Agaayyutitjaqtauruumik ilipsitñi. Christ kamanagñiqsraupluni atanguruq aǵalatipayaaniñ suli sanǵiñiñ.

11 Aasriisuli atausriñjuqataukapsi Christ-mun, nalunaitjutchiqsaurusri liilaa. Nalunaitjutchiqsauñgitchusri timipsitñi maligutlugu Jew-ñuruat piñhusikañat aglaan nalunaitjutchiqsaurusri uummatipsitñi. Christ-ñum nutaqtitkaasri piiqlugu kanǵruaqaqsi ilipsitñiñ.

12 Paptaakkaukapsi kanǵruaqaqsi iluviqatauruq Christ-mi, aasriñ sanǵian Agaayyutim anǵpkagaasri nutaamun iñuulǵmun takku tunǵaplusri sanǵiruamun Agaayyutmun anǵtiktitchiruamun Christ-mik iñuulǵmun.

13 Ilipsi tuqunagaluaqtuani killuqsautipsigun iñuuniaqhusri timim kim-mutaagun, aglaan pakma Agaayyutim aatchuqhusri nutaamik iñuulǵmik piqatautlasrigaasri Christ-mi. Suli natqigutigaasri iluqaitñik killuqsautipsitñik.

14 Suliasriñ piigaa aglausimaruaq akikñaqtauruq uvaptiknun. Aglausimaruaq uqautigigaa maligutchiñǵiñqput Agaayyutim iñuuniaqurrutaiñik, akikñautiǵuqlugu uvaptiknun. Agaayyutim tiguñigaa taamna aglausimaruaq aasriñ kikiaktuutiplugu liilaa sannigutami. Taavrumuuna piigai killuqsautivut.

15 Aasriisuli Christ tuqukami akimaniqsuq iluqaitñiñ aǵalatipayaaniñ nanipayaaq suli sanǵiñiñ silam. Christ-ñum qiniqtinnigaa kisupayaamun sanǵiqatluktilaani ilinjitñiñ.

16 Anǵua kisumununniñ atanniqsinniaqasri nigikkapsigun naagaqaa imikkapsigun unniñ nigiqpagvikaapsigun naagaqaa nigiqpagvikaatigun tatqilitqikman naagaqaa minguiqsiaǵviksigun.

17 Taatnatchich iñuuniaqurrutit Christ-ñum taǵǵagigai. Tikkuagutauhiñagñiqsut Christ-mun ilaan agǵiñiañhanunaglaan.

18 Uqautipkaǵniaqasri killuqsagñilusri. Taatnatchich iñuich atchiksuatun iliplutinj putlatuniqsut israǵulinñun ataramik uqagiplugich qiniquuraakkatinj. Qutchigillapiaqtut inmiknik atakkii iñuknitjaqtaupluni isrummataat.

19 Taatnatchich iñuich inñaiqsuañurut Christ-mi. Christ niaquuruq liilaa ukpiqsriuruaq timigigai. Iluqagmin ataruat niaqumun napyaatigun nukiktigunlu aglisuurut atautchikun, Agaayyutim aglipkaqlugich.

Tuquǵlu Iñuulǵlu Piqatigiplugu Christ

20 Christ tuqupman tuquqataurusri Christ-mi. Taatnamik aǵalatinaiqsuksraurusri tamatkunua aǵalarrutaiñun sanǵiñunlu silam. Suvaatami tupigivisigik iñuuniaqurrutit, itnaqsimaruaq,

21 “Niǵiñiaqnagu taamna, uaktuagñiaqnagu, aktuǵniaqnagu.”

22 Iluqatin tamatkua iñuuniaqurrutit atugumiñaitchut, atakkii iñuich piliägigaich. Tamatkua iñuuniaqurrutit tunñaviqahñiñagniqsut iñuich tillisinñitñun ilisauttutinñitñunlu.

23 Itkaluaqhutin nalaunñaruatun iñuich putqataqtitlaplugich suli ilitqusiqaqhutin atchiksuatun suli anasiññuqsaqtitlugich timinich pigiplugich killuqsautinich, aglaan tamatkua iñuuniaqurrutit sumun atugumiñaitchut. Tupiksriñhatigun tamatkua iñuuniaqurrutit iñuum piigumiñaitchaa pigiitchuaq kimmutaa timim.

3

1 Anitqiqataurusri Christ-mi. Taamna taatniitpan ilipsitñi, kipigniugutigituiñaqsigik pakmaniittuat, Christ-ñum irviani, aquvititapluni taliqpiani Agaayyutim.

2 Isrummatigituiñaglugu iñuuliqsi Agaayyutmi. Isrummatigisunatnagich nunam pigikkañi.

3 Ilipsi tuquruatun iñuktun ittuani atuiññiqsusri atuguugaluakkapsitñik. Pakma nutaamik iñuuliqaqtusri piqatigiplugu Christ iriqsimaruag Agaayyutmi.

4 Christ iñuuliğikkaqput qiñiqnaqsikpan ilipsipsuuq qiñiqnaqsiquatiginiğiksi, piqataulusri ilaan kamanautaani.

Utuaqauruaq Iñuuliq Nutauruağlu

5 Taatnamik tuqgutchigik iluqaisa kanigruaqnitñaqtauruat ilipsitñi. Isrummatigisitchi ilipsitñik tuquruatun kimmutaiglugu qanusripayaaq sayunağiq, qanusripayaaq qaayugnaqtuaq, kimmutigñiqñuk, suli kaviuğutiq. Amiami, iñuk kaviuqtauruag atlat sulliñauranñitñik aanğuaqtuqtauruq.

6 Tamatkunuuna Agaayyutim qinnautigai iñuich tupiksriñgitmata ilaanik.

7 Sivuaniqana killiqisruugaluqmiruasri taatnatun iñuuniaqapsi killuğmi.

8 Pakmapak piiqsigik iluqaisa tamatkua, qinnaun, qinigun, kipinñuqsriñiq, uqağniqñuutriñiq, qaayugnaqtuanik uqaqaliq,

9 suli sagluqqutingiğusri avatmun. Atakkii analatağingigaaasri iñuuniağigruapsi savaaqtuummağmi, mattaqmatun atnuğaağruaq.

10 Pakma iñuuniağiqsi nutaagtuq, atipmatun atnuğaaatchiamik. Agaayyutmun nutaqtillusri ilitqulusri ilaatun. Tarraasriñ ilitchuğipsaağniaqtusri Agaayyutmik iñiqsirigikkapsitñik.

11 Iñuich nutaagquqamin Christ-kun Jew-ñungitchuatlu Jew-ñuruatlu, nalunaitñutchiqsittuatlu timimikni nalunaitñutchiñgitchuatlu, sumikñaqtuatlu satkuliqiruatlu Scythians-tun, savaktaagruuruatlu savaktaagruungitchuatlu atlagiññiqsut. Christ qaukiullapiaqtuq tamatkunakña iluqaitñiñ suli iñuupluni iluqaitñi iñugikkağmiñi.

12 Agaayyutim piksraqtaagigaaasri piqpapiplusri. Taatnamik iñuk atipmatun atnuğaaatchiamik ilipsi piqpakkutisitchi avatmun, iħuaqqutilusriħu, atchigusriħu, agganaiħlusriħu suli iğlutuutilusri.

13 Anuqsrutillusri avatmun suli natqigutisrimaağusri nalliysi uqaqtuyaaqpan akitñagusri. Natqigutriħusri atriħugu Agaayyun natqigutripmatun ilipsitñik.

14 Una pitłuktuaq iluqaitñiñ, piqpakkutituiñagitchi avatmun. Atakkii piqpaksriħhum atausriññuumapkallapiağai iñupayaat.

15 Ki qiñuiññanan Christ-ñum analatağlisigik uummatisri isrummatisiħu. Agaayyutim iluqasri atausriññuqtitkaasri iñuuaqtigiiqplusri qiñuiññiqağusri avatmun. Aasiñ ataramik quyyatiqağitchi.

¹⁶ Ataramik isrummatigisigik iluqaisa Christ-ñum ilisauttutai suli ikayuu-tilusri avatmun kanjisiñiksrañatigun ilisauttutit, pitchuksaagutigilugu avatmun puqilukun, atugusri psalms-nik atuutiniglu suli quyyatiqaglusi Agaayyutmun piqutigilugu ihuaqqutaa.

¹⁷ Qanusripayaamik savakkupsi naaga uqagupsi, atuumaruksrauruq atqagun atangum Jesus-ñum quyyavigilugu Agaayyun aapauruaq Christ-kun.

Iñuuniaqatigiñiq Nutauruakun Iñuulikun

¹⁸ Agnauruasii, kamagilugich uisi, atakkii taamna nalaunñaruq Agaayyutmi.

¹⁹ Uñuruasii, piqpagilugich nulasri aggañairrutilugich.

²⁰ Ilaalugruurusii, tupigilugich anayuqaasri supayaatigun. Taamna quyaq-naqtuq Agaayyutmi.

²¹ Aapauruasii, uumitchaquusaasunaqñagich qitunğasri, atakkii qapinasiviaqtut kamaksrigaluañigmikniñ ilipsitñik.

²² Savaktaagruruusii, tupigilugich qaukñisi supayaatigun. Quyal-itñiñiasruñaqasri qaukñipsitñik takkuatniñhiñaq, aglaan savautisigik qanutitanğillusri talugilugu Agaayyun.

²³ Savautrigupsi iñuñnik savaagiyumagiksi pisuqtilaapsitñi, atakkii savautriñlapiqtusri Agaayyutmik savautri'apsi iñuñnik.

²⁴ Itqagisiuñ akiliusriaksraqsi Agaayyutmiñ akiqsruutigikkaña iñuñmiñun. Qanusripayaakun savautillapiagiksi Ataniq Christ ilaahñiñaq.

²⁵ Aglaan kiña taimña nalaunñaitchualiqiruaq akuqtuigisiruq anasriñjuqsautmik. Agaayyutim irrutigai atisriplugich iñuich.

4

¹ Savaktiqaqtuasii, irrutisigik savaktisri nalaunñaruamik atisilugich, aasiñ itqagilugu ataniqaqtilaaqsi qilañmi.

Alğaqsrutit

² Injirsruqtuiñagitchi suli ataramik quyamaaglugu Agaayyun.

³ Uvva, tigutaanñuruña piqutigiplugu quliaqtuaqalığa tusraayugaagiksuamik. Taatnamik itqagiluta agaayugupsi Agaayyutmun aatchuquluta piviksramik quliaqtuaqaliksraptnik tusraayugaallautamik Christ-ñum nalunaqtuanagun.

⁴ Agaayutiluña quliaqtuatlañiksrapkun tusaayugaagiksuamik iñuñnun kanjisiñaqsilugu. Taamna piraksraqikkağa.

⁵ Iñuuniağusri puqiksaahkun akunğatni ukpiñaitchuat atullautağlugu pivik pisuqtilaapsitñi.

⁶ Uqalığısi ataramik quyaqnaqtitchiuñ iñupayaanun suli ilisimayumausili qanuq kiggutiqañiksrapitñik kisupayaamun nalaullugu.

Pağlasuiqsağutit

⁷ Tychicus piqpagiplugu aniqatigigiga Christ-kun tuniqsimaruq uqqi-raqtı suli savaqatiga Agaayyutikun. Ilaan uqautigisigaasri iluqaitñik atuumaruanik uvamnun.

⁸ Taatnaqlugu tuyugigiga ilisimatqplusri qanuq itilaaptiknik suli pitchuksaagplusri.

⁹ Tuyugipmigiga Onesimus tuniqsimaruq piqpagiplugu aniqatvut Christ-kun. Ilaa ilagigiksi. Uqautigisigaasri atuumapayaaqtuamik uvani.

¹⁰ Aristarchus-ñum tigutaanñuqatigikkağma suli Mark-ñum, uyugunñan Barnabas-ñum, tuyugaasri nayaanñamik. Uqautianikkipsi qanuq piñiksrañanik Mark-ñum aggiqpan. Tutqiksitchumagiksi.

¹¹ Joshua taiyuutiqaqtuaq Justus-mik tuyuqmiuq nayaannamik. Taap-kua piņasut kisiitnik Jew-nuruat savaqatigigitka piqutigiplugu anyaayuqautaa Agaayyutim. Ilinisa ikayullapiagaatna araaqtuqlunjalu.

¹² Epaphras-num nunaqatipsi suli savaktaan Jesus Christ-num tuyuqmi-gaasri nayaannamik. Ilaan agaayyutigaasri Agaayyutmun ikayuquplusri sanñilusri suli nalaunnalusri ukpiqsrihipsigun. Agaayyutipmigaasri ilisimatquplugu Agaayyutim pisuutaa supayaatigun.

¹³ Iisimapiagiga qanutun iniqsruutriha piqutigiplusri ukpiqsri ruatlu iñuuruat nunaqqinñi atiligaak Laodicea-mik Hierapolis-miglu.

¹⁴ Luke piqpagikkauruaq taakti Demas-lu tuyuqtuk nayaannamik.

¹⁵ Nayaanñaagukkitka ukpiqtuanuruapayaat nunaqqiani Laodicea-num suli agnaq atilik Nympha-mik ukpiqtuanuruatlu katirağaqtuat taavruma tupqani.

¹⁶ Agliqiaġianikkupsiuñ una tuyuutiga ilipsitñun tuyuġiyumagiksi ukpiq-tuanuruanun Laodicea-mi agliqitqulugu agaayyuvinmikni. Aasiili agliqiyu-magiksipsuuq tuyuun Laodicea-ġmiunun agaayyuvipsitni.

¹⁷ Uqautiyumagiksi Archippus, “Naallapiagun savaaq atangum tillisigikkaña savaquplugu.”

¹⁸ Uvaña Paul argamnik aglakkiga nayaanñaġa, “Puuyugniaqnasriun pituk-simaliġa isiqsivinmi.” Agaayyutimtuq ihuaqutilisi.

Paul-ḡum Sivulliich Tuyuutai Thessalonica-ḡmiunun

¹ Paul-miñ Silas-miñlu suli Timothy-miñ ukpiqtuanḡuranun ittuanun Thessalonica-mi pigipkakkanj Agaayyutim Aapauruam suli Atanḡuruam Jesus Christ-ḡum. Uvvatuḡ iḡuaqutmik suli qiñuiññamik qaitchilisi.

Iñuuniaḡhatlu Ukpiḡusriatlu

² Agaayyun iluḡapsigun quyyatigiraḡigikput, ataramik agaayulḡaptikni itḡaḡiplusri.

³ Agaayyutmun uḡaḡaḡtitluta itḡaḡigikput, qanutun ukpiḡsrillapiḡiqsi, piḡpaksrillapiḡiqsi, niḡiugaqallapiḡiqsi Atannaptiknik Jesus Christ-mik.

⁴ Aniqatiumaanj! Agaayyutim piḡpaksriḡha ilipsitñik nalunḡitchikput inḡmiñun piksraḡtaaḡiplusri.

⁵ Uvvataḡku tusraayugaallautaq ilipsitñun tikiuti'aptigu, nipiḡhiñakuunḡitchuaḡ aglaan sanḡnikunlu suli Ipḡitchuakun Irrutchikun, ilumutuulḡha nalupḡigingḡiḡḡuḡu, taatna tikiutigikput. Iḡisimagiksi qanuḡ iñuuniaḡiqput iḡuaḡksrapsitñun ittuaḡ ilipsitñiitnapti.

⁶ Ilipsi uvaptiknun suli Atanḡmun tuvrauti'apsi, atqunaḡ nagliksautigi-galuanḡaan, uḡaḡiq quvianakun Ipḡitchuamiñ Irrutchimiñ akuḡtuḡiksi,

⁷ itna ilipsi iluḡaitñun ukpiqtuanun Macedonia-mi suli Greece-mi atriraksraḡuḡhusri. ⁸ Uvvataḡku siaminnigiksi Atanḡum uḡaḡha iluḡaitñun nunanḡiñun Macedonia-mlu Greece-ḡumlu, aasriñ tusraayugaallautaq ukpiḡutiḡaḡnipsigun Agaayyutmun siamitmiuḡ napmupayaaḡ, uvaptik-nununniñ ilaraksraiḡḡuḡu.

⁹ Iñuich iluḡaḡminḡ uḡaḡigaat qanuḡ ilipsitñun akuḡtuḡiqput taamuḡa tik-itñapta, suli qanuḡ mumihḡiqsi aanḡuaniñ Agaayyutmun, Agaayyun iñuuruaḡ ilumunlu ittuaḡ savautisruḡḡuḡu.

¹⁰ Uḡaḡipmigaat taḡqisilaaḡsi Iḡñigikkaḡanik Agaayyutim qilaḡmiñ, Jesus-mik, Ilaan anḡitḡiksitaḡikkaḡanik tuḡuḡigmiñ. Aasrii taavruma Jesus-ḡum an-nautigisigaatigut Agaayyutim qinnautaaniñ tikitchuksramiñ.

2

Paul-ḡum Savaḡa Thessalonica-mi

¹ Aniqatiumaanj! Ilipsipsuuḡ ilitchuḡianikkaḡsi tikiumaḡiqput ilipsitñun suilaakun inḡiḡha.

² Iḡisimarusri qanutun nagliksaananiktilaaptiknik suli kanḡunakun analakkautilaaptiknik Philippi-mi. Naagauvva Agaayyutipta sayyiqsi-maḡaḡatigut quliaḡtuaḡupluta tusraayugaallautamik ilipsitñun iḡlutuḡaptikni atqunaḡ akillilḡisuutmik.

³ Uvvataḡku ilipsitñik quliaḡtuaḡtitluta kinniqitqusraanḡitchiptigiñ, unniñ qaayugḡnaḡtuakun pitqusraanḡitchiptigiñ, naagaḡaa kisumik pisaasruḡmigagnianḡitchugut.

⁴ Aglaan Agaayyutim pitḡulḡhagun ataramik uḡaḡaḡtuḡuḡ, takku Ilaan pik-sraḡtaaḡigaatigut tusraayugaallautamik quliaḡtuaḡupluta. Iñuñnik quyal-itñinḡiaḡummataitchugut aglaan Agaayyutmik iñuuniaḡapta naipiḡtuḡtaanik.

⁵ Tikiumanḡiḡiqput uḡayusraḡikun nalupḡigingḡitchiksi naagaḡaa kaviuḡiq matummiñiaḡḡuḡu—Agaayyun ilisimarigigikput.

6-7 Ilipsitñiñ unniñ atlaniñ quyagitchiuniañhiñangitchugut. Nangaquuñhiñaugaluaqtugut ilipsitñun atakkii Christ-ñum uqqiraqtigipluta, aglaan ilipsitñi ittugut agganaiqhuta aakauruam qaunaksriñha qitungamiñik atriplugu.

8 Piqqagivagitlusri Agaayyutim uqañhiñaginğisanagun aglaan iñuullaptigunlu piqasriqsuliksrasi itqanairrutigikput. Ilipsi uvaptikni piqqaknallapi-aqhusri.

9 Aniqatiumaan! Iumun itqagigiksi qanuq savañiqput sakuukhuta! Unnuaq-tuummaan savaktugut, ilipsitñi akiyayumangitluta Agaayyutim tusraayugaallautañ ilipsitñun uqauti'aptigu.

10 Iisimarusri, Agaayyutim iisimapmiuq, irrutchiqput ilipsitñik ukpiqtuanjuruani ipqisilaañ nalaunñapluniñ patchisaitluniñ.

11 Iisimagiksi pitchuksaagiqput ilipsitñik atriplugu aapa nakuuruaq qitungamiñik pitchuksaagipmatun.

12 Pitchuksaagipsi arakhusri itqugaluaqhusri iñuuniağitqukkañagun Agaayyutim tuqłumaripsi añayuaqutmiñi sulikamanautmiñi piqatautqu-pluta.

13 Agaayyutim uqañha tikiuti'aptigu, tusraa'apsiñ, akuqtugiksi iñuñmiñ pipmatuungitchuaq aglaan Agaayyutmiñ uqağiplugu, taatniillapiaqmipłuniñ. Uvvatakku akunnapsitñi ukpiqsriurani Agaayyun savaaqtuq. Taatnaqługu uvaguttuuq ataramik Agaayyun quyagikput.

14 Aniqatiumaan! Agaayyutim ukpiqtuanjuruaniñ Judea-mi ilinjitun pig-iliutipkaqtuatun Christ Jesus-mun taatnatuntuuq savauttusriaqaqtusri. Ilipsisuuq taatnatun piyuaqsiuğmik nunaqatipsitñiñ iğlutuqtusri Jew-ñuruaniñ tasrapkua iğlutuipmatun,

15 tuqqutchiruaniñ Ataniğmik Jesus-mik sulikivuniksriqiririk, tasrapkua uvañalu ilakkalu piyuaqmigaatigut. Qanutun Agaayyutmi quyaqnaisigivat! Iñuñni uumiksriñuplutiñ!

16 Uqautriğksraptikniñunniñ Jew-ñungitchuanun anniqsuliksraniñnik nutqaqtinniağaluağaatigut. Taatnatchich killuğmik ataramik iñiqtaqaqtut Agaayyutim qinnautaanun tikiññiağmiknunaglaan.

Paul-ñum Tikitqikkummiulha Ilijitñun

17 Aniqatiumaan! Uvagut piisaallalaptikni ilipsitñiñ sivikisuurami, qanutun piitchivisi qiniqtikkumagaluaqhusri. Isrumaptigun nayuğaluağipsi.

18 Ilipsitñun utitqigukkaluaqhuta, uvañ Paul utitqinñiallakaluaqtuñ. Aglaan Tuunğaum pirailigaatigut.

19 Aglaan ilipsi kisipsi niğiugaqağvigigipsi, quvianağiplusri, sulikimafikun uqautigitlapiusri Atannapta Jesus-ñum sivuğaani aggiqpan.

20 Iumutun kamanautigigipsi quvianağiplusri.

3

1 Aasriñ iğlutulguiqaptigu, ittuallakhsraptigun Athen-mi sivunniqsugut

2 tuyuğihani Timothy aniqatvut savaqatigikkaqput Agaayyutikun quliacqtuaqahğmi tusraayugaallautamik Christ-kun. Tuyuğigikput sayyiquplusri sulikupsiuğiqsi ikayuquplugu,

3 nalliqsiunniñ utiqunğıtługu makuniñ piyuaqsiuğnik piqusriğuni. Taatnatchich piyuaqutit Agaayyutim pisuğigai uvaptiknun. Taatna ilitchuğianikkiksi.

4 Uvvatakku innaptikni ilipsitñi sivuani uqautigipsi taatna piyuaqsi-ugisiñipluta, aasriñ kanjisiñiğapsisun tamarra taatnatchich atuummirut.

⁵ Iglutuutilguiqama ukpiqsrihiqsi kanjqsisuklugu, taatnaqlugu Timothy tuyugigiga. Piñiksraqtuna Tuungagmun killuqsaqtinnaagasugalusri, iluqaniasrii savaaqput sulaaamun innasugalugu.

⁶ Pakma Timothy ilipsitniin uvaptiknun utiqman, tusraayugaagiksaanik ukpiqsrihapsigun suli piqpakkutipsigun tikiutripluni, uqautigaatigut ataramik uvaptiknik itqaqsrihiplusripsuuq suli atqunaq qiniigunipluta uvaguttuuq ilipsitnik qiniigukmatun.

⁷ Aniqatiumaan! Taatnaqhuta iluqaani ihuilliuhaptikni suli nagliksaaqsiuhaptikni ilipsigun piyummasriilaakkaurugut. Ilipsi ukpiqsrihapsi sayyillaaagaatigut.

⁸ Pakma iinuugisipiaqtugut ilitchugianikapta makitatilaapsitniksuli payanaigusri iinuuniahapsitni Agaayyutikun.

⁹ Quyyatinik Agaayyutmun ilipsigun qaitchihiinaaguqtugut, quyalugu quvianaqipkakanagan sivuqqamiini ilipsi pigiplusri.

¹⁰ Unnuaqtuummaan iniqsrullapiaqikput qiniitqigukhusri aasriin inuqnaqtuanik ukpiqsrihapsitni qaitchipsaagusri.

¹¹ Uvvatuq Agaayyutiata Aapauruam inimiinik suli Atannapta Jesus-num tikisilisigut ilipsitnun.

¹² Uvvatuq Atangum Jesus-num piqpakutri avatmun suli inunun iluqaitnun naupkallaaniamigaa, piqpaksrihiquput ilipsitnik atrilugu.

¹³ Taatnagupsi sayyigisigaasri, Aapauruam Agaayyutiata sivuqaani patchisaigusri suli ipqillusri qakugu Atanigikkaqput Jesus aggiqpan piqasriguni inuninik pigikkaamiinik.

4

Iinuuniahiq Quyaqnaqtuaq Agaayyutmi

¹ Aniqatiumaan! Uvvasuli uvaptikniin ilinhanikkaqsi qanuq iinuuniaikisraqsi Agaayyutmi quyaqnaqlugu, ilumun iinuuniahiqianikkapsisun. Pakma Atanguruam Jesus-num atqagan inigipsi uqapsaaqhusri atuitquplusri pitluglugu.

² Uvvataku ilisimagisri ilisauttutigianikkavut ilipsitnun Atanguruam Jesus-num anjalatchihagan.

³ Taamna Agaayyutim ilipsitnun pitqutigigaa, ipqillusri piisimaagusri sayunahigmiin.

⁴ Atausriukattaagusri anutit ilitchugiraksragigiksi qanuq ilaqtiksraliksraqsi ipqihikun nalaullugu,

⁵ itna killukun kimiksrihikuungitchuaq piruatitun Agaayyutmik nalupluti.

⁶ Tarra kia-unniin killukuangilliun aasiin saglutaqlugu aniqatni atlatuagilugu nuliana. Taatnatchikun sivuani uqautianikapsi algaqsrullapiaqhusri, Atanigmun anasriinjuqsautiqagisihiplugich tamatkua taatnailiplugu nalaungitchuat.

⁷ Agaayyutim tuqlungitchaatigut iinuuniaqupluta qaayugnaqtuakun aglaan ipqihikun.

⁸ Taatnaguni kia tamatkua ilisauttitit ayaummiyumigich inuninik ayaksimangitchuq aglaan Agaayyutmik, qaitchirigikkapsitnik Ipqitchuamik Irutchimik.

⁹ Taamna aglangitchumaunniin nakuuruq piqpaksrihapsigun ukpiqtu-aqatiupsitnik. Uvvataku ilipsi Agaayyutmiin ilisauttusriaqaaniksimplusri, qanuq piqpakkutiiksrapisigun avatmun.

¹⁰ Suli taatnailiplugu aniqatiupayaapsitnun iluqaani Macedonia-mi irrusrigianiklugu. Aniqatiumaan, taatnaqlugu inigipsi atuitquplusri pitluglugu.

11 Sivunniutilugu iñuuniaħiksraqsi iñuksruigusri, iñuich atlat ilaksiangiglugich suli iñuuniutiksraqsi piññaktaaginiaglugu, maliglugu uqautianikiqput ilipsitñun.

12 Taatnağupsi iluağitchiuliq tamatkunakña ukpiqsriñgitchuaniñ piññaktaagigisigiksi, suli kisumun inuğikkapsigun tunñaaqsiyumiñaitchusri.

Atangum Aggikisraña

13 Aniqatiumaan, pakma ilisimatqugipsi ilumutuuligmik ukpiqsriruatigun tuquruatigun alianniugaqsisruñaqasri tamatkunatitun niğiuğaitchuatitun iñuuligmik isruitчуamik.

14 Ukpigigikput Jesus tuqulğaaqhuni anitqilha. Taatnatuntuuq, ukpigigikput Agaayyutmun aggiutipkağisiħhat Jesus-mun tamatkua tuquruat İlaanik ukpiqsriplutiñ.

15 Tamarrumiña Atangum ilisauttutaanik uqautigipsi, uvagut iñuuruani taivrumani uvlumi Atangum aggihani tamatkua tuquaniktuat sivulikku-miñaitchivut.

16 Nipituruaq tilliñ itkisiruq, suli qaukħiat israğulgich nipliqpan suli Agaayyutim qalğuqtautaa nipliqpan Ataniq inmiñik pakmakña qilañmiñ atqağisiruq. Taipchua tuquruat Christ-mik ukpiqsriplutiñ iñuuligmun aniqqaagisirut.

17 Tarakña uvagulli iñuuruani taivrumani tatpaunautrauniaqtugut piqatig-ilugich nuviyanun paaglugu Ataniq silami, aasriñ Ataniğmi ataramik iqataugaqsiluta.

18 Taatnağusri avatmun tamatkunuuna uqaliqtigun arautisitchi.

5

Itqanaigitchi Atangum Aggikisrañanun

1 Aniqatiumaan! Atuummiruksrat aglaħiksrañat ilipsitñun inuqnangitchuq.

2 Uvvatakku ilipsi kaniqsimmağiksianikkiksi Atangum uvlua aggiqsuksraq niğiuğisillusri atrilugu tigliniaqti unnuami.

3 “Suapayaaq nuyuağnaiqsuq.” Taatna iñuich nipinikpata, taimmaiñaq piyaqqulħum tikitkisigai annakkumiñaiğlugich, itna liilaa auliyautikkañatun ağnaq iğniħiksrañanun.

4 Aniqatiumaan! Aglaan taamna nalunğigiksi, suli Atangum uvluan niğiuğillağumiñaiğasri tigliniaqti atrilugu.

5 Iluqasri iñuñni qaumami iñuuniaqtusri, savaasri sagviplutiñ. Uvagut taağmi iñuuniangitchugut iriğaqtuħikun.

6 Taatnağuta atlatitun siñiktuangiqsa, iqiğuta qauğrimaağiksa.

7 Takku unnuami iñuich siñigaqtut, unniñ unnuamik imiligviqaqtut.

8 Aglaan uvagut uvlumik irviqaqtuani qauğrimaağirusraurugut. Satqagutirusraurugut ukpiqsriħigmik suli piqpaksriħigmik suli nasrautiluta niğiuğaqaliksramik anniqsuliksraptnik.

9 Agaayyutim tigusriagingitchaatigut qinnautni iğlutuqulugu aglaan anniq-suğiaq piññaktaagitquplugu uumuuna Atannaptigun Jesus Christ-kun,

10 tuquruakun piqutigipluta, inmiñi iñuuniaqatigisrukħuta qakugu aggiqpan, iñuugaluannapta naagaqaa tuqugaluannapta.

11 Taatnağusri araaqtuutititchi avatmun sayyillaagutilusri tuniqsimatlas-rilusri taatna pakma pisuupmatun.

Aqulliich İlisauttit suli İlammiğutit

12 Aniqatiumaan, inigipsi kamagitquplugich tamatkua savaaqatkuat akunnapsitñi, tamatkua Atangum tigusriagikkañi sivulliuqtautquplugillu alğaqsrutquplugillu.

13 Kamagiuraaglugich tamatkua savaagikkañat piqpaksriłhatlu piqutig-ilugu. Akunnapsitñi qinuiğusrimaagusri.

14 Aniqatiumaan, iqiasruuruat alğaqsrusigik, qapınasruruat pitchuk-saaglugich, sayaitchuat ikayuğlugich, iluqaisa anuqsrutlugich,

15 kanıqsimalugu akisaqtunğılıksraqsi pigiitчуamun pigiililugu, aglaan ataramik savaaqalıksraqsi nakuuruamik avatmun sulı inupayaamun.

16 Ataramik quviatchauğigusri,

17 inıglugu agaayulusri,

18 qanusripayaami irviqanñapsi quyalusri. Taatnatun Agaayyutim pitqugaasri inuuniañapsitñi Christ Jesus-kun.

19 Nutqaqtinniasrunaqnagu Ipqitчуam Irrutchim savaagikkañ, qamitchiñiaqmatun ikniğmik.

20 Sivuniksriqirit uqalıhich ayaumasrunaqnagich.

21 Sua iluqaan naipillugu, qanusriq nakuuruaq akuqtuağilugu piññaktağilugulu,

22 qanusripayaamiñ pigiitчуamiñ piisimaagusri.

23 Agaayyutimtuq qinuiññamik qaitchirigikkapta ipqıqsagumigaasri inmiñun iluqnağusri, sulı qaunagiyummigaasri irrutchisılu inuusrisılu timisılu patchisaıllugich Atannapta Jesus Christ-ñum agğılıksrañanun.

24 Taatna İlaan tuqluqtigikkapsi inıqtağitlagaa, takku tunıqsımaruq.

25 Aniqatiumaan! İñıksruutiyumıgiptıgıt.

26 Pağlalugich anıqatiut iluqaisa kunıgutmik ipqitчуakun piqpakkutılikun.

27 Tillisıgıllapiagıga Atanğuruam analatchisaagun taapkua tuyuutit ağılıqıksrañat anıqatiunun iluqaitñun.

28 Atannapta Jesus Christ-ñum iluaqqutrisaan nayuğumigaasri.

Paul-ŋum Tugliat Tuyuutaiñ Thessalonica-ġmiunun

¹ Paul-miñ Silas-miñlu suli Timothy-miñ ukpiqtuanjuranun ittuanun Thessalonica-mi pigikkañi Agaayyutim Aapauruam suli Atanguruam Jesus Christ-ŋum.

² Uvvatuq Agaayyutim Aapauruam suli Atanguruam Jesus Christ qaitchilisi iluaqutmik suli qiñuiññamik.

Atanniiviksraq Christ Aggiqpan

³ Aniqatiumaan! Agaayyun ataramik ilipsigun quyarakstraġigikput. Nalaunjaruq uvaptikni taatnaġupta, takku ukpiqsriħiqsi atqunaq nautmuktug, suli piqppakkutiliqsi aglitmuktug avatmun atausriukattaaqhusri.

⁴ Taatnaqhuta Agaayyutim ukpiqtuanjuranuñun uqautigigipsi nangaqhusri qanuq sivutmuutiplugu iġlutuiħiqsi suli ukpiqsriħiqsi tumigigaluanjaan piyuaqsiuħiq suli nagliksaaqtitauħiq apqusraakkaqsi.

⁵ Iluqatinj tamatkua nalupqinaiyaġaat Agaayyutim sivunniutaa piqataut-lasripluħri añaayuqautaani nagliksaaqsiugaluanjapsi.

⁶ Uvvataku Agaayyun atanniiluni nalaunjaruakun, ilaan nagliksaaqtitkisiyai tamatkua nagliksaaqtitigikkasri.

⁷ Ilipsi nagliksaaqtuani ilaan pitluutigisigaasri taputiluta qakugu Ataniq Jesus sagviqpan qilañmiñ israġulinmiñnik kamañaqtuamiñnik piqasriġuni iknikun.

⁸ Tamatkua naluruat Agaayyutmik suli tupiksriñġitchuat tusaayugaallau-tamik Jesus-mik Atannaptiknik ikniġmik anasriññuqsagisigai.

⁹ Tamatkua piyaqquġvinmun isruilaamun anasriññuqsakkaugisirut, Atangum sivuġaaniñ suli saññianiñ kamañaqtuamiñ piiglugich,

¹⁰ qakugu taivrumani uvlumi aggiqpan, kamagikkauħiksraq iñupayaamiñiñ unniñ kamagikkauħiapiaħiksraq ukpiqsriħiqsi apayaaniñ akuqtuġiaġlugu. Ilipsisuuq ukpiqsriħiqsi aglitmuktug akunġugisirusri.

¹¹ Taatnaqhuta iniqsruutiraġigipsi Agaayyutmun akuqtuyunaqsitquplusri iñuuniagvigitqukanagun. Uvvatuq ilaan saññimigun kimmutri iluqaan iluaħksramun pisuiqsimaatlasriħiqsi, savaaqsi ukpiqsriħiqsi aglitmuktug tanjiglugu.

¹² Taatnaħiqsi aglitmuktug Jesus-ŋum Atannapta atigikkaña ilipsitniñ kam-agikkaugisiruq suli ilipsi ilaaniñ Agaayyutipta suli Atangum Jesus Christ-ŋum iluaqutrisaagun.

2

Iñuk Pigiħlaq

¹ Aniqatiumaan! Piqutigiplugu Atannapta Jesus Christ-ŋum aggiħiksraña suli uvagut katitauħiksraqput ilaanun injigipsi,

² isrummatri qanuġviiġaqtitqunġitlugu qaġanaġlugu unniñ akatautqunġitlusri Atangum uvlua tikiumaaniñniħiqsi. Taamna uqautauvaluktuaq sivuniksriħiqsi injigun unniñ kia quliaqtuagivalukkaña unniñ iñuich uqagivaluñniġaatigut taavrumiña tuyuutiptikni aġlañniħiqsi.

³ Tamarrumuuna kimun-unniñ iñuñmun kinnipkaġumiñaitħiqsi, takku taimña uvluq tikitchumiñaitħiqsi kisianik Agaayyutim iġluħiqsi aglitmuktug aqulliħiqsi atuumagaluaqnaġu suli Iñuk Pigiħlaq sivuniqatuaq tammaġvinmun sagviħiqsi aglitmuktug.

⁴ Taavruma Iñuum supayaaq iñuich agaayyutiqağniakhat suli isrummati-payaanat agaayyutikuagaikun igluligisiyaa. Inmiñik inillakkisiruq iluqaanun qulliguguni unniiñ Agaayyutim agaayyuvikpañanun isiguni suli aquvilluni agaayyutauniñuni.

⁵ Itqağingitpisiuñ tamarrumiña iluqaanik uqautianiñiqsi ilipsitñi nayuuti'ama?

⁶ Aglaan taamna pakma pirailiriqaqtuq ilisimaanikkaqsi. Piviksraq nalaullugu taimña Iñuk Pigiilaq sagvigisiruq.

⁷ Pigiirrun quviqnaqsiplugu aullağniñaniktuq, aglaan atuummiruaksraq atuummiyumiñaitchuq kisianik tamarruma tiggummisaa piigaluaqtitnagu.

⁸ Tarakña Iñuk Pigiilaq sagvigisiruq, aasrii Atangum Jesus-ñum qaniğmi aniğniñanik tuqutkisigaa piyaqquğlugu sagviliğmigun kamañaqsiługu ag-ğigumi.

⁹ Iñuk Pigiilaq tikitkisiruq sanñilik Tuungagmiñ qanusripayaanik quviq-naqtuanik iñiqtaqağuni, tanigilaanik qiniqtitchiłuni kamagiraksrañitñiglu.

¹⁰ Taavruma qanusripayaamik pigiilamik kinnigisigai. Iliñich akuqtuiñigimiktigun suli piqpaksriñigimiktigun ilumutuuruamik anniqsuñiksraqmiknun piyaqquğisirut.

¹¹ Taatnağlugich Agaayyutim sanñisilugu killukuakiksrañat ilipkağisigaa, tanigilaamik ukpiqsritlasriługich.

¹² Taatnağutiñ ukpiqsriñgitchuapayaat ilumutuuliğmik quvianaqağniaqtuat killukun piyaqquğisirut.

Piksraqtaañurusri Anniqsuñiksramun

¹³ Aniqatiumaan! Atangum piqpagikkañasri, uvagut Agaayyun ataramik quyagiraksraqigikput piqutigilusri. Uvvataku Agaayyutim piksraqtaagiqqaagaasri anniqsuñiksramun Ipqitchuam Irrutchim sanñiagan suli ukpiqsriñapsigun ilumutuuliğmik Agaayyutmun iñugitquplusri.

¹⁴ Taavrumuña piksraqtaagigaasri tusraayugaallautaq tumigiplugu uqautigikkaqput ilipsitñun. Atannapta Jesus Christ-ñum quvianañani piksraqsi piññaktağitquplugu, Agaayyutim tuqluğasri.

¹⁵ Aniqatiumaan! Taatnağusri makitaagitchi payañağusri, suli tamatkununa ilumutuuruuanun ilisauttutigikkaptiknun ilipsitñun iluqaakkun uqallaptigunlu suli aglaptigun tunñalusri.

¹⁶ Uvva Atannapta Jesus Christ-ñum inmiñik suli Agaayyutim Aapapta piqpagipluta suli iluaqqutriğmigun isruilaamik araaqtutmik suli niğiugallautamik qaitchigaatigut.

¹⁷ Ilaantuuq aragligich uummatisri sanñisilusri atuñiksrapsigun nipiqañiksrapsigunlu iluqaanik nakuuruamik.

3

Iniqsruutiymiiptigut

¹ Aniqatiumaan! Suliuvva iniqsruutiymiiptigut Atangum uqalha uvaptigun sivutmun iglikksrañagan sukasriłuni kamagikkauluni ilipsitñi pipmatun.

² Suli Agaayyutmun iniqsruutiymiiptigut annausimatquluta iñuñniñ pigiitchuapayaaniñ. Uvvataku iñuich ilañich tusraayugaallautaq ukpiğingitchaat.

³ Aglaan Atanguruaq tuniqsimaruq. Ilaan sanñipkağisigaasri pigiitchuamiñ annausrimalusri.

⁴ Atangum nalupqisrunğisitkaatigut ilipsigun atuigisiłipsitñik sivutmun uqagikkaptiknik ilipsitñun.

⁵ Atanguruamtuq Agaayyun piqpagipkallaḅniaḅliuḅ suli Christ-ḅum anuqs-rutiqaqtillaḅniaḅlisi.

Savaktuksraupiaqtugut

⁶ Aniqatiumaan! Atannapta Jesus Christ-ḅum atqagun tiligipsi, piisimaagumuusri aniqatiupayaaniḅ iḅuuniaqtuaniḅ iqiasruuḅkun maligutchiḅḅitchuaniḅḅu ilisauttutinik qaisaptiknik.

⁷ Ilipsi atuiruksrauḅiqsi uvaptiktitun nalupqigingitchiksi. Ilipsitḅi nayuuti'apta iqiasruktaungitchugut.

⁸ Nalailaamik akuqtuirilḅiḅnaungitchugut, aglaan savaktugut unnuaqtuum-maan sakuukhuta akiyausrungḅḅikun kimununniiḅ sakuugutiqaqhuta.

⁹ Inḅiḅiḅaugaluaqhuta iḅuuniutiksraptiknik inḅingitchugut, takku taavrumuuna ilipsitḅi atrinuyummiuqhuta.

¹⁰ Tamanna uqautigikkaqput ilipsitḅi innaptikni, kiḅapayaaq savagutlait-pan niḅiruksraungitchuq.

¹¹ Taatna tusraarugut iḅuḅnik iqiasruuruanik akunnapsitḅi ilaqaḅniḅusri suniurasruḅaqatin aglaan iḅuich atlat suḅhatnun ilḅagautniaqhutin.

¹² Atannapta Jesus Christ-ḅum atqagun taatnatchich iḅuich tiligivut suli alḅaqsruḅivut iḅuuniurallautaquplugich, nalaullugu iḅuuniutiksraḅḅniaquplugich.

¹³ Aniqatiumaan, aglaan ilipsi savaallautaq iḅiqtuutraqtaksraḅḅingitchiksi.

¹⁴ Taamani maligutchisungitchuamik uqautiptiknik ukunani aglaḅni, nalunaisitchumigiksi taamna iḅuk piqaqpan. Piqatigisruḅaqnagu, ilaali kanḅusruligumuusq.

¹⁵ Uumigiritun irrutisruḅaqnagu, aglaan aniqatitun alḅaqsruḅlugu.

Uqautipsaaḅutit

¹⁶ Uvvatuq Atangum kanḅiuruam qiḅuiḅḅiḅaḅ ataramik sukupayaaq qaitchilisi qiḅuiḅḅiḅamik. Atangumtuq iluḅasri nayuḅlisi.

¹⁷ Uvaḅa Paul aglakkitka nayaanḅat uvannik. Tarra taatna ilitchuqqutaat uvaḅa tuyuutipayaaḅma, taatniittuq aglausiga.

¹⁸ Uvvatuq Atannapta Jesus Christ-ḅum iluaqqutrisaan iluḅasri itqatigilisi.

Paul-um Sivulliich Tuyuutai Timothy-mun

¹ Uvaṅa Paul Timothy-mun aglaktuṅa. Christ Jesus-um piksraqtaagigaṅa uqquiraqtautqupluṅa. Taamna Agaayyutim Anniqsuqtipta tillisigigaa suli Christ Jesus-um niḡiugaḡikkapta.

² Timothii! Ukpiqsriḡikun ilumun iḡniḡigikpiñ. Uvvatuq Agaayyutim Aapaurum suli Christ Jesus-um Atannapta qaitchilisi ihuaqutmik, ilunḡusriḡigmik suli qiñuiññamik.

Alḡaqsruutai Akitñaqḡugich Tanḡiḡilaakun Iḡisauttutit

³ Uvaṅa Ephesus-mi itḡugikpiñ ilvich uqautipmatun apqusraaḡamni Macedonia-mun. Iñuich ilaḡich taamani uqahḡnik tanḡiḡitchuanik iḡisautrirut, aasriiñ iñiqtiḡḡugich nutqaqtitaksraḡigitin.

⁴ Uqautilugich suqutigingitqulugich unipchaalianiglu kaḡḡiuhḡmikniglu takisipiagataḡugich takku taatnatchich uqaatchagusrimaḡigmun irrutaḡiñḡaqtut, pitḡaitchut sayyillaḡutaulutin ukpiqutmun.

⁵ Taavruma tillisim iñuḡnik piḡpaksriyumapkaḡayaḡaatin, takku ipqitḡutin iḡisimaplugu qauḡrimmaḡiutillautapni nalaunḡaruaglu nalaunḡaitchuaḡlu suli piqaḡhutin ukpiqsriḡigmik ilumutuuruam.

⁶ Iñuich ilaḡich ulapnaaraqtut Agaayyutim tumigitqukkaḡaniñ tanḡiḡilaanun uqavaaḡutinun.

⁷ Iliḡich Agaayyutim pitḡutaigun iḡisautrauyummiuḡaluaqtut, aglaan uqallaḡitḡ inḡmiḡ kaḡiqsitḡaitchaat tamarrumuuna uqagḡikkaḡmikkun nalupqisrunḡillaḡiaḡhutin.

⁸ Agaayyutim maligutaksraḡa nakuulha iḡisimagikput, kia-unniñ atuqpagich Agaayyutim sivunniutaatun.

⁹ Itḡagipmillaan ilumun maligutaksrat iñiqtauruag iñuḡnun nakuuruanun inḡitchuq, aglaan navguirinun suli tupiguutaitchuanun, agaayyutaitchuanun suli killiqirinun, tamatkunḡa ukpingitchuanun unniñ agaayyiaḡtaitchuanun, iñuḡnun tuqḡutchiullaktuanun aapamiknik unniñ aakamiknik naagaqaa iñuaḡtuḡtinun,

¹⁰ tamatkunḡa atlatuḡtuanun, killuliqiruanun atugaḡiplugich iyaalugruich aḡutitlu timiḡaḡtuat inḡmiktigun, tigliktuḡtinun iñuḡnik, tamatkunḡa saglutiruanun unniñ iḡisimaruaraḡaḡtuanun tanḡiḡilaakun naagaqaa iḡisauttutinun ilumutuuruanun qanusripayaanik akitñaummatiruanik. Taatnatchiñun maligutaksraq iñiqtauruq.

¹¹ Taatnasriḡ iḡisauttun Agaayyutim uqalhiñi paḡitauruq, uvaḡnun qaisaupluni tusraayugaallataq Agaayyutmiñ kamanaḡtuamiñ quvianaḡtuamiñ uqautigiraksraupluni.

Quyyatit Agaayyutim Iḡunḡuktaḡaḡun

¹² Christ Jesus Ataniḡput quyaḡiga savaapkun sayyiqsigikkaḡa. Ilaa quyaḡiga piksraqtaagipmaḡa tuniqsimaniḡluḡa aasrii savaktigiliutiḡluḡa.

¹³ Qaaḡiqsuami uvaḡnun uqautigigaluaḡtitluni piḡiilḡluḡu suli piyuaḡḡu unniñ piñḡiḡḡuḡu, Agaayyutim nagliginiḡaḡa takku ukpiqsriḡiḡilikun taatnaḡama sutilaamnik nalupluḡa.

¹⁴ Taatnaḡhuni Atannapta ihuaḡqutiluḡniḡaḡa atqunaḡ ukpiqsritḡasriḡluḡa suli piḡpaksritḡasriḡluḡa Christ Jesus-kun.

¹⁵ Uvvauna niḡliun ilumutuuruag akuḡtuyunaḡtuq ukpiḡnaḡhuni, Taamna Christ Jesus nunamun agḡiqsuq killiqirinik anniqsuityaḡhuni, taputiḡluḡa tamatkunakḡa piḡiitḡuktuami.

¹⁶ Aglaan Agaayyutim nagliginigaana, pitlunniqsraugaluaqtitluna killiqiriniñ, uumiña piqusriqługu qiniqtitchitqupluna Christ Jesus-ñum anuqsrułhanik. İitchuqqutauyumiñaqtuna anuqsrułhanun iluqaitñun ukpiliğumaaqtuanun İlaanun aasriiñ iñuutlasriłutin isruitчуamun.

¹⁷ Taavrumuna Umialinmun isruılaamun, piungigangitchuamun suli qiniğnaitchaluqtuamun, Agaayyutmun kisanun—İlaanun piipkaun suli kamanaun illi taimuna isruılaamun. Amen.

¹⁸ Timothii İğniin! Tillisigikpiñ tunjasimatquplutin savautriłipni Agaayyutmik. Taamna tillisriaga Agaayyutim uqaligigaa ilipkun. Tamatkua sivuniksriqutit sayyillaagutiyumigitin anuyalıqni pigiitчуamik.

¹⁹ Ukpiqsriłhiñ pigituiñağlugu suli qauğrimmaagiutillautaqagutin. İñuich ilanich ayanıgaat qauğrimmaagiutillautaq aasriiñ ukpiqsriłiqtin piyaqquqługu.

²⁰ Tamatkunani Hymenaeus-lu Alexander-lu akunnirautiruk, Tuunğaum sanjanun pilitakka, ilinik ilisaaqaplugik nutqautriłiksranaknun uqamaqłutriqaligimiknik.

2

Ukpiqtuat Agaayyumaagvigiliksrana

¹ Sivulliuplugu agaayyutiqağniałapsitni apiqsruutitqugipsi iniqsruutilugich suli quyyatigilugich Agaayyutmun iñupayaat

² suli umialgıllu suli atlat anjalatchiruapayaat, iñuunialiqagumuugutli sułhutaılaakun qiniurritrimaalıkunlu suli agaayyutiqammaagiłikunlu ihuatun iñuunialikunlu.

³ Taamna nakuuruq suli quvianaqtuq Agaayyutmi Anniqsuutiptikni,

⁴ anniqsuquriruami iñunınik iluqaitnik suli itichuqsritquruami ilumutuuhimik.

⁵ Uvvatakku atautchimik Agaayyutiqaqtuq suli atautchimik akunniğutauruamik Agaayyunlu iñuıllu akunğatni, taamna iñuk Christ Jesus-ñuruq,

⁶ qaitчуağ inmiñik iñupayaat satuqsaqługich. Taamna itichuqqutauruq Agaayyutim iñuich iluqaisa anniqsuquplugich. Taamna atuumaruq Agaayyutim piviksriırutaagun.

⁷ Taatnaqługu uvaña tuyuuruna Agaayyutmik naluruanun uqaqtıguqłuna suli ilisautriğugłuna, ukpiqsriłhum suli ilumutuulhum uqauttutaa uqağitquplugu. Sagluuqtaungitchuna, ilumutuuruamik uqaqtuna.

⁸ Anutit nanipayaaq iniqsrutlaqugitka, anutit iluqnauqsimaatuat Agaayyutmun iniqsrulıkun pullutin, patchisalıakun uumisutaılakunlu uqavaagutalıakunlu.

⁹ Ağnat itqugitka atnuğaanisigun iruqnaıllugich suli isrumaugalgulugich, atnuğaaqtutlalugich ihuaqnağlugu, niaqumik piñnaqnaqsanıñalıq pigitlusrunaqnagu unniñ manıñniñ sulianik suli atnuğaanik akisuruanik,

¹⁰ aglaan ağnat agaayyutiqammaagıksuat savaallautaqaglıch.

¹¹ Ağnat iñuksruisaalıkun atchiksualgulıkunlu ilisauktusraurut.

¹² Uvaña ağnat ilisautritqungitchitka unniñ anutit qarğullugich aglaan iñuksruisaaqtusraurut.

¹³ Takku Adam Eve-miñ iñiqtaulğaaqsımaruq.

¹⁴ Adam kinnikkaungitchuq, aglaan ağnaq kinnikkaupluni Agaayyutim tillisaanik tupiksriñgitłuni.

¹⁵ Aglaan ağnaq ukpiqsriłimik piqpaktamıglu suli ipqıłimik piaqtauyulıkun piqağumi qitunğıuıimigun anniqsuğisıruq.

3

Qauktiutiksraq Ukpiqtuanjuruani

¹ Uvvauna nipliun ilumutuuruuq, Iñuk sivulliuqtauigmik agaayyuviñmi piqagukkumi, savaallautaq kimigigaa.

² Qaukliq agaayyuviñmi ittuksrauruq patchisaiļluni, atautchimik ilaqatiqaguni, qaugrimmaağiguni, inmiñun aņalalguluni, iruqnailluni, tukkuğinñaguni, sulii isautriñhiñaanuluni.

³ Taamna imiqtuqtauyumiñaitchuq unniiñ piaqłuktaiļluni, aglaan agganaiļluni sulii qinuiļluni, maninmik piqagugruasruņaqani,

⁴ ilaan kiñunni iħuatun aņalalgulugu sulii qitunğamiñun kamaksriħikon tupigipkağuni.

⁵ Uvvataku aņutim qitunğani aņalalguitħumigich, qanuğuni ukpiqtuanjuranik agaayyuviñmi aņalatchiļğugisiva?

⁶ Taatnasriq Agaayyutmun mumikpaaluktaunuyumiñaitchuq. Kamagiliutiluni piyaqqukkauviaqtuq Tuunğaq pipmatun.

⁷ Taamna iñuuniaqtuksrauruq ukpiqsriuranunğitchuanun kamagiuraatlasriļuni. Taatniinğisuağumi kanņusağutauniaqtuq ukpiqtuanjuranun aasiiñ Tuunğagmun pisagipkağuni.

Ikayuqtautiksraq Ukpiqtuanjuruani

⁸ Ikayuqtittuuq agaayyuviñmi iñuuniusriğiksuksraurut, ilumutuulutiñ, imiqtuqtausruņaqatiñ, naagaqaa killukun piqagugruağutaiļlutiñ.

⁹ Iliñich ataramik ukpiqsriuksraurut arguaqtuutaigutiñ qaugrimmaağiutillautagmikni isauttutiniq iluqaitñik Agaayyutim iñuiñ ukpiğikkañitñik.

¹⁰ Tamatkua naipilğaaqtaksraurut, aasrii uuktuagun pitłuksimaagņiqpatruñ, tarrali ikayuħhiñaurut.

¹¹ Ilaqatiunittuuq iñuuniusriğiksuksraupmiut uqaksraqsiuqtausruņaqatiñ. Ituksraurut qaugrimmaağigutiñ supayaakun qanutitanaiļlutiñ.

¹² Ikayuqtit agaayyuviñmi atautchiñhiñamik ilaqatiqaqtuksraurut, qitunğamiñik kiñuniğmiñik iħuatun aņalatchitłaraunuluni.

¹³ Tamatkua savaaqallautaqtuat ikayuqtauplutiñ inmiknun kamagikkaukiksramik piññaktaaqagaqtut, uqaqaliksramik taluqsrautaiqhuni ukpiqsriħikon Christ Jesus-kun pigikkaptiğun piqatigiiksitluta.

Kamanaqtuaq Kanjisiļgunaitchuaq

¹⁴ Aglaħamni ukuniņa tuyuutiniq utlautiyummiiqsunja qiniğiağutin akuniisruņaqnagu.

¹⁵ Aglaan pigallanğiñniğuma ukua aglaich isimapkağisigaatin qanuq iñuusriusriqaqtuksrautilaaptikniq Agaayyutim tupiqatiñiñi, ukpiqtuanjuruagikkañiñi iñuuruam Agaayyutim, aasriiñ tamatkua ilaan ayagigai tunņavigiplugich ilumutuulħum.

¹⁶ Kia-unniñ ukpiğusripta nalunaqtuaņa kamanaqtuaq arguagiyumiñaitchaa sulii piļlaagiyumiñaitchaa,

Agaayyun sagviqsuaq timinikhuni,
Agaayyutim Irrusian nalaunņasripkaqlugu,

israğulğich qiniğiağiplugu,
quliaqtuağiplugu nunaqqipayaani,

iñuich nunami ukpiğiplugu,
sulii qilañmun mayuutikkaupluni.

4

İlisautrit Tanğılaakun

¹ İpqitchuaq İrrusriq uqaqtuq nalupqinaıqıugı iñuich ılanjich ukpiğutaıgñiagñiplugich kiñuvaatigun, tupiksriğigutiñ irrutchiñik sagluuqtu-anik suli malıgıuağlutıñ tuunğaiç ılisauttutiñitñik.

² Taatnatchich ılisauttutit uqagırağigaich iñuich kinnitñiñiaqtuat sagluuqtu-aqhutiñ, tammaıplıgu kanıqsitlãkiqtiñ nalaunñaruamıglu nalaunñaitchuamıglu qauğrimmaagıutillaıtağmikni.

³ Taatnatchich iñuich ılisautriraqtut ılaqatnııq suli niğihıq niqit ılanitñik nağğunaqıugu. Aglaan Agaayyutim niqıksrat iñiqtağigai niqıksrauplugich inıqsrułhum quyaksriłıkun aquagun tamatkunıña ukpiqsriuanun suli ılitçugıruanun ılumutuulıgımik.

⁴ Suapayaaq Agaayyutim iñiqtağimakkaña nakuuruañuruq. Nağğugiraksramik piitçuq, aglaan iluqani quyałhum inıqsruutaagun iñunñun akuqtuumaagtaksrauruq.

⁵ Uvatakku Agaayyutim uqalhan suli agaayulhum akuqtuyunaqsip-kagağigai.

Christ Jesus-ñum Savaktillautaña

⁶ Tamatkunıña ukpiqtuaqatiutin ılisauttutiqağupkich, Christ Jesus-mi savaktillautaugisirutin, sayyiqsimaalıqni ilipnik irrutchipkun ukpiqsriłhum uqauttutaiñiñ suli ılisauttutmiñ ılumutun ilvich malıgıuakkaqniñ.

⁷ Aglaan tamatkunakña uqaaqtuaniñ agaayyiaqtailaakun piisi-maagumuutin, ingitçuanıñ uqautiknağutiñ. İlipnun ayuqqıqsalıq agaayyutiqammaagılikun iñuulıgımi irvigilugu.

⁸ Pısuqsalıq timipkun piññautaugaluaqmıraqtuq, aglaan agaayyutiqammaagıhıq piññautauruq supayaakun, takku iñuulıgımik akiqsruutmik piqaqtuq pakma suli sivunıgımi.

⁹ Taamna nipliun ılumutuuruuq akuqtuqtaksraq suli ukpiğiraksraq iluq-nağlugı.

¹⁰ Taatnaqhuta sakkiqirugut sakuukhuta, takku niğiugaqput inillaktisri-maaqıugu Agaayyutmun iñuuruamun iñuich iluqatiñ Anniqsuqtiksranatnun, pitlugıgıch tamatkua ukpiqsriuat.

¹¹ Tamatkunıña tililugıch ılisautiyumigitin.

¹² Kimununnıñ piñılağıpkasruñaqnak nutaunilutintuuq, aglaan ukpiqtu-ani nipipkun iñuunıałhapkun piqpaktapkun ukpiqsriłhapkun suli ipqıłhapkun atrıñiaqtaksrağugutin.

¹³ Aggıłamnunaglaan pivıqaqtillıgu agliqqutrihıq, quliaqtuaalıq suli ılisautrihıq iñunñik Agaayyutim uqalhaniñ piyummatıqağlugı.

¹⁴ Suqtigingisruñaqıagu Agaayyutim aatchuutaa ilipnun qaisauruq sivu-niksriqıruakun qaukñıch ukpiqtuanıruuat patikmatıgik argaktıñ ilipnun.

¹⁵ Tamatkua atuyusrağlugıch, tamatkunuuna sakuugutin, aasriıli iñuich iluqağmıñ qıñıgımagaat naułhiñ.

¹⁶ İlipnun suli ılisauttutipnun munaqqutiqağutiñ, tamatkua sivutmun atuğlugıch, taatnağuvich annıqsuğisirutin suli tamatkua tusraaritin.

5

Nıgiugaqağviułhat Ukpıqtuat

¹ Anıtmik utuqqauruamik nipliatisruñaqnak, aglaan uqap-saağummatıqağlugı ilaa aapaptun ılılugı. Anıtit nutauruat anıqatiuptun irrutilugıch,

2 aġnat utuqqauruat aakaptun suli aġnat nutauruat aġnauniuptun ipqitchuaġikun.

3 Ikayuiyumalġiñ kamaksriġikun uilgaġnaanik ilailaanik urriqsuġlugu.

4 Aglaan uilgaġnaaq qitungaqaqpan unniiñ tutitchiaqaqpan, tamatkua agaayyutikualġhum atuqtaksrañiñi aḡayuqaamiktigun sivulliulugu ilisaksraġigaat. Taatnaġigmiktigun aḡayuqaatinj suli taataatinj utiqtitchivigigisi-gaich, taatniġiq Agaayyutmi quyanatuq.

5 Aġnaq qaunaksriksraipiaqtuaq uilgaġnaapiaḡuruaq Agaayyutmun tunḡapluni agaayuraqtuq inġisruqhuni ikayuġnaġigmigun unnuaqtuumaan.

6 Aglaan uilgaġnaaḡugaluaqhuni qaiñḡaruaq inḡmiñik killukun quvianamun, iñuunḡuraġniallaġmi tuqumaanḡaniktuq.

7 Taatna tiliyumigitin, iñuumli taavrumuuna upyaktunġitchumigai.

8 Aglaan kisum iñuum ilani qaunakkutaitchumigich, suvaluk ilani inḡmi kiñuniġmiñi, taavruma ukpiqsriġiq ayyaumigaa ukpiqsriñġitchuamiñ pigiilitlukhuni.

9 Uilgaġnaaq ilaliutiniaqnagu atiqagviatnun ikayuġnaqtuat kisianik piñasrukupiaq ukiuq qaanġiñiqpagu, suli taamna atautchiġhiñami ilaqatniksimaruksrauruq,

10 uqautigitchiillautalġmik savaallautatigun piqaguni, qitungamiñik iħuatun iñuguktitchianiksimaaguni, iglaanik kiñuniġmiñun tukkiqsuimaluni, Agaayyutim iñuiñ isiganitñik igġuimaluni, iħuilliuqtuanik ikayuimaluni, suli savaallautaqqsimaluni.

11 Aglaan uilgaġnaat nutautluktuat ikayuqtaksranun ilaġiniaqnagich, takku ilinḡisa kimmutaata ilaqatnitqiguhikun Christ-miñ tunutitkisiyai,

12 taavrumuuna navġuiġigmiktigun akiqsruutiqqaagmiknik Ilaanun patchisiñigutinj.

13 Tamatkua suli suuviġiġalġmik siñiqsraġikun tupiġni ilitchigisirut naagasuli ilitchiġhat uqaksraqsuġigmik suli qaunagingirrutiqalhat atlamik pigiitluktuq sunik uqaksraġingisagmiknik uqautiqaqhutinj.

14 Taatnaqġlugu uilgaġnaat nutautluktuat ilaqatnitqiqugitka qitungiuglugich kiñuniġmiknik qaunaksraganiglugich. Taatnaġuminj pivisinnayaġaich uumik-srivut uqautiqaliksraḡatniñ uvaptigun pigiilitlugu.

15 Uvvatakku uilgaġnaat ilaḡnich sannitmuaniktut maliklugu Tuunġaq.

16 Aglaan kiña aġnaq ukpiqtuaḡuruaq kiñuniġmiñi uilgaġnaaqagḡniġumi qau-nagiraksraġigaa, taamnaasrii ukpiqtuaḡuruanun natmausruḡaqani, aasriiñ ukpiqtuaḡuruat uilgaġnaanik ilaitchuanik qaunaksritlalutinj.

17 Qaukħiich aḡalatchiruat ukpiqtuaḡuruanik isrummatigiraksraurut akiliusriaqaqtuksraupiaġlugich malġuġuġlugu, suvaluk tamatkua quliaqtuaqtuat suli ilisautriruat sakuukhutinj.

18 Uvvatakku Agaayyutim uqalħi uqaqtut, “Savaktuam aḡḡutim qanġa qiliqsruġumiñaitchiksi savaḡḡaan.” Taatnatuntuuq, “Savaktim akiksrani piraksraġipmigaa.” 19 Agvisiksraqsuġutinun naalaġnisruḡaqnak qaukħuruaq ak-itḡaġlugu kisianik ilisimaritigun malġukkun naagaqaa piñasrutigun tikiutraukpan.

20 Tamatkua killuqsartaqtuat iñiqtiġutiqaġumigitin takkuatni iñuich iluqaġminj, tamatkuali atlat taluqsriġiġumuut killiqiġiksraġmikun.

21 Sivugaani Agaayyutim suli Christ Jesus-ḡum suli israġulgich piksraqt-aagikkanj uvaḡa tiligikpiñ tupigitquplugich tamatkua ilisauttutit. Isivġiġigmik suli iħuaksriñġiġmik kisumun suḡipayaaqni qiñiqtitchisuḡaqnak.

²² Kisumik Atanguruam savaanun qilamiksrukun patiglugu argapnik inillairagasrunaqnak, unniiñ killuqsautinĩñun piqasriqsuutisrunaqnak, ipqĩksran qaunagilugu.

²³ Taraknaaglaan imiĩhiĩnamik imiqasrunaqnak aglaan iluvich ikayuliksranaun misruquqtullaalutin atniĩñaqtuiĩñaquũkpkun.

²⁴ Iĩuich ilanisa killuqsautinich sagvirut aasriĩ ilisimanaqhutin atannikkau-galuaqnatin. Aglaan atlat killuqsautinich aquagun sagviĩsirut.

²⁵ Taatnatuntuuq savaallautat sagvirut suli ingitchaluanñaĩmin sagvilutin iriqsimaanikkumiĩaitchut.

6

¹ Kisupayaat tigutaanuplutin savaktauruat isrummatigiraksragigaich sav-agvisin piguĩgugich taluqquitiqallapiaglugich, kisumli iĩuum Agaayyutim atqa suli uvagut ilisauttutvut uqautingitchumigaa pigiililugu.

² Tamatkua savaktit savautriqaqtuat ukpiqtuanik naĩũũuqtaksragingitchaich, takku ilinisa aniqatigigaich. Taatnasrunaqatin savautraksragigaich ihuatluglugu sakuugutin, takku piĩñaqtuat savaanatiĩ ukpiqtuagigaich piqpapiglugich. Uqautigilugich ilisauttutigillapiagumigitin tamatkua.

Tanjitchuat Ilisauttit suli Ilumutuuruat Umialgutit

³ Kiĩna iĩuk ilisauttinik atlakkamik ilisauttiqagĩniqpan, Atannapta Jesus Christ-ñum uqautaiĩnik ilumun suli ukpiĩvipsa ilisauttaiĩnik agaayyutiqam-maagĩĩkun maligurrutingitpan,

⁴ taatnasriq kamagiliutiraqtuq inmiĩnik sumik ilisimangitmiuq. Taamna ikayuutaungitchuamik qapiqsiĩĩkun suli uqavaagumalikun taiyuutitigun kimmutinikhuni. Taatnasriq siqĩnakutragĩmik, avgumagĩmik, atniiyumagĩmik suli ilimasrukĩmik killukun tikiutrirraqtuq.

⁵ Ataramik qapiqsiĩutragummatinikhutin iĩuñni isrummatinich saval-lautangiqsuani ilumutuũĩmik piqangiqhutin, ilinisa isrummatigiliutiplugu agaayyutiqammaagĩĩq piĩĩallaksautauplugu.

⁶ Ilumun agaayyutiqammaagĩĩhum iĩuk piĩĩaktillapiagagigaa apaigigu-migich pigikkani.

⁷ Sumik nunamun tikiutrimavisa? Tikiutraitchugut. Sumik nunamiĩ aullautrigisivisa? Aullautriyumiĩaitchugut.

⁸ Taatnaglugu atnuĩaaqauraqsiĩñaũpta suli niqĩqqaqsiĩñaũpta, apaigirak-sragigivut.

⁹ Aglaan tamatkua umialgusrisuktuat aniqusraaqtittaqtut aasrii pisagĩpkaqhutin nanigianĩñun. Napititaqtut iĩugiaktuanun kinniqqutinun suli atniutauruanun kimmutinun tikiutrisuuranun iĩuñnik suk-sraungĩvĩmun.

¹⁰ Uvvataku kimmutiqaliq maninmik pigiitchuat qanutchipayaurat kanigigai. Ilanich piqagũgrualiqamin tamarrumiña ulapnaaraqtut ukpiqsrĩĩmiĩ aasriĩ inmiknun isrumaapautiksriuhutin.

Ilisauttit Timothy-mun

¹¹ Aglaan ilvich Agaayyutim iĩugigaatin. Taatnatchiĩñ iluqaitĩñ piisi-maagĩñ. Nalaunñaruaiq, agaayyutiqammaagĩĩ, ukpiqsrĩĩq, piqpaksrĩĩq, anuqsrukĩq suli agganaiĩq, taapkua sakuugutigilugich.

¹² Pisuqtilaaqni ukpiqsrĩĩkun piqqautraĩñ, aasiĩ iĩuũĩmik isruitchuamik piĩĩaktaaqagutin. Uvvataku taavrumuña iĩuũĩmun Agaayyutim tuqũgaatin uqauti'apkich nalupqinaiqhutin iĩuich ukpiqsrĩĩlapiqtilaapnik.

¹³ Agaayyun iñuulig̃mik iluqaitñun qaitchiruq. Suli Christ Jesus-ñum Agaayyun Pontius Pilate-mun uqautigillautag̃aa. Ilinjik uvañni ilisimarauruk, taatnaqhutin tiligikpiñ,

¹⁴ taivrumuñaaaglaan Jesus Christ-mun Atannapta sagvig̃viksrañan uvluanun tilliñ tupigilugu, ipqisillugu suli patchisaisillugu.

¹⁵ Ilaan sagviñha tikiutikkaugisiruq, Agaayyutim piviksriutaagun nalaullugu Anjalatim, kisimi umialgich Umialgat suli atangich Atang̃at kamañahuni.

¹⁶ Ilaa kisimi tuquyumiñaitchuaq, Ilaa qaumami iñuñhiñam tikitchumiñaisañani iñuuruaq, iñuum qiñing̃aqsimaitchaa, iñuñhiñauluni qiñing̃ağumiñaitluni. Agaayyutmun kamañanun suli saññi isruitchuaq illi. Taatnatuq.

¹⁷ Algaqsruğumiutin tamatkua umialguruat suuratigun mattumani iñuulig̃mi kamañagniaqung̃illugich, taatnatchiñun suuranun piung̃illaaruanun tunñatqung̃illugich, aglaan Agaayyutmun ihuaqqutriñig̃migun qaitchirigikkap-tiknun supayaamik quviagiraksraptiknik.

¹⁸ Tillisiqag̃lugich nakuuruamik savaaqaqulugich, savaallautanik umialgutiqaqulugich, ihuaqqutriñikun atlat piqasriqsuhiksrañat itqanairrutilugu.

¹⁹ Taatnağumiñ suuraksrağmiknik iñmiknun tugvaigisirut, tunñaviksramiknik piig̃umiñaitchuamik, aasrii iliñich piññaktaaqatlalutin iñuulig̃mik ilumutuuruamik.

²⁰ Timothii! Tamanna ilipnun qaunaksraqsrirrutauruaq qaunagillautag̃umigiñ. Piisimaag̃utin uqaqag̃miñ agaayyiaqtañlaakun suli uqaksraq-tuh̃ig̃miñ isil̃g̃aiñikun. Iñuich ilañisa uqaqaqtuat taatna isrummatigiraqtut iñmiknun isrumaturuñuplutin, aglaan taatniing̃itchut.

²¹ Iñuich ilañisa isrumattun piññaktaag̃inigaluaqługu, aglaan taat-nalig̃miktigun ukpiqsriñiq tammairag̃igaat. Agaayyutimtuq ihuaqqutriñhan iluqasri nayuutilisi.

Paul-ŋum Tugliat Tuyuutaiñ Timothy-mun

¹ Uvaña Paul. Uqqiraqtigigaaña Christ Jesus-ŋum Agaayyutim pisuħhagun. Tilirauna quliaqtuaġitquplugu akiqsruutauruaq iñuulikun pigiaġutikkaptigun piqasriutiħaptigun Christ Jesus-mi.

² Aglaktuña Timothy-mun, piqpagiplugu iġniġipmatun itamnun: Agaayyutimtuq Aapauruam suli Christ Jesus Atannapta iħuaqquutilisiñ iħunġugilutin suli qiñuirrusrimaġutin.

Quyyatit suli Pitchuksaġutit

³ Uvaña quyagiga Agaayyun savautraġikkaġa qauġrimmaġiutillautakun, sivulliatkaptuq pipmatun. Quyaragigiga itqagiplutin ataramik iniqsruħhamni unnuaqtuummaan.

⁴ Itqagiplugich qulvisin, qiñiġummiullapiaġikpiñ atqunaq, uvañaptuq imaqaħksramnun quvianamik.

⁵ Itqagigiga iħumutuuruq ukpiqsrisigikkan Agaayyutikun, ukpiqsrisigikkaña aanaruapich Lois-ŋum suli aakavich Eunice-ŋum. Arguaġingitchiga taatnaptuq ukpiqsrisiqalħiñ.

⁶ Taatnaqħuq itqaaqtuutigikpiñ makititquplugu Agaayyutim aatchuutaa ilipnun illiqiħhapkun argamnik.

⁷ Uvvataku Ipqitchuam Irrutchim Agaayyutim qaisaŋan uvaptiknun iqsisaġaatigut, aglaan saŋniksritchaatigut piqpakktumiglu suli inġmun aħalalġuħimik.

⁸ Taatnaġutin kanġuginagu iħisimarauħiñ Atannaptigun, unniiñ kanġuginaña uvaña Ilaan isiqtaña, aglaan nagliksaħhiñaanulutin piqutigilugu tusraayugaallautaq Agaayyutim sayaqaqtitchiħhagun ilipnik. ⁹ Ilaan anniqsuġaatigut suli tuqħuġaatigut inġmiñun iñuġisrukħuta, pisigisruħaġnagu savaavut, aglaan pisigiplugu Ilaan sivunniutini suli iħuaqquutni. Sivuaniiħma iħuaqquutianiħniġaatigut Christ Jesus-kun,

¹⁰ aglaan pakma iħitħuġipkaġaatigut taavrumiña iħuaqquutmik tumigiplugu sagviħha Anniqsuqtipta Christ Jesus. Uvva takku Christ isrupkaġaa saŋħia tuquħhum. Tamarrumuuna tusraayugaallautakun Ilaan sagviġaa iñuuhġlu tuquyumiñaiħġlu.

¹¹ Agaayyutim nalunaikkaġigaaña uqautigiquplugu tusraayugaallautaq, uqqiraqtauluna suli iħisautrauluna.

¹² Taatnaqħuq tamanna piqutigiplugu uvaña nagliksautiqaqtuña tamatkuñiña. Aglaan kanġuġingitchiga, nalunġitħuq kisumun tunħaħiġa, suli uvaña nalupqigingitchiga Ilaan qaunaksriħksraña savaamnik taivrumuħaaglaan uvluanun atanniivium.

¹³ Ukpiqquutaiġniħaġnagich iħumutuuruat uqalħich iħisauttutitka ilipnun atriraksriuqħuqich, payaħaġvigilugu ukpiqsriħiq suli piqpaktaq pigiaġutikkaqput piqasriuti'apta Christ Jesus-mun.

¹⁴ Qaunagilugich nakuuruat iħisauttutit qaunaksraqsriħrutauruat ilipnun saŋħigikkaħaġun Ipqitchuam Irrutchim iñuuruam uvaptikni.

¹⁵ Iħisimaġiñ, iluqatiñ piqatipta Asia-miħtuat malingiġaatña unniiñ unitchaatña, taapkuaksuli Phygelus-ħumlu suli Hermogenes-ħum.

¹⁶ Uvvatuq Agaayyutim iħuaqquutigumigai tupiqatai Onesiphorus-ħum, takku ikayuġaġigaaña iñuġiaktuami. Ilaan kanġuġisruħaġnagu iħiġa isiqsiviħmi.

¹⁷ Rome-mun tikiqauraqami pakkiutiniġaaña paqilġataħħamnunaglaan.

¹⁸ Agaayyutimtuq nagligillañniagliuñ taivrumanı uvluani atanniivium. İlipsi ilisimallapiagiksi atqunaq ilaanun savautiğiga Ephesus-mi.

2

Christ Jesus-ñum Anuyaktillautañ

¹ İlvich, igñiin, sanñivigigumagiñ ihuaqqutaa Christ Jesus-ñum.

² Uqalñich tusraakkatin uvañniñ uqautigi'apkich sivuğaatni inñugiaktuat ilisimarit qaanıqsitchumigitin inñunun ilisautritlaruanun atlanıktuuq.

³ Igłutuğlugu nagliksaañhiñaañuliksrarı qanutitanaitchuatan anuyaktaatun Christ Jesus-ñum.

⁴ Anuyakti anuyaktauñğimiñi ilakkattaagısrımmataitchuq inñuuniakıgruağmiñun, aglaan ilaan quyalıyummataıqagagıgaa qaukñigikkani tiliuqtigıplugu.

⁵ Suli aqpaliutraqtı aqpaliutrağimiñi akimalguitchuq kisianik tupiksriłuni maliğutaksranik.

⁶ Suli nautchiiri sakuuktuaq piññaqqaqtuksrauraqtuq nauruaniñ katitchiğmi.

⁷ Tamatkua uqautitka isrummatigıkkich, takku Atanğuruam ikayuğisigaatin kanıqsıñksranatıgun supayaat.

⁸ Itqagıuñ Jesus Christ anıpchakkauruaq tuquñğimiñ, kanñıgıvıqaqtuaq David-mik, quliaqtuağıkkaptun tusraayugaallautamik.

⁹ Uvvatakku uqaqalapkun tusraayugallautamik nagliksaaqtıtauruña suli pituqakkauruña liilaa savvaqłukkataqtı. Aglaan Agaayyutim uqalñha piñailutaitchuq.

¹⁰ Taatnaqluña igłutuğiga suapayaaq Agaayyutim piksraqtaanı piqutıgıplugich, ilıñittuuq annıqsukkautquplugich Christ Jesus-kun inñuutquplugıllı isruitchuami kamanautaani.

¹¹ Uvvauna ilumutuuruuq nipliun,
Uvagut tuquqataugupta İlaagun
inñuutqıkkisipmiugut İlaagun.

¹² Uvagut igłutuisuiñagupta
añalatchiqataugisipmiugut İlaagun.

Uvagut İlaa piılaağıgıgıptıgı,
İlaantuuq piılaağıgısipmıgaatıgı.

¹³ Tunıqsımmatriñğitçugutunnıiñ
İlaa tunıqsımmatrıraqtuq,
takku piılaağıyumiñaitchuq inñmiñik.

Savakti İhuagıkkauruaq

¹⁴ Itqaaqtuutıgıgımitin inñuktin tamarrumuuna, suli ilumutuuruamik alğaqsrullapiagıgıgıch Agaayyutim sivuğaañi anuyautıqaqunğıllıgıch nipliutitıgıun. Taatnasrıq ikayuutaunğitçıuq inñunun tusraaruanun, aglaan ukpiqqutaıgıgıtauraqtuq.

¹⁵ Pısuqtilaaqni piññaktağiniagıgıgı ihuagıkkauñıq Agaayyutim qıññanıñ atriługu savakti kanñusruutaitçıuq savaagmıgun, nalautlugu ilisautrıruaq uqalñhanik Agaayyutim ilumutuulhan.

¹⁶ Uqaqatıgıñagıch agaayyiaqtılaat inñıch kinnauruat uqaqamıñ. Taatnasrıq unurrutauruq ayuuqtaakısrarıatnıñ inñıch Agaayyutmiñ.

¹⁷ Taatnatchıch ilisauttutaat atriqaqtuq kılıgıruamik nunuuqtuağlugu uviñga timim cancer-tun. Malğuk taatnatchıch ilisautrik Hymenaeus-lu Philetus-lu.

¹⁸ Taapkuak ukpiqsrısaıqhutik, ukpiqqtaiqsitçırık ilañitñik ukpiqtuat nıpiqağıgmıkkun anıtiqıñksraqput atuumaanıñniplıgı.

¹⁹ Aglaan tunjaviksriuganja Agaayyutim ilumutuuruuq atlanjuqtangitchuq. Taatnaqhuni aglaksimaaqtuq, itna, “Atanguruam ilisimagai tamatkua Ilaan pigikkani,” suli itna, “Kisupayaaq nipiqağumi Atanguruamun piginiłuni kil-luliqisruiqsuksrauruq.”

²⁰ Tupiq aniruaq piqağauqtuq puggutanik utkusriñnik atlakaagiiñnik. Iłanich piłianuraqtut maninmiñ qatiqtaamiñ naagaqaa kaviqsaamiñ, atlat suli qiruñmiñlu qikumiñlu. Akisuruat utkusiich puggatallu atuqlugich tuyugmiaqaqamin kisianik aasriiñ akiññiqsrat ataramik atuqlugich iłanich suaqluqağvigiplugich.

²¹ Taatnatuntuuq kiñapayaaq iñuk salummaqtitchumi iluqaaniñ killuğmiñ atukkaugisiruq kamaginaqtuamun, takku ipqiqsitaugisiruq aasriiñ qaukhan atutlalugu, itqanaigusrimaaglugu atuhksrani savaallautapayaamun.

²² Nutaułhum kimmutai qimaummiugaqtaksragigitin, aglaan piññaktaaginiaglugu nalaunjaruałiq, ukpiqsriłiq, piqpaktaq suli qiñuiññaq, tapiğugutin tamatkununa ilumun tuqluğaqtuamun Agaayyutmun ikayuquplutin.

²³ Aglaan uqaksraqtutiqasruñaqasri kinnaqtun nalukkapsigun. Iłisimagiñ taatnatchim isruqağagilha uqaallatrahigmik.

²⁴ Agaayyutim savaktaa uqaalaruksraungitchuq. Ilaa ihuaqqutriruksrauruq iluqaitnik, nakuuluni suli anuqsruluni ilisautriñuluni,

²⁵ agganaiłluni nalguqsruiyumi iglugirimiñnik. Itpiaqtuq Agaayyutim mu-migviqaqtitchiłksrananun ilitchuqsriłutin ilumutuuruamik.

²⁶ Aasrii qauğrimmatinitqinñiaqsut kanjicsiaqatqilikon, annagutin nigatchiananiñ Tuunğaum, tigugaluakkani tupigitqupluni.

3

Uvlut Aqulliich

¹ Aglaan kanjicsisriun una. Aqulligñi uvluni sakiqnağutit iłiñiaqtut.

² Iñuich iłitłukkisirut inmiknułhiñaq, pisugruağutinigutin, uqaviliğutin, arguanasriłutin, uqağniğluliğutin, tupiktaigutin anayuqaamiknik, quyyataigutin, ukpiqsrisaigutin,

³ ihuaqqutrisaiğutin, ilunñukkutaigutin, saglutusriłutin, tatamnaqsilutin, suli iqsiñaqsilutin, iłinisa nakuuruuq uumigiliutilugu,

⁴ iłinich ataaguutitaugugutin, isrumamikni sivutmuusruusriłutin, suunas-rugiliutillapiağutin, quviasruñniallitlugutin agaayyutiqałksramikniñ,

⁵ ukpiğusriq qiñiğnautigilhiñagnialiglugu, aglaan ayaksimapmillaan ilumutuuruuq. Taatnatchiñiñ iñunñiñ piisimaagumuutin.

⁶ Taatnatchich iłanich siñiqsrahigmiknigun payariraqtut piyaruanik ağanik pigiilillapiaqtuanik suli igliğutikkauliqsuanik qanusripayaatigun kimmutitigun.

⁷ Taatnatchich ağnat iłiññiurağniallağmin ataramik iłitchuqsrianitlaiqsuat ilumutuuhigmik.

⁸ Taipchuak Jannes-lu Jambres-lu akililiutipmatun Moses-mun, taatnatuntuuq taipchua iñuich akiliiupmiut ilumutuuruamun, isrummatinich pigiiliplutin, ukpiqsriññualiqhutin Agaayyutikun.

⁹ Aglaan taatnatchich ayuugumiñaitchut, takku kisupayaam kanjicsimaiłhat qiñiğisigaat, ipchunaktuntuuq Jannes-lu Jambres-lu pipmatun.

Iłisauttutit Aqulliich

¹⁰ Aglaan ilvich maliguakkağigiñ iłisauttutiga, qanusriuliga, suli piyummatiga iñuuligmi. Tuvrağniakkağigiñ ukpiqsriłiga, anuqsrułiga, piqpaktağa, suli iglutuiliga,

¹¹ piyuaqsiuħiġa, suli nagliksaaqsiuħiġa ukpiqsriħħapkun. Iisimaanikkiñ iluqaan atuummiruaq uvañnun Antioch-mi, Iconium-mi, suli Lystrami, tatamnaqsipluġu nagliksaaqsiuħiġa iġlutukkaga. Aglaan tamatkunakja iluqaitniñ Atanguruam annautikkaġigaana.

¹² Iñuich agaayyutikuaguktupayaat Christ Jesus-mi piqataulutinj piyuaqsiugisirut.

¹³ Tamatkuali killukuaqtuat pinñuaqtit pigiilitmugutin kinnitnikun atlanik, suli kinnilutin inmiknun.

¹⁴ Aglaan ilvich iisauttusriaġianikkan ilumutuuruuq payaħaigluġu sivutmuutigumigiñ. Iisimagiñ kisuniñ iisauttusriaġihagun,

¹⁵ suli iisauttusriaġimaħhatigun ilaalugruuħiqniñaglaan Agaayyutim uqalhi. Tamatkua kanjipsipchaħhiñaugaatin anniqsuqtihgmun ukpiqsriħħkun Christ Jesus-kun.

¹⁶ Uvvataku uqalipayaaq Agaayyutim Makpiġaana ittuq ilaan aniġniliutaagun, suli anniqsuutauruq iisautriruni, iñiqtigiruni, nalġuqsuiruni, suli alġaqsuiruni nalaunħaruħiksramun,

¹⁷ iñugli agaayyutikuagktuaq naamasripluġu paqnamallautlasripluġu qanusripayaamun savaallautamun.

4

¹ Tiligikpiñ sivuġaani Agaayyutim suli Christ Jesus-ħum Atanniiruksrauram iñupayaanik iñukuuruhanik unniñ tuqħaranik, suli piqutigipluġu aggitqihksraħalu aħaayyutaalu:

² tililħapiagikpiñ quliaqtuaġitqupluġu tusraayugaallautaq, uqagħniapiaġluġu piviksraħaħun naagaħaa piviksraitmatun inħaan, ilitħuġipkaġniutigilugu, alġaqsruutigilugu, piħħuksaaġutigilugu, suli anuqsruħipayaakun iisauttutigilugu.

³ Uvvataku piviksraħ tikiuħaħisiruq iñuich naalaġnisunġihksraħat ilumutuuruamun iisauttutmun, iġliġutluligutin inħin pisuħiġmikkun, katitħiñialigutin iisautriksraħmiknik tusraasrukħhiñagħmiktigun.

⁴ Ilinħich naalaġnitħukkumataigutin Agaayyutim ilumutuulħanun, aglaan naalagulitħuġluġich utuqqaqtat unipchaħiat.

⁵ Ilvilliasriiñ qauħrimmaagħksuksraurutin qanusripayaami irviqanħaħpich, iġlutuġluġu nagliksaaqsiuħiġ, quliaqtuaġilugu tusraayugaallautaq, suli tanigluġu savaaksrapayaana savakħaan Agaayyutim.

⁶ Uvaħaliuvva tikiuħmiġiġa tuqutauħksraħa Agaayyutmik piqusriġluħa. Aulħaħksraħa marrumakħa iñuulħmiñ tikiuħmiruq.

⁷ Atripluġu aħpaliutrahti nunitħiruaq, uvaħaptuuq iñuulħamni ukpiqsriħħiġ Agaayyutikun pigituiħaħiġa.

⁸ Pakma akiñħaktaksraħma niaquġutiksraħan nalaunħaruħum taqħiġaana, Agaayyutim nalaunħaruħam Atanħum qaisaħa uvaħnun taivrumani uvlumi, uvaħnuħhiñauħitħuaq aglaan iluqaitnun aggitqihksraħanik inuħruuqtuanun.

Uqauttutai Timothy-mun

⁹ Uggisigilugu utlakkumigikma.

¹⁰ Uvvataku Demas-ħum marrumiħa nunamik kimmutiqatlulihuni unitħaana. Thessalonica-mun aulħaħtuq, Crescens-li Galatia-mun, Titusaasrii Dalmatia-mun.

¹¹ Kisimi Luke-ħum nayuġaana. Tuvaħaħtiġiyumiġiñ Mark ikayuqħksraħa savaakun.

¹² Tychicus-li tuyuġiġiġa Ephesus-mun.

¹³ Qakugu agħiaqsiyuvich saagaħumiġiñ quppiġaħa unisaħa Troasmi Carpus-mun, makpiġaatlu suvaluk qisiħniñ piħuġat aglaktuġvitka.

14 Alexander-m savviuqtim atqunaq navianniuqtitkaaña. Atangum utiqtitchivigigisigaa atniutaigun.

15 Ilvittuuq qaunakkutiqağumuutin ilaagun, takku ihuaksriñgillapialikun ak-illiliqsugai uqauttutivut.

16 Sivugañiutiqaakhamni Rome-ñum aňalataiñun tapqitchuña, iluqatin unitchaatña. Agaayyutimtuq akitñautaiññañiağligich taipchua.

17 Aglaan Atangum nayuqñuña sayyiqsugaaña uqautigianitlasriplugu inuñaiğlugu iluqatin Jew-ñungitchuat tusraarakstrañat. Uvaña annautikkau-ruña tuqqutauviksrağaluamniñ.

18 Suli Atanguruam annautiniagaaña iluqaaniñ pigiitchuamiñ, annau-tiluña pakmaniittuamun añaayuqautmiñun. Nangaun illi ilaanun qañavak isruilaamun. Amen!

Aqulliich Ilammiuğutit

19 Tuyuqtuña ihuaqqutmik Prisca-mun suli Aquila-mun, suli tupiqataiñun Onesiphorus-ñum.

20 Erastus Corinth-mi ittuiñaqtuq, suli unitchiga Trophimus Miletus-mun atniğñaliqman.

21 Aggilağniurağumuutin ukiuğraguqtitnagu. Eubulus-ñum Pudens-lu Linus-lu suli Claudia-m nayaaññağaatin, atlallu aniqatiut.

22 Atanguruamtuq piqasriqsuglisin irrutchipkun. Agaayyutimtuq ihuaqutilisi.

Paul-ŋum Tuyuutai Titus-mun

¹ Tuyuutit ukua aggiqsut Paul-miñ savaktaaniñ Agaayyutim, uqqiraqtigi-plugu Jesus Christ-ŋum. Agaayyutim piksraqtaagigaana ikayuquplugich ilaan iñuksraqtaani ukpiliquplugich suli ilisauttutiqağlugich ilumutuunğagun ukpiğusripta,

² tunŋaviqaqtuakun niğiugaqaalikun isruitchuamik iñuuligimik. Agaayyutim saglutlaitchuam akiqsruğniğaatigut taavrumiña iñuuligimik sivuani aullagñiñhan piviksrauram.

³ Aasrii nalaullapiaqlugu piviksraq sagviğaa taamna tusraayugaagiksuağmigun. Taatnaqtuksraquqluña savaaksritchaana, uvañasrii uqağiplugu tillisaagun Agaayyutim Anniqsuqtipta.

⁴ Titus, aglaktuña ilipnun iğñaurapiamnun ukpiqsriñkun piqatigikkamnun. Agaayyutimtuq Apauram suli Christ Jesus Anniqsuqtipta ihuaqutikun qinuiññiqsimaagumigaatin.

Titus-ŋum Savaaŋa Crete-mi

⁵ Uvaña unitchikpiñ Crete-mun ihuaqsruquplugich sut ihuaqsrugaksrauruaat taamani, suli nalunaiqsitquplutin ukpiqtuanjuruat qaukñksrañitñik nunaaqqipayaani. Tillisitka itqağilugich,

⁶ qaukñksraqtaanjuruat patchisaitchuksrauruq, anun atautchimik ilaqatiqağuni, suli qitungai ukpiqsriñlutin uqautausruñaqatin pitchigiillugich tupiktaiñkun.

⁷ Uqaqtiksraqtaaq Agaayyutim savaañanik anjalatchiruksrauplugu patchisaitchuksrauruq, pisuligmigausruñaqani, uumitchaktangiguni unniñ imiligaqtausruñaqani, qinnaktasruñaqani unniñ killukun piqağugruasruñaqani.

⁸ Ilaa tukkuğinñaqsuksrauruq, piqpaksriñlutuni nakuuruamik, inmiñun anjalalguluni, nalaunjaluni, ipqilluni, suli alğaqsrutmik tuvrairuanjuluni.

⁹ Uqaqtiksraqtaam payañairvigiraksraqigaa uqauttutini ukpiğiraksrauruq suli iviqtisrimaaqtuaq ilisauttutmun. Taatna ilitqusriqağumi ilaa pitchuk-saagilugisiruq atlanik ilumutuuruakun ilisauttutikun, suli qinñiqtilgugisiyaa tanigiliqutaat akilliiiruat uqağimun.

¹⁰ Uvvataku iñugiaktut tupiguutaitchuat iñuich kinnitñikhutin atlanik nipiqağimikkun kinniçilukun, suvaluk taapkua ilisautriruat iñuk nalunaitjutchisuksrauplugu annautrauniaqpan.

¹¹ Ilisauttutaat nutqaqtitaksraqipiagiñ, takku ilinisa akasrimagaich anayuaağiich ilisautriñimikkun ilisauttutigingilaaksraqmiknik killukun piqağugruaqhutin.

¹² Crete-tağmiut ilañat sivuniksriqiraat nipliğñiqsuq, Crete-tağmiurguuq ataramik sagluturuanuplugich, niğrugaaqluktun inniçilugich, suli iqiasruuplutin nigitlaturaunuplugich.

¹³ Aasrii taamna nipliun ilumutuupluni. Taatnağlugich ihuañksrañatnun ilvich iñiqtiğumigitin ipiksilugu, ilinilli sayakturuamik ukpiğusriñikkumuut,

¹⁴ itlungiğutin Jew-ñuruat unipchaalianitñunlu ilisauttutaatnunlu suli iñuich tillisaatnun, ayyairuat ilumutuuligimik.

¹⁵ Supayaaq ipqitchuq iñuñni ipqitchumaruani, aglaan ipqitchuanitchuq tamatkunani qaayugnaqtuani suli ukpiqsriñgitchuani, takku ilinisa isrumatinich suli qauğrimmaagiutillautañich qaayugnaqsianiksmaplutin.

¹⁶ Ilinich ilitchuqsrimanigaluaqhutin Agaayyutmik, aglaan iñuuniałhata piilaagigaa, ilinich uumiktanikhutin, tupiktaiqhutin, iñiqtaqağumiñaiqhutin nakuuruamik.

2

Nalaunnjaruat Iłisauttutit

¹ Aglaan ilvich ilisauttutigiraksrağigiñ ilisauttutiksraq ilumutuurautigun uqaliqtigun.

² Uqautilugich utuqqanaağtuat aņutit qauğrimmaağiqulugich, isrumaugalgulutin, ilinittñik aņalalgusritqulugich. Iłumutuğugutin ukpiqsriłigimikkun, piqpaktağmikkun, suli iglutuilgusriłigimiktigun.

³ Taatnatuntuuq uqautilugich utuqqanaağtuat aņnat ukpiqtuam irrusrianik piqaqulugich, sagluturuaņutqungillugich, naagaqaa tigutarritqungillugich taanņağmun, ilisautritqulugich nakuuruakun,

⁴ atriraksrallautağugutin nutautluktuanun aņnanun piqpaksriłiksraņatigun ilaąatiumiknik suli qitungağmiknik,

⁵ inmiknun aņalalgusriłutin ipqilikon suli ilaąatausruqsilutin kiñuniğmi, tupiqsritlasriłutin aņutiumiknik. Agaayyutimli uqalħa iñuich suunillaginğitchumigaat.

⁶ Taatnatuntuuq pitchuksaaglugich nukatpiat aņalallautaliksrāatnun inmiknik.

⁷ Ilvillu supayaatigun atriraksrallautağugutin savaallautakun. Iłumutuğullapiagutin suli piyummatiqagutin ilisautriłiqni.

⁸ Uqautriłutin nağguksruğnağumiñaitchuakun, akililıqsuqtitin kanņusrutlasriługich, pigiitchuakun nipiksraillutin uvaptigun.

⁹ Uqautilugich savaktaağruich tupiksritqulugich aņaayuqağmiknik suli quyalilugich sukupayaaq. Ilinich kiumakhiqsuksraungitchut

¹⁰ unniiñ tigliktuğvagiraksrağingitchaich. Aglaan ataramik urriqsuqtaksrağigaat nakuułiqtin suli qanutitanaiłiqtin kamagikkauliksraņanun ilisauttutim Agaayyutikun Anniqsuqtiptigun surağalipayaağmikni.

¹¹ Uvvataku Agaayyutim iluaqputaa ilisimanaqsiruaq iñupayaat anniqsułiksraņatnun.

¹² Taavrumuuna iluaqputmigun Agaayyutim ilisautigaatigut agaayyutailaakuaqungitłuta suli nunakuałhum kimmutaaguaqungitłuta, iñuutqupluta uvaptiknik aņalalgusriłuta, nalaunnaluta, agaayyutiqaguta pakma uumani nunami,

¹³ taqqilłaptikni quvianaqtuamun uvluanun niğiugağikkapta, kamanautaa kamaņaqtuam Agaayyutipta Anniqsuqtipti Jesus Christ-ņum sagviqpan.

¹⁴ Ilaa qaitchuaq inmiñik piqutiglipluta, annautisraqhuta pigiitchuapayaamiñ suli pigiağutitqupluta inmiñulħiñaq, ipqiguta, piyummatiniguta nakuuruakun.

¹⁵ Tamatkua ilisauttutigiymigitin, atuğlugich aņalatchiñiqni, pitchuksaagiliqni suli alğaqsrułhatni tusraarivich. Nalliatnun-unniñ piinillaginğipkasruņaqnak.

3

Ukpiqtuam Agaayyutikuąiatiksraņa

¹ Itqaaktuutilugich iñugikkatin maligutchiłiksraņatigun aņalatinik suli qaukhiğñik, tupiksriłikon ilinittñik, itqanaırrutitqulugu savaallautapayaaq.

² Uqautilugich pigiilakun uqautiksritqungillugich, aglaan qiñuiyusrimaaglugich, ilauraanağlugich, suli ataramik aggaņairrutriłikon irrutriqulugich iñupayaanik.

3 Uvvaptuugtaku qaanjikaptikni kinniqipluta, tupiktaitluta, nalaunnaisimarugut, savaksiqsimaplugu kimiksriñiq quvianañikkanigun killuum qanusripayaatigun, iñuuniaqhuta uumiktakun sulii siqñaktakun uumikkutipluta avatmun.

4 Aglaan Agaayyutim Anniqsuqtipta aggiqami piqpaksriñigmigun sulii iñuaqutriñigmigun anniqsuğaatiğut.

5 Uvaguğ savaaqallautallaptiguñgitchuaq aglaan ilaan nagliksriñigmigun anitqiksitkaatigut salummakkaukapta imiğmik aasriiñ Ipqitchuakun Ir-rutchikun qaitchipluta nutaamik iñuułiğmik.

6 Uvvataku Agaayyutim aglipliğugu qaitchigaatigut Ipqitchuamik Irrutchimik, uumuuna Jesus Christ-kun Anniqsuqtiptigun,

7 taavrumuuna iñuaqutaagun uvaguğ nalaunnasripkaqhuta Agaayyutmi, sulii piññaaktaagilugu isruitchuaq iñuułiq niğiuğağikkakput.

8 Tarra taamna ilumutuuruuq nipliun. Uvaña ataramik uqaqugikpiñ tamar-rumuuna nalupqisruutaigutin, iñuilli ukpiqsriuat Agaayyutmik ataramik kipiğiyumuut piviqaqtiłiksrañagun savaallautam. Taatnatchich savaallautat nalaunnarut sulii ikayuutiksraurut iñuñni.

9 Aglaan piisimaagvigilugu isilğaiłikun uqaksraqtuliq, immakñaqtatigun atiqtigun kanñiuliq, aivvatraq, sulii akimaniutrañiğmiñ maliguksratigun qaisauruatigun Moses-kun. Tamatkua ikayuutaungitchut unniñ pitłuktuanğitchut.

10 Malğuguğluguunniñ alğaqsrutiqağumigiñ iñuk akatchiruaq avgumañiğmik ilamiñi, suqutigitqisruñaqnagu malinñuğutillanğitpan.

11 Uvvataku ilisimagiñ taatnasriq iñuk iñuaqsruutaungitchuq sulii killuqsautaiñ kaniqsimapkağagaat nalaunğıñhagun.

İlisauttit Aqulliich

12 Qakugu tuyuğiyupku Artemas naagaqaa Tychicus ilipnun, utlallak-sapiağumigikma Nikopolis-mun, takku sivuniqaqtuña ukiisukluña tarani.

13 Ikayuğniallapiağumiikkiñ Zenas, maliguğtaksraliqirilu sulii Apollos aullağniałhakni iglaułiksrağmiknun, sulii supayaamik inuñaiyallapiağlugik.

14 İlisautilugich iñuğikkavut piviqaqtiłiksrañatigun savaallautamik, aasiñ piqaqtitchiłutin atlat inuğikkanitnik iqaisruktuasruñaqatin.

15 İluqağmiñ piqasriqsuqtima nayaaññağaatin. Nayaaññaqmigivut ukpiqtu-aqatiuvut. Agaayyutim iñuaqutaan iluqasri nayuğumigaasri.

Paul-ŋum Tuyuutai Philemon-mun

¹ Uvaŋa Paul tigutaanuruana piqutigiplugu Jesus Christ, aasriiŋ Timothy aniqatigikkaqput uvamniittuqtuuq. Aglaktuŋa uumiŋa tuyuutmik Philemon-mun piqqagikkamnun savaqatigikkamnun,

² suli Apphia-munlu piqqagikkaptiknun Archippus-munlu anuyyiuqtauatiptiknun, ukpiqtuanuruuanunlu katisruuruanun tupipnun.

³ Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta Atanġuruamlu Jesus Christ-ŋum ihuaqutiqaqlisi tutqiutiqaqtillusilu.

Philemon-ŋum Piqqaksriħhalu Ukpiqsriħhalu

⁴ Quyaġiga Agaayyutiga itqaġiplutin iniqsruqama,

⁵ tusraapluna piqqaksrisilaapnik iluqaitŋik Agaayyutim ihuiŋik suli ukpiqsrisilaapnik Ataniġikkaptiknik Jesus.

⁶ Piqatigiiħqput ilipsitŋi ukpiqsriuranuruani piġuqtuksrauruq iħitchuġitlasriħusri ikayuutipayaanik pigikkapsitŋik Christ Jesus-mi.

⁷ Aniqatmaan, quviatchaigikma arautiqaqlunalu piqqakutiħapku, atakkii ihisimagiga quviatchaiħiħi iluqaitŋik Agaayyutim ihuiŋik.

Paul-ŋum Iniqsruutigaa Onesimus

⁸ Taatnamik inġvigillagukkikiŋ sumik piraksrapnik tiliħiħiaugaluaqhutin, aniqatigiplutin Christ-mi.

⁹ Uvvasuli Christ-ŋum piqqaksriħhagun tilisunġitchikiŋ, aglaan uvaŋa anayuaaqtuami, isiqtapluna pisigiplugu Jesus Christ inġvigisrukkikiŋ.

¹⁰ Tarra iniqsruġikiŋ pigiplugu Onesimus iġniġiliutikkaġa ukpiqsriħqman Christ-mik qiliqsimaħamni pituutani.

¹¹ Taimma qaaglaanimħa ikayuutaunġitchaluaqtuq ilipnun. Aglaan pakma ikayuqtigiuqtuq ilipnununlu uvaŋnununlu.

¹² Utigmun tuyuġisraaqsigiga. Akuqtullanġiaġumagiħ irrusriħiġutilugu uvamnik liilaa pipmatun.

¹³ Nayuqtigisrukkaluaġiga uvaŋni illugu. Savautinayaġaana iniksraġaluapni qiliqsimaħamni piqutigiplugu tusraayugaaġiksuaq.

¹⁴ Aglaan suyumiħaipiaqtuŋa apiqsruħlakaluaqnak. Nakuurualiqiħ piyummaticillapiaglugun nunuripkasruħaqnak uvaŋnunun.

¹⁵ Taatnaqhuni aullaummiuraallaguknaġniqsuq ilipniħ, ilipnun utitlasripluni ihiglugu.

¹⁶ Uvakħaniħaglaan savaktaaġruħiħaunġiqsuq ilipnun aglaan nakuqsitluktuq savaktaaġruħmiħ. Onesimus ukpiqsriaqsikami Christ-mik piqqaknaqsiruq aniqatigiliutiŋluni uvaŋnunun aglaan pitluklugunniħ ilipnun, takku Agaayyutim piġiliutipmigaa iliptuntuuq.

¹⁷ Isrummatigigupŋa piqatnaaġipiaġluna, paġlayumagiħ utiqpan uvaktun ihiglugu.

¹⁸ Suli qitkutiksriħiħpan suurapnik taimani qimakami suli niġġiuqsrumaqaqpatin akiħiħiutiyumagiħ uvamnun.

¹⁹ Uvva aglaktuŋa argamnik itna, Uvaŋa Paul akiliġniħiaġikiŋ. Itqaqtuutiġitchikiŋ qanutun niġġiuqsruutiqaqtilaaqnik uvamnun.

²⁰ Aniqatmaan, quyalisallaŋniħa pisigilugu Ataniq, quviatchaksaġluna aniqatigipluna Atanġuruakun.

²¹ Aglaktuŋa uumiŋa ilipnun nalupqigihitlugun tupiksrisuħiħ ihisimagaluanġa savaqatunħiħ iniqsruaġikkamiħ.

²² Aasriipsuuq niġiugaqaqtuġa qin̄itlasilġimnik ilipsit̄nik in̄iqsruġapsigun. Taatnaqhutin itqanaiyaġumuutin in̄iksramnik.

Ħammiuġutit

²³ Epaphras-ġum tigutaan̄uqatigikkaġma pisigiplugu Christ Jesus tuyuġaatin nayaan̄ġaġmiñik.

²⁴ Mark-ġumlu, Aristarchus-ġumlu, Demas-ġumlu, Luke-ġumlu savaqatiuma tuyuqmiġaatin nayaan̄ġanik.

²⁵ Uvvatuq iġuaqqutrisaan Atannapta Jesus Christ-ġum irvigiliuġ irrusriqsi.

Tuyuun Hebrew-ᵐuruanun

Agaayyutim Uqalᵐa Uqaqtigiplugu Iḡñiñi

¹ Injilḡaanimma Agaayyun uqaqtuq sivulliaptiknun sivuniksriqiritigun aku-laiqlugu atlakaagiiklugich.

² Aglaanpakma makunani aqulligñi uvluni Agaayyutim uqautigaatigut Iḡñigmigun, nalunaiqsagmigun paitchaktaaquplugu supayaanik, aasriiñ ilaagun iñignikkani nuna.

³ Agaayyutim kamanautaa qiñignaitchuq. Aglaanpakma kamanaun qausaiñaqtuq Iḡñiguruakun Agaayyutillapiatun itluni. Iḡñiguruam tigungmiugagaa supayaaq uqaligmigun sanñiqaqtuatigun. Piiñanikamigich iñuich killuqsautaat, aquvinniqsuq taliqpianun kamanagniqsram pakmani.

Iḡñiq Kamanatluktuq Isaḡuliñmiñ

⁴ Taatnaqhuni kamanatluksipluni israḡuliñniñ Agaayyutim atchigñigaa kamanatluktuamik atigmik ilinisa atinjitñiñ.

⁵ Atakkii Agaayyutim nalliatunniñ israḡulgich nipliutisrimaitchaa, itna, “Ilvich Iḡñigigikpiñ.

Uvlupak nalupqinaigikpiñ iḡñigiplutin takkuatni iñupayaat.” *Psalm 2:7*

Naagasuli itnaqsimaitchuq israḡulinmun,

“Aapaugisiruᵐa ilaanun aasrii uvaᵐa Iḡñigilugu.” *2 Samuel 7:14; 1 Chronicles 17:13*

⁶ Aasriipsuuq, tuyugiyasripmagu Iḡñiguruuq aᵐalatiqatini iñuᵐnun marrumani nunami nipligñiqsuq, itna,

“Iluqatin Agaayyutim israḡulgiñ purvigilitruᵐ.”

Deuteronomy 32:43

⁷ Suli uqautigigai israḡulgich, itna,

“Israḡulgich anuḡiguqtinnigai, savaktiniasriiñ ikualaruaguqtitlugich.”

Psalm 104:4

⁸ Aglaan Iḡñiguruamun uqaqtuq,

“Agaayyuun, aᵐalatchiraugisirutin taimuᵐa.

Aᵐalatkisigiñ aᵐaayuqautiñ nalaunᵐalikun.

⁹ Quviagigiñ nalaunᵐaruaiḡ aasrii uumigiplugu nalaunᵐaitchuaḡiq.

Taatnaqhuni Atangum, Agaayyutvich, piksraqtaagigaatin qaitchiplutin pitlukuamik kamakkutmiglu quvianamiglu tamatkunakᵐapayaaq piqatipniñ.”

Psalm 45:6-7

¹⁰ Itnasuli uqaqtuq ilaagun,

“Ataniiq, aullagñiisaqqaagataḡmi iñigiñ nunalu qilaglu argapnik.

¹¹ Tamatkua piungigñiaqtut, aglaan ilvich itchaḡataqtutin.

Iluqatin tamatkua utuqqaḡugniaqtut

aasriiñ atnuḡaaluktun suungigutin.

¹² Uligaatun imuniagitin

aasrii simmigutin atnuḡaaluktun.

Aglaan ilvich atlanᵐuḡumiñaitchutin

suli ukiutin isrukitchumiñaitchut.”

Psalm 102:25-27

¹³ Aasrii nalliatnun israḡulgich uqautrillaksimaitchuq itna,

“Aquvittin taliqpina tunᵐaani aᵐalatchiqasiutilutinaasrii uvamnik

akiilillapiagniaḡhatnunaglaan iluqaitnik uumigirivich.”

Psalm 110:1

¹⁴ Israḡulgich savaktaulḡhiñiaqtut irrusriuplutiᵐ. Tiliraurut ikayuquplugich tamatkua annautrauniaqtuanik.

2

Kamanaqtuaq Anniqsug'iaq

¹ Qiñigikput Igñiguruam kamanatluħa israġuliñniñ. Taatnaġuta piłiqipiaqtuksraurugut qaunatqiaġiglugich tusraakkavut. Tupigiguptigik tamatkua taggivaaktaġumiñaitchugut ilumutuuruamiñ.

² Uqałipayaaq israġulgich uqautigikkañat payañaitchuañuruq. Aasriiñ kiñapayaaq navguiruaq maligutaksramik tupiksriñgitłuniłu nalliusriaqag'isiruq anasriññuqsautmik.

³ Taatniitpan qanuġuta annañniaqpisa anasiññuqsag'viksaptikniñ suksraġingitchuptigu anniqsug'iaq? Atanġum Jesus uqautigiqqaagaa taamna anniqsug'iaq. Aasriiñ tamatkua tusraaqqaaqtuat uqałigmik qaaniqsitkaat nalupqinaiqlugu uvaptiknun ilumutuuniplugu.

⁴ Agaayyutimtuuq ilisimapkaġniġai atlakaag'isigun quviqnaqhutin savaatigun, suli Ipqitchuam Irrutchim aatchuutaigun pisuligmigun.

Sivulliuqtaat Anniqsukkauruat

⁵ Aasriiñ Agaayyutim piksraqtaag'iñgitchai israġulgich añalatiksraulugich nunami tikitchaġumaruami. Taamna uqautigigikput.

⁶ Aglaan Agaayyutim uqałhani aglausimaruq, itna, "Agaayyuun, suvaata isrummatigitlaniqpiun iñuħiñaq?

Naagaunniñ suvaata qaunagitlaniqpiun iñuum igñiñ?

⁷ Sivikitchuami kamanaitłuktitauraallakkaluaqlugu israġuliñniñ, niaquusriġniġiñ kamanautmik kamakcutmiglu,

⁸ suli inillakkiñ añalataġitlasriplugu supayaaq."

Psalm 8:4-6

Taamna uqałiq uqautigigaluaqtitlugu Agaayyutmun inillañniplugu iñuk añalatchirauplugu supayaamik, pakma qiñingitchikputsuli iñuum añalatchitłapiaqtilaana supayaamik.

⁹ Aglaali qiñigikput Jesus "sivikitchuami kamanaitłullaklugu israġuliñniñ." Agaayyutim ihuaqcutmigun tuqupkaġniġaa pisigiplugich iñupayaaq nanipayaaq. Taatnaqlugu niaquusriġniġaa kamanautmik kamakcutmiglu.

¹⁰ Agaayyutim añalanigai supayaat, suli supayaat sagviġniġaat kamanautaa. Aasriiñ nalauttuq Agaayyutmun naamasipkaqamiun igñi naglik-saalikun tikiutitquplugich iñugiaktuat igñigich qilañmun. Taamna igñiq aullaġniirigugniġaa anniqsug'iañatnun.

¹¹ Taamna ipqiqsitchiruaq iñuñnik Agaayyutmun suli tamatkua ipqiqsitauruat iluqatin aapaqag'niqsut atautchiiñamik. Taamna pisigiplugu Jesus-ñum kannugingitchaa taiyuħisrañat ukpiqsiruat aniqatiumiñik.

¹² Nipliqhuni Agaayyutmun, itna, "Iłitchuġipkautigigisigikpiñ aniqatiumnun; nangag'isigikpiñ akunġatni ukpiqtuañuruat."

Psalm 22:22

¹³ Itnaqhunisuli, "Tunñavigigisigiga Ataniq."

Isaiah 8:17

Sulipsuuq,

"Uvaniittuñ ililgaani Agaayyutim qaisañiñi uvamnun."

Isaiah 8:18

¹⁴ Taapkua ililgaat timiqagtut auqaqhutinlu. Taatnatun ilaa iñuguqtuq timiqaqhuni ilinjisitun. Tuqukami sannigutami timimigun piyaqcutlasriñigaa tuqupkaiłaruq iñuñnik, taamna tuunġaq.

¹⁵ Jesus-ñum annautisraġniġai tamatkua iñuich tigutaañuruat iñuuniqtutilaag'mikni iqsilħatigun tuqułigmik.

¹⁶ Atakkii Jesus-ñum isrumaalutigin'gitchai israġulgich, aglaan ikayuġugai iñuich kiñuviag'ikkañi Abraham-ñum.

¹⁷ Taatnamik Jesus iliruksrauruq aniqatiun̄isun supayaakun. Taamna pisigiplugu ilun̄uksripluni tuniqsimaruaūuplunilu agaayuliqsiq̄p̄paguqtuq ilin̄it̄n̄un. Jesus-̄num tuq̄ūiḡmigun piiḡn̄igai in̄uich killuqsaut̄in̄ich q̄in̄uiq̄sitlugu Agaayyun.

¹⁸ Jesus ilaaptuuq naglik̄saaqtuq uuktuaq̄siukami. Taatnamik ikayulgun̄igai tamatkua ukpiq̄sriruat uuktuaq̄siupmata ilaatun.

3

Jesus Kamanatluktuq Moses-miñ

¹ Aniqatiumaan̄, pigigaasri Agaayyutim. Q̄ilān̄muqugaasri. Taatnamik isrummatigiraksrāḡigiksi Jesus tilirauruaq̄ Agaayyutmiñ, ilaaptuuq agaayuliqsiq̄p̄pauruq ukpīḡikkaq̄put payan̄ait̄lugu.

² Jesus tuniqsimatr̄ir̄uq̄ Agaayyutmun piksraq̄taaḡirimiñun atr̄ipl̄ugu Moses-tuuq tuniqsimatr̄ir̄uq̄ Agaayyutim iluqaani tupq̄ani savautrikami Agaayyutim in̄uinīk.

³ Taamna in̄uk nappairuaq̄ tupīḡmik kamakkusriaq̄atluktuq tupīḡmiñ. Taatnatuntuuq Jesus kamakkusriaq̄atluktuq Moses-miñ. Moses savautrīllāutāḡaluaqtuq Agaayyutim in̄uinīk Jesus savautrīllāutatluktuq.

⁴ Tupipayaaq̄ nappair̄iq̄aqtuq, aglaali Agaayyutim sua iluqaan nappakkāḡigaa.

⁵ Moses-guuq tuniqsimaruq̄ iluqaani tupq̄ani Agaayyutim, aglaan savak-taūhiñaq̄huni. Moses nipliq̄simaruq̄ sunik uq̄autauniaq̄tuanik sivuniksrami, [amiami Christ-mik].

⁶ Aglaan Christ tuniqsimaruq̄ iḡn̄iḡupluni an̄alatchiruaq̄ iluqaanik tupīḡmik. Iluqata ukpiq̄sriruani Agaayyutmik, uvagut tupīḡigaatigut Agaayyutim ukpiq̄sr̄is̄iq̄āḡupta niḡiugaq̄āḡuptalu isruanunaglaan.

Min̄ḡuiq̄siāḡv̄iq̄aqtut Agaayyutim In̄ui

⁷ Tarraasriiñ Ipq̄itchuaq̄ Irrusriq̄ uq̄aqtuq, “Uvluvak tusraayupsiūn̄ Agaayyutim nipaa,

⁸ siq̄quqs̄ilāāḡniaq̄asigik isrummatigikkasri, taipchunatitun ak̄illāiq̄suiruatun Agaayyutmik uvlumi taivrumani suviksrāilaami.

⁹ Aapaapsi uuktuāpiāḡatāḡaat̄na arguaḡiplun̄a q̄in̄iḡaluaq̄lugich savaatka.

¹⁰ Taatnaq̄lun̄a mal̄ḡuk̄ipiani ukiuni uumitchaut̄rirun̄a taipchun̄in̄a in̄uq̄atiḡiñik, aasriiñ uq̄aqlun̄a, ‘Pigisupayaak̄an̄at killuuruq̄. Kan̄iq̄simait̄chaat ilitq̄usrīga.’

¹¹ Tarra akiq̄sruqtun̄a uvan̄nun uumitchāllamni, itna, ‘Isiq̄titchumiñait̄chitka nunamun akiq̄sruutigikkamnun ilin̄it̄n̄un min̄ḡuiq̄siāḡv̄igitqukkamnun.’” *Psalm 95:7-11*

¹² Taamna Ipq̄itchuam Irrutchim uq̄aḡikkāna. Taatnamik q̄aun̄atq̄iāḡiutisitchi avatmun. Avallānḡitchumuusrīli in̄uuruamiñ Agaayyutmiñ pisigilugu killuq̄saun ukpiq̄q̄utaīḡlu uummatipsit̄ni.

¹³ Aglaan pitchuksāḡutisrit̄chi avatmun taiyuḡnan̄naansuli “Uvluvan̄mik” suli tusraatlan̄n̄apsi Agaayyutim nipaanīk tupiksrit̄lan̄n̄apsilu. Tupiksriñḡitchupsi nallīq̄si siq̄quqs̄iviaq̄tuq ilaatni killuqsaut̄mun sagluq̄ipkāḡuni.

¹⁴ Takku iluqata pigigaatigut Christ-̄num ukpiq̄simārāḡniāḡupta ukpiq̄srīllāptiktun aullāḡnīih̄aniñaglaan tuniq̄simalutalu payan̄aiḡuta isruanunaglaan.

¹⁵ Itnaq̄simāruq̄, “Uvluvak tusraayupsiūn̄ Agaayyutim nipaa

siqquqsilaag̃niaqasigik isrummatigikkasi
taipchunatitun akilliliqsuiruatun uvlumi taivrumani suviksrailaami.”

Psalm 95:7-8

¹⁶ Kisut tusraaniqpatruᅇ Agaayyutim nipaa akilliliqsuipmata ilaanik? Aa, iluqatinj taipchuanjurut iᅇuich Moses-ᅇum annisikkanj Egypt-miᅇ.

¹⁷ Kisutmi Agaayyutim uumitchautiniqpagich malgukipiani ukiuni? Aa, iluqatinj taipchuanjuniqsut killuqsagtaqtuat tuquplutinjasriiᅇ suviksrailaami.

¹⁸ Agaayyun akiqsruᅇniqsuq inmiᅇun, “Isiqtitchumiᅇaitchitka nunamun akiqsruutigikkamnun ilinjitᅇun minguiqsiaᅇvigittukkamnun.” Kisut Agaayyutim uqautigivagich taatna? Aa, iluqatinj taipchuanjurut tupiksriᅇngitchuat Agaayyutmik.

¹⁹ Tarra ilitchuᅇigikput ukpiqsriᅇᅇisilaanaj, taatnaqhutinjasriiᅇ tikitchumiᅇaiᅇniᅇqsut kinilirviksraᅇmiknun, taavrumuᅇa nunamun Agaayyutim akiqsruutigikkannun ilinjitᅇun.

4

¹ Taatnamik Agaayyutim akiqsruutaa minguiqsiaᅇviksrakun itchugaaqtuq. Anayasuktuaqta nalliqsi tikiᅇngitpiaqtuq taavrumuᅇa minguiqsiaᅇvinᅇmun.

² Takku iᅇnuktitun suviksrailaami inilᅇaallapiaq uvaguttuuq tusraapmigikput ilaan nipaa tusraayugaaᅇiksuakun. Aglaan tusraakkanjata anniqsunᅇiᅇᅇigai, takku Agaayyun ukpigingitlugu.

³ Uvagut ukpiqsriᅇruani minguiqsiaqataurugut Agaayyutmi nipliutaatun, “Akiqsruqtuᅇa uvamnun uumitchaᅇamni,

‘Isiqtitchumiᅇaitchitka nunamun akiqsruutigikkamnun ilinjitᅇun
minguiqsiaᅇvigittukkamnun.’ ” *Psalm 95:11*

Itnaᅇniqsuq taamna savaani naasrimagaluaqtitlugich iᅇᅇigataᅇhaniᅇaglaan nunam.

⁴ Aglausimaruq samma taavrumuuna tallimat malᅇuᅇuutaatigun uvlut itna, “Agaayyun minguiqsiaqtuq savaaᅇmiᅇiᅇ tallimat malᅇuᅇuutaatni uvlut.”

⁵ Tusraakkaptitun sivuani itnalgitchuq, “Isiqtitchumiᅇaitchitka nunamun akiqsruutigikkamnun ilinjitᅇun minguiqsiaᅇvigittukkamnun.”

⁶ Tarraasriiᅇ taipchua tusraaqqaqtuat tusraayugaaᅇiksuamik isingitchut Agaayyutim minguiqsiaᅇvianun ukpiqsriᅇᅇiᅇᅇigmiktigun. Taatnamik isitlasrugaaqtugut minguiqsiaqatauliksraptiknun Agaayyutmi.

⁷ Agaayyun inillaitqiksuq atlamik uvlumik taipᅇlugu “Uvluvanᅇmik.” Iᅇᅇugiaktuat ukiut pianikmata uqautigitqikkaa tumigiᅇlugu David, uqahiqᅇigun tusraakkaptigun itna,

“Uvluvak tusraagupsiuᅇ Agaayyutim nipaa
siqquqsilaag̃niaqasigik isrummatigikkasi.”

Psalm 95:7-8

⁸ Tarra Joshua-mtuuq iᅇui Agaayyutim minguiqsiaqtinniᅇpagich, Agaayyutim uqagitqikkayaitchaa atla uvlug David-kun.

⁹ Taatnamik iᅇui Agaayyutim isitlasrugaaqtut akiqsruutauruamun minguiqsiaᅇvinᅇmun.

¹⁰ Atakkii kiᅇapayaaq isiqtuaq Agaayyutim minguiqsiaᅇvianun, nutqaqmiuq savaaᅇmiᅇiᅇ Agaayyun nutqaqmatun savaaᅇmiᅇiᅇntuuq.

¹¹ Ki, sakuukta isiguguta minguiqsiaᅇvianun Agaayyutim. Tupiksriᅇngitchuksraunᅇitchugut atrilugich sivulliavut suviksrailaami isingitchuat taavrumuᅇa minguiqsiaᅇvinᅇmun ukpiqqutaiᅇᅇigmiktigun.

¹² Uvvatakku uqalᅇa Agaayyutim uumaruq sanᅇillapiaqhuni. Qamuᅇaagatlaruq iᅇuum iᅇuusrianunlu irrusrianunlu suli isivᅇiuᅇlugu isrummataalu kimmutaalu, atripᅇlugu ipillapiaqtuaq avatmulik avᅇuiraqtuq saunᅇiᅇnik sagviᅇlugu patqa.

¹³ Suli Agaayyutim sivuğaani qanusripayauraq uumaruaq iriqsimangitchuq, aglaan supayaaq sagviruq qıñiqnaqhuni irraknun ilaan isivgiugiyumaaqtuam uvaptiknik savaaptikniglu.

Jesus Kamanaqtuaq Agaayuliqsiqpak

¹⁴ Taatnamik, ki ukpigilakput payanaiguta Jesus, Agaayyutim Igñiña, kamanaqtuaq agaayuliqsiqpagikkaqput. Ilaa apqusaananiñiqsuq qilaktigun sivuğaananun Agaayyutim.

¹⁵ Takku agaayuliqsiqpakput isumaaluqatautlaruq ilisimapluni qanutun sayaisilaaptiknik. Ilaa aniqusaaqsiupmiuq uvaptiktitun supayaatigun, aglaan killuqsangitluni.

¹⁶ Taatnamik sivuğaaniutisa iluaqqutriaqtuamun Agaayyutmun nalupqis-rungiguta, ilisimalugu Agaayyun ilunñuktaqtauaq iluaqqutriginiakkaqput ikayuğnaqsirağigupta.

5

¹ İlisimalıapsisun Agaayyutim aglausimaruamiñ uqalhaniñ, qauklipayaanat agaayuliqsit piksraqtaanuragñiqsuq akungatniñ iñuich savautitquplugu Agaayyun pisigiplugich iñuich. Ilaa qaitchiruksrauruq aatchuutinik tunillautiniglu killuqsautinıtñun Israel-aagmiut. ² Ilaa iñuñhiñaupluni inmiñik ilisimaruq sayaisilaagmiñik. Taatnaqhuni agganairrutitlagai tamatkua killuqsaktuat pisagaluqaqatıñ.

³ İlumun aatchuqtuksraupmiraqtuq tunillautinik killuqsautmiñun pitrigalu-allağmi killuqsautinıtñun Israel-aagmiunıuqatmi.

⁴ Agaayuliqsiqpaulıq kamakkutiqaqtuq. Aasriiñ kiñaunniñ iñuk agaayuliqsiqpautlaitchuq inmigun; piksraqtaanuruksrauruq Agaayyutmiñ Aaron piksraqtaanupmatun.

⁵ Taatnatuntuuq Christ kamanagñiaqsangitmiuq inmiñik agaayuliqsiq-pannun qauklıguqsaguni. Aglaan Agaayyutim piksraqtaagıgaa nipliutiqlugu, “İlvich Igñigıgıkiñi.

Uvluvak nalupqinaıgıkiñi igñigıplutin takkuatni iñupayaat.” *Psalm 2:7*

⁶ Uqagıpmıgaaptuuq atlamiimma,

“İlvich agaayuliqsigıgıkiñi Melchizedek-tun ilıplugu, aasriiñ agaayuliqsaugısirutin isruitчуamun.”

Psalm 110:4

⁷ Jesus nunamiitnami agaayuniqsuq nipitusripluni qulvisigun Agaayyutmun annautitqupluni tuquıgımiñ. Kıggusriaqagñiqsuq taluqsriplunikii Agaayyutmik.

⁸ Igñıgıgaluanıagımi naglıksaaqtuq atrıplugich iñuich naglıksaaqmatun. Taatna naglıksaaqami ilıññiqsuq tupiksriıgımik.

⁹ Pakma tuquanıkami Jesus naamasıruq, aasriiñ annıqsuitlasıruq iñunınik taimuna tupiksriıruapayaanik ilaanik.

¹⁰ Agaayyutim taiyuutchiqlugu agaayuliqsiqpanmik Melchizedek-tun ilıplugu.

Kilıktuutit Qapiqunğilluta

¹¹ Uqautıksrauıkağaluaqtugut taavrumuuna Melchizedek-kun. Aglaan sakıqnaqtuq kanıqıspkautıgıksraña taamna ilipsitñun, takku tusraasrunğitchusri alapısaaqpaitlusri.

¹² Pakma ilisautrıguğumiñaqsıgaluaqtusri aglaan ilisautrıqaqtuksraurusrisuli ilisautripsaaqtuksrauruamik ilipsitñik sıvullıqsıgıun ilisauttaturuatıgıun Agaayyutim uqalhiñi. Anıqammiuratun milıktuqtuksrausrugaagñiqsusri niqıpiatut-laitlusri.

¹³ Kisupayaaq miluktuqtuaq aniqammiuratun ittuq. Taatnatun iñuk ukpiqsriaqsikami Jesus-mik iłitchuğingitchaasuli atlakaagiiksilaanajak nalaunñaruamlu killuuruamlu.

¹⁴ Aglaan niqipiaq pigigaat iñuguaniksamaruat. Taatnatun iñuum iłisağuullapiaqtuam uqalhanik Agaayyutim kanjqsitłasisaiñagağigai sakiqnaqtuat sulı puttuqsritłasrirağigaa sum nalaunñatilaanña killuqsautatilaanñalu.

6

¹ Taatnağuta uqautigingiğlavut sivulliich qaganaqtuat iłisauttutauruat Christ-kun. Iñuguğnaqsigaatigut. Iłisautriñğiqsa sivulliuplutin iłisauttutauruanik, itnautauruat mumiguni savaanñiñ tuqułhum sulı mumiguni Agaayyutmun ukpiqsriłikun,

² sulı iłisautriłuni paptaagikiqtigun sulı inillaiłuni argañnik iñuñnun, sulı iłisautriłuni anitqilłhatigun tuquñaruanik atanniłikunlu isuitchuakun. Taap-kua iłisauttutigigai aniqammiurat.

³ Aasriñ qulvaqtaaqta iłisauttutinun iñuguaniktuanun iñuñnun, ami Agaayyutim pisuğikpaun.

⁴ Iñuk ukpiqsriruağuaniktuaq kanjqsipkakañanikami Agaayyutim qaumanagun, uuktuañanikamił u aatchuutauruamik qilañmiñ, piqasriutianikamiłu Ipqitchuami Irrutchimi,

⁵ uuktuañanikamiunlu nakuułha uqalhan Agaayyutim sulı sanñiqalha Agaayyutim anjalatchisaan,

⁶ tarra—taatnasiq ukpiqsriruağuaniktuaq taggivağumi maliguagaluahigmiñiñ Agaayyutmik mumitqikkumiñaitchuq. Atakkii taatnatchim iñuum kikiaktuu-titqilgitmatun pigaa Iğñiña Agaayyutim, sulı mitautigiplugu ilaan tuqułha.

⁷ Iñuk ukpiqsrimaaqtuaq Christ-mik ikayuusiaqatuaq nunatun qaunakku-siaqatuaqun silalukman, aasriñ nauriraqtuaq niqiksranik tamatkunña nunaliqiraunun.

⁸ Aglaali iñuk tunutchiruaq Christ-mik suksraunğiqsitauroq nunatun naurirağatuaqun kakitłagnaqtuanik ikikkaugisiruanik isruani. Taatnasriq iñuk anniqsunğitchuq.

⁹ Piqpagikkamaan, uqaqapta taatna nalupqisunğitchuğut itilaapsitñik nunagiksuatun aasriñ annautrauniaqtusri.

¹⁰ Agaayyun nalaunñaruqtakku. Puuyuğumiñaitchaa qanuq ikayuillapiałiqsi Agaayyutim iñuiñik piqutigiplugu piqpaksriłiqsi ilaanik.

¹¹ Sulı kaviuğigikput atausriullaalusri ikayuñiñiapiaquplusri isruanunaglaan sivuanisun. Taatnağupsi iñuuniqtutitilaapsitñi nalupqinañiağiksi niğiugaqalqisi.

¹² Savautrituiñaqugipsigiñ Agaayyutmik. Piyummatigilugu maliguutisritchi atlanun ukpiqsriruanun akuqtuiruanun ukpiqsriłikun anuqsrułikunlu Agaayyutim akiqsruutigikkañanik.

Agaayyutim Nalupqinaitchuaq Akiqsruutaa

¹³ Itnaami, Agaayyutim akiqsruqamiun Abraham atuğniğaa atini takku atqitchuq kamanatluktuamik ilaan atqaniñ.

¹⁴ Itnağniqsuq,
“Nalupqinaitchuamik quviasaapiağniagikpiñ aatchuğutin iñugiallapiaqtuanik kiñuviaksrapnik.”

¹⁵ Aasriñ utaqqilğataqami anuqsrułikun akuqtuiruq Agaayyutim akiqsruutigikkañanik.

¹⁶ Iñuittuuq akiqsruğupmiut atuqługu iñuum atqa kamanatluktuuaq inmikniñ. Anigutauruam nalupqinağagigaa nalupqinaiyautikun aasrii uqavaagutiksraq piiqługu.

17 Uvvali Agaayyutim nalupqinaigukkaa tamatkunuña akiqsrukkağmiñun atlanñugumiñaisilaaña sivunniutini aasriiñ nalupqinaiqługu atuqługu atchi.

18 Agaayyun saglutlaitchuq. Taatnamik tunñavigigikput Agaayyun atuqamiñ akiqsruutini nalupqinaiyautiniñ, atakkii uqałha atlanñutlaitłuni. Ilaan akiqsruutaanlu nalupqinaiyautaanlu pitchuksaallapiagaatigut tigummitqiağiquplugu niğiugaq qaisauruaq uvaptiknun qamannirviuplugu.

19-20 Niğiugağikkaqput kitchatun iñuutchipsitñun ittuq aullatłaitłuniñ sanñipluniñ. Taamna niğiugaq kisaqsimaruaq qılañmi sivuğaaniłlapiaq Agaayyutim liilaa talukuyaam tunuani inim ipqinñiqsrauruam iluani. Kisaliqiri isiqtuq taruña piqutigipluta. Taamna kisaliqiri ittuq Jesus agaayuliqsiqpaguqtuaq atriplugu taimña Melchizedek.

7

Agaayuliqsi Melchizedek

1 Tarra taavruma Melchizedek-ñum, umialgum Salem-mi agaayuliqsaupluniñ kamañniqsrauruamun Agaayyutmun, nalaunniğaa Abraham utiqtuuaq akiıliqqaaqługich umialgich. Agaayyutiniğaa ikayuusriaqaquplugu.

2 Aasrii Abraham-ñum Melchizedek aatchuğniğaa qulinñugutaanik utquti-payaakkağmi. Taamna atiq Melchizedek sivulliuplugu itnautauruq Umialga Nalaunñaruahum, aasriisuli umialgupmiuq Salem-mi itnautauruami Umi-alga Qiñuiññam.

3 Iñuich naluniğaich añayuqaak sivullianıllu unniiñ sumi annisilaaña tuqqutilaañalu. Atriginiğaa Iğñiña Agaayyutim agaayuliqsiusugaaqhuni qañapak taimuña.

4 Isrummatigisriñ qanutun kamañniqtilaaña taavruma añutim, unniikii Abraham-ñum sivulliagikkapta kamañniqtaqtuaq aatchuğniğaa qulinñugutaanik utqutikkağmi.

5 Aasrii Abraham kınuviaqanıqsuq Levi-mik aquagunaasriiñ Moses-mik. Tuvraqługu maligutaksraq Moses-ñum aglaaña Israel-aagmiupayaat qulinñugutikuruksrauniqsut taapkunuña Levi-tkuayaanun agaayuliqsiğtuqanun. Taatnaqtuksrauniqsut iluqatin Israel-aagmiupayaat qitunğagigaluaqtılutin Abraham-mun.

6 Aglaali taamna iñuk Melchizedek Levi-tkuayaanunğiññağmi akuqtuiñiqsuq qulinñugutmik Abraham-miñ. Iniqsruqtuq Agaayyutmun ikayuquplugu Abraham akiqsruusriaqaqtuaq.

7 Iñuk qaitchiruaq ikayuusriaksramik kamañniqluqtuq iñunmiñ akuqtuiru-amiñ ikayuusriamik. Taamna ilumutuuruq.

8 Aasrii Levi-tkuayaat akuqtuiruqtut qulinñugutmik aasriiñ ilisimarugut tuqqutilaañatmik, aglaali Melchizedek akuqtuiruq qulinñugutmik, aasriiñ uqağimaitchuq tuqunilugu.

9 Uqautigillaglagu taatnatun, Levi kınuviaqtuummağmi kiñuagun akuqtu-isuğaluaqhuni qulinñugutmik, ilaan qulinñugutikuniğaa Melchizedek-mun atakkii sivullian Abraham-ñum taimmani taputiuplugu.

10 Takku Levi anigaluaqtitnagu inniqsuq liilaa timaani sivulliagmi Abraham-ñum Melchizedek-ñum paaqmañ.

11 Taatnamik Levi-tkuayaat akuqtuiñiqsut maligutaksramik Moses-kun atuqtaksraqtuummaitñik añałatchiñhatigun agaayuliqsit savautriñhatnik Agaayyutmik. Uvva savaañat tamatkua agaayuliqsit anniq-suiññaullapiagıniqpan naamasilugu, suvaata inuqsrağniqpa atlakauruamik

agaayuliqsimik aggiqsuksramik atrilugu Melchizedek kinuviagingisana Aaron-ñum?

¹² Tarra Aaron-ñum kinuviani agaayuliqsauruksraungiqsut, atakkii nutaaq agaayuliqsi aggiqsuq, Melchizedek-tun ittuaq. Taatnamik maligutaksraq anjalatchiruaq savautriñhanik nutaam agaayuliqsiqpaum simmiqsuksrauniqsuq.

¹³ Christ taamnatarra nutaaq agaayuliqsiqpauruq uqautigikkaqput. Christ-tuuq Levi-tkuayaanungitchuq, nalliatunniñ sivulliaqatai savautrimaitchut agaayuliqsauplutiñ tunillaqtugvinmi.

¹⁴ Atakkii nalupqinaitchuq Ataniqput kaniquaħha Judah-miñ. Moses-ñum uqautigimaitchai taapkua Judah-tkuayaat savautritquplugich agaayuliqsauplugich.

Atla Agaayuliqsi Melchizedek-tun Ittuaq

¹⁵ Uvvasuli nalupqinaipsaagniqsuq atla agaayuliqsi atriplugu Melchizedek sagviqman.

¹⁶ Christ agaayuliqsiñungitchuq maligutaksram tillisaitigun Moses-ñum aglakkanatigun Levi-tkuayaanjuruksrauluni, aglaan Christ agaayuliqsiñuqtuq sanñiagun iñuulhum simmiñumiñaitchuam.

¹⁷ Agaayyutim uqalhan nipliutiginiñaa Christ-kun,
“Agaayuliqsaurutin qanapak taimuñ
atriplugu Melchizedek.”

Psalm 110:4

¹⁸ Aasiili sivulliq tilliñ atugumiñaiqsuq takku sayaitluniñ sumun ikayuutauyu-miñaitluniñ.

¹⁹ Maligutaksram nalaunñasripkañumiñaitkai iñuich Agaayyutmi. Aglaali nakuutlukuamamik niñiuganiktugut nalaunñasripkaqhuta Agaayyutmi. Tamanna pisigiplugu qallilaagniaqtugut Agaayyutmun.

²⁰⁻²¹ Agaayyutim nalupqinaignigaa taamna nalupqinaiyautmigun. Aglaali Levi-tkuayaat agaayuliqsiñuqtut nalupqinaiyautailaakun. Aasriili Jesus agaayuliqsiñuqtuq Agaayyutim nalupqinaiyautaagun ilaanun, itnaqhuni,
“Atanguruam akiqsruutigigaa
isrummitqikkumiñaitluni, itna,
Agaayuliqsaurutin taimuñ.”

Psalm 110:4

²² Taapkunuuna uqaliqtigun Jesus nalupqinaigutigigaa nakuutlukuam sivunniugutim.

²³ Sulipsuuq, iluqatiñ sivulliich agaayuliqsit nayuutituiñatlainñiqsut savaagmikni atakkii tuquñhum piiqsittaigai.

²⁴ Aglaan Jesus agaayuliqsauruq nayuutituiñaqtuq taimuñ.

²⁵ Taatnaqhuni annautitlapiagagigai qanumipayaaq tamatkua iñuich utlauruat Agaayyutmun inmigun, ataramik iñuuruq iniqsruutipluni ilinñitñik.

²⁶ Tarra taatnasriq agaayuliqsiqpak inuñigikput ipqitchuaq taqsraqtaitchuañlu pigiirrutaitchuañlu piisimaaqtuañlu killuliqiriniñ, aasriiñ kamañaqsiqkakaupluni qilañmi.

²⁷ Inuñingitchaa tunillaqtuliksrani uvluñagipman taipkumatitun qaukñisitun agaayuliqsit qaitchisuuruatitun tunillaqtuutmik, sivulliuplugu inmiñ killuqsautmiknun suliasriiñ Israel-aaqatmiñ killuqsautiñitñun. Aglaan Jesus tuqukami sannigutami tunillautigiruq inmiñik atausriñmiaqñuq. ²⁸ Moses-ñum maligutaksraqanagun sayaitchuat iñuich agaayuliqsit qaukñigugurur. Aglaan taamna maligutaksraq inuqñaiqsuq Agaayyutim iñiñ agaayuliqsiqpauguqtitmaun nalupqinaiyautmigun. Aasiñ agaayuliqsiqpaugisiruq taimuñ naamañpluni supayaakun.

8

Agaayuliqsiqpaṇa Sivunniugutim Nutauruamlu Nakuutlukuamlu

¹ Tarra una uqautigikkaqput, naalaḡniḡlaksiuṇ, piqagtugut taatnatchimik agaayuliqsiqpaṇmik aquvittuamik taliqpianun aquppiutaqpaṇan kamaṇaqtuam Agaayyutim qilaṇmi.

² Savautriruq agaayuliqsiqpaupluni inimi ipqiññiqsrauruami agaayyuvipiamiittuami [qilaṇmi], iñuum nappangisaṇani aglaan Atangum inmiñik nappakkaṇani.

³ Qaukhipayaṇat agaayuliqsit qaitchisuuruksraurut aatchuutunik tunillautiniglu Agaayyutmun. Taatnaqhuni agaayuliqsiqpauputtuq aatchuutiqaqtuksrauruq Agaayyutmun.

⁴ Uvvaami Jesus nunami itchugaagumisuli agaayuliqsaunayaitchuq, takku atlanik agaayuliqsiqagtug qaitchisuuranik aatchuutunik tunillautiniglu tuvraglugu maligutaksraq.

⁵ Agaayuliqsiqpaṇat savaaqagaqtut agaayyuvikpaṇmi nunami atrinulhiñaqtuami tagḡalhiñauruamiḡu tuvraqḡugu agaayyuvikpapiaq qilaṇmiittuami. Moses nappaqsaaqsilḡataqmauṇ tupiq agaayyuvikpaksramun Agaayyutim uqautinigaa, “Qaunatiqiaḡigutin nappaḡumagiñ tupiq tuvraglugu iliktigutaa ilisauttusriaḡikkan iñgimi.”

⁶ Aglaan pakma Christ-ḡum akuqtugaa kamanatlukuatug savautriḡiq atlaniñ agaayuliqsiqiniñ savautriruaniñ nunami. Taatnamik Jesus-ḡum akunigutauruam atausiṇḡuqtikai Agaayyunlu iñuilla nakuutlukuakun sivunniugutikun. Taamna nakuutlukuatug sivunniugun tunḡavigigaa Agaayyutim tuniqsimalhanun, tupiksriḡhanuunilaq iñuich.

⁷ Uvvaami sivulliq sivunniugun patchisaiññiḡpan, atlanik inuqnaḡayaitchuq.

⁸ Agaayyutim quyagingiññiḡai iñugikkani aasriiñ itnaqhuni, “Taimanigu sivunniugutiqaḡisiruṇa nutaamik iñuiñun Israel-ḡum Judah-mlu.

⁹ Itchumiñaitchuq atrinḡatun sivunniugutim qaisaptun aapaṇitñun uvlumi taivrumani tasrirriutikapkich aullautityaqḡugich Egypt-miñ. Tupiḡingitmatruṇ sivunniugutiga taatnaqḡugich suksraaḡitka, niqliqsuq Ataniq.

¹⁰ Una sivunniugun inillaṇniḡigaa Israel-aagmiupayaanun taivrumani uvlumi, niqliqsuq Ataniq, Iḡigisigaa maligutaksraḡa iñuṇma isrummatinḡitñun aglaglugulu uummatinḡitñun, atrilugu iñuk aglakmatun kaliikkamun.

Iḡiṇisa kamagisigaaṇa kisima agaayyutauluṇa aasriiñ iḡiṇich iñuginiḡitka.

¹¹ Taivrumanigu kiñaunniñ ilisautriyumiñaiḡiaḡtuq nunaqatmiñik aniqatmiñiglu itnaḡuni, ‘Iḡitchuḡiṇ Atanguruuq.’

Atakkii kisupayaam ilisimapiḡisigaṇa kamanaiññiqsramiñaglaan kamaṇaḡniqsramun.

¹² Takku ilunḡugisigitka tupiḡingitchaluaqtuluṇa. Suli itqaḡitqikkumiñaiḡitka killuqsautinich.”

Jeremiah 31:31-34

¹³ Agaayyutim uqautigikamiṇ nutaq sivunniugun tarra uqautiginigaa sivunniugutiḡruuq utuqḡaliruṇuplugu. Supayaaq atuḡnaḡumiñaiḡman utuqḡalipḡuni piḡaqtuq.

9

Nunamitŋaqtauruaġlu Qilaŋmitŋaqtauruaġlu Agaayumaagvik

¹ Aasriili sivulliq sivunniugun atuqtaksraqaqtuq agaayuliqsitlu iñuillu savautriksraŋatigun Agaayyutmik suli Agaayyutim irviagun nunamiit-tuakun.

² Taamna Agaayyutim irvia malġuŋnik iniaqqtuq. Sivulligmi inimi kialuuraqaġvicaqhuniluni niġġivicaqhuniluni ipqitchuanik qaqqialigaanik, taiyuu-tiqaqhuniasrii ipqitchuamik inimik. ³⁻⁴ Tuglian talukuyaam tunuani inau-raq taiyuu-tiqaqniqsuq inimik ipqiññiqsrauruamik piqaqtuq ikipkaiviŋiamik tipraġiksautinun piŋiaq kaviqsaamik maninmik suli ipqitchuamik suluutmik iluqani qaaligaq kaviqsaamik maninmik. Iŋuani ipqitchuam suluutim ilulik piŋiaq kaviqsaamik maninmik imalik Manna-mik suli ayauppijanik Aaron-ŋum akutuqpalitlaruamik suli uyaqqak aglaqaqtuak maligutaksramik.

⁵ Qaanani suluutim matuan israġullak tuglauqsimauraagniġaak Agaayyutim kamanautaa, ini Agaayyutim natqigutrisimaagvia killuqsautinik. Aglaan tamatkua sut uqautigitlatchivut pakma.

⁶ Uqautitqiglaġu, Agaayyutim irvia malġuŋnik iniaqqtuq. Uvluġaġipman agaayuliqsit isiġaġniqsut silalligmun inimun savautityaqŋu Agaayyun atu-umaraġalhatigun.

⁷ Aglaan kisimi qauckhat agaayuliqsit isilhiñauraqniqsuq ilulligmun in-imun aasriiñ atausriġmiaqŋu ukiuġaġipman saagaqhuniluni auŋmik qaisak-sraġmiñik killuqsautmiñun suli killuqsautaatnun Israel-aaqatmi killuqsaq-tuat naluhigmiktigun.

⁸ Taavrumuuna Ipqitchuam Irrutchim kanjipsipkaġaatigut apqun inimun ipqiññiqsrauruamun anmangisilaanjanik uvaptiknun napaniqtutilaanani silallium inim.

⁹ Taamna silalliq ini atrikusrautauruq iñuuvigikkaptikni pakma. Aatchuu-tit ikipkaqŋugich tunillaautit nalaunŋasripkatlatchaat iñuk Agaayyutmi; iñuum aatchuutaiñ patchisailaaqtitkumiñaitchaat qauġrimmaagiuutillautanani.

¹⁰ Tamatkua atuqtaksrat analatchiñhiñaqut niqiniglu imimiglu suli iġuutiksraqtuġvikaanik. Iñuich tupiksriuksrauniqsut tamatkuniŋa qaalhiñakun atuqtaksranik inillaŋniathanunaglaan nutaanuruam nakuutluk-tuam sivunniugutim.

¹¹ Aglaali Christ aggianiktuq. Ilaan agaayuliqsipqagigaa sivunniugutim nu-taanuruam nakuutluktuam. Christ savautriraqtuq kamanatluktuamiŋu naku-utluktuamiŋu agaayyuvikpaŋmi nunakŋaqaunġitchuami suli nappanġisaŋatni iñuich.

¹² Christ isiqtuq ipqiññiqsrauruamun inimun saagasuŋaqani auŋatnik niġrutit, aglaan isiqami tunillaqtuutiginigaa auni piqutigipluta ataus-riġmiaqŋu. Taatnaqami anniqsuutigaatigut taimuŋa.

¹³ Atakkii taimani iñuk qaayugnaqsiruaq killuliqiġmigun. Ilaa ipqiqsitqi-gaqtuq agaayuliqsim siqillaautipmagu atuqŋu auŋat niġrutit suli kulavauram ikipkaqtam aġraŋa.

¹⁴ Tarra, nalupqinaitlullapiaqtuq auŋanun Christ-ŋum salummaqtillaanġa qauġrimmaagiuutillautaptiknik savaanjiñiñ kanjigruaqtam, atakkii tunillaautigiruq inmiñik killuutaitluni Agaayyutmun isruitchuakun Irrutchikun. Taat-naqhuta savautrihiñaaġuqtugut Agaayyutmik iñuuruamik.

¹⁵ Tuqukami Christ akunniġutigugniqsuq Agaayyutmiŋu iñuŋmiŋu suli saŋŋiqaqtitlugu nutaaq sivunniugun. Taavrumuuna Christ-ŋum tasutlasigai iñuich tuquruksraurat piqutigiplugu tupiksriñġilhat maligutaksramik sivulligmi sivunniugutigruami. Tasuġniġai iñuich Agaayyutim

piksraqtaagikkani akuqtuitquplugich isuitchuamik paitchaktaaksrautmik, amiami iñuuhgimik isruitchuamik Agaayyutmi.

¹⁶ Sivunniugun Agaayyutim inillakkaña atriqaqtuq sivunniugutmik iñuum aglagikkañanik iñuunñağmi. Tuquanikpan iñuich iļisimautlaruksraurut tuqułhanik taavruma iñuum aglaktuam sivunniugutmik.

¹⁷ Takku iñuum sivunniugutaani saññiqutaitchuq iñuunñaan taavrumiña aglaktuag. Aglaan aglaktuam tuqułhan aquagun sivunniuguta saññinigaqtuqtarra.

¹⁸ Taatnatuntuuq sivulliq sivunniugun saññiqaqmiuq tuqułhatigulhiñag niğrutit aunatigunlu.

¹⁹ Moses-ñum uqautiqqaaqamigich iñuich tillisipayaat maligutaksram tiguniğai aunat nuğgaich iļaplugu imiğmik sulı kaviqsaaq ipnaim mitqualu hyssop-ñum akiguaniglu, aasrii siqillaklugich makpiğaat iluqaisalı iñuich, ²⁰ nipliçhuni ilinittun, “Taavruma augum nalupqinaigaa sivunniugun Agaayyutim tillisigikkaña ilipsittun.”

²¹ Taatnatunsulı Moses-ñum siqillañniğaa auk ipqitchuamun inimun taputiplugich sut atuguuruat savautrihiğmi Agaayyutmik.

²² Tarra, Agaayyutim maligutaksrañaguaqhuni supayaaqayaq salum-makkausruuruq aukun. Agaayyun natqigutriyumiñaitchuq killuutinik auk maqipkağaluaqnagu.

Christ-ñum Tunillaqtulhan Piigai Killuqsautit

²³ Taatnaqhuni Moses-ñum ipqiqsaksrağirağniğaa siqillautiqałhagun aunmik ipqitchuamun inimun tuvrautauruamun qilañmiittuamun. Aglaan nakuut-lukhuni tunillaun inuqnaqtuq inimun ipqitchuamun qilañmiittuamun.

²⁴ Atakkii Christ isingitchuq ipqitchuamun inimun savaagikkañatnun iñuich, tuvrautaułhiñaqtuamun ilumutuuruamun ipqitchuamun inimun. Aglaan Christ isianiktuq qilañmun sivuğaallapiañanun Agaayyutim akunniğutchiutaupluni pisigipluta.

²⁵ Qaukhiata agaayuliqsit Israel-aagmiunuruat isiğuruuq ipqiñniqsramun inimun ukiutaugagipman saagaqhuni aunanik niğrutim. Aglaan Christ aatchuutigilgataqtuksraungitchuq inmiñik akulaiqługu.

²⁶ Taatna Christ aatchuutigitqigaqtuksraugumi nagliksaatqigaqtuksraunayaqtuq iñiqtaulhaniğlaan nunam. Aglaan pakma Christ sagviğniqsuq atausriğmiaqługu piigiaqługu killuqsaun tunillautigipluni inmiñik.

²⁷ Iñupayaaq tuquruksrauruq atautchimi, aasriiñ aquagun taavruma atanikkauluni.

²⁸ Taatnatuntuuq Christ tuquruq atausriğmiaqługu piigiaqługich killuutinich iñupayaat. Sagvitqikkisiruq tugliani, piigiasrunaqnagu killuqsaun aglaan anautityağlugich utaqqiruat ilaanik

10

¹ Maligutaksraña sivunniugutigruam tikkualhiñagniqsuq naamasiruamun tunillaautaanun Christ-ñum, tağgağiłhiñaqługich ilumutuuruam. Ukiugagipman piqutigiplugich iñuich agaayuliqsit aatchuguuruat tunillautinik. Aglaan tamatkua tunillautilit killuutaiqsitłaiñniqsut iñuñnik tunillaqtuqtuanik.

² Tunillautilit killuutaigitlakpata iñuich nutqautianikkayağaat tunillaqtuq iñilğaanımma. Atakkii iñuich ukpiqtuanuruat salummaqtinniqpata atausriğmiaqługu itqağitqikkayaitkaich killuutitiñ qauğrimmaagiutillaatagmikni.

³ Aglaan tamatkua tunillaautauruat itqaqtirrutauruqtut killuutinittun uk-iugagipman.

⁴ Takku aunat niğrutit piigiyumiñaitchuq killuutmik.

- ⁵ Taatnaqhuni Christ uqaqtuq nunamuyasrikami, itna,
 “[Agaayyutmaan,] Piqağukkumiñaitchutin tunillautinik aatchuutiniglu
 aglaan timiqaqtillugu uvamnik tunillautigitqulugu.
- ⁶ Ikipkağugich aatchuutit tunillautitlu killuutaigutiksrat
 quyalisaungitchut ilipni.
- ⁷ Aasriiñ nipliqsuña, ‘Agaayyutmaan,
 aggiqsuña savaagityağuglu pisulhiñ,
 aglaksimalhatun makpiğaani uvapkun.’ ” *Psalms 40:6-8*
- ⁸ Sivulliani itnağniqsuq, “Piqağukkumiñaitchutin tunillautinik aatchuutiniglu,
 ikipkağugich aatchuutit tunillautitlu killuutaigutiksrat quyalisaungitchut
 ilipni,” iniañugaluñaisa maligutaksrakun.
- ⁹ Tugliani nipliqsuq, “Agaayyutmaan, aggiqsuña savaagityağuglu
 pisulhiñ.” Taatnaqami Christ-ñum suksraağniğaa sivulliq sivunniugun
 tunillautituummaisa aasrii inillakğuglu nutaaq sivunniugun.
- ¹⁰ Tarraasriiñ Christ-ñum tupiginiğaa Agaayyutim pisulha. Tunillautigikamiuñ
 timini pisigiplugich killuutit ipqiqağaatigut nalaunñapkaqhuta Agaayyutmi
 atausriğmiağuglu.
- ¹¹ Aasriiñ agaayuliqsipayaag savautriraqtuq uvlugagipman qaitchipłuni
 atlanñutlailaanik tunillautinik killuutaigiyumiñaitchuanik.
- ¹² Aglaali Christ qaitchianikami atautchimik tunillautmik killuutinun,
 aquvittuq taliqpianun Agaayyutim minguiqsiağiaqhuni savaağmiñiñ taimuña,
¹³ taimakñaniñaglaan utaqqipluni tarani uumigirini akiilixksrañatnunaglaan.
- ¹⁴ Takku atautchikun tunillautikun killuutaigñigai taimuña tamatkua
 ipqiqsitauruat.
- ¹⁵ Taavruma Ipqitchuam Irrutchim nalupqinaigñigaa uvaptiknun, it-
 naqhuni,
- ¹⁶ “Una sivunniugun inillanñaigiga Israel-aagmiupayaanun
 taimani uvlumi, nipliqsuq Ataniq.
 Iğisigiga maligutaksrağa iñuñma isrumatinñitñun
 aglaglugulu uummatinñitñun.” *Jeremiah 31:33*
- ¹⁷ Nipliqsuqsuli, itna,
 “Killuqsautinich nalaunñairrutinñillu
 itqağitqikkumiñaitmitka.” *Jeremiah 31:34*
- ¹⁸ Taatnamik killuutit natqigutikkaukpata, ikipkağugich tunillautiksrat pisig-
 ilugich killuutit inuqnağumiñaiqsut.

Qallilaaqta Agaayyutmun

- ¹⁹ Aniqatiumaan! Pakma taluqsrautairrutiqagtugut isiliksraptiknun
 Agaayyutim sivuğaanun, atakkii Jesus-ñum tunillautiginigaa auni.
- ²⁰ Christ-ñum anmautinigaatigut nutauruamik apqutmik sivuğaanun
 Agaayyutim. Agaayuliqsipaktun qallilaaqtuaton Agaayyutmun
 amunatchiananun talukuyaam, uvaguttuq qallilaatlasipmigikput Agaayyun
 timaagun Jesus-ñum aatchuutigikkañagun tuqupluni.
- ²¹ Suli kamañaqtuamik agaayuliqsipagtugut Jesus-mik atanguruamik
 Agaayyutim tupqani, amiami ukpiqsriuanun.
- ²² Taatnağuta qallilaaqta Agaayyutmun ilumutuğugluglu uumman
 nalupqisruutailłapiagluglu ukpiqsriłiqput, atakkii Christ-ñum siqillaqamisigut
 auñmiñik salummağai qauğrimmaagiutillautavut killuqsautiptikniñ suli
 igguqhuta imigmik ipqitchuamik.
- ²³ Tigummitqiağiglakput niğiugaq uqautigikkaqput qanuğliqaangiguta takku
 Agaayyun akiqsruiruaq tuniqsimaruq.

²⁴ Qaunakkutiluta avatmun pitchuksaagutilutalu piqpakkutiliksrapitknun savaallautaqaliksrapitknunlu.

²⁵ Katiragaqta atautchimun qapiqtangiguta, atrisunjaqnagich ilanich iñuich katiraganaiqsuat. Ilitchugigiksi Atangum aggitqinñialha. Taatnaqlugu pitchuksaagutiyumaugut avatmun qapiqtangiguta ukpiqsriiptikni.

²⁶ Uvvaami kaniqsiqqaagupta ilumutuuligmik aasriin killuqsaqtuiñagupta ukpiqsriingiguta Christ-mik, piitchuq nigugamik uvaptiknun. Atakkii atlamik tunillautmik qaisaksramik killuutiptiknun piiññaqtuq.

²⁷ Aglaan taatnatun iñuuniagupta nigugiraksragigikput iqsiñnaqtuq atanniiviksraq, ittuatun ikualaruatun piyaqquññaqtuq uumiksriuanik Agaayyutmik.

²⁸ Iñuk suksraqangitchumi Moses-ñum maligutaksranjanik, taamna iñuk tuquruksrauruq ilunñuktaiilaakun ilisimariqalhiñnaqpan malgunnik unniin piñasrunik.

²⁹ Aglaan iñuk suksraqangitchumi Igñinjanik Agaayyutim suksraqangitlunilu anjanik Christ-ñum ipqiqsitigikkağmiñik, Agaayyutim taamna iñuk anasriññuqsatlukkisigaa. Taavruma pisaanñatigaa Ipqitchuaq Irrusriq ihuaqutriruaq ilaanik.

³⁰ Ilisimagikput kisuutilaana nipliqsuam itna ipqitchuani makpigaani, “Akisaun pigigiga. Pigiitchuapayaaq akisağisigiga.” Uqaqmiñiqsuq itna, “Atanguruam atannigisigai iñugikkani.”

³¹ Iqsiñallapiağataqtuq anasriññuqsakkauruni Agaayyutmiñ iñuuruamiñ.

³² Itqallaksigik taipchua uvlut kaniqsiqqaagapsi ilumutuuruamik ukpiqsriruanñuqhusri. Iglutugñigiksi sakiqniuhq atqunallapiaq.

³³ Ilaatni pisaanñatigikkaurusri atniaqsiuplusri lu iñuich takkuatni, ilaatnisuli piqataulhiññaaguhusriunniin tamatkunani taatna anjalatauruanun.

³⁴ Uvvasuli nagliksaagatiqaguuurusi isiqtauruanik ikayuqlugich suli quvitchaugikhusri ivayaqtukkaugaluagapsi suurapsitñik, ilitchugiplugu ilipsi suuraqaliksraqsi nakuutluktuanik nuñuyumiñaitchuanik qilañmi.

³⁵ Taamna pisigilugu taluqsrairrutiqagitchi Atanigmun. Kamanaqtuamik akiliusriaqagnaqtusri nikaitkupsi.

³⁶ Aglaan anuqsrutiqatuksraurusri tupiksriilaagusri pisulhanik Agaayyutim. Atakkii akuqtuaginağiksi ilaan akiqsruutigikkaña.

³⁷ Agaayyun nipliqsuq ipqitchuami makpigaani, “Pivikisuurami agqisagumaruaq agqigisiruq.

Piñatchiağumiñaitchuq.

³⁸ Nalaunñasripkakkaga iñuugisiruq ukpiqsriñhagun.

Aglaan quyagiyumiñaitchiga iñuk tunuttuq uvamniñ ukpiqsriñaiqhuni.”

Deuteronomy 32:35

³⁹ Uvagut, ilaliqsuutingitchugut tamatkunani tunutlutin piyaqqukkauniaqtuani, aglaan ilaurugut tamatkunani ukpiqsrimaqtuani annautikkauplutin.

11

Urrakusrautai Ukpiqsriñhum

¹ Iñuum ukpiqsrikami nalupqisruutigingigagigaa nigugagikkani. Nalupqigingigagigaa atuumaruksraq qinñinaqsigaluaqnagu.

² Sivulliavut taimani iñuuniagağniqsut taavrumuuna ukpiqsriñkun. Taatnaqlugich uqağillautakkaurut.

³ Ukpiqsriñkun kaniqsigikput Agaayyutim iñiqsitalaana nunamik siqinigmiglu uvlugianiglu uqahigmigun. Taavrumuuna kaniqsigikputtuq iñiqsitalaana sunik qinñinaqtuanik sanñiagun iñuich ilitchugingisanatnik isrummatigikkağmikkun.

⁴ Ukpiqsriħikun Abel aatchuutiqaqtuq Agaayyutmun nakuutlukuamik tunillautmik Cain-miñ. Agaayyutim akuqtuġniġaa Abel-ŋum tunillautea uqaġiplugu nalaunġatilaanġa. Abel tuqugaluaqtitlugu ilitchitlarugutsuli ukpiqsriħaniñ.

⁵ Ukpiqsriħikun Enoch aullautikkauniqsuq marrumakġa iñuuniaħiġmiñ tuquruksraunġitluni. Taatnaqħugu iñuich paqinġiñniġaat Agaayyutim aullautipmagu. Aullautikkaugaluaqtitnagu uqaħum uqautiġiġaa ilumutun quyalitniġktaunġiplugu Agaayyutmik.

⁶ Aglaan iñuk ukpiqsriñġitchumi quyalitniġkumiñaitchuq Agaayyutmik. Atakkii kisupayaaq piqatiqaġuktuq Agaayyutmik ukpiqsriħrauruq itilaanġanik sulii akiliutiqaqtilaanġanik tamatkununġa piħiqillapiaqhutiñ pakaqaqtuanun inġmiñik.

⁷ Ukpiqsriħikun Noah-m kiliktuusriagigaa Agaayyutmiñ atuumaruksraq qinġiġnaqsigaluaqnagu. Tupiġiplugu Agaayyutim tillisaa umiaqpaluruq annautiksraġanġanik qitunġami. Umiaqpiħiġmigun sagviqsinnigaa ukpiqsriħiħat nunam iñui, aasriiñ taavrumuuna patchisiqutiniġai. Pisigiġiplugu Noah-m ukpiqsriħha Agaayyutim akuqtuġniġaa nalaunġasripkakkauplugu.

⁸ Ukpiqsriħikun Abraham tupiksriħiqsuq Agaayyutim tuqħuqmani. Aullaġniqsuq atlamun nunamun akuqtuiviksraġmiñun paitchaktaaksrautmik, nalugaluunġaan napmun aullaqtilaani.

⁹ Ukpiqsriħikun iglaanġuruq nunami akiqsruutigikġanġani Agaayyutim, irviqaqhuni palapkaaqpāni piqatiġiplugik Isaac-lu Jacob-lu akuqtuiruak atunim akiqsruutaauruamik Agaayyutmiñ.

¹⁰ Takku Abraham niġiugaqaġniqsuq nunaaqqiġpanġmik payanaitchuanik nappaviħiġmik, Agaayyutim inġmiñik nappakġanġanik maliġutlugu sivunniugutni.

¹¹ Ukpiqsriħikun Sarah akuqtuiruq sayaksramik siħaiyauħiksraġmiñun kiñuviaksramik. Iġniñuruq aaquagaluanġaġmi, takku ukpiġiniġaa Agaayyun pitlaruanġuplugu akiqsruqtuq.

¹² Tarraasriiñ atausriq anun Abraham tuqunaruatun inġmiñi iligaluaqtuq kiñuvianiħniqsuq iñugiakhutiñ uvluġianġisun qilaum sulii qavianġatun taġium siñaan kisitchuġnaitchuatun.

¹³ Tamatkua iñuich iluqaġmiñ ukpiġiġaat Agaayyun, aasriiñ tuqurut akuqtuigaluaqatiñ akiqsruutaauruamik. Aglaan qinġiħiġich immasraaġruk sivuniġmi quviatchaktitaurut. Piħlaaġinġitchaat avakġaqtutilaaqtiñ iglaanutilaaqtiñlu marrumani nunami.

¹⁴ Iñupayaat uqaqamiñ iglaanutilaaġmiknik marrumani nunami nalupqi-naġaat pakaqaħiġtiñ kiñuniksrautmiknik.

¹⁵ Iñuich taipkua isrumagisruuniġumitruñ taimña nuna unisaqtiñ utiħiñaugaluagniqsut pisukkumiñ.

¹⁶ Aglaan iliñich kimmutiqaqtut nakuutlukuamik kiñuniksramik qilañmi. Agaayyutim itqanaiyautigaa nunaaqqiġ iliñitñun, atakkii kanġuginġitchaa Agaayyutiniħuni Abraham-mun, Isaac-munlu, Jacob-munlu.

¹⁷ Ukpiqsriħikun Abraham tunillautiqaħiñaaġuġniqsuq Isaac-mik Agaayyutim uuktuaqmani aatchuutiġiġisipmanġaan iġniħitaluni, taamna akuqtuaġikġanġa Agaayyutim akiqsruutaagun.

¹⁸ Piħiñaaġniqsuq ukpiġiplugu Agaayyutim akiqsruutaa iġniħmigun itnaqhuni, "Isaac-kun kiñuviaqaġniqutun."

¹⁹ Ukpiġiniġaa Agaayyutmun anġipkaġniaħiksrañ Isaac tuqunaruaniñ. Abraham-ŋum akuqtuaġitqikkaa Isaac iligaluaqtuq tuqunaruatun liħlaa.

20 Ukpiqsriħikun Isaac-ñum piħiusriaqaqtitmigik Jacob-lu Esau-lu, isrummatigiplugu Agaayyutmun atuumapkaħisiħha akiqsruutigikkani sivuniksrami.

21 Ukpiqsriħikun Jacob tuquaqsikami piħiusriaqaqtitmigik atausriullaaplugik iħñak Joseph-ñum. Aasriiñ putluni agaayumaagħvigigaa Agaayyun turvigiplugu nuvua ayauppiagħmi.

22 Ukpiqsriħikun Joseph-ñum uqautiginigaa aullakisraħat Israel-aagħmiut Egypt-miñ. Tuquyasrikami urriqsuutigai qanuq savaagħikisraħatigun saunigħmi.

23 Ukpiqsriħikun Moses-ñum aħayuqaakkiñ iriqsimanigaaak piñasruni tatqiñi aniqqaaqman. Qiñiqamitku piññaqnaħha iyaalugruam iqsiñgitchuk umialgum tillisaiñik tuqqtuplugich aħugaurat aniqammiurat.

24 Ukpiqsriħikun Moses iñuguanikami taiguqunaiħñiqsuq iñunñun iħñinjanik Pharaoh-m panian.

25 Piksraqtaagħigaa aħallaqħuqatauħiksrani iñuiñi Agaayyutim, atakkii quviag-ingiħñigaa iñuunialiq qaħanaqtuaq akisuruqaqtuummaan Pharaoh-m tupqani.

26 Isrummatiginigaa nagliksaaħiksrana Christ-ñum kamanatlukħugu piqatħaniñ akisuruapayaaniñiñ Egypt-ñum, takku ukpipiaħñiqsuq Agaayyutmun akiliħñiaħñipluni sivuniksrami.

27 Ukpiqsriħikun Moses-ñum aullaħviginiħaa Egypt iqsigingitlugu Pharaoh-m qinnautaa. Aullaqtuq ilipluni qiñiqtuatun Agaayyutmik qiñiħnaitchuamik. Taamna qiñiħquuraaq siimasraagħutiginiħaa.

28 Ukpiqsriħikun Moses-ñum inillañigaa niħiqpagvikaaq taiyuutiqaqtuaq Apqusraaqtitauħigmik. Ukpiħigaa Agaayyun uqaqman iñuich tigusritquplugich ipnaiyaat auħatnik siqillautiksraniħnik tupqisa taluñitñun. Agaayyutim ilaksiatqunħitchai piyaqquiraumun Israel-aagħmiut aħayukħiich.

29 Ukpiqsriħikun Israel-aagħmiut ikaagħniħaat taħiuq atiqaqtuuaq Red Sea-mik paliumaruakun nunakuqaqmatun. Egypt-miut taatnatun ikaaqsaħaluaħñiqsut, aglaan iluqatin ipiniqsut imikun.

30 Ukpiqsriħikun Israel-aagħmiut kaivraagħniħaich katchinji Jericho-m tallimat malħunni uvluni. Taatnaqhutin katchich katagaalaniqsut.

31 Ukpiqsriħikun Rahab akiisuk tukkuħiniħaat nalunaqtuakun takkuuqtit. Taatnaqhuni piyaqqunħitchuq piqatigilugich Jericho-ħmiut ukpiqsriħiħitchuat Agaayyutmik.

32 Sumiksulitai uqapsaagħisivik? Pivikitchuq uqautigisaħupkich Gideon, Barak-lu, Samson-lu, Jephthah-lu, David-lu, Samuel-lu, sivuniksriħiraillu Agaayyutim.

33 Ukpiqsriħikun taipkua akimaraqtut umialinñiñ, nalaunħarualiqiplutin, akuqtuipłutin akiqsruutigikkaħanik Agaayyutim, umitlaplugich qaninħich lion-nat,

34 qamitlaplugu ikualapiaqtuaq ikniq, annakħutin savikpakun tuqgutauħiħmiñ, sayaitchuat sayaktusriplugich, sapiħñaqsiplugich aħuyaliħmi akiillitlasiplugich aħuyaktinħich atlat nunat,

35 unniñ aħnat akuqtuipłutin tuqunaruamiknik aħitqiksitaupmata. Atlat iñuich naħititauniqsut tuqulħiñaaħuqħutin ayakħugu annagviksraqtin, niħiugaqaqħutin aħitqiliksraħgmiknik nakuutlaktuamun iñuulħimun tuquanikkumin.

36 Atlattuuq nagliksaaqmiñiqsut mitautigitchiupłutin ipiħaqtuqsiupłutinlu qiliħugillu isiqtaupkaħugich,

37 uyaħaniglu miħuqtuqsiupłutin, uluaqtuqħugich avikħugillu, uuktuaqsiupłutin, tuqgutaupłutin savikpakun, qipiłutin atnuħaaqħutin ipnaich aminitħnik

tuttuuraaisalu, piilliuqhutin, ihuilliuqtitauplutin, atniaqsiuplutin,

³⁸ qipiplutin suviksrailaami iñgiñi, iñuuniaqhutin sisini nunamilu uyağalunmilu. Iñuiñ nunam nalinginğitchaich tamatkua!

³⁹ Iluqatin tamatkua ilisimariqaqtut nalupqinaigutriruat ukpiqsriğimiknik uqağillautaqługich. Aglaan nalliat akuqtuiñgitchuq iñuunñagmin Agaayyutim akiqsruutigikkañanik.

⁴⁰ Agaayyun sivunniutiqaqtuq nakuutluktuumik uvaptiknun, itna, taipchua naamasripkakkauruksraupmiut piqatigiluta tikiññaiaqaptigut añaayyautaanun Agaayyutim.

12

Agaayyun Aapakput

¹ Taipkunatitun ukpiqsriruatitun ilisimariqaqtuguttuq avatanjutriruanik uvaptiknik nuviyatun, aasriili tamatkua uqağilhiññaugaat ukpiqsriğiqput. Aqpaliutraqtitun piiqlugu unaviqutağikkañani, ki, piigaglavut qilamipiaq killupayaat unaviqutağikkavut maliguta Ataniğmik. Aqpaliutraqta iglutuikun tikiññaiahanunaglaan kinilirviksrapta.

² Ataramik qiniqsimalakput Jesus aullağniiraalu naamasriraalu ukpiqsriğapta, [atakkii tunñavigigaa Agaayyun iluqnauqhuni]. Pisigiplugu quvianaqtuaq akiliusriaksrani suksrağinğitkaa kanñunaqtuaq tuqułiq sannigutami. Aasriiñ aquvittuq Agaayyutim taliqpian tunaanun aňalatchiqataupluni.

³ Jesus iglutuipmiñiqsuq qanusripayaanik akilliliğutinğitnik killuliqirit. Isummatigiraksrağigiksi Jesus piyuaqsiugupsi taatnatun, mingugangitchumuusriłi qapiñasriagağigusri maliguałapsitñi Christ-mik.

⁴ Killuqsaun ayyauqtuğaluağiksi, aglaan ayyauqtunğitchiksi pigiitchuq tuqułapsitñunaglaan.

⁵ Puuyuguknağiksi Agaayyutim pitchuksaagilha ilipsitñun itna liilaa uqağipmatun qitunğamun,

“Iğniin, suksrağinğiğñaiaqnagu nalguqsruutaa Atanğum unniin qapiñasiñak iñiqtiqpatin.

⁶ Takku Atanğum nalguqsruğagigai tamatkua piqpagikkani, suli annauksraqługich iñupayaat iğniğiliutikkani.”

Proverbs 3:11, 12

⁷ Iglutuqtaksrağigiksi nalguqsruutaa Agaayyutim. Aňalattağigaasri iğniğikkağmisun. Qanusriuva una iğniğuruuq aapauruam anasriññuqsatlaisaňa?

⁸ Agaayyutim iğnipayaaq ataramik iñukkuksağniğaa taatnatun. Ilipsi nalguqsruqsimaitchupsi aapałapsisun ilumutun iğniğiliutipkaqsimaiññiqsusri ilaannun.

⁹ Uvvasuliuna, aapapta nunami nalguqsruğaatigut aasriisuli uvagut kamagisuuplugich. Kamaksriruksrauruguttuq Aapañatnik irrutchipsa pitługlugu aapaptikniñ nunami, atakkii iñukkuksairuq uvaptiknik isruitchuamun iñuuhimun.

¹⁰ Sivikisuurami aapapta nalguqsruğagigaatigut nalaunñanasrugikamitruñ. Aglaali Agaayyutim nalguqsruğagigaatigut piññagviksraptiknun ipqiatigisrukhuta inmisun.

¹¹ Iluqani nalguqsruun quvianaitchuuruq atniğñaqmiuq. Aglaan aquvatigun nalunaiguuruq qanuq nalguqsruun nakuutlaaňa Agaayyutim qitunğagikkañiñun, tupiksriğimiktigun iñuguqtut atuitlasiruat nalaunñaruamik suli iñuuniaqtuat qiniññakun.

¹² Taamna pigilugu sayyiqsigin niviñasriruat argasri suli sayaitchuat niusri; qapiñasiñasri. ¹³ Qaiqsisigin apqutiksrañat isigapsi. Aasriili sayaitlutin

ukpiqsriruat pisrulguitchuatun puukagumiñaitchut atnigutin, aglaan mami-titaulutin sanñisitqinñiaqtut.

Iļisauttitit suli Kiliktuutit

¹⁴ Qiñuiññaqautrisitchi iñupayaanun, iluqnauqsimalusri Agaayyutmun. Iñuum iñuuniangitchuam taatnatun qiñitlasriyumiñaitchaa Ataniq.

¹⁵ Qaunatqiağigitchi kiñaunniiñ iñuk suliqutiksringigñiaqani ihuaqutaanik Agaayyutim. Qaunagingitchupsi iñuich tikitpiaqtut akunnapsitñun miqutchisuuruat isrumagiļiqsitusri, atriplugu kanigruaq maqupkairuaq nauriamik.

¹⁶ Naagaunniiñ iñuk atlatuqtauviaqtuq agaayyiaqtaitluni Esautun inļiğanimma. Esau tuniruruq paitchaktaaksrautigaluagmiñik anayukkiuhigmigun atautchimun nigñigmun.

¹⁷ Iļisimakkapsisun, aquvatigun Esau-ñum piñhiñaaguqamiuñ piññaaktaaksrautni itigautiruruq. Satuqsagaaluagaa qulvimigun aglaan Isaac isrummitqikkumiñaiññaniñiqsuq.

¹⁸ Ilipsiasriiñ, tikisimaitchusri iñgimun aksinñaitchuamun atriplugu iñgiq atilik Sinai-mik. Israel-aagmiut imani qiñignigaat iñgiq ikualaruq iknigmik. Kiñuagun taaqsiñiqsuq anuqñigullapiaqhuni.

¹⁹ Taipkua iñuich tusraaniqsut qatrañanik qalguqtautim suli nipitullapi-aqtuanik nipinik katluktun. Tusraaruat iqsitchakpagitlutin uqapsaaqtut nipimun uqautitqiqungitlutin.

²⁰ Agaayyutim tiliñigai, “Nigrutimunniiñ aksikpagu iñgiq miļuqtukkauniaqtuq uyağanik.” Aglaan iñuich tatamiļallaktut.

²¹ Iñgim qiñiqsaļha tatamnallapiağataqtuq. Moses-unniiñ uqağniqsuq, “Atqunallapiaq iqsitchakļña uuliksiruna.”

²² Aglaan tikiññaniktusri Agaayyutim nayuutiļhanun tikitmatun iñgimun atilimun Zion-mik, suli nunaaqqiqañanun iñuuruam Agaayyutim Jerusalem-mun pakmani ittuamun, suli israğulinñun kisiññağumiñaitchuanun.

²³ Tikitchusri katiqpagviatnun anayukkiuplutin iğñiñiñ Agaayyutim atinich aglausimaruat pakmani. Utlautirusri Agaayyutmun atangatnunlu iñupayaat irrusriñitñunlu nalaunñaruat iñuich tuquruat naamasripkakkauplutin pakmani.

²⁴ Utlautipmirusri Jesus-mun akunnigutauruamun aatchuqtuamun nutauruamik sivunniugutmik iñunñun. Christ-ñum killuqsautaiquplugich iñuich maqipkağniğaa auni sannigutami. Auna Abel-ñum tuqgutaaruq uqautiqalhiñaqtuq akisautmik, aglaan auna Christ-ñum uqautiqaqtuq natqigutriļigmik.

²⁵ Naalağnisritchi Agaayyutmun uqaqtuamun ilipsitñun pakma. Ayaiñasri ilaanik taipkunatitun Israel-aagmiutitun. Annagviksraiññiqsut anasriññuqsaqsiuhigmiñ ayaummitñikamiñ kiliktuqtauruamik ilinjitñik maani nunami. Agaayyutim anasriññutluļallakkisigaatigut tunutkuptigu ilaa kilgityaqtigikkaqput qilañmiñ pakma.

²⁶ Inļiğan Agaayyutim iliqsraqtihiñağaa nuna uqaqami iñgimi atilimni Sinai-mik, pakmaaglaan ilaa akiqsruqtuq nipliqhuni, “Atausripsaami iliqsraqtinniağiga nunañhiñaungitchuaq aglaan taputiniaqmigigaptuuq qilak.”

²⁷ Taavruma uqaļhum “atausripsaami” nalupqinaillapiağaa Agaayyutmun supayaq iñiqtağikkani atlanñuqtitkisiñiñiplugu. Aasriiñ kisimi iliqsraqtitanğitchuaq itchumaagisipiaqtuq.

²⁸ Taatnağuta akuqtuiñiaqtugut isruitchuamik kiñuniğmik iliqsraqtitanğitchuamik Agaayyutim anayyuqautaani. Aasriiñ quyyatigilakput Agaayyun savautilugu akuqtuyunağuta kamaksriļikun taluqsriļikunlu,

²⁹ atakkii Agaayyutigikkaqput suungiirağaqtuatun ikniqtun ittuq.

13

Aqulliich Algäqsruutit

¹ Piqpakkutititichi ataramik aniqatigiillapsigun Christ-kun.

² Suksrağingitchuksraurusi tukkuğinjñaliğmik takku ilañich iñuich tuyuğmiaqağniqsut israğuliñnik nalunñaisa israğulgutilaanñitnik.

³ Itqaumasrigik tamatkua isiqsiviñmiittuat isiqsiviñmiitqatigipmatun ililugich, tamatkualu añallaqłuksiuruat nagliksaaqatigipmatun timipni ililugich.

⁴ Katchuusrimağiq kamakkutiqaqtuksrauruq akunğapsitñi. İlaqatigiiksuak katchuusrimağiqtik ipqisittaksrağigaak tuniqsimmatilutik avatmun. Agaayyutim atanniğisigai atunim iñuich sayunaruatlu atlatuqtuatlu.

⁵ Kimmutiqatlusrunağasri maninjmik, apaigilugu pigikkaqsi. Agaayyun nipliqsimaruruq,

“Unitchumiñaitchikpiñ

unniiñ suksraağumiñaitchikpiñ.”

Deuteronomy 31:6

⁶ Taatnamik nalupqisrunğitluta nipliñiñaurugut,

“Atanğuruuq ikayuqtigigiga.

Iqsiyumiñaitchuña iñuum qanugaanñunniñ.”

Psalms 118:6-7

⁷ Itqaumasigik añalatigikkasri uqautriruat ilipsitñun uqałhanik Agaayyutim. Ukpigutiqağitichi taipchunatitun iñuuniağmikni sulisrummatigilugu qanuq tuqułhat.

⁸ Jesus Christ atlanñutlaitchuq ikpaksrağlu, uvlupaglu, taimunala.

⁹ İñunmun avallaktitnasri atlakaağisigun atlanuqtuanuqlutin ilisauttutinisigun malingiquplusri Agaayyutim ilumutuulhanik. Nakuuruq sayyikkaugupsi ukpiqsrihipsitñi Agaayyutim iluaqquataagun; sayyigumiñaitchusri ukpiqsrihipsitñi maliktuiñagupsigik iñuuniaqutit tunillaautitigun niqinik. Tamatkua iñuuniaqutit tunillaautitigun anniqsuutig-inianğitchaich iñuich iñuuniaqtuat tamatkunuuna.

¹⁰ Uvaguuttuuq tunillaautiqaqtugut. Taamna Jesus tuquruuq sannigutami. Tuqułhagun Jesus-ñum piłiusriaqaqtugut. Aglaan agaayuliqsit savautrisugaqtuat ipqitchuami inimi maani nunami niğgivigitlaitchaat tunillaautigikkaqput. [Taamna itnautauruq, tamatkua anniqsukkauniruat tupiksriğmiktigun iñuuniaqutinik piqataulguitchut uvaptikni.]

¹¹ Ukiuğagipman qaukiata agaayuliqsit qamuñautirağigaa auñat niğrutit ipqiññiqsramun inimun tunillautigisaqługich iñuich killuqsautaiquplugich, aasriñ tuquñaruat niğrutit timinjich ikipkaqtitlugich silataani nullaaqtuğvium.

¹² Taatnatun Jesus-tuuq tuqupmiuq sannigutami silataani nunaqqim, tunillautigisaqamun auni iñuich killuqsautaiquplugich.

¹³ Taatnağutaasriñ ilaanukta silataaniittuamun nunaqqim, iglutuutiqağuta iñuich nağguqsruqpatigut pisigilugu ilaa.

¹⁴ Piitchugut kiñunipiamik maani nunami, aglaan niğiuktugut kiñuniksramik isruitchuamik qılanmi, aasriñ utaqqigikput ukpiqsriñkun.

¹⁵ Pisigilugu Jesus-ñum savaağikkaña uvaptiknun, nanğaqsimaağlakput Agaayyun quyalugu atarallapiamik. Quyyativut asriagiksaatitun ittut aachuutigikkavut Agaayyutmun tunillaqtuutigiplugich.

¹⁶ Nakuurualiqisimaagitchi ikayuutilusri tamatkunuña inuqsraqtuanun. Taatnatchich qaisauruat Agaayyutim quyagillapiagai.

¹⁷ Tupigisigik iñuich añalatigikkasri añalatillusri ilinjitñun, atakkii kiggutiqaqtaksrağigaat Agaayyun pisigilusri. Taatnaqhutin qanaksrirut

iñuuniállapsitñik. Tupigigupsigin savaaqtin quviatchaugiutiginiagaat, aglaan sakiqniuqtitkupsigin piññautigiymañaitchiksi.

¹⁸ Qaugrimmaagiutillautaaqatugut patchisaitchuamik iñuuniállautagukhuta su-payaakun. Taatnamik agaayutillañniaqtigut.

¹⁹ Suvaluk agaayutqugipsi utiqtitauliksramnun ilipsitñun qilamipayaaq.

Agaayutiq

²⁰ Agaayuruña Agaayyutmun aatchuiruamun qiñuiññamik. Jesus tuqukami sannigutami kamaqaqsipluni munaqsriquqtuq uvaptiknun, ipnaisun ittuaguut, suli maqipkaqamiuñ auni nalupqinaigñigaa nutaaq isuksraitchuqaq sivunniugutauruaq. Piquutigiplugu taamna Agaayyun anitqiksitchiruq atannaptiknik Jesus-mik tuqunaruaniñ.

²¹ Aasriñ pakma Agaayyutim ikayuğlisituq pitłasiłusri pisuligikkañanik su-payaakun. Savaglisuq ilipsitñi akuqtuyunaqtuamik inmiñun Jesus Christ-kun. Kamakkutiqağisigikput pakma qanapaglu. Amen.

Aqulliich İlammiuğutit

²² Aniqatiumaan, iniqsruağipsi naalağnitquplugich uqałitka pitchuk-saagutauplugich ilipsitñun tuyuutigikkatka ukunani naitchuani tuyuutini.

²³ İlisimatqugipsi aniqatigikkaqput Timothy patchisaiqsitaulhanik isiqtau-viñmiñ. Aggipqauraqpan iluqanuk qiñigiağisigipsi.

²⁴ Tuyuğivut nayaanğamik iluqaisa analatigikkasri ukpiqtuanuruapayaatlu. Taapkua İtaly-miñ piruat tuyuqmigaasri ilammiuğutillautamik.

²⁵ Agaayyutimtuq tugluagłisi ihuaqqutillautagmigun.

James-ηum Tuyuutai

¹ Uvaᅇa James, savaktaa Agaayyutimlu Jesus Christ Atanguruamlu. Tuyuqtuᅇa nayaanᅇaᅇmik iluqaitᅇun siaminᅇaruanun ukpiqtuanun nanipayaaq.

Ukpiᅇunlu Puᅇiunlu

² Aniqatiumaan, atlakaagᅇich uuktuagutit tikitpasi quviatchaugillapiagitchi.

³ Iᅇisimagiksi ukpiqsriᅇiqsi uuktuakkaupman sivutmuulgusrᅇilaagagigaa.

⁴ Sivutmuulguᅇhum savaani pianikpagu ilipsi piᅇuqniaqtusri naamapmilusᅇlu, susruksiungᅇusᅇlu.

⁵ Nalliqsi kanᅇiqsimaitkumi suvaata uuktuagᅇsiutilaagᅇmiᅇnik, ki, inᅇiᅇliuᅇ Agaayyun isumattutmik qaitchiyumaruaq iᅇupayaanun iᅇlikkuttutaitᅇluni suli suakatautaitᅇunᅇlu.

⁶⁻⁷ Taamna iᅇuk inᅇiqsruᅇli arguaqqutaᅇiᅇugu. Ilaa inᅇiqsruᅇumi aasiiᅇn ukpiqsriᅇiᅇtchumi Agaayyutmik akuqtuiyumiᅇnaitchuq isumatuᅇiᅇmik ataniᅇmiᅇn. Iᅇuk nalupᅇisuktuaq atriqaqtuq aᅇalatchiqsuatun taᅇiumi – qunmukpuuq atmukpuuq.

⁸ Taamna iᅇuk sivunnᅇilguitchuaq tunᅇiqsimaruᅇaᅇuᅇiᅇtchuq suraᅇaᅇlipayaaᅇmiᅇni.

Inuqsriuqtuatlu Inuqsriunᅇitchuatu

⁹ Iᅇaippauraq mattumani nunami quviasuktuksrauruq Agaayyutim kamaᅇaᅇsipkaᅇmani,

¹⁰ suli inuqsriunᅇitchuq quviasullapiagᅇli Agaayyutim atchiksᅇipkaᅇmani. Inuqsriunᅇitchuq tunᅇaviqaqtuaq umialᅇutmiᅇn nauriatun ittuq:

¹¹ Upiᅇgaami uunaqtaᅇman siᅇiᅇᅇum pannaᅇᅇukkai ivᅇich. Nauriat katakhuᅇiᅇ, qiᅇiᅇyunaᅇaᅇluaqtuat piunᅇiᅇgaqtut. Taitᅇiatun umialᅇik tuᅇulliᅇiaqtuq iᅇuunᅇuraᅇniallaᅇmi.

Uuktuagᅇsiuᅇiᅇᅇlu Anᅇiqusaᅇaᅇsiuᅇiᅇᅇlu

¹² Quvianamiuruq iᅇuk malᅇiᅇᅇuᅇutraᅇiᅇtchuq uuktuagᅇsiukami atakkᅇi payaᅇaitᅇiᅇaᅇumi akuᅇtuᅇiᅇsᅇiruq akiᅇᅇnaktaksraᅇmiᅇnik iᅇuᅇiᅇᅇmik Agaayyutim akiqsruuttutaanᅇk piᅇpagiriᅇmiᅇn.

¹³ Kisupayaaq aᅇiqusaᅇaᅇsiukami taavrumuuna uuktuagᅇsiuᅇiᅇkun patchisigiraksraᅇiᅇtchaa Agaayyun itnaᅇuni, “Uvaᅇa aᅇiqusaᅇaᅇsiuruᅇa Agaayyutmiᅇn.” Agaayyutim killukuaqtaᅇiᅇtchuam aᅇiqusaatᅇaitchaatᅇiᅇt killuᅇsaᅇuluta. Agaayyun-unniᅇn aᅇiqusaᅇaᅇsiukami malᅇiᅇᅇuᅇutratᅇaitchuq.

¹⁴ Aglaan kisupayaaq aᅇiqusaᅇaᅇsiuraqtuq kaviuᅇuksaaᅇtaukami napitaᅇkamᅇlu kimmuᅇmiᅇn.

¹⁵ Tarra, iᅇuum kimmuᅇmi piᅇiᅇtchuam killuliᅇisᅇuᅇpkaᅇaa, aasiiᅇn ilaan killuᅇsautaan tikiuᅇtiᅇlugu tuᅇuᅇiᅇᅇmun. Taatnaᅇhaiᅇnaᅇ ittuq.

¹⁶ Kimun killukuaᅇuᅇtipkaᅇasi, aniqatiumaan piᅇpagikkamaan! Agaayyun patchisᅇiᅇnasiuᅇ aᅇiqusaᅇaᅇsiuᅇᅇpsi.

¹⁷ Iluᅇani nakuuruapayaaᅇ pakmaᅇnaᅇtauruq Agaayyutmiᅇn. Ilaa simᅇiᅇsaᅇumiᅇnaitchuq taᅇᅇatun siᅇiᅇᅇiᅇq nᅇipman. Agaayyun aᅇiqusaᅇaᅇsiuᅇtᅇaitchuq uvaptiktun, aglaan iᅇuᅇich simᅇiᅇgaqtut payaᅇakhuᅇiᅇ.

¹⁸ Pisuliᅇmiᅇgun Agaayyutim nutaᅇaᅇuᅇqtitkaatᅇiᅇt uᅇaᅇiᅇkun ᅇlumutuuruakun sivulliutᅇupluta akunᅇatni iᅇiᅇtaᅇiᅇkkaᅇi, iluᅇnauᅇhuta qaisimaruᅇaᅇuᅇt Agaayyutmun.

Naalaᅇniruatu Tupiksriuatlu

19 Isummatigilugu una, piqpagiplusi aniqatiumaan, kisupayaaq ataramik itqanailli naalaḡniḡksraḡmiñun uqaqpaniḡksraḡmiñunlu qinnaktanḡksraḡmiñunlu.

20 Atakkii iñuk qinnaktaqami savakkumiñaitchuq nalaunḡaruamik pisuḡhani Agaayyutim.

21 Taatnamik piiqsillapiaglugu iluqaan nalaunḡaitchuaq. Aglaan atchiḡkun uqaḡha Agaayyutim akuqtuḡlugu inillakkaḡa uummatipsitñun. Ilaan uqaḡhan anniqsutlagaatin.

22 Tusaalhiñaqasi Agaayyutim uqaḡhiñik aglaan tupigilugich. Ukpisqaqasi ilipsitñik naalaḡniḡhiñalikun.

23 Atakkii kisupayaaq naalaḡniḡhiñaqtuuaq Agaayyutim uqaḡhiñik aasiiñ tupiksriñitḡluni iñuktun taḡḡaqtuuraaqtuatun ittuq qiñiqtuaqhuni iḡmiñun.

24 Qiñiqtuaqqaqhuni iḡmiñun aullaqamiasiiñ piigugagigaa qanuq qiññaqatilaani.

25 Agaayyutim uqaḡha nalaunḡaruuaq maliḡutaksrauruq. Tupiksriuni taavrumiḡa maliḡutaksramik patchisaḡgutauruq. Iñuum pakkiagitiñaqamiuḡ—piiguqtasunḡaqnagu tusaakkani aglaan atuḡlugu —taamna iñuk quviasukkisuruq suraḡalipayaaḡmiñi.

26 Kisupayaaq ukpiqtuanḡunasugigumi aḡalalḡuitñamiuḡ uqani ilaa sagluqsruuturuq iḡmiñik, ukpiqtuanḡuanuruq.

27 Agaayyutim Aapauruam uqautigaatigut qanuq ukpiqsriruam iñuuniaḡksraḡa ittuksrautilaanḡanik, ikayuḡlugich ikayuqnaqtuat ilaippauraqtuummaisala uilḡaḡnaaqtuummaisalu, sulii qaunagiluni iḡmiñik ilitqusiqaḡksraḡmiñiñ ukpiqsriñiḡkun.

2

Irrutriñasi Iñuḡnik Atlakaagḡiḡlugich

1 Aniqatiumaan, ukpiqsrikapsi Jesus Christ-mik kamañaqtuamik irrutriñasi iñuḡnik atlakaagḡiḡlugich qiññaḡhiñanḡatigun.

2 Uvvaasiiñ una atrikusaun, Ukuagguuq iñuk, ilaqataa inuqsriunḡiñiḡsuq ilaqataasrii inuqsriuqhuni. Taamnaguuq inuqsriunḡitchuaq atnuḡaallauqaqhuni qitiḡḡiḡutiqaqmiuq kaviḡsaamik, taamnaliasiiñ inuqsriuqtuaq atnuḡaaḡiḡitḡluni. Taamna atnuḡaallaulik isiḡniqpan katimapkaḡusi,

3 ilipsiasiiñ irrutillauguglugu itnaḡayaḡiksi, “Aquppiutallauguvva aquvirviksran.” Aasiiñ inuqsriuqtuaq isiqniqpan, ilipsi nipliutilugu, “Qikaḡiñ tavrani, naagaqaa talum saniḡaani ayapiḡviunḡuraḡiñ.”

4 Taatnaḡupsi tavra atlakaagḡiḡsitaḡisi iñuich isummatipsitñi naliaḡlugich iñuich iḡmiguḡutiqaqhusikii.

5 Naalaḡnisitchi, aniqatiumaan piqpaknaqtuasii! Agaayyun piksraqtaaqtuuq ilaippauranik mattumani nunami ukpiqsriḡlapiaquplugich ilitchuḡipkaitquplugich agaayyutitḡaqturuamik iñuḡḡimik, amii? Ilaan akiqsruutiginiḡaa tamatkunḡa piqpagirimiñun, amii?

6 Inuqsriunḡitchuat ataramik suksraḡiḡitkaat inuqsriuqtuaq. Taatniittusi. Inuqsriunḡitchuat iḡuilliḡutitkaasi, amii? Tamatkua tikiutipkaḡtaḡaasi uqaqsit-taḡviḡmun, amii?

7 Ilipsi piḡigaasi Christ, aglaan inuqsriunḡitchuat Christ-ḡum atqa uqautigi-raḡigaat piḡiḡiḡlugu, amii?

8 Atuḡniḡupkich Agaayyutim uqaḡhiñi aglausimaruat itna: “Piqpagilugu iñuuniaqatin ilḡlugu iliptun.” Taatnaḡupsi piḡlutaḡisirusi.

9 Ilipsi irrutrigupsi iñuḡnik atlakaagḡiḡsillugich qiññaḡhiñanḡatigun killuqsaq-tusitavra, taavrumuuna patchisiñiktusi maliḡutaksraq navikapsiuḡ.

¹⁰ Kisupayaaq navgigumi atautchimik tillitmik taamna patchisauruq navgipmatun iluqaanik maligutaksramik.

¹¹ Agaayyun nipliqsuq, “Sayunayumiñaitchutin” nipliqhunisuli, “Iñuağumiñaitchutin.” Taatnamik sayunajitkaluağuvich aglaan iñuağuvich navguiriguqmiutin.

¹² Taatnamik iñuuniagitchi tuvraglugu maligutaksraq patchisaigutiksrauruq ilipsitnik, ilisimalugu Agaayyutmun atanniqsuqtilaaptiknik taavrumuuna tillisikun.

¹³ Agaayyun atanniqsuigaqsigumi iñupayaanik ilaan anasriñuqsagisigai nagliktaiguni nagliktaichuat atlanik, aglaan nagligigisigai nagliktaqaqtuat. Agaayyutim nagliktaña nakuutlukkisiruuq ataniñiksrañaniñ.

Ukpiğunlu Savaatlu

¹⁴ Aniqatiumaan, iñuk nipligumi ukpiqsrisiqagñiluni qiniqtitmiñagulu ikayuiñksrağmigun atlanik, ukpiqsriñha suuyumiñaitchuq, amii? Taatnatchim ukpiqsriñhum anniqsugumiñaitchaa.

¹⁵ Uvvauna atrikusaun aniqatigiisigun atnugaaksrailliuqtuanik niqiksrailliuqtuaniglu,

¹⁶ ilapsiliasiiñ uqautillautagñiqpagich itna, “Iñuuniurallautagitchi, qiqisia-sunaqasi, nigillağumilusi,” aatchuuraqmiñagillu inugikkañitnik –taatnasiq ukpiqsrisaupiaqpa? Tavra sumun itpa?

¹⁷ Ukpiqsrisiqalhiñaqtuni savaaqaqmiñaniñ taamna ukpiqs-risaunillapiaqtuq. Taatnasriq ukpiqsriñiq suksraitchuq, iñuktun tuquñaruatun ittuq.

¹⁸ Uvvasuli atla iñuk nipliğaqtuq akikñaqtuipuni, “Aa, ilvich ukpiqsrisiqaq-tutin aglaali uvaña savaaqaqtuña.” Kiikaa, ilitchuğipkañña ukpiqsrisipnik savaaqatlaitchuanik aglaan urriqsutlasigikpiñ ukpiqsrisimnik savaaqaqti-tamnik.

¹⁹ Ilvich ukpiğiviun Agaayyutim atausiutilaaña? Aarigaa, nakuullapiaq-tuq! Uvva tuunğaiç ukpiğipmigaat taamna—iqsilipaitlutin uulillagaluaqtut, aglaan anniqsunjitmiut.

²⁰ Ilitchuğiraksrağigiñ kañiqsimaitchuatiin, ukpiqsriñiq savaaqañitkumi suuyumiñaitchuq.

²¹ Kiata, isummatigillaksaglakput sivulliağikkaqput Abraham: Agaayyutim nalaunñasipkakaña savaaqalğagun. Abraham-li qiniqtitkaa ukpiqsriñi inil-lakamiun igñiñi Isaac tunillağvinmun tuqqutlasiplugu.

²² Tavra ilitchigigiñ una: ukpiqsriñiglu savaaqaliglu tuglilituruk. Abraham-ñum tupigipmagu Agaayyun nalupqinaigñigaa ukpiqsriñiqapiaqtilaaña.

²³ Pakma ilitchuğigikput uqañhan Agaayyutim ilumutuñha nipliuttutaup-man, “Abraham ukpiğiplugu Agaayyun aasiilı tupiksripman Agaayyutim nalaunñasipkağaa.” Taatnaqhuni taiyuutiqaqtuq Ilaurañanik Agaayyutim.

²⁴ Kañiqsigikput una, iñuk nalaunñasipkakkautilaaña Agaayyutmi ukpiqsriñi qiniqtitnamiuñ surağalipayaagmigun, ukpiğutiqañhiñakuunitchuaq.

²⁵ Aasiisuli, Rahab-ñum akiisuuruam takkuuqtit tukkuqaqtitnamigich atlakun tumikun annaktikai. Taatnaanikman nalaunñasipkakkauruq Agaayyutmi quyalitñikhuni Agaayyutmik.

²⁶ Tarra ilitchuğigikput una, Iñuum ukpiqsriñha suuyumiñaitchuq savaaqaqtiñisuağumiun; ittuq tuquñaruatun irrusriq piñanikman timimiñ.

3

Uqam Irrusia

¹ Ilauraamaan, iñugiaktuasii ilisautrauniasunjaqasi piviksraqaḡaluagupsi. Atakkii Agaayyutim uvagut ilisautrauruani atannigisigaatigut pitluglugu atlaniñ.

² Iluqata kinniqiraqtugut atlakaagiiikun. Iñuk kinniqiraḡanjitñami suraḡalipayaaḡmigun taamna quyalitñiqtuq Agaayyutmik. Taavruma iñuum aḡalatlagaa timini iluqaan.

³ Uvvaukua atrikusautit, Iñuum aḡalarrutchiḡumiuḡ qunḡich qaniḡisigun taavruma aḡalatlagaa iluqaan. ⁴ Umiacpaitsuli aḡalatchiḡaqtut mikiruuramiñ aquutmiñ igliḡvigisukkanḡagun aquttim.

⁵ Taatnatuntuuq uqaq, mikigaluagḡhuni timimi aglaan uqavigaacpauragaqtuq. Uvvasuliuna, Ikninuluuram iknaktittaḡigaa nuna napaaqtuqtuummaan.

⁶ Uqaqput taavrumatun ikniqtun ittuq. Uqaq mikigaluagḡhuni saqvitriruuq isummatipayaanik pigiitchuanik iñuum pigikkanjñik uummatmiñi. Uqalipayaaḡta pigiitchuat qilhuqtaḡaḡigaa piqatigiilḡ akunḡatni iñuich, tunḡaumkii taatnaqtitluta.

⁷ Iñuich taimakḡaaglaan nuyuiqsairaqtut atlakaagiiñik niḡrutinik: anḡutiniglu tinḡmianiglu paamḡuqtuaniglu taḡium anḡutaiñiglu.

⁸ Aglaan iñupayaam aḡalalguikka uqani. Uqaq aḡalatchuḡnaitchuq. Iñupayaam isummataa immaukkaqtuq iñugiaktuanik pigiitchuanik isummatinik, iluliktun immaukkaqtuq tuqunamik.

⁹ Uqaptiknik quyaraḡigikput Ataniqput Aapagikkaqput sulipsuuq uqaptiknik uqamaḡluutigivut iñuuniaqatiuvut iñiqtanaruat Agaayyutim atrinḡatun.

¹⁰ Taavrumakḡa atautchimiñ qaniḡmiñ quyaḡiq naagaqaa uqapiluhḡ aniraqtuq. Ilauraamaan, kisimi quyaḡiq aniraḡaqtuksrauruq.

¹¹ Uvvasuli atrikusautik ukuak, imillautaglu imigiilaglu atautchimiñ suvlikkumiñaitchuk.

¹² Taatnatuntuuq nunanḡiagich nauriyumiñaitchut paunḡanik, naagaunniñ uqpiich nauriyumiñaitchut aqpiññik. Tarakḡa ilitchuḡigikput una, kisimi quyaḡiq aniraḡaqtuksrauruq qaniḡmiñ.

Puqiuḡ Pakmakḡaqtauruaq

¹³ Akunnapsitñi-samma piqacpakiac kanḡiqsimaagikkasugiruamik? Taatnatchimik iñuḡmik piqacpan, kiikaa urriqsuutigiliun kanḡiqsisiqaaḡtilaani suraḡalipayaaḡmigun iñuuniallataḡimigunlu.

¹⁴ Aglaan piqaqtusi uumiksriḡimik ilipsitñi killuqsriḡimiglu kamanaḡniaḡimiglu. Piqaḡupsi taatnatchiñik kamasaagutiginagu kanḡiqsimahḡisi atakkii taatnaḡupsi akikḡaqtuḡiksi ilumutuupluni ittuac.

¹⁵ Taatnasiq isumatuhḡ pakmakḡaqtanḡitchuq aglaan iñukmitḡaqtauruq, agaayyutitḡaqtanḡitchuq, tuunḡaḡnaqtauruq.

¹⁶ Ukpiqsriruat killuqqtupmata avatmun kamasaagutigiplugulu isumatuhḡiqtin, sanmisiḡiq atlakaagiiisigun ittaqtuq.

¹⁷ Aglaan iñuk isumatuhḡimik pakmakḡaqtamik piqaqtuaq ipqitchuq, qiñuisaagunḡnaqmipḡluni, agḡanaitmipḡluni, uqautisugḡnaqmieuq; ilunḡuktaupmipḡluni, aasiñ iñuich ikayuusiaḡaḡvigiplugu; tunḡaviupluni ukpiḡḡnaqtanḡitmiuq.

¹⁸ Kiisaimmalu qiñuisitchiñiaqtuat ukpiqsriruanik quviagigisivaat iñuuhḡ taatnasiq quyalisauruaq Agaayyutmun, atrilugich nautchiirit quviasuutiqatuaḡ katittaḡmiknik.

4

1 Suvaatakiag qinigagivisi uqaalaplusilu avatmun? Atakkii ataramik piññañniaqhusi sunik pigiyumiñaisapsitñik. Taatnagupsi pisuiqsimayumiñaitchusi, aasiñ sanmisiñiq itchagatağisiruq.

2 Kimmutiqaqhusi pisuiqsimanitñapsi iñuaqtuğuktitkaasi. Killuqsriplusi sutigun aglaan piññaaktaaqanilapsi uqaalapkağasi qiniqtitlusilu. Naagauvva suqanitchusi atakkii iniqsrunitlusi Agaayyutmiñ.

3 Iniqsrurağniallapsi sumik akuqtuillaimitmisi killukun isumatiqaqhusikii. Suli akuqtuğumakkaqsi iniqsrulikun atuğniñhiñaqługu inmiguuğniapsitñun.

4 Ukpiqsririit! Sayunaruaqtitun, ilipsi iñuuniañitchusi tuvrağługu iñuuniaqurrutaa Agaayyutim! Naagauvva kimigiplugu iñuich ilitqusigiñhat taavrumuuna Agaayyun uumigigiksi. Kaniqsimaapisiuñ taamna? Kisupayaaq taatnamik kimmutiqaqami ilitqusigiñğmik Agaayyutmun akilliliutiraqtuq.

5 Isumavisi tanjigillugich aglausimaruat inilğanimma itna, “Ipqitchuaq Ir-rusriq Agaayyutim ilinigaa uvaptiknun, taavruma siqñagipluta pigitqupluta Agaayyutmun kisanun”?

6 Aglaan Agaayyutim iluaqputaa kamanatluktuaq taavrumakña siqñaktamiñ sayyiraqtuq uvaptiknik akimmataupluni kamagiagutiğmiñ. Taatnamik Agaayyutim uqagikkañani aglausimaruq,

“Agaayyutim akilliliqsimagai tamatkua kamagiagutiruat inmiknik,
aglaan qaitchiraqtuq iluaqputmik tamatkuniña atchiksuanik
sivuğagmiñi.” *Proverbs 3:34*

7 Taatnamik iluqnağusi qaillusi Agaayyutmun. Ayyauğługu tuunğaq aniqusaaqsuñipsitñi qimakkumağli ilipsitñiñ.

8 Qallilağusi Agaayyutmun ilaaptuuq ilipsitñun qallilağisipmiuq. Ukpiqsrirusii, Agaayyutim killuqsautisi piiqpagich tavra ipqigai isummatisi salummaqmiplugu iñuuniaqisi. Agaayyun taatnaqpan ilipsi savautitlasitqikkiksi iluqnaullapiagusi. Ukpinñuaqtuanñaiğitchi.

9 Iñuillağutigilugich iñuuniağikkasi, nunuurağilugich qulvilusiunniñ. Quvianñuqisi simmiqsillugu alianamun.

10 Itqagilugu, Agaayyutim nayuutilha nanipayaaq ittuaq. Agaayyutimli kamaqaqsiqkağumagaasi atchikkupsi.

Kiliktuun Qanuqinnirağaqitichilikun Aniqatmik

11 Ilauraamaan, sanurrutiñaiğitchi avatmun. Atakkii kiñaliqaa uqautiksrikami akikñaqługu aniqatni naipiqtuipłuni ilaanik, taamna ilumun uqautiksriraqtuq akikñaqługu Agaayyutim maligutaksraña. Taatnasiq iñuk tupiksritlaitchuq Agaayyutim maligutaksrañanik atakkii ilisimatlukkasanñiaqtuq Agaayyutmiñ taatnaqami. Taimmaasiñ ilipsi, nağğuksriñapsigun maligutaksramik atuirauñiqsaqhusi taavrumiña aglaan ataniguqtaqtusi.

12 Aglaan iñuich tupiksriuksraurut Agaayyutmik. Ilaa kisimi maligutaksramik iñiqsiruq, suli ilaa kisimi atanguruq sanñiqaqhuni anniqsuitłapluni naagaqaa piyaqquitłapluni. Kisunasugivichmi ataniguqtaqavich ilipnik iñuuniaqatiupnun?

Kiliktuun Uqavigaağnikun

13 Atañii nipliqsuasii, “Uvlupak naagaqaa uvlaakun nunaqqimukkisirugut. Tavrani ituallakkisirugut ukiumi tauqsigñiağuta maniññañniagaqsilutaasiñ.”

14 Ilisimanitkaluağiksiunniñ uvlaakuksraq! Iñuuhqisi suuva? Ittuq puyulhiñatun. Sagvillakkaluaqami mikiruurami apyuillağaqtuq.

15 Aglaan itnaqtuksrağaluaqtuasii, “Pisuhigkpaun Atangum iñuugisirugut aasiñ savaqsiluta sunik.”

¹⁶ Aglaan uqaviutiqaqtusi ilipsitñik nalupqisunjitpaitlusikii. Tamanna uqav-
iutipayaaq pigiiitchuq.

¹⁷ Iñuum ilisimagaluaglugu atugaksrani nakuuruaq aasiñ atunjitñamiun kil-
luqsagtapiatuq.

5

Kiliktuun Umialinjmun

¹ Atañii, inuqsriunjitchuasii! Alianniugitchi immakii ihuilliugutiksrat tik-
itchağumarut ilipsitñun.

² Umialgutisi suksraunğıqhutin piunğıqsut, qupilgut niğigaich atnuğallausi.

³ Maniutisi kaviqsaat qatiqtaatlu qaliqtut. Taavruma qalhum ilitchuğipkağaa
atuiñğıiqsi umialgutipsitñik ikayuutiginitlugich inuqsralliuqtuanun.
Siqñatualipsi suunğıqsinniaqmigaasi atriplugu ikniq. Atakkii tutquqsituiñaqtusi
umialgutinin isuanunaglaan iñuuniałipsi.

⁴ Akiliqsuuranjitmigisi savaktisi. Akiññaaktaaksranjich niğigikkanjich ilinjitñun
qaitłaitmigisi. Tusaasigik uqaallatinjich akikñaqhusi! Savaktisi kappianapmata
Atanguruamun Sañjipayaaqaqtuamun tusaarağigai aasiñ ikayuqlugich.

⁵ Inuqsriunjitchuasii, nunami quviasuutigilhiñağisi umialgutisi,
aliasunjsaağusi inuqsriusunjaqasi. Iñuuniałipsitñi iğliktuarusi quyaliplugu
kisian kimmutigikkaqsi. Taatnalipsigun ilapsaagağigisi akikñautiksrat
ilipsitñun uvluani atanniuviksram, atriplugich qunjich uqsraqsaqmata
tuqgutchiiksram uvluanun.

⁶ Suksraunğıqsusri iñuaqtuqmisi nalaunjaruamik iñunmik, aasiñ ilaan ak-
itñiaqtunjitmigaasi.

Anuqsrułıglu Agaayutıglu

⁷ Ilauraamaan, taatnamik anuqsrusilusi Agaayyutim Atanguruam
aggiłiksranjanunaglaan. Atrikusautim uuma kanjipsipkağisigaasi: Kiñalıqaa
asiagnağukami utaqqirağigaa upingaałapiaq. Taimmaasiiñ siqinğum
silamlu naupkaqmagich asiagnaqaqsiraqtuq. Taatna iñuk asirriruksramun
utaqqiraqtuq nikasunaiqhuni.

⁸ Taatnatuntuuq ilipsi anuqsrusilusi. Nikatchautinagu niğiugaqsi,
Atanguruam aggiłiksranja qalliuraaqmipkaqlugu.

⁹ Ilauraamaan! Uqapiluuatinasi avatmun, Agaayyutimli atanniq-
sunjitçhumağasi. Atañii, Agaayyun atanniqsuqti tikiyasiuraqtuq.

¹⁰ Ilauraamaan, ilisağitchi sivuniksriqiriniñ qanuq iğlutuiłhatnik sakiq-
namik iğlutuitłasilusi anuqsrusilusilu. Ilinjittuuq tiliraurut uqaqtiksrauplutin
Agaayyutmun.

¹¹ Uqautigirağigivut iñuich quvianaqlugich iğlutuiruat anuqsrusiplutin.
Itqağilugu Job, iñuuniaqami tuniqsimaruuaq Agaayyutmun anuqsrusipluni.
Taatnatuntuuq sivullipta qininaqtitkaat uvaptiknun iñuuniałhatigun
tuqulhatigunlu Agaayyutim ilunjuktaqaqtılaanja naglikrsisilaanjalı ilinjitñun.
Taamna ilisimagikput.

¹² Uvvasuliuna ilauramaan, akiqsruğupsi sumik kiikaa uqağikkapsisun atuq-
siun. Ataramik uqağusi ilumutuuruamik. Supayaamik uqağupsi saglusunjaqasi.
Taatnanjtkupsi Agaayyutim atannigisipiagaasi.

¹³ Kisupayaaq akunnapsitñi ihuilliugumi ki agaayuli. Kisupayaaq quvia-
sukkumi atuğli quyyatinik.

¹⁴ Kisupayaaq akunnapsitñi atniğñağumi tuqluili qaukñinjitñik
ukpiqtuanjuruat. Ilinjsaasiiñ injiqsruutilitruñ uqsruğlugulu atqagun Atanguruam.

¹⁵ Atniġñaqtuaq una iħuaqsikkaugisiruq inġiqsruqpata ukpiqsriħikun. Atanġum iħuaqsipkaġisigaa. Aasiisuli taamna atniġñaqtuaq killuqsagniqpan Agaayyutim natqigutigisipmigaa.

¹⁶ Taatnamik, quliagisigik killuqsautisi inġiqsruutiluṣu avatmun; taavruma mamititkisigaasi. Iñuk atuiruaq quyalisauruamik Agaayyutmun inġiqsruqami inġiqsruħha savaaqatlapiatuq.

¹⁷ Itqagilugu Elijah! Ilaaptuuq iñugaluq uvaptiktun aasiiñ inuqsraqami inġiqsruqtuksrauruqtuuq kisupayaatun. Inġiqsruqman Agaayyutmun sialuqunġitlugu, sialuġitchuq nunami ukiuni piņasuni avvaġmik ilaplugich.

¹⁸ Aasiiñ aquagun inġiqsruqman Agaayyutmun sialuquplugu sialulgitchuq, nuna nauritqiaqsilgitchuq. Taatnatuntuuq Agaayyutim ikayuġukkaatigut.

¹⁹ Ilauraamaan, ilari tupiksriħaiqpan ilumutuħiġmik aasiiñ ukpiqsriruam ikayuqpauġ tupiksritqitlasipkaġlugu Agaayyutmik,

²⁰ ilitchuġiyumausi uumuuna, taavruma ukpiqsriruam ikayuġumiun piqataunaiqsuaq Agaayyutmi utiqtitkisigaa tupiksriħaigaluħhaniñ Agaayyutmik. Taatnatun ikayuġaa iñuuyumalitqiksitlugu iñuħiġmik agaayyutitħaqtauruamik. Aasiiñ Agaayyun natqigutrigisiruq iñugiallapiatuanik killuqsautinik.

Peter-m Sivulliich Tuyuutai

¹ Uvaŋa Peter. Uqqiraqtigigaan̄a Jesus Christ-ŋum. Aglaktuŋa ukuniŋa tuyuutinik piksraqtaan̄iŋun Agaayyutim un̄utauplutiŋ siamittuanun iluqaani Pontus-mi, Galatia-mil̄u, Cappadocia-mil̄u, Asia-mil̄u, Bithynia-mil̄u,

² piksraqtaan̄iŋun maliḡutlugu sivunniutni il̄isimaplugich Agaayyutim Aa-pauruam, ipqiqsakkaniŋun Ipqitchuam Irrutchim tupiksritquplugich Jesus Christ-mik siq̄illaqtitquplugill̄u aun̄agun. Ihaqqutaa qiŋuiŋiŋan̄alu nausaiŋaglik ilipsit̄ni.

Iŋuuruuq Niġiugaq

³ Quyyan illi Agaayyutmun Aapan̄anun Atannapta Jesus Christ. Iŋun̄uktaqpaġimigun anitqiksitkaatigut iŋuuruamun niġiugamun an̄itqiŋhagun Jesus Christ tuquh̄igmiŋ

⁴ suli paitchaktaaksrautmun piunḡiqsanḡitchuamun pigiirrutaitchuamunlu unniŋ piuḡanḡitchuamun. Ilaan qaunagigaa piksraqsi q̄ilaŋmi.

⁵ Ilipsi qaunagikkaurusri san̄jiagun Agaayyutim pisigiplugu ukpiqsriġiqsi anniqsuġiamun sagviġiŋiaqtuamun aqulliḡmi piviŋmi.

⁶ Taamna pisigilugu quviasrugitchi, pakma sivikitchuami nagliksaaq-taullakkaluaqtusri atlakaaḡiisigun uuktuaḡutitigun.

⁷ Tamatkunuuna uuktuaḡutitigun ukpiqsriġiqsi uuktuakkauruq iḡlutuitlapman̄aan. Manik kaviqsaq piunḡiġaqtuaq uuktuaḡuugaat iknikun, taatnatuntuuq ukpiqsriġiqsi akisuruan̄utluktuaq kaviqsaamiŋ man̄iŋmiŋuuktuakkauruksauruq. Ukp̄iqsriġiqsi il̄umutuukpan akuqtuiḡisirusri nanḡautmik kamanautmik kamagikkauh̄iḡm̄iglu sagviġataqpan Jesus Christ.

⁸ Qiŋiqsimaitchaluŋan̄aan piq̄pagigiksi. Pakmaunniŋ qiŋiŋḡitchaluaq̄lugu ukpiġigiksi quviasrullapiaq̄husri quvianaq̄pauramik uqaḡilgunaitchuamik.

⁹ Takku il̄isimarusri aatchuusriaḡiniaq̄tilaan̄apsit̄nik annautiksran̄anik iŋuutchip̄si, tan̄iutaauluni ukpiġikkapsit̄n̄un.

¹⁰ Sivuniksriq̄irit uq̄aqtuat Agaayyutim ihaqqutrisaanik aatchuus-riaḡikkapsit̄nik pakaaqallapiaq̄miut il̄itchuġiniaq̄lugu.

¹¹ Tarra Irrusrian Christ-ŋum taimani uq̄aqtitmatiŋ nagliksaaġksran̄anik Christ-ŋum suli kamanautmik tikitchuksramik aquagun nagliksaaġhan, il̄iŋich il̄itchuġisullapiaqtut qakugun naagaqaa qanuq atuumaniaq̄tilaan̄anik.

¹² Agaayyutim il̄itchuġipkaġniġai savautriŋġisilaan̄at in̄miknik aglaan ilipsit̄nik. Tamanna tusraayugaaḡiksuaq pakma uq̄autauruq ilipsit̄n̄un taipchunuuna quliaqtuaḡikkaŋatigun tumigiplugu Ipqitchuaq Irrusriq̄ tuyuuruuq q̄ilaŋmiŋ; israḡulgitunniŋ inuġrugipmigaat kan̄iqsisuk̄lugu tamanna.

Iŋuuniaġksraq Ipq̄ill̄uni

¹³ Taatnamik paq̄nammaaḡiks̄ilugich isrummatisri, qauġrimmaaḡikkitchi niġiugusri ihaqqutrisaanik qaisauḡisiruamik ilipsit̄n̄un sagviġataqpan Jesus Christ.

¹⁴ Atriġlugu tupiktauruuq il̄ilgaaq, atriŋuniasruŋaqasri pigiitchuanun kimmutiqaġuuh̄apsit̄n̄un iŋuuniaqapsi nalun̄ŋapsi tusraayugaaḡiksuaamik.

¹⁵ Aglaan iŋuuniaġitchi ipq̄ill̄usri iŋuuniaġapsit̄ni atril̄ugu ilaa tuq̄luqtigikkaqsi ipq̄itchuaq killuqsautait̄lunil̄u.

¹⁶ Atakkii Agaayyutim uq̄aġhani aglausimaruq itna, "Ipq̄itchuksraurusri, takku uvaŋa ipq̄itchuan̄uruŋa."

17 Aasrii agaayukapsi Agaayyutmun taisuugiksi Aapamik atanniisuuruamik iñuñnik atlakaagiiksitasonaqnagich savaan̄isigun. Iñuuniagitchi taluqsrih̄ikun ilaanik irvigiuraallaḥani marruma nunam.

18 Iisimagiksi tasukkauiqsi tan̄igilaaniñ iñuuniathatñiñ sivulliapsi. Tasukkaungitchusri piungiḡaqtuatigun sutigun, ami manikun qatiqtaakun unniñ kaviqsaakun,

19 aglaan akisuruakun aunaḡun Christ-ḡum [tunillaqtauruam] ipnaiyaatun patchisaitchuatun taqsraqtaitchuatunlu.

20 Ilaa piksraqtaan̄uruuq iñiḡaluaqnaḡu nuna, aglaan sagvikkauruq makunani aqulliḡni pivin̄ni pisigiplusri.

21 Christ-kun ukpiḡigiksi Agaayyun an̄ipkairuq ilaanik tuquliḡmiñ qaitchip̄lugu kamanautmik, ukpiqsritquplusri niḡiugaqaquplusriḡu Agaayyutmik.

22 Pakmaasriiñ ipqiqsitnapsiun̄ iñuusriqsi tupiksrih̄ikun ilumutuuruamik tumigiplugu Ipqitchuq Irrusriq piq̄paksrit̄asrirusri aniqatiupsitñik. Taatnamik piq̄pakutisrit̄ichi piliqillapiaḡusri [ipqitchuamiñ] uummatmiñ.

23 Qitunḡaḡiliutigaasri Agaayyutim tuq̄qutlaitchuam anitqiksimakapsi nautchiaksrakuunḡitchuq piungiḡaqtuakun aglaan piungiḡanḡitchuakun, ami uqalḡhagun Agaayyutim iñuuruakunlu isukhit̄laitchuakunlu.

24 Takku Agaayyutim uqalḡha aglausimaruq, itna, “Iñupayaaq atriqaqtuq ivigauramik,

suli iluqani kamanautaa iñuum atriqaqtuq naurian̄atun ivḡum.

Ivik pannaq̄lugaqtuq, aasrii nauriaq katakhuni piḡaqtuq.

25 Aglaan uqalḡha Atan̄guruam itkisir̄uq qan̄avak taimuḡa.” *Isaiah 40:6-8*
Taamna uqal̄iq tusaayugaaḡiksuaq quliaqtuaḡikkauruq ilipsitñun.

2

1 Taatnaq̄lugu piiqsitaksraḡigiksi iluqaan piḡiñiq, kinnitñiḡlu, ukpin̄nuaqtaun̄uḡlu, siq̄ñah̄iḡlu, piḡiitchuakun uqautiksrisuuh̄iḡlu.

2 Atriḡlugu aniqammiuraq miluguktuatun kimmutiqaḡitchi Agaayyutim ipqit̄luni uqalḡhanik, ilipsiḡi taavrumuuna nauyumuusri.

3 Takku uuktuaḡiksi Atan̄guruam nakuulḡha.

Iñuuruuq Uyaḡak Piksraqtaan̄uruatlu

4 Utlautisitchi ilaanun, iñuuruamun uyaḡan̄mun ayakkan̄atnun iñuich, aglaan piksraqtaaḡikkan̄anun Agaayyutim akisuruaḡiplugu.

5 Suli atriḡurusri iñuuruatun uyaḡaktitun. Atan̄ḡum atuḡumagaasri nappaḡumiun̄ q̄iñiḡnaitchuq irrut̄chikun agaayyuvikpan̄ni. Aasrii Agaayyutim ipqitchuatun agaayuliqsaisun tunillaqtutlaniaqtusri tunillautinik irrut̄chikun. Taapkualiasrii akuqtuyunaqsiuyumuut Agaayyutmi tumigilugu Jesus Christ.

6 Taatnatun aglausimaruq Agaayyutim uqalḡhani, itnaqhuni,

“Piksraqtaaq̄aqtun̄a akisuruamik uyaḡan̄mik

qauk̄hutquplugu tun̄navik Zion-mi,

aasrii iñuum tun̄navigiyumiun̄ ilaa

qapiqpan̄ayumiñaitchuq.”

Isaiah 28:16

7 Ilipsit̄ñunaasrii ukpiqsriḡuanun ilaa akisuruanaḡuruq, aglaan tamatkun̄uḡa ukpiqsriñḡitchuanun

“Taamna uyaḡak tupp̄irit ayakkan̄at,

taamna uyaḡak piitchuillaḡapiaḡaqtuq tupp̄irauni.”

Psalms 118:22

8 Suli

“Taavruma uyaḡaum putukkisinniaḡai iñuich.

Taamna uyaġak paallaktitchiraġaqtuq ilinjitnik.” *Isaiah 8:14*
Takku inmiknik putukkisaqtut tupiksriñgitlutin uqaġimik. Taatnatun
Agaayyutim sivunniugutigigai.

⁹ Aglaan ilipsi iñuksraqtaanurusri, agaayuliqsigiplusri umialgum, suli
ipqitchuanuplusri takku Agaayyutim iñugiplusri. Piksraqtaanurusri
quliaqtuaġitquplugich quviqnaqtuat savaani Agaayyutim tuqtuqigikkapsi
taaqtuamiñ quviqnaqtuamun qaumamiñun.

¹⁰ Ilaatniimma qaaniqsuami iñuningipiaġaluakkaņasri, aglaan pakma
iñugiliutigaasri Agaayyutim, suli akuqtuimaitlusriunniñ nagliktuutaanik,
pakmaaglaan akuqtugiksi nagliktanja.

Agaayyutim Savaktai

¹¹ Piqpagiplusri ilauraamaan, avaknaqtauħhiñqatursri iglaanuplusri lu mat-
tumanu nunami. Taatnamik siimasaġipsi piisimaaquplusri timim pisug-
ruaġutaaniñ anuyaktuamiñ akilliliqsuqlugich iñuutchisi.

¹² Nalaunjaruakun iñuuniaġitchi akunġatni ukpiqsriñgitchuat. Ilaatni uqa-
maqtuutigumisi pigiitchuakun savaktiġuġni lusri, qinġumagaich nakuuruat
savaasi aasriñ kamaksruġlugu Agaayyun uvlumi ilaan tikiumakpatigut.

¹³ Pisigilugu Ataniq kamakkutiġaġusri iñupayaanik sanġiutiġaqtuanik,
Rome-maġmiut umialigigaluaptrun

¹⁴ naagalu kavanaugaluapata tillisiaqatut ilaaniñ anas-
riñnuqsuquplugich savaaqatut pigiitchuakun suli nangaquplugich tamatkua
savaaqatut nalaunjaruakun.

¹⁵ Atakkii pisuġigaa Agaayyutim savaallautapsigun nutqautitquplugu
piñiliqilhat naluruat iñuich.

¹⁶ Iñuuniaġitchi patchisaitchuatitun iñuktutun, aglaan atuqnaġu patchi-
saiġiqsi mattutiginiaglugu pigiitchuamun, aglaan iñuuniaġitchi savaktinġisun
Agaayyutim.

¹⁷ Kamagilugich iñupayaat, piqpagilugich ukpiqtuanuruaqatisri, taluġilugu
Agaayyun, kamakkutiġaġlugu umialik.

Urrakutauħa Christ-ġum Nagliksaħan

¹⁸ Savaktaurusri, tupiksrisitchi atannapsitnik taluġipiaġlugich, kisiitnun
tamatkunna iħuatmun anjalatipsitnun pisunaaņasri, aglaantuuq tamatkunna
atanġuturuanun.

¹⁹ Iñuk akuqtuyunaqtuq Agaayyutmi qauġrimmaġiutillautagmigun
iġlutuigumi naninnamik nalaunjaitchualiqingitchaluaqhuniunniñ.

²⁰ Pisigilugu savaaġiirrutin ipiġaqtuqsuġuguvich kamakkutmik piksraitcutin
Agaayyutmiñ iġlutuġaluagupkuunniñ naninnaq. Aglaan iġlutuġupku
naninnaq anuqsrukun nalaunjarualiqinġaqpich, taamna akuqtuyunaqtuq
Agaayyutmi.

²¹ Taavrumna ilipsi tuqħkaurusri. Christ-tuuq nagliksaaqtuq piqutigi-
plusri. Unitchiruq tuvraaksrapsitnik maliglugich tuvliġaġniġi.

²² “Ilaa killuqsatlaitchuq.

Kinnitniñniutmik uqatlaitchuq.”

Isaiah 53:9

²³ Uqamaqtuutikkaukami uqamaqtuutmik kiumakħiñgitchuq. Nagliksaaqami
aniqsraaqtuinġitchuq. Aglaan tunġaviqatut ilaanik atanniisuuruamik
nalaunjaruakun.

²⁴ Ilaan akiyaġigai killuutivut timimigun tuqupluni sannigutami tuqutqu-
pluta sanġianun killuqsautim aasri iñuutqupluta nalaunjaruahkun.
Ilaan ipiġaqtuġniġigun mamititaurusri.

25 Ilipsi atriqaqtusri ipnaisun killukuaguktuatun, aglaan pakma utiqsimarusri munaqsrimun suliqun qanaksraanun iinuutchipisi.

3

Ilaqatigiich

1 Taatnatullapiaq nuliaḡurusrii kamaksrisitchi uipsitñik. Ilaḡichaasiiñ ukpiqsriñgitpata uqatigimik mumiksitauviaqtut nuliamin iinuuniallatahatigun

2 ilinisa qiniḡumitruḡ ipqiniñiaqisi taluqsriḡiqsiḡu iinuuniallapsitñi.

3 Qiniyunaqusriqsuqasri qaahhiñakun, nutchiḡiḡapsigun naagaqaa kaviqsaanik maninñik uyamitqualiqsulikun suliqun atnugaagiksuanik atukkapsigun.

4 Aglaan piññaqnaqisi ititchiuḡ iriqsimaagtuakun qamuuna uummatipsigun, piungigangitchuakun piññaqnaqutaanik irrutchim piisaangitchuanaḡupluni qiniññaqnaqahuniḡu. Taamna kamanallapiaqhuni akisuruq qiniñhani Agaayyutim.

5 Taatnatuntuuq taipchua ipqitchuat agnat ukpiqsriuat Agaayyutmik iinuuniusriqaqtut piññaqnaqutiqahutiḡ qamuuna kamigiplugich uisinq,

6 Sarah-tun tupiksriuatun Abraham-mik taipḡugu aḡaayyuqagmiñik. Ilipsi ilaan panigigaasri nakuuruanik savaaqagupsi iqsitchangitchuḡsiḡu tupaḡanaqtuatigun.

7 Taatnatuntuuq uinurusri iinuuniaqatigisiginq nulasri kaniqsimaugaḡlusri agnat sayaktuitḡuktuaḡutilaḡatnik aḡutiniñ suliqun paitchaktaaqatigiplugich iḡuaqutaanik iinuḡhum. Taatnaḡupsi piññiḡutaitkisuruq iniqsriḡisi.

Nagliksaatiq Piquitigiplugu Nalaunḡaruatiq

8 Pakmapak uqallautilapsi uumiḡa, iluḡasri atunim isrumaqaḡitchi, kaniqsiqutiniuraḡusri avatmun, piḡpakkutilusri aniqatigiisun, ilunḡukkutilusri, iḡuaqutilusriḡu atchiḡikun.

9 Akisaqtuḡnagich piḡiitchuakun atniiyummatmiglu naagaqaa uqamaḡḡuutmiglu uqamaḡḡuutrigikkasri, aglaali iniqusri tamatkua ikayuusriaqaḡulugich ilisimalugu tuḡḡukkauḡiqsi iniqsruutraksraḡiplugich, aasriñ taatnaḡupsi ikayuusriaqaḡisipmuisri,

10 aglausimaruatun Agaayyutim makpiḡaanjiñi,

“Iñuk piḡpaksriuaq iñuukigimik
suliqun uvlillautaguktuaq quviasrukhuni
qanagiliuḡ qanigikkani uqahiksraḡaniñ piḡiitchuamik
suliqun qaḡḡuḡni uqahiksraḡakniñ sagluuqtuanik.

11 Savangigḡi piḡiitchuaniḡ aglaan savagli nakuuruanik.

Pakaagiliuḡ qiniññaq piḡiliutiniapiagḡugu.

12 Atakkii irrak Atanguruam qanaksriruk iñuḡnik nalaunḡaruaniḡ,
suliqun siuttak naalaḡniruk iniqsruḡhatnun,
aglaan kigiñanḡan Atanguruam akilliliqsimagai tamatkua
savaaqagtuat piḡiitchuamik.”

Psalm 34:12-16

13 Aasriñ kia atniagisiñiqpasri nakuuruanik savaaqagupsi.

14 Aglaan nagliksaagupsi pisigilugu nalaunḡaruuaq quvianamiugisirusri. Iqsiginagu iñuich tatamnaqsiraḡathat, unniñ iḡuilliuḡutiginagich tamatkua.

15 Kamagisriuḡ Atanguruuaq Christ uummatipsitñi, Atanigikkaqsi. Itqanairrutilugu ataramik kiggutiqaḡiksraḡsi iñuum apiqsruḡpasri niḡiugakun piḡikkapsigun.

16 Aglaan kiuyumagiksi piisaangigikun taluqsriḡikunlu, ataramik patchisaisillugich qaḡgrimmaagḡiutillautasri. Taimmali kisut uqamaḡḡuutigikpasri

savaaqagñilusri pigiitchuamik, ilinich kannutchałhiñagumuut ilitchugilutin iñuuniallautakipsitñik Christ-kun.

¹⁷ Tarra ihuatluktug, Agaayyutim pisuligikpaun, nagliksaağutigigupsion savaaqallautaliqsi uumakña savaaqaligmiñ pigiitchuamik.

¹⁸ Christ-tuug nagliksaaqmiug. Ilaa tuqunaruq pisigiplugich killuqsautit atausriğmiaqługu, nalaunñaruq iñuk pisigiplugich nalaunñaitchuat tikiutisrukhuta Agaayyutmun. Timaa ilaan tuqqutaugaluaqtug aglaan irrusia iñuuruqsuli.

¹⁹ Aasriiñ irrusriupluni ilaan utlanñigaa irrutchich tigutaaqsiuvinmiittuat quliaqtuağiaqhuni tusraayugaagiksuamik.

²⁰ Taipchua irrusrich tupiksriñgitchut Agaayyutmik inilğaanimma uvlunñi Noah-m, Agaayyutim anuqsrutikkağmigun utaqqikamigich isrummitqiquplugich Noah umiaqpalipkaqługu. Ikituurat iñuich, tallimat piñasruuplutin, annautikkaurut umiaqpanmi uliqpakman.

²¹ Taamna atrinuruq paptaagutmun pakma anniqsuutigikkapsitñun. Paptaagutigun iñuk salummakkaungitchuq puyanani timim, aglaan iñuk injiqsruqtug Agaayyutmun salummaquplugu qauğrimmaagiutillautani killuqsautipayaaniñ, pisigiplugu anitqilħa Jesus Christ-ñum,

²² qilañmuktuag aquppipluni taliqpiian tunaañi Agaayyutim. Israğulgiłlu sanñiqutiqaqtuatlu sanñiqaqtuatlu atanigaa ilaa.

4

Atlanñuqtuaq Iñuuniatiq

¹ Tarra Christ nagliksaaqtuksraupman timimigun pisigiplugu nalaunñaruq, isrumaqaqtuksraupmiusri Christ isrumapmatun itqanaillusri nagliksaağutigiraksraukpan nalaunñaruq. Atakkii kiñapayaaq nagliksaağumi timimigun nutqautipmigaa killuliqilq.

² Taamna iñuk iñuunianğiqsuq pisuligruakun tuquniağigmiñunaglaan, aglaan pisulħagun Agaayyutim.

³ Taimma qaanianiktuami iñuuniaqpaaniktusri pisuulħatitun ukpiqsriñgitchuat iñuuniaqapsi suvaalħalikun, pisugruağutihikun, imilivaalħalikun, alias-runğiñialħalikun, piqłuktalħalikun taanñaqhuni, qaayugnaqtuakunlu aanguaqtulikun.

⁴ Pakma ukpiqsriñgitchuat atlagigaasri ilaliqsuutingiqapsi ilinñitñun qilħuqtaiłħatni, aasriiñ uqamaqłutitigiasiplusri.

⁵ Aglaan ilinich kiggutiksraqaqtuksraugisirut savaagmiktigun ilaanun atanñiñiñaağtuamun iñuuruaniğlu tuqunaruaniğlu.

⁶ Tarra taamna piqutigiplugu Christ quliaqtuağniqsuq tusraayugaalautamik taipchununa tuquaniktuanun taimani ilinñi annautrautquplugittuug. Atannikkauyumiñaqsiplugich iñupayaatuntuug nunami, aglaan Agaayyutim iñuuyumiñaquniğai irrutchiğmiktigun Agaayyutitun iñuuruatun.

Analatchiłlautaqtuat Agaayyutim Aatchuutaiñik

⁷ Aglaan supayaurat isruksrañat qalliurallapiaqtug. Taatnağusri qauğrimmaagigitchi qaunataqiağigusri lu aasriiñ injiqsrutlasri lusri.

⁸ Pitłuktaksraq una supayaamiñ, piliqillapiağusri piqpakkutisritchi avatmun, atakkii piqpaksriłħum maturagigai iñugiallapiaqtuat killuqsautit.

⁹ Tukkiqsuutisritchi avatmun uqapilūutaiłakun.

¹⁰ Iñullaanuplusri akuqtuaqaqtusri aatchuutmik Agaayyutmiñ. Taatnağusri savautisritchi avatmun savaktillautaulusri atullautağlugich atlakaagiich aatchuutai Agaayyutim, itna,

¹¹ kiñapayaaq uqaqpan, Agaayyun uqağli taavruma uqağikkanagun, sulki kiñapayaaq savautrigumi, ki savagli sayaksrirrutaagun Agaayyutim,

Agaayyunli kamagikkauyumuug supayaurakun tumigilugu Jesus Christ, pigikkaŋa kamanaun aŋalatchisiŋu taimuŋa isruitchuamun. Taatnatuq.

Nagliksaatiq Ukpiqtuanupluni

¹² Piqqagikkamaan, tupaŋanasri ukpiqsriŋiqsi uuktuaqsiukpan sakiqnaq-tuatigun ikniqtun ittuatigun; atlayuaŋinagu niŋiunaiŋaakun taamna atuumak-pan ilipsitŋun.

¹³ Aglaan quviatchauŋigitchi piqasiutinilusri Christ-mun nagliksaahagun quviatchallapiaŋumuusri quyalusri kamanautaa sagviqpan.

¹⁴ Pisaanŋatchiugupsi pisigilugu atqa Christ-ŋum quvianamiurusri, atakkii Agaayyutim Irrusrian, Irrusria kamanautaan, nayuŋaatin.

¹⁵ Sumiunniiŋ nalliŋiqsi nagliksaaqani iŋuaqtuqtauluni, unniŋ tigliŋniaqtauluni, unniŋ savvaŋluktaluni, unniŋ naipiqtuqtauluni iŋuich sutilaanŋatnik.

¹⁶ Aglaan kisupayaaq nagliksaagtikkaugumi pisigilugu ukpiqsriŋha Christ-mik kannusruutigingilliun, aglaan kamaksruŋliun Agaayyun ilisimanahŋmigun Christ-mun iŋugitilaagmiŋik.

¹⁷ Pakma atanniiŋhum aullaŋniiviksraŋa tikitchuq, aasrii Agaayyutim iŋuŋi atanniŋsukkaauqqaagtukrsaurut. Tarra atanniŋsuqqaagŋiqpatigut, qanutchimik isruksraqaŋisivat tamatkua tupiksriŋgitchuat tusraayugaallau-tamik Agaayyutikun?

¹⁸ “Nalaunŋaruat iŋuich annahksraŋat qaŋananŋiŋniqpan, sugisiŋiqpatmi iŋuich agaayyutaitchuatlu killuliqiritlu?” *Proverbs 11:31*

¹⁹ Tarraasrii tamatkua nagliksaagtikkaauruat pisulhagun Agaayyutim naku-urualiqilich. Qaisimaapiaqtaksraŋigaich iŋuutichisiŋ iŋiqsirimiknun ilaanun tuniqsimaruamun ataramik.

5

Munaqsraŋi Agaayyutim

¹ Pakma silŋiqsuŋniaŋitka qaukŋiuruat akunnapsitŋi, uvaŋaptuuq qaukŋiupluŋa. Qiŋiqsimagiga nagliksaaqman Christ aasrii quliaqtuaŋiplugu, piqatauyumaaqŋuŋaptuuq kamanautaanun sagviqsaŋumaruamun.

² Qaunagilugich iŋugikkaŋi Agaayyutim, munaqsraŋikkasri akunnap-sitŋiittuat, [Agaayyutim atuqukkaŋa ilipsitŋun]. Nunurausruŋaqasri aglaan piyummatigipiaglugu, piŋŋaŋniasruŋaqasri aglaan savautiyumaapiaglugu.

³ Atanŋuniaŋvigisruŋaqnagich Agaayyutim iŋugikkaŋi qaunagiraksriusiasri, aglaan tuvraaksrallautausitchi munaqsranun.

⁴ Aasrii qaukŋiat munaqsrit sagviqpan, akuqtuigisirusri niaquŋutaanik ka-manautim akiŋŋaktaatun piunŋigagumiŋaitchuamik.

⁵ Taatnatuntuuq, nukatpiaŋurusrii kamakkutiugaŋitchi qaukŋiuruanik. Iluqasri kamaŋasrugisruŋaqasri savauttutilusri atchiksuaŋikun, atakkii “Agaayyutim ayaksimaagai kamaŋasrugiruat aglaan ikayuqsimaagai atchiksuaqtuat.” *Proverbs 3:34*

⁶ Taatnamik atchiksimaagitchi ilipsitŋi ataatni sayakturuat argaiŋ Agaayyu-tim, ilaanli kamaŋaqsipkaŋumagaasri piviksraq nalautitpan.

⁷ Igillugu iluqaan isrumaaluutigikkaqsi ilaanun aasrii tutqiksiŋusri, takku ilaan qaunagisigaasri.

⁸ Qauŋrimmaagitchi qaunatqiaŋigusri. Uumiksriksi Tuunŋaq ataramik ukpiŋutaiŋisitchiŋiaqtuq ilipsitŋik, qaliŋuularuatun lion-tun kukiŋluktuatun sumunliqaa niqiksraqsiuqŋuni. ⁹ Taatnamik akilliŋiqsuqsiun payaŋaigvigilugu ukpiqsriŋiqsi, ilisimalugu aniqatiusri nanipayaaq nagliksaahattuuq ilipsisun.

10 Aasriiñ nagliksaaqtuallaanikkupsi sivikitchuami, Agaayyutim ihuaqutipayaaqaqtuam tuq̄uqtigikkapsi Christ Jesus-kun isruit chuamun kamanautigikkaḡmiñun, naamasripkaḡniagaasri, nalupqinaiḡusri ukpiqsrīipsit̄ni, sayaktusrīusri suli payaḡaiḡusri.

11 Ilaanun illi kamanaun san̄ḡīu qan̄avak taimuḡa. Taatna.

Ilammiuḡutit

12 Aglaktuḡa naiḡlip̄lugu Silvanus-kun isrummatigikkapkun tuniq̄simapluni aniq̄ataul̄ha. Pitchuksaaḡukkip̄si aglagikkapkun uq̄autilusri Agaayyutim ihuaqutigillapiaḡhamik. Īisimalugu taamna ihuaqqun tuniq̄simavigisiuḡ.

13 Ukpiqtuan̄uruattuuq̄ Babylon-mi ittuat piksraq̄taan̄uruat ilipsisun, tuyuqm̄igaasri nayaan̄ḡamik, suli Mark-ḡum iḡñiḡip̄matun itaḡma.

14 Paḡlatisrit̄chi avatmun kunigutmik ip̄q̄itchuakun piq̄pak̄kutilikun. Qiñuiñ̄aq̄ illi iluq̄apsit̄ni ittuani Christ Jesus-mi. [Taatnatuq̄.]

Peter-m Tugliat Tuyuutaiñ

¹ Uvaña Simon Peter. Savaktigigaaña uqqiraqtigipluñalu Jesus Christ-ñum. Tuyuqtuña ukuniña iñuñnun akuqtuiruanun akisuruamik ukpiqsriñigmik uvaptiktun nalaunñaruahagun Agaayyutipta suli anniqsuqtipta Jesus Christ-ñum.

² Iłitchuğisaiñaqsuñtuq Agaayyun suli Jesus Ataniqput. Uvvatuq iłhuaqutiqağitchi atqunaq qıñuiññamiglu.

Agaayyutim Tuqłuutaalu Piksraqtaañalu

³ Agaayyutim pakmakñaqtauruakun sanñiagun qaitchiññaatigut supayaanik iñuutlasripluta agaayyutiqammaağiñkun tumigiplugu iłitchuqsriñiptigun ilaanik tuqłuqtigikkaptiknik iłanjiutitqupluta kamanautmiñun nakuuniqsrauliğmiñunlu.

⁴ Tumigiplugik tamatkuak qaitchigaatigut kamanallapiaqtuanik akisuruanik akiqsruutinik. Ukpigigupsigik akiqsruutit annatlasrigisirusri qaayuğnaqtuamiñ ittuamiñ nunami iñuich kanigruaqtanñisigun, aasrii piqatautlasriłusri Agaayyutim irrusriani ilaatun iłiłusri.

⁵ Tamanna pisigilugu pisuqtilaapsitñi iłlatigisriun ukpiqsriñapsitñun nakuuñiq, suli nakuuñiq tapiğlugu iłitchuğimmaağiñigmik,

⁶ suli iłitchuğimmaağiñiq tapiğlugu inñun anjalalguliğmik, inñun anjalalguliğ tapiğlugu anuqsruñigmik, anuqsruñiq tapiğlugu agaayyutiqammaağiñigmik,

⁷ suli agaayyutiqammaağiñiq tapiğlugu piqpaksriñigmik aniqatinik, suli piqpaksriñiq aniqatinik tapiğlugu piqpaktamik iñupayaanun.

⁸ Tamarra taatnatchich irrusriksrat pigiraksrasi. Pigigupsigın nau-saiñaqtusri taapkunuuna, imailaatun inğitchusri asriringitchuatunlu, aasriiñ iłitchuqsrisaiñağniaqtusri Atannaptiknik Jesus Christ-mik.

⁹ Aglaan kiñapayaaq iñuk piqanğiññiğumi tamatkuniña irrusriksranik irigiitchuq qıñitlailuni. Puuyuqmigaa salummakkautilaani killuqsautiğruağmiñiñ.

¹⁰ Taatniitman, aniqatiumaan, sakuugitchi pisuqtilaagusri tuqłukkauñiqsi piksraqtaañuñiqsiłu nalupqinaiqsillugu, atakkii taatna piyupsi paasraağumıñaitchusri.

¹¹ Suli akuqtuigisirusri kamañaqtuamik pağlatmik isiğupsi isruitчуamun anaaquqautaanun atannapta anniqsuqtiptalu Jesus Christ.

¹² Taatnaqłuña itqautisrağatagıpsi tamatkuniña, iłisimagaluagısiunniñ payanaiğvigiplugulu Agaayyutim iłumutuuruña pakma pigikkaqsi.

¹³ Nalaunñaruagıgiga iñuuniqtutilaamni maani nunami itqaqtitağukhusri sunik tamatkuniña.

¹⁴ Iłisimagiga timikuliksrağma tikitchaqtuuralha. Taatna atannapta Jesus Christ-ñum nalupqinaiqługu uqautigaaña.

¹⁵ Aglaan sakuugutiginiagıtka ilipsitñun itqağitquplugich tamatkua ataramik tuquanikkaluaguma.

Christ-ñum Kamanautaa suli Sivuniksriqtauruuq

¹⁶ Quliaqtuagutingitchipsi unipchaalianñisigun iñuich iłitchuğipkaisaqapta ag-ğigñialhanik Atannapta Jesus Christ kamañaqtuakun sanñiqpaurağmigun. Uvaguq qıñiillapiaqsimagıput kamañaqtuuaq qaummağinñiña.

¹⁷ Nayuutirugut akuqtuipman Agaayyutmiñ Aapauruamiñ kamakkutmik kamanautmiglu, taavruma nipim nipliutipmagu kamanagñiqsrauruam supayaaniñ nipliqhuni, “Tarrataamna piqpagikkağa Iğñiğa quyalimaaqtigillapiakkağa.”

¹⁸ Aasrii taimani tusraagikput taamna nipi nipliqsuaq qilañmiñ piqatigiplugu Jesus iñgimi taivrumani Agaayyutim sagviqmagu kamanautni.

¹⁹ Uvaguttuug nalupqisruutigingipsaağikput uqautigikkañat Agaayyutim sivuniksriqirinisa inilğaanimma. Pillaautaqtusri naalağnitqiağikkupsigin uqalħich, takku uqalñich kanjipsipkağasri aggitqinñiaqtilaanjanik Jesus-ñum atriplugu nangum qaumapkaiħha taaqtuaq ini qausrağatağniñanunaglaan uvlum suli nuilğatağniñanunaglaan uvlugianan uvlaam.

²⁰ Sivulliulugu iłitchuğiraksraqsi uvva, sivuniksriqirim inmiktuiñaq kanjipsipkağumiñaitchaa sivuniksriqutauruaq Agaayyutim uqalħaniñ.

²¹ Atakkii iñuich sivuniksriqinğitchut sumiunniiñ pisuhğmiktigun, aglaan Agaayyun uqagñiqsut iñuñmigun añalatkaqsimatiñ Ipqitchuam Irrutchim.

2

Iłisautrit Tanjigilaakun

¹ Inilğaanimma tanjigilaakun sivuniksriqirit iñukpalligñiqsut akungatni iñuich [Israel-mil]; taatnatun tanjigilaakun iłisautrit iñukpalligñiaqmiut akunnapsitñi. Tikiutriñiaqtut nalunautchilutiñ tanjigilaanik iłisauttitinik suksraunğıutauyumiñiaqtuanik, piłlaağilugunniiñ Atanguruaq tuquruag annautisukħugich. Aasrii pisigiplugu piłlaaqalħat Atanigmik taimmaiñaq piyaqqukkauniaqtut.

² Suli iñugiallapiaqtuat piqasriqsuutigisirut pigiillapiaqtuatigun kanñunaqhutiñ iñuuniaħhatigun, aasrii iñuñnun uqamaqħuutigipkaaqsilugu ilumutuuruuq pisigiplugich ilinich.

³ Pitlatuhğmiktigun maniññañniagvigiğisigaasri, iłisautilusri uqautilusri lu ilumutuungitchuanik. Agaayyutim atanniqsuirinjata pasriñigai taimakñaağlaan, aasriiñ siñiktuanğitchuq piyaqqulħiñaağuqħugich ilinich.

⁴ Takku israğulğich killuqsaqmata Agaayyutim anasriññuqsaqmigai igitlugich nagliksaağvinmun qiliqsruiplugillu taagñiqsrami tikiññiaħhanunaglaan uvluan atanniuviksram.

⁵ Suli Agaayyutim piyaqquqmigai iñuich iñuuruat taimani uvlunjiñi Noah-m, ipipkaqħugich agaayyutaitchuat nunami uliqpanmun kamañaqtuamun. Noah quliaqtuağaqtuq iñuñnun nalaunñasriruksrauniplugich sivuğani Agaayyutim, aasrii Agaayyutim annautigai Noah-lu tallimat malğuk iñuillu.

⁶ Suli Agaayyutim patchisiqutinigai iluqaisa iñuich iñuuruat nunaqqiqpaanñi Sodom-mil u Gomorrah-mil, aasriiñ ağralipkağataqħugik iknikun. Taavrumuuna Agaayyun urriqsuutiqağniqsuq qanuq suksraunğıñiaqtilaanjanik iluqaitñik agaayyutailaanik.

⁷ Suli Agaayyutim annautipmigaa nalaunñaruq Lot, qiñupkakkauruaq atqunaq qaayugñaqtuakun iñuuniaħhatigun killuliqirit iñuich.

⁸ Atakkii taamna nalaunñaruq iñuk iñuuniaqami akungatni tamatkua killiqiruut iñuich uvlugağipman, ihuilluqtitauruq qiñiqħugillu tusraaplugillu pigitchuat savaañich.

⁹ Taatnaqhuni Atangum ilisimagaa qanuq annautriħiksranii agaayyutiqaqtuanik uuktuagusriañitñiñ suli qanuq tigungmiħksrañat nalaunñaitchuat iñuich uvluanunaglaan atanniuviksram anasriññuqsağviksrañatnun.

10 Agaayyutim anasriññuqsagisiñigai suvaluk tamatkua iñuich aňalatađipkaqtuat timim kimmutigruañiñun qaayugnaqtuanunlu, suli suk-sraqangitchuat Agaayyutim aňalatchisaanik. Tamatkua ilisautrit tañigilaakun aanarut arguanaplutin. Sivuugagingitchaat uqamaqluutiqałiksraqtin qinignaitchuanik sanñiqaqtuaniq qilañmi.

11 Israđulgitunniñ kamanatluktuat sanñikun sayaktulikunlu tamatkunakña uqamaqluutigitlaitchaich taapkua nayuqtigikkani Atanguruam.

12 Aglaali tamatkua ilisautrit atriqaqtut isrumatlaılaatun niđrutitun, aňalatitautun aullasiđmiknun, aniruatun añuniagaksrauplutin tuqqutaksrauplutinlu. Uqađuurut pigiiliplugich sunik kanıqsımangısađmiknik. Aasrii piyaqquđisirut isrumatlaılaatun niđrutitun.

13 Taamna akılıusriađigisigaat naglıksaaqsiupkaiđigmiktigun atlanik iñunınik. Ilinisa kimmutigiragaat pisuliđruaqtin uvlugaluamiunniñ. Kannusraađutauhiñaqtut ilipsitñun niđiqataukamin ilipsitñi, taqsraqtatun suli qilđuliktun akunnapsitñi, quviasruutigiplugu ukpiqsaiđiqtin.

14 Qiniqamitruñ ađnaq ikłitchakhutin sayunayumarut nutqaum-misilguitlugu taatnasriq killuqsaun. Ikłisaagnaıaich pitchiđiaqtuat iñuich killulıqıksrañatnun. Ilinisa uummatinich aňalatiqađniqsut kaviuqtauđımun. Ilinich taiyuanıqıluutikkaurut, suksraunđiqsađumaqtut.

15 Suksraagnaıaat nalaunñaruakuađiaq aasriñ ulapnaaplutin. Iñuuniagaqsirut iñuktun atiliktun Balaam iđñina Bosor-m, piqpaksriruaq akılıutaanik killulıqıłhum.

16 Aglaan suakatakkauruq killulıqıđıgmıgun. Uqatlaılaam natmaksıđvian nipliutiplugu iñuum nıpaatun nutqaqtinnıga a sivunıksrıqiri kinnıqısađaluaqtuaq.

17 Tamatkua ilisautrit atriqaqtut nivviatun imđılaamik suli taktugayauratun aňalatañatun anuđıqıuum. Tamatkua iñuich Agaayyutim itqanaiyautiniđai inıksrañatnik taaqtuam taagnaıqsrañani isruksraitchuami.

18 Ilinich uqaqamin nipitusriplutin uqađaqtut sumun atuđumiñailaatıgun. Ikłisaađuugaıch pisugruađutaagun timim pıvaahıatikunlu tamatkua salum-maqtılutin annaqqammıqsuat tamatkunakña killukun iñuuniaqtuaniñ.

19 Ilinisa akiqsruqtuđuugaıch iñuich atannıqsuqtıksraiñıplugich ilinich savak-taagruunñagmin qaayugnaqtuamun, atakkii iñuk aňalattıtaqtuq qanusrıpayaa-mun akiilırađaqtimiñun.

20 Iñuich annaanıñniqsut qaayugnautaitñiñ nunam iñuiñ ilitchusrıđıgmiktıgun atannaptıknik Annıqsuqtıptıknıglu Jesus Christ-mik. Uvvaami ilinich ilłakkataađutitqıkkumin tamatkununa akiilıpkagutinlu, isruksrañat pigıitłukkısıruq aullađniıqqaahıgmikniñ.

21 Ilitchuđıgaluaqqaalugu iñuuniaııq nalaunñaruahıkun, ihuatlukkayađniqsuq ilinıtñi naluugađumitruñ taamna iñuuniaııq uumakña tunutchiđıgmikniñ ipqıtchuamik tillıtmik qaisauruamik ilinıtñun.

22 Uvva atuumapkađaat taimña nipliutaumaruaq, “Qıpmim uttaqırađıgaa inımi miđıakkani,” suli “Kunıaq iđđuanıkkañat utıgaqtuq magđđıgmun magđıluktađıahuni.”

3

Akırsruutaa Atangum Aggıđñıalhan

1 Piqpagıkkamaan, ukua tuyuutit tuglıđıgıaıch tuyuutma ilipsitñun. Taap-kunnuuna tuyuutıpkun itıqsađıkkıpsı itqaqtıllugich tamatkua uqaıtıgıkkatka iñuuniaqplusrı ipqıtchuakun.

2 Ilipsitñun itqaġitqugitka sivuniksriqutauruat ipqitchuatigun sivuniksriqiritigun suli tillisauruat uvaptiknun atannaptikniñlu anniqsuqtiptikniñlu uqqiraqtigun.

3 Kanjqsiraksraġigiksi una sivulliulugu, mitautiksriuat tikitkisirut ilipsitñun aqulligñi uvluni aňalatittuat pisuġiruaġmiknun. Mitautiginiagaasri

4 uqaqhutinj, “Jesus-ñum akiqsruutigigaa aggitqinjñialki. Naamimi imma? Taimakñajaña aapaavut [Christ-kun] tuqugaluaqtut, aglaan sua iluqani tamarra atlanġunġitchuq aullaġniilġataħhaniñaglaan nunam iñiqtaulħan.”

5 Aglaan itqaġiyummataillapiagaat una, Injilġaan Agaayyutim iñigaa uqaħagun qilak suli nuna, aasrii nuna nunaġuqługu imiġmiñ suli imikun,

6 suli tamarrumuuna imikun nunaqqaq piyaqquqługu uliqpaktitlugu.

7 Taatnatuntuuq qilailu nunalu pakma ittuat qaunaksriqaqtut Agaayyutim uqaħagun piyaqquġniaħhanunaglaan ikniġmun. Taimanigun uvluni Agaayyutim atanniqsuġisigai iñuich agaayyutaitchuat aasriiñ piyaqquġlugich.

8 Aglaan piqpagikkamaan, puuyuumanagu una, isrumaraqtugut atausriq uvlug pivikisilaanjanik suli 1,000 ukiut pivikpauraqaqtılaanjanik, aglaan Ataniġmi atiruk.

9 Atanġum sukaisaġutigingitchaa immiumasraqamiuñ akiqsruutigikkani, iñuich ilaňich sukaiññigiaġaluagaqtut. Aglaan anuqsrutigaasri, atakkii piyummatigingitchaa kiñauñniñ piyaqququlugu, aglaan iluqaisa mumiqugaluaġai killuqsautmikniñ Agaayyutmun.

10 Aglaan uvlua Atanġuruam tikitkisiruq niġiilautiluni agġiħhatun tigliniaqtim. Taivrumanı qilaich piġisirut qukiġñaqtuamik tusraġnaqhutin suli qaummatit qilañmiittuat siqumitkisirut iknikun suli nuna ikiniaqtuq supayaatlu nunamiittuat.

11 Iluqaġmiñ tamatkua sut piyaqquġumaaqmata taatnatun, qanutchimigli iñuuniaiqaqtuksrauniqpsi? Iñuuniaqtuksraurusri ipqillapiagausri suli agaayyutikuagausri supayaakun,

12 utaqqilugu Agaayyutim uvlua tikitchumaaqtuq suli pisuqtilaapsitñi tikiumapkaġnaġiaġniaġlugu taimña uvlug. Taivrumanı uvlumi ikniġum uunallapiaqtuam qilaich piyaqquġisigai suli qaummatit aukkisigai.

13 Aglaan utaqqigivut Agaayyutim akiqsruutigikkani, itnaami, niġiugaqaqtugut nutaanik qilañnik suli nutaamik nunamik iñuuviksrañatnik nalaunñasripkakauplutinj iñuich tupiksriuat Agaayyutmik.

14 Taatnamik piqpagikkamaan, utaqqisiuñ taamna uvlug. Pisuqtilaapsitñi iñuuniaġitchi taqsraqtailaakun puuyiluktatailaakun sivuġaani Agaayyutim suli qiñuiññakun.

15 Isrummatigisiuñ anuqsrullapiaħha atannapta kanjqsimalugu anniqsuquriħha uvaptiknik. Taatnatuntuuq piqpagiplugu aniqatiupta Paul-ñum aglakmigaasri puqiutikun Agaayyutim qaisaňagun.

16 Iluqañitñi tuyuqtuutmiñi uqautigipmiġai tamatkua sut. Uqañiñ ilaňich kanjqsilgunaitchaluaqtut. Aasriiñ iñuich naluruat payaňaiqsimaitchuatlu qipititchiñiqsut Paul-ñum tuyuqtuutaiñik suliunniñ atlanik uqaħhiñik Agaayyutim. Taamna pisigiplugu Agaayyutim piyaqquġniaġai.

17 Ilipsiasriiñ piqpagikkamaan, tamatkua sut ilitchuġikkasri sivuani qau-natqiaġisigik. Taatnanġitchupsi sivullikkauviaqmiusri killukuagaťutinjisigun maligutchiñitchuat. Aasriili qaunagiyumagiksi paallanġiksraqsi payaňaiqsimmavigikkapsitñiñ.

18 Aglaan nausrainġaťitchi iluaqqutrisaagun ilitchuġimmaagiksisaiñaglugu Ataniqput anniqsuqtigikkaqputlu Jesus Christ. Ilaanun illi kamaun pakma suli qanavak taimuñ. Taatnatuq.

Sivulliich Tuyuutai John-um

Uqaliq Iñuunaqtuaq

¹ Aglaktuña ilipsitñun Jesus-mik taiyuutilinmik uqaligmik. Taamna iñuk Jesus qaitchiraqtuq iñuuligmik inniqsuamik aullağniñiğmiñaglaan. Taamna tusaagikput qiñiqługulu sulı tautukługulu aksiapluguunniñ.

² Taamna iñuk qaitchiruaq nutaamik iñuuligmik tautuñnaqsipman qiñiğuraaqsiñiağikput. Sagviqqaaqman inmiñik uvaptiknun uqautiaqsigipsi Agaayyutitñaqtauruakun iñuulikun inniqsuakun aapami aullağniñiğmiñ.

³ Tamanna qiñikkaqput sulı tusaaplugu uqagipmigikput ilipsitñun, ilaliutitqugaluaqhusi piqatigilugik Aapauruağlu sulı Iğñinalu Jesus Christ taatnatuntuuq uvagut piqatiqaqmatun iliniknik.

⁴ Taatnaqhuta aglaaqsirugut ilipsitñun iñuuligmik ilitchuğitquplugu Jesus. Taatnağuta quviatchallapiağisirugut.

Agaayyun Qaummatauruq

⁵ Uvvauna uqaliq uvagut tusaanjanikkaqput Agaayyutim Iğñinaniñ aasiiñ quliaqtuağigikput ilipsitñun, itnailiplugu, Agaayyun qaumaupluni sulı ilaani taaqtuanjitchuq suuramikunniñ.

⁶ Iñuk uqaqami piqataunipluni Agaayyutmi killuqsagtautigalugu, taatnasiq iñuk sagluqsruğaqtuq piqataunitłuni Agaayyutmi killuliqituiñaqhuniki. Taatnailiplugu atrinurugut iñuktıtun taaqtuami pisuktuatıtun.

⁷ Iñuuniagupta piqatauluta Agaayyutmi piqatigiiksilluta avatmun, taatnailiplugu atrinurugut iñuktıtun qaumami pisuktuatıtun. Uvvaasiiñ salumagaatigut killuqsapayaaniñ, atakkii Agaayyutim Iğñina Jesus tuqqutaupluni maqipkaqlugu augikkani uvaptiknun.

⁸ Nipliakapta uvagut killuqsagumiñaitłuta ukpiqsagagtugut uvaptiknik. Taatnaqapta ilisimanjitchugut Agaayyutim ilumutuulhanik.

⁹ Quliagikaptigu Agaayyutmun killuqsagñiluta ilaan natqigutiniagaatigut nalaunñailipayaaptiknik, atakkii ilaa tuniqsimaruq nalaunñaruanupluni surağalipayaağmiñi.

¹⁰ Agaayyun nipliqsuq killuqsagñipluta aglaan nipliakapta killuqsatłaitłuta uqagigikput Agaayyun saglutuniplugu, tavraasiiñ Agaayyutim uqalğagan iñuunianitłuta.

2

Christ Uqapsaağutrikput

¹ Ilauraamañ, aglaaqsiruna ilipsitñun killuqsagunıtkaluaqhusi. Aglaan kiñapayaaq killuqsagnikpan piqaqtugut uqapsaağutrikrsaptiknik Aapamun. Taamna Jesus Christ killuqsagsimaitchuaq.

² Taamna tuqukami sannigutami aatchuutigirug inmiñik piqutigipluta, taavrumuunnaqlugu piigai killuutivut sulı killuqsautinich iluqatin iñuich nani payaaq.

³ Taatnaqhuta tupigiguptigik Agaayyutim tillisai, nalupqisukku-miñaitchugut ilisimatilaaptiknik ilaanik.

⁴ Iñuk nipliqman ilisimaniplugu Agaayyun aglaan tupiginitługu ilaan tillisaa sagluqsruğaqtuq. Taatnasiq iñuk ilisimanjitchuq ilumutuuruamik.

⁵ Kisupayaaq tupiksripman Agaayyutim nipliutaanik ilaan piqpagiragigaa Agaayyun atakkii ilitchuqsuirug Agaayyutitñaqtauruamik piqpaksriğigmik.

Tupiksriguptaasiiñ Agaayyutmik nalupqinaigikput atausinḡuqtilaaqput ilaani.

⁶ Kisupayaaq nipliḡami iḡuuniaḡniḡuni atausinḡuqatigimaaḡḡu Agaayyun iḡuuniaḡtuksrauruḡ ataramik Jesus Christ-ḡum iḡuuniaḡhatun.

Nutauruaḡ Iḡuuniaḡurrun

⁷ Iḡauraamaanḡ, tuyuḡaḡitchuḡa ilipsitḡun nutaamik tillitmik aglaan utuḡḡaḡmik inḡaniktuamik taimakḡaaglaan. Taamna tilliḡ iḡisimakkaḡsi tusaalḡapsitḡiḡaglaan.

⁸ Uvva taamna tilliḡ tuyuutigikkaga ilipsitḡun nutaanḡupmiuḡ. Iḡuich iḡitchuḡigaat taatnasiḡ piḡḡaksriḡiḡ Christ-ḡum iḡuuniaḡhagun ilipsiḡuami iḡuuniaḡapsiḡun, atakkii taaḡtuḡaḡ ḡaḡḡisaiḡḡaḡtuḡ aasiiḡ iḡumun ḡauma ḡaummaḡiksiruḡ.

⁹ Iḡuk nipliakami ḡaumamiinniḡuni uumiksriuraḡutigaluḡ ukpiḡḡuḡatiumiḡnik tavra kaḡḡruaḡtaḡa simmiḡitchuḡ –taaḡtuamiittuḡ sivuanisun. Iḡuuniḡaḡsilḡitchaḡtuḡ killuliḡipluni.

¹⁰ Aglaan iḡuum nakuḡḡikamigich ukpiḡḡuḡatiumiḡniḡ ḡaumamiittaḡtuḡ, iḡuuniaḡhani sumunniḡ paasaḡḡittagaḡumiḡaitchaa.

¹¹ Aglaan iḡuk uumiksrikami ukpiḡḡuḡatiumiḡniḡ ilaa taaḡtuami ittuḡ, pisukhuni taaḡmi. Kiisaimma-tai ḡanutnamuḡausiksraigagivuuḡ atakkii taaḡtuam ḡiḡiḡḡuiliḡiḡuḡ.

¹² Qitunḡamaanḡ, taatnaḡḡuḡa aglaktuḡa iluḡapsitḡun, atakkii Agaayyutim natḡḡigutigai piḡiḡiḡutisi Jesus Christ savaaḡḡhagun.

¹³ Aglaktuḡa ilipsitḡun utuḡḡanaanun atakkii iḡisimaanikḡuḡu Agaayyun taimḡa inḡaniktuḡaḡ aullaḡniḡhanniḡaglaan.

Aglaktuḡa ilipsitḡun nukatpianun atakkii akiḡiḡiksi Tuunḡaḡ piḡiḡitchuapayaam aullaḡniiraa.

¹⁴ Aglaktuḡa ilipsitḡun, iḡiḡaanun, atakkii iḡisimaanikḡuḡu Apaauruaḡ.

Aglaktuḡa ilipsitḡun utuḡḡanaanun iḡisimaaniktuanun taivrumiḡa inḡaniktuamik aullaḡniḡhanniḡaglaan.

Aglaktuḡa ilipsitḡun nukatpianun sanḡḡiruanun tuniḡsimaranun Agaayyutim uḡaḡhanun ittuanun ilipsitḡi. Taavrumuuna akiḡiḡiksi piḡiḡitchuapayaḡ, Tuunḡauruḡ taamna.

¹⁵ Kaviuḡinagich suoramik unniḡiḡ ilitḡusiat nunam iḡuḡisa. Atakkii iḡuum kaviuḡikpagu taamna ilitḡusiḡ piḡḡḡagiyumiḡaitkaa Agaayyun.

¹⁶ Suami taavruma ilitḡutchim iḡagivaunḡ? Kaḡḡruaḡtam kaviuḡikkaḡa, sut iḡuich ḡiḡnikkaḡisa piḡḡaktaḡḡisukḡuḡu, suli supayaat mattumani nunami iḡuich kamaḡaḡutigikkaḡich—taatnasiḡ iḡuaḡḡaḡitkaluaḡtuḡ Agaayyutim irrusiani.

¹⁷ Taamna ilitḡusiat iḡuḡisa nunam suli kaviuḡikkaḡiḡḡu piḡḡumaḡtut. Aglaan iḡuk tupiksriḡuaḡ Agaayyutim pisuḡhanik iḡuutuiḡḡaḡtuḡ Agaayyutmi.

Akiliḡiḡsuḡti Christ-mun

¹⁸ Iḡauraamaanḡ, piviksram isua tikitchumaaḡtuḡ. Tusaamagiksi akiliḡiḡsuḡtaḡ Christ agḡiḡsaḡumanipḡuḡu. Aasiiḡ iḡitchuḡigikput iḡugiaktuat akiliḡiḡsuḡtai Christ agḡianiksimanipḡuḡich. Taatnamik iḡisimarugut piviksram isua ḡallisilaanḡanik.

¹⁹ Tamatkua akiliḡiḡsuḡtai Christ unniḡiḡ piḡataḡaluaḡtuat uvaptikni iḡaliutillapianḡitkaluanḡaḡmiḡ, taatnaḡḡutiḡ aullaḡniḡsut uvaptikniḡ. Tunisimagaḡaluḡumiḡ Agaayyutmun akiliḡiḡsuiḡayaitchut Christ-mik,

aasiñ nayugayaġaatigut. Unitñamisigut nalupqinaitkaat sumiunniñ piqatauniġitni uvaptikni.

²⁰ Aglaan iluġasi, ilumutuuliq ilisimagiksi, atakki Christ-ñum qaitchiñġaasi ilitqusiġmiñik.

²¹ Aglaktunja ilipsitñun naluruagilusi ilumutuurualiġmik aglaan ilisimagiga ilitchuġianikkalualiqsi taavrumiña aasiñ ilisimapmigiksi sagluturuuq ilaġinjtkaa ilumutuuruam.

²² Kiñali sagluturuaniqpa? Kisupayaaq piġlaaqaqtuaq Jesus-mik Christ-ñunipluġu (“Christ” itnautauruq, Agaayyutim tuyuġikkaña anniqsuutiksraupluġu uvaptiknun). Taatnaqtuaq taamna akilliġisuqtauruq Christ-mik, aasiñ ayyakluġik Aapauruaġlu Iġñiñalu.

²³ Kiñapayaaq piġlaaqaqtuaq Iġñiġuruamik piqatauyumiñaitchuq taavruma Aapanani; kisupayaaqaasiñ uqaqtuaq ukpiġiniġlu Iġñiġuruuq taamna piqataullapiaqtuq taavruma Aapanani.

²⁴ Aglaan ilipsi, ukpiqsrituiñaitchi tupiksriġusriġu tusaakkapsitñik aullaġniġhaniñ ukpiqsriġqaalapsi. Taatnaġupsi atausiñnuumaniqtusi Iġñiġmiġlu Aapauruamiġlu.

²⁵ Itqagluġu Christ nipliutigikkaña uvaptiknun, “Piqataullapsiġun Aapami qaitchiġisigipsi iñuuliġmik Agaayyutitnaqtauruamik.”

²⁶ Piruksraukama aglaktunja ilipsitñun tamatkunuuna uqaqtuanik ilisautrauniplutiñ. Ilumun akilliġisuqtaurut Christ-mik qanuġviiqsitchiñiaqhutiñ ilipsitñik.

²⁷ Aglaan ilipsitñun Christ qaitchiñiġsuq Irrusiġmiñik nayuutiruamik ilipsitñi. Taatnamik ilipsi inuqsrañitchusi atlamik ilisautrimik, atakkii Christ-ñum Irrusian ilisautiġaasi supayaanik, aasiñ ilitchuġipkautaa ilumutuuruq. Iñuuniaqatigiġitchi Christ-mi.

²⁸ Ki, qitungamaañ, iñuuniaqatigiġitchi ilaani. Taatnaġupta tatavrualanayaitchugut tikitpan suli kanjusukkayaitchugut sivuġaani agġiġpan.

²⁹ Ilisimaplugu Christ-ñum killuqsaqsimaġlaañuġha nalupqigiñitchiksi taamna nalaunñarualiqiruaq Agaayyutmun qitungaġitilaaña.

3

Agaayyutim Qitungai

¹ Uvvaami, qanutunaglaan Aapam piġpagivaitluta! Piġpaksriġha uvaptiknun kamañqapaitluni taiyuutiġaġaatigut qitungaġmiñik, ilumun ilaan qitungaġillapiġaatigut. Aglaan iñuich akitñaqtuiruat Agaayyutmik kanjqsiniġkaatigut atakkii Aapauruaq ilitchuġimaitlugu.

² Ilauraamaañ, Agaayyutim qitungaġiliutianikkaatigut. Ilisimañitkikputsuli qanutchiuluta ilixksraqput, aglaan sagviġpan ilaatun iligisirugut, atakkii ilaa qinixisigikput kanjqsilugulu irrusipiana.

³ Taatnamik, kisupayaaq niġiugaqaqtuaq Christ-ñum sagviġksrañanik ipqiñiuraġaqtuq atakkii ilisimaplugu Christ-ñum ipqisilaaña.

⁴ Iñupayaaq killuqsaqtuaq atuiruq atiruamik tupiksritlaitchuam atuġaġikkañiñik. Iñuk killuqsaqami ayairaqtuq Agaayyutmik navgipluni iñuuniaqurrutaanik.

⁵ Uvvasuliuna ilisimagiksi Christ-ñum iñuġuġha piġityaqhuni killuqsaupayaanik. Killuqsaġumiñaitchuq atakkii killuutaitluni.

⁶ Taatnamik, kisupayaaq atausiñnuqatausimaruq Christ-mi killuqsaqtanitchuq. Aglaan killuqsaqtuam kanjqsimaitchaa ilitchuġisimaitlugu Christ qañauñiñ.

⁷ Ilauraamaan, iñunmun ukpiqsaqtitnasi. Iñuk atuiruaq nalaunjaruamik nalaunjaruanuruq Christ-tun killuqsasqsimailaanuruatun.

⁸ Iñuk killuqsaqtaqtuaq tuungaqnaqtauruq atakkii Tuungaq killuliqiniqsuq aullağniñhaniñaglaan. Pakma Iğñina Agaayyutim aggigñiqsuq piyaqquğiaqlugu iluqaan Tuungaum savaagikkaña.

⁹ Kisupayaaq Agaayyutim qitungagiliutikkaña killuqsaqtañitchuq atakkii Agaayyutim qaitchisimaqlugu iñuuligmiñik. Iñuk taamna killuqsaqtagumiñaitchuq atakkii Agaayyutitñaqtauruq.

¹⁰ Tavrakii ilisimagiksi atlakaagiiksilaanajak qitungaiñ Agaayyutim suli qitungaiñ Tuungaum taavrumuuna, iñupayaaq killuqsaqtaqtuaq suli piqpak-sriñitchuaq ukpiqtuaqatiumiñik Agaayyutitñaqtaunitchuq.

Piqpakkutitichi Avatmun

¹¹ Uqalhi Agaayyutim inniqsuat aullağniñhaniñaglaan tusaamakkapsilu uqautigaatigut piqpakkutitqupluta avatmun.

¹² Ilisimagikput Cain piqpaksriñitluni Abel-mik nukatchiağmiñik, taatnaqlugu iñuaqtagigaa atakkii tuungaqnaqtaupluni ilaa. Suvaata tuqqupaun? Ilaan savaagikkañi pigiitlutin. Aglaan Abel nalaunjanisusq taatnamik ilaan savaagikkañi nakuuplutin. Ittuksrauyumiñaitchugut Cain-tun.

¹³ Ukpiqtuaqatmaan, quvigusukkasi iñuich akitñaqtuiruat Agaayyutmik uumigikpasi.

¹⁴ Piqpagikaptigik ukpiqtuaqatiuvut ilisimagikput annautrautilaaqput. Ak-illiliqsuikapta Agaayyutmik atriqaqtugut tuqunaruatun aglaan annautraupluta pakma iñuutlasirugut Agaayyutikun. Iñupayaaq piqpaksriñitchuaq ukpiqtuaqatiumiñik tuqunaruqsuli piqataunitluni Agaayyutmi.

¹⁵ Kisupayaaq uumiksriuaq ukpiqtuaqatiumiñik tuungaqnaqtauruq, ilaa iñuaqtuqtaupluni uummatmiñi. Ilisimapmigiksi iñuaqtuqti piqagumiñaiñiñiplugu iñuuligmiñik Agaayyutitñaqtauruamik.

¹⁶ Christ tuqquatikamisigut taavrumuunnaqlugu kanisipkağaatigut piqpaksriñhum suutilaanjanik. Taatnaqhuta tuqqutisugaaqtaksragipmigivut ukpiqtuaqatiuvut.

¹⁷ Uvvaasiiñ iñuk umialgutiqagumi inuqsriunitluni suni aasrii ilitchuğiplugu aniqatiumi inuqsriuqtuaq suli ikayunitkumiun inuqsriuqtuaq, ilumun piqpaksriñitchuq Agaayyun piqpaksripmatun.

¹⁸ Ilauraamaan, piqpaksriñata uqalhiñakun aglaan piqpaksrisa savaagikkaptigunlu ilumutuuruakunlu.

Taluqsrautairrun Sivugaani Agaayyutim

¹⁹ Piqpaksrigupta taatna ilisimagisigikput pigitilaaqput ilumun Agaayyutmun. Taatnaqhuta tutqiksut uummativut Agaayyutmi iqsisailaakun.

²⁰ Qakugupayaaq uummatipta ihuilliuqtitkaqsikpatigut tunjaruksraurugut Agaayyutmun atakkii Agaayyun kamanatluktuq uummatiptikniñ, aasiiñ ilaan ilisimagaa supayaaq.

²¹ Ilauraamaan, pasikkutmik piitkupta uummatiptikni tavra taluqsrautairrutituaqtugut sivugaani Agaayyutim,

²² aasiiñ qanumipayaaq iniqsruğupta supayaanik akuqtuigisirugut ilaaniñ apiqsruagikkaptiknik atakkii tupigiplugich tillisai suli atuqlugu quyagikkaña.

²³ Aasiiñ taamna Agaayyutim tillisigigaa, tunjaluta Iğñigmiñun Jesus Christ-mun suli piqpakkutiluta avatmun, kamagilugu Christ-nun tillisaa uvaptik-nun.

²⁴ Iluqagmin tupiksriuat Agaayyutim tillisaiñik atausinñuqatigimaagaat Agaayyun, aasiiñ Agaayyun piqataupluni ilinjitni. Nalupqiginitchikput Agaayyutim nayuutiñha uvaptikni atakkii qaitlugu irrusiñi uvaptiknun.

4

Irrusia Agaayyutim suli Tanjigilaag Irrusiq

¹ Ilauraamaan, iñugiaktuat tanjigiliqiruat ilisautrit siamittut napmupayaaq. Taatnamik tunjaviginagu iñupayaaq uqaqtuaq Agaayyutim irrusiagun nipligñipluni, aglaan uuktuaglugu Agaayyutitjaqtaugaluaqmagaan.

² Uumuuna nalupqiginitchiksi Agaayyutim irrusia, Iñupayaaq nalupqinaiqhuni uqaqqtuaq Jesus Christ timiqaqtilaanjanik piqaqtuq Agaayyutitjaqtauruamik irrutchimik.

³ Kisupayaaq uqaqangitchuaq nalupqinaiqhuni Christ-mik taatna piqangitchuq Agaayyutitjaqtauruamik irrutchimik. Taamna irrusigigaa akililiqsuqtauruam Christ-mun. Tusaanigiksi taavruma aggiqsagumalha naagaunniin ilaa imma nayuutianiktuq iñuñni nanipayaaq.

⁴ Ilauraamaan, pigigaasi Agaayyutim aasiin akiilianikkisi tamatkua tanjigilqirit, atakkii Agaayyun ittuaq ilipsitni kamanatluktuanuruq tanjigilqiriniin.

⁵ Tanjigilqirit tuungaqnaqtaurur. Taatnakii uqaqigaat sutigun akitnaqtuiruat Agaayyutmik. Iñuittuuq tuungaqnaqtaupmiruat naalagnipmiraqigaich.

⁶ Aglaan uvagut Agaayyutim pigigaatigut. Tamatkua piqatauruat Agaayyutmi naalagnigaatigut. Uqautigikkaqput suunillapiagaluqtuq iñuñni qitungaginisanini Agaayyutim. Taavrumuuna ilitchuginiagivut iñuich malikpatrun ilumutuukiq naagaqaa malikpatrun killiqiqiq.

Agaayyun Piqaksriihuruq

⁷ Ilauraamaan, piqpakutisa avatmun atakkii Agaayyutim ilisautipluta piqpaksriigmik aasiin kisupayaaq taatnatun piqpakutiqaqtuaq qitungagigaa Agaayyutim ilisimaanikhuni lu ilaanik.

⁸ Inuk piqpaksriitchuaq ilitchuqsrismaitchuq Agaayyutmik atakkii Agaayyun piqpaksriihuruq.

⁹ Agaayyutim urriqsugniqaa qanutunaglaan piqpaksrisilaani uvaptiknik tuyugikamiun nunamun Ignitualuni atrinilaag iñuutqupluta ilaagun.

¹⁰ Qanuutaupiaqtilaana piqpaksriihum uvva, taimani uvagut piqpaginikaluaqigikput Agaayyun, aglaan ilaan urriqsugniqaa piqpaksriihi uvaptiknik tuyugikamiun Ignitualuni piquplugich killuqsautivut tuquligmigun qinuiqsitlugu Agaayyun.

¹¹ Ilauraamaan, Agaayyutim piqpagivaitluta, uvaguttuuq piqpakutiruk-srauniqsugut avatmun taatniililugu.

¹² Inuum sumiunniin Agaayyun qiniganitchaa. Piqpakutigupta avatmun Agaayyun iñuuruq uvaptikni aasiin ilisautipluta piqpaksritqupluta atlanik ilaa piqpaksripmatun iñuñnik.

¹³ Nalupqiginitchikput atausinjuqatigitilaana Agaayyun suli ilaa iñuutilaanjanik uvaptikni, atakkii ilaan irrusiin inillaklugu uvaptiknun.

¹⁴ Uvvasuliuna Apauruaq tuyuqagniqsuq Ignituamiñik anniqsuqtiksrauplugu iñupayaanun, aasiin qinigikput ilisimarauplatalu.

¹⁵ Kisupayaaq uqautigumiun nalupqinaiglugu Jesus Igniginiilugu Agaayyutmun, tavra Agaayyun iñuuruq ilaani aasiin ilaa atausinjuumapluni Agaayyutmi.

¹⁶ Uvagut ilitchugigikput ukpigiplugulu piqpaktaña Agaayyutim uvaptiknun. Agaayyun piqpaktauruq. Taamna piqpaksriruaq atausinjuqsimaruq Agaayyutmi suli Agaayyun ilaani.

¹⁷ Taatnatun iñuuniaqapta piqpaksrirugut Agaayyun piqpaksripmatun, aasiin attaqsrautiqaquminaitchugut uvluani atanniilhum, atakkii iñuuiquput atrigigaa iñuuniahan Christ-ñum mattumani nunami.

¹⁸ Iñuk piqpaksrirusaq attaqsrāgumiñaitchuq. Piqpaksrigupta Agaayyun piqpaksripmatun ilaa talugiyumiñaitchikput. Iñuk iqsirusaq ilaanik piqpaksriñgitchuqsuli Agaayyun piqpaksripmatun, atakkii iqsisiqaqtuqsuli Agaayyutmun anasiññuqsāgisiñipluni.

¹⁹ Piqpagigikput, atakkii Agaayyutim piqpagiqqaagaatigut.

²⁰ Iñuk nipligumi piqpaksriñiluni Agaayyutmik aasiiñ uumiksriłuni ukpiqtuaqatmiñik ilaa sagluruq. Itniittuq: iñuk piqpaksriñitñami ukpiqtuaqatiumiñik qinītlakkağmiñik piqpaksritłasiyumiñaitchuq Agaayyutmik qinītlaisağmiñik.

²¹ Tillisiusiaqput Christ-miñ [aasiiñ taatnatun ilaan iñuuniaqugaatigut], iñuk piqpaksrikami Agaayyutmik piqpaksrirusraupmiuqtuuq ukpiqtuaqatiu-miñik.

5

Akimaruanurut

¹ Iñupayaaq ukpiqsirusaq Jesus Christ-ñutilaanik Agaayyutim qitungāgigaa. Taatnaqhuta piqpaksrigupta Apaptiknik piqpaksrirusguttuuq ukpiqtuaqatiuptiknik.

² Piqpaksrikapta Agaayyutmik tupiksrikaptalu tillisaiñik ilisimanaqtuq piqpaksriñiqput Agaayyutim qitungaiñik.

³ Piqpaksrikapta Agaayyutmik uvagut tupiksirusgugut tillisaiñik, aasiiñ tupiksriñiqput tillisaiñik sakiqnaiñichuq,

⁴ atakkii qitungapayaanā Agaayyutim akimatlasirug nunam iñunisa ilitqusianiñ. Aasiiñ akimatlasirugut ukpiqsrituiñaiptigun [Jesus-mik].

⁵ Kiñaasiiñ akimatlasiva tuungāqñaqtauruniñ suli pigiitchuam kaviugikkapayaananiñ? Iñuk taamna kisimi ukpiqsirusaq anutim Jesus-ñum Igñigutilaanik Agaayyutmun.

Iłisimauruat Jesus Christ-kun

⁶⁻⁸ Aasiiñ nalupqiginitchikput ilaa Agaayyutmun Igñigitilaanā atakkii piqaqtut piņasunik ilisimauruanik. Jesus paptaakkaupman imiğmik suli maqipkağaluaqtitnagu augikkani tuqukami, Agaayyun nipligñiqsuq qilañmiñ Jesus Igñiginiplugu. Taatnatun Agaayyutim irrusiaptuuq ilumutuuruaq ilisimaraupmiuq taavruma ilumun Igñigitilaanik. Ilaa ilisimauruq imikunlu aukunlu suli Agaayyutim irrusiagun, aasiiñ taapkua piņasut atirut ilisimarauiğmikni.

⁹ Iñuich ilisimaraupmata akuqtuğāgigivut, naagaqaa Agaayyutim ilisimaraunulha ukpiqnatlukuq atakkii piņasuurautigun nipliqsuq ilumutuuplugu Jesus Igñigitilaanik.

¹⁰ Kisupayaaq ukpiqsirusaq Agaayyutim uqałhanik Igñiğmigun ilisimagaa uummatmiñi taavruma ilumutuutilaanā. Kisupayaam ukpiqsriñitchuam taavrumiñā ilumutuuiğmik uqāgipiāğaa Agaayyun saglutuniplugu, atakkii tunñanitłuni Agaayyutim ilisimaraulhanun Igñiğmigun.

¹¹ Agaayyutim ilisimapkağaatigut taavrumiñā itnaqhuni: Agaayyutim qaisañā uvaptiknun iñuuiq Agaayyutitñaqtauruq, aasiiñ taatnasiq iñuuiq Igñiñaniittuq.

¹² Kisupayaaq iñuuqatiqaqtuaq Igñiñanik Agaayyutim iñuuiqqaqtuq ilaani Agaayyutitñaqtauruamik. Kisupayaaq iñuuqatiqanitchuaq Igñiğuruamik iñuuyumiñaitchuğguuq.

Iñuuiq Iswitchuaq

¹³ Tuyuqtuᅇa taapkuniᅇa ilipsitᅇun ukpiqtuanun Iᅇᅇiᅇagun Agaayyutim nalupqinaitquplusi piᅇaaniktilaapsitᅇnik iᅇuuligᅇmik Agaayyutitᅇaqtauruamik.

¹⁴ Una pisigiplugu ukpiᅇillapiaᅇikput Agaayyun inᅇiqsruqapta supayaamik pisuᅇhagun tusaaraᅇiᅇha uvaptiknik.

¹⁵ Iᅇitchuᅇipluguasiiᅇᅇ tusaaraᅇiᅇha inᅇiqsrupayaaqapta tavra iᅇisimapiaᅇikput qaisaᅇaaniiᅇha uvaptiknun inᅇiqsruaᅇikkaptiknik ilaaniᅇᅇ.

¹⁶ Kisupayaam qiᅇiᅇigumiᅇuᅇ ukpiqtuaᅇatni killuᅇsaᅇlugu taamna tuᅇuᅇligᅇmuᅇᅇitkaluaᅇᅇaan, ki inᅇiqsruutiliᅇuᅇ Agaayyutmun. Taatnaᅇuni ukpiqtuaᅇataa iᅇuugisuruᅇ, atakkii killuᅇsautai tuᅇuᅇligᅇmuᅇᅇitᅇutiᅇ. Aglaan killuᅇsaᅇiq itmiuᅇqtuuᅇ tuᅇuᅇligᅇmun ittuaᅇ, aasiiᅇᅇ uᅇaᅇutigipsi inᅇiqsruutigitᅇuᅇᅇitᅇlugu taamna Agaayyutmun.

¹⁷ Iᅇuᅇani killuliᅇiqiᅇiq killuᅇsautauruᅇ, aglaan killuᅇsautipayaat tuᅇuᅇligᅇmun inᅇitmiut.

¹⁸ Iᅇisimagikput kiᅇᅇapayaᅇ qitunᅇaᅇiᅇliutikkaᅇa Agaayyutim killuᅇsaᅇaᅇsitᅇlaisilaᅇa atakkii Iᅇᅇiᅇan Agaayyutim tugluaᅇsimaraᅇiᅇaa, aasiiᅇᅇ Tuunᅇaum atniᅇigumiᅇᅇaitchaa kinniyumiᅇᅇaitᅇlugu.

¹⁹ Iᅇisimagikput qitunᅇaᅇitilaᅇput Agaayyutmun, aasiiᅇᅇ iᅇisimagikputtuᅇ atlat iᅇuich mattumani nunami piᅇitilaᅇat Tuunᅇaᅇmun sulii ilaan kinnipluᅇiᅇich iliiᅇich.

²⁰ Iᅇisimagikputtuᅇ Iᅇᅇiᅇiᅇikkaᅇan Agaayyutim aᅇᅇianiᅇha, aasiiᅇᅇ ilaan kaᅇiqsipkaᅇaᅇatigut ilaanik iᅇumutuuruamik. Atausiiᅇᅇuᅇqsimarugut ilaanun iᅇumutuuruamun, Iᅇᅇiᅇanunlu Jesus Christ-mun. Ilaa Agaayyutaullapiaᅇtuᅇ sulii iᅇuulᅇhuruᅇ isuitᅇhuaᅇ.

²¹ Iᅇauraamaan, agaayyutiᅇaᅇasi agaayyutiᅇᅇuanik.

Tugliat Tuyuutaiñ John-ŋum

¹ Uvaŋa John ukpiqtuanŋuruaq qaukŋiŋich, tuyuqtuŋa aŋnamun Agaayyutim piksraqtaagikkaŋanun suli qitunŋaŋiñun piqpagikkamnun ilumun. Uvaŋaŋhiñauŋitchuŋa piqpaksriruanaa, aglaantuq iluqatiŋ tamatkua ilisimaruat ilumutuuruamik piqpagipmigaasi.

² Piqutigiplugu ilumutuuruuq uvaptikni ittuaq suli itkisipluni qanapak taimuŋa.

³ Uvvatuq Agaayyutim Aapauruam suli Jesus Christ Aapam Igñiŋan iluaqquutilaŋniagiŋisik suli ilunŋugilusik tutqiksiŋlutiglu ilumutuuruakun suli piqpaksriŋikun.

Ilumutuuliŋlu Piqpakkunlu

⁴ Uvaŋa quviatchallapiaqtuŋa atakkii ilitchuŋigiga ilaŋich qitunŋavich iñuuniaŋhat ilumutuuruakun, maligutlugu Agaayyutim Aaparuaam tillisia uvaptiknun.

⁵ Aasiñ, aŋnaaq, aglaŋitchuŋa nutaamik tillitmik ilipnun aglaan taavru-miŋa pigikkaptiknik aullaŋniŋhaniŋaglaan. Injiŋikpiñ uumiŋa, uvagut piqpakutiruksraurugut avatmun.

⁶ Taamna piqpaksriŋiq uqautigikkaŋa itnautauruq: Iñuuniaqtuksraurusi tupiksriŋikun Agaayyutim tillisaiŋik tusaakkapsitŋik aullaŋniŋhaniŋaglaan. Atakkii ilaan tiligaatigut iñuuniaqupluta piqpaktakun.

⁷ Iñugiaktuat kinnirit tikitchut iñupayaanun uqaqatuat nalupqinaiqhutiŋ Jesus Christ-mik timiqaŋiñiŋiplugu. Taatnatchich iñuich kinniraurut suli akililiqsuqtaurut Christ-mi.

⁸ Qaunagisitchi ilinŋiñiñ. Tavra tammaiŋitchumaiksi savaagikkaqsi aasiñ Agaayyutim akiliŋisigaasi inuŋaiglugu.

⁹ Kisupayaq simmiiruaq ilisauttutaiŋik Christ-ŋum piqataunŋichuq Agaayyutmi. Taamnaasiñ tupiksriŋruaq ilisauttutaiŋik Christ-ŋum piqatauruq Aapauruamiŋu suli Igñiŋuruami.

¹⁰ Kiñaliqaa utlautikpan ilipsitŋun quliaqtuaqaŋiŋluni Christ-ŋum ilisauttutaiŋik tukkuliŋiŋagu tupiqnun naagaqaa ilaliŋagu.

¹¹ Atakkii kisupayaam paŋlagumiŋ kinniri piqasiŋiŋaŋaa pigiitchuakun savaaŋagun.

Aqulliich Ilammiuŋutit

¹² Uqaksrauikkaŋaluaqtuŋa aglaan uqautigisunŋitkitka ukunuuna tuyuuti-tigun, aglaan taamuŋaŋuktuŋa ilipnun uqaqatigilutinaasii. Quviasuutig-illapiaŋayaŋikpuk.

¹³ Qitunŋaŋisa aŋnam aniqatvich Agaayyutim piksraqtaagikkaŋiñ tuyuŋaatin nayaŋaŋagmik.

Pin̄ayuaq Tuyuutai John-ŋum

¹ Uvaŋa John ukpiqtuaŋuruat qauklinich, tuyuqtuŋa uumuŋa Gaius-mun piqpagipiakkamnun.

² Iŋauraamaaŋ, agaayyutigikpiñ supayaaq iŋuaqplugu ilipni atniġñaqun̄itlutinlu. Iŋisimagiga iŋuaqtilaan irrutchipkun.

³ Quviasuqpauraqtuŋa iŋaŋich aniaqatiut tikitchuat uqautipmatŋa ilipnik iluqnaullapiaḡniplutin Agaayyutmun suli iŋuuniaḡniplutin iŋumutuuruakun.

⁴ Quviatchaktillapiagaatŋa sumipayaaq tusaakapkich qitungatka iŋuuniaḡniplugich iŋumutuuruakun.

Gaius Nanġausiaqaqtuq

⁵ Iŋannamaaŋ, tuniqsimmatrirutin savautrikavich aniqatiunik, suvaluk iglauruanik.

⁶ Uqautigillautagaat ukpiqtuaŋuruat iŋuaqqutriŋhiñ. Pillautaḡniaqtutin qaisak-sraqaḡuvich inuġikkaŋatnik iglauniŋatni. Quyalin̄iaġiksi Agaayyun taatnaġupsi.

⁷ Atakkii piqutigiplugu Christ aullaqtut akuqtuisuŋaqatin̄ ikayuutmik Jew-ŋuŋitchuaniñ.

⁸ Uvagut ukpiqtuaguut ikayuqtaksraqigivut taapkua iglauplutin agaayuliqsit, savaqatauyumaugutli siamitchiŋhatni Agaayyutim iŋumutuuruunik uqah̄hiñik.

Diotrephes-lu Demetrius-lu

⁹ Aglakkaluaqtuŋa ukpiqtuaŋuruapayaanun, aglaan Diotrephes qaukhiutlaturuam suliqutigin̄itkaaŋa.

¹⁰ Taatnamik aggiguma sagviġñiaġitka savaaŋi uqaqhuni sagluqsruutigipluta. Taruŋa nutqallaŋitmiuq. Paġlayumiñaitmigai aniaqatiut suli pitchaiŋiraq̄lugitunniñ tukkiisuktuat ilin̄itnik anitqataq̄lugillu akunġatniñ ukpiqtuaŋuruat.

¹¹ Iŋannamaaŋ, tuvraqnagu pigiitchuaq aglaan nakuuruuq. Kisupayaaq atuiruaq nakuuruamik agaayyutitŋaqtauruq naagasuli taamna atuiruaq pigiitchuamik iŋitchuqsriŋaŋitchuq Agaayyutmik.

¹² Aglaali Demetrius iŋupayaat uqautigillautagaat suli iŋuuniathan iŋitchuġipkaġaatigut iŋisimatilaan̄anik iŋumutuuruamik. Uvaguttuuq uqautigillautaḡikput ilaa. Iŋisimagiñ uqaḡikkapta iŋumutuutilaan̄anik.

Aqulliich Iŋammiuġutit

¹³ Uqaksrauġkaġaluaqtuŋa aglaan uqautigisuŋitkitka ukunuuna tuyuutitigun.

¹⁴ Tautukkasuaġukkikpiñ aasiñ uqaḡunuk atautchimi kiiñaḡruiñaaġutilunuk.

¹⁵ Tutqiutiqagiñ. Iŋauraat tuyuqtut nayaanġaġmik. Nayaanġaġuugivut iŋauraavut iluqaisa.

Jude-ŋum Tuyuutai

¹ Uvaŋa Jude, savaktaa Jesus Christ-ŋum suli aniqatigiplugu James-ŋum. Tuyuġigitka ukua iñuŋnun tuqłukkanjñun piqpagikkanjñun Agaayyutim Aa-pauruam, qaunagikkanjñunlu Jesus Christ-ŋum.

² Uvvatuq Agaayyutim ilunŋuktaqaqtillisi qiñuiññaqaqtillusri lu suli piqpakku-tiqaqtillusri ataramik.

Atanniqsuiłikšraq Iłisautriŋŋuatigun

³ Piqpagikkamaan, pisuqtılaaptun aglaguktun a ilipsitñun uqautigisukkaluaqługu anniqsugıaq iluqata pigikkaqput, aglaan piyumaatchaktun a pitchuksaagukhusri itna, aŋuyautisiun ukpiqsrihiq ipqisimaqulugu Agaayyutim qaisaŋa atausriaqługu iñuŋmiñun.

⁴ Atakkii ilaŋich agaayyutaitchuat iñuich nalunautchiplutin ilłatiniqsut uvaptiknun. Atuġagaat killukun iluaqqutrisaa Agaayyutipta qaayuġnaqtuanun pisugruaġutaitñun timimin suli ilinisa ayaktuaqmıplugulu Jesus Christ Ataniqput Aŋaayuqaqputlu. Agaayyutim taatnatchich iñuich atanniqsugniġai patchisaunıplugich inilġaan.

⁵ Itqaqtitchukkipsi sunik ilisimaanikkaluakkapsitñik. Itqaqsıun una, Atanguruam annautigaluaqługich Israel-aagmiut Egypt-miñ, aglaan aquagun piyaqquġniġai tamatkua ukpiqqutaitchuat.

⁶ Suli israġulgich saŋŋıqaġaluaqhutin savaaqagaluaqhutinlu qılaŋmi uniñniġaat irvigigaluakkaqtin. Agaayyutim tigutaagniġai taaqtual-lapiaqtuami pitukługich isruitchuanik kalimniġniġik taivrumuŋaaglaan kamaŋaqtuamun uvlumun ilaan atanniqsuiviksrautmiñun.

⁷ Sulipsuq Sodom-lu Gomorrah-lu nunaaqquıllu avataatniittuat: Iñugikkanich aatchuutigirut inmiknik sayuŋalıġmun, aŋutigaluatunniñ aŋutinun. Savaanich kilguturaŋ tuvraqunġitługich, aasriñ nagliksaagısirut tatapsausriaġmiknik isruksraitchuami ikniġmi.

⁸ Taatnatullapiaq tamatkua siñniaktuuraaqtit qaayuġnaqsıgaat timirin pigi-itchuakun, suksraġinġıqługu Agaayyutim aŋalatchisaa, uqamaqłuutigıpluġıllu tamatkua kamaŋaqtuat pakmani.

⁹ Qaukłiatunniñ israġulgich Michael taatna uqanġitchuq. Qanaaqatigikamiun tuunġaq uqavaaġutigıplugu nallıġmiknun timaa Moses-ŋum pıgıniaqtilaana, akitniagtunġiñniġaa uqamaqłuutilugu aglaan uqautılhiñaga, "Atangumtuq iñıqtıġılısin."

¹⁰ Aglaali tamatkua iñuich uqamaqłuutiqaġuurut supayaanik kaŋıqsımaagıniġısaġmiknik. Niġrutitun aullasrıqałhiñaqhutin ilinich kaŋıqsıłhiñagaat malıkługulu pisugruaġutrin, aasriñ taatnaqamin piyaqqukkauniaqtut.

¹¹ Iqsiñamiurut tamatkua! Iñuunısrıqaqtut Cain-tun, akiñnaŋniałhiñaqhutin killuliqılhiñagaqłuhutin pisigıplugu manik Balaam-tun, aasri Korah-tun piyaqquġniaqtut pisigıplugu uqavaaġutrihiqtin.

¹² Taatnatchich iñuich puıyıluktaqtıtun ittut niġıqatıgıikapsi, aasri niġıqataukamin ilipsitni qaunagiraqtut inmiknułhiñaq taluqsrisailaakun. Taapkua atrıgıgaıch nuviyat imġılaa aŋalataŋı anuġim. Ittut napaaqtıtun asrıritlaiqsuatıtun, amusrımaplutin kaŋıtuummaġmin tuqullupıaqhutin.

¹³ Qaiqpaisun taġıum itmiut aŋniqłukman, aasri kanŋunaqtuat savaanich it-lutin qaıpkłuatun qaım. Uvlugıatun pamiuliktun ittut [taımmausruuratun].

Taatnatchich iñuich iniksraqaǵniaqtut taǵniqsrapianani taaqtuam qanavak taimuǵa.

¹⁴ Enoch-ñumtuuq, tallimat malǵuata kiñuvianıñ Adam-ñum, sivuniksriqutigipmigai tamatkua iñuich, uqaqhuni, “Atañii. Ataniq agǵiǵñiaqtuq piqatigilugich kisitchuǵnaitlutıñ ipqitchuat israquligikkani.

¹⁵ Atanniqsuǵniaǵai iñupayaurat. Anasriññuqsuǵniaǵai killuliqirau-payaat agaayyutailaqhutıñ savaapayaanisigun, suli agaayyutailaqhutıñ iñuuniahatigun, suli uqamaqluutipayaatigun uqaǵikkañisigun akitñaqluǵu Agaayyun.”

¹⁶ Tamatkua iñuich uqapılıutriraqtut uqaqtuyaaqhutıñ, iñuuniaqhutıñ inmiñ pisuǵruaǵmiktigun, uqavikhutıñ suli nangaqhugich atlat iñuich piññañniaǵiaqhutıñ pisukkaǵmiknik.

Kilgutit Alǵaqsruutitlu

¹⁷ Aglaan ilipsi piqpagikkamaan, itqaǵiraksraqigisi sivuniksriqutigikkañich uqqiraqtıñıñ Atannapta Jesus Christ-ñum.

¹⁸ Ilinisa uqautigaasri aqullıǵıñı uvluni iñuqaǵisiñipluǵu mitautiksriuanik iñuuniaǵutıñ inmiñ pisuǵruaǵmiktigun pigiitчуakun.

¹⁹ Tamarra tamatkua iñuich agvisauruat atıñgirrutinun, añalatitlutıñ nunakñaqtam pisuǵruañıñun, suli piqangitlutıñ Ipqitchuamik Irrutchimik.

²⁰ Aglaan ilipsi piqpagikkamaan, nappaisitchi ilipsitñik tunñavigilugu ipqiññiqsrauruaq ukpiǵun, agaayulusri Ipqitchuakun Irrutchikun.

²¹ Irviqaqtuiñaǵusri piqpaktaani Agaayyutim, niǵiugituiñaǵlugu Atannaptiknun Jesus Christ-mun tikiutitqulusri ilunñuktanagun isruitchuamun iñuulıǵmun.

²² Ilunñuksrisitchi tamatkunıñ naluqqisruktuanik ukpiqsriǵmiktigun.

²³ Annautrisitchi ilañitñik nuqitchipmatun ikniǵmiñ. Ilunñuksrisitchi atlanik anayasruutigilugu, uumigilugich atnuǵañich puyyıluktakñi kil-luqsautim.

Agaayutiq

²⁴ Uvva, nangaglakput ilaa qaunaksritlaruaq ilipsitñik paasraaliksrapstıñıñ ukpiqsriǵstıñı suli tikiutitlaplusri patchisaungıǵusri quvianakun sivuǵaanun kamanautaan.

²⁵ Kisimi Agaayyutauruq, aasıñ ilaan anniqsuǵaatigut Jesus Christ-kun Atannaptigun. Kamanautipayaaq, kamañniqsraq sañji suli añalatchisipayaaq pigigai taimakñaqañi pakmanunaglaan suli qanavak taimuǵa. Amen.

Sagvikkauruat John-mun

¹ Ukunani makpiğaani aglausimarut sut Jesus Christ sagvikkani. Agaayyutim qaiññigai ilaanun qiñiqtitquplugich savaktimiñun sut akuniisrunaqatin atuumasragumaruat. Christ-ñum ilitchugipkağai savaktimiñun John-mun tuyuğiplugu israguligikkani ilaanun.

² John-ñum nalupqinaiqługu quliaqtuağiniğaa Agaayyutim uqałhalu Jesus Christ-ñum sagvikkajalu. Uqautiginiğai sut iluqaisa qiñikkani.

³ Quvianamiuruq iñuk agliqiruaq ukuniña sivuniksriqutmik suli quyanaqniacpat taapkua tusraaruat uqałgnik ukuniña suli tupigiplugillu sut aglausimaruat taapkunani makpiğaani, atakkii tamatkua atuumaviksrañat qal-lillağataqtuq.

Pağlatit Tallimat Malğunñun Agaayyuviniñun

⁴ Uvaña John aglañniaqtuña ukpiqtuanjuranun ittuanun tallimat malğunni agaayyuviniñi nunami Asia-mi. Iuaqqutriñiqagitchisug qiñuiññamiglu Agaayyutmiñ, pakma ittuañ, taimakñaqaña ittuañ suli agqiğsagumaruañ, taapkunakñalu tallimat malğunniñ irrusrianiñ sivuğaaniittuañ aquppiutaqpañan Agaayyutim,

⁵ suli Jesus Christ-miñ tuiqsimapluni ilisimauruañ, añruañ tuqunaruaniñ sivulliqpianjupluni suli sivulliuqtiniññiñ umialguruat nunami. Jesus Christ-ñum piqpagigaatigut patchisaiqsitluta killuutiptikniñ ilaan añmigiñ.

⁶ Ilaan umialiguqtitkaatigut agaayuliqsiguqtitlugillu savautitquplugu Agaayyutini aapagikkani. Kamanaun añalatchisi. Pigigaa Jesus Christ-ñum taimuña isruitchuamun. Amen.

⁷ Uvva, aggiğniñiaqtuq nuviyatigun.

Iriqaqtuapayaam qiñiğisigaa, ilinjalalu kapiriruat ilaanik.

Iluqatinlu atlakaagiich iñuich nunami uigualalutin qiağisirut ilaa pisig-ilugu.

Aa, taatna itkisipiaqtuq.

⁸ “Uvaña Alpha-ñuruña suli Omega-ñupluñalu, aullağniisaaq suli isrukñitchaaq.” Taatna nipliğsuq Atanguruq, pakma ittuaq suli taimakñaqaña ittuaq agqiğsagumaruağlu, Sañjapayaqaqtuq Agaayyun.

John-ñum Qiñiqquuraałha Christ-mik

⁹ Uvaña John-ñuruña aniqatigikkaqsi atausriññuqataupluña piqatigigipsi nagliksaağutinik pisigiplugu Christ, piqatigipkaqtuq ilipsitñun añayyutmiñi suli piqatigipkaqhuni ilipsitñun iğlutuiğmi. Qikiqtamun atiqatamun Patmos-mik ilikkauruña quliaqtuaqapikun uqałhaniglu Agaayyutim ilumutuulhaniglu Jesus Christ-ñum.

¹⁰ Iłamni Irrutchimi uvluani Atanguruam tusraaruña nipimik nipituruamik tunumniñ, itna liilaa qalğuqtatitqaktun,

¹¹ nipliğhuni, “Aglakkumagitin tautukatin makpiğaunun aasrii tuyuğilugich ukpiqtuanjuranun ittuanun tallimat malğunni agaayyuviniñi Asia-mi: Ephesus-mun, Smyrna-munlu, Pergamos-munlu, Thyatira-munlu, Sardis-munlu, Philadelphia-munlu, Laodicea-munlu.”

¹² Tarani qiviaqtuña qiñiğukługu uqaqtuq uvamnun. Qiviaqama qiñiğitka tallimat malğuk kaviqsaat maniich kialuuraqagviich.

¹³ Aasrii qitqatni tallimat malguk kialuuraqaqviich qiñigiga atausriq atrilik iñuktun, atnugaaqaqhuni akuqturuamik isiganmiñunaglaan, suli tapsiqaqhuni kaviqsaqq manijmiñ satqamigun.

¹⁴ Ilaan niaqua nuyanilu qatigniqsut ipnaim mitquatun qatiqhutinlu aputitun. Irraksuli inniqsuk ikualaruatun ikniqtun.

¹⁵ Isiganjiksuli qivliqtaqniqsuk patukpatun ipqiqaqtatun uunaksautiqpakun. Nipaasuli tusragnaqniqsuq qugluqtaqpatun.

¹⁶ Ilaan taliqpinmiñi tigummiñiqsuq tallimat malgunnik uvluqianik. Savikpaksuli ipiktuqaq avatmulik anniugaaqtuq qanqaniñ. Suli ilaan kiiñana qaummaqinñiqsuq siqinñaaqikmatun.

¹⁷ Tarra qiñiqapku ulguniqsuq isigaiñun tuqunaruatun ilipluna, aasriiñ iligai taliqpiich argani uvañnun nipliutipluna, “Iqsiñak. Sivulliuruña aqulliplunalu.

¹⁸ Uvaña iñuuruñuruña. Tuqugaluqaquna iñuusraqataqtuna taimuna isruituchuanun. Iñuktun anmautiqaqtuutun anjalatchiñiqaqtuña tuquligmik suli tuqunaruqaqvinmik.

¹⁹ Pakma aglakkich sut qiñikkatin suli pakma ittuat suli itchaqumaruat aquagun taavruma.

²⁰ Taapkua kanjqsilgunaitchuat qiñikkatin –tallimat malguk uvluqiat taliqpiani arganma suli tallimat malguk kaviqsaat maniich kialuuraqaqviich –qanuutautilaanatuva, tallimat malguk uvluqiat israquligigaich tallimat malguk agaayyuviiich, suli tallimat malguk kialuuraqaqviich tallimat malguk agaayyuvigipmigaich.

2

Agaayyutim Uqautai Ephesus-miunun

¹ “Israqulganun agaayyuvium Ephesus-mi aglagiñ itna: Tamatkua uqaligigai tigummiruam tallimat malgunnik uvluqianik taliqpinmiñi, pisruktuam akungatni tallimat malguk kaviqsaat maniich kialuuraqaqviich.

² “Iñisimagitka savaasri, sakuugutisri lu iglutukkasri lu anuqsrukun. Iñisimagitka uqatun ilatchilaisilaaqsi killuliqiruanik iñunniq suli isivgiuqtilaaqsi tamatkunina uqaqtuanik uqqiraqtauniplutin piungitchaluanñagmin suli ilipsi ilitchuqiplugu saglututilaan.

³ Iñisimagiga anuqsrutilaaqsi nagliksaaqtilaaqsi lu pisigipluna suli ilipsi nikalinitchusrisuli.

⁴ Aglaan uumiña akitñaummatiqagipsi, piqpagingigipsitna inilgaanisun.

⁵ Itqaqsaqsun piqpaksriñiqqaaqsi uvamnik ukpiqsri ruaguqapsi. Isrummitqigitchi aasriiñ savautitqigluña sivuanisun. Isrummitqiñgisuaqupsi aggiginiagipsi piigluguasrii kialuuraqaqviksi inaaniñ.

⁶ Aglaan nakuuruqaqaluaqtusri uumiña, uumiksirusri savaanitnik pigitchuanik Nicolait-aagruat uvaptuntuuq.

⁷ Iñuk siutiqaqtuqaq tusraggatiksrannik naalagnili Irrutchim uqautigikkañanik ukpiqtuanuruanun. Iñuich akimaruat nigipkaqniagitka napaaqtuaniñ iñuunaqtuam nauruamiñ nautchiaqaqviani Agaayyutim.

Agaayyutim Uqautai Smyrna-gmiunun

⁸ “Israqulganunli agaayyuvium Smyrna-mi aglagiñ itna: Taapkua uqaligigai sivulliuruam aqulliuuruam lu, tuqugaluqaqtuam lu anitqiksuam lu.

⁹ “Iñisimagitka ihuilliugutisri ilaippaukiqsi lu (aglaan umialgurusri). Iñisimagitka sanutchisiñich tamatkua Jew-nuniruat iñuningitchaluaqtitlutin Agaayyutmun, aglaan ilumun savautriruanurur tuungagmik.

10 Sivuuġaginagu nagliksaaġutigiyasrikkaqsi. Uvva, tuunġaum isiqtaup-kagumaagaqsigai iġasri isivġiukkauviksraṇitṇun, aasrii ihuilliuġisirusri qulini uvluni. Tuniqsimatitchi tuquħipsitṇunaglaan, aasriiħi akiliṇṇiaġipsi iṇuuhġmik isruitchuamik niaquġusriqmatun.

11 Iṇuk siutiqaqtuaq tusraggatiksraṇnik naalaġniħi Irrutchim uqautigikkaṇanik ukpiqtuaṇuruanun. Iṇuich akimaruaq atnikkauyu-miṇaitchut tugliani tuquħhum.

Agaayyutim Uqautai Pergamos-miunun

12 “Israġulġanunli agaayyuvium Pergamos-mi aglaġiṇ itna: Taapkua uqaliġigai piqaqtuam ipiktuamik avatmulinmik savikpaṇmik.

13 “Iṇsimagiga iṇuuniaqtilaaqsi tuunġaum aṇalatchiviani. Aglaan tuniqsimarusri uvamnun ukpiqqtuqaqtuiṇaħusri, uvluiṇiunniṇ tuqquṭaupman tuniqsimapluni iṇsimariga Antipas akunnapsitṇi tuunġaum iṇuuviani.

14 Aglaan ikituuranik akitṇaummatiaġipsi: ilipsi iṇaqaqtusri tuvrairuanik iṇisauttutinġun Balaam iṇisautriruam Balak-mik killuqsaqtitqupluġich Israel-aagmiut. Killuqsaqtut niġikamiṇ niqinik tuniṇṇautauruanik aanġuanun suli sayuṇakamiṇ.

15 Sulipsuuq ilipsi iṇaqaqmirusri tuvrairuanik pigiitchuakun iṇisauttutinġisigun Nicolait-aagruat.

16 Isrummitqigitchiasriiṇ. Taatnaṇġisuaġupsi agġiqiniagipsi aṇuyyiaġluġich taapkua iṇuich savikpaṇmik anniuġaaqtuamik qanimniṇ.

17 Iṇuk siutiqaqtuaq tusraggatiksraṇnik naalaġniħi Irrutchim uqautigikkaṇanik ukpiqtuaṇuruanun. Iṇuk akimaruaq niqiksriṇṇiaġiga iriqsimaaktuamik Manna-mik suli qaitchiħuġu qatiqtaamik uyaġaṇmik. Aasrii uyaġaṇmi nutaaq atiq aglaqaġisuruq, kia-unniṇ iṇuum iṇsimanġisaṇanik kisimiaglaan taavruma iṇuum akuqtuiruam.

Agaayyutim Uqautai Thyatira-ġmiunun

18 “Israġulġanunli agaayyuvium Thyatira-mi aglaġiṇ itna: Taapkua uqaliġigai Iġniṇan Agaayyutim, iriqaqtuam atripluġu ikualaruaq ikniq, suli isigani atriqaqhutin qivliqsaqtuaton patukpatun.

19 “Iṇsimagitka savaasri, piqpaqsriħisilu, ukpiqqutrilu, savautriħisilu, suli anuqsruħis. Iṇsimagigaptuuq una, savaagikkapsi pakma qaaniummapiagaich savaagikkasri ukpiqsriruaġuqqaqapsi.

20 Aglaan uumiṇa akitṇaummatiaġipsi, ilipsi iṇatchiħuġu aġnaq Jezebel taiyuqtuaq inmiṇik sivuniksriqirimik. Iṇisautigai kinnipluġich savaktitka sayuṇatqupluġich suli niġitqupluġich niqinik tuniṇṇautauruanik aanġuanun.

21 Piviqaqtitkaluaġiga isrummitqihiksraṇanun sayuṇaħhaniṇ, aglaan isrummitqigunġiṇiħisquq.

22 Uvva, inillaktinniaġitka ilaalu tamatkualu sayuṇaqatigikkaṇi nagliksaaġutiqaupaaraġviksraṇatnun inillakmatun siṇiġvinṇun naṇirrutim. Taamna piṇiaġiga isrummitqihisuaqpata killuliquihġmikniṇ.

23 Suli tuqunniagitka ililġaṇi. Tarra ukpiqtuaṇuruapayaat iṇitchuġiniaġaat uvaṇautilaaga iṇsimaruaq iṇuich ikpikkutaatnik isrummatinṇiħu. Suli akiliġisigipsi atausriullaalusri maliġullapiagluġu savaaqsi.

24 Aglaan iṇasri Thyatira-miittuat qapsiugaluṇaṇaisa malinġitchuat taavruma pigiitchuamik iṇisauttutaanik suli iṇisaaġiṇġitluġich kalipsiksuat nalunaqtuaṇi tuunġaum, ilipsi uqautigipsi, Uqumaiħuġutigitqikkumiṇaitchipsi,

25 aglaan tigummitqiaġiktaksraġiksi pigianikkaqsi agġiṇiaħamnunaglaan.

26 Iṇuk akimaruaq savaaqaqtuiṇaqtuaġlu pisuħiġikkamnik isruanunaglaan, saṇiqutiksriṇṇiaġiga aṇalatchitħasiluġu nunaaqqiqaṇnik.

27 Uuma aŋalataagaqsiñiaġai saŋŋiqpapiamik saagaqaqtuatun ayaupiamik saviļhamik,

aŋalataaġlugich iñuum siquvraġipmatun qiku ilulik.

Psalm 2:9

Taatnatun akuqtuaqaqtuŋa saŋŋiqutiqałimnik Aapamniñ.

28 Suli aatchuġisigiga uvlaam uvluġiaŋanik.

29 Iñuk siutiqaqtuaq tusraggatikstraŋnik naalaġniļi Irrutchim uqautigikkaŋanik ukpiqtuaŋuruanun.”

3

Agaayyutim Uqautai Sardis-miunun

1 “Israġulġanunli agaayyuvium Sardis-mi aġlaġiñ itna: Tamatkua uqałigigai piqaqtuam tallimat małġuŋnik Irrusrinjiñik Agaayyutim, suli tallimat małġuŋnik uvluġianik.

“Iļisimagitka savaasri. Iļipsi taiyuutiqaġaluaqtusri iñuuruaŋuniplusri, aġlaan tuqunarusri.

2 Qiptaitqigitchi. Sayyiqsimaqaqsiġin tamatkua iñuuliqaqtuatsuli tuqugaluaqnaġich, atakkii isivġiuġniġitka savaasri nalaunġaitluġich sivuġaani Agaayyutim.

3 Taatnamik itqaġilugu qanuq akuqtuiġiqsi tusraayugaaġiksuumik tusraakkapsitñik. Tupigisiuŋ taamna isrummitqigusri. Qiptaiñġitchupsi aġġiqigisigipsi atrilugu tigliŋniaqti. Iļisimayumiñaitchiksi kisumi sassaġniġmi aġġiġnialikstraġa ilipsitñun.

4 Aġlaan piqaġaluaqtusrisuli ikituuranik iñuŋnik Sardis-mi atnuġaagmiknik puyyaktairagaŋitchuanik. Iliŋisa iñuuniaqatiginiġaatŋa qatiqtaanik atnuġaqaġutin atakkii iliŋich nalliummatirut.

5 Iñuk akimaruqaq atnuġaagisiruq qatiqtaanik atnuġaanik, suli piġumiñaitchiga atigikkaŋa makpigaaniñ iñuulhum. Uqautiginiġigiga sivuġaani Aapama israġuligikkaŋisalu piginiļugu.

6 Iñuk siutiqaqtuaq tusraggatikstraŋnik naalaġniļi Irrutchim uqautigikkaŋanik ukpiqtuaŋuruanun.

Agaayyutim Uqautai Philadelphia-ġmiunun

7 “Israġulġanunli agaayyuvium Philadelphia-mi aġlaġiñ itna: Tamatkua uqałigigai ipqitchuaŋuruam, ilumutuuruamlu, piqaqtuamlu saŋŋiqutiqałhanik David-ŋum saagaqaqtuatun aŋmautinik. Aŋmaqpaun kia-unniñ iñuum umikkumiñaitchaa, suli umikpaun kia-unniñ iñuum aŋmaġumiñaitluġu.

8 “Iļisimagitka savaasri. Uvva, aŋmaġniġigiga talu ilipsitñun kia-unniñ iñuum umikkumiñaisaŋa. Iļisimarua mikiruamik saŋŋiqalipsitñik. Naagasuli tupiksirusri uqaġikkamnik suli tuniqsimaqtusri uvamnun piilaġiñġitluġu atigikkaġa.

9 Naalaġnisitchi, taapkua iñuich pigikkaŋi tuŋġaum, nipliariat Jew-ŋuniplutin Jew-ŋunġiñġaġmin saġluplutin—uvva, utlautipkaġisigitka ilipsitñun aasrii purvigipkaġlugich sivuġapsitñun suli ilitchuġipkaġlugich uvamnun piqpagitilaapsitñik.

10 Iļipsi, tupiksirusri uqautikapsi iġlutuitquplusri. Taatnamik qaunaginiġipsi iħuilliġvinmi tikiññaqtuami iluqaanun nunamun uuktuakkauvikstraŋatnun iñupayaurat nunamiittuat.

11 Aġġiġisiruŋa qilamipiaq. Tigummitqiaġiksiuŋ payaŋaigluġu pigikkaqsi, kisumununniñ aatitchumiñaitlusri akiññaaktaapsitñik akimagupsi.

12 Iñuk akimaruqaq ayaguqtinniġigiga agaayyuvikpaŋani Agaayyutma, aasrii ilaa anitqikkumiñaiqsuq. Aġlakkisigiga ilaanun atigikkaŋa Agaayyutma atigikkaŋalu nunaaqŋin an Agaayyutma, taamna nutaaq Jerusalem

atqagñiaqtuaq qılanmiñ Agaayyutimniñ. Suli aglakkisipmigiga ilaanun nutauruaq atıgıa.

¹³ İñuk siutiqaqtuaq tusraggatiksrañnik naalağniñi İrrutchim uqautigikkañanik ukpiqtuañuruanun.

Agaayyutim Uqautai Laodicea-ğmiunun

¹⁴ “İsrağulganunli agaayyuvium Laodicea-mi aglağiñ itna: Tamatkua uqalığıgai Amen-ñuruam, tuniqsimaruam ilumutuupluni ilisimarauruam, aullağniirauruam iñiqtapayaañanik Agaayyutim.

¹⁵ “İlisimagitka savaasri, nigliñallapianğisilaaqsi unniñ uunallapianğisilaaqsi. Uvvatuq nalliakni ititchi nigliñallapiaqtuamlu uunallapiaqtuamlu.

¹⁶ Uvvaasriñ pisigiplugu uunaavyuqısi, nigliñapianğiñniqapsi uunallapianğitlusriñu, tivvuaqsañhiñaagugıpsı qanimniñ.

¹⁷ Uqagaqtusri itna, ‘Uvaña umialguruña. İñugiaksisaiñaqtut suurat. In-uqsrañaiqsuña.’ Taatna uqaqapsi nalurusri qanutun ihuilliuqtilaapsitñik nagliñnaqtilaapsitñiglu. Inuqsraqtusri qıñitlaitlusriñu atnuğaitlusriñu.

¹⁸ Alğaqsruğıpsı tauqsiquplusri uvañniñ manıñnik kaviqsaamik ipqıqsakkauruamik iknikun umialgutquplusri, suli tauqsiquplusri qatiqtaanik atnuğaanik qalıguaglugu kanñunaqtuaq atnuğaiñiqsı suli uqsruğutiksramik mamirrutiksrañatnik irigikkapsi qıñitlasrilgitchumuusriñi.

¹⁹ Tamatkua piqpagikkatka suagağigitka nalguqsruğugıllı. Taatnamik piñiqiagitchi isrummitqıgusriñu.

²⁰ Uvva, qichaqtuña talumi katchaktuğıña. Kisupayaam tusraayumiun nipıga añmautiluñalu talumik, isıgısırıña ilaanun nigiqatıgiaqsıluguasriñi suli ilaan nigiqatıgiluña.

²¹ İñuk akımaruaq aquppiqatıgıpkagñiağıga aquppiutaqpamni, uvaptuntuuq akımapluña aquppiqataupmatun Apaa ilaan aquppiutaqpañani.

²² İñuk siutiqaqtuaq tusraggatiksrañnik naalağniñi İrrutchim uqautigikkañanik ukpiqtuañuruanun.”

4

Nanğairuat Qılanmi

¹ Taapkua aquatıgun qıñıqtuña talumik añmaruamik qılanmi. Aasriñ sivullıq nipi tusraakkağa uqaqman uvamnun qalguqtautıqpaktun itnağaaña, “Mayuğıñ uvuña. Qıñıqtınniağıkpıñ sunik atuumanıaqtuanik uuma aquagun.”

² Taimmaiñaq İpqıtchuam İrrutchim añalatkaqsıgaña. Qıñıqtuña aquppiutaqpañmik inillaksımaruamik qılanmi, aasriñ taavrumiña aquppiruamik aquppiutaqpañmi.

³ Aasriñ taamna aquppiruaq tarani qıññaqagñıqsuq akısuruatıtun uyağaktıtun kavviağıksaatunlu, suli aquppiutaqpak kaıvrağutıqagñıqsuq niggamik qıññaqaqtuamik akısuruatun uyağaktun suñauraaqtaatun.

⁴ Avataani aquppiutaqpaum iñuiññaq sisamat aquppiutaqpaqamıut. Qıñıqtuña iñuiññaq sisamanik umialıñnanik aquppiruanik aquppiutaqpañni, atnuğaalıgaat qatiqtaanik. Niaquğutıqagñıqsut kaviqsaamik manıñmik ni-aqumikni.

⁵ Aquppiutaqpañmiñ anniugağñıqsut ikniqpalaich katlulatlu suli niprualaruatlu. Sivugaani aquppiutaqpaum naniuraqagñıqsut tallimat malğunıñnik ikummatılıñnik ikniğmik. Taapkua tallimat malğuk nanıpiat İrrusriğiniğai Agaayyutim.

⁶ Aasriñ sivugaani aquppiutaqpaum tağıuqpauraqagñıqsuq tapınnıluqtuatun. Sisamat uumaruat iriñhaiñalğich saamıktıgun tunumıktıgunlu innıqsut avataani aquppiutaqpaum.

7 Sivulliq uumaruaq atriqağniqsuq lion-tun, aasriiñ tuglia uumaruam pañniqtun, piñayuatsuli uumaruat kigiñaaqniqsuq iñuum kigiñan̄atun, aasrii sisaman̄at uumaruat atriqağniqsuq tiñmiaqpaktun.

8 Aasriiñ taapkua sisamaauruat uumaruat, in̄mikkullaa itchaksrallaanik is-rağuaqniqsut iriñhaiñauplutiñlu ataanilu siłataaniñlu israğun̄isa. Aasrii nipliatiññağniqsut uvluvakpauraq unnuaqtuummaan,

“Ipqitchuaq! Ipqitchuaq!

Ataniq Saññipayaaqaqtuaq

Agaayyun killuqsautaiñniqsuq ipqitchuan̄upluni,

ilaa inniqsuaq taimakña, ittuağlu pakma, suli agqiqağumaruağlu.”

9 Qakugupayaaq taapkua uumaruat qaitchipmata nangautmik kamakkut-miglu quyyatmiglu taavrumuñña aquppiruamun aquppiutaqpañmi iñuuruamun taimuñña isruit chuamun,

10 iñuiññaq sisamat umialiñnat sitqummirağniqsut sivuğanun aquppiruamun aquppiutaqpañmi purvigiplugu iñuuruuq taimuñña isruit chuamun, mattaqługich niaquğutitiñ aasrii iñiqlugich sivuğanun aquppiutaqpaum, nipliqhutiñ,

11 “Ataniqpuut Agaayyutikputlu, ilvich nalliummatiruaniñrutin akuqtuiñksrapnun nangautmik kamakkutmiglu saññimiglu, atakkii iñiqtagiğitiñ supayaurat, suli pisuñhapkun iñiqtaurut iñuuiñqaqhutiñlu.”

5

Imurat Makpiğaat Ipnaiyaaglu

1 Aasriiñ qiniqtuñña taliqpiñmi argañani taavruma aquppiruam aquppiutaqpañmi imuranik makpiğaanik aglaqaqtuanik iñuatniñlu siłataatniñlu suli umiktuqsimaruanik tallimat malğun̄nik nalunaitmiutanik.

2 Qiniqmion̄ña saññiqaqtuamik israğuliñmik nipliraqtuamik nipituruamik nipimik, “Kiñña nalliummativa qauqtigukługich nalunaitmiutat añmağlugiñlu imurat makpiğaat?”

3 Aglaan kiapayaaq qilañmi naagaqaa nunami naagaqaa ataaniunniñ nunam añmatlaiñniñgaich imurat makpiğaat naagaunniñ qiniğlugich iman̄at.

4 Tarra qiaruñña atqunapiaq iñuiñniqman nalliummatiruamik añmatlalugich makpiğaat agliqiruksramik unniñ qiniqtuksramik imağikkañatnik.

5 Tarani ilañata umialiñnat nipliutigañña, “Qianak. Lion-ñat kiñuvianiñ Judah-m, man̄uat David-ñum, akimaruq añmatlasriplugich imurat makpiğaat suli tallimat malğuk nalunaitmiutat.”

6 Aasrii aquppiutaqpaum akun̄gatni sisamat uumaruatlu akun̄gatniñlu umialiñnat qiniqtuñña ipnaiyaamik qichaqtuamik qiniñaaqahuni tuqqutauruatun. Taamna nagruqağniqsuq tallimat malğun̄nik. Iriqaqmioqtuuq tallimat malğun̄nik, aasriiñ taapkua tallimat malğuk Irrusriğigaich Agaayyutim tuyugikkauruat iluqaanun nunamun.

7 Ipnaiyaam agqiğhuni tigugai makpiğaat taliqpiñan argañiñniñ taavrumakña aquppiruamiñ aquppiutaqpañmi.

8 Tigupmagich makpiğaat sisamat uumaruat iñuiññaq sisamatlu umialiñnat sitquğniqsut sivuğanun ipnaiyaam, atuqtuuraqallaaplutiñ nuqaqtiliñnik suli piñaluuraqallaaplutiñ piñiuqtamik kaviqsaamik manin̄mik immaukkaqhutiñ tiprağiksautinik. Taapkua in̄iqsruliğigaich Agaayyutim ipqiqsitan̄isa.

9 Taapkua atuqtut nutaamik atuutmik itna, “Iviñhiññaq tigutlagitiñ imurat makpiğaat

- suli qauqtitalugich taapkua nalunaitmiutat.
 Nalliummatirutin atakkii tuqqutaurutin
 suli augikkapkun tasuiplutin iñuñnik Agaayyutmun
 qanusripayaaniñ iñuñniñ atlakaagiiñik uqautchilijniñ, iñuñitñik
 nakitñapayaaniñ.
- ¹⁰ Ilvich umialiguqtitkai agaayuliqsiguqtitlugillu
 savautitquplugulu Agaayyutikput,
 suli atanguniaqtut nunami.”
- ¹¹ Aasrii qivialgitchuñ tusraapluñ iñugiallapiaqtuanik israğuliñnik kia
 iñuum kisitlaisañitñik. Avataani inniqsut aquppiutaqpaum uumaruat umi-
 aliñnatlu,
- ¹² nipliqsuat nipitusripluñ,
 “Ipnaiyaaq tuqqutauruaq nalliummatiruq
 akuqtuitlapluni sanñimik,
 umialgutmiglu isrumatuhigmiglu, sapigñautmiglu, kamakkutmiglu, kama-
 nautmiglu suli nangautmik.”
- ¹³ Aasriiñ tusraagitka uumarupayaurat qilañmi, silamilu, nunamilu, ataanilu
 nunam, tagiumilu—uumarupayaat nanipayaaq—uqautiqaqtuat itna:
 “Nang’aun kamakkunlu, iluqaan kamanaunlu anjalatchiğlu
 pigigaa aquppiruam aquppiutaqpañmi
 suli ipnaiyaam taimuñ isruitchuamun.”
- ¹⁴ Sisamat uumaruat nipliğvigigaat, itna, “Amen.” Suli iñuiññaq sisamat
 umialiñnat purvigigaat [sivugaanun iñuuruamun taimuñ isruitchuamun].

6

Nalunaitmiutat

- ¹ Qiñiqtuağiga ipnaiyaaq anmaipman sivulliatnik nalunaitmiutat tallimat
 malğuuruat, aasrii tusraagiga ilañat sisamat uumaruat nipliqsuaq nipitus-
 ripluni liilaa katlularuatun itnaqhuni, “Qagğaiñ.”
- ² Aasrii qiviaqama qiñiqtuñ qatiqtaamik tuttuqpañmik, suli natmaksiq-
 suaq tuttuqpañmi qiluiññaqagñiqsuq, suli qaitchikkaupluni niaquutmik. Ilaa
 aullağniqsuq akimaraupluni akimatyatqikhuni.
- ³ Ilaan anmaqmauñ tuglia nalunaitmiutam, tusraagiga tuglia uumaruam
 nipliqsuaq, “Qagğaiñ.”
- ⁴ Tarra atla tuttuqpak kaviqsaanuniqsuaq anilgitchuq aasrii natmaksiq-
 suaq sanñimik qaitchikkauniqsuq piigitquplugu qiñuiññaamik nunamiñ, iñuich
 tuqqutautitquplugich avatmun. Tarra qaitchikkauniqsuq savikpauramik.
- ⁵ Ilaan anmalgitmauñ piñayuat nalunaitmiutat, tusraagiga piñayuat
 uumaruat uqallaktuaq, “Qagğaiñ.” Qiviaqama qiñiqtuñ taaqtaamik
 tuttuqpañmik, aasriiñ natmaksiqsuaq taavrumani saagaqagñiqsuaq
 uqumaisilaagutiñnik argañmiñi.
- ⁶ Suli tusraalgitchiga nipi akungatniñ taapkua sisamat uumaruat uqal-
 laktuaq, “Sisamat qallutit imanat mukkaağ akiqagñiaqtuq savaktuam ak-
 iññaaktaaksrañanik uvlumi, suli qulit malğuk qallutit imanat barley mukkaağ
 akiqagñiaqtuq savaktuam akiññaaktaaksrañanik uvlumi, aglaan minillugik uqs-
 ruğlu misruğlu.”
- ⁷ Aasrii anmalgitmauñ sisamanat nalunaitmiutat, tusraagiga nipi
 sisamanatniñ uumaruat uqallaktuaq, “Qagğaiñ.”
- ⁸ Qiviaqama qiñiqtuñ qatiagiaktaamik tuttuqpañmik. Natmaksiqsuaq
 taavrumani atiqagñiqsuq tuqqutmik suli tuquaniktuat maliklugu.
 Qaitchikkauniqsut sanñimik tuqqutchitlaplugu sisamanat iñupayaat nunami

savikpakun, kakkaagnakunlu, tuqunakunlu, iqsiñaqtuatigunlu niqrutinigun nunam.

⁹ Suli ilaan anmaqmagu tallimanat nalunaitmiutat, qiniqitka ataani tunillaqviium iñuusriñich tamatkua tuqqutauruat piqutigiplugu uqalha Agaayyutim suli pisigiplugu ilisimarauqitñ tuniqsimalikun.

¹⁰ Ilinich niplianiqsut nipitusrillapiaqhutñ, “Aatai, Ataniiq ipqitchuami suli ilumutuuruami, qakugun atannigñiaqpigich tuqqutigikkavut iñuuruat nunami aasrii akisautiluta?”

¹¹ Iluqagmin qaitchikkauniqsut qatigtaanik akuqturuanik atnugaanik aasrii uqautiplugich utaqqiuraallaktuksrauniplugitsuli naatchianihatnunaaglaan iñugiaktiilaaksrautaat savaqatinisa aniqatiunillu ukpiqsriñkun tuqqutausagumapmiruat ilinjisituntuuq.

¹² Anmaqmagu itchaksrañat nalunaitmiutat nuna iliqsraqpauragñiqsuq siqiniq taaqsimipluni taaqtaatun ukiñhaatun suli tatqiq kaviqsimipluni auktun.

¹³ Suli uvlugiat katagaalaplutin nunamun, katagaalapmatun asriagikkani fig-ñum napaaqtuaniñ piñaqsigaluaqñagich, ipsullakkaña liilaa anugiqpaum.

¹⁴ Qilaglu piigñiqsuq imupmatun kaliikkaqtun. Igqipayauratlu qikiqtatlu nuuttut inimikniñ.

¹⁵ Aasrii umialinñi nunam, qutchiksaatlu analatit iñuich qaukñuruatlu anuyaktini umialguruatlu sapiqñaqtaatlu iñuich, iluqatin savaktaagruitlu savaktaagruungitchuatlu, iriqitut inmiknik qaiqusruñnun akungatnunlu uyaganisa iggich,

¹⁶ kappianaplutin igginun uyaganunlu, “Kattaqisigut aasrii iriguta kiiñananiñ taavruma aquppiruam aquppiutaqpanmi suli qinnautaaniñ ipnaiyaam.

¹⁷ Atakkii kamañaqtuaq uvlua qinnautaaknik tikitchuq. Kiñami iglutuutigisiñiqpa taavrumani?”

7

144,000 Israel-aagmiut

¹ Tamatkua aquatigun qiniqtuña sisamanik israqulinñik makitaruanik sisamani iqirguniñi nunam. Tigummiugagñigaiñ sisamat anuginñi nunam, anuqñiqungitlugu sumiunniiñ nunamun naagaunniiñ tagiumun naagaunniiñ napaaqtunun.

² Qiniqtuña atlamik israqulinñmik qunmukhuni nuraqagvianiñ siqinñum, saagaqhuni talugñiqusriqsanñanik iñuuruam Agaayyutim. Ilaa tuqlugaqtuq nipitusriplugu sisamanun israqulinñun sanñiksriññaniksimaruanun piyaqquluktatlasiplugu nuna tagiuglu.

³ Nipliqhuni, “Piyaqquluktaqnagu nuna, tagiuglu, napaaqtutlu uvagut nalunaitmiutchiigaluaqata qauñisigun savaktinñik Agaayyutipta.”

⁴ Tarra tusraagiga kisirrutaat tamatkua nalunaitmiutchikkauruat. Iñugiaktiilaagñiqsuq 144,000-tun kiñuviapayañitñiñ Israel-aagmiut.

⁵ 12,000 kiñuviañi Judah-m nalunaitmiutchikkaurut,

kiñuviañisuli Reuben-ñum 12,000,

kiñuviañisuli Gad-ñum 12,000,

⁶ kiñuviañisuli Asher-ñum 12,000,

kiñuviañisuli Naphtali-m 12,000,

kiñuviañisuli Manasseh-ñum 12,000,

⁷ kiñuviañisuli Simeon-ñum 12,000,

kiñuviañisuli Levi-ñum 12,000,

kiñuviañisuli Issachar-ñum 12,000,

⁸ kiñuviañisuli Zebulun-ñum 12,000,

kiñuvianisuli Joseph-ñum 12,000,
kiñuvianisuli Benjamin-ñum 12,000.

Iñugaagruich Nunaaqqipayaaniñ

⁹ Taavruma aquagun qiniqtuna iñugiallapiagataqtuanik iñuñnik kia-unniñ iñuum kisitchumiñaisaniñnik nunaaqqipayaauraniñ atlakaagiiñiñlu iñuñniñ suli uqausripayaaniñ. Qichagñiqsut sivuğanun aquppiutaqpaum suli sivuğanun ipnaiyaam, atnuḡaaqahutiñ qatiqtaanik akuqturuanik qisiqsu-tinigli tigungmiugaqhutiñ,

¹⁰ nipliraqhutiñ nipitusriplugu itna,
“Agaayyupta aquppiruam aquppiutaqpañmi
suli ipnaiyaam annautigaatigut.”

¹¹ Iluqatiñ israḡulgich qichagñiqsut avataani aquppiutaqpaum suli umialiñnat sisamatlu uumaruat, sitquqhutiñ sivuğanun aquppiutaqpaum nangagaat Agaayyun.

¹² Niplianiqsut,

“Amen,
nangaan, kamanaunlu,
isrumatuhiglu, quyyanlu, kamakkunlu,
saññilu, sapigñaanlu
illi Agaayyuptiktun taimuna isruitchuamun.
Amen.”

¹³ Aasrii ilañata umialiñnat apiqsruḡaana, “Kisut makua iñuich atnuḡaaqatuat qatiqtaanik akuqturuanik? Nakikñalu aggiqsuanuvat?”

¹⁴ Nipliutigiga, “Anuun, ilisimaruanurutin.” Aasriiñ ilaan uqallautigaana,
“Tamatkua ihuilliukippauraq apqusraagñigaat. Igḡuḡniḡaich atnuḡaatiñ akuqtu-
ruat, aasrii qatiqsipkaḡlugich auñanun Ipnaiyaam.

¹⁵ Taatnaqhutiñ ittut sivuḡaani aquppiutaqpañan Agaayyutim
savautiplugu uvlumi unnuamiḡu agaayyuvikpañani,
aasrii taavruma aquppiruam aquppiutaqpañmi
tugluaqsimaagñisigai nayuutikimigun.

¹⁶ Iliñich niḡisuksiutqikkumiñaitchut
naaga imiḡuksiutqikkumiñaitchut.

Siqiñgumlu atlamlu uunaum uunniuqtitqikkumiñaitchai.

¹⁷ Atakkii ipnaiyaam qichaqtuam sivuḡaani aquppiutaqpañmi niḡipkaḡisigai
munaqsritun

sivulliglugiḡu iñuunaqtuanun suvliktuaguraaqtuanun,
suli Agaayyutim allaqtigñisigai qulvipayaat iriñitñiñ.”

8

Tallimat Malḡuñat Nalunaitmiutat

¹ Uvva ipnaiyaam anmaqmauñ tallimat malḡuñat nalunaitmiutat
nipruisaagataqtut qilañmi sivilutalaaliñmi sassagñigum avvañani.

² Aasriiñ qiniḡitka tallimat malḡuk israḡulgich makitaruat sivuḡaani
Agaayyutim. Aatchukkauniqsut tallimat malḡuñnik qalḡuqtautinik.

³ Tarra atlaptuuq israḡulik agḡiḡniḡsuq. Sivugaḡmuktuq tunillaḡviñmun, saa-
gaqhuni ikipkaiviñiamik tipraḡiksautmik piluqtamik maninmiñ kaviḡsaamiñ.
Aatchukkauniqsuq atqunaq tipraḡiksautmik avvutigitquplugu iniqsruḡhatnun
ipqiḡsitaupayaat maninmi kaviḡsaami tunillaḡviñmi sivuḡaaniittuami aquppi-
utaqpaum. ⁴ Aasriiñ isina tipraḡiksautim piqatigiplugich iniqsruḡhat ipqiḡsit-
tuat mayuqtuq israḡulgum argañiñiñ sivuḡaanun Agaayyutim.

⁵ Suli israğulgum tiguplugu ikipkaiviliq tiprağiksautmik immigñigaa ikniñaniñ tunillagvium, igitluguasriiñ nunamun. Taimma tusrağnaqtut nipit katlulatlu, suli ikniqpalağaqhuni nuna iliqsraqhuni.

Qalğuqtautit

⁶ Tarani tallimat malğuk israğulgich piqaqtuat tallimat malğunıch qalğuqtautınik itqanaiyaqtut niqliqsitchisukhutiñ.

⁷ Sivulliq israğulik niqliqsitchipman, natatquğnat ikniğlu avulik auñmik katanıqsut nunamun. Tarraasriiñ piñayuagun nunam napaaqtui sunaaqtuatlu ivgich ikirut tamatkiqhutiñ.

⁸ Aasriiñ tugliat israğulgich niqliqsitchipman liilaa imña iñgiqpauraq iknak-titaq igitauniqsuq tağiumun. Tarra piñayua tağium auguqtuq.

⁹ Suli piñayuatni tağiumi uumaruat tuquniqsut. Suli piñayuiñich umiaqpaich tamatkigñiqsut.

¹⁰ Piñayuat israğulgich niqliqsitchilgitman uvluğiaqpauraq ikualaruaq li- ilaa auktuuğun kataktuq qılañmiñ, katakhuni piñayuiñitñun kurgilıu suvlik- tuaguraaqtuatlu.

¹¹ Atqa taavruma uvluğiam taiyuutiqağniqsuq “Sunagñiliq.” Piñayuiñich imğich tuqunağugñiqsut aasrii iñugiaktuat iñuich tuqurut imigiñlamiñ sunagñitchuamiñ.

¹² Sisamanat israğulgich niqliqsitchilgitman, taimmaiñaq piñayuiñich siqiñgum tatqimlu uvluğiatlu taaqsiliğniqsut. Tarraasrii uvlum qaummataan piñayua qaumangigñiqsuq, suli unnuam qaummataan piñayua qaumangigñiqsuq.

¹³ Qiñiqtitluña tusraagiga tiñmiaqpak tiñmiruaq qutchikhuni qılañmi uqaqhuni nipitusriplugu, “Nakliuñ! Aa, nakliuñ iñupayaanun iñuuruanun nunami, atakkii atlat piñasrut israğulgich niqliqsinniaqpatigik qalğuqtautiqpat tatamnağisiruq.”

9

¹ Tarra tallimanat israğulgich niqliqsitchipman qalğuqtautiqpañmik qiñiqtuña uvluğiamik kataktuamik qılañmiñ nunamun, aasrii qaisauniqsuq añmaun natiqsiñaitchuamun añmaniğmun.

² Añmaqmauñ natiqsiñaitchuaq añmaniq isiq mayuqtuq tarakña, itchialañatun uunaksautiqpaum, siqiñiğlu silalu taaqsiruk isiagun añmaniğmiñ.

³ Itchialamiñ mitiglagaqtuat anirut qaañanun nunam. Qaisauruq sanñi atriplugich putyuutilgich nunami sanñiqaqhutiñ kapuutilgich tuqunaliñnik.

⁴ Iliñich tillisiaqaqtut piyaqquluktaitqungitlugich ivginıñik nunam naaga qanusripayaanik sunaaqtuanik naurianik napaaqtuniglu, aglaan kisiisa tamatkua iñuich piqangitchuat taluğniqusriqsanjanik Agaayyutim qaunısigun.

⁵ Suli tillisiaqaqtut tuqqutchtitqungitlugich iñuñnik, aglaan at- niğñapiagataqtuakun nagliksaaqtitquplugich tallimani tatqiñi, atniğñañatun putyuutilgum kapitnikmatun iñuñnik.

⁶ Aasrii taipchunani uvluni iñuich pakakkisigaat tuquñiq aglaan paqitchumiñaitchaat. Tuqusrulıllapiagısigaluaqtut aglaan tuquñiq qimakkisiruq ilinıñiñ.

⁷ Tarra qiññañich mitiglagaqtuat atriqagñiqsut tuttuqpaktun itqanaiyaatun añuyakiğmun; niaqunıñi inniqsuq niaquğun liilaa kaviqsaaq manik, suli kigiñañich kigiñañisitun iñuich.

⁸ Suli ilinıñich nuyaqağniqsut nuyanısitun ağnat, kigutiqaqhutiñ suli kigutiñisitun lion-nat.

⁹ Satqagutiqağniqsut satqagutititun savilhatun, aasrii siaksruñniñat israguñisa inniqsuq siaksruñniñatitun aksraliganisa tuttuqpagautit iñugiakhutin sukasriplutin añuyaligmun.

¹⁰ Suli pamiuqağniqsut kapuutiqaqhutin atriplugich putyuutilgich. Ilinich atniagutiqaqtut pamiuiktigun, aasrii atniagiruksrauplutin iñuñnik tallimani tatqiñi. ¹¹ Ataniqağniqsut isragulganik natiqsiñaitchuam añmanğum. Jew-ñuruat atiqagñigaat Abaddon-mik, aasriili Greek-ñich taggisiqaqlugu Apollyon-mik, itnautiqaqtuaq Piyaqquqtimik.

¹² Sivulliq nagliksaagun qaanijqsuq. Uvva malğuk nagliksaagutik tik-iññaiaqtuk aquagun taavruma.

¹³ Tarani itchaksrañat isragulgich niqliqsitchipman qalguqtautiqañmiñik, tusraaniqsuna nipinik sisamaniñ iqirguñiñiñ tunillağvinmiñ piluqtamiñ maninmik kaviqsaamik ittuamiñ sivugaani Agaayyutim.

¹⁴ Uqautiniğaa itchaksrañat isragulgich piqaqtuaq qalguqtautiqañmik, “Pituikkich sisamat isragulgich pituksimaruat kamañtuami kuñmi Euphrates-mi.”

¹⁵ Tarra pituigaich sisamat isragulgich itqanaiqsimmatiruat taavrumuñja sassağniğmun, uvlumunlu, tatqimunlu, ukiumunlu, tuqqutchiruksrauru-anik piñayuiñitñik iñupayaat.

¹⁶ Aasrii tusraagiga kisirrutaat añuyaktit suli tuttuqpiraqtuat. Iñugiakti laaqağniqsut 200,000,000-mik.

¹⁷ Suli qinigitka tuttuqpaich qiniquuraamni itna, tamatkua aquppiruat ilinjitñi satqagutiqağniqsut kaviqsaatun ikniqtun suli uquaqaatun sapphire-tun suli suñaqpaluktun sulfur-tun. Aasrii tuttuqpaich niaquñich qinñaaqağniqsut niaquñisitun lion-nat, suli qaniñitñiñ anniugağniqsuq ikniq, itchiğlu, suli sulfur.

¹⁸ Taapkunuuna piñasrutigun nagliksaagutitigun piñayuiñich iñuich tuqqutauniqsut iknikunlu, itchikunlu, suli sulfur-kun anniugaaqtuakun qaniñitñiñ tuttuqpaich.

¹⁹ Tamatkua sanñiqagñiqsut qaniğmikkun pamiuikkunlu. Pamiuqağniqsut nimiğiatun ittuanik niaquligaanik, aasrii atniagutiginigaich iñuñnun.

²⁰ Suli kisiñuqtat iñuich tuqqutaungitchuat tamatkunuuna nagliksaagutitigun isrummitqigungitchut savaañatniñ argagikkagmin. Nutqautingitchaat putqataliqtin tuunganun, aanguanunlu piluqtanun kaviqsaanik qatiqtaaniglu maninñun, patukpañniglu uyagañniglu qiruñniglu, qinñitlaitchuanik tusraatlaitchuanikunniñ pisrutlaitchuaniglu.

²¹ Naagaunniñ isrummitqigungitchut iñuaqtuqtauliğmikniñ añatkuuliğmikniñlu, sayuñaliğmikniñlu, tigliktuqtauliğmikniñlu.

10

Isragulik suli Imurat Makpiğaurat

¹ Suli qinigtuna atlamik sapiğñaqtuamik isragulinmik atqaqtuamik qilañmiñ, atnuğaaqaqhuni nuviyamik, niaquğutiqaqhuni niggamik, kigiñaña qaumapluni siqiniqtun, niuk iliplutik ayañaktitun ikniğum.

² Ilaa tigummiaqağniqsuq makpiğauranik añmaruanik argañiñi, aasriiñ inilakkaa taliqpiich isigañni tağiumun, suli saumiich isigañni nunamun.

³ Nipruağniqsuq nipitusrillapiaghuni, atriplugu lion-ñum ugiaguulangã. Tarraasrii nipruaqman, tallimat malğuk katlulat niqliqsut.

⁴ Tarraasrii tallimat katlulat niqliqmata aglaksagataqmionalu. Tusraagiga nipi qilañmiñ uqautriga, “Aglasruñaqnagich uqağikkañich tamatkua tallimat malğuk katlulat, uqautiginagitunniñ.”

⁵ Tarra isragulgum qinikkaqma qichaqtuam tagiumilu nunamilu, israutigai arganji qilaum tunaanun.

⁶ Akiqsruutigirugq ilaagun inuuruakun taimuna isruitchuamun iniqsiruakun qilanjmik, nunamiglu, tagiumiglu, sulii uumarupayaanik taapkunani itna, "Tarani Agaayyutim atuumapkayasrigai sivunniutigikkani.

⁷ Aglaan tarani uvluni tallimat malguata isragulgich niqliqsitchisaqataqpan qalguqtutmik Agaayyutim naanniaqai kanjqsilgunaitchuut sivunniutini, uqautigikkani savaktimiinun sivuniksriqirinun."

⁸ Aasriin nipim tusraakqama qilanjmiin uqautilgitchaana, "Utlautilitin tiggutyakkich makpigaurat anjmaqsimaruat arganjiin isragulgum qichaqtuam tagiumilu nunamilu."

⁹ Utlakapku isragulik nipliutigiga, "Qaillakkich makpigaurat uvanun." Aasrii nipliutigana, "Tigulugich nigikkich. Siiglanjuligisigaluaqtutin aqiaqunni, aglaan siignaagniaqtuq honey-tun qanipni."

¹⁰ Aasrii tigukapkich makpigaurat isragulgum arganjiin nigigitka. Tarra qanimni siignaaqtut honey-tun aglaan tarra iirgauraanikapkich aqiaquna siiglanjuliqsuq.

¹¹ Aasriin uqautigana, "Sivuniksriqiruksraulgitichutin inugiaktuatigun inuktigun, nunaqqisigun, uqautchisigun, umialiktigunlu."

11

Malguk ilisimariik

¹ Tarani aatchuusriaqaqtuna uktuutmik ayaupiatun ittuamik, aasrii isragulgum uqautigana, "Makillutin, uktugun agaayyuvikpana Agaayyutim tunillaqialu, sulii kisillugich inugiaktilaan taapkuaga ayuruat tarani.

² Aglaan uktugnagu silalliq katimmavik ittuag silataani agaayyuvikpaum. Taamna ilaginagu atakkii aachuutauruq Jew-nungitchuanun. Ilijisa tutmaluginiaqat ipqitchuaq nunaqqiq malgukipiaq malgunni tatqini.

³ Sulii tuyugisigikka malguk ilisimariikka, atnugaaqagutik miissunni ukilhanik. Aatchugisigikka sanjimik 1,260 uvluni sivuniksriqirautqulugik."

⁴ Taapkuak malguk olive napaaqtuk sulii malguk kialuuraqagviiktarra napaaruak sivugani Agaayyutaan nunam.

⁵ Aasriin kia inuum atniagniaqumigik taapkuak, ikniq anniugnaagniaqtuq qangakniin, sulii suksraungiaqumigik uumigiritik. Kisupayaam atniagniaqumigik taatnatchikun tuqputauragaqisiruq.

⁶ Taapkuak sanjiqaqtuk umiksilalutik qilanjmik sialukkumiinaiglugu uvluninini sivuniksriqiligin, sanjiqaqmilitik imigich auguqtitlalugich sulii nuna qanusripayaamik ihuiliugutiqaqtitlaplugu, qanutupayaaq akulaisigilugu pisukkumik.

⁷ Tarraasrii taapkuak naatpakku uqaqtauiqtik, iqsiinaqtuam nigrugaaqluum mayuqtuam natiqsiinaichuamiin anmanigmiin anuyyutigisigik aasrii akiililugik sulii tuqullugik.

⁸ Aasrii tuqunaruak timinik nalagisirik apqutaani nunaqqim, atannapsi kikiaktuutikkaviani. Iitqusiagun taamna nunaqqiq atrigigaa Sodom-nun Egypt-nun.

⁹ Tarani inuich nunapayauramiin nakitnapayaaq qinigisigaich tuqunaruak timinik pinasruni uvluni uvlumlu avvanani. Tuvvaqtichumiinaichunniin tuqunaruak timinik iluvinun.

¹⁰ Iluqatin inuich nayuutiruut nunami quviasruutigigaich tuqulhakkun, aasriin tuyuqtuutimiplutin aachuutinik avatmun. Quviasrullapiagniqsut

atakkii taapkuak sivuniksriqirik ihuilliuqtitchiñiqsuk tamatkuniña iñuuruanik nunami.

¹¹ Tarra uvlut piñasrut avvaǵmik ilaqaqtuat pianikmata Agaayyutim anigñiñan iñuulhan isigñigik taapkuak, aasriiñ makitiqtuk. Iqsitchal-lapiagñiqsut tamatkua tautuktuat taapkuñiña.

¹² Aasrii tusraagaat nipituruuq nipi qilañmiñ uqaqtuaq iliniknun, “Qagǵisitchik,” aasrii ilinik mayuqtuk qilañmun nuviyakun, uumiksrimiknun qinñiqtuaitlutik.

¹³ Taavrumani sassagñigmi nuna aulappaauraqtuq, aasrii qulinñugutaa nunaaqqim ulǵuruq, sulii nunam aularuam iñuich tuqqutkai iñugiaktutilaalgich 7,000-tun. Aasriiñ kisinñuqtuat tatamillapiaqhutin nangaiñiqsut kamanau-taanik Agaayyutim qilañmiittuam.

¹⁴ Tarra tuglia nagliksaaǵutim pianiktuq. Uvva piñayuat nagliksaaǵutit aggyasriuraqtuq.

Tallimat Malǵuñat Qalǵuqtaun

¹⁵ Tarani tallimat malǵuñat israǵulgich qalǵuqtautiqañmiñnik nipliqsitchiñiqsuq. Aasriiñ sapiǵñaqtuat nipit qilañmiñ itnaqtut,

“Uvakñaniñaglaan añaayuuqautaa nunam

añaayuuqautigiliutigaa Agaayyutipta sulii Christ-ñan,
aasrii ilaa añaalatchigisuruq taimuña isruitchuamun.”

¹⁶ Sulii iñuiññaq sisamat umialinñat aquppiruat aquppiutaqañmikñi sivuǵaani Agaayyutim, sitquqhutin nangaaǵaat Agaayyun,

¹⁷ uqaqhutin,

“Ataniiq Agaayyuun Saññipayaaqaqtuaq, ittuami ataramik pakmalu, qaitchigiptigiñ quyyatmik,

atakkii urriqsuǵiñ kamanallapiaqtuaq saññiñ
sulii añaalatkasigitin iñupayaat.

¹⁸ Iñuñi nunam qinnallapiaqtut,

aglaan qinnautaiñ tikitchuq atanniqsuiviksraǵlu tuqunaruapayaanik.

Pakma akiliigaqsirutin savaktigikkapnik sivuniksriqiririk ipqiqsittuaniglu,
sulii taluqsriruanik atigikkapnik kamanaiññaanlu kamanaññaanlu.

Sulii piyaquqǵniagitin tamatkua piyaquqtairaut nunamik.”

¹⁹ Tarani agaayyuvikpaña Agaayyutim añaqtuq qilañmi, aasrii suluun imalik sivunniugutaanik qinñiqnaqsuruq iluani agaayyuvikpañan. Tarani ikniqpalaqaqtuq katlulauraqhuniñu, sulii nuna aulapluni, atqunallapiaq natatquǵnaqhuniñu.

12

Aǵnaǵlu Tiritchiaqǵlu

¹ Tarra atlayuaǵnaqpaauraqtuaq sagviǵñiqsuq qilañmi, sua-una aǵnaq at-nuǵaalik siqiñigmik, aasrii tatqiq ataaniitluni isiganñiñ, sulii niaquǵmiñi niaquǵutiqaqhuni qulit malǵuñnik uvlugianik.

² Iǵñiyasriñiqsuq. Iǵialaugaqtuq atniǵñaliutiplugu iǵñisuum.

³ Aasriisulii sagviqsuq atla atlayuaǵnaqpaktuq qilañmi. Tarrali, kamañnaqtuaq kaviqsaaq tiritchiaqǵluk tallimat malǵuñnik niaqulik aasrii qulinik nagrulik sulii tallimat malǵuiñnik niaquǵutilik niaquǵmiñi.

⁴ Ilaan pamiuñan salikuǵniǵai piñayuñich uvlugianñiñ qilaum aasriiñ ik-sautigiplugich nunamun. Tarra tiritchiaqǵluk makittuq sivuǵaanun aǵnam iǵñiyasriruam niǵisukǵu ililgañña anirgauraqpan.

⁵ Aǵnaq iǵñiruq añugauramik añaalatchirukramik savilhamik ayaupiamik, aglaan aǵnam ililgañña nuqitauruq Agaayyutmun aquppiutaqañanunlu.

⁶ Tarakña aġnaq aullauruq suviksraillaamun, iniksriukkananun Agaayyutim ilaanun. Tarani munagigisiñigaat 1,260 uvluni.

⁷ Tarra anuyyigñiqsut qilañmi. Michael-lu israġulinjilu akilliliutiniqsut tiritchiaqłunmun. Tiritchiaqłuk anuyakmiuq israġuliktuummaġmi.

⁸ Aglaan tamatkua akiilikkaurut iniksraqtqikkumiñaiqhutin qilañmi.

⁹ Tiritchiaqłukpauraq igitauruq atmun, taamna taimaknjaqtaq nimigiaq, atiqaqtuq tuungagmik Satan-miglu, kinnitñiktuaq iñupayaanik nanipayaaq. Igitauruq nunamun israġuliktuummaġmi.

¹⁰ Aasrii tusraaruña nipitullapiaqtuamik nipimik uqaqtuamik qilañmi, “Pakma tikitchuq anniqsugianja, sanñialu, anjaayuqautaalu Agaayyutipta suli aňalatchisaa Christ-ňan, atakkii taamna patchisiqutri aniqatiuptiknik sivuġaani Agaayyutipta uvlumiľu unnuamiľu igitauruq atmun.

¹¹ Ilinja akiiligaat auňagun ipnaiyaam suli ilisimarauľigmiktigun Agaayyutim uqaľhanik, atakkii sugingitkaat tuqqutauniksraqtin.

¹² Taatnamik quviasrugitchi, qilaak suli iluqasri iñuuruani qilañmi.

Nakñun! Nagliksaagun itkisiruq iñunun nunami taġiumiľu ittuanun, atakkii tuungauam tikitkaasri qinnautiqpañmigun ilisimaplugu sivikitchuami piviqalı.”

¹³ Uvvaasriiñ tiritchiaqłuum ilitchuġikami siñitautilaagmiñik nunamun, maliqsruaqsiñigaa aġnaq igñiruaq anjugauramik.

¹⁴ Aasrii aġnaq qaitchikkauniqsuq israqquknik tinmiaqpaum tinjquplugu nimigiamiñ suviksraillaamun, pamatchigviksrañanun piñasruni ukiuni avvaġmik ilaplugich.

¹⁵ Uvvaasriiñ qaniġmigun nimigiaqłuk anitchiñiqsuq imiġmik kuuktun ulir-rutisrukkaluaqługu aġnaq, aullautitqugaluqługu ulittuamun.

¹⁶ Aglaan nunam ikayuġaa aġnaq anjaqługu qaniġikkani. Iigaa kuuk tiritchiaqłuum anitaña qaniġmigun.

¹⁷ Tarani tiritchiaqłuum qinnautillapiagaa aġnaq, aasrii aullaqhuni anuyyiaġai kisiñnuqtauruat aġnam kiñuvianji, tamatkua tupiksriruat tillisaiñik Agaayyutim suli uqautiqaqtuat Jesus Christ-mik.

¹⁸ Aasrii tiritchiaqłuk qichaġniqsuq siñiaani taġium.

13

Malġuk Niġrugaaqłuuk

¹ Aasrii qiñiqtuña niġrugaaqłunmik mayuqtuamik taġiumiñ tallimat malġunmik niaqulik qulinik nagruliglu. Niaquġutiqaqmiuq qulini nagrunmiñi, suli niaquġmiñi atiqaqhuni pisaanñatauruanik.

² Aasriisuli niġrugaaqłuk qiñikkaġa atriqaqtuq leopard-mik, isigaqaqhuni-asrii akłam isiganisun, aasrii qanġa lion-ňum qanġatun itluni. Tarra tiritchiaqłuum aatchuġniġaa niġrugaaqłuk sanñimiñik, aquppiutaġmiñiglu, kamañaqtuamiglu aňalatchiġmiñik.

³ Qiñiġiga ilaňat niaquñiñ niġrugaaqłuum ikiliqsimaruaq liilaa tuqurimaplugu, aglaan ikinja mamisrimaniqsuq. Iñupayaam nanipayaaq quviġusruutiginiġaa malikługulu.

⁴ Iñuich purviginiġaat tiritchiaqłuk aatchuqtuq aňalatchiġmiñik niġrugaaqłunmun suli purvigipmiġaat niġrugaaqłuk uqaqhutin, “Kamañniaqpat taamna niġrugaaqłuk! Suli kia anuyakkumiñaqpaun akilliliġ!ug?”

⁵ Suli niġrugaaqłuk uqaqtitauniqsuq pigiillapiaqtuanik pisaanġatinik aġalatchitquplugu malġukipiaq malġuġni tatqii.

⁶ Taavruma aġmaqlugu qanni uqamaqluutiniġaa pisaanġatinik akitiñaqtuqlugu Agaayyun ilaan atqalu iñuuniagvialu taputiplugich iñupayaat nayuutiruat qilaġmi.

⁷ Ilaa aġuyaktitauniqsuq ipqiqsitaniiġnik Agaayyutim akiillilugich. Suli qaitchikkauruq saġġimik aġalatchiġimik qanusripayaanun iñuġnun atlakaagiiġnik uqautchiġiġnlu, iñuġitnun nunaaqqipayaat.

⁸ Aasrii iluqaġmiġ iñuich nunami purvigigisigaat niġrugaaqłunmun, iñuich atinich aġlaksimaitchuanun Ipnaiyaam Tuqqutauruam makpiġaanitii iñuuruatigun sivuani nuna iñiqtaunaiiġaan.

⁹ Kiñapayaaq siutiqaqtuaq ki tusraali.

¹⁰ Kiñapayaaq sivullikkaugumi tigutaanġiġmun tigutaanġuvinmunniaqtuq.

Kiñapayaaq tuqqutauruksraugumi savikpakun savikpakun tuqqutaugisiruq.

Tarra taatniitpan Agaayyutim iñuġi iġlutuutiruksraurut ukpiqs-riliqaqtuiiġatiġ.

¹¹ Tarrasuli qiñilgitchuġa atlamik niġrugaaqłunmik sagviqsuamik nunamiñ. Malġuġnik nagruqaġniqsuq ipnaiyaatun aasrii iqsiñaqtuanik nipiqaqhuni tir-itchiaqłuktun.

¹² Aġalatchiruq sivullium aġalatchiġhagun niġrugaaqłuum takkuani. Purvigipkaġniġai iñupayaat nunami sivulligmun niġrugaaqłunmun, ikiliqsimakkauruamun aasriiñ mamititaupluni.

¹³ Ilaa savaaqaġniqsuq kamañaqtuanik quviqnaqtuanik, ikniqunniñ kataktitlugu qilaġmiñ nunamun takkuatni iñuich.

¹⁴ Aasriiñ kinnitiiġniqsuq iluqaitiġnik iñuġnik iñuuruaniġ nunami tamatkunuuna quviqnaqtuatigun savaaġikkaġmigun takkuani sivullium niġrugaaqłuum. Uqautiniġai tamatkua iñuich nunami iñiqsitquplugich atrinaniġ taavruma niġrugaaqłuum ikiliqsimaruum savikpakun iñuuplunisuli.

¹⁵ Ilaan iñuuliksrutkaa atrinun niġrugaaqłuum suli atrinġa niġrugaaqłuum uqatlapkaqlugu. Tamatkua putchungitchuat kamaksrisungitchuatlu atrinun niġrugaaqłuum tuqqutaupkaġniġai.

¹⁶ Suli taavruma nalunaitmiutchiqsinniaġai qaunisiġun iluqaisa iñuich kamañitchuat kamañaqtuatlu, umialguruatlu ilaippauruatlu, savaktaaġruungitchuatlu savaktaaġruuruatlu, talliqpiagun arganisa naagaqaa.

¹⁷ Aasrii kiñaliqaa tauqsigumiñaitchuq naaga tunniuqqaiyumiñaitchuq, kisimiġaġlaan tamatkua piqaqtuat nalunaitmiutamik atigikkaġanik niġrugaaqłuum naaga kisirrutaniġ atqan.

¹⁸ Uvva taamna kalipsiksuq suli iñupayaaq kañiqsisiaqtuksrauruq. Iñuum kañiqsitlaruam kisilliun kisirrutaa niġrugaaqłuum. Taamna kisirrutigaa iñuum, aasrii kisirrutiaqtuq 666-mik.

14

Atuutaat 144,000 Annautikkauruat

¹ Tarani qiviaqama qiñiġiġa ipnaiyaaq makitaruq qimiġaanani Zion-ġum. Piqatiqaġniqsuq 144,000 iñuġnik piqaqtuanik atigmiñik Aapamilu atqanik aġlausimaruanik qauġmikni.

² Aasrii tusraaruġa nipinik qilaġmiñ nipaatan quġluqtaqpaum katlulaq-pauraqtuamlu aasriisuli nipaatan atuqtuuraqtuat nuqaqtiiġnik atuqtu-ramiknik.

³ Ilinjich atuqtut nutauruamik atuutmik sivuğaani aquppiutaqpaum suli sivuğaani sisamat uumaruatlu umialinjnatlu. Aasrii kia-unniiñ iñuum ilitchumiñaiññigaa taamna atuutaat aglaan kisimiñ taapkua 144,000 iñuich tasukkauruat nunamiñ.

⁴ Taapkua iñuich qaunagirut injmiknik atlatuligmiñ, atakkii tuvaaqataitchut. Ilinjisa malinjigaat ipnaiyaaq napmupayaaq aullaqman. Taapkua tasuqsimakaurut akungatniñ iñuich aunaqun ipnaiyaam. Suli taapkua sivulliurut qaisaksrauplugich Agaayyutmun ipnaiyaamunlu.

⁵ Uqaqamiñ sagluuqtuatlaitchut. Patchisiqutinağumiñaitchut sivuğaani Agaayyutim, atriplugich iñuktitud taqsraqtailaatun.

Piñasrut Israğulgich

⁶ Tarani qiniqtuna atlamik israğulinmik tinmiruamik qutchikhuni qilañmi isruitchuamik tusraayugaagiksuaqagniqsuaq uqaqtiksrağmiñik tamatkununa nayuutiruanun nunami, qanusripayaanun iñunun atlakaagiiñik uqautchilinñun, iñujitñun nunaaqqiqpapayaat.

⁷ Uqaqtuq nipitusrillapiaqhuni, “Taluqsrishitchi Agaayyutmik kamak-sruğlugu, atakkii tikichuq sassagnik atanniiviksraña. Purvigisriun ilaa iñiqsiruaq qilañmik nunamiglu tagiumiglu suvliktuağuraaqtuani glu.”

⁸ Atlam israğulgum malinjigaa uqaqhuni, “Suksraunğikkauruq, kamañtuq nunaaqqiq taggisuqatuaq Babylon-mik suksraunğikkauruq, atakkii kinniplugich iñupayaat nunami killuqsagtinnigai injiñun, imiliqtitudugich iñupayaat sayunahan sanjiruamik wine-nañanik.”

⁹ Atlasuli piñayuak israğulik maliğuitpimiuq taapkuñnuuna uqaqhuni nipitusripluni, “Uvva, kisupayaam iñuum purvigigumiun niğrugaaqluk atrinjalukuqtuqğugulu nalunaitmiutaña uuma qaumigun naagaqaa arganmigun,

¹⁰ taavruma iñuum imigisipmigaa wine-naña qinnautaan Agaayyutim, kuvikkauruq avuilaq qallutaanun ilaan qinnautiqpanan. Taamna iñuk nagliksaaqtitaugisiruq iknikun sulfur-kunlu sivuğaani ipqitchuat israğulgich suli sivuğaani ipnaiyaam.

¹¹ Aasrii itchiulangaa ikniğum nagliksaaqtitaauruatigun mayuqtuağisiruq taimuna isruitchuamun. Ilinjich iñiqtuqsiagviitchut uvlumi unnuamila, tamatkua putqataqtuat niğrugaaqunmun atrinanunlu, suli kisupayaaq akuqtuiruq nalunaitmiutanani atqaniglu.”

¹² Uvvaasriiñ ipqiqsittuat iglutuutiqaqtuksraurur, tamatkua tupiksriurati tillisaiñik Agaayyutim suli ukpiqsriurati Jesus-mik.

¹³ Aasriiñ tusraaruna nipimik qilañmiñ uqaqtuamik, “Aglagin. Quvianamiurut tuquniaqtuat uvakñaniñaglaan tuniqsimahigmiktigun Atanigmun.” “Tarallapiaq! Ilinjich minguisiagisirut savaagmikniñ suli akuqtuğisigaich ak-iññaktaatin savaagmiktigun.” Taamna irrusiq uqaqtuagikkaña.

Kiprivik Katichiviglu Nunami

¹⁴ Tarani qiniqtuaqtituduna qiniqtuna qatiqtaamik nuviyamik, aasriiñ una aquppiugaqtuaq qaani nuviyam inniqsuq igñinatun iñuum. Niaquğmiñi manimik kaviqsaamik niaquğutiqağniqsuq, suli arganmiñi saagağniqsuq ipiktuamik kipritmik.

¹⁵ Suli atla israğulik aniruq agaayyuvikpanmiñ, tuqquqhuni taavrumanu aquppiruamun nuviyami, “Tigulugu kiprisin kipriiñ, atakkii katichiviksraq tikichuq. Pinñuqtuat asriat katinnaqsirut nunami.”

¹⁶ Tarra taavruma aquppiruam nuviyami atuqsagaa kiprisini nunami, aasrii nunami pinñuqtuat asriat katitudugich.

¹⁷ Tarani atla israğulik anilgichuq agaayyuvikpanmiñ ittuamiñ qilañmi, ilaaptuq kiprisiqağmiñiqsuq ipiktuamik.

18 Aasriiñ atla israġulik amaknaqtuq tunillaġviniñ sanñiaqtuaq aṅalatlaplugu ikniq. Nipruaqtuq nipitusripluni taavrumuṅa tigummiruamun ipiktuamik kipritmik uqaqhuni, “Atuḡuṅ ipiktuaq kipriñ, aasrii katillugich asriat siigñaqtuat nunamiñ, takku asriat piñnullapiaqtut.”

19 Tarra israġulgum kiprisautigigaa kiprisini nunamun. Katitkai asriat nunamiñ igitlugich misriqqivikpauranun qinnautaan Agaayyutim.

20 Misriqqivium imana tutmiqatagigaat silataani nunaqqim, aasriiñ auk maqiruq misriqqiviniñ uṅasriksilaṅa 200 mile-latun aasriiñ ititilaaliqhuni tuttuqpaum qaḡuḡutiknunaglaan.

15

Israġulgich Anjalatchiruat Iḡuilliuḡutiqpauranik

1 Qiñiqtuṅa atlamik atlayuaġnaqtuamik qilaṅmi kamanaghuni quviqnaqtuamik. Tallimat malġuk israġulgich piqaġniqsut tallimat malġuṅnik iḡuilliuḡutiqpauraksranik. Aqulliqsaanurur atakkii qinnautaa Agaayyutim nunitchaaḡutiqaqtuq taapkuniṅa.

2 Tarani qiñiqtuṅa taġiumik taġġaqtuutitun liilaa ilaratun ikniġmik sulii taapkuniṅa akimaruanik niġrugaaqḡuṅmiñ sulii atrinaniñ kisirrutaaniñlu atqan. Qichagñiqsut siñaani taġium ittuam taġġaqtuutitun, tigummipḡugich nuqaqtigich atuqtuurat Agaayyutim aatchuutai.

3 Ilinisa atuġagaat atuutaa Moses-ḡum savaktaan Agaayyutim sulii atuutaa ipnaiyaam uqaqhutin,

“Kamanaqtut quviqnaqhutinlu savaatin,
Ataniiq Agaayyuun Sanñipayaaqaqtuatiin.
Nalaunṅaruaṅurur sulii ilumutuurur piḡusritin,
Umialigiplutin iñuich nunaqqiqpaṅni.

4 Ataniiq, kia taluġingitkisivatin
kamakkutiqaḡlugulu atigikkan,
atakkii kisivich ipqitchuanurutin.

Iñuich nunaqqipayaaniñ agġigisirut purvigilutin,
atakkii qiñiġniġaich iluqaḡmiṅ suraġautitin nalaunṅaruat.”

5 Taavruma aquaḡun qiñiġniġiga ipqiññiqsrauruaq ini agaayyuvikpaṅmi qilaṅmiittuami aṅmaġataqtuaq.

6 Aasrii tallimat malġuk israġulgich anirut agaayyuvikpaṅmiñ, piqaqhutin tallimat malġuṅnik iḡuilliuḡutiqpauraksranik, atnuġaaqaqhutin salumaruanik qaummaġiksaanik ukiḡhaaġiksaanik, sulii tapsiqaqhutin maninmik kaviqsaamik satqanmiktigun.

7 Tarra ilaṅata sisamat uumaruat aatchuġai tallimat malġuk israġulgich tallimat malġuṅnik piṅalunik kaviqsaamiñ maninmiñ piḡianik immaukkaqtuanik qinnautaanik Agaayyutim iñuuruam taimuṅa isruitchuamun.

8 Aasrii agaayyuvikpak immaukkaqtuq itchimik kamanautaanin sanñianiñlu Agaayyutim. Kiñaunniñ iñuk isitlayumiñaitchuq agaayyuvikpaṅmun naatchigaluaqnaġich tallimat malġuk israġulgich taapkuniṅa tallimat malġuṅnik iḡuilliuḡutiqpauranik.

16

Iḡuilligaurat Imalġich Qinnautaanik Agaayyutim

1 Tarani tusraaruṅa nipituruamik nipimik taavrumakṅa agaayyuvikpaṅmiñ uqaqhuni taapkunuṅa tallimat malġuṅnun israġulinun, “Kuvvityaqsigin nunamun imanich iluligaurat qinnautaa Agaayyutim.”

² Tarra sivulliq isragulik aullaqtuq kuviplugu iluligaurani nunamun. Tarraasrii tatamnaqtuat atnigñapiagataqtuatlu killigruat ilirut inunun piqaqtuanun nalunaitmiutanjanik nigrugaaqhum purvigiplugulu atrina. ³ Tuglian isragulgum kuviñigaa iluligaurani tagiumun. Tarra ilirug lilaa auna tuqunaruam inuum, aasrii uumarupayaat tagiumi tuquplutin.

⁴ Piñayuaknik isragullak kuviñigaa iluligaurani kuunun suvliktuaguraqtuanunlu. Suli tamatkua imgat auguqtuq.

⁵ Tarra tusraagiga isragulik anjalataruaq imigmik uqaqtuaq, “Nalaunñapiagtutin atanniikavich taatna, ilvich ittuami ataramik pakmalu ipqitchuamilu.

⁶ Atakkii inuich maqipkaiñiqsut aunaatnik ipqiqsittuatlu sivuniksriqirautlu, aasriili aatchugitin aumik imigaksraatnik. Taatnagaksrauruttaku.”

⁷ Suli tusraaruna nipimik tunillaqvinmiñ uqaqtuamik, “Aa, Ataniiq Agaayyuun Sanñipayaqaqtuatiin, atanniqsuutitin ilumutuurut nalaunñapiaghutinj.”

⁸ Sisamanata isragulgich kuviñigaa iluligaurani siqinigmun. Tarakñaaglaan siqinigmun uunanjan inuich uunniqipkañigai atniluutiqaqulgich.

⁹ Suamaruam uunaum inuich ikigai. Aasriisuli taimaqhuutiniñaat atqa Agaayyutim iluilliugutiqpauraqtitchiruam, suli isrummitqinñgitchut kamakku-tiqaguglugu kamanautaa.

¹⁰ Tallimanat isragulgich kuvisirug iluligauraqmiñik aquppiutanun nigrugaaqhum, aasrii anaayuqautaa taaqsillapiaqtuq. Inuich kinmagaich uqqatin atnigñapagitlutinj

¹¹ taimaqhuutiplugu Agaayyun qilaniittuaq pisigiplugu atnigñatin killigruatinlu. Naagasuli mumiguliñgitmiut pigiitchuaniñ savaagmikniñ.

¹² Itchaksraat isragulgich kuvisirug iluligauraqmiñik kuukpauranun Euphrates-nun, aasrii taamna kuuk paligñigaa itqanaiqsaqhuu apqutiksraat umialinich kivaknam tunaniñ.

¹³ Tarraasrii qinñiqtuja piñasrunik salumaitchuanik irrutchiñik lilaa naagaayinik anniugaqtuanik qanganiñ tiritchiaqhuu suli qanganiñ nigrugaaqhuu suli qanganiñ tanigilaqtuam sivuniksriqirim.

¹⁴ Taapkua irrusriqhuich tuunguum savaaqaqtut quvinaqtuanik. Taap-kua piñasrut irrusriqhuich aullaqaqtut umialipayauraniñun nunam nani-payaq, atautchimuktitchaqlugich anuyaqplugich kamaqaqtuami uvluani Agaayyutim Sanñipayaqaqtuam.

¹⁵ (“Naalagnisitchi! Aggigñiaqtuna atrilugu tigliniaqti. Quviasruktuq inuk itqummaagiksuaq qaunagiplugich atnugaani. Tarrakii aullaqumiñaitchuq atnugailaaguni suli kanjugilugu atnugaisilaani.”)

¹⁶ Taapkua irrusriqhuich katinnigaich atautchimun inimun taiyuutiqaqtuamun Armageddon uqautchisun Hebrew-t.

¹⁷ Tallimat malguata isragulgich kuviñiqsuq iluligauraqmiñik silamun. Tarraasrii kamanallapiaqataqtuaq nipi nipliqsuq aquppiutaqpanmiñ agaayyuvikpanmi uqaqhuni, “Naatchirut.”

¹⁸ Tarani tusrañaqtuq katlulat, ikniqpalagaqhuni suli nuna iliqsraqpauraqhuni. Qanjaunniñ taatnatun nuna iliqsranqangitchuq. Taamna nunam iliqsraqpauraha sujanaiqsrauruq nunam aullaqniivianiñaglaan.

¹⁹ Kamaqaqtuaq nunaqqiq avguñiqsuq piñasruutluni, suli nunaqqgich nunami piyaqqukkaurut. Agaayyutim itqagigaa kamaqaqtuaq Babylon qaitchuklugu qallugauraq immaukkaqtuaq wine-nanjanik, tarra ilaan tatamnaqtuaq qinnautaa.

²⁰ Suli qikiqtapayaurat piiqsut inñipayauratlu paqinnatqikkumiñaiqhutin.

²¹ Suli natatquǵnaqpaurat kataktut iñun nun qılanmiñ uqumaisilaacaqtuat 100-pound-tunlaa. Aasrii iñuich taimaqıutigaat Agaayyun piqutigiplugu ihuıllıuǵutiqpauraq natatquǵnatigun, taamna ihuıllıuǵutiqpauraq tatamnaqpag-itłuni.

17

Akiisuqpaglu Niǵrugaaqługlu

¹ Tarani ilañat tallimat malǵuk israǵulgich piqaqtuat tallimat malǵunınik iluligauranik uvamnukhuni uqautigaaña, “Ki. Qiñıqtıkisigikpiñ tatapsausriak-srañanik akiisuqpaum aquppiruam iñugiaktuani imiǵni.

² Umialıñi nunam sayuñaqatiqaǵniqsut taavrumıña akiisumik, suli iluqatin iñui nunam imiligñıqsut imiqhutin wine-mik sayuñalhanik akiisum.”

³ Uvvaasriiñ Ipqitchuamun Irrutchimun añalatitluña israǵulgum aullautigaaña suviksraılaamun. Aasriiñ qiñıqtuña aǵnamik aquppiruamik qaanani kavviǵiksaam niǵrugaaqłuum aglaqaqtuam pigiıtuamık pisaññatinik iluqaani qaamiñi. Taamna niǵrugaaqłuk tallimat malǵunınik niaquqaqtuq suli qulinik nagruqaqhuni.

⁴ Aǵnaq atnuǵaaqaǵniqsuq qiññagiksuanik tuñuaqtaanik kavviǵiksaanıglu, suli qiñiyunaqusriqsuqhuni manıñmik kaviqsaamik suli akisuruanik uyǵauraanik suli qatiqtaanik sunauraqpañnik. Argañmiñi tigummiñıqsuq qallutmik piñıuqtamik manıñmiñ kaviqsaamiñ immaukkaqtuamik nagǵunallapiǵataqtuanik atuummiruanik sayuñalǵımıgun.

⁵ Aǵnam qañani aglaqaǵniqsuq atıǵmik kañiqsilgunaitchuamik,

“Babylon, kamañaqtuq,
Aakañat Akiisut

nagǵunallapiǵataqtuapayaatlu nunamiıttuami.”

⁶ Tarra qiñıǵıga aǵnaq imiliqsuq añañnik ipqiqsittuat suli añañnik tuqqutau-ruat pisigiplugu ukpiqsriñıqtin Jesus-mik.

Qiñıqapku aǵnaq atqunaq quviǵusruktuña

⁷ Aasrii israǵulgum uqautigaaña, “Suvaata quviǵusrukpiñ? Uqautigisigikpiñ kañiqsilgunaitchuanıñ aǵnam suli taavruma niǵrugaaqłuum usriaqsıǵvian, niaquqaqtuam tallimat malǵunınik nagruqaqhuni lu qulinik.

⁸ Niǵrugaaqłuk qiñıkkat itkaluaqtuq inǵıqsuq pakma, suli mayuǵumaaqsıruq natiqsıñaitchuamiñ añmaǵnımiñ aasriiñ piyaqquǵvinmuktuksrauluni. Iñuich iñuuruat nunami tamatkua atinich aglaksimaitchuat makpiǵaanani iñuulthum iñıqtaulǵatañhaniñaglaan nunam quviǵusrukkisırut qiñıgumıtrun niǵrugaaqłuk itkaluaqtuq suli inǵıqhuni pakma suli sagvitqıkkisipluni ilaatnıgu.

⁹ Iñuk kañiqsisuktuaq taavrumıña isrumatuhıqaqtuksrauruq Agaayyutmiñ. Tallimat malǵuk niaqt tallimat malǵuk qimıǵaanırut taavruma aǵnam aqup-pivıgıkkañi. Tallimat malǵuk umialgupmiıttuuq.

¹⁰ Tallimat umialgich umialgunıñıqsut, atausrıq umialgusugaaqhunisuli, suli atla agıqsıǵumapluni. Taimma agıǵumi umialguurallakkisıgaluaqtuq sivikıtuami pivıñmi.

¹¹ Aasrii niǵrugaaqłuk itkaluaqtuq inǵıqhuni pakma, taamna tallimat piñayıǵıgaat atañgıch aglaan ilagıgaat tallimat malǵuk atañgıch. Suli piyaqquǵvinmukkisıruq.

¹² Aasriiñ qulit nagruich qiñıkkatin qulit umialgurut akuqtuımaıtchuat-suli añalatchıñıksramik umialıktıtun, aglaan sanñıqaǵumaaqtut umialıktıtun sivikıtuami pivıñmi piqatıgilugu niǵrugaaqłuk.

¹³ Taapkua atautchiñamik sivunniutiqaqtut, suli qaitkisıgaat sanñıgıkaqtin añalatchıñıksraqtinlu niǵrugaaqłunımun.

¹⁴ Ilinich anuyyiağisirut ipnaiyaamun aglaan ipnaiyaam akiiligisigai, atakkii Atanigigaat atangich suli umialigigaat umialgich, suli tamatkua piqatauruat ilaani tuqluutiqaqtut piksraqtaanuplutin suli tuniqsimaplutin.”

¹⁵ Aasriin isragulgum uqautigaana, “Imgich qiñikkatin akiisum aqup-pivigikkañi, tamarra iñuich iñugiallapiaghutin nunaqqipayauraniñ uqausrigaqtuat atlakaagiiñik.

¹⁶ Suli qulit nagruich qiñikkatin suli niğrugaaqluum uumigiagutigisigaat akiisuq. Ilinisa aatkisigaat suurapayaaniñik unillugu atnugailaaq aasriin niğipmilugu timaa ikipkaqmilugu ikniğmik.

¹⁷ Atakkii Agaayyutim kipigniugutiqaqtinnigai taniguklugich ilaan sivunniutini atausriñuqulugillu qaitchitqulugillu ilinich anjalatchiñiksranatnik umialiktitun niğrugaaqlunmun, Agaayyutim uqalhi immiumaniahatnunaglaan.

¹⁸ Ağnaq qiñikkan nunaqqiğigaa kamanaqtuaq atanniqsimatniktuaq umialinik nunam.”

18

Babylon Suksraunğikkauruq

¹ Tamatkua aquatigun qiñiqtuna atlamik isragulinmik atqaqtuamik qilañmiñ anjalatchiñiqpauraqaqhuni, aasriin iluqaan nuna qaummagiksipkağaa qaumanigmiñik.

² Tarra nipruağniqsuq itna,
“Babylon kamanaqtuaq suksraunğikkauruq, tarra ilumutuuruq!
Inigiliutigaat tuunğailu qanusripayaatlu irrusriqñuich
sulipsuuq qaayugnaqtuapayaatlu
uumiñaqtuatlu tinmiagruich.

³ Babylon qaitchigai wine-mik iñunich nunaqqipayaat imiliqtitlugich sayuñathan sanñiruamik wine-nanjanik.
Umialin nunam sayuñaqatiginiğaat ilaa,
suli tauqsigñiaqtinñ nunam umialguğvigiplugu
umialgutitigun akuqtukkanich ilaan atugauñhagun.”

⁴ Tarra tusraapmiuna atlamik nipimik qilañmiñ uqaqtuamik,
“Iñunmaan, annisitchi taavrumakña nunaqqimiñ.
Ilipsi ilauruksraunğitchusri killuqsautaiñi,
piqataunğitchumausriñi iluilliuğutiksrautaiñi.

⁵ Killuqsautai iñugiaktut qutchiksiplutin qilaktun,
suli Agaayyutim itqagigai savamaqñuutai.

⁶ Utiqtitchivigisriun Babylon qaisanatan ilipsitñun,
akiğilugu malğuktun ilaan savaanjugun,
immiglugu qallugaurana malğuktun ilaa imiksriuqmatun ilipsitñun.

⁷ Atqunallapiaqlugu inmiñik kamagiruaq iñuuniugaqmiuq sus-
runğisaallapiaqhuni.

Pakma aatchuqsiun nagliksaagutiksramik alianallapiaqtuamiglu.
Atakkii uqaqtuq inmiñun,
'Uvana aquppiuraagisriuna ataniqtun. Uilgaanğitmiuna.
Iitchuqsriyumiñaitchuña alianamik.'

⁸ Taatnaqlugu iluilliuğutiqaupaurakranñiñ tikitkisigaat atautchimi uvlumi,
tuquñhum, alianamlu, kakkaagnamlu.

Suli ikigisiruq ikniğmik,
atakkii Atanguruaq Agaayyun sapigñiaqtuq atanniiruaq ilaanik.”

⁹ Tarraasriin umialinisa nunam sayuñaqatiqaqtuat akiisumik pisunautaigun qiağisigaat alianniugutigilugu taamna ağnaq qiñiğumitruñ isia ikualaninjan.

¹⁰ Qichagisirut unasriksilutin sivuugagilugu ilaan nagliksaaqtitaulha uqagutin,

“Nakhiun, nakhiun, ilvich Babylon, kamanaqtuaq nunaaqqiq,
sanjiqagaluqtuaq nunaaqqiq.

Atautchimi sassagnigmi anasriñnuqsakkaunjaniktutin.”

¹¹ Uvvaasriin tauqsigñiutilgich nunapayaami qiarut kiñuvguplugu ilaa, atakkii tarakñaaglaan kimikunniin tauqsiqsiksraigñiqsuq suuranjitnik.

¹² Suuraqpaurat kaviqsaatlu qatiqtaatlu maniich, akisuruatlu uyağauraat, qatiqtaatlu sunauraqpaich, ukiñhaagiksaatlu sulii ukiñhaat tunuaqtaatlu, siluillu kavvigiksaatlu, qanusriñimaatlu ayuğnaqtuat qiruich, qanusriñimaat suurat tuugaaniñ, akisuruatlu qiruich, patukpailu, saviñhatlu, uyağailu siqquqtatun,

¹³ sinimatlu, avuugutit, tipragiksautit ikipkaqlugich, myrrh-lu, frankincense-lu, wine-nat, uqsrut, mukkaagiksaat, mukkaakkratlu, niğrutitlu, ipnaich, tuttuqpaich, tuttuqpagautitlu, suliuñniin iñuuruat iñuich.

¹⁴ “Asriatluunniin kipigñiugutigikkatin piiqsut ilipniin, sulii suuraqayaatin akisuruat qiniyunaqtuatlu taimmaurut ilipniin, aasrii sumiunniin paqitchu-miñaiğitin.”

¹⁵ Tauqsigñiutilgich tamatkuniña suuranik umialguqtuat taavrumakña ağnamiñ qichagisirut unasriksuami, sivuugagilugu nagliksaaqtitaulha alianapi-aqtuamik qialutin,

¹⁶ uqagutin,

“Nakhiun, nakhiun. Kamanaqtuaq nunaaqqiq

atnuğaaqaguuruq ukiñhaagiksaanik tunuaqtaaniglu kavvigiksaaniglu,

qiniyunaqusriqsuqhuni maninmik kaviqsaamik,

akisuruaniglu uyağauraanik, qatiqtaatlu sunauraqpaanik.

¹⁷ Atautchimi sassagnigmi tammaigai iluqaisa umialgutini.”

Sulii iluqagminj umiaqpaich umialinjich tagiuqsuqtillu sulii iluqagminjlu ak-iññañniaqtaut tagiumi qichagñiqsut unasriksuami,

¹⁸ sulii nipaalarut qiniqamitruñ isia ikualaninjan uqaqhutin, “Piitchuq at-lamik nunaaqqimik taavrumatun kamanaqtuatun nunaaqqisun.”

¹⁹ Ilinisa nalluqsruğniğaat nunam apyua niaqumiknun, qiallagminj kinuvgullagminjlu nipaalaplutin,

“Nakhiun, nakhiun. Taamna kamanaqtuaq nunaaqqiq!

Iluqagminj umiaqpaqtaut tagiumi umialguğniqsut

suuranjigun akisuruatigun!

Atautchimi sassagnigmi suksraunğiqsauruq.”

²⁰ “Qilaak, quviasrukpautigin suksraunğiqsauha.

Quviasrukpagitchi Agaayyutim iñuillu uqqiraqtauruasiilu sivuniksriqi-rauruasiilu,

atakkii Agaayyutim akiisuq anasriñnuqsagutigigaa

pisigiplugu savaanagun ilipsitñun.”

²¹ Tarani sapigñaqtuaq isragulik tigusriruq uyağagruamik anjruatun mukkaaksriugutitun aasrii miłuqsautiplugu tagiumun, itnaqhuni,

“Taatnatun kamanaqtuamik nunaaqqiq Babylon iksautikkaugisiruq,

aasriin qiniğnatqikkumiñaiğisiruq sumiunniin.

²² Sulii nipinjich nuqaqtiligatit atuqtuuralgich

sulii supluagtuğnaqtuatlu qalguqtautitlu tusrağnatqikkumiñaitchut ilipni uvakñaniñaglaan.

Suliuqtit qanusripayaanik paqinnatqikkumiñaitchut ilipni,

sulii qatragniña mukkaaksriugutim tusrağnatqikkumiñaitchuq ilipni.

²³ Sulii qaumanga kialuuram

qaummagitqikkumiñaitchuq ilipni uvakñaniñaglaan.
 Nipaata uiksrautimlu nuliaksrautimlu
 tusrañnatqikkumiñaitchuq uvakñaniñaglaan ilipni.
 Ilvich tauqsigñiaqtitin kamanagñiqsraunigsut nunami.
 Suli añatkuuñipkun iluqaisa nunam iñui kinnigitin.
 24 Suli Babylon anasriññukkauruq
 atakkii añañat sivuniksriqirit ipqitchuatlu iñuich
 suli iluqağminñ tuqqutauruat nunami qinñigñaqutut nunaaqqimi.”

19

Qatchallautiqaliq Qilañmi

1 Taavruma aquagun tusraaruña nipiçpaurañanik iñugaagrukpaum qilañmi,
 uqaqhutinñ,

“Quyanaqniaqpat!

Anniqsuğiağlu kamanaunlu [kamakkunlu] saññilu
 pigigaa Atanguruam Agaayyutipta.

2 Atanniqsuutai ilumutuurut nalaunñaplutinñ.

Atakkii akiisuqpaum asinñuğaa iñupayaaq nunami sayuñahigmigun.

Taatnaqñugu Agaayyutim atannigaa anasriññuqsaqñugu
 piqutigiqlugich tuqqutauruat ilaan savaktaiñ.”

3 Ilaqatchiqñugu niplitqiksut.

“Quyanaqniaqpat!

Isiq ikualaruamiñ nunaaqqimiñ qunmuktuq taimuña isruitchuamun.”

4 Suli iñuiññaq sisamatlu umialinñat sisamatlu uumaruat putiqutut
 nangaqñugu Agaayyun aquppiruaq aquppiutaqpañmiñi, uqaqhutinñ,
 “Amen! Quyanaqniaqpat!”

Ipnaiyaam Katchuutiviksrautaa

5 Suli nipi nipliqsuq aquppiutaqpañmiñ,

“Nangaqsiuñ agaayyutigikkaqput,
 iluqapsi savaktaurusrii

taluqsriuasriilu ilaanik,

kamanaiññağminñ, kamanaññağminñ.”

6 Aasrii tusraagiga nipiçpauraq itna liilaa nipaaitun iñugiallapiagataqhutinñ
 iñuich, nipaaitunlu iñugiaktuat imğich, nipaaitunlu suañaruam katlulam,
 uqaqhutinñ,

“Quyanaqniaqpat!

Atanguruuq Agaayyutigikkaqput Saññipayaaqaqtuaq añañatchiruuq.

7 Quviatchakta quviasrullapiagutalu.

Nangaglakput kamanautaa;

atakkii katchuutiviksrautaa ipnaiyaam tikitchuuq,

suli ilaan nuliaksrautaa inñmiñik itqanainñaniktuq.

8 Nuliaksrautaa atnuğaaaksrisauruq

qatiqtaamik ukiñhaagiksaamik qaummagiksuamiglu salumaruamiglu.”

Atakkii ukiñhaagiksaaq nalaunñaruat savaagigaat ipqiqsitanñi Agaayyutim.

9 Aasriiñ israğulgum uqautigaaña, “Aglagun una, quvianamiurut tamatkua
 aiyugaaqtauruat katchuutiruakun nullautchiqpagviksrañanun ipnaiyaam.”
 Uqautiliqkaña, “Taapkaa ittut ilumutullapiaq Agaayyutim uqañhi.”

10 Taranitarra puttuna israğulgum isigaiñun purvigisrukñugu, aglaan
 uqautigaaña, “Taatnaqnak, uvañaptuuq savaktiñhiññağigaña Agaayyutim
 iliptun aniqatiuptitunlu tupiksriuat Jesus-ñum sagvikkanñanik. Purvigilugu

nangagun Agaayyun. Atakkii taapkua uqaksrisimaruat pisigiplugu Agaayyun sivullikkaurut irrutchikun sivuniksriqirititun sivuani.”

Usriaqsisuaq Qatiqtaami Tuttuqpanmi

¹¹ Suli qiñigiga qilak anmaqtuaq, atanii qatiqtaaqtuttuqpak! Taamnaasrii aquppiruaq taavrumani atiqagniqsuq Tuniqsimaruamik suli Iumutuuruamik, aasrii atanniqsuiruq anuyakhunilu nalaunjaruaalikun.

¹² Ilaan irrak inniqsuk ikualaruatun ikniqtun. Niaquani iñugiaktut ni-aqugutit. Atqa aglausimaniqsuq ilaani, kia-unniñ iñuum ilisimangisaña aglaan kisimi.

¹³ Atnugaaqagniqsuq akuqturuamik misruktaqsimaruamik aumun, suli taiyugaat uumiña atigmik “Uqalha Agaayyutim.”

¹⁴ Suli anuyaktaiñ qilaum malinigaat usriaqsiquhutin qatiqtaani tuttuqpanni, atnugaaqahutin ukilhaagiksaanik qatiqtaanik salumaruanik.

¹⁵ Ilaan qanganiñ anniuqagniqsuq ipiktuaq savikpak. Taavrumiña ipigaqtugisiñigai nunaaqqiqaich iñunich, suli analatkisigai savihamik ayaupiamik. Tutmagisigaa misriqqivia tatamnaqsiluni qinnautaa Sanjipayaaqqtuam Agaayyutim.

¹⁶ Suli akuqturuamiñi mumigmiñilu atiqagniqsuq aglausimaruamik itna,
“Umialgat umialgich,
suli Atangat Atangich.”

¹⁷ Qiñilgitchuna isragulinmik qichaqtuamik siqiñigmi nipitusrillapiaqhuni uqautiplugich iluqaisa tinmiat tinmiruat silami, “Qaggisitchi. Katittitchi nigityagusri nullautchiqpagviani Agaayyutim.

¹⁸ Nigiyumagisri timinich umialgich, timinich anuyaktit qaukijisa, suli timinich kamañaqtuat anutit, tuttuqpanisalu timinich tamatkualu tuttuqpaqatit. Nigiyumagisri timinich iluqaisa iñupayaurat, savaktaagruungiñnaanlu savaktaagruunjaanlu, suli kamanaiñnaanlu kamanajjaanlu.”

¹⁹ Suli qiñigiga nigrugaaqluk suli umialini nunam anuyaktituummaisa katiruat anuyaksagumaaglugu taamna aquppiruaq tuttuqpanmi anuyaktinilu.

²⁰ Aglaan nigrugaaqluk tigurauruq taputiplugu sivuniksriqinuaqti savaaqqtuaq quviqnaqtuanik ilaan takkuani. Kinnitñiniquq tamatkuniña akuqtuiruanik nalunaitmitanjanik nigrugaaquum suli putqataqtuanik ilaan atrinanun. Iluqatik taapkuak sinjitaurok iñuunjaaknik narvananun iknigum ikualaruamun sulfur-mik.

²¹ Suli kisinjuqtat tuqqutaurut savikpanagun taavruma aquppiruam tuttuqpanmi, anniuqatuakun qanganiñ; aasrii iluqagmin tinmiat nigisuiqatavigigaich timinich.

20

1,000 Ukiut

¹ Tarra qiñiqtuña isragulinmik atqaqtuamik qilaniñ, saagaqhuni arganmiñi anmataanik natiqsiñaitchuam anmangum kalimñaqpanniglu.

²⁻³ Ilaan tigugaa tiritchiaqluk, taamna taimakjaqtaq nimigiaq, tuungauruaq Satan-nuplunilu, qiliqsruqlugu sivunniqlugu 1,000 ukiunik. Aasriiñ sininnigaa natiqsiñaitchuamun anmanigmun umiklugu umnutmik piillakkumiñaitchuamik, Satan-mun sagluqiyumiñaiqlugich iñuich tarakñaniñaglaan 1,000 ukiut naan-nialhatnunaglaan. Aglaan taapkua aquatigun pituisaallaktuksraupmiuq sivikisuurami.

⁴ Qiñiqmiuña aquppiutaqpannik, suli iñuich aquppiruat tamatkunani sanjicutininiñiqsut atanniqsuitquplugich. Aasriiñ qiñigitka iñuusrinich tamatkua niaquikkauruat tuniqsimakamin Jesus-mun uqalhanunlu

Agaayyutim suli payanaitñaminj ukpiqsriñigmikni. Tamatkua putqatangitchut niğrugaaqłunmun atrinjanunlu unniñ akuqtungitługu nalunaitmiutana qaumiktigun naaga arganmiktigun. Ilinjich iñuutqinñiqsut atanğuataplutinj Christ-mi 1,000-ni ukiuni.

⁵ Taamna tarra sivulliq anitqigviksraq. Kisinñuqtanich tuqunaruat anitqinğitchut 1,000 ukiut naanñaiñnaisa.

⁶ Quvianamiurut ipqitłutinj taapkua piqatauruat sivulligmi anitqiligmi. Tuglian tuqulhum sanñiksraipiagai, aglaan agaayuliqsigigisigai Agaayyutim suli Christ-ñum, suli atanğuatigigisigaat 1,000-ni ukiuni.

Satan Akiilirauruq

⁷ Tarraasriin 1,000-gich ukiut naatpata, Satan pituikkaugisiruq isiqtauvinñiñ.

⁸ Aasrii anigisiruq kinnitñigiaguni iñunñik nunam nanipayaaq ilagilugik Gog-lu Magog-lu. Katinniağai iluqaisa anuyyiaqulugich. Iñugiaktutilaaqaqtut qavianatun tagium siñaan.

⁹ Aasriin ilinjich siaminniqsut iluqaanun nunamun aasrii iluplugu iñuiñ Agaayyutim nunaaqqiglu piqpagillapiakkaña. Tarraasriin ikniq atqaqtuq qilañmiñ aasrii suksraunğiqługich.

¹⁰ Aasriin tuunğaq kinnitñiktuaq ilinñitnik sinjitauruq narvananun ikniğum sulfur-ñumlu, sinjitauviaknun sivuani niğrugaaqłuum sivuniksriqinñuaqtimlu. Aasrii ilinjich nagliksaagisirut uvlumilun unnuamilun taimunja isruitchuamun.

Aqulliq Atanniivik

¹¹ Suli qinñiqtuña aniruamik qatiqtaamik aquppiutaqpanmik taavruminalu aquppiruamik taavrumani. Ilaan sivuğaaniñ nunalu qilaglu aullauruk, sumiunniñ paqinnagumiñaiqhutik.

¹² Suli qinñigitka tuqunaruat, kamanaiñnaanlu kamanañnaanlu, qichaqtuat sivuğaani aquppiutaqpaum. Tarra makpiğaat anmakkaurut, sulipsuuq makpiğaanch iñuulhum. Taapkua tuqunaruat atannikkaurut savaanjisigun aglaksimakkanjisitun makpiğaani.

¹³ Tagium suli tuqulhum anjalatchivianlu utiqtitkai tuqunaruapayaat. Ilinjich atannikkaurut atausriuttaaqługich maligutlugu savaanjat.

¹⁴ Aasriin tuquliglu ilaan anjalatchivialu sinjitaurok narvananun ikniğum. Tarra taamna tugligigaa tuqulhum.

¹⁵ Tarraasriin kisupayaaq, atigikkaña aglaksimaitman makpiğaaniñi iñuulhum, sinjitaupmiuq narvananun ikniğum.

21

Nutaaq Qilak Nutaağlu Nuna

¹ Tarani uvaña John qinñiqtuña nutaamik qilamnik nutaamiglu nunamik. Sivulliq qilak sivulliglu nuna piiqsuk, tagiuq piiqmiiqtuuq.

² Suli qinñigiga ipqitchuaq nunaaqqiq, nutaaq Jerusalem, atqaqtuaq Agaayyutmiñ qilañmiñ, itqanaiyaqsimapluni suli qinñiyunaqusriqsukkaapluni nuliaksrautitun uiksrautmiñun.

³ Aasrii tusraaruña nipiqaanmik aquppiutaqpanmiñ uqaqtuamik, “Uvva, ipqitchuaq inaa Agaayyutim piqasriutiruq iñunñun. Agaayyutim nayuqatiginiagai, aasrii ilinjich iñuginiagai. Agaayyun inñiñik itqatauniaqtuq ilinñiñi.

⁴ Agaayyutim allaqtigisigai qulvipayaat irinñiñi. Ilinjich tuqqutqikkumiñaiqsut. Alianniutqikkumiñaiqsut kinuvğulutinj atniğñautiqagutinlu tarakñaniñaglaan, atakkii sut sivuani itchuuruat piğñiqsut.”

⁵ Suli taamna aquppiruaq aquppiutaqpañmi uqaqtuq, “Atañii, pakmapak savakkitcha supayaat nutaaguqługich.” Aasriiñ uqautipsaagaña, “Aglakkich ukua, atakkii uqallich uqautigikkatka ukpiğnaqtut ilumutuuplutinlu.”

⁶ Sulipsuuq uqautigaña, “Naannaniktuq. Uvaña Alpha-ñuruña suli Omega-ñuplunalu, aullağniisaaq suli isrukhitçaaq. Kimunliqaa imiguliqsuamun aatchuutiginiagiga imiq akiilaagługu suvliktuağuraaqtuñaniñ imğum iñuunaqtuam.

⁷ Kiñapayaaq akimaruaq paitchaktaaqağisiruq taapkuniña. Suli ilaan Agaayyutigigisigaña suli ilaa iğñiğigisigiga.

⁸ Aglaali iqsisuruatlu, ukpiqsrısaitçuatlu, nağğunaqtuanik savaaqaqtuatlu, iñuaqtuqtıtu, sayuñaruatlu, añatkuuruatlu, aanguaqtuqtatlu, iluqatinlu sagluturuat, iniqağniaqtut narvami ikualaruami ikniğmik sulfur-miglu. Taamna tugligigaa tuqułhum.”

Nutaaq Jerusalem

⁹ Tarani ilañata tallimat malğuk israğulğich tikitchaaña piqaqtuaq tallimat malğunñik iluligauranik immaukkaqtuanik tallimat malğunñik aqulligñik ihuilliuğutiqpauranik. Uqautigaña, “Qağğaiñ, qiñiqtinniağikpiñ katchuutityaqtuamik, nuliaksrautaanik ipnaiyaam.”

¹⁰ Ilaan akiyağaaña Ipqitchuakun Irrutchikun iñgiqpauramun qutchiksua-mun, aasriiñ qiñiqtitkaaña ipqitchuamik nunaaqqimik Jerusalem-mik atqaqtuamik qılañmiñ Agaayyutmiñ.

¹¹ Taamna nunaaqqiq qaumaqağniqsuq kamanautaanik Agaayyutim qaummağinñiqaqtuamik akisuruatun uyağaktun taiyuutiqaqtuaton jasper-mik tapinniluktun igaliqtun.

¹² Suli katchikpaqaqtuq qutchillaapiaqtuanik qulit malğunñik paaqaqhuni, suli qulit malğuk israğulğich qaunaksrirut paanik. Paani aglaqağniqsut atinich qulit malğuk sivullianji Israel-ñum.

¹³ Piñasrut paaqpaqağniqsut avatillaañani, kivaknam tuñaani piñasrut paaqpaich, nigiqpaum tuñaani piñasrut paaqpaich, uñallam tuñaani piñasrut paaqpaich, suli kanaknam tuñaani piñasrut paaqpaich.

¹⁴ Suli katchinji nunaaqqim turviqağniqsut qulit malğunñik uyağañnik aglaqaqtuanik qulit malğunñik atinñitnik uqqiraqtinñik ipnaiyaam.

¹⁵ Taamna israğulik uqaqtuaq uvañnun piqağniqsuq uuktuutmik piliamik maninñiñ kaviqsaamiñ uuktugługu nunaaqqim paanilu katchinilu.

¹⁶ Nunaaqqiq sisamanik iqirguqağniqsuq suli taktılaañalu iraqtutilaañalu atiplutik. Israğulgum uuktugaa nunaaqqiq uuktuutmiñnik, taktılaañalu iraqtutilaañalu kiniktılaañalu inniqsut 1,500 mile-latun atunim.

¹⁷ Suli uuktugai katchinji nunaaqqim. Qutchiksilaqağniqsut 216 isiganñiqun iñuum uuktuguułhatun, uuktuun israğulgum atukkanjatuntuuq.

¹⁸ Suli katchit pilianuniqsut qivliqtaaniñ uyağañniñ taiyuutiqaqtuaniñ jasper-mik. Nunaaqqigli pilianuniqsuq maninñiñ kaviqsaamiñ, tapinnilugługu igaliqtun.

¹⁹ Suli turvii katchinñiñ nunaaqqim qiñiyunaqusriqsuqsimarut qanusripayaanik akisullapiaqtuaniglu qivliqtaaniglu uyağañnik taiyuutiqaqtuanik jasper-miglu, sapphire-miglu, agate-miglu, emerald-miglu,

²⁰ onyx-miglu, carnelian-miglu, chrysolite-miglu, beryl-miglu, topaz-miglu, chrysoprase-miglu, jacinth-miglu, suli amethyst-mik.

²¹ Aasriiñ qulit malğuk paanji qulit malğunniqsut qatiqtaat suñauraqpaich akisuruat. Paallaa pilianuniqsuq atautchimiñ qatiqtaamiñ suñauraqpañmiñ akisuruamiñ, suli apqutaa nunaaqqim inniqsuq salumaruamiñ maninñiñ kaviqsaamiñ, tapinnilukhuni igaliqtun.

22 Uvaᅇa John qiiᅇngitchuᅇa agaayyuvikpaᅇmik nunaaqqimi, atakkii Ataniq Agaayyun Saᅇᅇipayaaqatuaq ipnaiyaaglu agaayyuvikpaginiᅇik taavruma.

23 Suli nunaaqqiq inuqsranᅇiᅇᅇiqsuq siqiᅇᅇimik naaga tatqimik qaumatiksraᅇmiᅇik, atakkii kamanautaan Agaayyutim qaumagigaa suli ipnaiyaag nanᅇiplugu taavruma.

24 Iᅇui nunapayaat pisruktaugisirut nunaaqqim qaumaᅇani, suli umialᅇi nunam tikiutrigisipmiut suurapayaagmiknik taruᅇa.

25 Suli paᅇᅇi taavruma umiksimayumiᅇiᅇaitchut uvluqtutilaᅇatun. Itqagisiᅇuᅇ, unnuatlaiᅇᅇiaqtuq tarani.

26 Tikiutigisigaich taruᅇa umialᅇutai suuraᅇiᅇu nunam nunaaqqipayaᅇata.

27 Aglaan kiᅇapayaaq salumaitchuaq naaga savaaqatuaq naᅇᅇunallapiaqtuamik naaga sagluturuuq isigumiᅇiᅇaitchuq taruᅇa, aglaan kisimiᅇ tamatkua iᅇuich atinᅇich aglaaqatuaq Ipnaiyaam makpiᅇaᅇiᅇi iᅇuuruatigun.

22

1 Tarra israᅇulᅇum qiiᅇititkaᅇa kuᅇᅇanik imᅇan iᅇuunaqtuam, tapiniᅇlukᅇugu igaliqtun, suvliguraaqtuamik aquppiutaqpaᅇaniᅇi Agaayyutim suli ipnaiyaam,

2 saᅇvaqhuni qitqagun apqutaan nunaaqqim. Suli avatikni kuugum iniqsut napaaqtut iᅇuunaqtuat asirriugaqtuat qulit malᅇuiᅇik tatqigagipman ukiumi. Akutuqpaᅇiᅇich napaaqtut mamirrutiginiᅇaich nunam iᅇuᅇisa.

3 Suapayaaq Agaayyutim naᅇᅇugikkaᅇa piqutigiplugu killuqsaun paqitqikkumiᅇiᅇaitchuq nunaaqqimi. Aquppiutaqpaᅇa Agaayyutim ipnaiyaamlu tarani itkisiruq, suli ilaan savaktiᅇiᅇ purvigigisigaat.

4 Iᅇiᅇisa qiiᅇigisigaat kiiᅇaᅇa [kaᅇiqsiᅇlugu irrusriᅇiaᅇa]. Suli ilaan atqa aglaqagᅇiaqtuq qaᅇᅇitᅇi.

5 Taavrumani unnuaqatqikkumiᅇiᅇaitchuq; iᅇuich inuqsratqikkumiᅇiᅇaitchut qaumaᅇanik nanᅇumlu siqiᅇᅇumlu, atakkii Ataniq Agaayyun qaumagigisigaat. Suli iᅇuich aᅇalatchiqataugisirut taimuᅇa isruitchuamun.

Jesus Christ-ᅇum Agᅇiᅇa

6 Suli israᅇulᅇum uqautigaᅇa, “Tamatkua uqautauruat ukpiᅇnapiaqtut suli iᅇumutuuplutiᅇ. Suli Atanᅇuruam, Agaayyutaata irrusriᅇich sivuniksriqirit, tiliᅇiᅇaa israᅇulᅇigikkani iᅇitchuᅇipkaquplugich savaktigikkani sunik atuumayasriuraqtuanik.

7 Naalaᅇnisitchi, uvaᅇa agᅇiᅇuaᅇisiruᅇa. Quvianamiuruq iᅇuk kamaksriruq uqahᅇitᅇik sivuniksriqutiᅇisa ukua makpiᅇaat.”

8 Uvva John-ᅇuruᅇa tusraaruq qiiᅇiᅇlugu tamatkuniᅇa sunik. Tarraasriᅇiᅇ tusraakapkich qiiᅇiᅇluguᅇiᅇ sitquqtuᅇa purvigisrukᅇugu sivuᅇaatnun isigaᅇiᅇ israᅇulᅇum qiiᅇititchirima tamatkuniᅇa sunik.

9 Aglaan ilaan uqautigaᅇa, “Taatnaqnak, uvaᅇa savaktaugatauruᅇa ilipni aniqatiupniᅇu sivuniksriqiriᅇiᅇu, suli piqatigiplugich tamatkua kamaksriruat uqautiᅇitᅇik ukua makpiᅇaat. Purvigilugu nanᅇaᅇuᅇ Agaayyun.”

10 Tarra ilaan uqautigaᅇa, “Iriqsimaniaqᅇagich uqahᅇich sivuniksriqutiᅇisa ukua makpiᅇaat, takku piviksraq qalliruq.

11 Iᅇuk pigiitchualiqiruaq pigiitchualiqituiᅇaᅇli. Suli iᅇuk salumaitchuaq salumaittuiᅇaᅇli. Suli iᅇuk nalaunᅇaruq nalaunᅇatuiᅇaᅇli. Suli iᅇuk ipqitichuaq ipqiᅇsautuiᅇaᅇli.

12 Naalaᅇnisitchi, agᅇiᅇuaᅇisiruᅇa. Saagaᅇiᅇaᅇiᅇa akiliutiksraᅇa qaisaksraᅇa iᅇupayauramun maliᅇullugu qanutchimik savaaqaqpan.

¹³ Uvaŋa Alpha-ŋuruŋa suli Omega-ŋupluŋalu, sivulliq suli aqulliq, aullaŋniisaaq suli isrukħitchaaq.”

¹⁴ Quvianamiurut [tamatkua kamaksriruut uuma tillisianik, suli] tamatkua igguqtuat atnuŋaatiŋ salummaqlugich. Ilinich isitlasriŋiaqtut paatigun nunaacqimun suli nigitlasriplutiŋ asrianik napaaqtuaniŋ iŋuunaqtuam.

¹⁵ Nunaacqim silataani ittut qipmich, anatkutlu, atlatuqtitlu, iŋuuaqtuqtitlu, aanguanun putqataqtitlu, kisupayaaglu piqpaksriruaglu piliqiruaglu saglutuŋmik.

¹⁶ “Uvva Jesus-ŋuruŋa, tuyuŋigiga israŋuliga uqautitquplusri ukpiqtuanuruasri agaayyuviniŋi tamatkuniŋa sunik. Uvaŋa kanjigigaŋa kiŋuviaŋipluŋalu David-ŋum. Qaumbaŋiksuaq uvlaam uvluŋiaŋigaŋa.”

¹⁷ Suli Ipqitchuaq Irrusriq nuliaksraunlu uqaqtuk, “Qagŋisitchi.” Suli kiŋapayaaq tusraaruag taavrumiŋa uqaqtuksraupmiuq, itna, “Qagŋisitchi.” Suli kiŋapayaaq imiŋuliqsuaq utlautili. Kiŋapayaaq imiŋuktuaq akuqtuili imiŋmik iŋuunaqtuamik aatchuusriaŋilugu.

Uqaliqsaagun

¹⁸ Uvaŋa John, kilillapiagiga iŋupayaaq tusraaruag uqaŋiŋitŋik sivuniksriqutiŋisa ukua makpiŋaat. Kiapayaaq ilakpagich tamatkua, Agaayyutimtuuq illatiqagisipmigaa iluilliugutiqpauranik aglausimaruanik ukunani makpiŋaani.

¹⁹ Suli kiŋapayaaq piiqsikpan uqautiŋitniŋi makpiŋaanat tamatkua sivuniksriqutit, Agaayyutimtuuq piŋŋiaqmigaa ilaŋiutiŋiksraŋa asriaŋiŋiŋi napaaqtuan iŋuunaqtuam suli ipqitchuamiŋi nunaacqimiŋi, aglausimaruaŋiŋi ukunani makpiŋaani.

²⁰ Taamna nipliŋŋiqsuaq iluqaitŋik tamatkuniŋa uqaqtuq, “Nalupqinaitchuamik agŋiŋuagisiruŋa.” Amen. Agŋiŋiŋi Ataniiq Jesus.

²¹ Ihuacqutrisaa Atannapta Jesus Christ-ŋum nayuutili iluqapsitŋi. Amen. Taatnapiaq.